Im I Dashur

I Dërguari i Allahut

(sallallahu alejhi ve selem)

PENCERELER
YAYINEVİ

Prof. Dr. Ramazan Ayvallı

MESXHIDI NEBEVIJ- MEDINËJA Qytëti i Ndritur

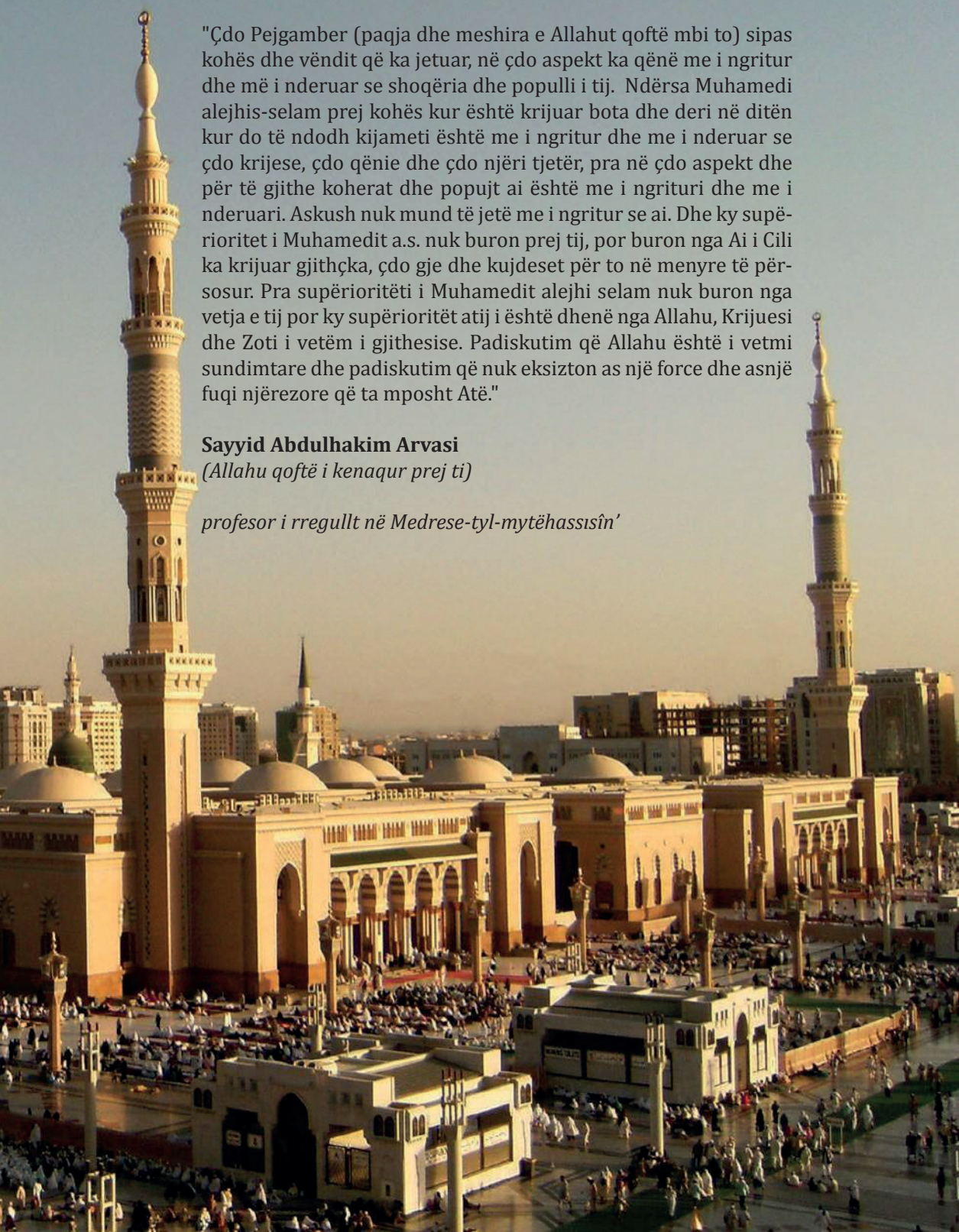

"Çdo Pejgamber (paqja dhe meshira e Allahut qoftë mbi to) sipas kohës dhe vëndit që ka jetuar, në çdo aspekt ka qënë me i ngritur dhe më i nderuar se shoqëria dhe populli i tij. Ndërsa Muhamedi alejhis-selam prej kohës kur është krijuar bota dhe deri në ditën kur do të ndodh kijameti është me i ngritur dhe me i nderuar se çdo krijese, çdo qënie dhe çdo njëri tjetër, pra në çdo aspekt dhe për të gjithe koherat dhe popujt ai është me i ngrituri dhe me i nderuari. Askush nuk mund të jetë me i ngritur se ai. Dhe ky supërioritet i Muhamedit a.s. nuk buron prej tij, por buron nga Ai i Cili ka krijuar gjithçka, çdo gje dhe kujdeset për to në menyre të përsosur. Pra supërioritëti i Muhamedit alejhi selam nuk buron nga vetja e tij por ky supërioritët atij i është dhenë nga Allahu, Krijuesi dhe Zoti i vetëm i gjithesise. Padiskutim që Allahu është i vetmi sundimtare dhe padiskutim që nuk eksizton as një force dhe asnjë fuqi njërezore që ta mposht Atë."

Sayyid Abdulhakim Arvasi
(Allahu qoftë i kenaqur prej ti)

profesor i rregullt në Medrese-tyl-mytëhassısîn'

Im I Dashur

I Dërguari i Allahut

(sallallahu alejhi ve selem)

Autori
Prof. Dr. Ramazan Ayvallı

Paraqitja e faqes - Dizajni grafik
İsmail Tuna

Kopërtina dhe vizatimet e hartave
Emir Okke

Redaktor- korrektues gjuhësor
Ercan Bozoglu

Botimi i parë: Maj 2025

ëëë.**mybelovedprophet**.com
info@**mybelovedprophet**.com

Botuar nga
Shtëpia botuese Cinar
Yuzyil Mah. Matbaacılar Cad. Atahan No: 34 shkalla: 5 Bag-
cilar / ISTANBUL
Tël: (0212) 628 96 00

Numri ccertifikatës: 12683

Për origjinalin
Tël: 0212 876 09 67
Gsm: 0536 399 95 31
ëëë.pencereleryayinevi.com
info@pencereleryayinevi.com

HYRJE

Falenderimi i përket Allahut, i cili krijoi çdo gjallesë, çdo qënie, çdo ekzistence, ju ruan vazhdimesinë dhe i ruan ata prej shqetësimit dhe frikës. Paqja, mëshira, shpëtimi, begatitë dhe miresitë e Allahut qofshin për me të mirin, me të ngriturin dhe me të nderiturin e njrezimit **Muhmmedin aeljhi selam.** Për atë që jetuan dhe panë fytyren e ndritur të tij, për familjen, të afermit dhe mbi mbare ata që i besoje atij deri në ditën e fundit të kesaj botë kalimtare.

Allahu me meshirën e përsosur të Tij ka krijuar për mbarë njërëzimin gjëra të dobishme dhe ka ndaluar ato gjera që janë të dëmshme. Dhe në botën e përtejme (ahiret) e ka ndaluar që besimtarët të mos i djek zjarri i xhehennëmit (ferrin), por me urtësinë dhe bukuritë e Tij për besimtaret ka krijuar xhennëtin (parajsen). Muhammedi a.s., njëri, i derguar dhe profet i Allahut është **më i nderuari i bijeve të Ademit a.s..** Padiskutim që besimtaret dhe ndjekesit e rruges se tij do jenë shembulli me i mire nder mbare popujt që nuk i besojnë dhe nuk e ndjekin rrugen e Muhamedit a.s..

Allahu na ka nderuar dhe na ka dhenë dhuratën me të bukur, që të jemi ndjekesit e ketij I Dërguari i Allahut. Në krahasim me bukuritë e kesaj dhuntie madheshtore sado ta falenderojme Allahun, përseri falenderimet tona mbetën të pamjaftueshme. Allahu ndritshmerinë e Muhamedit a.s. e ka krijuar para zanafilles se gjithçkaje. Ashtu sikur thuhet dhe në Kuran se; **"Ty (Muhammed a.s.) të kemi derguar meshire për mbare botërat (ekzistëncat)."** Dhe sikur thuhet në një hadith se **" Po të mos kisha krijuar ty, nuk do kisha krijuar anjë krijese tjetër"**. Rendësinë e Muhammedit a.s. e tregon vetë fakti që Allahu ka urdheruar mbarë njërezimin që ti besojë dhe ta ndjek atë. Pra Allahu xh. sh. që ti tregoj mbarë njërezimit se shembulli më ideal dhe më i mirë për gjithe koherat pa dallim rrace, ngjyre, gjuhe, kulture dhe etnicitëti e dërgoi Muhammedin a.s. Pejgamber të fundit.

Të duash të dashurit e Allahut xh. sh. (xheleshanuhu shanuhu) dhe të urresh armiqtë e Tij është kusht kryesor i besimit në Islam **(Hubb-i fillah ve buğd-ı fillah)**. Nëse besimtari nuk e ka ketë besim atëher çdo vepër e tij mbetët e dushimtë dhe vetë besimtari ka probleme me përceptimin e besimit të tij. Për ketë arsye të duash **"Shembullin supërior të njërezimit"**, të mbash në zemer harmoni për të dhe të mvishesh me petkun e moralit të tij është detyrim për cilindo që i beson atij. Për vazhdimesinë e kasaj harmonie me Muhammedin a.s. janë shkruar dhe do vazhdojnë të shkruhen sasira veprash. Edhe në po për hir të kasaj harmonie morem iniciativen për të shkruar ketë vepër që ju sugjerojme të jemi bashke përfitues se harmonise se Muhammedit a.s. Allahu qoftë i kenaqur me të gjithe kontribuesit për daljen në dritë të kasaj vepre modestë.

Allahu na beftë edhe në prej atyre që i kanë të mbushura zemrat e tyre me harmoninë dhe dashurinë për **Sulltanin e Universist, Muhammedin a.s.** dhe na beftë prej pasueseve të dijetareve (dijetaret e ehli-sunnëtit) që ndjekin rrugen e Muhamedit a.s. Âmîn.

Dr. Enver Ören

QABEJA MADHESHTORE
DHE MESXHI I HAREMIT MEKKA

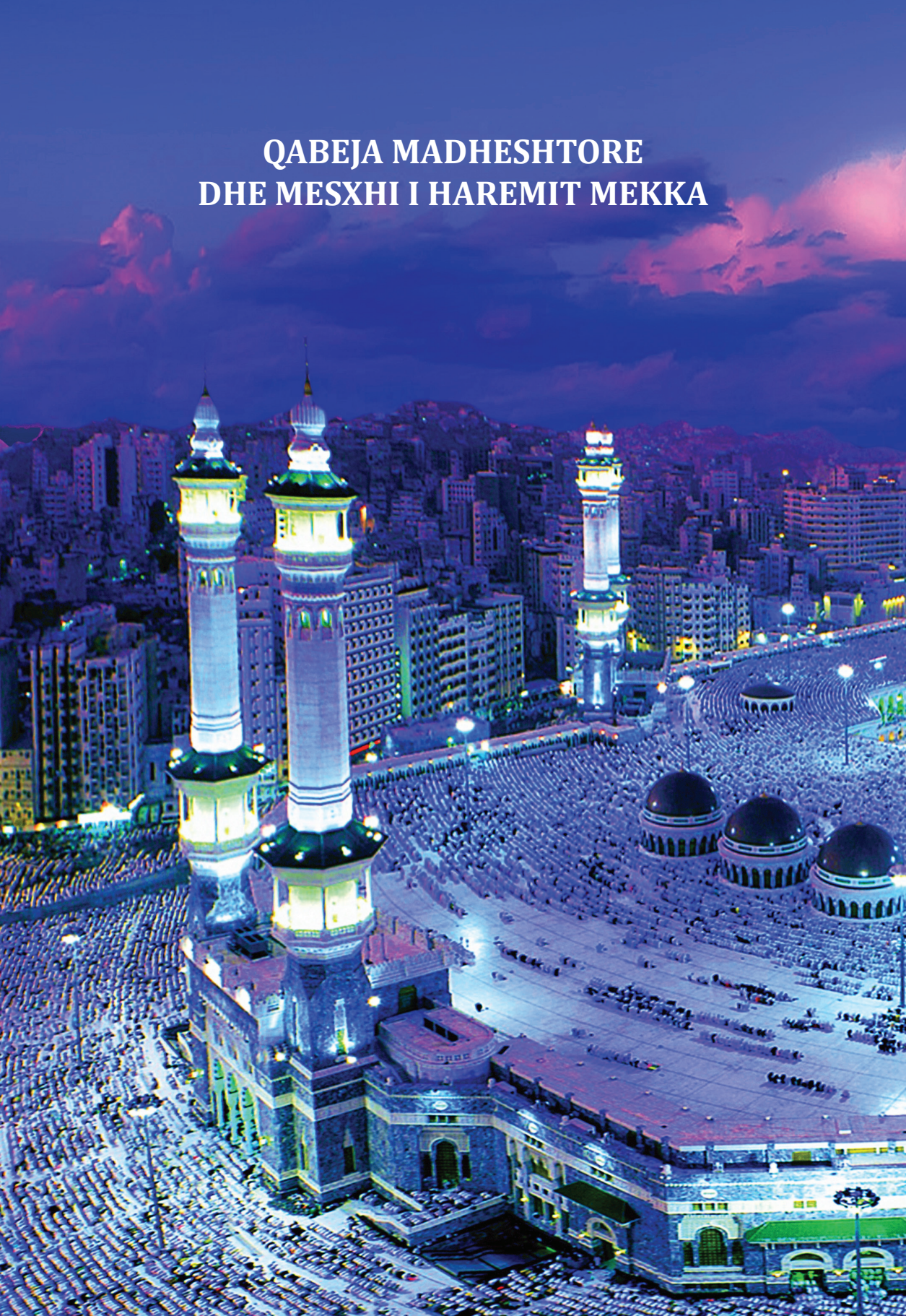

PARATHENIE

Falenderimet i përkasin Allahut xh.sh. për miresitë, begatëti dhe gjithe dhuntitë që Ai na dhuron… Paqja, meshira, shpetimi, begatitë dhe miresitë e Allahut qofshin për me të mirin, me të ngriturin dhe me të nderiturin e njrezimit Muhmmedin alejhi selam për at që jetuan dhe panë fytyren endritur të tij, për familjen, të afermit dhe mbi mbare ata që i besoje atij deri në ditën e fundit të kesaj botë kalimtare.

Morali i lartë është ai që e zbukuron, e ben të dashur, e nderon, e privilegjon dhe e ndriçon njëriun. Moralin nuk e zevendeson as pasuria, as fama, as pushtëti dhe as ndonjë privilegj tjetër ekzistues. O me i nderuari i Pejgambereve, o me miri, me i bekuari, me i ngituri, me i mbari, o i nderuari Pejgamber, burim i privilegjitëtit të njërezimit nuk pretëndojme të ngrejme ty me levdatat tona sepse ti je i ngritur dhe lavderuar prej Atij që të dergoi si meshire për mbare njërezimin, por pretëndojme se ndjehemi të privilegjuar kur shkrujme për ty.

O i Derguari i Allahut, nuk kemi fuqi për të lavderuar

Jemi të vetëdijshem që për hatër tënd jemi krijuar.

Muhammedi a.s. është i derguari i Allahut. Prej bijve të Ademit a.s. ai është me i nderuari. Ditën e gjykimit vetëm ata që janë pasues të tij do jenë prej të shpetuarve nga zjarri i xhehennëmit (denimit të ferrit). Ditën e Gjykimit ai do të ngrihet i pari prej varrit. Atij do ti pranohet të parit ndermjetësimi. Ai do të trokas i pari në deren e xhennëtit dhe dera atij do ti hapet e para. Ditën e gjykimit në doren tënde do të jetë flamuri i quajtur "**Livâ-i hamd**'' (flamuri i levdatave). Dhe të gjithe besimtaret prej Ademit a.s. deri në Ditën e Gjykimit do të mblidhen poshtë hijes se ketij flamuri.

Muhammedi a.s. thotë në një hadith se; **'' Ditën e gjykimit do të jem me i nderuar se para dhe pasardhesit e mij.''** Dhe në një tjetër hadith thotë se; **'' unë jam me i aferti dhe me dashuri i Allahut. Prijesi i Pejgambereve. Dhe nuk e them ketë për tu lavderuar.''**

Në shumicen prej librave të shkruajtur për lindjen e I Dërguari i Allahutt Muhammed thuhet se prinderit e tij ishin prej njërezve të pastër. Në transmetimet e Buhariut, i cili është nder burimet me të aplikuara pas Kuranit, thuhet se I Dërguari i Allahut a.s. ka thenë **'' jam me i miri, me i privilegjuari dhe me i begatari i mbare njërezimit dhe i të gjithe koherave.''** Dhe nder transmetime tjera ai a.s. thotë se; **'' Unë Muhammedi i biri i Abdullahut, jam profet dhe i Derguari Fundit. Pas meje nuk do ketë me të derguar prej Allahut xh.sh.. Allahu me ka krijuar përj njërezve me të mire. Ai i ndau njërezit në fise dhe me dalloi mua prej tyre. Pastaj i ndau fiset në etnicitëtë dhe prej tyre me ka dalluar mua. Pastaj i ndau në komunitëtë dhe komunitëtët në familje dhe mua me lindi prej familjes me të mire dhe me beri prej njërezve me të dalluar. Ditën e Gjykimit, atë ditë kur të gjithe njërezit do të heshtin unë do të jem i pari që do të flas dhe do kem të drejtën e ndermjetësimit për të gjithe ata që me kanë besuar dhe pasuar mua. Atë ditë kur të gjithe i kanë humbur shpresat unë do ti jem ndermjetësuesi i përgezimeve. Atë dita çdo e mire, çdo ndihme, dhe çdo çeles i çdo dere se bashku me flamurin "Livâ-i hamd'' (flamuri i levdatave) do të jenë në duart e mia. Pra ditën e gjykimit unë do të jem me prijesi i pejgambereve dhe i mbare njërezimit, do të jem ndermjetësuesi dhe lajmeruesi i të vertëtës. Dhe unë nuk i them keto për tu lavderuar por i them se kjo është detyra që jam ngarkuar prej Krijuesit të Gjithesise.**

Allahu, Zoti i gjithsise e krijoi atë (Muhammedin) a.s. me moralin me të lartë dhe e ngriti atë mbi gjithe krijesat. Madje e krijoi dhe e ngriti me lart se Âdemi a.s. i cili është babai i njërezimit. Pra edhe kur Âdemi a.s. ishtë uje e dhe Allahu e krijoi nurin (shpirtin) e Muhamedit a.s. mbi gjithe njërezimin. Ndaj dhe thuhet se për hatër të tij janë krijuar të gjitha gjallesat. Natyrisht që Muhammedi a.s. i ngrituri me moral dhe pastërti të lartë është me i dashur të Allahu se gjithçka tjetër dhe kush e dashuron atë (Muhammedin a.s.) padiskutim që Allahu atij ja ndrit zemren dhe e mvesh atë me petkun e moralit të Muhammedit a.s., Sepse është ligj i Allahut që aty ku shihen vetitë e Muhammedit a.s. aty leshohet meshira, bukuritë dhe ndritshmeria e tij. Pra, kush ndjek parimet, rrugen, moralin dhe udhezimet e Muhammedit a.s. padiskutim që ai është ummeti (komunitëti) me i mire, me i nderuar dhe me i ndritur se çfar do komunitëti tjetër. Ketë e vertëton Kur'anit në suren Al-i Imran në ajetin e 110'të ku thuhet se **''Je jeni populli më i dobishëm, i ardhur për të mirën e njërëzve...!''**. Ndersa ata që nuk e pranojnë, nuk i besojnë, nuk e vleresojnë dhe nuk e ndjekin atë (Muhammedin a.s.) ata janë njërezit me të urryer. Ketë na tregojnë edhe kuptimet e ajtëve 97-98'të të sures Et-Tëube **'' ty o (Muhammed a.s.) nuk të besojnë ata që i kanë zemrat e ngurta, injorantët dhe veçanërisht mynafiket (dyfytyreshit).''** Në ketë gjendjen që ndodhet bota sot, besuesit dhe pasuesit e Muhammedit a.s. janë me të nderuarit, me inferioret e njërezimit.

Allhu në kaptinën An-Nisa ajeti i 80'të thotë se; **''Kush i bindet I Dërguari i Allahutt, ai i është bindur All-llahut...''** dhe në kuptimin e ajetit 7 në kaptinën Al-Hashr thuhet se **'' Merreni atë që ju jep i Derguari i Allahut dhe largohuni prej atyre gjerave që ai ju ndalon'',** dhe ky është një nder ajetët që urdheron për të ju bindur ligjeve islame (Kur'anit dhe Sunnëtit). Ndersa në kaptinën El-Kelam në ajetin 4 Allahu thotë se; **''Sigurisht, ti (Muhammed a.s.) qëndron mbi morale madhore.''** Si dhe në kaptinën El-Ahzab në ajetin 21 **'' Sigurisht, për ju në të Dërguarin e Allahut ka një model të shkëlqyer...''**

Pa dyshim që Allau duke në bere edhe në prej pjesetareve të ummetit (komunitëtit) të Muhammedit a.s. na ka dhenë dhuntitë dhe miresitë me të çmueshme. Dhe sodo falenderues ti jemi Allahut xh. sh. për keto miresi madheshtore që n aka dhenë falenderimet tona prap do të janë të pa mjaftueshme.

Kjo vepër që ndodhet në duart tuaja është përgatitur për të njohur Muhammedin a.s., udherrefyesin e njërezimit, jetën shembullore të tij, moralin e lartë, mrekullitë dhe uretësitë e tij, si dhe rendesia që kap asimi i tij që të përfitohet nga miresitë e kasaj botë dhe botës tjetër.

Nëse deshirojme të jemi nder njërezit me të dobishem për vetët, familjet, kombin dhe mbare njërezimin rruga e vetëm është të pasuarit e Muhammedit a.s., ta pasojme atë që të përfitojme prej miresive të kesaj botë dhe botës tjetër.

Allahu na beftë ne prej pasueseve të Dërguarit të Allahutt tonë të dashur Muhammedit a.s., na i mbushtë zemrat tona me dritën dhe urtësitë etij si dhe na beftë në prej dijetareve të ehlisunnëtit (pasuseve të Kur'anit dhe Sunnëtit). Âmîn!

Prof. Dr. Ramazan Ayvallı

KAPITULLI I PARE

Gadishulli Arabik (Shekulli i 6'të pas eres sonë)

Essalâtu vassâmu alejke, o i Dërguar i Allahut!

Essalâtu vassâmu alejke, o i Dashuri i Allahut!

Essalâtu vassâmu alejke, ja Sayyidel-evvelînë vel-âhirîn

SULTANI I UNİVERSİT I DËRGUARİ İ ALLAHUT YNË

Muhammed alejhi selam; i derguari, i dashuri dhe njëri sikur njërezit e tjere të Allahut xheleshanuhu, ai është me i miri, me ngrituri dhe me i nderituri i njrezimit. Allahu xh. sh. atë e ngriti mbi të gjithe pejgamberet e tjere, e dergoi si pejgambere të fundit për mbare njërezit dhe xhindet.

"Po te mos kisha krijuar ty, Po te mos kisha krijuar ty Nuk do te ishte krijaur as nje gjallese."
Hadith Kudsij

Ai (Muhammedi a.s.) është derguar si meshire për mbare botërat dhe është me i nderuari i universit. Kuptimi i emrit **Muhammed** është i lavderuari, falenderuesi dhe i nderuari. ai është përmendur dhe me emrat të tjetër të nderuar sikur janë **Mahmud, Mustafa** dhe **Ahmet**. Babai i tij quhet **Abdullah**, ndersa sipas historianëve datëlindja e tij i përket datës **20 Prill të vitt 571** dhe sipas kalendarit henor 51 vitë para shpalljes se ketij kalendari. (**në ditën e 12 të muajit Rebîu'l-evvel në vitin 51 para kalendarit henore**).

I ati i nderroi jatë pak muaj para lindjes se tij, ndersa e ema i nderroi jetë kur ai ishtë në moshen 6 vjeçare. Për ketë arsye ai është quajtur edhe me nofken **"Durr-i Jetim** (Përla e vetme, më e madhe dhe më e çmuar në univers, nëna e përlës)". Deri në moshen 8 vjeçare ai qëndroi pranë gjyshit të tij **Abdulmuttalib**, por me vdekjen e ketij të fundit për të u kujdes xhaxhai i tij **Ebu Talibi**. Në moshen 25 vjeçare u martua me nënën e ummetit të nderuaren **Hatixhe r.a**. (radijallahu anha). Në kulturen arabe është traditë që prinderit të thirren me emrin e djalit të pare për ketë arsye Muhammedi a.s. është quajtur **Ebul Kasım "Babai i Kasemit**".

Kur ai ishtë në moshen 40 vjeçare Allahu i solli shpalljen dhe e dergoi atë Pejgamber i mabre njërezimit dhe xhinëve. Tre vite pas shpalljes ai filloi ti thërriste njërëzit hapur që të besonin në fenë Islame. Në moshen 52 vjeçare ai u dekorua me ngjarjen e Miraxhit (udhetimi i tij brenda natës nga Meka në Kudus dhe nga Kudusi në qiell). Në vitin 622 të eres sonë kur ai ishte ne moshen 53 (51.m) vjeçare u detyrua të shpërngulej nga Mekkes (qytëtit të lindjen) për në Medinë që atë kohe quhej Jesrib. Gjatë jetës se tij ai ka marrë pjese në 27 luftëra, në 9 prej tyre ishtë ushtare ndersa në 18 të tjera ai ishtë në postin e kryekomandantit të luftës. Kur ishtë në moshen **61 vjeçare të viti 632 sipas eres sonë dhe në moshen 63 vjeçare sipas kalendarit henore (e henë 12 të muajit Rebîu'l-evvel 11 H. sipas kalendarit henore)** në Qytëtin e Ndritur të Medinës pak para kohes se drekes nderroi jetë. Allahu pejgamberet para Muhammedit a.s. i ka thirrur në emer ndersa Muhammedin a.s. e ka thirru Habibi (I dashur). Ndersa në një ajet Kur'ani Allahu thotë **"Të kemi derguar meshire për gjithe botërat"**[1] dhe në një hadith kudsij thuhet se **"po të mos kishim krijuar ty o Muhammed nuk do kishim krijuar as krijesat e tjere."**[2]

Një nder dijetaret e shquar i bekuari Abdylhakîm-i Arvâsî në komentët e tije thotë se; " çdo Pjegamber në kohen, vendin dhe popullin e tij, në të gjitha aspektët ishtë i ngritur dhe inderuar. Ndersa Muhammedi a.s. prej zanafilles se universitë deri në Ditën e Gjykimit është me i ngrituri dhe i nderuari i universit, pa dallim kohe, vendi, gjyhe, kulture dhe populli. Keshtu ka dashur Allahu ta krijoi atë (Muhammedin a.s.).

[1] En-bija, ajeti 107.
[2] Syyûtî, Leâli'l-Masnûa, I, 272; Aclûnî, Kesf-yl-hafâ, II, 164.

Krijimi i Dritës (Nurit) të Bekuar

"Drita jote e Pejgamberllekut (o Muhammed a.s.) u transferua nepër ballerat që i binin ne sexhde (i përuleshin) Allahut dhe ne fund u transferua tek ti."
Shura 29/219

Allahu para se të krijontë gjithesinë krijoi Nurin (dritën) e I Dërguari i Allahutt tonë të dashur Muhammedit a.s.. Shumica e dijetarve të tëfsirit (komentuesit e Kur'anit) dhe hadithit (studjuesitë fjaleve, veprave dhe qëndrimeve të Muhammedit a.s) kanë thenë se; Allahu prej dritës se Tij kriji një një xevher (grimce) sa të madh aq edhe të bukur dhe prej kesaj grimce madheshtore aq të bukur krijoi mbare universin. Dijetaret ketë grimce Nuri (dritë) e kanë quajtur ''Nuri (Drita) e Muhammedit a.s''. ''Dhe kjo është quajtur si pika fillestare e mbare trupave dhe shpirtërave, mbare universit''.

Një ditë njëri prej shokeve të Muhammedit a.s. i quajtur Cebir bin Abdullah e pyeti atë se cila ishtë pika fillestare e universit dhe ai i përgjigjet se; **''Allahu para se të krijos fjalen (të folurit), të shkruarit, xhennëtin, xhehennëmin, engjejt, qiejt, token dhe gjithe krijesat e tjera prej dritës se Tij krijoi dritën e I Dërguari i Allahutt tënd.''**

Kur u krijua zemra dhe trupi i nderuar i Ademit aljhi selam, thuhet se Nuri i Muhammedit a.s. ju vendos në balle (Nuri i Pejgamberllekut). Dhe kur ju vendos shpirti Ademit a.s. ai vuri re se në balle kishtë një nur që ndristë si një yll i vertëtë.

Në veprat e Ibn Askairit është transmetuar se kur e krijoi Allahu xh.sh. Âdemin a.s. e thirre atë me emrin Ebu Muhammed, ndersa Ademi a.s. e pyet; O Zoti im përse me thirre me emrin Ebu Muhammed (Babai i Muhammedit a.s.)? Atëher Allahu e urdheroi Ademin a.s. të ngrintë koken dhe të shihtë në arshin (frontin) e Allahut xh. sh. dhe kur Âdemi a.s. ngriti koken pa të shkruar nën të Nurin (dritën I Dërguari i Allahutke) e Muhammedit a.s. dhe e pyeti Allahun se kush ishtë ky? Allahu ju përgjigj se ai ishtë një nder bijet, pasardhesit e Ademit a.s. i cili në qiiej do të thirrej Ahmet ndersa në toke do të thirrej Muhammed a.s.. Dhe Allahu i thotë Ademit a.s. se pe ratë i ka krijuar qiejt edhe token por edhe vetë Ademin a.s[3]..

Kalimi I Nurit (Dritës I Dërguari i Allahutke) Nga Një Balle I Ndritur Të Tjetri

Që kur u krijua Ademi a.s. në ballin e tij u vendos Nuri i Pejgamberrllikut të Muhamedit alejhi selam. Dhe ai nur (ajo dirtë) vazhdo të ndriçoi në ballin e Ademit a.s. dhe me pas të pasardhesit e ndritur të tij deri të Muhammedi a.s. me të cilin ajo dritë u shua dhe në vend të saj mbeti Kur'ani dhe Sunnëti i Muhamed Mustafait aalejhi selam. Në **Tëfisirin e Mazharit** thuhet se; ''Prej Ademit alejhi selam deri të Muhammedi alejhi selam Nuri i Pejgamberllekut u tansmetua nëpër pasardheti e pastër të Ademit a.s.'' Ndersa Allahu në Kur'an, kuptimi i sures Shura ajeti 219 thotë se;

"Drita jotë e Pejgamberllekut (o Muhammed a.s.) u transferua nëpër ballerat që i binin në sexhde (i përuleshin) Allahut dhe në fund u transferua tëk ti''[4]. (Shura 29/219)

Ndersa në një hadith Muhammedi a.s. thotë se; **'' Allahu është Krijues i mbare njërezimit, edhe unë sikur të gjithe njërezit e tjere jam njëri dhe krijese e Allahut. Ai me përzgjodhi prej familjes dhe popullit me të mire. Ndaj shpirti**

[3] Ibni Asâkir, Tarih-i Dımesk, VII, 437; Heysemî, Mecma'udh-dhevâid, VIII, Sem-seddin Sâmî, Sybyly'l-Hydâ, I, 85.
[4] Shu'arâ: 26/219; Tam İlmihâl Saadet-i ebedijje, 387.

dhe trupi im është prej krijesave të pastërta. Edhe paraardhesit dhe trungu im familjar është prej me të mireve."

Ndersa në një hadith tjetër Muhammedi a.s. thotë se; **"Allahu xh.sh. e krije çdo gje prej hiç gjeje, dhe i përzgjodhi, i vleresoi dhe i ngriti njërezit mbi çdo gje tjetër, mbi mbare njërezit përzgjodhi arabet, prej arabeve përzgjodhi kurejshitët dhe prej tyre me përzgjodhi mua. Kush i hap, kush i sulmon dhe kush i nënçmon i nënçmon njëkesit e mi atëher me ka hapur luftë, sulmuar dhe nënçmuar mua."**

Kur Zoti Ademin krijoi
Botën me të zbukuroi

Urdheroi melaiket ti përulen Ademit
Dhe atij i fali urtësitë e xhymertit

Nurin e Mustafait në balle ja vuri
Dije i tha se ky nur është i të Dashurit

E fali në ballin e tije dritën e Nurit
Të cilen e sollen ererat të I Dërguari i Allahut i fundit

Pastaj e transmetoj në ballin e Havase
Qëndroj në të vitë, muaj dhe jave

Lindi Siti, në ballin e tij u vendos ky Nur
Në ballin e tij gjatë priti ai Nur

Prej Ibrahim të Ismaili nisi e trashegoi
Nëse i radhisim të gjitha zgjatët përroi

Dhe keshtu rruge të gjata ai përshkroi
Gjer sa të Mustafai ai Nur Përfundoi

Erdhi të ai që botërave meshire ju dergua
Erdhe të ai që i fundit pejgamber u urdherua

Kushdo prej tij pret shefat
N'dashni e N'hall ti bjere n'salavat.

Kur u krijua njëriu i pare Ademi a.s. Nuri i Muhammedit (Pejgamberllekut) a.s. u vendos në ballin e tij. Pas vdekjes se Ademit a.s. nuri u trasnmetua të Havaja nëna e gjithe njërzimit dhe me pas të biri i saj Shiti a.s. (I Dërguari i Allahut i pare pas Ademit a.s.) dhe keshtu vazhdoi të transmetohet brez pas brezi nga nënat e pastërta të Pejgambereve për të bijet e tyre Pejgamberanë dhe deri sa arriti të i derguari i Fundit Muhammedi a.s..

Sa here e shihnin Engjejt Ademin alejhi selam në ballin e tij shihnin dritën e Muhammedit a.s. (drita Pejgamberanë) dhe ata (engjejt) i lutëshin për të (Ademin a.s.). dhe kur ketij të fundit ju afrua vdekja ai e porositi të birin e tij Shitin a.s. duke i thenë; **'' o bir përcillja ketë dritë nënave dhe pororsiti bejet e tyre se kjo dritë është drita e I Dërguari i Allahutt të fundit Muhammedit a.s. dhe keshtu ata ti porosisin bijtë e tyre gjer sa të arrij atje ku ka vendtakimin e fundit (të Muhammedi a.s.).''**

Deri në kohen kur u dergua Muhammedi a.s. të gjithe baballaret (Pejgamberet paraardhes) keshtu i porositën bijtë e tyre (Pejgambere). Të gjithe e kryen ketë porosi me priçizitët dhe u martuan me vejusha të pastërta. Dhe keshtu ky nur bres pas brezi arritë de adresa e fundit që ishtë Muhammedi a.s.. Sado që gjysheritë Muhammedit a.s. u ndanë në fise nuri i tij u transmetua të djemtë me të zgjuar, të mprehtë dhe me të dobishmit e kohes. Kushdo që e trashegoi atë nur ai u lartësua se bashku me familjen dhe trungun e tij dhe të gjithe keto trashegues me nder dhe me supërioritët dalloheshin prej fiseve dhe popujve të tjere[5].

Se fundimi I Dërguari i Allahut a.s. në një hadith thotë se; **''Asnjëri prej etërve të mi nuk ka bere zina (nuk ka kryer marredhenie ilegale), Allahu mua me krijoi prej nënave dhe baballareve të pastër dhe të ndershem. Nëse gjysherit e mi do të kishin nga dy djem padiskutim që me i miri prej tyre do të isha unë.''**

Përj Ademit a.s. nuri kaloi nge etërtit të bijet, prej Taruhu të İbrahimi a.s. dhe prej İbrahimit a.s. të Ismaili a.s. dhe prej Ismailit të Adnani, prej tij të Nadhari. Kur ky i fundit lindi babai i tij Meadi vuri re të ai një hijeshi të ndritur dh epër të organizoi një gosti speciale. Kur u pyet nga të afermit për arsyet e gostise ai u përgjigj se; **''për një djal të tille kjo gosti është gjeja me e vogel'', dhe për ketë emrin e të birit e vendosi Nadhar, kuptimi i të cilit është gje e vogel. Dhe keshtu u transmetua Nuri i profetësise nga njëri të tjetri gjer sa arriti të me i larti i Profetëve Muhammedi a.s., pra deri sa arriti të Hâtëm-ul-Enbiyâ (vula e Pejgambereve/I Dërguari i Allahut i fundit).''**

Në një tjetër hadith I Dërguari i Allahut a.s. thotë se; **" unë jam Muhammedi i biri Abdullahut, ai i biri i Abdulmuttalibit dhe në vazhdimsi vargu i gjysherve Hâshim (Amr), Abd-u Menâf (Mugîre), Kusajj (Zejd), Kilâb, Murre, Ka'b, Luvejj, Gâlib, Fihr, Mâlik, Nadr, Kinânë, Huzeyme, Mudrike (Âmir), Iljâs, Mudar, Nidhâr, Me'âdd, Adnan... Dhe sa here etërit e mi ndahesh në dy padiskutim që Allahu mua me beri të jem prej me të mireve prej tyre.''[6]**

Në një tjetër hadith ai a.s. thotë se; ''Allahu prej bijeve të Ibrahimit a.s. zgjodhi Ismailin a.s. dhe pre bijeve të Ismailit as. zgjodhi bijtë e Kenanit, prej bijeve të ketij zgjodhi Kurejshitët dhe prej tyre zgjodhi Hashimitët. Prej ketyre të fudnit zgjodhi bijtë e Abdulmutalibit prej të cileve me zgjodhi mua.''[7]

[5] Kâdî Ijâd, Shifâ-i Sherîf, 82.
[6] Ibni Sa'd, Tabakât, I, 55-56.
[7] Ibni Sa'd, Tabakât, I, 20; Hanbel, Musned, 4, 107; Tirmidhî, Sunen, 5, 583.

Trungu familjar i Muhammedit a.s. prej Adnanit dhe deri të I Dërguari i Allahut Muhammed a.s.

Muhammed alejhisselâm
Abdullah Abdulmuttalib (Seybe)
Hâshim (Amr)
Abd-u Menâf (Mugîre)
Kusajj (Zejd)
Kilâb
Murre
Ka'b
Lujejj
Gâlib
Fihr
Mâlik
Nadr
Kinânë
Hudhejme
Mudrike (Âmir)
Iljâs
Mudar
Nidhâr
Me'âdd
Adnân

Gjyshi i Muhammedit a.s., Abdulmuttalib'i

"O bir përcillja kete drite nenave dhe pororsiti bejet e tyre se kjo drite eshte drita e I Dërguari i Allahutt te fundit Muhammedit a.s. dhe keshtu ata ti porosisin bijte e tyre gjer sa te arrij atje ku ka vendtakimin e fundit (te Muhammedi a.s.)."
Ademi a.s.

I Dërguari i Allahut a.s. ynë i dashur i përket fisit të Kurejshitëve të cilet i përkasin fisit të bijve të Hshimit. I **ati quhej Abdullah** ndersa i ati i ketij, njëkohesisht **gjyshi i Muhammedit a.s. quhej Shejbe** i cili ka lindur në qytëtinë Medinas. **Shejbes i ati, Hashimi** vdiq kur ai ishtë ende i vogel. Një ditë kur Shejbe po luantë me shoket e tij të pranishmit vunë re një hijeshi të ai që dallohej se vjen nga një trung i dalluar familjar. Dhe kur ai leshoi shigjetën në shenjëstër therriti nga gezimi **''unë jam i biri i Hashimit, patjetër që shigjeta do e gjej epiqëndren në shenjëstër''.** Atëher të pranishmit e kuptuan se ai nuk ishtë vendali por vintë nga një fisi i dalluar që jetontë në Mekke. Por ketë kohe Mekkasi Hashim, babai i Shejbes kishtë nderruar jetë.

Kur njëri prej fisit të bijve të Menafit arriti në Mekke u prezantua me vellain e Hashimit Mutalibin të cilit i tha; **'' ju keni një nip, i biri i Hashimit, djali i vellait tuaj, ai është një femij i zgjuar dhe kan je hijshmeri që dallohet nga të tjeret. Su mundet një femije të tille ta lini në rruget e Medinas?''** Pasi degjoi keto fjale Mutalibi u nis për në medini dhe e mori nipin e tij për në Mekke, por në hyrje të qytëtit atë e pyetën se **kush ishtë i riu** që shoqërohej me të. **''është skllavi im''** ju

përgjigj Mutalibi. Pas ketij prezantimi emri i **Shejbes në Mekke u shnderrua në Abdulmutalib** që do të thotë sklavi i Mutalibit[8].

Deri në kohen kur xhaxhai i nderroi jetë Abdulmutalipi qëndroi pranë tij. Hijshmeria dhe bujaria e Abdulmutalbit kish lenë mbresa të Mekkasit e asaj kohe. Por ata nuk e dinin se prej trungut të tij do të linde drita e njërzimit, vula e pejgambereve Muhammedi a.s.. sa here Mekkasit hasnin në probleme madhore ose kur thatësira zgjastë me shume se duheja ata vinin të Abdulmutalibi kur kerkonin prej tij të ju zgjidh hallet, madje në thatësira të gjata kerkonin prej tij që të nxirrtë popullin në kodren e Mekkas të lutëshin që Allahu të ju jeptë shiun. Mekkasit me pare kishin venë re se sa here kishtë thatësira të gjata dhe kur dilnin të lutëhsin për renien e shiut, traditë kjo e trasheguar prej kohesh në popullian e asaj kohe në Mekke që me pas e trashegoi dhe Muhammedit a.s., kur lutëj Abdulmutalibi pas një kohe të shkurtër mbi tokat e Mekkas Allahu leshontë shiun. Dhe që prej atyre koherave Abdulmutalibi ishtë me i nderuari dhe me i respektuari i popullit të Mekkas. Madje Mekkasit atë e zgjodhen të parin e tyre, nuk i benin dyshe urdherat e tij dhe kush jetontë nën besen e tij ai ishtë i sigurtë dhe i qëtë në Mekka. Edhe prijesit e tjere e njihnin autoritëtinë Abdulmutalibit dhe nuk i kunderviheshin atij, me përjashtim të Kisras, mbretit të Përsise se asaj kohe i cili në menyre të hapur dhe të fshehur mbilltë armiqsi ndaj Abdulmutalibit.

Thuhet se Abdulmutalibi i përkistë besimit të pastër të trashguar nga Ibrahimi a.s[9]. që atë kohe njërezit me besim të pastër quheshin ''hanif''. Pra besonin se Allahu është një dhe nuk ka shok e ortak tjetër në njëshmerinë dhe pushtëtin e Tij absolut. Për ketë arsye thuhet se Abdulmutalibi nuk i dontë dhe nuk ju afrohej idhujve në Mekka, ai i kryentë ritët fetare sipas menyres se tij pa ju afryar aspak idhujve.

Zemzemi

"Zemzemi është ushqim për të uriturin dhe shërim për të sëmurin."
Hadith

Është transmetuar nga burimet e të pareve tanë se Abdulmutalibi prej kohesh shihtë enderra të ndryshme por që kishin të njëjtin kuptim. Në anderr ati i vintë një njëri i cili i thoshtë **"çohu Abdulmutalib germoje Tajjibin"**, një natë tjetër i kishtë ardhur duke i thenë "**çohu Abdulmutalib gerrmoje Berren"**, ndersa një here tjetër **"gerrmoje Mednunën"** dhe heren e fundit i njëjti përson i vjen në enderr dhe i thotë **"çohu Abdulmutalib gerrmoje zemzemin".** Dhe kur Abdulmatilibi e kishtë pyetur se kush është zemzemi? Njëriu enderr ju kishtë përgjigjur se; **"zemsemi është uji i cili buroi me urdher të Allahut që urdheroi engjellin Xhebrail të përplastë krahet në toke atëher kur Ibrahimi a.s. e kishtë lenë të birin vetëm me të emen në shkretëtiren e Mekkes. Burimi i ketij uji nuk shtëron, me të janë begatuar haxhileret që vijnë nga e gjithe bota për të vizituar Qabenë e shenjtë. Fundi i burimit nuk dihet dhe uji i zemzemit është sherim për çdo semundje që mund ta kaploi njëriun. Pra zemzemi ju heq eyjen të eturve, urinë të uriturve dhe semundjen të semureve. Ai ndodhet në vendin ku hidhen mbeturinatë kurbanëve që theren në Mekka, kur të shkosh atje në atë vend do gjesh një vatër mizash, aty do e gjenin vendndodhjen e zemzemit.''**[10]

[8] Ibni Sa'd, Tabakât, I, 82.
[9] "Ibrahimi nuk ishte as jehudi e as i krishterë, por ai ishte vetëm musliman Hanifan (me besim të vërtetë e të pastër Islam vetëm në Allahun Një e të Vetëm) dhe nuk ishte prej Mushrikëve (prej idhujtarëve)." [Âl-i imrân: 3/67]
[10] Ibni Ishâk, Sîret-i Resûl, 2-5; Ibni Hishâm, Sîret, I, 143; Ibni Sa'd, Tabakât, I, 83-84.

Pusi i zemzemit me pare ishte brenda territorit te Haremit, ekzaktesisht përballe Hxheri-Esved (guri i piknisjes se ritit te tavafit ne Qabe). Ne gryke kishte nje rreth prej guri, shtresa ishte prej mermeri dhe vashdonte rreth myrit. Ne kohene sulltan Abduulhamidit te Pare pusi ishte ndertuar ne ate menyre që nga jasht te mos hynte uje brenda tij.

Kjo trashgimeri e çmuar historike, dhe kjo vepër e paçmuar arti u shkaterrua ne vitin 19963 dhe u zhvendos disa metra poshte tokes. Me pas pjesen sipërfaqësore e mbuluan me mermer dhe aktualisht pusi i zemzemit eshte krejt i padukur (i mbuluar me mermer).

Në mengjes Abdulmutalibi se bashku me të birin Harisin, dolen në Mekka dhe filluan të kerkojnë për gjurmet e zemzemit. Pas një kerkimi të gjatë ata gjetën vatren e mizave dhe Abdulmutalibi urdheroi të birin që të germonin vendin ku ndodhej vatra e mizave. Dhe pasi germuan një pjese të tokes doli në shesh gryka e pusit të zemzemit, me të pare Abdulmutalbi gryken e pusit nisi të therras përj gezimit **''Allahu Ekber, Allahu Ekber (Allahu është me i madhi)!''**

Të pranishmit Mekkas edhe pse me pare nuk e kishin besuar enderren e Abdulmutalibit kur vunë re gryken e pusit i thanë atij se ''ky është pusi i gjyshit Ismai a.s. dhe prej tij kemi edhe në pjesen tonë, ndaj edhe në do jeme ortaket tuaj në këtë pus'' por Abdulmutalibi ju doli kunder duke ju thenë se ''**kjo është një urtësi që me është dhuruar mua''** atëher Mekkasit i thanë se; **''ti je i vetëm, nga pas ke vetëm djalin tënd dhe nuk ke fuqi të mjaftueshme për tu përballur me në!'',**

Pas ketij reagimi të Mekkasve Abdulmutualibi u thye shume sepse po përballej me një qëndrese që nuk kishtë fuqi ta mposhtë. Ai ndriti duart nga qielli dhe ju **''lut Zotit që nëse me jep 10 djem njërin prej tyre të e bej kurban në Qabe.''**[11]

Pas kesaj gjendje të krijuar nga mekasit ai vuri re se puna po merrtë një drejtim dyluftimi ndermjet tij dhe mekkasve, atëhere ai ndaloi se germuari pusin dhe zgjodhi rrugen e dialogut. Por ai ju kerkoi mekkasve që dialogun ndermjet tyre ta drejtontë një ndermjetës. Pas shume debatësh ranë dakort se një falletare që banontë në qytëtin e Shamit (Siria e sotme) mund të ndermjetësontë për zgjidhjen e kesaj mosmarreveshjeje. Me të renë në dakortësi një grup përj kurejshitëve u nisen drejt Shamit por gjatë udhetimit nëpër rruget e shkretëtires arabe ata i kaploi një etje e madhe. Kerkuan rreth e rrotull se mos hasin me ndonjë burim por në atë vend ishtë i pa mundur të gjendja e ndonjë burimi uji. Tahme ata ishin në gjendje të jepnin dhe jetën për një pike uje, por në atë shkretëtire të thatë ekzistënca e ujit ishtë e pa mundur.

[11] Ibni Hishâm, Sîret, I, 144-145; Ibni Sa'd, Tabakât, I, 88; Taberî, Târih I, 128.

Nderkohe që shpresat pothuajse ishin shuar, degjojnë zerinë e Abdulmutalibit i cili therristë **''Ejani, ejani, mblidhuni ketu! Sepse gjeta uje të mjaftueshem edhe për ju por edhe për kafshet tuaja.''** Njëriu i cili me vonë do të ishtë gjyshi i I Dërguari i Allahutt Muhammed a.s. duke kerkuar për uje në shkretëtire kishtë venë re se kembet e deves kishin hasur në një gure dhe kur levizi gurin vuri re se poshtë tij gjendej burim uji. Të gjithe vrapuan në anën ku ndodhej Abdulmutalibi dhe kur panë ujin e gjetën vetën krejt të turpëruar para tij. Pastaj ata ranë dakord duke thenë se; **'' o Abdulmutalib tashme nuk kemi fjale për të thenë ty. Ti e meriton të vazhdosh germimin në pusin e zemzemit dhe kjo nuk ka nëvoje me për ndermjetësues, eja të kthehemi në Mekka dhe me ty kurre nuk do të kemi me përplasje të tilla. Pra merita e pusit të zemzemit është e jotja dhe në do të jeminë dakortësi me vendimin që ti do të marresh për pusin.''** Dhe njëriu që në ballin e tij mbantë nurin e Muhammedit a.s. u nderua me nxjerrjen e ujit të zemzemit nga vendu ku kishtë kohe që ishtë i humbur.[12]

I Biri i Sakrifices (Kurbanit)

Pasi zbulimit të bunarit të zemzemit Abdulmutalibit ju rritë edhe me shume fama dhe inferioritëti në Mekka. Kaluan kohe të gjata dhe Allahu ja kishtë pranuar duanë që ai i ishtë lutur dikur. Tashme Abdulmutalibi i kishtë edhe 10 djem të tjere veç Harisit dhe 6 vajza. Djemtë e mutalibit quheshin **Kusem, Ebû Leheb, Abdulka'be, Haxhl, Zubeyr, Ebû Tâlib, Abdullah, Gajdak, Dirâr ve Mukavvim idi. [Hamza dhe Abbâs ende nuk i kishin lindur.] Ndersa emrat e vajzave; Safijje, Âtike, Umm-u Hakîm Bejdâ, Berre, Umejme ve Ervâ.** Prej hijeshmerise që kishtë Abdullahu duhej me shume se të tjeret nga Abdulmutalibi. Ai kishtë një nur ndryshe nga të tjeret dhe ky nur i tij e shtyntë Abdulmutaliben ta dontë atë me shume se djemtë dhe vajzat e tjera të tij.

Pas një kohe të gjatë **Abdulmutalibit i shfaqët një njëri në enderr ku i thoshtë se duhejt të pristë kurbanin.** Me tu zgjuar në mengjes Abdulmutalibi e beri një dash kurban. Pas pak ditës njëriu ju shfaq njëri në enderr ku i thoshtë **prit një kurban me të madh.** Abdulmutalibi pas enderres theri një deve. Por pa zagjatur shume njëriu i enderres i shfaqët sërisht Abdulmutalibit por kesaj radhe nuk kerkontë me kurban por i thoshtë atij se **duhet ti qëndroje besnik fjales që i kishtë dhenë Allahut atë ditë kur ju kishtë lutur që nëse Allahu do ti jeptë 10 djem njërin prej tyre do e pristë kurban në Qabe.**

Abdulmutalibi ishtë zgjuar në mengjes i trishtuar prej fjaleve të njëriut të enderres. Ai mblodhi djemtë dhe pasi ju tregoi për lutjen që kishtë bere dhe besen që i kishtë Allahut atëher kur ishtë përplas me Mekkasit për pusin e zemzemit. Djmetë pa i rezistuar dhe pa e kundershtuar të atin i thanë atij se **''duhet të silltë në vend besen e dhenë Allahut''**. Atëher Abdulmutalibi hodhi shortin por shorti i bintë dritës se syrit të tij Abdullahut, me i dashuri nder djem. Kjo e trishtoi me shume Abdulmutalibin dhe gjer sap o shkontë drejt Qabes lajmi ishtë përhapur në Mekka. Daja i Abdullahut i del para Abdulmutalibit dhe **''kerkon prej tij që të gjentë një zgjidhje tjetër që të silltë në vend besen e dhenë Allahut, dhe për ketë e sugjeroi të keshillohej me ndonjë fallxhore. Frika e Mekkasve ishtë që nëse Abdulmutalibi do e pristë kurnam të birin në Mekka prej fames dhe pushtëtit që ai kushtë në qytët ky veprim do kthehej në traditë të arabet.''**

[12] Ibni Hishâm, Sîret, I, 144-145; Ibni Sa'd, Tabakât, I, 81-88.

Është e ditur që atë kohe arabet në rastë të moszgjidhjeje të një çeshtjeje trokitnin në dyert e fallxhorve dhe sipas orientimit të tyre ata vepronin. Dhe Abdulmutalibi ashtu beri shkoi të falletor që quhej Kutbe. Kutbe e pyeti Abdulmutalibin; **''kur dikush e vret një njëri në Mekka cili është çmimi që ai duhet të paguaj për larjen e gjakut?'' Dhjet deve i përgjigjet** Abdulmutalibi. Atëhere fallëtori i tha se; **''duhet të merrësh dhjet deve nga njëra anë dhe të birin nga ana tjetër. Dhe të hidhtë short deri sa shorti të bintë në anën e deveve. Por me kusht që sa here shorti të binde nga Abdullahu ai duhet të shtontë dhjet deve nga ana tjetër.''**

"une jam i biri i dy kurbaneve."
Muhammedi a.s.

Abdulmutalibi ashtu beri por sa here hidhtë shortin bintë në anën e Abdullahut. Keshtu veproi disa here dhe kur numri i deveve shkoi në njëqind shorti bie në anën e deveve. **Allahu Ekber, Allahu Ekber** (Allahu është me i madhi) therristë nga gezimi Abdulmutalibi. Njëqind deve u prenë kurban dhe i gjithe mishi i tyre ju nda nëvojtareve të Mekkasve[13].

Riti i prerjes se kurbanit ekziston prej Ademit a.s. deri të Ismaili a.s. për ketë arsye Muhammedi a.s. thoshtë se; **''unë jam i biri i dy kurbanëve.''[14]**

Abdullahu Babai I Muhammedit a.s.

Është transmetuar se kur lindi Abdullahu, i cili me vonë do të ishtë babai i me të respektuarit të Dynjase dhe Ahiretit, itharet e librave të shenjtë kishin filluar të thonin se ''**në Mekka ka lindur babai i Peygamberit të fundit.''**

Me vonë kur një pjese prej hebrenjëve pranuan Islamin dhe pasi kaloi një kohe e gjatë burimet e tyre u moren si burime historike dhe u përzien me realitëtin e kohe. Madje hebrenjtë kishin trilluar se në doren e tyre gjendej rroba e I Dërguari i Allahutt Jahja e cila mbantë gjakun e tij kur paraardhesit e hebrenjëve e vranë atë. Sipas hebrenjëve **rroba e të Dërguarit të Allahutt Jahja kullontë nuk do ta thantë gjakun e tij deri në kohen kur të linde I Dërguari i Allahut i Fundit**.

Me pare u tregua se si Abdulmutalibi **prej hijëshisë që ai (Abdullahu) kishte e dallontë të birin e tij Abdullahun prej bijeve të tjere të tije.** Për ketë arsye Abdulmutalibi nuk e ndantë nga vetja dhe gjatëgjithe kohes e mbantë pranë Abdullahun. Kur Abdullahu erdhi në moshe madhore të atit filluan ti vinin oferat miqësie për martësen e të birit. Fama, autoritëti dhe pushtëti i Abdulmutalibit në Mekka njihej brenda dhe jasht gadishullit arabaik të asaj kohe ndaj transmetohet se për martësen e të birit ai kishtë marre disa oferta edhe jasht Mekkes. Një nder oferta që atij i ishin afruar ishin tregtaret e egjiptit ku kerkonin prej tij që ta martontë të birin me një vejushe egjiptianë. Se fundmi Abdulmutalibi **Abdullahun e martoi me vajzen e fisit Benî Dhuhre, pikerisht me vajzen e Vehbiut, Eminën.** Ky fis i përkistë një nder fiseve që jetonin në qytëtin e Medinës që atë kohe quhe qytëti Jesrib.

Kur Abdulmutalibi vajti ti kerkontë vajzen (Eminën) Vehbiut ky i fundit i thotë se kjo ofertë i kishtë ardhur edhe me pare nga njërez të aferm të përbashket tanët. Madje Vehbiu i thotë se **kishtë pare një ëndërr ku po lidhtë miqsi në Abdulmutalibin dhe prej asaj kohe kishtë mbetur nën ndikimin e ëndërrës.** Përsa i përket moshes se Abdullahut dhe Aminës kur ata lidhen kurore, ka shume

[13] Ibni Ishâk, Sîret-i Resûl, 10-17; Ibni Hishâm, I, 151-154; Ibni Sa'd, I, 88-94
[14] Ibni Ishâk, Sire, 38-44; İbni Hişâm, Sire, I, 43-56; İbni Sa'd, et-Tabakât, I, 55-56, 92, 108; Taberî, Târih, I, 557; Şemseddin Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ, I, 216.

burime të ndryshme saktësia e të cileve është e dobet. Por ka dhe burime që thonë se Abdullahu kur u martua me Eminën ishtë 18 vjeç ndersa Eminëja ishtë 14 vjeçe.[15]

Nënan e Muhammedit a.s. dhe Nuri i Bekuar

Kur vdiq i Abdullahu, baba i Muhammedit a.s. i cili ende nuk kishte lindur, engjejt i thane Allahut xh.sh. "o Zoti yne Muhammedi a.s. mbeti jetim."
Abdullah ibn-i Abbâs radıyallahy anh

Kur kaloi nuri i Muhammedit alejhi selam të e jëma të gjithe gjallesat kuptuan se **"botës po i afron koha e ardhjes se I Dërguari i Allahutt të fundit"**. Pejgamber ky që do të jetë meshire për gjithe botërat, me i nderuari dhe me i respektuari. Atë natë edhe Iblisi (shejtani) mallkimi i Allahut qoftë mbi to, u pingellua nga merzia sepse lundrimi i tij se bashku me suhtritë e tij të se keqë kuotuan se ju kishtë ardhur fudni, kuptuan se njërezimi do i mblidhej rreth besimit në Allahun që një dhe të vetëm, u pikelluan se tashme në Mekka dhe në mbare rruzullin toksore do i vintë fundi adhurimit të idhujve. Nga ana tjetëtër u gezuan dhe u lumturuan Pejgamberet, Engjejt dhe të gjithe dashamiret e të mires sepse po ju vintë i dashuri i tyre, i dashuri i Allahut, vula e pejgambereve Muhammedi a.s. i cili do ta hijeshontë botën me urtësitë, miresitë dhe mbi të gjitha me Kur'anin famëlartë. U gezuan malet dhe kodrat, lumenjtë, detët dhe oqëanët, u gezuan sepse do të deshmonin Pejgamberllikun e Muhammedit a.s., I Dërguari i Allahut i fundit pas ndodhise se madhe (ditës se shkatërrimit të botës; Ditës se Gjykimit, Ditës e Kijametit). Është thenë se ato kohera Mekken e kishtë kapluar një thatësire e madhe.

Kishte kohe që nuk bintë shi. Gjethet e pemeve po thuajse ishin në prak të tharjes dhe dritherat kishin mbet të shkurrura. Mekkasit ishin ankth prej thatësires. Por në kohen e lindjes se Muhammedit a.s. në Mekke dhe për rreth saj ranë shira të bollshem se që ai vit u quajt **"viti i bollshem"**. Thuhet se edhe e ema gjatë shtatëzanise se saj nëntë mujore nuk kishtë ndjere asnjë shqëtësim prej shtatëzanise.

Kur e jema ishtë dy muajshe shtatëzenë me Muhammedin a.s. i ati si gjithe Mekkasit e tjere udhetoi për synime tregetare në Sham. Gjatë rruges se kthimit atë e kapi semundja dhe kur erdhen në vendin e quajtur **Dar-un-nabiga** pranë qytëtit të Medinës nuk mundi të vazhdoi me udhetimin dhe ndaloi të fisi i quajtur bijtë e Nëxhxharit, pranë të cileve edhe nderroi jetë. Thuhet se kur Abdullahu nderroi jetë ishtë në moshen 25 vjeçare.[16]

Kur moren lajmin për vdekjen e Abdullahut mekkasit i kaploi pikellimi[17]. Sipas transmetimeve të sahabiut Ibn Abas, " Kur vdiq i Abdullahu, baba i Muhammedit a.s. i cili ende nuk kishtë lindur, engjejt i thanë Allahut xh.sh. **" o Zoti ynë Muhammedi a.s. mbeti jetim."** Ndersa Allahu xh.sh. engjejve ja ktheu fuke ju se; **" Ndihmesi dhe Mbrojtësi i tija jam Unë."**

Ndersa për vdekjen e Ambullahut me shume pikellimi kishtë kapluar bashkeshortën, tashme vejushe, Eminën. Pikellimin e saj e tregojnë me se miri vargjet e kesaj poezie;

Nuk pritëj prej tij, shpejt e gjeti varri
Ai ishtë i meshirshem, ishtë me bujari

[15] Ibni İshâk, Sîret-i Resûl, 119-124; Ibni Hishâm, Sîre, I, 232-233; Ibni Sa'd, Tabakât, I, 94-95.
[16] Ibni Sa'd, Tabakât, I, 99; Belâdhurî, Ensâbu'l-eshrâf, I, 92.
[17] Ibni Sa'd, Tabakât, I, 99-100.

Ndodhia e Elefantit

"une jam zot i 200 deveve te mia dhe jam përgjegjes për, ndersa Qabeja ka Zotin e saj dhe ai padiskutim që do e ruaj shtepine e Tij."
Shejbet-ul Hamd

Dy muaj para se të lind Muhammedi a.s. një ushtri Habeshistanase (Etiopia e sotme) me në krye përandorin Ebreha marrshoi drejt qytëtit të Mekkes. Ushtria veç armatimeve të tjere në ketë marrshim kishtë përdorur elefantët, ndaj dhe është quajtur ndodhia e elefantit. Sipas transmetimeve historike thuhet se; Ebrehe kishtë mbjell një xhelozi urrejtëse për Qaben e bekuar sa që një kohe ai urdheron të ndrtohet një kishe dhe pretëndontë se me të do të zevendesontë Qaben. Kur kisha u ndertua ai thirri që në të të behej peligrinazh njëjtë sikur në Qabe. Por arabet jo që e përfillen thirrjen e atij por njëri prej tyre shkon dhe urinon drejt dhe në kishe. Kur degjio Ebrehe për ketë u betua se do të rrenontë Qaben. Dhe ky akt i arbeve të asaj kohe i kishtë mjaftuar Ebrehes që xhelozinë urrejtëse ndaj Mekkes ta tregontë qartë. Ai organizoi një suhtri të medhe ku në rrjet të pare vendosi elefenatët. Me tu afruar në Mekke puna e pare që beri ju rrembeu të gjitha pauritë Mekkasve.

Një nder ata që i ishtë rrembyer pasuria ishtë gjyshi i Muhammedit a.s. Abdulmutalibi. Ky i fundit i paraqitët Ebrehes dhe pa ju trembur syri kerkon 200 devet që ai ja kishtë rrembyer me dhunë ushtarake. Ebrehe i habitur për aktin e Abdulmutalibit tha; '' unë kam ardhur të ju shkatërroi shtëpinë e shenjtë dhe ti në vend se të mbrosh atë me kerkon devetë e tua që nuk kanë asnjë lloj vlere në krahasim me shtëpinë e shenjtë, Qabenë''. Atëher Abdulmutalibi u përgjigj; **''unë jam zot i 200 deveve të mia dhe jam përgjegjes për, ndersa Qabeja ka Zotin e saj dhe ai padiskutim që do e ruaj shtëpinë e Tij.''** Ebrehenë e kishtë nnxehur shume kjo përgjigje e Abdulmutalib dhe tha '' sot nuk ka askush ta mbroje Qabenë nga unë''. Dhe urdheroi ushtrin drejt saj. Në krye të ushtrise gjendej elefanti që e quanin **''mahmude''** e cila nuk leviztë nga vendi.

Ushtaret pranë saj nisen të godasin elefantin që ai të nisej drejt Qabes por elefenti kishtë ngulur kembet në rere dhe nuk leviztë vendi. Pra, edhe elefenti e dinte **që ajo që (Ebreheja) donte te shkatërronte ishte shtëpia e Allahut xh.sh..** Ushtaret e kapen për lidhezje dhe e drejtuan nga ana e kunder e Qabes elefanti nisi të vrapoi me të katërtat e tij.

I gjithe syksesi i ushtrise se Ebrehes ishtë lidhur mbi elefantin por me shkeputjen e ketij elefanti gjikand nga ushtria ketë të fundit e kapi paniku, ndersa Ebreha kishtë mbetur krejt i befasuar nga kjo ndodhi. Kur çtë shihtë në qiellin mbi to u duk një ushtri zogjsh të cilet gjuheshin ''zogjtë ebabil''. Zogjtë sapo ju afruan ushtrise leshuan mbi të guraleca të vockela sikur kokerrat e grurit. **Cilindo e kaptë ky guralec nga nxehtësia ja shpontë dhe ja shkirrtë mishin nga trupi sikur të ishin pika zifti që vlonin në kazan.** Përballe kesaj panorame Ebrehe nisi të vrapoi drejt vendit nga kishtë ardhur por ikja e tij u duke e pa mundur pasi trupin e tij e kishin shkirre mishin nga kockat.[18] Thuhet se në etë pjese të trupit ku binin guralecet mishi tretëj dhe rridhtë nga koscka sikur djeresa prej trupit.

Allahu e transmeton ketë ngjarje në Kur'an pikerisht në kaptinën Fil (elefanti). Ai (Allahu) thotë;

Me emrin e Allahut, të Gjithëmëshirshmit, Mëshirëbërësit të madh! (O i Dërguar! A nuk e pe se si veproi Zoti yt me ata që deshën ta shkatërrojnë Qaben?) **A nuk e ke parë, se ç'bëri Zoti yt me poseduesit e elefantit** (ushtrisë së Ebrehes, e pajisur me elefantë)**? A nuk ua bëri përpjekjen e tyre** (përpjekjen e tyre për të shkatërruar Qaben e Lartësuar) **të dështuar? Dhe Ai kundër tyre lëshoi shpendë që vinin tufë-tufë! Dhe i gjuanin ata me gurë nga balta e gurëzuar! Dhe ata i bëri si gjeth i grimcuar** (I bëri si gjethet e korrura të bimës që janë kafshuar dhe copëtuar nga krimbat.)**![19]**

[18] Ibni İshâk, Sîret-i Resûl, 38-44; Ibni Hishâm, Sîret, I, 43-56; Ibni Sa'd, Tabakât, I, 55-56, 92, 108; Suhejlî, Ravd-ul-unf, I, 269-270.
[19] İbni İshâk, Sîret-i Resûl, 38-44; İbni Hişâm, Sîret, I, 43-56; İbni Sa'd, Tabakât, I, 55-56, 92, 108; Süheylî, Ravd-ül-ünf, I, 269-270.

Ndodhia e Elefantit

SHËNJAT PARAJALMERUESE

" O Allah! Më bëj dhe mua prej umettit të Muhammedit a.s."
Musa Alejhi selam

Për ardhjen e I Dërguari i Allahutt tonë të Dashur Muhammedin a.s. janë paralajmeruar të gjithe pejgamberet prej Ademit a.s. çdo I Dërguari i Allahut dhe çdo komunitëti i kanë ardhur shenja paralajmeruese për të. Dhe pak para lindjes se Muhammedit a.s. janë venë në dukje disa shenja paralajmeruese që tregonin se ardhja e tij është e afert.

Në librin e vertëtë të Muses a.s., në Tëvratin e shenjtë (i cili me vonë u devijua nga hebrenjët) për Muhammadein as. thuhej se;

''Ai do të jetë një prej njërezve me të dalluar, sakrificen e ka të lartë, ndihmen pa kufi. Do të jetë dahuri i nëvojtareve, fukarenjëve dhe mjeku i pasanikeve. Ai është i bukuri të të bukurve, i pastërti i të pastërve. Në biseda i butë, në peshoje i drejtë dhe i drejtë në çdo veprimtari. Përballe qafirve dhe dhunuesve është i ashpër dhe hejbetli. Ndaj të moshuarve i respektueshem, ndaj të vegjelve përkedheles dhe dashamires. Për pak gje është falenderues, sklleverit i liron. Ai ndrit me buzegjeshje, buzqëshjen e ka për dashamirsi dhe kurre nuk buzgjesh me të qëshura të larta. Është analfabet, nuk din shkrim-lexim, aitij i janë mesuar çdo gje pa ditur shkrim-lexim. Ai është i derguari i Allahut. Nuk është prej veskeqinjëve, as zemren nuk e ka të ashpër. Në tregje dhe pazare nuk flet me ze të lartë. Ummeti (komunitëti) i tij është prej të zotëve të moralit. Vazhdimisht i janë falenderues Allahut. Thirresit therrasin për falje (namaz) në vende të larta (minare). Pastrohen pastaj falen (marrin abdest para se të falen). Në namaz i mbajnë rrjeshta drejt dhe qëndrojnë në një vije. Gjatë natës zeri i tyre falenderues ndaj Allahut degjohet sikur mjalti i bletës në koshere. Do të lindi në Mekka, nami dhe pushtëti i tij do të sundoi mbi gadishullin arabik. Ai quhet Muhammed a.s., **unë atë e quaj Besnik**. Atij nuk do ti vije vdekja pa larguar fetë e devijuara dhe pa i zevendesuar ato fenë e vertëtë. Ai e therret njërezimin të e vertëta dhe e largon nga e keqja (në Fenë e Allahut). Dashamiresia e tij hap sytë e verbuar dhe veshet e sherdhuar, ata (sytë e verbuar dhe veshet e shurdhuar) prej dashamiresise se tij hapen, edhe zemrat braktisin mosmirenjohjen që i ka pushtuar ato...''[20]

Edhe në Zebur (i cili me vonë u devijua nga hebrenjët), librin që i zbriti I Dërguari i Allahutt Davut a.s. për Muhammedin a.s. thuhej se;

''Ai është një njëri me virtytë të larta, bujar dhe fisnik. Nuk nxehet kurre, i butë. Me një fytyre të ndritur dhe fjale embel. Mjek i njërezimit. Qan shume, qësh pak. Flen pak, mediton shume. Nga natyra është i dashur dhe dashamires. Fjalet e tij bien në zemer dhe fajelet e tij i qëtësojnë zemrat... O i Dashur! Nxirre shpatën e krenarise, dhe me gjithe fuqinë tënde luftoi me heroizem dhunuesit, keqberesit dhe të pameshirshmit. Me një gjuhe të bukur përhapi levdatat dhe thirrjen Tim tëk gjithe njërezimi. Të gjithe dhunuesit, zullumqaret dhe qafirat do të përkulen para dores tënde...''

Edhenë librin e vertëtë të Ises (Jezusit) a.s., Inxhilin, i cili me vonë u devijua nga hebrenjtë dhe romaket thuhej për Muhammedin a.s. se; '' Ai nuk ha shume ushqim, nuk është as koprrac. Nuk ben hile, as nuk nënçmon njëri (nuk i ben keq njëriu) dhe as nuk është i nxitueshem. Nuk është hakmarres. Ai nuk është dembel dhe nuk përgojon askend...''

[20] Ibni Ishâk, Sîre, 38-44; Ibni Hishâm, Sîre, I, 43-56; Ibni Sa'd, Tabakât, I, 55-56, 92, 108; Taberî, Târih, I, 557; Suheylî, Ravd-ul-unf, I, 123; Shemseddin Sâmî, Subulu'l-Hudâ, I, 216.

Arabia Sauditë dhe Qëndrat Kulturore Rreth Saj

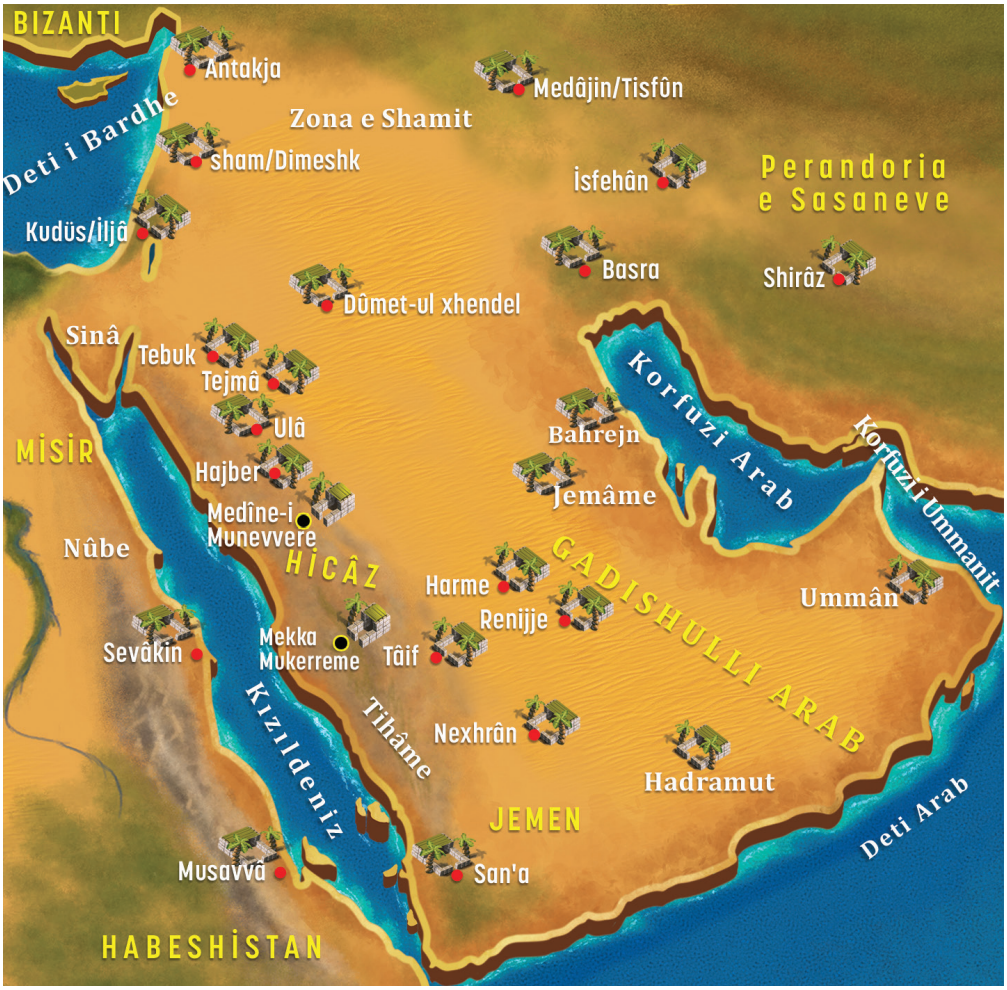

Kur e pyetën Isen a.s. (Jezusin) për veçoritë, cilesitë dhe shenjat për ardhjen e tij, ai ju përgjigj me fjalet e meposhtëme;

'' Emri i tij është për tu pasur zili nga të gjithe, Allahu xh.sh. atij ja ka dhenë ketë emer që në kohen kur i ka krijuar shpirtërat dhe shpirtit të tij i tha Prit kohen Ahmet, kur emri dhe nami yt të përhapet në mbare botën! Për ty kam krijuar dynjanë, ahiretin dhe gjithe gjallesat e tjera. Dhe keto janë dhuratë për ty. Ai që të vlereson ty me ka vlersua Mua. Ai që të nënvlerson ty do të gjej nënvlersim nga ana Ime dhe ai që të mallkon ty do të jetë i mallkuar nga unë. Ti do të jesh i derguari im të i gjithe njërezimi dhe ti do të jesh shpetimtari i tyre (prej zjarrit të xhehennëmit). Ti do të jesh fjale drejtë, edhe kur të shkatërrohen qiejt dhe toka, pra tokes dhe qiejve ju vjen fundi ndersa rruges tënde nuk do ti vije fundi. Emri i nderuar i tij është Ahmet''. Pas ketyre fjaleve të Ises a.s. të pranishmit thirren njëzeri '' Presim me padurim ardhjen e atij shpetimtari që të shpetoi botën''.

Edhe në Inxhilet e sotëm shkruhet emri ''paraklit'' që do të thotë ''harmoni, paqë dhe lumturi'', sipas disa komentueseve thuhet se pasuesit e ungjijve (të krishtëret) ende lutën për ardhjen e tij. Dhe Allahu pak kohe para se të shkatërroi qëiejt dhe token do e zbresi Isain a.s. nga qielli dhe kur ai të vije në toke do të jetë prej myslimanëve, do të ndjek synnëtin (rrugen) e Muhammedit a.s. dhe atë që Muhammedi a.s. e ka ndaluar edhe ai do ta ndaloi, atë që Muhammedi a.s. e ka lejuar dhe ai do ta lejoi. Pra Paraklit do me thenë Ahmet, dhe Ahmeti është Muhammedi a.s.

Në Inxhil thuhet edhe se;

''Ai, shpirti i shenjtë që do të dergohet nga Zoti, kur të vije do të deshmoi për mua. Edhe ju deshmoni për të. Sepse ai është prej Pejgambereve të Derguarve të Zotit dhe nuk do ju dergoi në rruge të gabuar (do ju dergoi në rrugen e Pejgambereve paraardhes të tij). Po ju le keto porosi që ju të mos dyshoni dhe të mos devijoni nga rruga e drejtë.''[21]

Koha e Xhahilijetit (Injorances)

Para lindjes se I Dërguari i Allahutt Muhammed a.s. e gjithe bota ishtë në një erresire totale, dhuna, mashtrimet, dyfytyresitë, vjedhje, imoralitët, padrejtësi dhe injoranca i kishin kaluar të gjithe kufinjtë. Njërezit e kishin lenë menjanë fenë e Allahut xh.sh. dhe ishin futur në një turbullire trillimesh, shpifjesh, fallxhoresh, intrigantësh dhe devijimeve të ndryshme njërezore. Prej dhunës dhe marrezirave njërezore nuk vuanin vetëm njërezit por e gjithe bota e gjallesave. Harmonia, drejtësia, meshira, lumturia, respekti, dashamiresia dhe besimi në Njëshmerinë e Allahut po thuajse ishin zhdukur nga jeta e përditshme njërezore. Madje njërezimi ishtë futur në një qorr sokak sa që në vend të Allahut xh.sh. kishin filluar të adhuronin gure, drunj, skulptura, koscka, etj, etj… dhe idhujtaria ishtë përhapur aq shume sa që çdo fis apo familje kishtë ndertuar një idhull të tijin për zot.

Feja që i zbriti Musesa a.s. ishtë harruar me kohe, Tëvrati ishtë devjiuar dhe mbushur me intriga të Beniizraelitëve (hebrenjëve) dhe keto të fundit ishin përçare e kacafutyr ndermjet njëri tjetrit. Edhe feja që i zbriti Isait a.s. kishtë pesuar po të njëjtën gje, Inxhili (ungjilli) ishtë devijuar dhe pothuajse çdo prift shkruantë çi vintë nëpërmend dhe ja paraqistë pasueseve të tij sikur ato (intrigat e tij) ishin ungjillli i vertëtë. Pra në të dy librat e shenjtë (Tëurati dhe Ungjilli) fjala e Allahut xh.sh. nuk ekzistontë me, ata ishin devijuar me kohe, origjinali nuk ekzistontë me.

[21] Ibni Ishâk, Sîret-i Resûl, 119-124; Ibni Hishâm, Sîret, I, 232-233; Ibni Sa'd, Tabakât, I, 360-363.

"Ju përgezoj se pas meje do te vije nje Pejgamber, emri i te cilit eshte Ahmet."
Isa Alejhi Selam

Në Egjipt sundontë tëurati i devijuar (intrigat që i prezantonin sikur ata të ishin tëurati), ndersa në përandorinë bizantinë sundontë krishtërimi i devijuar, mbushur me idhuj dhe mashtrime. Ndersa në Iran adhurohej zjarri, zjarrputistët kishin një mije vitë që nuk e shuanin zjarrin. Në Kinë Konfucianizmi ndersa në Indi pushtëtin e kishtë Budizmi. Arabet të cilit ishin krejt larg ketyre besimeve kishin marre një drejtim krej ndryshe, ata i kishin kaluar të gjitha caqët dhe ishin futur në rruge të shashtisura. Ata Qaben e shenjtë, shtëpinë e Allahut xh.sh. në toke e kishin mbushur plot e përplot me idhuj numri total i të cileve i kalontë 360 idhuj të ndryshem. E njëjta **Qabe që gjendet në Mekka në të njëjtën mahdesi dhe format të saj gjendet një Qabe në qiell e cila quhet ''Beyt-i Muamar'', rreth atë e vizitojnë engjejt dhe aty bejnë të njëjta ritë (tavaf) sikur bejnë njërezit në Qaben e madhnueshme.**

Deri në kohen e paralindjes se Muhammedit a.s. kush e ka përdhunuar Qaben Allahu i ka shkatërruar. Ndera atë kohe komunitëti arab i quajtur Xhyrhym ishtë i zhytur në zina dhe prostuticion. Duke pare keto veprime të ulta dhe imorale të tyre të vjetrit me urtësinë që pasonin ju tërhiqnin verejtje atyre duke ju thenë; '' o fisi Xhyrhym! Beni kujdese dhe ejani në vetë sepse ketu është Haremi i nderuar i Allahut dhe veprimtaritë tuaja të uleta, imorale behen shkak që mallkimi i Allahut të na kap të gjitheve. E dini se edhe popujt e poshtër të pejgambereve Hud a.s., Salih a.s. dhe Shuajbit a.s. që ishin para jush për shkak të ketyre aktëve dhe veprimeve turpëruese e merituan mallkimin e Allahut dhe ai i shkatërroi ato. Ju e dini fundin e tyre ndaj ejani në vetë dhe hiqni dore prej veprimeve të peshtira. Ju keni degjuar se para jush kanë jetuar fise sikur Tasm, Xheedis dhe Amâlika që ishin me të shumtë në numer dhe me jetëgjatë se ju, ata nuk e moren për konsideratë madheshtinë dhe shenjtërinë e Qabes, benin marreizara rreth saj dhe Allahu i denoi disa me miza, disa me thatësire dhe disa të tjere me erera dhe stuhi të tmerrueshme.'' Por ata nuk i moren për konsideratë keshillat e të urtëve dhe si përfundim edhe ata i kaploi denimi i Allahut, për arsye se ata i kishin kaluar të gjitha caqët e dhunës dhe imoralitëtit. Kjo ishtë një nder koherat kur në Mekkan e bekuar nuk kishin të ndalur poshtërsitë, imoralitëti dhe shthurjet e ndryshme, por edhe idhujtaria kishtë arritur kulmin.

Në Qabe ishin vendosur me qindra idhuj dhe mbi to dalloheshin Lat, Uzza dhe Manat që idhujtaret i adhuronin për zot të tyre. Sikur shihet Arabia atë kohe nga të gjitha anët, veçanërisht në jetën sociale dhe politike ishtë e erresuar prej imoralitëtit, shthurjeve, dhunës, dashakeqësise, injorances dhe anti vlerave morale-njërezore. Kjo kohe e qaujtur koha e injorances ishtë një kohe kur arabet ishin të ndare e përçare me njëri tjetrin dhe jetonin nëpër fise të ndryshme dhe me një jetë emigruese. Pra koha e xhahilijetit ishtë një përiudhe e mbushur plot e përplot me dhunë dhe intriga. Prej luftërave dhe përplasjeve të brendeshme grabitja me dhunë dhe haraçi ishin kthyer në mjetë normale për jetësen e tyre. Ngaqë ishtë një sistëm kush ke të mundet të grabisi e dhunoi në arabi nuk kishtë një autoritët të vetëm shtëtëror, madje nuk behej fjale për një autoritët të tille. Njëkohesisht alkooli, bixhozi, imoralitëti, vjedhjet, vrasjet, mashtrimet, intrigat dhe kurvlleku ishtë përhapur sa mund të ishtë me e mundeshmja e kohes. Pra ishtë një kohe që i forti e shtrydhtë të dobetin gjer sa atij ti dale shpirti, pa pike meshire, pa pike keqardhje dhe pa pike ndjenjë njërezore. Vajzat dhe gratë shitëshin sikur të ishin nja mall tregu. Një pjese prej arabeve lindjen e vajzes e shihnin si përulesi, faqëzillek dhe nënçmim

në shoqëri. Dhe kjo i kishtë shtyre ato që të benin aktin me të ulet njërezori, pra i varrsonin vajzat e tyre të sapolindura nën kumin e shkretëtires. Ky ishtë kthyer në një akt aq të ulet dhe aq jasht të gjitha normave njërezore sa që kishtë dhe prej tyre që i varrsonin vajzat në moshe madhore dhe kur prindi i varrostë për se gjalle vajza mbulohej me dhe duke therritur të atin ''babushi im babushi im!..'' ndersa i ati pa ja venë veshin të bijes vazhdontë ti hidhtë dhe mbi varrin ku poshtë tij po jeptë shpirt një e re pa piken e fajit. Ajo nuk kishtë piken e fajit pse kishtë lindur vajze...!

Pra ky ishtë populli në gjirin arabik para aardhjes se I Dërguari i Allahutt Muhammed a.s., ku tregohej për burrellek, pa pike cipe dhe pa pike ndergje varrosja e vajzave të gjalla. Ardhja e I Dërguari i Allahutt Muhammed a.s. i shoi dhe i shkuli nga rrenjëtë të gjitha kotë aktë të uleta dhe ai nderto një shoqëri që ndriçontë në moral, miresi, drejtësi dhe harmoni të përgjithshme).

Të arabet e asaj kohe ja vlen të theksohet se ata e kishin zhvilluar letërsinë dhe poezinë aq shume sa që kishin arritur kulmin. Ata e vleresonin shume poezinë dhe poetin dhe ketë e quanin një virtyt të lart të tyre. Madje një poet i fuqishem se bashku me fisin e tij zinin një pozicion të rendesishem në shoqëri. Organizoheshin panaire për poezinë, thirreshin poetët dhe zgjidhnin kendimtaret me me ze dhe poezitë që zinin vendin e pare në përzgjidhje vareshin në murin e Qabes. Në kohen e xhahilijetit dalloheshin shtatë poezitë me të mira të cilat qëndronin të varura në murin e Qabes, të cilat i qaunin **"Muallakâtu's-Seb'a" (shtatë poezitë e varura).**

Sikur u tregua me lart edhe gjendja shpirtërore (besimi) të arabet e atëhershem ishtë i ndare e copetuar cope e çike. Një pjese prej tyre me përjashtim të jetës se kesaj botë nuk njihnin asnjë lloj besimi tjetër. Ndersa një pjese tjetër e shoqërise i besonin Allahut dhe botës se përtëjme (Ahiretit) por nuk besonin ardhjen e një I Dërguari i Allahut. Disa të tjere i besonin Allahut por nuk i besonin botës pas vdekjes. Ndersa pjesa me e madhe i besonin Allahut por nuk i besonin Njëshmerise se Tij, pra adhuroinin edhe idhujt të ndryshem. Në shtëpinë e çdo idhujtari gjendej një idhull që ata e adhuronin për zot të tyren. E tëre bota ishtë aq e nderlikuar dhe aq e përzier sa që në të mbizotërontë dhuna, pislleku dhe tyrlilloj injorance, njërezit i kishin lenë menjanë adhurimet ndaj Krijuesit të Gjithesise. Hutirat, bubullimat dhe mjegullimet e kohes ishin aq të nderlikuara sa që njërezit nuk ishin të aftë të përdornin logjiken dhe mendjen e tyre të shendoshe, ata prej guri, baltë, druri dhe brumi benin idhuj, i adhuronin ato dhe kur i kur i kaptë uria i hanin idhujt e tyre prej brumi.

Prej tyre jetonin disa njërez, numri i të cilve ishtë tëpër i paket, keto pak njërez besonin në Pejgamberllekun e Ibrahimit a.s. dhe fenë e pastër të tij. **Keto ishin ata që edhe në Kur'an quhen ''hanif'' (besim drejtët-besim i pastër), pra njërez që i besojnë Allahut xh.sh., nuk i afroheshin idhujve dhe rrinin larg pislleqëve dhe dhe llumit të kohes.** Thuhet se edhe gjyshi (Abdulmutalibi) edhe babai (Abdullahu) i Muhammedit a.s. ishin prej atyre që kishin ketë besim (ishin prej hanifeve).

Jeta Dhulumat dhe Jeta Ab-e

Ebu Muxhahid a.r. (rahmetullahi alejhi) ka shenuar në veprat e tij se; **''jeta Ab-e, gjendet në përsekutim''**. Ab-e do me thenë uji i jetës, kush pin prej tij ai behet i pavdekshem (figurative); ndersa dhulumat do me thenë erresire (jetë e erret). Pra ai që jeton një jetë të errët (jeton në shthurje) ai jeton i vdekur për se gjalli, ndersa

ai që jeton një jetë sipas udhezimeve I Dërguari i Allahut ke dhe kuranore ai është i gjalle edhe pas vdekjes.

Thënie;

Jeta Ab-e gjëndet në errësirë!

Diten e gjykimit une jam prijesi i paraardhesve dhe pasardhesve te mi. Nuk po krenohem por po ju lajmeroj për te verteten.
Muhammedi a.s. (Hadith)

Njëriu jeton në dy jetë në atë fizike dhe në atë shpirtërore. Të dija keto botëra janë të lidhura ngushtë me njëra tjetren, nëse njëriu iken prej njëres (braktis njëren) ai humbet dhe tjetren. Bazuar në burimet dijetareve të hershem (ehli sunnëtit) besimi për njërinë është sikur uji që pin, nëse ai pin uje të pastër atë nuk e kapin semundjet por nëse pin helm atë e kap vdekja. Me ketë kuptim figurativ thonë se ''kush pin ujin e pavdekshem (besimin e drejtë)- jeta Ab-e, dhe kush pin helm ai është i vdekur (jeton në erresire) – jeta Dhulumat.

Ardhja e Sulltanit të Universit

Bota ishtë e zymtë, gjallesat jetonin në zymje, zemrat të zymta dhe fytyrat kishin harruar të buzqëshnin. Allahu i ka krijuar njërezit dhe i ka dalluar prej të gjithe krijesave dhe gjallesave të tjera, por njërezimi kishtë hyre në erresire, ndaj duhej një shpetimtare që ti shpetontë ata nga zjarri i Xhehennëmit. Përfundimisht lindja e tij ishtë afruar. Bota po përgatitëj të presitë të vije ai Nuri (Dritë) i cila prej Ademit a.s. kishtë udhetuar nga një gjoks të tjetri dhe ai po vintë për here të Fundit. Po vintë ti sjelltë mbare njërezimit dhe xhinëve harmoninë, qëtësinë dhe lumturinë. Po vintë një njëri i veçantë!... Babai i meshires dhe dashamiresise. Njëriu të cilin Allahu e ka veshur petkun e moralit me të lartë. Po vintë njëriu supërior!... Kurora e ndermjetësueseve dhe pushtëtari i fronit me të lartë pranë Allahut (Makam-e Mahmud)!... Po vjen **mesuesi i universit**, origjina e ekzistënces, **me i nderuari i njërezve**. Ndermjetësuesi dhe ndihmesi në ditën mahsherit, prijesi i pejgambereve!... I dashuri i Allahut po vjen, meshira për gjithe botërat, i dashuri ynë!... Po vjen I Dërguari i Allahut ynë i dashur Muhammed Mustafai (salallahu alejhi selam) ...

Nuk ka lind tjetër djale si ky
Prej krijimit s'erdhi njëri si ty

Ky njëri me kader të bekuar
E lindi nëna atë djale të nderuar

Eminë e gjetë të madhin pushtëtar
Prej tëje lindi ai femije i mbare

Ky i ardhur sulltan i dijenise
Erdhi ai si argument i Njëshmerise

Mahmut, Ahmet janë emrat e tij
I derguar anë e maben për meshire

Atij ju dorezuan çelesat e dashuris
Ndristë si engjell prej dashamiresise

Rajoni i Mekkas së Nderuar

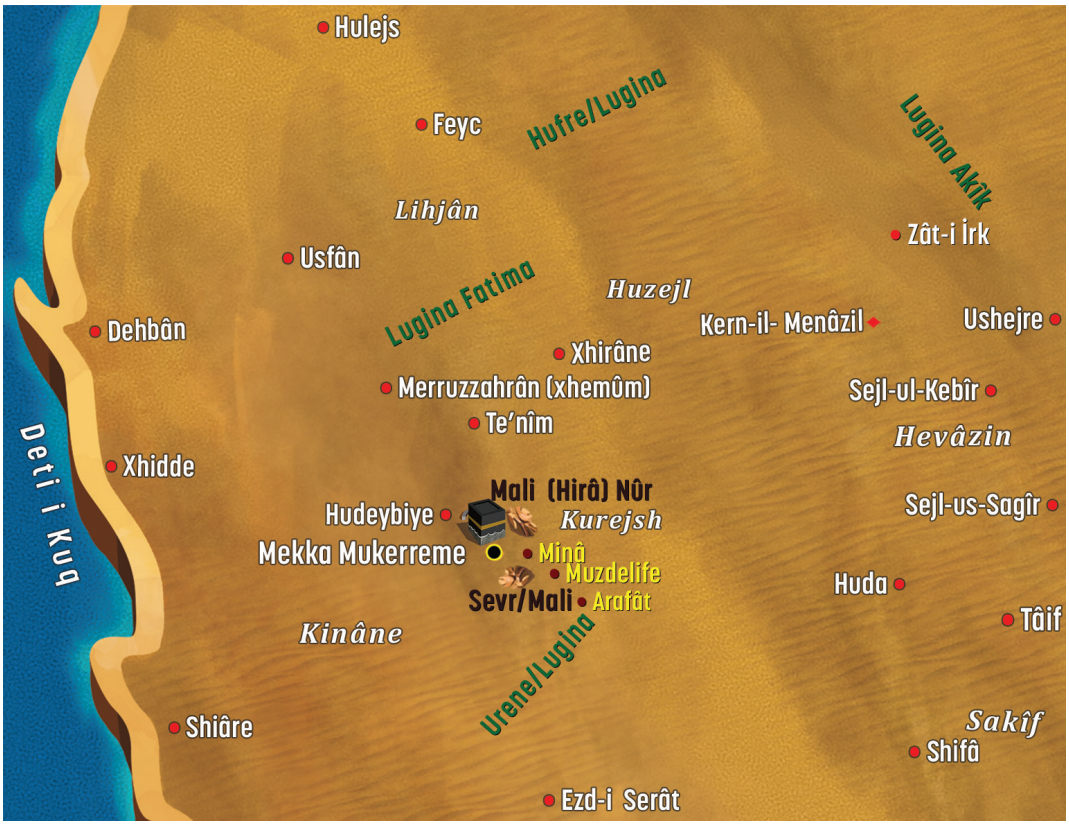

Si zog i bardhe, me krah solli freski
I zbuti zemrat, me qëtësi e ledhati

Lindi lumturia, u pletësu kjo Fe
Iku erresira, u zbardh qiell e dhe

Me shpetu prej zjarri deshire kush ka
Me dashni e zell atij salavat me i ra

Essalâtu vesselâmu alejke jâ Resûlallah!
Essalâtu vesselâmu alejke jâ Habîballah!
Essalâtu vesselâmu alejke jâ Sejjidel-evvelînë vel-âhirîn.

LINDJA E MUHAMMEDIT A.S.

"Une jam i derguari i Allahut dhe Prijesi i Pejgambereve. Nuk po ju lavderohem. Po ju them vetem se te verteten."
Hadith

Toka, qiejt dhe i mabare universi me padurim, dashuri dhe respekt por prisnin ardhjen e të Derhuarit me të Nderuar, I Dërguari i Allahutn e Fundit dhe të Dashurin e Allahut, Krijuesit të Gjithesise. Ardhjen e tij e priti gjithe universi me fjalet e zmeres; **''Mire se Erdhe o i Derguari i Allahut''**

Datëlindja e Muhammedit a.s. i përket datës 20 Prill të vitt 571 dhe sipas kalendarit henor 51 vitë para shpalljes se ketij kalendari. (në ditën e 12 të muajit Rebîu'l-evvel në vitin 53 para kalendarit henore). Sipas përlogaritjes se asaj kohe a ilindi 55 ditë pas ndodhise se ngjarjes se Elefantit pranë kodres Safa në lagjen e Benihashimitëve që gjendet në qytëtin e Mekkes. Me ardhjen e tij universi u ringjall dhe erresirat u zhduken për të ja lenë vendin e tyre ndriçimit[22].

Ajo natë, një dritë e bekuar
Kendshmeria e saj botërat ka ndriçuar

Ajo natë dynjanë xhennët e boni
Atë natë Allahu rahmetin e solli

Atë natë lindi për të gjithe pishtare
Atë natë sahabet atij besen i dhanë

Për botërat meshire ai Mustafa
Ditën e Gjykimit Ndermjetës ai Mustafa

Ymmeti Im, Ymeti Im

Është thenë se nëna e të Dërguarit të Allahut a.s. kur ishtë shtatëzenë me të, ka transmetuar se ''kur isha shtatëzenë nuk e kam ndjere barren e tij a.s., dhimbje nuk kam pasur fare edhe në enderr me dukej sikur në bark kam asnjë barre. Në kohen kur mu afrua lindja kam pare në enderr sikur linda djale.''

Sipas trasnmetimeve thuhet se nga erdhi emri i pejgamberit që ju vendos **Muhammed a.s., pra emri i tij që në lindje është Muhammed.** Që do të thotë se nuk i është vendosur më vonë. Në një transmetim tjetër thuhet se **e jëma kishte dashur ta quante me emrin Ahmet.''**

Në burimet e mëvonshme nga nëna e pejgamberit (Muhammedit a.s.) është transmetuar se: " kur mu afrua lindja e tij (Muhammedin a.s.) dëgjova një zë. Që më bëri të drithem prej frikës.

Me shpetu prej zjarri deshire kush ka
Me dashni e zell atij salavat me i ra
Essalâtu vesselâmu alejke jâ Resûlallah!
Essalâtu vesselâmu alejke jâ Habîballah!
Essalâtu vesselâmu alejke jâ Sejjidel-evvelînë vel-âhirîn.

[22] İbni Sa'd, Tabakât, I, 100-103; İbni Esîr, Üsüd-ül-gâbe, I, 21.

''Une jam i derguari

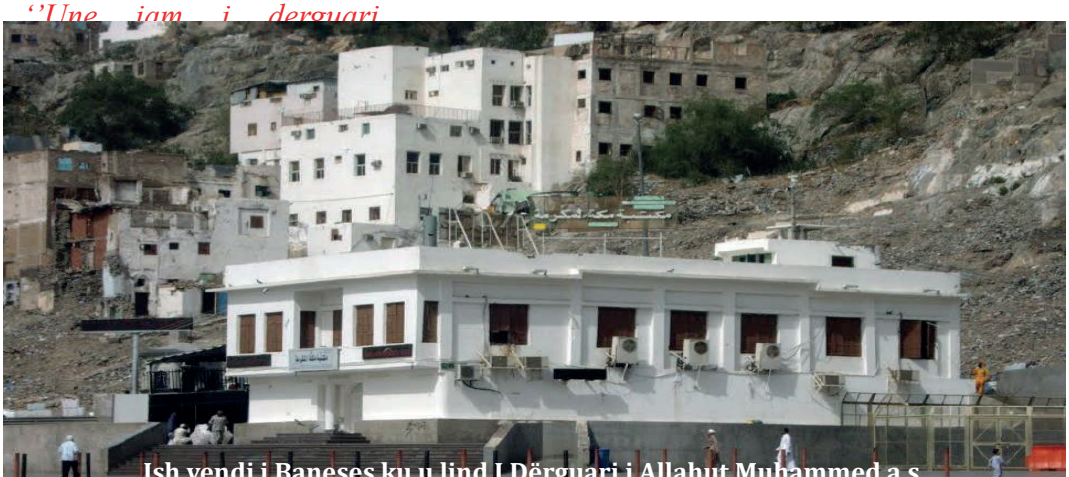

Ish vendi i Baneses ku u lind I Dërguari i Allahut Muhammed a.s.
(sot ajo eshte tranferuar ne bibloteke dhe eshte ne funksion për vizitoret e Mekkes)

Vendi kul indi I Dërguari i Allahut a.s. ndodhej diku 300-400 metra larg verilindjes se Qabes dhe banësa kul indi ishtë pronë e Abd-u Menafit. I Dërguari i Allahut a.s. jetoi aty deri në kohen kur u detyrua të braktistë Mekken, para emigrimit shtëpinë ja dorezoi Akilit të birit të Ebu Talibit. Nipërit e Akilit një kohe me vonë ja shitën atë Jusuf Sekafit. Pas një kohe ajo shtëpi u ble nga e ema e Harun Rashidit e cila e ktheu atë në mesxhid.

Ajo qëndori mesxhid edhe në kohen e përandorive Abbasitë, Memlukitë dhe Osmanë. Kanun Sullatan Sulejmani e restoroi dhe pas tij ai mesxhit është restauruar disa here. Në vitin 1924 ai mesxhid u rrenua dhe Seyh Abbas Kattani e beri shtëpi bani ku me 1959 ajo u shnderrua në biblotëke popullore e cila edhe sot sherben si e tille dhe vizitohet nga shume e shume vizitore nga vende të ndryshme të botës.

Më pas më erdhi një pëllumb i bardhë dhe më preku me krahun e tij. Nuk ndjeva më as frikë, as dridhje. Në atë moment isha shumë e etur, sikur digjesha nga nxehtësia. Pranë meje pashë një tas sherbet të bardhë si qumështi. Ma dhanë ta pi. E piva dhe ishte i ftohtë dhe më i ëmbël se mjalti. Më pas kurrë nuk ndjeva më etje. Pastaj pashë një dritë të madhe dhe shtëpia ime u ndriçua aq shumë, sa nuk shihja më asgjë përveç asaj drite. Në atë çast, pashë shumë gra që më rrethonin dhe më shërbenin. Ishin të gjata dhe fytyrat e tyre shkëlqenin sikur dielli. Ato ngjanin me vajzat e fisit Abd-u Menâf. U habita nga shfaqja e tyre e papritur. Njëra prej tyre me tha: "Unë jam Asiye, gruaja e Faraonit!" Tjetra tha: "Unë jam Merjem bint-i Imran. Këto janë hyritë e xhenetit."

Përsëri, në atë çast, pashë një copë të gjatë mëndafshi të bardhë që shtrihej nga qielli deri në tokë. Më thanë: "Mbuloni me të sytë e njerëzve." Në atë moment, një grup zogjsh u shfaqën. Sqepët e tyre ishin prej smeraldi dhe krahët e tyre prej xhevahiri të kuq. U djersita nga frika dhe nga pikat e djersës vinte erë misku. Ndërkohë, ma hoqën perden nga sytë dhe pashë gjithë tokën nga lindja në perëndim. Më rrethonin engjëj.

Kur lindi Muhammedi (paqja qoftë mbi të), ai vuri kokën e tij të bekuar në sexhde dhe ngriti gishtin e dëshmisë. Më pas, nga qielli zbriti një re e bardhë që e mbështolli atë. Dëgjova një zë që tha: "Çojeni atë nga perëndimi në lindje, që të gjithë ta shohin atë me emrin, trupin dhe cilësitë e tij. Ta dinë se emri i tij është Mahi, që do të

"Ditën e Gjykimit të gjithë do i kapi etja, unë do ju thërras. Dhe kur askush të mos lëviz as qerpikun unë do të ndërmjetësoj (shefat)."
Hadith

thotë se Allahu xh.sh., me anë të tij, do të zhdukë gjurmët e shirkut." Pastaj, ajo re u zhduk dhe e pashë Muhammedin (paqja qoftë mbi të) të mbështjellë në një copë mëndafshi të bardhë. Përsëri, në atë moment, erdhën tre persona me fytyra që shkëlqenin si dielli. Njëri mbante një ibrik prej argjendi, tjetri një legen prej smeraldi dhe tjetri një copë mëndafshi. Nga ibriku dukej sikur pikonte misk. Ata e vendosën djalin tim të bekuar në legen, i lanë kokën dhe këmbët e bekuara, e mbështollën në mëndafsh, i vunë parfum në kokë dhe i vendosën surmë në sytë e bekuar, dhe pastaj u zhdukën."[23]. (Por keto burime sikur u thanë me lart nuk kanë baza në burimet thelbesore Islame).

Vargjet e meposhtme i detikohen nënës se Muhammedit a.s. për lindjen e të birit të saj.

Zbritën melaiket nga qielli radhe radhe.
Në qabe u rrotulluan, ata benë tavaf.

Erdhen huritë turma turma
Dalloheshin fytyrat plot të ndritura

U shtrua në kohe një dyshek
Sundus quhej ai shtruesi melek

At kohe sytë mu mbushen plot ndriçim
Shtangje çudi kapluan trupin tim

Si një kohe e papritur ardhja e tij
Erdhi ajo dritë që hapi sytë e mij

Disa thonin ai është bukuri
Asija, ajo grua huri

Dhe Merjemja, e pastërta nënë
Njëra huri e tjetra henë

Erdhenë t'me përgezonin për timin bir
Me selam m'uruan si ska mo mir

Erdhen mu ulen fare pranë
Mustafan, përhapen anë mabnë

Në kohen kur lindi Muhammedi a.s. pranë nënës se tij ishtë nëna e sahabiut të famshem Abdurrahman bin Afv, e cile quhej Shifa, nëna e Abi'l Asit, Fatma dhe Safija halla e I Dërguari i Allahutt Muhammed a.s.. Me vonë ata e kanë shpjeguar lindjen e Muhammedit a.s. duke transmetuar se; '' atë natë gjatë lindjes se tij a.s. në ishim pritëset pare Eminës, lindja e tij ishtë një lindje ndryshe nga të tjerat. Ndriçontë si drita dhe dallohej që ishtë një femije ndryshe nga femijet e tjere të porsalindur. Për të u benë lutje dhe shume urata. Madje thuhet se është dëgjuar për të të thuhet ''Jerhammuke Rabbuke.'' Drita e tij u përhap në mbare Mekken. Në kohen kur atij ju shpall Pejgamberlleku unë isha një nder të parat që i besova'' transmeton Shifa.

[23] Mulla Miskîn Mu'în, Me'âricu'n-nubuvve (Altıparmak Tercymesi), 218

I krijuar e tëra e ndritur krijese
Bota e vdekur serish u kthye n'jetë

Ç'ka krijesa thirje tuj ba
Njëzeri therritën merhaba

Merhaba i ndrituri sulltan merhaba,
Merhaba inspirim i urtësise merhaba.

Merhaba o mbajtës i Furkanit Merhaba,
Merhaba o sherues i brengave merhaba.

Merhaba bilbil o me i bukri kendues
Merhaba kurimtar o me i miri sherues

Merhaba henë o me dashura Përendise
Merhaba i drejtë o ndriçues i njërezise.

Merhaba i derguar o i me tmirit ummet
Merhaba orientues që zgjidh çdo problem

Merhaba shpirtndriçues i përjetësise merhaba
Merhaba o me i dashtuni i zemrave merhaba

Merhaba o drit syri që ndriçon sikur hena
Merhaba ndriçin dritë si ty s'lind me nëna

Merhaba ndritës o meshire e universit
Merhaba sulltan o me i miri i gjithe alemit

Merhaba padishah zemrave të njërezise
Me ty n'çdo kohe e vend u ndez drita përendise

Sipas tregimeve figurative të Safijjes thuhet se; lndja e Muhammedit a.s. ishtë një lindje normale, e jema gjatë lindjes nuk pati aspak dhimbje ndersa femija i porsalindur (Muhammedi a.s.) në pamjen e tij dukej që tregotë Njëshmerinë e Allahut (La Ilahe IlaAllah) dhe profetësinë e tij. Nderkohe kur nisem ta lajme sikur lahen femijet e porsalindur ai ishtë i pastër. Nëse do vendosje veshin të goja e tij nga goja e tij sikur dukej që dilnin fjalet ymeti im, ymeti im''!

Erdhi i Derguari atty pranë n'Qabe
Uli koken, u përul me balle në sexhde

Në sexhde koka, gjuha ra n'harmoni
Me ngritjen e gishtit tregohej Tëvhidi

N'heshtje thoshte Allah, ty t'adhuroj
Mbare njërzimin ymet prej Tëje kerkoj

Ta udhezoj për të drejtë e t'vertët
Tëlashi im i gjithe ky ymet, ky ymet.

Diten e Gjykimit une do te jem priesi dhe ligjeruesi i Pejgambereve, dhe ndermejtesues i mabre Njerezimit. Une nuk po i them keto për mburrje.
Hadith

Natën që lindi Muhammedi a.s. gjyshi i tij Abdulmutalibi ndodhej në Qabe dhe po i lutëj Allahut xh.sh. kur i erdhi kajmi për lindjen e Muhammeditt a.s. ai u gezua aq shume saqë "'ju duk sikur Qabja u përkul para tij, qielli ju ndrit dhe përj tij vinin zera Allahu Ekber (Allahu është me i Madhi)". Ky gezim Abdulmutalibit i vintë pasi atij i kishtë lindur një djale prej birit të tij i cili pak kohe me pare kishtë nderruar jetë. Ja pra kjo ishtë ajo natë kur Qabja degjoi lajmin e pare për lindjen e atij të cilit ta ja shembtë të gjithe idhujt që ishin vendosur në të e rreth saj, ishtë ajo natë kur idhullit me të madh i quajtur hubel i erdh lajm për shkatërrimin e tij. Ishtë ky pra ai lajmi i madh që u përhap atë natë në mbare Mekken se lindi djali emri i të cilit u vendos Muhammed a.s.. Lindi Muhammedi alejhi selam që pas dyzet vitëve do i vintë shpallja dhe ai do të dergohej I Dërguari i Allahut i fundit dhe pas tij nuk do ketë Pejgamber me. Ai i cili do të shembe dhe shkatërroi çdo idhull, të fundosi një here e përgjithmonë erresirerat e injorances dhe do të përhap dritën e Allahut në mbare rruzulin tokesor. Prej asaj natë kur ai lindi Mekka se bashku me malet dhe kodrat që gjendeshin për rreth saj ndritën dhe ndriçuan, ndriçim ky i cili nuk do shuhet me kurre deri në ditën e fundit të kasaj dynjaje përvizore. Kjo pra ishtë ajo natë kur lindi nipi i Abdulmutalibit, djali i Abdullahut dhe i Derguari i Allahut xh.sh.. Abdulmutalibi prej asaj natë deri kur dha shpirtin nuk do e ndantë nga vetja dhe sa here e shihtë thoshtë ; '' ky djale namin dhe nishanin do e ketë shume të lartë."[24]

Abdulmutalibi prej gezimit dhe lumturise që kishtë për lendjen e të nipit Muhammedin a.s. në Mekka organizoi për 3 ditë radhazi cermoni madheshtore. Vizitoreve që vinin për ta ururar ju shtrontë sofra të majme. Pra, po thuajse në çdo lagje të Mekkas ai kishtë there deve dhe kishtë shtruar sofra nderi për nder të lindjes se nipit të tij Muhameddit a.s.[25] Ndersa vizitoret vinin të përgezonin Abdulmutalibin për emrin e nipit të porsalindur, pas çdo pyetje ai ju përgjigjej se ''emrin ja kam venë MUHAMMED (slallahu alejhi ve selam). "Për arsye se dua që Allahu i Madhëruar dhe njerëzit ta lavdërojnë dhe ta lëvdojnë atë."[26] Ndersa në një transmetim tjetër thuhet se emrin ''Muhammed'' ja vendosi e jema, Emineja.

Me ty o i indritur u zbukuru dynjaja
Me ty prej njërzimit u zhduk belaja

Ti o mjek i zemrave dhe ndergjegjieve
Ti u dergove Sulltan i të gjithe gjallesave

Ti u krijove Sulltan i mbare Pejgamberve
Ti o ndriçues i dijetareve, kurues i t'verberve

Ti u ule në fronin e të fundit Shpallje
Dhe drita jotë, ndriçim i kesaje dynjaje

Hapi me i bukri trendafil, buzqëshi universi
U zhduk faqës dheut dhuna e xhahilijeti

O Dashtuni Allahut, o i nderuari ndermjetësues
N'frymen e fundit u befsh për në deshmues

[24] Ibni Sa'd, Tabakât, I, 100-103.
[25] Ebû Nuajm, Delâil-un-nubuvve, I, 138.
[26] Bejhekî, Delâil-un-nubuvve, I, 113; Ebu'l-Fidâ, el-Bidâje ven-nihâje, II, 266.

Ndodhitë e Natës Kur Lur Lindi Muhammedi a.s

"Kam lindur dhe jam përzgjedhur prej njerezve me te mire prej te gjidhe koherave dhe vendeve te kesaj bote."
Hadith

Para lindjes se I Dërguari i Allahutt Muhammed a.s. dhe para shpalljes se tij në botën e asaj kohe transmetohet se janë përjetuar disa ndodhi të cilat tregonin se po afron koha e ardhjes se I Dërguari i Allahutt a.s.. Të urtët, ata që kishin besimin e pastër dhe ishin tëpër të shqëtësuar shthurjes se shoqërise se kohes, bazuar në ato pak njohuri që kishin për koherat e popjuve të pejgambereve që kishin ardhur me pare, thonin se; ''kjo shthurje nuk shkon me gjatë, nëse vazhdon keshtu kjo shoqëri shkon në gumbje, ndaj ata thonin se; ''ka ardhur kohe e ardhjes se Pjgmaberit të Fundit, fakt ky i cili ishtë paralajmeruar në librat e meparshem Hyjnor''. Ata pretëndonin se edhe në enderrat e tyre e shihnin ketë kohe si koha e ardhjses e një shpetimatri që do e nxjerri shoqërinë nga kjo erresire, shthurje dhe idhujtari. Një nder to ishtë dhe gjyshi i Muhammedit a.s. i cili në konsulence me të urtët e kohes thoshtë se; ''kjo kohe është koha e fundit e erresires, po afron koha e ardhjes se një shpetimtari'' por se kush, kur dhe si do të vintë ky shpetimtare ishtë e paditur. Transmetohen në menyre figurative dhe legjendare sikur gjishi i tij kishtë pare në enderr për ardhjen e ketij shpetimatri në Mekke dhe sipas enderres se tij transmetohen se i janë shfaqur të gjitha vuajtjet që do të përjetontë e Muhammedit a.s. në Mekken e asaj kohes. Sipas tregimeve figurative thuhet se gjyshi i Muhammedit a.s. kishtë pare në enderr lindjen e nipit të tij dhe se ai do të behej njëriu me i rendesishem në gadishullin arabik. Madje ai kishtë pare në enderr se ai nuk do të jetontë me gjatë, pra e kishtë ndjere vdekjen e tij dhe përkujdesjen e nipit ja le emanët djalit të tij njëkohesisht xhaxhai i Muhammedit a.s. Ebu Talibit.

Para lindjes dhe para shpalljes se Profetësise se Muhammedit a.s. hebrenjtë ishin ata që besonin ardhjen e Pjgamberit të fundit, madje ata ketë lajm e kishin përhapur në mbare gadishullin arabik. Transmetohet se kleri hebre diltë natën dhe shikonin yjet se mos ndoshta shihnin ndonjë shenjë për ardhjen e I Dërguari i Allahutt të Fundiit. Sahabiu Hassan bin Sabit trasnmeton se ''kur isha femije me kujtohet se në mengjes prej klerit hebre u hap lajmi se kanë pare lindjen e yllit të I Dërguari i Allahutt të Fundit''. Hebrenjtë e kanë trashguar lajmin e ardhjes se Muhammedit a.s. prej Pjgamberit Musa dhe Librit të shenjtë Tëvratit, madje ato e përdornin ketë tranmestim për të treguar supërioritët ndaj të tjereve ndaj ata ishin në pritje të ardhjes se Muhammedit a.s. dhe kur panë lindjen e yllit të profetësise thanë '' erdhi koha e lindjes se Ahmetit...'' (në Tëvrat emri i Muhammedit a.s. është shenuar Ahmet).

Mekka dhe Vendet Për Rreth Saj

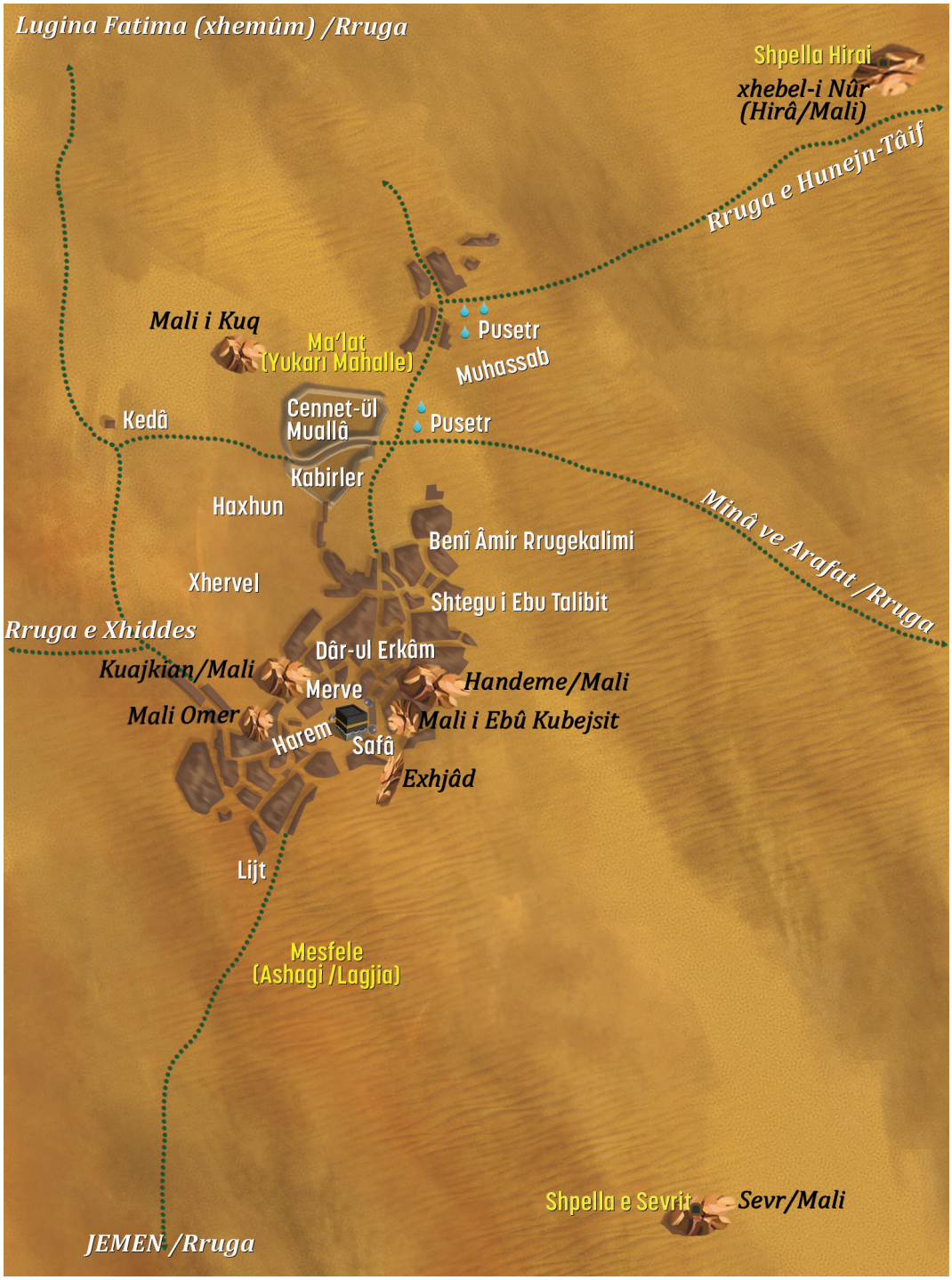

> *"Me më lavdëruar mua [salavat] është adhurim. Në argëtime e sipër të përdorësh dajre [instrument muzikor], nuk është e adhurim."*
> ***Hadith***

Sipas transmetimeve të Urvetu'bnu'z-Zubeyr thuhet se; ''në përiudhen kur lindi Muhammedi a.s. një nder fiset Kurejshitë si çdo here tjetër kishin there deve dhe me mishin e tyre po konsumonin vere, pra si çdo here po defrehej në Qabe dhe po adhuronin idhujt pranë saj. Mekka atë natë ishtë e zymtë sikur çdo here tjetër por për një moment mu duk sikur e gjithe Mekka u ndrit, idhujt për rreth saj u rrezuen përtoke në fytyrat e të pranishmeve dukej një frike dhe panik që shfaqët si de çdo njëri që jeton në shthurje. Me vonë me ardhjen e të Derguarit të Allahut u kuptua se atë natë kishtë lindur ai a.s.''

Edhe në disa transmetime të tjera thuhet se; ''në kohen kur erdhi I Dërguari i Allahut i Allahut në ketë botë hijshmeria e tij në mbare gadishullin arabik''. Sikur u tha me lart se në popujt që mbisundon shthurja dhe kaos ilindin shpetimatër dhe lindja e shpetimatareve tregohet nga trazirat prej të cilave duket natyrshem. E njëjta gje ishtë edhe për gadishullin arabik në veçanti dhe mbare botën në përgjithesi koha e paraardhjes se Muhammedit a.s., p.sh. adhjen e Muhammedit a.s. do ta vertëtontë edhe renia e kryeqitëtim atë atëhershem të Përsise, Madini. Edhe pse kjo renie ndodhi në kohen kur I Dërguari i Allahut a.s. kishtë nderruar jetë shenjat e renies se Medainit ishin treguar që në atë kohe. Edhe përhapja e Isalmit nga ''Shami në Lumin Dixhle, Ferat, Irak, Iran dhe në mabre botën'' ishtë i dukshem ndaj prijesit e urtësise thonin se koha e ardhjes se I Dërguari i Allahutt a.s. është e afert dhe ndaj pritëj me padurim lindja e tij. (Është për tu theksuar se kur Muhammedit a.s. i erdhi shpallja nga Allahu shume i paket ishtë numri i atyre që i besuan Profetësise se tij, pra edhe pse pritëj një Profet kur ai erdhi ata nuk i besuan. Veçanërisht hebrenjtë jo që vetëm nuk e besuan por i thurnin intriga të ndryshme atij).

Përfundimisht trazirat, shthurjet dhe kaosi i kohes tregontë se koha e ardhjes se një shpetimtari (I Dërguari i Allahut) është kjo kohe, krahas ketyre padiskutim që ka edhe shume ndodhi të tjera që vertëtonin afrimin e kohes se lindjes se Muhammedit alejhi selam.[27]

Nata e Lindjes (Mevludi)

Natës që lindi I Dërguari i Allahut a.s. i thuhtë **nata e Mevludit**, që do me thenë koha e lindjes. Në historinë Islame kjo njihet si një nder nëtët me të vlersuara pas Natës se Kadrit. Kush gezohet për lindjen (dergimin) e Muhammedit a.s. Allahu e gezon ditën e Gjykimit. Një kohesisht kush lexon, studion dhe meson jetën dhe vepren e tij, kohen para ardhjes dhe pas ardhjes se tij, padiskutim që ai është një nder përfituesit në ketë botë dhe botën tjetër. Pra kush e njëh me mire dhe kush e ndjek rrugen e tij ai është me i fituari.

Në kohet e sotme, për botën Islame nata e mevludit është kthyer në një festë e zakonshme, pra nata e 12 e muajit Rabiul Evel sipas muajve të kalendarit henor. Në përgjithsisht atë natë mbahen ligjerata nga dijetaret të cilet flasin për jetën, vepren dhe rendesinë e Muhammedit a.s. si dhe nën shoqërimin e poezive dhe ilahive festa behet me e pelqyeshme, keshtu edhe mesazhi i tij përcillet dhe përkujtohet në rreng të hapur kolektiv. Nënkuptohet se edhe fetë e tjera i kanë kthyer datëlindjet e profetëve të tyre në manifestime fetare, tashme edhe duke përndjekur ketë traditë e kanë vendosur lindjen e I Dërguari i Allahutt Muhammed në kalendarin e festave vjetore.

[27] Ibni Kethîr, Bidâje, III, 211-212

Eminëja e nderur është nëna e tij
E brishta veç tij slindi as bija as bij

I fundit Pejgamber Hena që Ndriti
Natën e dymbedhjetë të Rabiul Eveli

Lindi ai hajrit, me i hajri i njërezimit
Madheshtinë e tij pa nëna prej shikimit

Vura re tme thoshtë behu nëna Habibit
Ndriçimi i tij ndrintë sikur rrezja e Diellit

Papritur sikur doli ajo dritë për odes
Drita e tij u hap krejt qiellit e botës

Krejt qiellit u përhap, u zhduk erresira
Tre engjej pash, në dore tre drita

Një në lindje tjetra në përendim
Aty pranë në Qabe ra ai ndriçim

Prej piknisjes qëndroi n'moment
Lindi ai që ndriçoi qiell e vend

O Zot lartësoje dritën e Muhammedit
Pranoja atij ndermjetësimin e umetit

Qofsh i kenaqur përej atij ummeti
Të gjithe përfshij prej atij rahmeti

Esselâtu vesselâmu alejke jâ Resûlallah
Esselâtu vesselâmu alejke jâ Habîballah
Esselâtu vesselâmu alejke jâ Nûr-u Arshillah

Sulejman Çelebi

FËMIJERIA

Dhënia në Kujdestari Nënës së Gjirit

"Ne nuk jemi krijuar vetëm për ërgëtimet e kesaj jete (dynjaje)"
Hadith

Me lindjen e Muhammedit a.s. e jema Eminëja sikur e harroi vdekjen e bashkeshortit të saj. Ajo e ushqëu me gji at epër nëntë ditë radhasi. Me pas ai u ushqye me gjirin e robereshes se Ebu Lehebit, Suvejbia, nënë e cila kishtë ushqyer me gjumesht mjaft femije nder të cilet ishin Hamzai dhe Ebu Selemiu. Sipas Hafiz Ibn Xhezrit '' Ebu Lehebit në botënë përtëjme do ti lehtësohet sadopak denimi vetëm për atë ditë që ai i dha leje robereshes se tij të ushqëj me qumesht gjiri Muhammedin a.s., pra sa here të vij ai moment ai asaj ditë të çdo viti Ebu Lehebit i lehtësohet denimi në xhehennëm.''

Ishtë traditë arabe në atë kohe që femijet e prasalindur ti dergonin nëpër fshatra që të rritëshin me shendetshem se në qytët. Klima në fshat ishtë me e pastur, me fresk, burimet ishin të pastërta dhe ushqimet ishin të fresketa. Për ketë arsye ata i paguanin gratë e fashtit që ti ushqënin me gji dhe ti mabnin pranë femijet e tyre. Keshtu që femijet i shpetonin klimes tëpër të nxehtë, mikrobeve dhe semundjeve të ndryshme që kaplonin Mekkan kohe pas kohe. Dhe kur vintë koha që i tkhenin mbarpsht nënat e qumshtit paguheshin mire dhe atyre ju dhuroheshin dhurata nga me të ndryshmet. Keshtu që edhe për Muhammedin a.s. ishtë koha që të dergohej në fasht për tu rritur dhe ushqyer në aromen dhe ajrin e pastër të natyres se fshatit. Gratë q evinin në qytët për të marre kujdestarinë e femijve të qytëtit, vetëkuptohet që ata i jepnin me shume përparesi femijve q evinin prej familjeve të pasura. Muhammedi a.s. ishtë pa babe, femije jetim dhe fillimisht askush nuk ju afrua atij. Por një grua e fisit Beni Sad e quajtur Halime prano që ta merrtë kujdestarinë e Muhammedit a.s.. Një tjetër pengese ishtë se atë vit Mekken dhe zonat për rreth saj i kishtë kapluar thatësira dhe kjo ishtë një nder arsyet që shumica prej Mekkasve nuk donin ti dergonin femijet e tyre në fshat pasi në kohe të veshtira gjendja shendetësore në fashat mund të behej me e përkeqësuar se ajo në Mekke. Përfundimisht Halimeja e mori kujdestarinë e Muhammedit a.s. dhe e dergoi atë në shtëpinë e saj për të cilin u kujdes gjashtë vitë.

Në transmetime e Halimes tregohet se; '' atë vit vera ishtë shume e thatë, kishtë kohe që nuk bintë shi, pemet dhe barishtët kishin ulur koken prej vapes se madhe. Bagetia kishtë pakesuar qumshtin dhe kushtët e jetëses ishin bere me të veshtira, por me ardhjen e Muhammedit a.s. në fshat filluan të bien reshje shiu, në familje u shtua bereqëti dhe miresitë dhe në na u lehtësua jeta. Muhammedi a.s. ishtë një femije i dashur që kur gjyshi i tij me deergoi të e jema e cila do me jeptë kujdestarinë dhe do i merrja femijen (Muhammedin a.s.) në pamjen e tij ai dukej që ishtë një femije i ndritur dhe i veçantë (kush e dintë që ai me vonë do behej me i rendesishmi i qiellit dhe tokes, i Derguari i Fundit i Allahut).'' Nderkohe që Halimeja provoi femijen që a do pranto gjirin e saj apo jo, femija (Muhammedi a.s.) filloi të ushqëhet prej gjirit të saj. Ndodhtë shpesh atë kohe që femijet të mos i pranonin nënat e qumshtit, kjo ishtë dhe arsyeja që Halimeja do të bentë ketë prove. Dhe pasi femija e pranon Halimen për nënë të qumshtit ajo e mori atë se bashku me fjalet e gjyshit të plakuar Abdulmutalibit i cili i tha; '' oj grua e nderuar dije se pranë po të japim një femije të çmuar, drita e syve tanë dhe biri i birit tim të vdekur. Pra gjenë me të çmuar që kemi po ta japim ty emanët.''[28]

[28] Suhejlî, Ravd-ul-unf, II, 144-145; Kastalânî, Mevâhib-i ledunijje, 37

"Askush prej gjysherve te mi nuk ka bere imoralitet. Allahu me ka lindur mua prej gjysherve te paster dhe te mire."
Hadith

Halimeja në kohen kur i erdhi shpallja Muhammedit a.s. dhe me vonë ka transmetuar shume gjera prej femijerise se Muhammedit a.s. por saktësia e trasnmetimeve të saj është për tu venë në diskutim. Pasi kishin kaluar shume kohe dhe e gjithe femijeria e Muhammedit a.s. ishtë e sh veshtire për tu kujtuar, por edhe shkrim-lexim nuk kishtë, pra informacioni përhapej nëpërmjet gojedhenave. Në trasnmetimet e Halimes thuhet se; ''Muhammedi a.s. u ambjentua shpejt me jetën e fashatit, bashkeshortin, femijet dhe pjestaret e tjere të familjes dhe fshatit. Përsa kohe ai qëndroi pran nësh familja jonë u begatua aq shume sa që në atë përiudhe qumshti dhe bylmeti nuk kishtë të mere në familjen tonë. Bashkeshorti vazhdimisht me thoshtë se të ky femi ka diçka të ndryshme, që prej ardhjes se tij jo vetëm që ndryshoi e gjithe jeta jonë familjare por edhe në enderrat tona p ona dalin miresitë e tij''. Pra në transmetimet e Halimes radijallahu anha thuhet se jo vetëm dashuri tërheqja që kishtë Muhammedi a.s. në shikim edhe në prezencen e tij ndryshontë i tëre ambjenti. Pra kjo është begatia e Allahut për njërezit e sinqërtë që ndejkin rrugen e Allahut dhe të I Dërguari i Allahutt të Tij. Allahu ata i ben të dashur, të brishtë dhe i begaton me miresi të pafundme.

Kur bie fjala për zhvillimin e femijerise se Muahmmedit a.s. siaps transmetimeve të Halimes r.a. thuhet se ''Muhammedi a.s. që në vegjeli filloi të nëpërkembej dhe kur ai erdhi në moshen 2 vjeçare edhe ectë edhe flistë. Gjuha e tij ishtë e pastër, pra flistë një arabishtë të pastër, zhvillimi i tij ishtë normal dhe as i shpejtë por as edhe i ngadale. Në argetim me femijet e tjere nuk ishtë ngatërresetar, nuk ishtë i lastuar dhe ishtë i dashur për të gjithe femijet. Që prej femijerise dukej sikur besimi i tij është ''La İlahe İlallahu (nuk ka Zot tjetër veç Allahut). vllahu Ekber. Elhamdulilahi Rabilalemin'' sepse ai nuk ju afrohej idhujve, nuk i pelqëntë dhe nuk i dontë ato. Me doren e majtë nuk ushqëhej dhe nuk ishtë inatçor sikur femijet e tjere.'' Pra dukej qartë sikur ai thoshte se; ''nuk jemi krijuar për argëtimet e kësaj jete (dynjoje). Pastaj Halimeja r.a. vazhdon me transmetimet e saj kur Muhammedi a.s. i kishtë përmbushur dy vjet dhe kishtë ardhur koha të ja kthentë të jemes, sepse përgjiithsisht kur femijet vinin në moshen dy vjeçare ju nderpritëj gjiri dhe i kthenin pranë prinderve të tyre.

"Për sa kohe Muhammedi a.s. ishte femi, nuk me jepte asnje lloj shqëtesimi. Madje kur e veje ne gdarke me fjetur ai shume rralle zgjohej naten dhe atehere nuk me jepte ndonje veshtiresi apo shqëtesim. Isha shume e kenaqur me te sepse ishte femije i paster dhe nuk behej pis sikur femijet e tjere (kujdesej për pastertine që ne vegjeli).
Halimjea
(Nena e Gjirit e Muhamedit a.s.)

Vazhdojme me transmetimet e Halimes r.a. e cila thotë se; ''kur Muhammedi a.s. i mbushi dy vjeç ja nderpreva gjirin dhe e nisa për në Mekka që të ja dorezoja të jemes. Gjatë rruges bashkeshorti im me thoshtë se sikur të na e lenë dhe ca kohe Muhammedin a.s., u mesuam me të dhe ikja e tij p ona duket sikur p ona iken e gjithe pasuria familjere. Kur arritëm të e jema i treguam asaj për veçoritë e të birit të saj. Ajo na tha se ''biri im do behet një njëri i vaçantë në Mekka.'' Në kembengulem që të kujdesehim edhe disa kohe për të por e jema nuk dontë ta lintë të birin e saj të vintë përseri me në. Pas shume përpjekjesh ja arrit ta bindim të jemen që të na e jeptë të birin e saj edhe për pak kohe, e cila u bind dhe u kthyem se bashku me Muahmmedin a.s. në

[29] Ibni Ishâk, Sîret-i Resûl, 25-28; Ibni Hishâm, Sîret, I, 158-167; Ibni Sa'd, Tabakât, I, 108-115.

shtëpinë tonë''. Në disa transmetime tjera thuhet se atë kohe në meke kishtë renë një viroze dhe kjo ishtë arsyeja që e jema, Eminëja ja dha edhe një here kujdestarinë Halimes r.a. nënës se qumshtit të Muhammedit a.s., e cila u largua plot geizm nga Mekka duke marre me vetë edhe një here miresitë të pafundme.[29]

Një Re Mbi Koken e Tij të Bekuar

Ditët kalonin dhe I Derguari si Meshire për gjithe botërat po rritëj, ai ishtë ende një femi, erdhmja e tij nuk dihej as nga ai vetë por as nga të afermit e tij (Pra nuk dintë askush se ai një ditë kur të ishtë dyzet vjeç do behej i Derguari i Fundit i Allahut). Ajo që dukej ishtë embelsia, afrimdashuria, harmonia dhe prania e miresive të tij. Vellezerit e tij të qumshtit normal si në jetën e fshatit shkonin të kullosnin bagetitë. Një ditë prej ditëtsh ai i lutët të jemes se gjrit që ta dergontë me vllezerit e tij çobanë. E jema prej merakut dhe frikes se mos i ndodh diçka nuk pranontë ta dergontë por pas shume kerkesave të tij ajo një ditë vendos ta dergoi me djemtë e saj. Pas ketyre transmetimeve të Halimes r.a. ajo thotë se; "një ditë e vesha dhe e përgatitat që të shkontë me femijet e tjere për të kullotur bagetinë, prej asaj ditë ai nuk ju ndahej vellezerve të qumshtit. Një ditë të tjeret erdhen ndersa Muhammedi a.s. nuk ishtë me to. Prej meraku u hodha në rruge dhe i pyeta se kushtë Muhammedi a.s. ata mu përgjigjen se është mbrapa dhe po vjen. Përseri prej meraku i qortave se si e lenë mbrape në ketë kohe të nxehti?'' Femijet të jemes i thonë; **'' nënë mos e ki merak Muhammedin a.s. sepse kur në jemi në shkretëtire me të mbi koken e tij qndrojnë retë që i bejnë hije''**. (trasmetime të tilla janë të shumta në litëraturen Islame por nga ketu nuk duhet kuptuar sikur dihej profetësia e tij që në femijeri, por sikur është traditë tëk njërezit për ta qëtësuar dike prej merakut/frikes i thuhet; ''mos kij frike se nuk ka bere Zoti keq''), keshtu duhet kuptuar dhe dialogu i Halimes r.a. me bijet e saj.

Shakk-e Sdr (Pastrimi i Zemres)

Muhamedi a.s. si foshnjë i mbushi katër vitë. Luantë me fëmijët në shkretëtirë. Me Muhamedin a.s. luantë edhe motra e tij nga gjiri Shejma. Një ditë Damra e pa një rast shumë të çuditshëm. Derisa Muhamedi a.s. luantë, e marrin atë dy njërëz me rroba të bardha. E shtrijnë për toke, ia hapin kraharorin dhe e opërojnë. Nga gjoksi i Muhamedit a.s. nxjerrin një pikë të zezë. Ia pastrojnë zemrën me ujë të xhenëtit (zem-zemit). Dhe përsëri largohen pa gjurmë dhe e kthejnë Muhamedin a.s. si kishtë qënë më parë.

Halimeja në transmetimet e saj thotë se; ''Pasi mora lajmin për ktë ndodhi të Muhammedit a.s. vrapova plot panik drejt tij të cilin e gjeta në një gjendje të lodhur dhe e pyeta se çfar kishtë ndodhur?'' Muhammedi a.s. i përgjigjet; **'' Erdhën dy burra të veshur në të bardha. Në duart e njërit ishtë një enë e larë prej floriri, e mbushur me akull të bardhë. Ata më morën dhe më shtrinë në tokë. Më hapën gjoksin duke ma ndarë në dy pjesë. Prej andej nxorën diçka të zezë dhe e hodhën në tokë, duke ma larë zemrën derisa filloi të ndriçontë. Më pas njëri prej tyre i tha tjetrit: - "Peshoje këtë njëri tani me dhjetë njërëz nga ymeti i tij." Më peshuan me dhjetë njërëz, dhe unë isha më i rëndë. Më pas i tha që të më peshontë me njëqind, dhe pasi më peshuan, panë se unë isha sërish më i rëndë. Më pasi ai iu drejtua sërish, duke i thënë: "Tanimë peshoje me njëmijë prej tyre." Ata më peshuan, dhe unë erdha prapë më i rëndë. Mandej, ai i tha se edhe sikur të më peshonin karshi gjithë ymetit, unë prapëseprapë do të isha më i rëndë.''**[30] ,

[30] Ahmed bin Hanbel, Muthned, III, 121; Ibni Hishâm, Sîret, I, 164-165; Suhejlî, Ravd-ul-unf, II, 167.

Rajoni ku Kaloi Femijerinë Muhammedi a.s.
(fshati ku ishtë i vendosur Fisi Beni Sad)

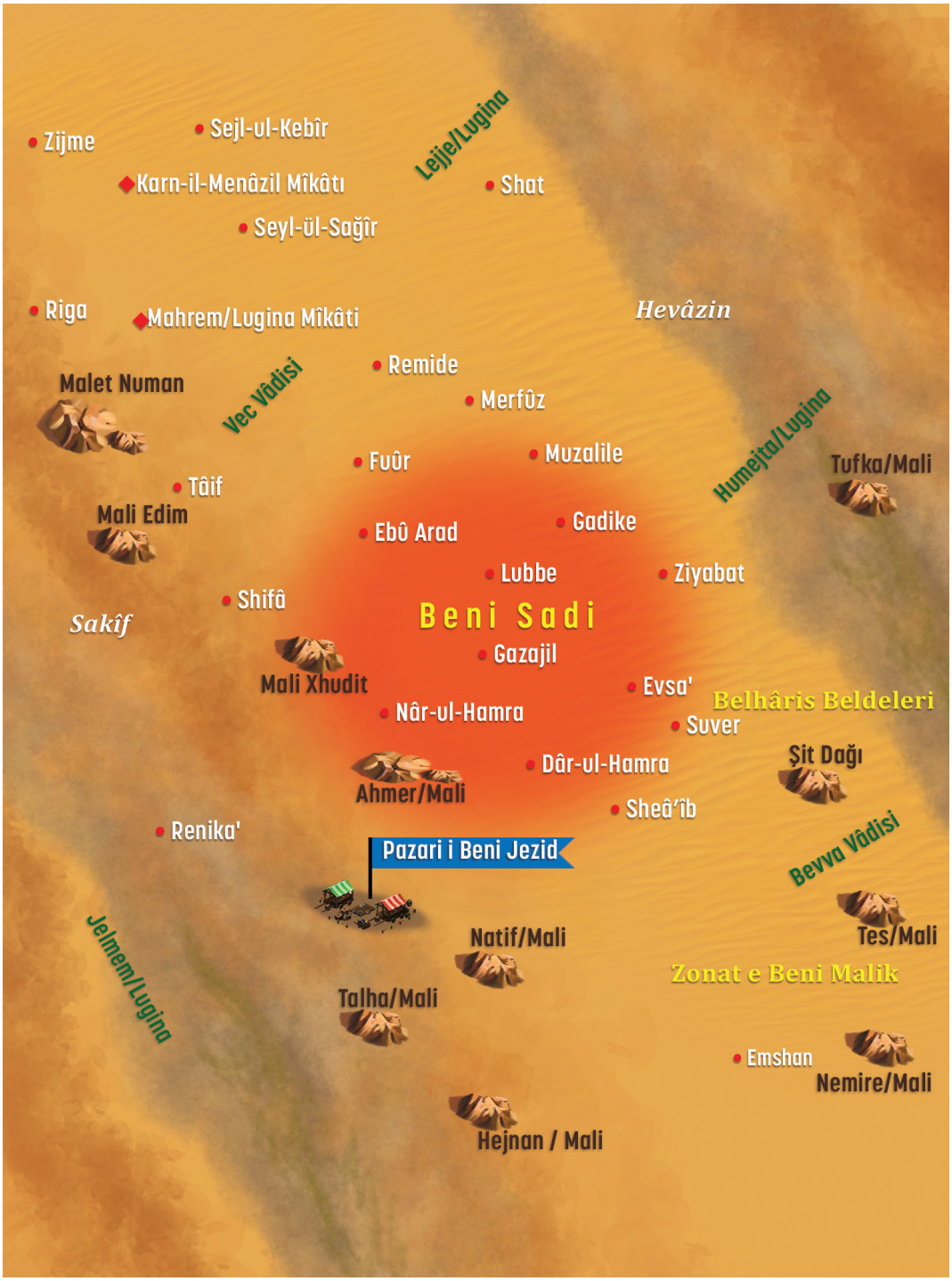

Ketë ndodhi të Mauhammedit alejhi selam Kurani ie përmend në kaptinën Ishrah pikerisht në ajetin e pare, në të cilin përmendet tërmi **''Shakke Sadr''** e do me thenë hapja e kraharorit.

''Me emrin e Allahut, të Gjithëmëshirshmit, Mëshirëbërësit të madh! 1. A nuk ta hapëm Në gjoksin tënd? 2. Dhe Në hoqëm prej tëje barrën tënde, 3. e cila shtyptë shpinën tënde, 4. dhe Në ta ngritëm lart famën tënde? 5. E pa dyshim, se pas vështirësisë është lehtësimi. 6. Vërtët, pas vështirësisë vjen lehtësimi. 7. E kur ta kryesh (obligimin), atëbotë mundohu me adhurim (Allahut). 8. Dhe vetëm të Zoti yt përqëndro synimin!'' (Kur'an, Kaptina Inshirah).

Thuhet se pas shpalljes se Profetësise Muhammedit a.s. një ditë sikur çdo here tjetër ai ishtë i ulur me shoket e tij (sahabet) ndersa po e pyesnin për çeshtje të ndryshme njëri prej sahabe e pyet I Dërguari i Allahutn a.s. për vetën e tij dhe ai i përgjigjet; **'' unë jam lutja e gjyshit tim Ibrahimit a.s., pralajmerimi (sihariqi) i vellait tim Ises a.s., enderra e nënës time, e cila kur ka qënë shtatëzenë me mu aka pare në enderr e cila ka thenë se; ''Kur unë isha shtatzenë me të, pashe që nga trupi të me diltë një nur, dhe me të pashe të ndriçoheshin krejt sarajet e Basres dhe të Sirise''**,... dhe u rrita në familjen tëk e cila u ushqëva me gji, familja e Beni Sadit''.

Pas një kohe Halimeja r.a. e mori Muhammedin a.s. dhe ja dergoi nënës se tij dhe pasi prani disa dhurata të majme nga gjishi i tij, Abdulmutalibi ajo u kthe në banësen e saj dhe ketum baro dhe jeta e Muhammedit a.s. pranë familjes se Beni Sadeve.

Vdekja e Nënës se Muhammedit a.s., Eminëja e Nderuar,

Muhammedi a.s. qëndroi një kohe me nënën e tij dhe kur ai i kishtë kaluar të gjashtat, Në zemren e nënës se tij Eminës ishtë rizgjuar dashuria për Medinën, qytëtin e saj të lindjes. Ajo dontë të vizitontë të afermit e saj që nuk i kishtë pare për një kohe të gjatë, si dhe të kalontë pak kohe mbi varrin e burrit të saj, Abdullahut, i cili kishtë nderruar jetë pikerisht atje. Andaj, ajo vendosi të nisej për atje, duke marre me vetë të birin, Muhamedin a.s., dhe Umu Ejmenin, të cilen e kishtë kujtim pre shoqit. Me të mberritur në Medinë, e panë se si kujtimet e se shkuares filluan të gjelberonin në thellesitë e kujtëses, të cilat shoqëroheshin here nga një gezim i papërshkrueshem, here nga vrunduj ndjenjash pikellimi të thelle. Mbreti i mbretërve, që nuk e kishtë pare dot të atin me sytë e kesaj botë, tashme po e vizitontë në varrin e tij, dhe megjithese pa e njohur ai lutëj për të. Rrintë kokulur. Ndoshta, kjo duhet të ketë qënë edhe hera e pare që e ndjentë se ishtë jetim. Edhe nëna e ndjeu pikellimin e të birit dhe u prek shume. Pa kaluar shume kohë, edhe nëna e tij Amina u semur po në Medinë.

Semundja sa vintë e i përkeqësohej dhe Eminëja nuk ishtë në gjendje të vazhdonde rrugen për në Mekke. Ata u ndalen në vendin e quajtur Medva dhe kur pa të birin që po i rrintë të koka i tha; **''O biri im i nderuar, o biri i atij që e shpetoi Zoti në kembim të njëqind deveve. Ty të nderoftë dhe të begatoftë Allahu, nëse enderrat e mia për ty do të behen të vertëta ti do jesh me i nderuari i Allahut në toke dhe mbi mbare gjithe njërezimin, Allahu ty do të beje prej të pastërtëve dhe Allahu ty do të nderoj mbi gjithe bijtë e Ademit a.s., ndaj mos u frikso se Allahu nuk të le ty vetëm.''**

E vjetra plaket, të gjallet vdesin
T'shumtat harxhohen, të rinjë s'mbesin

Edhe unë do vdes, me t'vetmi ndryshim
Të linda ty, ky është nderimi im

Kam lenë mbarpa, t'nderuarin djale
Ndaj iki e vdes hiç pa merak

Nami im në gjuhe do të mbetët
Dashuria për të n'zemra s'tretët

Emineja nuk jetoi me gjatë, ajo nderroi jetë në qytëtin e lindjes se saj në Medinë dhe po aty ju be varrimi. Nderkohe Muhammedi a.s. u kthye në Mekke se bashku me Umu Ejmenin, e cila e dergoi atë të gjyshi i tij ku dhe i shpjegoi gjiçka kishtë ndodhur[31].

"Allahu ty se bashku me popujt që do te vijne ty nga pas do ti shembin dhe do ti shdukin idhujt dhe idhujtarine nga spërfaqja e tokes"
Emineja
*Nëna **e Muhammedit a.s.***

Prinderit e Tij Ishin Besimtare

Prindërit e të Dashurit tonë Muhammedit a.s. thuhet se ishin besimtare dhe i përkisnin fese se Ibrahimit a.s., pra ishin besimtare të pastërt. Një pjese e dijetareve Mysliman kanë thenë se prinderit e Muhammedit a.s. ndiqnin fenë e Ibrahimit a.s. dhe nëse do ishin gjalle kur të birit të tyre i është shpalluar profetësia ndoshta ata do ishin të paret që do i besonin atij, pra të paret që do deshmonin Njëshmerinë e Allahut dhe profetësinë e Muhammedit a.s. (shehadetin)[32].

Pranë Gjyshit Të Nderuar

Muhammedi a.s. deri në moshen tëtë vjeçare qëndroi pranë gjyshit të tij, Abdulmutalibit i cili ishtë nder njërezit me të dashur në Mekken e asaj kohe, një kohesisht dhe udheheqës i disa punëve të ndryshme. Ai ishtë i pastër, besnik, i moralshem, me name të lartë, i drejtë dhe trim. Kujdesej për nëvojtaret dhe fukarenjtë, madje ai kujdesej dh epër kafshet që të mos ngelnin pa ushqim dhe pa uje. Ai i besontë Allahut xh.sh. dhe botës se ahiretit. Rrintë lark të keqinjave dhe nuk përzihej në shthurjet e asaj kohe injorantë e cila mbantë brenda saj çdo lloj papastërtie, imorale dhe antivlere. Qëndrontë përballe çdo dhunë e zullumi në Meken e asaj kohe dhe ishtë mikpritës i madh. Në muajin e Ramazanit e kishtë bere zakon që të diltë në shpellen Hira dhe atje rrintë për meditim.

Abdulmutalibi ishtë i dashur dhe i kujdeshem për femijet e tij, ndersa për Muhammedin a.s. kujdesej veçanërisht ndryshe nga të tjeret, e mbantë pranë dhe në Qabe e ultë pranë vetës. Kur të afermit donin ta largonin prej tij ai ju thoshtë ''lerini nipin tim ai do është prej të veçantëve dhe prej të nderuarve.''[33] Urdherontë kujdestaren e tij Umu Ejmen të kujdesej për të dhe kur bintë të flintë e mbantë pranë në shtratin etij. Kujdesej, e përkedheltë me embelsi, ushqëntë me ushqime të mira dhe pa ardhur ai nuk e shtrontë sofren. Por ai edhe kur ishte fëmije tregonte sikur thoshte **''nuk dua, jam i ngopur''** pra tregonte se nuk ishte i uritur.

Pra aq i kujdeshem, aq i vemendshem dhe aq i dashur ishtë gjyshi Abdulmutalib për të birin e tij Muhammedin a.s. të cilin nuk e ndantë asgje prej tij. Madje tregohej

[31] Ibni Hishâm, Sîret, I, 168; Ibni Sa'd, Tabakât, I, 116.
[32] Kastalânî, Mevâhib-i ledunijje, I, 652.
[33] Ibni Sa'd, Tabakât, I, 70-74.

se ai e kishtë pare në enderr madheshtinë, supërioritëtin dhe lartnamesinë e të nipit sa që ju thoshtë Kurejshitëve se ''ky djale është ndryshe, do jetë i nderuar dhe i lartësuar nga të tjeret.''

"Tashme erdhi kohe me udhetuar për ne Ahiret. I vetmi pishmane ne jete eshte ky jetimi (Muhammedi a.s.). Ah, sikur te kisha mundesi ta ndalja vdekjen dhe te vazhdoja detyren time ndaj tij. Por ne nuk na eshte lejuar kjo! Prandaj sot nuk mund te bej asgje tjeter vetem se zemra me digjet."
Abdulmutalib

Prifti Prej Nëxhrani

Një Amdulmutalibi ishtë ulur në Mekke kur pranë tij u duk një prift i sili vintë prej Nëxhrani. Ai gjatë bisedes me Abdulmutalibin i tha atij se; '' në kemi mesuar prej Beni Izraelitve (hebrenjëve) se në keto toka do të vije një pejgamber dhe do ketë keto e keto cilesi veçuese...'' , atë moment vjen dhe afrohet Muhammedi a.s. pranë të gjyshit dhe kur e sheh prifi e pyet Abdulmutalibin se i kujt ishtë ky femi? ''është im bir'' ju përgjigj ai. Atëher prifti tha në librat e shenjtë është folur se I Dërguari i Allahut i fundit nuk do ketë nënë dhe babe, ai do jetë jetim. Prandaj po të ishtë ky femije jetim atëher do thoja se ky femi zotëron disa veçori që tregojnë se ky do të jetë I Dërguari i Allahut i shume pritur. Abdulmutalibi në heshtje e përcolli priftin dhe ju tha familjereve të tij që të kenë kujdes Muhammedin a.s. sepse ai nuk është femije sikur femijet e tjere.

Vdekja e Gjyshit të Nderuar

Fjalet e Abdulmutalibit që ju thoshtë familjareve kujdesuni për Muhammedin a.s. dukej qartë që ishin fjale tëstamenti. Ai nuk jetoi me gjatë dhe nderroi jetë. Para se të nderrontë jetë ai i mblodhi familjaret dhe po ju jeptë atyre keshillat e fundit. Kur erdhi radha të kujdestaria e të nipit ai kishtë dalluar se djali i tij Ebu Lehebi ishtë i pasur dhe ishtë i shqëtësuar se ky nuk do ishtë i drejtë në kujdestarinë e tij. Ndaj zgjodhi djalin e vogel Ebu Talibin të clit i kerkoj të kujdesej për Muhammedin a.s.. Ebu Talibi ekonomikisht ishtë i varferi femije kishtë shume por ishtë i drejtë në sjellje. Ai i premtoi të atit se do të kujdesej për Muhammedin a.s. njëjtë si për femijet e tij, nuk do e ndantë atë prej tyre dhe nuk do ta lendontë aspak për faktin që ai kishtë mbetur jetim, i vetmuar dhe pa përkrahes. Atëhere Abdulmutalibi pas fjaleve të të birit u qëtësua dhe tha; '' o bir ti je i drjtë dhe e thua të drejtën, kujdesu për të birin e vellait tënd të vdekur, kur të lind nëvoja konsultohu me të dhe kurre mos e ndaj dhe mos e le ratë pa mbështëtje.''

Pastaj Abdulmutalibi ju drejtua Muhammedit a.s. dhe e pyeti se me cilin prej xhaxhallareve kishtë deshire të jetontë? Dhe kur Muhammedi a.s. i tha se Ebu Talibi ishtë me i dashur për të atëhere Abdulmutalibit ju shtua gazi i gezimit dhe tha ''tani po shkoj rahat në botën e përtëjme.'' Pasi mori tëstamentin dhe emanëtët e të atit Ebu Talibi e mori Muhamedin a.s. në krah dhe e dergoi atë në shtëpinë e tij.[34]

Nën Kujdestarinë e Xhaxhait Ebu Talib

Pas vdekjes se gjyshit Abdulmutalib me i Nderuari i universit ishtë në moshen tëtë vjçare kur filloi të jetoi në familjenë Ebu Talibit, aty dhe ku rrit. Edhe ebu Talibi sikur i jati në Mekke gezontë një respekt të veçantë nga mekkasit e kohes. Ai nuk e ndantë nga vetja nipin e tij, kujdesej për të dhe njëjtë sikur i ait në ulese me të paret e Mekkes e mbantë dhe uletë pranë vetës atë, Muhammedin a.s.. Edhe kur

[34] Ibni Ishâk, Sîret-i Resûl, 45-48; Ibni Hishâm, Sîret, I, 169-178; Ibni Sa'd, Tabakât, I, 117; Suhejlî, Ravd-ul-unf, II, 188; Shemsed-din Sâmî, Subulu'l-Hudâ, II, 135; Ibni Esîr , Usud-ul-gâbe, I, 22.

mekkasit donin ta ndanin prej tij ai njëjtë sikur i ati ju thoshtë atyre '' lereni nipin tim, ai do behet një burre me nam të madh''. Por edhe në familje Ebu Talibi ishtë tëpër i kujdesur dhe tëpër i dashur me të, pa praninë e tij nuk e shtrontë sofren, nuk e nistë ushqimin dhe nuk flintë. Pra Ebu Talibi sikur dukej shihtë një veçori dashurore dhe shpirtëngrohtësi të Muhammedi a.s. sa që edhe kur bentë lutje, lutëj për të.[35]

"Tani ka ardhur koha që të kaloj nga kjo botë për në botën tjetër. E vetmja brengë që kam është ky jetimi. Ah, sikur jeta ime të ishte më e gjatë që ta vazhdoja me dashuri këtë shërbim kundrejt tij. Por çfarë mund të bëj? Jeta nuk do të zgjasë më shumë. Tani zemra dhe gjuha ime po digjen nga flakët e mallit."
Abdulmuttalip

Përj fisit të pastër del I Dërguari i Allahut
Rrin pranë Haxheri dhe Zemzemi

I gjithe si popull pran tij qëndroni
O bijtë e Amirit prej do përgezoni

Prifti Bahira

Erdhi koha që kurejshët të përgatisin karvanin e tyre për të shkuar në Siri. Me të shkontë edhe Ebu Talibi, por nuk deshi të martë Muhammedin a.s. ndërsa ky i fundit i tha; **''O xhaxha! Ti po ikën nga ky qytët dhe mua po me lë të vetëm. Ndërsa unë nuk kam as prindër dhe askënd tjetër që të kujdes për mua!...'** pas këtyrë fjalëve Ebu Talibi e mori me vetë edhe Muhamedin a.s. Ky që udhetimi i parë i Muhamedit a.s. për në veri. Pas disa ditësh udhëtimi, karvani arriti deri në një vend afër Sirisë, i njohur për nga tregtia që romakët bënin me arabët.

"Dëshmoj se ky është I Dërguari i fundit i Allahut xh.sh. ... për të cilin kanë folur librat e shënjtë. Ky është I Dërguari, që e nderon mbarë universi. Ky është i Dërguari që Allahu xh.sh. e ka dërguar mëshirë për mabarë univërsin."
Prifti Bahira

Afër këtij tregu jetontë një murg i quajtur **Bahira**. Qëlia e tij ishtë shfrytëzuar nga gjenëratat e murgjve para tij dhe përmbantë shumë dorëshkrime të lashta. Behira e pa karvanin nga larg dhe u habit kur pa se mbi të qëndrontë një re e bardhë. Ajo ishtë reja e vetme në qiellin e kthjellët e të kaltër dhe ishtë paraqitur me qëllim që udhëtarëve t'u bëntë hije. Murgu edhe më tëpër u befasua kur vërejti se reja që ndiqtë karvanin, çdo herë zhdukej kur njëriu, të cilit ajo i bëntë hije, ulej nën hijen e ndonjë druri. Nga shkrimet e vjetra, Behira e dintë se pas Isait a.s., pritëj të vintë një i dërguar dhe dëshira e tij ishtë që ta shohë këtë të Dërguar para se të vdesë. Kur e kuptoi se e tërë kjo që ndodhi para pak çastësh ishtë një mrekulli, ai filloi të mendojë se më në fund, dëshira e tij do të plotësohej. Murgu i ftoi mekasit që të vijnë dhe të hanë me të. Arabët u befasuan ngaqë ata shpesh kishin kaluar pranë, mirëpo Behira nuk i kishtë ftuar asnjëherë. Kur u mblodhën për të ngrënë, murgu pyeti: "A jeni të gjithë?" "Jo!" tha dikush. "Një djalë mbeti që të ruajë devetë."

Behira nguli këmbë që edhe djali të bashkohej me ta. Ai djalë ishtë Muhamedi a.s. Kur arriti ai, Behira nuk tha asgjë, por gjatë tërë kohës së drekës, vetëm e shikontë. Ai vërejti shumë gjëra, të cilat cekeshin edhe në dorëshkrimet e vjetra lidhur me paraqitjen e tij. Pastaj e tërhoqi Muhamedin a.s. mënjanë dhe i bëri shumë pyetje. Së shpejti kuptoi se ç''ndien ai rreth idhujve të Qabes. Kur Behira u përpoq ta binde që të betohet mbi to, ashtu siç bënin edhe arabët e tjerë, Muhamedi a.s. i tha**:" Mos**

[35] Ibni Hishâm, Sîret, I, 179-180; Ibni Sa'd, Tabakât, I, 119.

Udhetime Nga Mekka Për Në Basra

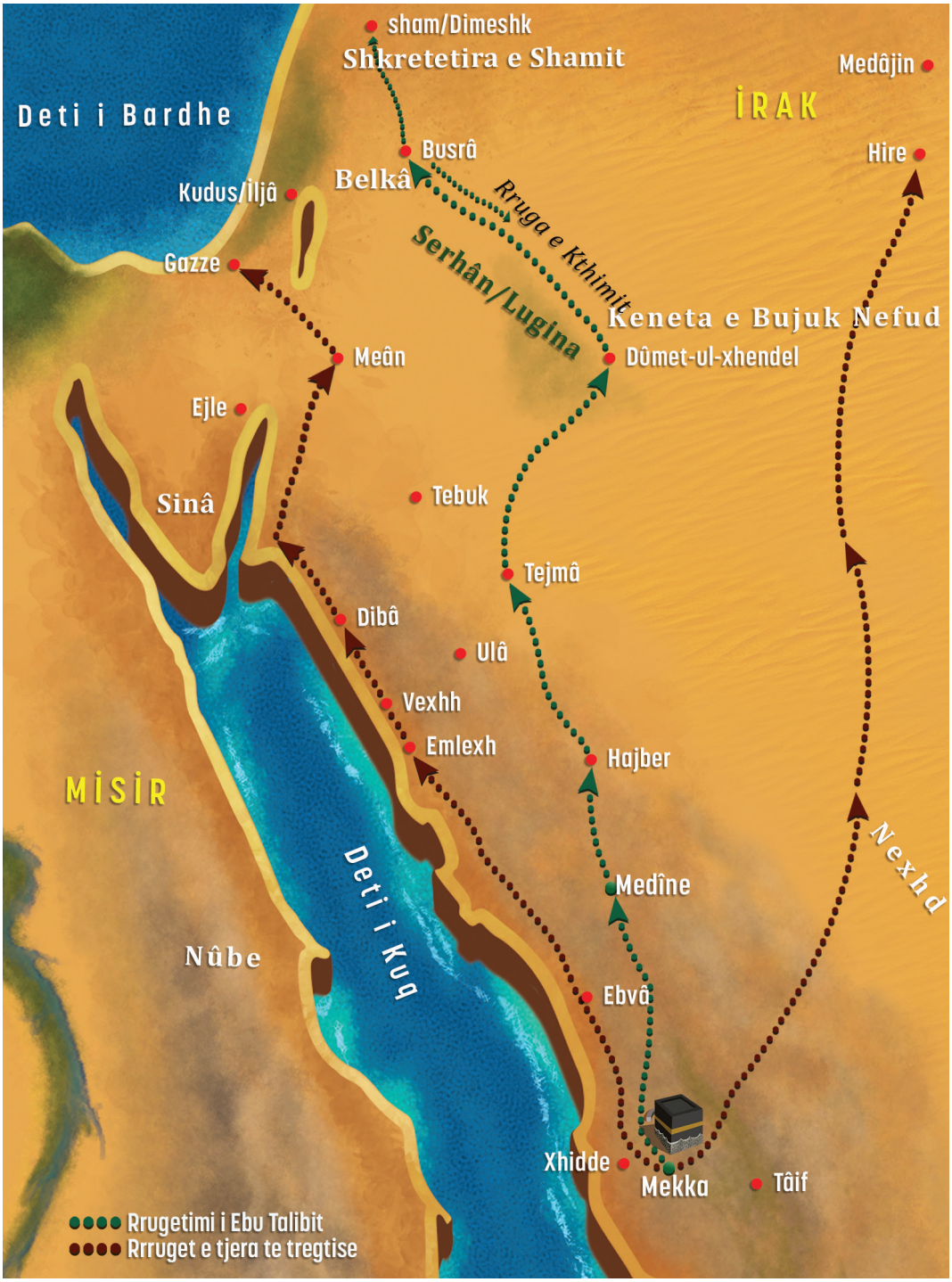

u betoni mbi idhujt. Sepse nuk ka gjë në botë, të cilën e urrej më tepër." Ata biseduan së bashku për Allahun dhe rreth jetës dhe familjes së Muhamedit a.s.. Nga e tërë ajo që u tha, Behira u bind se ky me të vërtetë është i Dërguari që vjen pas Isait. Pastaj murgu shkoi të Ebu Talibi dhe e pyeti se ç'e kishtë Muhamedin a.s.. Ebu Talibi iu përgjigj se Muhamedi a.s. ishtë biri i tij. Behira ia ktheu se nuk mund të jetë kështu, se fëmija është i paracaktuar të jetojë jetim, dhe pastaj e urdhëroi që ta ruajë Muhamedin a.s. dhe të kujdeset mirë për të. Më pas Bahira kërkoi që ta takoi dhe të bëjë një bisedë me Muhammedin a.s. dhe kur ja sollën atë ai e pyeti;

- **Djalosh, do të të pyes disa pyetje, vetëm dua që të më betohesh për Latin dhe Uzën se do të më thuash veçse të vërtetën. Besniku i Njërëzimit u shqëtësua shumë nga do farë emrash të përdorura mes fjalëve të këtij murgu.**

- Mos më pyet asnjë pyetje duke më përmendur emrat e Latit dhe Uzës. Të betohem për Allahun, se sa më nëvrikosin ata, nuk ka gjë tjetër që të më nëvrikosë.

Zatën Bahira, i kishtë përdorur ata emra veçse ngase e dintë se ishin dy idhuj për të cilët kurejshët linin kokën, dhe në njëfarë mënyre, dontë të shihtë qëndrimin që mbantë Më Besniku për idhujt.

- **Atëherë jepmë fjalën në emër të Allahut që do të më kthesh përgjigje për pyetjet që dua të të bëj, - i kërkoi ai sërish Muhamedit paqja qoftë mbi Të! - Pyesni ç'të dëshironi! - iu përgjigj ai. Tashmë Bahira e pyeti Muhamedin e përlartësuar paqja qoftë mbi Të! për çdo gjë që i vintë në mendje. Nga gjumi tëk ëndrrat, nga jeta e përditshme të dëshirat e tij. Bahira e pyestë, ndërsa I Dërguari i fundit i Allahuti përgjigjej qëtësisht. Tashmë për Bahiran çdo gjë ishtë aq e qartë sepse çdo gjë po ectë njëlloj sikur shkruhej në libër (Bibël). Ndaj Bahira dëshmoi se ai ishtë I Dërguari i Fundit i Allahut xh.sh. për të cilin flitëj në librat e shenjtë (në Tëurat dhe në Bibël)**[36]

Shkuarja në Jemen me xhaxhain e tij Zubejrin

I dashuri ynë Muhammedi a.s., i cili me çdo aspekt ishte një njeri i jashtëzakonshëm, plot virtyte dhe vlera të larta, kishte arritur moshën shtatëmbëdhjetë vjeçare. Në këtë kohë, xhaxhai i tij Zubejri, i cili shkoi në Jemen për tregti, e mori me vete atë në mënyrë që tregtia e tij të kishte e begatë. Gjatë kësaj udhëtimi, u panë shumë mrekulli të tij. Kur u kthyen në Mekë, këto mrekulli të tij u përhapën aq shumë në fisin e Kurejshëve sa që ata filluan të flasin: "Shkëlqimi i tij do të jetë shumë i lartë."

[36] Ibni Ishâk, Sîret-i Resûl, 53-58; Ibni Hishâm, Sîret, I, 180-182; Ibni Sa'd, Tabakât, I, 76, 154-156; Suheylî, Ravd-ul-unf, II, 216-220; Ibni Kethîr, Bidâje, III, 283-286.

RINIA DHE MARTËSA

Rinia

"Ja pra një njeri i mrekullueshëm sikur Muhammedi a.s. të cilin e nderon e gjithë bota, me besnikërinë dhe dashamirësinë e tij ja arriti që edhe armiqtë me te përebetuar deshmonin për besnikerinë e ti (Muhammed'ul Emin)."
Husejin Hilmi bin Sa'îd r.a.

Mbret i mbretërve dallontë shumë, madje në çdo sjellje, nga kushërinjtë dhe moshatarët e Tij. Tashmë ishtë njëzet vjeç, dhe nga çdo aspekt, ai kishtë fituar respektin e të gjithë mekasve. Qëndrimi që Ai mbantë dhe zgjidhjet që jeptë për probleme të ndryshme, viëheshin re nga të gjithë. Ata ishin të mahnitur nga goditja që Ai i bëntë zgjidhjeve të problemeve, andaj shkonin shpeshherë që të merrnin edhe mendime prej Tij. Nga vendosmëria dhe ndershmëria që kishtë shfaqur ndaj të gjithëve, Atë tashmë e thërrisnin si ''El-Emin (I Sigurti)". Ky cilësor nuk i kishtë shkuar askujt sa i shkontë këtij djaloshi, kësisoj që të gjithë mekasit ishin njëmendës që Ai e meritontë, madje kjo dukej edhe kur ata e thërrisnin më tëpër me anë të cilësorit sesa në vetë emrin e Tij. Porta e Tij kishtë filluar të hapej njësoj siç hapej për më të vjetrit e urtë dhe dijetarë, sepse statusi shoqëror ia kishtë falur pa kurrfarë lëkundjeje një status të këtillë.

Ndërkohë Muhammedi a.s. në jetën e tij të përdithsme ndojmontë xhaxhain e tij. Ai shkontë të kullostë bagëtitë dhe në një hadith ai thotë se; ''nuk ka anjë Pejgamber që nuk ka kullotur bagëtitë e tij''.[37] Pra pejgamberët janë njerëz të thjeshtë sikur gjithë njerëzit e tjerë. Ndaj Muhammedi a.s. thotë se; ''Edhe unë kam kullotur bagetitë.''

Kur i dashuri ynë Muhammedi a.s ndodhej rreth të njëzetave, gjendja e sigurisë në Mekë ishte përkeqësuar plotësisht. Padrejtësia ishte përhapur gjerësisht dhe nuk kishte mbetur më siguri për jetën, pasurinë dhe nderin e njerëzve. Banorët vendas të Mekës i bënin padrejtësi dhe i shtypnin të huajt që vinin për tregti apo për të vizituar Qaben. Njerëzit që përjetonin padrejtësi nuk kishin askënd ku mund të drejtoheshin për të kërkuar të drejtat e tyre. Në atë kohë, një tregtar nga Jemeni, i cili kishte ardhur në Mekë për tregti, u grabit nga një Mekkas. Ai (grabitqari) quhej As bin Vail, ky ishte që ia mori me forcë mallrat tregtarit Jemenas. Pas këtij incidenti, për të marrë të drejtën e tij, tregtari nga Jemeni u ngjit në malin Ebu Kubejs dhe, filloi duke thërriste në ndihmë fiset arabe… Pas kësaj ngjarje, e cila tregon se padrejtësia kishte arritur kulmin, udhëheqësit e fiseve Hashim dhe Zuhre, si dhe të tjerë, u mblodhën në shtëpinë e Abdullah bin Xhudas. Aty ata vendosën që asnjë vendas apo i huaj të mos shtypej e të mos i bëhej padrejtësi, si dhe të ndalohej çdo lloj padrejtësie.''[38]

Në vitët e rinisë, shkoi të luftontë në luftërat e Fixharit. Ndër mexhlise kishtë zënë vendin kryesor, dhe thirrej përherë si drejtues i bisedimeve për të zgjidhur çdo lloj problemi që shqëtësontë banorët e atij vendi. Aq sa ishtë ngritur edhe një vend-qëndër enkas për bisedime me emërtimin **"Hilfu'l Fudul"**, e Muhamed i Sigurti i shtrenjtë ishtë kthyer në një nga anëtarët më të respektuar të këtyre mbledhjeve.

Më parë, dy persona njëri quhej Fadl dhe tjetri Fudail kishin themeluar një bashkësi të ngjashme. Kjo bashkësi mori këtë emër në nder të asaj që ata kishin krijuar më parë. Kjo bashkësi ndaloi shtypjen dhe rivendosi rendin publik që

[37] İbni İshâk, Sîret-i Resûl, 53-59; İbni Sa'd, Tabakât, I, 120-123.
[38] Suheylî, Ravd-ul-unf, I, 91.

Tregjet dhe Panairet në Arabi dhe Zonat Për Rreth Saj

Njëriut i vjenë caktimi
Pa ndihme nuk mbet jetimi

Ç'ta beje shpirtin Ejubi
Kur jetën s'ka për bukuri

Mberti, I Dashuri Përendise
Paraqitja sherim i ligesise

Si mundem për ty me qënë dobi
Kur i dahuri ka humb shirtin e ti

ishte prishur në Mekkë. Ndikimi i saj vazhdoi për një kohë të gjatë. Pas shpalljes pejgamber, i Dërguari i Allahut (Paqja qoftë mbi të) u tregoi sahabëve dhe tha: "**Unë isha i pranishëm në betimin e bërë në shtëpinë e Abdullah bin Cud'ân. Për mua, ai betim është më i dashur se të kesh deve me qime të kuqe (pasuri). Nëse edhe tani do të thirresha në një asamble të tillë, do të merrja pjesë."**[39]

Kujdestaria Tregtare

"Ai Mysliman që punon dhe fiton hallall me djersën tij, nuk ja shtrin doren të tjerëve dhe ndihon familjen të afërmit dhe rrethin e tij. Ai ditën e gjykimit do te ndriçoi sikur hëna pesëmbedhjetëshe (hëna e plotë)."
Hadith

Mekkasit jetësën e tyre e kishin të ndërtuar mbi tregëtinë. Edhe Xhaxhai i Muhammedit a.s. ishtë njëri prej atyre që merrej me tregëti. I Dërguari i Allahut ynë i dahshur kur ishtë në moshën njëzet e pesë vjeçare nuk sihtë në gjëndje të mirë ekonomike. Një ditë xhaxhai Ebutalibi erdhi dhe i tha Muhammedit a.s. se; '' koha është e veshtirë, thatësira po na i vështirëson kushtët ekonomike. Mekkasit po përgatisin karvanët tregëtare për në Sham-Siri Hatixhe Ibni Velidi po këerkon një njëri të besueshëm që të kujdest për karavanin tregëtar të saj. Këtë detyrë më mirë se ti askush nuk e bën në Mekke veç tëje, pra padiskutim që nëse ti e pranon këtë detyrë Hatixheja do ta presi me shumë kenaqësi.'' Ndersa Muhammedi a.s. si gjithmonë me dukatën e tij të brishtë, **'' si të vendosësh ti xhaxha''** ja kethu Ebutalibit.

Hadixheja, për bukurinë, pasurinë, zgjuarsinë, virtytin, modestinë dhe edukatën e saj ishte një zonjë e njohur në të gjithë Arabinë e asaj kohe. Për këtë arsye, kishte shumë njerëz që nga çdo anë dëshironin dhe i bënin asaj kërkesa për martesë. Por, për shkak të një ëndrre që kishte parë, ajo nuk u kushtoi vëmendje askujt. Në ëndrrën e saj, kishte parë që nga qielli kishte zbritur një hënë dhe ishte vendosur në gjoksin e saj, dhe drita e asaj hëne kishte dalë nga sqetulla e saj dhe kishte ndriçuar gjithë universin. Në mëngjes, ajo ia tregoi këtë ëndërr të afërmit të saj, Varaka bin Nevfel. Varaka i tha: **"Pejgamberi i fundit ka ardhur. Ai do të martohet me ty dhe gjatë kohës tënde do t'i shpallet atij vahji. Drita e fesë së tij do të mbushë të gjithë universin. Ti do të jesh e para që do të besosh. Ai Pejgamber do të jetë nga fisi Kurejsh dhe Beni Hashim."**

Ebu Talibi, me të marrë përgjigjen pohuese nga i nipi, rendi menjëherë për të folur me Hatixhen. Më tëpër ai kishtë një ndjesi se duhet t'i flistë vetë asaj për cilësitë e përsosura të të nipit. Sepse ai ishtë njëriu më i mirë dhe më besnik i qytëtit të Mekës. Këto ishin disa nga cilësitë që duhet të përcaktonin përsonin e zgjedhur si dorëzanë të kësaj tregtie. Për më tëpër, edhe çmimi që do t'i jepej atij duhet të ishtë i veçantë. Ai e dintë edhe çmimin që do t'u jepej të tjerëve, prandaj vendosi që t'i kërkontë dyfishin Hatixhes. Pa kaluar shumë kohë, shkoi pranë Hatixhes. Pas përshëndetjeve të përzemërta, ai e pruri fjalën tëk karvani dhe të tregtia, duke numëruar një e nga një të gjitha virtytët e pashoqë të nipit të tij. ''O Hatixhe! Kam marrë vesh se për këtë punë ke vendosur një shpërblim prej dy devesh; Muhamedi im është më Besniku ndër të gjithë njërëzit, dhe unë për të po të kërkoj dyfishin, jo dy, por katër deve''. Me të mba- ruar fjalën e tij Ebu Talibi, ajo tha: ''O Ebu Talib! Të të them të drejtën, ti po më kërkon një çmim jo edhe aq të madh. Edhe sikur shumë më shumë të më kërkoje, prapëseprapë do të t'i kisha dhënë pa m'u dridhur syri. Sikur të ma kërkoje edhe për një njëri të parëndësishëm madje, lëre pastaj që ti je duke më folur për një njëri më se të dashur''

[39] İbni Hishâm, Sîret, I, 133; İbni Sa'd, Tabakât, I, 82; Suheylî, Ravd-ul-unf, I, 91; İbni Habîb, Muhebber, 167; İbni Kesîr, El-Bidâye, III, 290-293.

Mbreti i profetëve u nis bashkë me karvanin, por diçka e veçantë nuk po i shpëtontë askujt prej syve. Mejserja, një nëpunës i Hatixhes së nderuar në të tilla rastë e ndiqtë Besnikun Muhamed a.s. në çdo lëvizje dhe sjellje të Tij. Pas një rrugëtimi të stërgjatë e shumë të lodhshëm, më në fund, ata mbërritën në Siri. Të gjithë, të preokupuar që të gjenin çmimet më të përshtatshme për mallrat që kishin prurë me vetë. Edhe Muhamedi ishtë brenda një orvatjeje të tillë, derisa arriti një marrëveshje të mirë me një tregtar vendës për t'i vendosur edhe pikën kësaj tregtie. Në këtë pikë, tregtari përballë ishtë mërzitur paksa, sepse kërkontë që Muhamedi të kryentë betimin tradicional. Madje, këtë po e kërkontë në emrin e dy idhujve, Latit dhe Uzës. A ishtë e mundur që Ai të betohej mbi këto copa të gjora druri, të bëra veçse nga dora e njëriut? Edhe reagimi i tij do të ishtë ai më i natyrshmi: **''Nuk do të betohesha asnjëherë mbi ta (idhujt), zaten nuk kam asgjë tjetër që ta urrej më shumë së idhujt,''** u thotë Muhammedi a.s.

Më në fund të gjitha punët e tyre në Siri erdhën drejt fundit, andaj pa humbur kohë ata morën rrugën e kthimit për në Mekë. Rruga ishtë bërë e stërmundimshme dhe të gjithë ishin lodhur mjaft, andaj vendosën të bënin një pushim nën hijen e disa pemëve aty pranë. Të gjithë u ulën, dhe ndërsa disa po përkujdeseshin me hesapet e tregtisë që kishin bërë, I Dërguari i Allahut ynë ishtë ulur pranë një peme të moçme e po freskohej sadopak në hijen e saj. Pa kaluar shumë kohë, Mejsere pa dikë që po afrohej me një nxitim të pazakontë. Ky që po afrohej nuk ishtë tjetër, pos murgut Nastura. Ai iu afrua Mejseres për ta pyetur: ''Cili është ai që ka qëndruar nën hijen e asaj pemës atje?'' Mejsere iu përgjigj se Ai ishtë Muhamedi a.s., i biri i Abdullahut, me një fjalë, një nga djelmoshët e familjes. Murgu, në fillim tundi pak kryet kur dëgjoi këtë përgjigje. Filloi të thoshtë disa gjëra të veçanta, për të cilat edhe betohej; **''Ju betohem, se poshtë kësaj peme nuk ka qëndruar askush përpos Profetëve''**. Dukej që Nastura do të thoshtë edhe shumë gjëra të tjera, dhe dukej se e folura e tij sikur nuk dontë kurrsesi që të pushontë; **''Nuk është aspak për të dyshuar se Ai është I Dërguari i Allahut për të Cilin njërëzimi është kaq shumë i etur. Madje është I Dërguari i Allahut i fundit i Njërëzimit''**.

Mejserja vazhdontë të ishtë i habitur nga fjalët, që mbartnin një domethënie kaq shumë serioze, të murgut Nastura. Nuk po arrintë as t'i kuptimësontë dot. Ai nuk harroi t'i bëntë të paktën veshët katër për ta çuar deri në fund, ashtu siç duhej, këshillën e zonjës së tij, Hatixhes; ai po e regjistrontë çdo gjë pa humbur asnjërën prej detajeve të shprehura nga goja e këtij murgu të urtë. Kishtë shumë gjëra që mund t'i mësontë prej këtij murgu. Dukej qartë, se edhe ai kishtë rënë pikërisht në atë që po kërkontë, andaj nuk reshti së kërkuar sa më shumë informacion për Muhamedin. Prandaj, tanimë ishtë ai që e pyestë murgun për të Dërguarin e Allahut, duke i përmendur vazhdimisht edhe dukuritë e pazakonta që i kishin shoqëruar përgjatë gjithë udhëtimit. Ai nuk harroi t'i rrëfentë atij dukurinë e betimit, rrëfim ky që ia shumëfishoi emocionët murgut të shtangur nga një takim kaq i veçantë. Dukej që po gërryhej nga përbrenda. Mendimi i tij tashmë ishtë formësuar thuajse plotësisht, andaj, ashtu i sigurt në vetvetë, ai i tha Mejseres këto fjalë: **''Vallahi, që ky është I Dërguari i Allahut i fundit që në po presim prej kaq kohësh.''** Mandej, i mbërthyer nga emocionët shkoi në drejtim të vendit ku po qëndrontë i Dërguari i Zotit. Fillimisht e puthi në ballë, e në fund iu përul në fund të këmbëve, duke i thënë: **''Unë dëshmoj se Ti, je ai njëriu për të cilin flet Zoti në Tëurat''.**

Pas këtij pushimi, ata u nisën sërish në drejtim të Mekës. Koha ishtë shumë e nxehtë, dhe rrezet e diellit të përvëlonin. Mejserja, gjatë rrugës pa dy engjëj

"Nuk do të betohesha asnjëherë mbi ta (idhujt), zaten nuk kam asgjë tjetër që ta urrej më shumë së idhujt."
Hadith

bardhoshë, të cilët në trajtën e dy reve, po përpiqëshin që t'i bënin hije I Dërguari i Allahutt a.s. dhe për njëfarë kohe nuk po e merrtë dot vetën nga mahnitja. Dy re në një mot të tillë... Mbi të gjitha, dy re që ndjekin pa reshtur të njëjtin njëri... Dy re që e ndjekin tëksa ecën, dhe që ngalakaqën tëksa ai ndalon[40]. Padyshim ky ishtë ndoshta më i veçantë për Mejseren deri më tani; as nuk kishtë hasur ndofarë padrejtësie, apo ndonjë lloj parehatie të brendshme gjatë udhëtimit. E patën çuar dhe vlerësuar mallin ashtu siç duhej, madje i kishin shitur ato me një çmim shumë më të lartë prej atyre çmimeve që mund të ofroheshin në qytëtin e Mekës. Madje edhe mallrat e prura së andejmi, u shitën në Mekë me çmime me të vërtëtë të majme. Më në fund, edhe Hatixhja e gjeti sigurinë që e kishtë kërkuar për aq shumë kohë. Më herët kishtë bërë tregti me çdofarë njërëzish, veçse më Besniku ndër njërëz ishtë krejt i veçantë. Madje nëse do të shihej më me kujdes, halli i vërtëtë i Hatixhes nuk ishtë në faktin se ai ia kishtë shitur me një çmim shumë më të lartë. Këtë ajo e tregoi edhe në padurimin që po tregontë derisa të takontë Mejseren. Me ta parë, zuri ta pyestë për çdo gjë që kishtë ndodhur përgjatë udhëtimit. Mejserja fillimisht filloi t'i flasë asaj për fjalët e murgut Nastura. Mandej zuri t'i flasë për dy engjëjt që e mbronin Atë prej nxehtësisë përzhitëse të diellit. Nga kërkesa për t'u betuar në Siri deri të reagimi i Tij i veçantë, duke ia transmetuar një më një të gjitha fjalët e thëna nëpër këto biseda. Kishtë aq shumë që po i rrëfentë të gjitha këto, saqë herë-herë edhe i përsëristë ato, duke u dukur sikur nuk dontë t'i përfundontë këto fjalë të mira kushtuar një besimi të veçantë. Zatën, këto ishin ato fjalë që po pristë të dëgjontë edhe vetë Hatixhja. Po vdistë përbrenda ngase nuk po i fashistë dot dallgët emocionuese që dallgëzonin në brendësi të shpirtit të saj, të cilat po përpiqëj gjithashtu që t'i fshihtë me sa të mundtë. E si të mos jetë e mundur kjo, kur të gjitha veçse tregonin për Të.

U çua menjëherë për të shkuar pranë mësuesit të saj të përsosur, kushëririt të saj, Uaraka bin Nëufelit. Kësaj here, ajo dontë të ndantë me djalin e saj të xhaxhait pikërisht ndodhitë e rrugëtimit tregtar të karvanit. Edhe Uaraka u prek së tëpërmi nga fjalët që po i thuheshin. Tashmë ishtë edhe ai i sigurt se po i vërtëtoheshin mendimet që kishtë pasur deri më tash. **''Nëse këto që më tregove janë të vërtëta, o Hatixhe, atëherë po ta them se nuk ka asnjë dyshim se Ai është I Dërguari i Allahut i fundit i njërëzimit! E di edhe unë, se për këta njërëz, herët a vonë do të vijë një profet. Zatën kjo është edhe koha që i ngjan më së shumti kohës në të cilën do të vijë ai'',** i tha ai kushërirës së tij.

Kur i Dërguari i Allahut ishte 12 vjeç, ai shkoi deri në Busra për tregti me xhaxhain e tij Ebu Talibin. Kur ishte 17 vjeç, shkoi në Jemen me xhaxhain e tij Zubejrin. Kur ishte 20 vjeç, shkoi në Shamin me Ebu Bekrin, dhe kur ishte 25 vjeç, shkoi përsëri në Sham për të shitur mallrat e Hatixhes. Ai bëri gjithsej katër udhëtime. Përveç këtyre udhëtimeve, nuk bëri udhëtime të tjera.

Martësa Me Hazreti Hatixhen

Pasi Hatixheja mori lajmin nga Varaka bin Nevfel dhe duke parë virtytet e bukura të Pejgamberit tonë të dashur, dëshiroi të bëhej gruaja e tij (Muhammedit a.s.) dhe të nderohej me shërbyer atij. Nefise binti Munije, duke e vërejtur këtë situatë, ndërhyri për ti bashkuar ata. Ajo shkoi te Muhammedi (I Dërguarit të Allahut) dhe e pyeti:

[40] Kastalânî, Mevâhib-i ledunijje, 41.

"O Muhammed! Çfarë të pengon të martohesh?" Pejgamberi ju përgjigj: **"Nuk kam para të mjaftueshme për të martuar."** Nefiseja i tha: "O Muhammed! Nëse dëshiron të martohesh me një grua të ndershme dhe të nderuar, me pasuri dhe bukuri, unë jam e gatshme ta bin d atë që të martohet me ty." Kur Pejgamberi e pyeti: "kush është ajo grua?" ajo ju përgjigj: "Ajo është Hadixhe binti Huvejlidi." Pejgamberi pyeti: "Kush do të jetë ndërmjetës për këtë?" ajo tha: "Unë do ta bëj këtë punë." Ajo u largua nga ai dhe shkoi te Hatixheja dhe i dha lajmin e mirë. Hatixheja thirri të afërmin e saj, Amr bin Esed dhe Varaka bin Nevfel, dhe u tregoi për situatën. Ajo gjithashtu dërgoi një njeri te Pejgamberi për ta ftuar atë. Ebu Talib dhe vëllezërit e tij përgatitën gjithçka dhe shkuan me Pejgamberin tek Hatixhja. Si një shenjë mirënjohjeje për këtë ditë, ajo u dhuroi shërbëtoreve të saj të gjitha zbukurimet e saj. Pejgamberi i Allahut shkoi në shtëpinë e Hatixhes me xhaxhallarët e tij. Ebu Talib tha: "Falënderimi i takon Zotit tonë që na bëri pasardhës të Ibrahimit (a.s.) dhe të Ismailit (a.s.). Ai na bëri mbrojtës të Shtëpisë së Shenjtë. Ai na dha këtë vend të bekuar, të cilin njerëzit e prishën rendin dhe na mbrojti nga çdo të keqe. Djali im, Muhammedi, është më i mirënjohuri nga të gjithë Kurejshët. Edhe pse pasuria e tij është e vogël, por pasuria nuk është gjithçka. Sepse pasuria është si një hije që kalon nga dora në dorë. Nderi dhe superioriteti i nipit tim janë të njohura për të gjithë ju. Tani kërkojmë leje prej Hatixhe binti Huvejlidit që ajo të na thotë se sa e dëshiron shumën e mehrit? Varaka bin Nevfel e vërtetoi këtë bisedë. Amr bin Esed, xhaxhai i Hatixhes, tha: "Jeni dëshmitarë se unë ia dhashë për martesë Hatixhen Muhammedit (a.s.)." Kështu u përfundua akti i martesës. Sipas një rivajeti, mahrin ishte 400 miskal ari, sipas një tjetër rivajeti 500 dirhem, dhe sipas një rivajeti tjetër 20 deve.[41]

"Të gjitha këto pasuri tashmë janë të tuat. Unë jam në shërbimin tënd dhe do të jem mirënjohëse ndaj teje."
Hatixhe b. Huvejlidi Radijallahu anha

Ebu Talibi, për nder të dasmës, theri një deve dhe organizoi një festë të atillë që në Mëkka nuk ishte parë ndonjëherë më pare. Martesa u krye. Hatixheja ia dhuroi të gjithë pasurinë e saj të Dërguarit të Allahut dhe i tha: "**Të gjitha këto pasuri tashmë janë të tuat. Unë jam në shërbimin tënd dhe do të jem mirënjohëse ndaj teje."**

Pa kaluar shumë kohë, edhe kjo familje si çdo simotër e saj filloi të jeptë frytët e saj të para. Fillimisht lindi Kasemi. Pikërisht prej këtij fakti I Dërguari i Allahut (paqja qoftë mbi të) thërritëj edhe me emrin "Ebu Kasem", vetëm se ai ishtë shumë i përkohshëm në këtë botë kalimtare. Nuk kishtë shumë kohë, që sapo kishtë filluar të ectë këmbadoras, kur iu desh të haptë krahë e të fluturontë dhe për të mos u kthyer më udhëtoi drejt Xhenëtit. Kaluan dy vjet prej vdekjes së Kasemit, kur I Dërguari i Allahut i lindi vajza e parë, e cila quhej Zejnep. Ajo ishtë edhe vajza e parë dhe më e madhe e tij. Pas një viti lindi Rukija, dhe tre vjet pas Rukijes erdhi në këtë botë edhe Umu Kulthumi. Ndërsa, nëna jonë, Fatimja do ta nderontë këtë botë me ardhjen e saj në jetë në vitin e parë të revelacionit I Dërguari i Allahutk[42].

I Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut) qofshin mbi të, vazhdoi të merrej me tregti edhe pas martesës me Hatixhen. Me fitimet e tyre, ata prisnin mysafirët dhe ndihmonin jetimët dhe të varfërit.

[41] İbni Hishâm, Sîret, I, 43; İbni Sa'd, Tabakât, VIII, 9; Suheylî, Ravd-ul-unf, II, 231; Kastalânî, Mevâhib-i leduniyye, 41; İbni Esîr , Usud-ul-gâbe, I, 23.
[42] Ibni Ishâk, Sîret-i Resûl, 59-61; Ibni Sa'd, Tabakât, I, 82-85; 131-132; Ibni Kethîr, Bidâje, III, 293-295.

Zejd Bin Haris

"Unë nuk zgjedh askënd mbi ty. Ti je si xhaxhai dhe babai im. Dua të qëndroj pranë teje."
Zeid bin Haris

Pas martësës, kur Hatixhjara ndjeu që zemra e ndjeshme e bashkëshortit nuk do të ndihej rehat, nëse ajo mbetëj e pasur ndërsa bashkëshorti nëvojtar i saj, atëherë i shprehu dëshirën që gjithë pasurinë dhe skllevërit e saj t'i dorëzontë në shërbim të tij. "Me të vërtetë e ke?", e pyeti Muhammedisa. Ajo pohoi. "Atëherë, më së pari unë do t'i liroj të gjithë skllevërit", i tha ai. Pasi i mblodhi skllevërit e saj, u tha: "Që sot, të gjithë jeni të lirë". Gjithashtu, edhe pjesën më të madhe të pasurisë ua shpërndau të varfërve.

Njëri ndër skllevërit që ai liroi, që edhe Zejdi, i cili ishtë më i mprehtë dhe më i mençur se të tjerët. Edhe prejardhjen e kishtë nga një familje fisnike. I rrëmbyer nga banditët dhe i shitur disa herë, më në fund kishtë ardhur deri në Mekë. Mençuria dhe urtësia e tij i thoshtë që ai më mirë të rrintë në robërinë e Muhammedit sesa të lirohej. Kështu që, Muhammedi a.s. kur i liroi të gjithë skllevërit, ai i tha: "Ju po më lironi mua, por unë nuk dua të lirohem, dua të qëndroj me ju". Në këtë mënyrë ai mbeti të ai që shquhej për **Besnikëri ("el-Emin)**, pra tëk I Dërguari i Allahut Muhammedsa. Dashuria ndaj tij sa vintë rritëj. Nga ana tjetër, babai dhe xhaxhai i tij, që ishin një familje e pasur, ishin nisur në kërkim të djalit të tyre.

M'dhimbet Zejdi, aspak për të s'di
S'di ku është, gjalle, rob a n'liri

Pse pyet oj zemer kur s'din për të
Nuk e din n'varr, apo n'jetë a gje

Malli i prirndërit për të birin vazhdon në poezinë kështu;

Zejd, o bir! Ah sikur ta dija që të tkhehet i ikuri
Vallahi ktimin tënd do të kerkoja unë i padituri

Aromën tënde e ndjej sa herë degjoj zërin e një fëmije
Sa here lind dielli zgjohme zgjohem me plotësimin e asj dëshire

Pikëllimi nuk gjen fund, mijëra herë më del para ai pikëllim
Dal me pikellimin e shpirtit, rrugëtë mi ka mbuluar ai përmallim

Unë dhe shoqëruesi im kërkojmë pa ditur çfar kërkojmë
Me shpresën se do të gjejme apo për të diçka t'mësojmë

Sado që shpresa ta gënjëjë njëriun ajo prap ka një përfundim
Bijtë e mi Kajs, Amr, Jezîd, Xhebel; Emanët Zjdin, mallin tim

Familjarët e Zejdit ju vunë nga pas gjurmëve të banditëve që e kishin grabitur Zejdin. Ata kishin dëgjuar prej fisit Beni Kelb se e kishin parë atë në Mekka ndaj ata kishin ardhur dhe kishin filluar të pyesnin Mekkasit për fëmijen e tyre. Aty ata morën vesh që djali i tyre jeton me Muhammedin alejhi selam.

Zemra m'digjet, larg jam prej familjes
Larg prej nënë e babe, pranë i jam Qabes

Malli për mua kurrë zemren të mos ju djegi
Gjer në qiej t'mos ju shkoj mallëkimi

Falënderuar qoftë Zoti për familjen që jam
Jam falenderues për nderin dhe t'mirat që kam

Kur arriti në Mekkë, mësoi adresën e shtëpisë së Pejgamberit dhe shkoi pranë të tij duke i thënë: "O zotëri i fisit Kurejsh, o nip i Abdulmutalibit, o bir i fisit të Benî Hashimit! Ju jeni fqinjët e Qabes së shenjtë. Ju nderoni mysafirët, i bëni mirësi robërve dhe i çlironi ata nga robëria. Për lirimin e djalit tonë, që është robi juaj, kërkoni sa para të doni dhe ne do t'i japim, ju lutem, mos e refuzoni këtë kërkesë tonën!" Pejgamberi, (paqja dhe bekimet e Zotit qofshin mbi të), tha: **"Le të thërrasim Zedin dhe ta lëmë të lirë, pra le ta bëjë vetë Zejdi zgjidhjen e tij. Nëse ai zgjedh të vijë me ju, atëherë mund ta merrni pa paguar asnjë para. Por, nëse ai zgjedh të qëndrojë me mua, për Allah, nuk do ta lë atë të shkojë te dikush tjetër."** Harisi dhe vëllai i tij u gëzuan shumë nga kjo përgjigje e Pejgamberit dhe thanë: "Ti na dhe një përgjigje shumë të drejtë dhe të drejtësishme."

Më pas, Pejgamberi thirri Zedin dhe i tha: **"A i njeh këta?"** Zedi tha: "Po, njëri është babai im dhe tjetri është xhaxhai im." Pastaj Pejgamberi i tha: **"O Zed, ti e di kush jam unë, e ke parë dashurinë dhe dhembshurinë time për ty. Këta kanë ardhur për të të marrë. Zgjidh, ose më zgjedh mua dhe qëndron me mua, ose i zgjedh ata dhe shkon me ta."** Babai dhe xhaxhai i Zeidit menduan se ai do t'i zgjidhte ata dhe do të shkonte me ta. Por Zedi tha: "Unë nuk zgjedh askënd mbi ty. Ti je si xhaxhai dhe babai im. Dua të qëndroj pranë teje." Babai dhe xhaxhai i tij mbetën të habitur. Babai i tij, me zemërim, i tha Zeidit: "Mjerë për ty, si mund të zgjedhësh skllavërinë mbi lirine me nënën tënde, babanë dhe xhaxhain tënd!" Zedi iu përgjigj babait të tij: "Baba im, unë kam parë aq shumë dhembshuri dhe mirësi nga ky person, saqë nuk mund ta zgjedh askënd tjetër veç tij."

Pejgamberi e donte shumë Zedin. Kur e pa këtë përkushtim dhe dashuri nga ana e Zedit, e mori atë në Qabe, në vendin e Hixhrit dhe ju drejtua të pranishmëve duke ju thënë: **"Dëshmoni se Zedi është biri im. Ai do të jetë trashëgimtari im dhe unë do të jem trashëgimtari i tij."** Kur babai dhe xhaxhai i Zedit e panë këtë situatë, zemërimi i tyre kaloi dhe ata u kthyen në vendin e tyre me gëzim. Pas kësaj, sahabët filluan ta quanin Zedin "Zed bin Muhammed" (Zedi, biri i Muhammedit). Më vonë, me shpalljen e ajetit të pestë të sures Ahzab: **"Thirrini bijtë tuaj me emrat e etërve të tyre, kjo është më e drejtë te Allahu."** Dhe ajeti i 40 i të së njëjtës sure: **"Muhammedi (alejhisselam) nuk është babai i asnjë burri prej jush,"** Birësimi u ndalua dhe Zedi filloi të quhej me emrin e babait të tij, domethënë "Zed bin Harise" (Zedi, biri i Harises)[43]

[43] Buhârî, Tefsîr, 2; Ibni Sa'd, Tabakât, I, 487

Ndermjetësimi Në Qabe

Kur Muhammedi a.s. ishtë në moshen tridhjetë e pesë vjeçare, u be ndërmjetësuesi për mosmarrëveshjet që kishin dalë ndermjet fiseve Mekkase. Atëherë në Mekke kishin rënë shumë reshje dhepërmbytjet kishin dëmtuar muret e Qabes[44], për këtë arsye Mekkasit e shkatërruan Qaben deri në vëndin e pikënisjes së Ibrahimit a.s. dhe çdo fisi kishtë marrë përgjegjesi për të dnërtuar muret e saj. Por kur erdhi koha për të vendosur gurin ''Haxherul-Evsed'' lindi moshmarrëveshja sa që Mekkasit ishin të gatshëm ti drejtonin armët njëri tjetrit. Sepse vendosja e gurit të shenjtë ishtë një nder i veçantë dhe ketë veçori e donin të gjithë. Po kalonin kohe dhe Qabja kishtë mbetur ashtu pa u përfunduar.

Një ditë kushuriri i Abdulmutalibit Mugirja tha se; '' o Kurejshit ju propozoj që ta zgjidhni këtë mosmarrëveshje duke ja lënë në dorë atij të cilit hyn i pari në derën e quajtur Beni Shejbe''. Mekkasit u pajtuan me këtë propozim të tij dhe po prisnin se kush do të jetë ai i nderuari që do të nderohet me vendosjen e gurit Hazxherul-Evsed. Kup a pritur në atë derë u duk Besniku (El-Emin) Muhammedi a.s.. Kur e panë Mekkasit u gëzuan dhe thanë se; ''jemi të kënaqur me vendimin e tij sepse ai nuk na ka zhgënjyer kurrë''.

Kurejshitët ju afruan Muhammedit a.s. dhe i treguan për vendimin që kishin marë para hyrjes së tij në Qabe. Atëherë ai mori një batanije dhe e vondosi gurin mbi të dhe ju tha Kurejshitëve që, të sjellin nga **një përfaqësues i çdo fisi të mbaji një cep të batanijes dhe ta ngrenë gurin deri në vendin ku do vendosej.** Pasi ata e bënë këtë atëherë ai e mori gurin dhe e vendosi në vëndin e duhur. Dhe kështu u mbyll konfliki i Mekkasve dhe përfundimi i mureve të Qabes u krye pa asnjë lloj problemi[45].

[44] Ibni Kethîr, Sîre, I, 273; Edhrakî, Ahbâr-u Mekke, I, 158-160; Bejhekî, Delâil, II, 57
[45] Ibni Ishâk, Sîret-i Resûl, 83-105; Ibni Hishâm, Sîret, I, 192-198; Ibni Sa'd, Tabakât, I, 145-147; Ibni Kethîr, Bidâje, III, 298-305.

PËRIUDHA E MEKKES DHE ARDHJA E PROFETËSISË

I nderuari i universit që kur ishtë në moshën **tridhjetë e shtatë vjeçare** pati filluar të shohi ëndërra të çuditshme të cilat ai i ndantë me bashkeshortën e tij Hatixhenë. Pak para se ti vijë shpallja, **kur ai ishte në moshën tridhjet e tetë vjeçare**, ai mori pjesë në panairin e përvitshëm që organizohej në Mekka. Në atë panair Kus bin Said i hipur mbi deve po ju mbantë fjalim të pranishmëve, i cili gjatë fjalimit po ju thostë se;

Muhammedi, paqja e Allahut qoftë mbi të, vendosi Haxherul Esvedin mbi mantelin e tij të bekuar dhe tha: "Le të mbajë nga një cep të tij një person nga çdo fis."
I dashuri ynë Muhammed Emin (paqja dhe bekimet eAllahut qofshin mbi të).

''O njërëz! Ejani dhe dëgjoni, hapni sytë dhe merni mësim! I gjalli padiskutim që do të vdesi, dhe këtë nuk e ndalon askush!... Hapni veshët dhe dëgjojeni mirë se; sipas shenjave të kohës është afruar koha e ardhjes së peygamberit për të cilin Allahu ka paralajmëruar. Ajo kohë nuk është e largët. Hija e tij po qëndorn mbi kokën tuaj. Lum kush do e dëgjoi dhe lum kush do ta pasojë atë. Mjerë ai që do ta kundërshtoi dhe mjerë ai që do ta përgënjështrojë atë. Mallkuar qofshin ata që komunitëtë që jëtojnë në shthurje!...''

Atë kohe në Mekka populli jetontë në shthurje dhe i ndarë në shtrësa, të varfërit, të pasurit, skllevërit dhe patronët. Më i forti e shtyptë pa pikën e mëshirës të dobëtin, patronët silleshin në menyre barbare me skllevërit. Të pafuqishmëvë ju merrej pasuria me dhunë. Frika dhe besimi ndaj Allahut pothuajse kishtë humbur ndikimin dhe ishtë larguar prej asaj shoqërie. Të gjitha llojet e imoralitëtit ishin përhapur në atë shoëri, dhuna, imoralitëti, bixhozi, alkooli, vjedhjet, vrasjet, kacafytjet, rrembimi i pasurise me dhunë, varrosja e vajzave të gjalla ishin aq të përhapura sa që askujt nuk i bëntë ndonjë përshtypje dhe as nuk kishin të ndalur. Ofshamat dhe dhimbjet e të shtypurve dhe atyre që përjetonin prej padrejtësive nag më të ndryshmet kishtë kapluar qiellin. Për çudi dhunuesit dhe zullumqarët pas gjithë këtyre veprimeve antinjoorëzore e quanin dhe e mbanin për nderë të madh adhurimin e idhujve.

Prj kohës se Ademit a.s. marrëzira të tilla nuk ishin përjetuar në rruzillin tokësorë, pra prej fillitit të jetës në tokë dhuna, imoralitëti, maskarat dhe shthurjet nuk kishin arritur një kulm të tillë. Njërëzit e kohës ishin kthyer në egresira xhungle. Shoqëria ishtë kthyer në një armiqësi me njëri tjetrin dhe në çdo kohë pritëj përplasja e dhunshme. Për ti qëtësuar dhe për të sjell paqën ndërmjët njërëzvë pritjej ai shpëtimtari i shumëpritur, ardhja e të cilit do ti dergontë njërëzit në një harmoni dhe paqë të përherëshme.

Erdhi ajo koha që pritëj të vintë të dashurit tonë Muhammedit a.s. kishtë filluar ti vinin ëndërra paralajmëruese për dërgimin e tij si Profet të Fundit në këtë botë të fundme. Çdo gjë që shihtë në ënderr ju bëntë realitët, kjo gjëndje po thuajse zgjati më shumë se gjashtë muaj. Kur po afrohej koha e ardhjes se shpalljes, pati filluar të dëgjintë zëra që thirrnin **''O Muhammed''**. Prej kësaj kohe ai ishtë në kërkim të qëtësisë dhe për këtë kishtë filluar të diltë në shpellën e quajtur Hira në të cilën meditontë gjatë e gjatë. Herë pas here zbristë në Mekka, vizitontë Qaben dhe shkontë në shtëpi, qëndrontë një kohe më pas merrtë ushqimin e duhur dhe diltë sërish në shpellën Hira. Madje ndodhtë që të qëndrontë me dit atje, ushqimin ja dërgontë e shoqja Hatixhe.[46]

[46] Ibni Hishâm, Sîret, I, 233-240.

Hera e Pare e Shpalljes (Vahji i Pare)

Kur Muhammedi a.s. **ishtë në moshën dyzetvjeçare** sikur herët e tjera ndodhej në shpellën Hira, ishtë muaji i Ramzanit dhe ai ishtë zhytur në meditimet e tij. Ishtë ditë e hënë e mujit Ramazan pikërisht në datën 17 të këtij muaji, pasi kishtë kaluar gjysma e natës dëgjoi një zë që i thirrtë në emëee. Ngriti koken dhe pa rreth e rrotull kur dëgjoi po të njëjtin zë dhe pa një dritë e cila kishtë ndriçuar mbarë vëndin. Dhe u paraqit Xhebrail Emini aljehi selam i cili i tha **''Lexo!''. ''Unë nuk dit ë lexoj''** ja ktheu Muhammedi a.s.. Atëherë ënjgëlli Xhebrai a.s. e shtrenogi dhe i tha **''Lexo!'',** ndërsa ai sërisht ja ktheu **''unë nuk di të lexoj''**. Xhebraili eshtrengoi edhe me fort duke i thënë për të tretën herë **''Lexo''**, ndersa ai përsëri ja ktheu **''unë nuk dit të lexoj!''** Xhibril duke e lëshuar Muahmmedin a.s. i citoi ajetët e para të Kuranit pikërisht 5 ajetët e para të kaptinës Alak **'' Lexo me emrin e Zotit tënd, i cili krijoi (çdo gjë). Krijoi njëriun prej një gjaku të ngjizur (në mitrën e nënës). Lexo! Se Zoti yt është më bujari! Ai që e mësoi (njëriun) të shkruaj me pendë. Ia mësoi njëriut atë që nuk e dintë.''**[47] Muhammedi a.s. i përsëriti këto ajetë së bashku me të dhe keshtu lindi dielli i ditës së parë njëkohësisht dhe dita kur filloi ndriçimin e mbarë njërëzimit.[48]

I Dërguari i Allahut u tremb dhe e kapi një panik i papërshkruar, menjëherë nxitoi për të e shoqja, Hatixhja. Kur po zbristë malin Xehbraili a.s. i doli dhe një herë para dhe i tha; **''O Muhammed a.s. ti je i Dërguari i Allahut dhe unë jam Xhebraili.''** Pas keetyre fjalëve Xhebraili i ra tokës me krahët tij dhe aty doli ujë, ai filloi të marre abdest ku njëkohesit e mësoi dhe Muhammedin a.s. të merrtë abdest. Më pas Xhebrail u bë imam ndërsa Muhammedi qëndroi pas tij ku falën dy rekat namaz. Pastaj Xhebraili i tha **'' O Muhammed a.s., ke selam prej Allahut. Ti je derguar Pejgamber për mabarë njërëzit dhe xhindët, ndaj thirri ato ti besojnë Njëshmërisë se Allahut (Tëvhidit).''** Kjo ishtë hera e parë që Muhammedi a.s. mësoi se ai që po i flistë dhe po dëgjontë ishtë Xhebrail Emini.

Selami I Gurëve Dhe Drurëve

"O ti (Muhammed) i mbështjellur në rroba! Ngrihu dhe këshillo! Dhe madhëroje Zotin tënd!"
Mudethir, 1-3

Ndërsa I Dërguari i Allahut Muhammedi a.s. po kthehej për në shtëpi dëgjontë gurët dhë drurët **''Esselamu Alejkum O i Derguar i Allahut''** kur i jepnin selam atij. Sapo hyri në shtëpi ju lut të shoqës që ta mbulontë me fjalet **''me mbuloni! Me mbuloni''** dhe i dridhej i tërë trupi. Pasi u qëtësua i tregoi të shoqës Hatixhes gjithçka i kishtë ndodhur. **''Xhebraili a.s. erdhi, me takoi dhe iku, por madhështia, presioni dhe frika ndaj tij ende nuk më ka ikur. Kam frikë se këtu e mbrapa do me thonë njërëzit injorant dhe do me përjashtojnë nga shoqëria si të çmendur.''** Ndërsa e shoqja ja ktheu; ''Allahu të ruajt, Allahu prej tëje kerkon sinqëritët dhe mirësi, Ait ë ka behatuar me urtësi dhe virtytë të pa fundme dhe unë besoj se ti je I Dërguari i Allahut i Fundit që Allahu ka dërguar për njërëzimin. Ndaj mos u tremb sepse ti i respekton misafirët, je i drejtë dhe e fol të drejtën. I ndihmon nëvojtarët, i përkrah jetimët dhe ju gjëndesh të vetmuarve. Ti je njëri me virtytë të larta dhe kushdo që i zotëron keto virtyte nuk duhet të trembet.''[49]

[47] Alak: 96/1-5.
[48] Ibni Sa'd, Tabakât, I, 196.
[49] Taberî Târih, II, 298-302; Belâdhûrî, Ensâb, I, 108-110.

Për të mësuar me shumë për këto ndodhi u nisën për të Varaka Bin Nëfvel. Varaka pasi dëgjoi atë që i tha i dërguari i Allahut xh. sh. tha; ''Urime Muhammed a.s., pa dyshim që ti je i Derguari i Allahut i fundit, për të cilin ka folur Isa a.s. më parë. Ai që të është shfaqur ty është Xhebraili, ëngjëlli që ju sjell shpalljen proftëve, ai më parë i ka ardhur edhe Musës a.s.. Ah sikur të isha më i ri që të gjënsësha pranë tëje kur të të përzenë nga Mekka, pra të isha ndihmësi dhe mbështëtësi yt kur ty të bëhen padrejtësi. Shumë shpejt ty o Muhammed a.s. do të vijë urdhëri prej Allahut që ti thirresh njërëzit në fenë e allahut dhe ti luftosh padrejtësitë, dhunuesit dhe zullumqarët.'' Por Varaka nuk jetoi më gjatë pas një kohe të shkurtër ai ndërroi jetë.

Ardhja e Urhdërit Për Thirje Në Islam

Prej ardhjes së vahjit (shpalljes) së pare kaloi një kohë e gjatë dhe I Dërguari i Allahutt a.s. nuk i erdhi më vahij. Muhammedi a.s. ishtë tëpër i shqëtësuar. Por pas një kohe, sipas disave thuhet se kjo kohe ka zgjatur afer tre vjet, u duk edhe një herë Xhabraili a.s. dhe e qëtësoi Muhammedit a.s. duke i thënë '' o i Dashuri i Allahut! Ti je i Dërguari i allahut Tëala''. Muhammedi a.s. këtë e ka transmetuar kështu;

''Ishtë koha kur nuk me erdhi më vahij, unë isha në shpellën Hira dhe po zbrisja poshtë malit kur dëgjova një zë. Ngrita koken të shoh se kush është ky që po me flet dhe pashë Xhebrailin a.s.. Ishtë ulur në një kursi (koltuk) që qëndrontë ndërmjet qiellit dhe tokës. Mua më kapi paniku dhe vrapova drejt edhe për në shtëpi dhe i thash bashkeshortës; Më mbuloni me ndonjë mbulesë. Sapo më mbuluan më erdhi vahij nga Allahu 'O ti i mbuluar! Ngrihu dhe tërhiqu vërejtjen (duke i thirrur). Dhe madhëroje Zotin tënd! Dhe rrobat e tua pastroji!'[50]. Keto ishin ajetët e para të sures Muddethir dhe prej asaj kohe nuk u ndërpre me vahji.''

"Unë jam Muhammedi a.s. që nuk di as shkrim dhe as lexim... Pas meje nuk do të ketë më të dërguar (Unë jam I Dërguari i Fundit). Dhe ai nuk flet nga mendja e tij. Ai (Kurani) nuk është tjetër pos shpallje që i shpallet."
Nexhm 3,4

Prej kësaj kohe I Derguari i Allahut Muhammedi a.s. filloi ti thërras njërëzit në Fenë e Allahut, pra në Islam. Kur Xhebraili a.s. ja silltë vahjin nga një herë i vintë në formen e njëriut, sahabet e kishin përngajsuar me sahabiun Dihje Kelbin. Nga njëherë vahji i vinti në formën e inspirimit në zemër, këtë Muhammedi a.s. nuk e shihtë me sy, dhe nga një herë i vintë në ëndërr dhe nga një herë i vintë në formën e një bubullime (zhurme) të llahtarshme. Kjo ishtë ardhja me e vështira për Muhammedin a.s. , kur i vintë ky lloj vajhi atij ai djerësitëj madje edhe kur ishtë klima më e ftohtë atë e mbulonin djersët dhe kur ishtë mbi deve, deveja gjunjëzohej në tokë, ndërsa kur e shihnin këtë gjëndje sahabet e kuptonin vështirësinë e vahjit. Ndersa Xhebraili a.s. i vintë në pamje të ndryshme por disa herë i ka ardhur në formën e tij origjinale.

Ka ndodhur dhe që Muhmmedit a.s. i ka ardhur vahji drejt për sëëdrejti nga Allahu xh.sh., pra pa ndërmjetësimin e ëngjëjve, dhe kjo ka ndodhur në natën e Miraxhit.

Prej kohës kur i erdhi shpallja e pare Muhammed Mustafait a.s. kohëzgjatja e Pejgamberllëkut ka zgjatur njëzet e tre vjet. Gjatë kësaj kohe ai trembëdhjet vitë ka jetuar në Mekka ndërsa dhjet vitët e tjera i ka jetuar në Medinë. Ndërsa Kur'ani Kerimi ka zbritur për përiudhë kohore 22 vjet e 2 muaj e 22 dit.

[50] Muddethir: 74/1-4.

Muhammedi a.s. ishtë analfabet (nuk dintë shkrim-lexim). Pra nuk dintë as të lexontë, as të shkruantë dhe as nuk kishtë marrë qoftë edhe një ditë mësim prej askujt. Kishtë lindur në Mekka dhe ishtë rritur sikur të gjithë fëmijët e tjerë. Dhe në këtë gjëndjë ai dha leksionë për Tëvratin, Ungjillin, për librat dhe ndodhitë në Botën Helenë dhe Romake. Në vitin e gjatë dhe të shtatë të profetësisë ai i dërgoi letra përandorivë më të mëdha të kohës që ishin; Përsët, Bizantinët dhe Habeshianët por edhe lidërve që udhëhiqnin atë kohë botën Arabe.

Për ta takuar dhe për të mësuar për të, e vizituan mbi gjashtëdhjet ambasadorë (përfaqësuës) të huaj nga e gjithë bota që kishin dëgjuar për Muhammedin a.s. Në Kur'an thuhet **'' Ti (Muhamed) nuk ishe që lexon ndonjë libër para këtij, e as që e shkruan atë me dorën tënde të djathtë, pse atëherë do të dyshonin ata të prishurit.''**

Ndërsa në një hadith ai thotë se; **''Unë jam Muhammedi a.s. që nuk di as shkrim dhe as lexim... Pas meje nuk do të ketë më të dërguar (Unë jam I Dërguari i Fundit).**[51] Dhe në Kur'an thuhet se; **'' Dhe ai nuk flet nga mendja e tij. Ai (Kurani) nuk është tjetër pos shpallje që i shpallet.''**[52]

Myslimanët e Parë

Pas ftësës dhe qartësimit që i Dërguari i Allahut u bëri njërëzve për të ndjekur udhën e drejtë të adhurimit të Allahut Krenar dhe të Lartësuar, nuk vonoi të vintë përgjigjja e njërëzve nga çdo fis. E para që pranio Isalmin ishtë Hatixheja[53] bashkëshortja e nderuar e Pejgamberit tonë të dashur. Pra thirrjes së të I Dërguarit të Allahut xh.sh nuk vonoi t'i përgjigjej edhe e sinqërta e grave, Hatixhe Bintu Huvejlidi, e cila, me të vërtëtë i plotësoi si duhej detyrat dhe kërkesat e gradës së njërëzve të sinqërtë dhe të çiltër.

Pasi ishtë takuar me Xhibrilin dhe pasi kishtë dëgjuar për herë të parë fjalën e Allahut, I Dërguari i Allahut (alejhi selam) u kthye i tronditur nga shpella Hira dhe shkoi tëk Hadixheja të cilës i tha: "U tremba.". Ajo i foli ëmbëlsisht duke e përgëzuar: **"Betohem në Allahun e Lartësuar, se Ai kurrë nuk ka për të të poshtëruar."** E si e argumentoi ajo qëndrimin e saj? Duke parë se I Dërguari i Allahut alejhi selam gëzontë cilësi të shkëlqyera dhe moral të lartë, kjo i shërbeu si argument për faktin se një njëri i tillë, kurrë nuk mund të poshtërohet. Ajo e kuptoi me mendjen e saj të madhe dhe me natyrën e saj të pastër e të papërlyer, se cilësitë e shkëlqyera, morali i lartë dhe vlerat e vyera, nuk mund të kenë frytë të tjera përveç nderimit dhe shpërblimit të madh nga Allahu i Madhëruar; ato meritojnë veç ndihmën, bamirësinë dhe suksesin e dhënë prej Tij.

Këto veçori qëndrojnë shumë larg poshtërimit dhe humbjes. Poshtërimi dhe humbja janë rrjedhojë e cilësive të poshtra, e moralit të ulët dhe pasionëve të shfrenuara. Atij, të cilin Allahu i Madhëruar e ka brumosur me cilësitë dhe veprat më të mira, Ai ka për t'ia përsosur këto dhunti. Ndërsa ai që mësohet me cilësitë dhe veprat më të këqija dhe më të poshtra, do të gëzojë veçse atë që i shkon për shtat natyrës së tij. Ky sinqëritët dhe kjo mëndje hollësi e saj, e bëri plotësisht të meritueshëm **''selamin që Allahu i Madhëruar, Zoti i saj, i dërgoi asaj me anë të**

[51] Hejsemî, Mexhma'udh-dhevâid, I, 205.
[52] Nexhm: 53/3-4.
[53] Ibni Haxher, El-Isâbe, IV, 281-283.

Xhibrilit dhe Muhamedit (a.s.).''[54] Një herë tjetër I Derguari i Allahut Muhammedi a.s. thotë se; **''Allahu mua dhe Hatixhes r.a. n aka përgëzuar me një shtëpi në xhennët, aty nuk ka dhimbje koke, as shqëtësime, as prishje qëtësie dhe asnjë lloj sëmundje.''**

Pas Hatixhes r.a. ai që e pranoi Islamin ishtë Ebubekri radijallahu anhu. Një nga përsonalitëtët më të veçantë mes sahabeve të Dërguarit të Allahut. I veçantë në besnikëri, i veçantë në drejtësi, i veçantë në sakrificë. Një jetë e mbushur plot e përplot me mirësi dhe shembuj për të gjithë ata që kërkojnë të instalojnë diçka në jetët e tyre sot.

Ebubekri r.a. jetoi pastër edhe para Islamit. Qoftë edhe një moment të vetëm, nuk i bëri dëm asnjë sendi frymor, apo jo frymor. Që në ato kohë pëlqëhej nga shoqëria e Mekës. Ishtë njëri me reputacion, i pasur dhe referencë për të dobëtit. E karaktërizontë miqësia e ngushtë me të Dërguarin e Allahut edhe pse Islami nuk kishtë ardhur akoma. Kur dëgjoi për thirrjen e Muhammedit a.s. Ebubekri shkoi dhe ju paraqit atij. Pra shoku i tij i fëmijërisë, Ebubekri kishtë qënë jashtë Mekës. Sapo hyri në qytët, dëgjoi pëshpërimat që shoku i tij ishtë çmendur, sepse thoshtë se i zbritka një engjëll prej qiellit dhe i paska folur. Pa u vonuar, Ebubekri shkoi të shtëpia e I Dërguari i Allahutt Muhammed a.s. dhe i trokiti në derë. Kur ai doli, Ebubekri e pyeti nëse lajmi i shumëpërfolur është i vërtëtë apo jo. Për të mos humbur shokun e fëmijërisë, I Dërguari i Allahutsa nisi t'ia shpjegontë hollësisht. Por Ebubekri nuk e lejoi dhe tha: **"Më thuaj vetëm kaq që a të erdhën engjëjt e Zotit dhe biseduan me ty apo jo?"** I Dërguari i Allahut a.s. përsëri filloi të ja shpjegontë, por ai sërish i refuzoi të dëgjontë shpjegime dhe i kërkoi t'i jeptë përgjigje me po, ose jo. Kur I Dërguari i Allahut a.s. iu përgjigj me pohim, Ebubekri tha: **"Deshmoj se nuk ka Zot tjetër veç Allahut dhe Deshmoj se Ti je I Derguari i Fundit i Allahut. Bëhu dëshmues që unë të pranova ty."**

Sipas një transmetimi tjetër thuhet se Ebubekri r.a. para se ti vintë shpallja Muhammedit a.s. kishtë shkuar për tregëti në Jemen. Atë kohë në Jemen jetontë një njëri në fisin Ezd i cili njihej si një njëri ëe ka lexuar librat e shenjtë. Ai takohet me Ebubekrin dhe e pyet se prej nga vintë dhe kur ky i përgjigjet se vintë nga Mekka ai e pyet;

- A mos valle je prej Kurejshitëve?

- Po!

- Je prej fisit Tëmim?

- Po

- Edhe një pyetje tjetër kisha nëse më lejoni?

- Po, urdhëroni, i përgjigjët Ebubekri.

- A mund ta shikoj barkun tënd?

Cila është arsyeja dhe urtësia e këtij shikim?

Kam lexuar në librat e shenjtë se në Mekka do të dërgohet një pejgamber. Atë do ta ndihmojnë dy veta. Njëri i ri dhe tjetri i plakur. I riu ja lehtëson vështirësitë, ndërsa i vjetri thuhet se është i bobët dhë lëkurbardhë në barkun e të cilit gjëmdet një pullë e zezë dhe veçoritë e tij duken se i posedon ti. Dhe pasi pa Ebubekrin i tha

[54] Hâkim, Mustedrek, III, 206; Ibni Hishâm, Sîret, I, 241; Suhejlî, Ravd-ul-unf, II, 416.

atij se ti je ai për të cilin kanë folur librat e shenjtë. Do me thënë se I Dërguari i Allahut fundit paska ardhur dhe ti je ndihmësi i tij.[55]

"Sâbıkûn-i Islâm (Myslimanët e Parë): Ebû Bekr-i Sıddîk, Ali bin Ebî Tâlib, Zejd bin Hâris, Osman bin Affân, Abdurrahmân bin Avf, Sa'd bin Ebî Vakkâs, Zubeir bin Avvâm, Talha bin Ubedullah." ***"radijallahu anhum exhmain"***

Thuhet se më vonë kur Ebubekri pranoi Islamin e ka transmetuar këtë ngjarje që i ka ndodhur në Jemen. Sipas këtyre transmetimeve Ebubekri ka parë dhe ëndërra të ngjashme me ngjarjen që ai përjetoi në Jemen. Dhe kur pranon Islamin thotë se ''sot u realizua ëndërra ime dhe ngjarja që përjëtova në Jemen.

Nga transmetimet e vajzës së tij, që njëkohësisht është bashkëshortja e Muhammedit a.s., Aishja r.a. tregon për të atin (Ebubekrin) se: ''Një ditë, babai doli nga shtëpia. Isha e bindur se po shkontë të Zotëria i Njërëzimit Muhammedi a.s.. Ata ishin shokë ende pa ardhur Islami. E njihnin shumë mirë njëri-tjetrin. Ebubekri hyri të shtëpia e të Dërguarit të Allahut Muhammedit a.s. dhe i tha: "O Ebul Kasim, po na mungon shumë nëpër kuvendet tona. Nuk po merr më pjesë. Për më tëpër, po flitët keq për prindërit e tu." I Dërguari i Allahut i tha: **"Unë jam i Dërguari i Allahut. Po të ftoj t`i besosh Allahut."** Ebubekri r.a. u bë mysliman akoma pa përfunduar fjalët Muhammedi alejhi selam. Ai u lumturua aq shumë kur Ebubekri u bë mysliman, sa nuk besoj se gjendej ndokush tjetër atë ditë më i lumtur sa ai." Ndërsa në një transmetim tjetër Aishja r.a. transmeton prej të Dërguart të Allahut e cila tregon se: "Këdo që kam ftuar në besim, pa dyshim që ka përjetuar një moment mëdyshjeje, përveç Ebubekrit." Një ditë tjetër, i Dërguari i Allahut e risolli edhe një herë në qëndër të vëmendjes cilësinë e hz. Ebubekrit dhe iu drejtua kështu të pranishmëve: **"Nuk ka dyshim që Allahu më ka dërguar pejgamber për ju. Kur unë jua përcolla juve këtë, të gjithë më thatë 'gënjën'. Ndërsa Ebubekri më tha: "Ke thënë të vërtëtën" dhe bashkë me fjalën e dhënë, i besoi kaq shumë kësaj rruge saqë dha çdo gjë nga aftësitë e tij dhe nga pasuria e tij. Më pas, përsëriti dy herë: "Tani, nuk do të ma mërzisni më mikun tim, apo jo?"**

Në fillim, këto gjëra i dinin vetëm i Dërguari i Allahut Muhammedi a.s dhe e shoqja e tij Hatixhja. Mirëpo një ditë, Aliu hyri në dhomë dhe e gjeti të Dërguarin a.s. me Hatixhenë duke falur namazin. Ai i hutuar i pyeti se ç'janë duke bërë. I Dërguari i Fundit Muhammedi a.s. i shpjegoi atij se; ''ishin duke iu lutur Allahut dhe duke e falenderuar Atë''. Atë natë Aliu mbeti zgjuar duke menduar shumë rreth tërë asaj që i Dërguari a.s. i tha; ai e admirontë shumë dhe e çmontë kushëririn e tij. Më në fund mori vendimin e të nësërmen shkoi tëk i Dërguari a.s. dhe i tha se dëshirontë që të bëhej myliman[56]. Muhammedi a.s. e priti me shume gëzim këtë vendim të Aliut r.a. Kështu, Hatixheja ishtë gruaja e parë që përqafoi Islamin, mësimet e të cilit i Dërguari a.s. i solli prej Allahut kurse Aliu ishtë i riu i pare dhe i treti që pranoi Islamin. Dhe prej ditës që pranoi Islamin deri në momentin e fundit të jetës Ali r.a. ishtë një ndër sahabët që ka sakrifikuar më shumë për Islamin.

Pas pak kohe, atyre iu bashkangjit edhe Zejd ibn Harithi që ishtë një rob të cilin e kishtë liruar I Dërguari i Allahut Muhammed a.s. dhe thuhet se Zejdi ishtë i pesti që pranoi Islamin.

[55] I nderuar lexues keto trasnmetme te autorit janë trillime më shum se transmetime te literaturës Islame. Keto tregime jane shpikur kohët e vona me pretendimin për të ngritur figuren e Ebubekrit, por ata nuk kanë nevojë për të tilla trillime sepse ata u ngriten me sinqëritetin dhe vendosmerine ne sakrificat dhe sfidat që treguan ne rrugën e të dërguratit të Allahut. Pra për fëmijërinë e Ebubekrit nuk ka snjë transmetim të saktë që flet në dëtaje për të. (Përkthyesi).

[56] Ibni Ishâk, Sîret-i Resûl, 120-121; Ibni Hishâm, Sîret, I, 249-250.

Me pranimin e Islamit Ebubekri menjëherë filloi punën për thirrjen e shokëve në Fenë e Allahut xh.sh., në fillim fshehurazi dhe më vonë haptazi kur ju leju nga I Dërguari i Allahut Muhammed a.s. Në fillim ai shkoi tëk Osmani, Talha, Zubejra dhe Seidi r.a. Ata e pranuan Islamin me predikimin e tij. Ditën tjetër ai shkoi tëk Osman bin Mazun, Abu Ubaidah, Abdur Rahman bin Auf dhe disa Kuraish të tjerë të shquar. Ata gjithashtu e pranuan Islamin me predikimin e tij. Në predikimin e parë të dhënë nga Ebu bekri e pranuan Islamin tëtë figura të shquara. Nga këta ishtë Osmani r.a., khalifi i tretë i Islamit. Kështu ai ishtë burri i parë që pranoi Islamin mbas I Dërguari i Allahutt a.s, dhe që thirri njërëzit në Fenë e Allahut me një rrugë të frytshme.Shkaku kryesor i suksesit të tij ishtë popullaritëti që kishtë tëk Mekkasit për sinqiritëtin dhe fisnikërinë e tij. Këtyre që pranuan Islamin pas Hatixhes r.a. quhen **Sabikun-i Islam** që do të thotë **mylimanët e pare.**

Osmani r.a. tregon se ai kishtë një të afërm i cili kishtë dëgjuar për Profetësinë e Muhammedit a.s. dhe i kishtë thënë Osmanit. Muhammedi a.s. i ka ardhur shpallja (vahji) pa diskutim që nëse ai e thotë të vërtëtën drita e tij do të përhapet në mbarë botën. Ndaj o kushiriri im nëse dëgjon për thirrjen e tij mos e refuzo sepse do vijë një kohë që të gjithë do ti binden atij. Osamani r.a. vazhdon më tëj. Unë isha shok i ngushtë me Ebubekrin r.a. dhe kisha dëgjuar që ai i ishtë bashkangjitur Muhammedit a.s. por me vintë rëndë ta pyesja, por kur më erdhi Ebubekri dhe me foli për Fenë e Allahut xh.sh. unë e pranova thirrjen e tij pa hezituar fare. Me pas Ebubekri r.a. më dërgoi tëk i Dërguari i Allahut Muhammedi a.s. i cili më tha **'' Osman të fton Allahu Tëala në xhennët. Pranoje ftësën e Allahut. Unë jam i Dërguari i Fundit i Allahut dhe jam dërguar për të thirrur mbarë njërëzimin në rrugën e Allahut.''** Pas këtyre fjalëve të I Dërguari i Allahutt Muhammed a.s. unë pranova ftësën e tij dhe dëshmova shehadetin **(Eshhedu En Lâ İlâhe İllallah Ve Eshedu Ennë Muhammeden Abduhu Ve Resûluhu).**

Prej ardhjes së vahjit Muhammedi a.s. i thirri njërizit fshehurazi në Islam. Sipas transmetimeve thuhet se ai tre vitët e para i thirri njërëzit fshehurazi dhe pas tre vitëve numri i atyre që kshin pranuar Islamin shkontë deri në 30 përsona. Ata i kryenin ritët fshehurazi dhe ajetët e Kur'anit i mësonin fshehurazi nëpër shtëpitë e tyre.

Thirrje Të Afërmëve

"Dhe tërhiqju vërejtjen farefisit tënd më të afërt."
Shu'arâ: 26/214.

Sikur u përmend më lart prej zbritjes së ajetëve të sures Muddethir Muhammedi a.s. i thirrtë njërëzit fshehurazi në Islam por me zbritjen e ajetit **'' Dhe tërhiqju vërejtjen farefisit tënd më të afërt.''**[57] Pas këtij ajeti I Dërguari i Allahut a.s. e dërgoi Aliun r.a. të thërrasi të gjithë të afërmit që të mblidhen në shtëpinë e Ebutalibit. Të gjithë të afërmit e Muhammedit a.s. u mblodhën në shtëpinë e Ebutalibit i cili ju shtroi me ngrënë dhe qumësht me pirë. I pari i këtij takimi ishtë Muhammedi a.s. dhe sipas adetit ai ja nisi i pari ushqimit me Bismilah, pastaj ju tha të pranishmëve ''Bujrun''. Pas ushqimit Muhammedi a.s. ja nisi ti thërras të afërmit ë tij në fenë e Allahut xh.sh.. Por ende pa mbaruar fjalën ja ndërpreu xhaxhai i tij Ebulehebi i cili nisi ta përgënjështroi Muhammedin a.s. me fjalet; o biri vellait tonë ti ke kohë që je i sëmurë, si duket ty të ka kapur magjia dhe po ju bën magji njërëzvë, çjanë keto që thua? Apo po don me na helmuar edhe në me këtë magji helmuese''! Ndersa I

[57] Shu'arâ: 26/214.

Dërguari i Allahut Muhammed a.s. ja ktheu **''Atë që po më bën ti nuk do ma kishin bërë të gjithë Kurejshitët dhe arabët''!**

Pas një kohe të shkurtër ai e dergoi Aliun r.a. sërisht ti thërrasë të afërmit ë tij. Ashtu sikur ishtë adeti përsëei i priti me ushqim dhe pas ushqimit ja nisi fjalës; **''Falenderimi i përket Allahut xh.sh.. Vetëm prej atij kërkoj ndihmë. Vetëm atij i besoj dhe tëk Ai kërkoj mbështëtje. Ndaj ju thërras të besoni se nuk ka Zot tjetër veç Allahut. Ai është Një dhe Ai nuk ka as shok dhe as ortak në udhëheqjen e tij.''** Pas ketyre fjaleve ai vazhdoi. **''Ju e dini që kurrë nuk ju kam gënjyer dhe kurrë nuk ju gënjëj, gjithmonë ju flas për të drejtën... Juve po ju thërras që të besoni në Allahun, Një dhe të Vetëm. Unë jam i Derguari i Fundit i Tij dhe jam dërguar që të thërras mbarë njërëzimin në Fenë e Allahut. Betohem në Allahun xh.sh. se ashtu sikur ju kap gjumi po ashtu do të ju kapi edhe vdekja, ashtu sikur zgjoheni nga gjumi po ashtu do të ringjalleni dhe do të jepni llogari për të gjitha veprat që keni bërë. Për çdo të mirë që keni bërë do të shpërbleheni dhe për çdo të keqë do të dënoheni. Dhe sipas peshojes për të mirat do të shpërbleheni me Xhennët ndërsa për të kqiat do të dënohëni më Xhehennëm dhe prej aty nuk kam ë dalje sepse në to ndodhet përjetësia. Ju jeni njërëzit e parë që po i paralajmëroj për dënimin në Ahiret.''**

Pas Muhammedit a.s. fjalen e Mori Ebutalibi i cila tha; '' o biri vëllait tonë nuk di punë më të mirë se sa ndihma që mund të japim ty. Të mbledhurit këtu janë bijtë e Abdulmutalibit ku edhe ti je njëri prej tyre. Nëse do kishtë njëri këtu që do ju përgjigjtë thirrjes tënde ai do isha unë por unë nuk e braktis dot fenë e të parve tanë. Pra ti vazhdo në rrugën tënde por unë nuk e braktis fenë tonë të vjetë.''

Pas Ebutalibit fjalën e mori Ebulehebi dhe me fjale kercenuese dhe me një ton të ashpër tha; '' o bijtë e Abdukmutalibit para se ta pengoi dikush tjetër Muhammedin a.s. ndalojeni ju. Nëse ju do të pranonin thirrjen e tij atëhere ju do të përballeni me ofendime, sharje dhe do të nënçmoheni nga Mekkasit. Edhe nëse do ta mbroni Muhammedin a.s. atëhere do të vritëni...'' Flajën Ebulehebit ja ndërpreu motra e tij, halla e Muhammedit a.s. me fjalet; '' O vella a të ka hije ty që ta braktisësh dhe ta kundërshtosh djalin e vëllat tënd? Betëhem se njërëzit sot po flasin se në fisin e Abdulmutalibit ka dalur një Pejgamber dhe ai Pejgamber është ky.'',

Por Ebulehebi as nuk ja vuri veshin fare këtyre fjaleve dhe ja nisi kërcenimeve sikur ai e kishtë bërë adet ndaj të Dërguarit të Allahut Muhammedit a.s.. Kesaj radhe fjalën ja preu Ebutalibi i cili tha; '' ore frikacak a nuk e din se sat ë jemi në gjallë askush nuk do të guxoi ta preki Muhammedin a.s.'' dhe duke ju kthyer Muhammedit a.s. '' o biri vellait tim, kur të dusha ti thërrasësh njërëzit në rrugën e Allahut na e bëj me dije që në të kapim armët dhe të dalim e të të mbrojmë prej sulmeve që mund të vijnë.'' Pas Ebutalibit fjalën e mori me i nderuari i Universit Muhammedi a.s. dhe si çdo herë tjetër me ëmbelsi ju tha të pranishmëve se**; ''O bijtë e Abdulmutalibit! Dijeni se kjo që unë po ju sjell juve nder Arabë është më e vlefshme se kjo botë dhe bota tjetër. Dijeni se askush para dhe pas meje nuk i ka dhuruar një dhuratë kaq të çmuar si kjo që unë po ju thërras juve. Unë juve po ju thërras në një fjalë që është e kollajtë në të thënë dhe peshon mu shumë se gjithçka në peshojë. Pra Nuk ka Zot tjetër veç allahut dhe se Muhammedi është rob dhe i Dërguar i Tij, janë fjalë të lehta në thënie dhë të rënda në peshoje. Mu më ka urhdhëruar Allahu që tju thërras të dëshmoni në këtë thënië. Tani cili prej jush më beson mua, i përgjigjet kësaj thirrje dhë të më dal krah mua?''** I

Dëurguari i Allahut a.s. i ripërsëriti disa herë këto fjalë por me përjashtim të Aliut r.a. askush nuk ju përgjigj. Ali r.a. tha ''edhe pse unë jam më i vogli ndër ju por unë jam më Muhammedin a.s.'' Atëhere Muhammedi a.s. e mori Aliun r.a. për dorë të tjerët i la kokëulur dhë doli prej aty.

Ky regim i të afërmëve të tij edhe pse e brengosi shumë të Dërguarin e Allahut ai nuk u ndal së thirruri ata për ti shpëtuar prej dënimit të xhehennëmit dhe për ti dërguar në xhennët.

Kur zbriti ajeti 94 i sures Hicr kishin kaluar katër vitë prej kohës së shpalljes së parë. **''Publiko haptas atë për të cilën urdhërohesh, e hiqju idhujtarëve.''** Prej kësaj kohe Muhammedi a.s. filloi të thërras haptasi këdo që shihtë, takontë dhe ulej me të. Pra tshmë në Mekka thirrja e Muhammedit a.s. bëhej haptazi. Një ditë ai dolin ë kodrën Safa dhe i thirri të gjithë Mekkasit; **'' O Kurejshë! Ejani dhe dëgjoni çfar po ju them!''** Pasi u mblodhën të gjithë Mekkasit aty ai ju tha; **'' a keni dëgjuar ndonjëhere për mua të ju kem gënjyer jyv?''** Të gjithë njëzëri ''Jo, Ti kurrë nuk na ke gënjyer!'' pasi dëgjoi këto fjalë të Mekkasve ai ju kthye dike ju thënë; **''Dijeni se mua më ka Dërguar Allahu Pejgamber të ju që tju thërras në Fenë e Tij.''** Pastaj ju citoi atyre ajetin 158 të sures Araf në të cilin thuhet'' Thuaj (Muhamed**): "O ju njërëz! Unë jam i Dërguari i Allahut të të gjithë ju. Allahut që vetëm i Tij është sundimi i qiejve e i tokës, s'ka të adhuruar të vërtëtë pos Tij; Ai jep jetë dhe Ai jep vdekje, pra besoni Allahun dhe të Dërguarin e Tij, I Dërguari i Allahutn e pashkolluar, që beson Allahun dhe shpalljet e Tij, ndiqëni rrugën e tij që ta gjeni të vërtëtën."** Edhe Kësaj here Muhammedin a.s. e kundershtoi Ebulehebi, kesaj radhe pa u përmbajtur fare ai tha; '' O Kurejshë apo dëgjoni këtë që nuk është në vetë, ky ka lujatur mendësh! Pse ka luajtur mendësh ky ju do të largoheni nga feja e të parëvë tuaj? Ikni ore mus u merrni me këtë se ky po trllon!'' Ebulehebi dhe të gjithë Mekkasit edhe pse ishin dëshmitarë për moralin, karaktërin dhe virtytët e larta që zotërontë Muhammedi a.s. ata i kishtë kapluar injoranca dhe kundërshtonin pa piken e mëndjes. Pas ofëndimeve që Ebulehebi i bëri të Dërguarit të Allahut xh.sh. Mekkasit u larguan pa ja vënë veshin fare asaj çfar ju tha Muhammedi a.s.

Këtë thirrje Muhammedi a.s. ja bëri dhe një herë Mekkasve po në kodrën Safa. Ai i thirri ata; **''O Kurejshitë! Ejani më dëgjoni, sot për ju kam informata të rëbdësishme!''**[58] Sapo degjuan këtë Kurejshitët vrapuan nga Muhammedi a.s. i cili ju tha; **''O Kurejshitë! Sikur të ju them se pas kesaj kodre gjëndet një ushtri e madha, e cila po pret në shtëg që t'ju kap juve në pakujdesi dhe sapo të ju gjej të fare të pa mbrojtur të ju sulmojë për tju vrarë e plaçkitur gjiçka keni! A do rë më besonit?''** Kurejshët në panik, O Muhammed a.s. ti nuk na ke gënjyer kurrë e si të mos besojmë në ty? Atëhere Muhammedi a.s. ja ktheu; **''O populli im unë jam Muhammedi i Dërguari i Allahut. Allahu më ka dërguar që të ju jap lajm juve për denimin e xhehennëmit, shpërblimet e xhennëtit dhe të ju ftoj në Fenë e Allahut, pra të ju ftoj në Islam. Ju thërras ju se Nuk Ka Zot Tjetër Veç Alahut Dhe Se Ai Nuk Ka As Shok Dhe As Ortak (*Lâ ilâhe illallahu vahdehû la sherîkeleh)*. Unë jam rob dhe I Dërguari i Fundit i Allahut. Nëse më besoni mua dijeni se fitoni xhennëtin, nëse me mohini dijeni se ka me ju kapluar dënimi i shehennëmit. Kush më beson mua ai do të përfitoi nga dobitë e kësaj botë dhe botës tjetër, kush më mohon ai nuk ka dobi as në këtë botë dhe as në tjetrën."** Me Përjashtim të Ebulehebit nga të pranishmit askush nuk foli. Ebulehebi sikur e

[58] Buhârî, Tefsîr, 4; Tirmidhî, Tefsîru'l- Kur'ân, 91.

kishtë bërë adet, ju përgjigj Muhammedit a.s. me fjalet; ''Mallkuar qofsh, a për këtë na ke thirrur!'' (Për këtë Allahu e Mallkoi Ebulehebin në suren Mesedë). Ndërsa të tjeret u larguan në heshtje.

Sikur T'ma Jepni Diellin Në Dorën e Djatht

"O xhaxhai im, të betohem për Allahun, se edhe nëse do ma jepni Hënën në doren e majtë dhe Diellin në dorën e djathtë, unë nuk do të heq dorë prej kësaj rruge! Gjithmonë do të jem i palëkundur dhe kurrën e kurrës, asgjë e kësaj bote nuk do të ma ndryshoi mendjen për të hequr dorë prej kësaj rruge. Pra sikur edhe shpirtin të ma marrin unë nuk do të heq dorë deri sa Feja e Allahut xh.sh. të përhabet në mbarë rruzullin tokësorë"
Muhammedi a.s.

Kurejshët tashmë kishin filluar të sulmunin Muhammedin a.s.. Ata edhe pse e dinin që ai kurre nuk i ka gënjyer, madje ata e dinin se ajo që po i thërristë ai nuk është gënjështër, por inati nuk i lintë të besonin në të. Një ditë prej ditësh ata vendosën të trokisnin sërish në derën e Ebutalibit. ''Shiko, o Ebu Talib, në e dimë se ti je më i madhi ndër në, si moshë dhe si përvojë e jetës! Ti je më i nderuari ndër të gjithë në. Patëm ardhur edhe herë të tjera të të tregojmë për paturpësitë që nipi yt është duke bërë, mirëpo ti nuk na u binde. Por dije se fyerjet që po bëhen, fjalët e hedhura mbi zotat tanë dhe akuzimi i të parëve tanë si të devijuar, po na e sos durimin. Kur ke ndërmend ta pengosh nipin tënd Muhammedin a.s.? Nëse do, na lejoje në, da ta zgjidhim sa më pare këtë çështje, kuptohet nëse ndonjëri nga në nuk e kalon cakun!'' I thanë ata. Edhe pse kjo dalje e Kurejshitëve e mërziti shumë Ebutalibin kjo vizitë dhe fjalët e shumta të mekkasve, ai thirri nipin e tij, ''Muhammedin a.s. dhe i tha, o Muhammed! o Fjalëdrejtë (Paqja e Allahut qoftë mbi të), O djali i tim vëllai! Kurejshët erdhen dhe më kërcënuan kështu e kështu, (pra i tregoi për ato çfarë i kishin thënë kurejshët.) Të lutëm të mendosh si për vetën ashtu edhe për mua, mos më ngarko mua me një barrë, të cilën nuk do ta mbaj dot!''

Muhammedi a.s. u trondit nga këto fjalë të Ebutalibit, saqë për një moment filloi të mendojë se mos vallë xhaxhai kishtë ndërruar qëndrim ndaj tij, dhe mos vallë e kishtë dorëzuar atë të kurejshët. A thua valle ishtë lodhur së mbrojturi atë ndaj sulmeve që i bënin mekkasit, pra mos vallë Ebutalibi këndej e tutje do ta lintë të pambrojtur atë. Muhammedit a.s. pas fjalëve dhe lajmeve që i dha xhaxhai atij zemra iu copëtua, dukej që në thellësitë e shpirtit të tij kishin filluar furtuna dhimbjesh. Ndoshta ishtë Allahu xh.xh. që nuk dontë t'i lintë tjetër portë shpëtimi pos Allahut xh.sh.. Pa u menduar fare ai ja ktheu; **''O xhaxhai im, të betohem për Allahun, se edhe nëse do ma jepni Hënën në doren e majtë dhe Diellin në dorën e djathtë, unë nuk do të heq dorë prej kësaj rruge! Gjithmonë do të jem i palëkundur dhe kurrën e kurrës, asgjë e kësaj botë nuk do të ma ndryshoi mendjen për të hequr dorë prej kësaj rruge. Pra sikur edhe shpirtin të ma marrin unë nuk do të heq dorë deri sa Feja e Allahut xh.sh. të përhabet në mbarë rruzullin tokësorë.''** Aq dhumr ishtë prekur i Nderuari i Njërëzimit a.s. sa që kur u ngrit për të ikur, nga cepat e syve kishin filluar t'i rridhnin lotët, ndërsa nga brenda kishtë kohë që e kishtë kapluar brenga e mërzisë. Mirëpo, ai kishtë folur me aq vendosmëri, saqë dukej gjithandej vendosmëria e tij në këtë kauzë.

Ky reagim i të nipit, e preku tëjmase Ebutalibin. Ai ishtë amanëti i babait të tij, Abdulmutalibit, jetimi i vëlla Abdullahut... Si mund ta lintë të vetëm, pa mbështëtje dhe ta bëntë pre e Kurejshitëve që prinin ta glabëronin sikur ujqërit e uritur gjahun e tyre?

Muhammedi a.s. u qëtësua shumë kur dëgjoi fjalët e xhaxhait të tij i cili i tha; Eja, o djali i vëllait, eja! Dhe ja bëri me shenjë të ulet pranë tij, ku në pamje dukej qartë

se ai edhe pse nuk i besontë nuk do ta dorëzontë tëk kurejshitët. Muhammedi a.s. u drejtua me një gëzim të thellë drejt xhaxhait, kuptohet duke fshirë ato dy pika lot që i ishin lëshuar prej gëzimi, ashtu pa i kontrolluar dot. Ngjantë sikur sytë e tij kuptonin gjithëçka, më parë se gjuha të flistë. ''O Muhammed a.s. shko i qëtë në shtëpinë tënde! Shko dhe bëj si të të dojë zemra! Sepse unë të betohem që nuk kam për të dorëzuar kurrë në duart e tyre!''[59] Dhe e përcolli me fjalë përkëdhelëse duke ia përforcuar bindjen se ai nuk do t'ia ndërpristë mbështëtjen deri në fund të jetës së tij.

Mekasit, të cilët e panë se as Ebutalibi nuk e kishtë ndërmend ta bindtë të nipin, madje tëk e panë se ai ishtë i vendosur, kësaj here ndryshuan mënyrë veprimi, andaj vendosën të shkonin edhe njëherë pranë Ebutalibit. Me vetë morën edhe një djalë tëjet të pashëm dhe të fortë. Sapo arritën të ai ja nisën ti thonë; ''O Ebutalib, ja, ky është Umra bin Velidi. Djaloshi më i pashëm dhe me i forti i Kurejshitëve. Le të bëhet ky djalë ndihmësi yt; mbaje sikur të jetë, bëje djalë tëndin, ndërsa në na jep Muhammedin a.s., i cili po guxon të ndërrojë fenë e të parëve tanë, që kundërshton çdo gjë që në i themi, e ta vrasim. Ashtu sikur ju e dini që sipas zakonëve tona, gjaku i një njëriu pakuhet kundrejt një njëriu; ja, le të jetë ky i ri njëriu i cili do zëvëndësoi tëki Muhammedin a.s. Ç'kërkesë e fëlliqur dhe e frikshme që ishtë kjo! Nga njëra anë qëndrontë I Dërguari i Allahut a.s., i shumëprituri për shekuj nga njërëzimi, e nga ana tjetër një njëri që dallontë vetëm për pamjen e tij të jashtme. E si mund të bëhej fjalë që ky djalë të zintë vendin e Tij! Prandaj, edhe përgjigja e Ebu Talibit ishtë e palëkundur: ''Vallahi, ju jeni duke më bërë një kërkesë të fëlliqur, të ulët dhe të poshtër! E shihni këtë djalë si të veçantë, e më kërkoni që ta marr në shtëpinë time, për t'ju dhënë juve që ta vrisni, atë që e kam si ta kisha djalin tim, Muhamedin a.s. e kam si sytë e ballit. Kjo që ju pretëndoni as që ka për të ndodhur kurrë, nuk mund t'i mbyll sytë karshi një gjëje kaq të flliqur.''[60] iu përgjigj ai. Muttim ibni Adiji, i cili e pa se Ebu Talibi sërish nuk do ta bëntë atë që po i kërkohej, u hodh:''Të betohem, o Ebutalib, që populli ynë ty të deshi e të respektoi përherë, këtë duhet ta kesh parë dhe nga sjelljet që kanë treguar ndaj tëje. Ata asnjëherë nuk kanë vepruar ndonjë gje që ty të mërzisin.''

Kërkesat e Kurejshitëve ishin të flliqura, të ulëta, të çuditshme, ata tanimë kishin mbërritur deri aty sa të kërkonin edhe vrasjen e I Dërguari i Allahutt të Mbramë të Njërëzimit Muhammedin a.s, dhe kur bëhej fjalë për një "jo!" nga ana e Ebutalibit, ata hidheshin përpjetë e pretëndonin se kjo ishtë një moskeqardhje nga ana e xhaxhait të palëkundur. Nuk mund të bëhej fjalë për paturpësi më të madhe, prandaj edhe përgjigjja duhej dhënë siç e meritonin. Për këtë Abdulmutalibi ju dha atë përgjigje që ata meritonin; ''Ju betohem në Zot o Kurejshitë, se ju deri më tani nuk jeni treguar asnjëherë keqardhës! Ja, ju, a shehni vetën se ç'jeni duke më kërkuar? Më kërkon që të bëhem i pashpirt, e t'ju lejoj të tjerëve të bëjnë ç'të duan me familjen time! Provojeni nëse jua mban ta beni atë që juve po ju shkon ndërmend!''

Kjo e folur nuk ishtë gjë tjetër veçse nxjerrja e shpatave, të cilat tashmë kishin dalur pothuajse gjysëm nga kellefi i tyre. Armiqësia që deri më sot ishtë shfaqur individualisht, tanimë do të zgjerohej në grupe më të gjera, për t'u përhapur në të tërë Mekkën. Tashmë dukej qartë se në epiqëndrën e sulmeve kurejshitë nuk ishtë vetëm Muhammedi a.s. por kush e besontë dhe kush e përkrahtë atë, pra tashmë të

[59] Ibni Ishâk, Sîret-i Resûl, 135; Taberî, Historia, II, 326-327
[60] Ibni Sa'd, Tabakât, I, 134-135; Taberî, Târih, II, 326-377.

gjithë i quajtën armiq të tyre. Besimtarëve dhe mbështetësve të Muhammedit a.s. kishtë filluar t'i hapej lufta haptas. Pra Kurejshitët kishin filluar sërish të përdornin të gjitha metodat, nga më çnjerëzoret, për t'i bindur myslimanët që të hiqnin dorë prej fesë së tyre. Madje edhe Ebutalibi tashmë ishtë në epiqëndrën e sulmeve të tyre, tani po aplikoheshin metoda tëjet antinjërëzore. Kundër këtyre sulmeve Ebutalibi vendosi të organizontë një mbledhje me vëllezërit të tij, qëllimi i kesaj mbledhje ishtë për të bërë për arsye që të mbronin nipërit e tyre. Mirëpo, ndërsa të gjithë bijtë e Abdulmutalibit dhe Hashimit vendosën të takoheshin me të, vëllai i tij, Ebulehebi edhe një herë e shprehu qartazi pozicionin kundër nipit të tij, pra ai e refuzoi ftësën e të vellait dhe nuk u paraqit në atë takim familjar. Në atë takim u mor vendim se të gjithë si familje do ta mbronin Muhammedin a.s., dhe për këtë, Ebutalibi ishtë tëpër i gëzuar sepse kishtë arritur të merrtë dhe fjalën e mbrojtjes nga familjarët e tij të tjerë.

Prej kësaj kohe, sa ishtë gjallë Ebutalibi Kurejshët nuk kishin guxuar më të sulmonin Muhammedin a.s., madje transmetohet se një ditë Ebutalibi kishtë urdhëruar të afëermit e tij që të dilnin të gjithë aë bashku me Muhammedin a.s. në Qabe dhe përgjatë rruges i kishtë kërcenuar Kurejshitët se; ''nëse do ti bënin ndonjë marrëzi Muhammedit a.s. ai do ta ekzekutontë me dorën e tij''. Dhe në sytë e tyre kishtë recituar poezi lëvdatash për Muhammedin a.s.

KERCENİME, MASAKRA DHE DHUNË

"O Kuresjhitë më dëgjoni me vëmëndje! Pasha Atë, në dorën e ti cilit është shpirti im, nësë nuk më besoni dijeni se Allahu xh.sh. do të ju shkatërroi plotësisht!"
Muhamedi a.s.

Kurejshitët prej kohesh kishin vazhduar dhunën ndaj Myslimanëve madje edhe vetë I Dërguari i Allahut Muhammedsa nuk ishtë me i sigurtë në Mekka. Pra edhe ai u torturua në mënyra të ndryshme. Një herë, ndërsa po adhurontë Zotin, disa njërëz i hodhën një pëlhurë në qafë dhe filluan ta tërhiqnin. Të Dërguarit të Allahut Muhammedit a.s. sa që gati i dolën sytë nga vëndi. Ndërkohë erdhi Ebu Bekri r.a. që e liroi dhe më pas u bërtiti: "**O njërëz, a do ta vrisni, vetëm sepse thotë që Zoti është Udhëheqësi i tij?!".** Edhe njjë herë tjetër i Dërguari i Allahut s.a. ishtë duke u falur në Qabe, ndërkohë dikush i vendosi në shpinë zorrët e devesë. Nga ngarkesa, i Dërguari i Allahut s.a. nuk e ngriti dot kokën derisa disa njërëz erdhën dhe ia hoqën nga shpina.

Ndërsa një herë tjetër, tëk po kalontë ai në pazar, u grumbullua një grup vagabondësh të Mekës rreth tij, të cilët gjatë gjithë rrugës e qëlluan në qafë me shpulla, duke thënë: "Ja ky është ai që thotë se është profet!" Shpesh i hidhnin gurë në shtëpinë e tij dhe pisllëqë në kuzhinë, që përbëheshin edhe nga zorrët e dhive apo të deveve. Kur ai falej, i hidhnin pluhur apo rërë, derisa ai u detyrua të gjentë një vend diku midis shkëmbinjve për të falur namazin. Këto tortura, megjithatë, nuk po shkonin kot. Njërëzit e sinqërtë kur i shikonin këto gjëra, tërhiqëshin pas Islamit.

I Dërguari i Allahut s.a. ndërsa ishtë i ulur një ditë në kodrën Safa, afër Qabes, kaloi pranë tij Ebuxheheli, armiku i tij më i egër, së bashku me disa krerë të tjerë të Mekkës. Ai e sulmoi I Dërguari i Allahutn Muhammed a.s. me sharje fyese, ndërsa i Dërguari i Allahut s.a. i dëgjoi gjakftohtësisht dhe nuk i ktheu asnjë përgjigje. U ngrit i heshtur dhe u kthye në shtëpi. Një skllave e fisit të tij i shikontë këto pamje. Xhaxhai i tij, Hamzai r.a. ishtë një njëri shumë i fuqishëm dhe trim, saqë banorët e

qytëtit i trembeshin. Si zakonisht ai kishtë dalë për gjah dhe kur u kthye në darkë, me hark në dorë hyri në shtëpi si çdo kthim tjetër prej gjahu hyri me plot me mburrje. Skllavja ishtë shumë e dëshpëruar nga ngjarja që kishtë rastis në mëngjesit ku arrogantët kishin sulmuar dhe ofenduar Muhammedin a.s., ajo kur e pa Hamzanë në këtë gjendje, nuk e duroi dot dhe i tha me plot hidhërim: "Mjaft u tregove trim me këto armët e tua! A ke ndonjë haber se si u soll Ebuxheheli me nipin tënd sot në mëngjes?!". "Çfarë i bëri Ebuxheheli?" e pyeti Hamzai r.a.. Ajo i tregoi gjithçka që kishtë ndodhur. Hamzai, edhe pse nuk ishtë musliman, ishtë njëri zemërmirë. Kishtë dëgjuar mësimet e Islamit dhe duhej të kishtë qënë i ndikuar nga ato mësime, por ngaqë kishtë një jetë të shkujdesur, akoma nuk kishtë menduar seriozisht rreth pranimit të Islamit.

Kur e mori vesh se çfarë kishtë ndodhur me nipin, ai nuk mund të qëndrontë i qëtë. Duke ndjerë që po bëheshin tëntativa për të zhdukur atë ai i dha fund çdo ngurrimi ndaj Islamit . Doli nga shtëpia me një vruall të turrshëm dhe u nis drejt e për në Qabe, pikërisht aty ku ishtë i mbledhur kuvendi kryesor i krerëve të Mekës. Nxori harkun nga shpatulla dhe me gjithë forcë i ra Ebuxhehelit me të dhe i tha: **"Dëgjo Ebuxhehil! Edhe unë e pranova fenë e Muhammedit a.s.. Sot në mëngjes guxove ta shash, ta ofendosh dhe ta sulmosh sepse ai nuk ju kundërpërgjigjet. Por nëse je trim apo guximtarë përgjigjju goditjes sime!".** Gjithçka ndodhi në mënyrë të papritur prej tyre, ndaj edhe Ebuxheheli kishtë mbetur i shtangur nga ky reagim i Hamzait r.s. Shokët e tij u ngritën për të sulmuar Hamzain r.a, por Ebuxheheli mori parasysh trimërinë e tij dhe bashkimin e fisit të tij dhe e kuptoi që nëse do të ndizej lufta, do të kishtë pasoja shumë të rënda, andaj i pengoi shokët tij duke ju thënë atyre: "Lëreni se me të vërtëtë e kam sharë dhe ofenduar nipin e tij Muhammedin a.s."

Sikur duket jo vetëm Hamzai r.a. por të gjithë ata që i kishin besuar Muhammedit a.s. ishin të gatshëm të jepnin jetën për të. Madje është transmetuar se Ebubekri r.a. kur nuk e takontë apo nuk e shihtë shokun e tij Muhammedin a.s. ai as nuk hantë as nuk pintë dhe thoshtë; **''Betohem në Allahun xh.sh. se pa e parë me sy Muhammedin a.s. as nuk më hahet dhe as nuk më pihet.''** Por jo vetëm kaq Ebubekri e dontë Muhammedin a.s. me shume se fëmijet dhe prindërit e tij. Sa herë ishtë nëvoja për ndonjë sakrificë dhe kur bëhej fjalë familja e tij ai thoshtë '' O Muhammedi a.s. mos u mërzit për ty qofshin falë edhe prindërti tanë, ndaj në nuk të lëmë kurrë vetëm.'' Pra sikur kuptohet Ebubekri ishtë një ndër ata që e dontë më shume Muhammedin a.s.. Edhe atëherë kur Mushriket (idhujtarët) e Mekkës e sulmuan Muhammedin a.s. në Qabe ishtë Ebubekri ai i cili ndërhyri për ta mbrojtur dhë idhujtarët e kishin dhunar aq shumë sa që ai ishtë mbuluar me gjak i tëri dhe pas godiyjeve që kishtë marrë e kishin dëturuar të qëndroi për dit të tëra i shtrirë në shtrat.[61]

Mallkuar Qoftë Ebulehebi

Një ndër ata që e kundërshtonin më ethshëm, dhe që ia donin të keqën Muhammedit a.s. ishin pikërisht komshinjtë e tij më të afërt. Shtëpia e Ebulehebit ishtë ngjitur me atë të Të Dërguarit të Allahut, Muhammedit a.s. (Paqja qoftë mbi të). Por edhe ata që nuk e kishin shtëpinë ngjitur me të nuk është se ishin shumë ndryshe prej Ebulehebit. Ndër kundërshtarët më të pamëshirshem të tij ishin

[61] Beyhekî, Delâil-un-nubuvve, II, 71; Ebû Ya'la, Musned, I, 26, 50; V, 413; İbni Asâkir, Tarih-i Dımeshk, LXVII, 173; Heysemî, Mecma'udh-dhevâid, VII, 53.

Hakem bin Ebi'l As, Ukbe bin Ebi Muajt, Adij bin Hamra dhe Ibnu Esda Huzeliu, koto ishin njërëz që ndjenin një urrejtje po aq të keqë sa ajo e Ebulehebit, të cilët kërkonin çdo cep mundësie, si e si ta shqtësonin sa më tëpër Mëshirën e Botëve Muhammedin a.s..Madje një ditë prej ditësh, tëksa i Dërguari i Allahut Muhammedi a.s po faltë namaz, Ebulehebi i hodhi përsipër pisllëqë nga të deleve, ndërsa dikush tjetër, i mori ato dhe ia hidhtë brenda enës së ujit nga e cila ai merrtë abdest.

"U thafshin dy duart e Ebu Lehebit dhe i shuar qoftë ai! Pasuria e tij dhe fëmijët e tij nuk do t'i sjellin atij asnjë dobi! Ai do të digjet në Zjarrin me flakë të tërbuara! Edhe gruaja e tij e cila mbante dru (ferra), Në qafën e saj është i lidhur fort një litar Mesed (litar shumë i fortë i cili bëhet me fije nga degët e palmës së hurmës)."
Tebbet 1,5

Kjo ishtë arsyeja që zbritën ajetët kuranore të sures Tëbbet ku Allahu xh.sh. thotë; **"Ju thafshin duart Ebu Lehebit. Faktikisht ju thanë..."** njëkohësiht kjo është surja e Kur'anit ku përshkakt të dhunës dhe intrigave që i bënin Muhammedit a.s. u mallkuan Ebu Lehebi dhe bashkëshortja e tij.

Fyerjet dhe intrigat ngacmuese, fizike dhe fjaluese të fqinjëve mushrikë kishin arritur deri at sa që situata u rëndua aq shumë, sa që I Dërguari i Allahut i Njërëzimit Muhammedi a.s. u detyrua të ndërtoi një mur që e ndantë shtëpinë e tij nga shtëpitë e fqinjëve. Një ditë tjetër, Ai e mori pisllëkun që i patën hedhur përkëndej murit, e nxori me majën e një shkopi, duke i thënë: ''Ç'është kjo marrëzi o fqinjtë e mi, a nuk ju vjen sado pak turp për këtë që po beni!?'' Por ky reagim i Muhammedit a.s. nuk e kishtë prekur fare Ukbe bin Ebi Muajin, madje ai mundohej si të gjenjë diçka më të rëndë. Ai një mbrëmje shkoi në shtëpinë e Ebuxhehlit, që të merrej vesh me të për të gjetur një mënyrë me të cilën mund të fyenin më Të Mirin në mesin e njërëzve Muhammedin a.s. (Paqja e Allahut qoftë mbi të). Ata dolën një ditë dhe pyesnin, se kush kishtë dëshirë t'i hidhtë një plëndës deveje apo ndonjë qëlbesirë më të rëndë së kjo mbi krye, atëherë kur Muhamedi i Nderuar a.s. do të ishtë duke u falur! Në këmbë u çua më i ndyri ndër ta, i cili nuk ishtë ndokush i panjohur, pos vetë Ukbes. Ja sollën një plëndësin aty, dhe prisnin kohën kur Më i Dashuri ndër njërëz Muhammedi a.s. të nistë faljen e namzit. Nuk vonoi shumë ardhja e Muhammedit a.s. dhe me të filluar faljen e namazit, mushrikët ju afruan dhe ja lëshuan pisllëkun mu në mes të dy shpatullave. Kjo është vetëm një nga ato përjetimet e shumta që përjetontë Muhammedi a.s. prej fqinjëve të tij. Edhe pse poshtërsitë e tyre nuk kishin të ndalur ata e dinin më mirë se çdo kush tjetër, që ata po i bënin padrejtësi dhe poshtërsi Fqinjit më të Sigurt që ka parë ndonjëherë kjo botë e përkohëshme.

Muhammedi a.s. qëndorntë në sexhde ndërsa ata rrinin për rreth tij dhe talleshin me të. Në njërën anë qëndronin Ukbja me miqtë e tij, të cilët ashtu si të poshtër që ishin po përpiqëshin të nxirrnin kënaqësinë më të mundshme, pra ata pretëndonin se ajo që po i bënin Muahammedit a.s. ishtë një argëtim i tyre, por ata nuk kuptonin se çdo poshtërsi që bënin i afroheshin më shumë mallkimit të Allahut xh.sh. Prej këtyre poshtërsive ata aq shumë patën qëshur atë ditë, sa mbaheshin fort pas njëri-tjetrit që të mos rrëzoheshin. I Dërguari i Allahut Muhammedi a.s. nuk e ngriti kokën nga sexhdeja për një kohë të gjatë. E bija e Tij, Fatimeja e nderuar, ishtë dëshmitare e të gjithë atyre çfar i kishin ndodhur të atit. Ajo nuk duroi dot më por duke vrapuar shkoi menjëherë tëk i ati. Nga njëra anë e pastrontë të atin dhe nga ana tjetër lëshontë ulërima ndaj atyre të pafytyrëve që bënë poshtërsira të këtilla.

Ata të shkretë nuk dinin se ai ishtë robi më i dashur për Allahun e Madhërishëm, mjaftontë që ai të ti lutëj Allahut xh.sh. për shkatërrimin e tyre, dhe Allahu i bëntë ata njësh me tokën, pra mjaftontë një fjalë e tij, dhe i pristë menjëherë dera e

xhehenëmit. Por ai ishtë I Dërguari Për Meshirën e mbarë botërave ndaj ai kurrë nuk u largua, qoftë edhe njëherë prej rrugës së mëshirës. Kishtë një besim të fortë, se në mos do të vintë një ditë që ata do të kuptonin dhe do të vetëturpëroheshin për këto poshtërsi që po i bënin atij.

"O Ebu Xhehil! Vallahi! Ose ti heq dorë nga rruga e keqë, ose Allahu do të shkatërroi ty së bashku me të kqiat tuaja."
Muhammedi Alejhi selam

Megjithatë, dukej se kjo e fundit e kishtë prekur jashtë mase, kuptohet që nuk ishtë gjë e lehtë. Bashkë me kokën, ngriti edhe duart të hapura e të drejtuara drejt qiellit dhe u lut sikur çdo herë tjetër; **''O Zot, po ta le Ty këtë Kurejshin, nuk kam se ç'të bëj me ta!''** Aq shumë ishtë prekur, sa e përsëriti tri herë këtë lutje. Mandej filloi t'i përmendtë me emra, një e nga një... **''O Zot, po t'i le Ty Ebu Xhehlin, Utbe bin Ebi Rebian, Shejbe bin Ebi Rebian, Velid ibni Utben, Umeje bin Halefin, Ukbe bin Ebi Muajtin. O Zot vetëm Ti mund t'ua tregosh atyre të drejtën!''** Pasi dëgjuan mushrikët që Muhammedi a.s. ju kishtë bërë keto bedua filluan të friksohen sepse ata e dinin që çdo lutje që behët në Beytullah pranohet. Më pas Pejgamberi ynë i Dashur i tha Ebu Xhehlit; **''Vallahi! Ose ti heq dorë nga rruga e keqë, ose Allahu do të shkatërroi ty së bashku me të kqiat tuaja.''** Lutja ishtë aq e sinqërtë dhe e përshpirtshme, saqë lënia vetëm për vetëm me Allahun, i pati trembur shumë poshtërsirat që nuk ndaleshin së dhunuari Muhamedin a.s. Sepse ata e dinin, që lutjet të cilat bëheshin në këtë vend të bekuar, pranoheshin, e kështu mund t'u ndodhtë ndonjë gjë e papritur. Sidomos kur lutjen e bëntë më I dashur I Allahut Muhammedi a.s.!,

Ebulehebi njëkohesisht ishtë xhaxhai i Muhammedit a.s. por ai nuk e vintë nëpërmënd fare se çdo pafytyrsi që bëntë njëkohësisht po ja bëntë djalit të vëllait të tij. Pra ai në vënd se ta mbrontë nga kurthet dhe keqbërja e të tjerëvë ai i ndihmontë dhe të tjerët ti bënin kë Muhammedit a.s.. Një ndërkeëbërësit ishtë dhe gruaja e Ebulehebit, Ummu Xhemil, ajo sa e sa herë mblidhtë pisllëqë, shkurre e gjëmba dhe i hidhtë në rrugën ku kalontë Muhammedi a.s.! Nga vintë gjith ë kjo urrejtje vetëm pse ai (Muhammedi a.s.) ju thoshtë mos gënjëni vetën tuaj, ikni prej të keqës dhe vraponi pas të mirës, pra kjo urrejtje ndaj tij vintë vetëm dhe vetëm pse ai i Besontë Allahut, Zoti i vetëm që nuk ka sa shok as ortak në krijimin e gjitheçkaje dhe pushtëtin e tij apsolut.

Ebulehebi bashkë me të shoqën i kishin kaluar të gjithë kufijtë dhe caqët në këqbërjë Muhammedit a.s., ata nuk kishin më pikën e vlerës si njërëz, kjo ishtë dhe asryeja që Allahu e mallkoi në suren Mesedë ku thotë; **''Qoftë i shkatërruar Ebi Lehebi, e ai më është shkatërruar! Atij nuk i bëri dobi pasuria e vet, as ajo çka fitoi! Ai do të hyjë në një zjarr të ndezur flakë. E edhe gruaja e tij, ajo që barti dru (ferra), e në qafën e saj ajo ka një litar të përdredhur.''**[62] Ja pra Ebulehebi bashke me të shoqën i kishin kaluar aq shumë kufinjtë sa që posaçërisht, madje duke ja përmendur edhe emrim Allahu xh.sh. i mallkoi ata në Kur'an, Mallkim ky që e lexon i mbarë ummeti i Muhammedit a.s. deri në ditën e fundit të kësaj botë përvizore.

Ndër ta Ebu Xhehli, ishtë më profesionisti në të bërit rolin e armikut, dhë vërtëtë ai ishtë armiku më i përbëtuar i Muhammedit a.s. dhe pasuesëve të tij. Madje ai sa herë të gjentë rastin vintë pranë të Dërguarit të Allahut alejehi selam (Paqja qoftë

[62] Messed 1-5

mbi Të), e dëgjontë tëksa këndontë ajetët kuranore, mandej shkontë pranë miqëve të tij, për t'i kthyer ajetët në objekt loje dhe jua përcilltë atyre në formë talljeje. Pra ai e kishtë kthyer në profesion talljen me të Dashurin Fisnik të Allahut Muhamedin a.s., dhe talljet i shihtë si diçka me të cilat mund të krenohej para Mekkasve dhe kurejshitëve. Prej këtyre veprimeve ai gëzmahej aq shumë sa që ju kapardisej të tjerëvë, pra atëherë kur shihtë entuziazmin dhe duartrokitjet e të tjerëve ai gëzohej pa fund. Që kur e kishtë parë për herë të parë Muhammedin a.s. kur kishtë faltë namaz në Qabe, përpiqëj sa herë për ta penguar, madje dontë medoemos ta pengontë atë që ait të mos i lutëj dhe falej Allahut xh.sh., Krijuesit të Gjithësisë në Qabe dhe jasht saj (në publik).

Një ditë Firauni i Ummetit (Ebuxhehli) të Muhammedit a.s. ishtë ulur në Qabe me shokët e tij mushrikë dhe ja nisi ti nxistë kundër I Dërguari i Allahutt të Fundit, pra kundër Muhammedit a.s.. Ebuxhehli ja nisi ti nxisë shokët e tij me fjalë pyetësë; '' o shoke a nuk e shihni se si Muhammedi a.s. vjen ketu dhe në prezencen tuaj ai nuk ndalet por duke ulur kokën në tokë vazhdon të na nënçmoj të gjithë në?'' Ata gjëja sikur ndjeheshin të irrituar ju përgjigjën njëzëri me një Po të përbashket pohuese. Pas këtij pohimi bështëtës të shokëve të tij, Ebuxhehli shtoi duke ju thënë; ''Ju betohem për Latin dhe Uzën, se nëse e shoh edhe njëherë duke vepruar ashtu, do ti hidhem sipër e do t'ia shtyp kokën me gur!''

Ja pra këto ishin ato poshtërsitë e tyrë që ata i bënin Muhammedit a.s. pothuajse çdo ditë, por sikur dihët që poshtërsitë dhe çmenduria nuk njëh rregulla dhe moral njërëzor! Madje Ebuxhehli nuk u ndal me aq, por ai tashmë kishtë nisur propagandën kundër Muhammedit a.s.. Ai për të nxitur mbarë Mekkasit kundër Muhammedit a.s. ai ju thoshtë atyre; ''O Kurejshitë, siç e shihni të gjithë, Muhamedi këmbëngul në fyerjet e tij karshi fesë së paraardhësve tanë, madje duke na akuzuar nëve si të pafe. Na shan zotat (idhujt), na fyen të parët tanë dhe po përpiqët të na çrregulloi marrëdhëniet tona me fënë e të parëvë tanë (pra me fenë idhujtare). Ja pra që unë sot po ju betohem që, nësër do të shkoj pranë tij me një gur të madh në dorë, e në çastin që do të fillojë të ulet në sexhde, do ta godas, e kështu kjo e keqë do të largohet nga mesi ynë. Pasi ta kem bërë këtë, bëni si të doni, ndaç më ndaloni, ndaç godisni edhe ju! Le të përpiqën të bëjnë ç'të dëshirojnë bijtë e Abdimenafit, mua nuk më intëreson më!''

"Edhe të dërguarit e tjerë para teje janë përqëshur, e ata që u tallën pësuan (dënim) për shkak se talleshin."
El-En'am 10.

Duke pasur parasyshë kushtët e jetës shoqërore të asaj kohe, këto ishin një ndër ato poshtërsitë që quhej shkurt e shqip marrëzi njërëzore. Madje as nuk ju bëntë aspak përshtypje së Meka pas një veprimi të tillë shndërrohej në luftë çivile, vlavrasësë dhe fillonin luftëra gjaqësh në mes fiseve, ku mund të vdisnin me mijëra njërëz! Faktikisht Kurejshët i dinin pasojat e këtyre poshtërsive që po bëntë Ebuxhehli andaj ata u mjaftuan me një përgjigje gjysgoje '' bëj çtë duash, në nuk do të mbështësim!'' Pas këtij reagimi Ebu Xhehli u largua prej tyrë me një hyxhym prej të xhindosuri sikur ai kishtë karaktërin e këqberësit arrogant. Të nësërmen Ebu Xhehli kishtë marrë në dorë një gur të madh, njësoj sikur ishtë betuar një ditë më parë, e po vintë në drejtim të Qabes. U ul diku aty, e filloi të pristë Muhammedin a.s. i cili erdhi pranë Qabes se Bekuar sikur vintë çdo ditë tjetëe, pa e kuptuar se ç'mund të kishtë thurur firauni i tij dhe ummetit të tji Ebuxhehli.

Muhammedi a.s. erdhi për të kryer adhurimet e tij të përditshme. Rretheqark qëndronin të gjithë ata që e kishin dëgjuar premtimin e Ebu Xhehlit, të cilët po

prisnin të shihnin se çfarë do dhe a do ta mbantë premtimin Ebuxhehli. Ky i fundit po rrintë e po pristë çastin e duhur për të kryer veprimin poshtrues që ju kishtë premtuar mekkasve idhujtare.

Ebu Xheli u çua dhe filloi të ectë në drejtim të I Dërguarit të Allahut (Paqja qoftë mbi Të). Çuditërisht ndodhi diçka që askush nuk e pristë të ndodhtë. Ndodhi që ebu Xhehli u kthye dhe po iktë pas me një hov trëmbjeje dhe me gurin në dorë janisi të ja mbathtë me të katërtat prej andej nga kishtë ardhur, të cilin mundohej ta fshihtë mirë, sikur të mos dontë që t'ia shihtë ndokush. E hodhi gurin diku andej në një cep, ndërsa në fytyrë nuk i kishtë ngelur pikë ngjyre a gjaku. Të gjithë po e ndiqnin me kujdes atë që po ndodhtë me Ebuxhehlin, por nuk po shihnin kurrfarë shkaku që të kuptonin përse ai e bëntë një veprim të tillë. Sepse as I Dërguari i Allahut Muhammed a.s. nuk e kishtë prishur fare faljen, e për më tepër nuk kishtë bërë asnjë lëvizje të çuditshme, dukej që ishtë plotësisht i përqëndruar në namaz. Për të kuptuar më mirë dimensionët e kësaj ndodhie, njërëzit filluan të shkonin e ta pyesnin Ebuxhehlin se ç'i kishtë ndodhur? Dhe ta pyesnin se përse nuk e solli në vend fjalën që ju kishtë premtuar.

''Ç'po të ndodh kështu me ty o Eba Hakem (Ky ishtë emri i Ebuxhehlit në Mekke, pra ai thirrej në emrin e të birit)? Pse ike ashtu sikur lepur prej frike me vrap?'' e pyetën ata Ebu Xhehlin që tashmë i kishtë rënë vlera para syve të tyre. Përgjigjja që ai ju dha ishtë me një pendesë të thellë për veprimin e pakmëparshëm; ''Në çastin që po i afrohesha Muhammedit a.s. dhe do godisja me atë gure në kokë, ashtu sikur jua kisha premtuar, përpara syve m'u shfaq një kafshe të madhe që i ngjasontë devese! Nuk kam parë asnjëherë një deve aq të madhe, e cila turrej drejt meje me thonj dhe dhembe të mprehtë që që mezi pristë të më gllabërontë. Nëse nuk do të ikja ashtu me atë vrap sikur më patë me sytë tuaj, kisha frikë se do të më kishtë gllabëruar të tërin.'' Si duket të pranishmit nuk ja besuan Ebuxhehlit keto që ai po ju thoshtë, ndaj ata shkuan dhe pyetën të Dërguarin e Allahut Muhammedin a.s. se çfar ishtë ajo që e shtyu Ebuxhehlin të vrapontë me të katërta prej frike, pra për ta kuptuar më mirë atë që kishtë ndodhur. Ndërsa Muhammedi a.s. iu përgjigj me këto fjalë: ''Ai ishtë Xhebraili a.s. dhe po të ishtë afruar qoftë edhe një grimce Ebuxhehli Xhebraili a.s. do ta kishtë shkatërruar plotësisht atë.''

Keshtu i ruan Allahu xh.sh. të dashurti e Tij, dhe me urtësinë e Tij e qëtësontë Muhammedin a.s. duke i treguar për vuajtjet dhe dhunën që pësuan të dërguarit paraardhes të tij. Allahu në kaptinën El-En'am thotë; **'' Edhe të dërguarit e tjerë para tëje janë përqëshur, e ata që u tallën pësuan (dënim) për shkak se talleshin.''**

Dhuna Ndaj Shokëve të I Dërguari i Allahutt a.s.

Fillimisht ata që ju përgjigjën thirrjes së Muhammedit a.s. dhe i basuan atij ishin të shtypurit, të varfërit dhe skllevërit. Veçoria e tyre ishtë sa ata nuk ishin të gjiyhë arab kurejshit por ishin nga popuj të ndryshëm. Ndër ta kishtë edhe njërëz afrikanë, siç ishtë Bilal Habeshiu r.a. edhe romak, siç ishtë Suhejbira etj... Njëkohësisht ata nuk ishin vetëm nga një fe, por nga fe të ndryshme. Për shembull, nëë mesin e tyre kishtë që ishin edhe të krishtërë sikur Xheberira dhe Suhejbira, ishin edhe nga idhujtarët si Bilali r.a. dhe Amarira. Bilalin r.a. pronarët e tij e shtrinin në rërë përvëluese dhe i vendosnin gur ose i lëshonin ca çapkënë t'i shtypnin gjoksin. Bilali r.a. vintë nga Habeshistani që është Etiopia e sotme dhe ishtë skllav i një pasaniku të Mekës, të cilin quanin Umeja bin Helef.

Allahu Është Një, Allahu Është Një

Sikur u përmen me lart Bilali r.a. vintë nga Habeshistani që është Etiopia e sotme dhe ishtë skllav i një pasaniku të Mekës, të cilin quanin Umeja bin Helef. Gjatë verës, ai e nxirrtë Bilalin jashtë Mekës në pikë të zhegut të vapes dhe e shtrintë të zhveshur në rërë përvëluese, i vintë përsipër gurë të mëdhenj e të nxehtë dhe i thoshtë: "Pranoje Latin dhe Uzzanë si zota dhe distancohu nga Muhammedi!" Por ai thoshtë vetëm **"Ahad! Ahad! (Allahu është Një, Allahu është Një)"**, pra do me thënë Allahu është vetëm Një, Allahu është vetëm Një. Sa herë Bilali thoshtë këto fjalë Umeja zemërohej edhe më shumë. Dhe sam ë shumë ai zemërohëj aq me shumë e dhunto Bilalin duke e lidhur me litar në qafë dhe ia dorëzontë vagabondëve, të cilët i porosistë që ta tërhiqnin zvarrë nëpër rrugicat e Mekkës. Atij rrithtë gjaku nga koka gjer në këmbë, por vazhdontë të thoshtë **"Ahad! Ahad!", "Zoti është një, Zoti është një".**

Shumë vonë dhe pas shumë e shumë sakrificash Allahu i Lartësuar ua mundësoi muslimanëve të gjenin paqë në Medinë, pra kur ata gjetën lirinë për të adhuruar Zotin, I Dërguari i Allahut Muhammed a.s. Bilalin e caktoi për të thirrur ezanin. Skllavi i dikurshëm afrikan, në vend të fjalëve "Esh-heduanla ilaha il-lallah", shqiptontë "Es-heduanla ilaha il- lallah", atëherë disa njërëz medinas që nuk dinin se çfarë kishtë hequr ai, qëshnin. Një herë I Dërguari i Allahut s.a. e pa vetë sesi njërëzit qëshnin për ezanin e Bilalit. Ai iu drejtua atyre duke thënë: "Juve ju vjen për të qëshur nga ezani i Bilalit, por Zoti i Lartësuar gëzohet në Arsh kur e dëgjon atë".

Padyshim, I Dërguari i Allahutsa dontët'u shpjegontë se ata mund të vinin re që ai nuk mund të shqiptontë dot sh-në dhe në vend të saj thoshtë s-në. Ç'rëndësi kishtë sh-ja dhe s-ja? Zoti i Madhërishëm e shihtë Bilalin edhe atëherë kur mekasit e shtrinin me kurriz të zhveshur në rërë përvëluese, ndërsa mbi gjoksin e tij hidheshin me gjithë opingat dhe e pyesnin: "Hë, a je në rregull tashti?!", por ai vetëm murmuristë **"Ahad! Ahad!"** dhe në këtë mënyrë vazhdontë të lëshontë parullat e njëshmërisë së Zotit duke dëshmuar besnikërinë e tij ndaj Zotit të Vetëm dhe duke treguar vendosmërinë e tij në këtë besim. Prandaj, shqiptimi i tij "Esh-hedu", padyshim që ishtë shumë më i çmueshëm sesa shqiptimi i rregullt "Esh-hadu" i shumëkujt.

Ebu Bekrira nuk qëndroi dot heshtur kur e pa mizorinë që i bëhej Bilalit. Ai ia pagoi pronarit të tij çmimin që kërkontë dhe e liroi atë. Në të njëjtën mënyrë, Ebu Bekrira liroi me paratë e tij shumë skllevër të tjerë, ndër të cilët ishtë Suhejbi, i cili më vonë duke bërë tregti u bë një ndër të pasurit e Mekës.

"(O Bilal!) Kur thua emrin e Allahut, ç'lirohesh."
Hadith

Dhuna Ska Fund

Njëri prej atyre të cilëve dhunohej vetëm përse i besontë Muhammedit a.s. ishtë Habab bin Ereti. Edhe ai ishtë njëri pa njëri dhe skllavi i një gruaje mushrike që quhej Ummu Enmar. Përsë nuk kishtë njëri që ta mbrontë mushrikët e merrnin në pikë të vapës, e zhvishnin lakuriq dhe ja krihnin trupin me gjëmba e ferra. Madje ata me dhunën dhe marrëzirat e tyrë shkonin deri aty sa që në përiudha të ndryshme kohorë i vishnin rrobë dhunë prëj hekuri dhe e linin në zheg të vapes ku hekuri ja digjtë lëkurën prej nxehtësisë së tëmpëraturave të larta. Edhe kur nuk e nxirrnin në diell ja nxenin hekurin në zjarr dhe ja vendosnin në trup. Sa herë e dhunonin i thonin ''largohu prej fesë së Muhammedit a.s. dhe adhuro idhujt Lat dhe Uzza'', ndërsa Habbabi ju përgjigjej me vendosmëri të madhe; **"Lâ Ilâhe Illallah, Muhammed Resûlullah."**

Një ditë mushrikët u mblodhën dhe ndezën një zjarr të madh. E sollën Habbabin e lidhur dhe e vendosën mbi zjarr dhe i thonin ose hiq dorë nga feja e Muhammedit a.s. ose do të digjesh i tëri në zjarr. Ndërsa Habbabi lutëj dhe thoshtë; ''o Zoti im, Allahu i Gjithësisë, Ti e di dhe e shesh më së miri gjëndjen time. Ma forco besimin në zemër dhe më bëj prej durimtarëve më të durueshëm.'' Pasi dëgjoi këto fjalë të Habbabit njëri prej mushrikëve u ngrit në këmbë dhe ja vendosi këmbën në gjoks. Por ata nuk e dinin që besimtarët i mbrontë Allahu xh.sh.

Pas shumë vitësh Habbabi ketë ngjarje do e tregontë duke treguar shënjat e zjarrin në shpinë thoshtë; ''Një herë një kohë mushrikët ndezën një zjarr dhe më tërhoqën zvarrë drejt e në zjarr. Atë zjarr e shuan këto shënja që shihni në trupin tim''.

Edhe pronarja e tijUmmu Enmar për ta bindur Habbabin të hiqtë dorë prej besimit Islam nxentë hekur në zjarr dhe vendostë atij në kokë. Pas gjithë këtyre vuajtjeve ai nuk hoqi dorë prej besimit Islam.

Një ditë prej ditësh Habbabi shkoi të I Dërguari i Allahut Muhammed a.s. dhe i tha; ''o I Dërguari i Allahut xh.sh. sapo dal jasht mushrikët më marrin dhe më hedhin në zjarr. Futëm në shtëpi pronarja Ummu Enmar më vendos në kokë hekura të nxehtë. Lutjuni Allahut për mua!'' Pastaj u çua në këmbë dhe i tregontë Muhammedit a.s. shënjat e djegura në shpinë dhe kokë. Kur e pa Muhammedi a.s. gjëndjen e Habbabit **''u prek dhe i erdhi shumë keq''** ndaj ai u lut; **''o Allah të lutëm ndihmoje Habbabin!''** Suphanallah (Allahu është i pa të meta), Allahu e pranoi duanë e Muhammedit a.s.. Allahu i dha një sëmundje prnares së Habbabit Ummu Enmarit që e kaptë një dhimbje e madhe koke e cila renkontë nga darka në mëngjes. Dhimbjet e kokes asaj nuk i ndaleshin, për të gjëtur mjekim filloi të kërkoi doktorët më të mirë të kohës. Përfundimisht asaj i thanë se duhet të vendos hekur të nxehtë në kokë dhe vetëm ashtu mund ti ndalonin dhimbjet. Prej asaj kohe ajo flintë me hekurin e nxhetë që i lidhtë Habbabi çdo natë në kokë! Ja pra që atë e gjeti kurim prej asaj që i bëntë skllavit të saj çdo natë, pas asaj kohe Habbabi shpëtoi nga dhuna e saj. Mirëpo mushrikët nuk rrinin të qëtë, edhe pse prej kësaj ngjarje ata nuk e preknin më Habbabin. Por ku vinin re se numri i besimtarëve pranë Muhammedit a.s. po shtohej nga dita në ditë ata filluan përsëri dhunën ndaj Habbabit r.a.

Një ditë e kapën e lidhën në një dru dhe e rrahën aq shumë sa që ai nuk kishtë më fuqi të rrintë në këmbë. Dhuna nuk kishtë të ndalur për të dhe besimtarët e tjere ndaj ata erdhen të Muhammedi a.s. dhe kërkuanp prej tij që ti lutëj Allahut për tja lehtësuar dhimbjet. Pas kërkesës së tyre Muhammedi a.s. ju tha atyre; **''popujt para jush që ju besuan Pejgamberëve të tyre kanë vuajtur edhe shumë më shumë se ju, kishtë prej atyre që ja ndanin lëkurën nga mishi me krërë hekuri, ja bënin mishin copa copa dhe pas gjithë atyre dhimbjeve nuk hiqnin dorë prej besimit të tyre. Madje kishtë prej atyre që ja ndanin trupin dyshë me sharrë hekuri dhe pas atyre maskarave ata prap nuk hiqnin dorë nga besimi. Pa dyshim që Allahu do ta plotësojë Islamin dhe do e beje atë fenë më të lartë. Lartësia e Islamit do të përhapet në mbarë botën, kush i hip kafshës dhe udhëton prej Sanës në Hadramut nuk do të trembet prej asgjëje tjetër veç Allahut xh.sh. dhe nuk do ti prek asnjë frikë tjetër veç ngrenies se deles prej ujkut. Ndërsa ju nuk zgjidhni durimin por nxitoni.''** Pas këtyre fjalëve Muhammedi a.s. ju afrua Habbabit r.a. pasi i ledhatoi krahët e luti Allahun xh.sh. që të ja lehtësoi vështirësitë besimtarëve që i besojnë atij. Lutjet e I Dërguari i Allahutt alejhi selam padiskutim që ishin lehtësim për shokët e tij.

Habbabi r.a. më parë i kishtë shërbyer As bin Valit dhe kishtë një shumë të majme për të marrë nga ai dhe për të marrë hakun shkoi dhe i trokiti në derë. Por reagimi i Hababit ishtë; ''Pa hequr dorë nga Muhammedi a.s. dhe pa mohuar Pejgamberllukun e tij nuk të jap asgjë'' . Pasi pa këtë reagim Habbabi r.a. ''Betohem në Allahun se edhe në këtë jetë edhe sikur të vdes dhe të ngrihem nga varri prap nuk e mohoj Muhammedin a.s., pra prej çdo gjëje heq dorë ama atë nuk e mohoj'' ju përgjigj As bin Valit. Ndërsa ky i fyndit në formë talljeje '' Atëhere nëse ka botë tjetër kur të ngrihem nga varri do kem më shumë pasuri dhe të jap edhe ty hakun tënd'' i tha Habbabit r.a.

"o Ebuxhehil betohem ne Allah se kjo që po thua ti nuk është e vërtetë, Lati dhe Uza nuk vlejne hiç ama hiç fare, madje ata as nuk janë në gjëndje të shohin apo të dinë se çfar po i bëni ju apo çfar po ju ndodh atyre. Allahu, zoti im pa diskutim që Ai ma dha shikimin dhe po A ima merr, padiskutim që Ai do të mi shërojë sërisht sytë!"
Zinnire (Nena e Ammar bin Jaserit)
Radijallahu Anhum

Pas këtyre fjaleve të Âs bin Vâiliut Allahu zbriti në Kura'an ajetët 77-79 të sures Mejrem në të cilat Allahu thotë**; ''A je i njoftuar për atë që mohoi argumentët Tona e tha: "Mua gjithqysh do të më jepet pasuri e fëmijë (në botën tjetër)?" A thua ka zbuluar fshehtësinë, a mos ka marrë prej Allahut ndonjë premtim?. Jo, nuk është ashtu, po Në do të shënojmë atë që po thotë ai, dhe do t'i vazhdojmë atij dënim pas dënimi. 80. Dhe Në e trashëgojmë atë (në pasuri e fëmijë) që thotë ai, e ai ka për të na ardhur i vetmuar.''**

Dhunë Deri Në Humbje Të Vetëdijes

Mushrikët nuk donin të dinin burrë-grua, dhunonin kë të kapnin. Një prej atyre që kishtë rënë preh e dhunës së mushrikëve ishtë dhe gruaja e nderuar e quajtur Zinnire. Ata veçanërisht dhunoni ata të cilit ishin njëri pa njëri dhe sapo merrnin vesht që ndonjëri prej tyre i kishtë besuar Muhammedit a.s. i dhunonin deri sa të dhunuarit ti humbtë vetëdija. Këeshtu vepronin me Zinnuren, atë e detyronin të adhurontë idhujt Lat dhe Uza, e shtrëngonin në fyt gjer sat ë ju ndaltë fryma dhe pasi ajo humbtë vetëdijen e linin. Më dhunuesi i shunuesve ishtë posaçerisht Ebuxhehli (Firauni i ymetit të Muhammedit a.s.). Edhe pse besimtarët mysliman dhunoheshin me mjetë dhe metoda nga më të ndryshmet ata nuk hiqnin dorë prej besimit të tyre. Prej dhunës së tëpërt Zinnure kishtë humbur shikimin dhe një ditë Ebuxhehli e pa atë tëk po kalontë pranë tij dhe ju drejtua asaj me fjalët; ''a e shikon si ta mori shikimin Lati dhe Uza (idhujt e mushrikeve)''. ''o Ebuxhehil betohem në Allah se kjo që po thua ti nuk është e vërtetë, Lati dhe Uza nuk vlejnë hiç ama hiç fare, madje ata as nuk janë në gjëndje të shohin apo të dinë se çfar po i bëni ju apo çfar po ju ndodh atyre. Allahu, zoti im pa diskutim që Ai ma dha shikimin dhe po A ima merr, padiskutim që Ai do të mi shërojë sërisht sytë!'' Ju përgjgij ajo me butësinë e saj prej besimtareje. Ebuxhehli me gjithë habinë e tij mbeti gojëhapur për bindshmërinë që trëgontë Zinnireja për besimin e saj.

Allahu ja pranoi lutjet asaj dhe ja shëroi shikimin ndërsa Ebuxhehli dhe mushrikët mekkas edhe pse i shihnin dhe i përjetonin këto urtësi mbinatyrore përsëri këmbëngulnin në kryenëçësinë e tyre. Madje ato shkonin më tëj dhe thonin se; ''keto janë magji që bën Muhammedi a.s., po të ishtë ndryshe pas Muhammedit a.s. shkonim në dhe jo skllevërit e fukarenjtë. Ata jan pa tru dikan ato para nësh se çështë e drejta.'' Mbi këto pretëndime të ndyra të mushrikëve Allahu zbriti ajetin e 11'të të sures Ahkaf i Cili thotë; **'' E ata që nuk besuan, atyre që besuan iu thanë: "Sikur të ishtë ai (Kurani - feja) ndonjë e mirë ata nuk do ta përqafonin para nësh!''** Por ngaqë mushrikët nuk i besonin Kur'anit Allahu ju përgjigjet në fund

të ajetit të po të njëjtës sure ''**E derisa nuk drejtohen me të (Kuranin), ata do të thonë: "Ky është trillim i kahershëm".''** Pra mushrikët Mekkas nga njëra anë pretëndonin se ishin të mençur nga ana tjetër ata tregoheshin aq të ulët sa që nuk mendonin aspak për atë që ata vetë thonin dhe nuk i merrnin aspak për bazë ajetët e Kur'anit (përgjigjet që ju jeptë Allahu xh.sh. trillimeve të tyre). A ka poshtëresi më të madhe së kjo që të jesh dëshmitarë i gjithë urtësive dhe ndodhive të kohës dhe në fund ti moshosh ato!?

Dâr-Ul-Erkâm

Kur shihtë I Dërguari i Allahut alejhi selam dhunën dhe presionin që ushtrohej mbi shokët atij shqëtësohej dhe mërzitëj shumë. Për këtë ai ishtë në kërkim të një vëndi të sigurtë ku mund të ju mësontë atyre Islamin. Dhe për vend të sigurtë ai zgjodhi shtëpinë e Erkamit r.a.[63] Shtëpia e të cilit ndodhej pranë kodrës Safa dhe ishtë në një rrugicë të ngushtë dhe kishtë një pamje të lartë. Prej këtu dukej e tërë Qabja dhe ishtë i lehtë kontrolli i hyrje daljeve. Pra ishtë vendi më i sigurtë dhe më i përshtatshëm për garantimin e sigurisë së vizotorëve të saj. Por dhe pronari i saj ishtë një njëri me privilegje të larta në Mekka. Në këtë banësë i Dashuri i Allahut Muhammedi a.s. ju shpjegontë Islamin shokëve të tij. Për të dëgjuar atë aty mblidheshin të gjithë ata që i kishin besuar atij.

Kur flistë Muhammedi a.s. shokët e tij dukeshin sikur zogjtë, të cilët janë gati për fluturim, e dëgjonin atë me gjithë vëmëndjen e tyre dhe mësonin përmendesh çdo fjalë të tij. I Dërguari i Allahut a.s. gjatë ditës u ndaltë në shtëpinë e Erkamit, mëngjeseve dhe darkave ju jeptë mesim shokëve të tij. Për këtë kjo banësë është quajtur **''Dar-ul Isalm''** (vatra e Islamit) sepse këtu mblidheshin myslimanët, merrnin mësimet e tyre dhe strehoheshin prej dhunës së mushrikëve.

Dhunë Deri Në Vdekje

Ammar bin Jaseri trasnmeton se; ''deshiroaj të shkoja në 'Dar-ul Erkam që të takoja Muhammedin a.s. dhe ti thoja atij se dua të pranoi Islamin. Kur shkova atje në derë u takova me Suhejbin r.a. e pyeta; ''ç'far po kërkon këtu?'' dhe ai më pyeti me të njëjtën pyetje '' se ç'far kërkoja aty?'' Dua të takoj Muhammedin a.s. ta dëgjoj dhe ti them se dua të bëhem mysliman ju përgjigja. ''Edhe unë për këtë kam ardhur'' ma ktheu ai! Se bashku u futëm brënda i cili na foli për Islamin dhe në me vetëdijshmëri të plotë u bëmë Mysliman.''[64]

Ammari ishtë një ndër trimat e mëdhenj të Islamit i cili nuk kishtë frikë të tregontë hapur që kishtë pranuar Islamin. Mushrikët e kapnin atë dhe i bënin atij dhunëra nga më të ndryshmet. E zhvishnin lakuriq, i vendosnin hekur në trup e nxirrnin e pikë të diellit dhe e lini ashtu ti digjej trupi në diell, kishtë rastë që errihnin dhe ja krihnin trupin me ferra e gjemba, pra dhunëra nga më të ndryshme ja bënin atij. Por ai kurrë qoftë edhe një moment nuk hiqtë dore prej besimit Islam. Sa herë i thonin mohoje fenë e Muhammedit adhuroje Latin dhe Uzzan ai thoshtë **''Zoti im është Allahu, I Dërguari i Allahut im është Muhammedi a.s.''** sa herë që këto fjale dilnin prej gojës së tij mushrikët i kaptë një marrëzi akoma më e madhe dhe e merrnin atë i vendosnin gure që i nxenin në zjarr dhe ja vendosnin në trup, madje ata kishin provuar ta hidhnin dhe ta mbysnin edhe në pus. Dhuna tashmë ishtë bërë e paduruar për Ammarin ndaj dhe ai shkoi të Muhammedi a.s. dhe i tha ''o

[63] Ibni Haxher, el-Isâbe, I, 28-29
[64] Ibni Sa'd, Tabakât, III, 227; Hâkim, Mustedrek, III, 449; Ibni Asâkir, Tarih-i Dımesk, XXIV, 219

i Derguari i Allahut, dhuna që na bëhët, nuk po e durojme dot më sepse i ka kaluar të gjithë kufinjtë'', Muhammedi a.s. tëpër i prekur dhe me një dhimbshëri të lartë i thoshtë '' bëni dhe pak durim, edhe pak durim'' pastaj ngriti duart dhe ju drejtua Allahut; **'' o Zoti i Gjithësisë mos lejo askënd nga familja e Ammrit të shkoi në ferr** (xhehennëm) **dhe askujt prej familjes së tij mos ja shijo dënimin e xhehennëmit.''**

"O Ebu Xhehil! Pasha Allahun, nuk është ashtu siç thua ti. Idhujt Lât dhe Uzza që përmend ti nuk kanë asnjë vlerë, nuk dinë asgjë për ata që u falen ose për ata që nuk u falen. Zoti im është i fuqishëm për të më kthyer dritën e syve dhe për të më rikthyer në gjendjen time të mëparshme."
Zinnire Hatun (radijallahu anha).

Dëshmori I Parë

Babai i Ammarit quhej Jaser, e jëma Summeje dhe vëllain Abdullah që të gjithë e kishin pranuar Islamin. Mushrikët dhunën që ja ushtronin Ammarit nuk e quanin asgjë ndaj dhunës që i bënin famijes së tij. Dhuna ndaj tyrë ishtë edhe shumë më e madhe se dhuna që i behej Ammarit r.a. sa herë mushrikët ushtronin dhunë mbi to ata nuk i dëgjonin fare fjalët fyese të tyre por vetëm thonin ''La Ilahe IlaAllah, Muhammed I Dërguari i Allahut.''

Një ditë në vëndin e quajtur Batha familja e Ammarit po dhunohej dhunshëm dhe pranë tyrë po kalontë Muhammedi a.s. të cilit i thanë; ''o İ Derguari I Allahut a keshtu do të shkojë jeta jonë, vetëm dhunë?'' Muhammedi alejhi selam nga pamundesia për ti shpëtuar, i pikelluar nga dhimbjet e thella që i kaplonin zemrën dhe shpirtin ju thoshtë; **'' o familja e Ammarit bëni durim dhe Dijeni se shpërblimi juaj është xhennëti.''**

Ndersa një ditë tjetër kur Muhammedi a.s. po shkontë për në Qabe vuri re se në një cep të rrugës mushrikët kishin ndezur një zjarr mbi të cilin kishin hedhur Ammarin r.a. Muhammedi a.s. u pikellua dhe i tha zjarrit; **''o zjarr ashtu sikur u bere freski dhe qëtësi për Ibrahimin a.s. Ashtu behu dhe për Ammarin.''** Më vonë Ammari kur tregontë shenjat e djegies në trup thoshtë këto shenja kanë mbetur para së I Derguari I Allahut të urdhërontë zjarrin që të bëhëj rahati dhe qëtësi për mua.

Një herë tjetër kur po dhunonin babain e Ammarit Jasirin dhe vëllain e tij Abdullahun mushrikët nuk duruan më dhe i kaluan të gjitha kufijtë, ata i goditën të dy me shigjetë të cilët ranë dëshmorë në vend. Ndërsa të jëmën ja lidhi Ebuxhehli këmbët pas një deveje dhe duart pas një deveje tjetër dhe pasi i goditi ato të vraponin në anën e kundërt të njëra tjetres ja ndanë më dyshë trupin nënës se Ammarit r.a. Kjo ishtë ajo pashpirtësia, zullumi dhe dhuna më poshtruese që mushrikët ushtronin mbi besimtarët Mysliman.

Kur i erdhi lajmi Muhammedit a.s. për masakrën që kishtë kryer Ebuxheli ndaj familjes së Amrit u pikëllua aq shumë sa që nuk i dilnin dot fjalët prej goje. Pas kësaj masakre myslimanët u lidhën aq ngushtë me njëri tjëtrin sa që dukeshin sikur ishin tulla të një muri të pamposhtur.[65]

"o familja e Ammarit bëni durim dhe Dijeni se shpërblimi juaj është xhennëti."
Hadith

Sahabet tashmë sa herë kishin për tu falur shkonin ndej nga nuk i shihtë askush dhe ashtu fshehurazi i kryenin ritët e tyre fetare. Një ditë Sa'd bin Ebî Vakkâs, Sa'îd bin Zejd, Abdullah bin Mes'ûd, Ammâr bin Jâser, Habbâb bin Eret, etj... po flanin namazin në vëndin e quajtur Abu Dab i cili ishtë një ndër zonat e Mekkes. Ata nuk kishin vënë re se po i ndiqtë Ahnës bin

[65] Ibni Ebî Shejbe, Musannef, VIII, 42; Ibni Sa'd, Tabakât, VIII, 264; Suhejlî, Ravd-ul-unf, II, 86

sherik së bashku me disa mushrikë të tjerë. Këto ju afruan atyre dho po i nënçmonin e tallnin me ritët e tyre. Sa'd bin Ebî Vakkâsit i humbi durimi dhe urdhëroi shokët bashkë me të cilët ju vërsulën mushrikëve. Sadi kishtë kapur një eshtër deveje dhe po godistë kë të zintë nga ata dhe prej aty ëhstë shënuar edhe gjakderdhja e parë që i bënë besimtarët mushrikëve. Ndërsa mushrikët kur panë që po i mundnin myslimanët ja kishin mbathur me të katërtat prej frikës.

Ebudher El-Gafari Pranoi Islamin

Prej ditës në ditë numri injërëzve që pranonin Islamin vintë në rritje, tashmë Isalmi kishtë kalur kufijtë e Mekkas dhe po ndristë botën. Mushrikët për të parandaluar këtë rritje të Isalmit patën filluar të aplikonin rrugë të ndryshme. Përfundimisht lajmi për ardhjen e Isalmit kishtë arritur në fisin Beni Gafar. Ebudherr Gafari me të marrë lajmin dërgoi vëllain e tij Unëjsin në Mekka ku kërki prej tij të mësontë se çfar po ndodhtë atje. Unëjsi me të mbërritur në Mekka u gjënd pranë I Dërguari i Allahutt a.s. dhe u kthye pranë familjes me plot përshtypje të mira për të.

''Ç'lajme na solle prej Mekkas o vella?'' E pyeti Ebudherri Unëjsin, ''Vallahi kam takuar një njëri me shume virtytë të larta, ai i ndalontë njërëzit nga e keqja dhe i urdhërontë për nga e mira!'' ju përgjigj Unëjsi, por Ebudherri dëshirontë të denitë më shumë për I Dërguari i Allahutn a.s. dhe e pyeti përsëri të vëllanë se; ''Njërëzit në Makka çfar thonin në lidhje me Muhammedin a.s. o Unëjs?'' Unëjsi ishtë një ndër poetët më të famshem të kohës ju përgjigj se; '' Njërëzit për të thonë se ai është magjistar, poet dhe fallexhor por fjalët dhe citimet e tij nuk i ngjasojnë as fjalëve të ndonjë magjistari, popeti apo fallxhori. Njëkohësisht fjalët e tij i krahasova me poezitë e poetëve por nuk rastisa në anjë ngjasim me fjalët e tij. Madje mos ngjashmeria e fjalëve të tij me as ndonjë poezi të ndonjë poeti do me thënë se ai dhe fjalët e tij nuk mund të përngjasohen me asnjërin prej atyre që njërëzit pretëndojnë. Vallahi ai (Muhmmaedi a.s.) thotë vetëm të vërtëtën dhe ata që nuk i besojnë atij janë të shthurur dhe në një humbje të madhe.'' Pasi dëgjoi këto fjalë prej të vëllait Ebudherri vendosi të shkontë vetë në Mekka, të njihej me Muhammedin a.s. dhe ti shprehtë atij se ka pranuar fenë që ai i thirrtë njërëzit, pra ti shprehtë se Ebudherri tashme u bë Mysliman.

Me të mbërritur në Mekka Ebudherri nuk i foli askujt për gjëndjen e tij. Sepse ai kishtë mësuar më parë se mushrikët i dhunonin fuqishëm myslimanët dhe I Dërguari i Allahutn a.s. dhe kjo gjëndje sa vjen e rëndohej. Veçanërisht ata të cilët nuk kishin njëri që i mbrontë dhe mbështëstë dhunoheshin më dhunshëm se të tjerët. Ebudherri në Mekka nuk njihtë askënd, ishtë krejt i vetëm dhe i huaj. Kjo ishtë dhe arsyeja që ai nuk thoshtë askujt asgjë. Ai u ul pranë Qabes dhe po pristë të shihtë I Dërguari i Allahutn a.s. ose ndonjë shenjë që mund ta dërgontë atë të ai. Kur filloj të errej dita ai u strehua në një qoshsokak. Aliu r.a. i cili kaloi aty pranë e pa Ebudherrin r.a. i cili dukej që ishtë një njëri i huaj, e mori atë dhe e dërgoi në shtëpi. Përdirisa Aliu r.a. nuk e pyeti Ebudherrin edhe ai nuk ja tregontë sekretin që e kishtë dërguar deri në atë qoshsokak.

Kur u bë mëngjes Ebudherri r.a. u nis drejt Qabes por deri në të errët e asaj ditë ai përsëri nuk rastisi me Muhammedin a.s. apo ndonjë shenjë që mund ta dërgontë të ai dhe sapo nisi të errej ai shkoi përsëri tëk i njëjti qoshsokak ku kishtë shkuar një natë më parë. Aliu r.a. atë sokak e kishtë rrugën e cila e shpientë tëk shtëpia e tij ndaj kur po kalontë e rigjeti aty Ebudherrin r.a. ''ky zavall ende nuk e paska gjetur një strehë'' pështëriti me zë të dëgjueshëm Aliu r.a. dhe e rimori edhe atë natë në

shtëpinë e tij por edhe kësaj radhe nuk e pyeti se prej nga vintë dhe çfar e kishtë sjell atë deri në Mekka. Me tu gdhirë Ebudherri mori rrugën për në Qabe dhe me të mbërritur u ul në një cep të saj. Atë ditë kishtë ndodhur e njëjta gjë dhe Aliu r.a. përsëri e kishtë ftuar në shtëpinë e tij por tashmë ai kishtë filluar ta pyestë se prej nga vintë dhe çfar e kishtë sjell atë në Mekka? ''Nëse me jep besën se nuk do ti tregosh askujt dhe do të sillesh i drejtë me mua atëherë do të tregojë gjithçka'' i tha Ebudherri Aliut radiallahu anhuma. '' Të jap besën se nuk do ti flas askujt për ty o njëri i mirë'' i tha Aliu r.a. misafirit të tij që deri atë kohë nuk dintë se me kë kishtë të bëntë. Ebudherri pasi mori besën njëriut që e kishtë strehuar për tre nëtë radhasi ja nisi ti tregontë atij se; '' kam dëgjuar se këtu është shfaqur një Pejgamber dhe unë kam ardhur ta takoj dhe ti bashkangjitëm atij'' . Aliu r.a. sapo degjoi këto fjalë prej misafirit i tha atij se;''ti paske gjetur rrugën e drejtë dhe paske vënë në funksion mënçurinë tënde. Unë tani do shkoi tëk ai, më ndiq mua dhe në shtëpinë që do të futëm unë futu dhe ti pas meje. Gjatë rrugës nësë do të hasim me ndonjë rrezik unë do të ulem dhe do të bëj sikur po rrëgulloj opingat, ndërsa ti vazhdo udhën pa u ndalur''. Të dy njëri pas tjetrit morën rrugën për nga banësa ku ndodhej I Dërguari i Allahut a.s., Aliu r.a. ectë para ndërsa Ebudherri r.a. e ndiqtë atë nga pas. Kur u futën në banësë Ebudherri r.a. përshëndeti I Dërguari i Allahutn a.s. me **''Eselamu Alejkum''** dhe u bë i pari njëri që e përshëndeti Muhammedin a.s. me selam. **''Meshira e Allahut Tëala qoftë mbi ty o njëri i mirë. Prej ka vjen dhe kush je ti? Dhe prej sa kohësh ndohesh në Mekka?''** e pyeti I Dërguari i Allahut a.s. atë. ''unë vij prej fisit të Gafarëve, prej tre ditësh dhe nëtësh gjëndem ketu, veç ujit të zemzmemit as kam ngrënë dhe as kam pirë gjë tjetër'' ju përgjigj Ebudherri. **''Zemzemi është ujë i bekuar, i ngop të uriturit''** ja ktheu I Dërguari i Allahut a.s.. Me pas Ebudherr Gafari r.a. kërkoi prej tij a.s. ti shpjegontë Islamin. I derguari i Allahut a.s. **pasi i foli për Islamin i tha të thoshtë shehadetin (La Ilahe Ilallah Muhammed I Dërguari i Allahut) së bashku me të dhe kështu Ebudherri r.a. u bë mysliman dhe ju bashkangjit Myslimanëve të parë.**[66]

Ebudherri pasi u bë mysliman i tha Proftëtit a.s. se ai do shkontë në Qabe dhe do e deklarontë hapur se kishtë pranuar Iaslamin dhe ashtu bëri. Ai shkoi në Qabe dhe thirri ''o kurejshitë deshmoj se nuk ka Zot tjetër veç Allahut gjithashtu dëshmoj se Muhammedi është rob dhe I Dërguari i Tij''. Me ta dëgjuar kuresjhitët ju vërsulën Ebudherrit duke e godituar atë me çkishin në duar. Ebudherri ishtë krejt i pambrojtur në Qabe por kur e pa Abasi që ai po goditëj për vdekje ju afrua mushrikëve kurejshitë duke ju thënë; '' a e dini prej nga vjen ky? Ky vjen prej fisit Gafari që gjëndet pranë rrugës ku ju kaloni për tregëti dhe nëse e vrisni këtë si mendoni se do të kaloni më nga ajo rrugë?'' Atëherë mushrikët e lëshuan Ebudherrin por ai prej gëzimit që kishtë dontë ta festontë të bërt e tij myslyman në Qabe ndaj ai edhe të nësërmen shkoi në Qabe dhe bëri të njëjtën gjë. Edhe atë ditë mushrikët e rrahën gjer sa atij i ra të fikët. Ishtë po Abasi ai që e shpëtoi prej duarve të mushrikëve, atë ditë kur dëgjoi Muhammedi a.s. se çi kishtë ndodhur atij atëherë ai e urdhërio Ebudherrin të kthehej tëk fisi i tij dhe ti thirrtë ata në Islam.

Ebudherri r.a. me tu kthyer tëk fisi i filloi të ju flas atyre për Islamin dhe Muhammedin a.s., ai ju thoshtë se të adhuruarit e idhujve janë një vepër e kotë, prej tyre nuk vjen as dëm as dobi, ata janë thjesht sende të pa shpirta (jo të gjalla) dhe nuk janë në gjëndje as të mbrojnë vetëvetën. Islami është feja e vërtëtë Muhammedi

[66] Buhârî, Menâkıb, 11; Fedhâilu's-Sahâbe, 62; Bejhekî, Delâil-un-nubuvve, II, 83.

a.s. është I Dërguari i fundit i Allahut, ai urdhëron për të mirë dhe ndalon nga e keqja. Në fillim një pjesë prej fisit të tij filluan ta kundërshtonin por me ndërhyrjen e kryetarit të fisit Haffafit i cili ju tha se duhet ta dëgjonin deri në fund Ebudherrin r.a. pastaj të japin vendimin e tyre i qëtësoi zërat e kundërshtarëve. Ebudherri vazhdoi ''para se të pranoja Islamin një ditë shkova tëk idhulli i quajtur Nuhem dhe i vendosa pranë një tas me qumësht. Pranë tij erdhi një qën e piu qumshtin dhe me pas i futi dhe një të urinuar mbi idhullin dhe ky i fundit nuk ishtë në gjëndje as të mbrontë qumshtin prej qënit dhe as të mbrontë vetën që qëni të mos e urinontë. Atëherë si mund të adhurohet një send me të cilin edhe qëni tallet (e injoron) me të? A nuk është ky një budallallëk? Apo lajthitje mëndjeje? Ja pra kjo është ajo që ju adhuroni! Një hiç, kotësi dhe krejt jasht çdo mëndje apo logjike njërëzore!'' pas këtyre fjalëve të Ebudherrit të gjithi kishin mbetur kokëulur dhe në heshtje. Heshtjen e prishi një zë i cili e pyeti Ebudherrin se ç'thoshtë I Dërguari i Allahut a.s. që ai i besontë? ''Ai thotë se allahu është Një dhe nuk ka zot tjetër vç Tij, Ai është Krijuesi, Udhëheqësi dhe Zoti i gjithëçkaje... ai (I Dërguari i Allahut a.s.) i thërret njërëzit ti besojnë Allahut... i thërret në të mirë, mancipim dhe në moral të lartë. I thërret njërëzit të ndalen së mbytiri vajzat e mitura dhe të ndalen nga çdo gjë e keqë që është në dem të tyre dhe shoqërise'' ju përgjigj Ebudherri r.a. i cili vazhdontë ti flistë për Islamin dhe të ja përmendëtë një nga një të këqiat që ata bënin. Të pranishmit dëgjinin me vëmëndje kur ju thoshtë Ebudherri për dëmet dhe ndyrësirat që kishin pësuar ata prej atyrë veprimeve jasht njërëzore. Ebudherrin e ndërpreu kryetari i fisit Haffafi i cili deklaroi se pranoi Islamin dhe së bashku me të e pranuan pothuajse të gjithë pjestarët e fisit Gafar.[67]

Këndimi I Kur'anit Hapur Në Qabe

"Vallahi ai (Muhmmaedi a.s.) thotë vetëm të vërtetën dhe ata që nuk i besojnë atij jane të shthurur dhe në një humbje të madhe."
Unejs Gafari r.a.

Shokët e I Dërguari i Allahutt a.s. një ditë ishin mbledhur dhe po diskutonin me njëri tjetrin se; ''Për at Zot deri më sot nuk doli skush, veç Muhammedit a.s., që të jua këndoi Kur'anin haptazi mushrikëve. A nuk kan ë mesin tonë dikush që të ja kendoi Kur'anin haptazi këtyre?'' pyeti njëri prej sahabëve. Abdullah Ibn Mesudi u ngrit në këmbë dhe tha ''unë jua këndoj'' por një pjesë prej sahabëve e kundërshtuan për arsye se ishin të shqëtësuar se mos vallë mushrikët e dhunonin atë, ndaj ata i thanë atij ''o Abdullah nëse ti jua këndon Kur'anin haptazi këtyre ata do të dhunojnë dhe në nuk mund ta pengojme dhunën e tyre ndaj tëje ndaj në kërkojmë dikë që e ruan fisi dhe autoritëti i tij prej tyre.'' Pas këtyre fjalëve Abdullah ibn Mesudi ju tha shokëve me këmbëngulje; ''ju me lini mua të iki sepse Allahu me ruan prej tyre'' dhe në mëngjes ai ju afrua Qabes dhe mu në vendin e qujtur ''Makam-i i Ibrahimit a.s.'' dhe aty pranë ku ishin mbledhur mushrikët Abdullah ibn Mesudi ja nisi të këndoi kaptinën Er-Rahman. Mushrikët shihnin njëri tjetrtin duke pyetur se çfar po thoshtë i biri i Ummu Abdit? ''Si duket po reciton shpalljen e Muhammedit a.s. tha njëri prej tyre dhe ju vërsulen Abdullah ibn Mesudit duke e goditur atë me çkishin në duar. Ata e goditën atë aq shumë sa që prej të ënjturave dhe nxirjeve që mori në fytyri ai nuk njihej se kush ishtë. Por ai edhe pse ishtë duke u dhunuar barbarisht nuk ndalej së kundëari Kur'an dhe kur u kthye tëk shokët e tij dhe ata e panë atë në atë gjëndjë ndjenë aq shumë keqardhje sa filluan të qajnë. ''Në i njohim mushrikët dhe barbarizmat e tyre o vella ndaj nuk donim të linim të shkoje atje, dhe ja ajo që në ndjenim shqëtësim të gjeti.'' Por ai që

[67] Buhârî, Menâkıb, 10; Fedhâilu's-Sahâbe, 62; Ibni Ishâk, Sîret-i Resûl, 122-123; Bejhekî, Delâil-un-nubuvve, II, 83.

nuk ndjentë aspak keqardhje ishtë vetë Abdullah ibn Mesudi r.a. i cili i ngushëllontë shokët e tij duke ju thënë ''vallahi nuk kam parë dobësi më të madhe se ajo që pash sot tëk armiqtë e Allahut. Nëse është nëvoja nësër përsëri shkoj dhe bej të njëjtin veprim.'' Por sahabët ''jo, mjafton kjo e sotmja, ata janë barbarë të pamëshirshëm ndaj në nuk mund të lejojmë ty të bëhesh kurban i tyre, ti sot e kreve detyrën tëndë duke ju dëgjuar atyre atë që ata nuk dëshirojnë të dëgjojnë'' i thanë atij dhe nuk e lejuan më të përsëristë të njëjtin veprim.[68]

Tufejl Ibn Amri Pranon Islamin

I Dërguari i Allahut a.s. kishtë filluar ti thërristë njërëzit hapur në Islam dhe ai a.s. natë ditë punontë për të ja shpjeguar njërëzve Islamin dhe për ti thirruar ata në të. Por dhe mushrikët Mekkas nuk rrinin bosh edhe ata në anën tjetër përpiqëshin ta përgënjështronin Muhammedin a.s. me lloj lloj mënyre, ndërsa mbi ata që pranonin Islamin ushtronin dhunë dhe silleshin me ta sikur sillen barbarët mbi gjahun e tyre. Mushrikët tashmë nuk dhunonin vetëm ata që pranonin Islamin por dhunonin dhe ata që takoheshin apo dëgjonin Muhammedin a.s.. Njëkohësisht edhe ata që vinin nga jasht Mekkas nuk lejonin që të takohen me të, madje ata bënin të pamundurën që të huajt të mos takohen me Muhammedin a.s..

Në këtë kohë kur myslimanët përjetonin dhunëra dhe presionë të ndryshme në Mekka erdhi **Tufejl bin Amri**. Me të parë ardhjen e tij mushrikët ju afruan dhe i thanë '' o Tufejl mirëserdhe në atdheun tonë, por dije se këtu ka dalur jetimi i Abdulmutalibit dhe me çmenduritë e tij po lajthit e përzien mbarë Mekkan. Fjalët që thotë nuk janë gjë tjetër veç se fjalët e një fallxhori, ai po ndan të birin nga i aiti, vëllanë prej vëllait dhe gruan prej burrit. Ai që dëgjon fjalët e tij nuk i bindet më fjalëve të të atit por i bindet atij. Ata dëgjojnë njëri tjetrin dhe thonë se u bënë mysliman. Kjo është një bela e madhe që n aka kapluar në ndaj kemi frike se kjo bela mund të përhapet dhe në fisin tënd. Naj të këshillojmë që të mos takohesh me të dhe të mos ja vësh veshin fjalëve të tij. Bej kujdes dhe mos bjer preh e thënieve të tij, kryej punët dhe nëvojat e tua dhe largohu shpejt nga këtu.''

Më vonë Ibn Tufeji ka transmetuar se; ''ata (mushrikët) i përsëritnin këto fjale aq shumë sa që edhe unë u binda të mos takohem dhe të mos ju vër veshin fjalëve të Muhammedit a.s. dhe për këtë arsye i pata mbyllur veshët me pambuk. Por kur vajta në Qabe e pashë Muhammedin a.s. duke falur namaz dhe u ndala në një vënd aty afër tij. Ishtë urtësia e Allahut ajo që dëgjoja fjalët që dilnin prej gojës së I Dërguari i Allahutt a.s., nuk mund ta ndalja vetën prej mahnitjes sa bukur tingullonn fjalët që ai thoshtë në namaz. Atëherë fola me vehtë ''unë jam poet dij ta dalloj të mirën nga e keqja ndaj çtë keqë ka nëse e degjoj Muhammedin a.s.? Nëse fjalët e tij janë të dëmshme i lë nëse janë të dobishme i marr'' pasi bëra këtë pakt me vetën fillova të vëzhgoi Muhammedin a.s. derisa ai e fali namazin dhe mori rrugen për në shtëpinë e tij. Unë vazhdova ta ndjek nga pas dhe kur ai hyri në shtëpinë e tij unë kërkova leje që të futëm brënda i cili nuk më refuzoi. Me të hyrë brënda ju drejtova; '' o Muhammed a.s. unë kur hyra në Mekka u ndalova nga popylli i cili më qortontë duke me thënë kështu e kështu, pra që nuk duhet të takohesh me ty dhe nuk duhet ti dëgjoja ato që ti thua. Prej frikës i mbylla veshet me pambuk por Allahu xh.sh. më bekoi që të dëgjoja disa fjalë të tuat. Ndaj çfar do që të më thuash unë jam i gatshëm të të pranoj ty!'' Pasi më dëgjoi me butësi I Dërguari i Allahut a.s. më shpjegoi

[68] Ibni Ishâk, Sîret-i Resûl, 166; Ibni Hishâm, Sîret, I, 314-315; Taberî, Târih, II, 234-235

Islamin dhe më këndoi disa citatë nga Kur'ani famëlartë. Unë deri atë kohe kurre nuk kisha dëgjuar fjalë aq të mahnithme se ata që dëgjova prej Muhammedit a.s.. Menjëherë pranova Islamin dhe i thashë ''o Muhammed a.s. unë jam një njëri me autoritët në fisin tim, ata më dëgjojnë dhe me binden mua. Unë do kthehem ranë tyre dhe do i thërras në Isalm, kërkoj prej tëje të lutësh për mua që Allahu të më begatoi dhe të ma lehtësoi këtë barrë qa tashmë ja ngarkova vetës. Lutju allahut që edhe fisi im të begatohet dhe ta pranoi Islamin!''

I Dërguari i Allahut (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të), u drejtua nga Qabja e madhnishme ngriti duart nga qielli dhe u lut; "o Allah uzdhëzoje dhe nderoje fisin Devs me Islam", pastaj mu kthye mua dhe me tha; "ktehu tek populli yt dhe thirri ata me butësi, qëtësi, me buzë në gaz dhe sillu bute me ta."
Tufejl bin Amr r.a.

Pas kësaj kërkese timen Muhammedi a.s. bëri këtë lutje ''O Allah beje atë (Tufejlin) pishtare për popullin e tij!'' Pastaj u ktheva tëk populli im dhe kur arrita atje, të fisi Devs i cili jetontë jasht Mekkas. Më para shkova në shtëpi babai im ishtë i ecur në moshë ju afrova dhe i thashë; '' o baba nësë do vazhdosh në gjëndjen e mëparme as unë nuk jam prej tëje dhe as ti prej meje'' babai u habit nga fjalët që dëgjoi dhe mu kthye duke më pyetur; ''Ç'është kjo që thua o bir?'' Atëherë ''dëgjo mirë o babai im, unë tashmë i kam besuar Muhammedit a.s. dhe fesë së tij, pra jam bërë mysliman!'' pas kësaj babai më tha; ''feja jotë është feja ime o bir'' dhe duke mu bashkangjitur mua dëshmoi dëshminë dhe u be edhe ai mysliman. Pastaj fillova ti mësoj atij Isalmin. Pas babait shkova tëk bashkëshortja ku dhe ajo nuk e refuzoi thirrjen time dhe u be myslimanë. Në mëngjes u ngrita dhe shkova tëk pjestarët e tjerë të fisit ku fillova të ju flas atyre për Islamin por ata nuk ngurritën të pranojnë Islamin dhe për një kohë të gjatë mbajtën një qëndrim kundër Isalmit. Pra nuk hoqën dorë nga veset e kqia, madje nuk ngurronin as të talleshin me tyrli lloj mënyre me mua. Për ta kamata dhe bixhozi ishtë kthyer në një dëfrim i natyrshëm ndaj ata nuk ju afronin thirrjes së Muhammedit a.s.. Pas një kohe shkova në Mekka dhe ju ankova I Dërguari i Allahutt a.s. për gjindjen dhe qëndrimin e popullit tim dhe kërkova prej tij që ti lutëj Allahut xh.sh. ti udhëzontë ata në rrugën e drejtë.

I Dërguari i Allahut a.s. u drejtua nga Qabja e madhnishme ngriti duart nga qielli dhe u lut; **''o Allah uzdhëzoje dhe nderoje fisin Devs me Islam'',** pastaj mu kthye mua dhe me tha; **''ktëhu të populli yt dhe thirri ata me butësi, qëtësi, me buzë në gaz dhe sillu butë me ta.''** Pasi mora këtë këshillë prej I Dërguari i Allahutt a.s. u ktheva tëk populli im dhe nuk u ndala së thirruri fisin Devs në Islam.'' [69]

Thirrje Nëpër Panaire

Çdo vit, në ditë të caktuara prej qytëtëve të ndryshme vinin njërëzit dhe bënin vizitë në Qabe. I Dërguari i Allahut a.s. çdo grupi që vintë ju diltë para i prezantohej, ju shpjegontë Islamin dhe ju bëntë thirje që ta pranonin atë. Ai a.s. ju thoshtë vizitorëve se; '' Unë jam Muhammedi, I Dërguari i fundit i Allahut, shpëtimi juaj është i fshehur në atë që unë ju therras.'' Një ditë prej ditësh Velid bin Mugire mblodhi mushrikët e Mekkas dhe ju tha atyre se; ''O Kuresjhitë! Po afron koha e ardhjes së vizitorëve në Qabe. Zëri i Muhammedit e ka kaluar Mekkan! Fiset arabe po vijnë dhe po dëgjojnë me ëmbëlsi thirrjet e tij dhe numri i pasuesëve të tij sa vjen e po shthet. Në duhet të marrim masat dhe duhet ta parandalojmë atë, ndaj ejani të bashkohemi të gjithë kundër tij. Keshtu të bashkuar me qëndrim të përbashkët e nxjerrim atë mashtrues.'' Pas kësaj dalje të Ibn Mugires Kurejshitët i thanë atij; '' O

[69] Ibni Hishâm, Sîret, I, 382-385; Suhejlî, Ravd-ul-unf, II, 168; Shemseddin Sâmî, Subu-lu'l-Hudâ, II, 417.

"Jo, do të shkoj dhe do ta lexoj përsëri. Për herë të parë po i shoh idhujtarët në këtë gjendje kaq të mjerueshme. Paaftësia e tyre mua më sjell shumë gëzim. Nuk ndiej asnjë dhimbje nga torturat që më janë bërë."
Abdullah bin Mesud (radijallahu anhu).

Mugire ti je më stratëgu dhe me mëndje mprehëti nga në, çfar të na thuash ti në atë do bëjmë'' por Mugire ja preu fjalët duke ju thënë; ''Jo, ju vendosni ndërsa unë do të veproj sipas vendimit tuaj''. Atëherë Kuresjhitët vendosën ta quajnë Muhamedin a.s. ''Fallxhor'' por Mugire përsëri i kundërshtoi duke ju thënë se; '' Jo ore si ti themi në atij fallxhor. Për at Zot ai nuk është fallxhor! Në kemi parë shumë fallxhor, asnjëri prej tyre nuk i përngjan Muhammedit dhe gjërat që thotë ai nuk kanë asnjë lloj lidhje me atë që thonë fallxhorët. Ç'është më e këqja se në kurrë nuk e kemi dëgjuar Muhammedin të gënjejë! Pra nëse i themi atij fallxhor askush nuk do të na besoi.'' Kurejshitët u bindën nga fjalët e Mugires dhe vëndosën ta quajnë ''mexhnun (i luajtur mendësh, i lajthitur)'' por edhe kësaj radhe Mugire i kundërshtoi duke ju thënë; ''Jo, as mexhnun nuk e qaujmë dot sepse në e dimë që tëk të lajthiturit ka shenja që tregojnë lajthitjen e tyre. Ai (Muhammedi a.s.) as nuk është i sëmurë, as nuk e kap ndonjë parregullsi fizike dhe as ato që i thotë i ngjasojnë fjalëve të një të lajthituri, madje në ata gjëra që ai thotë nuk gjen ndonjë papërputhshmëri apo fjaë që bien në kundërshtim me njëra tjetrën! Kështu që edhe këtë nuk do na e pranoi kush dhe në do dalim mashtrues.'' Kurejshitët pas një heshtjeje të madhe thanë atëherë po e quajmë ''Poet'' por si çdo herë tjetër Valid bin Mugire kundërshtoi, ai ju tha të pranishme '' a nuk po e shihni se fjalët e tij nuk janë poezi, madje as nuk i ngjasojnë poezive që në kemi dëgjuar deri me sot, por as Muhammedi nuk ju ngjason poetëve.'' Dikush nga të pranishmit ja ndërpreu fjalën Mugires duke thënë se më e përshtatshme është që Muhammedin a.s. ta quanin ''magjistar'' i cili hasi me kundërshtinë e fjalëve të Mugires i cili thoshtë se; ''Ai nuk është magjistar! Në i njohim dhe i dimë mirë magjistarët, dime dhe levizjet apo intrigat e tyre. Në fjalët dhe pretëndimet e Muhammedit nuk ka as intriga dhe as ndonjë lëvizje që ngjason me lëvizjet e magjistarëve. Ndaj nëse do e quajmë magjistarë në nuk do na e vë veshin kush dhe do largohen prej nësh duke na quajtur në intrigantë. Pra me këto epitëtë në nuk e ndalim dot Muhammedin sepse nuk na beson kush, pasi fjalët e tij janë të mahnitshme, të ëmbëla dhe tëjet logjike, ndaj duhet ti mveshim ndonjë epitët që në nuk na nxjerr mashtrues por dhe të pranuar nga popujt.'' Pas gjithë diskutimeve dhe kundërshtive të Mugires Kuresjhitët u dorezuan dhe i thanë Mugires '' ti je edhe me i vjetri, edhe me me shumë përvoje por edhe me i mençuri nga në, ndaj vendosi ti një epitët Muhammedit dhe në do të bindemi ty.'' Kur vuri re këtë dorëzim paaftësie tëk kurejshitët Velid bin Mugire u mendua thellë dhe ju drejtua atyre; ''Më e pranuara është qi në Muhammedit ti themi flaxhor dhe magjistar, kjo është më e logjikshme pasi ai i huton njërëzit me ato që thotë dhe kush i beson atij nuk dëgjon më askënd tjetër veç tij. Ai po e ndan babain nga i biri dhe anasjelltas, e ftoh vëllanë nga vëllai dhe mikun nga miku.'' Dhe keshtu u vendos, pra ta quanin Muhammedin a.s. fallxhor-magjistar.

Kurejshet u larguan nga aty dhe seçili në rrethin e vet filloi anti-propagandën ndaj Muhammedit a.s. duke e qaujtur atë ''fallxhor-magjistare.'' Dhe kur afroi koha që në Mekka të vinin vizitorët ata nuk lanë njëri pa i dalur para dhe pa i futur në kokë që duhet të ruheshin nga fallet dhe magjitë e Muhammedit a.s., por sikur dihet që edhe antipropaganda është një reklam më vehtë. Nuk ngeli arab pa dëgjuar për Muhammedin a.s. fenë që ai i po thirrtë njërëzit dhe me e çuditshmja ishtë se nuk ngeli njëri pa hedh dyshime mbi idhujt që ata adhuronin! Ishtë kjo ajo koha kur Allahu suphanëhu ve tëala zbriti ajetët 11-29 të sures Muddeththir ku flitët për mallkimin

dhe dënimin që do të gjentë Velid bin Mugire. Ja çfar thotë Allahu xh.sh.në ajetët 11-29 të sures Muddeththir; **(O i Dërguar) Ti më le Mua dhe atë që e krijova të vetmuar. Dhe bëra të ketë pasuri të madhe. E bëra edhe me djem që i ka me vetë. Dhe Unë i lashë në disponim të gjitha mundësitë. E ai lakmon që t'i shtojë edhe më tëpër. E jo, se ai vërtët ishtë mohues i faktëve tona! Atë do ta dërrmoj me një dënim të rëndë e të padurueshëm. Pse ai shumë mendontë, radhittë e përgatistë (për Kuranin). Qoftë i shkatërruar, po si planifikontë. Prapë qoftë i shkatërruar, po si planifikontë. Ai sërish thellohej në mendime. Pastaj mrrolej dhe bëhej edhe i vrazhdë. Pastaj ktheu shpinën me mendjemadhësi. E tha: "Ky (Kurani) nuk është tjetër, vetëm se magji që përcillet prej të tjerëve. Ky nuk është tjetër, përveç fjalë njërëzish!" E Unë atë do ta hedh në Sekar! E, ku e di ti se çka është Sekari? Ai nuk lë send të mbetët pa e djegur. Ai është që ua prish dhe ua nxin lëkurat.** Një ditë Muhammedi a.s. po këndontë Kur'an në Mekka me zë të dëgjueshëm, ajetët që po këndontë i Dërguari i Allahut ishin pikërisht këto ajetët e sures Muddeththir. Në ato momentë Mugire ishtë në Mekka dhe po e dëgjontë me vëmëndje Muhammedin a.s.. Mugire kur po dëgjontë këto ajetë kishtë ndjerë një ndjesi të thellë. Dhe ishtë larguar aty duke vrapuar tëk Kurejshitët duke ju thënë me habi se; ''sot kam dëgjuar Muhammedin (a.s.) ato që ai thoshtë kurrë nuk mund të jenë fjalët e një xhindi apo fjalët e ndonjë njëriu! As poezi nuk po recitontë, madje ato nuk ishin as fjalët e ndonjë fallëxhori! Ai njëri nuk po flet marrina, as nuk po gënjën! Unë jam një njëri që kam dëgjuar shumë gjëra por ato që ai thotë nuk arrij të ja përngjasoj ndonjë gjëje tjetër.'' Dhe kur i pyeti të oranishmit se; ''A mos vallë keni dëgjuar ndonjëherë të gënjëjë Muhammedi (a.s.)? Të pranishmit duke menduar se edhe Mugire ishtë ndikuar nga Muhammedi a.s. dhe kishtë pranuar thirrjen e tij ndaj ata i kapi paniku dhe me një ofshamë pikëllimi ''Pu, Pu, çna gjeti! E humbëm edhe këtë që ishtë me i pasuri, me i mençuri dhe me i afti që ndodhet në mesin tonë. Edhe këtë na e mashtroi Muhammedi (a.s.) me fjalët e tij magjike!'' Ndërsa Ebuxhehli që ndodhej aty pranë u ngrit në këmbë dhe '' ç'të paska gjetur ty o Mugire, ç'shtë kjo që thua? Si është e mundur që edhe ty të mashtroi Muhammedi me magjitë e tij? Në e dime që ti je i i dhënë pas pasurisë por nuk e dinim që Muhammedi do të ketë ndonjë pasuri që të mashtroi dhe ty. Nëse deshiron ndonjë pasuri na thuaj në që ta zëvëndësojmë me më shumë se ajo që të ka ofruar ai, ndaj mos bjer dhe ti preh e shthurjeve të tij (Muhammedit a.s.)'' Mugire ishtë nërvikosur aq shumë nga kjo dalje e Ebuxhehlit sa që u ngrit në këmbë dhe me një ton të lartë ''Ore! A jeni në vetë? çfar po thoni! A nuk e dini se më i pasuri ndër ju jam unë? Si mundet të më akuzoni kaq rëndë dhe si mund të me nënçmoni me të tilla propozime?'' Ebuxhehli e uli tonin dhe ''po ç'të gjeti ty pra o Mugire, përse na fole me aq ndjesi ndaj Muhammedit a.s. dhe fjalëve (Kur'anit) që ai na sjell?'' atëherë Mugire nuk bëri gjë tjetër vetëm se të përseristë ato broçkullat e tij për të cilat Allahu xh.sh. i zbriti në suren Muddeththir ku thotë; **Ai sërish thellohej në mendime. Pastaj mrrolej dhe bëhej edhe i vrazhdë. Pastaj ktheu shpinën me mendjemadhësi. E tha: "Ky (Kurani) nuk është tjetër, vetëm se magji që përcillet prej të tjerëve. Ky nuk është tjetër, përveç fjalë njërëzish!"** Pra ishtë ky shkaku që Allahu xh.sh. i zbriti këto ajetë dhe i tregoi mbarë njërëzimit se çfar i pret ata që shpikin dhe shpifin për ata që janë në të drejtë. Dënimi që Allahu lajmëroi për Mugiren dhe pasuesit e tij deri në ditën e fundit të kësaj botë të përkohshme është përmendur në vazhdimesinë e këtyre ajtëve ku Allahu thotë; **E Unë atë do ta hedh në Sekar! E, ku e di ti se çka është Sekari? Ai nuk lë send të mbetët pa e djegur. Ai është që ua prish dhe ua nxin lëkurat.**

Mushrikët Fillojnë Të Dëgjojnë Kur'anin

"Ka edhe prej atyre beduinëve që e shohin atë që shpenzojnë (për Çështjen e Allahut) si gjobë dhe presin me padurim fatkeqësi për ju. Mbi ta rënshin fatkeqësitë dhe ligësitë! Dhe Allahu është Gjithëdëgjues, i Gjithëditur."

Teube, 98.

Mushrikët me dhunën, intrigat dhe hilet e tyrë i pengonin njërëzit të hynin në Islam. Njëkohësisht me barrikadat e tyre ata nuk i linin Mekkasit të dëgjonin Kur'anin. Por ata vetë (mushrikët) shkonin fshehurazi të shtëpia e Muhammedit alejhi selam dhe dëgjonin atë kur këndontë Kur'an. Në mëngjes kur fillontë të ndristë pak dita papritmas shihnin njëri-tjetrin që kishin shkuar të dëgjonin Muhammedin a.s. kur këndontë Kur'an dhe nga turpi ata i betoheshin njëri tjetrit që të mos shkonin më atje. Por kur vintë nata ata si gjithmonë harronin betimin e mëngjesit dhe shkonin përsëri të dëgjonin Kur'an, në mengjes kur shihnin njëri-tjetrin përsëri bënin të njëjtin betim. Edhe pse paria mushrike nuk hiqtë dorë nga dëgjimi i Kur'anit fshehurazi ata këmbëngulnin në kryenëçësinë e tyre dhe nuk i besonin Muhammedit a.s., madje kryenëçsia e tyre shkontë aq ekstreme sa kur ishin në mesin e mushrikëve e akuzonin Muhammedin a.s. si falxhor dhe magjistarë!

Një natë prej nëtësh mushrikët u mblodhën në Qabe dhe vendosën të bëjnë një marrëveshje me Muhammedin a.s. dhe dërguan një lajmëtarë që ta ftontë atë. Arsyeja që mushrikët donin të bisedonin me Muhammedin a.s. ishtë se atyre po ju dilnin intrigat në shesh dhe për të nxjerrur vetën e tyre të pastër kërkonin rrugë të reja.

Muhammedi a.s. ju përgjigj ftësës së tyre, erdhi në Qabe dhe ju ul atyre përballë. Mushrikët pa përtësë u futën drejt e në tëmë duke i thënë atij; ''O Muhammed! Arsyeja që të ftuam është se në kemi dëshirë të merremi vesht me njëri-tjetrin. Betohemi se deri më sot veç tëje nuk ka dalur askush në mesin e arabëve që ti përziej kaq shumë ata. Ti nëpërkëmbe fenë e të parëve tanë! Zotërat tanë i injoron! As intëlegjencen tonë nuk e pëlqëve! Bashkësinë tonë e përçave! Prej tëje nuk ngeli gjë p ana gjet! Nëse ti të gjitha këto i bën për ndonjë përfitim na thuaj të bëjmë më të pasurin ndër në, nëse e bën për pushtët na thuaj të bëjmë të parin tonë! Nëse të ka kapur ndonjë sëmundje apo të shqëtëson ndonjë xhind na thuaj të kurojmë! Mjafton ti të heqësh dorë prej pretëndimeve tuaja në jemi të gatshëm të bëjmë çfar do që ti të kërkosh prej nësh!...''

Ndërsa Muhammedi a.s. i degjoi me vëmëndje propozimet e mushrikëve ja nisi ti thoshtë atyre se; **''O Paria Kurejshitë! Anjëra prej këtyre që ju pretëndoni nuk ekziston të unë. Unë nuk ju ftoj juvë në Fenë e Allhut xh.sh. për të përfituar ndonjë mall apo pasuri nga ju, as që pretëndoj të më jepni pushtët apo famë, as nuk dua të jem kryesuesi juaj. Allahu më dërgoi Pejgamber më dha Kur'anin që tju thërras ju në të mirë dhe tju largoj nga intrigat dhe të kqiat që ju kanë kapluar. Nëse më besoni ju përgëzoj me xhennët por nëse më refuzoni atëherë dijeni se ju pret xhehennëmi, dijeni se këto nuk janë prej vetës sime por Allahu kështu me ka urdhëruar. Pra unë po ju thërras në atë që më ka urdhëruar Allahu xh.sh. tju therras dhe tju këshilloj që nëse pranoni ju fitoni edhe në këtë botë edhe në botën tjetër. Por nëse refuzoni i humbisni të dyja botërat. Ai që gjykon ndërmjet nësh është Allahu xh.sh. ndërsa përgjëgjësia ime është që dëtyrën që Ai (Allahu) më ka ngarkuar ta çoj deri në fund...''** Pasi e panë vendosmërinë e Muhammedit a.s. prej mushrikëve fjalën e mori Ebuxhehli, Umejje bin Half dhe disa të tjerë të cilët thanë; ''O Muhammed (a.s.)! Ti e din që nga ekonomia më problematikë se në nuk kan ë këtë zonnë, meqë pretëndon se je

Pejgamber atëherë lutë Zotin tënd që di heqë këto male dhe të na i largoi pengësat që në na lënë në këtë gjëndje! Veçanërsht lutju Zotit tënd që ti ringjallë të parët tanë duke filluar prej Kusaj bin Kilabit, i cili ishtë një njëri i nderuar dhe fjalëdrejtë! Edhe në e pyesim atë se a gënjën apo nuk gënjën ti. Pra e pyesim Kusajin që të na vërtëtoi se ato që ti thuaj janë magjira apo të vërtëta! Nëse ai do të vërtëtoi ata që ti thua në do të besojme ty. Kështu që mësojmë edhe për pozicionin tënd tëk Zoti yt. Por nëse ti nuk e ben dot këtë për në atëherë lutë Zotin tënd të të jap ty pasuri, të jap bahçe e lulishtë, pasuri dhe pushtët që edhe ti të mos jetosh sikur në duke punuar e vrapuar për të nxjerrur bukën e gojës, ose lutë Zotin tënd të dërgoi ty një ëngjël që të punoi për ty! ...''

Këto fjalë të kurejshitëve mushrikë I Dërguari i Allahutt a.s. ju dukeshin normale sepse nuk ishtë hera e parë që ata i benin të tilla propozime dhe kërkesa absyrde, ndaj I Dërguari i Allahut a.s. atyre ju përgjigj me butësi duke ju thenë se; **'' Unë nuk jam dërguar për këto që ju thoni por jam dërguar për të ju tërhequr vërejtjen që ti besoni Allahut, të mos i bëni shok e ortak atij sepse ai nuk ka as shok as ortak, të largoheni nga të kqiat dhe të ktheheni tëk e mira. Jam derguar të ju përgëzoj me xhennët nëse me pasoni dhe të ju tërheë vërejtjen se po nuk me pasuat atëherë do ju pres dënimi i xhehennëmit. Pra dijeni se unë nuk jam dërguar prej Allahut xh.sh. për përfitimë pasurie, pushtëti apo fame por jam dërguar që tju drejtoj në rrugën e drejtë dhë tju ndihmoj të dilni nga rruga e shthurjes dhe të se keqës.''** Por absurditëti i mushrikëve nuk kishtë të ndalur, ata ju drejtuan Muhammedit a.s. duke i thënë; ''Po mirë o Muhammed! Meqë nuk dashke as pasuri, as pushtët dhe as famë dhe thua se Zoti yt bën gjithçka! Atëherë thuaj Zotit tënd ta çaj qiellin që është mbi në dhe në ta shohim fuqinë e Tij!''

Muhammedi a.s. pa e prishur tërezinë, po me të njëjtin ritëm ''**ajo nuk është puna imë o kurejshitë, është puna Allahut ajo punë. Pra nëse Ai deshiron të jua plotësoi juve këtë dëshirë apo nuk dëshiron është punë e Tij dhe atë nuk e pengon asgjë dhe askush ta bëjë apo mos ta bëjë këtë.''** Por marrëzirat e mushrikëve nuk kishin të mbaruar pyetja e radhës që i drejtuan Muhammedit a.s. ''Po mirë o Muhammed! A nuk e dintë ai Zoti që në do të thirnim dhe do të bënim disa pyetje ty? a nuk ti ka mësuar ty ai pyetjet tona dhe përgjigjet që ti do të ju japësh pyetjeve tona? Në nuk të besojmë ty ndaj pse nuk të ka treguar ty Ai se çfar do na bëjë nëve pas këtij diskutimi të përbashket tonin, e me pas? ... dije o Muhammed, se pa na dërguar një Ëngjëll që të vertëtoi ato gjëra që ti na thua, në nuk do të besojmë ty... Tashmë erdhi koha të të tregojmë se në nuk kemi për tu ndalur më, o të na heqësh ti në qafe, o të heqim në ty...'' Pas këtyre fjalëve Muhammedi a.s. kuptoi që kurejshitët mushrikë nuk kishin ndërmend tja vënin veshin dhe ti besonin, anasjelltas ata ngulitën edhe me shumë në kryenëçësinë e tyre, ndaj ai u ngrit dhe u largua nga ata.[70]

Allahu xh.sh. Muhammedit a.s. i dërgoi Xhebrailin a.s. i cili i përcoli shpalljen (vahjin) e një vargu ajetësh për kundërshtinë dhe kryenëçesinë e mushrikëve Mekkas. Në ajetët 4-11 të sures En'am Allahu xh.sh. ka treguar gjëndjen dhe dënimin që i pret mushrikët dhe pasuesit e tyre. Në ato ajetë Allahu xh.sh. thotë; **''Nuk ka argument, që iu vjen atyre nga argumentët e Zotit të tyre, e që ata nuk i shmangen. Ata përgënjështruan të vërtëtën kur u erdhi, e më vonë do ta kuptojnë lajmin e asaj me të cilën talleshin. A e vërejtën ata, sa**

[70] Ibni Hishâm, Sîret, I, 315.

"Atë që Allahu e drejton në rrugë të drejtë, ai është udhëzuar, e atë që e lë të humbur, për ata nuk do të gjesh ndihmëtarë përveç Atij. Ne Ditën e Kijametit i tubojmë ata, duke i tërhequr rrëshqanas me fytyra përdhe, të verbër, memecë, të shurdhët. Vendi i tyre është xhehenemi, sa herë që të pushojë flaka Ne ua shtojmë flakën e zjarrit."
Isra ajeti 97

gjenërata para tyre i shkatërruam, e që Në iu patëm mundësuar atyre (komoditët) **në tokë çfarë juve nuk ju mundësuam; iu patëm lëshuar nga qielli shi me bollëk dhe iu patëm bërë, që të rrjedhin lumenj ndër ta, e për shkak të mëkatëve të tyre i shkatërruam dhe pas tyre sollëm breza të tjerë. Edhe sikur të zbritnim ty një libër të shkruar në letër, e ta preknin atë me duart e tyre, ata që mohuan do të thoshin: "Kjo nuk është tjetër përveç një magji e qartë". E pastaj thanë: "Pse të mos i zbresi atij** (Muhamedit a.s.) **një engjëll** (të na thotë për Muhamedin a.s., se është i dërguar)**". E sikur të zbritnim Në një engjëll çështja do të merrtë fund, duke mos iu dhënë atyre afat. Sikur ta bënim Në atë** (të dërguarin) **engjëll, atë do ta bënim** (në formë) **njëriu e do t'ua përzienim** (ngatërronim) **atyre atë, që i përzien ata vetës së tyre. Edhe të dërguarit e tjerë para tëje janë përqëshur, e ata që u tallën pësuan** (dënim) **për shkak se talleshin.** (Në vend që adhurimi, madhërimi dhe lavdërimi t'i bëhet vetëm Allahut, që krijoi tërë ekzistëncën me të gjitha qëniet dhe komandon me të gjitha ngjarjet e ndodhitë; Atij që është i adhuruar prej gjallesave të qiejve e të tokës, idhujtarët mekas i përshkruanin shok dhe i njihnin për zota idhujt e tyre të gdhendur me duart e tyre dhe nuk kuptonin, se do t'i shkatërrojë Allahu, sikurse i shkatërroi ata para tyre, të cilët ishin edhe më të fuqishëm. Nga kokëfortësia dhe inati, idhujtarët nuk deshën ta pranojnë Muhamedin a.s. si pejgamber, as Kuranin si shpallje të Zotit. Kërkuan t'u vijë ndonjë melek e të vërtëtojë për Muhamedin a.s. etj. Zoti e ngushëllon Muhamedin a.s. për talljet që i bënin, duke i thënë, se edhe me pejgamberët para tëje bëheshin kësi talljesh, dhe se Zoti do t'u japë atyre dënimin e merituar). **Thuaj: "Ecni nëpër tokë e mandej shikoni se si që përfundimi i përgënjështruesve.** Ndërsa në ajetët 7-10 në sures Furkan Allahu xh.sh. thotë; **'' E ata thanë: "Ç'është me këtë të dërguar, i cili ha ushqim dhe ec nëpër tregje? Përse të mos i jetë dërguar një engjëll së bashku me të, e të jetë qortues?" Ose atij t'i jepet ndonjë thesar, apo të ketë ndonjë kopsht nga i cili do të ushqëhej? Zullumqarët madje thonë: "Ju vetëm jeni duke ndjekur një njëri, që e ka zënë magjia!" Shih se çfarë shembujsh të sjellin, prandaj ata janë të humbur dhe nuk mund ta gjejnë rrugën e drejtë. Është i Madhëruar Ai, i cili po të dëshirojë mund të japë ty edhe më mirë se ç'thonë ata, kopshtë në të cilat rrjedhin lumenj, ku ka edhe pallatë.** Dhe po në të njëjtën sure ajeti 21 Allahu xh.sh. thotë; **'' E ata që nuk e shpresojnë takimin Tonë, ndaj thanë: "Përse të mos na dërgohen nëve engjëj, ose përse të mos e shohim Zotin tonë?" Ata e tëjçmuan lart vetën dhe u sollën me arrogancë."** Edhe në ajetin 9. të sures Sebe Allahu thotë; **'' A nuk e shohin qiellin e tokën, që i ka rrethuar ata para dhe prapa? Sikur të duam, Në e shembim tokën me ta ose lëshojmë mbi ta copa nga qielli. S'ka dyshim, se në këtë ka argument për secilin njëri, që kthen mendjen të Zoti."** Po ashtu në suren Isra ajeti 97 Allahu xh.sh. thotë; **'' Atë që Allahu e drejton në rrugë të drejtë, ai është udhëzuar, e atë që e lë të humbur, për ata nuk do të gjesh ndihmëtarë përveç Atij. Në Ditën e Kijametit i tubojmë ata, duke i tërhequr rrëshqanas me fytyra përdhe, të verbër, memecë, të shurdhët. Vendi i tyre është xhehenëmi, sa herë që të pushojë flaka Në ua shtojmë flakën e zjarrit.''**

Me zbritjen e këtyre ajetëve mushrikët u acaruan edhe më shume dhe filluan sulme më të ashpra ndaj Muhammedit a.s. dhe besimtarëve që i besonin atij.

Një ndër më shqëtësuesit për Muhammedin a.s. ishtë Ubej bin Halefi me të vëllanë. Një ditë Ubej kishtë marrë një rreshke të kalbur të ndonjë kafshe dhe kishtë ardhur pranë Muhammedit a.s. duke ju drejtuar atij '' O Muhammed! A mos valle thua se Allahu yt do ta ringjalli edhe një herë këtë rreshken e kalbur? A është ashut po thua a? Pra ti po thua që kjo rreshkë do ringjallet prap! Dhe duke e bërë pluhur rreshken me duart e tij dhe në formë injorimi ja hodhi para atij duke thënë; '' O Muhammedit! Po kush do të na ringjall nëve more kur në do të jemi bërë pluhur e hi?'' Ndërsa Muhammedi a.s. ju kthye ''Po ore Po, Allahu xh.sh. është ai që do të marri shpirtin, pastaj do të na ringjalli dhe ty do të fusi në zjarrin e xhehennëmit.'' Ky ishtë dhe shkaku i zbritjes se ajetëve 77-81 në suren Jasin ku Allahu thotë; **'' A nuk mendon njëriu, se Në e krijuam atë prej një pikë uji** (fare), **kur ja, ai kundërshtar i rreptë. Ai na solli Nëve shembull, e harroi krijimin e vet e tha: "Kush i ngjall eshtrat duke qënë ata të kalbur?" Thuaj: "I ngjall Ai që i krijoi për herë të parë, e Ai është shumë i Dijshëm për çdo krijim. Ai që prej drurit të gjelbër ju bëri zjarrin, e ju prej tij ndizni". A nuk është i fuqishëm Ai, që krijoi qiejt e tokën, të krijojë njërëz sikundër se i krijoi ata? Po, Ai është Krijuesi, i Gjithëdijshmi.''**

Besimi I Halid Bin Said

Që kohën kur kishtë filluar hapur thirrja në Isalm Sadi kishtë parë në ëndërr sikur i ati e kishtë kapur për beli dhe po e tërhiqtë drejt xhehennëmit por prej duarve të të atit e kishtë shpëtuar I Dërguari i Allahut a.s. i cili po kalontë aty pranë. Sadi u zgjua dhe tha kjo ënderr nuk mund të jetë gabim, ndaj në mëngjes ai dolin eë rrugë dhe takoi Ebubekrin r.a. të cilit ja tregoi ëndërrën që kishtë parë. Ebubekri i tha; ''O Sad! Ëndërra jotë është më se e vërtëtë, Muhammedi a.s. është I Dërguari i Allahut. Vrapo tëk ai dhe pranoje atë që ai i fton njërëzit! Ti bindju atij a.s. dhe nëse shoqërohesh me të do të shohësh se mu ashtu sikur tu ka shfaqur në ëndërr ai do të shpëtoi ty prej zjarrit të xhehennëmit. Ndërsa babai yt do të mbes aty ku e ke lënë në ëndërr (në xhehennëm)!''

Halid bin Sadi kishtë mbetur nën ndikimin e ëndërrës së tij dhe nuk po e zintë vëndi në vënd. Pa humbur kohë ai u nis drejt vëndit të quajtur Exhjad me shpresën se aty do ta takontë Muhammedin a.s. dhe ashtu ndodhi, i Dërguari i Allahut ishtë aty.

Sadi pa u përmbajtur aspak; '' O Muhammed (a.s.)! Kup o i thërret njërëzit ti?'' e pyeti Prefetin a.s. i cili me butësinë e tij ja ktheu; **''Unë po i thërras njërëzit tëk Ai i Cili nuk ka as shok, as ortak dhe as të ngjashëm me Të, pra po i thërras tëk Zoti i gjithësisë Allahu xh.sh. dhe po ashtu po i thërras të më besojnë së unë jam njëri sikur gjithë të tjerët dhe se Allahu më ka Dërguar ti thërras ata tëk Ai. Pra po ju them njërëzve se këto që ju po adhuroni nuk kanë asnjë lloj dobie, ata sjanë as për vetën e tyre dhe as për ju, ndërsa Ai që meriton të adhurohet është vetëm Allahu xh.sh..''** Pasi e dëgjoi Muhammedin a.s. Sadi i tha; ''Edhe unë tashmë do të dëshmoj se nuk ka Zot tjetër veç Allahut dhe se ti je I Dërguari i Tij.'' Dhe pranoi Islamin.

Pranimi i Islamit nga ana e Halid bin Sadit e gëzoi shumë Muhammedin a.s.. Së bashku me Sadin r.a. Islamin e pranoi bashkeshortja dhe vellai i tij Omeri. Ndërsa kur dëgjoi i ati se ata ishin bërë myslimanë i mblodhi fëmijët dhe të afërmit e tjerë që ende nuk e kishin pranuar Islamin dhe i urhdëroi ata të ja sillnin pranë Sadin, të shoqën e Sadit dhe vëllain e tij Omerin. Babai i tyre Ebu Uhajha ishtë një ndër armiqtë më të përbëtuar të Islamit. Ky filloi ti rrihtë dhe të ju kërkoi bijëve të tij që të

hiqnin dorë prej Islamit, ndërsa Sadit i thoshtë; ''Ti je ai që pranon Muhammedin (a.s.)? A nuk e sheh ti se si na i nëpërkëmbi idhujt dhe si na ndau me njëri tjetrin Muhammedi (a.s.)!'' I biri (Sadi) që ndodhej nën dhunën e të atit ja ktheu ''Betohem në Allahun se ajo që thotë Muhammedi a.s. është e vërtetë. Unë i besoj atij. Vdes dhe nuk heë dorë nga besa që i kam dhënë, pra vdes dhe nga Islami nuk heq dorë!''

"O Allah fali sepse ata nuk janë të vetëdijshëm për atë që ata bëjnë."
Hadith.

Kur dëgjoi i ati këtë dalje të Sadit u nërvikos edhe me shumë sa që e rrihtë mo shkop gjer sa shkopi u thye pastaj; ''O Femijë i prapë shko nga të duash. Betohem se ty nuk kam me ta dhënë kafshatën e bukes!'' Sadi duke dalur nga dera thoshtë; ''Ti mund të ma presësh hakun por nuk ka pikë dyshimi që Allahu do ma japë rrizkun.'' Me pas babai i Sadit ju kthye të tjereve dhe ju tha se nëse ndonjëri nga ju dëshiron ta pasoi Sadin të iki pas tij por prej frikes askush nuk e hapi gojën dhe nuk e luajti hapin.

I ati e mbylli Sadin edhe në qëlinë e tij dhe për tre dit radhasi as nuk dha të hajë as të pijë. Pas tre ditëve Sadi ja arriti ti shpëtoi të atit dhe u largua prej tij. Pa zgjatur shume të atin e Sadit e kapi një sëmundje e rëndë. Edhe pse ishtë në atë gjëndje ai thoshtë; ''Ah sikur të bëhesha mirë që të mos lejoja askënd nga myslimanët të marrin frymë. Të mos lejoj askënd ti nëpërkëmbi idhujt tanë, ti detyroj ata (myslimanët) të adhurojnë idhujt dhe të mos mbes kush pa i adhuruar idhujt në Mekka!..! Kur shihtë Sadi këtë vendosmëri armiqsie të i ati filloi ti lutëj Allahut që tja shpëtontë vëllezirët prej duarve mizore të të atit dhe ait ë mos ngrihej me nga shtrati e të dhonontë vëlleërit e tij. Allahu ja pranoi duanë Sadit, i ati nuk u ngre me kurre nga shtrati, ai vdiq aty, idhujtarë në shtratin e vdekjes.

Musab Bin Umejri Bëhet Mysliman

Musab bin Umejri radijallahu anhu vintë nga një ndër familjet më të pasura Kurejshitë. Kur dëgjoi pë I Dërguari i Allahutn a.s. në zemrën e tij lindi një simpati e madhe ndaj tij. Ai e pristë me padurim takimin me të. Më në funda i nuk duroi më dhe shkoi në Dar-ul Erkam dhe pranoi Islamin. Por kur dëgjuan prindërit e tij për këtë ja hoqën atij të gjitha të drejtat familjare dhe filluan ta dhunojnë. Ata e burgosën atë në shtëpi dhe për shumë ditë e lanë pa buke e ujë, me ditë të tëra e nxirrnin poshtë diellit të nxehtë të Arabisë dhe e dhunonin nën tëmpëraturat e larta. Të gjitha këto barbarizma ato i bënin vetëm dhe vetëm që ait ë hiqtë dorë prej besimit Islam. Por Musab bin Umejri i rezistoi të gjitha atyrë barbarizmave dhe nuk hoqi dorë prej besimit Islam. Ai para se të pranontë Islamin jetontë në konfor, luks dhe bollëkun e pasurise së familjes. Të gjithë e kishin zili për jetësën që bentë, por kur ai pranoi Islamin familja ja mohoi atij të gjitha të drejtat dhe trashgimërinë familjare, madje përtëj këtyre ata e mbanin nën presion e dhunë.

Ndaj ai nuk duroi me dhe u nis drejt e të I Dërguari i Allahut a.s. Aliut r.a. ketë e transmeton kështu; '' Në ishim të ulur bashkë me I Dërguari i Allahutn a.s.. Pa pritmas vumë re që po afrohej Musabi, ai mbi trup kishtë një veshje për të ardhur keq, shenjat e dhunës që kishin ushtruar mbi të dukej qartë në trupin e tij. Kur e pa I Dërguari i Allahut alejhi selam në atë gjëndje ju mbushën sytë me lot. Por kur vuri re vendosmërinë e tij në Islam ai s.a. tha; **'' A e shihni kë që ja ka ndriçuar zemrën me iman Allahu. E kam parë kur peindërit e tij e vishnin dhe e ushqënin me veshjet dhe ushqimet më të mira në Mekka por dashuria e tij për Allahun dhe Të Dërguarin e Tij e ka prurë në këtë gjëndje.''**

Përmende Hakkun nga të jesh
Ashtu urtësi shumë do gjesh
Të hapen dyert të gjitha
Sikur drita e syrit t,shtohet bukuria

Sikur thotë edhe Shems Tërbidhiu
Dynjaja ka fund, e keqja kacafiu
E gjitha shkrihet e zhduket
I përhershëm vetëm Allahu mbet

Salâtullah selâmullah,
Alejke jâ Resûlallah.

EMIGRIMI PËR NË HABESHISTAN (ETIOPI)

Emigrimi i parë në Habeshistan

"O Sahabë! Tashmë ka ardhur koha të ndaheni dhe të përhapeni në rruzullin tokësor, Allahu xh.sh. do të na ribashkoi përsëri."
Hadith

Prej kohës kur ju shpall Pejgamberllëku Muhammedit a.s. deri në në vitin e pestë numri i myslimanëve poshtohej nga dita në ditë. Por edhe mushrikët e kishin shtuar nga dita në ditë dozën e dhunës ndaj myslimanëve. I Dërguari i Allahutn a.s. e pikëllontë shumë dhuna dhe barbarizmat që ushtroheshin mbi myslimanët, ai nuk po arrintë ti durontë më ato brabarizma sikur lidhja e besimtaërve këmbë e duar pas deveve që ja coptonin trupin në copa, as varjen e myslimanëve nën tëmpëraturat e larta ku ju digjej trupi e mishi sikur piqët bagëtia në hell. Ndaj ai një ditë i mblodhi sahabët dhe ju tha; **'' O Sahabë! Tashmë ka ardhur koha të ndaheni dhe të përhapeni në rruzullin tokësor, Allahu xh.sh. do të na ribashkoi përsëri.''** Sahabët nga habi ku të shkojmë o I Dërguari i Allahut i thanë atij. I Dërguari i Allahut a.s. ngriti dorën dhe duke bërë me shenjë nga Habeshistani tha; **''Ja atje, në tokat e Habeshistanit shkoni![71] Shkoni atje sepse atje sundon një sundues që nuk i bën padrejtësi askujt. Dijeni se atje është shtëti ku sundon drejtësia. Shkoni dhe qëndroni atje deri sa Allahu xh.sh. të ju jap mundësi të shpëtoni prej kësaj dhunë dhe mizorie që ushtrohet mbi ju.''**

Muhammed Mustafai a.s. kishtë vendosur ti shpëtontë shokët e tij prej dhunës dhe barbarizmave të mushrikëve, ndërsa vetë do të qëndrontë në Mekka përballë tyre. Pasi I Dërguari i Allahut a.s. lejoi sahabët të emigronin një pjesë prej tyre u ndanë nga vendlinja dhe emigruan, por pikëllimi i tyre nuk ishtë se u ndanë prej vendlindjes së tyre por prej ndarjes nga I Dërguari i Allahut xh.sh.. Në këtë emigrim të parë kishin marrë pjesë prej sahabëve të Osmani dhe bashkëshortja e tij Rukijje binti Resûlullah, Ebû Huzejfe me bashkëshortën e tij Sehle binti Suheyl, Zubeyr bin Avvâm, Mus'ab bin Umejr, Abdurrahmân bin Avf, Ebû Seleme bin Abdulesed me bashkëshortën e tij Umm-i Seleme, Hâtib bin Amr, Âmir bin Rebîa me bashkëshortën e tij Lejlâ binti Ebî Hasme, Osman bin Maz'ûn, Ebû Sebre bin Ebî Ruhm me bashkëshortën e tij Ummu Gulsum binti Suhejl, Suhejl bin Bejdâ, Abdullah bin Mes'ûd "radiallahu anhum" etj...[72] Kjo ishtë ajo koha kur I Dërguari i Allahut a.s. tha për Osmanin r.a. se; '' Pas Lutit alejhi selam ai që udhëton për herë të parë me bashkëshortën e tij është Osmani radijallahu anhu.''

[71] Ibni Ishâk, Sîret-i Resûl, 194; Ibni Hishâm, Sîret, I, 321; Ibni Sa'd, Tabakât, I, 203- 204; Ibni Kethîr, Bidâje, III, 94
[72] Ibni Ishâk, Sîret-i Resûl, 205-210; Ibni Sa'd, Tabakât, I, 204.

Emigrimi Për Në Habeshistan (Etiopi)
(Foto-HARITA)

"O Kurejshitë! Ju më godisni mua por dijeni se unë jam I Dërguari i Allahut juaj."
I Dërguari i Allahut Muhammed a.s.

Një pjesë prej sahabëve u larguan fshehurazi me deve ndersa një pjesë prej tyre u larguan më këmbë. Kur arritën në Shuajbie kishtë dashur allahu që aty të gjëndeshin dy anije tregëtie, ata i paguan tarifën e udhëtimit tregëtarëve dhe hipën në anije. Por më të dëgjuar mushrikët u nisën për të ndaluar emigrimin e shabaëe, kur arritën në port anijet kishin kohë që ishin hapur në det, ndaj mushrikët u kthyen të dëshpruar në Mekka. Pra përpjekja për të penguar emigrimin e sahabëve ju kish shkuar bosh dhe u kthyen të humbur në Mekka. Ndërsa sahabët kishin mbërritur shëndosh e mirë në Habeshistan,[73]ku mbreti i Habeshistanit Nëxhashi i priti mirë myslimanët, i strehoi ata dhe ju dha i la të jetonin të lirë.

Pas ikjes së besimtarëve në Habeshistan Allahu i zbriti I Dërguari i Allahutt a.s. suren Nëxhm. I Dërguari i Allahut a.s. doli një ditë në Mesxhid-ul Haram dhe po këndontë ajetët 19-20 të kësaj sureje në të cilët thuhet se; **''E ju, a i shihni Latin dhe Uzanë? Dhe atë të tretin e të fundin, Menatin (a kanë fuqi si Zoti i Muhamedit, e ju i konsideroni zota)!''** Kur i dëgjuan mushrikët këto ajetë menduan se këto ishin fjalët e Muhammedit a.s. dhe thanë; ''Meqë Muhammedi (a.s.) e paska pranuar fenë tonë edhe në heqim dorë prej armiqësisë dhe pajtohemi me të.'' Ishtë Velid bin Mugire ai që ju afrua Muhammedit a.s. dhe i tha ''o Muhammed, këtu e mbrapa në as nuk të prekim dhe as nuk kemi më punë me ty!'' Muhammedi a.s. u habit kur i dëgjoi fjalët e tij. Ky lajm i mushrikëve u përhap sikur ata bënë paqë me Muhammedin a.s. (!) dhe pa zgjatur shume ky lajm arriti gjer në Habeshistan tëk sahabët që kishin emigruar atje! Kur ju arriti lajmi atyre ishtë fundi i muajit Ramazan dhe ata menduan se ky ishtë ai lajmi i shumëpritur që do të merrtë fund emigrimi i tyre. Pra arsyeja e emigrimit të tyre ishin barbarizmat që ushtronin mushrikët ndaj myslimanve dhe kur erdhi lajmi se u arrit marrëveshja për paqë me Muhammedin a.s. dhe pasuesit e tij ata menduan të kthehen në vëndlindje. Për këto ndodhira Allahu xh.sh. i përgënjështroi dredhitë e djave ku nëpërmjet Xhebrailit a.s. i zbriti Muhammedit a.s. ajetin 52 të sures Haxhxh në të cilin thotë; **'' Në nuk dërguam para tëje asnjë të dërguar (me shpallje) dhe asnjë pejgamber (të dërguar si vazhdues i shpalljes së mëparshme), e që kur ai (i dërguari) dëshiroi diçka të mos iu pat hedhur në atë dëshirën e tij djalli, e Allahu asgjëson atë që e hedh djalli, dhe Allahu fuqizon argumentët e Veta. Allahu është shumë i Dijshëm dhe me urtësi të madhe i rregullon çështjet.''** Kur degjuan mushrikët këtë ajet përsëri i rinisën sulmet dhe barbarizmat e tyre ndaj myslimanëve. Ndërsa myslimanët që kishin emigruar në Habeshistan në muajin SHeval u kthyen në Mekka dhe mësuan se lajmi që ata kishin marrë ishtë i rremë.[74] Ata në Habeshistan kishin qëndruar pak më shumë se dy muaj dhe kur u kthyen në Mekka ata tregonin për mikëpritjen që kishin parë atje. Mbreti i Habeshistnit ata i kishtë pritur me dashamirësi, ju kishtë dhënë të hanin dhe të pinin, i kishtë strehuar dhe kishtë treguar një mikëpritje të veçantë për to, sa që ata kishin mbetur të mahnitur nga kjo sjellje e tij.[75]

Hamzai Radijallahu Anhu Pranon Islamin

Në vitin e gjashtë pas ardhjes se shpalljes... Islami po kalontë nga veshi në vesh, nga goja në gojë, nga zemra në zemër dhe i kishtë kapërcyer kufinjtë e Arabisë. Kjo gjëndje i kishtë acaruar shumë mushrikët Kurejshitë sepse ata me gjithë përpjekjet dhe cakrificat e tyre nuk ja kishin arritur dot ta ndalnin përhabpjen e Islamit.

[73] Ibni Sa'd, Tabakât, I, 204; Taberî, II, 221; Ibni Sejjidinnâs, I, 116; Mevâhib Sherhi, I, 271.
[74] Ibni Ishâk, Sîret-i Resûl, 194-204; Ibni Hishâm, Sîre, I, 321-332; Ibni Sa'd, Tabakât, I, 204; Taberî, Histiria, II, 411.
[75] Ibni Ishâk, Sîret-i Resûl, 194; Ibni Hishâm, I, 364; Ibni Sa'd, Tabakât, I, 208; Taberî, Historia, II, 414.

Në **"Delâil-un nubuvve"** dhe në **"Me'ârixh-un nubuvve"** erdhi lajmi se;

"O Xhaxha! Unë gëzohem vetëm nëse ti pranon Islamin dhe e shpëton veten tënde prej zjarrit të xhehennemit"
Muhammedi a.s.

Mushrikët kishin një idhull që quhej Velid, ata ishin mbledhur në kodrën Safa dhe po i bënin adhuronin atë. I Dërguari i Allahut a.s. shkoi pranë tyre dhe i bëri thirrje atyre në Islam. Një shejtan qafir që ndodhej pranë idhullit filloi të flasë me fjalë ofenduese ndaj I Dërguari i Allahutt a.s. të cilin e prekën shumë fjalët e qafirit. Një ditë tjetër dikush erdhi dhë i dha selam I Dërguari i Allahutt a.s. dhe i tha; ''O i Derguari i Allahut! Kam dëgjuar se kur shkove në kodrën Safa një shejtan i mallkuar të kishtë sharë dhe ofenduar. Unë do shkoj dhe ku ta gjej do ja heq kokën atij. Prej jush kërkoj që nëse e shihni të arsyeshme nësër të vini sërish në kodren Safa dhe ti ftoni kurejshët në Islam. Unë do të jem pranë idhullit dhe do të them fjalë lëvduese për ty.'' I Dërguari i Allahut a.s. e pranoi ftësën e thirrësit dhe të nësërmen shkoi atje dhe filloi ti thërras Kurejshitët në Islam. Aty gjëndej edhe Ebuxhehli. Dhe kur dëgjoi atë që thuri lëvdata për I Dërguari i Allahutn a.s. u ngrit dhe së bashku me mushrikët filluan të sulmonin Muhammedin a.s., ata e sulmuan aq shumë sa që fytyra ju gjakos. Por Ai sallahau ve selam nuk e prishi natyrën të qëtë dhe ju kthye atyre duke ju thënë; **''O Kurejshitë! Ju më godisni mua por dijeni se unë jam I Dërguari i Allahut juaj.''** Dhe u largua prej tyre për të shuar në shtëpinë e tij.

Një grua skllave e kishtë parë gjithë atë çfar i kishtë ndodhur Muhammedit a.s. me mushrikët dhe ajo kishtë shkuar të xhaxhai i I Dërguari i Allahutt a.s. Hamzai i cili kishtë dalur për gjueti. Ju afrua atij dhe i tha; ''O Hamza! Nuk e di ç'njëri je që rrin duke gjuajtur sorkadhet apo kaprolët me shigjeta ndërkohë që nipin tënd jua ke lënë gjah Kurejshitëve, të cilët sillen si ju don qëjfi atyre me të?'' Hamzai r.a. u prek shumë nga këto fjalë që dëgjoi ndaj ai e la gjahun dhe u nis drejt e për në shtëpi. Pr sikur ishtë zakoni i asaj kohe tëk arabët para se të futëj në shtëpi a shkonin dhe bënin tavaf në Qabe, kështu bëri dhe Hamzai r.a. Pas tavafit atij ju ringjallën edhe një herë fjalët e gruas që i kishtë thënë për dhunën që kishtë pësuar nipi i tij Muhammedi a.s. prej mushrikëve. Por papritmas ai pa mushrikët që ishin mbledhur diku në një cep pranë Qabes, ai nxorri armët dhe u nis drejt tyre. Me tua afruar ju drejtua mushrikëve, pikërisht duke ju drejtuar Ebuxhehlit i cili ishtë iniciatori kryesore i sulmeve që i beheshin Muhammedit a.s., duke i thënë; ''A ti je ai që shan, ofendon dhe ja nxi jetën djalit të xhaxhait tim Muhammedit (a.s.)? Dijeni sa tani e tutje feja e tij është feja ime. Nëse ta mban atë që i bën atij eja ma bëj dhe mua dhe shihe pastaj ç'të ndodh'' dhe me harkun e gjahut që mbantë në dorë e goditi në kokë Ebuxhehlin, i cili nuk reagoi fare kundër tij, por ju kthye atyre që deshën ti kundërvhen Hamzait r.a. duke ju thënë; ''Lëreni sepse a ika të drejtë, unë ja kam sharë dhe sulmuar nipin e tij Muhammedin a.s.''

Pasi u largua Hamzai r.a. të pranishmit ju kthyen Ebuxhehlit dhe i thanë; '' O Ebuxhehil! Përse nuk na lejove ta godasim Hamzain!'' Ai ja ktheu atyre; ''Aman mos e luani! Sepse nëse ai nxehet me në do bëhet mysliman dhe do bashkohet me Muhammedin (a.s.), që do me thënë; pranimi i Islamit nga Hamzai e forcon me shumë Muhammedin (a.s.).'' Ebuxhehli e dintë mirë që Hamzai ishtë njëri trim, zotërontë respekt të veçantë tëk arabët dhe ishtë një ndër njërëzit më të fuqishëm në Mekka. Kjo ishtë arsyeja që Ebuxhehli, vetëm që Hamzai të mos bëhej mysliman, kishtë toleruar goditjen që i bëri ai (Hamzai r.a.) atij. Por Hamzai ishtë i vendosur tashmë ndaj ai shkoi të Muhammedi a.s. dhe i tha; ''O Muhammed (a.s.)! Gëzohu se

e mora hakun tënd nga Ebuxhehli, e kam goditur atë sa që ju gjakos fytyra!'' Prefeti i mëshirës ja ktheu; **''Unë nuk i gëzohem këtyre gjërave.''** Atëherë më thuaj çfar mund të bej unë që ta heq mërzinë dhe të gëzoi ty!'' Atëherë I Dërguari i Allahut a.s. **''O Xhaxha! Unë gëzohem vetëm nëse ti pranon Islamin dhe e shpëton vetën tënde prej zjarrit të xhehennëmit''** i tha Hamzait i cili pa një pa dy pranoi Islamin.

Sipas Abdullah ibni Abbasit r.a. ajeti 122 i sures En'am në Kur'an ka zbritur në kohën kur Hamzai r.a. pranoi Islamin. Ajeti 122 i sures En'am thotë se; **'' Vallë, a është ai që që i vdekur, kurse Në e ngjallëm dhe i dhamë dritë, me të cilën ecën mes njërëzve, si ai që ka mbetur në errësirë (i humbur) dhe nuk mund të shpëtojë nga ajo? Ja, kështu (si këtij në errësirë) iu duket mirë mohuesve ajo që veprojnë.''** Sipas Ibn Abbasit ''I Ndrituri'' në këtë ajet është Hamzair r.a. ndërsa ''I Humburi'' është Ebuxhehli.

"(O xhaxha!) Unë do të gëzohem vetëm nëse ti beson dhe shpëton trupin tënd të çmuar nga zjarri i Xhehenemit."
Hadith

Hamzai r.a. pasi pranoi Islamin shkoi të Kuresjhët dhe ju tha atyre se tashmë ka pranuar Islamin dhe kush ka guxim ti dal para dhe ta ndaloi apo kundërshtoi këtë vendim të tij. Mushrikët i kapi paniku sepse ashtu sikur u përmend më lart se Hamazi ishtë një ndër njërëzit më të respëktuar dhe me të fuqishëm në Mekka, ndaj ata nuk i pikëllontë vetëm fakti se ai kishtë pranuar Islamin por i pikëllontë fakti se me pranimin e Islamit nga ai e kishtë fuqizuar edhe më shumë Muhammedin a.s. Ndërsa nga an tjetër besimtarët ishin gëzuar shumë sepse vetëm atëherë e kishin ndjerë vetën më të fuqishëm nga mushriket. Kështu që myslimanët filluan të lëvinin lirshëm sepse mushrikët kishin frikë ti dhunonin apo ti sulmonin ata si më parë.[76]

Me dashuri udhëtova
Tëk ti Ja I Dërguari i Allahut
Nga gjynahet mu nxi fytyra
M'pastro Ja I Dërguari i Allahut

Omeri Radijallahu Anhu Bëhet Mysliman

Feja Islame po përhapej nga dita në ditë, drita e Kur'anit vazhdontë ti ndriçontë shpirtërat. Kush e kishtë rrisk/kismet ndriçohej dhe ju nashkangjistë udhëzimit të Allahut xheleshanuhu. Numri që kishtë fatin të ju bashkangjistë vargut të sahabëve radjiallahu anhum shtohej nga dita në ditë, zemrat bashkoheshin dhe ndërgjegjet ngriheshin të bashkuara dorë për dore. Rrethi i I Dërguari i Allahutt alejhi selam shtohej e zgjerohej sikur helikë. Nga sahabët një lëvizje e vogël e I Dërguari i Allahutt a.s. merrej sikur të ishtë një urdhër për ta, madje ata garonin kush të ishtë më i përkushtuar ndaj parmeve dhe udhëzimeve të tij. Ata ishin të gatshëm që edhe jetët ti flijonin për të.

Paniku dhe shqëtësimet e mushrikëve kishtë arritur kulmin, sepse edhe më të fortët e tyre po i braktistë ata dho po i bashkohej karvanit të Muhammedit alejhi selam. Një ndër ata që i kishtë braktisur për herë të fundit ishtë Hamzai r.a. i cili ju kishtë bashkangjit rrethit të Muhammedit a.s.. Kjo ndodhi e papritur i kishtë nxjerr nga mendët mushriket. Kjo ishtë arsyeja që dhe i biri i Hatabit Omeri (i cili ende nuk kishtë pranuar Islamin), një ditë kishtë daluar në rrugë dhe ishtë betuar se ku ta zintë Muhammedin (a.s.) da ta vristë. Ai e gjeti I Dërguari i Allahutn tonë të

[76] Ibni Ishâk, Sîret-i Resûl, 151-153; Ibni Hishâm, Sîret, I, 291-292.

dashur duke falur namaz në Qabe. Ai po pristë që të marontë faljen por kur dëgjoi ato fjalë që Muhammedi a.s. po kendontë atij (Omerit r.a.) ju shtua meraku dhe filloi ta dëgjontë me vëmëndje.

I Dërguari i Allahut alejhi selam po këndontë ajetët e sures Hakka… Allahu xh.sh. në suren Hakka thotë; **E Vërtëta** (Kijameti). **Ç'është e Vërtëta** (Kijameti)? **Çka të mësoi ty, se ç'është e Vërtëta** (Kijameti)**? Themudi dhe Adi përgënjështruan Tronditjen** (Kijametin). **Sa i përket Themudit, ata u shkatërruan me krismë të tmerrshme. Ndërsa Adi është shkatërruar me një erë të fortë, të pakufishme. Atë Ai e lëshoi kundër tyre shtatë nët e tëtë ditë rresht, kur i shihje njërëzit në to të rrëzuar, si të ishin trupa hurmash të zgavruara. A e sheh prej tyre ndonjë që ka mbetur?**

Erdhi faraoni dhe ata, që ishin para tij, si dhe të përmbysurit (fshatrat e popullit të Lutit) **me punë të gabuara. Ata kundërshtuan të dërguarin e Zotit të tyre, e Ai i dënoi ata me një dënim edhe më të madh (**prej dënimeve të mëparshme**). Pasi uji pat vërshuar Në ju bartëm në anije, për ta bërë atë (**ngjarje**) përkujtim për ju dhe për ta ruajtur atë veshët që janë përkujtues. E kur të fryhet në sur një fryrje, dhe të ngrihen toka e kodrat e ta godasin vrullshëm njëra-tjetrën me një të goditur. Në atë kohë ndodh Ndodhia e madhe (**Kijameti**). E qielli çahet, pse ai atë ditë është i brishtë. Dhe engjëjt qëndrojnë në skajet (**anët**) e tij, e atë ditë tëtë (**engjëj**) e bartin mbi vetë Arshin e Zotit tënd. Atë ditë ju do të ekspozoheni (**para Zotit**), duke mos mbetur fshehur asnjë sekret juaji.**

Kujt t'i jepet libri i vet nga e djathta e tij, ai do të thotë: "O ju, ja, lexojeni librin tim!" Unë kam qënë i bindur, se do të jap llogarinë time. Dhe ai atëherë është në një jetë të kënaqshme, në një xhenët të lartë. Pemët e tij i ka krejt afër. (E thuhet**) Hani e pini shijshëm, sepse në ditët e kaluara ju e përgatitët këtë. Ndërkaq kujt i jepet libri i tij nga e majta e tij ai thotë: "O i mjeri unë, të mos më jepej fare libri im. Dhe të mos dija fare se çka është llogaria ime. Ah, sikur të kishtë qënë ajo (**vdekja e parë**) mbarim i amshueshëm për mua. Pasuria ime nuk më bëri fare dobi. U hoq prej meje çdo kompetëncë e imja. U thuhet zebanëve: Kapeni atë, vendosjani prangat! Pastaj futëni atë në xhehennëm. Mandej lidheni atë me një zinxhir të gjatë shtatëdhjetë kutë. Se ai ka qënë që nuk besoi Allahun e Madhëruar. Ai nuk nxistë për t'i ushqyer të varfërit. Ai sot nuk ka këtu ndonjë mik, as ushqim tjetër përveç të të shpërlarave, që atë nuk e ha kush, pos mëkatarëve…"**[77]

"Nuk është as fjalë e ndonjë falltori, po ju nuk jeni të cekët ne mendim. Është zbritje prej Zotit të botëve!" ***Hakkah 42-43***

Omeri po e degjontë I Dërguari i Allahutn a.s. me një habi dhe vëmendje të madhe dhe këtë me vonë ai do e shprehtë kështu; '' Betohem se, kur po dëgjoja ato çfar thoshtë Muhammedi a.s. me bukurinë, rrjedhshmërinë dhe kuptimin e plotë të tyre, ai nuk ishtë tjetër por vetëm një poet sikur thonë Kurejshitët. Ndërsa Muhammedi a.s. këndoi ajetët 38-41 të sures Hakkah ku thoshtë; **'' Pra Unë betohem në atë që e shihni, edhe në atë që nuk e shihni, se me të vërtëtë ai** (Kurani) **është fjalë** (e Zotit), **që e lexon i Dërguari i ndershëm! Ai nuk është fjalë e ndonjë poeti, po ju nuk besoni..''** atëherë mendova me vetë se, me që ky kuptoj atë çfar po mendoja, duhet të jetë vetëm se një fallxhorë, ndryshe ku do ta tintë se çfar po mendoja unë.

[77] Kur'an, El-Hakkah, 1-37.

Por kur ai vazhdoi të lëxontë pjesën në vazhdim ajetët 42-52 ku thoshtë; **''Nuk është as fjalë e ndonjë falltori, po ju nuk jeni të cekët në mendim. Është zbritje prej Zotit të botëve! Sikur të trillontë ai** (Muhamedi) **për Në ndonjë fjalë! Në do ta kapnim atë me fuqinë Tonë, e pastaj do t'ia këputnim atij artërien e zemrës, e askush prej jush nuk do të mund të ndërhyntë për mbrojtjen e tij. Ai** (Kurani) **është këshillë për të ruajturit. S'ka dyshim, se Në dimë që prej jush ka që e përgënjështrojnë. Ai** (Kurani) **njëmend do të jetë dëshpërim për jobesimtarët. Ai është e vërtëta bindëse! Prandaj ti lartësoje nga të metat Zotin tënd të Madhëruar!''** atëhere në nëmein time lindi një simpati ndaj Islamit'' tha Omeri radjiallahu anhu.

Tri ditë pasi u bë Hamzai mysliman, Ebuxhehli i mblodhi mushrikët dhe ju tha; '' O Kurejshitë! Muhammedi na i nëpërkëmbi zotat (idhujt) dhe për t'parët tanë thotë se janë duke marrë dënim në zjarrin e xhehennëmit, madje ai thotë se dhe në do shkojmë në xhehennëm!... Nuk na mbetët zgjidhje tjetër vetëm se ta vrasim atë!... Kush ngrihet dhe e vret atë (Muhammedin a.s.) do ta paguaj me njëqind deve dhe me një shumë të madhe floriri! ...'' kur dëgjoi këto fjalë prej Ebuxhehlit Omeri harroi atë çfar kishtë ndjerë për Islamin kur kishtë dëgjuar I Dërguari i Allahutn të këndontë Kur'an në Qabe dhe u ngrit në këmbë duke drejtuar të pranishmëve; ''Nuk ka askush që e kryen këtë punë veç Birit të Hatabit (vetë Omeri).'' Këtë dalje të tij ata e pritën me duartrokitj dhe i thanë; '' hajde të shohim vendosmërinë tënde o Biri i Hatabit''

Omeri vendosi shpatën në brez dhe u nis të kërkontë Muhammedin a.s. por në rrugë rasitisi dhe u takuam më Nuajm bin Abdullah i cili e pyeti; ''nga je nisur me këtë vrull o Omër?'' ''Po shkoj të vras atë që na përçau vellai me vëllanë dhe na prishi traditën shoqërore, pra po shkoj të vras Muhammedin.'' Ju përgjigj Omeri Nuajmit i cila pa ja përtuar i tha; '' O Omer nuk është e lehtë ta vrasësh Muhammedin, ai është i rrethuar nga shokët e tij të cilët janë të gatshëm të vdesin për të, por edhe pot ë moa jenë shokët, nëse e vret ti atë kush do të mbroj ty prej bijëve të Abdulmutalibit të cilet janë të gatshëm të marrin gjakun e cilitdo që tënton ta vrasë birin e tyre Muhammedin.'' Omeri u acarua aq shumë sa që i tha; '' si duket edhe ti qënke prej atyre që mbrojnë Muhammedin'' dhe duke e kapur për leckash atë ''po e nis me ty të parin'' dhe nxori shpatën të godas Nujamin i cili prej frikës i tha; ''O Omer! Më lër mua po shko e merru me motrën tëndë Fatmën dhe burrin e saj Sad bin Zejdin sepse dhe ata janë bërë mysliman.'' Por kur pa që Omeri nuk i besoi fjalët e tij ''Ti nuk më beson mua por po deshe shko e shihi vetë me sytë e tu.'' Pas këtyre fjalëve Omeri e la të lirë Nujamin dhe u nis për të banësa e së motres.

Atë kohë ligjet e gjakmarrjes tëk arabët ishin të rrepta, nëse Omeri do ta kishtë vrarë Nujamin ndërmjet tyre do nistë lufta e gjakmarrjes dhe arabët do të coptoheshin e do bëheshin copë e çikë. Por Omeri ishtë njëri trim, guximtare dhe i fuqishëm ai nuk i mendontë këto. Arsyeja që ai nuk e vrau Nujamin ishtë mllefi që i lindi për të motren dhe bashkëshortin e saj. Atë kohe kishin zbritur ajetët e sures Taha, motra e Omerit Fatma së bashku me bashkëshortin Sadin dhe sahabiun e njohur Habbab bin Eret po lexonin këto ajetë. Omeri ishtë afruar të dera e tyre dhe i degjoi që po këndonin Kur'an. Ndërsa ata e kishin ndjerë që po vintë Omeri dhe e fshehën Habbabin. Omeri e hapi derën me një ashpërsi dhe ton të lartë, nxorri shpatën nga brezi dhe ashtu sikur ishtë i tëri në nërva i pyeti ata ''ç'far po thoshit (lexonit)?'' Fatma dhe Sadi të tmërruar prej frikës që kishin ndaj Omerit '' asgjë'' i thaë atij, por ai duke u nërvikosur edhe më shumë '' unë ju dëgjova! Qënka e drejtë ajo që dëgjova!

"O Zot! Forcoje këtë fe me udhezimin e Omerit ose më udhëzimin e Ebuxhehlit." ***Muhammedi a.s.***

Edhe juvë ju paske helmuar Muhammedi që paskeni pranuar fenë e tij!'' ju tha atyre dhe pa një pa dy e kapi Sadin, e shtriu për tokë dhe po e grushtontë më sa mundej. Ndërsa e motra ndërhyri ta shpëtontë bashkshortin prej kthetrave mizore të të vellait, ai e godit aq shume saqë ajo ra në anën tjetur dhe nisi ti rrjedh gjaku nga fytyra. Kur e pa Omeri të motrën në atë gjëndjë i erdhi keq për të. Ndërsa asaj tashmë i kishtë ikur frika dhe ja ktheu të vëllait ''O Omer! Pse more vëlla nuk të vjen turp nga Allahu? Përse nuk i beson I Dërguari i Allahutt a.s. të cilin e ka dërguar Allahu dhe i ka dhënë atij Kur'anin në të cilin ka mrekullira dhe miresi pa fund? Do pranoje do jo! Unë dhe bashkësorti im Sadi i besuam Muhammedit a.s. dhe pranuam Islamin, në tashmë jemi mysliman (dhe duke dëshmuar shehadetin **Esh-Hedu En-La Ilahe Illallah ve Esh-hedu ennë Muhemmeden Abduhu ve Rresuluh),** ti edhe sikur të na presësh kokat në nuk heqim dorë prej besimit Islam.'' Kur pa Omeri këtë vendosmëri jo të zakontë tëk e motra u zbut dhe u ul në tokë dhe me një zë të lehtë; ''pa nxirreni ta shoh një herë atë që po këndonit'' ju tha tyre. Por e motra pa ju trembur syri ''Ti nuk je i pastër, pa u larë e pa u pastruar, unë nuk ta jap ty atë'' ju përgjigj atij. Atëherë Omeri u zbut edhe me shumë dhe kërkoi prej saj ti përgatistë ujin që të pastrohej. Pasi u la dhe u pastrua Omeri e motra Fatma ja solli ajetët e Kur'anit dhe ai filloi të lexontë ajetët e sures Taha. Bukuria, rradhitja dhe kuptimi i mrekullueshëm i Kur'anit ja zbuti zemrën Omerit. Por kur lexoi; **'' E Tij është çdo gjë që ekziston në qiej dhe në tokë dhe çdo gjë që gjendet midis tyre, edhe ç'ka nën dhe.''** ajeti 6 i sures Taha u zhyt në mendime të thella dhe duke ju khtyer të motres; '' O Fatma! Po pse gjithë këto gjallesa dhe ekzistënca pa fund janë të gjitha të Atij Allahut që ju adhuroni a?'' e motra pa hezituar aspak, ''A mos po dyshon a? Patdikutim që Po!'' ju përgjigj Omerit i cili me plot habi e pyeti ''Po pse mi Fatma! Këto mijëra zotat (idhujt); që adhurojme në në rruzullin tokësore nuk paskan asgjë a?'' por pasi lexoi '' **Ai është Allahu, nuk ka të adhuruar të vërtëtë pos Tij, Atij i takojnë emrat më të bukur.''** Ajeti 8 i sures Taha u vetpërgjigj ''Padiskutim që kjo është e vërtëta''. Kur dëgjoi këto fjale të fundit prej Omerit, Habbabi i cili qëndrontë i fshehur doli në shesh dhe prej gezimit, ''Allahu Ekber (Allahu është me I Madhi)! Urime o Omer! Urime! Një ditë Muhammedi a.s. ju lut Allahut **'' O Zot! Forcoje këtë fe me udhezimin e Omerit ose më udhëzimin e Ebuxhehlit''.** Si duket duaja e I Dërguari i Allahutut u pranua dhe ti u nderove me Islam''. Omeri qëndrontë krejt i habitur, zemra ju kish mbushur me dritë e mëshire dhe kur dëgjoi fjalët e Habbabit kuptoi se në zemrin etij nuk kishtë më urrejtje dhe armiqsi për Muhammedin a.s., shokët e tij dhe për ata që i kishin besuar Muhammedit a.s.. Zemra e tij tashmë kishtë rënë nën ndikimin e simpatisë për Muhammedin a.s. ndaj Omeri u ngrit në këmbë dhe ''ku është I Dërguari i Allahutu?'' i pyeti ata.

Atë ditë I Dërguari i Allahut alejhi selam ndodhej në shtëpinë e Erkamit dhe po ju jeptë mësim Sahabëve. Sahabët ishin rrethuar rreth tij dhe po dëgjonin mësimet e tij që ju ndriçontë zemrat, ju kthjellontë mëndjet, ju qëtësontë shirtërat, i inspirontë dhe i aktivontë ata për të shijuar të mirën dhe të largoheshin prej të keqës. Sahabët ishin të përqënduar të I Dërguari i Allahut a.s. kur vunë re se drejt tyre po vintë Omeri bin Hatabi. Ata e njihnin trimërinë, guximin dhe qëndrueshmërinë e Omerit ndaj ata me trupat e tyre e moren nën mbrojtjë I Dërguari i Allahutn a.s., e rrethuan atë dhe Hamzai r.a. doli para sahabëve dhe ju tha; '' Mos u trembni prej Omerit, nëse vjen për mirë të mira do gjej por nësë vjen me ndonjë qëllim të keq atëhere ja heq kokën me shpatën e tij. Lëreni të vij brënda.'' Por sahabët nuk i qëtësuan fjalët e

Hamzait r.a. por fjalët e I Dërguari i Allahutt alejhi selam i cili ju tha; **''Lërni të birin e Hatabit të vijë brënda dhe mos u trembni prej tij''** Omeri hyri brenda dhe u ul në gjunjë para I Dërguari i Allahutt a.s. i cili e kapi për krahu dhe **'' Eja në Iman ej Omer''** i tha atij. Omeri r.a. ''për këtë jam këtu o I Dërguari i Allahut, jam këtu të dëshmoj se nuk ka Zot tjetër veç Allahut dhe ti je i Dërguari i Allahut xh.sh.''

Pranimi i Islamit nga Omeri r.a. i gëzoi aq shumë myslimanët sa që ata brohorsnin sat ë munden ''Allahu Ekber''. Omeri r.a. me vonë këtë do ta trasnmetoi kështu; ''Kur pranova Islamin myslimanët i ruheshin dhunës Kurekshitë dhe ritët fetare i kryenin fshehurazi. Kjo hjëndje e tyre ishtë e papranuar për mua ndaj shkova të I Dërguari i Allahutu dhe i thash; ''O I Dërguari i Allahut a nuk jemi në në fenë e Drejtë?'' Ai a.s. mu përgjigj se; **'' Po! Betohëm në Atë (Allahun xh.sh.), në dorën e të Cilit ndodhet shpirti im se të gjallë apo të vdekur jeni në rrugen e drejtë.''** Atëherë i thash; ''O I Dërguari i Allahut! Kur në jemi në rrugën e drejtë ndersa mushrikët në rrugën e gabuar, përse duhet të fshihemi dhe ti kryejmë ritët fetare fshehurazi? Betohem në Allahun se në duhet të jemi ata që e deklarojnë fenë e tyre haptazi dhe ata duhet të kenë frikë me kufrin e tyre. Pa dyshim që Feja e Allahut (Islami) do të triumfoi në Mekka. Nëse populli ynë do sillet mirë me në edhe në do sillemi mirë me to por nëse do të sillën keq atëherë në do luftojmë më to.'' Pasi i dëgjoi me butësi këto fjalë të miat më tha; **'' O Omer, në jemi pak në numër.''** Por unë këmbungula që ai të na e lejoi deklarimin e fesë hapur dhe kur ai na e lejoi këtë i thash; '' O I Dërguari i Allahut! Betohem në Atë që të ka Dërguar ty Pejgamber se; pa mu trembur syri dhe pa më bërë tërc veshi do dal dhe nuk do lë mushrik pa ftuar në Islam. Tashmë është koha të dalim në shesh.'' Pasi morëm aprovimin e tij dolëm në rrugët dhe u nisëm për në Harem (Qabe). Në krye të rrjeshtit qëndrontë Hamzai r.a. ndërsa në e ndiqnim nga pas atë. Kur hyme në Qabe mushrikët kurejshitë një herë me shihnin mua një herë shihnin Hamzain r.a., ata dukeshin që në shikim që ishin aq të dobët sa nuk nuk kishin rrugëdalje tjetër veç se të ulen ashtu sikur të ishin të ngrirë.''

Ndryshe nga mushrikët e tjerë Ebuxhehli ju afrua Omerit dhe i tha ''O biri i Hatabit! Çpo ndodh me ty?'' ndërsa Omeri r.a. pa ja vënë veshin fare tha ''Deklaroi se nuk ka zot tjetër veç Allahut dhe Deklaroj se Muhammedi është rob dhe i dërguar i Tij.'' Ebuxhehli ngriu në vënd, me gojë hapur dhe nuk kishtë fjalë me thënë. Omeri r.a. u kthe nga mushriket dhe ju tha; ''O Njërëz! Ju me njihni mua!... Unë jam Omeri i biri Hatabit!... dijeni se unë kam pranuar Islamin dhe kush deshiron ta le fëmijën pa babë, bashkeshortën pa burrë dhe prindin pa fëmije le të më dal para, të guxoi të më thotë qoftë edhe një gjys fjale, atëherë do ta shohi se si do ja fluturoi kokën me mprehtësi të shpatës.'' Me të dëgjuar këto fjalë prej Omerit mushrikët u ngritën nga aty dhe ja mbathën nga sytë-këmbët. Ndersa sahabët që ishin me Omerin r.a. nisën të gëzojnë prej gëzimit dhe filluan të bëjnë tavaf në Qabe. Kjo ishtë hera e parë që ata benin bënin tavaf lirshëm lirshëm në Qabe.[78]

Në kohën kur Omeri r.a. pranoi Islamin Muhammedit a.s. i zbriti ajeti 64 i sures Enfal ku Allahu xh.sh. thotë; '' O Pejgamber! Allahu të mjafton ty dhe besimtarëve që janë me ty.'' Njëkohëshisht ishtë ky ai momenti ku për shkak të Omerit një pjesë e kurejshëve pranoi Islamin, të cilët ju bashkangjitën vargut të nderuar të myslimanëve, numri i të cilëve shtohej nga dita në ditë.

[78] Ibni Ishâk, Sîret-i Resûl, 160-165, 221-229; Ibni Hishâm, Sîret, I, 342-350; Suhejlî, Ravd-ul-unf, II, 119.

Në Çdo punë ai përmendtë të Gjithmëshirshmin
Prej ekzistënces e bentë I Dërguari i Allahut Hamdin

Vëtëm Bëhu mjafton të thotë Krijuesi
Mënjëherë bëhet ajo që dëshiron Mëshiruesi

Çdo gjë është Hak prej Allahut
Udhërrëfyes është detyra e I Dërguari i Allahutut

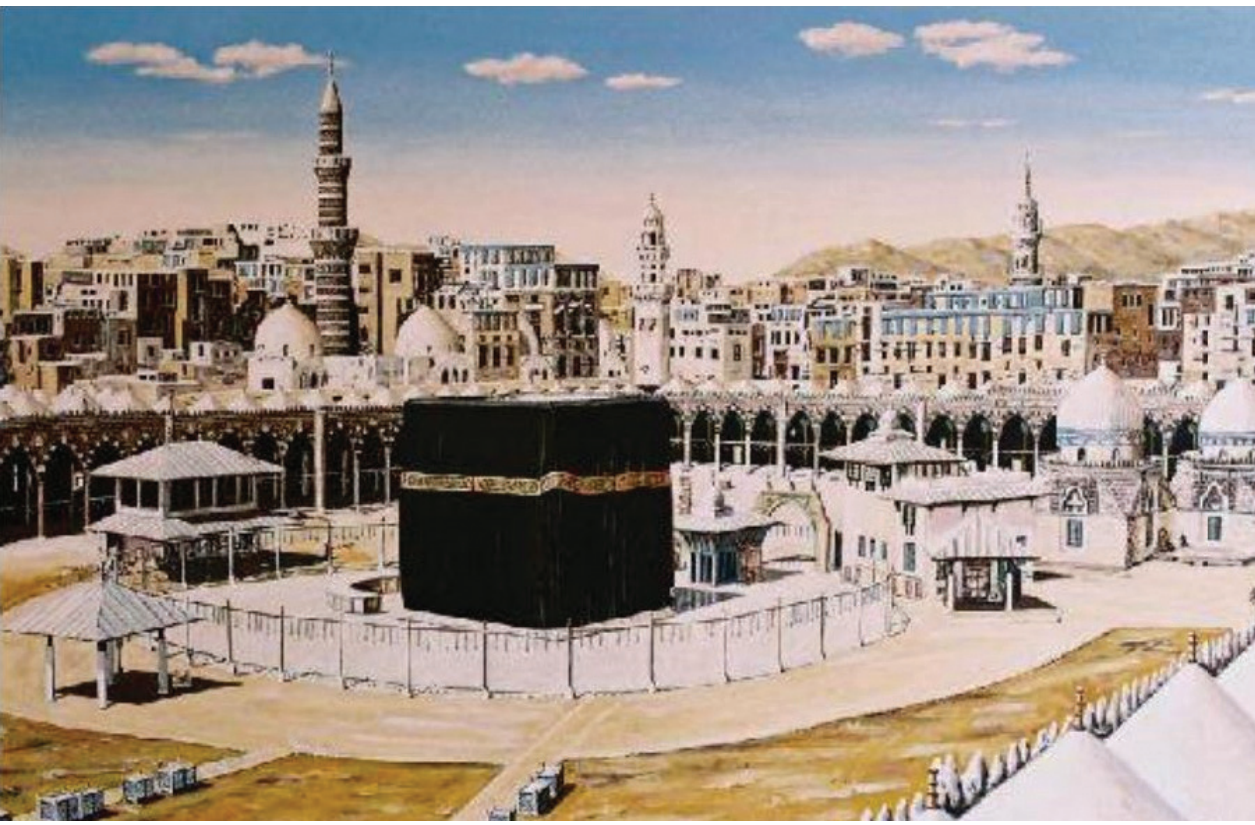

Pamje e Vjetër Nga Qabja e Madhnueshme/ Mekke-i Mukerreme

Emigrimi I Dytë Në Habeshistan

"Me emrin e Allahut emigroni edhe një herë në Habeshistan"
Hadith

Dhuna dhe barbarizmat e mushrikëve vazhdontë të ushtrohej mbi sahabët në Mekka, madje sa vintë e doza e dhunës shtohej mbi ta. Mushrikët kishin humbur çdo lloj mëshire apo vlere dhëmbshurie, ata nuk dinin gjë tjetër vëtëm se të dhunonin myslimanët. Një ditë Osmani radijallahu anhu ''O I Dërguari i Allahut! Në Habeshistan kam vënë re se aty është një vënd shumë i përshtatshëm për tregëti. Qoftë edhe një muaj tregti mund të nas jelli shumë fitime. Deri sa Allahu të na tregojë ndonjë rrugëzgjidhje atje është vëndi më i përshtatshem për emigrimin e myslimanëve. Edhe sikur të mos bëhet tregti mjafton që myslimanët ti shpëtojnë këtyrë barbarizmave që mushrikët ushtrojnë ndaj nësh. Edhe mbreti i Habeshistanit Nëxhashi ka një simpati ndaj nësh, ai sillet mire dhe na mirepret.'' Ju tha I Dërguari i Allahutt a.s. i cili ju tha sahabëve **''Me emrin e Allahut emigroni edhe një herë në Habeshistan.''**

Osmani r.a. mori fjalën përsëri dhe tha '' O I Dërguari i Allahut nëse emigroni dhe ju atje populli i atij vëndi mund të pranoj Islamin. Idhtarët e librit (të krishtërët) sapot ë mësojnë për Islamin e pranojnë lehtë atë dhe na vijnë në ndihmë në.'' Pas këtyre fjalëve të Osmanit I Dërguari i Allahut ynë i Dashur tha; **'' O Osman! Unë nuk ndjehem rahat, i qëtë dhe mirë atje. Pastaj unë për emigrim pres urdhër nga Allahu xh.sh. dhe nëse ai më urhdëron atëherë unë do të emigroj.''**

Sipas shumë transmetimeve në vitin e gjashtë pas shpalljes se Profetësisë 83 burra dhe 18 gra prej sahabëve, total 101 përsona emigruan për të dytën herë në Habeshistan. Në krye të tyre ndodhej xhaxhai i I Dërguari i Allahutt a.s. Xhaferr bin Ebitalib. Ata mbërritën shëndosh e mirë në shtëtin e Nëxhasht. Sipas Ummu Selemes kur ata mbërritën atje gjetën një mikëpritje shëmbullore. Ajo (Ummu Seleme) thotë;

''Kur mbërritëm në Habeshistan gjetëm një komshi të mire, pra Mbreti Nëxhashi ishtë një komshi shumë i sjellshëm. Ai na i plotësoi nëvojat dhe na la të lirë ku në i kryenim lirshëm ritët tona fetarë. E Adhuronim allahun lirshëm dhe nuk na cënontë askush. Madje qoftë edhe një fjalë të vetme nuk e dëgjuam për besimin dhe ritët tona fetare.''

Por kjo qëtësi e myslimanëve që transmeton Ummu Seleme nuk zgjati shumë në Habeshistan sepse mushrikët Mekkas ishin shqëtësuar për emigrimin e myslimanëve dhe nga frika se ata mos organizoheshin dhe ktheheshin me ndonjë ushtri të madhe në Mekka vendosën të dërgonin një delegacion të Nëxhashi ku do të kërkonin prej tij ti përzintë dhe ti kthentë në Mekka myslimanët. Delegacioni i mushrikëve erdhi me dhurata të majme të Nëxhashi dhe u takuan me patrikët dhe pushtëtarët e lartë të cilve i thanë; ''Në mesin tonë kanë dalur disa njërëz që po na prishin traditat dhe veset tona të trashguara nga etërit tanë. Këto kanë shpikur një fe të re që as ju as në nuk e dimë se çështë. Në duam që ata ti kthejmë për andej nga kanë ardhur, ndaj kur të takoheni më Mbretin përcilljani atij këtë kërkesë tonën. Dijeni se ata më shumë se në i presin të afërmit dhe familjarët e tyrë.''[79] Nga paria e Nëxhashit ishin Patrikët ata që e pranuan të parët propozimin e mushrikëve Mekkas. Më pas delegacioni mushrik shkuan të Nëxhashi, i dhuruan atij dhuratat e tyre dhe biseduan një kohë me të ku i thanë atij se; ''O Mbret i Habeshistanit! Ketu tëk ju kanë ardhur disa prej

[79] Ibni Ishâk, Sîret-i Resûl, 195; Ibni Hishâm, Sîret, I, 334.

popullit tonë, ata kanë braktisur fenë e të parëve të tyrë, por as në fënë tuaj nuk kanë hyrë. Ata kanë shpikur një fe sipas kokës së tyre dhe as ju as në nuk e dimë se ç'fe është ajo. Në tëk j una ka dërguar paria e popullit tonë që të ju përcjellim ju kërkesën e tyr. Ata kërkojnë prej jush që ti ktheni mbarpsht ''trupriishurit tanë''. Duhet të ju bejmë me dije se ata të cilët këekojnë kthimin e tyre janë prindërit dhe të afërmit e vet. Pra dijeni se ata kërkojnë kthimin e myslimanëve sepse ata i njohin mirë dhe e dinë që ata nuk i përkasin as besimit tuaj dhe as besimit tanë...''

Delegacioni i mushrikëve përbehej nga Amr bin As dhe Abdullah Ebi Rabia, të dy këto prisnin që pasi ti dëgjoi Nëxhashi kërkesat e tyrë të ja kthejë myslimanët mbrapsht. Pas fjaleve të tyre fjalën e morën patrikët e Nëxhashit të cilët thanë; ''O Mbreti ynë! Këto po thonë të drejtën. Populli i tyre e din se si të sillet me ta sepse më mirë se e din populli i tyre se çfar kërkojnë ata në nuk e dimë. Prandaj ju sugjerojmë që tja ktheni mbapsht myslimanët komshinjëve tanë Mekkas, jepjani ti dërgojnë tëk populli i tyr...! Nëxhashi pasi degjo këtë prpozim të patrikëve u nërvikos dhe me një ton të ashpër ju tha; ''Për at Zot Jo! Unë nuk i kthej mbrapsht ata që në vënd të ndonjë vëndi tjetër kanë zgjedhur të strehohen tëk unë, nuk i tradhëtoj dhe nuk i dorëzoj ata tëk askush! Por thirrni ata të vijnë këtu dhe ti dëgjojmë pretëndimet dhe qëndrimet e tyre. Nëse ata janë të luajtur mendësh sikur thonë këto atëherë mund të ja kthej mbrapsht por nëse ata nuk janë ashtu atëherë ata nuk i dorëzoj por do ti mbajë dhe do kujdesem për tos sikur kujdesem për popullin tim.''Nëxhashi ishtë një ndër ata që i kishtë studiuar librat e shenjtë. Ai e dintë që një kohë do vijë I Dërguari i Allahut i fundit të cilin do ë përgënjështroi dhe do e dëboi nga vëndlindja populli i vet. Pra, e dintë që I Dërguari i Allahut do vijë në Mekka dhe populli i atyshëm do e përgënjështrontë dhe do e dëbontë nga Mekka. Kjo ishtë arsyeja që ai e kishtë refuzuar kërkësën e mushrikëve Mekkas. Por dhe meraku nuk e la të qëndrontë në heshtje ndaj ai nisi ti pyesi mushrikët se; ''Kujt i besojnë myslimanët?'' '' I besojnë Muhammedit'' ju përgjigjën ata. Nëxhashi vazhdoi ti pyestë ''Cila është feja e tyre dhe për ku thërrasin ata?'' ''Ata nuk kanë fe apo ndonjë sekt të tyren o Mbret i Nderuar'' i tha Amri. Atëherë Nëxhashi me një vendosmëri të prerë; ''Pa degjuar pretëndimet që ata kanë unë nuk mund ti dorëzoj tëk ju, ndaj ata do të vijnë dhe këtu para parisë do i dëgjojmë së bashku se çfar do të thonë. Kështu që edhe në mësojmë më shumë për fenë e tyre.'' Mushrikët skishin çbënin tjetër vetëm se të pranonin vendimin e Nëxhashit.

Myslimanët erdhen në pallatin mbretëror por kur kishin marrë lajmin se do të dilnin të prezantonin fenë e tyrë para parisë së mbretërisë së Habeshistanit dhe delegacionit mushrik, ishin këshilluar ndërmjet veti se çfar duhet të flisnin dhe çfar nuk duhet të flisnin. Ceferri që gjëndëj në krye të myslimanëve tha; '' Vallahi! Në nuk dimë gjë tjetër veç atyre gjërave që n aka mësuar Muhammedi a.s. dhe në veç atyre gjëravë nuk kemi çtë themi tjetër. Ndaj çfardo që të ndodh në ato gjëra do themi.'' Mbreti Nëxhashi kishtë mbledhur gjithë parinë e tij, patrikët dhe këshilltarët e tij, krahas këtyre ndodhej edhe delegacioni i dërguar nga mushrikët e Mekkas. Të gjithë ishin mbledhur dhe po prisnin ardhjen e emigrantëve myslimanë. Myslimanët u futën brënda i përshëndetën të pranishmit me selam, por nuk ju përkulën mbretit sikur bënin të tjerët.

"Në nuk i përkulemi askujt tjetër veç Allahut."
Hadith

Mbreti Nëxhashi nga habia e e këtij xhesti të myslimanëve i pyeti ''përse nuk përkuleni para mbretit?'' **''Në nuk i përkulemi askujt tjetër veç Allahut.** I Derguari

i Fundit i Allahut Muhammedi a.s. n aka mësuar se përkulja i bëhet vetëm Allahut.'' ju përgjigjën myslimanët por Nëxhashi duke ju bërë një seri pyëtjesh nuk i la ata të vazhdonin më tëj, atëherë ''më thoni përse e braktisët vëndintuaj dhe përse erdhët këtu në shtëtin tim? Ju nuk jeni as tregëtarë, as nuk jeni prej atyre që vijnë për ndonjë përfitim tjetër. Po ashtu na thoni ç'është e vërtëta ë I Dërguari i Allahutt tuaj dhe përse ju nuk i përshëndesni njërëzit sikur i përshëndët populli juaj?'' I pyeti Nëxhashi myslimanët, para të cilëve doli Xhaferi i cili ju dha përgjigje një për një pyetjeve të Nëxhashit. ''O Mbret i Nderuar!'' tha Xhaferri ''Më pare do ju them tre gjëra, nëse janë të vërtëta deshmojeni, nëse janë gënjështra përgënjështrojini. Por para së gjithash kërkoj prej jush që prej delegacionit të kurejshëve të flasi vetëm njëri, të tjerët të heshtin.''

''Do flas vetëm unë'' u hodh Amr bin Asi, ndërsa Nëxhashi ''Më parë fol ti'' i tha Xhaferit r.a., i cili mori fjalen dhe ju tha; ''E para! Pyetni Mekkasit a mos vallë në jemi në skllevër që duan të na dorëzojnë tëk patronët tanë?'' ''O Amr! A janë skllevër këto?'' e pyeti Nëxhashi Amrin i cili ju përgjigj, ''Jo! Këto nuk janë skllevër. Por janë të lirë.'' ''Edyta! A mos kemi vrarë dikë dhe këto duan të na dorëzojnë tëk ai që i kemi derdhur gjakun, që ai të marrë hakun e tij?'' Pyeti përseri Xhaferri. ''O Amr! A mos kanë derdhur gjakun e ndonjërit këto'' e pyeti Nëxhashi amrin i cili pa një pa dy ju përgjigj ''Jo! Këto një pikë gjaku bile nuk kanë derdhur.'' ''E treta! A mos i kemi marrë borxh apo mos kemi vjedhur pasurinë e ndonjërit në që keto duan të na dorëzojnë tëk ai që i është marrë pasuria?'' Pyeti Xhaferri. Nëxhashi ju kthye edhe një herë Amrit dhe e pyeti; ''O Amr! Nëse këto janë hajdutër apo janë borxhli, sado që të jetë shuma na thuaj unë do ta paguaj atë.'' ''O Mbret i Nderuar! Këto nuk janë hajdutër, as borxhë nuk i kanë kujt, qoftë edhe një lek.'' Tha Amri. Nëxhashiu ngrit dhe i tha ''atëherë na thuaj o Amr! Çfar kerkoni ju prej këtyre?'' ''Në ishim në një fe me këto. Ata e braktisën fenë tonë dhe zgjodhën fenë e Muhammedit.'' Tha Amri. Atëherë Nëxhashi ju kthye Xhaferit r.a. ''Na thuaj o Xhafer! Përse e braktisët fenë e të parëve tuaj dhe në vënd të saj zgjodhët një fe tjetër? Çfar feja na qënka kjo e juaja që nuk jeni as në fenë e të parëve tuaj as në fenë time? A na tregoni pak për këtë fe të re?''

Xhaferi radijallahu anhu, i cili pristë të ju përgjigjtë pyetjeve të tyre sikur pret nxënësi mësuesin ja nisi ti përgjigjet pyetjeve të Mbretit Nëxhashi duke i thënë; ''O fort i nderuari Mbret! Në ishim një popull xhahil. Adhuronim idhujt, hanim qëlbësirat e kafshëve të ngordhura dhe në jetët tona të kqiat sundonin mbi të mirat. Në i ndërpritnim marrëdhëniet me të afërmit tanë dhe silleshim shumë keq me komshinjtë. Të fortët i shtypnin e dhunonin të dobëtit dhe në dhunë nuk njihnim asnjë lloj tolerance apo mëshirë. Në ishim në këtë gjëndjë të mjeruar deri kur erdhi koha që Allahu prej më të mirëve të poullit tonë dërgoi I Dërguari i Allahutn e Fundit Muhammedin a.s. i cili na ftoi ti besojmë Ekzistëncës Absolutë dhe Njëshmërise së Allahut xheleshanuhu. Njëkohësisht na thirri ti braktisnim gurët, drurët dhe sendët që në i bënim idhuj sikur ata të ishin zotat tanë, traditë kjo që në e trashguam nga të parët tanë.

Ai (Muhammedi a.s.) na mesoi të bëhemi fjalë drejtë, të mos e tradhëtojmë emanëtin, të mos e thyejmë besën, ti ruajmë lidhjet dhe të drëjtat e familjes dhe të farefisit, na mësoi të sillemi mirë me komshinjtë, na mësoi që të mos derdhim gjakun e askujt dhe të largohemi prej çdo veprimtarie të keqë e të dëmshme. Gjithashtu ai a.s. n aka mësuar se duhet të qëndrojmë larg çdo lloj imoralitëti, fjale të rreme e gënjështre, ngrënies së hakut të jetimit, dhe na mesoi se duhet ti largohemi çdo lloj

shpifje që në ju bënim vajzave, grave dhe njërëzve tanë të ndershëm. Ai a.s. na mësoi se duhet ta adhurojmë Allahun pa i bërë atij shok e ortak, sepse Allahu nuk ka shok, as ortak dhe çfar na solli prej Allahut xh.sh. në atë morëm, e besuam dhe ashtu edhe veprojmë. Në nuk Adhurojmë Zot tjetër veç Allahut dhe atë që na e ndalon Allahu nuk e bëjmë, atë që Ai (Allahu xh.sh.) na e lejon në e veprojmë. E gjithë arsyeja që populli ynë na del kundër, na dhunon, na sulmon dhe na masakron kjo është. Ata na luftojnë që në të heqim dorë nga kjo fe, të heqim dorë nga Adhurimi i të vetmit Zot që është Allahu dhe na thonë së pa ju kthyer adhurimit të idhujve prej të cilëve nuk ka askush dëm apo dobi në do të ju luftojmë ju. Pra e gjithë arsyeja e dhunës dhe barbarizmave që ata ushtrojnë mbi në është që në të heqim dorë prej të mirës, të vërtetës, prëj të dobishmes dhe ti kthehemi të keqës, të dëmshmes dhe të gabuares.

Ata nuk lanë metodë dhunë e barbarizmi pa ushtruar mbi në, nga dita në ditë dhunë pas dhunë, maskaër pas masakre deri sa në u detyruam të largohemi prej tyre dhe erdhëm këtu tëk ju. Në duke menduar e shpresuar se këtu jemi të sigurtë zgjodhëm të vijmë tëk ju, të ju besojmë juve jetët tona dhe në vend të dhunës të gjejmë paqë e liri. E gjithe arsyeja e ardhjes sonë tëk ju kjo është'' tha Xhaferi radijallahu anhu, i cili vazhdontë ti përgjigjej pyetjeve të Nëxhashit duke i thënë se; ''Përsa i përkët pyetjës suaj se përse ju përshëndetëm me selam, në ju përshëndetëm me përshëndetjen e Të Dërguarit Të Allahut. Sepse në kështu e përshëndesim njëri-tjetrin. Muhammedi as. Na ka mësuar se edhe ata që jetojnë në xhennët (parajs) e përshëndesin njëri tjetrin me selam (esselamu alejkum), kjo është arsyeja që juve ju përshëndetëm me selam. Ndërsa nuk ju përkulëm sepse I Dërguari i Allahut ynë i dashur n aka mësuar se në vetëm para Allahut duhet të përkulemi. Ndaj në i mbështëtëmi Allahut që të mos i përkulemi askujt tjetër veç Tij.'' Pasi e dëgjoi me vëmëndje Xhaferin r.a., Nëxhashit i lindi edhe me shumë meraku për Kur'anin dhe kërkoi prej tij ti lexoi disa ajetë. Xhaferi nisi ti lexoi ajetët e para të sures Mejrem. Kur degjoi Nëxhashi pjesët e kesaj sureje nga ndikimi që pati ju mbushën sytë me lot dhe kërkoi prej Xhaferit r.a. të vazhdoi ti këndëj edhe disa ajetë. Kesaj radhe ai këndoi suren Kehf ajetët 1-7 kuptimi i të cilëve është;

"Ju përgëzoj juve dhe atë që ju dërgoi juve këtu! Unë besoj se Ai është vërtet i Dërguari i Allahut. Ne emrin e tij e kemi parë në Ungjill. Edhe i Pejgamberi Isa, biri i Merjemes, kishte njoftuar për ardhjen e tij."
Nexhâshi Eshame

''E tërë lavdia i takon vetëm Allahut, që ia zbriti robit të vet Librin dhe në të nuk lejoi ndonjë kundërthënie. (ia zbriti) **Të saktë** (pa shmangie), **për t'ua tërhequr vërejtjen** (atyre që nuk besojnë) **ndaj një dënimi të rëndë prej Tij, e për t'i përgëzuar besimtarët, që bëjnë vepra të mira, se ata do të kenë një shpërblim të mrekullueshëm, duke qënë në të përgjithmonë. Dhe për t'ua tërhequr vërejtjen atyre që thanë, se Allahu ka fëmijë. Dhe për atë** (fëmijë), **as ata, e as të parët e tyre nuk kanë kurrfarë dije. Sa e madhe është ajo fjalë që del nga gojët e tyre, e ata nuk thonë tjetër vetëm se gënjështër. A thua ti do ta shkatërrosh vetën nga hidhërimi pas tyre, nëse ata nuk i besojnë këtij ligjërimi** (Kuranit)? **Gjithçka që është mbi tokë Në e bëmë stoli të saj për t'i provuar ata, se cili prej tyre do të jetë më vepërmirë.''** Nëxhashi nuk u përmbajt dot më dhe ju tja të pranishmeve; ''Betohem se kjo nuk është gjë tjetër vetëm se ajo që i është zbritur më parë Pejgamberëve Musa a.s. dhe Isa a.s.'' dhe duke u kthyer nga mushrikët kurejshitë; ''Ikni nga keni ardhur! Dijeni se unë këto (myslimanët) as nuk jua dorëzoj juve dhe as nuk them qoftë edhe një fjalë të vetme kundër tyre.''[80]

[80] Ibni Ishâk, Sîret-i Resûl, 195; Ibni Hishâm, Sîret, I, 332-333.

Mushrikët u larguan nga pallati mbretëror i Nëxhashit dhe, gjatë daljes Amri i tha Abdullahut ''Betohem se unë nuk do të largohem nga ky vënd pa ju gjetur një dobësi myslimanëve që do ta nxis ti përzë nga shtëti i tij''. ''O Amr! Edhe pse ata nuk na dëgjojnë në dije se ata janë të afërmit tonë ndaj mos ju bej këq.'' I tha Abdullahu, por Amri nuk e dëgjoi dhe të nësërmen kërko edhe një herë takim me Nëxhashin dhe kur e takoi i tha; '' O mbret i nderar! A e din që myslimanët nuk flasin fjalë të mira për Isain, ata thonë se ai është vetëm një njëri sikur njërëzit e tjerë, dalli i vetëm është se Allahu e dërgoi pejgamber atë (Isen a.s.). Nëse nuk me beson mua thirri dhe pyeti se çfar mendojnë ata pëe Isen.'' Nëxhashi i thirri dhe një herë myslimanët dhe i pyeti ata se çfar dinin dhe çfar mendonin për Isain alejhi selam.

Xheferi ju përgjigj se; ''Në, rreth Isait a.s. nuk dimë asgjë tjetër veç asaj që n aka transmetuar I Dërguari i Allahut a.s. dhe atë që i ka zbritur Allahu xh.sh. atij. Ndaj në nuk themi gjë tjetër veç kësaj. I Dërguari i Allahut thotë se, Isa alejhi selam është njëri sikur gjithë të tjerët, I Dërguari Allahut (I Dërguari i Allahut) dhe fjala e Tij ''Bëhu'', Pra Allahu xh.sh. tha ''Behu'' dhe ai u krijua në barkun e nënës së tij Merjemes. Kjo është çështja e Isait alejhi selam në besimin Islam. Pra në besojmë se; Ashtu sikur Allahu krijoi ademin nga toka shtu krijoi edhe Isain pa baba.'' Nëxhashi ju drejtua të pranishmëve dhe duke vërtëtuar fjalët e myslimanëve tha; ''Betohem se Isa nuk është asgjë tjetër veca asj që thonë myslimanët'' dhe duke u kërrusur në tokë kapi pak pluhur dhe shtoi se; ''Vallahi ndryshim i asaj që ju thoni për Isain a.s. me atë që në besojmë për të është sa ky pluhuri që unë kam në dorë.''

Kur dëgjoi paria fjalët e Nëxhashit filluan ti bëlbëzojnë njëri-tjetrit sa që pështpërimat e tyre dëgjoheshin ngado. Ai që i ndërpreu këto pështpërima ishtë vetë Nëxhashi i cili ju tha të pranishmëve; ''ju thoni apo mendoni çfar të doni por unë po shoh dhe po mendoj shumë pozitivisht për myslimanët'' pastaj ju kthye myslimanëve duke ju thënë; ''Ju admiroj ju dhe atë që juve ju ka orjentuar tëk unë. Tashmë u binda që ai është ai (I Dërguari i Allahut) për të cilin n aka paralajmëruar libri ynë i shenjtë Ungjilli dhe i biri i Mejremes Isa a.s., nëse ai vjen këtu është i mirëpritur, ndaj ju shkoni, jeni të lirë nën sigurinë time. Pra edhe sikur të më paguajnë me shuma floriri unë nuk ju as nuk ju dorëzoj të askush as nuk ju dëboj nga vëndi im dhe as nuk lejoj dikënd që tju prek juve.'' Më pas Nëxhashi ju drejtua mushrikëve duke ju thënë; ''merrni këto që ju mi keni sjellur si dhuratë, unë nuk pranoj rryshfetin tuaj dhe të askujt tjetër.'' Mushrikët morën çfar kishin prurë dhe u kthyen në Mekka ndërsa myslimanët jetuan të lirë nën garancinë e sigurisë që ju dha mbreti i nderuar Nëxhshi.[81]

Universin e Krijoi Allahu
Absoluti krijoi univerisin, edhe Muhammedin
Krijoi qiell e henë, dritën edhe Muhammedin.

Bëhu tha Ai, u bë çdo gjë e gjithë universit
Dhe fjalën e shnjtë ja zbriti Muhammedit.

Të gjithë pasuesit erdhën, fytyra ju ndriti
Me dritën e Muhmmedit, n'Tëvhid ai thirri.

Vejsel Karani triumfoi, përmallet për të xhennëti
Përmallja për të, ishtë përmallja Muhammedit.

[81] Ibni Ishâk, Sîret-i Resûl, 195; Ibni Hishâm, Sîret, I, 334

Sikur zogjtë në qiell, gjallëruan gurë e male
Pemët fruta japin Muhammedit, dashuri e madhe.

Erdhën mohuesit, prej tij besim morën
Prej tij mësuan, pesë kohët e namazit.

Sikur bimët në sera, në rrjeshta ndaluan
Vtën me namaz, Muhammedin nderuan.

Ku njihet Junusi, ai ndëron ajetët e Kur'anit
Salavatë e selame, i përcjellë Muhammedit.

EMBARGO

Fillojnë Diskutimet Për Embargon

"O Pejgamber! Allahu është më se i Mjaftueshëm për ty dhe për besimtarët që të ndjekin ty."
Enfal, 64

Ishtë viti i shtatë i shpalljes së Vahjit... Mushrikët nuk ndaleshin për ti ndaluar njërëzit që të mos pranojnë Islamin. Dhuna, barbarizmat dhe marrëzirat e tyre ishin përhapur ngado. Edhe ata që jetonin jasht Mekkas prej merakut vinin mësonin Islamin i besonin Muhammedit a.s. dhe iknin në vëndët e tyrë. Sa më shumë shtohej dhuna aq më i lartë behej numri i atyre që pranonin Islamin dhe nga dita në ditë ata lidheshin më shumë me njëri-tjetrin. Ardhja e delegacionit të mushrikëve nga Habeshistani me duart bosh dhe kur mësuan për qëndriminë Nëxhashiut ndaj tyre dhe myslimanëve, i acaroi edhe më shumë mushrikët sa që ata tashmë u bënë aq të papërmbajtur sa që u mblodhën dhe thanë;

'' Ku do që të kapët, ku do që të duket Muhammedit, me çdo kusht duhet ekzekutuar...''

Ky vendim i prerë i mushrikëve e trembi xhaxhain e Muhammedit alejhi selam Ebutalibin, ky tashmë ishtë i shqëtësuar për jetën e të nipit ndaj ai e mblodhi fisin dhe të afërmit e tij dhe tha se duhet të bashkoheshin dhe të mbronin jetën e Muhammedit a.s., prej tyre vetëm xhaxhai tjetër Ebulehebi ishtë kundër mbrojtjes së tij ndaj ai nuk ju bashkangjit urdhërit të vëllait Ebutalib, i cili i mblodhi në Shiba, një vënd duku tre kilometra jasht Qabes. Pikërisht aty ku quhet lagjia e Ebutalibit ku filloi të jetoi Muhammedi a.s. së bashku me sahabët. Mushrikët se bashku me Ebulehebin tashmë rrinin në pritë për të vrarë Muhammedin alejhi selam.[82]

Kur panë mushrikët që Muhammedi a.s. së bashku me shokët e tij filluan të jetojnë në lagjen e Ebutalibit u ripmlodhën edhe një herë dhe lëshuan altimatum se;

''Do të ndërpritën të gjitha marrëdhëniet më Hashimitët deri sa ti dorëzohet Muhammedi kurejshve!... me ata nuk do të bëhët trëgti, nuk do ju jepen as nuk do ju merren vajzat për martësë!... nuk do të vizitohen banësat e tyre dhe nuk do të komunikohet me to, madje as përshëndetjë nuk do ju jepët!...'' Pra sikur duket kurejshitët ndaluan çdo lloj marrëdhënie me fisin e Muhammedit a.s. Hashimitët deri sa ata të hiqnin dorë nga mbështëtja që i kishin dhënë Muhammedit a.s. dhe të ja dorëzonin atë mushrikëve kurejshitë.

[82] Ibni Sa'd, Tabakât, I, 130-140; Taberî, Histria, II, 335-336; Ibni Kethîr, El-Bidâje, III, 84-87; Belâdhûrî, Ensâb, I, 230.

Mushriku Mansur bin Ikrime e shkrujati altimatumin e mushrikëve dhe që të shihet nda të gjithë e vëndosën në murin e Qabes. Kur i erdhi ky lajm Muhammedit a.s. ai u prek shumë dhe ju lut Allahut xh.sh. ku pas lutjes së tij Ikrimes ju thanë duart dhe nuk i lëviiztë, as i ndjentë fare ato. Mushrikët i kapi habia dhe tmerri ndaj ata filluan të thonë; ''Shikoni! Embargo dhe barbarizmat që po ushtroni ndaj Hashimitëve ju dënoi dhe ja thau duart Ikrimes!'' Por mushrikët në vënd se të zinin mend dhe të merrnin mësim, ata u acaruan edhe me shumë dhe filluan të vendosin në pritë ushtarët e tyrë në rrugët që kalonin nga lagjia ku ishin vendosur sahabët me Muhammedin alejhi selam. Ata ndaolin që në atë lagje të mos hyntë e diltë as gjë, madje edhe ushqimet nuk i linin të kalonin. Aty mund të hynin vëtëm ato mallra që bliheshin me shuma marramendëse. Ky vendim i tyre erdhi se ata mendonin që myslimanëve do ju mbaroi ushqimi që kishin grumbulluar dhe do të dorëzohen vetë ose do ta dorëzojnë Muhammedin a.s. tëk mushrikët. Kjo embargo vazhdoi deri kur erdhi koha e përvitshme e vizitave në Qabe.

Sipas traditës në këtë kohe nuk lejohej gjakderdhja dhe ndalimi i vizitave në Qabe. Tregtarët vinin dhe shisnin mallrat e tyre në Mekka. Myslimanët shkonin vizitonin Qaben dhe shkonin të blinin ushqime duke përllogaritur që tju mjaftontë për një vit, pasi ata ishin nën embargo. Por mushrikët, veçanërisht Ebulehebi dhe Ebuxhehli shkonin të tregtarët dhe ju thonin shtijani myslimanëve mallin tuaj me çmimet më të larta, edhe nëse ata nuk do kenë mundësi ti blejnë dhe ju mbesin mallërat pashitur ejani se do ju blejme në. Kështu ata mendonin se myslimanët nuk do kenë mundësi të blenë ushqime të mjaftueshmë për një vit.

I Dërguari i Allahut a.s. këtë vit e shpenzoi të gjithë pasurinë e bashkëshortës Hatixhes r.a. dhe Ebubekrit. Kështu ata e shuan zërin e femijve, zëri i të zilëve arrintë në kupën e qiellit prej urisë. Ndërsa kur ju mbaruan ushqimet ata ushqëheshin me gjethe dhe lëkurë pemësh, rrënjët e bimëve, madje ata patën filluar të hanin edhe lëkurat e thara të kafshëve që i përdornin në banësat e tyre. I Dërguari i Allahut a.s. dhe një pjesë prej sahabëve për ti bërë ballë urisë lidhnin gure në bark. Edhe kur vintë ndonjë prej atyre që jetonin në Mekka dhe nga mëshira dëshirontë të ju jeptë diçka për të ngrënë mushriket e dhunonin e masakronin në mënyrat më barbarë, ndaj askush nuk guxontë ti vintë në ndihmë të afërmëve të tyre myslimanë.

Mushrikët po thuajse i kishin bllokuar të gjitha rrugët që myslimanët mund të komunikonin me jasht. Ndaj ata filluan të presin me shpresën se myslimanët do të dorëzohen dhe do ja dorëzojnë I Dërguari i Allahutn e Allahut xh.sh. atyre. Ndersa myslimanët bënin krejt të kundërtën e asaj që shpresonin myshrikët. Ata e kishin rrethuar I Dërguari i Allahutn a.s. dhe nuk linin agjënë më të vogël ta prektë atë. Edhe Ebutalibi kishtë marrë masat e tij që Muhammedin mos ta gjintë gjë, apo mos ti bëhej ndonjë atëntat i pa pritur. Ndaj ai kishtë vendosur roje rreth shtëpisë së tij dhe që Muhammedi a.s. të jetontë në qëtësinë e tij i ndërrontë rojtarët njëri pas pjetrit. Ndërsa I Dërguari i Allahut a.s. pa harxhuar qoftë edhe një minut vazhdontë përpjekjet për të zbatuar urdhërinë Allahut që të përhaptë Islamin ngado dhe ti shpëtontë njërëzit nga dënimi i zjarrit të xhehennëmit.

Myslimanët po vuanin pasojat e embargos ndërsa mushrikët vazhdonin të mos ndjenin qoftë edhe grimcën më të vogël të mëshirës për myslimanët. I Dërguari i Allahut alejhi selam ju lut Allahut xh.sh. që tjua lehtësontë gjëndjen e mjerimit myslimanëve. Sipas transmetimeve thuhet se atë kohë gadishullin arabik e kapi një thatësirë e madhe. Prej qiellit kishtë kohë që nuk bintë shi dhe thatësira kishtë

kapluar çdo gjë. Kjo gjëndje i preku dhe mushrikët të cilët po përjetonin një skamje prej të cilës filuan të humbisnin fuqinë e tyrë dhe jeta e tyre po përkëqsohej nga dita në ditë. Ata e morën këtë si mesazh dënimi për dhunën që i bënin myslimanëve dhe I Dërguari i Allahutt a.s. ndaj Ebusufjan si një ndër liderat dhe njërëzit më me zë në Mekka shkoi të I Dërguari i Allahut a.s. dhe i tha; ''O Muhammedi! Ti na thua se të ka dërguar Allahu si mëshirë për mbarë gjallesat, na thërret që ti besojmë Allahut se nuk ka Zot tjetër veç Tij dhe na thua që të ruajmë lidhjet dhe të drejtat farefisnore. Prandaj shiko si po vuajnë të afëemit tuaj (mushrikët kurejshitë) lutë Allahun që të na jap shi dhe nëse të pranohet duaja atëherë në do të besojmë ty! ...'' Sikur duket kur vintë puna që ata hasnin në problemet e tyre mushrikët, shkonin të Muhammedi a.s. dhe silleshin sikur ata ishin prej bartësve të vlerave njërëzore por ata vetë ishin ata që kishin braktisur çdo vlerë e meshirë njërëzore dhe i dhunonin myslimanët vetëm pse besonin që nuk ka Zot tjetër veç Allahut dhe se Muhammedi a.s. është njëri dhe i dërguari i Allahut. I Dërguari i Allahut i mëshirës nuk ja vuri veshin veprimtarive dhunuese mushrike por ai a.s. ju lut Allahut që ti mëshiroje Mekkasit. Pas lutjes së tij Allahu suphanëhu ve tëala e pranoi lutjen e të dashurit të Tij Muhammedit a.s. dhe në gadishullin arab ra shi i mjaftueshëm. Mushrikët edhe pse i përjetonin të gjitha këto gjëra përsëri i thyenin në bese myslimanët, vazhdonin të ushtronin dhunërat e barbarizmat ndaj myslimanëve dhe vazhdonin të jetonin me kryenëçësi në qafirizmat e tyre. Mu për këtë Allahu xh.sh. i zbriti Muhammedit a.s. ajetët 9-24 të sures Duhan në të cilat thuhet; **''Por jo, ata** (idhujtarët) **janë në dyshim, janë duke luajtur. Ti pra, pritë ditën kur qielli sjell një tym konkret. Ai** (tymi) **i përfshin njërëzit. Ky është një ndëshkim i mundimshëm.** (Ata thonë) **Zoti ynë, largoje prej nësh dënimin, në do të besojmë. Prej nga atyre ajo kështillë** (ai mësim), **kur atyre iu pat ardhur pejgamber me argument** (e nuk besuan)? **Po ia kthyen shpinën atij** (I Dërguari i Allahutt) **dhe i thanë: "I mësuar prej dikujt, i çmendur". Në do t'ua largojmë dënimin për pak kohë, por ju do t'i ktheheni kotësisë.** (Përkujto) **Ditën kur do t'i kapim me atë rrëmbimin Tonë të fuqishëm e do t'u hakmerremi. Në përpara tyre e vumë në sprovë popullin e faraonit, dhe i pat ardhur i dërguar i ndershëm.** (U pat thënë): **"Të m'i dorëzoni robërit e Allahut, se unë jam i dërguar besnik të ju. E mos bëni mendjemadhësi ndaj Allahut, unë sjell argument të sigurt. Unë i jam mbështëtur Zotit tim dhe Zotit tuaj nga** (kërcënimi), **që të më gurëzoni (**të më vritni**). E nëse nuk më besoni, atëherë m'u hiqni (**më lini të lirë**)!" E thirri Zotin e vet: "Këta janë popull kriminël". (**Në i thamë**) Tërhiqu me robërit e Mi natën, se do të jeni të ndjekur. Dhe lëre detin ashtu të qëtë** (të hapur), **se ata janë ushtri që do të përmbytët.''**

Myslimanëve i Hiqet Embargo

Sikur thuhet në ajetët e Kur'anit më lart mushrikët nuk mbanin asnjë fjalë nga ato që i jepnin myslimanëve. Edhe kur ju vintë ndonjë fatkeqësi ata thonin që sat ë na largohet kjo bela që n aka kapluar do ti besojmë Muhammedit a.s. por sa të iktë ajo (belaja/dënimi) prej tyre ata vazhdonin të këmbëngulnin në mosbesimin e tyre. Një ditë Xhebraili a.s. e lajmëroi Muhammedin a.s. se; **''letra që kishin varë mushrikët për ekzekutiminë Muhammedit a.s. dhe embargon ndaj myslimanëve i kishin ngrëna krimbat.''**

Pas lajmit të Xhibrilit Muhammedi a.s. shkoi të xhaxhai i tij dhe e lajmëroj se; **''O Xhaxha! Me përjashtim të vëndit ku është shkruajtur ''Bismike Allahumme'' pjesën tjetër të letrës e ka ngrënë krimbi. Pra pjesën që është shkruar për**

ndërprerjet e marrëdhenieve me fqinjët dhe farefisin etj.. e kanë ngrënë krimbat.'' Ebutalibi i tha se ''O bir i vellait tim këtë lajm a e ke prej vetës apo prej Zotit tënd. Faktikisht ti nuk na ke gënjyer kurrë ndaj unë po shkoj në Qabe dhe do ta vërtëtoj atë që ti po më thua.'' Ebutalibi i nis dhe shkoi në Qabe, kur e panë mushrikët atë menduan se ai kishtë ardhur tju jeptë atë lajmin që ata prisnin, pra menduan se kishtë ardhur për ti dorëzuar Muhammedin a.s. atyre.

"O Xhaxha! Me përjashtim të vëndit ku është shkruajtur ''Bismike Allahumme'' pjesën tjetër të letrës e ka ngrënë krimbi. Pra pjesën që është shkruar për ndërprerjet e marrëdhenieve me fqinjët dhe farefisin etj... e kanë ngrënë krimbat."
Hadith

Në fakt Ebutalibi kishtë ardhur për tju thënë atyre se ju e humbët betëjën ndaj duhet të hiqni embargon ndaj myslimanëve... Kur ai u afrua të mushrikët do ju jeptë atyre lajmin e papritur nga ata. Abdulmutalibi u afrua pranë dhe ju tha; '' o Kurejshitë! Biri të vëllait tim Muhammedi, më ka lajmëruar se letrën që ju keni shkruajtur ultimatumin për të dhe pasuesit e tij, përjashto vëndin që shkruhet emri i Allahut pjesën tjetër e ka ngrënë krimbi të gjithën. Ndaj nëse ky lajm është i vërtëtë ultimatumi juaj është i pa vlefshëm dhe Muhammedi së bashku me myslimanët do të jenë të lirë.'' Mushrikët mbetën të shtangur nga fjalët e Ebutalibit, ata u ngritën menjëherë dhe shkuan në Qabe ku kishin varë letrën mbi të cilën ishtë shkruajtur ultimatumi për vrasjen e Muhammedit a.s., por çtë shihnin krimbi e kishtë ngrënë të tërë letrën dhe kishtë mbetur vetëm pjesa që shkruantë ''Bismike Allahumme'', pra ajo çfar i kishtë thënë Muhammedi a.s. xhaxhait të tij Ebutalibit ishtë e vërtëtë. Kështu embargo ndaj myslimanëve mori fund por dhuna dhe barbarizmat e mushrikëve vazhduan të marri një kah akoma më të ashpër ndaj myslimanëve. Pra edhe pse mushrikët i shihnin dhe përjetonin këto mrekulli dhe shënja të Profetësisë se Muhammedit alejhi selam ata prap nuk i besonin atij, në të kundërt vazhdonin ta luftonin edhe më ashpër atë dhe pasuesit e tij.

Ndarja e Hënës Në Dy Pjesë

Një ndër mrekullitë e I Dërguari i Allahutt a.s. është ndarja e hënës në dy pjesë. Një grup prej mushrikëve i kryesuar nga Ebuxhehli dhe Velid bin Mugire erdhën të I Dërguari i Allahut a.s. dhe i thanë; ''O Muhammed! Nëse vërtëtë je Pejgamber atëherë ndaj hënën në dy pjese, njëren pjese në Malin Kuajkian dhe pjesën tjetër në malin Ebukubejs!...'' I Dërguari i Allahutu ju tha; **''Nëse kjo që ju kërkoni ndodh a do të besoni atëherë?''** ''Po! Do të besojmë'' ju përgjigjën ata. Atëherë I Dërguari i Allahut a.s. ju lut Allahut që të ndahet hëna në dy pjese. Pas lutjes që ai bëri i vjen Xhebraili a.s. dhe i thotë **''O I Dërguari i Allahut! Lajmëroi Mekkasit që sontë të vijnë dhe të shikojnë atë që kërkojnë të shohin.''** Atë natë data shënontë 14 dhe hëna ishtë e plotë dhe I Dërguari i Allahut a.s. i ftoi Mekkasit që të shihnin mrekullinë që ata kishin kërkuar prej tij. Kur erdhi koha që hëna kishtë kaluar afër kupës së qiellit Prefeti a.s. ngriti gishtin dhe e drejtoi nga **hëna dhe ajo (hëna) u nda në dy pjesë**, njëra pjesë qëndrontë mbi malin Ebukubejs dhe pjesa tjetër mbi malin Kuajkian. Pastaj pas një kohe të shkurtër ajo u ribashkua.

I Dërguari i Allahut a.s. ju tha sahabëve, **''o Ebuseleme bin Abdulesedit dhe Erkam bin Ebil Erkamit që të dëshmonin për këtë mrëkulli.''** Njëkohësisht ai urdhëroi edhe sahabët që kishte pranë që të **dëshmojnë** ndarjen e hënës. Por mushrikët në vënd se të besonin, ashtu sikur kishin premtuar, ata zgjodhën të mos qëndrojnë në fjalë dhe duke mohuar vazhdunë dhunën dhe barbarizmat ndaj Muhammedit a.s. dhe pasuesëve të tij.

"E atyre që Ne iu dhamë librin përpara këtij, disa prej tyre i besojnë këtij (Kuranit). Dhe kur iu lexohet atyre thonë: "Ne i kemi besuar atij, ajo është e vërtetë prej Zotit tonë, ne edhe para tij kemi qënë muslimanë!"
El-Kasas 52-53

Ata thonin se; '' Kjo, ndarja e hënës nuk është gjë tjetër vetëm se një magji e Muhammedit (a.s.). Ndaj ai mund të na mashtroi në por njërizit që jetojnë në zonat jasht Mekkas nuk i mashtron dot!... ndaj në duhet të kërkojmë njërëz nga zonat jasht Mekkas që të dëshmojnë për ndarjen e hënës. Nëse nuk del ndonjënjëri që të dëshmoi këtë atëherë kjo nuk është gjë tjetër vetëm se një magji e Muhammedit a.s.'' Mushrikët dolën jasht Mekkas dhe filluan të pyesin se a kishtë njëri që kishtë parë ndarjen e hënës në dy pjesë?'' Pas këtij mendimi ata nga njëra anë filluan të ju dalin para atyre që vinin në Mekka dhe nga ana tjetër filluan të dërgojnë delegacionë nëpër zonat jasht Mekkas. Përgjigja e atyrë që kishin parë këtë ndodhi ishtë pozitive, pra ndarja e hënës në dy pjes u dëshmua edhe nga njërëzit që jetonin jasht Mekkas. Por mushrikët përsëri nuk besuan dhe filluan të thonë se; ''Magjia e Jetimit të Ebutalibit (Muhammedit a.s.) atshmë ka kaluar edhe në qiell!'' Ai që i përhaptë këto lajme ishtë kryesisht Ebuxhehli, zemra e të cilit ishtë e mbushur me mohim dhe urrejtje ndaj Muhamedit alejhi selam.[83]

Për shkak të këtyre ndodhive Allahu xh.sh. i zbriti Muhammedit a.s. ajetët 1-8 të sures Kamer ku thuhet; '' **Momenti** (i katastrofës së përgjithshme) **është afruar, e hëna është çarë** (në dysh). **Po ata** (idhujtarët) **edhe nëse shohin ndonjë argument** (mrekulli) **zmbrapsen e thonë: "Kjo është magji e vazhdueshme!" Dhe përgënjështruan e ndoqën dëshirat e veta, por çdo çështje arrin cakun e fundit. Atyre iu patën ardhur aso lajmesh** (të popujve të lashtë), **ku ka mjaft qortime** (për ata që kuptojnë)**. Urtësi e përsosur (**është Kurani**)! Po sa bëjnë dobi qortimet! Pra, largohu prej tyre. Ditën kur thirrësi (**Israfili**) kumton një send të tmerrshëm, e dalin prej varreve, si karkaleca të shpërndarë, e me shikim të përulur, duke shpejtuar drejt atij, që i thërret, e jobesimtarët thonë: "Kjo është ditë e vështirë."**[84] Pra sikur dukët në këto ajetë, Jobesimtarët kurejshitë nuk i besuan faktëve, por ata shkuan pas dëshirave të veta, por është normale që çdo send e gjen vendin e vet, e vërtëta të njërëzit e mirë, kurse e shtrembëra të të këqijtë.

Allahu Edhe Juve Ju Mundësoftë Udhëzimin

Pas embargos tre vjeçare që mushrikët ushtruan mbi myslimanët prej Nëxhrani erdhi një grup njërëzish i cili kishtë dëgjuar për Islamin nga emigrantët që kishin emigruar në Habeshistan. Ky grup njërëzish erdhi në Mekka të takohej me Muhammedin a.s. të mesonin prej tij Islamin dhe ti bashkangjitëshin karvanit të pasuesëve të tij. Ata erdhën dhe u takuan në Qabe me të Dërguarin e Allahut xh.sh. të cilit i bënë pyetje nga më të ndryshmet. Çdo përgjigje që morën ata për pyetjet e tyre ishtë më e mahnitur se ata prisnin. Mushrikët e Mekkas ndiqnin gjithçka ndodhtë aty. Muhammedi a.s. i recitoi misafirëve të dij disa nga ajetët e Kur'anit. Ata u ndikuan aq shumë saqë filluan ti dalin lot nga sytë dhe pas thirrjes që ju bëri I Dërguari i Allahut i allahut xh.sh. ata prauan Islamin. Pas kësaj lumturie që ata përjetuan për aq kohe sa qënduruan me Muhammedin a.s. kërkuan prej këtij të fundit tju jeptë leje që ata të ktheheshin nga kishin ardhur. Kur nisën të ikin Ebuxhehli i cili ishtë me mushrikët që po ndiqnin ata ju doli para dhe me fjlaë ofenduese ju tha atyre se; ''O Nëxhraniler! Në nuk kemi parë një popull kaq ahmakë sa qënkenu ju!... Vetëm me një takim pakminutësh që bëtë me Muhammedin a.s. braktisët fenë

[83] Hâkim, Mustedrek, II, 512; Bejhekî, Delâil-un-Nubuvve, II, 141; Ibni Kethîr, Sîre, II, 116; Kâdi Ijâd, Shifâ-i Sherîf, 278-279; Kastalânî, Mevâhib-i Lednnijje, 352.
[84] Kamer: 54/1-8.

e të parëve tuaj dhe pranuat fenë e tij!...'' Ata që tashmë sapo kishin fituar nderin të bëheshin sahabë (shokë) të I Dërguari i Allahutt a.s. ju përgjigjen Ebuxhehlit se; ''Edhe juve ju mundësoftë Allahu tëala udhëzimin. Në nuk do ju përgjigjemi ju ashtu sikur ju meritoni, me fjalë ofenduese preje injotance. Dijeni se në nuk ju kemi asnjë borxh juve por dijeni se këtë nderim që përjetuam me këtë fe të mrekullueshme të Muhammedit a.s. nuk do e prishim, as nuk do e humbim me dy tre fjalë të një injoranti, por dijeni dhe se as që do ta braktisim atë.''[85] Për shkak të kesaj ndodhie Allahu xh.sh. zbriti ajetët 52-55 të sures Kasas ku thuhet; **'' E atyre që Në iu dhamë librin përpara këtij, disa prej tyre i besojnë këtij** (Kuranit). **Dhe kur iu lexohet atyre thonë: "Në i kemi besuar atij, ajo është e vërtetë prej Zotit tonë, në edhe para tij kemi qënë muslimanë!" Atyre iu jepet shpërblim i dyfishtë, për arsye se bënë durim, dhe ata të keqën e largojnë me të mirën, e nga ajo që Në i furnizuam, ata japin. Dhe kur dëgjojnë ndonjë llomotitje marrëzie, i kthejnë shpinën dhe thonë: "Në kemi veprat tona e ju tuajat, qofshit larg nësh, nëve nuk na duhen injorantët!"[86]**

[85] Ibni Ishâk, Sîret-i Resûl, 199-200; Ibni Hishâm, Sîret, I, 391-392.
[86] Kasas: 28/52-55.

BUNARI I UJIT

Marrëzi, o sy, nga lotët që derdh ujë mbi zjarrin që kaploi zemrën time,
Me ujë gjithkush gjen shërim për një zjarri kaq të furishëm?

Qielli është blu, por nuk e di nëse është vërtetë ngjyra e qiellit,
Apo mos ndoshta është mbushur me ujë që rrjedh nga sytë e mi.

Edhe sikur zemra ime të copëtohej, nga kënaqësia e tehut të shpatës,
Nuk do të ishte çudi, pasi koha, si uji, lë shenja të thella në muret e shpirtit.

Fjalët e tua, o i dashur, flasin me iluzionin e plagës sime,
Kushdo që pi ujë me kujdes, kujdeset për çdo plagë që ka.

Le t'ia japë ujin kopshtari, që të mos vuajë më shumë,
Edhe nëse ujiten mijëra trëndafila, asnjëri prej tyre nuk mund të lulëzojë si fytyra jote.

Ai nuk mund të heqë pluhurin nga linjat e shkrimit të tij,
Prej dashurisë, pena qëndron e palëvizshme, duke parë fjalët që nuk mund t'i shprehë.

Nuk më shqetëson nëse qerpikët e mi lagen me kujtimin e dritës tënde,
Nuk është humbje t'i japësh ujë gjëmbave, me shpresën për një trëndafil.

O zemër e sëmurë! Mos e kthe ditën e pikëllimit në një ditë të trishtë,
Në mes të një nate të errët është e mirë ti japësh ujë për të sëmurin.

Qetësoje entuziazmin tim në qiellin e ndarjes së zemrës sime nga e jotja,
Më jep ujë për zjarrin që më djeg sepse jam i etur në këtë shkretëtirë.

Sikur të devotshmit edhe unë jam një kërkues i Kevtherit,
Më duket uji mu ashtu sikur një i duket pija e verës një të dehuri.

O bukurosh, uji rrjedh pa u ndalur në rrugën tënde,
Duket sikur është dashuruar me atë selvi të hijshme që ecën me elegancë.

Do të doja të bëhesha pluhur në atë rrugë, për të ndaluar rrjedhjen e ujit,
Sepse edhe ai është rivali im në rrugën që të çon tek ti.

O mia, nëse vdes me dëshirën për t'i puthur dorën atij,
Bëjeni dheun tim një enë balte dhe ofrojeni atë me ujë për të dashurin tim.

Varri I Nënës së Njerëzimit Havasë Në Xhide

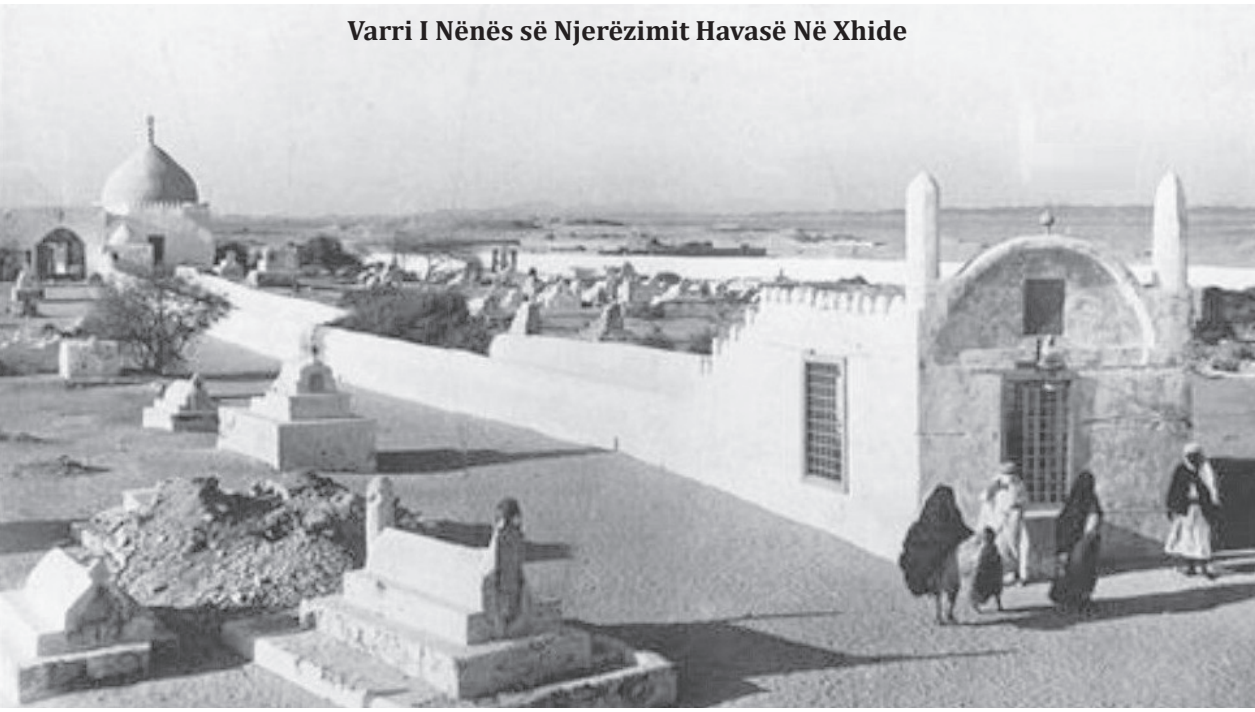

Edhe pse varri i cili njihet si varri i nënës Havasë është shembur aty ende vazhdon të quhen ''Varrezat e Havasë.'' Është intëresantë se sot edhe porti dhe airoporti më i madh i Arabisë Sauditë që ndodhen në Xhide ende vazhdojnë të mbajnë emrin ''Nëna e Madhe.'' Edhe psë transmetimeve vazhdon të mos i besohet edhe sot vazhdon të mbijetoi emri i atij qytëti të madh.

Xhennët-l Muallâ

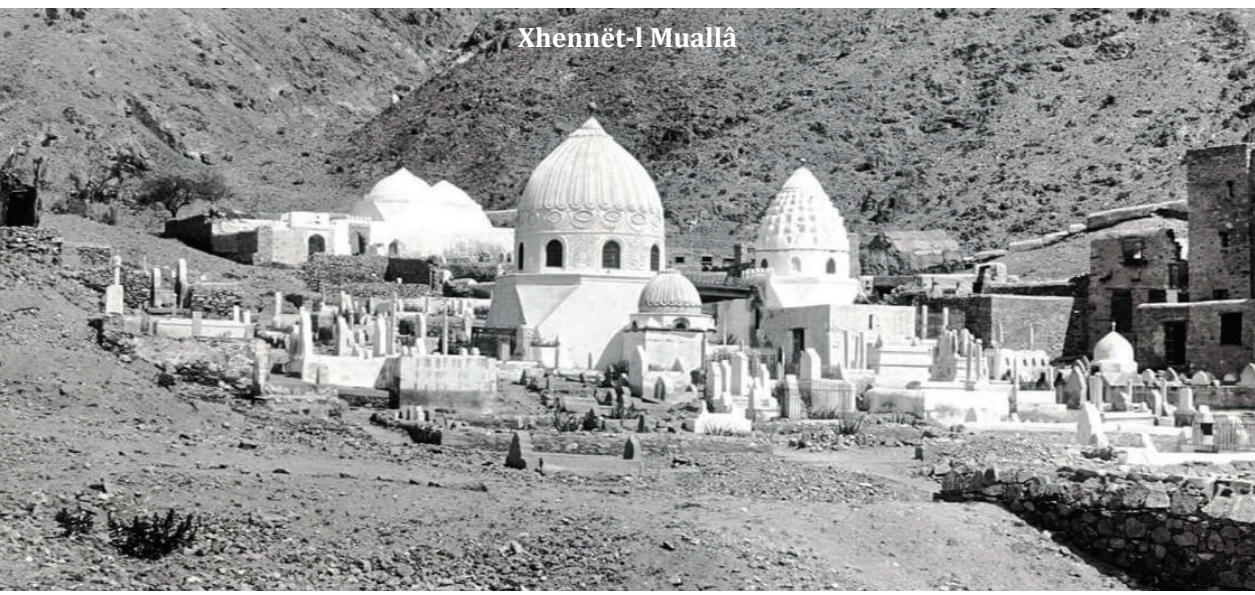

Sot është e veshtirë ti shohim turbet e nënës së ummetit Hatixhes dhe shumë sahabëve që ndodheshin në këtë vënd për arsye se i kanë shembur.

Për keqardhje atë arkitëkturë historikë e shkatërruan të gjithën.

VITI I PIKELLIMIT

Dhimbja E Humbjes Së Fëmijës

"O mal! Kjo që më ndodhi mua po të ndodhtë ty, ti do u shkatërroje nga pikëllimi."
Hadith

Dajli i të Dërguarit të Allahut (Paqja dhe Mëshira e Allahut qoftë mbi të) Kasemi kur ishtë 17 muajsh ndërroi jetë. Paki vitë më vonë I Dërguari i Allahutn e pikëlloi edhe vdekja e djalit të dytë Abdullahut. Pas këtyre dy pikëllimeve I Dërguari i Allahut ynë i Dashur u kthye nga mali dhe me sy të përlotur th; **''O mal! Kjo që më ndodhi mua po të ndodhtë ty, ti do u shkatërroje nga pikëllimi.''** Ndërsa e jëma e tyre e pyeti Të Dërguarin e Allahut; ''O I Dërguari i Allahut! Ku janë ata (Kasemi me Abdullahun) tani?'' ai ju përgjigj; **''O Nëna Ummetiti! Ata tani janë në Xhennët.''**

Vdekja e dy djemëve të Muhammedit a.s i gezoi shumë mushrikët. Qafirat sikur Ebuxhehli, nisën ta përdorin këtë si dobësi të tij dhe thonin se, ''Muhammedi tashmë ka mbetur pa trashgimëri të trungut familjar. Atij nuk i ka mbetur me femijë që të trashgoi gjakun e tij dhe kur të vdes edhe ai vetë do i humbas nami e nishani.'' Këto bilbëzima filluan të përhapen nëpër Mekka, veçanërisht tëk mushrikët. Ky ishtë dhe shkaku që Allahu i zbriti Muhammedit a.s. suren Kevther ku thuhet; **'' Në, vërtët, të dhamë ty shumë të mira, prandaj ti falu dhe prej kurban për hir të Zotit tënd! E s'ka dyshim se urrejtësi yt është farësosur.''** Pra Allahu me këto ajetë e Përgëzoi të Dërguarin e tij se ai që do i shuhej fara e trashgimërise nuk do jesh ti por do jetë vetë Ebuxhehli i cili nuk njihtë kufij në armiqsinë që i bentë Muhammedit a.s. dhe pasyeseve të tij, myslimanëve. Ndërsa Muhammedi a.s. do të nderohej në këtë botë dhe në botën tjëtër, Ahiret.

Vdekja e Ebu Talibit

Pas vdekjes së dy djemëve të Muhammedit a.s. xhaxhai i tij Ebutalibi u sëmur rëndë dhe nga dita në ditë sëmundja e tij po përkeqsohej. Sapo dëgjuan mushrikët për gjëndjen e Ebutalibit thanë; ''Ebutalbi, ishtë mbështëtja më e madhe e Muhammedit, ai për ta ruajtur atë bëri përpjekje të mëdha. Tashmi atij ju afrua koha e largimit nga kjo botë. Edhe pse ai po përjeton ditët e fundit të shkojmë dhe ta vizitojmë. Por duhet të dimë se dy pehlivanët, dy më trimat, dy më të pamposhturit që nuk ju trembet syri Hamza dhe Omeri pranuan Islamin. Numri i ithtarëve të së cilit po shtohet nga dita në ditë dhe ata po forcohen aq shumë sa që në nuk do të na ngeli rrugë tjetër ose ti bindemi ose do të luftojmë me ta (myslimanët). Para se puna të vijë deri këtu të shkojmë ta vizitojmë për herë të fundit Ebutalibin mos ndoshta ai do të na gjejë ndonjë rrugdalje të mesit.'' Ukbe, Shejbe, Ebûxhehil dhe Umeje bin Halef ishin ata të ciliët shkuan të Ebutalibi dhe u ulën aty pranë shtratit ku ishtë i shrirë Ebutalibi i sëmurë dhe filluan ti thonin ''O Ebutalib! Në e njohim burrërinë tënde dhe aturitëtin tënd të në. Kjo është arsyeja që në kurrë nuk të kemi kundërshtuar. Në friksohemi se pas tëje Muhammedi do të merret me në dhe në do merremi më të, pra përplasja jonë do të vazhdoi. Eja na pajto në me të dhe kjo përplasje të marrë fund dhe në të mos i përzihemi fesë së njëri-tjetrit.''

Ebutalibi e thirri I Dërguari i Allahutn tonë të dashur dhe i tha; '' O biri i vellait tim! Sikur e shikon dhe vetë, këtu janë mbledhur paria e Mekkas dhe kërkojnë që ti të mos merresh me fenë e tyre. Nëse pranon këtë kërkesë të tyren, ata do të ndihmojnë ty dhe do ta pranojnë autoritëtin tënd.'' Inderuari i universit ja ktheu **'' O Xhaxha! Unë këto i thërras vetëm në një fjalë që nëse e pranojnë të gjithë**

Varri I Nënës Së Ummetit HaTixhes Radijallahu Anhu/ Xhennët-l Muallâ

Ashtu sikur ka ndodhur me shumë prej varreve të figurave të mëdha islame, edhe tyrbja e nënës sonë të nderuar, hazret-i Hadixhes (radijallahu anha), bashkëshortes së parë të Pejgamber tonë të dashurit (sallallahu teala alejhi ve sellem), është shkatërruar dhe është zhdukur.

"O Xhaxha! Thuaj një herë të vetme La Ilahe Ilallah që të ndërmjetësoi për ty në ditën e gjykimit."
Hadith

arabët do i binden dhe jo arabët do i pagujanë xhizjen (taksa).'' Ebu Xhehli kërceu ''Po. Dhjetë herë e themi por cila është ajo fjalë që duhet të themi?'' I Dërguari i Allahut a.s. ju tha atyre **''Thoni Lâ ilâhe illallah, pra pranoni se nuk ka Zot tjetër veç Allahut dhe hiqni dorë prej idhujve që i bëni shok Atij.''** Mushrikët kërcyan njëzëri ''Kërko diçka tjetër prej nësh jo këtë!...'' i thanë Muhammedit a.s. i cili ja preu shkurt; **''Edhe sikur të ma sillni diellin dhe të ma dhuroni në dorë, unë veç kësaj nuk ju kërkoj asgjë tjetër.''** ''O Ebukasem! Ti na ofron një prpozom tëpër intëresant! Në deshëm të pajtohemi me ty, ndërsa ti nuk na e merr për bazë hatrin tonë!'' dhe u ngritën u larguan prej aty.

Pasi ikën mushrikët, Ebutalibi i tha I Dërguari i Allahutt alejhi selam; ''Ti the të drejtën dhe ajo që kërkove ti prej kurejshitëve ishtë kërkesë me vend.'' Këto fjalë të xhaxhait i dhanë shpresën Muhammedit a.s. dhe mendoi se ai do të pranoi Islamin. **'' O Xhaxha! Thuaj një herë të vetme La Ilahe Ilallah që të ndërmjetësoi për ty në ditën e gjykimit.''** I tha Ebutalibit i cili e kundërshtoi duke i thënë; ''Jo! Sepse populli do mendoi se unë u tremba nga vdekja, pra do të më nënçmoi. Në të kundërt do ta kisha bërë qëjfin ty.'' Kjo ishtë fjala e fundit e Ebutalibit sëmundja e të cilit vazhdoi të rëndohet deri sa i mori jetën. Pra Ebutalibi vdiq pa i besuar Muhammedit a.s., edhe pse ai ishtë mbështëtja me e madhe e tij.[87]

Ndarja Nga Jeta e Nënës Së Ummetit Hatixhes r.a.

Në vitin e dhjetë të shpalljes së Profetësisë, tre dit pas vdekjes së Ebutalibit bashkëudhëtarja dhë ajo që për plot 25 vitë radhazi ishtë mbështëtësja më e madhe e Resullullahut Hatixheja r.a. nderroi jetë. Ajo nderroi jetë tre vitë para hixhretit në fillim të muajit Ramazan kur ishtë në moshën 65 vjeçare.[88] Atë e varrosi i Dashuri ynë Muhammedi a.s. me duart e nderuara të tij.

Ndarja e saj për të ishtë një tjetër pikellim i madh sepse në të njëjtin vit vetëm më pak dit njëra pas tjetrës ai kishtë humbur dy njërëzit bashkeshortën Hatixhe r.a. dhe xhaxhain Ebutalib, të cilët ishin njërëzit më të rëndësishëm në jetën e tij. Kjo ishtë arsyeja që ai vit është quajtur **''Viti i Pikellimit''** për të. Ndarja nga jeta e nënës së ummetit Hatixhes r.a. **ishtë pikellimi** më i madh i I Dërguari i Allahut.

Hatixheja r.a. ishte një ndër mbështetësit më të mëdhenj te tij. Sepse kur atij (Muhammedit a.s.) i kishin dalur të gjithë kundër ajo ishtë e pra që e kishtë besuar, mbështëtur dhe i kishtë dalë krahë në çdo sfidë dhë sakrificë të tij. Veçanërisht ajo ishtë qëtësuësja dhe mprehja më e madhe e Muhammedit alejhi selam. Ajo kishtë shpenzuar gjithë pasurinë, kishtë sakrifikuar gjithë jetën e saj dhe nuk kishtë kursuer asjënë më të vogël në mbështëtje të I Dërguari i Allahutut, njëkohësisht bashkorti i saj Muhammedit alejhi selam. Ajo nuk e kishtë mërzitur, as se kishtë bezdisur, as nuk e kishtë thyer apo shqëtësuar ndonjëherë atë. Ashtu sikur vetë I Dërguari i Allahut a.s. në jetën e tij e ka treguar duke i dhënë asaj një vënd të veçantë në zëmrën dhe dashuri-respektin ndaj saj. Edhe pas ndarjes nga jeta të saj ai Hatixhen r.a. gjithmonë e ka mbajtur veçmas nga bashkëshortët e tjera.

Një ditë kur I Dërguari i Allahut a.s. ishtë jasht nëna e umettit Hatixhja r.a. ishtë shqëtësuar për të dhi doli jasht ta kërkontë. Kur doli në rrugë ajo pa një njëri të veshur me të bardha të cilin nisi ta pyestë nëse e ka parë Muhammedin a.s. apo

[87] Bejhekî, Delâil-un-Nubuvve, II, 214; Ibni Kethîr, Sire, II, 127
[88] Ebû Ja'la, Musned, IV, 299, VIII, 74.

jo, por për një moment ajo u ndal dhe mendoi se ai njëri i panjohur mund të ishtë prej mushrikëve armiq të Muhammedit a.s. dhe nuk guxoi ta pyesi. Ajo u kthye në shtëpi dhe sapo u fut brënda pa që bashkëshorti i saj Muhammedi a.s. ishtë kthyer. Ajo i tregoi atij dhe i tha që kishtë parë një njëri të panjohur dhe nuk kishtë guxuar ta pyestë. I Dërguari i Allahut a.s. me butësi dhe buzqëshje i tha '' O e Dashura ime! A e din ti se kush ishtë ai njëri që ti ke parë dhe ke dashur ta pyesësh për mua? Ai ishtë Xhebraili a.s. i cili me erdhi dhe me lajmëroi për ty kum ë tha **''Beji selam bazhkëshortës tënde Hatixhez dhe thuaj asaj se për ty është përgatitur një vënd i mrekullueshëm në xhënnët në të cilin nuk do kesh shqëtësime, frikë, ngacmime, vështirësi, zahmet dhe mërzi.''**

Njërit i Mbeti Dora Në Ajër Tjetrit I Humbi Shikimi

I Dërguari i Allahut ynë i dashur herë pas here me urtësitë dhe mësimet e tij i ndristë zemrat e shokëve të nderuar të tij. Ai ju transmetontë dhe ju shpjegontë ajetët që i zbrisnin dhe nuk lintë gjë pa ju shpjeguar dhe pa ju bërë atyre sa më të kuptueshme, kështuqë atyre nuk ju mbestë ndonjë paqartësi apo pakuptueshmëri. Njëkohësisht për të përhapur sam ë shumë misionin e tij ai shkontë edhe nëpër vëndet ku mblidheshin mushrikët dhe i ftontë ato në Islam. Ky akt veprim i Muahammedit a.s. e acarontë shumë Ebuxhehlin dhe Velid bin Mugiren të cilët thonin; ''Nëse Muhammedi do vazhdoi kështu do ti kthejë të gjithë në fenë e tij dhe nuk do të mbes askush prej atyre që adhurojnë idhujt tanë.'' Së fundi ata menduan se zgjidhja përfundimtare e këtij problemi do ishtë ekzekutimi fizik i Muhammedit a.s. dhe vendosën se do ta vrisnin atë.

Ebuxhehli, Velid bin Mugire dhe disa djem prej fisit Mahzum u nisën për në Qabe. Kur arritën atje e gjetën I Dërguari i Allahutn tonë të dashur duke falur namaz. Ebuxhehli mor një gurë dhe u nis drejt tij që ta godasi I Dërguari i Allahutn e Fundit Muhammedin a.s., por ku ju afrua atij në atë afërsi që do i hidhtë gurin dhe sapo ngriti duart që ta godas Muhammedin a.s. në kokë Ebuxhelit i mbetën duart në ajër, as nuk i lëvizt dhe as nuk i ndjentë. Nuk bëntë dot asgjë dhe kaloi në një çmenduri llahtarshme që nuk bëri dot asgjë. U kthye mbrapsht dhe kur arriti tëk shokët e tij mushrikë filloi të lëvizi duart ku i ra dhe guri nga dora. Një tjetër mushrik prej fisit Mahzun mori të njëjtin gurë dhe tha; ''Shikojeni atë do e vras unë!...'' dhe u nis drejt I Dërguari i Allahutt a.s.. Kur arriti pranë tij papritmas i iku shikim dhe nuk shikontë asgjë. Kur panë këto ndodhi të pranishmit mushrikë i kapi paniku dhe prej frikës ju duk sikur I Dërguari i Allahut a.s. nuk ishtë fare aty dhe ashtu të tmerruar ja mbathën nga sytë këmbet. Ndërsa I Dërguari i Allahut alejhi selam vazhdontë të faltë namazin pa e prakur askush.

Fejesa e Aishes dhe Sevdas (Radijallahu Anhuma)

"Kush do të më ndihmojë dhe do të më strehojë derisa të përmbush misionin profetik që më ka dhënë Allahu, (kështuqë) atij do ti jepet Xheneti?"

Hadith

Pas ndarjes nga jeta të Hatixhes radijallahu anha I Dërguari i Allahut a.s. mbeti i vetëm dhe nuk kishtë kush të kujdesej për familjen e tij. Havle binti Hâkim duke parë këtë gjëndje të Muhammedit a.s. i shkoi atij pranë dhe i tha; ''O I Dërguari i Allahut! Ty të duhet një bashkëshortë që të gjëndet pranë dhe të kujdeseni për njëri-tjetrin. Nëse dëshironi ma jepni të drejtën tju gjej një bashkëudhëtare të përshtatshmë për ju.'' I Dërguari i Allahut a.s. **''O Havle! Kush është ajo grua që mund të pranoi këtë?''** I tha ai asaj e cila ju përgjigj ''Nëse dëshiron vajzë të mirë është Aishja e bija e shokut tënd të ngushtë Ebubekrit, nëse dëshiron vejushë të mirë është Sevde

binti Zem'a.'' Atëherë I Dërguari i Allahut a.s. i tha **''kërkoja dorën atyre për mua.''** Pastaj I Dërguari i Allahut a.s. me Sevdan u martua në Mekka ndërsa me Aishen u Martua në Medinë dy vitë pas Hixhretit në muajin Sheval.

Bisedimet në Akabe

Peygamberi ynë i Dashur Muhammedi a.s. çdo vit ju diltë para fiseve që vinin të vizitonin Qaben dhe ju bëntë thirrje atyre që ti largohen punëve që i çon në xhennët dhe ti orjentohen punëve të parajsës. pra edhe pse ai hastë në shumë pengesa, sharje, ofendime dhe përgënjështrime të ndryshme ai pa ju vëre veshin fare vazhdontë të ju bëntë thirrjë atyre në Islam, pra ai bëntë detyrën e Pejgamberllëkut. Fiset vendoseshin nëpër çadra dhe I Dërguari i Allahut a.s. i vizitontë dhe ju thoshtë **''a ka kush që dëshiron ta pranoj si misafir I Dërguari i Allahutn e Allahut sontë? Kush e pranon thirrjen e tij ta dijë se a ika fituar xhennëtin.''** Por askush nuk e pranontë dhe askush nuk ju përgjigjtë thirrjes së tij. Ishtë muaji dhulhixhe i vitit të dhjetë i Pejgamberllëkut kur I Dërguari i Allahut a.s. u takua me një grup njërëzish që vinin nga qytëti i Jesribit (më vonë do të quhet Medina) i cili kishtë ardhur për vizitë në Qabe. Prefeti a.s. i pyeti ata se **''prej nga vinin''** dhe ata i thanë se ishin nga qytëti i Jesribit dhe i përkisnin fisit Hazrexh. Nëna e gjyshit të I Dërguari i Allahutt ishtë prej këtij fisi, pra kishin një lidhje të largët me ta. I Dërguari i Allahut a.s. u ul në Qabe me to dhe i recitoi atyre ajetët 35-52 të sures Ibrahim dhe ju foli atyre për Islamin dhe kërkoi prej tyrë që ta pranonin atë.

Fiset Evs dhe Hazrexh që jetonin në Medina fitësh ishin në hasmëri me jahuditë dhe sa herë të mundeshin lufta fizike merrtë flakë dhe Jahuditë i kërcënonin kundërshtarët e tyrë duke ju thënë se; ''së shpejti do të vijë një pejgamber në do i bashkohemi atij dhe do të bëhemi më të fuqishëm se ju, atëherë shiheni ju se çdo b'ëjmë në me ju.'' Ndërsa fiset Hazrexh dhe Evs pretëndonin se ata do i besojnë para tyre atij I Dërguari i Allahut që do të vintë dhe do ti dëbonin Jahuditë nga qytëti i Medinas. Pra Medinasit ja kishin haberin që do të vintë një pejgambër do të vintë por ende nuk e dinin që ai kishtë ardhur dhe kur panë shenjat e Pejgamberllëkut të Muhammedi a.s. filluan të shohin njëri tjetrin në sy dhe thanë; ''ky është ai I Dërguari i Allahut që na flasin në Jahuditë!'' Ata pa një pa dy i besuan Muhammedit a.s. dhe u bënë mysliman. Pasi pranuan fenë Islame dhe thanë shehadetin i thanë I Dërguari i Allahutt a.s. ''O i Dërguari i Allahut! Në do kthehemi në Medina dhe do i thërrasim të afërmit tanë dhe Jahuditë që jetojnë atje që të pranojnë Profetësinë tuaj dhe kështu në do të gjejmë paqë ndërmjet vetës sonë, pra në shpresojmë që dhe ata do të nderohen me pranimin e Islamit. Do ju flasim atyre për parimet e kësaj feje dhe në dashtë Allahu do të bashkohemi në këto parime dhe do të jemi në mirëpritjen tuaj. Besojme se njëri më të nderuar se ju nuk ka për të pasur në Medina.'' Pra ky grup i ardhur nga qytëti i Medinas që përbëhej prej gjashtë përsonash vërtëtë i kishin besuar I Dërguari i Allahutt a.s. dhe thirrjes së tij. Ata u ndanë prej aty duke i dhënë besën të Dërguarit të Allahut se vitin e ardhshëm në të njëjtën kohë dhe vënd do të ritakoheshin përsëri me të.

Myslimanët e parë të Medinas që u takuan me Muhammedin a.s. ishin; **Ukbe bin Âmir, Es'ad bin Zurâre, Avf bin Hâris, Râfi' bin Mâlik, Kutbe bin Âmir, Xhâbir bin Abdullah** radijallahy anhum.[89] Këto u kthyen në Medinë dhe filluan të prezantojnë I Dërguari i Allahutn a.s. dhe Islamin. Ata filluan ti thërrasin Medinasit derë për derë sa që në Medinë pothuajse nuk kishtë mbetur familje që nuk foltë për

[89] Ibni Hishâm, Sîret, I, 429-431; Ibni Sa'd, Tabakât, I, 219-220; Taberî, Historia, II, 88; Ibni Asâkir, Tarih-i Dımesk, IX, 82.

I Dërguari i Allahutn a.s. dhe Islamin. Kjo thirrje e tyre u bë shkak që disa përsona prej fiseve Hazrexh dhe Evs pranuan Islamin.

Taifi Thirret Në Besim

"Mosni! Mosni! Mos e godisni, ai është më i nderuari i universit, mos gjuani, ai është I Dërguari i Allahut suphanehu ve tela. Me mua beni çtë doni vetëm atë lëreni dhe mos e godisni."
Zejd bin Haris Radijallahu anhu

Myshrikët edhe pse i shihnin mrekullitë që vërtëtonin Pejgamberllëkun e tij ata jo vetëm që nuk i besonin atij por tregohëshin edhe barbar e dhunues të fëmijëve, grave, robërve dhe të gjithë atyre që pranonin I Dërguari i Allahutnë e Muhammedit a.s.. Dhuna dhe barbarizmat e mushrikëve e pikëllonin ndjeshëm Muhammedin a.s. ndaj ai mendoi që të shkontë në Taif, vënd cili ndodhej disa kilometra larg Mekkas dhe ta thirrtë popullin e atjeshëm në Islam. Kështu që ai mori pranë vetës Zejd bin Harisin dhe u nis për në Taif dhe me të arritur atje u takua me të parët e fisit Amr Abd-i Jalil, Habibin dhe Mesudin. Ai ju shpjegoi atyre Islamin dhe ju bëri ftësë atyre që ta pranonin atë. Por ata jo vetëm që nuk i besuan por e fyen dhe e ironizuan atë duke i thënë; ''A nuk ka gjet dikë tjetër Allahu që të ka dërguar ty për Pejgamber? A kaq i paaftë është Allahu që ka gjetur të përzgjedh një Pejgamber si ty? Ik nga të duash dhe na u shporr prej ktu! ... Ty stë ka pranuar populli yt ndaj ke arthur të në. Betohemi se dhe në nuk kemi për të pranuar ty dhe nuk do ti përgjigjemi asnjë lloj kërkëse që ti mund të kërkosh prej nësh.'' Pra sikur shihet paria e Taifit u tregua shumë arrogantë me Të Dërguarin e Allahut Muhammedin alejhi selam, i cili u largua tëpër i mërzitur prej tyre. Pastaj I Dërguari i Allahut a.s. shkoi në fisin Sakif dhe e thirri atë në Islam për dhjetë ditë apo afër një muaji sipas disa transmetimeve të tjera. Por askush nuk ju përgjigj ftësës dhe thirrjeve të tij. Në të kundërt ata e dhunuan, e nënçmuan, e shanë dhe e ofenduan atë, madje ata duke mos u mjaftuar me këto marrëzira të tyret, i nxorren dhe femijët, skllevërit dhe të lajthiturit e qytëtit para dhe e qëlluan Të Dërguarin e Allahut a.s. me gure. Kur ata e godisnin me gurë Zijdi ju diltë gurëve para që ta mbrontë I Dërguari i Allahutn a.s. prej tyre. Pra ky ishtë I Dërguari i Allahut i Allahut xh.sh. i cili shahej, ofendohej, ironizohej dhe dhunohej nga njërëzit vetëm dhe vetëm pse ai i thirrtë njërëzit në Parajs (Islam) dhe përpiqëj ti largontë nga e Keqja (Xhehennëmi). Ndërsa ai goditëj me gurë shoku i tij Zejdi behej copash vetëm dhe vetëm që trupi i nderuar i I Dërguari i Allahutt tonë të dashur të mos goditëj nga gurët. Trupi dhe koka e Zejdit radijallahu anhu u godit aq shumë sa që atij i rridhtë gjaku dhe pothuajse i gjithë trupi ju la me gjak. Por Zejdi r.a. nuk ja ndjentë për vetën e tij dhe thërristë me zë të lartë; **''Mosni! Mosni! Mos e godisni, ai është më i nderuari i universit, mos gjuani, ai është I Dërguari i Allahut suphanëhu ve tëla. Me mua beni çtë doni vetëm atë lëreni dhe mos e godisni.''** Por edhe pse Zejdi r.a. përpiqëj ta mbrontë I Dërguari i Allahutn a.s. prej gurëve që i drejtoheshin ishtë ishtë e pa mundur sepse ata gjuajtësit (femijet, skllevërit dhe të lajthiturit) ishin shumë në numër ndaj edhe trupi i bekuar i I Dërguari i Allahutt a.s. u godit aq shumë sa që gjaku i kishtë rrjedhur gjer të këmbët.

I Dërguari i Allahut a.s. dhe shoqëruesi i tij Zejdi r.a. u larguan të gjakosur nga Taifi. Zejdi r.a. i pikëlluar kur e shihtë I Dërguari i Allahutn a.s. në atë gjëndje ndërsa I Dërguari i Allahut a.s. ishtë i mërzitur pëersë populli i Taifit nuk pranoi të mirën dhe vazhdontë të këmbngultë në të keqë. Ai a.s. aq sa i mërzitur ishtë dhe i lodhur por dhe i plagosur ndaj u ndal për të pushuar në vreshtën e vëllezërve që quheshin Utbe dhe Shejbe. I Dërguari i Allahut a.s. dhe Zejdi r.a. aty pastruan gjakun që ju rridhtë,

mjekuan plagët dhe moren abdest dhe falën namazin ndërsa vëllezërit pronar të vreshtës i panë të gjitha këto veprimtari të tyren, madje tregohet se ata kishin parë edhe ndodhitë që i kishin ndodhur atyre në Taif. Vëllezërve ju erdhi gjynah kur panë atë ashtu në atë gjëndje ndaj urdhëruan skllavin e tyre Addasin që ti dërgontë rrush I Dërguari i Allahutt a.s. dhe kur ai ju afrua i dha rrushin dhe e dëgjoi I Dërguari i Allahutn a.s. kur thoshtë ''Bismilah'' edhe kur e lau edhe kur nisi ta haj atë. Addasi u habit kur dëgjoi të thoshtë ''Bismilah'' dhe nga habia nuk e mbajti dot vetën dhe e pyeti të Dërguarin e Allahut ''Prej vitësh jam këtu por këtë fjalë nuk e kam dëgjuar kurrë me parë! A më thoni çfar do me thënë kjo fjalë që unë nuk e kam dëjuar më parë?'' Ndërsa Profeti a.s. e pyeti ''prej nga je ti o njëri i mirë?'' ''Jam nga Ninëva'' ju përgjigj ai, ''Qënke nga vëndi i Muhammedit Junus a.s.'' ja ktheu I Dërguari i Allahut. Addasit ju shtua habi edhe më shumë dhe e pyeti ''Nga e njihni Junusin ju? Atë këtu nuk e njëh askush!'' **''Ai (Junusi alejhi selam) është vëllai im. Dhe a ika qënë një Pejgamber sikur unë''** ja ktheu me butësi Muhammedi a.s..'' Atëherë Addasi dëshmoi Pejgamberllëkun e Muhammedit a.s. duke thënë se ''Ti o njëri me këtë fytyr të ndritur dhe me këto fjalë të ëmbëla kurrë nuk mund të jesh prej atyre që gënjëjnë, ndaj unë dëshmoj se ti vërtëtë je Pejgamber i Allahut xh.sh.'' dhe kështu Addasi pranoi Islamin; ''O i Dërguar i Allahut! Prej vitësh i shërbej këtyre njërëzve, mirëpo këto nuk dinë gjë tjetër vetëm se ti shërbejnë epsheve të tyre, dhunojnë të tjeret dhe ju hanë hakun punëtorëve dhe skllevërve të tyre. Ndaj më lejo të vij me ty, ti shërbej misionit tënd dhe të jem pranë tëje''[90] i tha Addasi të Durguarit të Allahut i cili me buzëqëshje i tha; ''O Addas! Tani kthehu tëk patronët tuaj, kur ti vijë koha që këndëj të dëgjohet emri im atëhera eja pranë meje.''

Muhammedi a.s. pasi pushoi edhe pak aty u ngrit dhe vazhdoi rrugen për në Mekka por para pak se të arristë në Mekka i vjen Xhebraili a.s., ngjarje kjo të cilën e transmeton nëna e besimtarve Aisheja r.a. në transmetimet e Sahihi Buhari dhe në Musnëdin e Ahmet bin Hanbelit e cila thotë se; **''E pyeta Muhammedin a.s., O i Dërguari i Allahut! Në jetën tënde a ka pasur ditë më të vështirë se dita e Uhudit? Ai a.s. mu përgjigj ''Vallahi atë që kam përjetuar prej njërëzvë tuaj nuk e kam përjetuar nga mushrikët në luftën e Uhudit. Kur e kam thirrur në Islam Ibn-i Abd-i Jâlîl bin Abd-i Kulâlin ai nuk më pranoi dhe kur u ndava prej tij deri kur arrita në vëndin e quajtur Karn-ı Sealib nuk erdha dot në vetë. Aty ngrita kokën lart dhe pashë se mbi mua qëndrontë një re brënda së cilëc qëndrontë Xhebraili a.s. i cili më thirri ''O Muhammed! Allahu xh.sh. e dëgjoi gjithçka të ndodhi ty me popullin tënd (në Taif). Ai është dëshmitarë që populli yt nuk të doli në krah ndaj Ai (Allahu) ka dërguar ëngjëllin e maleve dhe e ka urhdëruar të veproi çfar ti thuash ti. Ëngjëlli pranë xhibriliti më përshëndeti me selam dhe pasi përsëriti fjalët e Xhebrailit a.s. më tha ''O i Dërguari i Allahut! Nëse me urdhëron ti bëj këto dy male (Kuajkianin dhe Ebukujbesjsin) copë e ti hedh mbi Mekkasit që ti fundosim nga faqja e dheut mjafton vetëm një aprovim i yti dhe unë i bëj ata copë e hi!'' Unë nuk dëshiroja këto që më thonin ëngjëjt ndaj ju thashë ''Jo! Unë jam dërguar mëshirë për mbarë universin, ndaj i lutëm Allahut që ta bëjë këtë popull prej popujve me të devotshëm (sinqërtë) dhe prej pasardhësve të tyre të mos dal askush që nuk i bën shok e ortak Allahut xh.sh. dhe nuk adhuron zot tjetër veç Allahut suphanëhu ëe tala.''**

[90] Ibni Sa'd, Tabakât, I, 42; Taberî, Historia, I, 344-346; Ibni Kethîr, El-Bidâje, III, 135- 137; Belâdhûrî, Ensâb, I, 227.

Rrugëtimi Mekka-Taif

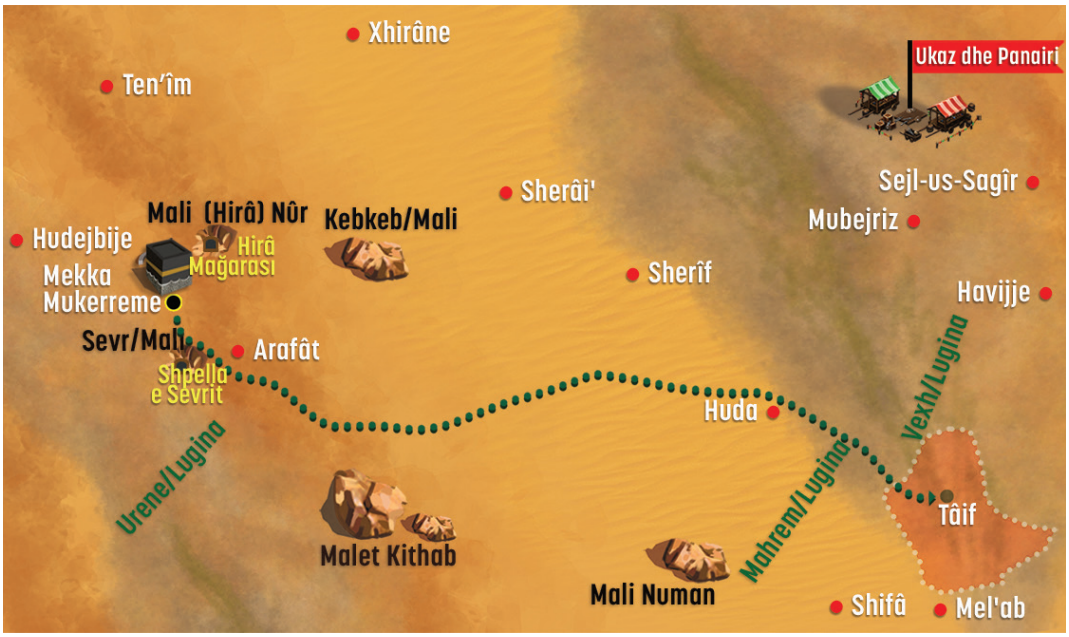

I Dërguari i Allahut kur po kthehej nga Taifi për në Mekka u ndal të pushontë në vëndin e quajtur Nahle, aty i fali namzain. Kur ai (a.s.) ishtë në namaz, aty pranë kaloi një grup xhindësh dhe kur dëgjuan Kur'anin që po këndontë Muhammedi a.s. në namaz ata u ndalën për të dëgjuar. Dhe kur ai mbaroi namazin ata ju afruan dhe filluan ta pyesin për Kur'anin dhe pas bisedës me të ata pranuan Islamin. Muhammedi a.s. para se ti përcilltë xhindët i porositi ata që, **''kur të shkojnë tëk populli i tyre ti thërrasin në Islam''**. Dhe kur xhindët arritën tëk populli i tyre i folën për Islamin dhe të Dërguarin e Allahut dhe ata të gjithë pranuan Islamin.[91] Kjo ngjarje është treguar edhe në Kur'an surja xhindët edhe në dy librat e famshem të haditheve Buhariut dhe Muslimit.

"O Njerëz! Thoni La Ilahe Ilallah dhe shpëtoni."
Muhammedi a.s.

Kur ai a.s. u afrua në Mekka besimtarët mesuan për poshtërsitë që populli i Taifit i kishin bërë të Dërguarit të Allahut dhe i dërguan lajm atij ku i thanë se; ''O I Dërguari i Allahut! Kurejshët kanë dëgjuar për ndodhitë që ju përjetuat në Taif, ndaj nëse vini tani atëherë ata do e shtojnë edhe më shumë dozën e mizorisë dhe dhunës.'',

Muhammedi a.s. kur u afrua në Hira i dërgoi lajm Suhejl bin Amrit dhe kërkoi prej tij që ta merrtë në mbrojtje por ai i pashpirti nuk e pranoi ndaj Muhammedi a.s. ju drejtua Mutim bin Adit dhe kërkoi prej tij që ta mbrontë. Ky i fundit e pranoi atë dhe e mori në Mekka. Muhammedi a.s. nën mbrojtjen e Mutim bin Adit hyri në Mekka, bëri vizitën në Qabe, e puthi Haxhri Esvedin (guri në murin e Qabes) dhe pas disa ditësh i tha Mutimes se duhet të largohej prej mburojës së tij dhe do vazhdontë të rrintë i vetëmrojtur. Pa diskutim që mbrojtja më e madhe e tij ishtë mbrojta e Allahut xheleshanuhu.

[91] Ibni Sa'd, Tabakât, I, 212.

Thoni ''La Ilahe IlaAllah'' dhe Shpëtoni.

I Dërguari i Allahut vazhdontë ti thirrtë njërzit në fenë e Allahut xh.sh. por nga ana tjetër mushrikët vazhdonin ti dhunonin myslimanët, madje ata e kishin shtuar dozën e dhunës aq sap o thuajse nuk i linin të merrnin frymë në Mekka. Në të njëjtën kohë po afrontë koha e panaireve të përvitshëm që mbaheshin në qytëtin e asaj kohe të Mekkas. Allahu e urdhëroi Muhammedin a.s. që ti thirrtë vizitorët e panaireve në Islam. Ai vizitontë panairet Dhulmexhaz, Ukaz dhe Mexhennë që ishin organizuar rreth Mekkas dhe i thirrtë vizitorët në Islam, pra i thirrtë ti besonin Njëshmërisë së Allahut, të mos i bënin shok e ortak Atij dhe të mos adhuronin Zot tjetër veç Allahut. Atyre që praninin Islamin i përgëzontë me xhennët ndërsa atyre që nuk pranonin Islamin ju thoshtë se duhet ti tremben zjarrit të xhehennëmit. Pas gjithë thirrjeve dhe përpjekjeve që bentë Muhammedi a.s. në panaire askush nuk i besontë, mdaje disa prej tyre tregoheshin shumë arrogantë ndaj tij. Edhe kurejshët nuk rrinin bosh, i shkonin mbara Muhammedit a.s. dhe ju thonin të kundërtën e asaj që ju thoshtë I Dërguari i Allahut. Sapas transmetimeve të Imâm Ahmedit, Bejhekit, Taberânit dhe Ibn-i İshâkut, Rebia bin Abbad ka transmetuar se; ''Isha e re, kur shkuam bashke me babin në Mina. I Dërguari i Allahut shkontë në çdo vend ku ishin vendosur fiset arabe dhe ju thoshtë; **''O bijtë e filan fisi! Unë jam i Dërguari i Allahut, largohuni prej idhujve që nuk ju sillin asnjë lloj dobie, Adhuroni Allahun, Zotin e vetëm të gjithësise dhe më mbështësni e më me dilni krah mua në rrugën e Allahut tëala, i Cili më ka dërguar Profet për mbarë njërëzimin...!''** Ndërsa një njëri i shthururu që i shkontë nga pas ju thoshtë; '' 'O bijtë e filan fisi! Ky (Muhammedi a.s.) ju thërret të braktisni idhujt tuaj Latin dhe Uzzën dhe ju thotë të pranoni fenë e re që a ika vetëshpikur!... Kujdes. Kurrë mos i besoni dhe mos ju bindni atij! ...'' Taberaniu, trasnmeton prej Tarik bin Abdullahut se; ''Të Dërguarin e Allahut e kam parë në panairin Dhulmexhaz. Ai thërristë me zë të lartë që ta dëgjonin të gjithë ku thoshtë; **''O Njërëz! Thoni La Ilahe Ilallah dhe shpëtoni.''** Ndërsa njëri që shkontë pas tij e godistë me gurë dhe thoshtë; ''O njërëz! Mos i besoni!... Ruhuni prej tij! Sepse ai është mashtrues! ...'' I Dërguari i Allahut Muhammedi a.s. përpiqëj, sakrifikontë, pa lodhje, pa përtësë dhe vizitontë çdo fis dhe çdo çadër që ata kishin ndertuar rreth Mekkas aq sa edhe këmbët e tij ishin çarë e i rridhnin gjak sa prej gurëve që e godistë njëriu që i shkontë nga pas dhe sa vapes se shkretëtirës. Ata (fiset) pyesnin ''kush është ky djalë?'' ''Ai është një djalë prej fisit të Abdulmutalibit'' ju përgjigj dikush që e njihtë Muhammedin a.s. ndërsa ''po ai që e godet me gurë nga pas kush është?'' pyetën sërshti ata, ''ai është Ebulehebi, xhaxhai i Muhammedit'' ju përgjigj sërisht njëriu që i njihtë. Nga transmetimet e Imam Buhariut dhe në transmetimet e Taberaniut është transmetuar prej Mudrik bin Munibit i cili transmeton nga i ati i cili thotë se; ''Së bashku ma babin patëm shkuar në Mina dhe ishim xhvendosur aty ku ishin xhvendosur dhe disa fise tjera. Pranë nësh erdhi njëri dhe thoshtë ''o njërëz thoni La Ilahe Ilallah, dhe shpëtoni.'' Një pjesë prej njërëzve që e kishin rrethuar i hidhnin dhe mbi kokë, një pjesë tjetër e shantë dhe e ofendontë ndërsa disa të tjerë i hidhnin gëlbazë syve. Dhe kjo gjëndje vazhdoi deri në drekë kur pranë njëriut (Muhammedit a.s.) që shahej, ofendohej, nënçmohej dhe dhunohej nga njërëzit e fiseve të ndryshme ju afrua një vajzë e vogel me një enë uji dhe i lantë sytë atij. Ai i thoshtë **''o bija ime. Mos i frikëso se babait tënd mos e vrasin, dhunojnë apo masakrojnë!''** Në që ishim dëshmitarë të këtyre ndodhive pyetëm të pranishmit se kush ishtë ai njëri? ''Ai është Muhammedi prej fisit të Abdulmutalibit, ndërsa ajo është vajza e tij Zejnëpja'' na u përgjigjën ata.'' Edhe Said bin Jahja bin Emevi trasnmeton nga i

ati i cili transmeton prej Ebu Naim dhe ky trasnmeton prej Abdurrahman Amirit dhe shumë të tjerëve se; '' Një ditë Peygamberi ynë i dashur a.s. erdhi në panairin Ukaz dhe ju afrua fisit të bijëve të Amrit dhe ju tha **''O bijtë e Amrit si qëndron puna e atij që vjen dhe kërkon mbështetje nga ju?''** ''Në xjarrin tonë nuk afrohet skush, dhe pa leje në nuk afrohet askush.'' Ju përgjigjën at. Atëherë Pejgamberi a.s. i pyeti përseri **''unë jam i Dërguari i Allahut. Nëse vij pranë jush dhe vazhdoj të plotësoj dëtyren që më ka ngarkuar Allahu xh.sh. A do më pranonit dhe a do më mbronit mua?''** ''Prej cilit fis të kurejshitëve je ti o njëri?'' e pyetën ata. **''Jam prej fisit të bijëve të Abdulmutalibit.''** Ju përgjigj i Dërguari i Allahut. ''O njëri me që qënke prej atij fisi të nderuar përse duhet të të mbrojme në ty (pra përse ti kërkon mbrojtje prej nësh nderkohë që ti vjen prej një fisi të nderuar në Mekka), ata duhet të mbrojnë ty me mire se sa në!'' ju pëergjigën ata. I Dërguari i Allahut xh.sh. **'' O bijtë e Amrit ata ishin të parët që më përgënjështruan, (ndaj ata nuk më mbrojnë).''** Kur dëgjuan këtë përgjigjë fisi i bijve të Amrit pa hezituar i thanë '' O Muhammed! Në as nuk të refuojmë dhe as nuk i besojmë pretëndimeve tuaja. Por dije se në do të dalim në mbrojtje ty deri sa ti të plotësosh detyrën e Pejgamberllikut dhe t'ja përcillësh atë njërëzve.'' Pas këtij qëndrimi të tyre Muhammedi a.s. u ul pranë tyre. Pas pak u kthye kryetari i fisit Bejhara bin Farisi, i cili kishtë shkuar të bëntë tregti në tregjet e panairit dhe kur p Muhammedit a.s. që ishtë ulur aty pyeti të prenishmit se kush ishtë ai djalë që ishtë ulur pranë tyre. Dhe kur i thanë ata se ai është Muhammed bin Abdullahu ai i pyeti se çpunë kishin ata me të, që ai është i ulur pranë jush? Ata i thanë se ai thotë se është i Dërguari i Allahut dhe kërkoi strehim prej nësh deri sa të plotësoi detyrën e Pejgamberllëkut duke ju bërë thirrje njërëzve që ta pranojnë atë. Pasi dëgjoi të pranishmit Bejhara ju afrua Muhammedit a.s. dhe i tha ''Të strehojmë ty do me thënë ti hapim luftë mbarë arabeve dhe ti kthejmë shigjetat e tyre nga gjokset tona.'' Pastaj ju kthe fisit të tij duke i thënë se ''të marrësh në mbrojtje Muhammedin është budallallëku më i madh që mund të bëjë një fis! A mos vallë ju po kërkoni ti hapni luftë arabëve dhe të bëheni gjah i armëve të tyre? Pastaj po të ishtë aq i mirë ky dhe ajo që ky i fton njërëzit atë do ta mbrontë dhe do ta strehontë pupulli i vet, pra a mos keni luajtur mendësh ju që strehoni një njëri të cilin e ka dëbuar populli vet? Kjo nuk është asgjë tjetër vetëm se një çmenduri e juaja që e keni pranuar këtu! ...'' pastaj ai ju kthye të Dërguarit të Allahut dhe i tha ''Urgjentish largohu nga këtu! Dije se për at Zot po të mos ishe në mesin e fisit tim do ta kisha hequr kokën nga trupi! …''

I Dërguari i Allahu xh.sh. prej fjalëve që dëgjoi u brengos aq shumë sa që pa thënë qoftë edhe një fjalë u ngrit, i hipi devesë dhe sapo u nis të iktë Bejhara e shtyu dhe e hodhi nga deveja. Kur pa këtë ngjarje gruaja e nderuar sahabija Dabaa binti Amr filloi të thërrasi fisin e saj me zë të lartë që ata të vinin dhe të ndihmonin të Dërguarin e Allahut dhe ta shpëtonin prej duarve të kryetarit të fisit Amr Bejhara bin Farisit. Zërit të Dabbas r.a. ju përgjëgjën djemtë e xhaxhait të saj të cilët erdhen me të katërtat dhe ju vërsulën Bejaharas, edhe pse këtij të fundit i erdhën në ndihmë të afermit e tij nuk e shpëtuan dot nga djemtë e xhaxhait të Dabaas. Pas kesaj ndodhie I Dërguari i Allahut ngriti duart dhe u lut për djemtë e xhaxhait të Dibaas që Allahu ti begatontë me mirësitë e kesaj botë dhe botës tjetër. Ndërsa për Bejharan dhe ndihmësit e tij ju lut allahut që ti largontë prej mëshirës së Tij. Suphanallah! Sipas transmetimeve djemtë e xhaxhait të Dibaas pranuan Islamin ndërsa Bejhara dhe ndihmësit e tij vdiqën qafir.

Kur u kthye fisi i bijëve të Amrit në vëndlindje shkuan tëk më i vjetri i tyre i cili ishtë një njëri i cili kishtë dije nga librat e vjetër i treguan atij për ndodhitë që ju kishin ndodhur me të Dërguarin e Allahut. Kur dëgjoi këto fjalë i moshuri i fisit të bijve të Amrit u nërvikos dhe filloi ti mallkoi ata duke ju thënë '' o bijtë e Amrit! Mallkuar qofshi! Dijeni se deri më tani nuk ka dalur askush prej fisit të Ismailit që të këtë pretënduar se ai është Profet. Padiskutim që ajo që ai (Muhammedi a.s.) thotë është e vërtetë dhe ai është vërtetë një Pejgamber. Ju keni humbur një mundësi që kurrë nuk do keni më shancin ta keni! ...''

Me Xhibrilin muhabet e kelam
Refref erdhi u përkul me selam
Shkoi nami botë e univers
N'moment e dërgoi n'sidret

Isra dhe Miraxhi

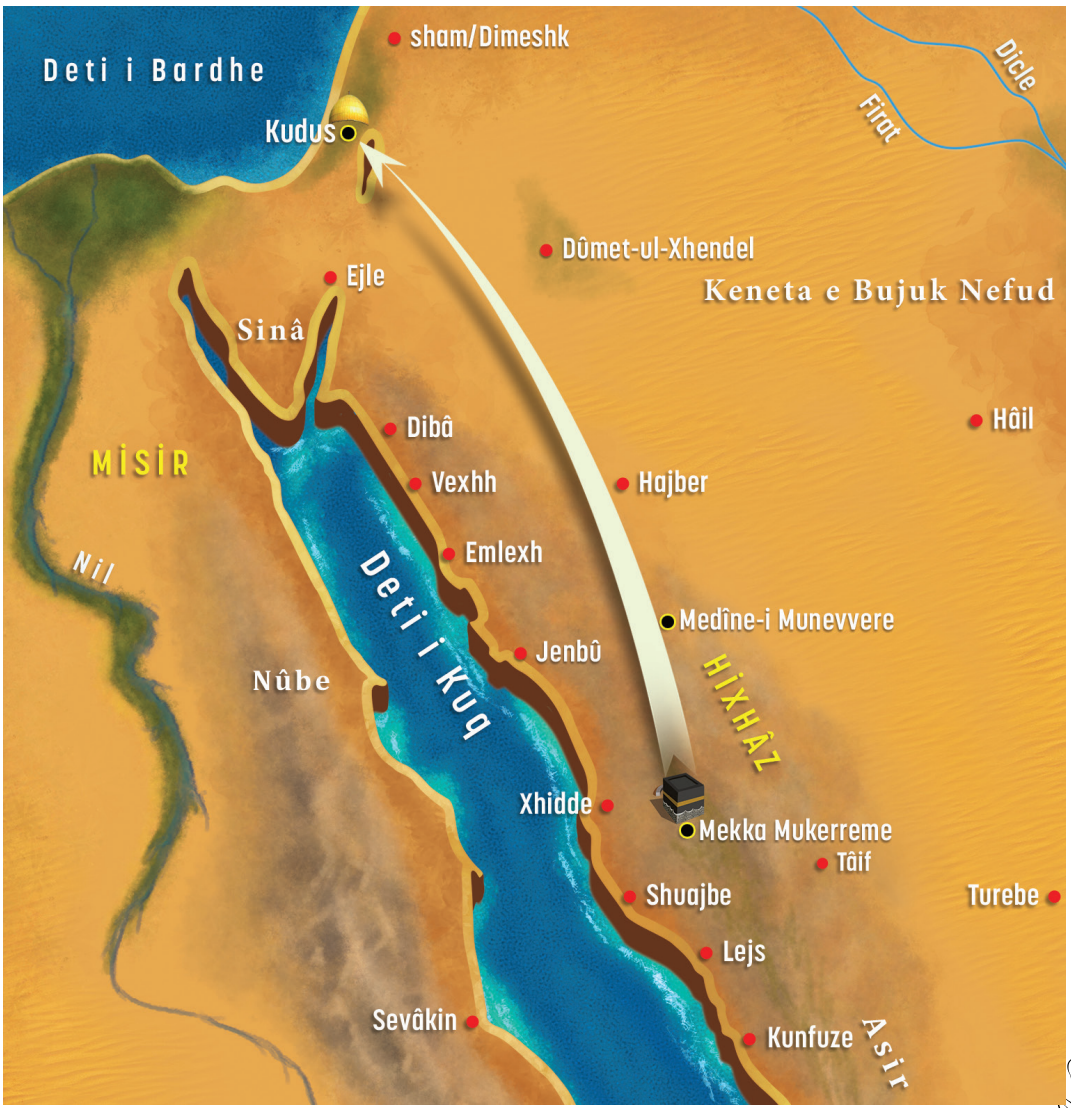

MIRAXHI

"Nuk më hahet asgjë, mjafton të më tregosh një vend ku mund të fal namazin dhe të kryej adhurimet"
Muhammedi a.s.

I Dërguari i Allahut xheleshanuhu i shpjegontë Islamin edhe atyre që vinin të vizitonin Qaben edhe atyre që vinin nëpër panaire apo për tregëti. Ai kërkontë prej tyre që ta mbështësinin në misionin e tij, por askush nuk e pranontë thirrjen e tij dhe askush nuk e kishtë pranuar Islamin. E kundërta, atë edhe e ofendonin, edhe e përgënjënjshtronin por edhe e dhunonin. I Dërguari i Allahut shumicën e kohës kishtë mbetur pa ujë, pa bukë, i lodhur dhe i rraskapitur. Kështu i kishin shkuar ditët dhe nëtët atij gjatë thirrjeve që ai ju bëntë vizitorëve të panaireve dhe të Qabes. Por edhe mushrikët e Mekkas atë nuk e kishin lënë të qëtë ata i shkonin nga pas e dhunonin dhe i pengonin njërëzit që ta pranonin atë dhe thirrjen e tij. Madaje ata me barbarizmat e tyre nuk ishin aspak të mëshirshëm ndaj të Dërguarit të Allahut Muhammedit alejhi selam. Tashmë ai nuk kishtë nga t'ja mbantë, ngado ishtë i rrethuar me armiq të përbetuar. Kështu ai po kalontë muajt më të vështirë të jetës së tij në Mekka.

Natën e 27 të muajit Rexhep Muhammedi a.s. vajti në lagjen e Ebutalibit tëk banësa e Ummu Hanies e cila ishtë vajza e xhaxhait të tij Ebutalibit. Ajo atë kohë nuk e kishtë pranuar ende Islamin. Kur ju afrua derës së saj Muhammedi a.s. trokiti në derë, ''kush është?'' pyeti ummu Hania nga brënda, **''jam unë, Muhammedi djali xhaxhait tënd, kam ardhur misafir nëse më pranoni''** ju përgjigj I Dërguari i Allahut. ''Ku gjindet një misafir si ti? Fjalë embël, i drejtë, i urtë, i ndërshëm dhe besnik. Për misafirë sikur ti jepet jeta, urhdëronini mirësevini. Ah sikur të më kishit lajmëruar më parë që të kisha përgatitur ndonjë gjë, tani nuk më ka mbetur asgjë që mund t'ju jap me ngrënë.'' Thoshtë ummu Hania. **''Nuk më hahet asgjë, mjafton të më tregosh një vend ku mund të fal namazin dhe të kryej adhurimet''** ju përgjigj Muhammedi a.s..

"Më ka dërguar Allahu, i Cili të përshëndët më selam dhe të përgëzoj me udhëtimin që do të bëjmë së bashku, gjatë të cilit do të vizitojmë xhennetin, xhehennemin, mirësitë dhe begatitë që Allahu ka përgatitur për ty. Do të vizitojmë edhe gjendjen e atyre që të pasojnë ty, si dhe dënimin e atyre që të përgënjështrojnë, dhunojnë dhe tregojnë arrogancë ndaj teje dhe pasuesëve tuaj. Kështu që edhe ty do të qëtësohet zemra dhe do gjesh mprehtësi shpirtërore."
Xhebraili a.s.

Ajo e mori djalin e xhaxhait brënda i ofroi atij një enë me ujë që ai të merrtë abdest dhe një hasër që ait ë falej e ti lutëj Allahut suphanëhu ve tëala. Tëk arabët ishtë zakon që nëse mikut i ndodhtë ndonjë gjë e keqë ajo familje dhe ai fis përbuzej dhe i vendosej një damge e zezë në shoqëri. Edhe nëse ai misafiri ishtë një prej atyre që kërkohej të ekzekutohej nga armiqtë e tij, fisi apo familja që e merrtë atë në mbrojtje i bëntë roje tërë natën. Kështu mendoj dhe ummu Hania, që ta ruantë Muhammedin a.s. se mos i vjen ndonjë sulm i jashtëm, ndaj ajo do i bëntë roje atij. Ajo mori shpatën e të atit dhe filloi të rrotullohet rreth shtëpisë dhe shihtë rrugët se mos kishtë ndonjë zullumqar që mund të vintë për ta sulmuar të Dërguarin e Allahut xh.sh.

I Dërguari i Allahut atë ditë ishtë shumë i lodhur por edhe shumë i thyer nga ndodhitë e ditës. Ai mori abdest, fali namazin dhe u shtri të qëtësohej. Ashtu i shtrirë mbi hasër kishtë fjetur por ishtë Xhebraili a.s. të cilin e kishtë dërguar Allahu xh.sh., ai që e zgjoi atë i cili i tha; **''Më ka dërguar Allahu, i Cili të përshëndët më selam dhe të përgëzoj me udhëtimin që do të bëjmë së bashku, gjatë të cilit do të vizitojmë xhennëtin, xhehennëmin, mirësitë dhe begatitë që Allahu ka përgatitur për ty dhe ata që të pasojnë ty, si dhe dënimin e atyre që të përgënjështrojnë, dhunojnë dhe tregojnë arrogancë**

ndaj tëje dhe pasuesëve tuaj. Kështu që edhe ty do të qëtësohet zemra dhe do gjesh mprehtësi shpirtërore.'' Sipas një trasnmetimi tjetër kur Xhebraili erdhi të Muhammedi a.s. ai ishtë në një gjumë të thellë që Xhebrailit nuk i vintë ta zgjontë. Por flladi i ftohtë i Xhibrilit e zgjoi atë dhe kur e pa atë i tha **''O Xhibril! Ç'të solli tanin ë ktë orë? A mos vallë kam gabuar ndaj Zotit tim apo mos kemi ndonjë lajm të hidhur?'' ''O i Dërguari i Allahut! Erdha të të përcjell selamet e Allahut xheleshanuhu i Cili të thërrët pranë vetës. Ndaj çohu dhe eja të ikim''** i tha Xhebraili Pejgamberit tonë të dashur. I Dërguari i Allahut u ngrit dhe së bashku me Xhibrilin, i cili e përgatiti për udhëtimin e shenjtë, nisën atë udhetimi që nuk e kishtë përshkruar asnjë pejgamber tjetër para Muhammedit a.s.

Kibla e Parë e Myslimanëve Mesxhidi Aksa

Ata (Muhammedi a.s. dhe Xhibrili a.s.) dolën nga shtëpia dhe shkuan në Qabe. Aty Xhebraili a.s. ja hapi kraharorin të Dërguarit të Allahut xh. sh. ja pastroi zemren me ujë zemzemi dhe ja mbushi atë me urtësi, besim dhe begati të pafundme. Pastaj Xhebraili i tregoi Burakun, kafsha që përdoret për mjet udhëtimi të cilinë e kishtë sjellur nga xhennëti. **''O i Dërguari i Allahut! Eja tihipim Burakut, dhe dije se të gjithë ëngjejt po presin në gadishmëri udhëtimin tonë!''** Ato momentë I Dërguari i Allahut ishtë zhytur thellë në mendime por ishtë sërisht Xhibrili ai që ja prishi thellësinë e mendimeve ku e pyeti se çfar po mendontë i Dërguari i Allahut që dukej sikur nuk ishtë aty fare. I Dërguari i Allahut salallahu alejhi ve selam ja ktheu **''O Xhibril! Unë robi i Allahut, njëri i dobët kur po shoh kaq miresi dhe nderime që po me bëhen më erdhi në mëndje ummeti im, gjynahqar në Dtën e Gjykimit. A thua vallë si do të jetë gjëndja e umetit tim në atë ditë, e cila do të zgjas pesëdhjetë mijë vitë dhe si do ta kalojnë urën e siratit udhëtim i cili do të zgjasi tridhjetë mijë vitë?''** Xhibrila e qëtësoi duke i thënë**''O i Dërguari i Allahut! Mos u shqëtëso për ummetin tënd sepse Allahu xh. sh. atij pesëdhjetë mijë vitët do ja bëjë aq të lehtë sa do i duket sikur të jetë vetëm një moment i shkurtër fare.''**

"Mirësëvini o të nderuar. Mirësevjen o i Dërguari i Allahut! Mirësevjen o Muhammed paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi ty o njëri i bekuar. Me pas u hap dera e qiellit dhe aty gjeta Âdemin (a.s.)."
Hadith

Pejgamberi ynë i Dashur i hipi Burakut i cili nisi ta hedhi hapin me aq largesi sa i shihtë syri. Gjatë udhëtimit Xhibrili a.s. e ndali Profetin a.s. në disa vënde ku ata të falnin namazin. Thuhet se ata u ndalën në Medina ku falën namaz dhe aty Xhebraili a.s. e lajmëroi për hixhretin që do bënin më vonë, më pas u ndaluan në malin turi sina, aty ku Musa a.s. ka folur me Allahun xh.sh., u ndalen dhe falën namaz edhe në Bejt-i Lahm, pikërisht aty ku ka lindur Isai a.s. dhe pastaj udhëtuan për në Mesxhidi Aksa. Kur arritën aty i lidhën kafshët e tyrë dhe më pas vajtën tëk Pejgamberët paraardhes. Thuhet se shpirtërat e Pejgamberëve paraardhës ishin mbledhur në formën e tyrë njërëzore. Para se të nisnin faljen e namazit Pejgamberët Âdem, Nuh dhe Ibrahim paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi ta nuk pranuan të daln prijës në namaz. Atëherë Chebraili a.s. i tha të Dërguarit të allahut se; ''aty ku je ti o Muhammed nuk del kush tjetër imam veç tëje'' dhe i tregoi atij vëndin e imamit. Pejgamberët e Allahut xh. sh. u rrjeshtuan pas Muhammedit a.s. dhe falën dy rekat namaz. Sipas burimeve thuhet se pas namazit Xhebraili a.s. prej xhennëtit i solli Muhammedit a.s. dy kupa njërën me qumësht dhe tjetrën me verë. Muhammedi a.s. refuzoi kupën me verë dhe mori kupën me qumësht. Atëherë Xhebraili a.s. i tha se ti o I Dërguari i Allahut zgjodhe kupën e fitretit (natyrshmërisë). Pak më vonë Xhibrili i solli dy kupa tjera njërën me mjalt dhe tjetrën me ujë, dhe kur Muhammedi a.s. piu prej të dujave Xhibri i tha o I Dërguari i Allahut, ''mjalti simbolizontë vazhdimësinë e ummetit tënd deri në Ditën e Kijametit ndërsa uji simbolizontë pastërtinë e ummetit tënd prej gjynaheve.'' Më pas ata vazhduan rrugëtimin e tyre drejt qiellit.

Kur arritën në qiell Xhebraili a.s. trokiti derën e qiellit, ''kush je ti?'' e petën rojtarët, '' unë jam Xhibrili'' ju përgjigji ai, ''po ai që ke pranë kush është?'' e peyetën ata, ''Ky është Muhammedi a.s., I Dërguari i fundit i Allahut xh.sh.'' ju përgjigj Xhibrili a.s. ''A i ka ardhur atij a.s shpallja/ftësa për daljen në Miraxh.?'' e pyetën sërisht rojtaret e qiellit, ''po i ka ardhur'' ju përgjgjigj Xhibrili a.s.. ''Mirësëvini o të nderuar. Mirësevjen o i Dërguari i Allahut! Mirësevjen o

"O I Dashuri i Allahut xh. sh. Allahu nuk ka krijuar njëri më të nderuar se sa ty. Edhe ummeti yt është prej ummetëve me të nderuar. Dije se dhëmbshëria ime për ummetin tënd është më e madhe se dhëmbshuria e prindërve për fëmijët e tyrë."
Azraili a.s.

Muhammed paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi ty o njëri i bekuar'' thanë ëngjëjt e qiellit. Kur u hap dera e qiellit Muhammedi a.s. e gjeti vetën para Ademit a.s. i cili ishtë i rrethuar nga njërëz ku ata që i qëndronin në të djathtë ndriçonin sikur hëna dhe dielli dhe nga njërëz të nxirë skëtërrë që i qëndronin atij në të majtë. Dhe kur ai (Âdemi a.s.) shihtë majtas qantë dhe kur shihtë djathtas qështë. ''O Muhammed a.s. këto janë shpirtërat e bijve të Ademit a.s. ata që janë të nxirë janë bijtë dhe bijat e tijë në xhehennëm ndërsa ata që ndrisin janë xhennëtlinjtë. Ndaj kur Ademi a.s. sheh xhennëtlinjtë qësh dhe kur sheh xhehennëmlinjtë qan!'' i tha Xhibrili Muhammedit a.s..

Aty rastisa me shumë ëngjej të cilët qëndronin në kembe dhe me një qëtësi të madhe bënin dhikrin ''Subbûhun kuddûsun rabb-ul-melâiketi ver-rûh''. E pyeta Xhibrilin a.s. se përse ata (ëngjëjt) adhuronin Allahun në këmbë? Ai më tha **''O i Dërguari i Allahut këto deri ditën e Kijametit kështu në këmbë do ta adhurojnë Allahun ndaj nëse dëshiron lutë Allahun që edhe ummëtit tënd të ja dhurojë këtë dhuratë deri në ditën e Kijametit'', ju luta Allahut dheAi ma pranoi lutjen, dhe kjo është të qëndruarit në këmbë gjatë faljes së namazit.**

Aty rastisa edhe me një grup kokat e të cilëve sa herë i shtypnin mëngjëjt ju ktheheshin po në gjëndjen e mëparshme. Prap i godisnin, prap ju ktheheshin në gjëndjen e mëparme. ''Kush janë koto?'' e pyeta Xhibrilin i cili më tha se ata ishin ata të cilët kanë braktisur faljen e ditës së xhuma dhe namazit me xhemaat dhe ata të cilët nuk i kanë kryer në mënyrë të duhur përkuljen në ruku dhe sexhde gjtë namazit.

Më tutje rastisa dhe me një grup tjetër të cilit ishin të uritur dhe të zveshur lakuriq! ''Po kërto kush janë o Xhibril?'' ''Këto janë ata të cilet nuk e kanë dhënë zekatin dhe nuk kanë qënë të mëshirshëm me nëvojtarët dhe fukarenjtë'' mu përgjigj Xhibrili a.s. Po aty pashë edhe një grup tjetër të cilit përpara kishin ushqime të mrekullueshme dhe pranë tyre qëndronin edhe ushqime të kalbura. Ata nuk hani suhqimet e mrekullueshme por hanin kalbesirat. ''Çfar janë koto (o Xhibril)?'' ''këto janë ata burrat dhe gratë të cilët në vend se të ushqëheshin em hallall në dunja i ushqyen vetët e tyre me haram. Pra janë ata që në vënd se të konsumonin hallallin konsumuan haramin.'' Tha Xhibrili a.s.

Më pas pashë një grup të cilit ishin të ngarkuar me një barrë aq të rëndë sa që nuk ju kishtë mbetur pikë fuqie të qëndronin në këmbë. Edhe pse ishin aq të ngarkuar ju bënin thirrje atyre që kishin për rreth që ti ngaronin edhe më shumë ngarkesë. Kur pyeta se kush ishin ata? ''Këto janë ata që kanë tradhëtuar emanëtin, ju hanin hakun njërëzve dhe ju bënin padrejtësi atyre'' mu përgjigj (Xhibrili a.s.). Më pas rastisëm me një grup tjetër i cili thertë mishin e tij dhe ushqëhej me të. ''Kusha janë këto (o Xhibril)?'' Këto janë ato që merrën me thashetheme, bëjnë giybet dhe shpifin për të tjerët'' mu përgjigj ai.

Gjatë udhës rastisëm edhe me një grup tjetër fytyrat e të cilëve ishin të ncira stërrë, sytë ju kishin stërhapur, buzët e sipërme ju kishin ngjitur në ballë ndërsa të poshtmet ju ishin varur gjer të këmbët ndërsa prej gojëve të tyre rrithtë gjak e gjebesira. Atyre ju jepej kadeh gjaku e gjlbesira që rridhnin buronin prej burimeve të Xhehennëmit. Kur pyeta se kush ishin ata, ai (Xhibrili

"Atë natë (natën e miraxhit) u luta. O Zoti im! Ti je pranuesi ndërsa unë jam lutësi ndaj të lutëm Ty të ta falësh ummetin tim!"
Hadith

a.s.) mu përgjigj se ata ishin ata të cilët konsumojnë alkol, konsuojnë pije haram. Ndërsa pas tyre rastisëm me një grup tjetër të cilëve ju kishtë dalur gjuha jasht fytyres dhe përngjasonin me derrat. Kur pyeta se kush ishin këto të dënuar, ai mu përgjigj se ata ishin ata të cilët kanë dëshmuar në rrenë dhe me gënjështra. Pastaj rastisëm me një popull që ju kishtë fryre e varur barku poshtë këmbëve, ngjyrat ju ishin prishur ndërsa kembët dhe duart i kishin të prangosura dhe nuk lëvzinin dot vëndi. Kurt i thash Xhibrilit të më thoshtë se kush ishin këto, ai më tha se këto janë ata të cilët kanë kanë ngrënë kamatë dhe pasuri me faiz.[92]

Sipas trasmetimeve Muhammedi alejhi selam vazhdoi të tregoi se; **''atje kishtë rastisur me një grup grashë fytyrat e të cilëve ishin zeza, sytë i kishin të stërhapura dhe veshjet i kishin prej zjarri dhe ëngjëjt i godinin me kamxhikë zjarri. Ata ulurinin sikur ulurasin qëntë. Kur pyeti Xhibrilin a.s. se kush ishin ata ai i ishtë përgjigjur se ata ishin ata të cilat kanë bërë zina dhe janë sjellur keq me bashkëshortët e tyre. Ata aty ishtë një grumbull i madh, të cilat ishin burgosur në luginat e xhehennëmit. Sa herë i digjtë zjarrë aq herë ju ripërtërintë lëkura. Kur pyeta se kush ishin? Mu përgjigjën se ata ishin ata të cilët kanë trajtuar keq prinderit e tyre. Më pas rastisa me një grup që mbillnin të mbjellura ku sapo i mbillnin ata jepnin fruta. Kur pyeta se kush ishin ata, ai (Xhibrili a.s.) mu përgjigj se ishin ata të cilët kanë adhuruar vetëm Allahun xh.sh.. Më pas dolem dhe kaluam nga një luginë pamja e së cilës është e pamundur të krahasohet. Kur pyeta Xhibrilin se ç'ishtë ajo luginë, ai mu përgjigj se ajo luginë quhej ''Kjo Luginë quhet Deti i Jetës''**, kur Allahu xh.sh. do ti nxjerri njërezit prej varreve dhe do ti ringjalli ata (njërëzit) aty në atë luginë do të bjerë një shi dhe trupat e kalbur e shkrumbuar në dhe do të mblidhen dhe do të bashkohnë me eshtrat e tyre mu ashtu sikur mbin e gjelberon bari pas shiut...

Më pas u ngjitëm në qiellin e dytë. Xhibrili ashtu sikur më parë trokiti në derën e tij ku u dëgjua zëri i rojtarëve të cilët pyetën se kush jeni? ''Jam Xhibrili'' ju përgjigj ky. Po shoqëruesi yt kush është o Xhibril ja ktheu rojtari ''ky është Muhammedi a.s.'' ja ktheu Xhibrili a.s. ''Selamet qofshin mbi të, sa bashkëudhëtari i mirë është ai'' thanë ata. Kur kaluam në qiellin e dytë u takova me vllezërit e mi Isain dhe Jahja bin Zekerijjan paqja dhe meshira e Allahut qoftë mbi ta. Ata më përshëndetën me selam dhe u lutën për mua. Më Pas rastisa me një grup ëngjëjsh të cilët ishin rrjeshtuar sikur në namaz dhe po qëndronin të përkulur në ruku. Ata qëndronin ashtu të përkulur dhe nuk i ngrinin kokat lart. Xhibrili më tha së ''ky është adhurimi që këto ëngjëj i bejnë Allahut xh.sh., ata nuk ngrihen prej rukusë. Lutë Allahun që të ja dhuroi ummett tënd këtë mënyre falleje.'' Allahu e pranoi lutjen dhe prej asaj kohe rukuja është ajo që ummeti im bën në namaz.

Më pas u ngjitëm në qiellin e tretë ku u takova me vellain tim Jusufin a.s. i cili më përshëndeti më selam... më pas rastisa me një shumicë ëngjëjsh të cilët ishin të rrjështuar në sexhdë dhe nuk ngriheshin nga sexhdja. Xhibrili më tha se ''ata qëndronin ashtu sepse ajo është mënyra e tyrë që adhurojnë Allahun ndaj lutju Allahut që të ja dhuroi këtë lloj adhurimi ummetit tënd.'' Prej këtu e ka burimin sexhdeja që myslimanët (ummeti i Muhammedit a.s.) bëjnë në namaz.

[92] Suheyli, Ravd-ul-unf, II, 208.

"Miraxhi është nata ku mëndja dorëzohet dhe nata që fillon besimi."
Hadith

Më pas kaluam në qiellin e shtatë tëk dyert e të cilit shkruhej **''La Ilahe Ilallah Muhammed Rresulullah.''** Aty u takova me Idrisin a.s. i cili më përshëndeti me selam dhe ju lut Allahut xh. sh. për mua. Allahu xh. sh. në suren Mejrem ajeti 57, për Idrisin a.s. thotë se; **'' Në e ngritëm atë në një vend të lartë (ia ngritëm lart famën).''**

Aty vura re një ëngjëll i cili qëndrontë i ulur në një fron, rreth tij qëndronin aq shumë ëngjëj sa që numrin e tyrë vetëm Allahu e din. Ëngjejt që qëndronin në të fjathtën e tij ndritnin më shumë se drita, fytyrat e tyre shkëlqënin prej bukurise mahnitëse. Ndërsa ëngjëjt që qëndronin në të majtën e tij nxirrnin zjarr nga goja, në duar mbanin shkopij dhe kamxhikë prej zjarri. Pamja e tyre ishtë aq tmerruese sa që askush nuk do të dëshirontë të ja hidhtë shikimin. Ata shikimin e mbanin mbi librin që qëndrontë para tyre dhe nuk e hiqnin shikimin prej tij. Para tyre qëndrontë një pemë tëk çdo gjethe e saj gjëndej një emër i shkruar. Poshtë saj qëndontë një enë mbajtësi i të cilit gjethen që kaptë me dorën e djathtë ja jeptë ëngjëjve bdriçues ndërsa atë gjethë që kaptë me dorën e majtë ja jeptë engjejve të zjarrit. Kur po ndiqja këto ndodhi zemra po më dridhej. Kur pyeta xhibrilin se kush ishin ata dhe çfar ishtë puna e tyre ai mu përgjigj se; **'' Ai (ëngjëlli) që qëndron mbi fron është ëngjelli i vdekjes (Azraili), fytyrën e të cilit askush nuk ka dëshire më e pa.''** Xhibrili a.s. ju afrua dhe i tha atij se shoqëruesi im është Muhammedi a.s. I Dërguari i Fundit i Allahut xh.sh., ai (Azraili) ma hodhi shikimin me plot buzqëshje, u ngrit nga froni dhe pasi më përshëndeti me selam më tha **''O I Dashuri i Allahut xh.sh. Allahu nuk ka krijuar njëri më të nderuar se sa ty. Edhe ummeti yt është prej ummetëve me të nderuar. Dije se dhëmbshëria ime për ummetin tënd është më e madhe se dhëmbshuria e prindërve për fëmijët e tyrë.''** Ndërsa unë duke i trëguar për dobësinë e ummetit tim, kërkova prej tij që të jetë edhe më i butë edhe më i mëshirshëm me ummetin tim dhe të ja marri shpirtin çdo pjestari sam ë lehtë.

Më pas dolëm në qiellin e pestë ku u takuam me Harunin a.s., ai me përshëndeti me selam dhe u lut për mua. Në qiellin e pestë vura re ritët e adhurimit të melaikeve. Ata qëndorin të gjithë në këmbë, shikimin e mbanin tëk gishtat e këmbëve të tyre dhe kurrë nuk e hiqnin shikimin prej aty dhe bënin dhikër me zë të lartë. E pyeta Xhibrilin a.s. **''a kjo është mënyra e adhurimit të këtyrë?'' ''Po, keto kështu e adhurojnë Allahun xh.sh., ndaj lutë Allahun që të ja dhuroj ummetit tënd këtë lloj adhurimi.''** E luta Zotin e gjithësisë dhe a ima dhuroi këtë. Më pas u ngjitëm në qiellin e gjashtë ku u takuam me Musain a.s., ai më përshëndeti me selam dhe u lut për mua. Pastaj u ngjitëm në qiellin e shtatë ku u takuam me Ibrahimin a.s. i cili ishtë ulur dhe rrintë i mbështëtur me shpinë në murin e Bejt-i Ma'mur'a. Bejt-i Ma'mur'a është shtëpia që futën shtatëdhjetë mijë ëngjëj. Ibrahimin a.s. e përshëndeta me selam, i cili ma ktheu selamin dhe më priti me fjalët ''Mirëserdhe Pejgamber i bekuar, biri im i bekuar.'' Më pas vazhdoi **''O Muhammed! Xhennëti është një vënd tëpër i brishtë dhe toka e tij është e kristaltë. Ndaj porositë umetin tënd që atje të mbjelli sa më shumë pemë në të.''** Kur e pyeta se **''mbillen pemët në xhennët?''** ai mu përgjigj që ta përmendin Allahun me thëniet **"Lâ havle velâ kuvvetë illâ billah"** (sipas një transmetimi tjetër); **"Subhânallahi velhamdulillahi ve lâ ilâhe illallahu vallahu ekber."** Më pas Xhembraili a.s. më dërgoi në vëndin e quajtur Sidret-ulmuntëha.

Sidret-ulmuntëha është një në qiellin e gjashtë, rrënjët e saj janë në qiellin e gjashtë ndërsa trupi dhe degët i arrijnë deri në gjiellin e shtatë, gjethet e saj i

ngjasojnë veshëve të elefantit ndërsa frutat e saj ishin sikur kulla.[93] Dikuej sikur hija e saj i mbulontë qiejt dhe xhennëtin. Ngjyrat e saj janë prëj bukurive dhe hijëshive të dritës së Allahut, askush nga krijesat e Allahut nuk mund ta shpjegoi bukurinë, hijëshinë dhe ndritshmërinë e asaj peme. Xhebraili a.s. u ndal aty dhe me tha të vazhdoja i vetëm por kur e pyeta së përse nuk po më shoqërontë me tëj ai mu përgjigj se; **''Allahu xh.sh. deri këtu me ka urdhëruar të afrohem, edhe nëse unë guxoj të hedh një hap më para atëherë Allahu xh.sh. më tret të tërin.''** Profeti a.s. deri aty u ngjit së bashku me Xhebrailin a.s. më pas ai vazhdoi udhëtimin i vetëm. Dhe duke kaluar përde pas përdeje nëpër lartësitë e larta gjersa arriti aty ku e kishtë caktuar Allahu suphanëhu ve tëala i Cili foli më të Dërgyuarin e Tij Muhammedin a.s. pa ndërmjetës. Mënyra se si Muhammedi a.s. u ngjit deri në vëndin ku foli me Allahun xh. sh. nuk është e ditur, por sipas transmetimeve thuhet se ai u ngjit me një mjët i quajtur Refref, mjet ky i cili erdhi prej xhennëti, ngjyra e tij është më e ndritur se dielli. Urtësitë, mirësitë, begatitë dhe bukuritë e pafundmë që Allahu i dhuroi natën e miraxhit i Dërguarit të Tij Muhammedi a.s. nuk mund ti shpjegoi, komentoi apo ti radhisi ndonjë krijesë tjetër e Allahut xh. sh.

Imam Rabani në vepren e tij Mektubat thotë se; **''I Dërguari i Allahut Muhammedi a.s. natën e Miraxhit nuk u takua me Allahun xh. sh. në këtë boto por u takua në Ahiret. Sepse i Dërguari i Allahut xh. sh. atë natë doli në koncepti vënd-kohë dhe u ngjit aje ku është përhershmëria e pafundme. Ai arriti në një vend që nuk fillim e mbarim. Pa ata të cilët do futën në xhennët pas qindra apo mijera vitësh, rrugët e arritjes në xhennët dhe ata të cilët ndodheshin në xhennët. Ja pra që të gjitha këto nuk shihen në këtë botë por shihen vetëm se në botën e Ahiretit.''**

Pejgamberit tonë të dashur Muhammedit a.s. kur ju urdhërua të falenderontë Allahun xh. sh. ai tha; **"Ettëhiyyâty lillahi vessalevâty vettayyibât (Përshëndetjet i takojnë Allahut, falenderimi i takon Atij me të gjitha gjuhët, punët dhe veprat vëtëm Ai meriton të adhurohet)"** Ndërsa Allahu xh. sh. atij ju përgjigj **''Es-selamu 'alejke ejjuhen-nëbijju ve rahmetull-llahi ve berekatuhu (Paqja qoftë mbi ty, o Lajmëtar, si dhe mëshira e Allahut dhe begatitë e Tij).''** Ndërsa Pejgamberi ynë i dashur Muhammedi a.s. **tha '' Es-selamu 'alejna ëe 'ala 'ibadil-lahis-salihin** (Paqja qoftë mbi në dhe mbi të gjithë robërit e mirë të Allahut). Ëngjejt që dëgjonin Muhammedin a.s. thanë të gjithë një **zëri ''Esh-hedu en la ilahe il-lall-llah ve esh-hedu ennë muhammeden abduhu ve resuluhu** (Dëshmoj se s'ka hyjni tjetër pos All-llahut dhe se Muhammedi është robi dhe i dërguari i Tij).''

Kur Muhammedi a.s. tha **''Eselamu alejna...** (paqja e Allahut qoftë mbi në)'' Allahu xh. sh. i tha o Muhammed a.s. përse thua **''paqja e Allahut qoftë mbi në dhe nuk thua qoftë mbi mua'' atëherë Muhammedi a.s. ju përgjigj ''**o Zoti im! Ti je Zoti i gjithqsisë dhe gjithë botërave. Them paqja e Allahut qoftë mbi në sepse së bashku me mua janë edhe shpirtërat e ummetit tim. Ti o Allah na ke dhënë dhe na ke falur të gjitha mirësitë e Tua, na largove nga të kqiat dhe na drejtove tëk të mirat. Ndaj duke të falenderuar Ty lutëm edhe për ummetin tim që Ti ta falësh dhe ta ruash nga të kqiat e Dynjasë dhe dënimi në Ahiret.'' Atëherë Allahu xh. sh. i tha; **''O i Dashuri Im ti sontë je misafiri Im ndaj kërko pej Meje çfar të duash''** I Dërguari i Allahut xh. sh. Muhammedi a.s. ; **''O Zoti i Gjithësisë të lutëm ty të më**

[93] Ahmed bin Hanbel, Musned, III, 164; IV, 208; Bejhekî, Sunen, I, 265; Kâdî İyâd, Shifâ-i Sherîf, 179.

japësh Ummetin tim!'' Sipas transmetimeve thuhet se Muhammedi a.s. e përsëriti disa herë këtë dialog me Allahun xh. sh. dhe Muhammedi a.s. veç ummetit nuk kërkoi gjë tjetër. Dhe kur Allahu xh. sh. i tha **''o Muhammed a.s. veç ummetit nuk kërkove gjë tjetër!''** Atëherë Muhammedi a.s. ju lut **'' O Zoti im! Ti je pranuesi i lutjeve ndërsa unë jam lutësi ndaj të lutëm Ty të ma falësh ummetin tim!''** Allahu Suphanëhu ve Tëâla ja pranoi lutjen Muhammedit a.s. dhe i tha atij **''Ditën e Gjykimit ti do të jesh ndërmjetësues i ummetit tënd.''**

Ta dhurova ummetin ty o Habib
Xhennëti për të është bërë nasip
O i Dashur kjo ishtë e jotja kerkese
Që Në t'dhurojme sa here papendesë

Atë natë (nata e Miraxhit) Pejgamberi ynë i Dashur Muhammedi a.s. pa xhennëtin, xhehennëmin, u takua me pejgamberet e tjere paraardhës dhe vizitoi banorët e qiejve, dhe çfar është më e rëndësishmja ai u kontaktoi me Allahun xh. sh. drejt për së drejti, pa ndërmjetës. Allahu xh. sh. e shpërbleu të Dashurin e Tij Muhammedin a.s. me atë udhëtim ku i fali dhe i dhuroi atij shumë mirësi dhe shumë begati. Madje thuhet se Muhammedit a.s. atë natë i janë treguar edhe banorët e xhennëtit edhe të xhehennëmit. Pra dhuntitë e natës së miraxhit janë të pa shpjeguara për cilindo që përpiqët të shkruaj për vizitën e të Dashurit të Allahut xh. sh. Muhammedit a.s. tëk Krijuesi i gjithësisë Allahu suphanëhu ve Tëâla.

Dashnia jonë tëk ty o i Nderuar
N'dynja e Ahiret njëriu më i Bekuar
Të ngritëm ty pranë Zotit t'Gjithsisë
Edhe emri yt pranë Emrit t'Përëndisë

Allahu xh. sh. Të gjithë pejgamberëve ju ka dhënë dhunti dhe mrekulli të pa fundme por këtë dhunti Ai veç Muhammedit a.s. nuk j aka dhënë asnjë Pejgamberi tjetër. Pra, Allahu Pajgamberit Nuh a.s. i dha anije. Ndërsa Muhammedit a.s. i Burakun me të cilin u ngrit natën e Miraxhit ku kaloi nëpër qiejt e botëravë, vizitoi xhennëtin dhe xhehennemin. Gjithashtu atë natë Allahu ja bëri mbarë rruzullin toksore mesxhit Muhammedit a.s.

Po ashtu Allahu ju dhuroi Beni Izrailitëve begati dhe mirësi të pa fundme, ju dhuroi atyre ushqim të gatshëm atë kohë kur ata nuk kishin mundësi të ushqëheshin Allahu ju dërgontë prej qiellit mish të pjekur shpendësh dhe ëmbëlsira që ata nuk i kishin të mundshme atë kohë. Ndërsa ummetit të Muhammedit a.s. i fali mirësië e bagati të pa fundme, madje Allahu xh. sh. është aq i mëshirshëm me ummetin e Muhammedit a.s. sa që kur ndonjëri prej tyre bën mëkatë sa shkuma e deti Allahu nuk e dënon sikur dënontë Beni Izraelitët, fytyrat e të cilëve i kthentë në fytyra që i ngjasononin fytyrës së majmunëve apo fytyrës së derrave. Gjithashtu Allahu xh. sh. i dhuroi ummetit të Muhammedit a.s. një sure që nuk gjendët në librat e mëprashëm, pra nuk gjëndet as të Tëurati, as të Ungjilli dhe as të Zeburi dhe ajo është surja El-Fatiha e cila gjëndet vetëm se në Kur'an'in Fisnik. Gjithashtu Allahu xh. sh. të Dashurit të Tij Muhammedit a.s. i dhuroi namazin dhe i premtoi atij se kushdo që ndjek Islamin, pra kush i beson Allahut xh. sh. dhe nuk i bën as shok as

ortak Atij, kush i beson profetësisë së Muhammedit a.s. dhe kush ndjek rrugën e tij Allahu xh. sh. do ti jap një jetë të qëtë në këtë botë dhe do e shpërblejë me xhennët në botën tjetër. Allahu xh. sh. Zoti i gjithësisë Zoti i botërave kurrë nuk e thyen premtimin e Tij, sepse Ai është Besnik i pashok dhe i pa ortak në krijueshmërinë dhe sundimin e tij suprem.

"O Muhammed! Kush (i beson profetësisë së Muhammedit a.s.) dhe ndjek rrugën e tij Allahu xh. sh. do ti jap një jetë të qëtë në këtë botë dhe do e shpërblejë me xhennët në botën tjetër."
Hadith Kudsi

Përsa i përket namazit transmetohet se Allahu xh.sh. Muhammedit a.s. i dhuroi atij pësëdhjet kohë namazi por kur u takua me Musain alejhi selam e pyeti atë **''se sa kohë namazi i kishtë dhuruar Allahu suphanëhu ve tëala ummetit të tij?'' Dhe kur ai (Muhammedi a.s.) ju përgjigj së i kishtë dhuruar pësëdhjetë kohë Musai a.s. i tha ''lutë Allahun që ti zbresë pesëdhjetë kohët në pesë kohë dhe kështu ummeti yt do e ketë me të lehtë.'' Atëhere Muhammedi a.s. ju lut Allahut xh.sh. që kohët e namazit të jenë pesëkohët që sot i praktikojnë muslimanët në mbarë universin.** (Përsa i përket këtij trasnmetimi shumica e dijetarëve nuk e pranojnë si transmetim të saktë pasi Allahu xh.sh. e ka urhdëruar Muhammedin a.s. ti fali pesë kohët e namazit, pra nuk e pranojnë si të vërtë dialogun e Muhammedit a.s. me Muasin a.s.).'' **Sipas transmetimeve edhe pse në praktikë kohët e namazit janë pesë përllogaritja e tyrë tëk Allahu xh. sh. është për pesëdhjetë kohe. Sëpse një namaz ka shpërblim sa për dhjetë namaze. Madje Allahu xh. sh. është aq i mëshirshëm me njërëzit sa që nësë një besimtar e bën një të mirë Allahu i shënon atij dhjetë sevape, por edhe nëse ai e mendon një të mirë por nuk e bën atë Allahu ja shkruan sikur e ka bërë atë të mirë. Edhe kur besimtari bën një gjynah Allahu ja shënon atij vetëm një gjynah, por edhe nësë ai e mëndon një gjynah por nuk e bën atë Allahu nuk ja shënon si gjynah[94]. Ja pra sa i mëshirshëm është Allahu xheleshanuhu me besimtarët, mjafton që besimtarët të jenë të sinqërtë dhe ti drejtohen vetëm Allahut dhe të mos i bëj Atij as shok e as ortak.**

Kështu pra Allahu xh. sh. e shpërbleu të Dashurin e Tij Muhammedin a.s. i cili kishtë bërë dhe përballuar të gjitha sakrificat dhe vuajtjet e tij që mushrikët e kishin munduar në Mekka (sipas gjithë transmetimeve thuhet se nata e Israsë dhe Miraxhit kanë ndodhur atë vit kur Muhammedin a.s. i kishin vdekur dy të dashurit dhë të afërmit e tij bashkëshortja Hatixhe dhe xhaxhai Ebutalib. Pra një kohësisht dy mbështëtësit më të afërt të Muhammedit a.s.).

Afrohu o i dashuri i pikëlluar
Të thërret i Dashuri për t'qëtësuar

Eja n'miraxh qëtësohu n'prehtësi
I Dashuri nuk e djek t'dashtunin e Tij

Mendo natën kur t'erdhi lajmi i vertë
Atë e qaujtën natën, Lejlet-ul kader

Lartësohu tha Ai, u lartësua ai kader
N'shtëpi t'Umm-i Hanit ndodhej at'herë

Nuk ka ardhur më parë kjo lartësi
Askush më parë nuk i pa ato mirësi

[94] Ahmed bin Hanbel, Musned, III, 164; IV, 208; Bejhekî, Sunen, I, 265; Kâdî Ijâd, Shifâ-i sherîf, 179.

Sepse ti je ummet sikur e shiokove n'gjithsi
Shkove pranë e takove atë Lartmadhëri

I lartësuar prej ç'do gjëje është Dhulxhelali
Atje ku Ai t'caktoi u paraqitë tëk Ai i Larti

I shikove hapur miresitë t'Nderuarit Zot
Ashtu sikur ummeti do i shoh n'Ahiret

Ti arritë n'Miraxh e përjetove at fat
Ummetit namazin ja fale Miraxh

Besova! Shpirti të qoftë falë ty o I Dërguari i Allahut

Pasi i Dërguari i Allahut Muhammedi a.s. u kthye në Kuds (Jeruzalem) dhe u nis për në Mekka gjatë rrugës rastisi me një karvan tregtie të Kuresjhitëve Mekkas të cilit bënin tregti nga Kudsi dhe po shkonin drejt Mekkas. Dhe kur arriti në shtëpinë e Ummi Hanit thuhet se krevati i tij ende nuk ishtë ftohur. Në mëngjes kur u zgjua i Dërguari i Allahut i tregoi Ummi Hanit për atë që i kishtë ndodhur gjatë natës dhe i tha asaj se **''do të shkontë ti tregontë Mekkasve për këtë ndodhi madhështore të Israsë dhe Miraxhit.''** Ndërsa Ummi Hani i tha asaj ''o djali i xhaxhait tim! Mos shko të ju thuash këto ndodhi Kurejshitëve sepse ata do të përgënjështrojnë dhe do të tallen me ty, edhe ata që kanë besimin e dobët nuk të besojnë dhe largohen prej tëje. Ndërsa ai ja ktheu; **"Betohem në Allahun, unë do t'ua them këtë atyre. Ai që sot është i prishur, nesër gjithashtu do të jetë i kalbur. Unë do ta ndërtoj këtë Islam me ata që kanë besim të fortë. Nëse ka ende ndonjë që ka dyshime për mua, le të largohet. Unë nuk kam punë me ta. Ai që është i prishur, gjithmonë do të mbetet i tillë. Ai nëse nuk kalbet sot, patjetër që nesër do të kalbet. Më mirë të kalbet tani, që të mos mbështetemi në të kalburit. Ata që janë të fortë, do të më mjaftojnë."**

> *"Betohem në Allahun, unë do t'ua them këtë atyre. Ai që sot është i prishur, nesër gjithashtu do të jetë i kalbur. Unë do ta ndërtoj këtë Islam me ata që kanë besim të fortë. Nëse ka ende ndonjë që ka dyshime për mua, le të largohet. Unë nuk kam punë me ta. Ai që është i prishur, gjithmonë do të mbetet i tillë. Ai nëse nuk kalbet sot, patjetër që nesër do të kalbet. Më mirë të kalbet tani, që të mos mbështetemi në të kalburit. Ata që janë të fortë, do të më mjaftojnë."*
> ***Hadith***

Faktikisht Kurejshët një shkak të vogël kërkojnë për të të sulmuar ty. Numri i myslimanëve ende është i vogël dhe ju jeni të dobët, ndaj prit të shtohet edhe ca numri i myslimanëve ndërkohë që edhe ju forcoheni më shumë atëherë ju tregoni Kurejshitëve për Isranë dhe Miraxhin.'' Por i Dërguari i Allahut xh. sh. vendosi që të jua tregoi Mekkasve ndodhinë e Israsë dhe Miraxhit dhe sapo arriti në Qabe ja nisi të ju tregontë të pranishmëve që ndodheshin aty... Mushrikët me njëherë u hodhën në sulm duke thënë ''Muhammedi i Biri i Abdullahut ka lajthitur mendësh!'' Ata që ishin në mëdushje filluan të dyshonin ndërsa një pjesë prej musrikëve shkuan të shtëpia e shokut dhe mikut më të ngushtë të Muhammedit a.s. Ebubekri r.a., sepse ata e dinin që mbështëtësi më i madh i tij ishtë Ebubekri.

Ebu Bekri ishtë një tregtar i mençur dhe i hidhur ai dintë ti dallontë mirë gjërat dhe ishtë ndër të parët që i kishtë besuar të Dërguarit të Allahut Muhammedit a.s.. Kur arritën mushrikët tëk ai e gjetën atë në shtëpi dhe sapo ju hapi derën ata ''o Ebu Bekr! Ti je ndër tregtarët që e di mirë rrugën e Kudsit. Sa kohë duhet që të shkosh nga Mekka në Kudus dhe anasjelltas?'' ''Po! Unë e di mirë atë rrugë dhe duhet më e

pakta një muaj që të shkosh nga Mekka në Kuds.'' Ju përgjigj Ebubekri. Mushrikët i gëzoi përgjigjia e tij dhe menjëherë u hodhën; ''A e din ti o Ebu Bekr se shoku dhe miku yt Muhammedi (a.s), që ti i beson bindshëm, ka filluar të thotë se; ''për një kohë fare të shkurtër të natës kam udhëtuar nga Mekka në Kuds!'' A nuk e sheh se sa ka lajthitur ai?'' Por Ebubekri sapo dëgjoi emrin e Muhammedit a.s. ju tha atyre se; **''Kush i thotë këto fjalë Muhammedi a.s.? Nëse vërtetë ai thotë kështu unë pa pikën e dyshimit i beso atij. Dhe dijeni se ai vërtetë ka udhëtuar.''** Pas i tha këto fjalë Ebubekri radijallahu anhu e mbylli derën dhe u fut brënda. Ndërsa mushrikët mbetën gojëhapur pas dere dhe nuk ju mbeti gjë tjetër vetëm se të vazhdojnë me kokëfortësinë e tyre duke thënë; ''A nuk po e shihni çfar magjistari është Muhammedi (a.s.)! Ai ja paska arritur që me magjinë e tij ta lidhi pas vetës Ebubekrin (r.a.)!''

Ebubekrit r.a. nuk ju durua më dhe vendosi të shkontë ta shihtë dhe të dëgjontë prej vetë shokut dhe mikur të tij të ngushtë Muhammedit a.s., kur arriti pranë tij vuri re se ai ishtë rrethuar nga disa njërëz që gjëndeshin aty. Ebubekri pa ju afruar ende **''O i Dërguari i Allahut! Falenderuar qoftë Ai (Allahu xh. sh.) i Cili kan ë dorë zemrat tona dhe të ka dërguar ty për të na treguar në rrugën e drejtë. O i Dërguar (salallahu alejhi ve selem)! Falenderuar qoftë Ai i cili të bekoi ty me natën e Israsë dhe Miraxhit. Çfar do që ti thua është e vërtëtë dhe çfar do që ti përgënjështron është gënjështër. Unë të besova, dhe për ty jap jetën!''** Kur dëgjuan këto fjalë të Ebubekrit mushrikët që ndodheshin aty u larguan plot habi ndërsa i dërguari i Allahut xh.sh. Muhammedi alejhi selam e quajti Ebubekrin ''Sëdëk (Besnik)'' dhe prej asaj ditë deri në ditën e fundit të kësaj botë grada më e lartë do të jetë grada e Besnikut Ebu Bekr (Ebu Bekr es-Sëdëk) i cili i besoi Muhammedit a.s. pa mëdyshjen më të vogël[95].

Mushrikët u irrituan më shumë nga kjo gjëndje dhe për ta përgënjështruar të Dërguarin e Allahut Muhammedin alejhi selam filluan ta pyesnin ''O Muhammed (a.s.) maqë ti p ona thua se kë shkuar dhe ke vizituar Kudsin! Na thuaj sa dyer dhe sa dritare kishtë Kudsi?'' I Dërguari i Allahut Muhammedi a.s. i përgjigjej një për një pyetjëve të tyre. Sipas transmetimeve thuhet se Muhammedi a.s. nuk e kishtë mbajtur në mëndje se sa dyer, dritare apo hyrje kishtë Kudsi por kur e peyetën mushrikët ai (Muhammedi a.s.) tha se **''atë moment Xhibrili a.s. ma solli para syve tërë Kudsin.''** Kur mushrikët nuk u bindën atëherë Muhammedi a.s. ju tha se gjatë rrugës kishtë parë një karvan i cili po kthehej nga Kudsi për në Mekka dhe ai karvan filan ditë (p.sh. ditën e mërkurë) arrin në Mekka. Dhe kur ardhi ajo ditë vërtëtë karvani që kishtë përmendur i Dërguari i Allahut Muhammedi a.s. arriti në Mekka[96], por kryenëçsia e Mushrikëve nuk i bindi ata që ti besonin të Dërgyarit të Allahut por vazhduan me përgënjështrimet e tyre duke e mohuar atë.

Kur ndodhi mrekullia që quhet Miraxh ishtë nata e ditës se xhuma, pikërisht në datën 27 të muajit Rexhep (kalendari hënor), një vit para Hixhretit. I Dërguari i Allahut a.s. në Miraxh u ngjit i gjallë me trup dhe me shpirt. Natën e Miraxhit atij a.s. ju treguan shumë mrekullira dhe ishtë po ajo natë ku ju dhurua (ju bë farz) falja e pesë kohëve të namazit. Po ashtu atë natë i zbritën edhe dy ajetët e fundit të kaptinës Bakara. Miraxhi përmendet në Kur'an pikërisht në ajetin e parë të kaptinës Isra, në ajetët e para të kaptinës Nëxhm dhe në disa hadithe të Profetit Muhammed alejhi salatu ëe selam[97]. Pejgamberi ynë i Dashur alejhi selatu ve selam kur ju ka

[95] Ibni Sa'd, Tabakât, I, 144.
[96] İbni Sa'd, Tabakât, I, 215.
[97] Buhârî, Menâkıbul-Ensâr, 42; Tirmidhî, Tefsîru'l-Kur'ân, 20; Ibni Hishâm, Sîret, I, 403; Bejhekî, Sunen, I, 255; Suheylî, Ravd-ul-unf, II, 208.

folur shokëve të tij për natën e Miraxhit Xhennëtin e ka përshkruar se; **''O Ebu Bekr! E kam parë vendin tënd në Xhennët ishtë i stolisur me ar të kuqërrëmtë. Vura re për mirësitë që të prisnin ty atje.'' ''Falenderuar i Madhërishmi Allah, i Cili të ka dërguar ty në mesin tonë dhe ka përgatitur për në mrekullira në Xhennët''** ju përgjigj Ebubekri radijallahu anhu. Më pas i Dërguari i Allahut i thotë Omerit r.a. **''O Omer! E kam parë edhe vëndin tënd në Xhennët, e kishtë stolisur Allahu xh. sh. me mbarë mirësitë e tij.'' ''Falendëruar qoftë Ai i cili të ka Dërguar ty o I Dërguari i Allahut.''** Ju përgjigj Omeri radijallahu anhu. Po ashtu I Dëerguari i Allahut edhe Osmanit dhe Aliut radijallahu anhu i tha se i kishtë parë vëndet që Allahu ju kishtë përgatitur atyre në Xhennët. Edhe ata e Falenderuan të Madhërishmin Allah. Pra sikur shihet këto janë katër sahabët (shokët e Profetit Muhammed a.s.) të cilët Allahu i ka përgëzuar me Xhennët.

Sipas transmetimeve thuhet se pasi Profetit a.s. ju bë i detyrueshëm namazi ishtë Xhibrili a.s. ai i cili ja mësoi atij ritët dhe kohët e faljeve. Në sunnën e Bejhakit transmetohet një hadith i Profetit Muhammed alejhi selam ku thotë; **''Ishtë Xhibrili a.s. ai i cili hyri para dhe unë u fala pas tij para lindjes së diellit (Namazi i sabahut) në derën e Qabes. Kur dielli e kishtë kaluar kupën e qiellit Xhibrili erdhi përsëri dhe hyri para ndërsa unë pas tij falëm namazin e drekes. Ndërsa kur erdhi koha që hija e objektëve ishtë sa madhesia e tyre Xhibrili erdhi hyri para ndërsa unë ju bashkangjita nga pas dhe së bashku falëm namazin e ikindisë. Kur dielli përëndoi i tëri ai (Xhibrili a.s.) erdhi dhe ashtu sikur më parë falëm namazin e akshamit. Ndërsa kur hyri nata dhe u errësua i gjithë vëndi Xhibrili a.s. erdhi dhe së bashku falëm namazin e jacisë, pra kur kishtë hyrë një e treta e natës e falëm namazin e jacisë. Më pas Xhibrili a.s. më tha ''O I Dërguari i Allahut! Ky është namazi që kanë praktikuar edhe Pejgamberët para tëje.''** (Pra praktikojeni namazin ndërmjet sabahut dhe jacisë, pesë kohët e namazit).[98]'' Prej asaj kohe deri në ditën e fundit të kësaj botë kohet e namazit dhe menyra e praktikimit të tyre bëhen sipas këtij transmetimi nga i Dërguari i Allahut Muhammedi a.s., edhe ata besimtarë që e humbin një kohë të namazit e falin atë kaza (namazi që nuk arrihet të në kohën e tij praktikohet mënjëher sapo ti jepet mundësia e parë besimtarit praktikant).

[98] İbni Ebî Seybe, Musannef, VIII, 443-444; Hâkim, Mystedrek, IV, 648-649; İbni Hisâm, Sîret, I, 403-404; İbni Sa'd, Tabakât, I, 213-215.

Mesxhidi i ndërtuar në vëndin ku u bë besëlidhja e Akabes
Mesxhid-i Bej

BESËLIDHJA E AKABES

Besëlidhja e Parë e Akabesë

"O banorë të Medinës! A më premtoni se do të më ndihmoni mua në rrugën e Allahut, për hir të Allahut, ashtu sikur mbroni veten dhe nderin tuaj?"
Hadith

Besëlidhja e parë e Akabesë u realizua në vitin e njëmbëdhjëtë të shpalljes së vahjit, pikërisht në muajin fhulhixhe të kalendarit hënor. Në kohën e haxhit Esad bin Dhurure së bashku me njëmbëdhjet shokët e tij erdhën në Mekka. Kishtë kaluar një vit nga koha kur ishin takuar për herë të parë me të Dërguarin e Allahut Muhammedin a.s., këtë vit mushrikët tregoheshin edhe shumë më të dhunshëm se kohët e mëparme. Sjellja e tyre me myslimanët ishtë akoma më barbare dhe e ndiqnin Profetin Muhammed a.s. hap pas hapi dhe kush u takontë apo flistë me të ata e dhunonin barbarisht. Kur mësuan këtë Medinasit kërkuan prej Pejgamberit a.s. që të takoheshin në Akabe natën dhe kur errësira mbuloi vëndin ata u takuan aty ku e kishin lenë vënd takimin, pikërisht në vëndin e qaujtur Akbe. Ata i dhanë besën Muhammedit a.s. dhe i thanë se do të ndiqnin rrugëtimin e tij dhe ishin të gatshëm të bënin çfar do që ai ti urdhërontë. Kjo besëlidhje u bë duke ju marrë besën atyre se ata **''Nuk do i bëjnë shok Allahut xh.sh., nuk do të bëjnë zina (marrëdhënie jasht kurore), nuk do të vjedhin dhe nuk do të grabisin pat ë drejtë pasurinë apo mallin e askujt, nuk do të akuzojnë dhe nuk do të përgojojnë askënd pa të drejtë si dhe nuk do ti vrisnin fëmijët e tyre prej frikës së urisë apo prej frikës se mos përjashtohen apo nënçmohen nga shoqëria''.** [99]

[99] Ibni Sa'd, Tabakât, I, 220; Taberî, Târih, II, 356; Belâdhûrî, Ensâb, I, 252-253.

I Dërguari i Allahut Muhammedi a.s. këto 12 përsona që vinin prej fisit Evs dhe Hazrexh i ngarkoi me përgjegjësinë e përfaqësisë tëk fiset e tyre. Ata do të ktheheshin tëk fiset e tyre do ti shpjegonin Islamin dhe do ti bënin thirrje atyre që ta besınin të Dërguarin e Allahut dhe do të merrnin besën e tyre për ti dalur krah Muhammedit a.s., ndërsa Esad bin Dhuraren e emroi kryetar të këtij grupi njërëzish që i dhanë besën Muhammedit alejhi selam.

Pesë nga viti i kaluar dhe shtatë nga ky vit i beslidhjes përsonat që e kishin pranuar Islamin ishin; Prej fisit Nëxhar Mâlik bin Esad bin Dhurâre, Avf bin Hâris dhe Muadh bin Hâris. Prej fisit Amir Zurejk bin Râfi' bin Mâlik dhe Dhekvân bin Abdikajs. Prej fist Avf Ganm bin Ubâde bin Sâmit. Prej fisit Kusaj Jezîd bin Thalebe. Prej fisit Zejd Axhlân bin Abbâs bin Ubâde. Prej fisit Kab Ukbe bin Âmir. Prej fisit Ganm Sevâd bin Kutbe bin Âmir. Prej fisit Xhushem Abduleshel bin Ebu'l-Hejsem Mâlik bin Tëyyihân dhe prej fisit Avf Amr bin Ujejm bin Saîde.

Lindja e Diellit Në Medina

"Atëherë o të afërmit e mi! Dijeni se unë e pranova Islamin dhe u bëra Mysliman. Ndaj kërkoj prej jush që ta pranoni edhe ju Islamin duke dëshmuar se nuk ka Zot tjetër veç Allahut dhe se Muhammedi është njeri dhe i Derguar i Allahut. Kush nuk do ta pranoi këtë atëherë të mos vijë të flas më me mua, as unë nuk do ti flas askujt prej atyre që nuk da të pranojë këtë (Islamin)."
Sad bin Muadh r.a.

Pasi u kthyen besëlidhësit në Medina filluan të thërrasin të afërmit e tyre në fenë Islame. Ata përpiqëshin ditën dhe natën që të afërmit e tyre ta pranonin fenë e vërtetë, Islamin. Thirrjet e tyre kishin filluar të jepnin fyrtët e veta sa që Isalmi nisi të flitëj ngado nëpër qytët. Madje fiset Evs dhe Hazrexh e kishin lënë mënjanë armiqësinë e tyre historike dhe kishin filluar të flisnin për urtësitë e të Dërguarit të allahut Muhammedin a.s. dhe kishin filluar të mësonin prej njëri tjetrit sam ë shumë për Islamin. Ndërsa i Dërguari i Allahut Muhammedi a.s. për ti mësuar Islamin Medinasve i kishtë dërguar Musab bin Umejrin. Musabi r.a. kishtë filluar të banontë në shtëpinë e Esadit r.a. dhe së bashku me të vizitonin çdo familje dhe i mësonin Islamin atyre. Këto kërkonin prej Medinasve që ti jepnin bësën Muhammedit a.s. që ata do ti dilnin krah dhe ta mbronin atë prej çdo lloj sulmi që atij mund ti bëhej nga armiqtë e Islamit, pra ata i parapërgatitën Medinasit për besëlidhje me Muhammedin a.s.

Kryetari i fisit të Esad bin Dhurares ishtë Sad bin Muadhi ata kishin lidhje farefisnore dhe ashtu sikur ishtë traditë tëk arabët e asaj kohe brenda fisit ruhej lidhja edhe në rast së ata nuk pajtoheshin me njëri tjetrin. Ndaj dhe Sadi i cili ende nuk e kishtë pranuar Islamin nuk kishtë shkuar ta pengontë Esadin për përhapjen e kesaj feje (Islamin) që sapo kishtë nisur lulëzimin e saj. Pra ai si kryetar fisi që ishtë nuk ndërmorri asnjë hap për ta penguar Esadin që ait ë mos ju bëntë thirrje Medinasve që ata të pranon Islamin. Prandaj ai thirri një nga antarët e fisit Usejd bin Hudajrin dhe i tha këtij se duhet të shkontë dhe ta vizitontë Esadin dhe të shihtë se çfar po përpiqëj ait ë bëntë. ''Nëse Esadi nuk do të ishtë djali i sime tëze atëherë nuk do të të dërgoja ty o Usejd, ndaj shko edhe shikoje dhe vepro si të duash me të'' i tha Sadi Usejdit.

Usejdi sikur ishtë traditë veshi mburojën mori armët dhe u nis drejt shtëpise së Esadit dhe sapo arriti pranë tij nisi të flas me tonë të ashpra; ''Përse keni ardhur këtu të në? Për të mashtruar njërëzit tanë! Nëse ju dhimbset jeta largohuni sa më parë prej këtu!'' ju përgjigj Usejdi Musab bin Umejrit. Musabi nuk e prishi tërezinë por me butësinë e tij ''Eja ulu, qëtësohu pak, na dëgjo edhe ti njëherë në, pastaj nëse nuk të vijnë përshtat fjalët tona atëherë vepro si të duash. Ose na pranon dhe nal ë

të lirë në punën tonë ose na përzen prej këndej...'' ''Po thua të drejtën'' i tha Usejdi Musabit dhe u ul pranë tyre.

Musabi radijallahu anhu me zërin e tij të bukur dhe me butësinë e të folurit të tij nisi ti citoi disa ajeta nga Kurani Usejdit. Usejdi kur e dëgjoi Musabin kaloi në habi dhe i tha ''çjanë këto fjalë të mrekullueshme? Këto fjalë asesi nuk mund të jenë fjalët e një njëriu! Cilat janë kushtët që duhen plotësuar për të pranuar këtë fe Islame?'' Dhe kur ata i treguan atij për kushtët e pranimit të Islamit Usejdi pa u menduar fare dëshmoi **shehadetin'' Eshehdu en-Laa Ilahe Ilallah ve Eshhedu ennë-Muhammeden Abduhu ve Resuluhu''** dhe pranoi Islamin. Prej gëzimit që i solli qëtësia shpirtërore ai u ngrit në këmbë dhe ju tha të pranishmëve se; ''Unë po shkoj që të sjell dikë këtu tëk ju. Nëse ai që do të sjell unë këtu pranon Islamin, prej fisit të tij në Medina askush nuk mbetët pa e pranuar Islamin.'' Më pas Usejdi doli dhe iku më shpejt se sa erdhi drejt e tëk Sad bin Muadhi. Kur e pa këtë ardhje të Usejdit Sadi tha ''Betohem se Usejdi nuk po vjen me fytyren që iku'' dhe nuk priti më prej meraku por ju drejtua ende pa ju afruar ''Çfar bëre me to (myslimanët) o Usejd?'' Usejdi r.a. tashmë e dëshirontë shumë që Sadi ta pranontë Islamin ndaj ai u përpoq ti jeptë një përgjigje që atij ti shkontë në zemër ndaj i tha ''O Sad! Unë fola me to (Musab bin Umejrin r.a.) nuk pash tëk ata asnjë gjë të keëqë, madje nuk besoj se prej tyre na vjen ndonjë e keqë. Por dëgjova se fisi Beni Haris po përgatitëj të sulmontë djalin e tëzes tënde Esadin sepse kjo veprimtari e këtij të fundit i kishtë shqëtësuar disi tëpër ato.''

Fjalët e Usejdit e prekën shumë Sad bin Muadhin r.a. Sepse pak vitë më parë kishtë ndodhur një dy luftim ndërmjet fisit të tij dhe fisit Beni Haris ku këto të fundit ishin detyruar të shpërnguleshin në Hajber. Një vit më vonë ata ishin pajtuar dhe i kishin dhënë lejë që të kthehëshin në vëndlindjen e tyre. Pra kur ai degjoi fjalët e Usejdit se fisi Beni Haris po përgatitëj për të sulmuar një prej anëtarëve të fisit të tij, posaçerisht Esad bin Dhuraren. Por në realitët ky lajm nuk ishtë i vërtëtë, por ishtë një Stratëgji e Usejdit i cili kishtë për qëllim të merrtë nën mbrojtje Esadin dhe Musabin radijallahu anhum. Kështu që edhe Sadi do ti dëgjontë ata dhe do të pranontë Isalmin.

Ashtu ndodhi Sadi nuk pati më durim por u ngrit dhe vrapoi drejt e tëk shtëpia e Esad bin Dhurares të cilin e gjeti aty ulur me Musab bin Umejrin radijallahu anhuma. Sapo i pa Sadi ja nisi mi një ton të lartë ''O Esad! Ti po përfiton nga lidhjet tona farefisnore që ke ndërmarrë të tilla iniciativa apo si e ke hallin...?'' Esadi dhe Musabi nuk e prishën qëtësinë por ashtu sikur ishin ja kthyen atij butësisht ''O Sad! Eja ulu të merremi vesht urtë dhe butë. Na dëgjo edhe ti në një herë, më pas nëse nuk të pëlqëjnë fjalët tona atëherë ti ngrihesh dhe ikën...'' Sadi u ndikua nga qëtësia dhe pritja e ëmbël e tyre ndaj u ul në një qoshe të dhomës dhe ja nisi të dëgjoi Musabin. Musabi më parë i foli për Islamin, për parimet dhe urtësitë Islame, më pas ja nisi të recitoi disa ajetë nga Kur'ani Famëlartë. Sadi që dëgjontë me vëmëndje ishtë ndikuar aq shumë saqë zemra po i luntë vëndit. Ndaj ai u hodh dhe pyeti **''Si ja bëni ju që e pranoni këtë fe?''** Musabi i tha se më parë dëshmojmë shehadetin. **''Çështë shehadeti?''** e pyeti sërisht Sadi. **''Të dëshmosh se nuk ka Zot tjetër veç Allahut dhe të Dëshmosh se Muhammedi është njëri sikur gjithë të tjerët dhe I Dërguari i Allahut''** ju përgjigj Musabi. Atëherë Sadi pa pikë mëdyshje dëshmoi shehadetin **''Eshhedu en-Laa Ilahe Ilallah ve Eshhedu ennë Muhammeden Abduhu ve Resuluhu''** dhe pranoi Islamin.

Kur e pranoi Islamin Sad bin Muadhi ndjeu një qëtësi dhe harmoni të brëndëshme që kurrë nuk e kishtë ndjerë më parë. Ai i ngrit nga aty dhe uredhëroi të omblidhej i tërë fisi, sikur ai e kishtë zakon që për çdo çështje të rëndësishme e thirrtë fisin e tij dhe bashkëbisedontë me to. Pasi bëri dush (mori gusull) mori pranë Usejd Bin Hudajrin dhe shkoi atje ku mblidhej fisi. Kur arriti atje i përshëndeti të pranishmit dhe sikur e kishtë zakoni i kryetarit të fisit Sadi ja nisi **''O të Afërmit e mi! Më thoni se si më njihni ju mua?''** ata njëzëri ''O Sad! Ti je kryetari ynë dhe në të jemi bindur ty pa kushtë.'' Pasi dëgjoi vendosmërinë e fisit të tij Sadi ju tha se **''Atëherë o të afërmit e mi! Dijeni se unë e pranova Islamin dhe u bëra Mysliman. Ndaj kërkoj prej jush që ta pranoni edhe ju Islamin duke dëshmuar se nuk ka Zot tjetër veç Allahut dhe se Muhammedi është njëri dhe i Derguar i Allahut. Kush nuk do ta pranoi këtë atëherë të mos vijë të flas më me mua, as unë nuk do ti flas askujt prej atyre që nuk da të pranojë këtë (Islamin)...''**

Senët-us-Surur (Viti i Gëzimit)

Fisi i Sadit r.a. sapo mori lajmin prej tij se ai kishtë pranuar Islamin e pranuan Islamin me të madh e të vogël. Atë ditë në Medinë ngulonin rrugët me shehadet dhe tëkbire.[100] Prej ditës kur fisi i Sadit pranoi Islamin kishin kaluar vetëm pak dit kur edhe fiset Evs dhe Hazrexh që jetonin në Medinë e pranuan Islamin. Kështu që në çdo familje të këtyre fiseve kishtë hyrë drita Islame. Më pas Sadi së bashku me Usejdin u ngritën dhe i thyen të gjithë idhujt që kishin adhuruar fiset e tyre deri atë kohë. Kur arriti lajmi për lulëzimin e Islamit në Medinë tëk i Dërguari i Allahut alejhi selam si së bashku me sahabët u gëzuan shume. Kjo ishtë arsyeja që ai vit (H. 621) u quajt **''Senët-us-Surur** (Viti i Gëzimit).''

Esselâtu vesselâmu alejke jâ Resûlallah
Esselâtu vesselâmu alejke jâ Habîballah
Esselâtu vesselâmu alejke jâ Sejjidel evvelînë vel âhirîn!

Beslidhja e Dytë e Akabes

Në vitin e dymbëdhjetë të ardhjes së Vahjit mushrikët Mekkas e kishin rritur aq shumë dozën e barbarizmit ndaj myslimanëve saqë atyre ju kishtë humbur durimi. Ndërsa në Medinë fiset Evs dhe Hazrexh me në krye Esad bin Dhurare dhe Musab bin Umejr po prisnin me padurim që ti dilnin krah myslimanëve dhe ti prisnin ata në Medina. Edhe Profeti alejhi selam ishtë i gatshëm të shpërngulej nga Mekka dhe të vendosej në Medina. Medinasit po e prisnin ardhjen e tij me pa durim, madje ata ishin të gatshëm të sakrifikonin edhe shpirtërat e tyre për të. Koha e Haxhit kishtë afruar. Ndaj në muajin Dhulhixhe Musab bin Umejri së bashku me 73 burra dhe 2 gra erdhën në Mekka për të kryer ritin e Haxhit. Pasi kryen Haxhin të gjithë së bashku shkuan në Akabe për tu takuar me të Dërguarin e Allahut Muhamedin a.s. ata kërkuan prej tij që të shpërngulej në Medina. I Dërguari pasi i recitoi atyre disa nga ajetët e Kur'anit mori besën prej tyrë që ta mbronin dhe të kujdeseshin për të ashtu sikur ata kujdeseshin për familjen dhe të afërmit e tyre. Pran të Dërguarit të Allahut gjendej dhe xhaxhai i tij Abasi i cili ende nuk e kishtë pranuar Islamin. Ai e mori fjalën dhe ju drejtua Medinasve me fjalët; ''O Medinas! Muhammedi (a.s.) është djali i vëllait tim. Dijeni se ky është njëriu që dua më shumë ndër njërëz.

[100] Ibni Hishâm, Sîret, I, 435; Taberî, Târih, II, 88; Suheylî, Ravd-ul-unf, II, 258; Ibni Kethîr, Sire, II, 182

> *"Ne tashmë jemi të vetëdijshëm që edhe nëse nuk do e mbajmë besën e dhënë, mallkimi i Allahut xh. sh do jetë mbi ne. Ndaj betohemi në Madhështinë e Allahut se ti do të jesh i sigurtë në mesin tonë."*
> ***Esad bin Dhurarë Radijallahu anhu***

Nëse ju i besoni këtij dhe asaj çfar këtij i ka ardhur (Islamin) dhe kërkoni që ta merrni atë në Medina atëherë ju duhet të na jepni besën që ju do e mbroni më shumë se sa mbroni fëmijët dhe shpirtërat tuaj. Pra ju duhet të na bindni në që Muhammedi alejhi selam do të jetë i sigurtë në mesin tuaj. Ashtu sikur ju e dini që Muhammedi (a.s.) është prej nësh dhe në po i dalim krah atij kundër atyre (mushrikëve) që e sulmojnë dhe duan ta zhdukin atë. Ai po jeton me nder e me krenari në mesin tonë. Edhe pse sot ky po vendos që së bashku me ju të vijë në qytëtin tuaj. Ndaj nëse jeni të bashkuar dhe keni fuqi ta mbroni kundër të gjithë fiseve arabe atëherë merreni. Ndaj uluni dhe konsultohuni mirë me njëri tjetrin që nësër të mos bieni ndesh me njëri tjetrin. Pra na jepni besën që ju do ta mbroni Muhammedin (a.s.) prej armiqëve të tij? A do e mbani besën e dhënë dhe do ti dilni në mbrojtje kundër armiqve të tij (Muhammedit a.s.)? Nëse dombani besën atëherë ju do jeni më të nderuarit. Por nëse ju do bëni të kundërtën dhe sapo ait ë dali nga Mekka do e lini të vetëm atëherë hqini dorë që tani dhe lërni të qëndroi i ilrë këtu në vendlindjen e tij.'' Kur dëgjuan Medinasit këtë fjalim prej Abasit r.a. u prekën pasi menduan se mos ndoshta ata nuk do i dilnin kraj të Dërguarit të Allahut Muhammedit a.s. kur ait ë shkontë në Medina.

Esad bin Dhurarë u ngrit në këmbë dhe ju drejtua të Dërguarit të Alahut Muhammedit a.s. **''Më lejoni o Resulullah të ju them disa fjalë! Në edhe prindërit, fëmijët dhe shpirtërat tanë jemi të gatshëm ti sakrifikojmë për ty! Pa diskutim që çdo thirrje ka lehtësitë dhe vështirësitë e saj. Tani ju po na thirrni në një rrugëtim sakrifice që njërëzit nuk e kanë të lehtë ta pranojnë. Sikur e dini, njërëzit nuk e kanë të lehtë të heqin dore nga adhurimet e idhujve, dhe të pranojnë Islamin. Ndërsa në i kemi marrë të gjitha parasysh, e pranuam Islamin dhe jemi të gatshëm që të bejmë çfar do që të na urdhërohet. Pra nëse lind nëvoja që të ndërpresim lidhjet me jo besimtarët nga fisi ynë edhe atë pa pikë mëdyshje e bëjme. Ju edhe në jemi të vetëdijshëm që këto nuk janë të lehta për në. Ndaj në po ju japim besën se do të bëjmë atë që nuk e bënë as xhaxhallarët tuaj, pra kur ata të braktisin në kurrë nuk do të ju braktisim. Dhe do na shohësh se do të jemi të gatshëm të sakrifikojmë gjiçka në zotërojmë për të të mbrojtur ty.**

Në tashmë këtë detyrë e pranuam dhe ja bëmë detyrë vetëve tona që edhe shpirtërat tona do ti japim në rrugën tënde. Dijeni se çfar na thotë gjuha na e vërtëton zemra se ashtu sikur kujdesemi për familjen, fëmijët dhe prindërit tanë ashtu do të kujdesemi edhe për ty. Në tashmë jemi të vetëdijshëm që edhe nëse nuk do e mbajmë besën e dhënë, mallkimi i Allahut xh. sh do jetë mbi në. Ndaj betohemi në Madhështinë e Allahut se ti do të jesh i sigurtë në mesin tonë. Dhe së fundmi na thuaj o i Dërguari i Allahut xh. sh. çfar kërkohet **tjetër prej nësh?''**

I Dërguari i Allahut xh. sh. pasi i këshilloi ata me Islam dhe ju citoi disa ajetë nga Kur'ani Famëlartë ju tha; **''Kushti i parë është që ju të mos adhuroni zot tjetër veç Allahut xh.sh. dhe të mos i bëni shok e ortak Atij. Ndërsa për vetën dhe shokët e mi kërkoj prej jush që të na dilni krah dhe të na qëndroni pranë në çdo sakrificë tonën. Pra ashtu sikur kujdeseni për vetët tuaja, të na hapni dyert dhe të kujdeseni për në ashtu sikur kujdeseni për fëmijët tuaj.''** Pasi

përfundoi fjalët i Dërguari i Allahut Muhammedi a.s., fjalën e mori Berra bin Maruri i cili tha; **''Betohemi në Atë që të ka dërguar ty me fenë e vërtetë ty dhe të bëri ty Pejgamber se; do të kujdesemi për ju më shumë se sa kujdesemi për prindërit dhe fëmijët tanë. Ndaj sot është koha të lidhim besën o i Dërguari i Allahut.''**

Pastaj Medinasi Abas bin Ubade u ngrit në këmbë dhe ju drejtua Meddinasve, ''O banorët e Medinës! A jeni të vetëdijshëm se përse po e pranojmë Muhammedin a.s. në Medina?'' pasi ata ju përgjigjën ''Po'' të gjithë njëzëri ai vazhdoi ''Dijeni pra se në po e pranojmë atë për ti dal krah atij në kohë luftë dhe në kohë paqëje, po i bindemi atij. Ndaj që nëse vjen një kohë që pasuria apo fëmijët tuaj janë në rrezik dhe ju për të shpëtuar ato e braktisni Muhammedin a.s. atëherë mos e lini për atëherë por braktiseni që tani. Dijeni se nëse sot thoni kështu dhe atëhërë veproni ndryshe mallkimi i Allahut xh.sh. është mbi ju, pra dijeni se në të gjithë së bashku do jemi të shkatërruar në Dynja dhe Ahiret. Ndaj nëse e merrni përsipër këtë, pa menduar se çfar do që të ndodhi dhe si do të jetë situata nuk do e braktisni atë, atëherë qëndroni në besë dhe mbajeni të Dërguarin e Allahut në mesin tuaj. Betohem në Allahun se kjo barrë që ju po merrni është më mirë për ju se sa Dynjaja dhe Ahireti.'' Pasi dëgjuan këto fjalë shokët e tij medinas thanë; ''Edhe sikur të na shkatërrohet e gjithë pasuria, edhe sikur të na vritën të gjithë familjarët në kurrë nuk do të heqim dorë së mbrojturi të Dërguarin e Allahut xh. Sh. Muhammedin alejhi selam. Pra dijeni se në prej tij n andan vetëm vdekja.'' Më pas ju kthyen të Dërguarit të Allahut Muhammedit a.s. dhe i thanë ''O i Dërguari i Allahut! Çfar na pret në pas gjithë kësaj sakrifice?'' I Dërguari i Allahut ju tha ''Nëse do e mbani premtimin dhe besën e dhënë atëherë ju ja keni arritur ta fitoni kënaqsinë e Allahut dhe ju presin xhennëtët e mrekullueshme.''

Pas fjalimit të Muhammedit a.s. të gjithe Medinasit me në krye Esad bin Dhuraren dhe u betuan në Allahun xh. Sh. Se ata do ti dilnin në krah të Dërguarit të Allahut dhe nuk do e lin atë të vetëm në asnjë moment të çdo lloj sfide që ata do të përballeshin. Dhe pasi u betuan dhe ja dhanë besën të Dërguarit të Allahut një për një, burra e gra, pa dallim të gjithe të pranishmit tashmë ishin të vetëdijshëm për barrën që kishin marrë mbi supe. Pasi ju dha besa Profeti a.s. u ngrit në këmbë dhe ja nisi të ju jap porositë si vijon; **''O njërëz! Sot ju i dhatë besën Allahut dhe të Dërguarit të Tij Muhammedit alejhi selam! Tashmë erdhi koha të ktheheni pranë familjeve dhe popullit tuaj dhe kurrë mos i bëni shok e ortak Allahut suphanëhu ëe tëala sepse Ai nuk ka as shok dhe as ortak. Allahu është Një dhe nuk ka zot tjetër veç Tij. Mos hani hakun e askujt dhe mos i bëni padrejtësi askujt. Mos gënjëni, mos vidhni dhe mos bëni zina. Mos i vrisni fëmijët tuaj prej frikës së varfërisë apo prej frikës se mos ju cënohet nderi. Mos pengoni ata që bëjnë punë të mira dhe mos ju dilni krah atyre që bëjnë punë të kqia...''** Sipas transmetimeve të Imam Nësait i cili transmeton prej Ibn Abasit thuhet se; ''Prej Ensarëve (Medinasve) që ishin në bësëlidhjen e Akabes ishin edhe disa Muhaxhire (Mekkas) që gjëndeshin pranë të Dërguarit të Allahut xh. sh. Muhammedit a.s. kum ë vonë edhe ata udhëtuan për në Medina.''[101]

[101] Ibni Hishâm, Sîre, I, 438; Ibni Sa'd, Tabakât, I, 221-223; Suhejlî, Ravd-ul-unf, II, 261; Ibni Kethîr, Sire, II, 192.

Zogjtë (kumria) sillen me kryeneçësi ndaj lutjeve,
Vetëm nëse duke u lutur për ujë kapin cepin e rrobës dhe bien në gjunjë.

Duket se bilbili dëshiron të pijë gjakun me një ngjyrë,
Që të futet në natyrën e degës së trëndafilit dhe të shpëtojë.

Natyrën e tij të pastër ai e ka bërë të qartë për botën,
Duke ndjekur rrugën e Ahmedit të Zgjedhurit (Muhamedit).

I Nderuari i njerëzimit është një det i perlash së zgjedhurisë,
Që është shkaku i mrekullive kundër zjarrëvënësve të së keqes.

Për të ndriçuar lëndinën e profetësisë me freskinë e re,
Ai shfaqi një mrekulli duke nxjerrë ujë nga shkëmbi i fortë.

Mrekullia e tij është një det i pafund në këtë botë,
Nga i cili shtatëdhjetë herë më shumë ujë doli për armët e pabesimtarëve.

Me habi njerëzit kafshojnë gishtin e tyre,
Për shkak të mrekullisë së ujit që i dha Ansarëve në ditën e vështirësisë.

Hegira-Rute

Hajber
Mindese
Uyûn
Medîne-i Munevvere
Vexhme
Mesxhidi Kubâ
Jenbû Nahle
Atîk
Lugina Ranona
Ferish
Jenbû
Musejxhid
Vasita
Jetme
Bedr
Ebû Rejjik
Mehd
Ekhûl
Nesajif
Suvejrikijje
Mubejrik dhe Pusi i tyre
Karân
Mestûre
Ebvâ
HİCÂZ BÖLGESİ
Rabig
Xhuhfe
Gadîr-i Hum
Kilje/Lugina
Çader Banesat
e Ummu Mabedit
Berike
Dahâ
Sevl
Kâmil
Emlexh Lugina
Hulejs
Usfân
Hashshash
Rıdvân
Mukajtî
Hudatu'sh-sham
Kufre
Cemûm
Atife
Xhidde
Hudejbije
Mekka Mukerreme
Shpella e Sevrit
Tâif
Deti i Kuq
Rrugetimi qe ndoqi i Derguari i Allahut
Rruget e tregtareve
Shuajbe
Jelmem

HIXHRETI (EMIGRIMI)

"O shokët e mi! Tashmë erdhi lajmi (vahji) që ju të emigroni dhe Allahu xh. sh. e ka bërë Jesribin (Medinan) vënd emigrimi për ju dhe ju urdhëron që të emigroni dhe të bashkoheni me vëllezërit tuaj në Medina. Dijeni se Allahu ju ka bërë vëllezër juve me to. Allahu xh. sh. tashmë e ka bërë Medinan vënd të sigurtë për ju. Atje ju do të jetoni të lirë, në paqë dhe harmoni me njëri-tjetrin."
Hadith

Prani i Islamit nga fiset Evs dhe Hazrexh në Medina dhe dalja e fjalëve për emigrimin e myslimanëve Mekkas derjt Medinas i kishtë tronditur dhe frikësuar mushrikët në Mekka. Madje kur ata kishin mësuar besëlidhjen e dytë të Akabes ishin irrituar aq shumë sa që dhuna dhe tërrori i tyre ndja besimtarëve në Mekka kishtë aaritur kulmin. Ndërsa për besimtarët mysliman tashmë ishtë hapur një derë prej të cilës ata do ti shpëtonin dhunës dhe tërrorit mushrik. Medina për to ishtë kthyer në një ëndërr që ata mezi prisnin ta realizonin. Ndaj myslimanët kishin filluar të përgatitëshin për të nisur emigrimin që atyre do ju silltë freski, rehati dhe paqë, pra prisnin emigrimin që do ti shpëtontë nga dhuna dhe tërrori që ushtrohej mbi ta në Mekka.

Për të nisur udhën e emigrimit myslimanët erdhën tëk i Dërguari i Allahut dhe kërkuan leje prej tij. Ata ja paraqitën mendimet e tyre Muhammedit a.s. dhe kërkuan që ait ë ju jeptë leje për emigrim. Por ai i këshilloi sahabët dhe ju tha se duhet të bënin durim deri sat ë vintë leje (prej Allahut xh.sh.). Përfundimisht leja për emigrim erdhi. Atë ditë ı Dërguari i Allahut plot gëzim doli në Mekka dhe shkoi tëk shokët e tij dhe ju tha atyre; **''O shokët e mi! Tashmë erdhi lajmi (vahji) që ju të emigroni dhe Allahu xh. sh. e ka bërë Jesribin (Medinan) vënd emigrimi për ju dhe ju urdhëron që të emigroni dhe të bashkoheni me vëllezërit tuaj në Medina. Dijeni se Allahu ju ka bërë vëllezër juve me to. Allahu xh. sh. tashmë e ka bërë Medinan vënd të sigurtë për ju. Atje ju do të jetoni të lirë, në paqë dhe harmoni me njëri-tjetrin.''** Pas këtij lajmi të gëzueshëm që ju dha Muhammedi a.s. shokëve të tij ata u ngritën dhe filluan të emigronin grupe grupe drejt Medinas.[102]

Pejgamberi i Allahut Muhammedi a.s. i këshillontë shokët e tij para se ata të dilnin në emigrim. Ju thoshtë atyre se duhet të jenë të kujdeshëm dhe nuk duhet ti tregojnë askujt për emigrimin e tyre. Kështu ata duke ndjekur me përkushtim udhëzimet e Muhammedit a.s. emigronin fshehurazi dhe pa ju rënë në sy mushrikëve në Mekka. Ndër të parët që emigroi për në Medina ishtë sahabiu Ebu Seleme, i cili ishtë një ndër më të dhunuarit nga mushrikët në Mekka. Sapo mësuan mushrikët për emigrimin e myslimanëve filluan të bllokojnë rrugët e Mekkas që shkonin për në Medina dhe këdo që zinin e dhunoni, ata që ishin pa mbështetjë i burgosnin, i ndani gratë nga burrat dhe burrat nga gratë. Pra mushrikët filluan të përdorin të gjitha rrugët dhe metodat që mund të ndalonin emigrimin e myslimanëve nga Mekka për në Medina. Mushrikët kishin frikë të derdhnin gjakun e kujtdo prej myslimanëve pasi friksoheshin nga revelta e përgjithshme ndaj ata kishin zgjedhur rrugën e dhunës dhe burgosjes. Por myslimanët as që i pëngontë dhuna dhe tërrori i mushrikëve, ata sapo gjenin mundësinë dilnin nga Mekka dhe merrin rrugën e emigrimit.

Ai që nuk ju trembej mushrikëve dhe që mushrikët kishin frikë prej tij ishtë Omeri radaijallahu anhu. Omeri r.a. një ditë doli në Qabe, bëri ritin e tavafit dhe pasi përfundoi nxorri shpatën nga brezi dhe ju drejtua mushrikëve, të cilët gjëndeshin aty rreth Qabes. Ai ju drejtua atyre me zë të lartë; **''Unë për ti dal zot fesë timë, sot**

[102] Ibni Sa'd, Tabakât, I, 226; Taberânî, Mu'cemu'l Kebîr, VIII, 31; Bejhekî, Delâil-un-Nubuvve, II, 394.

po nisem për në Medina! Kush është trim që dëshiron ta lërë gruan pa burrë, fëmijët pa prindër dhe nënat pa të bijtë le të më dali para dhe të më pengoi nga emigrimi...'' Askush nuk pati guximin ti kthej përgjigje Omerit r.a. dhe kështu ai së pashku me një grup myslimanësh në mest ë ditës dhe në sy të mushrikëve mori rrugën dhe u nis për në Medina. Askush nuk kishtë guxuar ti dal para apo ti thotë ndonjë fjalë atij.

Emigrimi i myslimanëve tashmë ishtë bërë i pa ndaluar, ata nga dita në ditë udhëtonin grupe grupe drejt Medinas. Kishtë ardhur koha që edhe Ebubekri r.a. të bëhej gati për emigrim. Ndaj ai erdhi tëk i Dërguari i Allahut dhe kërkoi leje prej tij që të nisej për në Medina. Por i Dërguari i Allahut xh. sh. Muhammedi a.s. i tha; **''O Besnik! Bëj durim. Në Dashtë Allahu xh. sh. ti nuk do jesh i vetëm nëpër rrugët e emigrimit.''** Kur dëgjoi këto fjalë Ebubekri u gëzua tëj mase, sepse ai kuptoi që nuk do të emigrontë i vetëm por do të udhëtontë me të Dashurin e Allahut dhe me të dashurin e universit Muhammedin aelhi selam. Dhe kur i tha Muhammedi a.s. Ebubekrit radijallahu anhu se duhej të përgatistë emigrimin për dy përsona ai u ngrit dhe prej gëzimit bleu dy deve dhe po pristë lajmin nga i Dërguari i Allahut Muhammedi a.s. për ditën e emigrimit.

"O i Dërguar i Allahut! Betohem në Allahun që ty të ka dërguar me fenë e vërtetë dhe si pejgamber të vërtetë, se do të doja që çdo fatkeqësi që mund të të ndodhë ty, të më ndodhë mua në vendin tënd," tha ai (Ebu Bekri)."
Ebu Bekri r.a.

Tashmë në Mekka kishin mbetur I Dërguari i Allahut Muhammedi a.s. shoku, miku i tij besnik Ebubekri, Aliu r.a., të moshuarit dhe ata mysliman që mbanin të burgosur mushrikët. Ndërsa ata që kishin emigruar në Medina ishin mirëpritur nga Medinasit (Ensarët) më mire se ata e kishin parashikuar. Tashmë në Medina ishtë ndërtuar bashkësia e myslimanëve dhe prisnin me padurim ardhjen e Muhammedit a.s. Ndërsa nga ana tjetër Mekasit ishin tëpër të shqëtësuar sepse tashmë ata e dinin që së shpejti edhe Muhammedi a.s. do ta braktistë Mekkan dhe do të udhëtontë për në Medina. Ndaj paria mushrike mblodhi kuvendin në Darun-Nëdva dhe filluan të diskutimet për moslejimin e emigrimit të Muhammedit alejhi selam. Aty u shtruan disa propozime por askush nuk arrintë të pajtohej me të njëjtin propozim. Një i moshuar që ndodhej aty në mesin e tyre, (sipas transmetimeve dhuhet se ishtë shejtani lanëtullahi alejhi në paraqitjen e të moshuarit Shejhi Nëxhdi). Mori fjalën dhe propozoi se; ''Muhammedi është një njëri që këto që ju thoni nuk e mposhtin Muhammedin (a.s.) ndaj ofroni diçka që në do të pajtohemi të gjithë bashkë.'' Pas tij fjalën e mori Ebuxhehli dhe tha; ''Të përzgjedhim nga seçili fis nga një ose dy ushtarë dhe të gjithë së bashku ta godasin me shpatë dhe ta vrasin Muhammedin a.s. kështu që askush nuk do ketë mundësinë dhe fuqinë të hakmerrët për gjakun e tij. Sepse nuk do të kuptohet se cili pjestarë i të cilit fis e vrau atë. Ndaj të gjithë së bashku paguajmë çmimin e gjakut dhe shpëtojmë prej tij.'' Sipas transmetuesve thuhet se ky propozim nuk ishtë i Ebuxhehlit por ishtë propozimi i shejtanit lanëtullahi alejhi (mallkimi i Allahut qoftë mbi të).[103]

Kur mushrikët po bënin planët për vrasjen e të Dërguarit të Allahut xh.sh. Xhibrili a.s. kishtë ardhur dhe e kishtë lajmëruar atë (të Dërguarin e Allahut xh.sh.) për rrezikun që i kanosej nga mushrikët dhe i kishtë thënë që atë natë të mos flintë në krevatin e tij. Por në shtarit të tij të lintë Aliun radijallahu anhu dhe ti lintë porosi atij që ti dorëzontë emanëtët pronarëve që i përkisnin. (Mushrikët edhe pse nuk e donin të Dëerguarin e allahut Muhammedin a.s. pasuritë e tyre ja linin atij emanët që ait ë

[103] Ibni Hishâm, Sîret, I, 124; Ibni Sa'd, Tabakât, I, 227.

kujdesej për to. Këtë ata e bënin sepse e dinin që Muhammedi a.s. ishtë njëri i besës dhe çfar do që atij ti lihej emanët ai kujdesej më shumë se sa kujdesej për vetën dhe pasurinë e tij). Tashmë kishtë ardhur leja për emigrim (Hixhret) ndaj Muhammedi a.s. atë natë në shtratin e tij la Aliun r.a. dhe i la atij porosi që ti dorëzontë emanëtët pronarëve që i përkisnin. Më pas Muhammedi a.s. doli nga shtëpia e tij dhe shkoi tëk Ebubekri i cili e pristë gati për emigrim. Sipas disa transmetimeve thuhet se; në kohën kur doli Muhammedi a.s. nga shtëpia, pa ushtarët e mushrikëve që kishin rrethuar shtëpinë e tij dhe prisnin kati për sulm. Por nata i kishtë lenë në një gjumë aq të thellë sa që kur doli Muhammedi a.s. ata askush nuk e kishtë dëgjuar. Madje Muhammedi a.s. ju kishtë hedhur dhe nga koka ata prap nuk ishin ndjerë. Atë natë zbritën ajetët e para të sures Jasin ku në ajetin 9 Allahu xh. sh. thotë; **''Dhe atyre ju kemi vendosur një pengesë para edhe një pengesë mbrapa dhe (po ashtu) u kemi vënë përde, prandaj ata nuk shohin.''**

Mushrikët prisnin mesnatën që ata të gjithë së bashku ta sulmonin në gjumë Muhammedin a.s. dhe kur arriti mesnata dikush prej tyre ishtë zgjuar dhe thirri të tjerët duk ju thënë se erdhi koha që të sulmonin Muhammedin a.s. pasi mesnata po kalontë. Kur ata u vërsulën në dhomën e Profetit Muhammed dikush prej tyre tha mos e sulmoni pa e parë atë në sy, por kur hapën jorganin dhe panë në shtrat Aliun r.a. ata u tmerruan pasi nuk e prisnin një gjë të tillë. Menjëherë dolën prej aty dhe shkuan ti jepnin lajmin mushrikëve (parisë Mekkase) se Muhammedi a.s. nuk ndohej në shtëpinë e tij por kishtë marrë rrugën e mërgimit.

Në mëngjes mushrikët u mblodhën në Qabe duke marrë edhe Aliun r.a. të cilin e mbajtën peng për një kohë të shkurtër[104] dhe filluan të diskutojnë për stratëgjinë që të gjenin dhe ekzekutonin Muhammedin alejhi selam. Pas diskutimeve të shumta Ebuxhehli u ngrit dhe tha ''kush e gjen Muhammedin dhe shokun e tij Ebubekrin do ti jepen 100 deve''. Pasi dëgjuan mushrikët për këtë çmim u ngritën dhe nisën të kërkojnë në çdo cep të Mekkas Muhammedin alejhi selam dhe Ebu Bekr Es-Sidikun radijallahu anhu.

I dërguari i Allahut, kur shkoi në shtëpinë e Ebu Bekrit dhe i tha: **"Erdhi leja për të emigruar në Medina."** Ebu Bekri, me emocion pyeti: ''O i Dërguar i Allahut! Pluhuri i këmbëve të tua u bëftë dritë për fytyrën tim. Por a do të jem edhe unë me ju?" I dërguari i Allahut u përgjigj: **"Po..."** Ebu Bekri, nga gëzimi filloi të qante dhe mes lotëve tha: "Nëna dhe babai im, madje edhe jeta ime qofshin të sakrifikuara për ty, o i Dërguar i Allahut! Devetë janë gati. Zgjidhni cilën të dëshironi". Ndërsa i dashuri i universit i tha: **"Unë nuk hipi në deve që nuk është e imja. (Por) do ta blej atë me para"**.

Përballë këtij urdhri të prerë të Pejgamberit, Ebu Bekri, i detyruar, tregoi çmimin e devesë. Më pas Ebu Bekri thirri një person të quajtur Abdullah bin Urejkit, ai njihej si udhërrëfyes i famshëm. Këtë e punësoi Ebu Bekri për ti treguar rrugën dhe e urdhëroi atë që t'i sjellë devetë pas tre ditësh në shpellën e malit Sevr. Në vitin e trembëdhjetë të Bi'setit, më 27 të muajit Safer, ditën e enjte, Profeti ynë i Dashur dhe Ebu Bekri u nisën duke marrë me vete pak ushqim. Ebu Bekri, rrotullohej rreth Profetit a.s., herë në të djathtë, herë në të majtë, herë para tij dhe herë pas tij. Kur Profeti e pyeti pse po e bënte këtë, ai u përgjigj: ''Për të parandaluar çdo rrezik që mund të vijë nga përreth. Nëse do të ndodhë diçka e keqe, le të më ndodhë mua

[104] Suheylî, Ravd-ul-unf, II, 309

i pari. Jeta ime është e sakrifikuar për ty, o i Dërguar i Allahut!" pas këtyre fjalëve I Dashuri i universit i tha: **"O Ebu Bekr! A dëshiron që ndonjë fatkeqësi që mund të më ndodhë mua, të ndodhë ty në vendin tim?"**

"Oj Mekka! Betohem në Allahun! Se ti je vëndi më i bekuar që ka krijuar Allahu në tokë, njëkohësisht ti je vëndi më i dashur i Allahut xh.sh.! Nëse nuk do më dëbonin prej tëje unë kurrë nuk do të largohesha prej tëje. Për mua nuk ka vënd më të dashur dhe me të bekuar se ti. Nëse popylli im nuk do më dëbontë prej tëje unë kurrë nuk do të kisha zgjedhur shpërnguljen drejt një vendi tjetër. Madje as nuk do të preferoja të jetoja në një vënd tjetër."
Hadith

''Po, o i Dërguar i Allahut! Betohem në Allahun që ty të ka dërguar me fenë e vërtetë dhe si pejgamber të vërtetë, se do të doja që çdo fatkeqësi që mund të të ndodhë ty, të më ndodhë mua në vendin tënd," tha ai (Ebu Bekri).[105]

Kur arritën tëk shpella Ebubekri r.a. tëntoi të futëj i pari në të dhe të kontrollontë mbrënda saj se mos kishtë ndonjë rrezik. Kur vuri re Muhammedi a.s. këtë përkujdesje të Ebubekrit r.a. ju drejtua atij dike i thënë; **''O Besnik! A po të dhimbesm më shumë unë se vetja? që po përpiqësh të rrezikosh çdo moment?''** Ebu Bekr es-Siduku r.a. ''Po o i Dërguari i Allahut! Betohem në atë që ka zbritur fenë e vërtë Islamin, njëkohësisht Ai që të ka dërguar ty Pejgamber se më shumë se jeta më dhimbsesh ti.''

Ata të dy u futën në shpellë she përsa kohë ishin aty mushrikët nuk kishin lënë cep të Mekkas dhe rrugëve që shkonin për në Medina pa kërkuar. Çdo kërkim i tyre ju kishtë shkuar bosh sepse ata nuk kishin rastisur qoftë edhe me një gjurmë të tyre. Madje ata kishin marre nën përndjekje edhe të afërmit e Ebubekrit r.a. dhe të Dërguarit të Allahut Muhammedit a.s. por edhe prej tyre nuk ja kishin arritur të rastisin në ndonjë gjurme. Për këtë ata kishin filluar të kontrollonin edhe shpellat nëpër malet për rreth. Kur erdhën tëk shpella ku gjëndej i Dërguari i Allahut dhe shoku i tij Besnik Ebubekri r.a. por kur erdhën aty vunë re se gryka e shpelles ishtë e mbyllur nga foleja e marimanges dhe në hyrje gjëndej edhe fole pëllumbash. Gjurmuesit kur panë folenë e marimanges thanë ''është e pa mundur që ata të kenë hyrë këtu, sepse pot ë hynin ata këtu do të prishej foleja e marimangës!'' Kur njëri prej mushrikëve propozoi që ata të futëshin në shpellë mushriku Umeyye bin Halef tha; ''A mos vallë keni luajtur mendësh! A nuk e shihni që foleja e marimangës duket sikur është ndërtuar që në kohën kur ende nuk kishtë lindur Muhammedi (alejhi selam)!''

Kur mushrikët ishin afruar tëk hyrja e shpellës dhe fjalët e tyre dëgjoheshin nga brënda, Ebubekri duke menduar se ata tashmë i kishin gjetur mushrikët u friksua shumë dhe po mendontë se si do ta mbrontë të Dërguarin e Allahut para tyre. Tashmë dihej që nëse mushrikët do ti gjenin ata do ti ekzekutonin në vënd. Pra ishtë vendosur një çmim i majmë për kokat e Ebubekrit dhe të Dërguarit të Allahut ndaj mushrikët kishin dalur për ti ekzekutuar ata. Kur vuri re Muhammedi a.s. se Ebubekri po trembej ju drejtua atij **''O Ebu Bekr mos ki frikë! Pa dyshim që Allahu është me në... O Ebu Bekr mos ki pikë meraku sepse i treti i dy përsonave është Allahu xheleshanuhu. Ndaj mos u tremb! Pa dyshim që Allahu është me në.''** Ndërkohë mushrikët ishin larguar prej aty pa u futur në shpellë.[106]

Allahu xh.sh. në Kur'anin Famëlartë këtë ngjarje e ka përmendur në suren Et-Tëvbe ajeti 40 në të cilin Allahu thotë; **Nëse ju nuk ndihmoni atë (pra, të Dërguarin), Allahu (vetëm) e ka ndihmuar atë (edhe më parë), kur atë**

[105] İbni Sa'd, Tabakât, I, 230; İbni Asâkir, Tarih-i Dımeshk, XXX, 78.
[106] Muslim, Fedhâilu's-Sahâbe, 1; Tirmidhî, Tefsîru'l- Kur'ân10; İbni Sa'd, Tabakât, I, 228; İbni Ebî Sheybe, Musannef, VII, 471; VIII, 459.

e dëbuan mohuesit, kur ai ishtë njëri prej të dyve, kur ata të dy ishin në shpellë, kur ai i thoshtë shokut të vet: "Mos u brengos, Allahu është me në". Pra, Allahu zbriti qëtësinë e Tij mbi të, e ndihmoi me një ushtri që nuk e keni parë, kurse fjalën e atyre që mohuan e çoi poshtë. Fjala e Allahut është ajo që është më e larta dhe Allahu është i Plotfuqishëm, i Urtë[107].

Peygamberi ynë i Dashur së bashku me Ebu Bekrin në këtë shpellë qëndruan plot tre ditë dhe tre nëtë. Abdullahu i biri i Ebu Bekrit çdo natë vintë në shpellë dhe ju silltë lajmet që dëgjontë në Mekka, ndërsa shërbëtori dhe çobani i Ebu Bekrit Amir bin Fyhreje për të fshirë gjurmët dhe për ti ushqyer me qumesht i silltë delet rreth shpelles. Në ditën e katërt Pejgamberi a.s. i hipi deves së tij e cila quhej Kusva dhe u largua prej shpellës Sevr. Sipas një transmetimi në devenë e Pajgmaberit a.s. hipi dhe Ebu Bekri. Ndërsa në devenë e Ebu Bekrit hipi Amr bin Fyhri dhe Abdullah bin Yrejkët, të cilit i dinin mirë rrugët e Mekkas që shokin për në Medina. Kështu i Dashuri ynë Muhammedi a.s. me plot mërzi po largohej prej vendit më të dashur të tij, pra po largohej nga Mekka. Ai a.s. mërzinë e tij do e shprehtë me fjalët; **''Oj Mekka! Betohem në Allahun! Se ti je vëndi më i bekuar që ka krijuar Allahu në tokë, njëkohësisht ti je vëndi më i dashur i Allahut xh.sh.! Nëse nuk do më dëbonin prej tëje unë kurrë nuk do të largohesha prej tëje. Për mua nuk ka vënd më të dashur dhe me të bekuar se ti. Nëse popylli im nuk do më dëbontë prej tëje unë kurrë nuk do të kisha zgjedhur shpërnguljen drejt një vendi tjetër. Madje as nuk do të preferoja të jetoja në një vënd tjetër.''**

Mërzinë e Pajgamberit a.s. që ndjentë për daljen nga Mekka do e qëtëspntë Xhebraili a.s. i cili i rikujtoi ajetin 85 të sures Kasas ku e përgozinin atë (Muhammedin a.s.) për rikthimin në Mekka.

Udhëtimi po ju kalonte në qetësi. Idhujtarët, megjithëse po kërkonin kudo, nuk po arrinin t'i gjenin. Allahu i Madhëruar po e mbronte të Dërguarin e Tij nga të këqijat e mushrikëve. Kur i Dërguari i Allahut arriti në vendin e quajtur Kudejd, aty ndaluan përpara çadrës së një gruaje të quajtur Ummu Mabed, ajo njihej për bujarinë, mençurinë dhe ndershmërinë e saj. Ata kërkuan që prej saj të blejnë hurma dhe mish. Ummu Mabed u përgjigj: "Nëse do të kishim ushqim, nuk do t'ju kërkoja para, por do t'ju shërbeja falas. Për shkak të thatësirës dhe varfërisë, nuk më ka mbetur asgjë." Kur ata e pyetën nëse kishte qumësht, ajo u përgjigj: "Jo, bagëtitë janë pa qumësht." Atëherë, Sundimtari i botës, pa një dele të dobët pranë çadrës dhe tha: **"O Ummu Mabed! Pse është e lidhur kjo dele këtu?"** Ajo u përgjigj: "Është shumë e sëmurë dhe e dobët, kështu që nuk mundi të ndiqte kopenë. Nuk ka fuqi për të shkuar më tej." Profeti e pyeti: **"A ka qumësht? A më lejon ta mjel?"** Ummu Mabed tha: "Nëna dhe babai im qofshin të sakrifikuar për ty, nuk ka qumësht, por nuk të pengoj që të provosh ta mjelësh atë." Atëherë, i Dërguari i Allahut iu afrua deles dhe përmendi emrin e Allahut. Pas një lutjeje për bereqet, ai preku me dorën e tij të bekuar gjirin e deles, dhe menjëherë u mbush me qumësht që filloi të rrjedhë. Ata sollën një enë dhe e mbushën atë. Së pari i dhanë të pijë Ummu Mabedit, pastaj Ebu Bekrit dhe të tjerëve derisa u ngopën të gjithë. Në fund, piu vetë i Dërguari. Pastaj, ai preku përsëri gjirin e deles dhe kërkoi një enë më të madhe për ta mbushur, dhe e dorëzoi atë tek Ummu Mabed. Sipas rrëfimeve, ajo dele jetoi tetëmbëdhjetë vjet, dhe familja e saj jetonte me të falë bereqetit të të Dërguarit të Allahut.

[107] Et-Tevbe 40.

Pasi u larguan ata, erdhi burri i Ummu Mabed dhe e pa qumështin. Nga lumturia e pyeti: "Nga erdhi ky qumësht?" Ummu Mabed u përgjigj: "Një person i bekuar erdhi dhe e nderoi çadrën tonë. Gjithçka që po sheh është për shkak të ndihmës dhe bereqetit të tij." Burri e pyeti: "A mund ta përshkruash? Si duket ai?"

Ummu Mabed tha: "Njeriu i bekuar që pashë ishte shumë i bukur dhe me një fytyrë të ndritur. Kishte pak të kuqe në sytë e tij dhe një zë të butë. Qerpikët e tij ishin të gjatë, e bardha e syve shumë e pastër dhe e zeza e tyre shumë e thellë, dukej sikur të ishte lyer natyrshëm. Flokët e tij ishin të zeza dhe mjekra e tij e dendur. Kur heshtte, kishte një qëndrim të qetë dhe dinjitoz. Kur fliste, buzëqeshte, dhe fjalët e tij rridhnin si perla të vendosura bukur në gojën e tij. Nga larg, dukej madhështor dhe plot respekt, por kur afroheshe, bëhej shumë i këndshëm dhe tërheqës. Ata që ishin me të, vraponin me shpirt për të zbatuar urdhrat e tij." Burri, pasi dëgjoi përshkrimin, tha me habi: "Betohem që ky njeri është ai që Kurejshët po kërkojnë. Nëse do ta kisha takuar, do ta kisha nderuar duke i shërbyer dhe nuk do të isha larguar prej tij." Burri i Ummu Ma'bed shkoi pas të Dërguarit të Allahut, e arriti atë në luginën e Rim-it dhe u bë mysliman, duke u nderuar si një sahab. Më vonë, edhe Ummu Ma'bed u bë myslimane. Mushrikët e kishin kërkuar Të Dërguarin e Allahut në çdo cep por nuk kishin arritur ta gjenin. Allahu e kishtë ruajtur Të Dërguarin e Tij prej sherrit të mushrikëve. [108]

Surâka bin Mâlik

Mushrikët pandërprerë ishin në kërkim të Muhammedit a.s. dhe Ebu Bekrit të cilët ishin nisur drejt Medinas. Mushrikët ishin të vetëdijshëm se nëse nuk do i gjenin ata (mushrikët) i pristë një rrezik i madh. Sepse tashmë ata e dini që myslimanët do të ndërtonin shtëtin e tyre, pra **shtetin Islam,** dhe do i luftonin mushrikët. Kjo ishtë arsyeja që mushrikët kishin vendosur çdo gjë në dispozicion për gjetjen e Muhammedit a.s. dhe shokut të tij besnik Ebu Bekrin r.a.. Pas shumë kërkimesh ata nuk ja kishin arritur të gjenin Muhammedin a.s. ndaj në fund ata premtuan se kush i gjen ata të gjalle apo të vdekur do të shpërblehet me 100 deve dhe me shuma të majme monëdhash.

Kur kishtë dëgjuar Syraka bin Malik për këtë premtim të majmë të mushrikëve kishtë dalur në kërkim të Muhammedit a.s. dhe Ebu Bekrit r.a.. Syraka ishtë një gjahtar i mirepërgatitur dhe dintë të gjitha rruget dhe stratëgjitë e udhëtimeve. Ai nuk dëshirontë që ta ndantë me ndonjë tjetër çmimin e premtuar prej mushrikëve ndaj kishtë dalur i vetëm në kërkim.

Syraka bin Malik kishtë dalur në kërkim të Muhammedit a.s. dhe Ebu Bekrit por për të mos lënë gjurme që ishtë në kërkim të tyre kishtë dalur i vetëm dhe pa i treguar armët e tij. Ai ja kishtë arritur të gjentë gjurmët e tyre dhe ju kishtë afruar aq shumë sa që dëgjontë edhe ajetët e Kur'anit që lexontë Muhammedi a.s.. Ndërsa Muhammedi a.s. nuk e kthentë kokën nga pas. Ndërsa Ebu Bekri r.a. herë herë kthentë kokën pas dhe ndiqtë udhën nga pas. Kur vuri re Ebu Bekri r.a. se pas tyre ishtë afruar Syraka bin Malik filloi të shqëtësohej. Por Pejgamberi a.s. ashtu sikur në shpellën Sëvr i thoshtë **''mos u frikëso o Ebu Bekir! Allahu është me në.''**

Sipas transmetimeve të Buhariut rahimehullahu alejh kur e pa Ebu Bekri r.a. Syrakën e lajmeroi Pejgamberin a.s. që po afrohej Syraka. Pejgamberi a.s. u lut **''O Zot na ruaj prej sherrit të Syrakës.''** Ndërsa sipas transmetimeve të tjera thuhet

[108] İbni Sa'd, Tabakât, I, 230; Taberânî, Mu'cemu'l Kebîr, IV, 48; Beyhekî, Delâil-un Nubuvve, I, 26.

se kur e pa Ebu Bekri Syrakën filloi të shqëtësohej dhe ju mbushën sytë me lot. Kur e pyeti Pejgamberi a.s. se pse po shqëtësohej? Ai (Ebu Bekri) ''nuk shqëtësohem për vetën por shqëtësohem për ty o I Dërguari i Allahut'' ju përgjigj Ebu Bekri.

"O Syraka! Sot po shoh që në duart e tua janë vendosur bilezikët e Kisras, në qafën tënde gjerdanët e tij dhe në kokën tënde kurora e tij."
Hadith.

Ndërkohë Syraka bin Malik ishtë afruar aq pranë tyre sa që ju tha ''O Muhammed (a.s.)! kush do të mbroj sot ty prej shpatës sime!'' **''Në na ruan i Plotpushtëtëshmi Allah''** ju përgjigj Pejgamberi ynë i Dashur. Atë moment këmbët e para të kalit të Syrakës u ngullën në rërë. Syraka filloi të godistë kalin që ti afrohej me tëj Muhammedit a.s. por kali nuk i lëviztë dot këmbët prej rërës. Syraka përpiqëj të shpëtontë kalin e tij por më kot sepse kali nuk lëviztë dot prej vëndi. Pas shumë përpjekjeve ai kuptoi që nuk do shpëtontë dot prej asaj gjëndje të trishtë dhe e gjeti vetën në një vështirësi pa zgjidhje. ''O Muhammed (a.s.)! Sot kuptova se nuk ka fuqi që ty të të mposhti! Ndaj lutu për mua dhe më shpëto prej kësaj gjëndje. Nëse më ndihmon ti do jesh i sigurtë prej meje'' filloi ti kërkontë ndihmë Syraka Muhammedit a.s.. I Nëduari i universit Muhammedi a.s. u lut me fjalët**'' O Zot! Nëse ai është i sinqërtë në atë që thotë shpëtoje.''** Allahu xh.sh. e pranoi lutjen e të Dërguarit të Tij dhe Syraka së bashku me kalin e tij shpëtuan prej mbytjen në rërë.

Syraka pasi kuptoi dhe mësoi shumë gjëra nga kjo ndodhi u bind se Muhammedi a.s. ishtë i mbrojtur nga Zoti i Gjithësisë. Në fund Syraka thirri: '' O Muhammed a.s.! unë jam Syraka bin Malik nga sot e tutje dije se unë nuk do të bej qoftë edhe gjënë më të vogël kundër tëje. Dije se populli ynë ka premtuar shuma të majme për atë që të kap dhe të kthen ty tëk ato, por unë të premtoj se kushdoqë do më pyes për ty unë do të mbaj anën tëndë. Urdhëro o Muhammed kërko çtë duash prej meje.'' Ndërsa I Dërguari i Allahut ja ktheu: **''O Syraka! Përderisa ti nuk do të pranosh Islamin unë nuk kërkoj sgjë nga ti. Kthehu tëk populli yt dhe nëse të pyesin për në thuaju se në nuk jemi takuar.''**

Ndërsa Ibn Sadi këtë ngjarje e transmeton me fjalët; Syraka kërkoi nga Pejgamberi a.s. që ta urhdërontë atë me çtë dëshirontë por I Dërguari i Allahut i thotë **''kthehu në vendlindje dhe mos lejo askënd të ndjeki gjurmet tona.''**

Nuk ndodh asgjë pa lejen e Allahut xh.sh. çdo gjë është nën kontroolin dhe lejen e Tij. Syraka kishtë dalur në udhë dhe ishtë vërsulur pas Muhammedit a.s. sikur një luan i egërsuar vërsulet mbi gjahun e tij. Pra një Syraka që kishtë dalur për të vrarë Muhammedin a.s. dhe shokun e tij besnikun Ebubekir r.a. tashmë ishtë zbutur dhe ishtë kthyer në një fëmij që i bindet nënës së tij.

I Gjithëpushtëtshmi Allah kështu duke ja kthyer zemren Syrakës në butësi dhe dashuri e ruantë të Dashurin e Tij. Pa diskutim që Allahu xh.sh. të Dahurin e Tij Muhammedin alejhi selam nuk do ta lintë të vetëm. Sepse ai ishtë i Dërguari i Tij (Allahut) që e kishtë dërguar për ta drejtuar mbarë njërëzimin në rrugën e drejtë dhe për ta mëshiruar mbarë universin në dynja dhe ahiret.

Kështu Syraka bin Malik u kthye në Mekka pa i treguar askujt çfar kishtë ndodhur me të.[109]

[109] İbni Hishâm, Sîret, I, 489; İbni Ebî SHeybe, Musannef, IV, 424; Beyhekî, Delâil-yn Nybyvve, II, 346; Taberânî, Mu'cemy'l Kebîr, VII, 133; Ebû Ya'la, Mysned, I, 107. 133 Tevbe: 9/108.

Mbreti i Universit po Vjen

Pejgamberi ynë i Dashur a.s. së bashku me shokun e tij besnikun Ebu Bekir dhe dy udhërrefyesit Amr bin Fyheyre dhe Abdullah Bin Yrejkit pas një jave udhëtim. Sipas llogarive i bie 13 vjet pas shpalljes se Pejgamberllëkut dhe viti i par i Hixhretit (në vitin e 622 sipas kalendarit djellor) arriti në fshatin e quajtur **''Kuba''**. Aty u pritën nga Kylsym bin Hadmi e cila kishtë pranuar Islamin.

Profeti a.s. para se të arrij në Medina xhaminë e parë në rruzullin toksore e ndërtoi në Kuba. Xhamia u ndërtua në pronën e bijëve të Amr bin Avfit, pikërisht në atë vënd ku ata e përdornin për përpunimin e hurmave. Kjo xhami është përmendur në Kur'an pikërisht në ajetin 108 të kaptinës Tëube ku thuhet; **'' ...Padyshim se xhamia, themelet e së cilës u vunë që nga dita e parë në përkushtim është më e vlefshme që ju të rrini në të (për falje)...''** [110]

Profeti a.s. së bashku me shokun e tij besnik Ebu Bekrin r.a. në Kuba qëndruan pak dit ku pushuan dhe u qëtësuan prej lodhjes së udhëtimit të gjatë. Në natën e dymbëdhjetë të Rabiul Evelit, pikërisht natën e ditës së xhuma dolën nga Kuba dhe u nisën për në Medina. Namazin e xhumasë e falën në vëndin e quajtur Ranona, vend i cili ndodhet ndërmjet Kubas dhe Medinas. Profeti alejhi selam hutben e parë të xhumasë e ka mbajtur në Ranona dhe po atë ditë arriti në Medina.[111] Kohë më vonë në vëndin ku Profeti alejhi selam fali namazin e xhumasë u ndërtua një xhami e cila quhet **''Mesxhid-i Xhuma''**

Gjatë kësaj kohe Aliu r.a. në Mekka kishtë dalur në Qabe dhe ishtë ulur aty ku ulej I Dërguari i Allahut Muhammedi a.s. dhe thirri mushrikët që të vinin të merrnin pasuritë që ja kishin lënë emanët Muhammedit alejhi selam. Mushrikët vinin dhe pasi thonin shenjën që i kishin vendosur mbi mallin e tyre kur ja kishin dorëzuar Muhammedit a.s. i merrnin mallrat e tyre. Nëse dikush nuk e dintë ose kishtë harruar shenjën e mallit të tij nuk e merrtë dot derisa Aliu r.a. të sigurohej se ai vërtëtë kishtë diçka për të marrë. Dhe kështu të gjithë e kishin marrë malllin e tyre dhe askush nuk kishtë mbetur pa e marrë atë që ja kishtë lënë nën mbrojtje Muhammedit alejhi selam. Imagjino mushrikët ishin organizuar për ta vrarë Muhammedin alehi selam, madje ata e kishin detyruar atë a.s. të largohej nga Mekka, pra nga vendëlindja e tij ndërsa pasuritë e tyre të çmueshme ja kishin lënë në mbrojtje Muhammedit a.s.. Pra ata e dinin që Muhammedi a.s. nuk i tradhëtontë, as nuk ja shpërdorontë mallin, as nuk i thyentë në besë, madje mushrikët e dini që Muhammedi a.s. nuk i gënjën por kur ishtë puna ti besonin se ai ishtë i Dërguari i Allahut ata nuk i besonin[112].

Aliu r.a. pasi i dorëzoi të gjitha porositë e Muhammedit a.s. ju drejtua mushrikëve Mekkas duke ju thënë: ''Në dashtë Allahu unë nësër do të nisem për në Medina. Nëse dikush ka diçka për të thënë le të dal këtu në shesh të burrave dhe ta thotë. Pra nëse keni diçka për të më thënë dilni dhe ma thoni në sy.'' Askush prej mushrikëve nuk guxoi ti dal para Aliut r.a.

Të nësërmen në mëngjes Aliu r.a. mblodhi plaçkat e tij dhe u nis për në Medina. Gjatë rrugës i dolën para një grup mushrikësh prej 4-5 vetash por nuk ja arritën ta ndalin Aliun r.a. që ait ë mos udhëtontë për në Medina. Sipas transmetimeve

[110] Tevbe: 9/108.
[111] İbni İshâk, İbni Hishâm, Sire, II, 146, 147; Eby'l-Fidâ, Bidâye ven-nihâye, II, Taberî, Târih, II, 255, 256; Eby'l-Fidâ, el-Bidâye ven-nihâye, III, 213, 214.
[112] İbni İshâk, İbni Hishâm, Sire, II, 146, 147; Ebu'l-Fidâ, Bidâye ven-nihâye, II, Taberî, Târih, II, 255, 256; Ebu'l-Fidâ, el-Bidâye ven-nihâye, III, 213, 214.

> *"Dhe nga njerëzit është edhe ai i cili e shet veten e vet (e mohon vetveten) duke kërkuar Kënaqësinë e Allahut. Dhe Allahu është plot mirësi ndaj robëve (të Tij)."*
> ***Bakara 207***

Aliu r.a. Pejgamberin tonë të dashur e zuri kur ai ishtë ende në Kuba dhe udhëtuan së bashku për në Medina. Kur u takua Pejgamberi alejhi selam me Aliun r.a. dhe e pa atë të rraskapitur prej udhës së gjatë u ju lut Allahut xh.sh. që ta begatontë Aliun r.a. me miresitë e Tij. Sipas transmetimeve[113] thuhet se në Kur'an për sakrificat e Aliut r.a. ka zbritur ajeti 207 i kaptinës Bakara ku thuhet se: **''Dhe nga njërëzit është edhe ai i cili e shet vetën e vet (e mohon vetvetën) duke kërkuar Kënaqësinë e Allahut. Dhe Allahu është plot mirësi ndaj robëve (të Tij)**.''[114]

Sahabët që kishin migruar më parë në Medina dhe medinasit që kishin pranuar Islamin kur të gjuan për migrimin e Muhammedit a.s. drejt tyre kishin filluar të nxirrnin vëshgues nëpër rrugët që vinin nga Mekka dhe prisnin me padurim ardhjen e tij (Pejgamberit alejhi selam). Malli dhe dashuri ndaj Pejgamberit aljehi selam ju kishtë kapluar zemrat aq shume sa që kur dëgjuan zërat e lajmëtarëve që thërrsinin **''Po vjen! Po vjen..!**'' lanë gjithçka kishin në duar dhe filluan të vraponin andej nga vinin zërat ''Po vjen! Po vjen!'' Madje as rrezet e forta të diellit, as rëra e tëjnxehur dhe as vapa e paduruar nuk i kishtë ndalur sahabet të vraponin drejt lajmëtarëve që lajmëronin për ardhjen e Muhammedit alejhi selam.

Po vijnë!... Po vijnë!... thërrsinin zërat që tingullonin plot gëzim nëpër rrugët e Medinas. ''Urime!... Urime!... po vjen i Dërguari i Allahut!... Po vjen Pejgamberi ynë i Dashur!.. Përgëzime o Medinas sot është dita e gëzimit tonë! I Dashuri i Allahut po vjen!.Po vjen **Elemini..**'' këto zëra filluan të dëgjohen ngado nëpër rrugicat e Medinas.

Ardhja e Muhammedit alehiselam në Medina, nga më i vogli deri tëk më i madhi, për të gjithë ishtë krijuar një ambjent gëzimi. Medinasit kishin dalur nëpr rrugët e Medinas dhe po prisnin ardhjen e Pejgamberit tonë të dashur. Medinasit me lot gëzimi falenderonin dhe madjëronin Allahun suphanëhu ve tëala. Medina po përjetontë një ditë historike. Atë ditë gëzimi dhe hidhërimi ishin bashkuar dhe po prisnin ardhjen e njëriut të cilin Allahu xh.sh. e kishtë dërguar mëshirë për mbarë universin. Medinasit prinin me padurim të shihnin fytyrën e njëriut që i kishin besuar pa e parë atë (Muhammedin alejhi selam). Ndërsa myslimanët Mekkas që kishin ardhur para Muhammedit alejhi selam po prisnin me plot mallëngjim të shihnin fytyrën e njëriut (Muhammedit alejhi selam) për të cilin kishin sakrifikuar dhe flijuar edhe me të dashurit e tyre. Pra kjo ishtë ajo dita kur të gjithë njëzëri recitonin vargjet e mëposhtme:[115]

Tale'al-bedru 'alejnâ,
Min senijjâti'l-vedâ',
Vecebe'sh-shykry 'aleynâ,
Mâ de'â-lillahi dâ'.

'Ejjhe'l-meb'ûsy fînâ,
Xhi'të bil-'emri'l-mutâ',
Xhi'të sherraftë'l-Medînë,
Merhaben jâ hajra dâ'.

[113] Ibni Esîr, Usudy'l-gâbe, IV, 96; Halebî, Insân-u'l-uyûn, II, 233.
[114] Bekara: 2/207.
[115] 137 Beyhekî, Delâil-yn-nybyvve, V, 351; Ibni Kesîr, Sire, II, 269; SHemseddin SHâmî, Sy-byly'l-Hydâ, III, 278.

Entë shemsun, entë bedrun,
Entë nûrun â'lâ nûr,
Entë misbâhu's-Sjrejjâ,
Jâ Habîbi, Jâ Resûl!

Kad lebithnâ thevbe 'idhin,
Ba'de esvâbi'r-rika',
Ve rada'nâ sedje mexhdin,
Ba'de ejjâmi'd-dajâ'.

Kaalet ahmâru'd-dejâxhî,
Kulli erbâbil-İslâm,
Kjllj men jetba' Muhammed,
Jenbeğî en lâ jjdâm.

Ve të'âhednâ cemîan,
Jevme aksemnë'l-jemîn,
Len nëhûnë'l ahde jevmen,
Vettëhaznë's-sıdka dîn.

Lestë vallahi nëzijjen,
Mâ jukâsîhi'l 'ibâd,
Meshheden jâ nëcme emnîn,
Zû vebâin ve vidâd.

Nga Thenijati na doli hëna e plotë
falënderimi na u obligua derisa të mbetët ndonjë thirrës i Allahut
O ti i Dërguar mes nësh!
Të bindemi në çdo urdhër që na jep.
...
Nga Senejet-ul-Veda,
Badr ndriçoi mbi ne,
Sa herë që thërrisni për të vërtetën,
Ne jemi të detyruar të falënderojmë.

Ti u dërgove tek ne,
Solle urdhrin e Allahut,
Mirë se erdhe në Medinë,
Ftesa jote na nderon.

Ti je diell, ti je hënë,
Ti je dritë mbi dritë,
Ti je ndriçimi i yllit të Suresë,
O i dashur, o i Dërguar.

Jemi mbushur me nder dhe bujari,
Jemi çliruar nga e kaluara,
Jemi ngopur me madhështi,
Ishim në humbje, por gjetëm fitimin.

Hëna që largon errësirën thotë,
Përshëndetje për njerëzit e paqes,
Ata që ndjekin Muhamedin (alejhisselam),
Kurrë mos i bëni padrejtësi.

Të gjithë së bashku dhamë fjalën,
Në ditën e betimit,
E vërteta është rruga jonë,
Nuk ka pabesi në fe.

Betohem për Allahun, nuk e harroj,
Nuk kishte ditë pa dhembje,
Ylli i sigurisë është dëshmitar,
Dashuria dhe besnikëria jote ishin të mëdha.

Në Medinë, Profeti Muhammed a.s. nuk hyri nga lindja, andej nga shfaqëj hëna e plotë. Medinasit në këto vargje tregonin që hëna e vërtëtë është ajo shpirtërore dhe se ata, deri më tani, jetonin në errësirë. Ata thonin një zëri **mirëseredhe o Resulullah**. Tashmë atyre tani u kishtë lindur hëna, për herë të parë, në drejtimin ku zakonisht nuk shfaqëj. Dita kur Profeti Muhammedsa kishtë hyrë në Medinë ishtë e hënë. Ditën e hënë ai kishtë dalë nga shpella Theur dhe çuditërisht po ditën e hënë ai do ta triumfontë Mekkën.

Kur Muhammedi a.s. hyri në Medinë, çdo njëri dëshirontë që Profeti a.s. të qëndrontë në shtëpinë e tij. Hareja i kishtë mbështjellë të gjithë. Ngado që kalontë deveja e tij, familjet e asaj rrugice dilnin për ta mirëpritur dhe për t'i thënë: **"Urdhëroni o i Dërguar i Allahut në shtëpinë tonë. U flijoftë jeta dhe pasuria jonë për ju! O i Dërguar i Allahut! Jemi të aftë t'ju mbrojmë. Qëndroni në shtëpinë tonë!".** Disa prej tyre dilnin përpara nga gëzimi dhe përpiqëshin t'ia kapnin frerin devesë së tij, në mënyrë që ta ndalnin të shtëpia e tyre. Por Profetisa çdokujt i thoshtë**: "Lëreni devenë time. Sot ajo drejtohet nga Zoti i Madhërishëm dhe do të ndalet atje ku dëshiron Ai"**. Më në fund, deveja u ndal në një truall, që u përkistë bonjakëve të Benu Nëxharit**. "Duket se dëshira e Zotit të Lartësuar është që në të qëndrojmë këtu"**, u shpreh Profetisa. Pastaj pyeti se i kujt ishtë trualli. Kujdestari i jetimëve doli përparadhe iu përgjigj se trualli ishtë i këtyre jetimëve, por ai tashmë ishtë në shërbim të të Dërguarit të Allahutsa. Profetisa refuzoi ta merrtë tokën pa pagesë. Iu caktua një çmim dhe Profetisa e mori atë për të ndërtuar xhaminë dhe shtëpinë e tij.

Deveja e Pejgamberit a.s. Kusva përfundimisht u ndal në vendin ku sot ndodhet porta e xhamisë së të Dërguarit të Allahut (Paqaja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të). Por I Dërguari i Allahut, paqja qoftë mbi të, nuk zbriti nga deveja. Pastaj deveja u ngrit përsëri dhe filloi të ecë, por më pas u ndal në të njëjtin vend dhe nuk u ngrit më. Atëherë, Profeti ynë i Dashur zbriti nga Kusva dhe tha: **"Inshallah, ky është vendi ynë i ndalesës"** dhe pyeti: **"Kujt i përket ky vend?"** Ata u përgjigjën: "O i Dërguar i Allahut! Ky vend i përket djemve të Amrit, Suhejl dhe Sehl." Këta fëmijë ishin jetimë. Profeti ynë më pas pyeti: **"Cila shtëpi e të afërmve tanë është më afër këtij vendi?"** Ai pyeti sepse gjyshja e të Dërguarit të Allahut, pra nëna e Abdulmutalibit ishte nga fisin Nexh-xhar. Halid bin Zejd, Ebu Ejub el-Ensari, me gëzim tha: "O i Dërguar i Allahut! Shtëpia ime është më afër. Duke treguar me emocion deren e saj thanë, ja, kjo është shtëpia ime dhe kjo është dera e saj."[116]

Ata zbrazën barrën e Kusvës dhe i Dërguari i Allahut hyri në shtëpi. Myslimanët e Medinës dhe Muhaxhirët u gëzuan shumë për ardhjen e të Dërguarit të Allahut. Ky vit njihet si **"viti i lejimit (senet-ul-idhin)."** Në kohën e Hixhretit, balsami i zemrave dhe kurora e njerëzimit, i dashuri i Allahut, Profeti i shenjtë, ishte 53 vjeç.

[116] İbni Hishâm, Sîre, I, 346.

Ç'ËSHTË ËSHTË GJENDJA IME

Çfarë është gjendja ime, o i Dërguar i Allahut?
Digjet shpirti dhe trupi im, o i Dërguar i Allahut.

Si një tymues i ndezur dhe i zjarrtë,
Jam unë që digjem nga dashuria jote, o i Dërguar i Allahut.

Nga malli për ndarjen tënde, për një kohë të gjatë,
Unë jam ai që shkrirë e përfunduar, o i Dërguar i Allahut.

Ti je Mbreti i Levlakut, në pragun tënd të lartë,
Jam unë që përkulem me përulësi, o i Dërguar i Allahut.

Në tokën ku ke ecur, janë çelur trëndafilat,
Ndërsa unë jam gjembi në të, o i Dërguar i Allahut.

Ebû Ejjûb-el Ensârî radıjallahu anh

PËRIUDHA E MEDINËS

"Lëreni devenë time. Sot ajo drejtohet nga Zoti iMadhërishëm dhe do të ndalet atje ku dëshiron Ai"
Hadith

13 vitë pas shpalljes Hyjnore në ditën e 12 të Rebiul evvelit dhe në vitin 622 sipas kalendarit diellor Pejgamberi ynë i Dashur nisi përiudhën e Medinas. Pejgamberi a.s. në Medina preferoi të zhvendoset në katin e parë në banësën e Halid bin Zeyd Ebu Ejjub el-Ensarit.[117] Qëndrimi i Pejgamberit a.s. në banësen e sahabiut Ejub El-Ensari r.a. ishtë një nderim i madh që ju bë këtij sahabiu të nderuar. Këtë ndodhi Ejjub El-Ensari më vonë do e tranmetontë si më poshtë:

''Kur erdhi I Dërguari i Allahut në banësën tonë preferoi të banontë në katin e parë të banësës sonë. Ndëersa unë me familjen time u ngjitëm në katin e dytë. Qëndrimi ynë një kat mbi të Dërguarin e Allahut në na shqëtësontë aq shumë saqë nuk dorova dot dhe zbrita të I Dërguari i Allahut dhe i thash; O I Dërguari I Allahut qëndrimi ynë një kat mbi ty në na ka mërzitur tëj mase, na është prishur qëtësia dhe nuk ndjehemi të lumtur. O i Dërguari i Allahut të lutëm dil në katin e dytë ndersa në dalim në katin e parë. Pas këtyre fjlaëve I Dërguari i Allahut më tha; **''O Ebu Ejjub! Për në është më e lehtë dhe më e përshtatur të banojmë në katin e parë.''** I Dërguari i Allahut e shihtë të përshtatur të jetontë në katin e parë me mendimin që misafirët që vinin ta vizitonin atë të mos na shqëtësonin në. Pas disa ditësh, ndërkohë që unë më bashkëshortën ishim në katin e dytë, na u thye ena e ujit. Prej frikës se mos bie uji mbi të Dërguarin e Allahut filluam ta thajmë ujin me jorganin e vetëm që kishim. Pas kësaj ndodhie nuk na u durua më dhe zbritëm tëk I Dërguari i Allahut dhe kërkuam prej tij (alejhi selam) të diltë në katin e dytë.'' Sipas tranmetimeve të Ebu Ejubbit pas kësaj ndodhie Pejgamberi alejhi selam u transferua në katin e dytë dhe qëndroi aty për aq kohë sa jetoi në shtëpinë e Ebu Ejjub El-Ensarit.

Ebu Ejub El-Ensari transmeton se; ''në i përgatisnim ushqim e darkës Pejgamberit tonë të dashur dhe pasi ai mbarontë ushqimin na e silltë në atë që kishtë tëpruar. Unë së bashku me shkëshortën time përpiqëshim që të shijonim edhe pikën më

[117] İbni Hacer, El-İsâbe, I, 405.

Medına Dhe Rajonı Rreth Saj

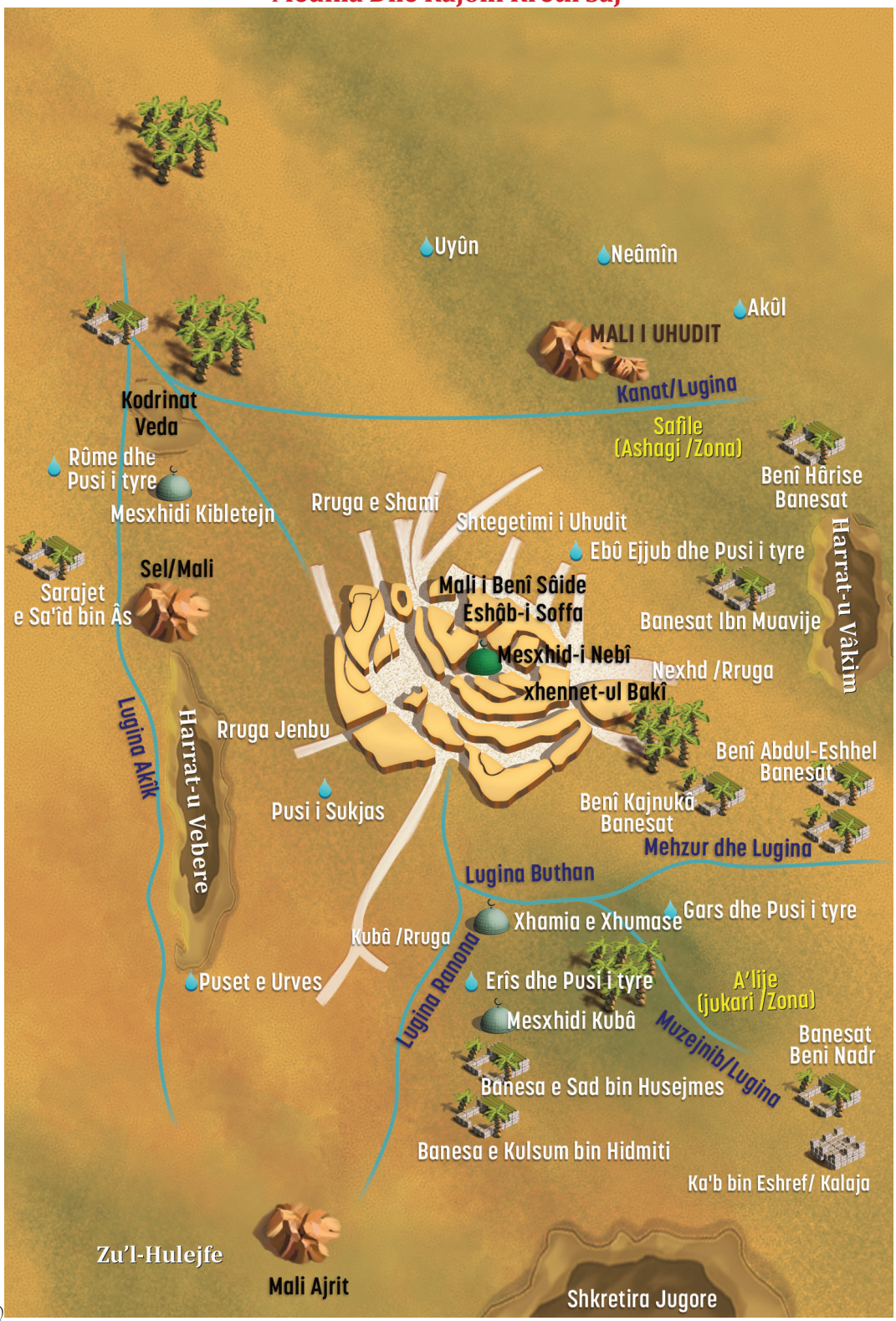

"O Allah! Na e bëj ne Medinan të dashur ashtu sikur na ke bërë Mekkan. Na i shto mirësitë sikur na e ke shtuar në Mekka dhe na begato me begatitë e Tua, na e bej këtë qytet te shëndetshëm ashtu sikur na begatove ne Mekka." ***Hadith.***

të fundit nga ajo që tëprontë prej tij (alejhi selam). Kur një natë në përgatitëm një ushqim me qëpë (sipas një transmetimi tjetër, ushqimin e përgatitëm me hudhra) Pejgamberi alejhi selam na e ktheu ushqimin pa e prekur fare. Unë me bashkëshortën time sapo vumë re që ushqimi nuk ishtë prekur fare u ngjita të Pejgamberi alejhi selam dhe e pyeta? ''O I Dërguari i Allahut! Ju e kthyet ushqimin e drakës mbrapsht. Por në vumë re që ju nuk kishit vënë dorë farë në të! A mos vallë në të (ushqimin) ka ndonjë problem?'' I Dërguari i Allahut alejhi selam na tha se; **''Në përimet e ushqimit ndjeva një erë, por unë komunikoj me ëngjëllin (Xhebrailin a.s.), ndaj nuk e hëngra.''** Pas përgjigjes që mora e pyeta ''O I Dërguari Allahut a mos vallë këto përime (qëpa dhe hudhra) janë haram?'' ai (alejhi selam) ma ktheu; **''Jo! Nuk është haram por unë prej aromës nuk e preferoj atë ushqim.''** ''Atëherë edhe unë nuk e preferoj atë që ju nuk preferoni.'' I thash të Dërguarit të Allahut xh.sh. por pasi ai (aljehi selam) na tha **''Jo! Ju hajeni atë.''** Në e hëngrëm atë ushqim dhe prej asaj natë nuk i përgatitëm më Pejgamberit alejhi selam ushqim me qëpë (me hudhra).

Një natë tjetër përgatitëm ushqim që i mjaftontë pejgamberit aljhi selam dhe Ebu Bekrit radijallahu anhu dhe kur ja dërgova atyre I Dërguari i Allahut më tha: **''O Ebu Ejjub! Thirr prej Ensarëve (medinasve) të hanë ushqim me në.''** Ndërkohë që unë nisa të mendoj se mos vallë ushqimi nuk është i mjaftueshëm për Pejgamberin alejhi selam ai më tha përsëri: **''o Ebu Ejjub! Thirri ensarët të darkojnë me në.''** Unë dola prej aty dhe thirra Ensarët të darkonin me Pejgamberin alejhi selam. Prej tyre erdhen diku tëk tridhjet veta ku hëngrën ushqim me Pejgamberin alejhi selam dhe ripërtërinë besën që i kishin dhënë më parë Pejgamberit alejhi selam. Pasi ikën të parët Resulullahu tha **''thirr edhe medinasit e tjerë''** prej ensarëve erdhën edhe disa të tjerë ku darkuan me të Dërguarin e Allahut dhe ripërtërinë beslidhjen me të. Madje ait tha **thërrit edhe më prej ensarëve** Atëherë unë mësova se kjo ishtë një prej mrekullive të Të Dërguarit të Allahut xheleshanëhu.''[118]

Vllazërimi i Ensarëve (Medinasëve) me Muhaxhirët (Mekkasit)

Pejgamberi alejhi selam për të krijuar një lidhje sa më të ngushtë ndërmjet muhaxhirëve (emigrantëve Mekkas) me vëndasit (Medinasit) që ju kishin hapur dyert e mikpritjes zgjodhi rrugën e vëllazërisë. Pasi Pejgamberi alejhi selam i vëllazëroi të gjithë njëri me tjetrin në fund mbeti Aliu radijallahu anhu. Ali duke menduar se mos Pejgamberi a.s. atë e kishtë harruar i tha; ''O I Dërguari Allahut! A mos vallë më harrove mua?'' atëherë I Nderuari i universit ja ktheu; **''O Ali! Ti edhe në dynja edhe në ahiret je vëllai im.''**

Vëllazëria që ndërtoi I Dërguari i Allahut në Medina ishtë një vëllazëri e ndërtuar edhe matërialisht edhe shpirtërisht. Kështu që emigrantëve ju ishtë lehtësuar edhe dhimbja e të mbeturve larg familjarëve por edhe nga ana ekonomike ju ishtë lehtësuar barra e skamjes. Kështu që vëndasit tashmë jo vetëm që ju kishin hapur dyert emigrantëve (muhaxhirëve) por edhe pasuritë e tyre i kishin ndarë vëllazërisht me emigrantët që kishin braktisur vëndlintjet e tyrë vetëm për të përhapur fenë e Allahut Suphanëhu ve Tëala. Por edhe Pejgamberi alejhi selam vëllazërimin ndërmjet tyre e kishtë bërë në atë mënyre që ata (vendalit me emigrantët) të përputheshin

[118] Kâdî İyâd, SHifâ-i sherîf, 289.

me njëri-tjetrin sikur ata të ishin vëllezër biologjik prej një nënë dhe prej një babai.[119]

"O Ali (radijallahu anhu) edhe në dynja edhe në ahiret ti je vëllai im."
Muhammedi alejhi selam

Medinasit çdo pasuri që kishin si tokë, banësë, kopshtë dhe monëdha i ndanë më dyshë me vëllezërit e tyre Mekkas. Muhaxhiri (emigranti) Abdurrahman bin Avf transmeton se; '' kur emigruam në Medinë I Dërguari i Allahut mua më vëllazëroi me Sad bin Rebiun. Pas vëllazërimit vëllai im Sadi me tha 'o vëllai im Abdurrahman! Unë jam një ndër më të pasurit në Medina. Pasurinë që kam e ndava në dy pjesë njëra pjesë është e jotja pjesa tjetër është e imja.' Atëherë unë i thash; Allahu ta begatogtë dhe ta shtoftë pasurinë. Por unë nuk kam nëvojë për pasuri. Por mua mjafton të më tregosh tregun ku ju bëni tregëtinë tuaj.'' Kjo sakrificë vëllazërore është e mundur vetëm në vëllazërinë Islame.

Prej Ademit alejhi selam deri në ditët tona bota ka parë shumë lloje emigrimi. Por emigrimi i Mekkasve për në Medina është ndryshe nga të gjithë migrimitë tjera. Ndaj dhe në vënd të migrimit është quajtur Hixhret. Njëkohësisht vëllazërimi i vëndalinjëve me emigrantët nuk ka ngjashmëri me asnjë vëllazërim tjetër. Një vëllazërim ky ku edhe gjëja me e vogël u nda më dysh me vëllain e tij prej feje. Ndaj Allahu në Kur'anin Famëlartë thotë**; ''Besimtarët padiskutim që janë vëllezër.''**[120] Pra Allahu xh.sh. në këtë ajet kuranor na tregon se dashuria dhe sinqëritëti i vërtëtë vëllazëror nuk është në përfitimët matëriale por sinqëritëti dhe dashuria e vërtëtë është në besimin dhe fenë Islame.

Vëllazërimin e sahbëve (shokeve të tij) Pejgamberi alejhi selam e ndjentë në thellesinë e zemrës së tij. Ai ishtë aq i nderuar dhe aq i dashur tëk sahabet saqë ata çdo vendim, orjentim, fjalë dhe këshillë të dij e vinin në veprimtari pa pikën e mëdyshjes. Kështu ndodhi edhe në kohën kur ail (aljhi selam) ndërtoi vëllazërinë ndermjet ensarëve dhe muhsxhirëve. Ata (sahabët) i mbushën zemrat me dashuri për njëri-tjetrin, ndaj ata nuk hezituan për të ndarë dhe sakrifikuar çdo gjë për vëllezërit e tyre. Kështu sahabët u lidhën ngushtë me njëri-tjetrin dhe për të lartësuar fenë e Allahut xh.sh. me plot përkushtueshmëri sakrifikuan gjiçka kishin. Ata ishin betuar pranë Pejghamberit alejhi selam se deri më vdekje do të sakrifikonin gjiçka për të lartësuar fenë e Allahut. Ndaj ata u bënë shembull i mbarë njërëzimit deri në ditën e fundit të kësaj botë. Kjo është dhe arsyeja që Pejgamberi alejhi selam thotë se sahabët (shoket e tij) janë sikur yjet që zbukurojnë qiellin, natën dhe ndriçojnë (orjentojnë nga vërtëta) këdo që i merr shembull ata. Sepse shembulli i vërtëtë i tyre ishtë I Dërguari i Allahut Suphanëhu ve Tëala. Pra me ndërtimin e vëllazërisë së sahabëve në Medina dhe lidhja e tyre ngushtë me njëri-tjetrin rreth Pejgamberit alejhi selam ishin hapat e para për ndërtimin e **''shtetit Islam''** në Medina.

Në qytëtin e Medinas së bashku me sahabët jetonin edhe të krishtërë, jahudi dhe idhujtarë. Jahuditë përbëheshin prej tre fiseve Beni Kurejdha, Beni Kajnuka dhe Beni Nadr. Këto njëkohësisht ishin kundërshtarët dhe armiqt më të përbetuar të Pejgamberit alejhi selam. Ndërsa kur kishin dëgjuar mushrikët (idhujtarët) në Mekka për vëllazërimin e sahabëve (ensarëve me muhaxhirët) ishin tronditur shumë pasi ata tashmë ishin të vetëdijshëm për rrezikun që ju kanosej. Mushrikët Mekkas tashmë kishin filluar të mendonin se nëse nuk i lajnë hesapet njëherë e mirë me Pejgamberin a.s. dhe shokët e tij më vonë për to rreziku do rritëj dhe do ju vintë në derë. Pra Mekkasit tashmë filluan të mendojnë se Pejgamberi alejhi selam me shokët e tij dp të fuqizoheshin në Medina dhe do ktheheshin të çlironin

[119] İbni Sa'd, Tabakât, I, 238; İbni Kesîr, Bidâye, III, 226-229; Belâdhûrî, Ensâb, I, 270-271.
[120] Huxhurât: 49/10.

Mekkan prej tyre. Sepse ata të gjithë pasurinë pas emigrimit ja kishin grabitur. Pro njëkoheshit ata i kishin dhunuar aq shumë Pejgamberin dhe shokët e tij në Mekka saqë i kishin detyruar të emigronin në Medina. Kjo ishtë frika e mushrikëve Mekkas që i kishtë detyruar këto që tju dërgonin vazhdimisht letra kërcënuesë sahabëve dhe Pejgamberit a.s në Medina. Në një prej letrave që ju kishin dërguar mushrikët Mekkas sahabëve dhe Pejgamberit a.s. shkruhej si më poshtë; ''Padyshim që asnjë prej fiseve arabe nuk n aka detyruar të ndjejmë aq armiqsi sa ndjejmë për ju. Sepse ju në vënd se të na e dorëzoni atë (Pejgamberin a.s.) në ju i hapët krahet po e mbani dhe po e forconi atë. Kjo është një vepër që kurrë nuk do të ju falet. Ndaj kërkojmë prej jush që të distancoheni prej tij, të na e lini në atë dhe të mos bëheni pjesë mes nësh dhe tij. Ai (Muhammedi a.s.) është i joni, të drejtat e tijë janë të tonat dhe nëse e kërkon nëvoja të lahen hesape jemi po në ata që do të përgjigjemi për të...'' Sikur duket mushrikët Mekkas kërkonin prej Medinasve që të hiqnin dorë prej mbështëtjes që ata i jepnin Pejgamberit a.s. dhe shokëve të tij Mekkas. Por mushrikët Mekkas letra kërcënuese nuk i dërgonin vetëm sahbëve por ata i kishin dërguar letra kërcënuese edhe idhujtarve Medinas. Në një nga letrat kërcënuese që ata i kishin derguar idhujtarëve Medinas kërkonin prej tyre që të ekzekutonin ose të dëbonin nga Medina Pejgamberin alejhi selam ose në të kundërt ata (mushrikët Mekkas) do vinin në Medina dhe do i luftonin deri në vdekje.

Kur morën këtë letër kërcënuese idhujtarët e Medinas u mblodhën rreth dyfyturshit Abdullah bin Ubej dhe nisën të diskutonin për ekzekutimin e Pejgamberit alejhi selam. Sapo mësuan sahabët për këtë akt të idhujtarëve Medinas u mblodhën rreth Pejgamberit alejhi selam dhe morën çdo masë për të mbrojtur Pejgamberin alejhi selm. Ubej bin Kabi trasnmeton se; ''Që kur Pejgamberi alejhi selam erdhi në Medina së bashku me Sahabet u bënë shenjëstër e kërcënimeve të mushrikëve. Kjo ishtë arsyeja që sahbaët mberthyen armët dhe e rrethuan Pejgamberin a.s. për të mos e lënë atë preh sulmeve të mushrikëve. Sahabët për të mbrojtur Pejgamberin a.s. prej sulmeve që mund ti vinin nga jasht rrinin në gadishmëri ditë dhe natë. Madje ata ishin organizuar aq bukur sa që qoftë edhe për gjënë më të dyshimtë ata ishin të gatshëm të organizoheshin vetëm për pak sekonda.''

Përsëri erdhi Dita
Kur universit i lindi Drita
Drita e Ndriçimit
Dynja-Ahiret dritë e shpëtimit

Mblidhen për shefat
Pa fund vargu i gjatë
Mblidhet ç'do sahab
Rreth tij mblidhen vrap

Përsëri erdhi Dita
Kur lindi dashuria
Dhe u mposht kotësia
N'Bedër u pa urtësia

Bedri është treguesi
Ku t'keqës ju bë pusi
N'Bedër është shenjtëri
Që u varros kotësia

Përsëri erdhi Dita
E muajit që lindi Drita
Drita e Mirësisë
Mëshirës dhe Dashurisë

Pamje Nga Medina

Toka ku u ndal Kuvsa deveja e Pejgamberit alejhi selam kur ai emigroi në Medina. Pejgamberi alejhi selam më vonë e bleu këtë tokë dhe ndërtoi xhaminë e tij. Shtëpia e tij ku sot gjëndet edhe varri i Pejgamberit alejhi selam gjëndet i bashkangjitur me xhaminë e tij. Në të njëjtin vënd (dhomë) janë të varrosur edhe Ebu Bekri me Omerin radjallahu anhuma.

ARSIMIMI I (SAHABËVE) SHOKËVE TË BEJGAMBERIT ALEJHI SELAM

Mesxhidi Nëbevi (Xhamia e Pejgamberit a.s.)

"Padiskutim që besimtarët janë vëllezër." ***Huxhurât: 49/10.***

Puna e parë që bëri Pejgamberi alejhi selam kur arriti në Medina ishtë ndërtimi i xhamisë që sot quhet Mesxhidi Nëbevi, ku në të sahabët falnin namazin me xhemaat. Sipas transmetimeve thuhet se ''**për ndërtimin e Mesxhidi Nebevi Pejgamberin alejhi selam e lajmëroi Xhebraili alejhi selam.''** Kur kishtë ardhur në Medina Pejgamberi ynë i dashur xhaminë e ndërtoi pikërisht në vëndin ku kishtë ndalur për herë të parë deveja e tij Kusva. Kur deveja u ndal Pejgamberi alejhi selam pyeti për pronarët e tokës dhe kur këto të fundit u paraqitën para tij ai ju tha se dëshirontë ta blintë tokën e tyre. Ndërsa pronarët e tokës i thanë; **''O I Dërguari i Allahut! Në shpërblimin e kësaj toke e presim vetëm prej Allahut xh.sh. ndaj ju merreni dhe bëni çtë doni me të.''** I Dërguari i Allahut këmbënguli dhe nuk ua pranoi tokën atyre si dhuratë por jua bleu me një shumë më të madhe se sa ajo kishtë vlerën.[121] Sapo e bleu Pejgamberi a.s. tokën urdhëroi sahabët që të nisnin punimet për ndërtimin e xhamisë. Sahabët së bashku me Pejgamberin alejhi selam nga njëra anë rregullonin truallin nga ana tjetër përgatisnin tullat prej dheu me të cilat u ndërtua xhamia e Pejgamberit alejhi selam.

Kur erdhi koha për të hedhur themelet e xhamisë kurthemelin e parë e hodhi vetë Pejgamberi alejhi selam me duart e tij. Pas **Pejgamberit alejhi selam edhe sahabët, që më vonë do të ishin kollozët e hilafetit Islam, Ebu Bekri, Omeri, Osmani dhe Aliu radijallahu anhuma morën pjesë në hedhjen e gurthemelit të xhamisë.** Krahas këture në ndërtimin e xhamisë morën pjesë edhe shumë sahabë të njohur ku ata së bashku me Pejgamberin alejhi selam punuan pa reshtur deri në përfundimin e ndërtimit të xhamise. Muret e xhamisë u ndërtuan me kerpiç (tulla prej baltë) në bartjen e të cilave vetë Pejgamberi a.s. merrtë pjesë. Madje sipas transmetimeve kur sahabët shihnin Pejgamberin a.s. të ngarkuar me tulla në shpinë i thanë; ''O I Dërguari i Allahut xh.sh.! Na lejo në që ti mbajme tullat që ti ke mbi shpinë.'' Ndërsa I Dërguari i Allahut ja ktheu ''Edhe unë kam nëvojë për të fituar sevapet e mia në ndërtimin e kësaj xhamie. Ndaj më lërni që edhe unë të jap kontributin tim.''

Kështu pra sikur në ndërtimin e xhamisë I Dërguari i Allahut xh.sh. merrtë pjesë në çdo kontribut kolektiv që kishtë nëvojë shoqëria në kohën e tij. Njëkohësisht Pejgamberi a.s. i motivontë sahabët duke i treguar atyre për mirësitë që kanë punët dhe shërbimet në shoqëri. Madje ai i përgëzontë sahabët duke ju treguar atyre për shpërblimet ëe Allahu xh.sh. i jep atyre që kontribojnë në të mirë të shoqërisë.

Përkjekjet dhe këshillat e Pejgamberit alejhi selam ishin motiv për sahbët, të cilit punonin ditë natë për ndertimin e civilizimit Islam. Sepse gurthemeli i xhamise (Mesxhidi Nëbevi) në Medina njëkohësisht është gurthemeli i parë për ndërtimin e civilizimit Islam. Sakrifica e shabëve për ndërtimin e civilizimit Islam shihej qartë në mbartjen e tullave që u ndërtua xhamia e Pejgamberit a.s.

Majde sahabiu Ammar bin Yaser mbantë mbi shpinë dy tulla të mëdha dhe përpiqëj ti shpientë sam ë parë në duart e ustallarëve që punonin në ngritjen e

[121] İbni Sa'd, Tabakât, I, 239.

mureve të xhamisë. Kur e pa Pejgamberi a.s. përpjekjen e Yaserit ju afrua dhe i tha; **''O biri i Sumejjes! Të tjerët kanë nga një shpërblim, ndërsa ti ke dy shpërblime.''**

Muret e xhamisë u ngritën për një kohë farë të shkurtër. Pasi u vendos çatia ndarja e brëndëshme e xhamisë u bë sipas kulturës arabe të asaj kohe, ndërsa dyerve ju vendosën vetëm përde. Pranë xhamisë u ndërtua edhe shtëpia e Pejgamberi alejhi selam. Dyert e banësës së Pejgamberit a.s. dilnin nga xhamia. Dhoma e vajzes së Pejgamberit a.s. Fatmas r.a. me dhomën e bashkëshortës së Pejgamberit a.s. Aishes r.a. ishin të ndara. Sipas transmetimeve pasi përfundoi ndërtimi i xhamisë Pejgamberi a.s. së bashku me famijen e tij u transferu nga shtëpia e Halid bin Zejdit tëk shtëpia e tij.[122]

O RESULULLAH

Dashamirët e të dashuruarve të hutuar gjithmonë,
Janë për shkak të bukurisë sate, o i Dërguar i Allahut.
Dhimbja dhe ofshamat e mia ditë e natë,
Janë për shkak të mallit për ty, o i Dërguar i Allahut!

Ditë dhe natë, puna ime është veç dëshpërimi,
Zemra ime digjet me zjarrin e mallit,
Këto sy të mi janë gjithmonë me lot,
Për shkak të ndarjes me ty, o i Dërguar i Allahut!

Ajo që e panë njerëzit e ndershëm është hiri i Allahut,
Gëzimi dhe lumturia që shijuan të dashurit e Tij,
Lartësia që profetët arritën,
Është bekimi yt, o i Dërguar i Allahut!

Trego mëshirë për mua, këtë të vetmuar dhe të mjerë,
Jam një mëkatar, më mëshiro dhe mos më refuzo,
Të tregosh dhembshuri për të pafuqishmit dhe të varfrit,
Është zakoni yt, o i Dërguar i Allahut!

Ti je Ndërmjetësi i mëkatarëve, drita e Allahut të vetëm,
Më mëshiro, unë jam një shërbëtor i yt, mos më dëbo,
Nga dera jote e hirit trego bujari, mos më refuzo,
Unë jam pjesë e ymetit tënd, o i Dërguar i Allahut!

Nasûhî Uskudârî

Vajtimimi i Trungut të Hurmës

"Betohem në Allahun xh.sh.! Se nësë nuk do e prekja me dorë këtë trung, ky do të qante nga malli për mua deri në ditën e Kijametit."
Hadith

Brënda xhamisë së Pejgamberit a.s. gjëndej një trung hurdh **''Hananne''** mbi të cilin Pejgamberi a.s. mbantë fjalimet (hutben) e xhumasë. Pas pak kohësh në xhami u ndrtua minmberi me tre shkallë ku Pejgamberi a.s. nisi të mbantë fjalimet e të xhumasë. Një ditë të xhuma Pejgamberi a.s. së bashku me shabët ishin mbledhur në xhami. Kur erdhi koha për të mbajtur fjalimin e të xhumasë Pejgamberi a.s. u ngjit në minber dëgjoi të qarët e trungut të hurmës që ai mbantë fjalimet e të xhumasë para ndërtimit të minberit.

[122] Ibni Kesîr, Sire, II, 280.

Transmetohet se zëri që vintë nga trungu i hurmës u dëgjua nga sahabët që gjëndeshin në xhami por askush nuk e kishtë kuptuar se çishtë ai zë. Ndërsa i Dërguari i Allahut zbriti nga minberi dhe ju afrua trungut të tharë të hurmës dhe vendosi dorën mbi të. Pasi Pejgamberi a.s. e preku trungun zëri i trungut nuk u dëgjua më. Pejgamberi a.s. kur vendosi dorën mbi trung u kthye nga sahabët dhe ju tha atyre se; **''Betohem në Allahun xh.sh.! Se nësë nuk do e prekja me dorë këtë trung, ky do të qantë nga malli për mua deri në ditën e Kijametit.''**

Sipas një tjetër transmetimi tjetër thuhet se; **Pejgamberi a.s. e pyeti trungun e hurmës që ta mbilltë në xhennët ose ta zhvendostë prej aty në një vënd tjetër dhe ai të ringjallej dhe të riprodhontë fruta. Por sipas transmetimeve Pejgamberi a.s. ju lut Allahut; ''O Allah! Vendose këtë trung në xhennët dhe bëje atë ushqim për xhennëtlinjtë.''**

Sahabët që ishin dëshmitarë të kësaj ndodhie më vonë transmetuan se Pejgamberi a.s. ju kishte thënë; **''ai trungu nuk zgjodhi botën e përkohëshme por zgjodhi botën e përjesthme.''** Pastaj me urdhër të Pëjgamberit a.s. trungu i hurmës u shkul prej aty dhe u gropos në një vënd tjetër.[123]

Mbërritja e Pjestarëve të Familjeve në Medina

Pejgamberi a.s. së bashku me Ebu Bekri r.a. kur emigruan për në Medina familjarët e tyre i kishin lënë në Mekka. Sipas trasnmetimeve të Imam Buhariut thuhet se bashkëshortja e Pejgamberit a.s. ka transmetuar se I Dërguari i Allahut ka thënë**; ''Oj Aishe! Ti me je treguar dy herë në ëndërr. Ishe e veshur me rroba prej kumashi me ngjyre jeshile. Dhe mu tha se ti ishe bashkëshortja ime.''**

Sipas transmetimeve Pejgamberi a.s. ishtë fejuar me Aishen r.a. që kur ishtë në Mekka (një vit pas ndarjes nga jeta e ish bashkëshortës së parë Hatixhes r.a.). Por koha nuk kishtë premtuar që ata të bënin martësën në Mekka. Aisheja radijallahu anha martësës e saj me Pejgamberin a.s. e tranmeton si vijon; ''Kur Pejgamberi a.s. emigroi në Medina në na la në Mekka. Kur emigroi në Medina, skllavi i liruar Zejd bin Haris së bashku me Ebu Raifin blenë dy deve dhe gjërat e nëvojitura për migri me një shumë prej 500 dirhemësh (monëdha e asaj kohe). Ndërsa babai (Ebu Bekri) dërgoi Abdullah bin Yrejkitin me ma matërialet e duhura për udhëtim dhe me dy-tre deve që të emigronin motra ime Esma dhe nëna jonë. Pasi ishim përgatitur për emigrim unë (Aishja) së bashku me nënën Ummu Ruman, vajza e Pejgamberit a.s. Fatma, Ummu Gylsym, Sevde hatun me Ummu Eymenin dhe Usame morëm rrugën e mërgimit. Kur arritëm në vëndin e quajtur Kudejd Zejdi ble edhe 3 deve. Më pas në na u bashkangjit edhe Talha bin Ubejdullah. Gajtë rrugës deveja ime nisi të dal jasht kontrolli. Nëna ime nisi të shqëtësohet për mua por Allahu e qëtësoi deven dhe në vazhduam rrugën pa hasur në ndonjë problem. Më në fund kur arritëm në Medina familja e Pejgamberit a.s. u ndal tëk shtëpia ku sapo ishtë ndërtuar ndërsa unë me nënën dhe motrën time shkuam atje ku ishtë vendosur babai im Ebu Bekri radijallahu anhum.''

Sipas këtyre transmetime Aishja radijallahu anha kur emigroi në Medina qëndroi në shtëpinë e babait të saj (Ebu Bekrit) deri sa u martua me Pejgamberin alejhi selam. Transmetuesit thonë se martësa e Pejgamberit alejhi selam me Aishen r.a. është realizuar pas luftës së Bedrit.

[123] İbni Sa'd, Tabakât, I, 239; Kâdı Iyâd, SHifâ-i SHerîf, 300-301.

Sa i lumtur ai, njëriu
Kur'anin, kur e ndjeu
Kur dëgjon Kametin dhe Ezanin
Me besim mbush shpirtin dhe shtatin

Ezani i Muhammedit a.s.

"Edhe thirrjen tuaj (Ezanin) për falje, ata e marrin për tallje e lojë; kjo ngaqë ata janë popull që nuk kupton."
El-Maide 58

Pas ndërtimit të Xhamisë së Pejgamberit a.s. në Medina ende nuk ishtë qartësuar mënyra se si do të thirreshin besimtarët në namaz. Atë kohë thirrja bëhej vetëm me fjalët **''Essalatu Camia''** (mblidhuni në namaz).

Një ditë Pejgamberi a.s. nisi të konsultohet me shokët e tij (sahabët) për mënyrën e thirrjes në namaz. Disa nga sahabët thonin se duhet të përdorin ndonjë vegël si buri prej briri, daulle apo të ngjashme me këto. Disa të tjerë thonin të ndezim zjarr në kohën kur duhet të vihet në xhami. Por Pejgamberit alejhi selam nuk i kishtë ardhur për shtat asnjë nga këto propozime të shokëve të tij. Ndaj ai nuk i kishtë pranuar propozimet e tyre.[124]

Abdullah bin Zejd bin Salebe dhe Omeri radijallahu anhuma, kishin parë në ëndërr ezanin. Abdullahu kishtë ardhur tëk I Dërguari i Allahut xh.sh. dhe i kishtë thënë; **''O I Dërguari i Allahut xh.sh.! Kam parë në ëndërr një njëri i cili në dorë mbantë një kumbanë. Unë i thash ma shit mua atë (kumbanën). Ai më tha ç'të duhet ty kjo? E dua për të thirrur mylimanët për namaz i thash. Atëherë a ima ktheu a dëshiron të mësoj diçka më të bukur se këmbana. Pastaj ai u kthe nga Qabja dhe ja nisi të thotë ''Allahu Ekber, Allahu Ekber...'' pasi mbaroi ezanin për të nisur namazin përsëriti fjalet ''Kad Kamettus Salah.''**

Pasi e dëgji Abdullahun I Dërguari i Allahut Muhammedi a.s. i tha; **''Ëndërra jotë është e vërtetë. Mësoja ato fjalë Bilalit, ti recitoi!''** Ky recitim u quajt Ezan (Thirrje).[125]

Bilali radijallahu anhu doli në një çati që ishtë pranë xhamisë së Pejgamberit alejhi selam dhe thirri ezanin me fjalët që i kishtë mësuar Abdullah bin Zejd bin Salebe. Kur dëgjoi Omeri r.a. ezanin erdhi duke vrapuar tëk I Dërguari i Allahut dhe i tha se të njëjtat fjalë që këndoheshin në ezan i kishtë dëgjuar në ëndërr.

Sipas transmetimeve ëndërra të ngjashme për thirrjen në namaz (ezanin) i kishin parë edhe disa shokë të tjerët të Pejgamberit alejhi selam. Në këto kohë zbriti ajeti i 9 i sures Xhuma.

Një mëngjes Bilali r.a. kishtë ardhur tëk dera e Pejgamberit a.s. dhe kishtë kënduar dy herë fjalët '' Es-salatu hajrun minënnëvm.'' Pejgamberi a.s. e kishtë pëlqyer thirrjen e Bilalit r.a. ndaj ai i tha; **''O Bilal! Në ezanin e namazit të sabahut pas fjalëve hajja alel salah përsëriti dy herë fjalët essalatu hajrun minënnëvm.''** Kështu Bilali vazhdoi ta thirrtë ezanin e namazit të sabahut.

Bilali e thirri ezanin deri kur u nda nga jeta Pejgamberi a.s.. Bilali kishtë një zë të bukur, të dëgjueshëm dhe të pëlqyeshëm për të gjithë. Ai e tthirrtë ezanin me një zell dhe dashuri të madhe. Madje transmetohet se kur Bilali thirrtë ezanin sahabët i kaplontë vaji.

[124] İbni Sa'd, Tabakât, I, 247; Taberânî, Mu'cemu'l Kebîr, XII, 287; Ebû Ya'la, Musned, IX, 378.
[125] İbni Sa'd, Tabakât, I, 247.

Mënyra e thirrjes së myslimanëve në namaz, pra ezani, i kishtë habitur mushrikët dhe jahuditë në Medina. Madje ata nga habia kur thirrej ezani nuk dinin çtë bënin tjetër por ja nisnin të argëtoheshin dhe të talleshin me ezanin. Reagimet e mushrikëve dhe jahudive ndaj ezanit u bënë shkak i zbritjes së ajetit 58 i surës el-maide ku thuhet: **''Edhe thirrjen tuaj (Ezanin) për falje, ata e marrin për tallje e lojë; kjo ngaqë ata janë popull që nuk kupton.''**[126]

Thirri muezini, ezan e kamet
U drejtua nga qabja, bëri nijet

Besimtaret kur dëgjuan, respektuan
Pastaj n'namaz u ndalen, Zotin adhuruan.

As'habı Suffa (Banorët e Suffas)

Pejgamberi a.s. në pjesën veriore të xhamisë ndërtoi një vënd pushim dhe urdhëroi që aty të zhvendoseshin emigrantët e mekas, pikërisht të rinjtë dhe beqarët, që nuk kishin familje dhe pasuri.[127] Por aty nuk qëndronin vetëm të rinjtë që kishin emiguar nga Mekka, njëkohësisht edhe të rinjtë Medinas që nuk kishin mundësi ekonomike. Angazhimi i këtyre të rinjëve që qëndronin pranë **Xhamiseë së Pejgamberit** ishte vëndi i quajtur **Suffa** ishtë që të mesonin dije dhe të ju mësonin dije atyre që nuk dinin.

Numri i të rinjëve që qëndorin në Suffa nuk ishtë numër i konsestueshëm por sipas transmetimeve thuhet se numri i tyre ishtë i ndryshueshem nga dhjetë deri në katërqind. Këto sahabe nuk ndaheshin nga Pejgamberi a.s. dhe nuk i braktisnin kurrë mësimet e tij. Ata natë ditë mësonin Kur'an, hadithet e Pejgamberit a.s. dhe njohuri të ndryshme të kohës. Krahas dijes sahabët e Suffas kohën e vlersonin duke agjeruar dhe duke falur namaz.

Të rinjtë që shkolloheshin në Suffa pas shkollimit emigronin nëpër fiset që ende nuk dinin për Islamin. Ata shkonin dhe kontribonin për përhapjen e Islamit nëpër fiset dhe trevat e tjera të gadishullit arabik, Afrikë dhe botës për rreth. Pra të rinjtë e Suffas ishin ata të cilët përhapën Islamin nëpër botën e asaj kohe. Ndërsa Pejgamberi a.s. ishtë shumë i dashur me to, madje ai a.s. ulej dhe ushqëhej së bashku me to. Qëndrimi i tyrë në vëndin e emëruar Suffa ju vendosi atyre nofkën **''Ashabul-Suffa''** (banorët e Suffas).

Një ditë Pejgamberi a.s. po shihtë se banorët e Suffas, me gjithë skamjen që jetonin aty, ata përpiqëshin të mësonin dije dhe i kryenin adhurimet me plot zell tha; **''O Banorët e Suffas! Ju Përgëzoj! Ndaj dijeni se, nëse do ketë dikush në botë që jeton i lumtur në skamje dhe vështirësi, ata jeni ju, shokët e mi.''** (Pra Pejgamberi a.s. ndjentë keqardhje për qëndjen e tyre në skamje por i përgëzontë ata për përkushtueshmërinë në mësimin e dijes.)

Pejgamberi a.s. kujdesej për banorët e Suffas ashtu sikur kujdesej për familjen e tij. Madje ai a.s. shumë herë ju gatuantë ushqim në shtëpinë e tij dhe ju dërgontë banorëve të Suffas. Eby Hurejre transmeton se; ''Betohem në Allahun se, kishtë kohë që nga njëhëre nuk kisha futur gjë në gojë, madje prej urisë vendosja gur në bark dhe shtrihesha mbi të që të mos e ndjeja urinë. Kur një ditë isha në këtë gjëndjë u ula në

[126] Mâide: 5/58.
[127] Ahmed bin Hanbel, Musned, III, 235; İbni Sa'd, Tabakât, I, 255.

një cep të rrugës ku Profeti a.s. kalontë për të shkuar në xhami. Pas pak kohe aty pranë meje kaloi i dashuri ynë Muhammedi a.s. i cili e kuptoi gjëndjen time dhe me një buzqëshje të ëmbël më tha; **''O Ebu Hurejre! Eja pas meje.''** Unë pa një pa dy u nisa pas të Resulullahut i cili më çoi drejt e në shtëpinë e tij. Kur u futëm brënda nxorri një enë me qumësht me dha të pi dhe pasi u ngopa më tha **thirri dhe banorët e tjerë të Suffas.** Unë shkova i thirra shokët dhe erdhëm të Resulullahu k una ushqëu të gjithëve më qumësht.''

"O Banorët e Suffas! Ju Përgëzoj! Ndaj dijeni se, nëse do ketë dikush në botë që jeton i lumtur në skamje dhe vështirësi, ata jeni ju, shokët e mi."
Hadith

Ebu Hujrere transmeton në një tjetër transmetim se para së I Dërguari i Allahut ti jeptë **qumështin e kishtë urdhëruar të thërrasë banorët e Suffas** dhe pasi ata kishin ardhur dhe ishin ngopur me qumësht në fund kishtë mbetur Ebu Hurejre dhe I Dërguari i Allahut. **I Dërguari i Allahut e kishtë marrë gotën me qumësht** dhe para se ta pij thotë **''Bismilah''**. Kjo tregon se Pejgamberi alejhi selam nuk kujdesej vetëm për ushqimin e banorëve të Suffas por ai njëkohësisht kujdesej edhe për edukimin e tyre. Këtë e tregon vetë fakti i Ebu Hurejres i cili ishtë një nga banorët e Suffas. Ebu Hurejre është një ndër transmetuesit më të mëdhenj dhe më të shumtë të hadittheve të Pejgamberit alejhi selam. Madje pot ë radhitëshin transmetuesit në një listë radhitësë emri i Ebu Hurejres do të ishtë i pari në listë. Thuhet në disa trasnmetime se Ebu Hurejre transmetontë aq shume hadithe prej Pejgamberit a.s. sa që një ditë Omeri r.a. nga frika se mos Ebu Hurejre po i ngatërron hadithet ja kishtë ndaluar të transmetontë atij të transmetontë hadithe.

Përfundimisht përkujdesia e Pejgamberit a.s. për banorët e Suffas, ndryshe mund të quhen nxënësit e dijes, ishtë aq i lartë sa që kur ai nuk kishtë ndonjë gjë për të ngrënë në shtëpinë e tij kërkontë prej sahabëve që ti ushqënin banorët e Suffas. Sipas transmetimeve një natë një nga banorët e Suffas nuk e kishtë duruar më dot urinë dhe kishtë shkuar tëk i Dërguari i Allahut dhe kishtë kërkuar prej tij ushqim por ai alejhi selam i kishtë thenë se në shtëpinë e tij me përjashtim të ujit nuk gjëndej gjë tjetër. Por Pejgamberi a.s. **kishtë kërkuar prej shokëve të tij që ta ushqënin misafirin e tij.** Njëri nga sahabët e merr misafirin e Resulullahut dhe e dërgon në shtëpinë e tij por ai në shtëpi veç ushqimit të fëmijve skishtë pasur ushqim tjetër. Dhe që të mos e kuptoi misafir ai i zoti i shtëpise ishtë ngritur dhe rrotullohej nëpër shtëpi sikur po kërkontë vaj kandili. Dhe në fund pasi misafiri i tij e kishtë mbaruar ushqimin e kishtë ndezur kandilin. Kur dëgjoi Pejgamberi a.s. për këtë veprim të tij i tha; '' O Filan! Dije se Allahu është kënaqur mbrëmë me veprimin tënd.'' Ky ishtë dhe shkaku i zbritjes së ajetit 9 i sures el-Hshr ku thuhet; **''Edhe ata të cilët para tyre patën shtëpitë e tyre (në Medinë) dhe pranuan Besimin, - i duan ata që u shpërngulën tëk ata dhe nuk kanë aspak zili në gjokset e tyre për atë që iu dhe atyre (nga plaçka e Beni-Nadir) dhe i parapëlqëjnë ata (të shpërngulurit) mbi vetën e tyre, edhe pse ata vetë kishin nëvojë për të. Dhe kushdo që shpëton nga lakmia vetjake, tamam të këtillët do të jenë ngadhënjimtarët.''**

Thënie;

Pa pasur parasysh se çmund të jetë, të presësh një mik është pasuri e madhe!

Mësimet e Mbretit të Zemrave (Të Resulullahut)

I Nderuari i Universit (Muhammedi a.s.) salallahu alejhi ve selem për të edukuar dhe përgatitur sa më mirë sahabët filloi të mbantë mësime në Xhaminë e tij. Ai ju jeptë leksionë dhe i begatontë sahabët me begatitë dhe mësimet zemërore që e kishtë begatuar Allahu xh.sh..

Ata që merrnin pjesë në leksionët e Pejgamberit a.s. jo vetëm që përfitonin prej urtësive të tij, por ata njëkohësisht motivoheshin aq sa ata ishin të gatshëm që të sakrifikonin çfar do që I Dërguari i Allahut të ju thoshtë. Njëkohsisht leksionët e Pejgamberit a.s. shërbenin edhe për ti afruar dhe për ti forcuar sam ë fuqishëm marrëdhëniet ndërmjët sahabëve. Gjitashtu sahabët ishin dëshmitarë të zbritjes së vahjit gjatë leksionëve të Pejgamberit alejhiselam. Pra Allahu i kishtë begatuar ata duke i bërë dëshmitarë të zbritjes së vahjit (shpalljes/ajetëve kuranore). Ky ishtë edhe fakti që, pas ëngjejve dhe pejgamberëve, sahabët u bënë më të ndëruarit e njërëzimit.

Pejgamberi alejhi selam sahabëve ju jeptë leksionë për çdo tëme dhe për çdo gje që ata kishin nëvojë. Madje ai ju mësontë edhe detajet më të imta të jetës dhe Islamit. Ai nuk ju mësontë sahabëve vetëm adhurimet sikur janë Besimi/Imani, Zekati, Namazi, Haxhi etj..por Pjegamberi a.s. ju mësontë sahabëve edhe se si të pastroheshin kur kryenin nëvojen në tualet. Kështu shabët kishin mësuar çdo detaj të Islamit sikur edukata në shoqëri, edukata në pastërti, edukata në adhurime, edukata në familje, edukata në marrëdhëniet farefisnıore, edukata në ndarjen e pasurisë, edukata për shëndetin, edukata për ambijentin, edukata për edukimin e fëmijëve, edukata në martësa, gezime dhe hidhërime familjare.[128] Edhe gratë e Pejgamberit a.s. ishin të angazhuara për të transmetuar grave dhe vajzave të sahabëve çdo gjë që mësonin prej tij.

Ngjarja Me Xhebrailin Alejhi Selam

Guximtari, Heroi dhe Triumfatori i ummetit Islam Omeri ardijallahu anhu transmeton se: ‘’Një ditë të bukur kur ishim të ulur me të Dërguarin e Allahut (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem). Atë ditë dille ndristë si çdo ditë tjetër. Koha ishtë e kthjellet dhe vapa ishtë e freskët. Në si çdo herë tjetër ishim mbledhur tëk i Dërguari i Allahut dhe po dëgjonim predikimet e tij. (Ku dinim në se ajo ditë do të ishtë dita që Xhibrili alejhi selam do vintë në në formën e një njëriu dhe në do të nderoheshim duke dëgjuar zërin e tij me veshët e kësaj dynjoje).

Ajo ishtë një ndër ditët më të bukura dhe të bekuara të jetëvë tona. Atë ditë papritur u shfaq një njëri me rroba shumë të bardha dhe flokë shumë të zinj. Rrobat e tij ishin aq të pastërta sa që në to nuk dukej shenjë pluhuri apo ndonjë njollë tjetër papastërtie. Edhe pse në pretëndonim se ai mund të ishtë ndonjë udhetarë por në pamjen e tij nuk dukeshin shenja udhëtari. Ai ishtë i panjohur për në sepse askush nga në nuk e kishtë parë atë. Pra misafiri ynë ishtë një përson që nuk njihej, nuk dihej dhe nuk pamja e tij nuk i ngjsaontë ndonjërit udhëtari që në kishim rastisur të shihnim më parë.

Ai u afrua u ul pranë Profetit (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem), afroi gjunjët e tij me të Profetit, vendosi duart mbi gjunjët e tij dhe filloi ta pyestë: **“O i Dërguari i Allahut! Më trego çfarë është Islami?”**

[128] Tirmidhî, SHemâil-i sherîfe, 240.

"O Omer! A e di kush ishte ai që pyeste o Omer?" Ai ishte Xhibrili (Xhebraili alejhi selam), erdhi t'ju mësojë fenë tuaj."
Hadith

Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të) u përgjigj: **"Kushti i parë i Islamit është dëshmia (shehadeti) Pra, Islami është të dëshmosh se nuk ka të adhuruar tjetër me të drejtë përveç Allahut dhe se Muhamedi është i Dërguari i Tij** (Esh-hedu en La Ilahe Ilallah ve Esh-hedu ennë Muhammeden Abduhu ve Rësuluhu). Pra, cilido njëri i menxhur dhe me mendje të shëndoshë e din dhe beson se askush tjetër veç Allahut xh.sh. nuk meriton të adhurohet. Ai (Allahu xh.sh.) është Krijuesi i Vetëm, i pa shoq dhe Sundimtari i vetëm i gjithësisë. Njëkohësisht kush dëgjon dhe e njëh Muhammedin a.s. ai beson se ai (Muhammedi a.s.) është një njëri i cili u lind në Mekka që gjendet në Arabinë Sauditë. U lind dhe u rrit sikur gjithë fëmijët dhe njërëzit e tij. Dallimi i tij (Muhammedit a.s.) prej njërëzve të tjerë është se atë e përzgjodhi Allahu xh.sh. kur ai ishtë në moshën 40 vjeçare dhe e Dërgoi Pejgamber për mbarë universin. Ai është i Dërguari i fundit i Allahut xh.sh. (sal-lAllahu 'alejhi ue sel-lem), pas tij (Muhammedit a.s.) Allahu nuk do të dërgoi më Pejgamber.

Të falësh namazin (pesë kohët e namazit), të japësh Zekatin, të agjërosh muajin e Ramazanit dhe të vizitosh shtëpinë e shenjtë (Kaben), pra të kryesh Haxhin nëse ke mundësi".

Njëriu i huaj tha: **"Të vërtetën the O i Dërguari i Allahut (sal-lAllahu 'alejhi ue sel-lem)!"** Omeri (radijAllahu 'anhu) tha: "Në mbetëm të habitur nga mënyra se si ai pyestë dhe vetë i miratontë fjalët e Profetit (sal-lAllahu 'alejhi ue sel-lem).

Omeri (radijAllahu anhu) thotë se; Më pas misafiri i panjohur vazhdoi të pyestë Të Dërguarin e Allahut xh.sh. (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të) : **"Më trego O i Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të) se çfarë është Imani (besimi)?"** (Këtu duhet të kihet parasysh se, kuptimi i fjalës Iman dihej nga shabët. Por për të ju treguar atyre (sahabëve) dhe mbarë njërëzimit Xhibrili a.s. e pyestë Muhammedin a.s. që të ishtë sa më i qartë dhe sa më e thjeshtë për ata të cilët duan të dinë se çështë Imani, pra çështë Besimi Islam). Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të) tha atij (Xhibrilit a.s.) se Imani është i bazuar në besimin e gjashtë kushtëve të Islamit që janë:

"Të besosh Allahun, Ëngjëjt e Tij, Librat që Ai zbriti Profetëvë, Profetët e Dërguar prej Tij, të Besosh Ahiretin (Botën pas Vdekjes), të besosh Ditën e Fundit (Ditën e Kijametit) dhe të besosh Kaderin (Caktimin e Allahut xh.sh.), të besosh se çdo e mirë apo e keqë vjen vetëm prej Allahut xh.sh." Njëriu i huaj përsëri tha: "**Të vërtetën ke thënë!"**

Pastaj pyeti: **"Më trego O i Dërguari i Allahut se çfarë është ihsani?"** Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të) tha: **"Ihsani është ta adhurosh Allahun sikur ti e sheh Atë sepse edhe pse ti nuk e sheh, Ai me të vërtetë të shikon ty."** Njëriu i huaj tha: "**O i Dërguari i Allahut m**ë **trego kur do të ndodhë Dita e Gjykimit?"** Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të) iu përgjigj: **"I pyeturi nuk ka njohuri më shumë nga ai që pyet."** Pastaj misafiri i panjohur për në i tha: **"Atëherë O i Dërguari i Allahut më trego për shenjat që lajmërojnë afrimin e saj."** Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të) tha: **"Do të ndodhë atëherë kur robëresha të lindë zotërinë e saj, dhe kur të shikosh barinjtë e varfër, të zbathur e të leckosur, të cilët ndërtojnë ndërtësa të larta."**

Omeri (radijAllahu ‘anhu) vazhdoi të tregontë: “Më pas, ky njëri u largua dhe pas një kohe të gjatë, Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të) më tha: “**A e di kush ishtë ai që pyestë o Omer?”** Iu përgjigja: “Allahu dhe i Dërguari i Tij e njohin më mirë.” Atëherë Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të) më tha: **“O Omer! Ai ishtë Xhibrili, erdhi t'ju mësojë fenë tuaj.”**[129]

Pejgamberi alejhi selam sahabëve ju mbantë leksionë sipas kapacitëtit që ata kishin. Sikur dihet që çdo njëri kapacitëtin e të kuptuarit apo kapacitëtin e të mësuarit e ka ndryshe nga një njëri rjetër. Pra kapacitëtët e të kuptuarit dhe të mësuarit tëk njërëzit nuk është i njëjtë. Për këtë i Dërguari i Allahut ((paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të) leksionët i mbantë sipas kapacitëtit të sahabëve. Bazuar në këtë sipas transmetimeve thuhet se një ditë në xhaminë e Pejgamberit a.s. erdhi Omeri r.a. ndërkohë që i Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të) pof listë me Ebu Bekrin. Omeri ju afrua atyre dhe u ul aty pranë dhe po dëgjontë. Të nësërmen e pyetën sahabët; ‘’O Omer! Çfar po ju shpjegontë dje i Dërguari i Allahut (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem)?’’ Omeri r.a. ishtë i vetëdijshëm që çfar do që dëgjonin prej të Dërguarit të Allahut duhet të ja transmetonin të tjerëve. Sepse vetë Pejgamberi a.s. më parë ju kishtë thënë shabëvë që të transmetonin tëk të tjerët çfar do që dëgjonin prej tij. Omeri r.a. ju tha se; ‘’Ebu Bekri e kishtë pyetur të Dërguarin e Allahut për një ajet Kur’anor, por unë nuk e kuptova se cili ishtë thelbi i pyetjes së Ebu Bekrit pasi erdha me vonësë.’’ Pra, Omeri r.a. më karaktërin e lartë të tij si duket i orjentoi që të pyesin Ebu Bekrin r.a. pasi ky i fundit ishtë me në brendësi të bisedës me të Dërguarin e Allahut xh.sh. (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem). Ky ishtë Omeri r.a. me karaktërin, guximin, trimërinë dhe përkushtueshmërin e tij sa që për të kishtë thënë Pejgamberi a.s. se ‘’nëse do kishtë Pejgambnër pas meje ai do të ishtë Omeri radijallahu anhu.

Gjithashtu duhet të kuptojmë që edhe sahabët kishtë rastë që nuk i kuptonin ajetët Kuranore. Edhe pse gjuha atyre amtare ishtë e njëjtë me gjuhën e Kur’anit ata nuk i kuptonin plotësisht ajetët Kuranore. Për këtë edhe Ebu Bekri kishtë shkuar ta pyestë Pejgamberin a.s. edhe pse Ebu Bekri ishtë sahabiu më i nritur ndër të tjerët. Pra Ebu Bekri r.a. ishtë sahabiu që e kishtë shoqëruar Muhammedin a.s. në çdo hap të tij, kishin emiguar bashkë dhe ishtë njëriu i parë që i kishtë besuar atij (Muhammedit a.s.) pa pikë mëdyshje. Prap kur vintë puna ai nuk i koptontë ajetët kuranore. Por edhe hadithi i Xhibrilit a.s. është një ndër faktët që tregon se, sahabët edhe pse gjuhë amtare kishin Arabishtën, kur vintë puna Islamin nuk e kuptonin ndaj ata që të mos kishin komplikacionë pyesnin Pejgamberin a.s. deri sa ai ishtë gjallë. Ndërsa pas vdekjes së tij (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem), ata pyesnin më të diturit sikur ishtë Ebu Bekri, Omeri, Aliu etj... radijallahu anhuma.

O burim i dritës së shenjtërisë
O minierë ndriçuese e Përëndisë
Ti je pishtari ndriçues i evlijave
Xhevahir i Përendisë që na ndriçove

[129] Buhârî, İmân, 32; Muslim, İmân, 1; Ebû Dâvûd, Sunnet, 17; Nesâî, İmân, 5; Ahmed bin Hanbel, Musned, I, 27, 51.

Pa ty askush nuk e gjen t'vërtetën
Njërëzimi pa ty humbet vetëvetën
Ti për Univerisn je mëshirë
Ti je orientues në ç'do t'mirë

Unë jam prej gjynahqarve pa kufi
U shoqërova me arrogantët njëri
O bujar i universit ndërmjetso për mua
Dritë e Përëndisë janë këshillat e tua

O Pejgamber burim i mbarë mirësitë
Gjynahqari Selim pjestarë i ummetit
Lutët të pranohet n'dere t'mëshirës
O dritë e Zotit këto vargje lutje t'dëshirës

Yavuz Sultan Selim (Selîmî)

Selman Farisiu Pranon Islamin

"Çfarë keni dëgjuar prej meje, tregojani edhe vëllezërve tuaj në besim! Njoftojini njëri-tjetrin!"
Hadith

Drita e Pejgamberit alejhi selam po përhapej nga dita në ditë. Ata të cilit kishin njohuri për ardhjen e Pejgamberit të fundit e kishin pritur ardhjen e tij me padurim. Sepse në librat e shenjtë sikur janë bibla (Inxhili) dhe Tëurati është paralajmëruar ardhja e tij por askush nuk dintë kohën kur dhe vëndin ku ai do të vëintë. Për këtë ato pak njërëz që kishin pak njohuri nga librat e shenjtë duke u bazuar në shenjat që ishin përmendur në librat e shentë ishin në kërkim të Pejgamberit alejhi selam. Një ndër kërkimtaret ishtë edhe Selman Farisisu.

Sipas transmetimeve Selmani ishtë zjarrputist (adhurues i zjarrit), por zjarrputizmi atë e kishtë ftohur dhe kishtë dalı në kërkim të një feje të vërtetë. Pasi ai kishtë takuar një numër murgjish të krishtërë, i fundit prej të cilëve ishtë njëri i drejtë dhe kishtë njohuri për Profetin e fundit Muhamedin (salAllahu alejhi ve sellem). Murgu e këshilloi Selmanin të shkontë në Arabi ku do të shfaqëj Pejgamberi i fundit. Ai ia përshkroi vendin dhe ai ishtë qytëti i Profetit (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të), Medina.

Sipas transmetimeve Selman el-Farisi ka treguar vetë me gojën e tij se si u bë mysliman. Ai thotë se: ''Unë isha një burrë Përs, isha njëri nga njërëzit e Asbahanit nga një fshat i quajtur Xheji. Babai im ishtë prijësi i fshatit dhe unë isha më i dashuri i krijesave të Allahut për të. Ai më dontë aq shumë sa më mbajti në shtëpinë e tij, pranë zjarrit, siç i mbanin vajzat. U përpoqa fort në fenë zjarrputistë derisa u bëra rojtar i zjarrit, për të cilin e kujdesa dhe nuk e lashë të shuhej për asnjë çast. Babai im kishtë një kopsht të madh dhe një ditë ishtë i zënë me disa punë ndërtimi, kështu që më tha: "O biri im, sot jam shumë i zënë me këtë ndërtësë, prandaj shko dhe kontrolloje kopshtin tim." – dhe më tha disa nga gjërat që ai dontë të bëntë. Dola duke u nisur drejt kopshtit të tij dhe kalova pranë një kishe të krishtëre ku dëgjova zërat e tyre tëksa lutëshin. Nuk dija asgjë për njërëzit sepse babai më kishtë mbajtur në shtëpinë e tij. Kur kalova dhe dëgjova zërat e tyre, hyra aty për të parë se çfarë po bënin. Kur i pashë, mbeta i impresionuar nga lutja e tyre dhe më tërhoqi mënyra e adhurimit. Thashë: Pasha Allahun, kjo është më e mirë se feja që në ndjekim. Pasha Allahun, nuk i lashë derisa përëndoi dielli dhe e harrova kopshtin e babait tim dhe

nuk shkova atje. Unë u thashë atyre: Nga e ka origjinën kjo fe? Ata thanë: Në Siri. Pastaj u ktheva tëk babai im i cili kishtë dërguar njërëz të më kërkonin dhe e kisha shpërqëndruar nga të gjitha punët e tij.

Kur erdha tëk ai, më tha: O biri im, ku ishe? A nuk të kërkova të bëje atë që të thashë? Unë i thashë: O babai im, kalova pranë disa njërëzve që faleshin në një kishë dhe më la përshtypje ajo që pashë për fenë e tyre. Pasha Allahun, qëndrova me ta derisa përëndoi dielli. Ai tha: O biri im, nuk ka asgjë të mirë në atë fe. Feja jotë dhe feja e të parëve të tu është më e mirë se ajo. I thashë: Jo, pasha Allahun, ajo është më e mirë se feja jonë. Ai u frikësua për mua kështu që më vuri pranga në këmbë dhe më mbajti në shtëpinë e tij. U dërgova fjalë të krishtërëve duke u thënë: Nëse u vjen ndonjë karvan tregtar i krishtërë nga Siria më tregoni për ta. Ai tha: Atyre u erdhën disa tregtarë të krishtërë nga Siria dhe më treguan për ta. Unë u thashë: Kur t'i kenë përfunduar punët dhe të duan të kthehen në vendin e tyre, më tregoni. Kështu, kur ata deshën të ktheheshin në vendin e tyre më lajmëruan, dhe unë i hodha hekurat nga këmbët dhe shkova me ta derisa mbërrita në Siri.

Kur arrita në Siri pyeta: Kush është njëriu më i mirë në këtë fe? Ata thanë: Peshkopi në kishë. Kështu shkova tëk ai dhe i thashë: Më pëlqën kjo fe dhe do të doja të qëndroja me ty, të të shërbeja në kishën tënde, të mësoja prej tëje dhe të lutëm me ty. Ai tha: Hyr brenda. Kështu unë qëndrova me të, por ai ishtë njëri i keq. Ai i urdhërontë dhe i nxistë njërëzit të jepnin sadaka, por një pjesë të madhe e mbantë për vetë dhe nuk ua jeptë të varfërve; ai kishtë grumbulluar shtatë qypa me ar dhe argjend. E urreva shumë kur pashë se çfarë bëntë, pastaj vdiq dhe të krishtërët u mblodhën për ta varrosur. Unë u thashë: Ky ishtë njëri i keq; ai ju urdhëroi dhe ju këshilloi të jepni sadaka, por kur ia sollët ai e mbajti për vetë dhe nuk ua dha të varfërve. Ata thanë: Nga e di këtë? Na trego ku është thesari i tij. – Kështu unë u tregova se ku ishtë dhe ata i nxorën shtatë qypa të mbushura me ar dhe argjend. Kur e panë thanë: Pasha Allahun se nuk do ta varrosim kurrë; pastaj e kryqëzuan dhe e goditën me gurë. Pastaj sollën një burrë tjetër dhe e emëruan në vend të tij.'' [130]

Selmani thotë se: Unë kurrë nuk kisha parë njëri që fal pesë namazet ditore të ishtë më i mirë se ai; më asket ndaj kësaj botë dhe më kërkues për ahiretin. Askush nuk përpiqëj më shumë se ai me adhurime natën dhe ditën. Unë e desha atë siç nuk kisha dashur askënd më parë dhe qëndrova me të për një farë kohe. Kur ai ishtë gati të vdistë, i thashë: O filan, unë qëndrova me ty dhe të kam dashur siç nuk kam dashur askënd para tëje, e tash të erdhi caktimi i Allahut siç e sheh; të kush më këshillon të shkoj? Çfarë më urdhëron të bëj? Ai më tha: O biri im, pasha Allahun, sot nuk njoh njëri që të ndjekë atë që kam ndjekur unë. Njërëzit janë shkatërruar, ata kanë ndryshuar dhe kanë braktisur shumicën e asaj që ndiqnin, përveç një burri në Mosul. Ai është filani dhe ai ndjek atë që kam ndjekur, kështu që shko dhe bashkohu me të. Kur ai vdiq dhe u varros, unë shkova tëk ai në Mosul. I thashë: O filan, kur vdiq filani më këshilloi të vija tëk ti dhe më tha se ti ndjek rrugën që ai ndoqi. Ai më tha: Qëndro me mua. Kështu qëndrova me të dhe e gjeta njëri të mirë që ndiqtë të njëjtën gjë që kishtë ndjekur shoku i tij. Por shumë shpejt edhe ai vdiq.

Kur ai po vdistë i thashë: O filan, ti e di se filani më këshilloi të vij tëk ti dhe më tha të bashkohesha me ty, por tani të ka ardhur nga Allahu ajo që shikon. Tëk kush më këshillon të shkoj pas tëje? Çfarë më urdhëron të bëj? Ai tha: O biri im, pasha Allahun, unë nuk njoh asnjë që ndjek atë që në e ndoqëm përveç një burri në

[130] Ahmed bin Hanbel, Musned, V, 441; Suheylî, Ravdu'l-unf, I, 371.

Nësajib. Ai është filani, shko tëk ai. Kur ai vdiq dhe u varros unë shkova tëk njëriu në Nësajib.

Kur shkova tëk ai dhe i tregova historinë time dhe atë që shoku im më kishtë thënë të bëja, më tha: Qëndro me mua. Kështu unë qëndrova me të dhe e gjeta se ishtë ndjekës i njëjtë si dy shokët e tij, dhe kështu qëndrova me një njëri të mirë. Pasha Allahun, shpejt i erdhi vdekja por kur po vdistë i thashë: O filan, ti e di se filani më këshilloi të shkoja tëk filani e atëherë ky më këshilloi të vija tëk ti. Tëk kush më këshillon të shkoj pas tëje dhe çfarë më urdhëron të bëj? Ai tha: O biri im, pasha Allahun, unë nuk di të ketë mbetur ndonjë që ndjek rrugën tonë dhe për të cilin mund t'ju them të shkoni përveç një burri në Amurije. Ai ndjek diçka si ajo që ndoqëm në. Nëse dëshiron shko tëk ai sepse ai ndjek rrugën tonë. Kur ai vdiq dhe u varros, unë shkova tëk njëriu në Amurije dhe i tregova historinë time. Ai tha: Qëndro me mua.

"O biri im, pasha Allahun, unë nuk njoh ndonjë që ndjek rrugën tonë tek i cili mund të të këshilloj të shkosh. Por ka ardhur koha e shfaqjes së një Profeti i cili do të dërgohet me fenë e Ibrahimit. Ai do të shfaqët në tokën e Arabëve dhe do të shpërngulet në një vend midis dy harrave (fushave lave – tokë me shkëmbinj të zinj), midis të cilave ka palma. Ai do të ketë karakteristika që nuk do të fshihen. Ai do të hajë nga ajo që jepet si dhuratë por nuk do të hajë nga ajo që jepet si sadaka. Në mes të shpatullave të tij është vula e profetësisë."

Murgu prej Nesajibie

Kështu që qëndrova me një njëri që ndiqtë të njëjtën rrugë si shokët e tij. Unë fitova pasuri dhe arrita të kisha disa lopë dhe dele, pastaj atij i erdhi vendimi i Allahut. Kur po vdistë i thashë: O filan, unë isha me filanin dhe filani më tha të shkoja tëk filani; pastaj ky më tha të shkoja të filani; pastaj ky i fundit më tha të vija tëk ti. Tëk kush më këshillon të shkoj dhe çfarë më urdhëron të bëj? Ai më tha: ''O biri im, pasha Allahun, unë nuk njoh ndonjë që ndjek rrugën tonë tëk i cili mund të të këshilloj të shkosh. Por ka ardhur koha e shfaqjes së një Profeti i cili do të dërgohet me fenë e Ibrahimit. Ai do të shfaqët në tokën e Arabëve dhe do të shpërngulet në një vend midis dy harrave (fushave lave – tokë me shkëmbinj të zinj), midis të cilave ka palma. Ai do të ketë karaktëristika që nuk do të fshihen. Ai do të hajë nga ajo që jepet si dhuratë por nuk do të hajë nga ajo që jepet si sadaka. Në mes të shpatullave të tij është vula e profetësisë.''

Pastaj ai vdiq dhe u varros, dhe unë qëndrova në Amurije sa deshi Allahu të qëndroja, pastaj kaluan pranë meje disa tregtarë të Kelbit (fis arab) dhe u thashë atyre: A do të më çoni në vendin e Arabëve dhe do t'iu jap lopët dhe delet e mia? Ata thanë: Po. Kështu unë u dhashë lopët dhe delet dhe ata më çuan atje, por kur më sollën në Uadi el-Kura më bënë padrejtësi dhe më shitën si skllav tëk një Hebre. Kur isha me të pashë palmat dhe shpresoja se kjo ishtë toka që më kishtë përshkruar shoku im, por nuk isha i sigurt. Ndërsa unë isha me të, një kushëri i tij nga Benu Kurejdha erdhi tëk ai nga Medina dhe ai më shiti tëk kushëriri i tij i cili më mori me vetë në Medinë.

Pasha Allahun, sapo e pashë e njoha nga përshkrimi që më kishtë bërë shoku im (murgu). Unë qëndrova atje dhe Allahu e dërgoi të Dërguarin e Tij i cili qëndroi në Mekë për aq kohë sa qëndroi, dhe gjatë asaj kohe nuk dëgjova asgjë për të sepse isha shumë i zënë me punët që bën skllavi. Pastaj ai u shpërngul në Medinë. Ndërkaq unë isha në majë të një palme që i përkistë zotërisë tim duke bërë disa punë në të, dhe zotëria im ishtë ulur poshtë saj. Aty erdhi një kushëri i tij, i qëndroi pranë dhe i tha: Allahu i vraftë Benu Kajlet! Pasha Allahun, tani ata po mblidhen në Kuba për të pritur një burrë që ka ardhur sot nga Meka, dhe thonë se ai është Pejgamber.

Kur e dëgjova këtë fillova të dridhesha aq shumë sa mendova se do të bie mbi zotërinë tim. Zbrita nga pema dhe fillova t'i them kushëririt të tij: Çfarë po thua, çfarë po thua? Mjeshtri im u inatos dhe më goditi duke më thënë: Ç'lidhje ka me ty? Kthehu në punën tënde! Unë i thashë: Asgjë, thjesht doja të sigurohesha se çfarë po thoshtë. Unë kisha diçka që e kisha mbledhur, dhe kur erdhi mbrëmja shkova të i Dërguari i Allahut (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!) kur ishtë në Kuba dhe hyra tëk ai. Pastaj i thashë: Kam dëgjuar se je njëri i drejtë dhe se ke shokë që kanë ardhur në vend tv huaj dhe janë në nëvojë.

Kjo është diçka që duhet ta jap si bamirësi dhe shoh që ju keni më shumë nëvojë se kushdo tjetër. Ia afrova dhe i Dërguari i Allahut (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!) u tha shokëve të tij: **"Ejani! Afrohuni dhe hani hurma"** por ai vetë nuk hëngri. Thashë me vetë: Kjo është njëra. Pastaj u largova dhe mblodha diçka tjetër. I Dërguari i Allahut (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!) u zhvendos në Medinë, pastaj shkova tëk ai dhe i thashë: E shoh që ju nuk e hani (ushqimin e dhënë) sadaka; atëherë **''kjo është një dhuratë''** me të cilën dëshiroj t'ju nderoj. I Dërguari i Allahut hëngri pak dhe u tha shokëve të tij të hanin edhe ata. Thashë me vetë: Kjo është e dyta. Pastaj erdha të i Dërguari i Allahut (Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të!) kur ai ishtë në Bakiul-Garkad, ku kishtë marrë pjesë në varrimin e njërit prej shokëve të tij, kishtë veshur dy shalle dhe ishtë ulur në mesin e shokëve të tij. E përshëndeta me selam dhe u zhvendosa pas tij duke u përpjekur t'i shikoja shpinën për të parë vulën që ma kishtë përshkruar shoku im (murgu).

Kur i Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të) më pa duke shkuar pas tij, ai e kuptoi se po përpiqësha të gjeja vërtëtimin e diçkaje që më ishtë përshkruar, kështu që e la rrobën e tij të bjerë nga shpina dhe unë pashë vulën dhe e njoha. Pastaj e përqafova duke e puthur (vulën) dhe duke qarë, dhe i Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të!) më tha: "Kthehu". Kështu që u ktheva dhe i tregova atij tërë historinë time.[131]

I Dërguari i Allahut (Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të!) deshi që shokët e tij ta dëgjonin këtë. Pastaj Selmani u mbajt i angazhuar me punët e një skllavi ndaj dhe kishtë munguar në Bedr dhe Uhud me të Dërguarin e Allahut (Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të!). Ai tha: Pastaj i Dërguari i Allahut (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) më tha: **"O Selman! Liroje vetën prej skllavërisë."** Kështu që unë përpilova një kontratë të marrjes së lirisë me zotërinë tim në këmbim të treqind palmave që do t'i mbillja dhe dyzet ukijeve me ar.

I Dërguari i Allahut (Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të!) u tha shokëve të tij: "Ndihmojeni vëllain tuaj". Kështu ata më ndihmuan me palmat, njëri dha tridhjetë pemë të vogla, tjetri dha njëzet, tjetri dha pesëmbëdhjetë, dhe tjetri dha dhjetë, pra secili kontriboi sipas asaj që kishtë mundësi derisa u mblodhën treqind pemë të vogla për mua. Atëherë i Dërguari i Allahut (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!) më tha: **"Shko o Selman, gërmoi gropat ku do të mbillen. Kur të kesh mbaruar eja tëk unë dhe unë do t'i mbjell me dorën time"**. Kështu unë hapa gropat dhe shokët e mi më ndihmuan, pastaj kur mbarova erdha tëk ai dhe ia tregova. I Dërguari i Allahut doli me mua dhe filluam t'i afronim pemët, ndërsa i Dërguari i Allahut i mbolli ato me dorën e tij. Pasha Atë në dorën e të Cilit është shpirti i Selmanit, asnjë pemë e vetme prej tyre nuk u tha.

[131] Ahmed bin Hanbel, Musned, V, 441; Suheylî, Ravdu'l-unf, I, 371.

"Allahu Teala më ka treguar se i do katër persona. Ai më urdhëroi që t'i dua këta katër. Këta janë: Aliu, Ebu Dheri, Mikdadi dhe Selmani."
Hadith

Deri tani unë i kisha paguar pemët, por mbetën ende paratë. Një copë ari sa një vezë i'u soll të Dërguarit të Allahut (Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të!) nga një prej fushatave të tij. Ai tha: **"Çfarë ndodhi me Persianin që kishtë një kontratë lirimi nga skllavëria**?" Unë u thirra tëk ai dhe ai tha: **"Merre këtë o Selman dhe paguaje atë që ke borxh**." I thashë: Si mund ta shlyejë kjo gjithë atë borxh që kam o i Dërguar i Allahut? Ai tha: **"Merre dhe Allahu do të të ndihmojë ta shlyesh borxhin".** Kështu e mora dhe e peshova atë për zotërinë tim, dhe pasha Atë në dorën e të Cilit është shpirti i Selmanit ishin dyzet ukija, kështu që ua pagova detyrimet e tyre dhe u lirova. Unë pastaj u prezantova me të Dërguarin e Allahut (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)."[132]

Prej asaj ditë edhe Selman Farisiu u bë një ndër banorët e Suffas.

Ëngjëjt Vijnë Për Të Dëgjuar

Pejgamberi ynë i Dashur (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!) e recitontë Kuranin aq pastër dhe aq bukur sa që edhe jo besimtarët vinin për ta dëgjuar atë. Kishtë shumë prej tyre që vetëm kur e dëgjonin atë të recitontë Kuranin pranonin Islamin.

Sipas transmetimeve të sahabiut Bera bin Adhibit r.a. i cili thotë; "Një natë kur Muhammedi a.s. ishtë duke kënduar Kuran unë shkova ta dëgjoj. Ai po këndontë suren Tin, melodia, kuptimi dhe frymën që po dëgjoja prej tij nuk e kisha dëgjuar kurrë më parë."

Kishtë shumë prej shabëve që e recitonin Kuranin aq bukur, sa që kur të pranishmit i dëgjonin ju mbushnin sytë me lot. Një prej tyre ishtë sahabiu Usejd bin Hudajri i cili e recitontë Kuranin në mënyrën më të bukur.

Një natë, Usejd bin Hudajri r.a., po këndontë suren "Bekare" apo "Kehf" me zë të ëmbël, duke i lexuar fjalët një e nga një. Pranë kishtë lidhur kalin, i cili papritmas filloi të frikësohej. Kur Usejdi r.a., pushoi, kali u qëtësua. Sapo filloi të këndontë përsëri, kali u nërvozua prapë. Kur Usejdi r.a. pushoi, edhe kali u qëtësua përsëri. Më pas, kur Usejdi r.a., filloi të këndontë, me kalin ndodhi e njëjta gjë. Atëherë Usejdi r.a., e la këndimin e Kuranit. Aty pranë po flintë djali i tij, Jahja. Prandaj, nga frika se mos ia shkeltë kali e tërhoqi djalin më tutje. Ndërkohë, e ngriti kokën lart nga qielli dhe pa disa gjëra që ndriçonin si kandil.

Kur erdhi mëngjesi, ai shkoi tëk Profeti a.s. dhe ia tregoi ngjarjen. Ndërsa Profeti a.s., i tha: **"Këndo, o biri i Hudajrit, këndo o biri i Hudajrit!"** Më pas, Profeti a.s., e pyeti: **"A e di se çfarë ishin ato që pe në qiell?"** "Jo!" – tha Usejdi a.s.: Atëherë, Profeti a.s., tha: **"O Usejd! Ata ishin melekë, të cilët u afruan prej zërit tënd. Nëse do të kishe vazhduar të këndoje, ata do të dëgjonin deri në mëngjes. Atëherë edhe njërëzit do t'i shihnin dhe nuk do të mund t'u shpëtonin syve të tyre..."**

Ky hadith, tregon se zëri i Kuranit ndikon shumë tëk melekët. Madje edhe tëk kafshët. Për rrjedhojë, kush e di se si ndikon Kurani në zemrat që kanë shpëtuar prej turbullirës dhe janë ndriçuar me dritën e tij!

[132] Buhârî, Fedhâilu's-Sahâbe, 81; Beyhekî, Delâil-un-nubuvve, I, 467.

Abdullah ibn Selami Pranoi Islamin

"Përhapeni selamin ndërmjet jush. Ushqëjini të uriturit. Mbajini lidhjet farefisnore. Faleni namazin e natës kur të gjithë njerëzit janë në gjumë. Në këtë mënyrë do të hyni në xhenet."
Muhammedi a.s.

Abdullah ibn Selami (r.a.), ishtë prej dijetarëve hebrenj që jetonin në Medin. Ai ishtë një djalosh që njihej ndërmjet njerëzve për devotshmërinë dhe ndershmërinë që kishtë. Ishtë prej atyre që e lexonin shumë Tëuratin dhe që meditonin gjatë e gjatë, veçanërisht për tregimet që përgëzonin ardhjen e Pejgamberit të fundit. Gjithashtu, ai ishtë prej atyre që e prisnin me mallëngjim ardhjen e asaj ditë.

Ardhja e tij në Islam shkaktoi reagime të ashpra ndërmjet hebrenjve. Me reagimet e ashpra që shfaqën, nxorën në pah poshtërsitë, gjërat e tyre të shëmtuara dhe të vërtëtën se ishin një popull që mashtrontë e shpiftë. Abdullah ibn Selami (r.a.), e tregon vetë hyrjen e tij në Islam. ''Unë preokupohesha me pemët e hurmave në bahçe. Aty erdhi një burrë dhe më tha se përsoni për të cilin thuhet se është Pejgamber, po qëndrontë në Kuba[133]. Në ato momentë gjendesha në pemë. Kur e dëgjova këtë lajm, bërtita: "Allahu Ekber! Allahu Ekber!"

''Halla ime, Halide bintu'l-Harith po qëndrontë nën hurma. Kur e dëgjoi se dhashë tëkbir, mu nxeh dhe më tha: "Mallkuar qofsh! Po të dëgjoje se kishtë ardhur Musai, i biri i Imranit, nuk do të gëzoheshe më shumë." Unë ia ktheva asaj: "Hallë! Në të vërtëtë ai është vëllai i Musait. Ai ka të njëjtën fe. Ajo që i është dërguar Musait, i është dërguar edhe atij." Ajo u qëtësua pak dhe më pyeti: "A ky është Pejgamberi për të cilin jemi të njoftuar se do të vijë afër kiametit?" Unë iu përgjigja: "Po." Ajo më tha: "Atëherë mirë." Unë mora menjëherë rrugën për në Kuba. Kur arrita të i Dërguari i Allahut (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!), njërëzit ishin mbledhur rreth e rrotull tij. U përpoqa të afrohesha, në mënyrë që ta shikoja. Kur e pashë atë edhe pse akoma gjendesha larg, thashë: "Kjo fytyrë nuk mund të jetë mashtruese." dhe thashë shehadetin.''

Abdullah bin Selami vazhdon të tregoi se; '' Më pas I Dërguari i Allahut (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!) u kthye nga unë dhe më pyeti për emrin. Unë ju përgjigja: "Më quajnë Husajn ibn Selam." Ai më tha: **"Jo, ti (quhesh) Abdullah ibn Selam."** Edhe unë ia ktheva: Betohem në Atë që të ka dërguar me të vërtëtën, se këtëj e tutje nuk dua emër tjetër. Po, unë jam Abdullah ibn Selami. Pastaj I Dërguari i Allahut (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!), po u flistë për Islamin njërëzve që ishin mbledhur. Fjala e parë që dëgjova prej tij ishtë kjo: **"Përhapeni selamin ndërmjet jush. Ushqëjini të uriturit. Mbajini lidhjet farefisnore. Faleni namazin e natës kur të gjithë njërëzit janë në gjumë. Në këtë mënyrë do të hyni në xhenët."**

Kur i Dërguari i Allahut s.a.s., kaloi në Medinë, Abdullah ibn Selami shkoi për ta vizituar. Ai i bëri edhe një propozim Hz. Pejgamberit: "O i Dërguari i Allahut! Çifutët janë një popull mashtrues dhe shpifës. Kur ta dëgjojnë se jam bërë mysliman, nuk do të lënë shpifje pa bërë për mua. Ju lutëm, a mund t'i ftoni të parët e tyre në shtëpinë tuaj, t'i bëni ta pohojnë nderin tim dhe pastaj t'i ftoni në Islam?"

Transmetuesit tregojnë se; ''I Dërguari i Allahut, alejhi's-selam, sapo iu dha mundësia, i ftoi në shtëpinë e tij të parët e hebrenjve. Ndërsa Abdullah ibn Selamin r.a., e futi në dhomën ngjitur. Pastaj u tha atyre: **"O xhemati i hebrenjve! Ju e dini shumë mirë se unë jam një i Dërguar nga Allahu. Unë kam ardhur me fenë e**

[133] Beyhekî, Delâil-un-nubuvve, II, 400; Suheylî, Ravdu'l-unf, II, 373.

vërtetë. Bëhuni myslimanë!" Pejgamberi ynë i nderuar e përsëriti tri herë këtë fjalë. Çifutët i thanë: "Në nuk e dimë se ti je Pejgamber." Atëherë i Dërguari i Allahut Muhammedi a.s. i pyeti: "**Ndërmjet jush gjendet dikush që e quajnë Husajn ibn Selam. Çfarë njëriu është ai?"** Hebrenjtë dëshmuan duke u përgjigjur: "Ai është njëriu më i mirë prej nësh dhe një dijetar i madh. Edhe ai, edhe babai i tij janë njërëzit më të virtytshëm dhe më të diturit prej nësh." Pas këtij dëshmimi të vërtetë, Pejgamberi, paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të, i pyeti: **"Çfarë do të thoni nëse ai bëhet mysliman? A bëheni edhe ju myslimanë (nëse bëhet ai)?"** Çifutët u përgjigjën: "Allahu na ruajt. Ai kurrë nuk bëhet mysliman."

Kur dëgjoi këmbënguljen e hebrenjëve i Dërguari i Allahut (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!), e thirri Abdullah ibn Selamin duke i thënë: "Eja, o Ibn Selam!" Abdullah ibn Selami r.a., doli nga dhoma, shkoi pranë tyre dhe u tha: "O hebrenj! Kini frikë nga Allahu! Pranojeni atë që ka sjellë Muhamedi! Ju e dini se ai është i Dërguari i Allahut, sepse e shikoni se emri dhe cilësitë e tij janë të shkruara në librin tuaj, Tëuratin. Unë dëshmoj se nuk ka zot tjetër përveç Allahut. Gjithashtu dëshmoj se Muhamedi është robi dhe i Dërguari i Allahut."

Kështu në këtë mënyrë Abdullah bin Selami deklaroi se kishtë pranuar Islamin. Pas këtij pohimi dhe vërtëtimi, çifutët filluan të shpifnin duke thënë: "Ti po gënjën. Ti je shumë i keq dhe shumë injorant." Ata nuk lanë fjalë të keqë pa i thënë. Abdullah ibn Selami (r.a.), u ndje i turpëruar dhe tha: "O i Dërguari i Allahut! Prej kësaj kisha frikë. Ata janë një popull tradhtar, i padrejtë, mashtrues dhe shpifës." Resulullahu (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!), u tha atyre: "Dëshmimi i parë që bëtë, na mjafton."

Çifutët përgjatë gjithë historisë i kanë munduar profetët, kanë qëndruar padrejtësisht kundër së vërtëtës, janë bashkuar në ligësi dhe kanë bërë shkatërrime në tokë. Ata ende vazhdojnë të bëjnë shkatërrime në tokë. Andaj, myslimani duhet të jetë i zgjuar dhe duhet ta njohë armikun. Edhe përpjekjet e tij në këtë rrugë duhet t'i bëjë sipas kësaj.

Abdullah ibn Selami r.a., pas kësaj përiudhe të jetës së tij e ka ndjekur si hije të Dërguarin e Allahut (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!), Ai ia dedikoi vetën Islamit dhe Kuranit si një njëri i etur që nuk dëshiron të largohet nga burimi. Ai së pari u përpoq për të edukuar vetën dhe për të shëruar sëmundjet shpirtërore që kishtë brenda.

Një ditë në pazarin e Medinës ishtë parë me një barrë drush në kurriz. E pyetën: "Ju keni shërbëtorët që mund t'ua kryejnë këto punë. Pse e bëni këtë?" Ai u përgjigj duke u thënë: "Po, në kemi shërbëtorë që mund t'i bëjnë këto punë, por desha të provoja vetën nëse do të më vintë rëndë apo jo që ta bëja këtë punë, sepse unë kam dëgjuar të Dërguarin e Allahut s.a.s., duke thënë: "Një njëri që ka në zemrën e tij mendjemadhësi sa fara e sinapit, nuk do të hyjë në xhenët." Nëse kam mendjemadhësi, dua të shpëtoj prej saj."

Ja pra, kështu e zbukuron Islami njëriun. Ai e bën myslimanin njëri modest, të butë, të aftë dhe i jep një moral të lartë duke e pastruar nga të gjitha të këqijat. Shikoni çfarë ka thënë i Dërguari i Allahut s.a.s., për Abdullah ibn Selamin r.a.: "**Nëse dikush dëshiron të shohë një banor të xhenëtit, le të shohë Abdullah ibn Selamin."** Edhe një herë tjetër i Dërguari i Allahut (s.a.s.), tha: "Ai që do të hyjë i pari nga ajo derë, është një prej banorëve të xhenëtit." Pas pak brenda hyri Abdullah ibn Selami

r.a. Sahabët e nderuar e njoftuan menjëherë për lajmin përgëzues. Pastaj e pyetën se me cilën vepër e kishtë arritur këtë gjendje. Ai u përgjigj: "Unë jam një njëri i dobët, por prapë se prapë nuk mbaj mëri brenda meje për askënd dhe gjithmonë përpiqëm të qëndroj larg fjalëve boshe."

Sipas transmetimeve Abdullah ibn Selami r.a., me përpjekjet e tij i vazhdimisht i flistë familjes, fëmijëve dhe njërëzve të afërt për Islamin. Dhe sipas transmetimeve ai i u bë shkak që të gjithë pjestarët e familjes se tij u bënë myslimanë. Madje, edhe halla e tij e moshuar, Halidja. Por për shkak të frikës se mos fisi i tyre hebre mund ti sulmontë ju tha atyre që ta fshihnin hyrjen e tyre në Islam. Trasnmetuesit thonë se ky ishtë shkaku i zbritjes së ajetit 113 i sures Ali Imran ku Allahu xh.sh. thotë; **" Ata nuk janë të gjithë njësoj: ka prej tyre nga popujt e Librave të Parë që janë për të drejtën, ata lexojnë Vargjet e Allahut gjatë orëve të natës dhe bien në sexhde (në falje e adhurim ndaj Allahut)."**[134]

O Resulullah çdo ditë e kisha betërr
Me ty u shua bettërri o Resulullah, u be ferr

Uni im ishtë i shthurur, i shkontë pas shejtanit
O Resulullah, ishtë i zhytur n'humnërë t'haramit

Shpresa ishtë shuar, pas shejtanit të mallkuar
Shpresat u ringjallën, o Resulullah kur ty tkam pasuar

Edhe sinqëritëti u ngrit, për pastrim nga gjynahet
Atë kohë u ngrita, hyra në bahçen e selamit

Prej atëherë, kurrë më, nuk i thash hallall haramit
Kurrë më nuk vrapova pas gjynahut, as shejtanit

O i ngrituri Pejgamber, i zhindeve dhe njërëzimit
Pranoma sinqëritëtin, bëje për mua ndërmjetësimin

Ndodhitë që Ndodhën në Vitin e Parë të Hixhretit

Në vitin e parë të hixhretit prej ensarëve ndërruan jetë Esad bin Dhurare, Bera bin Marur dhe Gylsym bin Marur. Ndërsa prej muhaxhirëve ndërroi jetë Osman bin Muadh. Njëkohësisht kushtët klimatike të Medinas ishin bërë shkak për sëmundjen e sahabëve që vinin nga Mekka ku më rëndë ishtë Ebu Bekri dhe Bilal Habeshiu radijallahu anhuma. Për këtë Pejgamberi alejhi selam ju lut Allahut xh.sh.; **"O Zoti ynë! Na e bej në Medinan në të dashur ashtu sikur na e bëre Mekkan, na e begato dhe na mbush me miresi dhe rrisk ashtu sikur në Mekka."** Allahu, Zoti i Vetëm i Gjithësisë, Pranuesi dhe Përgjigjësi i lutjeve ja pranoi këtë lutje Pejgamberit alejhi selam dhe Medina u bë qytëti më i dashur i shabëve muhaxhirë.

Marrëveshja e Parë me Shkrim

Para emigrimit të Pejgamberit alejhi selam në Medina, kryetar i Medinas do të zgjidhej kryetari i fisit Hazrexh Abdullah bin Ubej. Por prej marrëveshjes së Akabes dhe me emigrimin e myslimanëve në Medina shumica e pjesëtarëve të fiseve Evs dhe Hazrexh u bënë mysliman. Kjo u bë shkak që Abdullah bin Ubej të mos

[134] Ali Imran 3/113

zgjidhej kryetar. Prej kësaj kohe Abdullah bin Ubej në brendësinë e tij mbolli një armiqsi kundrejt Pejgamberit a.s. në veçanti dhe myslimanëve në përgjithsi. Por ai armiqësinë e tij ndaj tyre nuk e shpalltë hapur për arsye se i frikësohej bashkësisë së tyre. Ndaj ai së bashku me disa shokë të afërt të tij ndërtuan grupin e dyfytyrëshve (munafikëve) dhe kur keto ishin pranë myslimanëve thonin se ishin mysliman por kur largoheshin prej myslimanëve talleshin me këto të fundit. Njëkohësisht grupi i dyfytyrëshve filluan të nxisnin përçarje dhe fitnë ndër myslimanë. Ata me shipfjet dhe fitnët e tyre përparuan aq shumë sa që filluan të shtrembërojnë fjalët e Pejgamberit alejhi selam.

Gjatë kësaj kohe edhe mushrikët Mekkas po përgatitëshin për ti përjetuar Pejgamberit a.s. dhe shokëve të tij atë që nuk ja përjëtuan dot në Mekka. Mekkasit nuk reshtnin duke ju dërguar letra kërcënyese mushrikëve dhe hebrenjëve në Medina, një kohësisht ata kërkonin që nëpërmjet letrave të krijonin pakt ndërmjet mushrikëve dhe hebrenjëve të Medinas. Por kërcënimet që ata i bënin hebrenjëve i detyruan këto të fundit që të afrohen më pranë Pejgamberit alejhi selam. Ndaj një ditë hebrenjtë erdhën tëk I Dërguari i Allahut (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!) dhe i thanë; ''O Muhammed! (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!) në erdhëm të bëjmë një marrëveshje paqëje dhe bashkëpunimi me ju, kështu që as ju nuk prisni armiqsi prej nësh por as në prej jush.'' Pejgamberi alejhi selam e pranoi këtë kërkesë të tyre dhe përgatiti një konventë me 55 pika me karaktëristikat si më poshtë;

1. Tërritori u bë baza për dhënien e shtëtësisë, në vend të prej ardhjes fisnore. Të gjithë banorët u bënë një komunitët, duke përfshirë politëistët dhe hebrenjtë (nënët 20 b dhe 25).
2. Profeti (a.s.) u bë Udhëheqësi i Shtëtit dhe i Gjykatës së Lartë të Apelit.
3. U hodh poshtë praktika e tiranisë dhe e padrejtësisë (nënët 13, 15, 16, 36 dhe 47). Barazia u krijua si parim themelor i një shtëti islam (nënët 15, 17, 19 dhe 45).
4. Parimi pacta sunt servanda [marrëveshjet janë detyruese], siç parashihet në të drejtën ndërkombëtare modernë, u miratua duke lejuar fiset dhe pakicat e tjera që të aderonin në Kartën e Medinës.
5. Dispozita të veçanta u bënë në lidhje me vrasjen, strehimin e kriminëlëve, përgjegjësinë e përsonave që kryenin krime dhe përjashtimin e individëve nga nënshkrimi i paqës së veçantë, kur konsideroheshin armiq të shtëtit. Hebrenjve iu lejua një pjesë e plaçkës së luftës, gjithashtu edhe një pjesë në shpenzimet e luftës. Në këtë rast, ata nuk paguanin jizyah (taksë sondazhi).
6. Disa tradita, si paraja e gjakut, u mbajtën në parimin e 'urf' (zakonit), duke ruajtur atë që ishtë e shëndoshë dhe duke hequr atë që ishtë e korruptuar.
7. Kushtëtuta ishtë një dokument gjithëpërfshirës, që mbulon të të gjitha kërkesat: jurisprudencën, mbrojtjen, planët për bastisje dhe betëja, nëse sulmoheshin, resurset financiare, zekatin, traktatët dhe delegacionët.
8. Sistëmi politik i krijuar me Kushtëtutën e Medinës mbulon të funksionët e legjislaturës,42 gjyqësorit dhe ekzekutivit, duke parashikuar sistëmin modern të shtëtit.

"nëse do të më besonin dijetarët e hebrenjëve të gjithë të gjithë fiset hebrenje do të më kishin besuar."
Hadith

9. Qytëti i Medinas është vënd që do të mbrohet nga të gjithë banorët e saj, pa dallim feje.
10. Formohet Fondi i sigurimit shoqëror për blerjen e shtëtasve të vet që ziheshin robër të luftës dhe për pagesën e çmimit të gjakut;
11. Ndalohet tirania në çdo formë dhe u ndalohet të gjithëve që ta fshehin kriminëlin;

Mes banorëve të Medinës duhet të mbizotërojë paqja, toleranca dhe ndihma reciproke;

Nuk i lejohet asnjë përsoni të lidhë marrëveshje më ndonjë shtët apo t'i shpallë luftë pa qënë kompetënt. Kjo e drejtë i takon vetëm pushtëtit. Dhe hebrenjtë nuk do ti mbetën besnik marrëveshjes dhë nuk do ti sulmojnë ata në asnjë mënyrë.[135]

O i Dashuri Im Mos u Brengos

Hebrenjtë armiqësinë ndaj Pejgamberit a.s. e fshehën brënda vetëve të tyre. Pas marrëveshjes së lartpërmendur ata filluan të vijnë në grupe tëk I Dërguari i Allahut (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!). Njëkohësisht hebrenjtë e dinin që Muhammedi a.s. vërtëtë është I Dërguari i Allahut (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!), Por prej xhelozise (përse ai nuk i përkistë fisit të tyre) nuk e pranonin pejgamberllëkun e tij.

Mbi qasjet e tyre Pejgamberi alejhi selam tha; **''nëse do të më besonin dijetarët e hebrenjëve të gjithë të gjithë fiset hebrenjë do të më kishin besuar.''** Pra inati dhe këmbëngulja e hebrenjëve për të mos e besuar Pejgamberllikun e Muhammedit alejhi selam e kishtë brengosur shumë atë. Brengosjen e Muhammedit alejhi selam Allahu xh.sh. e qëtësoi me ajetin kuranor; **'' O i Dërguar! Mos u shqëtëso për ata të cilët me të shpejt bien në mosbesim, të atillë që thonë: "Në besojmë" me gojë, por në zemrat e tyre nuk ka aspak besim. Ka edhe nga jehuditë prej atyre që dëgjojnë me zell çdo gënjështër - dëgjojnë edhe prej atyre që as nuk kanë ardhur fare tëk ti. Ata shtrembërojnë fjalët duke ua ndërruar vendin; ata thonë** (u thonë njërëzve**): "Në qoftë se ju jepet kjo gjë e kjo gjë, merreni atë, por në qoftë se nuk ju jepen këto gjëra, atëherë refuzoni!" Dhe për këdo që Allahu dëshiron ta fusë në Fitnëh** (gabim, sprovë për shkak të mospranimit të Besimit), **ju nuk mund të bëni asgjë kundër Allahut. Janë ata, zemrat e të cilëve Allahu nuk do t'i** pastrojë (nga mosbesimi dhe hipokrizia); **për ta ka turpërim në këtë botë dhe në Botën e Pastajme ndëshkim të madh.''**[136]

Për shkak të marrëveshjes së Medinas sahabët kishin krijuar lidhje të ngushta me komshinjtë e tyre hebrenj. Por Allahu ju a ndaloi miqësinë atyrë në ajetin ku thotë; **'' O ju që keni besuar! Mos i merrni për Bitanah** (ndihmues, këshillues, mbrojtës, shokë, miq etj) **ata që janë jashtë fesë suaj, mbasi ata nuk do të lënë gjë pa bërë për t'ju prishur ju. Ata duan t'ju shkatërrojnë juve egërsisht. Urrejtja tashmë është dukur të dalë qartë nga goja e tyre, por ajo çfarë fshehin gjokset e tyre është akoma më e tmerrshme. Në të vërtëtë, Në i kemi bërë të qarta për ju Ajetët** (shenjat, provat,treguesit)**, nëse jeni që kuptoni.''**

Gjatë këtyre kohëve mushrikët e Mekkas vazhdonin ti nxisnin me presionët e tyre mushrikët, hebrënjtë dhe munafikët e Medinas. Ata kërkonin prej këtyre të fundit

[135] Suheylî, Ravd-ul-unf, IV, 289.
[136] Mâide 5/41.

Një Fotografi e Medinas së vjetër (1890)

egzekutimin e Muhammedit alejhi selam. Pra synimi i tyre ishtë shuarja e dritës së Islamit dhe egzekutimi i të Dërguarit të Allahut xh.sh. (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!).

"Dhe luftoni në rrugën e Allahut ata që ju luftojnë ju, por mos i kaloni kufijtë. Vërtet Allahu nuk i do ata që i kalojnë kufijtë. I vrisni kudo që t'i gjeni dhe i nxirrni jasht nga çfarë ata ju kanë përzënë ju."
Bakara 190

Ndërsa Pejgamberi a.s. edhe pse i shihtë armiqësitë e tyre ndaj tij nuk rështë së kërkuari rrugën e marrëveshjes me to dhe ju bëntë thirrje atyre të pranonin Islamin. Por disa prej sahabëve kur shihnin armiqësinë e mushrikëve thoshin se ka ardhur koha ti luftojmë ata. Por Pejgamberi alejhi selam ju thoshtë atyre se nuk ka ardhur koha e luftimit ndaj bëni durim deri sa Allahu të na trgojë një rrugëzgjidhje. Intrigat e hebrenjëve, sulmet e mushrikëve dhe dyfytursia e munafikëve i kishtë çuar shabët deri aty sa që i lutëshin Allahut xh.sh.; ''O Zot! Na jep leje të luftojmë me armiqtë e Të Derguarit (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!) dhe me armiqtë e Islamit.''

I Dërguari Allahut (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!) edhe pse e shihtë se lufta me mushrikët tashmë ishtë e pashmangshme ai vazhdontë të këmbëngultë për të gjetur rrugët e paqës. Njëkohësisht ai pristë prej Allahut xh.sh. që ti tregojë rrugëdaljen apo lejen për ti luftuar mushrikët. Nuk kishtë kaluar shumë kohë kur Xhebraili a.s. erdhi tëk I Dërguari i Allahut (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!) dhe i solli ajetët kuranore ku Allahu xh.sh. thotë;

''Dhe luftoni në rrugën e Allahut ata që ju luftojnë ju, por mos i kaloni kufijtë. Vërtët Allahu nuk i do ata që i kalojnë kufijtë. I vrisni kudo që t'i gjeni dhe i nxirrni jasht nga çfarë ata ju kanë përzënë ju. Dhe El-Fitnëh (mohimi i Allahut dhe adhurimi i të tjerëve përkrah Tij**) është më e keqë se vrasja. Po kështu mos luftoni me ta në Xhaminë e Shenjtë (El-Mesxhidi-el-Haram në Mekë), derisa ata t'ju luftojnë ju atje të parët, por nëse ju sulmojnë, atëherë i vrisni ata. Ky është shpërblimi për jobesimtarët. Por nëse ata ndalen, atëherë Allahu është gjithnjë Falës i Madh, Mëshirëplotë.''**[137]

Me pas zbriti dhe ajeti tjetër në të cilin Allahu xh.sh. thotë; **Dhe i luftoni ata derisa të mos ketë më Fitnëh (**mohim dhe adhurim të të tjerëve përkrah Allahut**) pasi adhurimi është vetëm për Allahun. Por nëse ata ndalen, le të mos ketë pra tëjkalim përveçse kundër Dhalimunëve** (politëistëve, keqbërësve).[138]

Nuk e lavdëroj Muhamedin a.s. me fjalët e mia,
Por i jap vlerë fjalëve të mia me Muhamedin a.s..

(Nuk mund ta lavdëroj Muhamedin alejhisselam,
Me të, i jap vlerë shkrimeve të mia.)"

Imâm-ı Rabbânî (rahmetullahi aleyh)

[137] Bekara: 2/190-192.
[138] Bekara: 2/193.

LUFTËRAT DHE XHIHADI

Në Mekkë, idhujtarët u bënin shumë padrejtësi muslimanëve. Disa i rrihnin, disa i kishin plagosur në kokë dhe disa i torturonin dhe dhunonin në mënyra të ndryshme. Atëherë nuk kishtë leje për luftë, sepse idhujtarët ishin të shumtë dhe lufta do të ishtë kundër muslimanëve. Pasi u transferuan në Medinë, numri i sahabëve u rrit. Me ndihmën e Ensarëve, muslimanët u bënë më të fuqishëm. Myslimanët u forcuan dhe xhihadi u bë i ligjshëm. U dha leja për të luftuar kundër mushrikëve.

"Dhe luftoni në rrugën e Allahut ata që ju luftojnë ju, por mos i kaloni kufijtë. Vërtet Allahu nuk i do ata që i kalojnë kufijtë."
Bakara 190

Marshimet, Luftërat dhe Xhihadi

I Dërguari i Allahut Muhammedi (sallallahu alejhi ve sellem), për të ruajtur rendin në Medinë dhe për të kontrolluar sulmet e armiqve, organizoi serije (grupe të vogla ushtarake, njësi të vogla) ose pika ushtarake që kontrollonin kufinjtë e Medinës. Numri i atyre që merrnin pjesë në këto serije, në të cilat i Dërguari i Allahut nuk merrtë pjesë përsonalisht, variontë nga pesë deri në katërqind vetë. Luftërat në të cilat i Dërguari i Allahut merrtë pjesë vetë dhe i udhëhiqtë vetë quhen **Gazve**.

Shkuarja e ushtarëve në luftë quhet **Sefer**, ndërsa gjendja e luftës quhet **Sefreberlik** (mobilizim).

I dashuri ynë Pejgamberi a.s. për të parandaluar sulmet e papritura të mushrikëve, dhe për të marrë masat e nëvojshme të sigurisë organizoi patrulla dhe vendosi sistëmin e rojeve në Medinë.

I Dërguari i Allahut (sallallahu alejhi ve sellem), mori pjesë në njëzet e shtatë gazë. Të cilat janë si më poshtë;: Ebva (Veddan), Buvat, Betëja e Parë e Bedrit (Safevan, Bedri i Parë), Dhul Ushajra, Bedri (Bedri i Madh), Karkarat el-Kedr, Benu Kajnuka, Sevîk, Gatafan (Enmar, Dhi-Amr), Bahran (Benu Sulejm, Nëxhran), Uhudi, Hamra el-Esed, Benu Nadir, Bedri i Vogël (Bedri Sugra), Dhatu'r-Rikâ, Dumetu'l-Xhendel, Murejsi (Benu Mustalak), Hendeqi (Ahzab), Benu Kurejdha, Benu Lihjan, Gabe (Dhi Karde), Hajber, Vadi-ul-Kura, Çlirimi i Mekës, Hunëjni, Taifi dhe Tëbuku. Nga këto gazë, vetëm në nëntë prej tyre pati përplasje. Këto gazë janë: Bedri (Bedri i Madh), Uhudi, Murejsi (Benu Mustalak), Hendeqi (Ahzab), Benu Kurejza, Hajberi, Vadi-ul-Kura, Hunëjni dhe Taifi. Meka u çlirua pa luftë dhe të gjithë banorët e saj u bënë myslimanë.

Në disa gazve nuk pati përplasje, në disa prej tyre u arritën marrëveshje pa luftë, ndërsa në disa përplasje tjera jobesimtarë nuk guxuan të përballeshin me myslimanët, ndërsa shumica e jobesimtarëve, sapo morën vesh se ushtria myslimanë po vintë, ja mbathën nga fushbetëja duke u fshehur nëpër male.

Nëse dëshiron paqë dhe harmoni
Luftës përgatitju dhe rri në gadishmëri

Abdylhak Molla

Serijjet e Të Dërguarit të Allahut

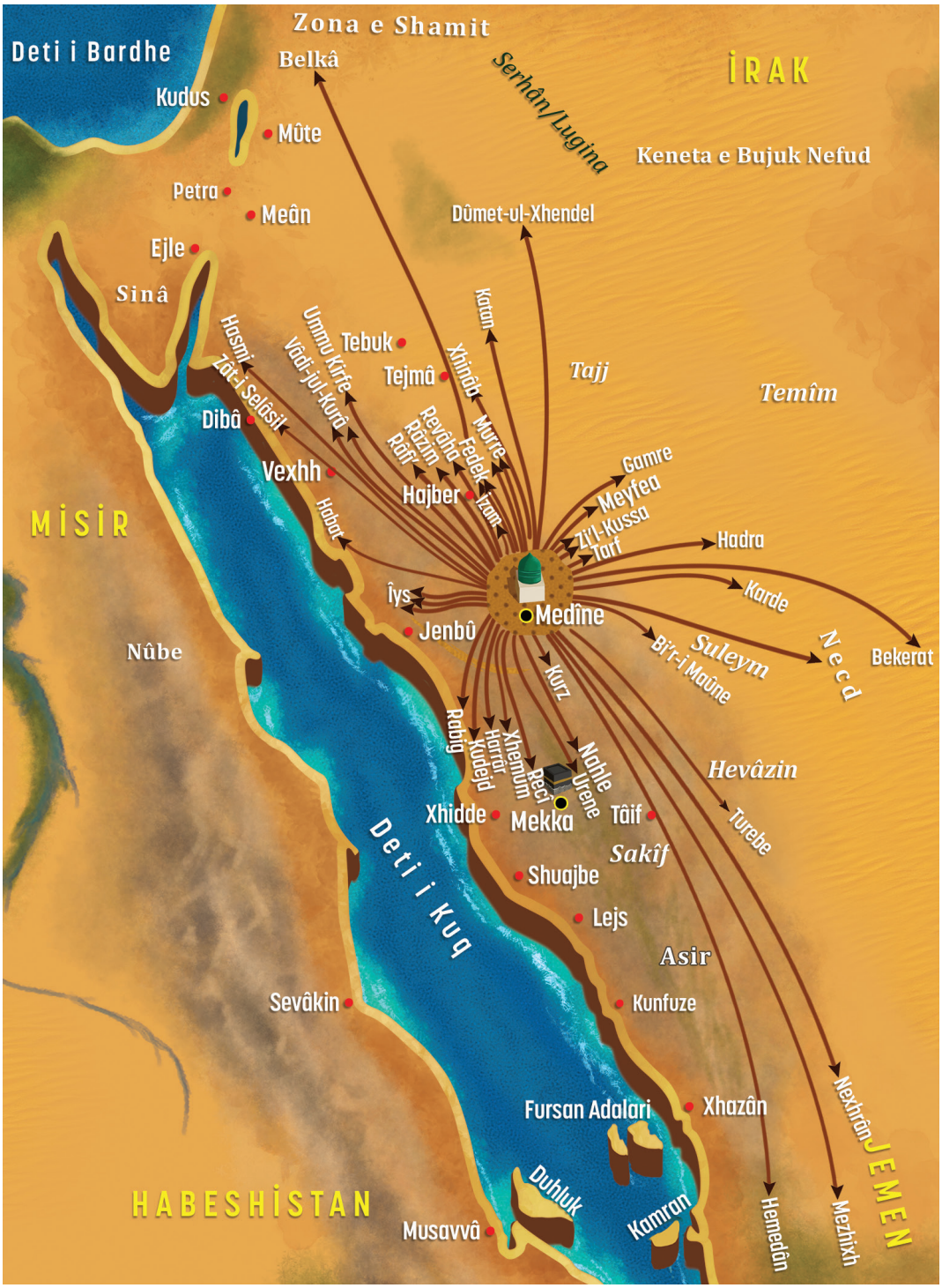

Serijjet e Para

Njësia e Hamzait r.a.

"Dilni në xhihad në rrugën e Allahut, duke përmendur emrin e Allahut! Luftoni kundër atyre që nuk e njohin Allahun."
Hadith

Mushrikët ishin të fuqishëm edhe ekonomikisht edhe ushtarakisht dhe që ata të dobësoheshin duheshin prerë rrugët tregtare që kalonin nga Medina. Në atë kohë, u dëgjua se një karvan idhujtarësh po kalontë pranë Medinës. Në fillim të muajit Ramazan të vitit të parë Hixhri, i dashuri ynë Pejgamberi a.s. urdhëroi menjëherë përgatitjet për një ekspeditë dhe caktoi hazretin Hamzain r.a. si komandant të tridhjetë kalorësve. Pasi i këshilloi të kenë frikë nga Allahu dhe të sillen mirë me tregtarët ju tha: **'Dilni në xhihad në rrugën e Allahut, duke përmendur emrin e Allahut! Luftoni kundër atyre që nuk e njohin Allahun...'** dhe i dha hazretit Hamza një flamur të bardhë në dorë.

Hazreti Hamzai r.a., me kalorësit e tij, u nis drejt karvanit të idhujtarëve që mbrohej nga treqind kalorës. Kur karvani arriti në vendin e quajtur Sifr-ul-Bahr, në rrugën e cila vintë nga Shami (Sirinë e Sotme) dhe shkontë për në Mekka. Kur ata u përballën me myslimanët që komandoheshin nga Hamzai r.a. i cili i rreshto këto të fundit për luftë dhe u bëri gati për betëjë. Në atë moment Mexhdi bin Amr el-Cuhejni ndërhyri mes dy palëve. Mexhdi bin Amr el-Cuhejni ishtë aleat i të dyja palëve. Duke parë se myslimanët ishin shumë të paktë dhe idhujtarët shumë të shumtë, ai mendoi se myslimanët mund të mposhtëshin. Duke shpresuar për vazhdimësinë e përjetshme të shtëtit mysliman, ndërhyri si ndërmjetës dhe i bindi të dyja palët të heqin dorë nga lufta. Pas kësaj, hazreti Hamza dhe shokët e tij u kthyen në Medinë. Kur veprimi i Mexhdit iu paraqit të Dërguarit të Allahut, ai shprehu kënaqësinë e tij dhe tha: **''Ka bërë një punë të bekuar, të mirë dhe të drejtë.''**[139]

Njësia e Ubejde bin Harisit r.a.

Pas asaj që ndodhi me njësinë e Hamzait r.a., njësitë që kontrollonin pikat kufitare të Medinas nuk u ndërprenë. Hazretit Ubejde bin Harisit iu dhanë rreth gjashtëdhjetë ose tëtëdhjetë ushtarë dhe u dërgua në zonën e quajtur Rabig. Sapo dy ushtritë u përballën me njëra-tjetrën, të dyja palët filluan të hedhin shigjeta. I pari që hodhi shigjetë nga ushtria myslimanë ishtë Sa'd bin Ebi Vakkas. Dyqind idhujtarë nën komandën e Ebu Sufjanit, duke menduar se pjesa më e madhe e ushtrisë myslimanë ishtë në pritë, u frikësuan nga myslimanët dhe e gjetën shpëtimin duke u larguar.[140]

Të luftojmë në rrugën e Allahut, të fitojmë nder e lavdi
Në Kur'an, i Madhërishmi Allah na premton triumferi.

Gazvet e Para

Gazveja e Veddanit

Gazveja e Veddanit gjithashtu quhet edhe si Gazveja e Ebvâs. Është gazveja e parë që Pejgamberi a.s. ka marrë pjesë vetë. Kjo Beteja ka ndodhur në muajin e dymbëdhjetë të hixhrit. Pajgamberi a.s. para se të diltë nga Medina Sa'd bin Ubaden e la si përfaqësues të tij në Medinë.

Njësia që u dërgua kundër Kurejshëve dhe fisit Benî Damra përbëhej nga gjashtëdhjetë përsona. Flamuri e mabantë Hamzai r.a.. Por gjatë rrugës nuk u

[139] Vâkıdî, Megâdhî, I, 9; Kilâ'î, İktifâ, II, 6; SHemseddin SHâmî, Subulu'l-Hudâ, VI, 11.
[140] Vâkıdî, Megâdhî, I, 10; İbni Sa'd, Tabakât, II, 7; Kilâ'î, İktifâ, II, 3-4.

përballën me mushrikët Mekkas. Myslimanët arritën deri në vendin e quajtur Veddân. Dhe aty u arrit një marrëveshje me fisin Benî Damra. Në marrëveshje thuhej se;

"Përgëzime atyrë që vdesin në rrugën e Haxhit dhe atyrë që dalin në luftë në rrugë të Allahut."
Hadith

1. Fisi Damra nuk do të ndihmojë, në asnjë mënyrë, mushrikët e Mekkas.
2. Siguria e jetës dhe pasurisë së Damra do të jetë nën mbrojtjen e myslimanëve,
3. Në këmbim, kur Pejgamberi të thërrasë fisin Damra për ndihmë në një luftë, ata do ti përgjigjen pa kushtë thirrjes së tij.

Gazveja e Buvatit

Kjo gazve është gazveja e dytë e Pejgamberit a.s.. Ajo ka ndodhur në muajin Rebî'ul-evvel të vitit të dytë të vitit, sipas kalendarit Hixhri. Saib bin Osman bin Maz'un u la si përfaqësues i Pejgamberit në Medina. Kur u mor vesh se një karvan idhujtarësh nën drejtimin e Ebu Sufjanit, me njëqind njërëz dhe dy mijë e pesëqind deve, po shkontë në Sham, u dërgua një grup prej dyqind ushtarësh kundër karvanit të Kurejshëve. Megjithëse çdo vend deri në malin Buvât u kontrollua me kujdes, idhujtarët ndërruan rrugë dhe nuk u përballën me myslimanët.

Gazveja e Dhul Ushejerës

Kjo gazve ndodhi në fillim të muajit të gjashtëmbëdhjetë të Hixhrit. Atë kohë erdhi lajmi se një karvan i madh tregtar idhujtarësh nga Meka, nën komandën e Ebu Sufjanit, po shkontë në Sham. Pejgamberi a.s. në Medina la Ebu Seleme bin Abdulesed si përfaqësues në të tij. Flamuri iu dha hazretit Hamzait r.a.. Myslimanët kishin tridhjetë deve dhe kalonin radhazi sikur kalon një kolonë ushtarake. Kur arritën në vendin e quajtur Ushejre, numri i tyre arrintë rreth njëqind e pesëdhjetë ose dyqind ushtarë, pritën disa ditë por nuk arritën të kapnin karvanin e Ebu sufjanit. Mslimanët gjatë qëndrimit në Ushejre bënë paqë me fisin e Beni Myxhidli dhe u kthyen në Medinë pa bërë luftë.

Gazveja e Parë e Bedrit

Gazveja e parë e Bedrit ndryshe quhet Gazveja e Safevân. Kjo ka ndodhur disa ditë pas kthimit nga Gazveja e Buvâtit. Këtë kohë erdhi lajmi në Medina se një Kurejshit i quajtur Kurdh bin Câbir Fihri, me njërëzit e tij kishtë bërë një sulm në malin Cemma dhe ju kishtë marrë grabitur bagëtitë që mbështëtësit e Pejgamberit a.s. po kullosnin në këto toka.

Pejgamberi a.s. u bë gati për sulm dhe duke lënë Zeyd bin Hârise si përfaqësues të tij në Medina dhe u nis me shokët e tij drejt vendit të ngjarjes. Flamuri këtë herë iu dha Aliut radijallahu anhu.

Kur Pejgamberi a.s. arriti në vendin e ngjarjes, Kurdhi së bashku me shokët e tij, duke lënë bagëtitë që kishin grabitur, ja mbathën dhe duke u strehuar nëpër zonë i humbën gjurmët. Edhe pse myslimanët kontrolluan çdo gur e kodër deri në luginën e quajtur Safevân të Bedrit nuk arritën ti gjejnë grabitqarët sulmues.

Njësia e Abdullah bin Xhurejshit (Seriyya Batn-ı Nahle)

Një ditë Pejgamberi alejhi selam dëshiroi të organizontë një serijje (njësi ushtarake) për të survejuar Kurejshët. Ai urdhëroi që Abu Ubejde bin Xherrah të emërohej komandant i njësisë që do të dërgohej në këtë survejim. Pasi mori këtë urdhër, Abu Ubejde bin Xherrah filloi të qantë nga dhimbja e qëndrimit

Gazvet e Pejgamberit alejhi selam

larg Pejgamberit a.s.. Prandaj, Resulullahu sallallahu alejhi ve sellem emëroi si komandant Abdullah bin Xhahsh.[141]

Abdullah bin Xhahsh ishtë një njëri i apasionuar pas Islamit. Kur u bë mysliman, qafirët e torturonin në mënyra të paimagjinueshme, por ai u përballontë atyre me forcën e besimit dhe i përballontë vuajtjet e tyre me qëndresë. Për këtë arsye, Pejgamberi a.s. për të tha: "Ai është nga ata që e duron më shumë urinë dhe etjen." Abdullah bin Xhahsh dëgjontë lajmet e ngushëllimit për dëshmorët dhe gjithmonë dëshirontë që dhe ai të bientë dëshmorë. Për këtë ai luftontë guximshëm dhe pa pikë frike në frontin e luftës.

Hazreti Abdullah bin Xhahsh thotë se: "Atë ditë kur Pejgamberi alejhisselam pasi kreu namazin e jacisë më thirri dhe më tha; "Nësër në mëngjes herët eja i përgatitur dhe i armatosur për luftë. Sepse nësër do të të dërgoj diku,"

Në mëngjes u përgatita ashtu sikur më kishtë pororsitur Pejgamberi a.s. dhe shkova herët në xhami. Pejgamberi alejhisselam, pasi e kreu namazin e sabahut, u kthye në shtëpi. Duke qënë se kisha ardhur më parë, prisja para derës së tij. Aty gjeta disa prej sahabëve që do të vinin me mua, Pejgamberi a.s. mu drejtua dhe me tha; "Të emërova komandant mbi këta njërëz," dhe duke më dhënë një letër shtoi se; "Shko! Pas dy nëtëve, hap letrën. Vepro sipas asaj që është shkruar në të." Kur e pyeta se; "! Në cilin drejtim të shkoj? O Resulallah'' Ai më tha "Nisu për në Nëxhd. Shko drejt Rekije, aty drejt pusit!"

Kur u emërua Abdullah bin Xhahsh për ekspeditën në Nahle, ju dha titulli prijesi i besimtarëve (emirulmu'minin). Ai ishtë i pari që u quajt emirulmu'minin (prijësi i besimtarëve) në Islam. Ai, së bashku me një grup të përbërë prej tëtë ose dymbëdhjetë përsonash, arriti në Melel pas dy ditësh. Kur ariti atje hapi letrën që i kishtë dorëzuar Pejgamberi alejhi selam ku thoshtë;

"Bismillahirrahmanirrahim. Kur të lexosh këtë letër, ec në emër të Allahut dhe me bekimin e Tij deri në luginën Nahle, lugina që gjëndet në mes Mekes dhe Taifit. Asnjë nga shokët e tu nuk duhet të detyrohet të vijë me ty! Duhet të survejosh dhe ndjekësh Kurejshët dhe karvanin e tyre në luginën Nahle. Na dërgo informacion për çdo ndodhi dhe çfar do që të ndodh me ata."

"O Xhebrail! Unë dëshiroj që Allahu të ma kthejë fytyrën (orientimin e namazit) nga kibla e hebrenjve drejt Qabes."
Hadith

Emiri i besimtarëve Abdullah bin Xhahsh, pasi lexoi letrën, tha: "Në jemi robër të Allahut dhe do të kthehemi tëk Ai. E dëgjova dhe do të përmbush urdhrin e Allahut dhe të Pejgamberit tonë të dashur." Më pas ai e puthi letrën dhe e vendosi në kokë. Pastaj iu drejtua shokëve të tij: "Cili nga ju dëshiron të bëhet dëshmor, le të vijë me mua. Ai që nuk dëshiron mund të kthehet. Askush nuk është i detyruar të vijë në betëjë. Nëse nuk vini, unë do të shkoj vetëm dhe do ta përmbush urdhrin e Pejgamberit aleyhisselam." Ndërsa shokët ju përgjigjën të gjithë njëzëri: " O Xhahsh! Në i kemi dëgjuar urdhërat e Pejgamberit a.s. një për një. Ndaj në do t'i bindemi Allahut, Resulullahut sallallahu alejhi ve sellem dhe ty o prijësi i besimtarëve. Nga cilido drejtim që ti të dëshirosh, në me bekimin e Allahut do të ecim pas tëje."

Kjo njësi e vogël e udhëhequr nga Abdillah bin Xhahshi pjesë e së cilës ishtë edhe Sa'd bin Ebi Vakkas, u nis për në Hixhaz dhe shkoi deri në Nahle. Aty u fshehën dhe filluan të survejonin Kurejshët që kalonin aty pranë. Në këtë moment po kalontë një

[141] İbni Hishâm, Sire, I, 601; Vâkıdî, Megâdhî, I, 2; İbni Sa'd, Tabakât, II, 7; Taberî, Târih, II, 410; Kilâ'î, İktifâ, II, 9-10.

karvan Kurejshitësh. Devet e tyre ishin të ngarkuara mirë me mall. Myslimanët pa ju trembur syri iu afruan karvanit dhe i ftuan ata në Islam. Mirpo kur panë se ata nuk pranuan thirrjen e tyre, filluan të luftonin me ta ku rranë njërin prej tyre dhe kapën dy të tjerë. Ndërsa njëri ju iku sepse ai ishtë kalorës dhe nuk zbriti nga kali. Të gjitha pasuritë e mushrikëve që ishin në atë karvan përfunduan në duart e myslimanëve. Abdullah bin Xhahsh pasi ndau një të pestën e këtyre pasurive për Resulullah ju dha pjesëtarve të betëjës pjesën që ju takontë nga kjo betëjë. Kjo ishtë dhe pasuria e parë që muslimanët moren si triumforë të një përleshje luftarake.

Pejgamberi alejhi selam duke u shpjeguar pengjeve Islamin. Pra ju bëri thirrje atyre që ata të pranonin Islamin por prej tyre vetëm Hakem bin Kejsâni u bë musliman ndërsa Osman bin Kejsân e refuzoi Islamin dhe kërkoi që të shkoi në Mekke, keuërkesë të cilën e pranoi Pejgamberi a.s. dhe e la të lirë.

Mesxhidi me Dy Kible (Xhamia me Dy Drejtime)

I Dërguari ynë i Allahut xh.sh. (sallallahu alejhi ve selam) kishtë plot shtatëmbëdhjetë muaj që që kishtë emigruar në Medinë. Deri atë kohë kur i falnin namazet duke u kthyer drejt Bejtul-Mukaddesit (Mesxhidul Aksa i sotëm) që ndodhet në Kudus-Jeruzalem. Mirëpo ishin përhapur lajmet që hebrenjtë thanin se: "Çfarë punë e çuditshme! Feja e tij është ndryshe nga në, por kibla e tij është sikur e jona!" Mirepo kur arritën këto bilbëzima të hebrenjëve deri tëk i Dërguari i Allahut xh.sh. (sallallahu alejhi ve selam), zemra e tij e pastër u brengos tëj mase.

Ndërsa Pejgamberi a.s. nga njëra anë brengosej prej bilbëzimave të hebrenjëve dhe nga ana tjetër zemrën ja kaplontë malli për Mekkan i erdhi Xhibrili alejhi selam dhe këtij të fundit i tha; **"O Xhebrail! Unë dëshiroj që Allahu të ma kthejë fytyrën (orientimin e namazit) nga kibla e hebrenjve drejt Qabes."** Xhebraili, alejhi selam, i tha**: "Unë jam vetëm një krijesë e Krijuesit të Gjithësisë. Ndaj Lutë vetë Allahun për këtë!"**

Pas kësaj ndodhie nuk zgjati shumë dhe Allahu suphanëhu ve tëala i zbriti ajetin e 144 të sures Bekara ku Allahu xh.sh. thotë; **''Vërtët që Në tashmë e kemi parë kthimin e fytyrës tënde** (O Muhammed salallahu alejhi ve selem) **drejt qiellit. Sigurisht që Në do të të drejtojmë ty drejt një Kibleh (drejtim falleje) që do të të kënaqë ty; kështu pra ktheje fytyrën tënde në drejtim të Mesxhidil-Haramit** (Xhamisë së Shenjtë në Mekë). **Dhe kudo që të jeni ju, o njërëz, ktheni fytyrat tuaja në falje në këtë drejtim. Padyshim, atyre që u janë dhënë Librat e Parë (jehuditë e të krishtërët) e dinë mirë këtë gjë, se** (kthimi juaj drejt Kabës në Mekë gjatë faljeve) **është e vërtëta nga Zoti i tyre. Dhe Allahu nuk është i pavetëdijshëm për çfarë ata veprojnë.''**

Sipas transmetimeve kur zbriti ky ajet kuranor ishtë mesi i muajit Shaban. Atë kohë i Dërguari i Allahut ndodhej në xhaminë e Beni Selime dhe po udhëhiqtë shokët e tij në namazin e drekës ose ikindisë. Sipas transmetimve thuhet se ata ishin në rekatin tretë të namazit. Dhe kur iu urdhërua Pejgamberit alejhi selam që të kthehen drejt Qabesë. Ai menjëherë e kthyu fytyrën e tij drejt Qabesë së bekuar. Edhe shokët e nderuar të Profetit a.s. gjithashtu u kthyen në atë drejtim, duke ndjekur Pejgamberin e dashur të Allahut. Që nga ajo ditë kjo xhami është quajtur **"Xhamia e Kibletëjni-t''** që do të thotë xhamia me dy kible.

Më pas I Dërguari i Allahut shkoi në Kuba dhe me duart e tij të bekuara e rindërtoi mihrabin e xhamisë së parë që ishtë ndërtuar në Kuba dhe i ndryshoi muret e xhamisë sipas orientimit drejt Qabesë.[142]

[142] İbni Hishâm, Sîret, I, 549; Suheylî, Ravd-ul-unf, I, 409.

LUFTA E BEDRIT

" O Ummu Varaka! Ti qëndro në shtëpi dhe lexo Kuranin. Pa dyshim, Allahu do të ta dhurojë dëshmorësinë."
Hadith

Lufta e Bedrit në historinë e Islamit quhet edhe si Betëja e Dytë e Bedrit, Bedr-i Kital, Bedr-i Kubra. Me suksesin e Profetit a.s. dhe shkoëve të tij në ekspeditat e mëparshme, idhujtarët filluan të frikësoheshin. Tani karvanët e tyre udhëtonin në grupe dhe të shoqëruar me kolona ushtarake. Në vitin e dytë të Hixhretit, idhujtarët e Mekës mblodhën kapital nga çdo familje dhe dërguan drejt Shamit një karvan të përbërë me një mijë deve. Në krye të karvanit ishtë Ebu Sufjani, i cili ende nuk ishtë bërë mysliman. Karvanin e ruanin rreth dyzet ushtarë të mirëstërvirue për luftë. Pasi të shitëshin mallrat në Sham me të gjithë paratë që do të fitonin do të blinin armë dhe këto armë do të përdoreshin në luftë kundër myslimanëve që tashmë ishin transferuar në Medina.

Kur i Dërguari i Allahut (sallallahu alejhi ve selam), mori lajmin se idhujtarët po dërgonin për tregti drejt Shamit një karvan të madh, ai dërgoi disa nga Muhaxhirët për të mbledhur informacionë rreth tyre. Kur arritën në vendin e quajtur Dhul Usheira, mësuan se karvani kishtë kaluar dhe u kthyen në Medinë për ti dhënë lajmin Pejgamberit alejhi selam. Pra nëse armët dhe mallrat e mosbesimtarëve do të bllokoheshin pa ju rënë në dorë atyre, ata nuk do të mund të dëmtonin myslimanët dhe do të humbnin fuqinë që ata po mblidhnin kundër myslimanëve. Për këtë arsye, i Dërguari i Allahut (sallallahu alejhi ve selam), pasi bëri një vlerësim të situatës, filloi menjëherë përgatitjet për luftë kundër mushrikëve mekkas.

Pejgamberi alejhi selam në vend të tij, në Medina, la Abdullah ibni Ummi Mektumin. Ndërsa Talha bin Ubejdullahin dhe Sa'id bin Zejdin e dërgoi për të mbledhur informacionë rreth kthimit të karvanit. Për shkak të sëmundjes së rëndë të gruas së Hazretit Osmanit r.a. Profeti a.s. e urdheroi këtë të fundit të qëndrontë në Medinë. Më pas u dhanë detyra katër përsonave të tjerë, duke e bërë numrin e përgjithshëm të tyre tëtë. Pra për myslimanët parandalimi i armëvë që të mos bienin në duart e mushrikëve dhe për pengimin e fuqizimit të tyrë kjo ishtë një mundësi që nuk duhej humbur. I Dërguari i Allahut bëri përgatitjet dhe mori me vetë 305 sahabë nga Muhaxhirët dhe Ensarët dhe u nisën drejt Bedrit. Kjo ka ndodhur më datën 17 të muajit të Ramazanit. Numri total i tyre, së bashku me ata që ishin caktuar në detyrat e vrojtimit, arriti në 313 ku gjashtëdhjetë e katër prej tyre përbëhej nga Muhaxhirët.

Mali i Bedrit është një vend ku kryqëzohen rrugët për në Mekë, Medinë dhe Siri.

Shumë prej të rinjëve, madje edhe prej grave kërkuan që t'i bashkoheshin Profetit alejhi selam në këtë ekspeditë. Një prej tyre ishtë edhe Ummu Varaka e cila shkoi tëk i Dërguari i Allahut dhe i tha: " O i Dërguari i Allahut! Prindërit e mi qofshin të flijuar për ty. Nëse më lejon, dua të vij të luftoj së bashku me ju. Edhe nëse nuk do mundem të luftoj më e pakta do të kujdesem për të plagosurit dhe të sëmurët. Ndoshta Allahu do të më dhurojë edhe mua dëshmorësinë!" I dashuri Profet, sallallahu alejhi ve selam, i tha: **" O Ummu Varaka! Ti qëndro në shtëpi dhe lexo Kuranin. Pa dyshim, Allahu do të ta dhurojë dëshmorësinë."**

Sa'd bin Ebi Vakkas tregon se: "Kur Resulullahu (paqja qoftë mbi të) dontë të kthentë mbrapsht fëmijët që kërkonin të shkonin në betëjë me në, vëllai im Umeyr u përpoq të fshihej dhe të mos shihej. Aitëherë ishtë gjashtëmbëdhjetë vjeç a. Unë e pyeta: 'Çfarë të ka ndodhur që po fshihesh?' Ai tha: 'Kam frikë se Resulullahu do të më

Xhamia e Kibletëjni-t

Kibla e parë e myslimanëve ishtë në drejtim të veri-përëndimit, pikërisht drejt Xhamia Al-Aksa që ndodhet në Palestinën e sotme. Pr kjo njëkohësisht ishtë edhe kibla e hebrenjve. Hebrenjtë talleshin me shokët e Profetit a.s. duke thënë se myslimanët po i kthejnë fytyrat nga kibla jonë. I dashuri ynë Profeti sallallahu alejhi ve selam, u lut tëk Zoti i Lartë Madhëruar dhe kërkoi që kibla e myslimanëve të bëhej Qabeja e madhërishme. Ndërsa i Dërguari i Allahut po udhëhiqtë një namaz të drekës [në një transmetim tjetër thuhet se ishtë namazi i ikindisë] në këtë xhami, u shpall ajeti që urdhërontë: "Kthehuni drejt Qabesë." Pastaj ata u kthyen drejt juglindjes, ku ndodhet Qabeja e madhërishme. Për këtë arsye, kjo xhami quhet "Xhamia e Kibletëjni-t", që do të thotë xhamia me dy kible.

konsiderojë të vogël dhe kështu do të më kthejë mbrapsht! Por unë dëshiroj të marr pjesë në betëjë dhe të fitoj dëshmorësinë nga Allahu.' Kur këtë ia treguan Resulullahut, ai i tha vëllait tim: **'Kthehu në shtëpi!'** Atëherë, vëllai im Umejri filloi të qantë. Atëherë Resulullahu, nuk mund t'i rezistontë lotëve të tij dhe i dha leje të vintë në betëjë. Ndërsa unë isha ai që ia vura shpatën Umejrit në brez sepse ai nuk ishtë në gjendje ta mbantë atë vetë."[143]

"O Allah! Ata janë në këmbë. Ti u jep atyre mjete transporti! O Allah! Ata janë të zhveshur. Ti i vesh ata! O Allah! Ata janë të uritur, ti i ushqë ata! Ata janë të varfër, bëji të pasur me bollëkun tënd!"
Hadith

Flamurin e të dashurit të gjithë botëve, të dashurit tonë të shtrenjtë Muhammedit a.s., e mbantë Mus'ab bin Umejri, Sa'd bin Mu'adh dhe Aliu radijallahu anhum.[144] Shokët e tij të nderuar kishin vetëm tre kuaj dhe shtatëdhjetë deve. Njëri nga kuajt ishtë i Mikdadit, njëri i Zubejrit dhe tjetri i Mersed bin Ebi Mersed. Dy ose tre përsona hipnin me radhë mbi një deve. Resulullahu, hazreti Aliu, Ebu Lubabe dhe Mersed bin Ebi Mersed hipnin me radhë mbi një deve. Por ata të gjithë e donin që Resulullahu të mos zbristë kurrë nga deveja dhe i thoshin: "Jeta jonë qoftë flijuar për ty, o Resulullah! Mos zbrisni nga deveja. Në do të ecim për ju." Por i Dashuri i Universit, duke mos e dalluar vetën nga të tjerët, tha: **"Ju nuk jeni më të fortë se unë për të ecur, as nuk jam i pasur dhe i privuar nga shpërblimi dhe sevapet më shumë se ju."** I Dërguari i Allahut (paqja, mëshira dhe shpëtimi i Allahut qoftë mbi të) dhe shokët e tij të nderuar ecnin shkretëtirës nën diellin përvëlues. Për më tëpër, ata ishin dhe agjërueshëm. Shokët e nderuar për të përhapur Islamin ecnin me dashuri dhe përkushtim pas të dashurit tonë Pejgamberit a.s.. Sepse ata ishin tëpër të vetëdijshëm se në fund të saj, ishtë kënaqësia e Allahut dhe e të Dërguarit të Tij, si dhe dëshira e tyre për të rënë dëshmorë në rrugën drejt xhenëtit. I dashuri ynë Profeti a.s. duke parë gjendjen e shokëve të tij, u lut: **"O Allah! Ata janë në këmbë. Ti u jep atyre mjetë transporti! O Allah! Ata janë të zhveshur. Ti i vesh ata! O Allah! Ata janë të uritur, ti i ushqë ata! Ata janë të varfër, bëji të pasur me bollëkun tënd!"**

Pejgamberi ynë i dashur dhe ushtria e tij e bekuar, ndërsa marshonin në këtë nxehtësi të madhe drejt Bedrit, njëkohësisht edhe karvani i idhujtarëve që vintë nga Shami po i afrohej Bedrit. Dy shokët që Profeti a.s. dërgoi për të marrë lajme nga karvani mësuan se karvani do të arrintë në Bedr brenda një ose dy ditësh dhe u kthyen me nxitim tëk i Dërguari i Allahut. Kur karvanët arritën në fshatin ku myslimanët morën lajmet, ata pyetën fshatarët: "A keni dëgjuar për ushtrinë e myslimanëve?" Ata thanë: "Nuk dimë gjë. Por dy prej shokëve të Pejgamberit (a.s.) erdhën dhe qëndruan këtu për një kohë, pastaj u larguan."

Ebu Sufjani, nisi të hulumtontë për vendndodhjen e ushtrisë myslimanë mirëpo kur shkoi për të hetuar vendinë tyr, shtypi jashtëqitjen e devesë dhe aty pa brenda fara hurme dhe tha: "Këto janë fara nga Medinëja. Mendoj se ata dy njërëz ishin vëshguesit e Muhamedit." Atë e kaploi një frikë e madhe dhe vendosi të largohej prej aty pa humbur kohë. Ebu Sufjani për të shkuar drejt Mekës përzgjodhi rrugën që ikën përgjatë bregdetit të Detit të Kuq. Përveç kësaj, ai për të lajmëruar mushrikët mekkas për situatën që ndodhej dërgoi një njëri të quajtur Damdam bin Amr Gifari në Mekë.[145]

Kur përsoni në fjalë arriti në Mekë, e çau këmishën nga para dhe nga mbrapa. Ai përmbysi shalën e devesë dhe thirri me zë të lartë: "Ndihmë! Ndihmë!... O kurejshë!

[143] İbni Sa'd, Tabakât, III, 150; Hâkim, Mustedrek, III, 208.
[144] İbni Hishâm, Sîret, I, 612; İbni Kesîr, Sire, II, 388; Kilâ'î, İktifâ, II, 18.
[145] İbni Hishâm, Sîret, II, 607; Suheylî, Ravd-ul-unf, III, 47.

RRUGËTIMI I BETËJËS SË BEDRIT

Shpejtoni të Shpëtoni Karvanët tuaj! Shpejtoni të shpëtoni mallrat tuaja që janë me Ebu Sufjanin, sepse ky i fundit është në rrëzik të sulmohet nga Muhammedi (a.s.) dhe shokët e tij. Nëse do të arrini, do ta shpëtoni karvanin tuaj!" Mekasit, pasi e dëgjuan këtë, menjëherë filluan përgatitjet e tyre. Ata mblodhën shtatëqind deve, njëqind kalorës dhe njëqind e pesëdhjetë këmbësorë. Kur i thanë Ebu Lehebi: "Ejani dhe ju!" ai nga frika që kishtë u justifikua duke thënë se ishtë i sëmurë dhe në vend të tij dërgoi As bin Hishamin. Ndërsa mushriku Umejje bin Halef e kishtë marrë çeshtjen e luftës me myslimanët si me frikë sepse ai kishtë dëgjuar Profetin e Allahut (sallallahu aleyhi ve sellem) duke thënë: **"Shokët e mi do ta vrasin Umejjen."** Pra kjo ishtë frika që kishtë Umejje bin Halef sepse ai e dintë se Profeti asnjëherë nuk largohej nga e vërtëta. Prandaj, për t'u mbrojtur nga insistimet e Ebû Xhehil, ai pretëndoi se ishtë i moshuar dhe shumë i shëndoshë. Megjithatë, pasi Ebû Xhehil e akuzoi për frikacak, ai u detyrua të shkontë në luftë kundër Pejgamberit alejhi selam.

Ushtria e mushrikëve përbëhej prej rreth një mijë veta. Të gjithë kishin veshur mburojë të hekurt. Kishin me vetë gra me zë të bukur që ti motivonin djemt dhe burrat e tyre në betëjë. Ata gjithashtu nuk kishin lënë pas dore instrumentët muzikore dhe alkoolin. Me një ushtri të tillë të fortë, ata ishin të menduar se do të fitonin me lehtësi, jo vetëm ndaj treqind vetave që përbëhëj ushtria e Pejgamberit a.s., por edhe ndaj një ushtrie prej mijë veta, sa ishin ata vetë. Madje disa prej mushrikëve kishin filluar duke llogaritur se cilët prej myslimanëve do t'i vrisnin dhe cilat pasuri do të merrnin prej tyr. Megjithatë, qëllimi i tyre më i madh ishtë të shfarosnin Islamin. Ky grup i egër politëistësh u nis me ritmin e defeve dhe këngëve motivuese që këndonin gratë.

Në këtë kohë, Ebû Sufjân kishtë bërë një distancë të konsiderueshme nga Badr dhe kishtë arritur pothuajse deri afër Mekkes. Dhe kur ishtë siguruar se rreziku i kishtë kaluar, ai dërgoi një njëri me emrin Kajs bin Imri-ul-Kajs të Kurejshët dhe e porositiatë ti lajmërojë ata me fjalët: "O Kurejsh! Ju kishit dalë nga Mekka për të mbrojtur karvanin tuaj, njërëzit dhe pasuritë tuaja. Në jemi shëndoshë e mirë, pa pësuar asnjë dëm dhe të çliruar nga rreziku i myslimanëve. Ndaj, kthehuni!... mos shkoni në Medinë për të luftuar me myslimanët!"

Kur Kajsi arriti tëk mushrikët dhe kur ju përcolli mesazhin e Ebu Sufjanit, Ebû Cehil tha: "Betohem se do të arrijmë në Badr dhe do të festojmë për tri ditë e tri nëtë, do të therim deve dhe do të pimë verë. Fiset përreth do të na shohin dhe do të na përgëzojnë, duke parë se nuk kemi frikë nga askush. Pas kësaj, askush nuk do të guxojë më të na sulmojë. O ushtri e pamposhtur e Kurejshëve! Marrshoni përpara.."

"Ai që nuk është në fenë tonë, nuk mund të jetë me ne."
Hadith

Kajsi e kuptoi se Ebu Xhehli nuk ishtë në gjendje të dëgjontë porositë e Ebu sufjanit dhe u kthye për t'i treguar Ebu Sufjanit situatën e Ebu Xhehlit. Ebu Sufjani, që ishtë një stratëg largpamës dhe i kujdesshëm, tha: "Mjerë Kurejshët! Ky është një plan i Amr bin Hishamit (Ebu Xhehlit). E bën këtë gjë vetëm nga pasioni për të qënë lider i mekkasve. Megjithatë, një sjellje e tillë e tëpruar është gjithmonë një mangësi dhe fatkeqësi e madhe. Nëse do të ndeshen me myslimanët, atëherë mjerë për Kurejshitët!" Me këtë, ai drejtoi karvanin me shpejtësi drejt Mekkës dhe arriti atje ku qëndrontë ushtria e mushrikëve.

Ndërkohë, i Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të) së bashku me shokët e tij po i afrohej Bedrit. Kur ndaluan, pa se në të mes ushtrisë

islame gjëndeshin dy idhujtarë nga Medinëja, të cilët quheshin Hubejb bin Jesaf dhe Kajs bin Muharris. Edhe pse Hubejbin kishtë një helmetë hekuri mbi kokë nuk i kishtë shpëtuar syve të Pejgamberit a.s., ndaj dhe i Dërguari i Allahut i tha Sa'd bin Muadhit: **"A nuk është ky Hubejbi?"** Ai u përgjigj: "Po, o i Dërguari i Allahut!" Hubejbi ishtë një luftëtar trim dhe i aftë. Ai dhe Kajsi iu afruan të Dërguarit të Allahut dhe ai i pyeti: **"Pse po vini me në?"** Ata ju përgjigjën: "Ti je djali i motrës sonë dhe fqinj i yni. Kemi ardhur me njërëzit tanë për të mbledhur plaçkë luftë." Kur i Dërguari e pyeti Hubejbin: **"A ke besuar në Allahun e Madhëruar dhe në të Dërguarin e Tij?",** ai tha: "Jo." Pejgamberi (paqja qoftë mbi të) i tha: **"Atëherë kthehu mbrapsht! Ai që nuk është në fenë tonë, nuk mund të jetë me në."**

Hubejbi ju përgjigj: "Të gjithë e dinë trimërinë dhe aftësitë e mia si luftëtar, unë jam ai që shkakton plagë në zemrën e armikut. Do të luftoj përkrah tëje kundër armikut për të marrë plaçkë." Por, i Dërguari i Allahut nuk pranoi propozimin e tij. Pas një kohe, Hubejbi përsëriti kërkesën e tij, por Pejgamberi përsëri e refuzoi duke thënë se nuk mund ta pranontë pa u bërë mysliman. Kur arritën në vendin e quajtur Revha, Hubejbi erdhi përsëri të i Dërguari i Allahut dhe tha: **"O i Dërguari i Allahut! Unë besoj në Allahun e Madhëruar, Zotin e të gjitha botëve dhe dëshmoj se ti je i Dërguari i Tij."** Pranimi i Islamit nga Kjasi e gëzoi shumë të Dërguarin e Allahut xh.sh..

Ushtria Islame tashmë kishtë arritur në luginën e quajtur Safra, dhe aty dëgjuan lajmin se mushrikët mekkas për të shpëtuar karvanin e tyre kishin ngritur një ushtri të madhe dhe po vinin drejt Bedrit. Atëherë për këtë situatë I Dërguari i Allahut i mblodhi shokët e tij dhe nisi të diskutoi me ta. Këtu ata i kujtuan se kur medinasit ishin betuar dhe i kishin dhanë besën të Dërguarit të Allahut xh.sh (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të) në Akabe, ata i kishin thanë: "O i Dërguari i Allahut! Eja në qytëtin tonë. Në do të të mbrojmë ty me jetën tonë kundër armiqve të tu dhe do të jemi ndjekësit e tu." Por tani ata ishin jashtë qytëtit Medinës (pra jsaht beslidhjes së Akabes) dhe përballë një ushtrie të madhe armike, që ishtë shumë më e shumtë në numër, njëkohësisht edhe e mirëpajisur me armë dhe pasuri të tëjmjaftueshme për luftë.

Kështu që i Dërguari i Allahut i pyeti shokët e tij për mendimin e tyre, nga muhaxhirët fajën e morën Ebu Bekr-i Siddik dhe Omer-ul Faruk, ata u ngritën dhe thanë se ishtë e nëvojshme të luftonin kundër mushrikëve mekkas. Po nga muhaxhirët u ngrit Mikdad bin Esved dhe tha: "O i Dërguari i Allahut! Çfarëdo që të jetë urdhri i Allahut të Madhëruar, zbatoje atë. Ec përpara me urdhrin e Tij. Në jemi gjithmonë me ty dhe nuk do të të braktisim kurrë. Nuk do të themi kurrë siç i thanë Izraelitët Musait (paqja qoftë mbi të): **Ata thanë: "O Musa! Në kurrë nuk do të hyjmë në të përderisa ata janë aty. Kështu që, shko ti dhe Zoti yt dhe luftoni ju të dy, ndërsa në nuk po luajmë fare prej këtu ku jemi."**[146] Në do të flijojmë jetën dhe kokën tonë për Allahun dhe të Dërguarin e Tij. O i Dërguari i Allahut! betohemi për Allahun që të ka dërguar ty Pejgamber për të na treguar në rrugën e drejtë, që nëse na dërgon përtëj detit në Abisini, përsëri do të shkojmë. Në kurrë nuk do të kundërshtojmë ty, as edhe për gjënë më të vogël. Jemi të gatshëm të përmbushim çdo urdhëresë tënden. Prindërit e mi, jeta ime dhe gjithçka që unë zotëroj, pra gjithçka e imja sot është e jotja dhe flijohet për ty dhe Allahun xh.sh." Kur dëgjoi

[146] Mâide: 5/24.

I Dërguari i Allahut këto fjalë që tha Mikdadi u gëzua shumë dhe nisi ti ti begatoi shokët e tij me lutje të mira[147].

Mirëpo këto ishin fjalët e muhaxhirëve (emigrantëve) ndaj mendimi i myslimanëve të Medinës (ensarëve) ishtë shumë i rëndësishëm, sepse ata ishin më të shumtë në numër dhe i kishin premtuar të Dërguarit të Allahut se do ta mbronin në Medinë. Sepse ata nuk i kishin dhënë ndonjë premtim Pejgamberit a.s. për të luftuar për të jashtë Medinës. Kur kjo çështje u kuptua, Sa'd bin Muadh nga Ensarët u ngrit dhe tha: "**O i Dërguari i Allahut! Nëse më lejon, do të flas në emër të Ensarëve." Dhe pasi ai mori leje, tha: "O i Dërguari i Allahut! Në të kemi besuar ty, e kemi pranuar Pejgamberllëkun tënde dhe kemi dëshmuar se çdo gjë që ke sjellë është e drejtë. Ndaj sot po ripërtërijmë dhe njëherë beslidhjen që kemi dhënë në Akabe. Ndaj ju bejmë me dije se kurrë nuk do ta kthejmë mbrapsht fjalën e dhënë, dhe kudo që të ti shkosh në gjithmonë do të jemi më ju nën urdhërat tuaja,. Urdhri yt tëk në është më i rëndësishëm se kokat tona. Dije se jeta dhe kokat tona janë të flijuara për ty. Betohemi në Allahun që ty të ka dërguar Pejgambe, se nëse ti futësh në det, edhe në do të futëmi pas teje. Asnjëri prej nësh nuk do të lërë ty të vetëm. Çfarëdo që të jetë në mendjen tënde, urdhëro dhe në do ta zbatojmë atë. Pasuritë tona së bashku me jetët tona janë të flijuara për ty. Në kurrë nuk do të ja kthejmë shpinën armikut dhe ty kurrë nuk do të lëmë të vetëm përballë armikut. Do na shohësh se në do të jemi të durueshëm në luftë. Shpresa jonë është që ty të të bëjmë të lumtur dhe të fitojmë kënaqësinë e Allahut xh.sh. dhe të të Dërguarit të Tij. Mëshira e Allahut qoftë mbi ty o I Dërguar."** Mirëpo kur dëgjuan sahabët së bashku me të dashurin e tyre Pejgamberin a.s. fjalët e Ensariut Sa'd bin Muadh r.a. aq shumë sa u gëzuan po aq shumë dhe u emocionuan. Ndaj ata të gjithë njëzëri dhe me një zemër të vetme u pajtuan me fjalët e tij. Ndërsa I Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të) u kënaq shumë dhe i përgëzoi Sadin r.a. dhe shokët e tij ensarë.

Tashmë të gjitha dyshimet ishin zhdukur. Pra sahabët, vetëm për të fituar kënaqësinë e Allahut dhe të Dërguarit të Tij (paqja dhe meshira e Allahut qofshin mbi të), do ta ndiqnin Pejgamberin a.s. ngado që ai ti urdhërontë. Pra pavarësisht sa i madh apo i fuqishëm të ishtë armiku, ata pa asnjë hezitim, madje duke shkuar me dashuri të plotë drejt vdekjes, për ta mjaftontë që i Dashuri i universit ti urdhërontë. Kur i Dërguari i Allahut pa vendosmërinë dhe entuziazmin e shokëve të tij ju lut Allahut xh.sh. që ti begatontë me kënaqësinë e Tij sahabët dhe Sadin radijallahu anhuma. Më pas I Dërguari i Allahut ju tha; **"Marshoni përpara! Tashmë unë po shoh triumfin tuaj dhe mposhtjen e mushrikëve në fushëbetëj. Marshoni përpara! Ndihma dhe kënaqsia e Allahut është me ju."** pas këtij përgëzimi sahabët u nisën drejt Bedrit me një intuziazëm të pa përshkruar.

Ardhja e Melaikeve në Ndihmë të Besimtarëve

Kohën kur sahabët arritën në Bedër, ishtë natë e xhuma. Profeti ynë i dashur i tha shokëve të tij: **"Shpresoj që nga ky pus afër kodrës së vogël të merrni disa informacionë."** Më pas urdhëroi që Aliun, Sa'd bin Ebi Vakkâs, Zubejr bin Avvâm së bashku me disa sahabë të tjerë të shkonin atje tëk pusi që ndodhej para tyre. Aliu r.a. dhe shokët e tij menjëherë, pa

"O i Dërguari i Allahut! Çfarëdo që të jetë urdhri i Allahut të Madhëruar, zbatoje atë. Ec përpara me urdhrin e Tij. Në jemi gjithmonë me ty dhe nuk do të të braktisim kurrë."
Mikdad bin Esved r.a.

[147] Ibni Sa'd, Tabakât, II, 14.

hezitim shkuan atje tëk pusi. Kur arritën atje panë aty karvanin që i dërgontë ujë mushrikëve Kurejshit. Kur ata i panë myslimanët, prej frikes iken me vrap. Por dy prej tyre ran peng. Njëri prej tyre ishtë skllavi i fisit Haxhxhâxh i quajtur Eshlem, ndërsa tjetri ishtë skllavi i fisit As bin Said që quhej Arîdh Ebû Jesâr. Kur i sollën këto të dy para Profetit a.s., ai ju tha: **"Ku janë Kurejshit?"** Ata u përgjigjën: "Janë vendosur pas kësaj kodre të dukshme." Profeti tha: **"Sa është numri i tyre?"** Ata thanë: "Nuk e dimë." Por kur i pyeti Profeti a.s. se: "**Sa deve therin ata çdo ditë?"** Ata ju përgjigjën: "Një ditë nëntë, një ditë dhjetë." Atëherë Profeti tha: **"Janë më shumë se nëntëqind, por më pak se një mijë."** Pastaj pyeti përsëri: **"Kush është nga elita e Kurejshit?**" Ata thanë: "Utbe, Shejbe, Hâris bin Amr, Ebul-Buhtërî, Hâkim bin Huzâm, Ebû Xhehli, Umejje bin Halef..." Kur ata e thanë këtë, Profeti u kthye nga shokët e tij dhe tha: **"sot Kurejshitët e kanë zbrazur zemrën e tyre për ju**." Më pas sahabët pyetën: "A kishtë ndonjë që u kthye nga Kurejshi?" Ata u përgjigjën: "Po, që që u kthye ishtë Ahnës bin Ebi Sherik nga Beni Dhuhre." Atëherë Profeti a.s. tha: **"Kur ai nuk e njihtë Allahun xh.sh. shpalljen e Tij Kur'anin dhe botën e përtëjme (Ahiretin), e ka drejtuar fishin Beni Dhuhure në rrugë të drejtë. A kishtë njëri tjetër që u kthye pas tij (Ahnësit)?''** Ata (pengjet) ju përgjigjën: " po pas tij u kthye edhe Adî bin Kab."[148]

Profeti për herë të fundit e dërgoi Omerin r.a. përqë tu thoshtë atyre se Muhammedi a.s. nuk dëshiron të luftoi me to. Kur arriti Omeri bin Hattâbi r.a. ju tha atyre**: "O Kurejshitë! Resulullahu (alejhi selam) thotë se: "Për mua paqja është më e dashur se lufta ndaj, hiqni dorë nga lufta dhe kthehuni në vendlindjen tuaj. Sepse është më e pranueshme të luftoj me dikë tjetër, përveç jush!..."**

"InshaAllah, nesër fialni do virtetë ne këtë vënd! InshaAllah, nesër në mëngjes filani do vritet këtu! Ja këtu! Dhe Aty"
Hadith

Kur dëgjuan kurejshitët për propozimin e Pejgamberit a.s dëgjuan Hâkim bin Hudhâmin i cili ju thoshtë: "O Kurejshitë! Muhamedi (a.s.) me plot të drejtë po ju therret për paqë. Nëse nuk e pranoni propozimin e tij, betohem se paskësaj thirrje ai nuk do të ndal pa e çuar deri në fund betëjen e tij!..." Ndërsa kur e dëgjoi Hakemin Ebû Xhehli nga zemrimi prej fjalëve të tij u ngrit në këmbë dhe tha: "Nëse do e pranonim Muhammedin (a.s.) në nuk do të ishim këtu. Ndaj sot në jemi betuar se do ti lajmë hesapet njëherë e përgjithmonë me Muhammedin (a.s.) dhe me pasuesit e tij. Kështu që askush më nuk do të marrë guximin të na i ndal udhët dhe karvanët tanë." Fjalimi i Ebu Xhehlit e bëri Omerin të kuptoi se tashmë nuk kishtë mbetur rrugë tjetër veç luftës, ndaj ai u kthye tëk Pejgamberi a.s. dhe e lajmëroi atë për situatën që përjetoi me Kurejshitët.

Atë natë Pejgamberi a.s. së bashku me shokët e tij të nderuar arriti para mushrikëve kurejshitë në Bedir dhe u vendosën pranë puseve të ujit. Aty Pejgamberi a.s. nisi të konsultohet me shokët e tij se ku duhet ti ndërtonin çadrat e vendqëndrimit. Prej sahabëve fjalën e mori 33 vjeçari Habbab bin Mundhir i cili tha; ''O i Dërguari i Allahut! Vëndqëndrimi ynë këtu a të është emruar nga Allahu xh.sh. apo ti me stratëgjinë tënde e pe të arsyeshme që në të ulemi këtu?'' ''Jo! Këtu më është dukur më e përshtatur për vetëmbrojtje në një luftë si kjo.'' Ju përgjigj Pejgamberi alejhi selam.

Kur dëgjoi fjalët e Pejgamberit a.s. Habbabi tha; '' O i Dërguari i Allahut! Prindërit e mi të qofshin falë! Ju e dini që në jemi luftëtarë dhe e dini që në i dimë mirë këto vënde. Por nëse në e ndërtojmë vëndqëndrimin tonë këtu atëherë pusi që është

[148] Ahmed bin Hanbel, Musned, I, 117; İbni Hishâm, Sîre, I, 616; Vâkıdî, Megâdhî, I,

përballë nësh është i mbushur me ujë dhe aty pranë tij do të qëndrojnë kurejshët. Kështu që ata do të jenë më epror se në. Ndaj në zhvendosemi atje tëk pusi përballë, ndërkohë puset përreth i mbyllim dhe kurejshët do të jenë poshtë nësh. Sepse kur në të na kaploi etja kthehemi dhe pimë ujë tëk pusi ndërsa armiqtë nuk kanë nga tja mbajnë tjetër, veç dorëzimit.''[149]

Pejgamberit a.s. i pëlqëu propozimi i Habbabit ndaj ai tha; **''Kë të drejtë o Habbab! Ndaj ngrihuni dhe ndërtojeni vëndqëndrimin atje ku thotë Habbabi.''** Sahabët u ngritën të gjithë dhe shkuan tëk pusi ku kishtë thënë Habbabi dhe pasi ndërtuan vëndqëndrimin e tyre i mbyllën të gjithë puset që ndodheshin përreth. Ndërsa Sad Bin Muadh erdhi tëk i Dërguari i Allahut xh. sh. (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) dhe i tha; ''O i Dërguari i Allahut! A ta ndërtojmë një vëndqëndrim me degë hurmash që aty të vendoseni ju dhe të mbahen kuvendet e konsultimit për betëjë?'' Pejgamberi a.s. e pa të duhur propozimin e Sadit dhe i dha leje atij që të ndërtoi vëndpushimin aty, të cilin e ndertuan sahabët pa vonësë.

Pejgamberi a.s. së bashku me shokët e tij të nderuar e vizituan vëndin dhe bënin analiza për betëjën që do të mbahej një ditë me pas. Gjatë vizitës nëpër fushbetëjë Pejgamberi a.s. ju thoshtë shokëve të tij se; **''InshaAllah, nësër fialni do virtëtë në këtë vënd! InshaAllah, nësër në mëngjes filani do vritët këtu! Ja këtu! Dhe Aty...''** pra Pejgamberi a.s. ju tregontë shokëve vëndet se kush prej mushrikëve ku do të virtëj në betëjën që do të mbahej një ditë me pas ndërmjet myslimanëve dhe mushrikëve mekkas.

Omeri r.a. e ka treguar këtë ngjarje kështu: "Pashë se secili prej tyre u vra pikërisht aty ku Pejgamberi i nderuar e kishtë vënë dorën e tij të bekuar. Trupat e tyre nuk ishin as pak më përpara, as pak më prapa."

I Dërguari i Allahut xh. sh. (paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të), i ndau shokët e tij në tri grupe: flamurin e Muhaxhirëve ia dha Mus'ab bin Umejrit, të Evsve ia dha Sa'd bin Mu'adhit dhe flamurin e Hazrexhëve ia dha Habbab bin Mundhirit. Secili grup u mblodh nën flamurin e tij.[150]

Pejgamberi ynë i Dashur e rreshtoi ushtrinë në formën dhe në rendin disiplinar ashtu sikur i kishtë hije një ushtrie e cila nuk njihtë Zot tjetër veç Allahut. Gjatë rreshtimit, kur Sevâd bin Gazijje doli përpara rreshtit, Pejgamberi i nderuar i preku gjoksin me një shkop që mbantë në dorë dhe tha: **"Kthehu në rresht, o Sevâd!"** Sevâdi u përgjigj: "O i dërguar i Allahut! Shkopi yt më dhembi. Për Allahun, që të dërgoi me fenë e vërtëtë, Librin dhe drejtësinë, dua që edhe unë të të prek me shkop." Të gjithë shokët e bekuar u habitën nga kjo kërkesë. A mund të kërkohej kësas (hakmarrje e drejtë) nga Pejgamberi? A ishtë e mundur të bëhej një gjë e tillë? Resulullahu, duke hapur këmishën e tij të bekuar, tha: **"Hajde o Sevad, bëje kësasin dhe merre hakun tënd."**

Kur pa Sevadi r.a. barkun e bekuar të Pejgamberit a.s. u ul dhe e puthi me një gëzim dhe dashuri të madhe gjoksin e bekuar të Habib-i Ekremit (paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të). Ndërsa të gjithë prisnin që Sevadi të kërkontë kësas, para skenës që panë, shokët e tij mbetën të habitur dhe e admiruan Sevadin për veprimin që ai bëri. I dashuri ynë Pejgamberi a.s. e pyeti: **"Pse veprove kështu o Sevad?"** Sevadi iu përgjigj duke i thënë: "më të dashurit e mi, edhe jeta ime qofshin flijuar për ty o i Dërguar i Allahut! Sot, me urdhrin e Allahut, po ndiej se më ka ardhur fundi

[149] Hâkim, Mustedrek, III, 482.
[150] Vâkıdî, Megâdhî, I, 58; İbni Sa'd, Tabakât, II, 373.

BETËJA E BEDRIT

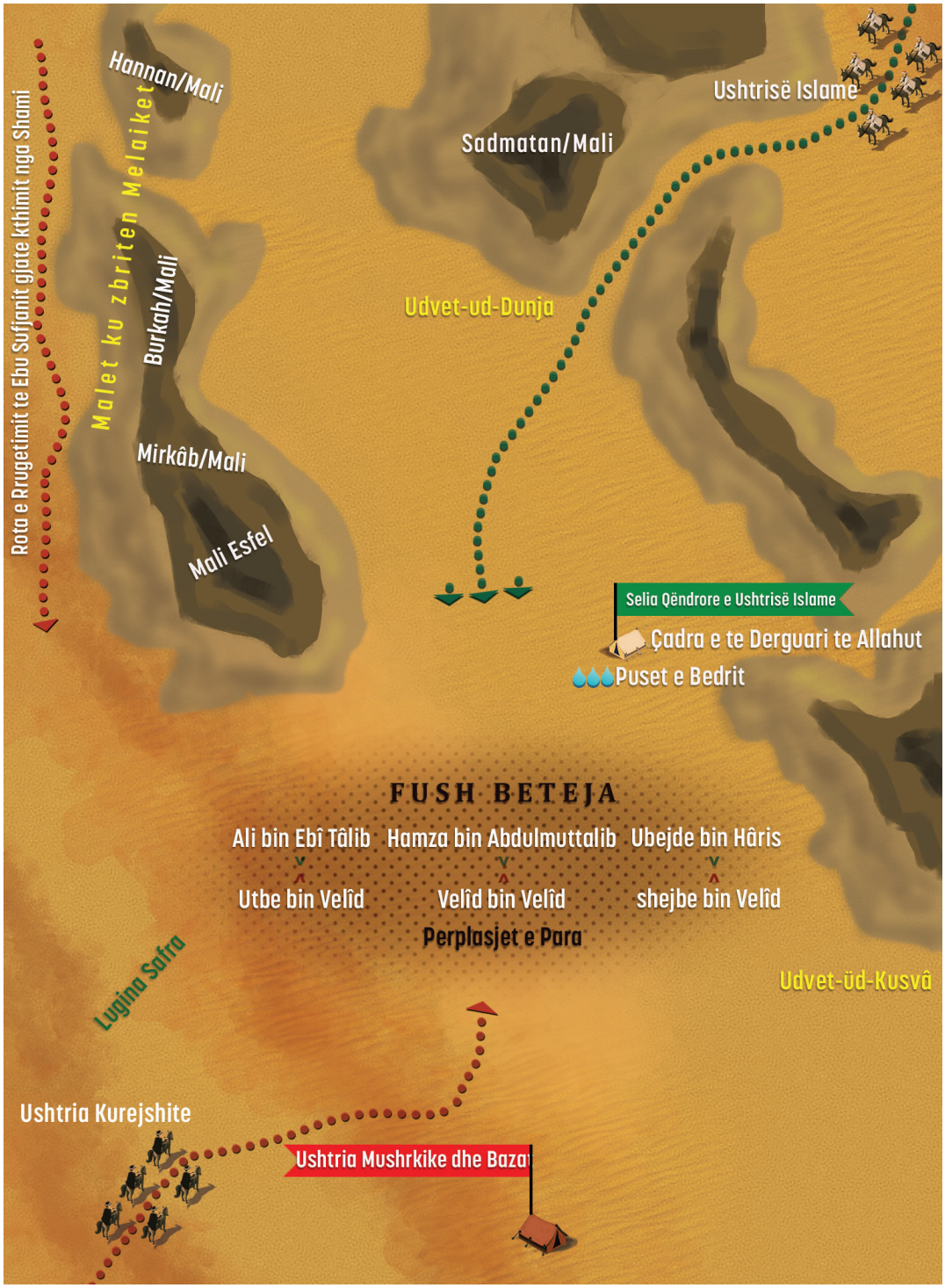

në këtë dynja dhe kam frikë nga ndarja prej tëje. Për këtë arsye, dëshirova që për herë të fundit buzët e mia të prekin trupin tënd të bekuar. Këtë e bëra që në Ditën e Kiametit të mund të ndërmjetësosh për mua dhe të shpëtoj nga denimi i Allahut." Përballë kësaj dashurie, edhe Pejgamberin tonë të Dashur (paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të) e kishtë prekur shumë veprimi i tij ndaj ai ju lut Allahut për Sevadin radijalahu anhu.

Në krahun e djathtë të ushtrisë së bekuar Islame do të komandontë heroi Zubejr bin Avvami, ndërsa në krahun e majtë do të komandontë Mikdad bin Esvedi. Ndërsa I Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të), së bashku me sahabët e tij të nderuar, si gjithmonë, konsultohej rreth mënyrës së nisjes së betëjës dhe i pyeti ata: **"Si do ti luftojmë mushrikët?"** (Pra ishtë fjala se si do të nishtë sulmi i përleshjeve kundër mushrikëve mekkas). Asim bin Sabiti u ngrit në këmbë, duke mbajtur harkun dhe shigjetën në dorë tha: "O i Dërguar i Allahut! Kur kurejshët të na afrohen rreth njëqind metra, t'i godasim me shigjeta. Pastaj, kur të arrijnë në distancën e hedhjes së gurëve, t'i godasim me gurë. Kur të afrohen aq sa t'i arrijmë me shtizat tona, të luftojmë me to derisa ti mposhtim. Dhe pastaj duke përdorur shpatat tona do të hyjmë në dyluftim me to."

Pejgamberi a.s. e pëlqëu taktiken e Asim bin Sabitit ndaj ai u ngrit dhe ju dha këtë udhëzim shokëve të tij**: "Rrini të radhitur në rrjesht dhe askush të mos largohet nga rreshti. Lidhuni ngushtë me njëri-tjetrin dhe ashtu qëndroni të paluhatur në vendin tuaj. Mos filloni luftën derisa të ju jap urdhërin e luftës. Mos i përdorni shigjetat tuaja pa u afruar armiku pranë jush, pra mos i shpërdoroni ato. Kur armiku të hapë mburojat, atëherë lëshoni shigjetat. Kur të afrohet shumë, hidhni gurë me duar tuaja. Kur të afrohet më shumë, përdorni shtizat tuaja. Dhe kur të arrini në përballje trup më trup, luftoni me shpatat tuaja."**

Pastaj Pejgamberi a.s. la në shërbim patrullor rojet dhe i urhderoi shokët e tij të bekuar që të pushojnë. Ata ranë në një gjumë të thellë, njësoj sikur nuk mund të ngrihnin as qëpallat. Pejgamberi ynë i nderuar u tërhoq në një qoshe dhe nisi të pushoi aty në mesin e shokëve të tij. Por para se I Dërguari i Allahut xh.sh. (paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të) u shtri me fjet, ngriti duart drejt qiellit dhe, me një hidhërim të madh, iu lut Allahut të Madhëruar**: "O Zoti im! Nëse e shkatërron këtë grusht njërëzish, atëherë në tokë nuk do të adhurohesh më kurrë..."** pra I Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të) ju lut Allahut xh.sh. që Allahu ti vintë në ndihme sahabëve në fush vetëjë.

Ushtria e bekuar islame tashmë ndodhej në shkretëtirën e Bedrit. Për këtë arsye, ecja ishtë e vështirë sepse këmbët fundoseshin në rërën e nxehtë. Mëshira dhe mirësitë e Allahut të Madhëruar dhe begatitë e lutjeve të Pejgamberit alejhi selam, ishin motivi, guximi, triumfi dhe martirëria e sahabëve, të cilit ë ndjenin vetën e tyre sikur vërtëtë ata të ishin zogj që fluturonin nëpër hapësirat e qiellit. Pra sahabët ishin aq të motivuar dhe të zellshëm sa që gjëndja e tyre dukej sikur po fluturonin nëpër hapsirat e qiellit dhe jo sikur po shkonin në luftë.

Në mëngjes herët Pejgamberi ynë i dashur i zgjoi shokët e tij për të falur namazin e sabahut. Pasi e kreu faljen e namazit të sabahut, ai (alejhi selam) duke i inkurajuar për luftën u foli sahabëve për virtytët e luftës në rrugën e Allahut xh.sh..

Ai ju tha sahabëve se: **"Me siguri, Allahu i Madhëruar urdhëron për të drejtën dhe të vërtëtën. Ai (Allahu xh.sh.) nuk pranon asnjë vepër që nuk bëhet për kënaqësinë e Tij... Përpiquni të përmbushni urdhrin e Tij, ku Ai, në këto vende**

ju ka premtuar mëshirën dhe faljen e Tij, ndaj duhet ta kaloni me sukses këtë provë! Sepse, premtimi i Tij është i vërtetë, fjala e Tij është e drejtë dhe ndëshkimi i Tij është i ashpër. Unë dhe ju jemi të lidhur me Allahun suphanëhu ve tëala. Tëk Ai jemi mbështëtur, prej Tij jemi dhe tëk Ai është kthimi ynë. Pra në jemi prej Tij dhe kthimi ynë përfundimtarë është tëk Ai. Allahu i Madhëruar më faltë mua dhe të gjithë myslimanët!"

"O Zoti im! Mushrikët kurejshitë po vijnë me tërë krenarinë dhe arrogancën e tyre! Ata të bëjnë shok Ty dhe e mohojnë Profetin Tënd. O Allah! Të kërkoj që të përmbushësh premtimin Tënd për ndihmë dhe fitore!... O Allah! Nëse dëshiron shkatërrimin e këtij grushti myslimanësh, atëherë në sipërfaqën e tokës nuk do të mbetet më askush që të të adhurojë Ty!..."
Hadith

Dielli i ditës së xhuma, pikërisht në datën 17 të muajit të Ramazanit tashmë kishtë lindur. Pak më pas, do të fillontë një nga betëjat më të pamëshirshme, më të pabarabarta, më të rëndësishme dhe më të mëdha në historinë e njërzimit... Nga njëra anë ishtë I Dashuri i Universit Pejgamberi ynë i dashur Muhammedi (paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të), dhe një grusht i vogël që përbëhej prej shokëve të tij të nderuar, të cilët nuk hezitonin të flijonin jetën për të. Ndërsa nga ana tjetër, ndodhej një grup idhujtarësh dhe mushrikësh të cilët mbjellnin në gjokset e tyre një urrejtje të shfrenuar dhe ishin mbledhur për të shkatërruar Islamin dhe për të vrarë një profet të nderuar nga Allahu i Madhëruar. Madje mes tyre ishin edhe disa nga të afërmit e Pejgamberit tonë të nderuar (paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të). Edhe ata kishin ardhur në Bedër për të luftuar kundër nipit të tyre që ishtë vetë Pejghamberi a.s.. Pra në mesin e ushtrisë mushrike ishin edhe të afërmit e Muhammedit a.s. të cilit kishin ardhur për të luftuar kundër tij.

Para se të nishtë betëja Pejgamberi alejhi selam e rishikoi edhe një herë rregullin e ushtrisë së tij dhe ripërsëriti udhëzimet që ju kishtë dhënë më parë. Në këtë kohë, idhujtarët kurejshë dolën nga kampi i tyre dhe filluan të marshonin drejt luginës së Bedrit. Shumica prej tyre ishin të mbrojtur me mburoja të hekurta. Ata (mushrikët) u vërsulën për të sulmuar ushtrinë islame me një krenari dhe arrogancë të papërshkruar. Kur Resulullahu pa këtë gjendje të tyre, së bashku me Ebu Bekrin hyri në çadër dhe ngriti duart e tij të bekuara duke iu lutur Allahut të Madhëruar**: "O Zoti im! Mushrikët kurejshitë po vijnë me tërë krenarinë dhe arrogancën e tyre! Ata të bëjnë shok Ty dhe e mohojnë Profetin Tënd. O Allah! Të kërkoj që të përmbushësh premtimin Tënd për ndihmë dhe fitore!... O Allah! Nëse dëshiron shkatërrimin e këtij grushti myslimanësh, atëherë në sipërfaqën e tokës nuk do të mbetët më askush që të të adhurojë Ty!..."**

Peygamberi a.s. me lotë e përulësi vazhdimisht, duke e përsëritur kërkesën e tij për ndihmë, i lutëj Allahut. Më pas I Dërguari i Allahut lexoi ajetët Kurani ku Allahu xh.sh. thotë se**; "Mizoria e tyre do t'ia mbathë dhe do të kthejnë shpinën. Por jo, afati i tyre është Ora (për shpërblimin e tyre të plotë) dhe Ora do të jetë më e tmerrshme dhe më e hidhur"**[151] dhe doli nga çadra.

I Dërguari i Allahut xh.sh. (paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të) ju afrua ushtrisë së tij dhe ju lexoi sahabëve ajetët e Kuranit: **"O ju që keni besuar! Kur të takoheni me forcat (armike), qëndroni fort përballë tyre dhe kujtoni fort Emrin e Allahut (me gojë e me zemër) që të jeni me të vërtetë të fituar. Bindjuni edhe Allahut edhe të Dërguarit të Tij, mos u kundërshtoni (me njëri-tjetrin) që të mos humbni kurajon dhe të mos ju lënë fuqitë dhe jini të duruar e të qëtë. Vërtët që Allahu është me të duruarit."**[152]

[151] Kamer: 54/45-46.

Kjo ishtë hera e parë ku të dyja ushtritë do të përballeshin me njëra tjetrën në një luftë-betëjë të plotë. Palët prisnin me padurim që lufta të nishtë, kjo padurimsi më tëpër ishtë e mushrikëve të cilët pretëndonin se do ti lanën hesapet me myslimanët dhe do ti zhduknin ata një herë e përgjithmonë. Ndersa Sahabët radijallahu anhuma me durim dhe qëtësi dëgjonin urdhrin e të Dërguarit a.s. i cili ju thoshtë se nuk duhet të hynë në luftë pa përmendur Allahun xh.sh. Kështu sahabët të gjithë njëzëri filluan të thërrasin: "Allahu Ekber! Allahu Ekber!" dhe i lutëshin Allahut që t'u dhurontë fitoren. Tani për të filluar betëjën ata prisnin vetëm një shenjë nga i Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të).

Zakonët e asaj kohe ishin që para se mes dy ushtrive të fillontë betëja, secila palë përzgjidhtë më trimin, më të përgatiturin dhe më guximtarin dhe i urdhëronin ata që të dilnin në duel. Këto dyluftime bëheshin për të motivuar dhe për të shtuar dëshirën e seciles pale kunder palës tjetër. Por këtë rregull e theu një nga jobesimtarët i cili quhej Amir bin Hadremi. Ai e theu zakonin sepse sulmoi me një shigjetë drejt ushtrisë myslimanë. Shigjeta goditi një nga muhaxhirin Mihxhan, i cili përshkak të goditjes së shigjets ra dëshmor. I Dërguari i Allahut tha për të: **"Mihxha është zotëria i dëshmorëve."** Kjo ngjarje u bë shkak që sahabët sa nuk mund të rrinin më në vend. Megjithatë, ata nuk guxonin të lëviznin pa urdhërin e të Dërguarit të Allahut (paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të).

Tashmë nga njëra anë ushtria e cile nuk lëviztë as qërpikët pa urdhërin e të Dërguarit të Allahut dhe nga ana tjetër mushrikët e Mekkas të cilët prej urrejtjes ndaj myslimanëve nuk po i zintë vëndi. Pra njëra ushtri luftontë për të përhapur dritën e Allahut në tokë (Islamin) ndërsa ushtria tjetër luftontë për të shuar dritën e Allahut xh.sh. Në këtë çast nga radhët e mushrikëve u dukën që dolën para tre nga armiqtë më të përbetëura të myslimanëvë. Ata ishin Utbe, vëllai i tij Shejbe dhe djali i tij Velid, që të tre prej fisit Rebia. A dolën përpara dhe filluan të sfidojnë myslimanët dhe thërrisnin: "A ka ndonjë burrë midis jush që të marrë guximin dhe të na përballet në dyluftim?" Prej sahabëve u hodh Ebu Hudhejfah i cili doli për të luftuar kundër babait të tij, pra kundër Utbes. Por i Dërguari i Allahut e ndaloi: **"Ndalu ti!"** Atë moment për t'u përballur me Utben, Shejben dhe Velidin u ngritën tre sahabë të tjerë, djemtë e Afra-së nga Medinëja, Muadhi, Muavedhi dhe Abdullah bin Revaha. Që të trë rrokën shpatat në duar dhe qëndronin në gadishmëri për dyluftim.

Kur panë jobesimtarët mushrikë se tre trimat myslimanë ishin të panjohur për ta i pyetën: "Kush jeni ju?" dhe kur ata u prezantuan si myslimanë nga Medina, jobesimtarët mushrikë thanë: "Në nuk kemi punë me ju. Në duam të luftojmë me njërëz nga fisi i Abdulmuttalibit (pra mushrikët kerkonin që në dyluftim të dilnin muhaxhirët jo ensarët)." Ata u kthyen nga ushtria e myslimanëve dhe thirrën: "O Muhamed! Për të luftuar në dyluftim me në mos na xirr medinnasit por na nxirr përpara të barabartët tanë nga fisi ynë, pra na nxirr mekkasit!"

Pasi i Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të), i urdhëroi të tre trimat ktheheshin në vendet e tyre. Pastaj, hodhi një vështrim mes sahabëve të tij dhe tha: **"O bijtë e Hâshimëve! Ngrihuni! Luftoni, kundër atyre që me fenë e tyre të rreme kanë ardhur për të shuar dritën e Allahut. Luftoni në rrugën e drejtë dhe dijeni se për këtë qëllim e ka dërguar Allahu të Dërguarin e Tij**

[152] Enfâl: 8/45-46.

(paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të) **në mesin tuaj. Ngrihu, o Ubejde! Ngrihu, o Hamza! Ngrihu, o Ali!"**

"O Allah! përmbushe premtimin Tënd mbi ne! O Allah! Nëse e shkatërron këtë grup të vogël myslimanësh, nuk do të mbetet askush më që në sipërfaqën tokës të të adhurojë Ty!"
Hadith

Luanët e Allahut, Hamzai, Aliu dhe Ubejdeja (kënaqësia e Allahut qoftë mbi të tre ata), rrokën shpatat, vunë përkrenaret dhe dolën në fushëbetëjë. Kur u afruan përballë armikut jobesimtarë, ata (armiqtë) i pyetën: "Kush jeni ju? Nëse jeni të barabartë me në (nëse jeni prej mekkasve) në do të luftojmë kundër jush." Sahabët ju përgjigjën njëri pas tjetrit duke thënë: **"Unë jam Hamza! Unë jam Ali! Unë jam Ubeyde!"** Atëherë jobesimtarët thanë: "Ju jeni të barabartë me në, ndaj pranojmë që të luftojmë kundër jush." Luanët e guximshëm të Islamit fillimisht i bënë thirrje mushrikëve të pranonin Islamin, por ata i refuzuan. Pas refuzimit, të tre nxorën shpatat dhe u vërsulen mbi jobesimtarët. Hamzai r.a. dhe Aliu r.a. me një goditje të vetme i vranë Utben dhe Velidin. Ndërsa Ubejde e plagosi Shejben, por edhe ai u plagos nga Shejbeja. Por ardhja në ndihmë e Hamzait dhe Aliut (radijallahu anhuma) e shpëtuan Ubejden dhe e vranë Shejben. Më pas ata e morën Ubejden dhe e sollën tëk I Dërguari i Allahut[153] (paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të).

Plagët që kishtë marrë Ubejde ishin në kyçin e këmbës së tij dhe gjaku i rridhtë rrëke. Edhe pse ai ishtë në këtë gjëndje, ai nuk i kushtoi aspak rëndësi gjendjes së tij po pyeti: "Shpirti im të qoftë flijuar në rrugën tëndë o i Dërguari i Allahut! Nëse vdes në këtë gjendje, a jam dëshmor?" Ndërsa I Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të) ju përgjigj: **"Po, ti je dëshmor,"** dhe e lajmëroi se ai ishtë banor i Parajsës (xhennëtit). (Ubejde ndërroi jetë gjatë kthimit nga lufta, pikërisht në vendin e quajtur Safra.)

Jobesimtarët mushrikë në dyluftim humbën ndre tre njërëzit më të rëndësishëm të tyre, ndaj ata u shokuan nga gjithë ajo çfar i shihnin sytë. Por pavarësisht kësaj humbje, Ebu Xhehli përpiqëj të ngrintë moralin e ushtrisë së tij duke thënë: "Mos u shqëtësoni për vdekjen e Utbes, Shejbes dhe Velidit! Ata u vranë sepse u hodhën me nxitim në betëjë! Betohem se në nuk do të largohemi nga kjo luftë pa i zënë myslimanët robër dhe pa i lidhur ata me litarët tanë!" Ndërkohë, sahabët e ndershëm mezi prisnin që të shpërthenin me shpatat e tyre kundër jobesimtarëve. I Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të) vazhdontë të përsëristë duanë: **"O Allah! përmbushe premtimin Tënd mbi në! O Allah! Nëse e shkatërron këtë grup të vogël myslimanësh, nuk do të mbetët askush më që në sipërfaqën tokës të të adhurojë Ty!"**

Përballë kesaj situatë u duk që nga radhët e jobesimtarëve të doltë Abdurrrahmani, i biri i Ebu Bekrit r.a., i cili ende nuk ishtë bërë mysliman. Ai kërkoi që prej myslimanëvë ti diltë një kundërshtar për dyluftim. Sapo e panë myslimanët nga radhët e tyre doli një përson i cili nxori shpatën dhe u hodh përpara për të luftuar me të. Përsoni që u hodh nga radhët e myslimanëve ishtë vetë Ebu Bekri, babai i Abdurrrahmanit, një kohësisht sahabiu i parë që ishtë bërë mysliman dhe mbantë titullin Seddık (i drejtë). Ai u nis për të luftuar kundër të birit, por i Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të) e ndaloi duke i thënë: **"O Ebu Bekir! A nuk e di se ti je syri im që sheh dhe veshi im që dëgjon? A nuk e din ti se kur ndjej shqëtësim në trupin dhe zemrën time, lehtësohet kur sheh fytyrën tënde të bekuar. Pra ti o Ebu Bekir je ai që më jep forcë, ndaj mos u largo prej**

[153] İbni Hishâm, Sîret, I, 708; İbni Sa'd, Tabakât, II, 17; Taberî, Târih, II, 134-135.

meje." Ndërsa Ebu Bekri i thirri të birit duke i thënë: "O i poshtër! Ku mbeti lidhja jotë me mua?"

"O Ebu Bekir! A nuk e di se ti je syri im që sheh dhe veshi im që dëgjon? A nuk e din ti se kur ndjej shqëtësim në trupin dhe zemrën time, lehtësohet kur sheh fytyrën tënde të bekuar. Pra ti o Ebu Bekir je ai që më jep forcë, ndaj mos u largo prej meje."
Hadith

Më pas I Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të).u ul në tokë dhe mori një grusht rërë nga toka dhe e hodhi rërën drejt armiqve duke thënë: **"Le t'u nxihen fytyrat!... O Allah! Fut frikë në zemrat e tyre dhe bëji ata që t'u dridhen këmbët!"** Pastaj u kthye nga sahabëve, të cilët rrinin të rrjeshtuar dhe në gadishmeri për të sulmuar armikun e tyre përbindësh, dhe u tha: **"Sulmoni!"** Sahabët, të cilët prisnin vetëm një shenjë prej tij, u hodhën në sulm sipas udhëzimeve që I Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të) ju kishtë dhënë më parë. Në mes të thirrjeve "Allahu Ekber! Allahu Ekber!" shigjetat filluan të fishkëllenin, gurët të godisnin objektivat e tyre dhe shtizat të përplaseshin me parzmoret e armikut.

Luanët e Allahut, sikur Hamzai dhe Aliu (radijallahu anhuma), po luftonin me të dyja duart, pra me dy shpata. Aliu, Omeri, Zubejr bin Avvami, Sa'd bin Ebi Vekasi, Ebu Duxhanë dhe Abdullah bin Xhahi (raijallahu anhum), ishin vërsulër frejt e në mes radhëve të armikut dhe ju kishin shkaktuar jobesimtarëve një humbje të thellë, gjë kjo që ata (mushrikët) kurrë nuk e kishin imagjinuar. Secili prej tyre luftontë sikur të seçili përj tyre të ishtë një kështjellë e pathyeshme. Prej tyre dëgjoheshin vetëm thirrjet **"Allahu Ekber!"** thirrje të cilat binin në kokat dhe trutë e jobesimtarëve si po i godistë një çekiç i vërtetë. Ndërsa I Dërguari i Allahut vazhdontë gjatë përleshjeve thërristë dhe lutëj: **"O i Gjallë dhe I Pavdekshmi Allah! O Mbajtësi i gjithësisë!"**

Spas transmetimeve thuhet se Aliu r.a. ka thënë: "Në Bedër, më i guximshmi dhe më trim ndër në ishtë vetë i Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të). Ai ishtë më pranë radhëve të armikut se kushdo tjetër. Kurdoherë që pëerballe armikut ngushtoheshim, kërkonim strehë të ai." Ndërsa jobesimtarët mushrikë e rrethuan liderin e tyre Ebu Xhehilin dhe e morën atë në mbrojtje. Madje thuhet se ata (mushrikët) veshën një njëri që ti ngjantë Ebu Xhelit, prar për të krijuar një mashtrim në sytë e besimtarëve ata e kishin kamufluar liderin e tyre Ebu Xhehlin. Ky njëri fatkeq, ishtë Abdullah bin Mundhiri të cilin e sulmoi Aliu r.a. dhe ia preu kokën para syve të Ebu Xhehilit. Ndërsa Ebu Kajsin që ingjantë Ebu Xhelit e vrau Hamzai r.a. Kur I Dërguari i Allahut, duke parë se si sahabët luftonin me kaq trimëri kundër mushrikëve tha: **"Ata janë luanët e Allahut në tokë."**

Resulullahu, (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të), luftonte përkrah Hazretit Ukâshe, të cilit iu thye shpata. Kur e pa këtë, i Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të), mori një shkop nga toka dhe ia zgjati atij, duke i thënë: **"O Ukâshe! Lufto me këtë!"** Ukâshe mori shkopin dhe filloi të luftonte me të sikur ai të një shpatë të e vërtetë. Me këtë shpatë, ai luftoi deri në fund të betejës, duke vrarë shumë idhujtarë.

I Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të), nga njëra anë luftonte dhe nga ana tjetër nxiste entuziazmin e shokëve të tij, duke u thënë atyre: **"Betohem në Allahun! Në duart e të cilit është jeta ime se; sot ata që luftojnë me shpresën për të fituar kënaqësinë e Allahut, me durim dhe vendosmëri, dhe që vriten duke përparuar pa u kthyer prapa, Allahu me siguri do ti fusë në Xhenet."** Kur dëgjoi këto fjalë të bekuara Umejr bin Humâm filloi të brohorasë: "Sa bukur! Sa bukur! Pra, për të hyrë në Xhenet nuk më nevojitet asgjë tjetër veçse të bie dëshmor."Kështu ai luftonte në fushë betejë plot zell e guxim. Nga njëra anë, luftonte

kundër armikut, dhe nga ana tjetër thoshte: "Tek Allahu nuk mund të shkosh me ushqime të kësaj bote, por me frikë ndaj Allahut, me veprat e ahiretit dhe duke luftuar në rrugën e Allahut me durim dhe vendosmëri. Të gjitha ushqimet e tjera padyshim do të mbarojnë dhe do të shterojnë!" Dhe kështu luftonte ai deri se sa ra dëshmor.

Lufta po bëhej gjithnjë e më e ashpër! Mbi një sahab sulmonin të paktën tre idhujtarë. Sahabët e lavdishëm godisnin me shpatat e tyre një për një, pra çdo armik që ju dilte para e luftonin guximshëm dhe pa paikë frike. Sa herë që thërrisnin **"Allahu ekber! Allahu ekber!"**, ju shtonte fuqia dhe guximi ndaj ata nuk u ndalën së sulmuari armikun. Por për një moment, sulmet e idhujtarëve mbi sahabët u bënë më të forta dhe sahabët u gjendën përballë një vështirësie sikur dukej e pathyeshme, por ata nuk ndaleshin së sulmuar mbi armikun.

Kur pa i Dërguari i Allahut që lufta po ashpërsohej së bashku me Ebu Bekir u kthyen në vënd dhe u konsultuan për strategjinë dhe ecurinë e luftes. Më pas I Durguari i Allahut duke u kthyer në fushëbetejë filloi ti lutet Allahut: **"O Zoti im! Më jep ndihmën që më ke premtuar!"** Atë moment erdhi shpallja hyjnore ku Allahu xh.sh. thotë: **''(Përkujtoni) kur ju kërkuat ndihmë te Zotit tuaj dhe Ai u përgjigj (duke ju thënë): "Do t'ju ndihmoj me njëmijë melekë radhë-radhë."**[154] Profeti ynë i Dashur ju kthye Ebu Bekrit dhe i tha: "Përgëzime o Ebu Bekir! Erdhi Ndihma e Allahut! Xhebraili elejhi selam, qëndron atje mbi kodrat e rërës, duke mbajtur frerin e kalit të tij dhe është duke pritur urdhrin e Allahut."

Thuhet se ky është shkaku i zbritjes së sures Enfal ku Allahu i Lartësuar ju thotë engjëjve: **''**(Përkujto) **kur Zoti yt i frymëzoi melekët: "Vërtet Unë jam me ju, mbani pra dhe jepuni forcë besimtarëve. Unë do t'ju fus tmerrin në zemër mosbesimtarëve, kështu që goditni në qafa dhe ua hiqni krejt gishtat** (ua pritni duart e këmbët). **Kjo për shkak se ata nuk përfillën dhe nuk iu bindën Allahut dhe të Dërguarit të Tij dhe kushdo që nuk përfill dhe nuk i bindet Allahut dhe të Dërguarit të Tij, atëherë me të vërtetë Allahu është i Ashpër në ndëshkim.''**[155]

Në betejën e Bedrit, me urdhrin e Allahut xh.sh.! Së bashku me Xhebrailin, Mikailin dhe Israfilin (paqja qoftë mbi ta), moren pjesë edhe shumë engjëj të tjerë. Të cilët u pozicionuan rreth të dashurit të Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të). Xhebraili qëndronte pranë tij, Mikaili në të djathtën e tij, dhe Israili në të majtën e tij. Të gjithë ishin mbi kuaj të bardhë. I dërguari i Allahut u tha shokëve të tij: **"Engjëjt mbajnë shenja dalluese. Edhe ju vendosni për vete nga një shenjë dalluese!"**[156]

Prej këtu tranmestohet se Zuberi bin Avvam në kokë mbështillte një shall të verdhë, Ebu Duxhane një shall të kuq, ndërsa Aliu radijallahu anhuma mbante në betejë një flamur të bardhë. Edhe Hamzai r.a. kishte vendosur një puplë deveje në gjoksin e tij.

Me ardhjen e engjëjve në betejë, situata ndryshoi përnjëherë. Para se sahabët të godisnin me shpatat e tyre idhujtarët, koka e tyre (idhujtarëve) shkëputej dhe binte në tokë. Përreth të Dërguarit të Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të), shiheshin të luftonin kundër idhujtarëvë ushtarë të panjohur.

[154] Enfâl: 8/9.
[155] Enfâl: 8/12-13.
[156] Vâkıdî, Megâdhî, I, 57; İbni Sa'd, Tabakât, I, 16; Beyhekî, Delâil-un-nubuvve, III, 40; Hâkim, Mustedrek, III, 72.

Më vonë Sehli r.a. transmeton se: "Në Betejën e Bedrit, sa herë që çdonjëri prej nesh ngrinte shpatën ndaj një idhujtari, para se shpata të arrinte armikun, koka e tij (armikut) shkëputej dhe binte në tokë!"

Vrasja e Ebu Xhehlit

"(O Sahabë) Engjëjt mbajnë shenja dalluese. Edhe ju vendosni për vete nga një shenjë dalluese!"
Hadith

Abû Azîz ibn Umajri, ishte mbajtësi i flamurit të idhujtarëve. Ky u kap rob nga sahabët ndërsa komandanti i idhujtarëve Ebu Xhehli, për të inkurajuar kurejshët dhe për të rritur moralin e ushtarëve të tij, vazhdimisht recitonte poezi. Ai sulmonte sahabët si një i ri, dhe duke u mburrur: "Nëna ime më lindi për këto ditë!" dhe kështu ai nxiste të tjerët.

Ubejda ibn Saidi, ishte një nga idhujtarët, ky ishte i pajisur me armaturë të plotë. Matdje atij vetëm sytë i dukeshin. Ai qëndronte mbi kalin e tij dhe brohoriste duke thënë: "Unë jam Abû Dhâtulkarish! Unë jam Abû Dhâtulkarish!" që do të thotë, "Unë jam babai i barkut (kam bark të madh)." Ai me mënyrën e tij të veçantë përpiqej të sfidonte muslimanët. Por heroi i madh i Islamit Zubejr ibn Avvâmi r.a., iu afrua dhe duke marrë në shënjestëre hodhi shtizën drejt syrit të tij duke thënë: "Allahu ekber!" Shtiza e goditi dhe e rrëzoi nga kali në tokë. Dhe kur Zubejri arriti pranë tij, vuri re se shtiza e kishte goditur Ubejdan dhe e pe se ai tashmë kishte vdekur. Zubejri u përpoq me gjithë forcën e tij për ti nxjerr xhtizen por ajo (shtiza) ishte ngulur në trupin e mushrikut aq fort sa që doli me plot vështirësi.

Heroizmi që tregoi Zubeyri r.a. në Betejën e Bedrit ishte i pa përshkrueshëm. Në trupin e tij nuk kishte vend që të mos i ishte plagosur. Djali i tij, Urva, e transmeton këtë situatë: "Babai im kishte marrë tre goditje të rënda me shpatë. Njëra prej tyre ishte në qafë. Plaga kishte lënë një shenjë aq të thellë sa që mund të fusja gishtin në të."

Abdurrahmân ibn Auf r.a. gjithashtu luftonte me një zell të madh kundër idhujtarëve kurejshitë. Ai pa u ndalur prej gjakut që i rridhte nga plagët e marra, rrëzonte këdo që përballej me të. Abdurrahmâni r.a. më vonë rrëfeu një ngjarje të cilën e kishte përjetuar në Bedir: "Në një moment vura re se, nuk kishte mbetur askush përballë meje. Kur shikova rreth e rrotull, më ranë në sy dy të rinj nga Ensarët. Doja të isha pranë më të fortit prej tyre. Njëri nga këta të rinj kur më pa mu drejtua dhe më pyeti: 'O xhaxha! A e njeh Ebu Xhehlin?' Unë iu përgjigja: 'Po, e njoh.' Kur e pyeta: **'O biri i vëllait tim, çfarë do të bësh me Ebu Xhehlin?' ai u përgjigj: 'Më kanë thënë se ai fyen Resulullahun. Betohem në Allahun që, sapo ta shoh, nuk do të largohem prej tij derisa ta vras ose derisa të vdes vetë përballë tij.'** Në fakt, mbeta i mahnitur nga këto fjalë të qarta dhe vendimtare, të cilat dilnin nga një i ri, i cili ishte në një gjendje emocionuese. Edhe i riu tjetër gjithashtu kur me pa tha po të njëjtën gjë. Ndërkohë, e pashë Ebu Xhehlin! Ishte në mesin armikut idhujtar, ai lëvizte vazhdimisht sa andej këndej. Kur thashë: 'O të rinj! Ai person që po lëviz me nxitim është Ebu Xhehli,' ata menjëherë kapën shpatat dhe iu afruan Ebu Xhehlit dhe filluan të luftojnë përballë tij. Këta të rinj ishin vëllezërit Muâdh dhe Muavaz, djemtë e Zonjes Afra."

Ndërkohë, Muadh ibn Amri, një nga heronjtë e shabëve, gjeti mundësinë të afrohej pranë Ebu Xhehlit. Ai me tërë forcën e tij e goditi në këmbë e sulmoi Ebu Xhehlin, i cili ishte mbi një kalë me bisht të gjatë. Këmba e Ebu Xhehlit ra në tokë. Pastaj Ikrimaja, i cili ende nuk kishte pranuar Islamin, iu afrua për të ndihmuar të

atin dhe filloi të luftonte me Mudh ibn Amrin. Në atë moment, vëllezërit Muadh dhe Muavaz u vërsulën në sulm sikur të ishin një shqiponjë e vërtetë. Ata rrëzuan të gjithë ata që kishin përballë dhe arritën pranë Ebu Xhehlit dhe e goditën atë me shpatat e tyre derisa menduan se ai tashmë kishte vdekur. Muadh ibn Amri ndërsa luftonte kundër Ikrimas u plagos në dorë dhe në krah. Dora e tij e bekuar u pre nga kyçi dhe mbeti vetëm një copë lëkure që e mbante të varur. Muadh ibn Amri, i cili ishte i përkushtuar në luftë, nuk kishte kohë të humbiste për dorën e tij. Megjithëse dora e tij e prerë ishte e varur vetëm nga një copë lëkure, ai vazhdoi të luftonte me heroizëm.

"Allahu ekber! Çfarë besimi të fortë! Çfarë gjendje për tu marrë mësim! Ai duke luftuar kështu, Muadhi r.a. pas një kohe e kuptoi se lëvizshmëria i ishte ngadalësuar. Dhe ku ai vuri re se shkaku i ngadalsimit ishte dora e plagosur, menjëherë e shkelmoi dorën e tij dhe e hodhi tutje nga trupi..."[157]

Navfal ibn Huvejlid, ishte një armik i egër i Islamit njëkohësisht ai ishte dhe një nga trimat më të njohur të kurejshëve. Ai në betejë bërtiste dhe vazhdimisht përpiqej të nxisë dhe të motivojë idhujtarët kundër myslimanëve. Kur Profeti ynë i dashur e pa këtë sjellje të tij, u lut: **"O Allah! Mposhte Navfal ibn Huvejlidin dhe më ndihmo mua kundër tij."** Alîu r.a., luani i Allahut, sapo e vuri re ju vërsul menjëherë idhujtarit Navfal ibn Huvejlidit. Edhe pse Navfal ibn Huvejlidi ishte imirëarmatosur Aliu r.a. e goditi aq fort me shpatën e tij sa që ja preu të dyja këmbët. Pastaj ju afrua dhe e goditi me shpatë në qafë ku ja preu kokën aty në vënd.[158]

Umajje ibn Khalafi, i cili zakonisht e shtrinte Bilâl el-Habashiun mbi rërën e nxehtë dhe i vendoste gurë të mëdhenj mbi gjoks. Ai ishte një nga idhujtarët më të egër. Ky armik i Islamit, i cili shfrytëzonte çdo mundësi për të torturuar të Dërguarin tonë të Dashur, Muhammedin alejhi sela, dhe për të shuar dritën e Islamit përpiqej të mblidhte idhujtarët në luginën e Bedrit. Bilâli r.a., kur e pa atë, u afrua dhe u vendos para tij me shpatën e tij duke thënë: "O Umajje ibn Khalaf, o udhëheqësi i mosbesimit! Nëse ti shpëton sot, unë shpresoj që të mos jetoj më!" dhe e sulmoi me shpatën e tij. Dhe kur Bilali thirri, "O vëllezër të Ensarëve! Më ndihmoni, udhëheqësi i mosbesimit është këtu!" Sahabët e rrethuan Umajjan dhe menjëherë e vranë atë.[159]

Tashmë ushtria e idhujtarëve mbeti pa udhëheqës. Askush prej tyre nuk e dinte çfarë të bënte; ata përpiqeshin të largoheshin me të katërtat nga Bedri. Tashme fortesa e mosbesimit kishte rënë. Sahabët e nderuar vazhduan ti ndiqnin ata nga pas. Disa prej idhujtarëve u kapën rob të gjallë. Një ndër ata që u kap rob ishte Abbasi, xhaxhai i Profetit tonë të dashur.[160]

Triumfi i Përket Besimtarëve

I Dërguari i Allahut (sall-Allahu 'alaihi ëa sallam) i pyeti shokët e tij të nderuar: **"A ka dikush informacion për Nevfal ibn Huvejlidin?"** Aliu doli përpara dhe tha: "O i Dërguari i Allahut! E kam vrarë unë." Profeti ynë i dashur, prej gëzimit thirri **"Allahu ekber!"** dhe shtoi: **"Allahu Taâlâ e pranoi lutjen time për të."**

Kur i treguan Atij se edhe Umejje ibn Halefi ishte vrarë, Ai u gëzua shumë dhe tha: **"Elhamdulillah! Falënderimi i qoftë Allahut Taâlâ. Zoti im e përkrahu robin e Vet dhe e bëri fenë e Tij të triumfore."**

---

[157] Buhârî, "Megâdhî", 8; Muslim, "Cihad ve Siyer", 147; İbni Hishâm, Sire, I, 634; Beyhekî, Delâil-un-nubuvve, III, 83; Suheylî, Raddhu'l-unf, III, 77.
[158] Vâkıdî, Megâdhî, I, 92; Beyhekî, Delâil-un-nubuvve, III, 98; SHemseddin SHâmî, Subu-lu'l-Hudâ, IV, 94.
[159] Buhârî, Vekâlet, 2; İbni Hishâm, Sîre, II, 631; İbni Ebî SHeybe, Musannef, VIII, 477; Beyhekî, Delâil-un nubuvve, III, 94; Taberî, Târih, II, 153.
[160] İbni Hishâm, Sîret, I, 715; Suheylî, Ravdu'l-unf, III, 173.

"Betohem në emër të Zotit tim, i cili më dërgoi si Profet të Fundit, se ju nuk më dëgjoni më shumë se sa më dëgjojnë ata (mushrikët e vrarë). Por vetëm se ata nuk mund të më përgjigjen."
Hadith

Sa i përket Ebu Xhehlit, i dashuri i ynë, Muhammedi a.s. tha: **"Po me Ebu Xhehlin çfarë ka ndodhur. Kush do të shkojë ta kërkojë dhe të shoh gjëndjen e tij?"** Dhe dha urdhër që të kërkohej mes të vdekurve. Ata kërkuan, por nuk e gjetën. Profeti ynë i dashur tha: **"Kërkojeni atë, kam bërë një betim për të. Nëse nuk mund ta njihni, shikoni për shenjën në gjurin e tij. Një ditë, ai dhe unë ishim në festën e Abdullah ibn Judanit. Të dy ishim të rinj. Unë isha pak më i madh se ai. Kur më zuri ngushtë, e shtyva. Dhe ai ra në gjunjë. Njëri nga gjunjët iu plagos, dhe prej asaj dite shenja e asaj plage nuk iu zhduk më nga gjuri."**

Pas këtyre fjalëve të Pejgamberit a.s., Abdullah ibn Mesudi shkoi për të kërkuar Ebu Xhehlin. Ai e gjeti atë të plagosur dhe e pyeti: "A je ti Ebu Xhehli?" dhe kur ai ju përgjigj '' Po unë jam.'' Abdullah ibn Mesudi vuri këmbën mbi gjoks Ebu Xhehlit, ia kapi mjekrën dhe e tërhoqi duke i thënë: "O armik i Allahut! Më në fund a të bëri Allahu xh. sh. të padenjë?" Ndërsa Ebu Xhehli ju përgjigj: "Pse do të më bënte të padenjë? O barishtar! Allahu të bëftë të padenjë ty! Ti je në këmbë dhe po e sheh situatën! Më thuaj, në cilën anë qëndron fitorja." "Fitorja është e Allahut dhe e të Dërguarit të Tij." I tha Abdullah ibn Mesudi. Dhe pastaj ja hoqi mburojën e luftës Ebu Xhehlit duke i thënë: "O Ebu Xhehl! Do të të vras." Ebu Xhehli edhe njëherë e tregoi shkallën e mosbesimit, krenarisë dhe arrogancës së tij duke thënë: " Ti nuk je i pari që vret fisnikët e popullit të vet. Por e vërteta është se për mua nuk është e lehtë që të pranoi të vritet nga një njeri si ti. Por të paktën ma pre fytin pranë gjoksit që koka ime të duket madhështore!"

Ibn al-Mes'udi nuk ja arriti të ja priste kokën e Ebu Xhehlit me shpatën e tij. Ndaj ai ja preu kokën atij me shpatën e vetë Ebu Xhehlit. Pastaj armën, përkrenaren dhe kokën e tij i solli tek Profeti ynë i dashur dhe i tha: "O i Dërguari i Allahut! Kjo është koka e Ebu Xhehlit, armikut të Allahut Teâlâ." Profeti ynë i dashur tha: **"Nuk ka zot tjetër veç Allahut."** Pastaj u ngrit dhe shkoi tek trupi i Ebu Xhehlit dhe tha: **"Falënderimi i qoftë Allahut ta'âlâ, që të bëri të pavlerë dhe të padenjë. O armik i Allahut! Ti ishe faraoni i këtij umeti."** Pastaj falënderoi Allahun Teâlâ duke thënë: **"O Zoti im! Ti e përmbushe premtimin Tënd ndaj robit Tënd."**

Rasûlullahu (sall-Allahu 'alaihi ëa sallam) pasi ja mjekoi plagët Sahabëve që ishin të plagosur urdhëroi që të gjendeshin trupat e dëshmorëve që ishin vrarë në betejë. Prej sahabëve kishin rënë dëshmore katërmbëdhjetë sahabë, gjashtë nga Muhaxhirët dhe tetë nga Ensarët. Shpirtrat e tyre të bekuar tashmë kishin fluturuar për në Xhenet. Ndërsa prej atyre që përpiqeshin të shuanin dritën e Islamit shtatëdhjetë idhujtarë ishin vrarë dhe shtatëdhjetë të tjerë u zunë rob nga sahabët.

Rasûlullahu pasi i fali namazin e xhenazes dëshmorëve dhe pasi i varrosi ata dërgoi në Medine Abdullah ibn Revahan dhe Zajd ibn Harithin. Ata shkuan në Medina për ti dhënë medinasve lajmin se Profeti a.s. së bashku me sahabet kishin triumfuar në Bedir.

Pastaj Profeti a.s. urdhëroi shabët që të varrosin idhujtarët, ku 24 prej tyre u varrosën në një pus të thatë, ndërsa pjesa tjetër u groposën aty për rreth.

Pas varrimeve Pejgamberi a.s. ju afrua vëndit ku u groposën idhujtarët dhe tha: **"O ju që u hodhët në pus!"** dhe duke thënë emrat e politeistëve të vrarë së bashku me emrat e etërve të tyre: **"O Utba ibn Rabia! O Umejja ibn Khalaf! O Ebu Xhehl**

ibn Hisham! ... Çfarë populli i keq që ishit ndaj profetit tuaj. Ju më mohuat, por të tjerët më pranuan dhe më konfirmuan. Ju më dëbuat nga qyteti, nga atdheu im i dashur. Ndërsa të tjerët më hapën dyert dhe më përqafuan. Ju luftuat kundër meje, ndërsatë tjerët më ndihmuan. Ja pra ju e keni arritur atë që Zoti im ju premtoi? Edhe unë e kam arritur fitoren që Zoti im më premtoi."

Kur e dëgjoi Omeri e pyeti: "O i Dërguari i Allahut! Kujt poo ja thua këto fjalë? Trupave të vdekur!?" Ai a.s. i tha: **"Betohem në emër të Zotit tim, i cili më dërgoi si Profet të Fundit, se ju nuk më dëgjoni më shumë se sa më dëgjojnë ata (mushrikët e vrarë). Por vetëm se ata nuk mund të më përgjigjen."**

Mushrikët, për të shpëtuar jetët e tyre ikën me të katërtat nga fusha e betejës dhe nuk ja arritën të merrnin asgjë nga ato që kishin sjellë me vete. Të gjitha të sjellurat e tyre ranë në duart e myslimanëve. Profeti ynë i dashur ja shpërndau plaçkën e luftës të gjithë Sahabëve që morën pjesë në Luftën e Bedrit. Pas ditës së betejës ata qëndruan në Bedr edhe tri net të tjera dhe u kthyen në Medinë pas nëntëmbëdhjetë ditësh, nga dita e parë që kishin dalur prej saj (Medinas).

Ndërkohë, Abdullah ibn Revaha dhe Zajd ibn Harithi, që ishin dërguar si lajmëtarë, kur iu afruan Medinës u ndalën në vendin e quajtur Akik. Aty u ndanë me njëri tjetrin dhe Abdullah ibn Revaha hyri në Medinë nga një ana e lindjes së saj. Ndërsa Zajd ibn Harithi hyri nga perëndimi i saj. Ata shkonin nga shtëpia në shtëpi dhe i lajmëronin medinasit për fitoren në Bedir.

Abdullah ibn Revaha, poeti i Rasûlullahut, po përhapte lajmin e fitores me zë të lartë duke recituar:

Po ju sjell lajmin e gëzueshëm, o Ensarë!
Pejgamberi i Allahut është i sigurt dhe i gjallë.

Politeistët u vranë dhe robër u zunë,
Mes tyre janë figura të njohura shumë.

Të gjithë bijtë e Haxhaxhit dhe t'fisit Rabia
Në Bedë, Ebu Xhehl Amr ibn Hisham u vra.

Kur dëgjio këto fjalë Asim ibn Adi ju afrua dhe e pyeti: "O Ibni Revaha! A është e vërtetë ajo që the?" Abdullah ibn Revaha tha: "Po, betohem në Allahun që është e vërtetë! Inshâ-Allah, nesër Rasûlullahu së bashku me ata që janë zënë rob do të vijë në Medina!"

Ndarja nga Jeta e Rukijjes r.a.

Atë ditë, Rukijja (radij-Allahu 'anha), bija e të Dërguarit të Allahut, ndërroi jetë. Burri i saj, Osman, udhëhoqi namazin e xhenazes së saj. Lajmi për fitoren në betejën e Bedrit në mes të kësaj dhimbjeje atij i solli një farë ngushëllimi.

Profeti, paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të, dhe sahabët duke bërë sexhden e falënderimit e falënderuan Allahun e Madhëruar që u dhuroi fitoren e Bedrit. Më pas, u nisën për në Medinë me të burgosurit. Abdullah ibn Ravaha dhe Zajd ibn Harisi, të cilët kishin sjellë më parë lajmin e fitores, treguan se çfarë ndodhi në luftën e Bedrit, madje ata i dhanë lajmin medinasve edhe se kush kishte rënë dëshmor në Bedir. Fëmijët, gratë dhe të gjithë njerëzit që kishin mbetur në

"(O Abbas) Allahu e di nëse je apo nuk je mysliman. Nëse po thua të vërtetën, pa dyshqim që Allahu do të të shpërblejë për këtë. Por në dukje ti ishe kundër nesh. Prandaj duhet të paguash për lirimin tënd."
Hadith

Medinë u gëzuan për fitoren. Ata dolën jashtë qytetit për ta pritur Profetin e dashur. Hâris ibn Suraka ishte një ndër dëshmorët. E ëma e tij, Rabia, kishte mësuar se i biri i saj kishte rënë dëshmor. Kur dëgjoi këtë lajm, nëna jonë Rabia tha: "Nuk do të qaj për tim bir derisa të vijë i Dërguari i Allahut në Medinë. Kur të na nderojë me praninë e tij, do ta pyes. Nëse im bir është në Xhenet, nuk do të qaj kurrë. Nëse është në Xhehenem, do të derdh gjak nga sytë."

Kur Profet ynë i dashur së bashku me sahabët arriti në Medine, Rabia erdhi para tij dhe i tha: ''O i Dërguari i Allahut! Ti e di dashurinë që kam për tim bir Harisin. A është ai dëshmor dhe a hyri në Xhenet? Nëse po, do të bëhem e duruar. Nëse jo, do të derdh gjak nga sytë e mi." Profeti i nderuar e përgëzoi duke i thënë: **"O Ummu Haris! Yt bir nuk është në një, por në shumë xhenete. Vendi i tij është në Firdeus (një nga nivelet e larta të Xhenetit)."** Atëherë Rabia tha: "Kurrë nuk do të qaj për tim bir." Pastaj Profeti a.s. kërkoi një kupë me ujë. Për shkak të dhembshurisë së tij, ai e futi dorën e bekuar në ujë dhe ua dha që të pinin ujë nënës dhe motrës së Harisit r.a.. Gjithashtu, me atë ujë lau fytyrat dhe kokat e tyre. Pas asaj dite, fytyrat e Rabias dhe të bijës së saj u bënë shumë të ndritshme.

Udhërrëfyesi i universit Profeti (alejhi salatu ve selam), i shpërndau ndërmjet sahabëve shtatëdhjetë të personat e kapur rob në luftën e Bedrit dhe i urdhëroi sahabët që ti trajtonin mire ata. Ende nuk kishte ardhur ndonjë shpallje nga Allahu për fatin e të burgosurve. Pas konsultimit me sahabët e tij, Profeti ynë i dashur, vendosi që të burgosurit të liroheshin kundrejt shpërblimit. Shuma e shpërblimit përcaktohej sipas pasurisë së secilit. Ata që nuk kishin pasuri, por qe ishin të shkolluar, do të mësonin dhjetë persona që të lexonin e shkruanin dhe më pas do të liroheshin, pra do të liheshin të lire dhe ata mund të ktheheshin në Mekë. Profeti ynë i dashur i tha xhaxhait të tij Abbasit, i cili ishte një ndër ata që ishin zënë rob në luftën e Bedrit: **"O Abbas! Paguaj për lirimin tënd, të djalit të vëllait tënd Ukajl (Akil) ibn Abi Talib dhe Navfal ibn Haris. Sepse ti je i pasur."** Abbasi tha: "O i Dërguar i Allahut! Unë jam mysliman. Kurejshët më sollën në Bedër kundër dëshirës sime." I Dërguari i Allahut iu përgjigj: **"Allahu e di nëse je apo nuk je mysliman. Nëse po thua të vërtetën, pa dyshqim që Allahu do të të shpërblejë për këtë. Por në dukje ti ishe kundër nesh. Prandaj duhet të paguash për lirimin tënd."** Por kur Abbasi tha: "O i Dërguari i Allahut! Nuk kam pasuri tjetër përveç 800 dirhemëve që mi morët si plaçkë lufte," Profeti ynë i dashur i tha: **"O Abbas! Pse nuk tregon për atë ar?''** Ai pyeti: "Cilin ar? O I Dërguari i Allahut!" Atëherë Profeti ynë i dashur iu përgjigj: **"Arin që i dhe gruas tënde Ummu'l-Fadl, bijës së Harisit, ditën që u largove nga Mekka! Kur ti ia dhe, nuk kishte askush tjetër me ty. Pra po të them për arin që kur ia dhe gruas tënde i the asaj; ' O Umm al-Fadl! Nuk e di çfarë do të ndodhë me ne ketë betejë. Nëse më ndodh që unë vritem dhe nuk kthehem më, atëherë kjo shumë është për ty. Ndërsa kjo tjetra është për Fadlin, ndërsa kjo është për Abdullahun, dhe kjo tjetra është për Ubejdullahun dhe kjo e fundit është për Kusamin,''** Abbasi u mahnit dhe tha: "Betohem se kur i dhashë gruas sime atë ar nuk kishte me ne askush tjetër. Si është e mundur që ti e di këtë?" Atëherë Profeti a.s. iu përgjigj: **"O xhaxh! Allahu më informoi për gjithçka që ti fole atë kohë me bashkëshorten tënde."** Atëherë Abbasi r.a. tha: **"Dëshmoj se ti je i Dërguari i Allahut dhe ti nuk thu asgjë tjetër vetëm se të vërtetën."**[161]

Pasi Abbasi u bë mysliman, Profeti ynë i dashur e liroi dhe e urdhëroi atë që të kthehet në Mekka dhe të mbrojë myslimanët atje njëkohësisht ti dërgojë lajme Pejgamberit a.s. për planet që do të thurin armiqtë e Islamit kundër Profetit a.s..

"Vallahi, unë nuk njoh dikë që të jëtë më i keq se sa ti. Ti je ai i cili e mohon Allahun xh.sh., Të Dërguarin e Tij. Te je ndër kryesorët që tallesh me Kur'anin dhe që e ke torturuar tortur pas torturash të Dërguarin e Allahut Teâla."
Hadith

Kurejshët, të cilët pësuan disfatë në luftën e Bedrit, u njoftuan se mund t'i kthenin robërit e tyre duke paguar shpërblimin kundrejt lirimit. Vetëm, Nadir ibn Harithit, i cili ishte një ndër armiqtë e përbetuar të Islamit, madje ai e kishte torturuar Profetin a.s. në Mekka, u dënua me vdkje. Pra Nadir ibn Harithit iu pre koka. Gjithashtu, atij që ju pre koka ishte edhe Ukbe ibn Ebi Muajti. Ky ishte ai i cili i kishte vendosur blonc deveje në kokë Profetit tonë të dashur, kur ai po ishte duke falur namaz në Qabe. Kur koka e këtij armiku të egër të Islamit u nda nga trupi i tij, Pejgamberi a.s. e lavdëroi Allahun xh. sh. për gjithë triumfin që i kishte dhënë në Bedir. Pastaj Profeti a.s. shkoi pranë e tij (Ukbe ibn Ebi Muajtit) dhe i tha: **''Vallahi, unë nuk njoh dikë që të jëtë më i keq se sa ti. Ti je ai i cili e mohon Allahun xh.sh., Të Dërguarin e Tij. Te je ndër kryesorët që tallesh me Kur'anin dhe që e ke torturuar tortur pas torturash të Dërguarin e Allahut Teâla.''**

Pengjet derisa u morën nga kujdestarët e tyre në këmbim të shpërblimit qëndruan me sahabët (radhiallahu anhum). Të gjithë sahabët silleshin shumë mirë me pengun e tyre dhe atë ushqim që kishin e ndanin me ta. Vëllai i Musab bin Umejrit, Ebu Azizi, ishte mes atyre që ishin zënë pëng në luftën e Bedrit i cili trasnmeton se: "Unë isha peng në shtëpinë e një muslimani në Medinë. Ata silleshin shumë mirë me mua. Në mëngjes dhe në darkë mua më jepnin ushqim nga ushqimet më të mira që ata kishin, ndërsa ata vetë hanin vetëm hurma. Sa herë që njëri prej tyre merrte një copë bukë, ma sillte mua. Kur më vinte turp dhe ia ktheja bukën, ata ma sillnin prapë." Një tjetër peng ishte Jezidi nga Kurejshët, i cili tregonte se: "Ndërsa muslimanët shkonin nga Bedri në Medinë, ata na hipën ne pengjeve mbi deve, ndërsa ata vetë ecnin në këmbë."

Ndër pengjet ishte edhe Ebu'l-As ibn Rabi, djali i motrës së Hatixhes (radhiallahu anha) dhe dhëndri i Profetit (salallahu alejhi ve selam). Ebu'l-Asi ishte një tregtar i njohur i Mekës, me shumë pasuri dhe i famshëm për besnikërinë dhe devotshmërinë e tij. Kur nga erdhën shpërblimet Mekka për lirimin e pengjeve, Zejnebia (e bija e profetit a.s.) për të liruar bashkëshortin e saj Ebu'l-Asin, i dërgoi një gjerdan Profetit a.s.. Ajo veç këtij gjerdani që e kishte dhuratë nga e ëma e cila ja kishte dhuruar ditën e martesës. Kur e pa gjerdanin Profeti (salallahu alejhi ve selam), tha: "O sahabe! Nëse e shihni të arsyeshme, lirojeni pengun (bashkëshortin) e vajzës sime Zejnebes." Sahabët e liruan Ebu'l-Asin dhe i thanë atij të kthehej në Mekë, me kusht që ta dërgonte Zejneben në Medinë.

Kur ai arriti në Mekka e dërgoi Zejneben së bashku me të afërmit e saj dhe me të vëllain e tij, Kinanen për në Medina. Kur e dëgjuan mushrikët këtë, menjëherë dërguan disa njerëz pas tyre. Ata i arritën në vëndin e quajtur Zi-Tuva. Habar ibn el-Esvedi ende pa ju afruar filloi të godiste me shigjetë drejt devesë së Zejnebes radijallahu anha. Zejnebja prej frikës r.a. nga deveja dhe u plagos. Faktikisht ata kishin menduar se ra nga frika por realiteti ishte se një nga shigjetat e kishte

[161] Taberî, Târih, II, 523, 524.

plagosur vajzën e Profetit a.s. Zjenepen. Kinani, për të mbrojtur Zejnepen dhe shoqeruesit e saj, u përgatit dhe mori pozicion, duke thënë: "Kushdo që tenton t'i bëjë dëm Zejnebes, do të vritet nga unë." Kështu ai ja kishte arritur ta nxirrte Zejneben nga Mekka dhe ta çonte në Medina. Por si pasojë e plagëve të marra nga shigjeta Zejnepia u sëmur rëndë dhe, pasi arriti në Medinë, humbi fëmijën që ajo priste të lindte. Kur mori vesh lajmin Profeti (salallahu alejhi ve selam) u pikëllua shumë.

Fitorja e muslimanëve në Bedër dhe ikja e politeistëve prej Bedri në një gjendje të mjerueshme e tronditi thellësisht Mekkën. Ashtu sikur Ebu Lehebi, as mushrikët e tjerët nuk ju kishin besuar lajmëtarëve të parë që kishin ardhur erdhi nga Bedri. Dhe kur mbërriti Ebu Sufjani në Mekë, ata vrapuan pranë tij dhe Ebu Lehebi ishte i pari që e pyeti: "O biri i vëllait tim! Na trego, çfarë ndodhi në Bedir?" Ebu Sufjani, duke u ulur mes tyre, tha: "Mos pyet. Kur u ndeshëm me muslimanët, ishte sikur na kishin lidhur duart. Ata na sulmuan si deshën; disa prej nesh u vranë, disa të tjerë u zunë rob. Ndërsa unë nuk fajësoj asnjërin nga njerëzit tane. Sepse ne Bedir u përballëm me disa krijesa të veshura me të bardha, të cilat qëndrorin mbi kuaj gri! Ata iknin dhe vinin mes qiellit dhe tokës dhe askush nuk kishte mundësinë ti mposhte ata."

Velid ibn Velidi ishte një ndër kurejshitët që u kapën peng në Bedër. Pengëmarrsi i tij ishte Abdullah ibn Xhahshi. Vëllezërit e Velidit, Hishami dhe Halid ibn Velidi, të cilët ende nuk e kishin përqafuar Islamin, për të liruar vëllain e tyre erdhën në Medinë. Por Abdullah ibn Xhahshi edhe nëse nuk jepej shpërblimi nuk donta ta lironte Velidin. Edhe pas tentativave të Halidit, Hishami, prap nuk nuk e pranonte. Ndërsa Profeti ynë i dashur (salallahu alejhi ve selam) sugjeroi që shpërblimi të bëhej me armët dhe pajisjet e babait të tyre. Atëherë Hishami pranoi sugjerimin e Profetit a.s. por kësaj radhe ishte Halidi ai që nuk e pranonte këtë. Më në fund, u dakorduan që të jepnin shpatën, armaturën dhe përkrenaren e babait të tyre, të cilat u çmuan me njëqind dinarë. Kështu ata shpëtuan Velidin nga robëria dhe së bashku më të u nisën për në Mekkë. Por pasi ata kishin shkuar katër milje larg Medinës, Velidi i la vëllezërit e tij në Dhu'l-Hulejfe dhe u kthye tek i Dashuri ynë Profeti a.s. dhe sapo arriti në Medina, duke u bërë një nga sahabët e Profetit a.s. e pranoi Islamin. Pasi Velidi pranoi Islamin nuk qëndroi në Medina por ai shkoi në Mekkë, tek vëllezërit e tij. Kur Velidi arriti në Mekka Halid ibn Velidi i tha: " O Velid! Meqenëse do të bëheshe musliman, përse nuk u bëre para se ne të paguanim shpërblimin tënd? Pse e bëre këtë? A nuk e kupton që ti na bëre të ndahemi me trashgimërine e babait tonë?" Ai ju përgjigj: "Kisha frikë se Kurejshit do të thoshin: 'Ai nuk e duronte robërinë ndaj ju bind Muhamedit (alejhis-selam).''

Kjo përgjigje e Velidit i kishte tërbuar vëllezërit e tij. Ndaj ata e burgosën atë së bashku me disa muslimanë nga fisi Manzum. Prej të burgosurve ishin dhe Ijash ibn Ebi Rabian dhe Seleme ibn Hishami (radijallahu anhum). Velid ibn Velidi vetëm për faktin që pranoi Islamin u burgos për vite të tëra. Madje ai përjetonte dhe iu nënshtronte torturave nga më të ndryshme që i bëntë xhaxhai i tij Hishami, i clili ishte vërtetë një armik i përbetuar i Islamit. Profeti ynë i dashur (sal-lAllahu 'alejhi ue sel-lem) u lut për Velid ibn Velidin, Ijash ibn Ebi Rabian dhe Seleme ibn Hishamin, të cilët po persekutoheshin dhe po dhunoheshin nga politeistët. Ai (Profeti a.s.) u luste **"O Allah! Shpëtoje Velid ibn Velidin, Seleme ibn Hishamin, Ijash ibn Ebi Rabian dhe muslimanët e tjerë që po përjetojnë dhunëra dhe padrejtësi nga**

jobesimtarët. O Allah, ndëshkoje Mudarin (Kurejshitët). O Allah! Le të jenë këto vite të vështira për Velid ibn Velidin, Seleme ibn Hishamin, Ijash ibn Ebi Rabian sikur vitet e Jusufit a.s..”

“Falënderimi i takon vetëm Allahut të Madhëruar, sepse Ai e bëri të Dërguarin e Tij fitimtar në Bedër dhe i dha atij triumfin mbi mushrikët zullumqarë të Mekkas.”
Hadith

Allahu ja pranoi lutjet Profetit a.s. dhe Velidit ju dha të gjende një mundësi për të ikur nga vendi ku ishte i lidhur. Ai u kthye në Medinën e ndritur dhe arriti te Profeti ynë i dashur. Kur e pyeti Profeti për gjendjen e Ijash ibn Ebi Rabias dhe Seleme ibn Hishamit, ai i tha se ata ishin të lidhur bashkë dhe po përjetonin tepër tortura të rënda. Profeti ishte shumë i trishtuar për gjendjen e tyre dhe kërkonte rrugëzgjeidhje për t’i shpëtuar ata nga kthetrat e Kurejshitëve. Pastaj Profeti a.s. e thirri përsëri Velidin dhe pyeti se kush mund t’i shpëtoi ata. Atëherë Velidi, pavarësisht viteve të torturave që kshte përjetuar, me guxim të pa thyeshëm i tha: “O i Dërguari i Allahut! Unë do t’i shpëtoj ata dhe do t’i sjell këtu te ti.” Velidi shkoi përsëri në Mekkë dhe duke ndjekur një grua që u çonte ushqim mësoi vendndodhjen e tyre. Ata ishin të burgosur në një ndërtesë pa çati. Me pas Velidi priti të errësohej dhe me një guxim të madh, zbriti murin e rrethimit dhe shkoi tek miqtë e tij. Pra shkoi tek Muslimanët e shtypur, faji i vetëm i të cilëve ishte besimi i tyre. Ata, në nxehtësinë përvëluese të shkretëtirës së Arabisë ju kishin lidhur dhe nga një gur të madh në shpinë, po perjetonin dhunëra më të pa durueshme.

Velidi ja arriti ti shpëtoi vëllezërit mysliamn dhe duke u nisur për në Medinë i hipi ata në devenë e tij. Ndërsa, për të arritur sa më parë te i Dashuri ynë Profeti a.s., ai vetë ecte këmbë zbathur dhe i uritur nëpër shkretëtirë. Nuk ishte nxehtësia përvëluese e shkretëtirës ajo që e shtynte atë të ecte me shoejtësi, por ishte dashuria për t’u takuar sam ë parë me Profetin tonë të dashur. Ai i zbathur, pa ushqim dhe ujë në Medina arriti pas tre ditësh. Kur arriti atje këmbët i ishin plagosur nga ashpërsia e gurëve dhe nxehtesia e rërës. Ky ishte një ndër shebujt se çfar dashurie kishin sahabët për Profetin tonë të Dashur Muhammedin alejhi selam.

Kështu pra fitorja në Bedër ju solli gëzim të madh muslimanëve, ndërsa politeistëve ju kishte sjellë një pikëllim dhe zhgënjim të papërshkruar. Madje trasnmetohet se kur Nexhashi, sundimtari i Habeshistanit, kishte dëgjuar për fitoren e Resulullahut në Bedir. Kishte shkuar tek sahabët që ndodheshin në vendin e tij dhe i kishte përgëzuar duke ju thënë: **“Falënderimi i takon vetëm Allahut të Madhëruar, sepse Ai e bëri të Dërguarin e Tij fitimtar në Bedër dhe i dha atij triumfin mbi mushrikët zullumqarë të Mekkas.”**

Pas ngjarjes së Gazës së Bedrit

Sakrificat dhe sfidat e të Dërguarit të Allahut (paqja qoftë mbi të) tashmë kishin filluar edhe në Medine. Në Medine ai luftonte kundër hebrenjve, hipokritëve si Abdullah bin Ubej, të cilët dukeshin si myslimanë, por në fshehtësi ata ishin pranë idhujtarëve. Krahas kësaj, ai për t’i nderuar dhe ata me Islam, i ftonte në Islam fiset idhujtare jashtë Medinës. Por paralelisht u zhvilluan njëra pas tjetrës Gaza Karkara, Beni Kajnuka, Sevik, Gatafan, Bahran... të gjitha këto beteja u zhvilluan pas Gazës së Bedrit.

Disa ngjarje të vitit të dytë të Hixhretit

Në vitin e dytë të Hixhrsht u urdhërua dhënia e zekatit, lëmosha e iftarit, falja e

namazeve të bajrameve dhe therja e kurbanit. Po në këtë vit I Dërguari i Allahut martoi vajzën e tij, Ummu Gulsumin me Othmanin radiaAllahu anhum. Ai gjithashtu kurorëzoi Hafsën, vajzën e Omerit, dhe Zejnep binti Huzejme (Allahu qoftë i kënaqur me to). Krahas këtyre ndodhime këtë vit lindi nipi i Prpfetit a.s. Hasani, djali i Aliut r.a..

"Falënderimi i takon vetëm Allahut të Madhëruar, sepse Ai e bëri të Dërguarin e Tij fitimtar në Bedër dhe i dha atij triumfin mbi mushrikët zullumqarë të Mekkas."
Nexhashi Eshame (rahmetullahi aleyh)

Martesa me Hz. Aishen

Profeti ynë i Dashur ishte fejuar me Hz. Aishen që kur ishin në Mekka. Por kurorën ende nuk kishin bërë. Një ditë Ebu Bekri i tha të Dërguarit të Allahut: "O i Dërguar i Allahut! Çfarë po të pengon të martohesh me vajzën time, bashkëshorten tende Aishen r.a.?" I Dërguari tha: **"Mehri"** (shpërblimi për martesë). Atëherë Ebu Bekri mori për sipër mehrin dhe ja pagoi. [162]

Pastaj u bë dasma e Hz. Aishes me të Dërguarin e Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të). Në atë kohë, Profeti ynë i dahsur ishte pesëdhjetë e pesë vjeç[163]. Ndërsa Hz. Aishja në moshë ishte më e re. Por përtej moshës së saj, ajo ishte shumë e zgjuar dhe e aftë. Madje ajo mund t'i shprehte ngjarjet menjëherë në formë poezie dhe nuk harronte kurrë diçka që kishte mësuar apo të dëgjuar më parë. Ajo ishte shumë e mençur, e zgjuar, e ditur, e sjellshme, e pastër dhe e drejtë. Për shkak të kujtesës së saj të fuqishme, shumë nga sahabët e pyetnin dhe mësonin shumë prej saj. Për këto cilësi ajo ishte lavdëruar në një ajet të Kuranit.

Beteja e Karkara-i Kedr

Një grup nga fiset Beni Selim dhe Gatafan ishin mbledhur në Karkara. Kur kjo gjë iu njoftua të Dërguarit të Allahut, ai u nis nga Medina me dyqind persona nga Muhaxhirët dhe Ensarët. Në Medinë, Ibni Umm-i Mektumi u la si përfaqësues i Pejgamberit a.s. Ndërsa flamurin e ushtrisë e mbante Aliu r.a.. Dhe kur arritën në Karkara, aty nuk gjetën askënd. Sepse idhujtarët kishin degjuar që ushtria islame po vinte, kishin ikur me të katërtat. Ushtria Islame kishte vazhduar rrugën rreth luginës që ndodhej aty pranë ku aty takuan me një çoban që kujdesej për devetë e ushtrisë idhujtare. Sahabët e pyetën çobanin për vendndodhjen e fisit Beni Selim dhe Gatafan. Çabani ju tha se: "Ata ikën duke më lënë devet mua dhe më paguan që unë të kujdesem për kafshët e tyre për pesë ditë. Por tani nuk e di se ku janë."

Pesëqind deve që ata kishin lënë pas u kapën si plaçkë lufte, ndërsa çobani Jesar u mor peng. Sahabët qëndruan tre netë në luginën e Karkarat'ul Kedrit dhe më pas duke i devetë me vete morën rrugën drejt Medinës. Kur arritën në një vend të quajtur Derar I Dërguari i Allahut (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) u ndal aty dhe ju ndau sahabëve një të pestën e deveve, ndërsa pjesën tjetër e mbajti për buxhetin e shtetit të asaj kohe, udhëheqës i të cilit ishte vetë Pejgamberi a.s.. Secilit nga sahabët i ranë nga dy deve. Të nesërmen, kur po falnin namazin e sabahut, panë se edhe Jesari, çobani që kishin marrë peng, po falej së bashku me ta. Atëherë I Dërguari i Allahut e liroi atë dhe u kthyen të sigurt në Medinë.

Çdo shpirt që digjet nga zjarri i dëshirës bëhet dritë.
Shpirti që bëhet i dërrmuar nga dashuria, ndërtohet përsëri.

[162] İbni Sa'd, Tabakât, I, 239; Kâdî İyâd, SHifâ-i SHerif, 300-301.
[163] Buhârî, "Menâkıb-ul-Ensar" , 44; Tirmidhî, "Nikâh", 18.

Beteja e Beni Kajnukasë

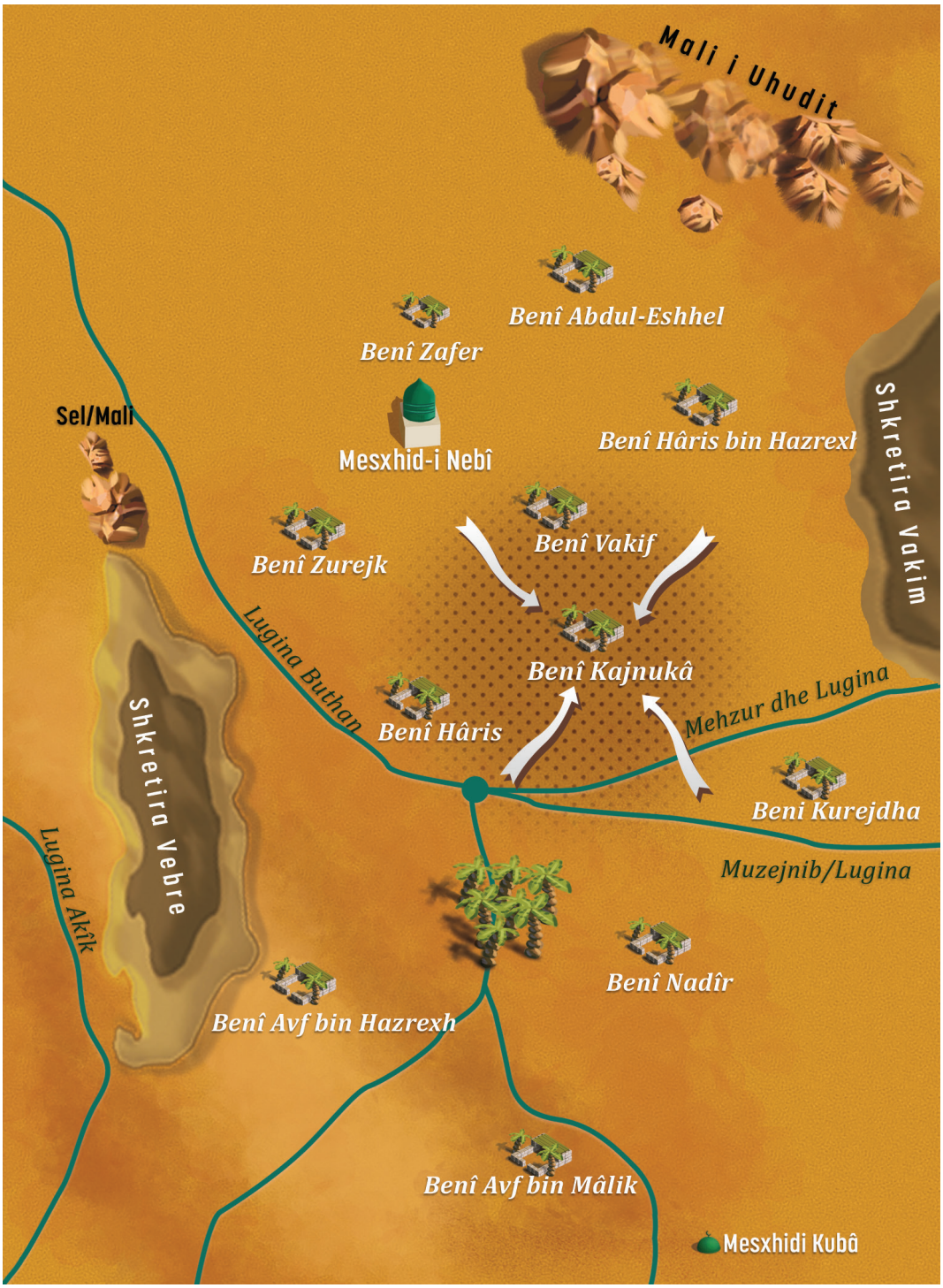

BETEJA E BENI KAJNUKASË

"Thuaju (O Muhammed) atyre që mohojnë: Ju do të shkatërroheni dhe do të grumbulloheni bashkë në Xhehenem dhe vërtet, sa i keq është ai vend për pushim!"
Âl-i İmrân: 3/12

Një ditë, hebrenjtë e fisit Beni Kajnuka u tallën me një grua myslimane. Një sahabi që po kalonte aty pranë sapo e pa këtë, nxori shpatën dhe e vrau hebreun që po tallej me gruan myslimane. Ky lajm u përhap tek hebrenjtë të cilët u mblodhën dhe e vranë sahabiun e nderuar. Ngjarja iu raportua të Dërguarit të Allahut (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të). Atëherë Profeti a.s. i mblodhi hebrenjtë në tregun e Kajnukasë dhe u tha: **"O Hebrenj! Kini frikë nga një ndëshkim si ai që Allahu i dha Kurejshëve, pranoni Islamin. Sepse ju e dini mirë që unë jam një profet i Dërguar nga Allahu. Ju këtë e lexoni në librin tuaj dhe e dini premtimin që Allahu ka dhënë për ju..."**

Edhe pse Muhammedi a.s. tregoi mëshirën e tij e tij dhe nuk i ndëshkoi hebrenjtë e Beni Kajnukas, të cilët kishin shkelur marrëveshjen e paqes që kishin lidhur me të. Ata në një mënyrë shumë arrogante i thanë të Dërguarit të Allahut (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të); ''O Muhamed! Të mos mashtroi ty fitorja ndaj një populli që nuk di të luftojë! Betohemi se ne jemi mjeshtra të luftës! Dhe nëse guxon të përballesh me ne, atëherë do ta shohësh trimërinë tonë! Ndaj mos guxo të na armiqsohesh me ne!" Kjo përgjigje e hebrenjëve u bë shkak që ata në mënyrë të hapur e prishën marrëveshjen me të Dërguarin e Allahut (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të).

Pas kësaj ngjarje zbriti ajeti Kuranor ku Allahu thoshte: **''Në qoftë se ti (O Muhammed) ke frikë nga tradhtia e çfarëdo populli, ktheju prapa (marrëveshjen) atyre që të jeni të barabartë (që të mos ketë më marrëveshje mes teje dhe atyre). Vërtet që Allahu nuk i do tradhëtarët."**[164] Në një tjetër ajet, Allahu thotë: ''**Thuaju (O Muhammed) atyre që mohojnë: Ju do të shkatërroheni dhe do të grumbulloheni bashkë në Xhehenem dhe vërtet, sa i keq është ai vend për pushim!"**[165]

Pas zbritjes së këtyre ajeteve në muajin Sheval I Dërguari i Allahut menjëherë organizoi një ushtri dhe u nis drejt fortesës së hebrenjve të Beni Kajnukas. Flamurin e ushtrisë e mbante Hamzai r.a., ndërsa Ebu Lubabe u la si përfaqësues në Medinë[166]. Ushtria myslimane rrethoi fortesën e Beni Kajnukasë. Ndërsa Hebrenjtë, që më parë thoshin se; "Ne jemi luftëtarë të guximshëm!" Nuk patën guximin as të qëllonin qoftë edhe me një shigjetë të vetme nga brenda fortesës. I Dërguari i Allahut (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) mori nën kontroll e hyrje-daljet e fortesës së Hebrenjëve. Askush as nuk mund të hynte dhe të dilte.

Rrethimi i fortesës së gebrenjëve zgjati plot pesëmbëdhjetë ditë. Pas pesmbëdhjetë ditëve hebrenjtë i kaploi frika dhe u dorëzuan.[167] Megjithëse, për shkak të trahdëtisë ata duhej të vriteshin, i Dërguari i Allahut, tregoi mëshirë ndaj hebrenjtë të Beni Kajnukas dhe ju vendosi atyre kusht që askush prej tyre të mos qëndronte në Medinë dhe i lejoi ata të largoheshin drejt Shamit.[168] Kështu, ata të gjithë u dëbuan nga toka e Medinës. Ndërsa pasuritë dhe armët e tyre u morën si plaçkë lufte nga myslimanët.

[164] Enfâl: 8/58.
[165] Âl-i İmrân: 3/12.
[166] İbni Sa'd, Tabakât, II, 29.
[167] İbni Sa'd, Tabakât, II, 29.
[168] Vâkıdî, Megâdhî, I, 176-180; İbni Sa'd, Tabakât, II, 29.

Beteja e Sevikut

"Osmani është miku im në Xhennet."
Hadith.

Pas Betejës së Bedrit Ebu Sufjani u kthye në Mekkë. Aty ai betohet se nuk do të lyente kokën me vaj (nuk do pastrohej) dhe nuk do t'i afrohej grave të tij derisa të merrte hak ndaj Profetit Muhammed (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të). Në vitin e dytë të Hixhretit, pra ne diten e dyte te muajit Dhul-Hixhe, Ebu Sufjani vendosi të përmbushte këtë betim dhe u nis për në Medinë me dyqind kalorës. Natën, Ebu Sufjani u ndal në një shtëpi në Medinë dhe kërkoi për Profetin, por nuk iu kushtua vëmendje dhe shtëpia nuk iu hap. Ai më pas gjeti strehim te Selam bin Mushkem. Ditën tjetër, ai vazhdoi drejt rajonit Arid, ku takoi dy njerëz nga Ensarët, Ma'bed ibn Amru dhe shërbëtorin e tij, të cilët i vrau ndërsa ata ishin të zënë me punët e tyre. Me pas Ebu Sufjani dogji një pemishte hurmash dhe dhe tha: "Betohem që tashmë e kam përmbushur zotimin tim," dhe u largua.

Kur degjoi per këto ndodhi Profeti Muhammed (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të), e la Ebu Lubaben si zëvendës të tij në Medinë dhe bashkë me dyqind sahabë u nis të ndiqte Ebu Sufjanin. Por kur mësuan idhujtarët se po përndiqeshin nga myslimanet, ja mbathën duke lënë pas gjithëçka kishin me vete, të cilat myslimanët i morën si plaçkë lufte. Kjo ngjarje u njoh si Gazveja e Sevîk.

Martesa e Aliut me Fatimen (Radiallahu Anhuma)

Në vitin e dytë të Hixhretit, vajza e Profetit Fatimja r.a., kishte arritur moshën e pjekurisë. Shumë persona kërkuan dorën e saj, por Profeti nuk pranoi asnjërin, duke thënë: **"Çështja e saj është në dorën e Allahut."** Një ditë, Ebu Bekri, Umeri dhe Sad bin Muadh radijallahu anhum, diskutonin në xhami se të gjithë, përveç Aliut r.a., kishin kërkuar Fatimen, por asnjë nuk ishte pranuar. Ebu Bekri sugjeroi që të vizitonin Alinë dhe ta inkurajonin që ai të shprehte dëshirën për martesë.

Kur ata u takuan Aliun r.a., ai po ujiste hurmat në bahçe. Ebu Bekri r.a. i tha; '' O Ali (kënaqsia e Allahut qoftë mbi të)! Pëerse nuk e kërkon të bijën e Muhammedit (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të), Fatmën. Ti e di se Allahu dhe Profeti a.s. nuk i jepnin rëndësi pasurisë materiale dhe se varfëria nuk është pengesë për tu martuar?'' Aliu pranoi këtë sugjerim të Ebu Bekrit dhe shkoi ti kërkonte dorën e Fatimes r.a. të cilën Pejgamberi a.s. ja dha pa mëdyshje. Mertesa e Aliut me Fatman radijallahu anhuma u realizua, ku martesa e tyre është një nga martesat më të nderuara në historinë islame.

Më vonë Ali r.a. transmeton se: "Kur hyra te i Dërguari i Allahut (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të), isha i turpëruar dhe i ndrojtur. U ula pranë tij, por prej turpit nuk munda të flas. Atëherë Profeti a.s. i cili e shihte gjëndjen time më pyeti: **'Pse ke ardhur o Ali, a mos vallë të duhet diçka?'** Por kur pas se prej turpit unë nuk fola, ai më tha: '**A mos vallë ke ardhur për të kërkuar dorën e Fatimës për martesë?'** Atëherë munda të them: 'Po.' (Profeti i dërgoi lajm Fatimes se Aliu e kishte kërkuar për grua, por dhe ajo nuk tha asnjë fjlë, pra heshti.) Profeti më pyeti: **'Çfarë do t'i japësh si mehër (dhuratë martesore)?'** Kur unë i thashë: 'Nuk kam asgjë për t'i dhënë, o i Dërguari i Allahut.' Ai më tha: **'Çfarë ndodhi me mburojën e luftës që unë të kam dhënë, ku e ke atë?'** Kur i thashë se e kisha me vete. Atëherë Profeti a.s. më tha: **'Shite atë dhe shuma e saj do të jetë e mjaftueshme për mehër.'"**[169]

[169] Beyhekî, Delâil-un-nubuvve, III, 173; İbni Kesîr, Sire, II, 544.

Sipas një transmetimi tjetër, Profeti e pyeti Aliun se çfarë pasurie kishte në zotërim, dhe ai iu përgjigj se kishte vetëm një kalë dhe parzmoren e tij. Profeti tha: **"Kali të duhet, por shit parzmoren."** Aliu r.a. e shiti mburojën e luftës në treg, të cilën e bleur Osmani r.a. për 400 dirhemë. Por kur mësoi Osmani r.a. se Aliu r.a. e shiste mburojën e luftës sepse i duheshin paratë për martësë. Ja dhuroi Aliut r.a. edhe paratë edhe mburojën e luftes.

"O Fatime! Çfarë të ka ndodhur që po qan? Betohem në Allahun e Lartësuar se të kam martuar me atë që është më i dituri ndër ata që kanë kërkuar dorën tënde, më i urti dhe më inteligjenti, dhe i pari që ka pranuar Islamin."
Hadith

Kur dëgjoi i Dërguari i Allahut (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) për kërë xhest të Osmanit r.a. tha: **"Osmani është miku im në Xhennet."** Pastaj ai e thirri Bilalin dhe i tha **"Merri këto para, shko në Pazar dhe bli një trëndafili dhe mjaltë. Pastaj, vendose ujin e trëndafilit në një enë të pastër, ndersa enën vendose në një cep të xhamisë. Mjaltin përziejeni me një dhe bëjeni dhe bëjeni sherbet që ta pimë pasi të lidhet nikahu. Ftoji në xhami sahabet e mi që janë nga Ensarët dhe Muhaxhirët dhe njoftoje popullin që do të lidhet nikahu i Fatimes me Aliun (Radijallahu anhum)."**

Bilal Habeshiu doli jashtë dhe lajmëroi popullin e Medinas per martesën e Aliut me Fatimen, vajzën e Profetit a.s.. Ne diten e martesës së tyre sahabët e mbushën Xhaminë e Profetit brenda dhe jashtë saj. Më pas Profeti ynë u ngrit në këmbë dhe lexoi këtë fjalim:

"Gjithë lavdërimi dhe falënderimi i përket Allahut, Zotit të gjithësisë. Ai është i Lavdëruari për begatitë që na ka dhuruar, Atë e adhurojmë për fuqinë dhe madhështinë e tij të pafundme, i frikësohemi Atij nga denimi i xhehennemit. Ai është i Vetmi Sundus që sundon në tokë dhe në qiej. Ai, që krijoi krijesat me fuqinë e tij, që ndan me drejtësinë e tij, që e nderoi njerëzimin me fenë e Islamit dhe me Profetin Muhammed (paqja qoftë mbi të)...Allahu më urdhëroi që vajzën time Fatimen ta martoj me Ali bin Ebi Talibin. Tani ju marr për dëshmitarë se, me urdhrin e Allahut, me një mehër prej 400 miskalesh argjendi, Fatimen e kam martuar me Ali bin Ebi Talibin. Zoti im i bashkoftë ata dhe ua bekoftë këtë bashkim. Pasardhësit e tyre qofshin të pastër, çelës i mëshirës dhe burim i urtësisë, të besueshëm për umetin e Muhamedit alejhi selam. Kjo ishte e gjitha ajo çfarë desha të them. Lus Zotin që ta na mëshiroi mua dhe ju." Më pas Aliu r.a. mbajti një fjalim të shkurtër, ku e nisi duke falenderuar Allahun xh.sh. me pas ai falënderoi Profetin a.s. që ja dha Fatimen për bashkëshorte. Gjithashtu Aliu r.a. falendoroi edhe Sahabet që po dëshmonin martësen e tij. Pas përfundimit të ceremonisë, të pranishmit hëngrën hurma dhe pinë shërbet mjalti, dhe ne fund te gjithë bënë lutje për çiftin e ri.[170]

Në kohën e martesës, Hazreti Fatime ishte pesëmbëdhjetë vjeç, ndërsa Hazreti Ali ishte njëzetepesë vjeç. Pas martesës Fatimja ishte e përlotur. Profeti e pyeti **"O Fatime! Çfarë të ka ndodhur që po qan? Betohem në Allahun e Lartësuar se të kam martuar me atë që është më i dituri ndër ata që kanë kërkuar dorën tënde, më i urti dhe më inteligjenti, dhe i pari që ka pranuar Islamin."** Ndërsa e bija i tha; "O Babai im! Për çdo vajzë që martohet, mehri caktohet dhe përcaktohet me ar e argjend. Nëse edhe mehri im caktohet kështu, ku është ndryshimi mes teje dhe të tjerëve? Ditën e Kiametit, ti do të ndërmjetësosh për besimtarët mëkatarë, ndërsa unë dua që të ndërmjetësoj për gratë e tyre. Kjo është dëshira ime."

[170] İbni Sa'd, Tabakât, VIII, 24; İbni Asâkir, Tarih-i Dımeshk, LII, 445.

Kur ju lajmërua Profetit a.s. se Allahu i Lartësuar e pranoi këtë dëshirë të Fatimes, i Dërguari i Allahut tha: **"O Fatime, e tregove që ti je fëmijë i një profeti."**

Më pas Aliu r.a. thotë: "Kishin kaluar disa muaj nga dita e martesës, dhe për këtë çështje nuk flitej më në mbledhje. Unë prej ndrojtjes nuk e hapa gojën. Megjithatë, i Dërguari i Allahut, ndonjëherë kur më shihte vetëm, më thoshte: **'Gruaja jote është vërtet një grua e mirë. Përgëzime, sepse ajo është zonja e grave në botë.'**

Por pas një kohe vëllai i Aliut, Ukaili, i tha: 'O Ali! Jemi ne të lumtur për këtë martesë. Por dëshira ime është që ju të dy tashmë jeni pranë njëri-tjetrit (të jetoni në një banesë tuajën).' Ndërsa Aliu r.a. iu përgjigj: 'Edhe unë kam të njëjtën dëshirë, por prej ndrojties nuk i them dot gjë të Dërguarit të Allahut.' Atëhere Ukaili e kapi për dore Aliun dhe shkuan së bashku në shtëpinë e Profetit a.s.. Atje, takuan shërbëtoren e të Dërguarit të Allahut, Ummu Ejmen."

Kur ja treguan situatën Ummu Ejmenit. Ajo u tha: "Për këtë çështje nuk është e nevojshme që ju të vini. Ne do të diskutojmë me gratë e Resulullahut dhe do t'ju njoftojmë. Dijeni se në këto çështje dëgjohet fjala e grave." Ummu Ejmeni e tregoi këtë situatë tek gratë e të Dërguarit të Allahut. Gratë shkuan dhe u mlodhën në shtëpinë e Aishes ku përmendën Hatixhen radijallahu anha, duke thënë: **"Nëse ajo do të ishte gjallë, nuk do të shqetësoheshim për Fatman."** Kur dëgjoi lëto fjalë I Dërguari i Allahut u përlot dhe tha: **"Ku ka grua si Hatixhja? Kur njerëzit më mohonin, ajo më besoi dhe shpenzoi gjithë pasurinë e saj në rrugën time. Ajo i ndihmoi shumë Islamit. Allahu më ka urdhëruar ta përgëzoj atë se në xhenet ka për të një kështjellë nga smeraldi."**

Më pas, gratë e Resulullahut i treguan atij dëshirën e Aliut r.a. që ai donte të jetonte me Fatimen në nje banesë të tyren. Atëherë Resulullahu urdhëroi Ummu Ejmenin të thërriste Aliun. Kur Aliu arriti, gratë që ishin të pranishme u larguan dhe e lanë Ali të vetëm me Rësulullahun. Resulullahu e pyeti: **"O Ali! A mos vallë dëshiron ta marrësh gruan tende?"** Aliu u përgjigj: "Po, o i Dërguari i Allahut (Paqja dhe Meshira e Allahut qofshin mbi të)!" Më pas I Dërguari i Allahut thirri Esma binti Umeis dhe i tha asaj; **''përgatite shtëpinë e Fatimes.''** Esma shkoi në shtëpinë e Fatimes dhe përgatiti disa ulëse të thjeshta, një ulëse prej lëkure të re, një ulëse prej lëkure të vjetër dhe një ulëse prej kashte, duke i mbushur të gjitha me fibra hurmeje. Pas namazit të jacisë Profeti alejhi selam e kontrolloi shtëpinë e Fatimes dhe urdhëroi që një pjesë e lekëve që solli Aliu r.a. të shpenzoheshin për ushqime, një pjesë zbukurime të shtëpisë, ndërsa pjesa tjetër për veshëmbathje.

Kështu që çejizi i Fatimes përfshinte materialet si me poshte; tre jastëkë të përgatitur nga Esma binti Umeis. Një qilim të thjeshtë dhe një jastëk të mbushur me fibra hurmeje. Dy mulli dore, një enë uji, një kupë uji prej balte dhe një shtamë lëkure për ujë. Një peshqir, një fustanellë, një ulëse të përpunuar prej një lëkure dashi dhe një qilim të vjetër nga Jemeni. Si dhe një shtrat të thurur nga gjethet e palmës, dy rroba nga Jemeni dhe një batanije kadifeje. Më pas Resulullahu i dha Aliut një shumë të vogël parash dhe e urdhëroi të blinte hurma dhe vaj për shtëpi.

Aliu r.a. e transmeton se: "Me paratë që më dha I Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të). Bleva hurma që kushtuan 5 dirhem dhe vaj i cili kushtoi 4 dirhem. Pastaj ja solla përpara të Dërguarit të Allahut, i cili kërkoi një sofër prej lëkure. Ai përgatiti një ushqim duke përzier hurmat, vajin dhe kosin me dorën e tij të bekuar dhe tha: **'O Ali! Dil dhe fto të gjithë ata që gjen.'** Unë dola

dhe pashë shumë njerëz, kështu që i ftova të gjithë dhe pastaj shkova brenda dhe i thashë: 'O i Dërguari i Allahut! Ka shumë njerëz.' Profeti, krenaria e universit, më tha: **'Sillini brenda nga dhjetë e nga dhjetë, që të hanë.'** Dhe kështu bëra. U numëruan, dhe në fund, ishin 700 burra dhe gra që hëngrën dhe u ngopën."

"O Ali! Kujdesu për Fatimen, sepse ajo është pjesë e imja. Nëse e mërzit atë, më ke mërzitur mua."
Hadith

Sipas rrëfimit të Ummu Ejmenit, pas darkës së dasmës së Aliut dhe Fatimes (Allahu qoftë i kënaqur me to), i Dërguari i Allahut i tha Aliut: **"O Ali, vajza ime Fatimja shkoi në shtëpinë tënde si nuse. Pas namazit të akshamit do të vij të bëj dua. Më pritni."** Mirëpo kur Aliu r.a. arriti në shtëpi, u ul në një qoshe, ndërsa Fatimja u ul në një qoshe tjetër. Pastaj i Dërguari i Allahut erdhi dhe trokiti në derë. Umm-i Ejmeni e hapi derën, dhe Profeti e pyeti: **"A është këtu vëllai im?"** Ummu Ejmeni i tha: ", o Resulullah! Nëna dhe babai im qofshin flijuar për ty. Por nuk e di kush është vëllai yt?" I Dërguari i Allahut u përgjigj: **"Ali bin Ebi Talibi."** Më pas Umm-i Ejmeni nga habia e pyeti nëse vajzën e tij e kishte martuar me vëllanë e tij, Profeti a.s. ju përgjigj se **Po** dhe i sqaroi se vetëm të lindurit nga e njëjta nënë janë të ndaluar për martesë. Më tej, i Dërguari i Allahut e pyeti Ummu Ejmenin që a kishte ardhur Esma binti Umeis dhe kur Ummy Ejmeni u përgjigj po, ai tha: **"Pra, ajo ka ardhur të shërbejë për vajzën e Resulullahut,"** dhe bëri lutje për të.

Pastaj, Profeti kërkoi një enë me ujë, lau duart e tij të bekuara dhe hodhi pak misk në ujë. Ai thirri vajzën e tij Fatimen, e cila nga turpi i mbante syte ulur. I Dërguari i Allahut mori pak ujë dhe e spërkati mbi gjoksin, kokën dhe shpinën e Fatimes, duke bërë dua: **"O Allah, kërkoj mbrojtje për të dhe pasardhësit e saj nga shejtani i mallkuar."** Pastaj ai bëri të njëjtën gjë për Aliun, duke thënë: **"O Allah, bekoi ata dhe pasardhësit e tyre."** Më pas I Dërguari i Allahut recitoi suret Ihlas, Felek dhe Nas tha: **"O Ali! Me emrin dhe bekimin e Allahut, hyr te gruaja jote."**[171]

Pas katër ditësh, i Dërguari i Allahut e vizitoi përsëri shtëpinë e çiftit të ri. Ju dha atyre këshilla dhe urdhëroi Aliun r.a. të sillte ujë. Një pjesë të ujit e piu ndërsa pjesën tjetër e hodhi mbi kokën dhe gjoksin e Aliut. Më pas e bëri të njëjtën gjë për Fatimen dhe për një moment e dërgoi Aliun jashtë. Ndërkohë, ai e pyeti vajzën e tij për Aliun. Fatimja i tha se Aliu ishte i përkryer, por disa gra të Kurejshit i thoshin se ai ishte i varfër. Profeti i tha: **"O bija ime! Babai yt dhe bashkëshorti yt nuk janë të varfër. Të gjitha thesaret dhe pasuritë e qiellit dhe të tokës m'u ofruan, por nuk i pranova. Pranova atë që është i pranuar dhe i vlefshëm për Allahun e Madhëruar. O bija ime! Sikur ta dije atë që di unë, bota do të ishte e pavlerë dhe e ulët në sytë e tu. Për Allahun e Madhëruar, bashkëshorti yt është ndër sahabët e parë, është i madh në Islam dhe më i thelli në dije. O bija ime! Allahu i Madhëruar ka zgjedhur dy persona nga Ehli Bejti: njërin, babain tënd, dhe tjetrin, bashkëshortin tënd. Kujdes, mos i bëj kurrë kundërshtim dhe mos vepro ndryshe nga urdhrat e tij."** Pastaj Profeti e këshilloi Fatimen të jetë e bindur ndaj Aliut dhe i kujtoi asaj virtytet e tij. Ai e ftoi Aliun brenda dhe e porositi që të kujdesej për Fatimen, duke i thënë: **"O Ali! Kujdesu për Fatimen, sepse ajo është pjesë e imja. Nëse e mërzit atë, më ke mërzitur mua."**

Kur mbaroi I Dërguari i Allahut Fatimja i kërkoi atij një shërbëtore për ta ndihmuar me punët e shtëpisë, por Profeti ja refuzoi kërkesën dhe i tha: **"O Fatime! A të jap diçka më të mirë se një shërbëtore?"** Po o I dërguari i Allahut ja ktheu

[171] Abdurredhdhâk, Musannef, V, 485.

e bija. Atëherë ai e këshilloi që çdo natë para gjumit të recitonte tridhjetë e tre herë **"Subhanallah," "Elhamdulillah,"** dhe **"Allahu Ekber,"** dhe një herë **"Lā ilāhe illallahu vahdehu lâ sherîke leh. Lehul mulku ve lehul hamdu ve huve alâ kulli shey'in kadîr."** Dhe para se të largohej i i tha se kjo do të sillte shpërblime të mëdha në Ditën e Gjykimit.

Ekzekutimi i Ka'b bin Eshrefit

"Ai na shqetësonte vazhdimisht dhe thurte poezi kundër nesh. Dijeni se, kushdo që vepron me poshtërsi dhe tradhëti, ndëshkimi për të është shpata."
Hadith

Pas triumfit të myslimanëve në Betejën e Bedrit, ra një frikë e tmerrhme mbi zemrat e hebrenjve dhe idhujtarëve që jetonin në Medinë. Disa hebrenj u treguan të drejtë dhe thanë: "Personi për të cilin kemi lexuar në librat tanë me siguri është ky. Nuk do të jetë e mundur të qëndrojmë kundër tij, sepse ai gjithmonë do të triumfojë." Disa të tjerë, menduan se fitorja e Profetit (a.s.) ishte vetëm sepse ai kishte luftuar me kurejshët që nuk dinin luftë dhe thanë se nëse ai do të kishte luftuar me ta, ata do t'i tregonin Profetit (a.s.) si luftohet dhe si arrihet fitorja. Ndërsa një hebre me emrin Ka'b bin Eshref, kur dëgjoi për fitoren e myslimanëve, nga urrejtja që kishte ndaj tyre, shkoi në Mekkë. Atje ai mblodhi idhujtarët dhe duke u thënë poezi për t'i motivuar dhe për t'i nxitur kundër myslimanëve, i nxiste idhujtarët që të sulmonin Medinën. Ai arriti të bëjë një marrëveshje me idhujtarët e Mekkës për të luftuar kundër Profetit (a.s.). Madje ai planifikoi kurthe për ri ngritur një atentat kundër Muhammedit alejhi selam. Allahu xh. sh. e informoi të Dërguarin e Tij për këtë dhi i zbreiti ajeti Kuranor, ku Allahu thotë: "Ata janë të mallkuar nga Allahu dhe janë të larguar nga mëshira e Tij."[172] Pas kësaj, i Dërguari i Allahut (a.s.) pyeti shokët e tij: **"Kush do ta vrasë Ka'b bin Eshrefin? Sepse ai i ka bërë dëm Allahut dhe të Dërguarit të Tij."** Muhammed bin Mesleme u ofrua të kryente këtë detyrë dhe i Dërguari i Allahut i dha leje.

Muhammed bin Mesleme përgatiti një plan dhe u takua me shokët e tij Ebu Naile, Abbad bin Bishr, Haris bin Evs dhe Ebu Abs ibn Xhebr. Të gjithë ata ranë dakord për planin dhe shkuan te Profeti (a.s.) për të marrë leje që të flisnin në një mënyrë që do të pëlqehej nga Ka'bi, për ta qetësuar atë dhe për ta futur në kurth. Profeti (a.s.) u dha leje qe ata ta kryenin planin e tyre. Ata shkuan te Ka'b bin Eshrefi dhe i thanë se Profeti a.s. kishte kërkuar prej tyre sadaka dhe u kishte vendosur taksa të larta, prandaj kishin ardhur për t'i kërkuar hua. Ka'bi u gëzua dhe mendoi se ata mendonin njësoj si ai. Ka'bi kërkoi si peng diçka me vlerë dhe pasi refuzuan të linin gratë apo fëmijët e tyre, ranë dakord të linin armët e tyre peng.[173]

Një natë Muhamed bin Mesleme se bashku me Ebu Nailen shkoi te Ka'bi. Kabi doli ti ftonte ata që të hynin në kështjellë. Gruaja e Ka'b-it i tha: "O Kab! Ku po shkon në këtë orë të natës?" Ka'b iu përgjigj: "Ata që kanë ardhur janë Muhamed bin Mesleme dhe vëllai im i gjirit, Ebu Naila." Gruaja i tha atij se: "Zëri që dëgjoj nuk më jep një ndjesi të mirë, më duket sikur prej tij rrjedh gjak." Ka'b tha: "Jo, ata janë Muhamed bin Mesleme dhe vëllai im i gjirit, Ebu Naila. Ai është një njeri i mirë. Edhe po ta thirrisja në mes të natës për të luftë, ai nuk do të hezitonte për të mos ardhur. Pra ai është një djalë i mire dhe guximtar." Muhamed bin Mesleme mori me vete dy persona të tjerë ose, sipas një transmetimi tjetër, tre persona të tjerë. Këta ishin Ebu

[172] Nisâ: 4/52.
[173] İbni Sa'd, Tabakât, II, 33-34.

Abs bin Xhebr, Haris bin Evs dhe Abbad bin Bishr.[174] Muhamed bin Mesleme u tha shokëve të tij: "Kur të vijë Ka'bi, do t'i kërkoj që të nuhas flokët e tij. Kur ta kap kokën dhe ta nuhas, sapo të më shihni që e kam mbajtur fort, atëherë goditeni me shpatat tuaja." Ka'b bin Eshref erdhi i veshur bukur dhe duke përhapur aromë të këndshme. Muhamed bin Mesleme i tha: "Asnjëherë më parë nuk kam ndjerë një aromë kaq të këndshme," dhe iu afrua Ka'b-it. Ka'bi u mburr: "Aromat më të mira të grave arabe janë me mua." Muhamed bin Mesleme i tha: "A më lejon ta nuhas kokën tënde?" Ka'bi pranoi. Mesleme e nuhati dhe u kërkoi edhe shokëve të tij ta bënin të njëjtën gjë. Pastaj tha se dëshironte ta nuhaste përsëri. Këtë herë, Muhamed bin Mesleme ia kapi kokën dhe u bëri shenjë shokëve që ta godisnin me shpatat e tyre. Kur u dha goditja e parë, Ka'bi klithi me forcë, por nuk vdiq. Pas kësaj, Muhamed bin Mesleme e goditi me thikë. Pas vrasjes së Ka'bit, luftëtarët u larguan menjëherë nga vendi dhe mbërritën në Medinë. Kur i sollën lajmin e mirë të Dërguarit të Allahut për vrasjen e Ka'b bin Eshrefit, Profeti (a.s.) falënderoi Allahun dhe bëri dua për luftëtarët.

Vdekja e Ka'b bin Eshrefit shkaktoi një frikë të madhe tek hebrenjtë, sepse ai ishte një udhëheqës i shquar, kështuqë vrasja e tij krijoi një pasiguri të hebrenjëve në Medina. Hebrenjtë duke ditur tradhëtitë dhe lojrat e pista te tyre ndaj mysliamnë dhe të Dërguarit të Allahut (paqja dhe mëshira e Allshut qoftë mbi te) i kishte bërë ata të mendonin se edhe ata do të ishin nën shënjestrën e myslimanëve për t'u vrarë. Në mëngjes, ata u mblodhën dhe për të paraqitur ankesën e tyre për ngjarjen e natës së kaluar shkuan te i Dërguari i Allahut. I Dërguari i Allahut u tha: **"Ai na shqetësonte vazhdimisht dhe thurte poezi kundër nesh. Dijeni se, kushdo që vepron me poshtërsi dhe tradhëti, ndëshkimi për të është shpata."** Pas këtij paralajmërimi, hebrenjtë tashmë të frikësuar, për të ruajtur paqen vendosën të bëjnë një marrëveshje të re me të Dërguarin e Allahut.[175] Më vonë shumica prej tyre pranoi Islamin.[176]

Beteja e Gatafanëve

Kjo ngjarje njihet edhe si "Gazaja e Beni Sulejmit" ose "Gazaja e Nexhranit." Lajmi arriti se një numër i madh idhujtarësh të mbledhur në Beni Sulejm po planifikonin të sulmonin Medinën. Hazreti Ibni Ummi Mektum u la si zëvendës. I Dërguari i Allahut marshoi me një forcë prej treqind vetash drejt armikut. Kur armiqtë mësuan se ushtria islame po afrohej, ata u strehuan në male. Si rezultat, nuk pati përballje mes palëve. Fushata zgjati dymbëdhjetë ditë.

[174] İbni Sa'd, Tabakât, II, 32.
[175] Buhârî, Megâdhi, 15; Vâkıdî, Megâdhî, I, 182; İbni Sa'd, Tabakât, II, 31; İbni Asâkir, Tarih-i Dımeshk, LV, 271.
[176] İbni Sa'd, Tabakât, II, 35.

Dashuria më ka marrë veten,
Të dua Ty, o Zoti im!
Dashuria Jote, sa e ëmbël qenka,
Të dua Ty, o Zoti im!

As pasurisë nuk i gëzohem,
As varfërisë nuk i dorëzohem.
Me dashurinë Tënde kënaqem,
Të dua Ty, o Zoti im!

Na urdhërove për adhurime,
Na lavdërove veprat e mira,
Na dhurove begati pa fund,
Të dua Ty, o Zoti im!

Sa i pabesë qenka shpirti im,
Për kënaqësi gjithnjë më dëmton!
Por tashmë e gjeta kënaqësinë e vërtetë,
Të dua Ty, o Zoti im!

Adhurimi të bëhet si duhet,
Edhe për këtë botë të punohet.
Kjo është puna ime natë e ditë,
Të dua Ty, o Zoti im!

Dashuria nuk është vetëm fjalë,
Rabbi thotë: "Punoni, mos qëndroni kot!"
Le të duket qartë nga gjendja jote,
Të dua Ty, o Zoti im!

Armiqtë e Islamit janë shumë,
Kundër fesë veprojnë tinëzisht.
A është e drejtë të qëndrosh në heshtje,
Të thuash: Të dua Ty, o Zoti im?

A mund të rrijë një i dashuruar përtac?
A mund t'i hedhë njollë të dashurit?
Hesht armiqtë, pastaj thuaj:
Të dua Ty, o Zoti im!

BETEJA E UHUDIT

"Uhudi na do ne, edhe ne e duam Uhudin"
Profeti Muhamed s.a.v.s.

Ishte vitit i tretë i Hixhretit, muaji Sheval... Idhujtarët e Mekës, jo vetëm që nuk kishin marrë mësime nga disfata e tyre në Betejën e Bedrit, por gjithashtu ata kurre nuk mund ta harronin atë humbje të hidhur për ta. Kurejshët në atë betejë kishin humbur shumë prej udhëheqësve të tyre. Për më tepër, kalimi i rrugës tregtare të Shamit nën kontrollin e myslimanëve i kishte tërbuar edhe më shumë. Këtë kohë një karvan tregtar nën drejtimin e Ebu Sufjanit, i cili kishte arritur një fitim 100% ishte kthyer në Mekkë. Por shumica e pjesëtarëve të këtij karvani kishin humbur jetën në Betejën e Bedrit, ndaj fitimi i karvanit ruhej në ndërtesën Darun-Nedve, vënd ky ku idhujtarët mblidheshin për të marrë vendime.

Ata që kishin humbur baballarë, vëllezër, burra dhe djem në Bedër, si Safuan bin Umejje, Ikrime bin Ebi Xhehli dhe Abdullah bin Rebia, iu drejtuan Ebu Sufjanit duke i thënë: ''O Ebu Sufjan! Myslimanët na shkatërruan në Bedir, ata na i vranë të mëdhenjtë tanë. Tani është koha për të hakmarrë ndaj tyre. Pra, fitimin e karvanit ne duhet ta përdorim, për të marrë hakun tonë dhe me ato të ardhura të përgatisim një ushtri me të cilën do të sulmojmë Medinën.''

Për shkak se në betejën e Bedrit ishin vrarë Ebu Xhehli, Utbe dhe Shejbe, në krye të idhujtarëve qëndronte Ebu Sufjani, i cili ende nuk e kishte pranuar Islamin. Nga tregtia në Sham ishin fituar 100,000 monedha ari. Gjysma e këtyre parave ishin kapital, ndërsa gjysma tjetër fitim. Kapitali iu shpërnda menjëherë pronarëve të tij, ndërsa fitimi u nda në dy pjesë: njëra për të blerë armë dhe tjetra për të mbledhur ushtarë. Përveç kësaj, u shpërndanë para poetëve dhe oratorëve që me poezi dhe elegjitë e tyre të nxisnin popullin për luftë. Gratë luanin instrumente si def dhe daulle, duke mbështetur burrat në këtë fushatë. Qëllimi i idhujtarëve ishte që të dëbonin myslimanët nga Medina, të eliminonin të Dërguarin e Allahut dhe të shuanin Islamin. Për këtë arsye, ata udhëtuan edhe në fiset përreth për të mbledhur sam ë shumë trupa të reja.

Më në fund, në Mekkë u përgatit një ushtri e madhe prej 3000 personash. Nga këta, 700 ishin të pajisur me mburoja lufte, 200 ishin kalorës, dhe kishin gjithashtu 3000 deve. Kjo ushtri e madhe, ku morën pjesë poetë, muzikantë dhe gra, komandohej nga Ebu Sufjani. Ndërsa gruaja e tij, Hindi, ishte në krye të grave dhe nxiste idhujtarët për të luftuar. Ajo kishte humbur babanë dhe dy vëllezërit e saj në Betejën e Bedrit, dhe kjo dhimbje nuk po e linte atë të qetë. Hind iu kundërvihej atyre që nuk donin që gratë të merrnin pjesë në betejë, duke ju thënë: "Kujtoni Betejën e Bedrit! Ju ikët për t'u kthyer te gratë dhe fëmijët tuaj! Nga tani e tutje, ata që duan të ikin nga beteja do të përballen me ne!" Me këto fjalë, Hindi i provokonte dhe i nxiste Kurejshët të luftonin me të gjithë fuqinë e tyre.[177]

Në periudhën e betejës së Uhudit, Xhubeir bin Mutimi, i cili ishte një nga liderët e Mekkës, kishte një skllav të quajtur Vahshi. Vahshi ishte i njohur për aftësitë e tij të jashtëzakonshme si shtizëhedhës dhe për saktësinë e tij të jashtëzakonshme. Xhubeiri i premtoi Vahshit se, nëse do të arrinte të vriste Hamzain, xhaxhain e Pejgamberit a.s., do ta lironte nga skllavëria. Në të njëjtën kohë, Hind bint Utbe, gruaja e Ebu Sufjanit, përshka të urrejtjes ekstreme që kishte për Hamzain i premtoi Vahshit se nëse do të realizonte këtë akt hakmarrjeje, ajo do ti jepte shpërblime të

[177] SHemseddin SHâmî, Subulu'l-Hudâ, IV, 182.

mëdha, pasi ajo kërkonte të hakmerrej për babain e saj, Utben, që i ishte vrarë në Betejën e Bedrit.[178] Ndërkohë, ushtria e Kurejshëve po përgatitej për një betejë të madhe kundër myslimanëve. Ata mobilizuan një forcë prej 3000 burrash, ndër të cilët 700 ishin të pajisur me mburoja dhe 200 kalorës, të shoqëruar nga deve dhe armë të shumta. Abbasi, xhaxhai i Profetit Muhamed (a.s.), i dërgoi një letër Profetit a.s. përmes një personi të besueshëm, duke e paralajmëruar për këtë lëvizje të armikut dhe duke kërkuar prej tij marrjen e masave mbrojtëse.

"Mos flisni keq për shokët e mi! Edhe sikur të jepni sadaka sa mali Uhud në ar, nuk do të mund të arrini shpërblimin e një grushti elbi që ata kanë dhënë si sadaka!"
Hadith

Pas marrjes së kësaj informate, Profeti Muhamed (a.s.) ndërmori hapa për të verifikuar situatën dhe dërgoi disa sahabë për të vëzhguar ushtrinë e Kurejshëve. Kur ata u kthyen me informacione që përputheshin me atë që ishte shkruar në letër, Profeti (a.s.) filloi menjëherë përgatitjet për mbrojtje. Për të parandaluar një sulm të papritur, ai bëri thirrje për mobilizim dhe caktoi rojtarë të cilët patrullonin përreth Medinës.

Kur mori lajmin e organizmit të idhujtarëve Pejgamberi alejhi selam ishte ditë e xhuma ndaj në hutben e të xhumasë, Profeti (a.s.) theksoi rëndësinë e xhihadit në rrugën e Allahut. Dhe shpërblimin e madh për ata që binin dëshmorë. Ai gjithashtu ndau një ëndërr që kishte pare se **''se ishte duke i ftuar sahabët e tij për të diskutuar mbi të dhe për të vendosur strategjinë e duhur. Në ëndërr, ai ishte parë duke mbajtur një zire të fortë (armaturë mbrojtëse), e cila simbolizonte Medinën dhe sigurinë e qëndrimit në të. Gjithashtu, kishte parë shpirtin e disa sahabëve që do të binin dëshmorë, si dhe një fitore të ardhshme për myslimanët.''** Kjo ëndërr u interpretua si një shenjë për rrezikun që i priste myslimanët dhe për nevojën për të qëndruar të bashkuar dhe të gatshëm për sfidat që do të vinin në vazhdim. Ndërsa sahabët u përgatitën për betejën, ata u drejtuan nga Profeti Muhamed (a.s.), duke shprehur përkushtimin dhe gatishmërinë e tyre për të qëndruar përkrah tij në mbrojtjen e Islamit.

I Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të), dëshiroi të këshillohej me shokët e tij të nderuar për vendin ku duhet të zhvillohej lufta dhe u tregoi ëndrrën që kishte parë atë natë. Ai tha: **"Në ëndërr pashë veten të veshur me një parzmore të fortë. Pashë gjithashtu se te tehu i shpatës sime, Zulfikarit, ishte hapur një gropë, pashë një lopë të therur dhe pas saj u soll një dash."** Shokët e nderuar e pyetën: **"O i Dërguar i Allahut! Si e shpjegove këtë ëndërr?"** Ai u përgjigj: **"Të veshësh një parzmore të fortë simbolizon Medinën dhe qëndrimin në Medinë. Qëndroni atje... Tehu i thyer i shpatës sime tregon për një dëm që do të pësoj. Lopët e therura simbolizojnë rënien dëshmorë të disa prej shokëve të mi. Ndërsa sjellja e dashit pas kësaj tregon për një njësi ushtarake që, me dëshirën e Allahut, do të mposhtet prej Tij."** Në një transmetim tjetër thuhet: **"Në ëndërr e përplasa shpatën time në tokë dhe tehu i saj u thye. Kjo është shenjë që në ditën e Uhudit disa nga shokët e mi do të bien dëshmorë. Pastaj e përplasa përsëri shpatën dhe ajo u kthye në gjendjen e saj të mëparshme, të rregullt. Kjo tregon për një fitore të dhënë nga Allahu dhe për bashkimin e besimtarëve."**

Profeti Muhamed (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) në çështjet që nuk i zbriste shpallje hyjnore, gjithmonë konsultohej me sahabët e tij dhe vepronte

[178] Buhârî, Megâdhi, 23; İbni Hishâm, Sîret, II, 69; Suheylî, Ravdu'l-unf, III, 253.

sipas mendimeve të tyre. Në rastin e vendimit për përballjen me armikun, disa nga sahabët sugjeruan që të mbrohej Medina, duke zhvilluar një luftë mbrojtëse brenda qytetit. Ky propozim përputhej edhe me dëshirat e Profetit a.s. dhe me mendimin e disa nga sahabët më të shquar, si Ebu Bekri, Omeri dhe Sad bin Muadhi (Allahu qoftë i kënaqur me ta). Por një grup tjetër sahabësh, veçanërisht të rinjtë dhe ata që nuk kishin marrë pjesë në Betejën e Bedrit, dëshironin të përballeshin me armikun jashtë Medinës. Ata ishin të motivuar nga dëshira për të fituar shpërblimet dhe gradat shpirtërore që fituan sahabët e Bedrit. Ndër këta ishte edhe Hamzai, N'man bin Malik dhe Sad bin Ubade (Allahu qoftë i kënaqur me to).

"Një profet që ka veshur mburojën e luftës nuk e heq e atë pa luftuar, derisa Allahu të vendosë mes tij dhe armikut. Këshilla ime për ju është që të zbatoni urdhrat e mia, të përmendni emrin e Allahut dhe të tregoni durim dhe qëndrueshmëri. Nëse bëni këtë, Allahu i Madhëruar do t'ju ndihmojë."
Hadith

Një nga këta sahabë, Haiseme, u shpreh me emocion të madh për dëshirën e tij për të marrë pjesë në luftë dhe për të rënë dëshmor. Ai kujtoi djalin e tij, i cili ishte bërë dëshmor në Bedër, dhe tregoi një ëndërr ku kishte parë djalin e tij në xhenet, i cili e kishte ftuar t'i bashkohej në xhennet. Me zemër të mbushur me mall për xhenetit dhe për të takuar djalin e tij, Haiseme kërkoi që Profeti të lutej për të që të arrinte dëshmorësinë. Profeti (paqja qoftë mbi të) nuk ia refuzoi këtë dëshirë dhe u lut për të.

Përfundimisht Profeti a.s. e pa që shumica e sahabëve ishin në favor të luftës jashtë Medinës. Ndaj ai pranoi mendimin e tyre dhe vendosi të përballej me armikun në terren të hapur dhe i inkurajoi sahabët e tij, duke ju thënë: **"Nëse tregoni durim dhe qëndresë, Allahu do t'ju ndihmojë. Detyra jonë është të tregohemi të vendosur dhe të përkushtuar në betejë."** Pas faljes së namazit të ikindisë, Profeti a.s. u kthye në shtëpinë e tij për tu përgatitur për luftë. Ebu Bekri dhe Omeri radijallahu anhuma (kënaqsia e Allahut qoftë mbi ta) e ndihmuan atë të lidhej me turbanin, të vishte parzmoret dhe të mirëarmatosej. Kështu Profeti a.s. duke u bërë gati për të udhëhequr sahabët në betejën e madhe që i priste, mori shpatën dhe mburojën dhe u nis drejt sahabëve.

Ndërkohë shokët e Profetit (paqja qoftë mbi të) ishin mbledhur jashtë dhe po prisnin që ai të dilte. Ata që dëshironin të qëndronin në Medinë dhe të bënin një luftë mbrojtëse, u thanë të tjerëve: "I Dërguari i Allahut nuk ishte për të dalë jashtë Medinës. Ai pranoi këtë mendim pas sugjerimit tuaj. Por i Dërguari i Allahut merr urdhrat nga Allahu i Madhëruar. Ju duhet t'ia lini këtë çështje Atij dhe të veproni ashtu sikur urdhëron ai." Të tjerët, të penduar për qëndrimin e tyre, thanë: "Nuk dëshirojmë të jemi në kundërshtim me të Dërguarin e Allahut," dhe hoqën dorë nga mendimi i tyre. Kur i dashuri i Allahut doli nga shtëpia e tij, ata shkuan para tij dhe thanë: "Jeta jonë qoftë flijuar për ty, o i Dërguar i Allahut! Vepro ashtu siç dëshiron ti. Nëse dëshiron të qëndrojmë në Medinë, do të qëndrojmë. Kërkojmë falje te Allahu për kundërshtimin ndaj urdhrit tënd." I Dërguari i dashur tha: **"Një profet që ka veshur mburojën e luftës nuk e heq e atë pa luftuar, derisa Allahu të vendosë mes tij dhe armikut. Këshilla ime për ju është që të zbatoni urdhrat e mia, të përmendni emrin e Allahut dhe të tregoni durim dhe qëndrueshmëri. Nëse bëni këtë, Allahu i Madhëruar do t'ju ndihmojë."**

Ndërkohë, Amr bin Xhemuh (Allahu qoftë i kënaqur me të) i tha katër djemve të tij në shtëpi: "Bijtë e mi, më merrni edhe mua me vete në këtë luftë!" Por ata i thanë: "Babai ynë, në vendin tënd do të shkojmë ne. Ndërsa ty për shkak të këmbës tënde

të dëmtuar, Allahu të ka dhënë lehtësim dhe i Dërguari i Allahut të ka përjashtuar nga detyrimi për të dalu në luftë." Amr bin Xhemuh, i zemëruar, ju përgjigj: **"**Turp për ju, o fëmijët e mi! Edhe në luftën e Bedrit më ndaluat të merrja pjesë dhe të fitoja Xhenetin. A do të më privoni edhe nga kjo luftë?" Pastaj shkoi te Profeti a.s. dhe tha atij: "Jeta ime qoftë flijuar për ty, o i Dërguar i Allahut! Bijtë e mi, duke sjellë si justifikim këtë dhe këtë arsye po më ndalojnë të marr pjesë në këtë luftë. Për Allah, dua të dal me ty në këtë luftë dhe të fitoj nderin e hyrjes në Xhenet. A nuk është e përshtatshme që unë të luftoj për hir të Allahut dhe të bëhem dëshmor dhe të eci në Xhenet me këtë këmbë të dëmtuar?" I Dërguari i Allahut i tha: **"Po, është e arsyeshme të vish me ne në kuftë."** Amr bin Xhemuhu u gëzua shumë nga përgjigjia e Profetit a.s. dhe me të katërtat u përgatit dhe iu bashkua ushtrisë.[179]

Profeti a.s. pasi emëroi që në Medine, për të udhëhequr namazin, e la Abdullah bin Umi Mektum,[180] lidhi tri flamuj. Të parin ia dha Habbab bin Munzirit, tjetrin Usajd bin Hudajrit dhe të tretin Musab bin Umejrit. Ushtria e Pejgamberit a.s. numëronte rreth një mijë luftëtarë, përfshinte dy kalorës dhe njëqind të armatosur me parzmore. Sa'd bin Ubade dhe Sa'd bin Muadh ecnin përpara, Muhaxhirët ishin në krahun e djathtë ndërsa Ensarët në të majtë. Pas namazit të xhumasë, i Dërguari i Allahut, i shoqëruar nga thirrjet e sahabëve **"Allahu Ekber"**, u nis drejt Uhudit sikur ata po niseshin për në një festë.[181]

Gjatë rrugës, një njësi ushtarake prej gjashtëqind burrash hebrenj, aleatë të hipokritit Abdullah bin Ubaj bin Selul, u përpoq të bashkohej me ushtrinë myslimane. Profeti pyeti: **"A janë bërë ata myslimanë?"** Kur iu përgjigjën **"Jo, o i Dërguar i Allahut,"** ai tha: **"Shkoni dhe u thoni që të kthehen mbrapa, sepse ne për të luftuar idhujtarët nuk kërkojmë ndihmë nga jobesimtarët."**

I Dërguari i nderuar i Allahut (paqja qoftë mbi të) së bashku me ushtrinë mbërriti në vendin e quajtur Shejhajn. Vënd ky që ndodhet midis Medinës dhe Uhudit. Aty u ndalën për të kaluar natën por dielli ende nuk kishte perënduar. Brenda ushtrisë kishte edhe disa shokë të rinj të Profetit, të cilit ishin ende fëmijë. Ata dëshironin të luftonin kundër armikut dhe të arrinin gradën e dëshmorit. Kur i dashuri i Allahut inspektoi ushtrinë, vërejti se kishte rreth shtatëmbëdhjetë djelmoshë. Ndër ta ishte dhe Rafi bin Hadixh, i cili për t'u dukur më i gjatë qëndronte në majë të gishtave të këmbëve. Kur Zuhajri i tha: "O i Dërguar i Allahut! Rafi është një harkëtar i shkëlqyer." Atëherë Profeti e pranoi atë në ushtri. Kjo e entuziazmoi shumë Semure bin Xhundupin, i cili tha: "Unë mund ta mund Rafinë në mundje, prandaj dua të marr pjesë edhe unë në luftë." Profeti buzëqeshi dhe i lejoi ata të mundeshin. Kur Semure e mundi Rafinë, edhe ai u pranua në mesin e luftëtarëve. Ndërsa djelmoshët e tjerë u dërguan në Medinë për të mbrojtur ata që kishin mbetur atje.

Bilali i Habeshiu me zërin e tij të mrekullueshëm thirri ezanin për aksham dhe jaci. Pas namazit, Profeti caktoi Muhamed bin Meslemen si udhëheqës të një grupi prej pesëdhjetë burrash dhe u dha atyre detyrë që të ruanin kampin deri në mëngjes. Ndërsa shokët e tjerë të Profetit a.s. u tërhoqën për të pushuar. Atë natë, nderi për të qëndruar roje pranë Profetit a.s. i takoi Zekvanit (Allahu qoftë i kënaqur me të).

Ndërkohë që ushtria e armikut mësoi se myslimanët ishin vendosur për të pushuar në Shejhajn, dërguan një patrullë kalorësish të udhëhequr nga Ikrime, i cili

[179] İbni Hishâm, Sîret, II, 90; Vâkıdî, Megâdhî, I, 265.
[180] İbni Sa'd, Tabakât, IV, 209.
[181] Vâkıdî, Megâdhî, I, 215, 240; İbni Asâkir, Tarih-i Dımeshk, LV, 267.

ende nuk ishte bërë mysliman. Ikrime dhe njerëzit e tij iu afruan zonës së Harresë, por nga frika e patrullës myslimane u tërhoqën mbrapsht. Pas agimit, i dashuri i Allahut zgjoi shokët e tij dhe i nisi ata për tek mali Uhud. Tasme në Uhud të dyja ushtritë mund të shihnin njëra-tjetrën. Bilal Habeshiu, me zërin e bukur të tij që i mbushte zemrat me plot emocion dhe enrgji, thirri ezanin e sabahut. Myslimanët, falën namazin e sabahut të armatosur, pas Profetit dhe së bashku me të bënë dua.

Profeti, i cili kishte veshur një parzmore tjetër dhe një helmetë mbi kokë, riorganizoi edhe një herë ushtrinë. Gjatë kësaj kohe Abdullah bin Ubaji, udhëheqësi i hipokritëve tha "A kemi ardhur këtu për të vdekur? Pse nuk e kuptuam këtë që në fillim?" Më pas, duke braktisur ushtrinë myslimane, ai së bashku me rreth 300 hipokritë u kthye në Medinë. Tani përballë mbi 3000 ushtarëvë të armikut kishin mbetur rreth 700 myslimanë të vërtetë që kishin vendosur t'ia kushtonin jetën, deri në pikën e fundit të gjakut, mbrojtjes së Profetit a.s..

Profeti a.s. e vendosi ushtrinë me shpinë nga mali Uhud dhe përballë Medinës. Ai caktoi Ukasha bin Mihsanin komandant të krahut të djathtë dhe Ebu Seleme bin Abdulesedin komandant të krahut të majtë. Sa'd bin Ebi Vakkasi dhe Ebu Ubejda bin Xherrah qëndruan përpara, duke udhëhequr njësitë e harkëtarëve. Ndërsa Zuberi bin Avami mori drejtimin e forcave të blinduara. Edhe Hamzai (Allahu qoftë i kënaqur me të) mori drejtimin e forcave të paarmatosura përpara. Kurse Mikdad bin Amri u caktua të udhëhiqte forcat në prapavijë.

Beteja e Bedrit

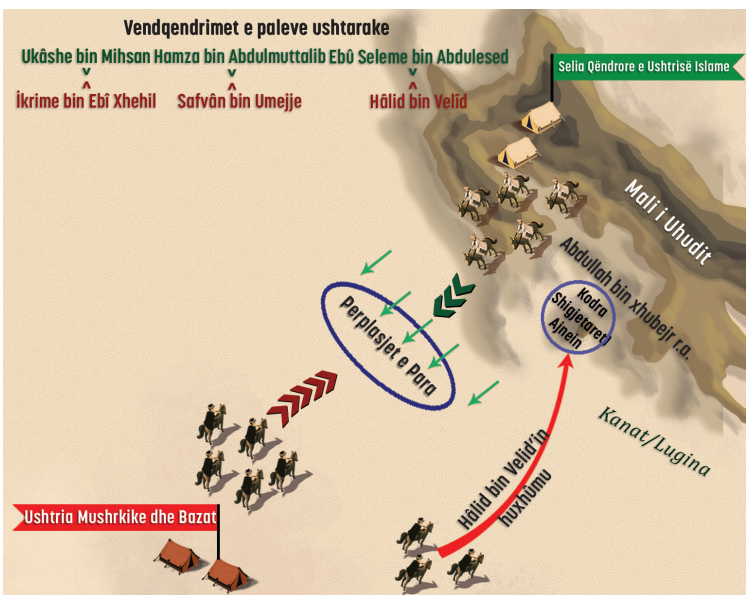

Ai i donte njerëzit për hir të Allahut, për hir të Tij ndjente urrejtje;
Ai burim i mirësisë dhe bujarisë, nuk u bë as mik as armik për interes të vet.

Kurrë nuk qeshi me zë të lartë, as nuk e ofendoi askënd;
Fjalët e tij ishin të bukura, fytyra e tij e qeshur, burimi i mirësisë dhe bujarisë.

Ai ishte i njohur për turpin dhe butësinë, për mirësinë dhe respektin;
Kurrë nuk e linte me lot atë që i drejtohej për ndihmë, burimi i mirësisë dhe bujarisë.

Në anën e majtë të ushtrisë islame ndodhej kodra Ainein. Në këtë kodër ishte një

kalim i ngushtë. I Dërguari i Allahut (paqja qoftë mbi të), nën komandën e Abdullah bin Xhubeirit vendosi në këtë kalim pesëdhjetë harkëtarë. Kur harkëtarët zunë vendet e tyre në pritë I Dashuri i Allahut shkoi pranë tyre dhe u dha të prerë: **''Qëndroni në vendet tuaja dhe mos u largoni kurrsesi prej aty. Pra na ruani që armiku të mos na sulmoi nga pas. Por edhe nëse e shihni që ne e kemi mposhtur armikun, ju kurrë mos u largoni derisa t'ju njoftoj unë ose t'ju dërgoj ndonjë lajmëtarë. Edhe nëse mendoni se armiku po na mbyt ose na ka mbytur, mos ejani të na ndihmoni.**[182] (Pra kurrë mos e lini kodrën edhe nëse ne na mposht armiku)**. Nëse ata ju afrohen, gjuani kalorësit e armikut me shigjeta, sepse kalorësit nuk mund të afrohen drejt shigjetave të hedhura.''** Dhe ne fund duke ngritur duart nga qielli tha; **''O Allah! Ti je dëshmitar që unë ua përcolla këtë porosi!''** I Dërguari i Allahut e përsëriti disa herë këtë urdhër të prerë dhe pra se të largohej ju tha: **"Edhe nëse e shihni që zogjtë po na rrëmbejnë trupat tanë, derisa t'ju dërgoj unë ndonjë lajmëtarë ju kurrë mos u largoni nga vendet tuaja. Edhe nëse shihni që po i thyejmë mosbesimtarët dhe po i shkelim me këmbët tona, ju përsëri mos e lini vendin tuaj pa u njoftuar prej meje!''** Më pas, i Dërguari u largua nga aty dhe kaloi në krye të ushtrisë. Flamurin e ushtrisë ia dha Musab bin Umejrit. Musabi r.a., duke mbajtur flamurin në dorë, u pozicionua para të Dërguarit të Allahut[183]. Në këtë kohë, sahabiu Hanzalla r.a., i cili sapo ishte martuar, erdhi me shpejtësi nga Medina dhe iu bashkua radhëve të ushtrisë së Pejgamberit alejhi selam.

"Qëndroni në vendet tuaja dhe mos u largoni kurrsesi prej aty. Pra na ruani që armiku të mos na sulmoi nga pas. Por edhe nëse e shihni që ne e kemi mposhtur armikun, ju kurrë mos u largoni derisa t'ju njoftoj unë ose t'ju dërgoj ndonjë lajmëtarë. Edhe nëse mendoni se armiku po na mbyt ose na ka mbytur, mos ejani të na ndihmoni."
Hadith

Ndërsa ushtria e idhujtarëve, e cila kishte mbërritur në Uhud tri ditë më pare se të arrinte ushtria Islame, drejtohej nga Ebu Sufjani. Ata ishin vendosur duke pasur Medinën nga prapa shpinës. Krahu i djathtë i kalorësve komandohej nga Halid bin Velidi, ndërsa krahu i majtë nga Ikrima. Po ashtu, thuhet se Safvan bin Umejja komandonte njësi të tjera kalorësish. Ndersa flamurin e ushtrisë së idhujtarëve e mbante Talha bin Ebi Talha. Balanca e forcave mes dy ushtrive ishte shumë e ndryshme. Ushtria idhujtare, për nga numri, armët dhe pajisjet luftarake, ishte katërfish më e madhe sa ajo e myslimanëve. Ndërkohë që në anën e ushtrisë së Kurejshëve dëgjoheshin zhurma dhe thirrje hakmarrjeje. Ndërsa gratë e tyre për të nxitur ushtarët në luftë këndonin nën shoqërinë e muzikës, defit e daulles dhe kërkonin ndihmë nga idhujt që idhujt ti ndihmonin ushtrisë idhujtare. (Pra kjo ishte ajo skena e vërtetë ku mashtrimi me një superfuqi në numër luftonte të vërtetën që ishte në pakicë). Ndërsa në anën e myslimanëve bëheshin lutje, dëgjoheshin thirrjet: **"Allahu Ekber! Allahu Ekber!"** dhe kërkohej ndihma e Allahut të Lartësuar për mbrojtje dhe përhapjen e Islamit.

I Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të), i inkurajonte sahabët, që të angazhoheshin në xhihad dhe u shpjegonte atyre shpërblimet që ka te luftuarit në rrugën e Allahut. Pejgamberi ju thoshte; **“O Sahabë! Për një grup të vogël njerëzish është e vështirë të përballen me armikun. Por, nëse ata tregojnë qëndrueshmëri dhe përpjekje, Allahu i Lartësuar do t’i çojë në fitore. Sepse Allahu është me ata që i binden Atij... Kërkoni shpërblimin që Allahu i Lartësuar ju ka premtuar...”**

[182] Buhârî, Cihâd, 164; Megâdhi, 10, 20; Ebû Dâvûd, Cihâd, 116; Ahmed bin Hanbel, Musned, IV, 293; İbni Hishâm, Sîret, II, 65; Vâkıdî, Megâdhî, I, 160, 220, 224; İbni Sa'd, Tabakât, I, II, 47; III, 476; Taberî, Târih, II, 192.
[183] İbni Hishâm, Sîret, II, 73; Taberî, Târih, II, 199; Suheylî, Ravdu'l-unf, III, 258.

"O Sahabë! Për një grup të vogël njerëzish është e vështirë të përballen me armikun. Por, nëse ata tregojnë qëndrueshmëri dhe përpjekje, Allahu i Lartësuar do t'i çojë në fitore. Sepse Allahu është me ata që i binden Atij... Kërkoni shpërblimin që Allahu i Lartësuar ju ka premtuar..."
Hadith

Në ajetet Kuranore që flasin për betejën e Uhudit, Allahu i Lartësuar thotë: **''Dhe bindjuni Allahut dhe të Dërguarit (Muhammedit sal-lAllahu 'alejhi ue sel-lem) që të mund të mëshiroheni. Dhe nxitoni në rrugën e faljes nga Zoti juaj dhe drejt Xhennetit të gjërë sa hapësira e qiejve dhe e tokës, i përgatitur për Muttekunët (të përkushtuarit në Besimin e Pastër Islam). Ata që shpenzojnë (për Çështjen e Allahut) në kohë begatie e fatkeqësie; ata të cilët e përmbajnë zemërimin dhe ata të cilët e falin njëri-tjetrin; vërtet Allahu i do shumë Muhsinunët (mirëpunuesit në rrugë të Allahut).''**[184] **"Për të tillët shpërblimi është Falja nga Zoti i tyre dhe Kopshte me lumenj që rrjedhin poshtë tyre për të banuar ndër to përgjithmonë. Sa i shkëlqyer është ky shpërblim për punuesit (e veprave të mira e të drejta sipas Urdhrave të Allahut).''**[185]

Sahabët e ndershëm, me zemrat e tyre të mbushura me iman dhe me sytë që ju reflektonin shkëndija guximi dhe të etur por prisnin me padurim urdhrin për të sulmuar armikun. Ashtu sikur në betejën e Bedrit, Aliu lidhi një shall të bardhë, Zubejr bin Avam një të verdhë dhe Ebu Duxhane një të kuq (Allahu qoftë i kënaqur prej tyre). Ndërsa Hamza r.a. e zbukuroi veten e tij me një pendë deveje mbi helmetë.

Ndërkohë që dy ushtritë iu afruan njëra-tjetrës emocionet arritën kulmin. Pak më vonë, do të fillonte një betejë e madhe midis luftëtarëve të Islamit, të cilët ishin gati të luftonin edhe kundër të afërmve të tyre për hir të fesë së Allahut, dhe armiqve të Islamit që ngulmonin në rrugën e gabuar. Kur distanca midis tyre u zvogëlua, sikur në një të shtënë me hark, një armik i veshur me parzmore doli nga radhët e tyre me devenë e tij dhe kërkoi një luftëtar nga muslimanët për t'u përballur me të. Ai përsëriti thirrjen e tij tre herë, duke menduar se askush nuk do të guxonte ta sfidonte. Atëherë, nga ushtria islame, një luftëtar i gjatë me një shall të verdhë, Zubejr bin Avami doli përpara. Atë moment nga radhët e muslimanëve u ngritën thirrje **"Allahu Ekber!"** dhe lutje për fitoren e tij. Zubejri u hodh mbi devenë e armikut dhe ndërmjet tyre nisi një përleshje e ashpër.

Pejgamberi ynë i dashur u dëgjua duke thënë: **"Rrëzoje atë!"** Dhe sapo Zubejri dëgjoi këtë urdhër e hodhi armikun përtokë dhe me një goditje të vetme të shpatës ia ndau kokën nga trupi. Kur pa triumfin e tij Pejgamberi ynë i Dashur e përgëzoi Zubejrin radijallahu anhu. Më pas, flamurtari i idhujtarëve, Talha bin Ebi Talha, doli përpara duke sfiduar muslimanët. Përballë tij doli Luani i Allahut, Ali radijallahu anhu. I cili me një goditje të vetme ia ndau kokën kundërshtarit. Duke parë këtë triumf Pejgamberi a.s. thirri: **"Allahu Ekber!... Allahu Ekber!"** Kjo thirrje u përsërit nga të gjithë sahabët, duke bërë që tingulli i tekbirit të trondisë qiellin dhe tokën.[186]

Më pas, kur vëllai i Talhasë, Osman bin Ebi Talha, pa që flamuri i idhujtarëve kishte rënë në tokë vrapoi drejt fushës së betejës. Ai ngriti flamurin dhe ja nisi të sfidoi myslimanët për një duel. Përballë tij doli Hamzai r.a. i cili tha **"Ya Allah!"** dhe goditi me një goditje të fuqishme shpate Osmanin në shpatull, duke ia prerë këtij të fundit krahun që mbante flamurin. Osman bin Ebi Talha ra përtokë dhe ndërroi jete aty në vënd[187].

[184] Âl-i İmrân: 3/132-134.
[185] Âl-i İmrân: 3/136.
[186] İbni Hishâm, Sîret, II, 151; Vâkıdî, Megâdhî, I, 224, 308; İbni Sa'd, Tabakât, II, 40; Beyhekî, Delâil-un-nubuvve, III, 239; Suheylî, Ravdu'l-unf, III, 318.
[187] İbni Hishâm, Sire, II, 74; Vâkıdî, Megâdhî, I, 227; İbni Sa'd, Tabakât, II, 41; Suheylî, Ravdu'l-unf, III, 258.

"Lufta është hile."
Hadith

Pas kësaj, një tjetër idhujtar, Ebu Sa'd bin Ebi Talha, pa flamurin e tyre të rrëzuar dhe doli në fushë për ta ngritur. I veshur plotësisht me parzmore, ai e ngriti flamurin dhe, duke u kthyer nga ushtria myslimane, bërtiti: "Unë jam babai i Kusemit. A ka ndonjë që mund të më dalë përballë?" Pejgamberi ynë dërgoi sërish Aliun r.a. për tu përballuar me të. Ali pa vonuar e vrau atë idhujtar dhe e rrëzoi përsëri flamurin e idhujtarëve. Pas kësaj beteje Aliu r.a. u kthye në rreshtat e ushtrisë myslimane.

Më pas, shumë idhujtarë duke sfiduar myslimanët për duel dolën njëri pas tjetrit për të ngritur flamurin e tyre të rrëzuar. Sikur çdo herë sahabët trima triumfonin me lejen e Allahut të Lartësuar. Sa herë që një flamurtar i armikut vritej, nga ushtria myslimane jehonin thirrjet "Allahu Ekber!" e cila përhapej në të gjithë fushën e betejës. Një kohësisht kjo thirrje e tyre sjellte një tronditje të madhe dhe dëshpërim në radhët e armiqve. Madje, gratë idhujtare që më parë brohorisnin me entuziazëm, filluan të bërtasin të zemëruara: ata për ti nxitur ushtarët e tyre thirrnin plot trishtim "Turp për ju!...": "Çfarë prisni më?!"

KUSH DO TË JA JAPI TË DREJTËN E KËSAJ SHPATE?

Në një moment kur emocionet e të dyja palëve arritën kulmin, i dashuri Pejgamber (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) ngriti një shpatë mbi të cilën shkruhej

Turpi është në frikë, nderi dhe lavdia janë në përparim.
Njeriu nuk mund të shpëtojë nga fati duke u trembur.

Pejgamberi a.s. tha: **"Kush do ta marrë këtë shpatë nga unë?"** Kjo pyetje i nxiti shumë sahabët e nderuar te cilët dëshironin që menjëherë të shtrinin duart për ta marrë atë. Pejgamberi ynë i Dashur edhe një herë ripërsëriti: **"Kush do ta marrë dhe të ja japi hakun kësaj shpate?"** Por këtë herë sahabët heshtën. Midis atyre që e dëshironin shumë marrjen e shpatës nga dora e Resulullahut ishte edhe Zubejr bin Avami, i cili tha: **"Unë do ta marr, o i Dërguar i Allahut!"** Por Pejgamberi nuk ia dha shpatën as atij, as Ebu Bekrit, as Omerit dhe as Aliut (Allahu qoftë i kënaqur me ta). Atëherë Ebu Duxhane pyeti: **"O i Dërguar i Allahut! cili është haku i kësaj shpate?"** Pejgamberi iu përgjigj: **"Haku i saj është që ta përdorësh atë kundër armikut derisa ajo të përkulet** (nga përdorimi i shumtë)**. Të mos vrasësh myslimanë, të mos ikësh nga armiku dhe të luftosh në rrugën e Allahut derisa Ai të të dhurojë fitoren ose të të japë gradën e dëshmorit."** Atëherë Ebu Duxhane tha: **"O i Dërguar i Allahut! Unë do ta marr dhe do të ja jap hakun asaj."** Më pas Pejgamberi a.s. ia dorëzoi shpatën Ebu Duxhanes.[188]

Ebu Duxhane ishte i njohur për trimërinë dhe zgjuarsinë e tij në fushëbetejë. Ai duke recituar vargje u nis drejt armikut me një ecje krenare dhe plot vetëbesim. Ai mbante të veshur vetëm një këmishë të thjeshtë dhe shallin e tij të kuq. Disa sahabë nuk e pëlqyen këtë mënyrë ecjeje, por Pejgamberi tha: **"Kjo është një ecje që jashtë fushës së betejës do të shkaktonte zemërimin e Allahut, por në luftë ndaj**

[188] Buhârî, Cihâd, 157; Muslim, Cihâd, 29; Ebû Dâvûd, Cihâd, 101; Tirmidhî, Cihâd, 5; İbni Mâce, Cihâd, 28

armikut është e lejuar." Ky ishte dhe shkaku i hadithit ku Pejgamberi a.s. thote **''Lufta është hile''**[189]dhe Ebu Duxhane ishte ai strategu qe ja jepte hakun këtij hadithi.

"Unë e pashë Hanzalan, engjëjt po e lanin midis qiellit dhe tokës me ujë shiu."
Muhammedi alejhi selam

Atë kohë Halid bin Velidi dha urdhër dhe me trupat e tij nisi një sulm të ashpër mbi ushtrinë myslimane. Sapo e pa I Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) dha urdhrin për sulm ku thirrjet **"Allahu Ekber!"** mbushën fushën e betejës. Në ballë të myslimanëve ishte Hamzai r.a. i cili përparonte duke goditur çdo armik që i dilte përpara.

Sapo e panë Halid bin Velidi dhe njerëzit që myslimanët po përparonin në fushëbetejë e tij u zmbrapsën menjëherë. Dhe Halidi duke ndërruar strategji tentoi ti sulmonte myslimanët nga pas. Por duke kaluar përmes kalimit malor pa se Abdullah bin Xhubejri dhe pesëdhjetë luftëtarët e tij po e sulmonin atë me një breshëri shigjetash, ndaj ai u detyrıa të kthehet mbrapsht.

Nga ana tjetër Ebu Duxhane duke përdorur shpatën e Pejgamberit po luftonte trimërisht, kundër armikut. Në fushëbetejë, ai hasi një armik të fuqishëm, me një trup të madh dhe të mbuluar plotësisht me parzmore, të cilit vetëm sytë i dukeshin. Armiku sulmoi i pari, por Ebu Duxhane bllokoi goditjen me mburojën e tij ku shpata e armikut ngeci në mburojën e Ebu Duxhanes. Ebu Duxhane iu hodh krahut të shpatës së armikut, i cili kishte ngecur në mburojën e tij, por nuk mundi ta nxirrte. Tashmë ishte radha e Ebu Duxhanes të vepronte i cili me një goditje të vetme e vrau kundërshtarin e tij. Më pas, duke rrëzuar çdo mohues të besimit që i dilte përpara, ai arriti deri tek gratë idhujtare të cilat rrinin pranë shpatit të malit duke rrahur defat dhe daullet dhe nxisnin armikun. Megjithëse ngriti shpatën për ta vrarë Hindin, gruan e Ebu Sufjanit ai në atë moment vendosi ta falte dhe hoqi dorë nga goditja. [190]

Kur e pa këtë skenë e pa Zubejr bin Avami, i cili tha me vete: "Allahu dhe i Dërguari i Tij e dinë më mirë se kush meriton të mbajë këtë shpatë." Dhe shtoi: "Pasha Allahun, nuk kam parë asnjë luftëtar më të aftë dhe më të guximshëm se Ebu Duzhane." Trimëritë e sahabëve si Mikdad bin Esved, Zubejr bin Avam, Hazreti Ali, Hazreti Omer, Talha bin Ubejdullah dhe Musab bin Umejr (Allahu qoftë i kënaqur me të gjithë ata) ishin si një kështjellë e pakalueshme. I dashuri ynë Pejgamberi alejhi selam duke bërë sulme të njëpasnjëshme luftonte shumë afër armikut. Kur e shihnin Sahabët e nderuar nuk duronin dot ta shihnin atë në rrezik, ndaj rrethoheshin rreth tij, duke mos i lënë hapësirë armikut të ju afronte atij. Në këtë kohë, Abdullah bin Amr ra dëshmori i parë i Uhudit. Kur sahabët e panë atë të bie dëshmor, u hedhën në zemër të armikut për hir të kënaqësisë së Allahut, dhe ata filluan të loftojnë edhe më me vendosmëri.

Tashmë ishte kulmi i betejës, Abdullah bin Xhahi dhe prijësi i shigjetarëve Sa'd bin Ebi Vakkasi kur u takuan vunë re se të dy ishin të plagosur në disa pjesë të trupit. Sa'd bin Ebi Vakkasi transmeton se: "Gjatë një çasti të ashpër të luftës në Uhud, Abdullah bin Xhahi u afrua tek unë, më kapi dorën dhe më tërhoqi pranë një shkëmbi. Ai më tha: 'Lutu tani, që unë të them "Amin". Pastaj do të lutem unë dhe ti thuaj "Amin". Unë u luta: 'O Allah, më dërgo armiq të fuqishëm dhe të ashpër që të luftoj me ta. T'i mund dhe të kthehem si fitimtar.' Abdullahu tha me gjithë zemër: 'Amin.' Pastaj ai filloi të lutej vetë: **'O Allah, më dërgo armiq të fuqishëm dhe të**

[1889]Ahmed bin Hanbel, Musned, III, 123; İbni Hishâm, Sîret, II, 66; Vâkıdî, Megâdhî, I, 259; İbni Ebî SHeybe, Musannef, VII, 562, VIII, 491; Taberânî, Mu'cemu'l Kebîr, XIX, 9.
[190] İbni Hishâm, Sîret, II, 68; Suheylî, Ravd-ul-unf, V, 456; İbni Kesîr, Sîre, III, 33.

ashpër që të luftoj me ta. Më mundëso të përmbush të drejtën e xhihadit duke i vrarë të gjithë. Por në fund, bëje njërin prej tyre të më vrasë mua. Pastaj le të më presë buzët, hundën dhe veshët. Dhe unë të vij para Teje i mbuluar në gjak. Kur Ti të më pyesësh: " o Abdullah, çfarë bëre me buzët, hundën dhe veshët e tua?", unë të them: "O Allah, me to kam bërë shumë gabime dhe nuk i kam përdorur siç duhet. U turpërova t'i sjell para Teje, ndaj u përbaltën në pluhurin e kësaj lufte ku ishte i Dërguari Yt.'

Për një lutje të tillë zemra ime nuk dëshironte të thoshte 'Amin' por për shkak të kërkesës së tij dhe premtimit tim, e thashë 'Amin' me dëshirë të pakët." Pas kësaj, ne nxorëm shpatat dhe vazhduam luftën. Të dy vrisnim çdo armik që na dilte përpara. Ai sulmonte me një guxim të paparë, duke shkatërruar radhët e armikut dhe sulmonte herë pas here me një dëshirë të pashuar për të rënë dëshmor. Ndërsa luftonte, duke thirrur: **"Allahu Ekber! Allahu Ekber!"**, shpata e tij u thye. Në atë moment, i dashuri Pejgamber i dha një degë hurme dhe i urdhëroi të vazhdonte luftën. Me një mrekulli, kjo degë u shndërrua në shpatë, dhe ai vazhdoi të luftonte me të, duke vrarë shumë armiq. Në fund të betejës, me shigjetat e hedhura nga një idhujtar me emrin Ebu'l-Hakem, ai arriti të bëhej dëshmor. Pas rënies së tij, mohuesit i sulmuan trupin, duke i prerë hundën, buzët dhe veshët, dhe e lanë të mbuluar me gjak.

Ndërkohë, një tjetër sahab, Kazmani, i cili e thyeu mbajtësen e shpatës dhe thirri: **"Të vdesësh është shumë më mirë se të ikësh!"** dhe u hodh i vetëm në mesin e armikut. Ai tregoi trimëri dhe guxim të jashtëzakonshëm, duke vrarë shtatë ose tetë idhujtarë. Në fund, u plagos dhe ra në tokë. Kur sahabët e nderuar, të mahnitur nga trimëria e tij, e informuan Pejgamberin alejhi selam për të, ai tha: **"Ai është një banor i Xhehenemit."** Kur Katade bin Nu'mani i tha Kazmanit: "O Kazman! Shpresoj që martirizimi yt të jetë i bekuar!", ai u përgjigj: "Unë nuk luftova për fenë, por që kurejshët të mos shkatërronin hurmat e mia." Më pas, ai vrau veten duke shpuar damarët me një shigjetë, dhe kështu u kuptua pse Pejgamberi kishte thënë se ai ishte banor i Xhehenemit.

Që nga fillimi i betejës, i dashuri ynë Pejgamberi alejhi selam, së bashku me sahabët e tij, luftuan me guxim të jashtëzakonshëm. Ata me sulmet e tyre të fuqishme ja arritën ti sprapsin radhët e ushtrisë idhujtare. Mohuesit, të cilët kërkonin ndihmë nga idhujt e tyre të bërë prej guri e druri, si Lat, Uzza dhe Hubel, u çorientuan dhe filluan të largoheshin nga fusha e betejës. Gratë që kishin ardhur për t'i nxitur, ja nisën qanin me zë të lartë dhe përpiqeshin të ndalonin ushtarët e tyre që po iknin nga fushëbeteja.

Kur kurejshitët, duke lënë pas mallrat që kishin sjellë vete, filluan të braktisin fushën e betejës dhe të largoheshin drejt Mekkës, myslimanët falënderuan Allahun për fitoren që u kishte premtuar. Megjithëse ishin shumë më të paktë në numër dhe forcë, myslimanët kishin arritur një fitore të jashtëzakonshme. Sahabët filluan ti ndjekin nga pas armiqtë dhe vrisnin këdo që kapnin.

I sapo martuari Hanzala bin Ebu Amiri, gjatë kësaj ndjekjeje arriti me kalë deri tek komandanti i ushtrisë kurejshite, Ebu Sufjani. Ai goditi këmbët e kalit të tij, duke e rrëzuar Ebu Sufjanin në tokë. Sap ora në tokë Ebu Sufjani ai thirri: "O kurejshitë! Më ndihmoni! Unë jam Ebu Sufjani! Hanzala po më vret me shpatën e tij!" Të gjithë ata idhujtarë që ishin pranë tij, i kishte kapluar frika dhe ishin të shqetësuar për jetët e tyre ndaj ata nuk i kushtuan vëmendje Ebu sufjanit. Në atë moment një idhujtar i quajtur Shaddad bin Esved, i cili ishte pas Hanzalas, e goditi atë me një

shtizë. Hanzala thirri: **"Allahu Ekber!"**, tentoi të bëjë një lëvizje të fundit, por ra në toke ku ra dhe dëshmor. I dashuri Pejgamber tha: **"Unë e pashë Hanzalan, engjëjt po e lanin midis qiellit dhe tokës me ujë shiu."** Ndërsa Ebu Usejdi transmeton se: "Kur dëgjova këto fjalë të Pejgamberit, shkova pranë trupit të Hanzalas. Nga koka e tij pikonte ujë shiu. Për këtë Hazreti Hanzala u njoh si **'Gasil-ul-Melaike' (Ai që u la nga engjëjt)."**[191]

Duke parë se idhujtarët po iknin, disa nga harkëtarët në kalimin Ajnein menduan se lufta kishte përfunduar dhe i braktisën pozicionet e tyre. Edhe pse komandanti i tyre Abdullah bin Xhubejr u përpoq ti ndalte ata nuk u ndalën, kështu që në kodër mbeti vetëm Abdullah bin Xhubejri së bashku me dymbëdhjetë shokë të tij.[192]

Trimëria e Aliut (Allahu qoftë i kënaqur me të)

Halid bin Velidi, komandanti i njësisë së shigjetarëve kurejshitë, i cili po priste në gatishmëri dhe po përpiqej të shfrytëzonte çdo mundësi, vuri re se numri i muxhahidinëve në kalimin Ajnein ishte pakësuar. Ai së bashku me kalorësinë e tij dhe me Ikrime bin Ebu Xhehilin, u hodhën menjëherë në sulm. Ata arritën në luginën e kodrës Ajnein dhe sulmuan ato pak mysliman që nuk e kishin braktisur kodrën. Sapo e panë Abdullah bin Xhubejri dhe shokët e tij, afrimin e Halidit dhe Ikrimes u rreshtuan dhe filluan të qëllonin me shigjeta kundër armikut. Ata e sulmuan armikun derisa shigjetat në kograt e tyre përfunduan. Kur përballja kaloi në luftë trup më trup. Sahabët, të cilet shfaqën një trimëri të pashembullt, luftonin nën shoqërimin e thirrjeve "Allahu Ekber! Allahu Ekber!" Edhe pse sahabët ishin në një disavantazh numerik të madh, një besimtar përballë njëzet e pesë jobesimtarëve, ata për të përmbushur urdhrin e Profetit a.s. luftuan deri në pikën e fundit të gjakut të tyre. Ata ranë dëshmorë njëri pas tjetrit, ku trupat e tyre të bekuar ranë në tokë ndërsa shpirtrat e tyre fluturuan drejt e në Xhennet (radijallahu anhum).

Idhujtarët nga mllefi e zhveshën Abdullahun nga rrobat dhe trupin e tij të bekuar ja shpuan me shtiza. Ata ja hapën barkun atij dhe ja nxorën organet e brendshme. Pasi Halid bin Velidi dhe Ikrime mposhtën muxhahidët në pritën e kodrës Ajnain ja arritën ta sulmonin nga prapa krahëve ushtrinë islame. Kur panë shokët e Profetit që armiku po shfaqej papritur pas tyre u ndjenë të papërgatitur. Madje shumë prej tyre kishin lënë edhe armët. Kështu që situata ndryshoi në çast. Kurejshitët që po tërhiqeshin përpara, kur panë sulmin e Halidit nga prapa, u kthyen përsëri në luftë. Kështu që muxhahidinët u gjendën mes dy zjarreve. Tashmë armiku duke i vënë ata nën presion të madh sulmonte nga të dyja anët, edhe përpara edhe nga prapa. Tashmë sahabët u thyen dhe lidhja mes sahabëve për një moment u ndërprenë dhe ata u detyruan të shpërndaheshin.[193]

Aliu radijallahu anhu transmeyon se: **"Në atë kohë, hyra në mesin e një njësie armike ku në mesin e tyre ishte edhe Ikrime bin Ebu Xhehili. Ata më rrethuan, por unë i kalova ato duke vrarë shumë prej tyre. Pastaj u hodha në një tjetër njësi armike dhe përsëri neutralizova shumë prej tyre. Meqë e kisha ende jetën** (perderisa isha ende gjallë)**, asgjë nuk më ndodhi. Një moment nuk po e shihja Profetin alejhi selam dhe thash me veten: 'Betohem që ai nuk është prej atyre që e lë fushën e betejës. A mos ndoshta, për shkak të gabimeve tona, Allahu e ka larguar atë nga ne. Ndaj tashmë për mua nuk mbetet asgjë tjetër**

[191] Ibni Hishâm, Sîret, II, 74; Vâkıdî, Megâdhî, I, 273-274; Taberî, Târih, II, 203; Suheylî, Ravd-ul-unf, V, 436.
[192] Ahmed bin Hanbel, Musned, IV, 293; İbni Sa'd, Tabakât, II, 47.
[193] Vâkıdî, Megâdhî, I, 232, 301.

përveçse të luftoj derisa të vdes.' Dhe prej aty ethyeva këllëfin e shpatës dhe sulmova armikun me të gjithë forcën time. Kur i shpërndava ata, pashë që Profeti ndodhej në mesin e tyre. Aty kuptova që Allahu e mbante të mbrojtur me ndihmën e engjëjve të Tij."

"O Allah! Pranoje lutjen e Sa'dit! O Allah, mundësoje që shigjeta e tij të godasë shënjestrën! Vazhdo, Sa'd! Vazhdo! Nëna dhe babai im qofshin të flijuar për ty!"
Hadith

Situata në beteje ishte bërë shumë e rrezikshme. Idhujtarët i kishin rrethuar myslimanët dhe ishin afruar aq shumë, sa që kishin arritur pranë të Dërguarit të Allahut, (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të). I dashuri ynë Profeti alejhi selam qëndronte i palëkundur, ashtu sikur të ishte një mal i lartë i cili rri në këmbë pa lëvizur nga vendi i tij. Ai luftonte nga njëra anë me armikun dhe nga ana tjetër përpiqej t'i mblidhte sahabët që ishin shpërndarë. Ai ju thirrte shabëve: **"Ej, filan! Eja tek unë! Ej, filan! Eja tek unë! Unë jam i Dërguari i Allahut. Ai që vjen drejt meje Allagu ka me i dhënë Xhenetin!"** Ebu Bekri, Omeri, Abdurrahman bin Avf, Talha bin Ubejdiullah, Ali bin Ebi Talib, Zubejr bin Avvam, Ebu Duxhane, Ebu Ubejde bin Xherrah, Sad bin Muadh, Sad bin Ebi Vekas, Habbab bin Munzir, Usejd bin Hudajr, Sehl bin Hanif, Asim bin Sabit dhe Harith bin Sima (Allahu qoftë i kënaqur me ta) u mblodhën dhe u bënë murë mbrojtës rreth Pejgamberit alejhi selam. Në këtë kohë Abbas bin Ubade dëgjohej duke thirrur sahabët e shpërndarë: "O vëllezërit e mi! Kjo fatkeqësi që na ka goditur është pasojë e moszbatimit të urdhrit të Profetit tonë. Mos u shpërndani! Ejani rreth Profetit tonë! Nëse nuk qëndrojmë në mbrojtjen e tij dhe i ndodh diçka të Dërguarit të Allahut, atëherë nuk do të kemi asnjë arsyetim para Zotit tonë."

Abbas bin Ubade së bashku me Harixhe bin Zejdin dhe Evs bin Erkam, u hodhën në mesin e armikut duke thirrur "Allahu Ekber!" dhe filluan të përleshen trimërisht me armiqtë që përpiqeshin të sulmonin të Dërguarin e Allahut. Harixhe bin Zejdi mori nëntëmbëdhjetë plagë, ndërsa dy të tjerët nga plagët që kishin marrë nuk ishin më pak se ai. Të tre arritën gradën e dëshiruar të shehidllëkut. Kështu në këtë moment të rrezikshëm sahabët filluan të mblidheshin rreth Profetit a.s.. Ndërkohë që një grup idhujtarësh u hodh drejt Profetit alejhi selam. Sapo i pa, i Dërguari i Allahut iu drejtua shokëve të tij: **"Kush do t'i ndalë këta?"** Sapo **e** dëgjoi thirrjen e Profetit alejhi selam Vehb bin Kabus tha: "Jeta ime është për ty, o i Dërguari i Allahut! Unë do t'i ndal." Dhe u hodh përpara me shpatë në dorë. Profeti i tha: **"Po të përgëzoj me Xhenet."** Kur pa trimërinë e tij tha: **"O Zot, ki mëshirë për të! Mëshiroje atë!"** Ndërsa Vehbiu u rrethua nga armiku dhe prej goditjeve të tyre ra shehid. Atë moment Sad bin Ebi Vekas u hodh përpara për ta ndihmuar, por kur u kthye tek i Dërguari i Allahut e dëgjoi atë të thotë për Hazreti Vehbin: **"Unë jam i kënaqur me ty. Edhe Allahu qoftë i kënaqur prej teje!"**

Beteja ishte në kulmin e ashpërsisë, idhujtarët i sulmonin myslymanët sikur ujqërit e tërbuar. Një moment Profeti pa se një grup tjetër idhujtarësh u nisën drejt tij dhe sulmonin sahabët që ishin rreth tij. Profeti alejhi selam thirri Aliun dhe i tha: **"O Ali! Hidhu dhe zmbarpsi ata!"** Aliu radijallahu anhu pa një pa dy u vërsul si një luan i vërtetë dhe vrau Amr bin Abdullahun, ndërsa rë tjerët i dëtyroi të zmbarpsen. Por gjatë përleshjes me armikun shpata e Aliut u thye, Profeti duke e orientuar atë mbi një grup tjetër i hodhi atij, Zulfikarin, shpatën e vet dhe i tha: **"O Ali, zmbarpsi edhe këto!"** Luan i Allahut, Hazreti Aliu sërish duke i sprapsur të tjerët luftoi dhe vrau Shejbe bin Malikun. Në atë moment, Cebrail (Xhebraili) a.s. erdhi tek Profeti

dhe i tha; **"O i Dërguari i Allahut! Kjo ishte një trimëri e jashtëzakonshme e Aliut!"**, i Dërguari i Allahut ju përgjigj: **"Ai është nga unë, dhe unë jam nga ai."** Atëherë Xhebraili a.s. shtoi: **"Edhe unë jam nga ju të dy."** Në atë moment, një zë dëgjohej duke thënë: **"S'ka trim si Aliu dhe s'ka shpatë si Dhulfikari."**

Rimobilizimi i sahabëve i bëri idhujtarët të kuptojnë se nuk mund të afroheshin pranë të dashurit të Allahut, ndaj ata filluan të lëshonin shigjeta drejt Pejgamberit alejhi selam. Por, shigjetat ose kalonin mbi kokën e tij, ose binin përpara tij, në të djathtë apo në të majtë. Sahabët për të sprapsur armikun po luftonin me të gjithë forcat që kishin dhe kur panë këtë situatë, u mblodhën rreth Profetit dhe për të ndalur shigjetat që vinin drejt tij ata u bënë mburojë me trupat e tyre. Përballë kësaj situate I Dërguari i Allahut i urdhëroi sahabet që të kundërpërgjigjeshin me shigjeta, ata filluan t'i lëshonin shigjetat drejt armikut. Sa'd bin Ebi Vekasi ishte një mjeshtër i shquar në hark, filloi të lëshonte shigjeta njëra pas tjetrës drejt armikut. Sa herë që nxirrte një shigjetë nga çanta, ai lutej: "**O Zoti im! Kjo është shigjeta Jote. Godite armikun me të!"** Nga pas Profeti a.s. lutej: **"O Allah! Pranoje lutjen e Sa'dit! O Allah, mundësoje që shigjeta e tij të godasë shënjestrën! Vazhdo, Sa'd! Vazhdo! Nëna dhe babai im qofshin të flijuar për ty!"** Sadit vazhdonte të hidhte shigjeta mbi ushtrinë idhujtare pa u ndalur. Por në fund kur Sadit i mbaruan dhe që Sadi të vazhdonte të gjuante Profeti i dha shigjetat e tij. Çdo shigjetë e tij godiste ose një idhujtarë ose godiste kafshën që ngiste idhujtari.

Beteja vazhdonte të ruante ashpërsine, tashmë më shumë së dy luftimi ishin shigjetat ata që po përlesheshin me njëra tjetrën. Shigjetave që lëshonte armiku drejt të Dërguarit të Allahut, ju doli përpara Ebu Talha, i cili duke përdorur trupin dhe mburojën e tij për të ndalur çdo shigjetë që mund të godiste Profetin alejhi selam. Herë pas here, ai lëshonte britma që trondisnin armikun. I Dërguari i Allahut tha: **"Zëri i Ebu Talhas në ushtri është më i dobishëm se ai i njëqind burrave."** Ebu Talha sa herë që gjente mundësinë me shpejtësi dhe me saktësi të madhe gjuante shigjeta drejt armikut. Kur i Dërguari i Allahut ngrinte kokën për të parë gjuajtjet Ebu Talha i tha: **"Nëna dhe babai im qofshin të flijuar për ty, o i Dërguari i Allahut! Mos e ngrini kokën se mos ndoshta ju godet ndonjë shigjetë e armikut! Trupi im është mburoja për trupin tuaj të bekuar! Unë sa të jem gjallë, pa më therur mua, kurrë nuk do ti lejoj idhujtarët t'ju afrohen ju!"**

Në Uhud nga të gjitha anët lufta vazhdonte me një egërsi dhe ashpërsi ta madhe. Nga radhët e ahabëve, për të mbrojtur besimin kundër mosbesimit luftonin, disa luftonin mbi kuaj ndërsa disa të tjerë luftonin në këmbë, por sahabët ende nuk ishin organizuar plotësisht. Vetëm rreth të Dërguarit të Allahut ishin mbledhur rreth tridhjetë sahabë, të cilët binin dëshmore dhe shpritërat e tyre fluturonin në xhennet sikur flutura. Aty dukej ajo panorama e qartë se sahabet ishin bërë mburojë për të mbrojtur të Dërguarin e Allahut trupat e tyre i kishin vëne nën shënjestër të shigjetave, shtizave dhe shpatave që idhujtarët lëshonin nga të gjitha anët. Qëllimi i tyre i vetëm ishte të zbatonin urdhrat e Profetit a.s. dhe të largonin çdo dëm që mund t'i ndodhte atij.

Hamzai ishte komandanti dhe trimi i trimave, (radijallahu anhu), gjatë kaosit luftarak që ishte ndertuar ne fushëbeteje ishte ndarë nga i Dërguari i Allahut dhe ndodhej mes një turme idhujtare. Ai me dy shpata në duar luftonte me gjithë guximin e tij dhe sa herë luante shpatat thirrte: **"Allahu Ekber!"** Por sa herë që

Hamzai thirrte **''Allahu Ekber''** në zemrat e armiqve mbillej një frikë dhe tmerr i pashpjeguar. Hamzai nuk ndalej, ai vazhdonte ti çante turmat idhujtare duke rrëzuar kedo që i dilte perpara. Ndërsa ai shpërndante grupin e armikut përreth tij, një idhujtar i quajtur i doli përpara dhe thirri: "A ka ndonjë trim që të përballet me mua?" "Eja tek unë, o biri i gruas synetçare! A mos vallë mendon se po i sfidon Allahun dhe të Dërguarin e Tij?" iu përgjigj Hamzai radijallahu anhu. Më pas me një lëvizje të shpejtë ai e rrëzoi në tokë dhe duke e zënë nga këmbët dhe ia ndau kokën nga trupi Sibâ' bin Ummu Enmârin.[194] Kur ktheu kokën mbrapa Hamzai r.a. vuri re që pas një shkëmbi që ndodhej aty pranë tij, qëndronte një njeri i quajtur Vahshi (që ende nuk ishte bërë mysliman) i cili po e qëllonte me mprehësinë e një shtize. Atëherë Hamzai ju drejtua dhe filloi të ecte drejt tij, por kur mbërriti në një gropë të krijuar nga ujërat, rrëshqiti dhe ra mmbi shpinë. Në atë moment, mburoja luftarake e tij u hap dhe i doli nga trupi. Atë moment Vahshi, cili gjatë gjithë betejës gjuante Hamzain, gjeti rastin dhe e hodhi shtizën me forcë drejt tij. Shtiza e shpoi trupin e bekuar të Hamzës dhe i doli në anën tjetër të trupit. Ky ishte momenti që Hamzai ra dëshmoërë ku fjalët e fundit të tij ishin **"O Allah''!** Hamzai radijallahu anhu ishte një ndër trimat të cilët sakrifikonin jetën në rrugën e Allahut dhe për të mbrojtur të Dërguarin e Tij (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të).

Ndërkohë përplasja ndërmjet dy ushtrive vazhdonte të ruante ashpërsinë, në Uhud era, pluhuri dhe ajri ishin përzier me aromën e gjakut. Nga njëra anë ishin idhujtarët që luftonin për hiç gjë ndërsa nga ana tjetër ishte I Dërguari i Allahut me shokët e tij të bekuar të cilët luftonin për të përhapur Dritën e Allahut suphanehu ëe teala. Idhujtarët për ta ndalur përhapjen e Dritës së Allahatu nga urrejtja, idhujtaria dhe inati vazhdonin të këmbëngulnin në të keqen e tyre. Por gjithsesi Drita e Allahut nuk pengohet, as nuk ndalet, madje as nuk mbulohet. Të veteditur dhe të bindur në këtë vërtetësi sahabët edhe pse kishin mbetur në mes dy ushtrive dhe në mes dy sulmeve idhujtare vazhdonin të sakrifikonin jetët e tyre. Sepse ata e dinin që fundi i tyre nuk është varri i errët, as gropat e xhehennemit por fundi i tyre ishte kënaqsia e Allahut, dashuria e Pejgamberit dhe parajsat e xhennetit. Ndërkohë që situata në Uhud vazhdonte të ishte e tillë u dëgjuan një zë idhujtari i cili thërristë **"O Kurejshitë! Mos hezitoni të luftoni kundër Muhammedit, i cili na ka prishur lidhjet familjare dhe ka përçarë popullin tuaj. Dijeni se nëse Muhammedi sot shpëton dhe del i gjallë nga kjo betejë, unë nuk dua të jetoj më!"** Kjo ishte thtirje vinte prej, i cili nuk dinte se çfar po thirrte. Po thoshte se Muhammedi alejhi selam ka prishur familjen, ndërkohë që Muhammedi alejhi selam luftonte për të ndërtuar një familje, një popull dhe një ummet të ndritur dhe të bekuar nga Krijuesi i Gjithësisë Allahu suphanehu ve Teâla.

Ebû Duxhâne, i cili dëgjoi thirrjen e idhujtarit Âsım bin Ebî Avfit, u betua se nuk do tu ndalte pa e gjetur dhe pa e vrarë atë. Ai u vërsul në turmat idhujtare duke i përçarë e coptuar ata deri sa e gjeti Âsım bin Ebî Avf dhe e vrau aty në mes fushës së betejës. Por një idhujtar tjetër i quajtur Ma'bed, i cili ndodhej pas tij e sulmoi me tërë forcën e tij. Më të vënë re Ebû Duxhâne me bekimin e Allahut bëri një lëvizje të shpejtë dhe ja arriti të shmangë sulmin vdekjeprurës. Pasi e shmangu sulmin e tij Ebu duxhane u ngrit dhe e goditi Mabedin duke e lënë të vdekur aty në vënd.

Qëllimi i vetëm i kurejshëve në betejën e Uhudit ishte ekzegutimi i Të Dërguarit të Allahut. Ata me të gjitha forcat përpiqeshin ti mposhtnin sahabët dhe të shkonin

[194] Buhârî, Megâdhi, 23; Ahmed bin Hanbel, Musned, III, 501; İbni Sa'd, Tabakât, III, 164; Taberî, Târih, II, 516.

drejt tij, por nuk mund të kalonin përtej sahabëve të lavdishëm që ishin si mburoja hekuri rreth tij. Tridhjetë trima (sahbë) të guximshëm thërrisnin: "O i Dërguari i Allahut! Ne nuk do të largohemi kurrë prej teje. Fytyrat tona janë mburojë për fytyrën tënde të bekuar, dhe trupat tanë janë të flijuar për ty. Për ne mjafton që ti të jesh i sigurt dhe të mos godasë asnjë mize (shigjetë apo shpatë) e armikut!" Ndërsa idhujtarët vazhdonin të sulmonin në grupe njëri pas tjetrit, i Dërguari i Allahut, ju kthye sahabëve dhe duke treguar njërin nga grupet tha: "Kush do të sakrifikojë trupin e tij për ne në rrugën e Allahut?" Ende pa përfunduar fjalën I Dërguari i Allahut pesë sahabë nga Medina menjëherë u hodhën përpara. Këta trima luftuan rreth të Dërguarit të Allahut duke thirrur tekbir dhe u përleshën deri në fund. Katër prej tyre ranë dëshmorë menjëherë, ndërsa i pesti, i Umâre bin Jezîdi, i cili kishte marrë plot 14 plag në trup, i plagosur rëndë ra në tokë. Kur e pa i Dërguari i Allahut ju tha të tjerëve: **"Afrojeni atë pranë meje."** Ai e vendosi kokën e tij të plagosur mbi këmbët e tij të bekuara. Dhe kështu në këtë gjendje Umâre r.a. duke u larguar nga kjo botë fitoi nderin e dëshmorëve.

Trimëria e Talha bin Ubejdiullahit

"Talha dhe Zubejri janë fqinjët e mi në Xhenet."
Hadith

Përleshjet ndërmjet idhujtarëve dhe myslimanëve prej orësh vazhdonin. Myslimanët edhe nga para edhe nga pas kishin mbetur nën sulmet e idhujtarëve. Idhujtarët i kishin thyer sahabët aq shumë sa që iu afruan shumë të Dërguarit të Allahut (paqja qoftë mbi të). I Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) nga njëra anë luftontë me ata që e sulmonin nga afër dhe nga ana tjetër përpiqej të motivonte sahabët ku ju thoshte: **"Kush do t'i ndalojë këta?"** Talha bin Ubejdiullahu i cili ndodhej aty pranë**"Unë do ti ndal ata, o i Dërguari i Allahut!"** ju përgjigj dhe u nis të hidhet përpara në sulm. Por, i Dërguari i Allahut tha: **"A ka ndonjë tjetër si ti?"** Atëherë, një sahabi nga Medina tha: **"O i Dërguari i Allahut, unë do ta bëj këtë!"** Me lejen e tij, sahabiu u hodh përpara dhe sulmoi idhujtarët. Ai tregoi guxim të pashoq dhe, pasi vrau disa prej tyre, prej goditjeve që mori edhe vetë ra dëshmor. Kur pa i Dërguari i Allahut që dhe ai ra dëshmorë tha: **"Kush do t'i përballojë këta?"**Talha doli përsëri përpara, por i Dërguari i Allahut e pyeti përsëri: **"A ka ndonjë tjetër si ti?"** Një tjetër sahabi nga Ensarët tha: **"Unë do ti dal ballë, o i Dërguari i Allahut!"** Me lejen e tij, edhe ky sahabi luftoi deri në momentin kur ra dëshmor.[195]

Kështu të gjithë sahabët që ishin pranë të Dërguarit të Allahut, duke luftuar për të mbrojtur atë u flijonin njëri pas tjetrit. Më në fund pranë të Dërguarit të Allahut mbeti vetëm Talha bin Ubejdiullahi**. Talha, i shqetësuar se mos i ndodhte diçka të Dërguarit të Allahut, luftonte me gjithë shpirt. Ai vraponte në çdo drejtim, përballej me armiqtë me gjithë forcën e tij, duke e bërë trupin mburojë kundër shigjetave, heshtave dhe goditjeve të shpatave. Lufta dhe sakrifica e tij ishin të papara. Ai luftonte si një pervanë rreth dritës së dashurisë për Profetin. Njëkohësisht Talha ishte plagosur në të gjithë trupin. Atij nuk i kishte mbetur asnjë vend pa ju dëmtuar, madje edhe rrobat e tij ishin të mbuluara tërësisht me gjak. Megjithatë, ai nuk ndalonte së mbrojturi të Dërguarin e Allahut. Në fund, nga humbja e madhe e gjakut, Talha ra përtokë pa ndjenja. Trupi i tij ishte i mbushur me plot 66 plagë të mëdha ndërsa plagët e vogla ishin të panumërta.** I Dërguari i Allahut i urdhëroi Ebu Bekrin që të ndihmonte Talhanë. Ebu Bekri i hodhi ujë në fytyrë derisa ai erdhi në vete. Sapo u zgjua, Talha pyeti: **"O**

[195] SHemseddin SHâmî, Subulu'l-Hudâ, IV, 203.

"Nëse Dëshiron të shohë dikush një njeri nga banorët e Xhenetit që ecën mbi tokë? Le të shikojë Talha bin Ubejdullahun."
Hadith

Ebu Bekr, a është mirë Resulullahu?" Kjo ishte gjëndja e sahabëve që edhe në pikën e fundit të jetës së tyrë tregoin dashurinë dhe besnikërinë e tyre ndaj Allahut dhe të Dërguarit të Allahut. Ndërsa Ebu Bekri i tha: **"I Dërguari i Allahut është mirë. Ai më dërgoi te ti."** Talha, i qetësuar, tha: **"Falënderimet i qofshin Allahut! Për aq kohë sa ai është mirë, çdo plagë e imja është e pavlerë."** Atë kohë u dukën disa sahabë të tjerë që ju bashkuan të Dërguarit të Allahut dhe ndihmuan Talhanë.

I nderuari i universit Muhamedi Mustafai (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të), iu afrua Talha bin Ubejdiullahut dhe kur e pak y i fundit se i Dërguarin e Allahut të gjallë, shpërtheu në lot nga gëzimi. Profeti i bekuar fërkoi trupin e tij dhe pastaj ngriti duart duke bërë këtë lutje: **"O Allah! Jepi shërim dhe fuqi!"** Pas kësaj lutjeje të Resulullahut, ndodhi një mrekulli: Talha sikur u shërua plotësisht, u ngrit në këmbë dhe vazhdoi të luftonte kundër armikut mu ashti sikur të mos kishte fare plagë në trup. Më vonë Profeti ynë i dashur tha për të: **"Për një moment në ditën e Uhudit, pashë se pranë meje përveç Xhibrilit në të djathtën time dhe Talha bin Ubejdiullahut në të majtën, nuk kishte askënd tjetër."**[196] Ai gjithashtu tha: **"Kush dëshiron të shikojë një njeri të Xhenetit që ecën mbi tokë, le të shohë Talha bin Ubejdiullahun."**

Në betejë, lufta vazhdonte me një intensitet të madh. Rreth Profetit ishin disa sahabë besnikë si Ebu Duxhane, mbajtësi i flamurit Musab bin Umejr, Talha bin Ubejdiullahu dhe Nesibe Hatuni, e cila kishte ardhur nga radhët e pasme për të mbrojtur të Dërguarin. Një idhujtar i ashpër dhe i armatosur rëndë, Abdullah bin Hunejdi kur pa Profetin bërtiti me një arrogancë: "Unë jam biri i Zuherit! Më tregoni Muhamedin! Ose do ta vras atë, ose do të vdes unë pranë tij!" Dh duke goditur kalin u nis drejt Profetit, Ebu Duxhane i doli përballë dhe i tha: "Eja nëse je burrë! Përball teje jam unë që trupin e Muhamedit a.s. e mbroj me trupin tim.'' Dha pas këtyre fjalëve Ebu Duxhane u vërsul mbi armikun duke i thenë atij ''Eja o idhujtar! Eja! Pa më mbytur mua, kurrë nuk do të mundësh t'i afrohesh Muhammedit alejhi selao!" dhe sapo u bërball me armikun Ebu Duxhane i dha atij një goditje të fuqishme i cili u rrëzua në toke dhe mbeti i vrarë në vënd. Profeti alejhi selam i cili ndiqte gjithë këtë skenë tha; **"O Allah! Siç jam i kënaqur me birin e Harëshës (Ebu Duxhanen), bëhu edhe Ti i kënaqur me të!"**

Një ndër idhujtarët që përpiqej të godiste Profetin a.s. ishte dhe Malik bin Zuhuri. Ky ishte një harkëtar i aftë dhe vazhdimisht përpiqej të godiste Profetin alejhi selam meu shigjetë. Kur ai mendoj se gjeti hapsiren e duhur lëshoi një shigjetë duke synuar kokën e Profetit a.s. por Talha bin Ubejdiullahu i doli përpara dhe e ndali shigjetën, e cila ja dëmtoi rëndë dorën e tij. Shigjeta i shkatërroi nervat dhe kockat e dores ndaj ai po ndjente dhimbje të mëdha. Profeti, i shqetësuar nga kjo skenë, tha**: "Nëse, në momentin kur e ndale shigjetën, do të kishe thënë 'Bismil-lahir-rahmanir-rahim', engjëjt do të të kishin ngritur në qiell përpara syve të njerëzve."**[197]

Në betejën Uhudit katër egërsira idhujtare ishin betuar se do të vrisnin Profetin alejhi selam. Ata ishin Abdullah bin Kamia, Ubaj bin Halefi, Utbe bin Ebi Vakasi dhe Abdullah bin Shehabi Zuheri. Të katër keto idhujtarë në një mënyrë tinzare ndiqnin Profetin dhe prisnin të gjenin ndonjë hapsirë për të kryer aktin betues të tyre.

[196] Hâkim, Mustedrek, III, 426; Heysemî, Mecma'udh-dhevâid, IX, 52; Suheylî, Ravd-ul-unf, VI, 9.
[197] Vâkıdî, Megâdhî, I, 254; İbni Sa'd, Tabakât, III, 217; Beyhekî, Sunen, II, 220; Hâkim, Mustedrek, III, 416.

Ndërsa disa sahabë të mbetur pranë Profetit alejhi selam u hodhën në sulm dhe po luftonin me gjithë forcën e tyre, vetëm Musab bin Umejri si mbajtës i flamurit kishte mbetur pranë Profetit a.s.. Mirëpo për shkak të trupit dhe pamjes së tij, ai ngjante shumë me Profetin a.s.. Dhe ai duke mbajtur flamurin në njërën dorë, ndërsa me dorën tjetër duke treguar një trimëri të madhe u përballte me armikun. Njëri nga armiqtë, Ibn Kamia, i veshur me mburojë hekuri ju afrua dhe tha me një zë të lartë filloi të thërrasë: "Më tregoni Muhamedin! Nëse ai sot shpëton i gjallë, atëherë unë nuk dua të jetoj më!" dhe u hodh në sulm për të goditur Profetin aljehi selam. Por Musabi dhe Nesibe Hatuni duke përdorur trupat e tyre si mburojë ia dolën ta mbrojnë Profetin alejhi selam. Ibn Kamia e sulmoi Musabin duke i prerë këtij të fundit dorën e djathtë, por Musabi nuk u rrëzua, edhe pse plağa e dorës i shkaktonte dhimbje ai me dorën e majtë edhe mbante flamurin edhe ashtu i plagosur vazhdoi të luftonte. Ai recitoi një pjesë nga Kur'ani: **"Muhamedi është vetëm një i Dërguar. Para tij kanë kaluar shumë të Dërguar..."**[198] (Sureja Ali Imran: 144). Gjatë luftimit atij edhe dora e majtë ju pre por ai e mbajti flamurin me krahë dhe e mbështeti tek trupi. Por nga pamundësia për tu vëtëmbrojtur idhujtari Ibn Kamia e goditi Musabin për vdekje me një shtizë të vetme. Kështu ra dëshmor Musab bin Umejri. Tashmë edhe Musabi ra dëshmorë por flamuri i shenjtë i Islamit nuk u rrëzua. Atë e kapi menjëherë një melek që mori formën e Musabit. Kjo ishte arsyeja që Profeti ynë i dashur (paqja dhe bekimet e Zotit qofshin mbi të) tha: **"Përpara, o Mus'ab! Përpara!"**, por meleku ia ktheu: "Unë nuk jam Musabi." Atëherë I Dashuri i Universit e kuptoi se ishte një melek dhe flamurin ia dorëzoi Aliut radijallahu anhu.[199]

Idhıjtari Ibn Kamia duke vrarë Musab bin Umejrin mendoi se kishte vrarë Profetin, ndaj ai me një nxitim të madh shkoi tek radhët e idhujtarëve dhe filloi të bërtiste: "E vrava Muhamedin! E vrava Muhamedin!" Kur dëgjuan idhujtarët këtë, duke menduar se kishin arritur qëllimin e tyre, u egërsuan edhe më shumë. Nga ana tjetër, shokët e Profetit, që nuk e dinin të vërtetën, mbetën të tronditur dhe i kaploi një atmosferë zie. Atë moment Omeri dhe disa sahabë të tjerë ranë të dëshpëruar dhe u ulën në vënd. Enes bin Nadri i pa ata ashtu, i pyeti: "Pse jeni ulur kështu?" Ata iu përgjigjën: "Profeti është vrarë!" Atëherë Enesi tha: **"Nëse Profeti është vrarë, Zoti i tij (Allahu) është I Gjallë dhe I Pavdekshëm! Çfarë kuptimi ka jeta për ne pas tij? Ngrihuni dhe le ta japim jetën për kauzën për të cilën ai luftoi dhe sakrifikoi jetën e tij!"** Më pas ai theu këllëfin e shpatës dhe, duke thirrur "Allahu Ekber!", u hodh në mes të armikut duke luftuar dhe mposhtur këdo armik që i dilte përpara. Enesi radijallahu anhu vazhdoi të përleshej me armiqtë derisa ra dëshmor. Trupi i Enesit kishte më shumë se shtatëdhjetë plagë dhe ishte aq i dëmtuar sa vetëm motrës së tij askush tjetër nuk mundi ta njohë.

Pas përhapjes së lajmit që është vrarë Muhammedi (alejhi selam) idhujtarët ishin tërbuar prej gëzimit dhe rinisën sulmet ndaj myslimanëvë sikur bishat e egëra që nuk kanë pikën e mëshirës ndaj gjahut të tyre. Faktikisht idhujtaria nuk është gjë tjetër vetëm se një egërsirë njërëzore që nuk e gjen askund tjetër vetëm se tek njeriu. Përballë kësaj gjëndje pas lajmit për vrasjen e Profetit alejhi selam shumë shokë të Profetit ishin shpërndarë ose kishin rënë dëshmorë. Çorjentimi dhe çmotivimi i shokëve të Profetit kishte arritur gjer aty sa që disa prej tyre nuk donin më të jetonin prej dëshprimit të humbjes së të dashurit të zemravë. Ndërkohë

[198] Âl-i İmrân: 3/144.
[199] İbni Hishâm, Sîret, II, 73; Vâkıdî, Megâdhî, I, 300; İbni Sa'd, Tabakât, II, 42; Bey hekî, Delâil-un-nubuvve, III, 255; Suheylî, Ravdu'l-unf, III, 258; İbni Kesîr, Sire, III, 39.

"Talha, në momentin që ndihmoi të Dërguarin e Allahut, e fitoi Xhenetin."
Hadith

që i dashuri i zemrave Muhammed Mustafai alejhi salatu ve selam ishte ende gjallë, ai po përballej me armiqte që e kishin rrethuar. Pranë tij ndodheshin vetëm dy apo tre shokë te tij. Por përshkak të rrethimit të idhujtarëve ai nuk dallohej nga larg. Idhujtarët ngaqë nuk po i mposhtnin shokët e Pejgamberit alejhi selam nisën ti godasin me gure. Ku një gur i hedhur nga Utbe bin Ebi Vakkasi goditi fytyrën e bekuar të Profetit alejhi selam. Guri e goditi Pejgamberin alejhi selam në fytyrë pikërisht në buzën e poshtme dhe i kishte thyer dhëmbin e djathtë të përparmë. Pastaj, Ibn Kamia goditi kokën e Profetit me një shpatë, duke i dëmtuar helmetën. Dy pjesë të metalit u ngulën në fytyrën e tij të shenjtë. Në fund, ai ra në një gropë të thellë të hapur nga Ebu Amiri për të penguar muslimanët.

Aty Profeti ynë i dashur u lut: **"O Allah, poshtëroje dhe shkatërroje këtë njeri!"** kur pa Ibn Kamia që Muhammedi alejhi selam ra në gropë ai duke menduar se e kishte vrarë atë i mbushur me gëzim të rremë, bërtiti: "E vrava Muhamedin!" dhe vrapoi tek Ebu Sufjani. Ndërkohë që Profeti ynë i bekuar, i cili ishte plagosur dhe fytyra e tij ishte përgjakur, fërkoi duart në fytyrë dhe pa që edhe mjekra e tij ishte mbuluar me gjak. Para se të binte një pikë në tokë, Xhibrili (alejhi selam) mbërriti dhe e kapi gjakun, duke thënë: **"O i Dashuri i Allahut! Për hir të Allahut, nëse një pikë e këtij gjaku do të binte në tokë, asnjë bimë nuk do të rritej më kurrë deri në Ditën e Gjykimit."** Profeti ynë i dashur i tha Xhibrilit: **"Nëse një pikë gjaku nga unë bie në tokë, nga qielli do të zbresë ndëshkimi. O Zot, fale popullin tim, sepse ata nuk dinë çfarë po bëjnë."**

Ndërkohë që idhujtarët gëzonin ndërsa shabët e nderuar ishin pikëlluar u dëgjua Kab bin Maliku, i cili e pa Profetin alejhi selam që po përpiqej të dilte nga gropa, bërtiti me zë të lartë: "O muslimanë, Përgëzimë! Përgëzimë! Profeti është gjallë! Shikoni! Ja ku është Profeti ynë I dashur!" Sahabët tashmë jo nga hidhrimi por nga gëzimi u gritën plot huti dhe sikur të mos ju kishte ndodhur asgjë në betëjë u gjallëruan dhe nxituan drejt tij. Të parët që arritën pranë Profetit alejhi selam ishin Aliu dhe Talha bin Ubejdiullahu, të cilët e nxorën Profetin nga gropa. Ndërsa Ebu Ubejda bin Xherrah ja hoqi pjesët e helmetës që i ishte ngulur në fytyrë Profetit alejhi selam. Ndërsa Malik bin Sinan prej gëzimit dhe shimbshërisë e lëpiu gjakun nga fytyra e bekuar e Profetit. Vallë ky ishte dhe shkaku që Profeti alejhi selam tha tha: **"Kushdo që ka gjakun tim të përzier me të vetin, nuk do të prekët nga zjarri i Xhehenemit."**

Kështu Myslimanët, të mbushur me gëzim që e panë Profetin të sigurt, formuan një rreth mbrojtës rreth tij dhe nuk lanë asnjë idhujtar të afrohej. Ndërkohë idhujtarët duke parë se nuk mund të bënin më asgjë, u tërhoqën në një kodër të afërt. Atëherë, Profeti ynë i dashur urdhëroi Sad bin Ebi Vakkasin: **"Ndaloji ata!"** Sadi i tha: "O i Dërguari i Allahut! Kam vetëm një shigjetë. Si mund t'i ndaloj?" Por kur Profeti e urdhëroi sërish. Sadi hodhi e shigjetën e tij, ajo vrau një idhujtar dhe më pas iu kthye në dorë si me mrekulli. Kjo ndodhi disa herë, derisa Kurejshët që ishin aty në kodër u tërhoqën plotësisht.

Nga ana tjetër idhujtarët sikur Ubej bin Halefi e ngasëte kalin e tij drejt Profetit tonë të dashur dhe bërtiste: "Ku është ai që pretendon se është Profet? Le të dalë përballë meje e të luftojë!" Sahabët e nderuar deshën ta ndalonin, por Profeti ynë nuk ua lejoi. Ai mori shtizën e Harith bin Simmes dhe doli përpara. Ubey, duke e shtyrë kalin përpara, bërtiti: "O Muhamed! Nëse ti shpëton sot, unë të dëshiroj të mos

"O Hamza! Asnjë njeri nuk ka përjetuar një vuajtje të tillë si ti. O xhaxhai i Profetit të Allahut! O Luani i Allahut dhe i të Dërguarit të Tij! Allahu të mëshiroftë!"
Hadith

shpëtoj!" Ubey ishte i mbuluar nga koka deri te këmbët me parzmore (mburojë hekuri). Profeti ynë i dashur shtizën që kishte në dorë e hodhi drejt tij. Ajo kaloi midis helmetës dhe jakës së parzmoreve, duke u ngulur në qafën e Ubeyt. Ai ra nga kali, duke bërtitur si një ka dhe duke u përplasur përtokë kockat e brinjëve iu thyen. Idhujtarët e ngritën dhe e larguan prej aty. Gjatë rrugës kur po e largonin Ubey derisa dha shpirt bërtiste: "Muhamedi më vrau!..." Ndërsa Profeti ynë i dashur së bashkë me shokët e tij, filloi të ngjitej drejt shkëmbinjve të Uhudit. Kur arritën pranë tyre, Profeti deshi të ngjitej më lart, por nga lodhja e madhe dhe për shkak të dy parzmoreve që mbante, si dhe më shumë se shtatëdhjetë goditjeve që kishte marrë, nuk pati më fuqi të ngjitej. Ishte Talha ai që e mori Profetin mbi shpinën e tij dhe e ndihmoi të ngjitej mbi shkëmbinjtë e Uhudir. Atëherë Profeti ynë tha: **"Talha, në momentin që ndihmoi të Dërguarin e Allahut, e fitoi Xhenetin."** Gjatë kësaj kohe në këmbët e malit sahabët që ishin mbrapa po luftonin me guxim të jashtëzakonshëm kundër idhujtarëve. Ata po ndëshkonin çdo idhujtar që kishte ngritur dorë kundër Profetit të dashur. Profeti dhe sahabët ishin aq të lodhur dhe aq të raskapitur sa që për shkak të lodhjes së madhe ata namazin e drekës e falën ulur. Pas namazit Hatib bin Beltea erdhi pranë Profetit dhe e pyeti: "O i Dërguar i Allahut! Jeta ime qoftë flijuar për ty. Kush ta bëri këtë?" Profeti tha: **"Utbe bin Ebi Vakkasi më qëlloi me një gur, duke më plagosur në fytyrë dhe duke më thyer dhëmbin e përparmë."** Hatibi pyeti përsëri: "O i Dërguari i Allahut! Nga cila anë iku ai?" Profeti i tregoi drejtimin me dorë. Atëherë Hatibi u nis me shpejtësi në atë drejtim. Pasi kërkoi, më në fund e gjeti Utben. E rrëzoi nga kali dhe me një goditje ia preu kokën. Pastaj shkoi pranë Profetit dhe dha lajmin e mirë. Atëherë Profeti tha: **"Allahu qoftë i kënaqur me ty. Allahu qoftë i kënaqur me ty,"** duke u lutur për të. Beteja e Uhudit ishte aq e mundimshme, aq e lodhshme dhe aq e ashpaër sa që edhe idhujtarët edhe myslimanët nuk kishin më as fuqi, as energji dhe as durim për të vazhduar. Idhujtarët kur panë që nuk i mposhtnin dot më myslimanët ishin ndarë dhe të dobësuar aq shumë sa që nuk po i bënin dot më ballë sulmeve që i vinin nga sahabet, të cilët ishin rigrupuar dhe kishin filluar një sulm të ri.[200] Ndaj idhujtarët nuk duke lanë mbi tridhjetë të vdekur dhe qindra të plogosur në fushën e betejës, u tërhoqën dhe nisën rrugën për në Mekke. Në Medina ishte përhapur lajmi i rremë se në Uhud është vrarë Profeti Muhammed (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të). Fatimja (r.a.), Aisheja (r.a.), Ummu Sulejm, Ummu Ejmen, Hamne binti Jahsh dhe Kuaibe ishin ndër gratë që nxituan drejt Uhudit. Kur Fatimja pa të atin të plagosur filloi të qajë. Ndërkohë që Profeti alejhi selam e ngushëllonte Aliu r.a. i solli ujë me mburojën e tij, dhe Fatimja lau fytyrën e bekuar të Profetit nga gjaku. Megjithatë, gjaku nuk ndalonte. Fatimja për ti ndaluar gjakderdhjen dogji një copë hasër dhe i vuri hirin mbi plagë.[201] Pasi u mësua se Profeti a.s. ishte gjallë dhe i mjekuan plagët atij gratë umbërritën në fushën e betejës dhe u kujdesën për të plagosurit dhe i mbështollën plagët atyre që kishin mbetur në fushëbetejë. Kur arritën në fushë betejë vunë re se nga trajtimi mizor i idhujtarëve trupat e disa dëshmorëve ishin bërë të panjohura. Pas tërheqjes së Profetit dhe sahabëve në malin e Uhudit, idhujtarët ishin kthyer në fushbetejë dhe nga urrejtja dhe mizoria disave prej myslimanëve, dëshmorë ju kishin prere duart, veshet, hundët dhe gjymtyrët. Ndër ta ishte dhe Abdullah bin Jahshi. Kjo pamje tronditëse i preku zemrat e Profetit dhe shokëve të tij. Profeti, me lot në sy, tha: **"Unë do të dëshmoj në Ditën e Kiametit për këta**

[200] İbni Hishâm, Sîret, II, 79; Suheylî, Ravd-ul-unf, III, 263; İbni Kesîr, Sire, III, 45.
[201] İbni Mâce, Tıb, 15; Vâkıdî, Megâdhî, I, 250; Beyhekî, Sunen, II, 80; Taberânî, Mu'cemu'l Kebîr, VI, 144.

dëshmorë që dhanë jetën në rrugën e Allahut. Varrosini ata me gjakun e tyre, sepse në Ditën e Gjykimit do të dalin me plagët që rrjedhin gjak, ngjyra e tyre do të jetë si e gjakut, por aroma e tyre do të jetë sikur aroma e miskut." Më pas Profeti pyeti për xhaxhain e tij, Hamzain radijallahu anhu. Ishte Aliu r.a. ai që e gjeti atë, dhe Profeti u trondit kur pa trupin e tij të gjymtuar. Hamzai ishte vrarë mizorisht, veshët dhe hunda i ishin prerë, fytyra i ishte bërë e panjohshme, barku i ishte çarë dhe mëlçia i ishte nxjerrë jasht trupit. Profeti alejhi selam i mbushur me dhembje, tha: **"O Hamza! Asnjë njeri nuk ka përjetuar një vuajtje të tillë si ti. O xhaxhai i Profetit të Allahut! O Luani i Allahut dhe i të Dërguarit të Tij! Allahu të mëshiroftë!"** Në atë moment u pa një grua që vinte me ngut drejt fushës së betejës. Ajo ishte Safijja (r.a.), halla e Profetit alejhi selam. Ajo sapo kishte dëgjuar lajmin e rremë për vdekjen e Profetit a.s. ishte nisur me ngut drejt Uhudit. Profeti a.s. për të mos lejuar që ajo të shihte trupin e vëllait të saj të masakruar, i kërkoi djalit të saj, Zubejrit (r.a.), ta ndalte. Safijja, duke iu drejtuar të birit, tha: "O biri im! Më trego për Profetin!" Zubejri dhe Ali e siguruan atë se Profeti ishte mirë, ajo u qetësua por këmbënguli që ta shihte atë me sytë e saj. Kur pa Profetin që ishte gjallë Safijja falënderoi Allahun. Më pas, ajo kërkoi të shihte trupin e vëllait të saj, Hamzain, por djali i saj e ndaloi duke i thënë: "O nëna ime! Profeti të ka urdhëruar të kthehesh në Medina." Por ajo me këmbëngulje ju drejtua të birit "O biri im! Unë tashmë e di çfarë i është bërë atij. Ai ka rënë dëshmor në rrugën e Allahut. Edhe ne jemi të gatshëm për çdo sakrificë në këtë rrugë." Më pas Safijja si një grua fisnike tha: "Ne do të presim shpërblimin nga Allahu i Madhëruar. Inshallah, do të durojmë dhe do ta përballojmë këtë sprovë."

Zubejr bin Avami u kthye tek Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) dhe e lajmeroi atë për këmbënguljen e Safijes, Profeti alejhiselam i tha **"O Zubejr! Atëherë lëreni ta shohë."** Safijja ju afrua të vëllait dhe ju ul pranë trupit të Hamzait dhe qau në heshtje. Ajo kishte sjellë me vete dy mbulesa dhe tha: "I solla këto për vëllanë tim, Hamzain. Mbështilleni atë me to." Hamzai, i njohur si **"Sundimtari i Dëshmorëve"**, u mbështoll me njërën nga këto mbulesa që kishte sjellur e motra.[202]

Profeti ynë i dashur (paqja e Allahut qoftë mbi të), i cili po vizitonte dëshmorët, shkoi pranë Musab bin Umejrit, flamurtarit të betejës së Uhudit. Kur e pa se Musabi kishte humbur duart dhe në shumë vende ishte plagosur rëndë. Vëndi ku gjendej Musabi r.a. ishte mbuluar nga gjaku i tij. Profeti alejhi selam i trishtuar shumë nga kjo gjëndje lexoi ajetin 23 nga Surja Ahzab: **''Nga besimtarët ka burra që e mbajtën me të vërtetë besën e dhënë Allahut** (dolën në Xhihad – në luftën për Çështjen e Allahut**), prej tyre disa e plotësuan detyrimin** (ranë martirë) **dhe disa po presin akoma, por ata nuk e kanë ndryshuar aspak vendosmërinë (në besën e dhënë Allahut).''** Më pas, Profeti shtoi: **"Unë, i Dërguari i Allahut, jam dëshmitar që ju do të ngjalleni si dëshmorë në Ditën e Gjykimit."** Dhe duke ju kthyer atyre që ishin pranë tij ju tha: **"Vizitojini këta dëshmorë. Përshëndetini ata me selam. Pasha Allahun, kushdo që u jep selam atyre në këtë botë, këta dëshmorë do t'i kthejnë selamin në Ditën e Gjykimit."**

Pas ultimatumit të Profetit alejhi selam sahabët filluan të përgatisin shokët e tyre për varrim por kur erdhen tek Musabi (radijallahu anhu), për ta mbulaur atë nuk gjetën një qefin të plotë. Pelerina që ai kishte të veshur nuk e mbulonte të gjithë trupin e tij. Sahabët i mbulonin kokën, këmbët mbeteshin zbuluar, i mbulonin

[202] İbni Ebî SHeybe, Musannef, VIII, 493; Abdurradhdhâk, Musannef, III, 427; İbni Sa'd, Tabakât, III, 14.

"O Sahabë! Ne po kthehemi nga xhihadi i vogël dhe tani do të fillojmë xhihadin e madh."
Hadith

këmbët, koka i mbetej zbuluar. Sahabët ju drejtuan Profetit alehi selam dhe e lajmëruan për gjendjen e Musabit. Profeti a.s. ju tha: **"Mbulojani kokën me pelerinën e tij, ndërsa këmbët mbulojani me bar të njome."** Ky pra ishte Mushab bin Umeiri, sahabiu i dashur, që jetën e tij ia kushtoi shërbimit ndaj Islamit dhe që u ngrit në gradën e dëshmorit, duke u larguar nga kjo botë vetëm me një qefin të paplotë.[203] Në Betejën e Uhudit ranë dëshmorë 70 persona, prej të cilëve 64 ishin Ensarë dhe 6 ishin Muhaxhirë. Dëshmorët, pasi ju fal namazi i xhenazesë, u varrosën nga dy ose nga tre veta në një varr.

Beteja e Uhudit ishte dita më e vështirë e sahabëve. Zemrat e tyre ishin të thyera sepse në atë betejë shumë prej sahabëve kishin humbur të afërmit e tyre., Profeti a.s. për t'i ngushëlluar ata ju tha: ''**Pasha Allahun, unë gjithashtu do të doja të bëhesha dëshmor dhe gjatë natës të qëndroja në brendësi të malit Uhud. Kur vëllezërit tuaj ranë dëshmorë, Allahu i vendosi shpirtrat e tyre në kthetrat e gjelbra të zogjve. Ata vizitojnë lumenjtë e Xhenetit, pinë prej ujit të tyre dhe hanë nga frutat e tij. Fluturojnë nëpër kopshtet e tij dhe në mbrëmje qëndrojnë në kandila të artë të varur nën Arshin e Madhëruar. Kur ata shijuan kënaqësitë e ushqimit dhe pijeve në Xhenet, thanë: 'Ah, sikur vëllezërit tanë ta dinin se çfarë dhuratash na ka dhënë Allahu, që të mos hezitonin të luftonin dhe të mos tërhiqeshin nga frika e armikut.' Allahu ju tha atyre: 'Unë do t'ua përcjell këtë lajm vëllezërve tuaj.''** (Dhe Allahu i Lartësuar shpalli një ajet që thotë); ''**Mos mendoni për ata që janë vrarë në Rrugë të Allahut se kanë vdekur. (Jo!) Përkundrazi, janë të gjallë me Zotin e tyre dhe atje u shërbehet. Ata gëzohen në ato mirësi që u ka derdhur Allahu. Nga Begatitë e Tij të pafund, duke u gëzuar për hir të atyre që akoma nuk janë bashkuar me ta, por janë akoma** (e nuk kanë rënë Shehidë - martirë)**, se për ta nuk do të ketë aspak frikë e as nuk do të pikëllohen. Ata gëzohen në Mirësitë dhe Begatitë e Allahut dhe nuk ka dyshim se Allahu nuk ua humb shpërblimin besimtarëve.''**[204] *(Ali Imran: 169-171).* Allahu i Madhëruar u shfaq para tyre dhe ju tha: **"O robërit e Mi, më thoni çfarë dëshironi, që t'jua jap atë dhe më shumë."** Ata iu përgjigjën: **"O Zoti ynë, Ti na ke dhënë mirësi të pakrahasueshme. Çfarë tjetër të kërkojmë? Në Xhenet ne kemi çdo gjë që dëshirojmë. Megjithatë, nëse mund të kërkojmë diçka, do të dëshironim që shpirtrat tanë të riktheheshin në trupat tanë, të ktheheshim dynja dhe të luftonim përsëri në rrugën Tënde derisa të binim dëshmorë edhe një herë."**

Pas përfundimit të kësaj beteje të lavdishme në Uhud, ku historia dëshmoi heroizmat e jashtëzakonshme të sahabëve, Profeti Muhamed (paqja qoftë mbi të) dhe shokët e tij u kthyen në Medinë. Kur arritën në Harre, ai u ndal, rreshtoi shokët e tij dhe ngriti duart duke bërë këtë dua: **"O Allah! Të gjitha falënderimet dhe lavdërimet të takojnë Ty. O Allah! Askush nuk mund ta udhëzojë atë që Ti e ke lënë në humbje, dhe askush nuk mund ta largojë nga udhëzimi atë që Ti e ke udhëzuar. O Allah! Na e bëj të dashur imanin dhe na zbukuro zemrat tona me të. Na bëj të urrejmë mosbesimin, mëkatin dhe rebelimin. Na bëj prej atyre që janë të udhëzuar dhe na jep sukses në fe dhe në këtë botë. O Allah! Na jep jetë si myslimanë dhe na bëj që të vdesim si myslimanë. Na bashko me**

[203] Buhârî, Cenâidh, 27; Ebû Dâvûd, Vesâyâ, 11; İbni Ebî SHeybe, Musannef, III, 147; İbni Sa'd, Tabakât, III, 121; Suyûtî, Câmi-ul Ehâdis, XXXIV, 451.
[204] Âl-i İmrân: 3/169-171.

të drejtët dhe të mirët, ata që nuk e kanë humbur nderin dhe besimin e tyre. O Allah! Shkatërro ata që e kundërshtojnë të Dërguarin Tënd dhe që luftojnë kundër Teje. Zbrit mbi ta ndëshkimin Tënd të drejtë!" Të gjithë sahabët duke iu bashkuar kësaj lutjeje thanë **"Amin!"** me një zë të lartë.

Ndërsa ata po afroheshin Medina, panë që gratë dhe fëmijët kishin dolur në rrugë, duke pritur me ankth e mall të shihnin Profetin dhe ushtrinë që po kthehej. Kur e shihnin fytyrën e tij të ndritur, e falënderonin Allahun. Pastaj, me lot në sy, kërkonin mes ushtarëve baballarët, vëllezërit, bashkëshortët dhe djemtë e tyre. Nëse nuk i gjenin, shpërthenin në lot. Profeti ashejhi selam duke parë pikëllimin e tyre, nga mëshira dhe dhimbjet po derdhte lot së bashku me to. Në këtë kohë, nëna e Sad bin Muadhit, Kebshe Hatun, iu afrua dhe tha: **"O i Dërguari i Allahut! Prindërit dhe jeta ime qofshin flijuar për Ty! Falënderimi i qoftë Allahut që të shoh ty të sigurt. Për sa kohë që ti je i sigurt, çdo fatkeqësi tjetër është e papërfillshme për mua!"** Ajo nuk pyeti për djalin e saj, Amrin, i cili kishte rënë dëshmor në Uhud. Profeti e ngushëlloi për djalin e saj duke i thënë:**"O nëna e Sa'dit! Gëzohu, sepse të gjithë dëshmorët janë bashkuar në Xhenet dhe janë miq me njëri-tjetrin. Ata gjithashtu do të ndërmjetësojnë për familjet e tyre."** Kebshe Hatun u përgjigj: "Ne jemi të kënaqur me gjithçka që vjen nga Allahu! Pas këtyre lajmeve të gëzuara, kush mund të qajë për ta? Ju lutem, lutuni për ne që kemi mbetur pas." Profeti kur pa durimin dhe vendosmërinë e saj tha: **"O Allah! Largo hidhërimin nga zemrat e tyre dhe bëji ata më të mirët ndër të mbijetuarit!"**

Pastaj duke u kthyre nga shabaët Profeti tha: **"O Sahabë! Ne po kthehemi nga xhihadi i vogël dhe tani do të fillojmë xhihadin e madh."** (Duke iu referuar betejës kundër epsheve dhe dëshirave të ulëta).[205] Ai këshilloi sahabët të pushojnë dhe të shërojnë plagët e tyre ndërsa ai vetë shkoi në shtëpi për t'u çlodhur sepse ishte ende i plagosur.

Beteja e Hamra-ul-Esedit

Kur u kthye në Medinë, Resul-i Ekrem, (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të), duke qenë se ekzistonte mundësia që idhujtarët të ktheheshin mbrapsht dhe të sulmonin Medinën, mori masa paraprake. Të hënën, një ditë pas betejës së Uhudit, për të treguar se muslimanët nuk ishin dobësuar nga lufta e djeshme dhe për të penguar armikun të kthehej në Medinë, ai urdhëroi Bilal Habeshiun duke i thën lajmero se: **"Resulullahu ju urdhëron të ndiqni armikun! Ata që nuk morën pjesë në luftën e Uhudit dje, këtë herë nuk do të marrin pjesë. Me Resulullahun do të vijnë vetëm ata që luftuan luftuan dje në Uhud."** Bilali e përcolli këtë urdhër tek shokët e Profetit, edhe pse shumica ishin të plagosur, ata u menjëherë përgatitën. Madje, dy vëllezër të quajtur Abdullah dhe Rafi, të cilët ishin të plagosur rëndë, sapo dëgjuan këtë thirrje të Profetit, pavarësisht dhimbjeve dhe vuajtjeve të tyre, u drejtuan menjëherë drejt radhëve të luftëtarëve, duke thënë: "A do ta humbasim mundësinë për të dalë në betejë me Resulullahun?!"

I Dërguari i dashur i Allahut, së bashku me shokët e tij të ndritur, filloi ndjekjen e idhujtarëve. Kur arritën në një vend të quajtur Revha, mësuan se idhujtarët po përgatiteshin për për të sulmuar Medinën dhe për të shkatërruar muslimanët. Ky nxorri në pah një tjetër mrekulli e Profetit të nderuar.

[205] Suyûtî, Câmi-ul Ehâdis, XV, 139, XXXIV, 106.

Kur idhujtarët dëgjuan se Resulullahu po vinte drejt tyre, ata u frikësuan dhe duke u kthyer në Mekka braktisën vendin ku kishin qëndruar.[206]

Profeti ynë i nderuar i ndoqi ata deri në një vend të quajtur Hamra-ul-Esed. Gjatë kësaj ndjekjeje, dy idhujtarë u kapën robër. Ai dhe shokët e tij qëndruan në Hamra-ul-Esed për tre ditë dhe më pas u kthyen në Medinë. Allahu i Madhëruar zbriti ajetin 172 të sures Ali Imran ku përmendi këtë grup të ndritur të sahabëve: **"Ata që iu përgjigjën Allahut dhe të Dërguarit të Tij pasi qenë plagosur. Për ata të cilët bënë vepra të mira dhe iu frikësuan Allahut, do të ketë shpërblim të madh."**[207]

Ndër idhujtarët që ishin betuar për të vrarë Profetin në betejën e Uhudit, ishte edhe Ibni Kamia. Kur ky u kthye në Mekkë, një ditë u ngjit në një mal për të kontrolluar kopenë e tij të deleve pa se një dash u shkëput nga kopeja dhe vrapoi me forcë drejt tij, duke e goditur dhe e copëtuar atë derisa e vrau. Një tjetër armik, Abdullah Shihab Zuhri, ndërsa ishte rrugës për në Mekë, u pickua nga një gjarpër me njolla të bardha dhe vdiq.

Të gjithë ata që kishin bërë plane për të sulmuar Profetin e nderuar, brenda një viti u ndëshkuan me fatkeqsi dhe vdiqën.

Nëse një mik do të pinte helm të gjarprit, ai do t'i kthehej në ujë të jetës,
Nëse një armik do të pinte ujë, ai do të bëhej helm i gjarprit.

Çdo pikë e ujit është e mbushur me oqeane mëshire,
Një grusht me ujë abdesti, i jep fytyrës së bukur jetë si një trëndafil.

Për vite të tëra, uji endej duke goditur kokën nga një gur në tjetrin,
Vetëm për të arritur pluhurin e këmbëve tua.

Çdo grimcë pluhuri në pragun tënd dëshiron të përhapë dritë,
Dhe nuk largohet nga ai prag, edhe sikur të copëtohet.

Për ata që gabuan, përmendja e emrit tënd është ilaç,
Ashtu siç pijetarët e dehur pinë ujë për të larguar dhimbjen.

O i Dashur i Zotit, o më i miri ndër njerëz, jam i etur për ty,
Si buzët e thara që digjen nga etja dhe kërkojnë ujë.

Ti je deti i mrekullive, që natën e Miraxhit,
Uji i hirësisë sate e ngjalli të palëvizshmen dhe të lëvizshmen si vesë.

NGJARJA E RAXHIUT

"Ata që iu përgjigjën Allahut dhe të Dërguarit të Tij pasi qenë plagosur. Për ata të cilët bënë vepra të mira dhe iu frikësuan Allahut, do të ketë shpërblim të madh."
Âl-i İmrân: 3/172.

Beteja e Uhudit është një nga betejat më të rëndësishme të historisë islame, ku ndër sahabët e shquar ishte edhe Âsim bin Sâbit (r.a.). Në këtë betejë, ai vrau Musâfi bin Talhanë dhe vëllain e tij, Hârisin, të cilët ishin armiq të Islamit. Nëna e tyre, Sulâfe binti Sad, e njohur për urrejtjen e saj të madhe, premtoi një shpërblim prej njëqind devesh për atë që do të sillte kokën e Âsim bin Sâbitit. Madje, ajo u betua se do të pinte verë në kafkën e tij. Më vonë, në një ekspeditë të dërguar nga i Dërguari i

[206] Vâkıdî, Megâdhî, I, 4; İbni Sa'd, Tabakât, II, 48; Suheylî, Ravdu'l-unf, III, 289.
[207] Âl-i İmrân: 3/172.

NGJARJA E RAXHIUT

Allahut (a.s.), sahabiu Abdullah bin Uneys vrau Hâlid bin Sufyânin, i cili ishte nga fisi Lihiân. Për këtë arsye, fisi Lihiân për të organizuar një komplot kundër myslimanëve u bashkua me fiset Adel dhe Kare.

Të dy fiset që ndodheshin pranë Mekës, përgatitën një plan të hollësishëm. Ata dërguan disa përfaqësues tek i Dërguari i Allahut (a.s.), duke pretenduar se ishin bërë myslimanë dhe kërkuan mësues për të mësuar Islamin dhe për të mbledhur zekatin. Qëllimi i tyre ishte të vrisnin disa nga mësuesit dhe të tjerët t'i dorëzonin tek kurejshët në Mekkë që këtyre të fundit tju merrnin shpërblim. Në muajin Safer të vitit të katërt të Hixhretit. Një grup prej gjashtë ose shtatë personash nga këto dy fise me këtë kërkesë shkuan tek i Dërguari i Allahut (a.s.). Në atë kohë, Profeti (a.s.) kishte përgatitur një grup prej dhjetë sahabësh për të mbikëqyrur aktivitetet e armikut. Me kërkesën e këtyre fiseve, Profeti (a.s.) vendosi që të njëjtin grup ta dërgonte për të hulumtuar dhe për të mësuar më shumë rreth situatës. Grupi përfshinte sahabët e mëposhtëm: **Mersed bin Ebî Mersed, Hâlid bin Ebî Bukeir, Âsım bin Sâbit, Hubeib bin Adii, Zeid bin Desinne, Abdullah bin Târik, Muattib (Mugir) bin Ubeid dhe tre sahabë të tjerë të cilët nuk njihen me emër.** Të gjithë ishin nga sahabët e respektuar të Profetit (a.s.).

Grupi udhëtonte natën dhe fshihej gjatë ditës. Një mëngjes ata arritën pranë burimit të ujit Rexhi dhe për të pushuar për pak kohë qëndruan aty. Gjatë pushimit ky grup sahabësh aty kishte ngrënë hurma të mira nga Medineja. Më pas u larguan dhe u ngjitën në një kodër për t'u fshehur. Një grua nga fisi Huzeil, që po ruante delet në atë zonë, vuri re bërthamat e hurmave dhe kuptoi se aty kishin qenë njerëz nga Medineja. Ajo njoftoi fisin e saj, duke thënë: "sipas farërave të hurmës këtu kanë kaluar njerëz nga Medineja." Ndërkohë, një nga përfaqësuesit e fiseve Adel dhe Kare, që shoqëronte grupin e sahabëve, u largua me një justifikim dhe informoi fisin Lihiân për vendndodhjen e grupit mysliman.

Pas këtij informacioni Lihianët (një fis armik) morën masa dhe për të sulmuar këtë grup të vogël sahabësh dërguan një forcë prej 200 vetash, shumica prej të cilëve ishin harkëtarë. Ata i rrethuan sahabët, në mesin e të cilëve ishte edhe Âsîm bin Sâbiti, mbi një majë mali. Në këtë kohë, personi që kishte tradhtuar dhe informuar idhujtarët, iu bashkua sahabëve. Kur sahabët kuptuan që ishin tradhtuar, vendosën të luftonin, duke nxjerrë shpatat e tyre. Më pas, idhujtarët u përpoqën t'i mashtronin duke thënë: "Ju japim fjalën! Nëse dorëzoheni dhe zbrisni, nuk do t'ju vrasim. Betohemi në Allahun që nuk duam t'ju vrasim, por duam thjesht të kërkojmë fidie (shpërblim) nga mekkasit."

Âsîm bin Sâbit, Mersed bin Ebî Mersed dhe Hâlid bin Ebî Bukeir (r.a.) e refuzuan këtë ofertë duke ju thënë: "Ne nuk e pranojmë kurrë fjalën dhe besën e idhujtarëve!" Ndërsa Âsîmi ju tha: "Unë jam betuar që kurrë nuk do të pranoj mbrojtjen e idhujtarëve. Për Allahun, duke u dorëzuar nuk do të bie pre e fjalëve dhe mbrojtjes së tyre!" Pastaj ai ngriti duart dhe u lut: **"O Allah! Informoje të Dërguarin tënd për situatën tonë!"** Allahu e pranoi lutjen e tij dhe Profeti Muhamed (a.s.) u informua për këtë ngjarje.

Më pas Âsîmi i tha idhujtarëve: "Ne nuk kemi frikë nga vdekja, sepse jemi të sigurt në fenë tonë! (Nëse vdesim, bëhemi dëshmorë dhe shkojmë në Xhenet.)" Atëherë udhëheqësi i idhujtarëve i tha: "O Âsîm! Dorëzohu! Mos e shkatërro veten dhe shokët e tu." Âsîm bin Sâbit iu përgjigj duke hedhur shigjeta. Gjatë kohës që luftonte...

Unë jam i fortë, nuk kam asnjë të metë.
Tela i trashë i harkut tim është shtrënguar.
Vdekja është e vërtetë, jeta është e kotë dhe kalimtare.
Çdo gjë e caktuar nga fati do të ndodhë.
Njerëzit, herët a vonë, do të kthehen te Allahu.
Nëse nuk luftoj me ju,
Nëna ime (nga trishtimi) do ta humbasë mendjen.

"Pasha Allahun! Nuk do të pranoja kurrë që Muhamedit (paqja e Allahut qoftë mbi të) t'i shpohej këmba nga një gjemb, e lëre më të zëvendësohej me mua."
Hubeib bin Adij "radiallah anhu"

Âsîmi në torbën e tij kishte shtatë shigjeta. Me çdo shigjetë që gjuante, vriste një idhujtar. Kur mbaroi shigjetat, përdori shtizën dhe plagosi shumë prej tyre, por shtiza u thye. Ai nxori shpatën dhe hodhi teposhtë këllëfin e saj (një simbol që tregon se pa u dorëzuar do të luftonte deri në vdekje). Pastaj u lut: **"O Allah! Unë deri sot e kam mbrojtur fenë Tënde. Të lutem, ruaje trupin tim pas vdekjes."** Zërat e sahabëve që thërrisnin **"Allahu Ekber!"** përhapeshin nëpër male. Dhjetë sahabë luftonin me plot guxim kundër 200 idhujtarëve. Âsîmi më në fund u plagos rëndë dhe ra përtokë. Armiku nga frika, nuk iu afrua, por e qëlloi me shigjeta nga larg dhe e vrau. Nga dhjetë sahabët, shtatë ranë dëshmorë, ndërsa tre të tjerët u zunë rob. Idhujtarët donin ta prisnin kokën e Âsîmit dhe ta shisnin te Sulâfe binti Sadi, një grua që kërkonte hakmarrje për vrasjen e familjarëve të saj në Betejën e Bedrit. Por Allahu e pranoi lutjen e Âsîmit dhe dërgoi një grup bletësh që qëndruan mbi trupin e tij si një re. Armiku nuk mundi t'i afrohej dhe vendosën të prisnin deri në mbrëmje, me shpresën se bletët do të largoheshin. Në mbrëmje, ra një shi i madh dhe një përmbytje rrëmbeu trupin e Âsîmit, duke e çuar në një vend të paditur. Idhujtarët nuk mundën ta gjenin trupin e tij. Kështu, që ata nuk arritën të merrnin asnjë pjesë të tij. Lajmi kishte mbërritur në Medina mirëpo kur u përmend se trupi i Asimit ishte mbrojtur nga bletët Omeri r.a. tha: "Allahu gjithmonë e mbron robin e Tij besimtar. Ashtu sikur e mbrojti Âsîmin kur ishte gjallë nga idhujtarët, Ai ashtu e mbrojti edhe trupin e tij pas vdekjes." Për këtë arsye, Âsîmi u quajt **"Njeriu që u mbrojt nga bletët."**[208] Sahabët që u zunë rob ishin: Hubeib bin Adij, Zeid bin Desinne dhe Abdullah bin Târîk (r.a.). Lihjanët sapo i zunë rob sahabët i lidhën me tela të fortë harku. Abdullah bin Târîk nuk bind armikut dhe refuzoi që ata të mos e dërgonin në Mekkë duke ju thënë: "Shokët e mi që ranë dëshmorë dhe ata tashmë janë nderuar me Xhenet." Më pas ai i këputi telat dhe u nis te largohet me vrap por Lihjanët duke e qëlluar me gurë e vranë. Ndërsa Hubeib bin Adij dhe Zeid bin Desinne (r.a.) u dërguan në Mekkë, ku u shitën si skllevër tek ata që kërkonin hakmarrje për humbjet në Betejat e Bedrit dhe Uhudit. Hubeib bin Adij dhe Zeid bin Desinne (r.a.) u mbajtën të burgosur ku u dhunonin mizorisht nga idhujtarët por ata treguan durim e devotshmëri të jashtëzakonshme.

Një grua e quajtur Mâvije, e cila më vonë u bë myslimane, tregoi: "Hubeibi ishte i burgosur në shtëpinë tonë. Nuk kam parë asnjëherë një rob më të mirë se ai. Ne atë e linim pa ushqim por një ditë e pashë me një kokërr të madhe rrushi në dorë. Atëherë ishte koha që në Mekkë nuk kishte rrush, dhe ishte e pamundur ta gjeje atë. Atëherë e kuptova që atë e Allahu e furnizonte me rrizkun e Tij. Ai vazhdimisht lutej dhe falte namaz në qelinë e tij. Kur gratë dëgjonin recitimin e tij të Kur'anit, shpesh herë qanin nga emocionet. Kur e pyesja: 'A ke ndonjë nevojë?', ai thoshte: 'Vetëm ujë të pastër. Mos më jepni mish që është therur për idhuj dhe para se të më vrisni

[208] Buhârî, Megâdhi 28; Vâkıdî, Megâdhî, I, 354; Abdurredhdhâk, Musannef, V, 354; Ta-berânî, Mu'cemu'l Kebîr, IV, 221.

më tregoni.'" Kur u afrua dita që do të vritej, shkova dhe ia thashë këtë lajm. Pasi e dëgjoi lajmin që do të vritej nuk pashë tek ai as më të voglin ndryshim në qëndrimin e tij. Madje në fytyrën e tij nuk dukej qoftë edhe asnjë shenjë e vogël trishtimi.

Kur erdhi momenti që do të vrirej ai kërkoi të bënte pastërti trupore para vdekjes dhe kërkoi një brisk. Ia dërgova briskun nëpërmjet djalit tim, por më pas u tremba papritur dhe thashë me vete:"Mjerë unë! Ky njeri do ta presë djalin me briskun. Por duke menduar se gjithsesi, ai do të vritet" vrapova për ta parë djalin tim. Kur arrita atje Hubeibi kishte marrë briskun nga dora e djalit dhe e kishte ulur atë në prehër dhe ishte duke e përkëdhelur. Kur e pashë këtë gjëndje u tremba edhe më shumë dhe fillova të bërtas. Ai, duke kuptuar shqetësimin tim, më tha: "Mos u tremb! Si mund të mendosh se unë mund ta vras këtë fëmijë? Në fenë tonë është e ndaluar vrasja e fëmijëve. Po ashtu në Islam nuk është pjesë e nderit dhe virtyteve tona që ti marrim jetën një njeriu të pafajshëm."

Më në fund kishte ardhur dita kur Hubeib bin Adij dhe Zeid bin Desinne do të vriteshin. Në mëngjes herët, zinxhirët e tyre u hoqën dhe ata u dërguan jasht Mekkës, në një vend të quajtur Ten'im (rreth 5-8 km larg Qabes). Atje, një turmë e madhe njerëzish ishte mbledhur për të parë ekzekutimin e tyre, përfshirë këtu edhe prijësit e idhujtarëve, gratë dhe fëmijët. Për varjen e tyre, në vendin e ekzekutimit, idhujtarët kishin ngritur dy trekëmbësha. Dhe kur e çuan drejt Hubeibin trekëmbëshit ai tha: **"O idhujtarë! Para se të më vrisni, më lejoni që të fal dy rekatë namaz ."** Ata me plot neveri i thënë: "Falu aty ku je."

Hubeibi me një përulësi dhe qetësi të plotë i fali dy rekate namaz. Pas namazit, tha: **"Pasha Allahun, nëse ju nuk do të mendonit se e zgjata namazin nga frika e vdekjes, do ta kisha zgjatur edhe më shumë. Madje dhe do të kisha falur më shumë namz."** Ky veprim i Hubeibit u bë një traditë dhe një sunet për ata që përballen me ekzekutimin. Më pas kur Profeti Muhamed (paqja qoftë mbi të) mësoi se Hubeibi kishte falur dy rekate para vdekjes, e pëlqeu dhe e mbështeti këtë veprim të tij.[209]

Pas namazit, Hubeibin e lidhën duke ja kthyer fytyrën atij nga Kibla në drejtim të Medinës dhe e ngritën në trekëmbësh dhe i thanë: " O Hubeibin! Nëse ti e mohon fenë tënde ne do të të lirojmë ty!" Ai me vendosmëri ju përgjigj: **"Pasha Allahun, edhe sikur të më jepni tërë botën, nuk do të heq dorë nga Islami dhe kurre nuk do të kthehem nga ajo që ju po më kërkoni!"** Kur panë idhujtarët vendosmërine e tij i thanë me përqeshje dhe nënçmim: **"** O Hubeibin A do të dëshiroje që në vendin tënd të ishte Muhamedi (paqja e Allahut qoftë mbi të). Pra në vendin tënd ai të vritej, ndërsa ti të ishe i lirë në shtëpinë tënde?"Hubeibi u përgjigj: **"Jo! Kurrë! Pasha Allahun! Nuk do të pranoja kurrë që Muhamedit (paqja e Allahut qoftë mbi të) t'i shpohej këmba nga një gjemb, e lëre më të zëvendësohej me mua."**Kur e dëgjuan këtë, idhujtarët filluan të talleshin dhe të qeshnin me të, duke i thënë: "Kthehu nga Islami! Nëse nuk kthehesh, dije që ne do të të vrasim." Hubeibi me qetësi ju përgjigj: **" Mua më mjafton të jem në rrugën e Allahut ndaj vrasja për mua nuk ka asnjë rëndësi."** Më pas Hubeibi tha: **"O Allah! Këtu nuk shoh fytyrë tjetër përveç fytyrës së armiqve të mi. O Allah! Bëje që selami im t'i arrijë të Dërguarit tënd dhe tregoja atij që ne po vdesim në rrugën e tij!"**Dhe në fund shtoi: **"Es-selamu alejke, ja Resulallah!"**

[209] Buhârî, Megâdhi 28; Vâkıdî, Megâdhî, I, 354; Taberânî, Mu'cemu'l Kebîr, IV, 221.

Zeid bin Harisi transmeton se (kur ka ndodhur ekzekutimi i Hubeibit I Dërguari i Allahut (paqja e Allahut qoftë mbi të) ishte duke qëndruar me shokët e tij në Medina.) "Një ditë, ndërsa i Dërguari i Allahut po qëndronte me ne, ai tha: **'Ve alejhi selam.'** Ne e pyetëm: 'O i Dërguari i Allahut, kujt po i përgjigjesh?' Ai tha: **'Po i përgjigjem selamit të vëllait tonë Hubeibit. Xhibrili (paqja qoftë mbi të) ma përcolli selamin e tij.'"**[210]

Para se të ekzekutohej rreth Hubeibit ishin mbledhur kurejshët idhujtarë, të cilët, duke i nxitur të rinjtë dhe fëmijët i thoshin: "Ky është njeriu që vrau baballarët tuaj!" Të rinjtë nisën ta sulmonin me hurë, duke ja plagosur trupin e bekuar. Fytyra e Hubeibit ishte kthyer drejt Qabes por idhujtarët e kthyen atë drejt Medinës. Mirëpo Hubeibi e kishte të shenjtë kthimin e fytyrë nga qabja e shenjtë ndaj ai u lut: **"O Allah, nëse unë jam një rob i pranuar te Ti, ktheje fytyrën time nga Kibla!"** Dhe fytyra e tij u kthye përsëri drejt Qabes. Asnjë prej tyre nuk ishte në gjendje ta kthente fytyrën e tij në ndonjë drejtim tjetër. Kështu më fytyrë nga qabja Hubeibi, duke u ndjerë i vetëm mes armiqve, qëndronte në trekëmbëshin e ekzekutimit. Hubeibi ashtu i vetmuar në mest ë kallaballëkut idhujtar recitoi një poezi që shprehte ndjenjat e tij. Mirëpo kur idhujtarët, duke i ngulur heshta në trup, nisën ta torturonin, ai tha:**"Pasha Allahun, pasi po vritem si një mysliman, nuk më shqetëson nëse bie në njërën apo tjetrën anë. Të gjitha këto janë për hir të Allahut të Madhëruar."**

Pastaj Hubeibi nisi të mallkoi idhujtarët: **"O Allah! Shkatërroji kurejshët! Përça radhët e tyre! Merru jetën një nga një dhe mos i lër asnjë të gjallë!"** Kur dëgjuan idhujtarët këtë mallkim të Hubeibit, shumë prej tyre ikën prej frikës. Të tjerët nisën njëri pas tjetrit t'i ngulnin heshtat, derisa njëri prej tyre i nguli një heshtë në gjoks, ku heshta i hyri në gjok dhe i doli nga shpina. Kështi u ekzekutua Hubeibi, duke i rrjedhur gjaku rrëke dhe trupi i varur në trekëmbësh. Dhe në fund Hubeibit e dha frymën e fundit duke thënë: **"Eshhedu en la ilahe il-lallah ve eshhedu enne Muhammeden abduhu ve resuluhu."** Dhe Hubeib bin Adij (Allahu qoftë i kënaqur me të) u bë dëshmor.[211]

Trupi i tij qëndroi i varur në trekëmbëshin e ekzekutimit për 40 ditë, por nuk kalbej dhe nuk kundërmonte. Gjaku i tij rridhte sikur të ishte ende i freskët. Pasi e mësoi Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të), që idhujtarët e mbanin trupin e pa jetë të Hubeibit në trekendëshin e ekzekutimit, që të merrnin trupin e tij, dërgoi Zubeir bin Avamin dhe Mikdad bin Esvedin. Ata hynë natën fshehurazi në Mekkë, e ulën trupin e Hubeibit nga trekëmbëshi dhe e ngarkuan në një deve për ta çuar në Medinë. Mirëpo kur mësuan idhujtarët për këtë, u nisën pas tyre dhe kur i arritën ata (sahabet) për t'u mbrojtur u detyruan ta linin trupin e Hubeibit në tokë. Më pas, panë se vendi ku ishte trupi u hap, e gëlltiti atë dhe u mbyll përsëri. Kështu Sahabët e Profetit u kthyen në Medinë pat rupin e Hubeibit.

Zeid bin Desinne, ishte sahabiu tjetër që u zu rob së bashku me Hubeibin. Idhujtarët edhe me të vepruan njësoj sikur vepruan me Hubeibin. Ata duke e lidhur Zeidin në një pemë u përpoqën ta detyronin atë që ai të mohonte fenë e tij. Por Zeidi vetëm jo që mohonte por sa vinte e forconte më shumë besimin e tij. Në fund, ata e bënë trupin e tij njënjestër gjuetije dhe nisën ta qëllonin me shigjeta. Ndërsa Safuan

[210] Taberânî, Mu'cemu'l Kebîr, IV, 221; Ebû Nuaym, Hilyet-ul-evliyâ, I, 159; İbni Ab-dilberr, İstî'âb, II, 28.
[211] Abdurredhdhâk, Musannef, V, 354; Taberânî, Mu'cemu'l Kebîr, IV, 221.

bin Umejje i tha skllavit të tij se nëse ti e qëllon atë për vdekjë atëherë unë do të lë të lire. Sklavi i Saufanit, duke e bërë edhe atë dëshmor, qëlloi me shigjetë dhe e vrau Zeidin.

"Ata (dëshmorët e Bi'r-i Maûnes), u bashkuan me Allahun e Lartësuar. Allahu i Lartësuar ishte i kënaqur me ta, dhe ata ishin të kënaqur me Allahun e Lartësuar."
Hadith

NGJARJA E BI'R MAUNËS

Po atë vit, në muajin Safer, në rajonin Nexhd të Arabisë, , Ebû Berâ Âmir bin Mâliku, i cili ishte kreu i fisit Âmir erdhi në Medinë për të vizituar të Dërguarin e Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të). Profeti ynë i dashur i foli atij për Islamin dhe e ftoi të bëhej mysliman. Megjithëse Ebû Berâ nuk e pranoi Islamin, ai deklaroi se Islami është një fe e bukur dhe fisnike. Për më tepër, ai kërkoi nga i Dërguari i Allahut, që për të përhapur Islamin në Nexhd, të dërgonte disa shokë të tij. I Dërguari i Allahut i tha: "Unë nuk jam i sigurt për sigurinë e njerëzve që do të dërgoj në mesin e popullit të Nexhdit." Atëherë Âmir tha: "Unë do t'i marr ata nën mbrojtjen time dhe askush nuk do t'i prek ata."

Pas kësaj garancie që i dha Ebu Bera, i Dërguari i Allahut përgatiti një grup nga Eshâb-ı Suffa prej shtatëdhjetë personash, të cilët njiheshin për mësimin dhe leximin e Kuranit. Të gjithë ishin hafizë të Kuranit dhe për ta përdorej termi Eshâb-ı Kurrâ. Disa nga emrat e tyre ishin: Âmir bin Fehr, Amr ibni Zamrî, Atijje bin Abdullah, Enes bin Muavije, Hakem bin Keisân, Hâris bin Samme, Ka'b bin Zeid, Mâlik bin Sâbit, Munzir bin Amr, Rafi' bin Mezil, Said bin Huzâm, Selim bin Milhân, Suheil bin Âmir, Tufeil bin Es'ad, dhe Urve ibn Salt (Allahu qoftë i kënaqur me ta).

Profeti alejhi selam në krye të grupit vendosi Munzir bin Amrin. Gjithashtu, i Dërguari i Allahut përgatiti dhe dërgoi letra për prijësit e fiseve Benî Âmr dhe Benî Nexhd. Ebû Berâ, i cili dëshironte që fisi i tij të nderohej duke pranuar Islamin, shkoi përpara grupit dhe e njoftoi fisin e tij se i kishte marrë nën mbrojtje ata njerëz dhe askush të mos guxonte ti prekte. Mirëpo nipi i tij, Âmir bin Tufeili për t'i sulmuar sahabët organizoi një grup të armatosur dhe e rrethuan grupin e shokëve të Profetit në zonën Bi'r-i Maûne. Sahabët në gjëndje të rrethuar luftuan heroikisht deri në pikën e fundit të gjakut të tyre. Ku përveç dy prej tyre, të tjerët ranë të gjithë dëshmorë. Prej atyre që mbetën gjallë ishte Amr bin Ummeja, i cili u zu rob, ndërsa tjetri ishte Kab bin Zeid i cili u la i plagosur, pasi idhijturatët kishin menduar se ai ka vdekur.

Fjalët e fundit të këtyre sahabëve të shenjtë ishin**: "O Zot! Vetëm Ti mund ta njoftosh të Dërguarin Tënd për gjendjen tonë. Dërgoji atij selamin tonë** (që ai ta di se ne nuk e braktisëm kurrë rrugën e tij)**!"** Në atë moment Xhebraili (alejhisselam) me pikëllim të thellë erdhi tek Profeti a.s. dhe ia përcolli atij selamin e tyre duke i thënë: **"O i Dërguari i Allahut! Ata tani janë bashkuar me Allahun. Allahu është i kënaqur me ta dhe ata janë të kënaqur me Allahun."**

I Dërguari ynë i dashur, pasi u përgjigj me fjalët: **"Ve alejhisselam"** me një zemër të rënduar nga pikëllimi u kthye nga sahabët e nderuar dhe ju tha: **"Vëllezërit tuaj u përballën me politeistët. Politeistët i prenë dhe i copëtuan ata, i shpuan me shtiza duke jua bërë trupin vrima vrima..."** Kështu, i njoftoi shokët e tij për atë që kishte ndodhur. Mirëpo gjatë kësaj kohe, Âmir bin Fuhejre (Allahu qoftë i kënaqur me të) ndërsa po luftonte me armikun, u qëllua me shtizë në shpinë nga një burrë me emrin Xhebbâr. Kur e goditi thika Âmiri tha: **"Betohem në Allahun, se fitova**

Ngjarja E Bı'r Maunës

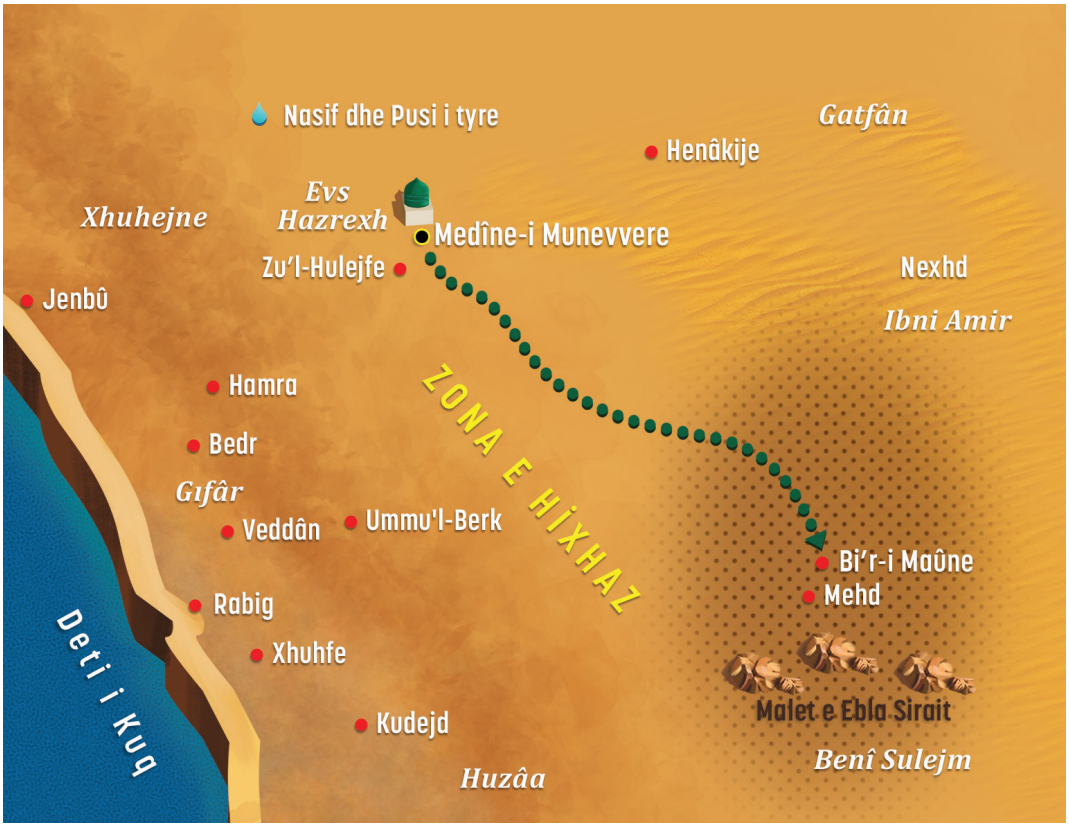

O i Dërguari i Allahut! Shpirti yt është një pikë drite hyjnore,
Bukuria jote e lartë, që ngazëllen zemrat, është burim kënaqësie.

Shfaqja e qenies tënde, sjell mëshirë,
Dëbove errësirën e mosbesimit dhe bëre të njohur besimin.

Në kopshtin e profetësisë, vetëm qenia jote si trëndafil,
Është një filiz i përsosmërisë së të Plotfuqishmit.

O fisnik ndërmjetëso për ne në Ditën e Zotit!
Ndërmjetsimi yt është shërim për dhimbjen e besimtarëve.

Sultan III. Ahmed (Necîb)

Parajsën!" Pas kësaj ndodhie, përpara syve të Xhebbârit dhe të politeistëve trupi i Amirit u ngrit drejt qiellit. Të gjithë u habitën nga kjo pamje, por vetëm Xhebbâri, ai që e kishte vrarë, e pranoi Islamin.

"Betohem në Allahun, se fitova Parajsën!"
Âmir bin Fuhejre

I Dërguari i Allahut u trishtua thellësisht nga ngjarjet e Rexhi-së dhe Bi'r-i Maûnes. Profeti alejhi selam një muaj rrjesht, në çdo namaz bëri dua për ndëshkim e fiseve që kryen këto tragjedi. Allahu e pranoi lutjen e të Dërguarit të Tij. Allahu i ndëshkoi këto fise me një thatësirë dhe uri të tmerrshme. Më pas, një sëmundje ngjitëse përfshiu fiset dhe shkaktoi vdekjen e shtatëqind personave të atyre fiseve.[212]

Ti je mjek për të gjitha botët, ndërsa unë kam një zemër të sëmurë,
Me shpresën për shërim, e solla atë te ti.

Shpinën ma rëndon një mal mëkatesh, fytyra më është si kashte;
Me shpresë e solla këtu për t'u shuar kjo barrë.

O Prijësi i botëve, jam i dashuruar dhe mahnitur me ty;
Nga ndarja prej teje qaj ditë e natë.

Mëshira jote e madhe është ujë i jetës, ndërsa unë jam i etur;
Pa një pikë prej saj, do të vdes, do të jap shpirt.

Ta lavdërosh atë për moralin e tij, është përpjekje e kotë.
Ta përshkruash me fjalë, duket edhe më e vështirë.

Ai është falës dhe bujar, saqë është shumë dorëdhënë;
Prej ujit sjell perla, prej gurit xhevahire, prej ferrës sjell trëndafila.

Nëse dielli ndriçon, kjo është prej dritës së tij;
Pika e vesës mbi trëndafil është prej fytyrës së tij të ndritshme.

Ta përshkruash atë është diçka më e lartë se kaq,
Por nëse flas më lart, të huajt do ta mohojnë.

Të fusësh gjithë botën në një grimcë është e mundur,
Por ta përshkruash atë me fjalë, është më e vështirë se kjo.

Mevlânâ Hâlid-i Bağdâdî

[212] Buharî, Megâdhi, 28; Muslim, Îmâre, 147; İbni Hishâm, Sîret, II, 183; Vâkıdî, Megâdhî, I, 346-352; İbni Sa'd, Tabakât, II, 51-54.

Ekspedita kundër Beni Nadir

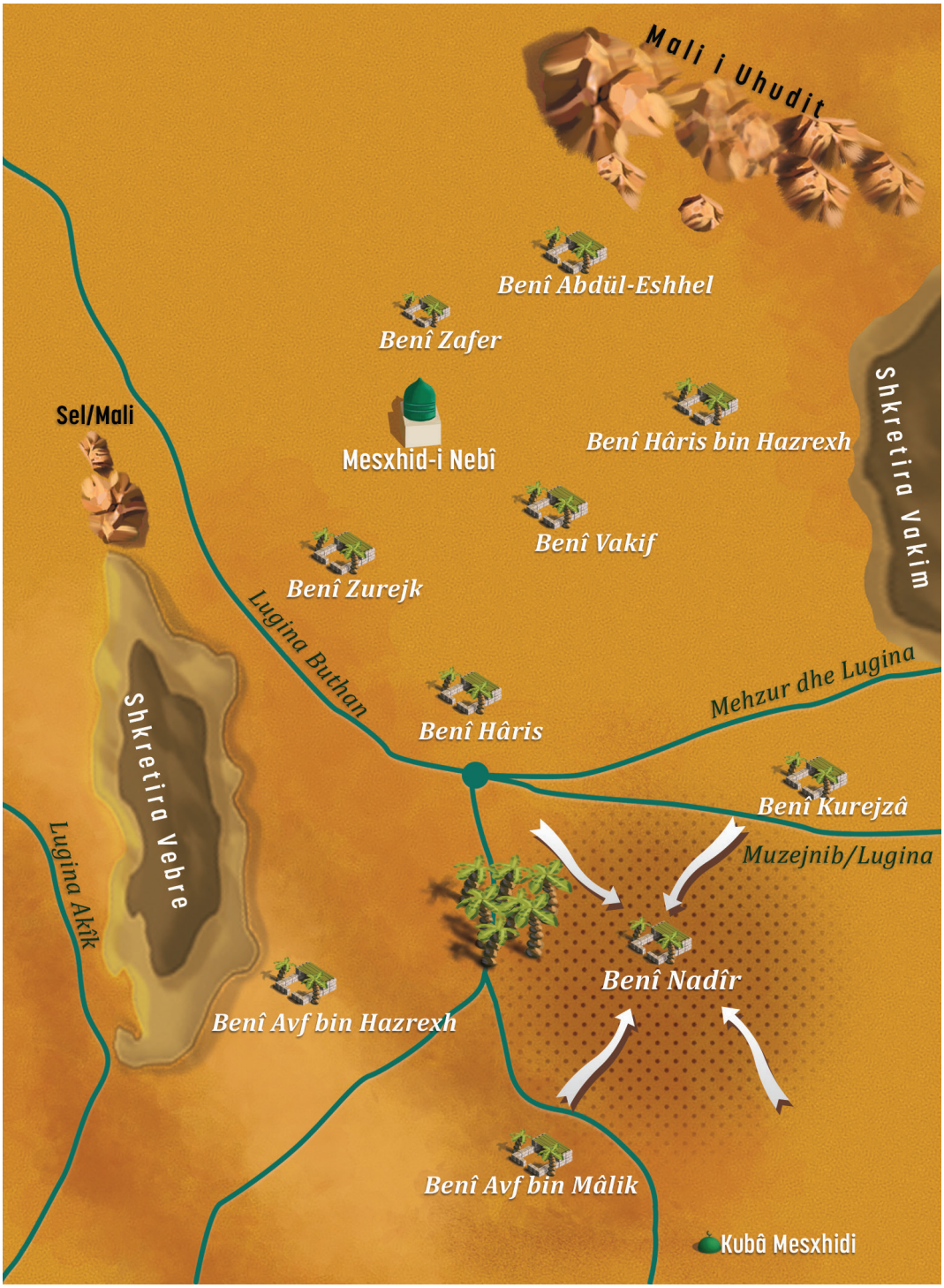

EKSPEDITA KUNDËR BENI NADIR

"Hebrenjtë planifikuan të më vrasin! Kur Xhebraili më njoftoi për këtë, unë u largova!"
Hadith

Amr bin Umeyye (r.a.), gjatë qëndrimit të tij në Maûne ishte kapur rob dhe idhujtarët e mbanin të lidhur. Por një ditë ai arriti të shpëtojë nga zinxhirët kur po kthehej në Medinë hasi dy njerëz nga fisi Beni Amir, të cilët ishin politeistë, gjatë përleshjes me ta Amri ja arriti ti mposhti dhe i vrau. Mirëpo këta dy njerëz kishin marrë mbrojtjen e Profetit Muhamed (a.s.), por Amri nuk ishte në dijeni për këstë. Pasi arriti në Medinë, ai ia raportoi ngjarjen Profetit (a.s.), i cili e cilësoi veprimin e Amr-it si një gabim dhe urdhëroi që të paguhej shpagimi për familjet e viktimave.

Duke qenë se Beni Amir dhe fisi hebre Beni Nadir kishin marrëdhënie miqësore, për pagimin e shpërblimit të njerëzvë që vrau Amri, Profeti (a.s.) kërkoi ndërmjetësimin e tyre. Në muajin Rabiul-Evvel të vitit të katërt hixhri, pas Betejës së Uhudit, për të diskutuar çështje Profeti (a.s.) së bashku me shokët e tij të afërt: Ebu Bekri, Omeri, Aliu, Zubejri, Talha, Sad bin Muadhi dhe Usejd bin Hudajr (r.a.) shkoi te Beni Nadir. Beni Nadir e pranoi propozimin e Profetit alejhi selam mirëpo kërkuan prej tij që ai së bashku me shokët e tij të priste derisa ata të përgatisnin një drekë. Ndërkohë që kryetari i tyre, Hujei bin Ahtab, propozoi që të shfrytëzohej ky rast për të vrarë Profetin Muhamed (a.s.). Plani i tij ishte që te bëhej një organizim dhe ta vrasin Profetin duke e goditur atë me një gur të madh nga maja e një ndërtese. Mirëpo disa nga anëtarët e fisit të tyre e kundërshtuan planin e tij. Por Hujei e vazhdoi planin e tij.

Këtë komplot Profetit Muhamed ia përcolli menjëherë Xhebraili (a.s.). Pas marrjes së lajmit Profeti Muhammed, (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të), nuk e prishi qetësinë dhe pa ju rënë në sy antarëve të fisit hebre nuk priti drekën. Por për të shmangur kurthin që po i ngrihej u kthye ne Medina. Pas kësaj tradhëtie Profeti (a.s.) tek fisi Beni Nadir dërgoi Muhamed bin Meslemen (r.a.) dhe i tha atij përcillja atyre mesazhin se: **"O Paria e Beni Nadir! Ju e thyet marrëveshjen dhe duke planifikuar një atentat ndaj meje ju më tradhëtuat. Prandaj, brenda dhjetë ditësh duhet të largoheni nga kjo zonë. Pas dhjet ditësh kur ne të vijmë këdo që do të gjejmë do ta ekzekutojmë."**

Fisi filloi përgatitjet për t'u larguar, por Abdullah bin Ubej, kreu i hipokritëve, duke u premtuar atyre mbështetje kundër Muhammedit alejhi selam i nxiti ata që të mos largoheshin nga Medina. Por kur mësoi Profeti Muhamed (a.s.) se ata po përgatiteshin për sulm i përgatiti sahabët dhe marshuan drejt kështjellës së Beni Nadir, e cila ndodhej rreth katër kilometra larg Xhamisë së Profetit. Aliu (r.a.) mbante flamurin, ndërsa Ibni Umm Mektumi (r.a.) u la si përgjegjës në Medinë. Kështjella u rrethua, rrethim ky që zgjati më shumë se 20 ditë, nga Profeti Muhammed dhe shokët e tij.

Pas 20 ditëve Beni Nadir u dorëzuan dhe kërkoi prej Profetit Muhammed që ata do ti linin armët dhe të gjitha pasurit me kusht që ai të ju jepte leje që ata të largoheshin te sigurtë nga Medina. Kështu ata duke lënë armët dhe të gjitha pasuritë e tyre u larguan të sigurtë nga Medina ku një pjesë e tyre u vendos në Sham, ndërsa pjesa tjetër shkoi në Hajber. Pas largimit të fisit Beni Nadir në Medinë mbeti vetëm fisi hebre Beni Kurejdha.[213]

[213] Vâkıdî, Megâdhî, I, 441; Suheylî, Ravd-ul-unf, VI, 282.

Ngjarje të rëndësishme që ndodhën në vitin e katërt të Hixhretit

"Pas Ebu Talibit, askush nuk më ka bërë aq shumë mirësi sa kjo grua. Ajo ishte nëna ime!"
Hadith

Në këtë vit u shpall ajeti kuranor që ndaloi konsumimin e alkoolit.[214] Nga gratë e nderuara të Resulullahut (a.s.), Zeinep binti Huzeime pati nderin të martohej me Profetin (a.s.). Por tetë muaj pas martesës, në muajin Rebiul-Ahir, ajo ndërroi jetë në moshën tridhjetëvjeçare.[215] Po ashtu, në këtë vit, Aliu r.a. dhe Fatime r.a. u bënë prindër për herë të dytë, pra ishte viti kur lindi hazreti Huseini. Gjithashtu, në këtë vit, bashkëshorti i i Ummu Seleme, i cili ishte plagosur në Betejën e Uhudit, ndërroi jetë duke lënë pas disa fëmijë. Në gjendje të vështirë dhe me moshë të thyer, Ummu Seleme u përball me sfida të mëdha. Nga mëshira e tij, Profeti ynë i dashur (a.s.) e martoi atë dhe e mori nën mbrojtjen e tij.[216]

Vdekja e Fatime binti Esed

Në këtë vit ndërroi jetë edhe nëna e Aliut r.a. Fatime binti Esed. Lajmi e pikëlloi shumë të dashurin tonë Profetin (a.s.), i cili tha: **"Sot ndërroi jetë nëna ime!"**. Sepse pas vdekjes së gjyshit të tij, Abdulmutalibit, Profeti (a.s.) ishte rritur nën kujdesin e saj. Njëkohësisht kur i erdhi pejgamberlliku Profetit (a.s.) ajo ishte nga të parët që e pranoi menjëherë Islamin. Për shkak të mirësive dhe kujdesit të saj të veçantë ndaj tij, Profeti (a.s.) e konsideronte atë si nënën e tij. Ndaj ai e kishte atë ne vënd të nënës dhe tregonte shumë respekt ndaj saj. Nga mëshira e tij e madhe, Profeti (a.s.) hoqi këmishën e tij të bekuar dhe urdhëroi që ajo të përdorej si qefin për të mbuluar trupin e saj. Pas namazit të xhenazes, Profeti (a.s.) tha se në këtë namaz ishin të pranishëm 70 mijë melekë.

Profeti (a.s.) e shoqëroi xhenazen e Fatime binti Esedit deri te varri, e vendosi trupin e saj në varr dhe e rregulloi varrin e saj me duart e tij. Profeti alejhi selam e ndjente ndarjen e saj sikur të ndjente ndarjen e nënës së tij ndaj gjatë varrimit ai sytë i kishte të mbushur me lot, ku lotët e tij të bekuar rani mbi varrin e saj. Përballë kësaj ngjarje Omeri (r.a.) e pyeti të Dërguarin e Allahut: "O i Dërguari i Allahut! Për këtë grua bëre gjëra që nuk i ke bërë për asnjë tjetër. Cila është arsyeja?", Profeti (a.s.) iu përgjigj: "(O Omer!). **Pas Ebu Talibit, askush nuk më ka bërë aq shumë mirësi sa kjo grua. Ajo ishte nëna ime! Edhe kur fëmijët e saj ishin të uritur, ndërkohë që unë nuk isha fëmi i saj, ajo para se të ushqente fëmijet e saj më ushqente mua. Kur ata kishin rroba të pluhurosura, ajo fillimisht më rregullonte mua dhe më lyente flokët me vaj trëndafili. Ajo ishte nëna ime! Ndaj pikëllimi im dhe përkujedesia ime ndaj saj është i njëjtë me nënën time. Xhibrili më lajmëroi, nga Allahu i Lartësuar, se 'kjo grua është prej banorëve të Xhenetit.'"**

Më pas, Profeti (a.s.) ngriti duart dhe u lut: **"O Allah, falma dhe shpërblema nënën time, Fatime binti Esedin. O Allah, tregoji asaj fjalët e argumentit (huxhxhetin), zgjeroja varrin dhe bëja të lehtë dhe të këndshme jetën në varr. O më Mëshirëploti ndër të gjithë të mëshirshmit! Për hir të të dërguarve të mëparshëm dhe pejgamberit Tënd, pranoje këtë lutje!"**

Të Tjera Ngjarje Të Rëndësishme Që Ndodhën Në Vitin E Katërt Të Hixhretit:

Djali gjashtëvjeçar i Osmanit r.a., nga bashkëshortja e tij Rukajje, Abdullahu ndërroi jetë. Abdullahu ishte nipi i Profetit (a.s.) i cili e fali namazin e xhenazes

[214] Ajetet e sures Maide 90-91.
[215] Taberânî, Mu'cemu'l Kebîr, XXIV, 58; İbni Kesîr, Sire, IV, 593.
[216] Ahmed bin Hanbel, Musned, VI, 392; Heysemî, Mecma'udh-dhevâid, IV, 68.

së nipit të tij dhe e vendosi vetë me duart e tij në varr. Profeti alejhi selam ishte aq i pikëlluar sa që lotët e pikëllimit i binin mbi varrin e tij të vogël. Më pas duke vendosur gurin e varrit me duart e tij të bekuara tha: **"Mëshira e Allahut bie mbi robërit e tij që janë të dhembshur dhe të ndjeshëm."**[217]

O i dashur! Ti je Mbreti i të dërguarve, sundimtari i nderuar,
O i dashur! Për të pafuqishmit, je burimi i përhershëm i bekimit,
O i dashur! Në oborrin hyjnor, je prijësi i të gjithëve,
O i dashur! Me vulën e "Le-amruk", je i përforcuar nga Zoti.

O i dashur! Ti je Ahmedi Mahmud dhe Muhamed,
O i dashur! Nga Zoti për ne je sundimtari i përkrahur.

Shkëlqimi i shpirtërave të pastër është prej gjenealogjisë sate.
Pelegrinazhi i engjëjve është pluhuri i pragut tënd.
Pasqyra e pamjes hyjnore është shikimi yt.
Ebu Bekri, Omeri, Osmani dhe Aliu janë miqtë e tu.

O i dashur! Ti je Ahmed, Mahmud dhe Muhamed,
O i dashur! Nga Zoti për ne je sundimtari i përkrahur.

Hutbja jote do të lexohet në minberin e amshueshmërisë.
Vendimi yt do të pranohet në Gjykatën e Ditës së Gjykimit.
Jehoja e ardhjes sate do të dëgjohet në Arshin e Zotit.
Emri yt i shenjtë do të përmendet në tokë e qiej.

O i dashur! Ti je Ahmed, Mahmud dhe Muhamed,
O i dashur! Nga Zoti për ne je sundimtari i përkrahur.

Shejh Galibi

[217] Hâkim, Mustedrek, IV, 51; SHemseddin SHâmî, Subulu'l-Hudâ, XI, 35.

Beteja e Vogël e Bedrit

BETEJA E VOGËL E BEDRIT

"Pasha Allahun! Në dorën e të Cilit është shpirti im, do të dal për betejë!"
Muhammedi a.s.

Kjo ngjarje njihet gjithashtu si Bedri Mevud (Bedri i Caktuar) dhe Bedri Sugra (Bedri i vogël). Kur Ebu Sufjani po largohej nga beteja e Uhudit i tha: "O Muhammed! Vitit tjetër, do të përballemi përsëri në Bedër." Atij, me udhëzimin e të Dërguarit të Allahut (sal-lallahu alejhi ve sel-lem) iu përgjigj Omeri (radijallahu anhu) duke i thënë "Ashtu qoftë."

Kur vajti në Mekka Ebu Sufjani filloi të mblidhte ushtri dhe të inkurajonte kurejshitët për luftë. Mirëpo Ebu Sufjani në zemrën e tij nuk dëshironte tu përballte më me myslimanët. Por për të mos u akuzuar nga populli për mosmbajtje të fjalës, ai i nxiste ata që të përgatiten për luftë. Në atë kohë, Naim ibn Mesud Eshxhai kishte ardhur në Mekkë dhe ju kishte thënë idhujtarëve për fuqinë dhe përgatitjen e ushtrisë islame në Medina. Pasi e dëgjoi Ebu Sufjani i tha atij: "O Naim! Nëse shkon në Medinë dhe e bind Muhamedin dhe shokët e tij, që ata të heqin dorë nga lufta, unë do të të jap njëzet deve trevjeçare. Garantori i premtimit tim do të jetë Suhejl ibn Amri (njeriu që i besonte me shumë Naimi)." Naimi e pranoi propozimin e Ebu sufjanit dhe u nis për në Medina.

Naimi sapo shkoi në Medinë, duke shkaktuar dyshime tek disa prej sahabëve, nisi të përhapi lajmin për numrin e madh të ushtrisë së mosbesimtarëve dhe për përgatitjet e tyre. Propaganda e Naimit ishte bërë shkak që sahabët të diskutonin për daljen apo mos daljen përballë mushrikëve të Mekkas. Gjatë konsultit më shabët Ebu Bekri dhe Omeri (radijallahu anhuma) kërkuan nga Profeti (sal-lallahu alejhi ve sel-lem) që të dilnin për betejë. I Dërguari i Allahut i gëzuar nga guximi dhe vendosmëria e sahabëve tha: **"Pasha Allahun! Në dorën e të Cilit është shpirti im, do të dal për betejë!"** Më pas Profeti (sal-lallahu alejhi ve sel-lem) e la Abdullah ibn Revaha si përfaqësues në Medinë dhe duke i dhënë flamurin Aliut r.a. u nis për betejë.

Nga ana tjetër, për të ndaluar përhapjen e Islamit, edhe mosbesimtarët kurejshitë me një ushtri prej dy mijë vetash e cila udhëheqej nga Ebu Sufjani u nis drejt Bedrit. Ndërsa i Dërguari i Allahut ishte nisur me një ushtri prej 1,500 sahabësh. Ushtria myslimane mbërriti në Bedër para se të mbërrinin mushrikët Mekkas. Mirëpo kur dëgjuan mushrikët se myslimanët kishin arritur para tyre, i kaploi frika. Për këtë arsye ata nuk guxuan të përballeshin me ushtrinë islame dhe ne vëndin e quajtur Merruz-Zahran u kthyen mbrapsht. Mirëpo kur u kthyen në Mekka Populli i Mekës nisi ti përqeshi dhe tallej me ta. Populli ju thoshte se ju nuk patët guxim ti dilni në betejë Muhammedit (alejhi selam) dhe shokëve të tij mirpë Ebu sufjani duke përmendur si justifikim thatësirën e atij viti ja arriti ta bind popullin që të hiqte dorë nga përqëshja e ushtrisë së tyre.

Nga ana tjetër Myslimanët duke mos ditur që ushtria mushrike ishte kthyer mbrapsht qëndruan për tetë ditë në Bedër. Myslimanët kishin vetëm dy kuaj, por kishin mallra të shumta. Më pas pasi u mësua se mushrikët ishin kthyer në Mekka këto mallra u shitën me çmime shumë të larta ku shabët fituan shumë të ardhura. Në mes të muajit Dhul-Ka'de, Profeti (sal-lallahu alejhi ve sel-lem) dhe sahabët e tij të ndershëm me gëzim dhe dinjitet u kthyen në Medine.

Beteja e Mureisisë

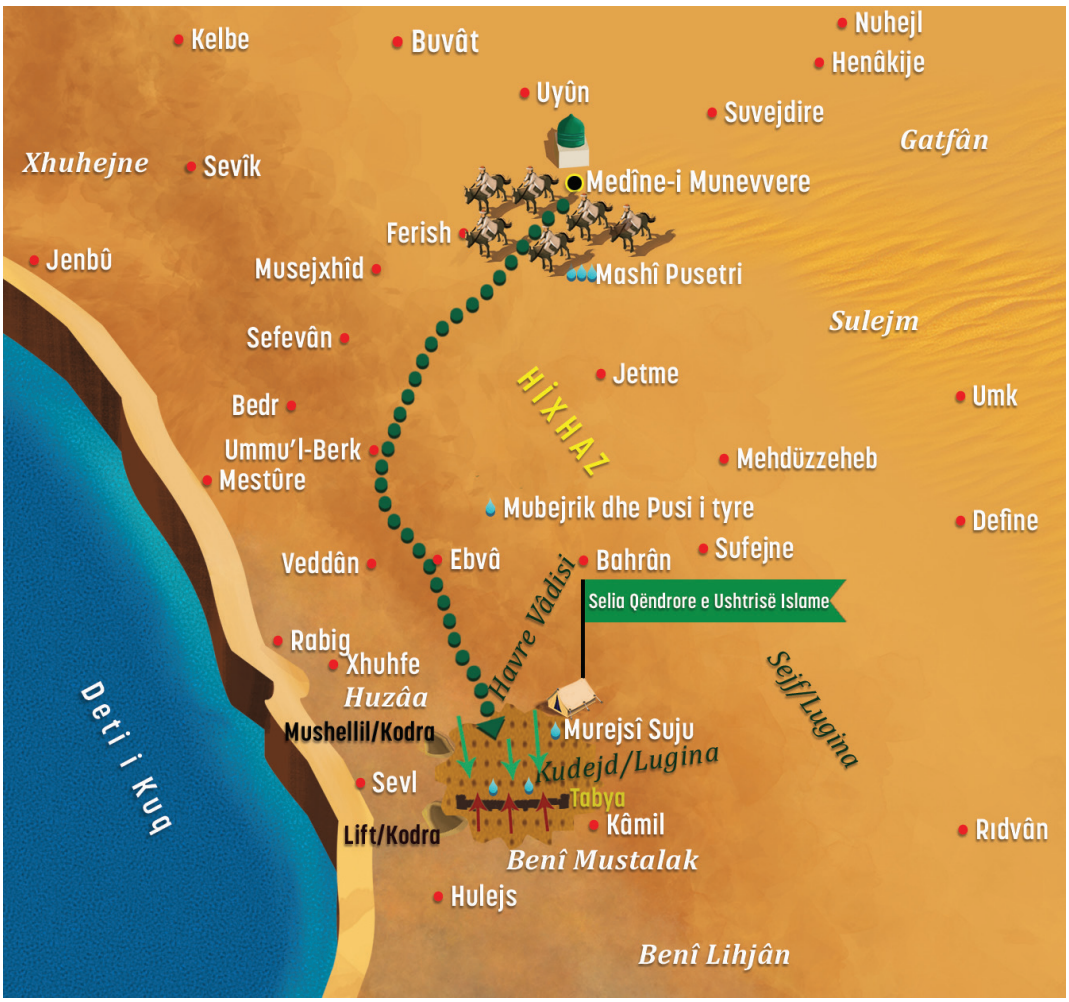

Beteja e Zatu'r-Rika

Beteja e Zatu'r-Rika' (ose Ekspedita e Zatu'r-Rika') ndodhi gjatë muajit Muharrem. Një njeri i cili kishte ardhur në Medinë për të shitur dele lajmëroi se fiset Beni Enmar dhe Beni Seleme po mblidhnin forca ushtarake kundër myslimanëve. Kur i mbërriti ky lajm Profetit Muhamed (paqja e Allahut qoftë mbi të), ai u ngrit organizoi sahabët dhe duke lënë Osmanin r.a. si përfaqësues në Medinë u nis për ne betejë. Spas transmetimeve thuhet se ushtri e Pejgamberit alejhi selam përbëhej prej 400 ose sipas një transmetimi tjetër ushtria e Pejgamberit alejhi selam prej 700 personash. Mirëpo kur mbërritën në vendin ku kishin marrë lajmin që i prisnin mushrikët (idhujtarët) nuk gjetën askënd. Aty përveç disa grave, nuk kishte mbetur askush pasi burrat e fisit prej frikës ishin fshehur nëpër male.

Perballë kësaj situate Pejgamberi alejhi selam i porositi shokët e tij se për shkak që armiku mund të ri organozohet aty duhet të qëndronin për 15 ditë. Pas 15 ditëve pasi u sigurua që mushrikët nuk kishin më mundësi të riorganizoheshin për sulm myslimanët u kthyen në Medinë.[218]

Beteja e Dûmetu'l-Cendel

Në fund të muajit Rebî'ul-evvel Profeti Muhamed (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të), kishte marrë ankesa për disa fise që ndoheshin përgjatë rrugës tregtare Medine-Sham. Antartët e këtyre fiseve plaçkisnin udhëtarët dhe tregtarët që udhëtonin drejt Shamit. Profeti alejhi selam organizoi sahabët dhe në ekspeditën kundër tyre u nis me një ushtri prej 1.000 ushtarësh. Ndërsa në Medina si prijës u la Sibâ bin Urtufa-n.

Kur morën vesh fiset e armiqve që drejt tyre po vinte ushtria islame i kaoloi frika dhe u larguan prej aty. Kur arriti ushtria myslimane atje pa që fiset ishin larguar dhe pasi u siguruan që ajo zonë tashmë ishte e sigurtë u kthye në Medinë. Kur u kthyen myslimanët në Medina data kalendarike shënonte 20 të muajit Rebî'ul-âhir.[219]

Beteja e Mureisisë

Kjo betejë, ndryshe njihet edhe si **Beteja e Beni Mustalak**. Mureisî ishte emri i puseve të ujit që ndodheshin në Kudeid, njëkohësisht edhe emri i një kështjelle të ndërtuar për t'i mbrojtur puset e ujit. Ky vend shërbente gjithashtu si një pikë strategjike për fisin Beni Hudhâa.

Në vitin e pestë pas Hixhretit, kryetari i fisit Beni Mustalak, Haris bin Ebi Dirar, për të sulmuar Medinën, mblodhi një numër të madh luftëtarësh dhe i mirë armatosi ato. Ky lajm mbërriti shpejt te Profeti Muhamed (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të), i cili me një ushtri prej 700 personash u nis menjëherë drejt tyre. Ushtria Islame e vendosi kampin e saj pranë puseve të Mureisit. Profeti a.s. para se të nis betejën i ftoi Mustallakët që të pranonin Islamin. Por ata refuzuan dhe papritmas nisën luftën duke hedhur shigjeta. Atëherë e Profeti a.s. dha urhdhër për një sulm të menjëhershëm. Sahabët u dhonën menjëherë në sulme dhe duke ju kundër përgjigjur sulmeve të armikut i vranë dhjetë luftëtarë të fisit Mustallak. Ndërsa kryetari i fisit u largua nga beteja dhe ja arriti të shpëtoi. Por e bija e tij, Berre, dhe 600 njerëz të fisit të tij u zunë rob. Pas betejës pasuri që la pas fisi Mustallak u mor si plaçkë lufte, e cila j unda luftëtarëve mysliman.

[218] Buhârî, Vudhu', 34; Ahmed bin Hanbel, Musned, III, 343; İbni Hishâm, Sîret, II, 203; Vâkıdî, Megâdhî, I, 396; İbni Sa'd, Tabakât, II, 61; Suheylî, Ravd-ul-unf, III, 400.
[219] Vâkıdî, Megâdhî, I, 403; İbni Sa'd, Tabakât, II, 62; Suheylî, Ravdu'l-unf, III, 414; İbni Kesîr, Sire, III, 177.

> *"Nuk kam parë grua më të bekuar dhe më të dobishme për njerëzit e saj sesa Xhuvejrijen."*
> ***Aisheja radijallahu anhu***

E bija e kryetarit të fisit Mustallak, Berre iu drejtua Profetit Muhammed duke i thënë: "O Muhammed! Unë kam bërë një marrëveshje me zotërinë që më zuri rob që ait ë më liroi në këmbim të nëntë dinarëve. Por unë nuk e zotëroj atë shumë, ndaj ju lutem të më ndihmoni!" Profeti alejhi selam edhe njëherë e tregoi mëshirën e tij dhe duke i dhënë 9 dinarë zoterisë që e kishte zënë atë rob e bleu Berren dhe më pas e liroi atë. Mirëpo Berre u mahnit nga ky veprim i të Dërguarit të Allahut ndaj ajo dëshmoi se e pranoi Islamin. Më vonë Berre duke u martuar me të Dërguarin e Allahut u nderua të arrinte pozitën e nënës së ummetit Islam.

Martesa e Profetit me Berre, të cilën ai më vonë e quajti Xhuveirije, u bë edhe shkak për lirimin e qindra robërve të tjerë. Sepse pas martesës se Berren me Pejgamberin alejhi selam Sahabët thanë: "Ne nuk mund të mbajmë në shërbim të afërmit e nënës sonë dhe familjes së Profetit alejhi selam." Kështu që ata i liruan të gjithë robërit që kishin marrë nga beteja e Mureisisë.

Sipas transmetimeve Aisheja r.a., e cila ishte një nga bashkëshortet e Profetit, tha për Xhuvejrijen: "Nuk kam parë grua më të bekuar dhe më të dobishme për njerëzit e saj sesa Xhuvejrijen."[220]

Më pas ushtria islame me një fitore të madhe u nis drejt Medinës së ndritur. Kjo betejë ndryshe shquhet edhe si betejat ku fiset idhujtare përreth u frikësuan dhe kuptuan se tashmë është shumë e rrezikshme lufta kundër myslimanëve. Sepse myslimanët me në krye Muhammedin alejhi selam tashmë ishin bërë të pa thyeshëm.

Disa ngjarje të rëndësishme që ndodhën në vitin e pestë të Hixhretit

Pas kthimit nga Beteja Mustalak, në Medina filloi të frynte një erë e fuqishme. Sahabët menduan se mos ndoshta armiku kishte ardhur në Medinë për ta plaçkitur atë. Por, i Dërguari i Allahut i qëtësoi shabët kur ju tha: **"Mos kini frikë! Medina është një vend i sigurt dhe në çdo cep të saj ka engjëj që e mbrojnë. Mirëpo, sot ka vdekur një hipokrit. Ai ishte miku i Ubejj bin Selulit, Zeid bin Furae."**

Në ekspeditën e Mullakës morën pjesë edhe nënat e besimtarëve, Aisheja dhe Umm Seleme. Mirëpo gjatë kthimit, hipokritët shpifën kundër Aishes.[221] Madje edhe disa myslimanë u mashtruan nga shpifjet e hipokritëve. Me zbritjen e ajeteve të Kuranit, të cilët lavdërojnë Aishen, u zbuluan dhe shpifjet e hipokritëve. Kur zbritën këto ajete I Dërguari i Allahut i tha: **"Gëzohu, o Aishe! Zoti i Madhërishëm të ka shpallur të pafajshme dhe ka dëshmuar për pastërtinë tënde."** Më pas Pejgamberi (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) mblodhi sahabët në xhami dhe duke hipur në hytbe ju lexoi atyre ajetet e sapo shpallura. Me zbritjen e këtyre ajeteve u zhdukën dyshimet në zemrat e besimtarëve, ndërsa hipokritët, të ciliët ishin ata që guxuan të shpifnin u ndëshkuan.

Po ashtu gjatë kthimit nga kjo ekspeditë, zbriti ajeti i tejemumit.[222]

Po në atë kohë në një vend të quajtur Salsala, vënd ky që ndodhet afër Medinës, Aishes r.a. i humbi gjerdani. Sahabët qëndruan në atë vënd derisa u gjet gjerdani i Aishes r.a.. Mirëpo në atë vend nuk kishte ujë. Sahabëve ju kishte mbaruar uji që

[220] Ibni Hishâm, Sîret, II, 294; Vâkıdî, Megâdhî, I, 413; İbni Sa'd, Tabakât, II, 74; Suh eylî, Ravdu'l-unf, IV, 13.
[221] Buhârî, Megâdhi, 34; Muslim, Tovbe, 68; Ahmed bin Hanbel, Musned, VI, 194; Vâkıdî, Megâdhî, II, 431.
[222] Mâide: 6.

kishin marrë me vete. Atë kohë I Dërguari i Allahut po pushonte duke vendosur kokën në prehërin e Aishes radijallahu anha. Sahabët ju afruan Ebu Bekrit dhe e lajmëruan atë për mungesën e ujit. Ebu Bekri u ngrit dhe shkoi tek Profeti alejhi selam, i cili ishte në gjumë. Atë moment Allahu i shpalli atij ajetin e tejemumit.

Profeti alejhi selam u zgjua dhe i lajmëroi Sahabët për ajetin e tejmumit. Sahabët morën tejemum dhe falën namazin e sabahut. Më pas ata u ngritën dhe nisën të përgatitën për tu kthyer në Medina mirëpo kur Aisheja hipi në deve dhe sapo deveja u ngrit poshtë deves u gjet gjerdani që i kishte humbur Aishes radijallahu anha.

Ti je dritë e botës dhe i dashuri i të Madhërishmit Allah,
Mos i lër të dashuruarit të ndahen qoftë edhe për një çast.

Le të mos largohet emri yt i bekuar nga gjuha ime asnjëherë,
Ai është shërim për zemrën time të brengosur, i jep qetësi për herë.

Shpresoj që çdo emër yti të ndërmjetësojë për na,
O Ahmed, o Mahmûd, o Ebu'l-Kâsım, o Muhammed Mustafâ!

Pasi atij iu tha "Ve'sh-SHems" dhe "Ve'd-Duhâ",
Në fytyrën dhe ballin tënd drita sikur dielli e hëna u pa.

Kanûnî Sulltân Suleimân (Muhibbî)

BETEJA E HENDEKUT

Kjo betejë njihet edhe si **Beteja e Ahzabit**. Fjala Ahzab është shumësi i fjalës hizb, që do të thotë grup, fis ose fraksion. Kjo betejë mori këtë emër sepse disa grupe u bashkuan për të luftuar kundër të Dërguarit të Allahut. Ishte viti i pestë i Hixhretit. Fisi hebre Beni Nadir, i cili për shkak të intrigave dhe prishjes së rendit ishte përzënë nga Medina, ishte shpërndarë në grupe të ndryshme; Disa prej tyre kishin shkuar në Shami, ndërsa disa të tjerët patën shkuar në Hajber. Por urrejtja dhe dëshira e tyre për hakmarrje ndaj Islamit dhe të Dërguarit të Allahut (paqja qoftë mbi të) ju kishte pushtuar zemrat e tyre. Udhëheqësi i tyre, Hujej bin Ahtab, bashkë me njëzet burra të rëndësishëm të fisit të tij, shkoi në Mekë dhe u takua me Ebu Sufjanin. Ku ata ranë dakord për të eliminuar të Dërguarin e Allahut dhe për të shkatërruar Islamin. Hebrenjtë i premtuan Ebu Sufjanit se: "Ne do të jemi me ju deri sa të eliminojmë Muhammedin (alejhi selam)!"

Ebu Sufjani, i cili ishte lideri i mushrikëve në Mekka edhe pse nuk dëshironte të luftonte me myslimanët ju tha hebrenjëve: "dijeni se kushdo që është armik i armikut tonë, është mik i yni. Por, që të ju besojmë që ju jeni të sinqertë në këtë betejë atëherë duhet të adhuroni idhujt tanë. Nëse e bëni këtë, atëherë ne do ta pranojmë sinqeritetin tuaj." Hebrënjtë sikur do herë tjetër duke u përkulur përpara idhujve edhe një herë e treguan intigritetin e tyre. Sepse hebrenjtë ishin njerëz që i besonin Librit (Teuratit), por në momentin që ata ju përkulën idhujve e tradhëtuan librin e tyre dhe u bënë të pa fe. Edhe më e keqja ishte se ata e dinin mirë që në librin e tyre tregohej I Dërguari i Allahut. Por ata në vënd se ti besonin duke braktisur librin e tyre u betuan në idhuj për të shkatërruar të Dërguarin e Allahut dhe fenë Islame.

Mushrikët u mashttuan nga intrigat hbrenje dhe menjëherë nisën përgatitjet për luftë dhe dërguan njerëz për të mbledhur forca nga fiset fqinje. Ndërkohë, edhe

hebrenjtë me intrigat e tyre u përpoqën të bindnin fise të tjera duke u premtuar pasuri dhe hurma. Paganët e Mekës formuan një ushtri prej katër mijë burrash, të pajisur me treqind kuaj, shumë armë dhe një mijë e pesëqind deve. Ebu Sufjani ngriti flamurin në Dâr-un-Nedve dhe ia dha Osman bin Talhasë. Ushtri i nis drejt Medinas dhe kur arriti në Merruz-Zahran ushtrisë idhujtare ju bashkuan edhe fiset me ta edhe fise të tjera si Suleymoğulları, Beni Fedhare, Beni Gatfân, Bini Murre dhe Beni Esed. Me bashkimin e këtyre fiseve ushtria idhujtare përbëhej prej dhjetë mijë luftëtarëve – një numër ky që për atë kohë ishte shumë i madh.

"Gëzohu, o Aishe! Zoti i Madhërishëm të ka shpallur të pafajshme dhe ka dëshmuar për pastërtinë tënde."
Pejgamberi a.s.

Gjatë kësaj kohe Fisi Hudhâa, i cili kishte marrëdhënie miqësore me të Dërguarin e Allahut (paqja dhe mëshira e Allahıut qoftë mbi të), kishte mësuar për organizimin e idhujtarëve dhe për të njoftuar situatën menjëherë dërgoi një lajmëtar në Medine. Lajmëtari mbërriti në Medina brenda katër ditësh dhe kur arriti i tregoi në detaje për situatën e paganëve të Dërguarit të Allahut.

I Dërguari i Allahut i cili për çështje të rëndësishme konsultohej me shokët e tij, i mblodhi menjëherë sahabët dhe diskutoi rreth mënyrës dhe vendit ku duhet të zhvillohej beteja me mushrikët. Çdo sahab dha sugjerimin e tij. Në këtë këshillim mori fjalën edhe Salman-i Farisi, i cili tha: "O i Dërguari i Allahut! Ne persët kemi një taktikë në lufte. Kur kemi frikë nga një sulm i papritur i armikut, përreth nesh hapim hendeqe dhe kështu mbrohemi prej armikut." Propozimi i Selmanit i pëlqeu të Dërguarit të Allahut dhe sahabëve të tij. Dhe në fund pasi u dëgjuan të gjitha sugjerimet u fendos që rreth vëndit ku do të zhvillohej beteja të hapeshin hendegje (kanalet ë thella)[223].

I Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) së bashku me disa prej sahabëve, përcaktoi vendet ku do të hapeshin hendeqet. Ana jugore e Medinës ishte e mbuluar me kopshte dhe pemë të dendura, prandaj mundësia që paganët të sulmonin nga ajo anë ishte e vogël. Për më tepër, një forcë e vogël mund ta mbronte lehtë atë pjesë. Ndërsa në lindje ndodhej fisi hebre Beni Kurejdha, me të cilin ishte bërë një akt marrëveshje që nëse ata do të jetonin në Medina me myslimanët nuk duhet ti tradhëtonin këto të fundit. Kështu që u pa se paganët mund të sulmonin vetëm nga perëndimi dhe veriu. Sepse edhe nga përëndimi edhe nga veriu terreni ishte i hapur.

Tashmë strategjia ishe e qarte edhe vendet ku do të hapeshin hendeqet caktuan, vetëm se ti përvisheshin punës asgjë tjetër nuk ju kishte mbetur. Për këtë arsye u vendo që çdo sahabi do të kishte për detyrë të hapte rreth tre metra hendek. Thellësia e tij do të ishte rreth dy herë se gjatësia e një personi (rreth 3,5 metra), ndërsa gjerësia e tij do të ishte aq e madhe (rreth 7-8 metra) sa që një kalë me vrap nuk mund ta kapërcente. Koha ishte e shkurtër, sepse armiku tashmë kishte nisur marshimin nga Mekka drejt Medinës. Kushtu që hendeqet duhet të përfundonin sa më shpejt që kur të vinte armiku tu pengonte nga hendeqet.

I Dërguari i Allahut (paqja qoftë mbi të), së bashku me sahabët e tij të guximshëm, filluan punën duke thënë **"Bismil-lahirrahmanirrahim."** Për të përfunduar hendekun sam ë shpejt secili sahab punonte me përkushtim maksimal. Për hapjen e hendekut ishin edhe fëmijët morën pjesë, ku ata dhanë kontributin e tyre në këtë

[223] İbni Hishâm, Sîret, I, 220; Vâkıdî, Megâdhî, I, 441; İbni Sa'd, Tabakât, II, 65-74; Suheylî, Ravd-ul-unf, III, 415.

përpjekje. Dheu i nxjerrur nga hendeqet mblidhej në këtë kodër, ndërsa për t'u përdorur kundër armikut nga mali Sel silleshin gurë të mëdhenj. Ata që nuk kishin mjete për të bartur tokën, e mbartnin me cepat e rrobave të tyre.

I Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) ashtu sikur të gjithë të tjerët punonte derisa lodhej.[224] Kur e panë sahabët lodhjen e tij, i thanë: "O i Dërguar i Allahut! Jeta jonë është e flijuar për ty! Mjafton puna jonë, ti pusho." Por ai iu përgjigj: **"Unë dua të punoj bashkë me ju që të jem pjesë e shpërblimit tuaj."**

Në kohën kur po hapej hendeku moti ishte tepër i ftohtë. Për më tepër, atë vit, për shkak të thatësirës, kishte shpërthyer edhe një urie e madhe. Gjetja e ushqimit ishte mjaft e vështirë. Përfshirë edhe vetë të Dërguarin e Allahut, të gjithë sahabët e nderuar ishin në një gjendje të jashtëzakonshme urie. Për t'u ndjerë më të fortë, ata lidhin gurë në bark dhe duke e shtrënguar stomakun me gure ata ja lehtësonin vetes dhimbjen e urisë.

I Dërguari si mëshirës për të gjitha botët, i dashuri ynë Pejgamberi alejhi selam, nuk mendonte për urinë e tij, por mërzitej dhe ndiente dhimbje të madhe kur shihte se si punonin sahabët në të ftohtë, të uritur dhe në vuajtje. Ai lutej me këto fjalë: **"O Allah! Nuk ka jetë tjetër për t'u dëshiruar, përveç jetës së Ahiretit. O Zot! Fali Ensarët dhe Muhaxhirët!"** Sahabët, që e donin Pejgamberin më shumë se jetën e tyre e qetësonin atë duke i thënë: "O i Dërguar i Allahut! Ne, për të përhapur fenë Islame, jemi ndjekës të përjetshëm në rrugën e Allahut." Vetëm kjo dashuri e ndërsjellë ishte ajo që fshinte nga rrënjët vuajtjet si uria, etja dhe shumë vështirësi të tjera.

Rënia e Një Rrufeje!

Për hapjen e hendekut gërmimi fillonte çdo ditë herët në mëngjes dhe zgjaste deri në mbrëmje. Një ditë, gjatë gërmimit, Ali bin Hakemi u lëndua në këmbë. E ngjitën mbi një kafshë dhe e çuan tek i Dërguari i Allahut. I Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) para se ti jap mjekimin tha : **"Bismilahirrahmanirrahim"** dhe e mjekuar këmbën e tij ja ndaloi gjakderdhjen por si një mrekulli Ali bin Hakemit ju zhduk dhimbja menjëherë.

Puna për hapjen e hendekut vazhdonte pa ndërprerë. Gjatë gërmimit sahabët ndeshën në një pjesë shumë të fortë të tokës, të cilën nuk mundën ta vazhdonin gërmimin në atë vënd. Ata iu drejtuan të Dërguarit të Allahut dhe i treguan atij për situatën që kishin hasur. I Dërguari i Allahut shkoi në atë vend, kërkoi një enë me ujë dhe pasi piu një gllënjkë, e hodhi përsëri në enë dhe pastaj e spërkati atë vend të fortë ujë. Me pas sahabët filluan të gërmpjnë me goditje të çekanit, sepse pas spërkatjes së Pejgamberit a.s. vendi i fortë ishte bërë i lehtë për t'u gërmuar. Gjatë punimeve sahabët panë se barku i bekuar i Pejgamberit ishte zbuluar dhe vunë re se ai, nga uria, kishte lidhur një gur mbi stomakun e tij. Këtë skenë e pa edhe Jabir bin Abdullahu, i cili iu afrua të Dërguarit të Allahut dhe i tha: "O i Dërguar i Allahut! Prindërit e mi qofshin të flijuar për ty. Nëse më lejon, do të shkoj pak në shtëpi dhe do të kthehem shpejt."

Sipas transmetimeve Jabiri tregonse : ''Pasi me dha leje i Dërguari i Allahut, shkova në shtëpi dhe i thashë gruas time: 'E pashë të Dërguarin e Allahut në një gjendje urie të papërballueshme. A kemi diçka për të ngrënë?' Ajo më tha: 'Vetëm

[223] İbni Hishâm, Sîret, I, 220; Vâkıdî, Megâdhî, I, 441; İbni Sa'd, Tabakât, II, 65-74; Suheylî, Ravd-ul-unf, III, 415.
[224] İbni Sa'd, Tabakât, II, 83; Taberi, Tarih, III, 45, 51.

"Unë dua të punoj bashkë me ju që të jem pjesë e shpërblimit tuaj."
Muhammedi alejhi selam

një kec të vogël dhe pak elb.' Une e thera kecin ndërsa gruaja ime e bluajti elbin dhe duke e bërë miell dhe më pas e bëri atë brumë. Mishin e vumë në një enë dhe e futëm në furrë për t'u pjekur. Kur u ktheva, ajo më tha: 'Të lutem, mos na vër në siklet, sepse nëse vijnë shumë njerëz, ky pak ushqim nuk do tu mjaftonte.'' Unë shkova te Pejgamberi dhe i thash: 'O i Dërguar i Allahut! Së bashku me shokët tuaj ju ftoj për ushqip' Ai më tha: **'Thuaji gruas tënde që të mosi nxjerrë mishin ose bukën nga furra deri sa të arrij unë.**' Më pas i Dërguari duke u kthyer nga sahabët ju tha: **'O populli i Hendekut! Jabiri na ka përgatitur një gosti dhe na fton për të ngrënë. Ushqimi i tij është i bollshëm dhe i shijshëm. Ejani të shkojmë tek shtëpia e Jabirit!'** Jabiri thotë se kur pash që Pejgamberi alejhi selam i bëri thirrje të hapur shokëve të tij unë prej sikletit shkova te gruaja dhe i tregova çfarë ndodhi. Ajo më pyeti: ' a të pyeti i Dërguari i Allahut për sasinë e ushqimit?' I thashë: Po më pyeti, dhe unë i tregova.' Atëherë ajo më tha: 'Ai e di më së miri.'

Nuk vonoi shumë dhe i Dërguari i Allahut mbërriti në derën tonë ku ju tha sahabëve: **'Hyni brënda me qetësi.'** Nje grup sahabësh prej dhjetë vetash u futën brënda njëherësh.' I Dërguari i Allahut për bollëkun e ushqimit bëri dua dhe filloi të shpërndante nga ena në pjatat e sahabëve.[225] Të gjithë hëngrën derisa u ngopën, edhe pse mund të ishin më shumë se një mijë njerëz, askush nuk mbeti i uritur. Pas gjithë kësaj, ena dhe buka mbetën të paprekura. Edhe ne hëngrëm dhe më pas ua shpërndamë komshinjve."

Selman Farisiu ishte ideatori dhe heroi i hapjes së hendekut. Madje ai përpiqej dhe punonte sikur po punonin dhjetë veta bashkë. Mirëpo gjatë gërmimit së bashkë me shokët e tij hasën me një shkëmb të madh. shkëmbi ishte i bardhë dhe shumë i fortë. Ata me çdo mjet që kishin u përpoqën ta thyenin gurin, por nuk ja arritën ta thyenin. Madje mjetet që u përdorën për të thyer gurin, sikur ishin baltozat, kazmat dhe lopatat e tyre, u thyen. Atëherë kur pa Selmani që guri nuk po thyhej shkoi te i Dërguari i Allahut dhe i tha: '' O i Dërguar i Allahut! Prindërit e mi dhe jeta ime qofshin të flijuar për ty. Ne filan vënd po hapim hendekun, por kemi hasur me një shkëmb të madh dhe të fortë. İ përdorëm të gjitha mundësitë dhe mjetet tona po të gjitha mjetet tona u thyen dhe nuk po mundemi ta thyejmë gurin." I Dërguari i Allahut së bashku me Selmanin u nis dhe shkoi në vendin ku ishte shkëmbi. Ku arriti atje kërkoi kërkoi prej sahabëve një baltoz. Sahabët që ishin të mbledhur aty, ja sollën atij baltozin. Pejgamberi ynë i Dashur zbriti te shkëmbi dhe, duke thënë; **"Bismilahirrahmanirrahim"** e ngriti baltozin dhe e goditi shkëmbin fort. Një rrufe, e cila ndriçoi tërë Medinën, ra në gur ku e çau një pjesë të shkëmbit. Më pas I Dërguari i Allahut tha: **"Allahu Ekber!"** ku së bashku me të edhe sahabët filluan të thërrisnin tekbir. Pastaj e goditi përsëri gurin për herë të dytë. Një tjetër rrufe ndriçoi gjithçka dhe një tjetër pjesë u shkëput nga shkëmbi. Pejgamberi a.s. tha përsëri: **"Allahu Ekber!"** edhe sahabët e ndoqën me tekbir. Kur baltozi ra për herë të tretë, një tjetër rrufe e ndriçoi tërë vendin dhe shkëmbi u bë copë-copë. I Dërguari i Allahut tha sërish: **"Allahu Ekber!"** dhe kesaj here sahabët e shoqëruan atë me tekbir.

Tashmë guri ishte thyer Selman i zgjati dorën Pejgamberit a.s. dhe e ndihmoi atë të ngjitej nga hendeku duke i thënë atij; ''O i Dërguar i Allahut! Prindërit e mi dhe

[225] Buhârî, Megâdhi, 27; Dârimî, Mukaddime, 7; İbni Ebî SHeybe, Musannef, VII, 425.

jeta ime qofshin të flijuar për ty. Unë sot pashë diçka që kurrë më parë nuk e kisha parë. Por nuk kuptova se cila është domethënia e kësaj që ndodhi?" I Dërguari i Allahut iu drejtua sahabëve dhe i pyeti: **"A e patë atë që pa Selmani?"** Ata thanë: "Po, o i Dërguar i Allahut! Kur e goditët shkëmbin, pamë një dritë të fortë si rrufe. Kur ju thirrët tekbir, edhe ne thirrëm." Atëherë Pejgamberi tha: "Gjatë goditjes së parë, në dritën që u shfaq, më dolën përpara pallatet e Kisras në Medain. Xhebraili më dha lajmin se: 'Umeti yt së shpëjti do t'i zotërojë ato vende.' Në goditjen e dytë, pashë pallatet e kuqe të vilajetit të Romakëve (Shamit). Xhebraili më tha: 'Umeti yt së shpejti do ti marrë edhe ato troje.' Në të tretën, pashë pallatet e Sanasë (Jemenit). Xhebraili më dha lajmin: 'Edhe ato vende do t'i përkasin umetiti tënd.'" Më pas, i Dërguari përshkroi sarajin e Kisras në Medain. Selman, i cili ishte nga Medaini i tha: " O i Dërguar i Allahut! Jeta ime qofte e flijuar për ty. Betohem në Allahun që të dërgoi Kuranin dhe me fenë e vërtetë se ato pallate janë pikërisht mu ashtu siç i përshkruat ju." Pejgamberi ynë i Dashur i tha**:"O Selman! Shami do të çlirohet. Herakliu do të arratiset në skajin më të largët të vendit të tij dhe ju do të jeni ata që do të sundoni tërë Shamin. Juve askush nuk do të mund t'ju ndalë. Gjithashtu edhe Jemeni do të çlirohet. Po ashtu, edhe ato troje të Lindjes që kanë mbetur pa u çliruar do të çlirohen. Madje edhe Kisra do të vritet. Pas meje Allahu do t'ua japë juve këto fitore."**[226] Transmetohet se Selman Farisiu (r.a.) ka thënë: "I pashë të gjitha me sytë e mi që u realizuan përgëzimet që na pat thënë i Dërguari i Allahut."

Ushtria idhujtare tashmë po i afrohej Medinas, por edhe dhe hendeku po gërmohej me shpejtësi të madhe për t'u përfunduar sa më parë. Sahabët, në rast nevoje, për ta ndërprerë punën merrnin leje nga Profeti (paqja qoftë mbi të), dhe pasi kryenin nevojat e tyre, ktheheshin menjëherë për të vazhduar punën aty ku e kishin lënë. Vetëm munafikët (hipokritët) ishin ata që vepronin me plogështi të madhe. Ata kur donin shkonin për të punuar dhe kur dëshironin largoheshin pa marrë leje nga Prefeti alejhi selam. Përveç kësaj, ata talleshin me përpjekjet e sahabëve, madje ata talleshin edhe me përgëzimet e dhëna nga i Dërguari i Allahut (paqja qoftë mbi të). Ata thoshin:" Habitemi me këtë gjendjen tuaj! Ne, duke u strehuar në hendekë, po fshihemi nga frika ndaj armikut, ndërsa ai na premton pallatet e Jemenit, Romës dhe Persisë." Për këtë arsye zbriti ajeti kuranor ku flet për sahabët që thotë: **''Besimtarë të vërtetë janë vetëm ata që besojnë në Njësinë e Allahut dhe në të Dërguarin e Tij** (Muhammedin sal-lAllahu 'alejhi ue sel-lem)**. Dhe kur ata janë me të në një çështje që ndikon mbi të gjithë bashkësinë, nuk largohen derisa të kërkojnë lejen e tij. Vërtet se ata që kërkojnë lejen tënde, mu këta janë ata të cilët vërtet kanë besuar në Allahun dhe në të Dërguarin e Tij. Kështu pra, në qoftë se ata kërkojnë lejen tënde për ndonjë çështje të tyre, lejo kë të duash dhe lute Allahun për falje të tyre. Sigurisht që Allahu është gjithnjë Falës i Madh, Mëshirëplotë.''** (Nur: 62)

Ndërsa për munafikët, u shpall një tjetër ajet, ku Allahu i Lartësuar thotë**: ''Mos e bëni thirrjen ndaj të Dërguarit** (Muhammed sal-lAllahu 'alejhi ue sel-lem) **mes jush, siç thërrisni ju njëri-tjetrin. Allahu i di ata të cilët shkëputen vjedhurazi duke u fshehur** (pas ndonjë arsyeje pa marrë leje për t'u larguar nga i Dërguari i Allahut)**. Dhe le të kenë mendjen ata të cilët nuk pajtohen me urdhërin e të Dërguarit** (sal-lAllahu 'alejhi ue sel-lem - Sunetin e tij, me rrugën e tij, zbatimin në jetë të Urdhërave të Allahut, të Islamit). **Që të mos bjerë mbi ta ndonjë Fitneh**

[226] Vâkıdî, Megâdhî, I, 450; İbni Kesîr, Sire, III, 159; Beyhekî, Delâil-un-nubuvve, III, 482

(mosbesim, sprovë, vështirësi, ose fatkeqësi, tërmet, vrasje, nënshtrim nga tiranë etj)**, ose t'u jepet një ndëshkim i dhimbshëm. Të jeni plotësisht të sigurt se Allahut i takon gjithë ç'është në qiej dhe në tokë. Padyshim që Ai e di mirë gjendjen tuaj dhe** (Ai di) **Ditën kur ata do të sillen prapë tek Ai, pastaj Ai do t'i njohë ata me ato gjëra që ata i vepruan. Dhe Allahu është për gjithçka i Gjithëditur."** (Nur: 63-64)

"O populli i Hendekut! Jabiri na ka përgatitur një gosti dhe na fton për të ngrënë. Ushqimi i tij është i bollshëm dhe i shijshëm. Ejani të shkojmë tek shtëpia e Jabirit!"
Muhammedi alejhi selam

Ishte dita e gjashtë e fillimi të gërmimit të hendekut. Të gjithë me përkushtim të plotë e kishin përfunduar punën e tyre. Por, për shkak të mungesës së kohës, një pjesë nuk ishte gërmuar aq thellë dhe aq gjerë sa duhej. Profeti ynë i Dashur (paqja qoftë mbi të) tha me shqetësim: **"Idhujtarët nuk mund të kalojnë nga asnjë vend tjetër përveç këtij."** Ndaj për të siguruar mbrojtjen e asaj zone ai urdhëroi shabët dhe i vendosi roje në atë zonë.

Allahu Është Mbrojtësi Më i Mirë

Për ushtrinë e idhujtare Medina ishte afruar shumë. Huiej, udhëheqësi i fisit hebre Beni Nadîr, i tha Ebu Sufjanit se: "Hebrenjtë e fisit Beni Kureidha në Medine janë në marrëveshje me muslimanët, por unë mund ta mashtroj udhëheqësin e tyre, Ka'b bin Esedin dhe ja arrij ta tërheq në anën tonë." Ebu Sufjani i tha: "O Huiej! Shko menjëherë te Ka'b bin Esedi dhe binde atë që të thyejë marrëveshjen me muslimanët dhe të mbajë anën tonë." Mirëpo një nga pikat e marrëveshjes mes hebrenjve dhe muslimanëve ishte që: **"Nëse një ushtri armike sulmon Medinen, hebrenjtë dhe muslimanët do të luftojnë së bashku kundër armikut."**

Huiej fshehurazi u largua nga ushtria e idhujtarëve dhe kur erdhi nata ai shkoi në shtëpinë e Ka'b bin Esedit, i cili ishte udhëheqësi i fisit Beni Kurejdha. Kur shkoi atje e lajmëroi atë duke i thënë: "O Kab! Bashkë me fiset Kinane dhe Gatfan kam sjellë me vete tërë ushtrinë e Kurejshëve. Unë i binda ata kundër Muhammedit (a.s.) dhe së bashku me ta kemi formuar një ushtri prej dhjetë mijë burrash. Muhamedi dhe shokët e tij nuk kanë asnjë shans për të na shpëtuar. Ndaj dije se ne jemi betuar që të mos largohemi nga këtu pa i shkatërruar ata plotësisht!" Kabi, duke shprehur shqetësimin e tij, tha:"Nëse Muhamedi dhe shokët e tij nuk do të munden nga ju. Atëherë Kurejshët dhe Gatfanët do të kthehen në vendet e tyre, ndërsa ne do të mbetemi të vetëm këtu. Ndaj kam frikë se do të na vrasin të gjithëve!" Huiej gjëja për ta siguruar atë i tha: "O Kab kërko si garanci që Kurejshët dhe Gatfanët të lënë ty peng shtatëdhjetë burra. Për sa kohë që këta pengje janë tek ti, ata nuk mund të largohen. Nëse ata mposhten dhe largohen, unë nuk do t'ju braktis ju. Kështu që çdo fatkeqësi që mund t'ju godasë ju, do të më godasë edhe mua." Huiej, duke i binduar ata të thyejnë marrëveshjen me muslimanët, me këto fjalë e mashtroi Kab bin Esedin dhe hebrenjtë e tjerë të Medinas. Pasi ja arriti qëllimit Hujej u kthye në kampin e ushtrisë së idhujtarëve dhe i informoi ata se Beni Kurejdha e kishte pranuar propozomin e tij dhe se ata tashmë ishin të gatshëm t'i sulmonin myslimanët nga prapa.

Në ditën e shtatë, ushtria e idhujtarëve, e përbërë nga dhjetë mijë burra, arriti në veri dhe veri-perëndim të Medines. Kur mbërritën aty ata zhvendosën duke ngritur kampin e tyre përballë hendekut. Qëllimi i tyre ishte të shkatërronin Medinen dhe të eliminonin të Dërguarin e Allahut (paqja qoftë mbi të) së bashku me shokët e tij. Pra qëllimi i tyre ishte të zhduknin Islamin. Ushtri idhujtare dukej një ushtri e madhe dhe e fuqishme, e cila mburrej se tashmë idhujtarët me ushtrinë e tyre ishin

të pamposhtur. Por kur panë hendekun, një pengesë që nuk e kishin parashikuar dhe nuk e kishin hasur kurrë me parë, nga befasia humbën moralin.

"O Selman! Shami do të çlirohet. Herakliu do të arratiset në skajin më të largët të vendit të tij dhe ju do të jeni ata që do të sundoni tërë Shamin. Juve askush nuk do të mund t'ju ndalë. Gjithashtu edhe Jemeni do të çlirohet. Po ashtu, edhe ato troje të Lindjes që kanë mbetur pa u çliruar do të çlirohen. Madje edhe Kisra do të vritet. Pas meje Allahu do t'ua japë juve këto fitore."
Muhammedi alejhi selam

Hendeku ishte aq i gjerë, sa as një kalë i shpejtë nuk mund ta kalonte atë me një kërcim. Kushdo që binte brenda tij, nuk mund të dilte lehtë, sidomos nëse ishte i pajisur me armaturë. Kur Profeti ynë (paqja qoftë mbi të) dëgjoi për afrimin e ushtrisë së idhujtarëve, menjëherë mblodhi shokët e tij, të cilët ishin të lodhur nga punë e pandërprerë për plot gjashtë ditë. Ai, duke lënë malin dhe Medinen në anën e pasme, e ngriti kampin e tij në këmbët e malit Sel. Ndërsa hendekun e la ndërmjet tij dhe armikut që ndodhej përtej tij. Ndërsa për kujdesje në Medine, ai caktoi Ibn Umm Mektumin. Githashtu për të mbrojtur qytetin gratë dhe fëmijët i vendosi mbi fortesat e qytetit. Ushtria muslimane përbëhej nga tre mijë burra, prej të cilëve tridhjetë e gjashtë ishin kalorës. Flamujt mbaheshin nga Zaid bin Harithi dhe Sad bin Ubadah (Allahu qoftë i kënaqur me ta).[227]

Profeti (paqja qoftë mbi të) e kishte ngritur çadrën e tij prej lëkure në këmbët e malit Sel. Ndërsa sahabët i kishte ngarkuar me detyra që ata të vëzhgonin me kujdes lëvizjet e ushrisë armike. Në këtë kohë, Omeri (Allahu qoftë i kënaqur me të) erdhi dhe i tha: "O i Dërguari i Allahut! Kam dëgjuar se hebrenjtë e Beni Kurejdhas kanë thyer marrëveshjen dhe po përgatiten të luftojnë kundër nesh!" I Dërguari i Allahut, i prekur thellë nga ky lajm i papritur, tha: **"Hasbunallahu ve ni'mel vekil" (Na mjafton Allahu, Ai është mbrojtësi më i mirë).** Situata ishte shumë e vështirë. Ushtria muslimane tashmë gjendej mes dy zjarreve. Ajo në veri dhe perëndim kishte idhujtarët, ndërsa në juglindje kishte tradhëtarët e fisit hebre Beni Kurejdha.

Pas lajmeve që fisi hebre Beni Kurejdha kishte tradhtuar dhe po përgatitej për luftë, i Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) për të mbledhur informacione rreth situatës urdhëroi Zubeir bin Avamin. Zubejri shkoi në kështjellën e tyre dhe, kur u kthye tha; "O i Dërguar i Allahut! I pashë duke riparuar kështjellën nga jasht ndërsa nga brënda ata ishin duke u stërvitur për luftë, madje edhe bagëtitë i kishin mbyllur brënda në kështjellë." Atëherë, i Dërguari i Allahut, për ti këshilluar ata dhe për t'i ftuar që të rinovonin marrëveshjen me muslimanët dërgoi tek Beni Kurejdha pesë sahabë: Sa'd bin Muadh, Sa'd bin Ubade, Havvat bin Xhubejr, Amr bin Auf dhe Abdullah bin Revaha.[228]

Mirëpo kur mbërritën sahabët në kështjellën e fisit Beni Kurejdha hebrenjtë jo vetëm që refuzuan thirrjen e tyre por edhe nisën ti ofendonin. Ata i thanë shabëve me përbuzje: "Ne sot nuk njohim asnjë marrëveshje. Ndaj ne sot jemi me vëllezërit tanë që ju i dëbuat nga tokat e tyre! Kush është Muhamedi? Ne nuk kemi asnjë marrëveshje me të. Madje ne së bashku me vëllezërit tanë jjemi betuar se do të sulmojmë Muhammedin dhe dhe do ta vrasim atë!"

Pas kësaj bërballjeje përbuzëse të intrigantëve hebrenj sahabët u kthyen te i Dërguari i Allahut dhe, në një mënyrë të koduar që të mos kuptohej nga të gjithë, i raportuan atij tradhëtinë e hebrenjëve. I Dërguari i Allahut ju tha: **"Mos e përhapni lajmin që ky lajm të mbetet i fshehtë. Nëse lind nevoja tregojani vetëm atyre**

[227] İbni Sa'd, Tabakât, II, 67.
[228] Vâkıdî, Megâdhî, I, 460; Beyhekî, Delâil-un-nubuvve, IV, 8

që duhet ta dine. Sepse ndër strategjitë e luftës është edhe hilja."[229]

Sahabët ishin vendosur në gadishmëri dhe po prisnin udhëzimet e mëtejshme të të Dërguarit të Allahut. I Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) ju afrua shabëve dhe në formë motivimi thirri: **"Allahu Ekber! Allahu Ekber!"** Sahabët menjëherë ju bashkuan atij në thirrjen e tekbirit, duke lartësuar emrin e Allahut dhe duke mbjellë frikë në zemrat e armiqve përtej hendekut. Mirëpo kur e dëgjuan idhujtarët brohorizmin dhe motivin e sahabëve thanë: "Si duket Muhamedi dhe shokët e tij kanë marrë një lajm të mirë." I Dërguari i Allahut u tha sahabëve: **"O Sahabë! Gëzohuni me ndihmën dhe fitoren që Allahu ju ka premtuar!"**

Edhe pse ushtria muslimane ishte përballur më parë me sfida të mëdha, sikur ishin betejat e Bedrit dhe Uhudit, situata e krijuar ne Hendek ishte aq sa e frikshme po aq dhe e vështirë. Sepse ushtria e idhujtarëve ishte akoma më e madhe dhe më e fuqishme se më parë. Ndërsa moti ishte i ftohtë por edhe uria ishte aq e rëndë sa që edhe vetë i Dërguari i Allahut për të mos ndjerë urinë kishte lidhur gurë në bark.

Pavarësisht situates shabët nuk u tundën nga besimi, as nga besa dhe vendosmëria që i kishin dhënë Allahut dhe të Dërguarit të Tij.

Dueli i Hazreti Aliut me Amr bin Abdu'd dhe epërsia e muslimanëve në betejën e Hendekut

Udhëheqësit e Kurejshëve dhe prijësit e fiseve aleate që kishin ardhur me ta po kërkonin të kalonin hendekun. Por ata panë se hendeku nuk kalohej ndaj nisën të kërkonin rreth hendekut se mos gjejne një vend të përshtatshëm që mund ta kalonin atë. Pasi e vëzhguan hendekun në të gjithë gjatësinë e tij, vendosën të sulmonin në një vend ku gjerësia ishte më e vogël. Përshkak të kohës së shkurtër sahabët nuk kishin arritur ta zgjeronin sa duhej fundin e hendekut, pikerisht vëndi ku idhijtarët planifikuan të kalojnë në sulm. Komandantët e Kurejshëve pasi e zbuluan atë dobësi pyetën ushtrinë se: "Kush mund të kalojë nga ky vënd dhe të nisë sulmin?" Prej tyre dolën vullnetarë pesë kalorës guximtarë, ku ata morën vrull dhe me një kërcim të fuqishëm e kaluan hendekun. Mirëpo veç këtyre kalorësve pjesa tjetër e kalorësve nuk arriti të kalontë hendekun ndaj mbetën në anën tjetër të hendekut.

Ndër pesë kalorësit që kaluan hendekun më i frikshmi ishte mushriku Amr bin Abdu. Amri për fuqinë dhe guximin e tij ishte një luftëtar i njohur. Ai ishte i veshur me një mburojë hekuri që i mbulonte atij tërësisht trupin. Amri nisi të sfidoi dhe të mbjell frikë frikë në radhët e kundërshtarëve. I ngjitur mbi kalë, i mirëmbuluar dhe mirë armatosur nisi të ju bëjë thirrje nënçmuese myslimanëve ku ju thoshte: "Cili nga ju guxon. Ta lërë gruan pa burrë le të më dalë përballë në dyluftim?" Amri dukej i frikshëm por Aliu (radijallahu anhu) me plot guxim dhe besim, iu drejtua të Dërguarit të Allahut dhe i tha: "O i Dërguar i Allahut! Më lejo që unë të dal përballë tij." I Dërguari i Allahut bëri sikur nuk e dëgjoi zërin e Aliut r.a. dhe duke ju drejtuar shabëve pyeti; **"kush do tja ndal zërin këtij mushriku?"** Mirëpo Aliu me këmbëngulje e ripërsëriti kërkësën e tij. Atëherë i Dërguari i Allahut i dha Aliut zirekun e tij ja lidhi atë në kokë dhe e përgatiti atë me duart e tij për dueli dhe u lut: **"O Allah! Në Bedër më vdiq kushëriri Ubejde dhe në Uhud më ra dëshmor axha Hamza. Tani më ka mbetur vetëm ky kushëri im, Aliu. Ndihmoje dhe ruaje atë kundër armikut!"**

[229] Buhârî, Cihâd, 157; Ebû Dâvûd, Cihâd, 101; Tirmidhî, Cihâd, 5; İbni Mâce, Cihâd,

BETEJA E HENDEKUT

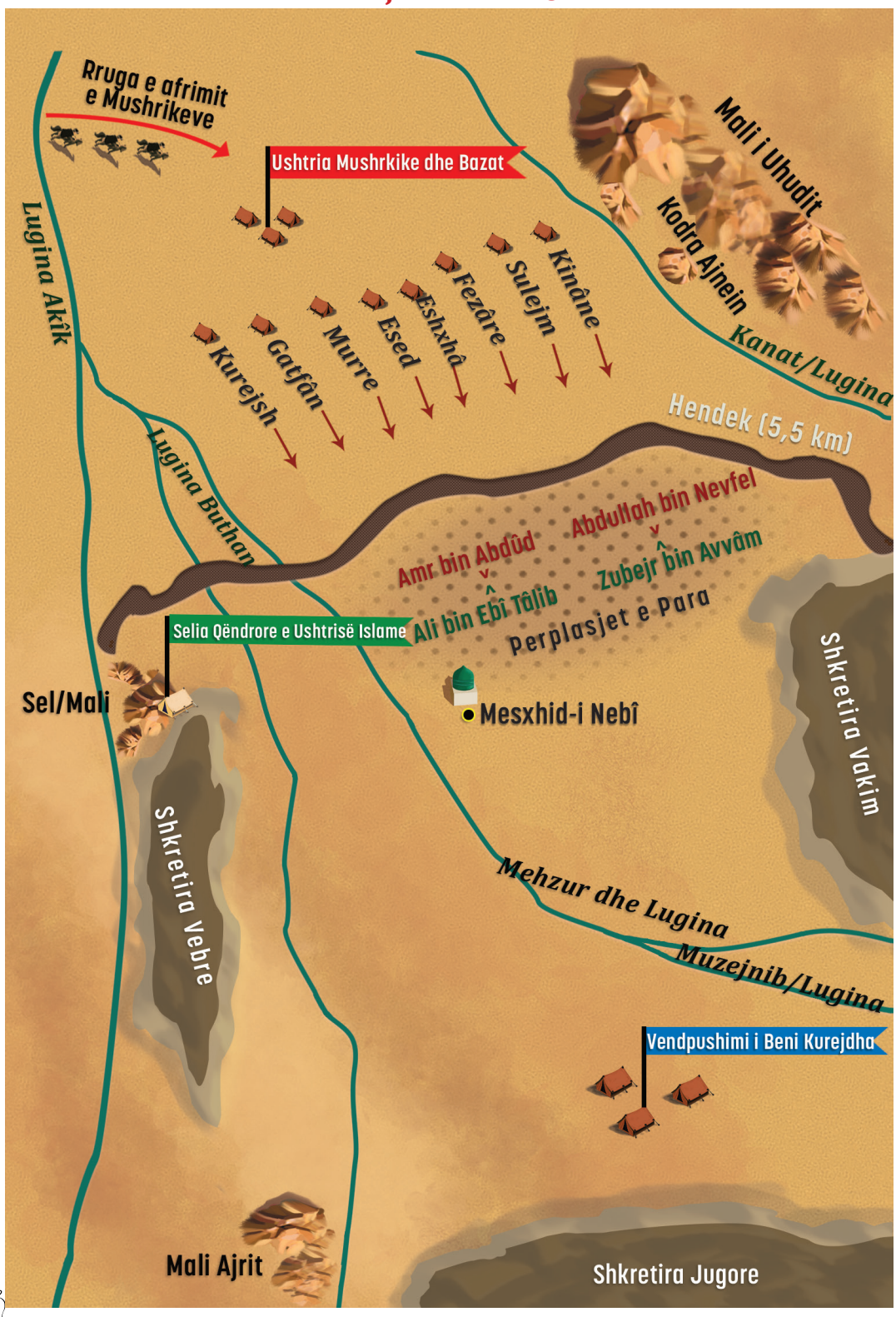

"O Sahabë! Gëzohuni me ndihmën dhe fitoren që Allahu ju ka premtuar!"
Hadith

Nën shoqërinë e duave dhe tekbireve, "Luani i Allahut," Aliu r.a. u përball ballë për ballë me Amr ibn Abdudin, i cili mbi kalë dukej si ndonjë gjigant i fuqishëm. I nga koka te këmbët mbuluar me armaturë, ku vetëm sytë i dukeshin, Amri nga larg nuk e njohu se kush ishte përballë tij. Ndaj dhe e pyeti: "Kush je ti?" "Unë jam Ali ibn Ebi Talibi." Ju përgjigj ai. Amri habit nga guximi dhe trimëria e djaloshit që i doli përballë, por edhe i dukej vetja i nënçmuar përballë djaloshit Ali ndaj ai dhe i tha: "O biri i vëllait tim! Babai yt është miku im. Ndaj unë nuk dua të derdh gjakun tënd.'' Dhe duke ju ridrejtuar shabëve ripërsëriti fjalër; ''A nuk ka ndonjë burrë tjetër nga fisi kurejshit që të më dalë përballë?"

Këmbengulja dhe guximi i Aliut r.a. u duk kur i tha "O Amr! Vallahi! Unë jam ai qe dëshiron më së shumti derdhjen e gjakut të një mushriku zullumqar sikur ti. Por ty që të dukët vetja burrë a nuk e din se ne duhet të jemi të barabartë në përballje? Ti trimërohesh përse je mbi kalë dhe ndërsa muma më nënçmon përsë unë jam këmbësor. Ja pra që kjo nuk i shkon përshtat burrërisë dhe trimërisë tëndë!" Kur i dëgjoi Amri këto fjalë zbriti nga kali, dhe prej mushriku zullumqarë që ishte në shenjë nënçmimi dhe egërsie më shpatën e tij ja preu këmbët kalit. Prerja e këmbëvë të kalit e pikëlluan Aliun r.a. sepse Pejgamberi a.s. i Dërguar si mëshirë për mbarë universin i ksihte edukuar Sahabët, një prej të cilëve ishte edhe Aliu r.a. se kafshët asësi nuk duhet të dhunohen. Pra Aliu r.a. u prek shumë kur pak alin të binte në toke dhe të ulurinte nga dhimbjet që i shkaktoi Amri.

Gjithsesi Aliu radijallahu anhu nuk e prishi karakterin, moralin dhe vlerat e burrërisë prej myslimani ndaj i e pyeti: "O Amr! Kam dëgjuar se ti betohesh që ja plotëson dy dëshira kujtdo nga Kurejshët që të dalë përballë. A është e vërtetë kjo?" Amr tha: "Po, e vërtetë është." Atëherë Aliu r.a. vazhdoi ti thotë: "O Amr! Kërkesa ime e parë është që ti të heqësh dorën nga dy luftimi dhe të besosh në Allahun dhe të Dërguarin e Tij." Mirëpo Amri jupërgjigj me ironi duke i thënë: "Lëri këto fjalë! Nuk më duhen mu këto gjëra!" Mirëpo Aliu r.a. me qetësi shtoi: "Atëherë dëshira ime e dytë është që të ndalosh luftën dhe të kthehesh i sigurtë në Mekke. Dije se nëse Resulullahu fiton në këtë betëj kthimi yt pa luftë në Mekke do të konsiderohet si ndihmë ndaj tij." Por Amri më kryeneçsinë e tij i tha: "As këtë nuk e pranoj. Unë them se kam bërë betim që nuk do të ndalem pa marrë hak. Ti më thua hiq dorë!"

Tashmë veç dy luftimit nuk kishte mbetur rrugë tjetër. Sepse Amri i refuzoi të gjitha opsionet që i ofroi Aliu, i cili i tha: "O Amr! Tashmë për mua ti mbdetesh armik i Allahut! Ndaj nuk ka mbetur tjetër veçse përleshja për jetë a vdekje." Amri me një të qeshur ironike i tha: "Unë nuk do të besoja kurrë që nga fiset arabe do të dilte përballë meje ndonjë trim apo guximtarë. Por sot pashë që para meje ndodhet një djallosh guximtar. Të cilin unë nuk dua të ta vras, pasi babai yt ishte mik i imi." Ky ishte dhe fakti që Aliu i kishte kërkuar Amrit të hiqte dorë nga lufta sepse ai e dinte që Amri ishte shok i babait të tij. Ndaj ai i tha ''O Amr! Ne nuk heqim dorë nga lufta përderisa armiku ynë vazhdon të mbetet armik i Allahut dhe të dërguarit të tij. Ndaj sot është kohë që unë duke të eliminuar ty do të eliminoj të gjitha dhunërat dhe mizoritë tuaja që i shkaktoni të Dërguarit të Allahut.''

Mizoria dhe kryeneçsia e Amrit nuk kishte më durim të dëgjonte fjlatë e Aliut r.a. ndaj ai ngriti shpatën dhe goditi atë me gjithë forcëën që kishte. Aliu r.a. me një lëvizje dhe dredhi të shpejtë ja arriti ti shpëtoi sulmit të Amrit. Por goditja e tij ishte aq e fuqishme sa që ja theu mburojën Aliut dhe plagosi lehtë atë. Mirëpo

"Një goditje me shpatë e Aliut është më e vlefshme se gjithë adhurimet e njerëzve dhe xhindëve."
Hadith

edhe pse goditja e Amrit ishte e fuqishme Aliu nuk e humbi kontrollin dhe me një taktikë shkathtësie duke thirrur **"O Allah!"** Aliu e goditi me Amrin në këmbë dhe ja preu këmbët atij, mu ashtu sikur ai ja kishte prerë këmbët kalit. Amri ra përtokë me këmbë të prera dhe filloi të uluriste mu sikur kali i tij. Me këtë, Islami fitoi një betejë madhështore, ndërsa tekbiret **''Allahu Ekber! Allahu Ekber...!''** të ushtrisë myslimane jehuan mbi gjithë vendin.

Aliu ju afru Amrit ti priste kokën por ai në vënd se të pëndohej për gjëndjen që ishte e pshtyu Aliun në sy. Atëherë Aliu hoqi dorë nga prerja kokës atij. Amri nga dhimbjet bërtistë sikur të ishte një egërsirë ndërsa Aliu radijallahu anhu u nis të kthehej drejt shabëve. Amri nisi ti lutej duke i thënë '' o djalosh prema kokën! Më shpëto nga kjo turpsi që mua më mposhti një fëmi! Ndaj prema kokën.'' Por Aliu nuk ja vuri veshin për nje momnet u ndal dhe pastaj ja preu kokën atij. Kur e pyetën më vonë sahabët Aliun për këtë veprim ai ju përgjigj me fjalët; ''Kur Amri më pshtyu ne fytyrë unë u ndala sepse nefsi im prej neverisë më tha prija kokën, ndërsa unë atij qafiri kokën do ja prisja vetëm për Allahun. Ndaj frika se nefsi im prej neverisë mos e kalon atë që kërkonte Allahu u ndala derisa e mora nefsin tim nën këmbët e mia. Dhe pasi e mora nefsin tim nën këmbët e mia u ktheva dhe për Allah ja preva kokën atij qafiri.''

Kur panë shokët e Amrit se ky i fundit e humbi betëjën dhe duke përfituar edhe prej distances së largët të shokëvë të Aliut ju sulën këtij të fundit për ta mbytur. Por shokët e Aliut erdhën me shpejtësinë e erës dhe i dolën në ndihmë atij. Shokët e Aliut radijallahu anhuma u përballen me shokët e Amrit dhe për një kohë të shkurtër i mposhtën ata. Me humbjen e Amrit dhe shokëve të tij mushrikë ubënë shkak që pjesa tjetër e ushtrisë idhujtare ta ndjejë veten në kaos. Ndërsa komandanti i tyre që në fillim humbi çdo shpresë të betejës. Ndërsa nga ana tjetër kjo fitore u shoqërua me thirrje të fuqishme gëzimi nën shoqërimin e tekbirëve **"Allahu Ekber!"** Tekbirët e myslimanëve u bënë shkak që paniku përfshiu ushtrinë e idhujtarëve. Njëkohësisht kjo fitore edhe një herë tregoi epërsinë e besimtarëve dhe ishte një nga momente kyçe që ndikoi në përmbysjen e planit të armikut në betejën e Hendekut.

Strategjia e hendekut dhe mbrojtja heroike e muslimanëve në Medinë

Pas triumfit të Aliut r.a. në mposhtjen e Amrit lufta kishte marrë një formë të qartë. Hendeku, duke i kufizuar palët në përleshje me shigjeta dhe gurë, pengonte përplasjet trup më trup. Mirëpo kjo mënyrë e përballjes nuk po sillte ndonjë rezultat të dukshëm, vetëm se po zgjaste më shumë kohën e luftës. Ushtria idhujtarë pasi kishte kuptuar që kështu nuk mund ta arrinin fitoren, vendosi që nga të gjitha pikat e hendekut të kalontë e tëra në sulm. Nga ana tjetër, ushtria e muslimanëve e përbërë prej tre mijë vetash i rezistonte përpjekjeve të ushtrisë idhujtare e cila përbehej prej 10 mijë vetave. Pra tre mijë myslimanë me shigjeta dhe gurë po përpiqej të pëngontë dhjetë mijë mushrikë që të mos kalonin hendekun. Kështu përpjkeja vazhdoi deri në mbrëmje.

Kur u errësua nata i Dërguari i Allahut (paqja e Allahut qoftë mbi të) në pika të ndryshme të hendekut vendosi roje. Ndërsa ai vetë për të mbikëqyrur situatën qëndroi në një nga pikat më të dobëta të hendekut. Në të njëjtën kohë për të parandaluar ndonjë sulm të papritur nga hebrenjtë apo idhujtarët, ai dërgoi një grup prej pesëqind vetash në Medine. Kjo masë sigurie synonte të siguronte gratë dhe fëmijët nga ndonjë sulm i mundshëm. Ndërkohë, fisi hebre Beni Kureidha për

të kryer sulme natën i kërkoi Huiej bin Akhtabit që të sillte dy mijë luftëtarë nga radhët e idhujtarëve. Ata planifikonin të sulmonin gratë dhe fëmijët të cilët ishin të pambrojtur në Medina. Megjithatë, patrullat muslimane që patrullonin natën dhe tekbiret e tyre të fuqishme ngjallën frikë të madhe tek ata. Si pasojë, hebrenjtë u tërhoqën në kështjellat e tyre, duke pritur një mundësi më të mirë. Herë pas here, grupe të vogla përpiqeshin të futeshin fshehurazi në Medine. Një grup nga Beni Kurejdha i përbërë prej dhjetë burrash, të udhëhequr nga një prej krerëve të tyre, Ghazali, arriti të afrohej pranë një ndërtese ku ndodheshin gratë dhe fëmijët e shabëve. Mes tyre ishte edhe Safijja, halla e të Dërguarit të Allahut. Në këtë situatë kritike, Safijja veproi me një guxim të jashtëzakonshëm. Ajo kërkoi që të gjithë të qëndronin të heshtur dhe më pas zbriti poshtë me një shkop të madh në dorë dhe një thikë në brez. Pasi e përgatiti veten që ajo të dukej si burrë, doli nga dera dhe iu afrua një prej sulmuesve që kishte arritur të depërtonte deri në oborr. Me një goditje të fuqishme, ajo e rrëzoi përdhe dhe e vrau atë menjëherë. Më pas, kapi kokën e tij dhe e hodhi drejt shokëve të tij të cilët po sulmonin nga jashtë.

Kur hebrenjtë panë kokën e mikut të tyre, ata u frikësuan jashtë mase dhe ikën menjëherë. Duke ikur, ata mërmëritnin: "Ne na ishte thënë se muslimanët nuk kishin lënë asnjë burrë në shtëpitë e tyre dhe i kishin çuar të gjithë në luftë, por si duket në Medina paska burra!" Ky veprim heroik i Safijes, duke mbrojtur të pambrojturit dhe duke u bërë pengesë për planet e armikut, tregoi vendosmërinë dhe guximin e muslimanëve.[230]

Beteja e Ashpër Dhe Vendosmëria e Sahabëve

Nata kishte kaluar dhe dita spo ishte afruar. Të dyja ushtritë ruanin gadishmërinë. Idhujtarët në gadishmëri kërkonin të gjenin ndonjë dobsi dhe ti sulmonin shabët. Nga ana tjetër sahabët me përkushtueshmëri po përpiqeshin që të mos lejojnë asnjë sulm apo lëvizje të ushtrisë armike. Kështu në mëngjes lufta rifilloi me të njëjtën ashpërsi. Shigjetat fluturonin në ajër me një tingull të mprehtë. I Dërguari i Allahut (paqja qoftë mbi të), iu drejtua sahabëve të nderuar duke ju thënë:**"Pasha Allahun, në duart e të Cilit është jeta ime! Patjetër që vështirësitë me të cilat po përballeni do të ikin. Pas kësaj here ju do të arrini paqen, pasi armiku nuk do ketë më guxim me ju sulmuar. Rezistoni fitorja dhe triumfi është i yni."** Këto fjalë u bënë një burim frymëzimi për sahabët e ndritur, të cilët duke harruar urinë dhe lodhjen luftuan deri ne fund me gjithë shpirt. Ata nuk lejuan asnjë armik të kalonte hendekun.

Njëri nga sahabët më të shquar, Sad bin Muadhi (Allahu qoftë i kënaqur me të), gjatë betejës tregoi një trimëri të madhe. Gjatë luftës, ai u godit nga një shigjetë e një idhujtari të quajtur Hibban bin Kais. Shigjeta i preku atij një venë kryesore dhe shkaktoi humbje të madhe gjaku. Ai e kuptoi seriozitetin e plagës, ndaj ai u lut: **"O Zot! Nëse Kurejshët do të vazhdojnë këtë luftë, më dhuro jetë, sepse unë dua ti luftoj ata që i shkaktojnë vuajtje të Dërguarit Tënd. Por, nëse lufta po përfundon, më bëj martir të kësaj beteje. O Allah! Të lutem mos ma merr shpirtin pa parë fundin e Beni Kurejdhës."**

Nga ana tjetër, disa hipokritë, sikur ishte Abdullah bin Ubai, mbanin qëndrim të vakët dhe nuk ju afroheshin hendekut, pra nuk i afroheshin armikut. Për më tepër,

[230] Vâkıdî, Megâdhî, I, 463.

ata përpiqeshin të dobësonin moralin e muslimanëve dhe ti përçanin ata duke ju thënë: "Muhammedi na premton thesaret e Kajserit dhe Kisras! Ndërkohë që ne jemi të ngujuar në një hendek dhe nga frika nuk mund të lëvizim as andej as këndej. Allahu dhe i Dërguari i Tij nuk bëjnë gjë tjetër veçse na vështirsojnë!" Madje në raste të tensionuara, me pretkstin se duhet të mbronin familjet e tyre ata largoheshin nga pozicionet e tyre. Këto veprime të hipokritëve ishin një tjetër sfidë për muslimanët.

"Pasha Allahun, në duart e të Cilit është jeta ime! Patjetër që vështirësitë me të cilat po përballeni do të ikin. Pas kësaj here ju do të arrini paqen, pasi armiku nuk do ketë më guxim me ju sulmuar. Rezistoni fitorja dhe triumfi është i yni."
Hadith

Ushtria idhujtare, duke përdorur të gjithë fuqinë e saj, përpiqej të thyente mbrojtjen e sahabëve. Por përballë qëndresës së tyre heroike, ajo nuk mund të bënte asgjë. Sulmet më të shumta përqendroheshin në pikat më të dobëta të hendekut. I Dërguari i Allahut qëndronte aty dhe inkurajonte sahabët. Luftëtarët muslimanë, me një dëshirë të madhe për të qenë pranë tij, tregonin guxim të pashoq. Për një moment, idhujtarët filluan të qëllonin me shigjeta drejt çadrës së të Dërguarit të Allahut. Ai mbante një mburojë dhe një helmetë për mbrojtje dhe qëndronte para çadrës duke udhëhequr sahabët. Muslimanët e zjarrtë rendnin për të zmbrapsur armikun. Sa herë që përpiqej të sulmonte nga ndonjë vend të dobët shabët menjëherë i zmbarpsin ato. Kështu në një gjëndjë të zjarrtë lufta zgjati deri vonë në mbrëmje. Gjatë kësaj kohe, për shkak të betejës sahabët u ankoheshin se nuk kishin mundur të falnin namazet. I Dërguari i Allahut, i prekur thellë, tha: **"Betohem se as unë nuk kam mundur ta fal namazin."** Kur ra nata muslimanët me një sulm të fuqishëm e zmbrapsën ushtrinë idhujtare, të cilët u shpërndanë dhe u tërhoqën në kampet e tyre. Ndërsa sahabët u mblodhën pranë të Dërguarit të Allahut. Në atë moment, edhe pse zakonisht nuk bënte mallkime, i Dërguari i Allahut tha: **"Ashtu siç na penguan të falim namazin deri në perëndim të diellit, Allahu mbushtë shtëpitë, stomakët dhe varret e tyre me zjarr!"** Më pas, së bashku me sahabët falën namazet që kishin mbetur pa u falur (drekën, ikindinë dhe akshamin) dhe e përfunduan me faljen e jacisë.

O Allah Mposhti Idhujtarët

Idhujtarët pasi kuptuan se gjatë ditës nuk mund t'i mundnin myslimanët, vendosën që me të njëjtën intensitet të organizonin sulme natën. Sipas tyre, për të mposhtur myslimanët, kjo ishte mënyra e vetme. Ata, duke bashkëpunuar me hebrenjtë e fisit Kurejdha dhe duke organizuar bastisje natën, filluan që menjëherë të zbatonin këtë plan. Paganët e ndanë ushtrinë e tyre në grupe dhe filluan sulme të njëpasnjëshme. Kjo situatë vazhdoi për ditë të tëra. Pavarësisht nga uria, pagjumësia dhe lodhja, Profeti i dashur dhe shokët e tij trima vazhduan mbrojtjen. Ata nuk lejuan asnjë ushtar armik të kalonte përtej hendekut. Kjo mbrojtje heroike ishte më e frikshme, më e ashpër, më e vështirë dhe më e lodhshme se të gjitha betejat e mëparshme. Ndërkohë ushtria pagane filloi të përballej me mungesë ushqimi. Kuajt dhe devetë e tyre, duke mos gjetur asnjë grusht bari për të ngrënë, filluan të ngordhnin. Për këtë arsye, komandanti i tyre, Dırar bin Hattab, për të siguruar ushqime dërgoi një njësi drejt hebrenjve të Kurejdhas.

Hebrenjtë, që kishin vënë gjithçka në dispozicion të paganëve, dërguan menjëherë njëzet deve të ngarkuara me grurë, elb, hurma dhe kashtë për kafshët. Por kur po ktheheshin Dırari dhe ushtarët e tij plot gëzim, në Kubasë u përballën me një grup sahabësh (shokë të Profetit alejhi selam). Pas një përplasjeje të përgjakshme

paganët duke lënë devetë e ngarkuara me ushqime, u detyruan të tërhiqeshin. Tashmë gezimi kishte kaluar tek sahabët, të cilët kur i dorëzuan devetë e ngarkuara Profetit të tonë dashur, prej të cilit moren shumë lutje dhe bekime.[231]

I dashuri i Universit, njëkohësisht Profeti ynë i dashur (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të), gjatë kësaj lufte të ashpër njëmujore, ndiente dhembshuri të madhe për shokët e tij të lodhur e të uritur. Ai u tregonte atyre dashuri dhe dhembshuri më të madhe se ajo e baballarëve të tyre. Ndërsa shihte përpjekjet mbinjerëzore të sahabëve, ai vendoste ballin në sexhde dhe lutej për ta duke thënë: **''O Ti që i përgjigjesh nevojtarëve të dëshpëruar! O Allah që dëgjon dhe i ndihmon ata që janë të pafuqishëm e të pashpresë! Ti e di dhe e sheh gjendjen time dhe të shokëve të mi. O Zot! Bëji pabesimtarët të mposhtur, përçaj radhët e tyre dhe na dhuro neve ndihmën dhe fitoren Tënde!''** Profeti ynë i dashur gjatë ditëve të fundit të luftës e përsëriste shpesh këtë lutje.

Paganët, tashmë të dëshpëruar nga uria dhe mungesa e ushqimit, përpiqeshin me të gjitha forcat e tyre që të zhduknin myslimanët. Në një prej këtyre netëve, një njeri nga ushtria pagane, zemra e të cilit ishte ndriçuar me dashurinë për Islamin, erdhi te Profeti ynë i dashur. Ky ishte Nuaim bin Mesud nga fisi Gatafan, i cili tha: 'O i Dërguar i Allahut! Kam ardhur për të dëshmuar se Allahu është Një dhe se ti je i Dërguari i Tij. Me nder jam bërë mysliman, deri tani kam luftuar kundër jush, por tani do të luftoj kundër pabesimtarëve. Çfarëdo që të më urdhëroni, jam gati ta bëj! Askush nga fisi im nuk e di që unë jam bërë mysliman.' Profeti aljehi selam i tha: **'O Nuaim! A mund të futesh mes pabesimtarëve dhe të mbjellësh përçarje mes tyre?'** Numan me plot entuziazëm i tha; 'O i Dërguar i Allahut! Me ndihmën e Allahut, unë mund t'i përçaj ata. Por në të tilla raste a mund të them çfarë të dua?' Profeti i tha: **'Lufta është hile. Thuaj ç'të duash.**'"

Nuajm bin Mesudi fillimisht shkoi tek hebrenjtë e fisit Kurejdha dhe u tha: "Ju e dini mirë dashurinë dhe përkushtimin tim ndaj jush. Por, çfarëdo që të bisedojmë, le të mbetet mes nesh. Askush nuk duhet ta dijë." Hebrenjtë ju betuan duke i thënë: "Askush nuk do ta dijë atë që ti do të na e thuash." Pasi ju mori beën hebrenjëve Nuajmi ju tha: "Çështja e këtij njeriu (duke iu referuar Profetit alejhi selam) është një fatkeqësi e madhe. E dini çfarë u bëri ai banorëve të fiseve Beni Nadir dhe Beni Kajnuka. Të gjithë e patë sesi ata u dëbuan nga vendbanimet e tyre. Tani, kurejshët dhe fisi Gatafan po luftojnë kundër myslimanëve, dhe ju po i ndihmoni ata. Mirëpo pas kaq ditësh beteje, ende nuk kemi arritur asnjë rezultat. Nëse situata vazhdon kështu, dijeni se rrethimi do të zgjasë edhe më shumë. Por mallrat, pronat, vendet dhe familjet e kurejshëve dhe të fisit Gatafan nuk janë këtu, sikur janë tuajat. Nëse ata do ta fitojnë këtë luftë, do të mbledhin plaçkat dhe do të largohen. Por nëse humbasin, do të tërhiqen dhe do t'ju lënë vetëm për vetëm. Ju për përballë myslimanëve nuk keni as forcë dhe as kapacitet. Situata aktuale tregon qartë se myslimanët po shkojnë drejt fitores. Nëse ndodh siç parashikoj, ata për shkak të tradhtisë që ju i bëtë nuk do t'ju kursejnë dhe do t'ju ndëshkojnë me vrasje. Për këtë arsye, ju duhet të merrni masa sa më parë!"[232]

Fjalët e Nuajmit i bënë shkak që Hebrenjtë ti kaploi frika dhe paniku. Ndaj ata kërkuan prej tij duke i thanë: ''O Nuajm! Ti je miku ynë dhe deri më sot ti na ke orjentuar nga e duhura. Tani na thuaj tani çfarë masash duhet të marrim." Tashmë Nuajmi e kishte marrë atë që priste ndaj ai ju tha: "E vërteta është se: Pa ju marrë

[231] Vâkıdî, Megâdhî, I, 467.

garancinë mushrikëve mos hyni në luftë me myslimanët! Bisedoni me idhujtaret mekkas dhe thoni atyre se ne nuk do të hyjme në luftë kunder myslimanëve derisa ju të na lini peng disa prej liderëve të kurejshëve dhe të fisit. Kjo do bëhet shkak që, derisa këto pengje të jenë me ju, mekkasit nuk do mund të largohen nga lufta."

"O Allah! Të falënderoj për mëshirën Tënde ndaj meje dhe shokëve të mi."
Muhammedi a.s.

Hebrenjtë e pranuan këtë sugjerim të Nuajmit si një masë e duhur për to, ata e falënderuan Nuajmin duke e percjellur ate me nderime. Nuajmi u largua nga hebrenjtë dhe shkoi në kampin e kurejshëve ku i tha komandantëve të tyre: "Ju e dini armiqësinë time ndaj Muhamedit, por edhe se sa shumë ju dua juve. Unë sapo kam marr një lajm dhe për shkak të miqësisë sonë mendoj se këtë lajm duhet ta ndaj me ju." Kurejshët i kapi meraku, faktikish në luftë çdo lajm është i rëndësishm. Për këtë shkak mushrikët i thanë Nuajmit që të nadnte lajmin me to. Nuajmi i tha mushrikëve se "Pa u betuar se ju nuk do t'i tregoni askujt! Unë nuk ju them ju asgjë "Ata ju betuan dhe i thanë me padurim: "O Nuajm! Pa na thuaj, se po të dëgjojmë." Atëherë Nuajmi vazhdoi: "Dijeni se hebrenjtë e Kurejdhas janë penduar për aleancën që bënë me ju dhe i kanë dërguar lajm Muhamedit ku i kanë thënë atij se: 'Ne do të marrim peng disa nga të parët e kurejshëve dhe të Gatafanit. Sapo ti marrim ata pengje do jua dorëzojmë juve dhe më pas do të bashkohemi me ju dhe derisa ti shkatërrojmë plotësisht idhujtarët do të luftojmë krah jush. Prej jush nuk do të kërkojmë anjë shpërblim mjafton që ju të mos prekni vëllezërit tanë nga fisi Nadir!' Nuajmi vazhdoi duke ju thënë atyre se kishte dëgjuar që Muhamedi (alejhi selam) e kishte pranuar këtë ofertë të hebrenjëvë! Ndaj nëse hebrenjtë kërkojnë pengje prej jush, kurrë mos ia jepni! Sepse ata do t'ju vrasin të gjithëve. Nëse nuk më besoni mbajeni këtë lajm të fshëhur dhe mos i tregoni askujt këto fjalë. Kur të vijnë ata të kërkojnë pngjet atëherë do e mësoni realitëtin!" Kurejshët u shqetësuan shumë nga ky lajm, ndaj ata të nesërmen i dërguan një lajm fisit Kurejdha duke ju thënë atyrë së: "O Paria e Fisit Kurejdha! Qëndrimi ynë këtu po bëhet shumë i vështirë. Moti është i të ftohtë, kafshët tona po ngordhin nga uria. Ndaj ne duhet të përgatitemi mirë sonte që nesër të sulmojmë Muhammedin me tërë fuqinë tonë." Mirëpo fisi i Beni Kurejdhas ju përgjigjën kurejshve se: "O Pari e Mekkas! Ne nuk do të luftojmë përkrah jush deri sa ju të na jepni peng disa prej të parëve tuaj. Nëse rrethimi zgjat dhe ju nuk mund të vazhdoni më luftën, no do të na braktisni në duart e Muhamedit (alejhi selam). Por nëse na jepni si siguri pengjet që ju kërkojmë, atëherë ju nuk do të mund të na braktisni!"

Lajmi që hebrenjët kërkojnë pengje arriti shpejt tek komandanti i kurejshëve, të cilët thanë: " Paska të drejtë Nuajmi!" Dhe duke i dërguar një tjetër lajmëtarë fisit hebre Beni Kurejdha i thanë atyre se: "Ne nuk do t'ju japim ju as edhe një burrë peng. Nëse nesër luftoni me ne, mirë. Nëse jo, ne do të tërhiqemi dhe ju do të mbeteni vetëm përballë Muhamedit dhe shokëve të tij!" Edhe kur hebrenjtë e Kurejdhas dëgjuan këtë përgjigje, thanë: "Nuajmi kishte të drejtë!" Dhe "Atëherë ne nuk do të luftojmë me ju kundër myslimanëve!" ju përgjigjën ata. Tashmë hebrenjtë i shkëputën nga mushrikët edhe mushrikët nuk i kishin më besë hebrenjëve ndaj frika ju pushtoi zemrat e të dyja palëve.

Nga ana tjetër Pejgamberi alejhi selam po mbante të motivuar shabët që ata të mos tregonin ndonjë dobësi në betëjë që armiku mund të përfitontë. Nuk vonio

[232] Ibni Hishâm, Sîret, II, 228; Vâkıdî, Megâdhî, I, 481; Suheylî, Ravdu'l-unf, III, 433; Kettânî, Terâtîb-ul-idâri yye, I, 543.

shumë kur erdhi Xhebraili alejhi selam tek Profeti alejhi selam dhe i dha lajmin atij lajmin mirë se së shpëjti Allahu me një stuhi të fortë do ti shkatërronte idhujtarët. Kur mori këtë lajm, Profeti i dashur ra në gjunjë dhe ngriti duart drejt qiellit, duke thënë: **"O Allah! Të falënderoj për mëshirën Tënde ndaj meje dhe shokëve të mi."** Pastaj ai ua dha këtë lajm të mirë shokëve të tij.

Nata kishte ardhur një errësirë e thellë mbuloi gjithçka dhe një i ftohtë i tmerrshëm, i shoqeruar nga një erë e fortë, përfshiu gjithçka. Më vonë Huzejfe bin Jeman e rrëfen këtë natë si më poshtë: "Ishim në një natë të errët që kurrë më parë nuk kisha parë një errësirë të tillë. Atë natë së bashku me errësirën, një erë e fuqishme dhe një zhurmë e ngjashme me bubullimat shpërtheu mbi ne. Profeti alejhi selam na tha se armiku kishte rënë në panik dhe në mes tyre mbizotërontë një mosmarrëveshje. Ne ishim aq të lodhur dhe të uritur, sa nuk mund të ngriheshim nga vendi. Më pas I Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) u ngrit për të falur namaz dhe një pjesë të natës e kaloi duke u falur. Pas namazit u kthye nga ne dhe tha: **"A ka ndonjë prej jush që do të shkojë te ushtria e idhujtarëve dhe të vëzhgojë gjëndjen e tyre? për atë që do të shkoi në vëzhgim do të kërkoj prej Allahut të Madhërishëm që ai të jetë shoku im në Xhenet."** Për shkak të të ftohtit dhe urisë, askush nuk u ngrit. Atëherë i Dërguari i Allahut erdhi pranë meje. Kur erdhi ai, unë prej të ftohtit dhe urisë isha i ulur mbi gjunjë. I Dërguari i Allahut mu afrua dhe duke më prekur mbi supe më pyeti: **"Kush je ti?"**: "Unë jam Huzejfeja, o i Dërguari i Allahut" iu përgjigja. Atëherë I Dërguari i Allahut më tha: **"O Huzejfe! Shko dhe shiko çfarë po bën ai popull. Pastaj kthehu dhe më trego! Derisa të kthehesh, mos qëllo as me shigjetë, as me gurë, as me shpatë e as me shtizë. Mos u tremb se derisa të kthehesh këtu, nuk do të vuash as nga të ftohtit apo të nxehtit, as nuk do të kapesh peng dhe as nuk do të dëmtohesh nga askush."** Unë pa hezituar mora shpatën dhe harkun tim dhe u bëra gati për të shkuar atje. Kur unë isha duke ikur I Dërguari i Allahut u lut për mua: **"O Zot! Mbroje atë nga përpara dhe nga pas, nga e djathta dhe e majta, nga lart dhe nga poshtë!"**

Une nisa të eci drejt idhujtarëve, por kur po shkoja drejt tyre betohem se nuk ndieva as frikë, as të ftohtë dhe as ndonjë shqetësim tjetër. Më në fund, arrita në kampin e idhujtarëve. Udhëheqësit dhe të parët e tyre ishin mbledhur rreth një zjarri për t'u ngrohur. Ebu Sufjani ju thoshte se: "Duhet të largohemi nga këtu." Më erdhi në mendje ta vrisja aty për aty. Nxora një shigjetë nga çanta dhe e vendosa në hark dhe duke përfituar nga drita e zjarrit, u përgatita ta qëlloja. Por, pikërisht kur po bëhesha gati të lëshoja shigjetën, m'u kujtua urdhri i të Dërguarit të Allahut që: "Të mos lija anjë gjurmë derisa të kthehesh te ai." Ndaj hoqa dorë nga ideja për ta vrarë Ebu Sufjanin. Më pas më lindi një guxim i madh brenda vetes. U afrova pranë tyre dhe u ula afër zjarrit. Ndërkohë, një erë e fuqishme, që ishte një nga ushtritë e padukshme të Allahut (engjëjt), filloi të bënte punën e saj mbi ta. Era përmbyste gjithçka: enët, zjarret po shuheshin dhe çadrat po ju shembeshin mbi kokë. Ebu Sufjani u ngrit dhe ju tha: "Midis nesh mund të ketë spiunë dhe vëzhgues. Kini kujdes dhe sigurohuni që ta dini kush është pranë jush! Çdokush le të marrë dorën e atij që ka pranë dhe ta pyesë për emrin e tij."

Ebu Sufjani dukej se kishte ndjerë praninë e një të huaji midis tyre. Menjëherë, shtriva duart dhe kapa duart e dy personave pranë meje, një në të djathtë dhe një në të majtë. I pyeta për emrat e tyre para se ata të më pyesnin mua, kështu duke shmangur që ata të mos më zbulonin. Pastaj Ebu Sufjani i foli ushtrisë së tij: "O

kurejshë! Tashmë po duket qartë që ky nuk është më një vend për të qëndruar. Kuajt dhe devetë po ngordhin. Uria ka pushtuar çdo gjë. Era e fortë na ka shkatërruar gjithçka. Çohuni dhe ikim menjëherë! Ja, unë po largohem i pari." Dhe hipi në devenë e tij dhe u nis drejt Mekkas. Kështu në një gjendje të mjerueshme ushtria idhujtare u shpërbë dhe filloi të lëvizte drejt Mekës. Kur ata po iknin me të katërta mbi ta po vërshontë kumi, rëra dhe guralecat e shkretëtirës.[233]

"Tani është radha juaj. Dijeni se që tani e tutje, Kurejshët nuk do të guxojnë të vijnë më kundër jush."
Muhammedi a.s.

Pasi ushtria e idhujtarëve u tërhoq, edhe unë u nisa drejt të Dërguarit të Allahut (paqja qoftë mbi të). Në gjysmën e rrugës, më dolën përpara njëzet kalorës me çallma të bardha (melekë), të cilët më thanë: "**Jepi lajmin të Dërguarit të Allahut: Allahu i Madhërishëm ka shkatërruar armikun.**" Kur u ktheva te i Dërguari i Allahut, ai ishte mbi një qilim duke u falur. Por, sapo u ktheva, të ftohtit dhe dridhjet që kisha përpara nisjes më pushtuan sërish. I Dërguari i Allahut, pasi mbaroi namazin, më pyeti për lajmin që kisha sjellë. I tregova për gjendjen e mjerueshme në të cilën kishte rënë ushtria e idhujtarëve dhe për tërheqjen e tyre. I Dërguari i Allahut u gëzua shumë dhe buzëqeshi.

Ishim të pagjumë prej ditësh. I Dërguari i Allahut më mori pranë vetes, dhe një cep të qilimit që kishte mbi vete ma hodhi edhe mua dhe kështu e kaluam atë natë. Në agim kur zbardhi dita, pamë se ushtria e idhujtarëve nuk ishte më aty. Një erë e fortë i ndoqi ata nga pas deri afër Mekës. Njëkohësisht vazhdimisht ata dëgjuan pas vetes tekbiret (thirrjet "Allahu Ekber") e gëzimit të sahabëve. Pasi Kurejshët u arratisën dhe e braktisën fuhshë betejën edhe fiset e tjera idhujtare që kishin ardhur me ta e braktisën Medinën. Ata u zhytën në trishtim dhe hidhërim për këtë disfatë të madhe që ata kishin përjetuar në Hendek. Ndërkohë, Zotëria i Krijesave (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) dhe shokët e tij të lavdishëm po i binin në sexhde falënderimi ndaj Allahut të Madhërishëm. Më pas luftëtarët e Allahut nën thirrjet: **"Allahu Ekber! Allahu Ekber!"** duke lënë pas gjatë dëshmorë u kthyen drejt Medinës,

Rrugët e Medinës u mbushën me fëmijë, të cilët dolën për të pritur Sundimtarin e Krijesave (paqja qoftë mbi të), si dhe baballarët, xhaxhallarët, dajallarët dhe vëllezërit e tyre të nderuar. I Dërguari i Allahut, me buzëqeshjen e tij, iu përgjigjej përshëndetjeve të tyre.

Allahu i Madhërishëm për betejën e Hendekut shpalli në Kuran këto ajete: **''Dhe Allahu i përzuri ata që mohuan me atë mllefin e tyre, (dhe) ata nuk përfituan asnjë mirësi (forcim të besimit, dashuri tek Allahu, ose qoftë edhe plaçkë lufte). Allahu u mjaftoi besimtarëve në luftë. Allahu është gjithnjë Fuqiplotë, i Gjithëfuqishëm (për të vendosur Vullnetin e Tij).''** (Ahzab, 33:25). Dhe ajeti tjetër**; ''O ju që keni besuar! Përkujtoni Mirësinë e Allahut mbi ju, atëherë kur erdhën kundër jush ushtri (të mëdha) dhe Ne dërguam kundër tyre erë dhe forca që ju nuk i shihnit dot** (melekë të dërguar nga Allahu në luftën e "Lidhjes së Madhe" kur u bashkuan forca të mëdha nga i gjithë Gadishulli Arab kundër muslimanëve në Medine)**. Dhe Allahu është kurdoherë Gjithëvëzhgues për gjithçka që ju bëni.''** (Ahzab, 33:9) Ndërsa i dashuri i Allahut ju tha shabëve: **"Tani është radha juaj. Dijeni se që tani e tutje, Kurejshët nuk do të guxojnë të vijnë më kundër jush."**

[233] Vâkıdî, Megâdhî, I, 489.

BETEJA E BENI KUREJDHA

Pasi Muhamedi (paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të), u kthye në Medinë, para pas Betejës së Hendekut, ai shkoi në shtëpinë e Aishes dhe kur po hiqte armët dhe parzmoren e luftës erdhi një kalorës i armatosur në formën e Dihje El-Kelb-it. kalorësi që erdhi ishte Xhebraili (a.s.) i cili tha:**"O i Dërguari i Allahut! Allahu i Plotfuqishëm të urdhëron të marshosh menjëherë kundër fisit të Beni Kurejdhës!"** Me këtë urdhër hyjnor, Profeti thirri Bilalin dhe e urdhëroi atë që t'u njoftonte sahabëve që te mblidheshin.

Kur u mblodhen shabët i Dërguri i Allahu ju tha; "**O shokët e mi! Ngrihuni dhe hipni mbi kuajt dhe devetë tuaja! Kush i bindet këtij urdhri, namazin e ikindisë le ta falë në territorin e Beni Kurejdhës."** Më pas Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) u vesh përsëri me parzmoren dhe armët, e vuri helmetën mbi kokë, hodhi mburojën në shpinë dhe mori shtizën në dorë. Profte a.a. hipi mbi kalë dhe kur u bashkua me ushtrinë e tij ia dorëzoi flamurin e Islamit Aliut r.a. të cilin e ngarkoi si pararojë të kalasë së Beni Kurejdhës. Fisi hebre Beni Kurejdha banonte në juglindje të Medinës dhe kur u nis ushtria drejt tyre Profeti alejhi selam në Medine, si përgjegjës, la Abdullah ibni Umm-i Mektûm.[234]

Ushtria Islame, duke e pasur Profetin në krye, u nis drejt kalasë duke thirrur tekbire: **"Allahu Ekber! Allahu Ekber!"**. Rrugës ata u takuan me antarët e Fisit Gani, të cilët ishin të armatosur dhe prisnin ardhjen e Profetit alejhi selam. Ata i treguan Profetit se kishin parë një kalorës me një mushkë të bardhë dhe një mbulesë kadife mbi të. Profeti ju tha se: **"Ai është Xhebraili. Ai është dërguar për të tronditur kalatë e Beni Kurejdhës dhe për të mbjellë frikë në zemrat e tyre."**

"O shokët e mi! Ngrihuni dhe hipni mbi kuajt dhe devetë tuaja! Kush i bindet këtij urdhri, namazin e ikindisë le ta falë në territorin e Beni Kurejdhës."
Muhammedi a.s.

Numri i ushtrisë islame arriti në tre mijë ushtarë. Para se ajo të mbërrinte te kalaja Aliu r.a. vendosi flamurin përballë kalasë, shenjë kjo qe tregonte fyerje për banorët e saj. Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) fillimisht i ftoi ata të pranonin Islamin dhe më pas i kërkoi që të dorëzoheshin duke iu nënshtruar urdhrit të Allahut dhe të Dërguarit të Tij. Por ata i refuzuan të dyja kërkesat e Profetit alejhi selam. Pas refuzimit të tyre, Profeti urdhëroi Sa'd ibn Ebi Vakkasin dhe shigjetarët që ata të fillonin sulmin kundër kalasë. Shigjetarët e nisen sulmin duke thirrur tekbir. Banorët e kalasë iu përgjigjën me gurë dhe shigjeta, por nuk guxuan të dilnin jashtë saj. Tradhtia dhe mohimi i tyre i profetësisë së Muhamedit (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) ishin motivet kryesore të këtij konflikti që tasmë ishte kthyer ne luftë.

Rrethimi i kalasë vazhdonte, shabët nuk lejonin as zogjtë me fluturuar mbi kala. Mirëpo brenda ushtrisë islame kishte hipokritë (munafikë) që fshehurazi i dërgonin lajme banorëve të kalasë së Beni Kurejdhës. Hipokritët i thonin atyre se:"Mos u dorëzoni! Edhe nëse ju kërkohet të largoheni nga Medina, mos pranoni! Nëse vazhdoni të luftoni, ne do t'ju ndihmojmë me gjithë forcën tonë dhe nuk do t'ju lëmë vetëm. Edhe nëse ju dëbojnë nga Medina, ne do të largohemi bashkë me ju."Këto lajme të hipokritëve u dhanë çifutëve të kalasë një shpresë të re për rezistencë. Por, kur një muaj kaloi dhe asnjë ndihmë nuk erdhi nga munafikët, zemrat e tyre u mbushën me frikë dhe ata u dëtyrun të negocionin për një marrëveshje.

[234] İbni Hishâm, Sîret, II, 234; Vâkıdî, Megâdhî, I, 497; İbni Sa'd, Tabakât, II, 74; Suheylî, Ravd-ul-unf, III, 436.

Beteja e Beni Kurejdha

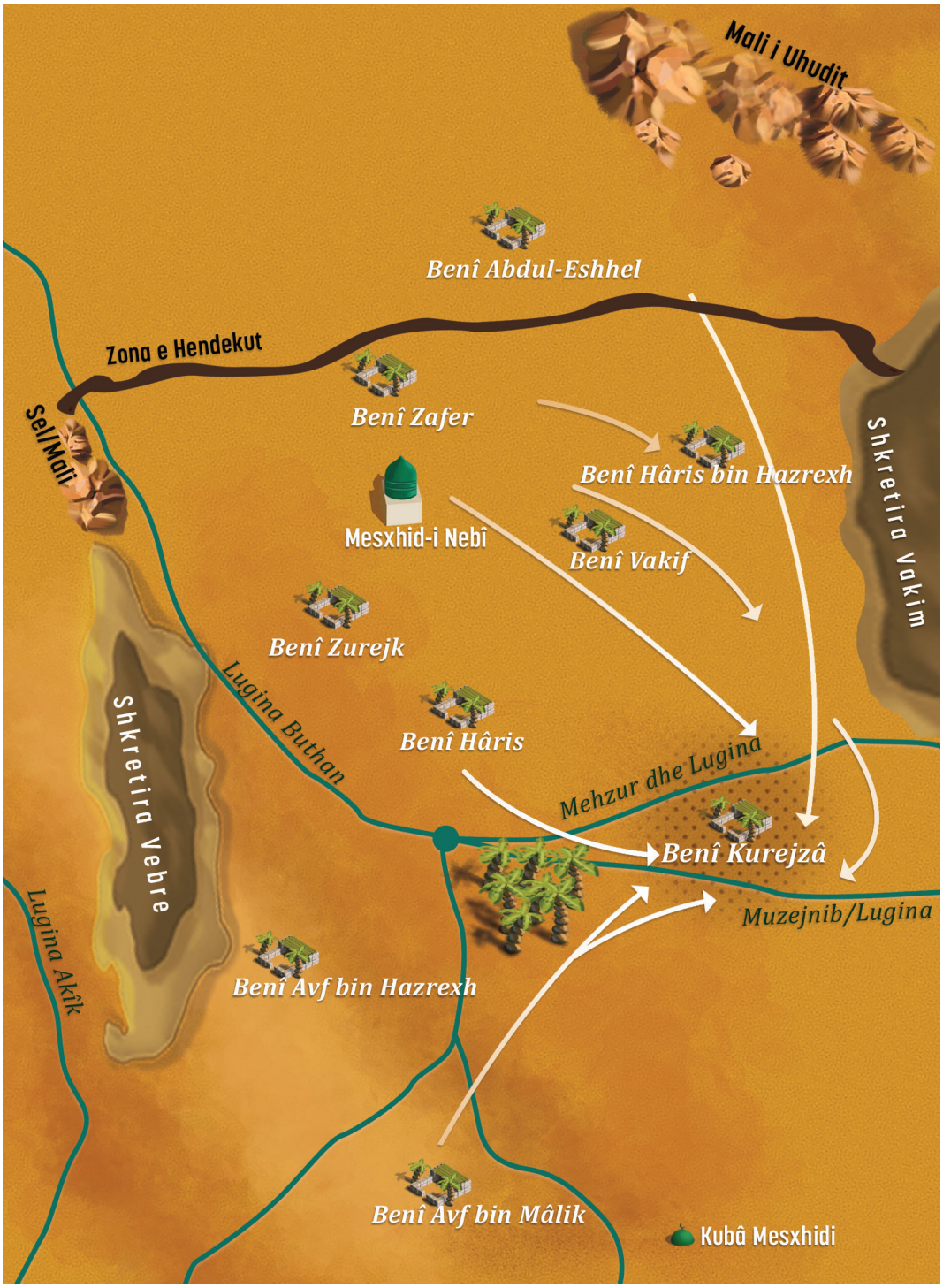

"Jo! Nuk ka rrugë tjetër përveç se t'i nënshtroheni plotësisht vendimit tim dhe të dorëzoheni pa kushte!"
Muhammedi a.s.

Një nga udhëheqësit e tyre, i quajtur Nebbash bin Kajs, shkoi te Profeti Muhamed (paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të) dhe i tha:"O Muhamed! Na trego të njëjtën mëshirë që tregove ndaj fisit të Beni Nadirit. Pasuria dhe armët tona janë të tuat, vetëm mos derdh gjakun tonë. Na lejo të largohemi nga këtu me gratë dhe fëmijët tanë dhe lejo që çdo familje të marrë me vete një ngarkesë deveje, përveç armëve."Profeti (paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të) iu përgjigj:"**Jo! Nuk e pranoj këtë ofertë!**"Atëherë Nebbashi propozoi që:"Ne jemi të gatshëm të heqim dorë nga marrja e pasurisë, vetëm mos na vrit! Na lejoni të marrim gratë dhe fëmijët tanë."Profeti alejhi selam edhe këtë nuk e pranoi dhe i tha:"**Jo! Nuk ka rrugë tjetër përveç se t'i nënshtroheni plotësisht vendimit tim dhe të dorëzoheni pa kushte!**"Pasi e pa Nebbashi që nuk ka rrugë tjetër u kthye në kala dhe i tregoi popullit të tij për bisedimet që pati me Profetit alejhi selam.[235]

Banorët e kalasë sapo mësuan që Nebbashi nuk ishte arritur ndonjë marrëveshje ranë në dëshpërim dhe trishtim të thellë. Lideri i tyre, Ka'b bin Esedi u kthye drejt tyre dhe tha:"O populli im! Siç e shihni, një fatkeqësi e madhe na ka goditur. Anda ne sot nuk kemi rrugë tjetër vetëm se të zgjedhim njërën prej ketyre; Propozimin i parë; ''pranojeni fenë e tij dhe besoni në profetësinë e tij! Për Zotin, të gjithë ne e dimë se ai është i dërguari i Allahut, të cilin e kemi përshkruar në librat tanë. Nëse i besojmë atij, do të shpëtojmë jetët tona, gratë tona, fëmijët tanë dhe pasurinë tonë. Arsyeja e vetme që nuk e pranojmë është xhelozia jonë ndaj arabëve dhe fakti që ai nuk është nga pasardhësit e Izraelit. Por kjo është vendim i Allahut. Prandaj, le ta pranojmë profetësinë e Muhammedit alejhi selam!''

Jahuditë unanimisht e refuzuan dhe i thanë:"Jo! Nuk do ta pranojmë kurrë atë dhe nuk do të ndjekim askënd tjetër përveç vetes sonë!"Pas inatit dhe xhelozisë së jahudive Kabi vazhdoi duke thënë propozimin e dytë;"Atëherë, të gjithë të vrasim gratë dhe fëmijët tanë, që të mos kemi më asgjë për të menduar, dhe më pas të luftojmë me të deri në vdekje!"Por jahuditë e refuzuan edhe këtë propozim të Kabit. Tashmë Kabi e pa së nuk ka rrugë tjetër dhe propozoi alternativën e tretë:"Atëhere ju e dini që kjo natë është nata e së Shtunës. Myslimanët e dinë që ne nuk luftojmë natën e së Shtunës, kështuqë ata sonte nuk prensin sulm nga ne. Por ne duhet ta shfrytëzojmë këtë, ndaj të nxjerrim shpatat tona, dhe të dalim të gjithë bashkë që ti sulmojmë në befasi. Kjo është e vetmja mundësi që në mund të kemi sukses!"Por edhe këtë herë jahuditë refuzuan, duke thënë:"Ne nuk mund të thyejmë ligjin tonë të shenjtë, ndaj ne asesi nuk loftojmë të Shtunën!"Jahuditë dilinin në luftë prej frikës, jo se ata do i rrinin në besë librit të tyre. Sepse kur vinte puna për interesa ata i shkilnin të gjitha shenjtëritë e tyre.

Prej fisit hebre vetëm tre njerëz e pranuan këshillën e parë të Ka'b-it dhe u bënë myslimanë. Ata ishin Esid, Thalabe dhe kushëriri i tyre Esed. Ata dolën nga kalaja dhe u bashkuan me myslimanët.[236]

Hebrenjtë pas çdo konsulence që bënin me njëri-tjetrin kishin kontradita dhe nuk arrinin të merreshin vesh që të dilinin me një objektivë të përbashkët. Ndaj ata në fund nuk patën rrugë tjetër dhe ngritën flamurin e dorëzimit. Kur ngritën flamurin e dorëzimit kërkuan që Profeti Muhamed (paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të) të caktonte një gjykatës për të vendosur mbi fatin e tyre. Atëherë Profeti

[235] Vâkıdî, Megâdhî, I, 460.

(paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të) ju tha:**"Zgjidhni cilindo nga shokët e mi, që ju e dëshironi si gjykatës."**Ata i thanë:"Ne pranojmë gjykimin e Sa'd bin Muadh-it."

Profeti (paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të) urdhëroi që Sa'd bin Muadh-i të vinte për të dhënë vendimin. Në atë kohë, Sa'd bin Muadh ishte i plagosur rëndë nga një plagë e marrë gjatë betejës së Hendekut dhe po trajtohej në një tendë pranë Xhamisë së Profetit. Ai u soll në kalanë e Beni Kurejdhës. Gjatë rrugës, Sa'd thoshte:"Pasha Allahun, unë nuk do të shqetësohem për fjalët e atyre që më qortojnë në rrugën e Allahut!"Dhe kur arriti para Profetit (paqja qoftë mbi të), Profeti i tha:"O Sa'd! Ata kanë pranuar të dorëzohen sipas gjykimit tënd. Ndaj ti sot duhët të gjykosh me vendimin tënd për to."Sa'd tha:"Jeta ime qoftë flijim për ty, o i Dërguar i Allahut! Vendimi më i drejtë është ai i Allahut dhe i Dërguarit të Tij."Profeti (paqja qoftë mbi të) iu përgjigj:"Allahu të ka caktuar ty për të dhënë gjykimin mbi ta."

Pas kësaj, Sa'd mori nga hebrenjtë një betim të prerë se do të pranonin vendimin e tij. Më pas para të gjithëve, ai shpalli këtë vendim:"Vendimi im është që të gjithë burrat e rritur të ekzekutohen, gratë dhe fëmijët të merren rob, ndërsa pasuria e tyre të ndahet mes myslimanëve."Mirëpo këtë vendim e priti një heshtje e rëndë. Hebrenjtë nuk e kundërshtuan, sepse në librat e tyre të shenjtë ishte e shkruar një ndëshkim i ngjashëm për ata që tradhëtonin besën e dhënë dhe silleshin me armiqësi.

Ne librin e hebrenjëve shkruhej;"Kur të shkojë lufta në një qytet, ftoji ata në paqe. Nëse pranojnë dhe hapin portat, ata do të paguajnë taksë dhe do të jenë në shërbimin tënd. Nëse refuzojnë dhe vendosin të luftojnë, rrethoji. Nëse Allahu të jep fitore, vrite të gjithë burrat, ndërsa gratë, fëmijët dhe pasurinë merr si plaçkë lufte. ''Pasi dëgjoi këtë vendim, Profeti Muhamed (paqja qoftë mbi të) e përgëzoi Sa'd bin Muadh-in, duke thënë: "**Ti ke dhënë një gjykim që përputhet me vendimin e Allahut që Ai e ka shkruar mbi Levhi Mahfudh."**

"O Allah! Sadi luftoi në rrugën Tënde dhe e besoi Dërguarin Tënd. I jep lehtësi!"
Hadith

Hebrenjtë nuk patën asnjë argument për ta kundërshtuar këtë vendim, sepse ai ishte në përputhje me ligjet e tyre të shenjta. Të gjithë burrat e rritur u lidhë dhe u çuan në Medinë. Ditën tjetër, sipas urdhrit të Profetit Muhamed (paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të), Hazreti Ali dhe Hazreti Zubejri ekzekutuan vendimin. Gratë, fëmijët dhe pasuria u ndanë mes shokëve të Profetit alejhi selam. Kështu që ky fis i fshehtë, tradhtar dhe intrigant, që kishte shkelur të gjitha marrëveshjet dhe kishte tentuar të vriste Profetin që nga fëmijëria e tij, u pastrua nga Medina dhe rrethinat e saj.[237]

Ndër të burgosurat ishte edhe një grua e quajtur Rejhane, e cila pati fatin të përqafonte Islamin. Ajo i takoi pjesës së Profetit Muhamed (paqja qoftë mbi të). Profeti i dha asaj mundësinë të zgjidhte mes qëndrimit në fenë e saj ose pranimit të Islamit. Në fillim, Rejhane tha se dëshironte të qëndronte në fenë e saj dhe u dërgua në shtëpinë e Umm-i Mundhirit. Më vonë, pas këshillave dhe përpjekjeve të Sa'lebe bin Sa'jes, zemra e saj u ngroh ndaj Islamit. Kur ajo pranoi Islamin, Profeti e pyeti: **"A dëshiron të ndjekësh rrugën e Allahut dhe të Dërguarit të Tij? Unë këtë e shoh si më të përshtatshmen për ty."** Rejhane iu përgjigj: "Po, dëshiroj." Profeti Muhamed (paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të) u gëzua shumë nga ky

[236] Ibni Hishâm, Sîret, II, 235; Vâkıdî, Megâdhî, II, 501; Suheylî, Ravd-ul-unf, III, 439; İbni Kesîr, Sire, III, 230..

vendim dhe, për ta nderuar atë, e liroi dhe e mori për grua. Pas martesës, ai i dha mehërin dhe celebrimi u mbajt në shtëpinë e Umm-i Mundhirit. Kështu që, Rejhane (radijallahu anha) fitoi nderin të bëhej një nga Nënat e Besimtarëve dhe një nga gratë e ndershme të Profetit Muhamed (paqja qoftë mbi të).[238]

Shehadeti i Sad Ibni Muadhit

Pas vendimit mbi hebrenjtë e Beni Kurejza, Sad Ibni Muadhi u dërgua përsëri në çadrën e tij. Plaga e tij u rëndua dhe gjendja e tij u përkeqësua. Profeti Muhamed (s.a.v.) shkoi te ai, e përqafoi dhe tha: **"O Allah! Sadi luftoi në rrugën Tënde dhe e besoi Dërguarin Tënd. I jep lehtësi!"** Kur Sadi i dëgjoi fjalët e Profetit, hapi sytë dhe tha: "O i Dërguari i Allahut! Të dërgoj përshëndetje dhe nderime. Dëshmoj se ti je Dërguari i Allahut." Pas kësaj, ata e morën Sadin dhe e çuan në shtëpinë e familjes së tij.

Gjatë natës, gjendja e tij u përkeqësua. Xhibrili (a.s.) shkoi tek Profeti a.s. dhe i tha: **"O i Dërguari i Allahut! Kush prej ndjekësve të tu do të vdesë sonte dhe do të njoftohet nga engjëjt?"** Profeti i pyeti shokët e tij për Sadin dhe ju tha që ai ishte çuar në shtëpi. Profeti a.s. U ngrit dhe i shoqëruar nga disa sahabe, shkoi te Sad bin Muazdhi. Në rrugë, ata u lodhën dhe thanë: "O i Dërguari i Allahut, po lodhemi!" Profeti ju përgjigj: **"Ashtu sikur engjëjt ishin para nesh në varrimin e Hanzallës, ashtu dhe ata do të jenë para nesh në varrimin e Sad bin Muadhit. Ndaj ne nuk do të arrijmë te ai në kohën e duhur."** Kur arritën tek Sadi e gjetën atë të vdekur. Profeti e pa dhe tha: "**O Ebu Amr! I ke shërbyer popullit tënd më së miri. Allahu sot ty të jep mirësi, begati dhe shpërblimin më të madh! Ti mbajte premtimin tënd ndaj Allahut, dhe Allahu do të të japë atë që të ka premtuar."** Kur e dëgjoi këtë nëna e Sadit, duke qarë, recitoi vargje poetike për të.[239]

Si mund të durojë, e mjera nën!
Kërkon durim, qaj për atë që don!

Eslem bin Harithi ka transmetuar se: "I Dërguari i Allahut erdhi në shtëpinë e Sad bin Muadhit. Ne po e prisnim atë tek dera. I Dërguari hyri brenda, duke ecur me hapa të shpejta. Edhe ne ecëm pas tij. Kur i Dërguari i Allahut na bëri me shenjë që të ndalonim, ndaluam dhe u kthyem mbrapsht. Brenda nuk ishte askush tjetër përveç trupit të pajetë të SaDit. I Dërguari i Allahut qëndroi për një farë kohe aty, pastaj doli jashtë. Nga kureshtja, e pyeta: 'O i Dërguari i Allahut! Cili ishte shkaku që ecët me hapa kaq të shpejta?' Ai më tha: '**Nuk kam qenë kurrë në një tubim kaq të madh. (Engjëjt ishin mbushur në atë vend). Një nga engjëjt më mbështeti në krahun e tij dhe vetëm atëherë munda të ulem.'** Më pas duke e përmendur sandın në nofkën e tij tha: '**O Eba Amr! Të qoftë shëndet! O Eba Amr! Të qoftë shëndet!'.** Vdekja e tij e pikëlloi shumë të Dërguarin dhe shokët e tij të nderuar. Të gjithë shokët e Profetit u mblodhën për varrimin e Sad bin Muadhit. I Dërguari i Allahut ia fali namazin e xhenazes dhe e mbajti mbi supe arkivolin e tij. Gjatë bartjes së xhenazes shokët e pyetën: 'O i Dërguari i Allahut! Nuk kemi parë kurrë një arkivol kaq të lehtë për t'u mbajtur!' I Dërguari u përgjigj: ''**Engjëjt kanë zbritur dhe po e mbajnë atë''**

Kur xhenazja po shkonte për në varr, hipokritët u përpoqën ta përqeshnin, duke thënë: 'Sa i lehtë është!' Por Profeti tha: '**Për xhenazen e Sa'd-it zbritën**

[237] Ibni Sa'd, Tabakât, II, 75; Suheylî, Ravd-ul-unf, VI, 294.
[238] İbni Hishâm, Sîret, II, 245; Vâkıdî, Megâdhî, II, 519; İbni Sa'd, Tabakât, II, 75; Suheylî, Ravdu'l-unf, III, 449; İbni Kesîr, Sire, III, 242.
[239] İbni Hishâm, Sîret, II, 250.

shtatëdhjetë mijë engjëj. Nuk ka ndodhur më parë që të zbresin në tokë kaq shumë njëkohësisht.'

"Shamitë e Sad bin Muadhit në Xhenet janë më të bukura se kjo."
Hadith

Ebu Sa'id-il Hudri rrëfen se gjyshi i tij ka thënë: 'Unë isha një nga ata që hapëm varrin e Sadit. Kur filluam të hapnim varrin, një erë misku u përhap rreth e qark.' Sherahbil bin Hasene shtoi: 'Kur po e varrosnin Sad bin Muadhin, njëri mori një grusht dhe kur e çoi në shtëpi, ai dheu u kthye në misk.'Gjatë uljes së trupit të tij në varr, i Dërguari i Allahut u ul pranë varrit, sytë iu mbushën me lot dhe me dorë prekte mjekrën nga pikëllimi. Tha: '**Nga vdekja e Sad bin Muadhit u drodh Arshi**.'Madde një herë të Dërguarit të Allahut iu dhurua një rrobë shumë e çmuar. Shokët thanë: 'Sa e bukur është kjo rrobë!' Por i Dërguari tha: '**Shamitë e Sad bin Muadhit në Xhenet janë më të bukura se kjo**.'

Pasi Ebu Sufjani u kthye nga Beteja e Hendekut, një ditë, ndërsa qëndronte mes fisit të tij, tha: "A nuk ka ndonjë burrë që të marrë hakun tonë nga Muhamedi?" Një beduin, duke dëgjuar këtë fjalë, iu afrua Ebu Sufjanit dhe i tha: "Nëse plotëson nevojat e mia, unë e marr përsipër këtë punë. E njoh mirë rrugën, kam një hanxhar të mprehtë dhe nuk kam frikë nga askush."

Kërkesat e Ebû Sufjanit për Hakmarrje

Ebu Sufjani nede nuk e kishte kapërcyer inatin e betejës së Hendekut. Ndaj ai thirri një beduin dhe i tha të kërkonte çtë dëshironte vetem që të shkonte në Medina dhe të merrte informacion për planet e myslimanëve. Pası i plotësoi kërkesat e tij, i dha një deve dhe i kërkoi që këtë çështje ta mbante sekret. Beduini u nis natën nga Meka dhe mbërriti në Medinë pas një kohe të shkurtër. Atje mësoi se Profeti (paqja qoftë mbi të) ndodhej në mes të fisit Beni Abduleshel. Lidhi devenë e tij dhe u nis në këmbë drejt vendit ku ndodhej Profeti, i cili po mbante një fjalim në xhaminë e atij fisi.

Kur Profeti e pa beduinin që po afrohej, tha: "**Ky person ka qëllime të këqija, por Allahu, me mirësinë dhe dhuntinë e Tij, do të vendosë një pengesë midis meje dhe tij."** Ndërsa beduini po afrohej, Usaid bin Hudayir e ndaloi dhe i tha: "Rri larg nga i Dërguari i Allahut, o i mallkuar!" Pastaj vuri dorën te brezi i tij dhe vuri re një hanxhar. Ai kuptoi se beduini kishte qëllime të këqija dhe e ndaloi aty në vend. Beduini, duke u dridhur, prej frikës i ra në gjunjë dhe bërtiti: "Mos më vrit!" Por Usaidi nuk i tha asgjë dhe duke e kapur për krahu e çoi te Profeti elejhi selam. Profeti a.s. e pyeti: **"O beduin, thuaj të vërtetën! Kush je? Vetëm e vërteta do të të shpëtojë. Nëse gënjen, Allahu do të më informojë për qëllimet e tua."** Beduini kërkoi mëshirë dhe tregoi të gjitha planet e tij. Profeti urdhëroi që ai të arrestohej. Të nesërmen e sollën përsëri para tij, dhe Profeti i tha: "**Të kam dhënë lirik të sigurtë. Tani shko ku të duash. Por, kam një propozim më të mirë për ty."** Beduini pyeti: "Cili është propozimi?" Profeti iu përgjigj: **"Dëshmo për Njësinë e Allahut dhe për faktin se unë jam i Dërguari i Tij."** Beduini menjëherë tha shehadetin dhe u bë mysliman. Ai tha: "O i Dërguar i Allahut! Unë nuk kisha frikë nga askush. Por kur të pashë, mendja më iku. Ti e mësove atë që ishte në mendjen time, gjë që vetëm unë dhe Ebu Sufjani e dinim. Kuptova se ti je me të vërtetë i Dërguari i Allahut dhe se je nën mbrojtjen e Tij. Idetë e Ebu Sufjanit nuk janë asgjë tjetër vetëm se mendime djallëzore."

Pas këtij incidenti, Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) urdhëroi Amr bin Umejje dhe Damra bin Eslem të shkonin në Mekke dhe, nëse gjenin një

mundësi, të eliminonin Ebu Sufjanin. Të dy sahabët shkuan në Qabe për të bërë tavaf. Një skllave i njohu dhe bërtiti: "O Mekkanës! Mos u shpërqendroni! Këta janë Amr dhe Ibni Umejja!" Pasi njerëzit i njohën, të dy sahabët u ndanë. Amri u fsheh në një shpellë në malet e Mekkës, ndërsa Ibni Eslemi u kthye në Medinë. Pas disa ditësh, Amri doli nga shpella dhe hasi dy spiunë të Ebu Sufjanit. Njërin e vrau me një shigjetë, ndërsa tjetri arriti të shpëtojë. Më pas, Amri u kthye i sigurt në Medinë.

Kur Ebu Sufjani mësoi për këto ngjarje, u tmerrua shumë dhe e ndaloi mendimin për të nisur ndonjë sulm kundër myslimanëve.

Në vitin e pestë të Hixhretit ndodhën disa ngjarje të rëndësishme:

- Në muajin dhulkade, i Dërguari i Allahut (paqja qoftë mbi të) u martua me Zejneb binti Xhahshin.[240]

- Në këtë vit zbriti ajeti i hixhabit, duke i urdhëruar gratë myslimane të mbuloheshin[241].

- Fisi Mudheiudine, që jetonte pranë Medinës, dërgoi një delegacion dhe pranoi Islamin, duke u bërë pjesë e muhaxhirëve.[242]

- Ndodhi një tërmet dhe një eklips hënor.

- Po në këtë vit, haxhi u bë obligim për myslimanët.

Pas Betejës së Hendekut, disa fise pranë Medinës filluan ta pranonin fuqinë e Shtetit Islam dhe menduan se të bëheshin miq me myslimanët, madje të përqafonin Islamin, ishte zgjidhja më e mirë. Disa prej tyre erdhën në Medinë dhe pranuan Islamin.

I Dërguari i Allahut (paqja qoftë mbi të), për të përhapur Islamin, dërgoi grupe sahabësh që të ftonin fiset e tjera në fe. Në disa raste, ai shkoi vetë personalisht. Fise si banorët e Duma-tul-Xhendelit pranuan thirrjen dhe u bënë myslimanë, ndërsa fise si Gatfani dhe Lihjan u frikësuan nga ushtria islame dhe u larguan nga zonat përrreth Medines. Kështu, fiset përreth e kuptuan fuqinë e myslimanëve dhe filluan ta shihnin me frikë dhe respekt Shtetin Islam.

Ekspedita kundër fisit Beni Lihjan

Në ngjarjen e quajtur "Rexhi," fisit Beni Lihjan i ishin besuar disa myslimanë si Âsım bin Sâbit dhe Hubeib bin Adij (Allahu qoftë i kënaqur me ta), të cilët më pas i tradhtuan dhe i vranë. Ky akt e pikëlloi shumë të Dërguarin e Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) po priste një moment të përshtatshëm për t'i ndëshkuar ata. Kur u krijuan kushtet, i Dërguari i Allahut u nis me një ushtri prej 200 burrash kundër tyre, duke lënë në Medinë si përfaqësues Abdullah ibn Umm Mektumin. Për të mashtruar armikun, ata u nisën sikur po shkonin drejt Shamit, por më pas arritën në vendin ku ishin vrarë myslimanët në ngjarjen Rexhi. Atje, i Dërguari i Allahut u lut për faljen e tyre. Kur njerëzit e Beni Lihjanit dëgjuan për ardhjen e myslimanëve, u larguan drejt maleve. Myslimanët qëndruan një ditë në atë vend dhe dërguan ushtarë për të kërkuar fisin, por nuk gjetën asnjë. Frika që përjetuan pjesëtarët e fisit Lihjan u mjaftoi atyre si ndëshkim. Më pas, myslimanët arritën në Usfan, ku i Dërguari i Allahut urdhëroi Ebu Bekrin (Allahu qoftë i kënaqur

[240] İbni Sa'd, Tabakât, III, 42; Taberî, Târih, II, 231.
[241] Buhârî, Tevhîd, 22; İbni Sa'd, Tabakât, VIII, 106
[242] İbni Sa'd, Tabakât, I, 291.

me të) të dërgonte një grup prej 10 burrash për të hulumtuar zonën deri në Ganím. Kur armiqtë dëgjuan për ushtrinë islame, u tmerruan dhe u fshehën në male.

Kjo ekspeditë ishte një shfaqje fuqie për fiset përreth dhe një paralajmërim për ata që mendonin të vepronin kundër myslimanëve. Pas një marshimi 14-ditor, ushtria islame u kthye në Medinë.

Beteja e Gâbes (Beteja-i Dhë Karde)

Kjo ekspeditë, e njohur edhe si Beteja e Karde, ndodhi kur disa armiq guxuan të preknin pasurinë e Profetit Muhamed (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të). I Dërguari i Allahut kishte një tufë prej njëzet devash, të cilat ruheshin nga djali i Ebu Dherrit (Allahu qoftë i kënaqur me të). Një natë të mërkure, një grup prej 40 kalorësish të udhëhequr nga Uieyjne bin Hasini i fisit Feraze sulmuan tufën, vranë rojen dhe rrëmbyen devetë. Kur lajmi arriti tek Profeti (paqja qoftë mbi të), ai la Abdullah ibn Umm Mektumin si përfaqësues në Medinë dhe për të ndjekur armiqtë u nis me një ushtri prej 500 kalorësish. Ai caktoi Mikdad ibn Esvedin si mbajtës të flamurit dhe e dërgoi atë si pararojë. Po ashtu, dërgoi Seleme bin Ekvan (Allahu qoftë i kënaqur me të) për të ndjekur armikun.

I Dërguari i Allahut ngriti kampin në vendin e quajtur Dhë Karde. Pararojat e ushtrisë islame arritën të ndjekin prapavijën e armiqve. Gjatë betejës, Ebu Katade (Allahu qoftë i kënaqur me të) vrau një armik të quajtur Mesadet el-Fezari, ndërsa Ukashe (Allahu qoftë i kënaqur me të) vrau një tjetër të quajtur Iban bin Amr. Ndërsa nga ana myslimane vetëm një luftëtar ra dëshmor. Seleme bin Ekva, i njohur për shkathtësinë e tij në hedhjen e shigjetave, ndoqi armiqtë dhe vrau shumë prej tyre dhe u tërhoq duke i plagosur disa të tjerë. Ai arriti të rikuperonte dhjetë deve të rrëmbyera dhe detyroi armiqtë të braktisin mallrat e tyre. Kur Ebu Katade u kthye në kamp, i Dërguari i Allahut u lut për të:"**O Allah! Jepi Ebu Katades shëndet dhe bëje të jetojë i fortë deri në fund të jetës së tij."** Pastaj Profeti a.s. ia dha atij kalin dhe armët e Mesadet el-Fezarit si shpërblim.

Pa kaluar shumë erdhi Seleme bin Ekva me dy kuaj të marrë nga armiqtë. Profeti (paqja qoftë mbi të) e lavdëroi dhe tha: "**Sot kalorësi më i mirë është Ebu Katade dhe këmbësori më i mirë është Seleme bin Ekva."**

Kjo ekspeditë ishte një paralajmërim i fuqishëm për idhujtarët dhe fiset e tjera që synonin të sulmonin myslimanët. Myslimanët qëndruan në Dhë Karde për një natë dhe një ditë, pastaj u kthyen në Medinë. Ndërsa e gjithë espedita zgjati gjithsej pesë ditë.

Ardhja jote është mëshirë, o i Dërguar i Allahut,
Ardhja jote është shërim për zemrat, o i Dërguar i Allahut.

Ti ishe i zgjedhuri që kur Ademi ishte ende baltë,
Imami i të gjithë profetëve është vetem për ty, o i Dërguar i Allahut.

Drita jote ndriçoi kulmin e përsosmërisë,
Ekzistenca jote është manifestimi i plotë i Allahut, o i Dërguar i Allahut.

Me ty, njerëzit arritën kënaqësitë shpirtërore,
Ti je dhuratë për ata që kanë nevoja, o i Dërguar i Allahut.

Ndërmjetëso për Hydain, qoftë në botën e dukshme apo të fshehur,
Ai është një kërkues në pragun tënd, o i Dërguar i Allahut.

Aziz Muhamut Hydai

Lutja për Shiun

"Sot (në Gazën e Gabe-së) kalorësi më i mirë është Ebu Katade, ndërsa këmbësori më i mirë është Seleme bin Ekva."
Hadith

Në vitin e gjashtë të hixhretit, ndodhi një thatësirë e madhe. Asnjë pikë shi nuk kishte rënë nga qielli dhe toka nuk prodhonte më asgjë. Njerëzit dhe kafshët po përballeshin me urinë, etjen dhe vështirësitë e jetës. Në një ditë të xhuma, gjatë muajit të shenjtë të Ramazanit, shokët e Profetit (paqja qoftë mbi të) iu drejtuan atij duke i thënë: ''O i Dërguari i Allahut! A mund të bëni dua që Allahu të na dhurojë shi?''

I Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) shkoi bashkë me shokët e tij në një vend të hapur jashtë qytetit. Pa u thirrur ezani Profeti fali dy rekate namaz. Pastaj ai e ktheu mantelin e tij të shenjtë mbrapsht dhe filloi të bëjë tekbire. Duke ngritur duart lart aq sa t'i dukeshin sqetullat, ai u lut: "**O Allah! Na dhuro shi!**"Të gjithë shokët e tij thërrisnin:"**Amin! Amin**!'' Në atë moment, qielli ishte krejtësisht i kthjellët dhe nuk kishte asnjë re. Ndërsa i Dërguari i Allahut po lutej, filloi të frynte një erë e lehtë dhe qielli filloi të mbulohej me re. Pas pak, nisi një shi i lehtë. Profeti (paqja qoftë mbi të) u lut përsëri, duke thënë: "**O Allah! Bëje këtë shi të rrjedhshëm dhe të dobishëm për ne!''** Në atë çast, shiu filloi të binte me të madhe, si të derdhej nga një kovë. Të gjithë, përfshirë edhe Profetin dhe shokët e tij, u lagën plotësisht. Rruga deri në shtëpi u mbush me ujë dhe njerëzit po ecnin në ujë. Atë ditë shiu vazhdoi të binte pa pushim. Shiu vazhdoi edhe ditën tjetër, madje sipas transmetimeve thuhet se shiu vazhdoi gjatë gjithë javës.

Në xhumanë e ardhshme, shokët e Profetit i thanë: "O i Dërguari i Allahut! Shtëpitë tona po shemben nga uji dhe kafshët po na mbyten. A mund të luteni që shiu të ndalet?'' Profeti (paqja qoftë mbi të) buzëqeshi, ngriti përsëri duart dhe u lut: "**O Zoti im! Dërgoje këtë shi në fusha, në toka me bimësi dhe në lugina!**" Në atë moment, shiu ndaloi dhe filloi të binte vetëm në vendet për të cilat ishte lutur Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të).

Universi u mbush me dritë
Natën kur lindi Muhamedi,
Besimtari nga hipokriti u dallua,
Natën kur lindi Muhamedi.

Nga qielli në tokë dritë u hodh,
Të shtatët dhe të dyzetët u bashkuan,
Gjuha e murgut u lidh,
Natën kur lindi Muhamedi

RASTI I HUDEYBISË

Nijeti për Umre, përfundimi në Hudeybije

Ishte muaji Dhul-Kade i vitit të gjashtë të Hixhretit. Një natë, i Dërguari i Allahut (s.a.s.) pa në ëndërr se si ai dhe shokët e tij po shkonin në Mekën e Shenjtë dhe po kryenin tavaf rreth Qabes së Bekuar. Disa prej tyre i kishin shkurtuar flokët, ndërsa të tjerët i kishin rruar. Kur i Dërguari (s.a.s.) ua tregoi këtë ëndërr shokëve të tij, ata u emocionuan shumë. Që nga hixhreti, ata nuk e kishin parë më Mekën, vendlindjen e tyre, që mbante kujtime të ëmbla e të hidhura. Tani do të kishin mundësinë të shkonin dhe të vizitonin Qaben e Shenjtë, drejt së cilës ktheheshin pesë herë në ditë gjatë namazit. Pra ky ishte një lajm i mrekullueshëm për sahabët! Sahabët me

entuziazëm filluan përgatitjet. I Dërguari i Allahut (s.a.s.) la Abdullah ibn Umm-i Mektumin si zëvendës në Medinë dhe ditën e parë të së hënës të muajit Dhul-Kade, hipi në devenë e tij të quajtur Kusva dhe së bashku me 1,400 shokët e tij u nis drejt Mekës. Të gjithë kishin bërë nijetin për umre dhe kishin marrë me vete vetëm shpatat si armë udhëtimi dhe 70 deve për kurban. Në grup kishte edhe katër gra, përfshirë Ummu Seleme (r.a.), bashkëshorten e nderuar të Profetit.

Në vendin e mikatit, të quajtur Dhul-Hulejfe, ata u ndalën për të veshur ihramin dhe për të falur namazin e drekës. Pastaj, shënuan devetë e tyre për kurban dhe filluan të thërrasin telbijen: **"Lebbeyk! Allahumme Lebbeyk! Lebbeyk! Lâ sherîke leke Lebbeyk! Innel hamde venni'mete leke vel-mulke lâ sherîke lek!"** ("Të përgjigjemi thirrjes Tënde, o Allah! Të përgjigjemi pa pushim, Ty që s'ke të barabartë! Lavdërimi, mirësitë dhe sundimi janë vetëm për Ty. Ti nuk ke asnjë shok!")

"Për hir të Allahut të Lartësuar, çfarëdo që Kurejshët të kërkojnë prej meje, me kusht që të respektojnë Bejtin e Shenjtë, do ta pranoj."
Hadith

Dhul-Hulejfe nga zërat e tyre u mbush me një atmosferë të ndritshme. Duke përshkuar rrugën, disa shokë, përfshirë Omerin dhe Sa'd bin Ubade, i shprehën shqetësimet e tyre të Dërguarit (s.a.s.): "O i Dërguari i Allahut! A do të shkojmë pa armë drejt atyre që janë ende në luftë me ne? Pra nëse kurejshët na sulmojnë dhe të dëmtojnë ty ne çfar mundësi të bejmë pa armë?" I Dërguari i Allahut (s.a.s.) ju përgjigj me qetësi: **"Unë kam bërë nijetin për umre. Ndaj që duke qenë në këtë gjendje nuk dua të mbaj armë."**

Rrugëtimi po kalonte qetësisht. Në rrugë, i Dërguari i Allahut (s.a.s.) ndalej te fiset e ndryshme dhe i ftonte ata në Islam. Disa prej tyre ngurronin të pranonin, ndërsa të tjerët i dërgonin dhurata. Duke kaluar më shumë se gjysmën e rrugës, karvani arriti në vendin e quajtur Gadîr-ul-Eshtât pas Usfanit. Në këtë vend, Bishr bin Sufiân (r.a.), i cili më herët ishte dërguar për të përcjellë një mesazh tek kurejshët, u kthye dhe i tregoi Profetit (s.a.s.) ato që kishte parë, ai i tha"O i Dërguari i Allahut! Kurejshët kanë marrë vesh se po vjen dhe prej frikës që kanë, ftuan fiset përreth dhe kanë kërkuar ndihmën e tyre kundër jush. Ata për të marrë masa kundër jush kanë dërguar një njësi prej 200 kalorësish, te cilët janë bashkuar në vendin Beldah. Pra kurejshët kanë bërë përgatitje të mëdha ushtarake dhe janë betuar se nuk do të të lejojnë ty të hysh në Mekke."[243]

Kur dëgjoi këtë lajm, i Dërguari i Allahut (s.a.s.) u prek shumë dhe tha: "**Kurejshët janë të shkatërruar. Lufta ndërmjet nesh tashmë ka mbaruar. A mos vallë kurejshët mendojnë se kanë ndonjë forcë kundër meje? Për Allah, derisa kjo fe të mbizotërojë dhe të përhapet në mbarë rruzullin toksorë, toksor dhe derisa koka ime të ndahet nga trupi, unë nuk do të ndalem së luftuari me ta!**" Më pas, i Dërguari (s.a.s.), për të kërkuar mendimet e tyre, u drejtua te shokët e tij të dashur. Shokët e tij besnikë, të përkushtuar ndaj Profetit me gjithë qenien e tyre, i thanë:"Allahu dhe i Dërguari i Tij e dinë më së miri. Jeta jonë të qoftë flijuar ty, o i Dërguari i Allahut! Ne kemi dalë me nijetin për të bërë tavaf rreth Qabes. Nuk kemi ardhur as për të vrarë e as për të luftuar. Por, nëse ata na pengojnë që të vizitojmë Qaben, do të luftojmë deri sa të arrijmë qëllimin tonë!" Vendosmëria e sahabëve e kënaqi shumë të Dërguarin e Allahut (s.a.s.), i cili tha:"**Atëherë, ecni në emër të Allahut të Madhëruar!**"

[243] Vâkıdî, Megâdhî, II, 574; İbni Sa'd, Tabakât, II, 95.

"A mos vallë kurejshët mendojnë se kanë ndonjë forcë kundër meje? Për Allah, derisa kjo fe të mbizotërojë dhe të përhapet në mbarë rruzullin toksorë, toksor dhe derisa koka ime të ndahet nga trupi, unë nuk do të ndalem së luftuari me ta!"
Hadith

Sahabët, duke thirrur: "**Lebbeyk! Allahumme Lebbeyk**!..."dhe duke thënë: "**Allahu Ekber! Allahu Ekber!**...'', Po ecnin me vendosmëri drejt Mekkës. Kur arritën në një vend për të falur namazin e drekës, Bilali (r.a.) i qetësoi të gjithë me ezanin e tij të bukur, duke shpallur hyrjen e kohës së namazit. Ndërkohë, një njësi prej 200 kalorësish të kurejshëve arriti aty dhe u pozicionua midis sahabëve dhe Mekkës, gati për sulm. Mirëpo i Dërguari i Allahut (s.a.s.) dhe sahabët e tij nuk u tronditën nga pozicionimi i tyre. Në të kundërt ata u rreshtuan për namaz. Pamja e më shumë se 1,400 sahabëve të rreshtuar në kurriz të tokës, të palëvizshëm në kijam, të përkulur në ruku dhe të ulur në sexhde ishte madhështore. Të gjitha së bashku ata dukeshin sikur një mal i fuqishëm po përulej dhe ngrihej përsëri në madhësinë e tij.

Gjatë përkuljes së tyre Allahut të Lartësuar në sexhde u bë shkak që disa nga kalorësit e Kurejshëve filluan të ndienin dashuri për Islamin në zemrat e tyre. Kur sahabët dolën nga namazi, komandanti i kalorësve të Kurejshëve tha: "Nëse do të kishim sulmuar myslimanët kur ata ishin në namaz, do të kishim vrarë shumicën prej tyre! Pra në gabuam që nuk i sulmuam kur ata ishin duke u falur?" Më pas ai shtoi: "Mos u dëshproni sepse ata do të falin një namaz tjetër që është më i dashur për ta se shpirtrat dhe fëmijët e tyre. Ndaj rrini gati që ne atëherë të mos humbasim mundësi!" Pra mushrikët filluan të prisnin ardhjen e namazit të ikindisë që ti sulmonin myslimanët kur ata të ishin në namaz. Por Allahu i Lartësuar, i Cili dëgjon dhe shikon gjithçka, planin e mushrikëve ia përcolli Profetit të Tij përmes Xhibrilit (alejhi selam). Në ajetin e shpallur thuhej: ''**Kur të jesh ti (Muhamed) në mes të besimtarëve dhe të drejtosh faljen e namazit (në luftë), atëherë njëri grup prej tyre le të falet me ty dhe le t'i mbajnë pranë edhe armët e veta! Pastaj këta, le të rrinë pas jush dhe le të vijë grupi tjetër, i cili nuk është falur dhe, le të falet me ty! Le të jenë syçelë dhe t'i mbajnë armët e veta! Jobesimtarët dëshirojnë që të jeni të pakujdesshëm ndaj armëve dhe pajimeve tuaja, që t'ju sulmojnë me tërë fuqinë. Nuk ka gjynah për ju nëse hasni në ndonjë shqetësim prej shiut ose sëmundjes e i lini armët, por edhe atëherë, bëhuni syçelë. Allahu, me të vërtetë, ka përgatitur dënim poshtërues për jobesimtarët.**'' [244](Kurani, Surja En-Nisa, 102)

Kur erdhi koha e ikindisë, Bilali (radijallahu anhu) thirri ezanin. Kalorësit e Kurejshëve, të cilët qëndronin të gatshëm për sulm, ishin zhvendosur ndërmjet Mekkës dhe sahabëve. Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) i udhëzoi sahabët të faleshin sipas ajetit të shpallur. Myslimanët falën namazin me kujdes të madh, ndërsa idhujtarët mbetën të habitur nga kjo strategji. Allahu i Lartësuar mbolli frikë në zemrat e tyre dhe ata nuk patën guxim të ndërmerrnin asnjë veprim. Në fund, ata u larguan me plot habi dhe u nisën për të dërguar lajme në Mekkë. Ndërsa Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) dhe shokët e tij filluan udhëtimin drejt Mekkës.

Kur arritën në kufijtë e Mekkëski së shenjtë, deveja e Profetit, Kusva, papritmas dhe pa ndonjë arsye të dukshme u ul në tokë. Edhe pse u përpoqën shumë ta ngrinin, ajo nuk lëvizi. Atëherë Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) tha: "**Kusva nuk ka zakon të ulet kështu. Por Allahu, i Cili ndaloi elefantin (e Ebrehes) të**

[244] En-Nisa, 102

Udhëtimi drejt Hudeybijesë

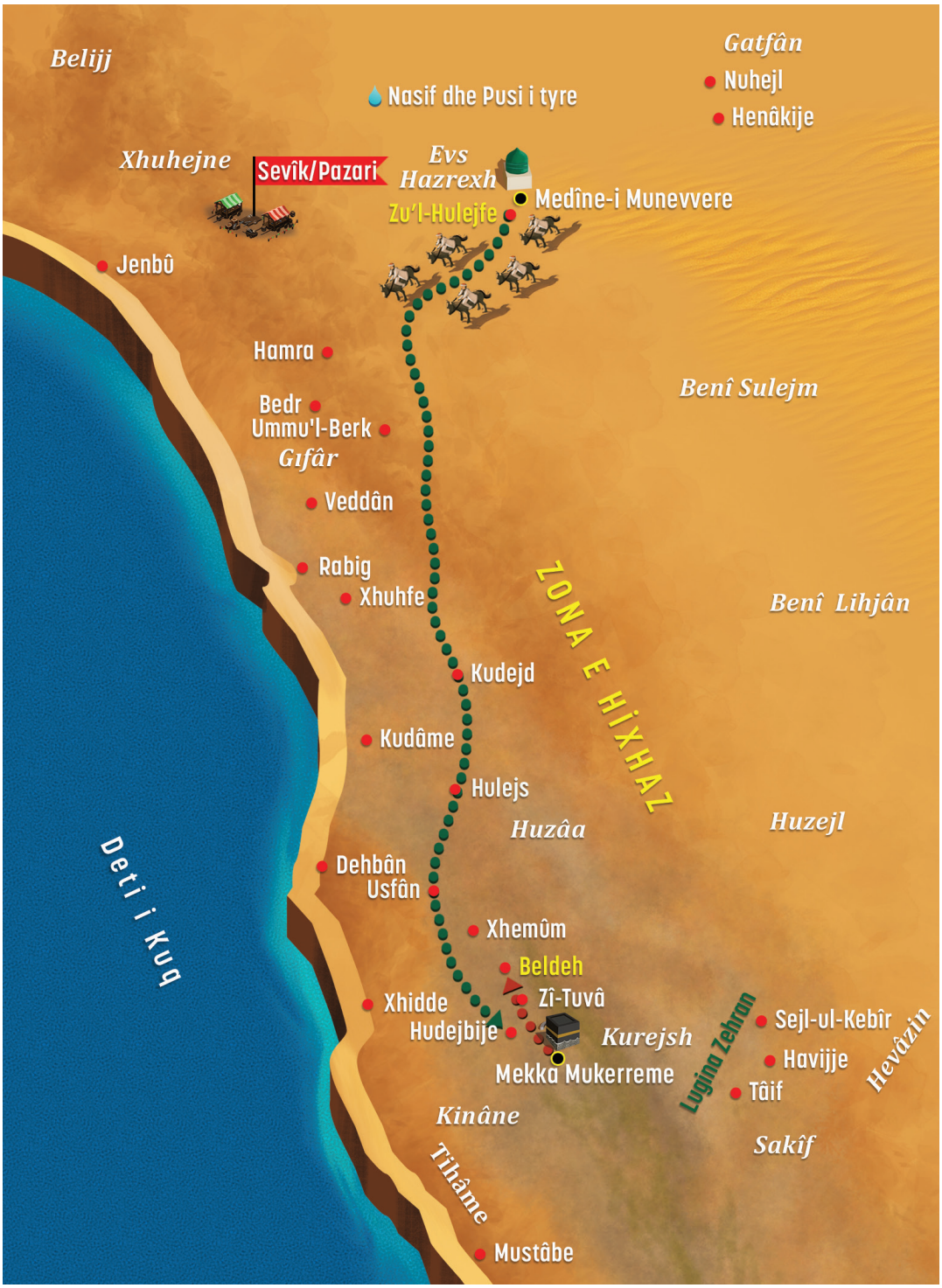

hynte në Mekkë, tani po ndalon Kusvanë. Për Atë që mban shpirtin tim në dorë, nëse Kurejshët kërkojnë prej meje diçka që Allahu e ka shpallur të ndaluar brenda Haram-it (si lufta dhe derdhja e gjakut), unë patjetër do ta pranoj kërkesën e tyre!"

"O Urve! Për Allahun, më thuaj: A mund të pengohet therja e këtyre kafshëve që janë kurban? A mund të ndalohet tavafi dhe vizita në Qabe?"
Hadith

Sahabët u përpoqën ta ngrinin Kusvanë. Deveja u çua me hov, por nuk hyri brenda kufijve të Haremit. Ajo ndaloi në Hudajbije, një vend i vendosur pikërisht në kufirin e shenjtë. Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) dhe sahabët e tij u vendosën në këtë zonë, mirëpo në këtë zonë uji ishte i paktë. Çadra e Profetit u ngrit jashtë kufirit të shenjtë të Mekës, ndërsa sahabët prisnin me durim udhëzimet e Pejgamberit alejhi selam. Kur vinte koha e namazit, ata falnin namazet brenda kufijve të shenjtë të Mekës.

Sahabët ja nisin të kerkonin ujë nëpër puset përrreth mirëpo ujërat e puseve prej thatësirës kishin shteruar. Sahabët shkuan te Profeti alejhi selam dhe i thanë:"Jeta jonë të jetë flijim për ty, o i Dërguari i Allahut! Neve nuk kemi më ujë, përveç atij në enën tuaj. Pra ne jemi në vështirësi të madhe prej pa ujësisë." Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) me qëtësi ju tha:"**Mos u shqetësoni se për sa kohë që jam me ju, ju kurrë nuk do të shkatërroheni.**" Më pas, ai mori enën me ujë dhe duke thënë "Bismilah" e vendosi dorën e tij të bekuar mbi të. Kur ngriti dorën, uji filloi të buronte nga gishtat e tij siKur të ishte një krua. Kur uji filloi të rridhte Profeti ju tha sahabëve;"**Ejani! Pini dhe merrni ujë!**"

Sahabët pinë ujë deri sa u ngopën, morën abdes, mbushën enët e tyre dhe ujitën edhe kafshët e tyre. Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) i vëzhgoi ata me një buzëqeshje plot mëshirë dhe falënderoi Allahun. Xhabiri (radijallahu anhu), që ishte aty atë ditë, trasnmeton se"Ne ishim një mijë e katërqind vetë. Edhe sikur të ishim njëqind mijë, ai ujë do të mjaftonte për të gjithë ne."

Beslidhja e Ridhvanit

Gjatë kohës që Profeti dhe sahabët e tij qëndronin në Hudajbije, udhëheqësi i fisit Huzaa, një fis që kishte qenë miqësor ndaj myslimanëve, erdhi për të biseduar me të. Ai i tregoi Profetit alejhi selam se Kurejshët me ndihmën e fiseve të tjera kishin mbledhur një ushtri të madhe dhe ishin të vendosur në Hudajbije për të luftuar deri sa të shpërbëheshin ushtritë që do ti sulmonin ata. Profeti (paqja qoftë mbi të) u përgjigj: "**Ne nuk kemi ardhur këtu për të luftuar me askënd. Ne kemi ardhur vetëm për të kryer Umren, për të vizituar dhe bërë tavafin rreth Qabes. Por, nëse dikush na pengon për ta vizituar Shtëpinë e Shenjtë të Allahut, atëherë do të luftojmë. Luftërat e mëparshme tashmë i kanë dëmtuar rëndë Kurejshët dhe i kanë dobësuar shumë ata. Nëse ata dëshirojnë, mund të caktojmë një periudhë armëpushimi, gjatë së cilës ata do të jenë të sigurt nga ne. Në këmbim, ata nuk duhet të ndërhyjnë midis meje dhe fiseve të tjera. Nëse gjatë kësaj periudhe fiset e tjera pranojnë Islamin, atëherë Kurejshët mund të bëjnë të njëjtën gjë. Por, nëse ata nuk e pranojnë këtë dhe vendosin të luftojnë, betohem në Allahun se do të luftoj derisa të jap jetën për këtë kauzë. Allahu patjetër do të përmbushë premtimin e Tij për mua**."

Pas këtyre fjalëve, udhëheqësi i Huzas, Budajli, për t'ua përcjellë mesazhin Kurejshëveu nis për në kampin ku ata ishin zhvendosur. Pasi dëgjuan kurejshët ato që kishte thënë Profeti, vendosën të dërgonin një përfaqësues të tyre, Urve bin

Mesud, për të negociuar me të. Kur Urve mbërriti te Profeti alejhi selam i tha atij se Kurejshët janë të vendosur që të mos lejonin askënd të hynte në Mekkë. Profeti iu përgjigj: "**O Urve! Për Allahun, më thuaj: A mund të pengohet therja e këtyre kafshëve që janë kurban? A mund të ndalohet tavafi dhe vizita në Qabe?''** Më pas, Profeti alejhi selam përsëriti të njëjtat fjalë që i kishte thënë Budajlit, duke e bërë të qartë qëllimin e tij paqësor.

Ndërkohë që Urve dëgjonte fjalët e të Dërguarit të Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të), vëzhgonte sjelljet e sahabëve dhe respektin e thellë që ata i tregonin Profetit alejhi selam. Ai e kuptoi qartë dashurinë dhe përkushtimin e tyre të jashtëzakonshëm ndaj Profetit dhe kur u kthye ju tha mushrikëve kurejshitë:"O popull i Kurejshëve! Ju e dini se unë kam qenë i dërguar në oborret e mbretërve si Kajseri, Nexhashiu dhe Kisra. Betohem se kurrë nuk kam parë një njeri që të respektohet dhe nderohet ashtu siç bëjnë myslimanët për Muhamedin. Asnjëri prej sahabëve të tij nuk flet pa marrë leje prej tij. Nëse një fije floku e tij bie, ata nxitojnë ta marrin dhe e ruajnë si bekim. Kur flasin pranë tij, zërin e ulin aq shumë sa mezi dëgjohet. Nga respekti i madh për të, ata nuk e shikojnë drejt në fytyrë dhe mbajnë sytë ulur. Nëse ai u jep një urdhër, ata bëjnë gjithçka për ta përmbushur, edhe nëse kjo do t'u kushtonte jetën e tyre. O popull i Kurejshëve! Edhe sikur të përdorni të gjitha mjetet dhe fuqinë tuaj, ata nuk do t'ju dorëzojnë as një fije floku të Profetit të tyre. Ata nuk do të lejojnë askënd t'i shkaktojë dëm apo t'i afrohet atij. Situata është e tillë. Mendoni mirë se çfarë do të bëni më tej! Ndërkohë, Muhamedi ju ka bërë një ofertë të drejtë paqeje. Pra përfitoni nga kjo mundësi!"

Mirëpo Kurejshët në vënd se ta dëgjonin këshillën e tij, filluan dhe u sollën keq me të, duke e fyer dhe duke e zemëruar Urven. Nga ana tjetër pasi nuk kishte marrë ende asnjë përgjigje pozitive nga kampi i Kurejshëve, Profeti (paqja qoftë mbi të) dërgoi Hiraash bin Umejjen si të dërguar për të përsëritur ofertën e tij. Por Kurejshët u sollën edhe më keq me të: ata therën devenë e tij dhe e përdorën për ushqim. Për më tepër, u përpoqën ta vrisnin Hiraashin, por ai arriti të shpëtonte me shumë vështirësi dhe u kthye te Profeti për ta informuar për situatën që i kishte ndodhur. Kur dëgjoi për këtë trajtim barbar nga ana e Kurejshëve ndaj shokut të tij, Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) u ndje i pikëlluar dhe i zemëruar. Ndërkohë që nga kampi i idhujtarëve u shfaq kryetari i fisit Ahabis, i cili quhej Huleis.

Huleisi erdhi duke iu drejtuar Profetit Muhamed alejhi selam si përfaqësues kurejshëve. Kur Profeti e pa Huleisin, tha: "**Ky që po vjen, i përket një fisi që respekton kurbanët dhe u përkushtohet adhurimeve ndaj Allahut. (O sahabë!) Dërgojini kurbanët në drejtimin e tij që ti shohë!**" Sahabët i lëshuan devetë e kurbanit drejt Huleisit dhe filluan të gjithë njëzëri: "Lebbejk! Allahumme Lebbejk!" (Ja, këtu jam, O Zot!). Nga ana tjetër Huleisi sapo pa devetë e lidhura, me veshët e shënuar në shenjë kurbani dhe dëgjoi tekbiret e shabëve, kuptoi se ata vërtetë kishin ardhur vetem për umre ndaj atij ju mbushën sytë me lot. Uleisi ashtu me sytë e përlotur dhe me një zë të pikëlluar tha: "Myslimanët nuk kanë asnjë qëllim tjetër përveçse të vizitojnë Qaben. Ti ndalosh ata nga kjo është një padrejtësi e madhe! Betohem në Zotin e Qabes se nese kurejshët nuk do i lejojnë ata të kryejnë umran prej kësaj padrejtësi do të shkatërrohen plotësisht!" Profeti alejhi selam u gëzua kur dëgjoi prej tij këto fjalë, ndaj ju pergjigj atij duke i thënë: "**Po, ashtu është, o vëlla nga fisi Kinane**." Huleisi, i turpëruar, nuk arriti të afrohej te Profeti aelejhi selam apo ta shihte atë në fytyrë. Ai u kthye në kampin e kurejshëve dhe u tha atyre

"Ata që bënë aktin e besëlidhjes nën këtë pemë nuk do të hyjnë në zjarrin e Xhehennemit."
Hadith

se: "Unë nuk e mbështes veprimin tuaj për ta ndaluar atë nga vizita e Qabes." Kurejshët u zemëruan me të dhe e akuzuan atë për padije. Më pas, kurejshët dërguan Mikrez bin Hafsin, i cili ishte njohur për ashpërsinë e tij, por as ai nuk arriti të zgjidhte gjë. Pas kësaj, kurejshët u frikësuan nga një sulm i mundshëm i myslimanëve. Përfundimisht Profeti Muhamed (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) vendosi të dërgojë një sahabë me ndikim të lartë për të negociuar dhe vendimi ra mbi Osman bin Affanin.

Profeti i tha Osmanit radijallahu anhu: "**Ne nuk kemi ardhur këtu për të luftuar me askënd. Qëllimi ynë është vetëm të kryejmë tavafin dhe të therim kurbanët. Thuaju kurejshëve se, pasi të kryejmë këto do të largohemi nga Mekka. Gjithashtu, ftoji ata në Islam dhe jepu myslimanëve të Mekës lajmin e mirë se fitorja është afër.**"[245] Osmani r.a ua përcolli kurejshëve fjalët e Profetit, por ata refuzuan. Në vend të kësaj, i thanë se ai mund ta kryente tavafin vetë, por Osmani ju tha se: "Unë nuk do të bëj tavafin pa Resulullahun." Pra, kurejshët jo që nuk e pranuan por e ndaluan Osmanin të kthehej te Profeti alejhi selam. Pas ndalimit të Osmanit r.a. u përhap lajmi i rremë se Osmani ishte vrarë dhe ky lajm arriti te myslimanët, të cilëve u shkaktoi shqetësim dhe zemërim thellë. Kur arriti lajmi tek Profeti alejhi selam ai tha: "**Nëse ky lajm është i vërtetë, ne nuk do të largohemi nga këtu pa luftuar me ta**." Më pas ai u ul nën një pemë të quajtur Pemë e Ridhvanit dhe tha: "**Allahut i ka pëlqyer që ju të bëni besëlidhje me mua**." Më pas sahabët, një nga një, vunë dorën e tyre mbi dorën e Profetit dhe dhanë besën duke thënë: "Ne do të luftojmë për Islamin derisa Allahu të na japë fitoren ose të biem dëshmorë." Profeti vendosi dorën e tij mbi të vetën për të bërë biat edhe në emër të Osmanit radijallahu anhu, i cili kishte mbetur peng tek mushrikët. Pastaj Profeti alejhi selam tha: "**Ata që bënë aktin e besëlidhjes nën këtë pemë nuk do të hyjnë në zjarrin e Xhehennemit.**'' Ky akt u quajt **Biat-ı Ridhvan** (Besëlidhja e Kënaqësisë)[246].

Sahabët e nderuar (radijallahu anhum) tashmë ishin gati, me shpatat e tyre të shtrënguara në duar, po pritnin vetëm një shenjë nga i Dërguari i Allahut. Ndërkohë, spiunët e Kurejshëve, që po vëzhgonin kampin e myslimanëve, panë se luftëtarët myslimanë kishin dhënë besën për të luftuar deri në dëshmorësi përkrah të dashurit të tyre, Profetit Muhamed (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të). Pra, sipiunet e mushrikëve panë që sahabët ishin të përgatitur për çdo lloj situate. Ndaj ata shkuan menjëherë në kampin e Kurejshëve dhe i raportuan për atë që po ndodhte ne kampin e myslimanëve.

Nga ana tjetër Profeti ynë i dashur, për të shmangur çdo rrezik dhe për të mbrojtur kampin e myslimanëve caktonte rojtarë gjatë natës. Një natë, kur Osmani ishte ende i peng nga Kurejshët, një grup prej pesëdhjetë personash të udhëhequr nga Mikrez u përpoq të sulmonte myslimanët në befasi. Por atë natë, Muhamed bin Mesleme dhe disa shokë të tij ishin roje. Pas një përleshjeje të shkurtër, ata i zunë rob të gjithë sulmuesit, përveç Mikrezit, i cili arriti të shpëtonte. Të kapurit rob u çuan përpara të Dërguarit të Allahut. Disa prej tyre i burgosën, ndërsa të tjerët u liruan. Edhe të nesërmen, Kurejshët u përpoqën të organizonin një tjetër sulm, por sërish u kapën dhe Profeti i mëshirshëm i fali dhe i liroi.

[245] İbni Sa'd, Tabakât, II, 97.

Marrëveshja e Hudeibies

Kurejshët tashmë e panë që ushtria myslimane ishte gjithnjë e gatshme për luftë dhe se nuk mposhteshin as ditën dhe as natën. Madje kurejshët kuptuan se po të donin myslimanët mund ti sulmonin ata në çdo moment, për këtë shkak ata ndien një frikë të thellë në zemrat e tyre. Pra kurejshët kuptuan që nuk kishin zgjidhje tjetër veç se të negociojnë një marrëveshje me msylimanet. Në fund ata zgjodhën një delegacion të kryesuar nga Suhejl bin Amr, të cilit i thanë: "Përpiqu të arrini një marrëveshje, me kusht që këtë vit myslimanët të mos hyjnë në Mekkë." Profeti ynë i dashur e pranoi delegacionin e Kurejshëve dhe filloi bisedimet për një marrëveshje me ta.

I Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) priti delegacionin e Kurejshëve dhe filloi të dëgjoi kërkesat e tyre. Kërkesa e tyre e parë ishte që të liroheshin njerëzit e tyre të kapur peng nga myslimanët. I Dashuri i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) tha: "**Përderisa nuk lironi shokët e mi që keni burgosur në Mekkë, unë nuk do ti liroj njerëzit tuaj**!" Suhejli pranoi që të lironte Osman bin Afvanin dhe dhjetë sahabë të tjerë, të cilët ishin burgosur më parë nga Kurejshët. Në këmbim të këtyre, u liruan dhe të burgosurit e Kurejshëve nga myslimanët.

Pas negociatave të gjata, u arrit një marrëveshje, mirëpo ishte koha që ajo të shkruhej dhe Aliu radijallahu anhu u caktua si shkrues i kësaj marrëvështje. Profeti i Allahut (paqja mëshira dhe begatitë e Allahut qofshin mbi të) i tha Aliut: "**Shkruaj: Bismilahirrahmanirrahim!**", Suhejli kundërshtoi duke thënë: "Betohem se nuk e njoh fjalën 'Rahman'. Shkruaje: 'Bismike Allahumme', ndryshe nuk do ta nënshkruaj marrëveshjen." Duke parë rëndësinë e paqes, Profeti alejhi selam tha: "**Edhe 'Bismike Allahumme' është e mirë**" dhe e urdhëroi Aliun ta shkruante kështu.

Më pas, Profeti vazhdoi: **"Ky është një dokument që përmban kushtet e arritura në marrveshjen ndërmjet Muhamedit, të Dërguarit të Allahut, dhe Suhejlit bin Amr."** Por Suhejli ndërhyri përsëri, duke thënë: "Ne nuk pranojmë që të shkruhet 'I Dërguari i Allahut'. Nëse do ta pranonim këtë, nuk do të ishim në kundërshtim me ty. Shkruaje 'Muhamed, biri i Abdullahut'."

Edhe pse shokët e Profetit u shqetësuan dhe kundërshtuan fuqishëm këtë ndryshim, Profeti i Allahut, me urtësinë e tij, tha: "**Edhe pse ju më mohoni, unë, pa dyshim jam i Dërguari i Allahut. Të shkruarit e emrit tim si 'Muhamed, biri i Abdullahut', nuk e ndryshon faktin që unë jam i Dërguari i Tij**." Pastaj, me urdhërin e tij, Aliut iu kërkua ta fshinte këtë pjesë, por Aliu r.a. tha: "**O i Dërguar i Allahut! Unë nuk mund ta bind veten për të fshirë titullin tënd të bekuar**." Atëherë Profeti alejhi selam kërkoi ti tregonte vendin ku shkruhej ''I Dërguri i Allahut'' dhe e fshiu vetë me dorën e tij të bekuar dhe tha tanı shkruaj: "**Muhamedi, biri i Abdullahut."**

Më pas, filluan të shkruheshin kushtet e marrëveshjes:

1. Marrëveshja do të jetë e vlefshme për dhjetë vjet dhe gjatë kësaj kohe, asnjëra palë nuk do të luftojë kundër tjetrës.
2. Myslimanët nuk do ta vizitojnë Qaben këtë vit, por do të lejohen ta vizitojnë pas një viti.
3. Vizitorët myslimanë do të qëndrojnë në Mekkë për tre ditë dhe nuk do të

[246] Buhârî, Megâdhi, 19; Ahmed bin Hanbel, Musned, I, 59; Vâkıdî, Megâdhî, I, 279; İbni Sa'd, Tabakât, II, 97.

mbajnë me vete armë përveç atyre që janë të nevojshme për udhëtim.

''(O Ebu Xhendel)! Bëj durim edhe pak! Duaje shpërblimin te Allahu për këtë që po kalon. Allahu me siguri do t'ju japë ty dhe myslimanëve të tjerë të pafuqishëm një rrugëdalje.''
Hadith

4. Gjatë kohës që myslimanët bëjnë tavaf në Qabe, banorët e Mekkës do të largohen nga Mekka që të mos i pengojnë myslimanët për adhurim.
5. Nëse një mysliman largohet nga Kurejshët dhe shkon në Medinë pa lejen e kujdestarit të tij, ai do ti kthehet Kurejshëve. Por edhe nëse dikush largohet nga myslimanët dhe shkon te Kurejshët, ai nuk do ti kthehet myslimanëve. Omeri radijallahu anhu u ngrit në këmbë dhe tha kjo nuk është e drejtë dhe duke u kthyer nga I Dërguari i Allahut dhe i tha ''O i Dërguari i Allahut! Edhe këtë do e pranosh!'' İ Dërguari i Allahut i tha; ''**O Omer! Nëse dikush kërkon të iki nga ne, Allahu e largoftë atë prej nesh!**''
6. Myslimanët që shkojnë në Mekë për haxh ose umre do të jenë të sigurt në jetën dhe pasurinë e tyre.
7. Po ashtu, edhe ata që kalojnë në Medinë duke shkuar në drejtim të Shamit ose Egjiptit do të jenë të sigurt në jetën dhe pasurinë e tyre.
8. Fiset arabe do të jenë të lira të zgjedhin anën e myslimanëve ose të Kurejshëve.[247]

Pas përfundimit të marrëveshjes dhe përgatitjes së dokumentit, myslimanët vunë re një njeri të lidhur me zinxhirë, i cili po afrohej drejt kampit të tyre... Ai po afrohej me ngut dhe duke thirrur: "Më shpëtoni!..." Këtë britmë e dëgjoi udhëheqësi i delegacionit të Kurejshëve, i cili menjëherë u ngrit nga vendi dhe duke kapur një degë peme me gdhena filloi ta godiste në kokë dhe fytyrë. Sklavi i dëshpëruar u përpoq dhe përdori gjithë forcën që kishte për të shkuar te këmbët e bekuara të të Dërguarit të Allahut dhe i thoshte atij: "Më shpëto, o i Dërguar i Allahut!" Ky ishte një mysliman, i cili për shkak të përqafimit të Islamit, babai i tij kishte lidhur me zinxhirë në Mekkë. Çdo ditë i nënshtrohej torturave të rënda dhe detyrohej të adhuronte idhujt. Ai duke përfituar nga mungesa e politeistëve që kishin shkuar në Hudejbijë, kishte thyer zinxhirët dhe kishte arritur të shpëtonte nga Mekka pa u vënë re nga mushrikët. Mirëpo përpjekja e tij kihste qene për te iu bashkuar myslimanëve. Ky njeri i bekuar, që kishte gjetur udhëzimin në Islam, ishte Ebu Xhendeli, biri i prijësit të delegacionit politeist, Suhejlit. Djali i Suhejlit tashmë kishte arritur te I Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të), por tashmë sapo ishte firmosur një marrëveshje. Ndaj Suhejli i tha të Dërguarit të Allahut, duke treguar të birin me gisht:"O Muhammed! Ky është njeriu i parë që, sipas marrëveshjes që sapo e shkruam, duhet të ma dorëzosh.'' I Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) dhe shokët e tij u shokuan dhe u pikëlluan shumë nga kjo gjëndje. Të gjithë prisnin me ankth se çfarë përgjigje do të jepte i Dërguari i Allahut. Nga njëra anë ishte marrëveshja, nga ana tjetër një njeri i torturuar në mënyrë barbare. I Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) i tha Suhejlit: "**Ne e kemi shkruajtur por ende nuk e kemi nënshkruar këtë marrëveshje!''** Por Suhejli ngulte këmbë dhe thoshte:"O Muhamed! Ne e përfunduam marrëveshjen para se të vinte im bir. Nëse nuk ma dorëzon tim bir, atëherë unë nuk do ta

[247] Buhârî, Megâdhi, 35; Ebû Dâvûd, Cihâd, 168; Ahmed bin Hanbel, Musned, IV, 323; İbni Hishâm, Sîret, II, 307; Vâkıdî, Megâdhî, II, 608; İbni Sa'd, Tabakât, II, 97-98.

"Me të vërtetë që Ne të kemi dhënë ty (O Muhammed) fitore të qartë."
El-Fet'h, 1.

nënshkruaj marrëveshjen.'' I Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) e luti Suhejlin duke i thënë: **"O Suhejl! Ma lër atë për hatrin tim!"** Politeistët nuk pranuan dhe këmbëngulnin që Profeti alejhi selam të ja dorëzonte të birin e Suhejlit. Suhejli e tërhoqi birin e tij me forcë, ndërsa Ebu Xhendeli thërriste:"O i Dërguar i Allahut! O vëllezërit e mi myslimanë! Pasi pata nderin të bëhem mysliman dhe kërkova strehim tek ju, tani më po dorëzoni te politeistët? Po më dënoni të duroj torturat e tyre të përditshme? Po më ktheni te ata që më dhunojnë dhe detyrojnë të braktis fenë time?"

Këto thirrje prekëse të Ebu Xhendelit i pikëlluan aq shumë sahabët sa që disa prej tyre filluan të qanin. Madje edhe i Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të), u prek aq shumë sa që lotët i rrodhën në faqe. Ai iu drejtua Suhejlit duke ju lut përsëri: "**Të lutem, mos e bëj këtë! Ma lër atë!**" Por përpjekja e Profetit alejhi selam binte në veshët e shurdhër sepse Suhejli iu përgjigj me ashpërsi duke i thënë"O Muhammed! Kjo është pamundur, nuk e lë tim bir!'' Atëherë i Dërguari i Allahut iu kthye Ebu Xhendelit dhe i tha: "**Bëj durim edhe pak! Duaje shpërblimin te Allahu për këtë që po kalon. Allahu me siguri do t'ju japë ty dhe myslimanëve të tjerë të pafuqishëm një rrugëdalje.**" Më pas i Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) duke u kthyer nga të tjerët tha: "**Ne nuk mund të prishim fjalën tonë.**"

Ebu Xhendeli, e pa vështirësine e Pejgamberit alejhi selam dhe me një me zemër të thyer, tha: "Në rregull, o i Dërguar i Allahut," dhe pranoi të bëjë durim. Ndërsa ne mesin e politeistëve që u prekën nga kjo skenë u ngritën dhe i thanë: "O Muhamed, për hatrin tënd, ne do ta mbrojmë Ebu Xhendelin dhe nuk do të lejojmë që Suhejli ta torturojë atë."Pas kësaj ngjarje të dhimbshme i Dërguari i Allahut dhe shokët e tij ndjenë njëfarë lehtësimi. Marrëveshja u shkrua në dy kopje dhe u nënshkrua nga të dyja palët. Politeistët u kthyen në kampin e tyre.[248] (Suhejli, pas çlirimit të Mekës, përqafoi Islamin dhe u bë një nga sahabët e nderuar). Marrëveshja u shkrua në dy kopje dhe u nënshkrua nga të dyja palët. Politeistët u kthyen të gëzuar në kampet e tyre. Gëzimi i tyre vinte për kushtet që ju kishin vendosur myslimanëve, në sipërfaqe dukej që në at kushte favorizonin ata. Por e vërteta ishte se, kjo marrëveshje ishte një fitore e madhe për myslimanët dhe këto kushte ishin në dobinë e tyre.

Së pari, kjo marrëveshje nënkuptonte se myslimanët tashmë njiheshin si një shtet më vete. Gjë që mushrikët e Mekkas deri atë kohë nuk e kishin njohur. Në të njëjtën kohë marrëdhëniet e myslimanëve me mushrikët ishin ndërprerë por sipas kushteve të marrëveshjes kur një politeist nga Mekka, do të shkonte për tregti apo për arsye të tjera në Sham ose Egjipt, do të kalonte nga Medinë. Kjo do t'u jepte politeistëve mundësinë të shihnin nga afër mënyrën e jetesës së myslimanëve, drejtësinë e Islamit dhe sjelljet e shkëlqyera midis shokëve të Profetit. Dhe kjo do bëhej shkak që shumë prej tyre do të ndikoheshin dhe do të pranonin Islamin. Kështu kishte ndodhur me vonë ku shumë prej atyre që pranuan Islamin iu bashkuan radhëve të sahabëve. Përmes kësaj marrëveshjeje, e cila duhej të zgjaste dhjetë vjet, myslimanët do të shumoheshin në numër dhe do të forcoheshin akoma më shumë. Madje arritja e paqes me mushrikët e Mekkës ju dha mundësinë muslimanëve që të mos harxhoninë më energji për tu mbrojtur nga sulmet e tyre. Ndaj tashmë sahabët u angazhuan që Islami të përhapej në të gjitha anët e gadishullit arabik dhe pertej kufijëve të këtij gadishulli.

E vetmja pikë që shqetësonte të Dërguarin e Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të), ishte kushti që thoshte: "Nëse dikush nga politeistët e Kurejshëve pranon Islamin dhe kërkon strehim në Medinë, ai duhet të kthehet përsëri te politeistët," ishte shqetësues për të Dërguarin e Allahut. Megjithatë, ai tha: "**Allahu me siguri do të hapë një rrugëdalje për ta.**" Tani që puna me politeistët kishte përfunduar, i Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të), i tha shokëve të tij: "**Ngrihuni! Therni kurbanët. Pastaj rruani kokat dhe dilni nga ihrami.**" Më pas ai vetë e preu kurbanin e tij i pari dhe më pas u rrua nga sahabiu Hirash bin Umejje. Sahabët morën flokët e bekuar të Profetit para se ato të binin në tokë dhe i ruajtën për bekim. Edhe shokët e tjerë flijuan kafshët dhe rruan ose shkurtuan flokët.[249]

Pas qëndrimit për rreth njëzet ditë në Hudejbi, Profeti dhe shokët e tij u nisën për në Medine. Gjatë rrugës, Allahu shpalli suren **El-Fet'h,** duke i përgëzuar për ndihmën dhe bekimet e Tij. Në ditët kur Profeti u kthye në Medinën e ndritshme si fitimtar, një njeri nga fisi Sakif i Kurejshëve, Ebu Basiri, pati nderin të përqafojë Islamin. Duke e kuptuar se nuk mund të jetonte më mes politeistëve, Ebu Basiri udhëtoi më këmbë deri në Medina. Por, sipas kushteve të marrëveshjes së Hudejbijes, ai duhej të largohej nga Medina dhe u vendos në një vend të quajtur Ijs, pranë bregdetit të Detit të Kuq.[250] Ky vend ndodhej në rrugën tregtare të politeistëve Kurejshitë që shkonin drejt Shamit. Më pas, myslimanët që iknin nga Mekka nuk shkonin më në Medinë, por bashkoheshin me Ebu Basirin në Ijs. I pari që iu bashkua atij ishte Ebu Xhendeli. Pas tij, numri i myslimanëve filloi të rritej, duke arritur në 50, 100, 200 dhe më shumë. Mirëpo kurejshëve ju binte të kalonin nga kjo zonë gjatë rrugës për në Sham. Ebu Basiri dhe myslimanët e tjerë, duke kaluar në veprim, i ndalonin politeistët që kalonin andej dhe i ftonin të pranonin Islamin. Ata që refuzonin shpesh përfundonin në përleshje, duke i lënë Kurejshët në një situatë të vështirë.

Politeistët e Mekkës, pasi panë se rrugët tregtare për në Sham tashmë ishin bllokuar, dërguan një delegacion në Medinë. Ata iu lutën të Dërguarit të Allahut që të hiqej neni i marrëveshjes së Hudejbijes, i cili thoshte: "Nëse një mekkan pranon Islamin dhe shkon në Medinë pa lejen e kujdestarit të tij, ai duhet të kthehet mbrapsht!" I Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të), me mëshirën e tij të pafund, pranoi kërkesën e tyre. Kështu, rrugët tregtare të Kurejshëve drejt Shamit u hapën përsëri. Ndërkohë, myslimanët që kishin duruar torturat dhe vështirësitë, tani mund të shkonin lirisht në Medinë dhe t'i bashkoheshin të Dërguarit të Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të).

[248] İbni Hishâm, Sîret, II, 321; Vâkıdî, Megâdhî, II, 608; İbni Sa'd, Tabakât, VII, 405; Su-heylî, Ravdu'l-unf, IV, 56.
[249] Buhârî, SHurût, 15; Ahmed bin Hanbel, Musned, IV, 323; Taberî, Târih, II, 283
[250] İbni Hishâm, Sîret, II, 324; Vâkıdî, Megâdhî, II, 625; Suheylî, Ravdu'l-unf, IV, 57.

O, i Bukuri i të Bukurve!

O, i Bukuri i të Bukurve, më dogje me dashurinë tënde!
Sytë e mi s'shohin asgjë, mendja ime endet çdo çast në ëndrrën tënde!

Ti je Mbret i "Kabe Kavsejn-it", ndërsa unë një rob i humbur,
Si mund ta shpreh këtë dëshirë, që të jem mysafiri yt?

Kur më shikon me mëshirë, zemrat e vdekura ngjallen,
Unë erdha tek dera jote, për të kërkuar mëshirën tënde!

Ti je burimi i mirësisë, oqeani i shërimeve,
Më dhuro një pikë prej dhembshurisë tënde!

Të gjithë vijnë në Mekkë, në Qabe, në Safa, në Merve,
Por unë për ty kam kaluar male dhe kreshta!

Natën e kaluar, në një ëndërr, koka ime preku qiellin,
Në derën tënde ndjeva sikur më përkëdhelej koka!

O Hazret i Xhamit, bilbili i të Dashurit tim,
Nga poezitë e tua zgjodha këtë varg:

"Si qentë e lënguar me gjuhë të varur,
Shkova në oqeanin e mëshirës, për të kërkuar një pikë ."

Mevlana Halid-i Bagdadi (kuddise sirruh)

Letrat e Thirrjes së Profetit të Nderuar

Dielli nuk ndriçonte botën
Po të mos vinte Ai i dashuri.
Drita nuk i jepte jetë botës,
Po të mos ndodhte ajo çast i Mevludit.

Kristali nuk do të formohej,
Me bukurinë e fytyrës së tij si trëndafil,
Me dritën që pasqyrohet në zemër,
Po të mos ishte trupi i tij i shndërruar në mish.

Ejjubi

FLETËTHIRRJET

Letrat e Dërguara Sundimtarëve

Pas kthimit nga Hudejbija, Profeti ynë Fisnik (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) dëshironte përhapjen e Islamit në mbarë botën, që njerëzit të shpëtonin nga dënimi i Ferrit dhe të arrinin lumturinë e vërtetë. Sepse misioni i tij ishte universal dhe ai ishte dërguar si mëshirë për mbarë njerëzimin. Për këtë arsye, ai vendosi t'u dërgonte mesazhe sundimtarëve të vendeve përreth, duke i ftuar ata në Islam.

"Thuaj (O Muhammed): "O ithtarë të Librave të Parë! (jehudi e të krishterë): Ejani te një fjalë që është e drejtë dhe e përbashkët mes nesh dhe jush: që të mos adhurojmë askënd përveç Allahut, që të mos i vëmë shokë Atij në adhurim, dhe që asnjë prej nesh të mos marrë të tjerë për zot përveç Vetëm Allahut." Pastaj në qoftë se ata largohen, thuaju: "Dëshmoni për ne se jemi muslimanë (besimdrejtë)."
Ali Imran, 64.

Në fund të muajit Dhulhixhe të vitit të gjashtë hixhri dhe në fillim të muajit Muharrem të vitit të shtatë hixhri, ai i dërgoi disa shabë si ambasadorë dhe i ngarkoi ata me këtë mision. Profeti (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) ju dërgoi letra të gjithë sundimtarëve me shabët si më poshtë;

- Amr bin Umejje (radijallahu anhu) u dërgua në Abisini (Etiopi),
- Dihje Kelbi (radijallahu anhu) u dërgua në Perandorinë Romake,
- Hatib bin Ebi Beltea (radijallahu anhu) u dërgua te sundimtari i Egjiptit,
- Abdullah bin Huzafe (radijallahu anhu) u dërgua te sundimtari i Persisë,
- Shuja bin Vehb (radijallahu anhu) u dërgua te sundimtari i Gasanit,
- Selit bin Amr (radijallahu anhu) u dërgua në Jemame,
- dhe Ala Hadrami r.a. u dërgua në Bahrejn te emiri Mundhir bin Savi.[251]

Këta ambasadorë ishin ndër shokët më të zgjedhur të Profetit (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të), të cilët njiheshin për karakteristikat e lidershipit dhe oratorinë e tyre. Secilit sundimtar iu dërgua një letër më vete, pra për t'i ftuar ata në Islam Profeti alejhi selam i dërgoi secilit sundimtar një letër specifike për të. Profeti ynë i Dashur i vulosi këto letra me unazën e tij prej argjendi, ku në tri rreshta ishte shkruar: "**Muhamed, Resul, Allah.**"

Profeti alejhi selam kur i zgjodhi ambasadorët nuk i zgjodhi vetëm nga karakteristikat e lidershipit dhe oratoria por njëkohësisht i zgjodhi ata sipas gjuhës që dinin. Pra këta ambasadorë e kishin mësuar gjuhën e vendeve ku do të shkonin.[252]

Letra për Nexhashiun

Amr bin Umejje (radijallahu anhu), i dërguari për në Abisini, kishte për detyrë të kërkonte nga Nexhashiu, sundimtari i Abisinisë, të kthente shokët e Profetit që kishin emigruar atje më parë. Profeti i dërgoi Nexhashiut dy letra. Amr bin Umejje arriti në Abisini dhe u prit nga Nexhashiu Eshame. Ai fillimisht dorëzoi letrën e parë.

Nexhashiu zbriti nga froni i tij, e mori letrën me respekt dhe dashuri të madhe, e puthi, e vendosi në ballë dhe në sy, pastaj e lexoi. Letra fillonte me:

"***Bismil-lahirrahmanirrahim!***

Nga i dërguari i Allahut, Muhamedi (paqja qoftë mbi të),

për Mbretin e Abisinisë, Nexhashiun Eshame..."

[251] Buhârî, Tefsîr, 4; Megâdhi, 77, 82, 84; İlim, 7; Muslim, Cihâd, 109; Ahmed bin Hanbel, Musned, I, 262; III, 441; İbni Hishâm, Sîret, II, 607; Beyhekî, Sunen, II, 43, 353; İbni Sa'd, Tabakât, I, 259; Hudhâî, Tahrîc, 183-184; Kettânî, Terâtîb-ul-idâriyye, I, 345-346
[252] Ibni Sa'd, Tabakât, II, 15.

Paqja qoftë mbi ata që ndjekin udhëzimin!

O Mbret! Të uroj mirësi dhe falënderoj Allahun e Lartësuar për begatitë e Tij ndaj teje. Nuk ka të adhuruar tjetër përveç Allahut. Ai është Sunduesi *(i cili zotëron gjithçka në univers)*, **i Shenjtë** *(i pastër nga çdo mangësi dhe gabim)*, **Mëshiruesi** *(që mbron krijesat nga të gjitha rreziqet)*, **Besimdhënës** *(që dhuron siguri)* **dhe Mbikëqyrës** *(që i sheh dhe i ruan të gjithaë)*.

"Betohem se ai është i Dërguari për të cilin njerëzit e librit – hebrenjtë dhe të krishterët – kanë pritur dhe për të cilin profetët e mëparshëm kanë lajmëruar për ardhjen e tij. Sikur të kisha mundësi të shkoja te ai, do të shkoja patjetër dhe do të ndihesha i nderuar të isha në shërbim të tij!"
Nexhashiu

Unë dëshmoj se Isai (paqja e Allahut qoftë mbi të**) është shpirt dhe fjalë e Allahut të Lartësuar, të cilën Ai ia frymëzoi Merjemes, një gruaje të pastër dhe larg çdo papastërtie të kësaj bote. Ajo mbeti shtatzënë me Isain. Allahu, me fuqinë e Tij, e krijoi atë njësoj sikur krijoi Ademin**.

O Mbret! Të ftoj të besosh në Allahun e Vetëm, pa të barabartë, të adhurosh Atë dhe të më ndjekësh mua, si dhe të besosh në atë që Allahu më ka shpallur. Sepse unë jam i dërguari i Tij, i ngarkuar për t'ua përcjellë njerëzve shpalljen hyjnore. Kam përmbushur detyrën time ndaj teje, duke të ofruar këshilla për lumturinë e kësaj bote dhe botës së përjetshmes. Ju ftoj të ranoni këtë këshillë! Paqja qoftë mbi ata që arrijnë udhëzimin!"

Letra e të Dërguarit të Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) u lexua me respekt dhe përulësi nga mbreti Eshame. I cili menjëherë tha:"**E dëshmoj se nuk ka të adhuruar tjetër përveç Allahut dhe dëshmoj se Muhamedi është robi dhe i Dërguari i Tij"**dhe pranoi Islamin. Pastaj shtoi: "Betohem se ai është i Dërguari për të cilin njerëzit e librit – hebrenjtë dhe të krishterët – kanë pritur dhe për të cilin profetët e mëparshëm kanë lajmëruar për ardhjen e tij. Sikur të kisha mundësi të shkoja te ai, do të shkoja patjetër dhe do të ndihesha i nderuar të isha në shërbim të tij!"

Mbreti vendosi letrën me respekt në një kuti të bukur dhe tha:"Për sa kohë që kjo letër të qëndrojë këtu, vendi i Habeshishstanit nuk do të humbasë bekimet dhe mirësitë."[253]

Në letrën e dytë, mbreti Eshame lexoi me respekt urdhrat e përmendur dhe, duke ndjekur urdhrin e të Dërguarit të Allahut, martoi zonjën e nderuar, Ummu Habiben, me Profetin (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të). Pas dy muajsh mikpritjeje të zonjës Ummu Habibe dhe sahabëve që ndodheshin atje. Mbreti Nexhash i nisi ata me anije drejt Medinës, duke i pajisur me shumë dhurata dhe duke e informuar Profetin (paqja qoftë mbi të) nëpërmjet një letre, ne të cilën i fliste për pranimin e besimit Islam.

Letra për Perandorin e Romës, Herakliun

Sahabiu Dihje-i Kelbi (radhiallahu anhu) ishte ngarkuar që të ftonte perandorin e Romës në Islam. Letra do t'i dorëzohej mbretit të Gassanit, Harithit, i cilin ndodhej në Busrà, më pas ai do ta përcillte letrën te perandori Herakli. Me një respekt të madh për detyrën e tij, Dihje mbërriti shpejt në Busrà dhe ia shpjegoi situatën Harithit. Haristhi i dha atij shoqërues Adij bin Hatimin, i cili ende nuk ishte bërë mysliman, dhe së bashku shkuan në Jerusalem, ku ndodhej Herakliu. Para se të

[253] Ahmed bin Hanbel, Musned, IV, 198; İbni Hishâm, Sîret, I, 223; Beyhekî, Sunen, II, 79; İbni Sa'd, Tabakât, I, 207-208; Taberânî, Mu'cemu'l Kebîr, XX, 80.

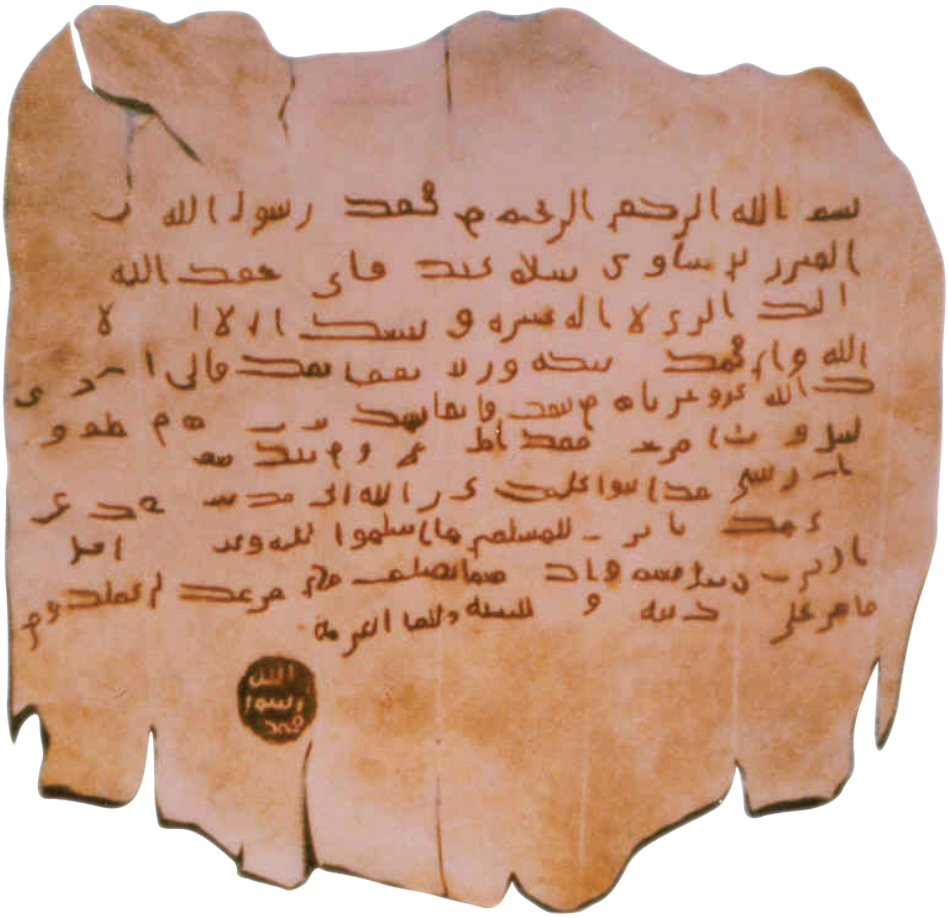

Një letër e dërguar nga i Dërguari i Allahut
(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) te sundimtarët.

*Në cepin e poshtëm të majtë të letrës, vula ishte shkruar në tri rreshta me fjalët "**Muhamed, Resul, Allah**", duke u lexuar nga poshtë lart. Kjo vulë ishte e gdhendur në pjesën e sipërme të një unaze argjendi dhe vendosej në fund të çdo letre të dërguar për ftesë në Islam.*

I Dërguari i Allahut (paqja qoftë mbi të) përdori këtë unazë si vulën e tij mbretërore deri në momentin që u nda nga kjo botë. Pas tij, unaza iu dorëzua hazreti Ebu Bekrit, pastaj hazreti Omerit dhe së fundmi hazreti Osmanit gjatë kalifateve të tyre. Hazreti Osmani e përdori këtë unazë për vetëm gjashtë muaj. Një ditë, unaza rrëshqiti nga gishti i tij dhe ra në Pushtin e Erisit. Pavarësisht përpjekjeve të shumta për ta gjetur, ajo nuk mundi të rikuperohej.

takohej me Herakliun, njerëzit e etij e udhëzuan Hazreti Dihjense;"Kur të dalësh para perandorit, ec me kokë ulur. Kur të afrohesh, bjer në sexhde dhe mos ngri kokën derisa të të japë ai leje." Por Dihje me vendosmëri iu përgjigj :"Ne myslimanët nuk i biem në sexhde askujt përveç Allahut të Lartësuar. Sexhdeja ndaj një njeriu është kundër natyrës së krijimit të tij."Ata ia kthyën: **"Nëse nuk i bën sexhde, Herakliu nuk do ta pranojë kurrë letrën tënde dhe do të të dëbojë nga pallati i tij." Dihje ju tha:"Profeti ynë Muhammedi (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) nuk e lejon askënd as të përkulet lehtë përpara tij, e jo më të bjerë në sexhde. Ai pranon këdo që vjen për ta takuar, edhe nëse është një rob. Ai e dëgjon hallin e tyre, i ndihmon dhe i ngushëllon. Për këtë arsye, të gjithë ata që e ndjekin Atë janë të lirë dhe të nderuar." Një nga ata që dëgjuan këtë thanë:"Nëse nuk do t'i bësh sexhde perandorit, atëherë të tregoj një rrugë tjetër për të përmbushur detyrën tënde. Herakliu ka një vend pushimi përpara pallatit. Çdo pasdite, ai del dhe shëtit në atë oborr. Aty ndodhet një minber, ku vendos dhe lexon çdo letër që gjen. Vendose letrën në atë minber dhe prit jashtë. Kur ta shohë letrën, do të të thërrasë dhe atëherë mund ta përmbushësh detyrën tënde."Dihje e pranoi këtë dhe veproi ashtu sikur iu sugjerua. Kur Herakliu pa letrën, kërkoi një përkthyes që dinte arabisht. Letra fillonte me:"**Bismilahirrahmanirrahim! Nga i Dërguari i Allahut, Muhammedi (paqja qoftë mbi të), për Herakliun, prijësin e Romakëve.**"

"Për Allahun, ky është ai që Musai dhe Isai (paqja qoftë mbi ta) na kanë përgëzuar se do të vijë. Ne kemi kohë që ishim duke pritur ardhjen e tij."
Uskufi, Prifti i Kudsit

Djali i vëllait të Herakliut, Jennaku, u zemërua shumë kur dëgjoi këtë hyrje dhe i dha një grusht të fortë përkthyesit, i cili ra në tokë dhe letra i ra nga dora. Herakliu, i zemëruar, i tha:"Pse e bëre këtë?"Jennaku iu përgjigj: "A nuk e sheh letrën? Ai e ka vendosur emrin e tij para emrit tënd dhe të ka quajtur vetëm 'prijës i Romakëve', jo 'mbret'. Kjo letër nuk duhet lexuar!" Ndërsa Herakliu i tha:"Për Allah, ti je ose një i çmendur ose një i marrë. Nuk e dija që ishe kaq mendjelehtë. A dëshiron ta grisim letrën para se të shohim përmbajtjen e saj? Betohem në jetën time, nëse ai është vërtet i Dërguari i Allahut, siç pretendon, atëherë ka të drejtë të vendosë emrin e tij para timit dhe të më quajë 'prijës i Romakëve'. Sepse unë jam vetëm kujdestar i tyre, jo mbreti i tyre."Pastaj e dëboi Jennakun nga prania e tij. Më pas, ai thirri Uskufin, i cili ishte dijetari më i madh i të krishterëve, njëkohësisht prijësi dhe këshilltari i tij. Ai e lexoi letrën, në të cilën thuhej:

"Paqja qoftë mbi ata që ndjekin udhëzimin e Allahut dhe gjejnë rrugën e drejtë! Pas kësaj: O udhëheqës i Rumëve! Të ftoj në Islam. Prano Islamin që të jesh i shpëtuar. Bëhu musliman dhe Allahu do të të japë shpërblim të dyfishtë. Por, nëse ia ktheni shpinën (këtij mesazhi)**, atëherë barra e të gjithë të krishterëve bie mbi ty. Thuaj: 'O ithtarë të Librit** (jahudi dhe të krishterë)**, ejani tek një fjalë e përbashkët ndërmjet nesh dhe jush, që të mos adhurojmë askënd tjetër përveç Allahut, të mos i vëmë Atij ortakë dhe të mos marrim askënd nga mesi ynë si zot përveç Allahut!' Nëse ata e refuzojnë, atëherë thoni: 'Dëshmoni se ne jemi muslimanë.'"**[254] Gjatë leximit të letrës së Profetit, nga balli i Herakliut rridhnin pika djerse. Kur letra mbaroi, ai tha: "Pas Sulejmanit (paqja qoftë mbi të), unë nuk kam parë një letër që fillon me '**Bismillahirrahmanirrahim**' (Në emër të Allahut, Mëshiruesit, Mëshirëbërësit)." Pastaj Herakliu e pyeti Uskufin për mendimin e tij mbi këtë çështje. Ai u përgjigj: **"Për Allahun, ky është ai që Musai dhe Isai (paqja qoftë mbi ta) na kanë përgëzuar se do të vijë. Ne kemi**

[254] Al-i İmrân: 3/64.

kohë që ishim duke pritur ardhjen e tij." Herakliu e pyeti: "Çfarë më kështillon të bëj?" Uskufi u përgjigj: "Unë të kështilloj të ndjekësh atë" ndërsav Herakliu i tha: "Unë e di shumë mirë se çfarë thua. Por, nëse e ndjek atë dhe bëhem musliman, do të humbas mbretërinë time dhe populli im do të më vras mua."

Për këtë Ebu Sufjani transmeton se: "Në një kohë kur ne ishim në Gazza, guvernatori i Shamit (Sirisë) na erdhi me një vrull sikur donte të na sulmonte dhe ende pa u ndalur pranë nesh na pyeti: 'A jeni ju nga fisi i atij njeriu në Hixhaz që pretendon se është Profet?' 'Po,' i thamë. 'Atëherë ju do të vini me ne te perandori,' tha ai. Guvernatori i Shamit e çoi Ebu Sufjanin dhe shokët e tij në Sham dhe i paraqiti para Herakliut. Në atë kohë, Herakliu ishte në Kudsin e Shenjtë (Bajtul-Mukaddes). Ai ishte ulur me vezirin e tij, kishte vendosur kurorën mbi kokë dhe priti Ebu Sufjanin dhe rreth tridhjetë Mekkas që ishin me të. Herakliu thirri një përkthyes dhe pyeti: "Cili nga ju është më i afërmi, sipas prejardhjes, me këtë njeri që pretendon të jetë Profet?" Pasi Ebu Sufjani tha: "Unë jam më i afërmi me të, sipas prejardhjes." Herakliu urdhëroi që Ebu Sufjani të afrohej, ndërsa të tjerët të qëndronin pas tij. Pastaj e pyeti: "Çfarë lidhje farefisnore keni me të?" Ebu Sufjani u përgjigj: "Ai është djali i xhaxhait tim." (Sepse gjyshi i Ebu Sufjanit, Umeje, dhe gjyshi i Profetit Muhamed, Abdulmutalibi, ishin kushërinj nga babai, duke u takuar në paraardhësin e tyre të përbashkët, Abdul Manaf.)

Pas disa përpjekjeve fillestare për të gënjyer, Ebu Sufjani u frikësua nga kërcënimet e Herakliut dhe vendosi të flasë të vërtetën. Pastaj biseda vazhdoi si më poshtë:

Herakliu: - Çfarë prejardhjeje ka ky njeri që pretendon të jetë Profet?

Ebu Sufjani: - Ai është nga familja më fisnike e kohës sonë, dhe më i zgjedhuri ndër ne për nga prejardhja.

Herakliu: - A ka pretenduar ndonjë tjetër të jetë Profet para tij?

Ebu Sufjani: - Jo.

Herakliu: - A ka pasur ndonjë mbret në paraardhësit e tij?

Ebu Sufjani: - Jo.

Herakliu: - Kush i beson atij, të pasurit apo të varfrit?

Ebu Sufjani: - Kryesisht të varfrit, të dobëtit, të rinjtë dhe gratë. Nga të pasurit dhe pleqtë ka shumë pak që i besojnë.

Herakliu: - A po shtohen apo po pakësohen ndjekësit e tij?

Ebu Sufjani: - Po shtohen.

Herakliu: - A ka dikush që ka hyrë në fenë e tij dhe pastaj është larguar nga ai për shkak të pakënaqësisë?

Ebu Sufjani: - Jo.

Herakliu: - A ka gënjyer ndonjëherë ai njeri, para se të pretendonte të ishte Profet?

Ebu Sufjani: - Jo.

Herakliu: - A ka thyer ndonjë marrëveshje që ka bërë?

Ebu Sufjani: - Jo, por tani kemi bërë një marrëveshje armëpushimi dhe nuk e dimë çfarë do të bëjë gjatë kësaj kohe.

Herakliu: - Çfarë ju urdhëron ai?

Ebu Sufjani: - Ai na urdhëron të adhurojmë vetëm Allahun dhe të mos i bëjmë Atij shok. Na ndalon të adhurojmë idhujt që adhuronin etërit tanë. Na urdhëron të falemi, të jemi të drejtë, të ndihmojmë të varfrit, të largohemi nga të ndaluarat, të mbajmë premtimet, të mos tradhtojmë dhe të vizitojmë të afërmit."

Pas këtij dialogu, letra e Profetit Muhamed iu lexua Herakliut. Ai e mori letrën, e puthi, e vuri mbi kokë dhe kjo shkaktoi shqetësime mes popullit të tij. Pastaj, Herakliu urdhëroi që Ebu Sufjani dhe njerëzit e tij të largoheshin. Edhe pse Ebu Sufjani nuk ishte bërë ende musliman, ai deklaroi se besonte se kauza e Profetit Muhamed do të triumfonte.

"Ai është Profeti i Fundit, për të cilin Profeti Moisiu (Musa) dhe Profeti Jezus (Isai) kishin paralajmërur ardhjen e tij."
Prifti Safatir

Pas pak kohësh ambasadori i Pejgamberit alejhi selam Dihje doli para Herakliut dhe, me fytyrën e tij të bukur dhe zërin e tij të ëmbël, tha: "O Kajser! Më ka dërguar te ti nga Busra një njeri (Harithi), i cili është më i mirë se ti. Betohem në Allahun e Lartësuar se ai që më ka dërguar mua tek Harithi (Profeti Muhamed) është më i mirë se Harithi, por edhe më i mirë se ti. Ndaj ti duhet t'i dëgjosh me përulësi fjalët e mia dhe të pranosh këshillat që po të jap! Sepse, nëse tregon përulësi, do t'i kuptosh këshillat e tij. Por nëse nuk i pranon këshillat, atëherë ti nuk mund të jesh i drejtë." Kur Herakliu i tha: "Vazhdo," Dihje tha: "Atëherë, unë të ftoj të besosh në Allahun e Lartësuar, të Cilit i është falur në namaz Isai (paqja qoftë mbi të). Unë të ftoj të besosh në këtë Profet analfabet, ardhjen e të cilit Musa dhe më pas Isai (paqja qoftë mbi ta) e kanë lajmëruar dhe përgëzuar më parë. Nëse di diçka për këtë çështje dhe dëshiron të fitosh lumturinë e kësaj bote dhe të botës tjetër, reflekto për këto fjalë. Përndryshe, do të humbasësh lumturinë e ahiretit dhe do të mbetesh në kufër (mosbesim) dhe shirk (idhujtari). Dhe dije mirë se Zoti yt, Allahu i Lartësuar, është Ai që shkatërron zullumqarët dhe ndryshon begatitë e tyre." Pasi e dëgjoi thirrjen e Dihjes Herakliu i tha: " (O Dihje). Unë nuk heq dorë nga një shkrim që më bie në dorë pa e lexuar, dhe pa pyetur një dijetar për ato që nuk di në letër. Nga kjo metodë, unë kam parë vetëm dobi dhe mirësi. Ndaj më jep kohë që të mendoj dhe të kuptoi të vërtetën. Më pas do të ju përgjigjem thirrjes suaj."

Pasi u larguan të pranishmit Herakliu e thirri Dihjen dhe bisedoi me të kokë më kokë. Ai i shprehu Dihjes ndjenjat e tij duke i thënë: "Unë e di se ai që të ka dërguar është Profeti i Fundit, ardhja e të cilit është lajmëruar në libra, dhe që ne e prisnim ardhjen e tij. Por nëse e ndjek, kam frikë se rumët (bizantinët) do të më vrasin. Dua të të dërgoj te një njeri, Safatiri, i cili është më i madhi prej dijetarëve të tyre dhe ka më shumë autoritet sesa unë. Të gjithë të krishterët e ndjekin atë. Nëse ai beson, atëherë të gjithë rumët do të besojnë. Edhe unë atëherë do të shpall hapur atë që kam në zemër dhe bindjen time." Pas kësaj, Herakliu shkroi një letër, të cilën ia dha Dihjes radijallahu anhu për ta çuar te Safatiri.

Prifti Safatir

Profeti ynë i Dashur dërgoi gjithashtu një letër Safatirit. Kur Safatiri lexoi letrat dhe dëgjoi cilësitë e Profetit tonë, tha se nuk kishte dyshim që ai ishte Profeti i Fundit, për të cilin Profeti Moisiu (Musa) dhe Profeti Jezus (Isai) kishin paralajmërur ardhjen e tij. Më pas Safatiri shkoi në shtëpi, u mbyll dhe për tre javë rrjesht nuk mori pjesë në predikimet që mbante çdo të diel.

Të krishterët i kapi meraku dhe filluan të thonë; "Çfarë po ndodh me Safatirin që nuk ka dalë nga shtëpië që nga dita kur u takua me arabin? Ne e duam atë por ai po na fshihet ne!" Për këtë të krhiterët derguan një delegacion tek Safatiri, i cili

kishte hequr rrobën e zezë të priftit dhe kishte veshur një rrobë të bardhë dhe me shkopin në dorë erdhi në kishë. Aty ishin mbledhur njerëzit e qytetit dhe po prisnin çdo ju thotë prifti Satira, i cili u ngrit dhe tha; "O të krishterë! Dijeni se kemi marrë një letër nga Ahmedi (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të!). Ai na ftoi në fenë e vërtetë. "Unë e di qartë dhe besoj se ai është i Dërguari i vërtetë i Allahut Teala.'' Kur e dëgjuan këtë, të krishterët e sulmuan Safatirin dhe vranë duke e rrahur. Dihje erdhi dhe e njoftoi Herakliun për këtë situatë. Herakliu; "A nuk të thashë? Safatiri është më i dashur i për mua edhe për të krishterët është më i dashur se unë. "Nëse do të dëgjonin për mua së kam pranuar Islamin, edhe mua do të më vrisnin sikur dëshmori Satira.''

Ndëdrsa në transmetimet e përmendur nga Buhariu në Sahihun e tij dhe të transmetuar nga Zuhri thuhet se; Herakliu thirri parinë e pallatit mbretëror në rezidencën e tij, në Homs, dhe urdhëroi të mbylleshin dyert. Pastaj ai vetë u ul në fronin e tij dhe tha; "O Pari! A dëshironi të arrini lumturinë, paqen, të ruani sovranitetin tuaj përgjithmonë dhe t'i bindeni asaj që tha Jezusi (Isai a.s.)?'' Ata të habitur ju përgjigjën duke i thënë; "O sundimtari ynë! Çfarë duhet të bëjmë në për këto?'' Herakliu ju tha; "O pari! Unë ju kam mbledhur për shkak se më erdhi një letër nga profeti Muhammed alejhi selam. I cili më fton në fenë islame. Pasha Allahun, ai është profeti, ardhjen e të cilit ne e kemi pritur, ardhjen e të cilit e kemi gjetur të shkruar në librat tanë dhe i dimë mirë shenjat e pejgamberllëkut të tij. Ndaj, ejani ta ndjekim atë dhe të gjejmë shpëtim në këtë botë dhe në ahiret.'' Të pranishmit sapo dëgjuan këto fjalë të gjithë, njëri pas tjetrit, duke bërtitur me fjalë të këqija dhe duke murmuritur vrapuan drejt dyerve. Por për shkak se dyert ishin të mbyllura, ata nuk mund të largoheshin. Kur Herakliu pa këto veprime të parisë së pallatit të tij dhe kuptoi se ata po i shmangeshin Islamit, u frikësua për jetën e tij dhe tha; "O pari! Fjalët që ju thashë ishin për të matur përkushtimin tuaj ndaj fesë suaj. Sot e pashë me sytë e mi përkushtimin tuaj ndaj fesë suaj dhe sjelljen tuaj që më bëri të lumtur." Të pranishmit i besuan atij se thirrja e tij ishte për ti provokuar ata, ndaj sapo dëgjuan fjalët e lartpërmendura i ranë në sexhde Herakliut dhe u larguan nëpër zyrat pallatit.[255]

Pasi u largua paria Herakliu thirri Dihjen dhe i tregoi atij se çfarë kishte ndodhur me parinë e tij. Më pas duke i dhënë dhurata shumë të çmuara dhe duke i shkruar një letër të Dërguarit të Allahut (s.a.s.) e porositi Dihjen të ja përcillte këto Pejgamberit alejhi selam sela. Pra sikur duket, Herakliu dëshironte të bëhej mysliman, por nga frika e humbjes së pozitës dhe nga frika e vdekjes nuk pati guxim të shpallte besimin hapur. Në letrën që i shkroi Profetit alejhi selam thuhej: " Për Muhammedin Të Dërguarit të Allahut, të cilin e ka përgëzuar Isai alejhi selam në Ungjill, nga Herakliu, sundimtari i romakëve! Lajmëtari yt erdhi tek unë me letrën tënde. Dëshmoj se ti je me të vërtetë je i Dërguari i Allahut. Madje, ne të kemi gjetur të përshkruar në Inxhil dhe Isai na ka përgëzuar për ty. I ftoj romakët të besojnë në ty, por ata nuk pranuan. Sikur të më dëgjonin mua, padyshim që do të ishte më e mira për ta. Unë e dëshiroj shumë të jem pranë teje, të të shërbej dhe të laj këmbët e tua."

Dihje u largua nga Herakliu dhe mbërriti në Hismë. Kur arriti në luginat e fisit Xhudham, konkretisht në luginën Shenar, Huneid bin Us, bashkë me të birin dhe njerëzit e tij, e grabitën Dihjen, duke i marrë atij gjithçka përveç rrobave të vjetra.

[255] İbni Sa'd, Tabakât, I, 259.

"O Hatib! Allahu të bekoftë ty në këtë detyrë!"
Hadith

Mirëpo nga banorët e këtij vendi, Dubejib bin Rifaa bin Zeid dhe fisi i tij kishin pranuar Islamin. Dihje shkoi tek këta dhe u tregoi atyre se çfarë i kishte ndodhur, ata sulmuan Huneid bin Usin dhe fisin e tij dhe ja morën përsëri të gjitha gjërat e grabitura. Më pas, i Dërguari i Allahut (s.a.s.) dërgoi Zeid bin Harisin kundër Huneid bin Us dhe njerëzve të tij. Por kur Zeidi shkoi atje ata të gjithë, që ishin në atë vend, e pranuan Islamin.

Dihje sapo mbërriti në Medinë, ai nuk shkoi në shtëpinë e tij, por menjëherë shkoi drejt e te dera e të dashurit të Allahut, Profeti (s.a.s.). Ai i trokiti në derë dhe kur Profeti pyeti: **"Kush është?"** Dihje u përgjigj: "Dihjet-ul Kelbi."Profeti a.s. "Hyr brenda." i tha. Dihje hyri dhe i tregoi Profetit a.s. gjithçka i kishte ndodhur dhe setaj meë detaj. Ai gjithashtu ia lexoi letrën e Herakliut Profetit. Pas kësaj, Profeti (s.a.s.) tha: **"Atij i është dhënë një kohë e caktuar për të qëndruar në fron. Për aq kohë sa letra ime të mbetet në duart e tyre, mbretëria e tyre do të vazhdojë."**[256]

Edhe pse Herakliu kishte shkruar në letër se ai kishte besuar në Profetin (s.a.s.), Profeti tha: "**Po gënjen. Ai nuk është kthyer nga feja e tij."**Herakliu e mbështolli letrën e Profetit në një copë mëndafshi dhe e vendosi në një kuti të artë me formë të rrumbullakët, duke e ruajtur atë me kujdes. Familja e Herakliut e ruajti këtë letër me shumë kujdes dhe nuk ia treguan askujt. Ata besonin se për aq kohë sa kjo letër të ishte në posedimin e tyre, mbretëria e tyre do të vazhdonte. Në të vërtetë ashtu ndodhi.

Letra për Sundimtarin e Egjiptit, Mukaukasin

Profeti ynë i dashur (s.a.s.) dërgoi Hatib bin Ebi Beltean si lajmëtar tek sundimtari i Egjiptit, Mukaukasi. Para se ta dërgonte, Profeti i pyeti sahabët se: **"Kush prej jush do ta çojë këtë letër tek sundimtari i Egjiptit, duke pritur shpërblimin vetëm nga Allahu?"** Hatibi u ngrit menjëherë dhe tha: "O i Dërguari i Allahut! Unë do ta çoj!" Profeti (s.a.s.) duke iu drejtuar atij i tha: **"O Hatib! Allahu të bekoftë ty në këtë detyrë!"** Hatib bin Ebi Beltea mori letrën nga Profeti dhe, pasi u përshëndet me të dhe me familjen e tij, u nis për në Egjipt. Mirëpo gjatë rrugës ai mësoi se Mukaukasi ndodhej në Aleksandri dhe ku arriti në pallatin e tij roja i pallatit, pasi mësoi qëllimin e vizitës, tregoi shumë respekt për Hatibin dhe e priti mirë atë. Mirëpo atë kohë, Mukaukasi ndodhej mbi një anije në det, i cili ishte duke diskutuar me njerëzit e tij. Hatibi hipi në një varkë dhe shkoi te Mukaukasi dhe i dorëzoi atij letrën e Profetit alejhi selam.

Mukaukasi e mori dhe nisi të lexoi letrën, ku shkruhej: **"Bismilahirrahmanirrahim! Nga Muhammedi, robi dhe i Dërguari i Allahut, për udhëheqësin e Egjiptit, Mukaukasin! Paqja qoftë mbi ata që ndjekin udhëzimin e drejtë. O sundimtar! Që të gjesh shpëtim dhe të përfitosh shpërblimin e dyfishtë nga Allahu, të ftoj të pranosh Islamin. Nëse refuzon, atëherë do të bartësh mëkatet e të gjithë koptëve** (egjiptianëve)**. Thuaj: 'O ithtarë të librit** (hebrenj dhe të krishterë)**, ejani në një fjalë të përbashkët mes nesh: të mos adhurojmë askënd tjetër veç Allahut, të mos i shoqërojmë Atij asgjë dhe të mos marrim njëri-tjetrin si zota përveç Allahut.' Nëse ata refuzojnë, atëherë thuaj: 'Bëhuni dëshmitarë se ne jemi myslimanë.'[257]"**

Pasi e lexoi letrën, Mukaukasi i tha Hatibit: "Qoftë për të mirë kjo punë!" Më pas ai mblodhi komandantët dhe zyrtarët e tij dhe filloi këtë bisedë me Hatibin:

[256] Buhârî, Tefsîr, 4; Ahmed bin Hanbel, Musned, III, 441; Beyhekî, Sunen, II, 353; İbni Sa'd, Tabakât, I, 259.
[257] Âl-i İmrân: 3/64.

Mukaukasi: "Më trego për atë që të ka dërguar. A është ai një profet? Na fol pak për të!"

Hatibi: "Po, ai vërtetë është Profet."

Mukaukasi: "Nëse është vërtet Profet, pse nuk bëri dua kundër popullit të tij, kur ai e dëboi nga vendi i tij?"

Hatibi: "Ti beson se Isai, biri i Merjemes, ishte profet, apo jo? Edhe ai, kur populli i tij deshi ta kapte dhe ta vriste, nuk bëri dua kundër tyre. Në vend të kësaj, Allahu e ngriti atë në qiell dhe e shpërbleu. Nëse Isai nuk bëri dua kundër popullit të tij, përse prisni që Muhammedi alejhi selam të veprojë ndryshe?"

Mukaukasi: "Shumë përgjigje e mençur! Ti je një njeri i urtë, i ardhur nga një njeri i mençur. Qëndro me ne sonte dhe nesër do të jap përgjigjen time."

Në vijim, Hatibi i tha Mukaukasit: "Para teje, këtu sundoi një faraon që pretendonte se ishte zot dhe i tha popullit të tij: 'Unë jam zoti juaj më i lartë.' Allahu e ndëshkoi atë si në këtë botë, ashtu edhe në botën tjetër. Merr mësim nga historia e tij që të mos bëhesh shembull i keq për të tjerët!"

Mukaukasi: "Ne kemi një fe dhe nuk do ta lëmë atë për një fe tjetër, përveç nëse ajo fe është më e mirë se e jona."

Hatibi iu përgjigj: "Feja që ju ndiqni është zëvendësuar me një fe më të mirë dhe më të përsosur. Allahu Suphanehu ve Teala, përmes këtij Profeti, e ka plotësuar fenë e Tij, Islamin. Ai nuk të fton vetëm ty, por i fton të gjithë njerëzit, në Islam. Kurejshët iu kundërvunë ashpër, hebrenjtë u treguan më të këqinjtë ndaj tij, ndërsa të krishterët janë më të afërtit. Muhammedi është i përmendur si i Dërguari që Isa e përgëzoi, njësoj sikur Musa e përgëzoi Isain. Prandaj, unë të ftoj në Islam dhe të ndjekësh Profetin të Fundit, Muhammedin alejhi selam."

"O ithtarë të librit (hebrenj dhe të krishterë), ejani në një fjalë të përbashkët mes nesh: të mos adhurojmë askënd tjetër veç Allahut, të mos i shoqërojmë Atij asgjë dhe të mos marrim njëri-tjetrin si zota përveç Allahut.' Nëse ata refuzojnë, atëherë thuaj: 'Bëhuni dëshmitarë se ne jemi myslimanë."
Ali Imran, 64.

Pas fjalëve të Hatibit r.a., Mukaukasi tha: "Kam vëzhguar me kujdes këtë Profet. Nuk kam gjetur asgjë që të mos jetë e logjikshme në urdhrat apo ndalimet e tij. Nga sa kuptoj, ai nuk është as magjistar, as fallxhi, dhe as gënjeshtar. Kam parë disa shenja të profetësisë tek ai. Zbulimi i gjërave të fshehta është një prej këtyre shenjave që ai zotëron. Une pasi të mendohem pak do ju përgjigjem ftesës suaj!" Pra, Mukaukasi kërkoi kohë për përgjigjen që do të jepte.

Kur nata kishte rënë ai e zgjoi Hatibin dhe i tha se kishte akoma më shumë pyetje për Profetin (s.a.s.). Ku mes tyre zhvillohet ky dialog:

Mukaukasi: "Kam tre pyetje për të bërë. Nëse më përgjigjesh saktë, do t'i dëgjoj me kujdes."

Hatibi: "Pyet çfarë të duash! Unë do të flas gjithnjë të vërtetën."

Mukaukasi: "Çfarë predikon Muhammedi? Për çfarë i fton njerëzit?"

Hatibi: "Ai i fton njerëzit të adhurojnë vetëm Allahun. Urdhëron faljen e pesë namazeve gjatë ditës dhe natës, agjërimin e Ramazanit dhe mbajtjen e premtimeve. Ai ndalon ngrënien e mishit të derrit të ngordhura."

Pas kësaj, Mukaukasi pyeti: "Përshkruam pamjen e tij fizike?"

Hatibi i dha një përshkrim të shkurtër, pa përmendur të gjitha veçoritë. Por Mukaukasi shtoi: "Ka edhe disa veçori të tjera që nuk i përmende. Ai ka një shenjë të profetësisë në shpinë, ka pak të kuqe në sytë e tij, vesh rroba prej leshi dhe ushqehet me hurma dhe ushqime të thjeshta. Ai është rritur nga xhaxhallarët ose kushërinjtë e tij."

Hatibi: "Po! Këto janë disa cilësi të tij."

Mukaukasi vazhdoi të pyesë për zakonet e Profetit (s.a.s.): "A përdor kuhl (lloj kozmetike për sytë)?"

Hatibi: "Po, ai përdor. Ai i kreh flokët dhe mban gjithnjë me vete pasqyrën, kutinë e kuhllit, krehërin dhe misvakun, keto i mban gjithnjë me vete, qoftë në udhëtim apo në vendbanim."

Mukaukasi: "Unë e di se do të vinte një Profet. Mendoja se do të dilte nga Shami, sepse shumica e profetëve dolën prej andej. Por gjithashtu e dija se Profeti i Fundit do të shfaqej në Arabinë e mbushur me pakënaqësi dhe varfëri. Kam lexuar në librat e mëparshëm se cilësitë e tij janë këto: 'Ai nuk bashkon dy motra në martesë, pranon dhuratat, por nuk pranon sadakanë. Shoqërohet me të varfërit dhe të pastrehët.' Koha e këtij Profeti përputhet me këtë periudhë. Por koptët nuk do të më dëgjojnë nëse përpiqem t'i bind për të. Dhe nuk mund të heq dorë nga froni im, sepse jam shumë i lidhur pas tij. E di që ky Profet do të pushtojë shumë vende dhe, pas tij, sahabët e tij do të vijnë deri në tokat tona. Në fund, ata do të triumfojnë mbi këto territore. Por unë nuk do t'i them koptëve asnjë fjalë për këtë dhe nuk dua që askush tjetër ta dijë për këtë bisedë."

Letra e Mukaukasit drejtuar Profetit Muhamed (a.s.) dhe reagimi i tij

Pas kësaj bisede, Mukaukasi thirri shkruesin e tij që shkruante në arabisht dhe diktoi një letër përgjigjeje drejtuar Profetit Muhamed (a.s.), ku thoshte:

"Drejtuar të biri të Abdullahut, Muhammedit, nga Mukaukasi, prijësi i Koptëve: O Muhammed! Paqja qoftë mbi ty! Kam lexuar letrën tënde dhe e kuptova atë që përmende dhe ftesën që bëre. Unë e dija se do të vinte një Profet, por mendoja se ai do të shfaqej në Sham. I kam pritur dhe i kam bërë nderime të dërguarit tënd. Ndërsa për ty kam dërguar dy skllave që kanë vlerë të madhe për koptët, veshje dhe një mushkë femër për ti hipur." Veç kësaj Mukaukasi nuk bëri asgjë më shumë dhe nuk e pranoi Islamin. Ai e mbajti Hatibin si mysafir për pesë ditë, ku u kejdes dhe tregoi shumë respekt dhe nderuarime për të. Në fund i tha: "Kthehu menjëherë në vendin tënd, te zotëria yt! Kam urdhëruar të dërgohen për të dy skllave, dy kafshë për mbajtje, një mijë miskale ari (një miskal = 4,8 gramë), njëzet sete veshjesh të hollë nga Egjipti dhe disa dhurata të tjera. Për ty kam urdhëruar të jepen njëqind dinarë dhe pesë sete veshjesh. Largohu nga këtu dhe bëj kujdes që koptët të mos dëgjojnë asnjë fjalë nga ty!" Mukaukasi gjithashtu dërgoi dhurata për Profetin Muhamed (a.s.), duke përfshirë: një gotë kristali, mjaltë, një shall, pëlhurë liri nga Egjipti, dru të çmuar, misk (aromë e veçantë), një bastun, një kuti me ngjyrë për sytë, vaj trëndafili, një krehër, gërshërë, misvak (furçë dhëmbësh tradicionale), një pasqyrë, gjilpërë dhe fije për të qepur. Më pas urdhëroi që Hatibi të përcillej me roje deri sa të kalonte kufirin e Egjiptit. Kur ata mbërritën në tokat arabe, takuan një karvan që po shkonte në Medinë. Hatibi i ktheu rojet e Mukaukasit dhe iu bashkua karvanit. Kur mbërriti në Medinë, ai i dorëzoi dhuratat Profetit Muhamed (a.s.) dhe ia përcolli mesazhin e Mukaukasit. Profeti (a.s.) e pranoi letrën dhe dhuratat,

por pas fjalëve të Mukaukasit tha: "**Sa njeri i keq! Nuk mundi të hiqte dorë nga mbretëria e tij. Megjithatë, mbretëria e tij nuk do të mbetet me të!**"[258]

Ndër skllavet që Mukaukasi i dërgoi Profetit Muhamed (a.s.), ishin dy motra: Maria dhe Sirini. Gjatë rrugës, Hatibi u ofroi atyre të pranonin Islamin, dhe ato pranuan. Profeti (a.s.) u gëzua shumë që Maria pranoi Islamin dhe e mori atë për grua. Nga ajo, Profeti (a.s.) pati një djalë të quajtur Ibrahim. Motrën e saj, Sirinin, ia dha një prej sahabëve të tij, poetit Hasan bin Thabit. Ndërsa nga kafshët e dhuruara, mushkës së bardhë thuajse gri iu dha emri "Duldul," ndërsa gomarit iu vu emri "Ufejr" ose "Jafur." Deri atëherë, në Arabinë Islame nuk ishte parë një mushkë e bardhë. Profeti (a.s.) shpesh përdorte gotën e kristaltë të dhuruar nga Mukaukasi për të pirë ujë.

Letra e durguar Mukaukasit u ruajt me respekt të madh nga ai, i cili e vendosi letrën e Profetit alejhi selam në një kuti fildishi dhe ia dorëzoi një prej skllaveve të tij për ta ruajtur. Historia e mëvonshme e letrës është se kjo letër u zbulua në vitin 1267 (1850) në një manastir të vjetër në rajonin Ahmin të Egjiptit, midis librave të koptëve. Ajo u ble nga Sulltani Abdulmexhid Han, kalifi i 96-të osman, dhe u vendos në Seksionin e Relikteve të Shenjta në Pallatin Topkapi, Stamboll.

Letra e Profetit Muhammed (A.S.) Drejtuar Kisras së Iranit, Husrev Perviz, dhe Ngjarjet Që Pasuan.

Letra e Profetit Muhamed (a.s.) drejtuar mbretit të Iranit, Husrev Perviz, iu dorëzua nga Abdullah bin Hudhafe. Kur Abdullah i paraqiti letrën e çmuar të Profetit (a.s.), mbretit arrogant, Kisras, i cili ia dha letrën shkruesit të tij për ta lexuar. Letra fillonte kështu:"**Bismil-lahirrahmanirrahim! Nga Muhamedi, i Dërguari i Allahut, drejtuar Kisras, mbretit të Persëve...**"Shkruesi e lexoi deri këtu, sepse kryeneçsia dhe arroganca e Kisras shpërtheu, pra ai e mori letrën dhe e grisi, duke u indinjuar nga fakti që letra fillonte me emrin e Profetit Muhamed (a.s.). Ai gjithashtu kërkoi të përzinte nga oborri i tij të dërgimtarin e letrës. letrë, sahabiun Abdullah radijallahu anhu.

Edhe pse rojtarët e sarajit të Kisras u përpoqën ta nxirrin Abdullahin pa e lënë atë të flas, por Adullahu para se të largohej iu drejtua mbretit dhe të pranishmëve të tjerë me këto fjalë:

"O popull i Persisë! Ju nuk besoni në profetët dhe nuk i pranoni librat e shenjtë. Ditët tuaja në këtë tokë janë të numëruara; jeta juaj është si një ëndërr e përkohshme. O Kisra! Para teje kanë sunduar shumë mbretër në këtë fron. Ata që ndoqën urdhrat e Allahut e fituan përjetësinë, ndërsa ata që nuk i dëgjuan urdhrat hyjnore, u dënuan me ndëshkimin e Tij dhe u larguan nga kjo botë. O Kisra! Letra që të solla ishte një mirësi e madhe për ty. Por ti e nënvlerësove atë. Betohem në Allahun e Madhëruar se feja që po e përbuz ti do të arrijë këtu, dhe atëherë nuk do të gjesh asnjë vend për t'u fshehur!"

Pasi i tha këto fjalë, Abdullahu e braktisi oborrin e Kisras, hipi në kafshën e tij dhe u largua me shpejtësi. Kur arriti në Medinë, i tregoi Profetit Muhamed (a.s.) gjithçka që kishte ndodhur. I Dërguari i Allahut tha:"**O Allah, ashtu siç ai e grisi letrën time, ti bëje atë dhe mbretërinë e tij copa-copa!**" Allahu i Plotfuqishëm

[258] Ibni Hishâm, Sîret, II, 607; İbni Sa'd, Tabakât, I, 260.

e pranoi lutjen e të Dërguarit të Tij. Kisra u vra nga i biri i tij një natë, i cili e kishte therur me thikë dhe trupin ja kishte copëtuar. Gjatë kalifatit të Hz. Omerit, të gjitha tokat e Iranit u pushtuan nga myslimanët dhe u bënë pjesë e shtetit Islam.[259]

Letra e Profetit Muhamed (a.s.) drejtuar Hâris bin Ebî Shimir, mbretit të Gassanëve.

Profeti Muhammed (a.s.) dërgoi sahabiun Shuça bin Vehb për t'i dorëzuar një letër mbretit të Gassanëve, Hâris bin Ebî Shimir. Kur Shuça arriti, fillimisht takoi portierin e mbretit dhe e ftoi atë në Islam. Portieri e pranoi ftesën dhe i përcolli nderimet dhe selamet e tij për Profetin Muhamed (a.s.). Ai gjithashtu e ndihmoi Shuçan që të takohej menjëherë me mbretin. Kur Hâris bin Ebî Shimir lexoi letrën e Profetit, ai shpërtheu në zemërim dhe duke e përbuzur e hodhi letrën përtokë. Ngjarjet që pasuan pas refuzimit të ftesës së Pejgamberit alejhi selam tregojnë qasjen e ndryshme të njerëzve ndaj ftesës hyjnore dhe fundin e atyre që zgjodhën të refuzonin të Vërtetën.

Letra për Hâris bin Ebî Shimir, mbretin e Gassanëve

Pas dorëzimit të letrës së Profetit (a.s.) nga Shuça bin Vehb r.a., mbreti Hâris bin Ebî Shimir reagoi me arrogancë dhe zemërim, duke hedhur letrën përtokë. Kur Shuça u kthye në Medinë dhe i tregoi Profetit (a.s.) atë që kishte ndodhur, ai tha:"**Le të zhduket mbretëria e tij!**" Pas një kohe të shkurtër, Hâris vdiq dhe mbretëria e tij u shpërbë.[260]

Letra për Hevze bin Ali, mbretin e Jemames

Selit bin Amr u dërgua te Hevze bin Ali, një sundimtar i krishterë, me një letër që thoshte:

"**Bismil-lahirrahmanirrahim! Nga Muhamedi, i Dërguari i Allahut, për Hevze bin Ali!**

Paqja qoftë mbi ata që ndjekin rrugën e drejtë! Dije se Islami do të përhapet deri në skajet më të largëta ku mund të shkojnë devetë dhe kuajt, dhe do të triumfojë mbi të gjitha fetë. Pranoje Islamin që të shpëtosh! Nëse bëhesh mysliman, do të vazhdosh të sundosh mbi tokat që tashmë ke nën kontroll."

Edhe pse Hevze refuzoi këtë thirrje të bekuar për shkak të ambicieve të tij për pushtet dhe frikës nga humbja e pozitës. Seliti i tha:"O Hevze, ti je udhëheqësi i këtij populli, por mos harro se, ata që i konsideron të mëdhenj, perandorët kanë vdekur dhe janë kthyer në dhe. Të mëdhenjtë e vërtetë janë ata që ndjekin urdhrat e Allahut dhe shmangen nga ndalesat e Tij. Mos u përpiq t'i largosh njerëzit nga rruga e drejtë për shkak të besimeve të tua të gabuara. Pranoje këtë thirrje dhe do të shpëtosh nga çdo frikë dhe do të arrish atë që shpreson. Por nëse nuk e pranon, të mbetet vetëm të mendosh për pasojat!"Hevze nuk e pranoi as këtë këshillë të Selit, i cili u kthye në Medinë dhe i tregoi Profetit Muhamed (a.s.) gjithçka që kishte ndodhur. I Dërguari u pikëllua për refuzimin e tij, por pas një kohe të shkurtër erdhi lajmi për vdekjen e Hevzes. Pasioni për pushtet dhe etja për lavdi përfunduan me humbjen e botës së përjetshme.[261]

[259] Buhârî, Tefsîr, 4; Megâdhi, 77, 82, 84; Elm, 7; İbni Hishâm, Sîret, II, 607; İbni Sa'd, Tabakât, I, 189, 259; Hudhâî, Tahrîc, 184.
[260] İbni Hishâm, Sîret, II, 607; İbni Sa'd, Tabakât, I, 261.
[261] İbni Hishâm, Sîret, II, 607; İbni Sa'd, Tabakât, IV, 203; Suheylî, Ravdu'l-unf, IV, 390

Letra për Munzir bin Savî, sundimtarin e Bahreinit

Ala bin Hadrami iu dërgua sundimtarit të Bahreinit, Munzir bin Savî. Kur Munziri lexoi letrën e Profetit Muhamed (a.s.), ai e pranoi me dashamirësi dhe e kuptoi përmbajtjen e saj. Pa hezituar, ai pranoi Islamin duke thënë:"**Eshhedu en la ilahe il-lallah ve eshhedu enne Muhammeden abduhu ve resuluhu!"**

"O Allah! Mundimet që ka duruar ajo në rrugën Tënde dhe për të Dërguarin Tënd nuk janë të fshehta për Ty."
Hadith

Ndryshe nga të tjerët, Munziri nuk tha: "Çfarë do të thonë të tjerët për mua?" ose "Do të humbas fronin tim!" Por me këtë vendim të mençur, ai shpëtoi veten dhe popullin e tij që e ndoqi atë duke pranuar Islamin. Pra Havze shpëtoi veten dhe popullin e tij nga zjarri i përjetshëm, xhehennemi. Kjo tregoi se edhe një udhëheqës me pushtet mund ta kuptojë të vërtetën dhe ta pranojë atë me sinqeritet.

Përgjigjja e Profetit ndaj sundimtarit të Bahreinit

Kur sundimtari i Bahreinit, Munzir bin Savî, i dërgoi një letër Profetit Muhamed (a.s.) për të njoftuar se disa nga njerëzit e tij kishin pranuar Islamin, ndërsa të tjerët ishin ende të pabindur, Profeti (a.s.) iu përgjigj:"**Atyre që të binden, mësoju Islamin. Ndërsa ndaj atyre që nuk binden dhe tregojnë armiqësi, të vendoset cizje (**taksë për jomyslimanët**). Nuk duhet të konsumohet mishi që theren nga mexhusitë (**zoroastrianët**), dhe as të bëhen martesa me ta.**"

Kështu, shtatë ambasadorët e Islamit kryen me sukses misionet e tyre, duke përhapur mesazhin e Profetit Muhamed (a.s.) në perandoritë më të mëdha të kohës. Ata paralajmëruan njerëzit për lumturinë e vërtetë (xhennetin) dhe për botën tjetër (Ahiretin). Kështu që parandorëve nuk ju la më shkas që ata të justifikohen duke thënë:"Nuk e kishim dëgjuar mesazhin Islam."

Reagimet e sundimtarëve ndaj letrave Profetike

Dy sundimtarët që pranuan Islamin ishin; Eshame, mbreti i Abisinisë (Habeshistanit që i bie Etiopia e sotme) dhe Mundhir bin Savî, sundimtari i Bahreinit.

Eshame, përveç se pranoi Islamin, pati nderin të shikonte disa nga shokët e Profetit (a.s.), të merrte duanë e tij dhe të shpallte martesën e Profetit me Ummu Habiben (r.a.).

Sundimtarët që nuk Pranuan Islamin

- Herakliu, perandori i Bizantit dhe Mukaukasi, sundimtari i Egjiptit, nuk u bënë myslimanë, por treguan respekt ndaj letrave profetike. Ata i dhanë përgjigje miqësore Profetit alejhi selam dhe në shenjë respekti dërguan dhurata shtetit Islam.

- Kisra, sundimtari i Persisë dhe mbreti i Gassanit nuk e pranuan Islamin. Të dy ata treguan armiqësi dhe i pritën shumë keq ambasadorët e Profetit (a.s.).

- Hevze bin Aliu, mbreti i Jemames, e trajtoi ambasadorin e Profetit alejhi selam me butësi, por refuzoi të prananote Islamin për shkak të ambicieve të tij për pushtet.

Ngjarje Të Tjera Gjatë Vitit Të Gjashtë Hixhri

1. Zîhari dhe shpallja e sures el-Muxhadele

Midis Havle bint Salebe dhe burrit të saj, Evs bin Samit, ndodhi ''zîhari'' (divorci i padrejtë që ndalonte ribashkimin me gruan), dhe si zgjidhje për këtë çështje u shpall sureja el-Muxhadele.

2. ***Garat e deveve dhe mesazhi i Profetit***

Profeti Muhamed (a.s.) lejoi garat me deve dhe kuaj. Kur deveja e tij, e cila nuk ishte mundur më parë, u mposht nga deveja e një beduini, sahabët u trishtuan. Profeti (a.s.) tha:"Çdo gjë që arrin kulmin, do të zbresë."

3. ***Vdekja e Ummu Rumân, nëna e Aishes (r.a.)***

Profeti (a.s.) mori pjesë në varrimin e Ummu Rumân dhe tha:"Kush dëshiron të shikojë një nga hyritë e Xhenetit, le të shikojë Ummu Rumân."Ai u lut për shpirtin e saj dhe tha: **"O Allah! Mundimet që ka duruar ajo në rrugën Tënde dhe për të Dërguarin Tënd nuk janë të fshehta për Ty."**

Këto ngjarje tregojnë mirësinë, drejtësinë dhe udhëheqjen shpirtërore të Profetit Muhamed (a.s.) si udhërrëfyes për gjithë njerëzimin.

ÇLIRIMI I HAIBERIT

Situata në Medinë para pushtimit të Hajberit

"Kështjella e Haiberit është çliruar me Ali ibn Ebu Talibin."
Hadith

Në Medinë, përveç myslimanëve të sinqertë, kishte edhe hipokritë që pretendonin se ishin myslimanë, por në të vërtetë ishin armiq të Islamit. Para ardhjes së Profetit Muhamed (a.s.) në Medinë, banorët e qytetit kishin zgjedhur Abdullah bin Ubej bin Selul si udhëheqës të tyre. Madje atij i kishin dhuruar një kurorë të stolisur me gurë të çmuar. Pas Hixhretit të Profetit (a.s.), shumica e banorëve e pranuan Islamin dhe u bashkuan me të. Kështu që Abdullah bin Ubej, u kthye në një figurë pa rëndësi, humbi ndikimin dhe rëndësinë e tij. Nga inati dhe urrejtja, ai filloi të bashkëpunonte me hebrenjtë për të komplotuar kundër Profetit Muhamed (a.s.).

Komploti dhe magjia ndaj Profetit Muhamed (a.s.)

Një grup hebrenjsh, të udhëhequr nga Lebid bin Asim, u organizuan për të dëmtuar Profetin (a.s.). Ata paguan një grua plakë të quajtur Hajre, e njohur për aftësitë e saj në magji. Kjo grua përgatiti një magji duke përdorur një pëllumb, i cili u mbështoll me fije të lidhura nyje dhe u fsheh në një pus të braktisur jashtë Medinës. Si rezultat i kësaj, Profeti Muhamed (a.s.) u sëmur rëndë dhe nuk mund të lëvizte për nëntë ditë. Në këtë periudhë, engjëlli Xhibril (a.s.) erdhi dhe e informoi Profetin (a.s.) për shkakun e sëmundjes. Së bashku me disa shokë të tij, Profeti (a.s.) shkoi te pusi dhe gjeti zogun me nyjet magjike. Për të zgjidhur nyjet, Xhibrili (a.s.) solli dy sure të Kur'anit: El-Felek dhe En-Nas. Ndërsa Profeti (a.s.) lexonte çdo ajet, një nyjë zgjidhej dhe një gjilpërë hiqej nga trupi i zogut. Pasi lexoi të gjitha ajetet, magjia u prish dhe Profeti (a.s.) u shërua plotësisht.

Ndëshkimi për Komplotistët

Pas kësaj ngjarjeje, ata që ishin përgjegjës për këtë akt u ndëshkuan rëndë nga banorët e Medinës. Ndërsa hebreu Lebid bin Asim, u kap dhe u soll para Profetit Muhamed (a.s.). Kur ai e pyeti **''Përse e bëre këtë akt?''** Lebidi u përgjigj: E bëra për dashurinë që kam ndaj floririt. Shokët e Profetit kërkuan leje për ta ndëshkuar me vdekje, por Profeti Muhamed (a.s.), i cili nuk ndëshkonte personalisht për çështje të tilla, tha: "**Ndëshkimi hyjnor që do të marrë ai është shumë më i ashpër.**[262]

[262] Buhârî, Tıb, 47; Ahmed bin Hanbel, Musned, IV, 63; İbni Sa'd, Tabakât, II, 198.

Hebrenjtë për shkak se u përfshinë në komplote të shumë përsëritura kundër myslimanëve, u dëbuan nga Medineja. Një pjesë e tyre u vendos në Hajber, ndërsa të tjerë shkuan në veriun e Shamit. Edhe pse ishin larguar, urrejtja dhe dëshira për hakmarrje ndaj myslimanëve nuk u shua kurrë. Ndaj ata përsëri planifikuan sulme kundër myslimanëve duke kërkuar ndihmë nga fise të ndryshme arabe dhe hebraike.

Myslimanët duke qenë të vetëdijshëm që hebrenjtë dhe mushrikët vazhdimisht planifikonin sulme kundër tyre ata nisën të organizohen për tu mbrojtur kundër tyre. Mirpo sapo morën vesh se myslimanët mund të organizonin një sulm kundër tyre, hebrenjtë e Hajberit u bashkuan me fiset arabe, të cilët ishin Gatfanët. Njëkohësisht ata kërkuan ndihmë nga hebrenjtë e vendeve si Fedek, Tejma dhe Vadi-ul-Kura. Synimi i tyre ishte të sulmonin Medinën dhe të merrnin hak ndaj myslimanëve.

Hebrenjtë e Hajberit e pranuan këtë thirrje dhe thirrën në ndihmë fiset hebraike të rajonit si dhe fisin Gatfan. Nga Gatfanët erdhën një numër i madh luftëtarësh të zgjedhur, të cilët filluan përgatitjet në Hajber. Ndërkohë që ata përgatiteshin, Muhammedi, paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të, u informua për situatën e hebrenjve. Ai dërgoi Abdullah ibn Revahan me tre shokë të tij për të zbuluar çfarë po ndodhte në Hajber. Abdullah ibn Revaha dhe shokët e tij mbërritën me shpejtësi në Hajber, një qytet i pasur që kishte tetë kështjella të fortifikuara, disa kështjella më të vogla, toka të begata, vreshta dhe kopshte të shumta.

Abdullahu r.a. dërgoi shokët një nga një në kështjellat Shik, Ketime dhe Natat, ndërsa ai vetë hyri në një kështjellë tjetër për të vëzhguar për tri ditë situatën dhe përgatitjet e hebrenjve për luftë. Pas tre ditësh, u bashkuan në vendin e caktuar për takimin dhe u kthyen me shpejtësi në Medinë për t'i raportuar të Dërguarit të Allahut mbi përgatitjet e tyre. I dashuri i Allahut, paqja qoftë mbi të, urdhëroi shokët e tij të përgatiteshin me shpejtësi.

Për të parandaluar një sulm të hebrenjve ndaj Medinës, Muhammedi alejhi selam vendosi të nisej drejt Hajberit. Lajmi për këtë vendim shkaktoi panik te hebrenjtë që ndodheshin në Medinë. Për të dobësuar moralin e myslimanëve, ata thoshin: "Betohemi se, po të kishit parë kështjellat e Hajberit, luftëtarët trima që janë mbledhur atje, nuk do të guxonit kurrë të shkonit atje! Kështjellat e larta në majat e maleve mbrohen nga trima të blinduar. Mijëra luftëtarë nga fshatrat përreth janë mbledhur për ndihmë. A është e mundur që ju të pushtoni Hajberin?!" Por sahabët trima përgjigjeshin: "Allahu i Madhëruar i ka premtuar të Dërguarit të Tij se Hajberi do të çlirohet." Pra, shabët duke treguar se nuk kishin frikë nga hebrenjtë edhe një herë treguan vendosmërinë e tyre në rrugën e Allahut. Kjo qëndresë e sahabëve i pikëllonte dhe i shqetësonte më shumë hebrenjtë. Por ky shqetësim ishte edhe për hipokritët. Ndaj kreu i hipokritëve, Abdullah ibn Ubeji, i dërgoi urgjentisht një lajm Hajberit, duke thënë: "Muhamedi po vjen drejt jush me një grup të vogël ushtarësh. Nuk ka asgjë për t'u trembur, por sigurohuni të merrni masa paraprake, të grumbulloni mallrat tuaja në kështjella dhe t'i përballoni jashtë kështjellave!"

Sahabët e nderuar përfunduan përgatitjet e tyre, u përshëndetën me familjarët dhe u mblodhën rreth të Dërguarit të Allahut. Ata ishin dyqind kalorës dhe një mijë e katërqind këmbësorë. Me dëshirën për të përhapur fenë e Allahut, për të luftuar në xhihad dhe për të fituar gradën e shehidit, ata u vunë në shërbim të të dashurit të tyre, të Dërguarit të Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qofte). Në këtë kohë, disa gra kërkuan leje nga i Dërguari i Allahut për të marrë pjesë në luftë, duke u

"Ne, Pejgamberët, nuk lëmë trashëgimi. Ajo që lëmë pas, bëhet sadaka për të varfrit."
Hadith

ofruar të përgatisnin ushqimin për sahabët, të kujdeseshin për të plagosurit dhe të sëmurët, të mjekonin plagët dhe të kryenin punë të tjera të nevojshme. I Dërguari i Allahut, nga mëshira e tij, nuk i la ato pa shpërblim për këto përpjekje. Kështu, në mesin e luftëtarëve u bashkuan edhe njëzet gra të devotshme, ndër të cilat ishte edhe e dashura e tij, bashkëshortja e tij e nderuar, Ummu Seleme.[263]

I Dërguari i Allahut caktoi si zëvendës në Medinë Siban nga fisi Gifar (dhe është raportuar gjithashtu se këtë detyrë e mbajti edhe Numejle ibn Abdullah). Udhëtimi filloi me tekbire. Ata që nuk mund të merrnin pjesë në luftë për arsye të ndryshme ose ishin shumë të rinj për t'u bashkuar, shikonin me admirim të Dërguarin e Allahut dhe luftëtarët, ndërsa i përcillnin me tekbire dhe lutje baballarët, gjyshërit, xhaxhallarët, dajallarët dhe vëllezërit e tyre. Ndërkohë kalendarët tregonin muajin Muharrem të vitit të shtatë të Hixhretit. Flamuri i shenjtë i të Dërguarit të Allahut, paqja qoftë mbi të, mbahej nga Aliu r.a., ndërsa komandant i krahut të djathtë ishte Omeri radijallahu anhu.[264] Ndërsa komandant i krahut të majtë ishte caktuar një tjetër sahabi.

Udhëtimi kalonte me gëzim të madh. Poetët i drejtonin lutje Allahut për begatitë e Tij, këndonin salavate për të dashurin e Allahut dhe lavdëronin sahabët e shquar. Sahabët, sikur të ishin duke shkuar në festë, brohorisnin të gjithë së bashku:"**Allahu Ekber! Allahu Ekber! La ilahe il-lallahu vallahu ekber!**"Zëri i tyre përshkonte çdo vend. Në çdo vendpushim, Pejgamberi alejhi selam bënte këtë dua:"**O Allah! Të kërkoj mbrojtje nga brengat për të ardhmen, nga shqetësimet për të kaluarën, nga dobësia dhe përgjumësia, nga koprracia dhe frika, nga borxhet që rëndojnë mbi supet dhe nga shtypja e padrejtë e mizorëve!"**Ndërsa kur iu afruan Hajberit, i dashuri i Allahut ndali ushtrinë dhe ngriti duart në lutje: **"O Allah, Zot i qiejve dhe i gjithçkaje që ato mbulojnë! O Allah, Zot i tokave dhe i gjithçkaje mbi to! O Allah, Zot i djajve dhe i atyre që i mashtrojnë! O Allah, Zot i erërave dhe i atyre që i shpërndajnë! Të lutemi për mirësinë dhe të mirat e këtij vendi, të njerëzve që jetojnë në të dhe të gjithçkaje që ndodhet këtu. Të kërkojmë mbrojtje nga e keqja e këtij vendi, nga njerëzit e këqij dhe nga gjithçka e keqe që gjendet këtu!"**Sahabët pëshpëritnin: "**Amin, amin!"** Më pas i Dërguari i Allahut u tha:"**Me emrin e Allahut të Gjithëmëshirshëm, të Mëshirëplotë, ecni përpara!"** Sahabët u nisën sërish duke rrethuar Profetin alejhi selam dhe kur mbërritën pranë kështjellës Natat, e cila ishte më e fuqishmja e Hajberit, ishte bërë mbrëmjë. Shabët e ngritën kampin aty dhe po përgatiteshin që të kaloi nata sepse I Dërguari i Allahut, si zakonisht, nuk sulmonte pa zbardhur dita dhe pa i ftuar armiqtë që të pranonin Islamin. Nëse nuk e pranonin, atëherë fillonte lufta. Kështu që sahabët pritën mëngjesin.

Hebrenjtë nuk e kishin kuptuar që ushtria islame kishte mbërritur. Në mëngjes, pas namazit, i Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) përgatiti ushtrinë dhe e nisi atë drejt kështjellës Natat. Me rregull të përsosur, dyqind kalorës dhe një mijë e katërqind këmbësorë iu afruan kështjellës. Ndërkohë, disa hebrenj dolën nga kështjella për të punuar në vreshta dhe ara. Kur panë ushtrinë islame, mbetën të shtangur dhe thirrën:"Betohemi se, këta janë Muhamedi dhe ushtria e tij e rregullt!" Dhe menjëherë u kthyen me vrap drejt kështjellës. Kur pa këtë skenë,

[263] Ebû Dâvûd, Cihâd, 152; Vâkıdî, Megâdhî, II, 685.
[264] Buhârî, Megâdhi, 40; Vâkıdî, Megâdhî, II, 653; Kilâ'î, İktifâ, II, 258.

> *"Ditën kur morëm kalanë e Hajberit, Resulullahu (sallallahu alejhi ve selam) ndaloi ngrënien e mishit të gomarëve të zbutur dhe martesën e përkohshme (muta)."*
> ***Aliu radijallahu anhu***

i Dashuri i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) tha:"**Allahu Ekber! Allahu Ekber! Hajberi ka rënë!**" I Dërguari i Allahut i ftoi hebrenjtë:**"O hebrenjë! Pranoni Islamin dhe bëhuni myslimanë, ose dorëzohuni duke paguar haraç dhe xhizje, ndryshe do të luftojmë dhe do të derdhet gjak."**Hebrenjtë iu drejtuan prijësit të tyre, Selam ibn Mishkem, i cili ju tha:"Më parë ju thashë që të marshonit kundër Muhamedit, por nuk më dëgjuat. Tani, së paku, në luftë mos u tregoni të pavendosur. Luftoni derisa të vdisni, sepse të vdisni në betejë është më mirë se të mbeteni robër!"

Hebrenjtë nxituan të dërgonin gratë dhe fëmijët në kështjellën Ketibe, rezervat ushqimore në Naim ndërsa luftëtarët i dërguan në Natat. Më pas thirries së myslimanëve iu përgjigjën me të shtëna shigjetash. Luftëtarët myslimanë ngritën mburojat e tyre për t'u mbrojtur dhe me urdhërin e të Dërguarit të Allahut, filluan të qëllonin me shigjeta drejt kështjellës. Tashmë lufta kishte filluar. Njëra palë, nën udhëheqjen e të Dërguarit të Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) , luftonte për të përhapur Islamin dhe për të shpëtuar hebrenjtë nga zjarri i Xhehenemit. Ndërsa pala tjetër, kokëfortë dhe ziliqare, refuzonte të pranonte të vërtetën dhe, për vite me radhë, kishte komplikuar planifikime për të eliminuar Profetin, por gjithmonë kishte dështuar falë mbrojtjes së Allahut.

Një mijë e gjashtëqind myslimanë përballeshin me mbi dhjetë mijë luftëtarë hebrenj që qëllonin pa pushim me shigjeta. Sahabët e nderuar mbroheshin me mburojat e tyre dhe herë pas here i kthenin shigjetat kundër armiqve. Megjithatë, disa prej tyre u plagosën. Në një moment, Habab ibn Mundhir iu afrua të Dërguarit të Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) me respekt të madh dhe tha:"Jeta ime është për ty, o i Dërguar i Allahut! A nuk mund ta zhvendosim kampin tonë diku tjetër?"I Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) ju përgjigj:**"Në mbrëmje, inshallah, do ta ndryshojmë!** Myslimanët tashmë ishin brenda rrezes së shigjetave të hebrenjve, dhe disa shigjeta arrinin deri prapa kampit të myslimanëve.[265]

Atë ditë, deri në mbrëmje, lufta vazhdoi me shkëmbim shigjetash. Rreth pesëdhjetë sahabë u plagosën nga shigjetat që gjuanin armiqtë. Kur erdhi mbrëmja, Profeti Muhammed (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) caktoi Muhamed bin Mesleme për të gjetur një vend të përshtatshëm për kampin e ushtrisë. Ai sugjeroi një vend të quajtur Rexhi, i cili u konsiderua i përshtatshëm, dhe kampi i myslimanëve u zhvendos atje. Ndërkohë, të plagosurit nisën ti trajtoheshin mjekimit. Të nesërmen, sahabët e guximshëm u kthyen për të luftuar pranë kështjellës Natat, ku lufta zgjati deri në mbrëmje. Luftimet vazhduan edhe në ditën e tretë, të katërt dhe të pestë, ndërsa hebrenjtë sulmonin tinzërisht nga brënda kalasë. Gjatë këtyre ditëve, i dashuri i Allahut vuante nga një dhimbje e fortë koke dhe për dy ditë nuk mund të ishte i pranishëm mes luftëtarëve. Në ditën e parë, flamuri iu dha Ebu Bekrit, ndërsa në të dytën, ju dha Omerit. Të dy udhëhoqën sahabët me guxim dhe luftuan ashpër kundër hebrenjve, por nuk arritën ta pushtonin kështjellën. Ndërkohë, hebrenjtë, të inkurajuar nga situata, hapën portat e kështjellës dhe nisën një kundërsulm. Lufta u bë ballë për ballë dhe shumë e ashpër. I Dërguari i Allahut u tha sahabëve të tij:"**Allahu Ekber! Allahu Ekber!...** Thoni tekbir!"Sahabët të gjithë

[265] Vâkıdî, Megâdhî, II, 641.

BETEJA E HAIBERIT

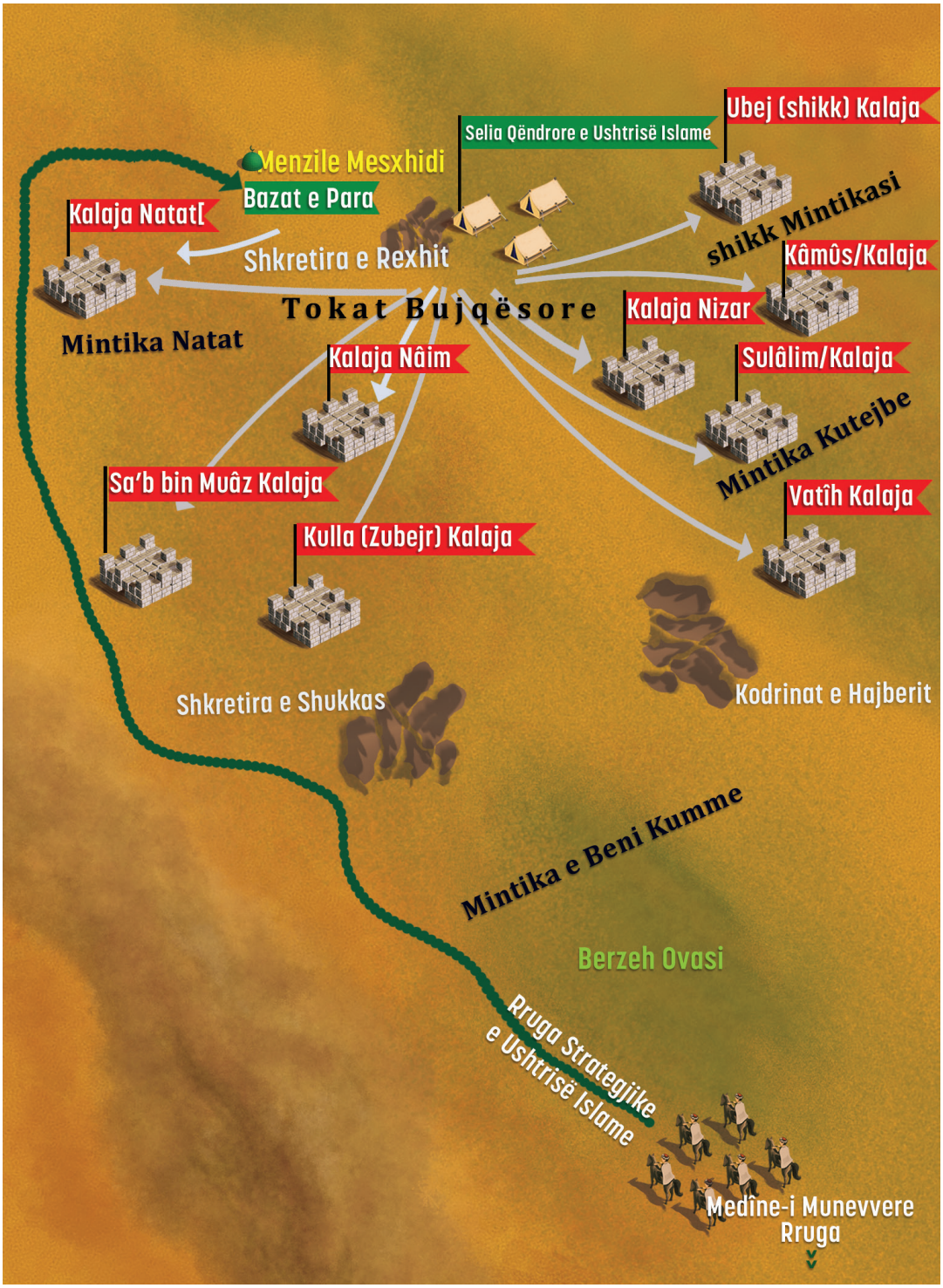

"Betohem në Allahun e Lartësuar, i Cili e nderoi Muhamedin me profetësi, se këtë flamur do t'ia dorëzoj një trimi që nuk e di çfarë është tërheqja prapa."
Hadith

në kor filluan të thërrasin "Allahu Ekber", tekbirët e cilëve jehonin në tokë dhe qiell. Sahabët nën shoqërinë e tekbirëve filluan të sulmonin me entuziazëm armikun tinzar, tradhëtar dhe të pa besë. Gjatë kësaj beteje, Muhamed bin Mesleme humbi të vëllanë e tij, Mahmudin, i cili ra dëshmorë. Luftimet vazhduan me ashpërsi deri në mbrëmje.[266] Të nesërmen, një nga komandantët më të famshëm të Hajberit, Merhabi, doli nga kështjella i armatosur deri në dhëmbë. Ai ishte një burrë i fuqishëm, si një gjigant, dhe deri atëherë askush nuk kishte mundur ta mposhtte. Duke iu drejtuar myslimanëve, ai tha:"Unë jam Merhabi, i njohur për guximin dhe trimërinë time!"Ndërsa ai mburrej në shesh, një nga sahabët, Amiri, doli përballë tij dhe tha:"Edhe unë jam Amiri, që nuk trembem të hidhem në zemër të betejave të ashpra!"

Amiri u përball me Merhabin. Gjiganti Merhab sulmoi me të gjithë forcën e tij duke goditur Amir me një shpatë të madhe, ku ishte shkruar:"Kushdo që e prek, shkatërrohet!"Amiri ngriti menjëherë mburojën e tij. Shpata e rëndë goditi mburojën me një zhurmë të fortë dhe u ngul në të. Pastaj, Amir, duke iu lutur Allahut, tha: "O Allah!" Dhe sulmoi me shpatën e tij këmbët e mbuluara me forca të çelikut të Merhabit. Por shpata e Amirit u përplas me çelikun dhe u kthye mbrapsht, duke e goditur vetë atë në këmbë. Goditja aksidentale preu një nga arteriet kryesore të këmbës së Amirit. Sahabët vrapuan ta ndihmonin Amirin dhe e çuan në kamp për trajtim, por ai, radijallahu anh, ndërroi jetë atje, duke fituar statusin e dëshmorit dhe duke fluturuar drejt Parajsës së Lartë (xhennetit)[267]. Luftimet vazhdonin me gjithë ashpërsinë e tyre. Afër mbrëmjes, i dashuri i Allahut, Profeti ynë (paqja qoftë mbi të), u bëri një ofertë Gatfanëve, të cilët kishin ardhur për të ndihmuar hebrenjtë me një ushtri prej katër mijë vetash. Ai duke u premtuar se do t'u jepte të gjithë prodhimin e hurmave të Hajberit për një vit, iu propozoi atyre të largoheshin nga beteja dhe të ktheheshin në vendin e tyre. Mirëpo Gatfanët e refuzuan këtë ofertë. Për këtë arsye, Profeti i Shenjtë i urdhëroi sahabët e tij që të qëndronin gjatë natës përreth fortesës ku qëndronin Gatfanët. Gatfanët ishin të tmerruar nga mundësia e një sulmi gjatë natës dhe nuk mundën të flinin. Atë natë, një zë misterioz, që nuk dihej nga vinte, shpalli se vendi i Gatfanëve ishte sulmuar, familjet dhe pasuritë e tyre ishin marrë nën kontroll. Ky zë u përsërit tri herë dhe gjithë Gatfanët, përfshirë komandantin e tyre, Ujejne, e dëgjuan me frikë të madhe. Para agimit, Gatfanët, të kapluar nga paniku, u tërhoqën nga Hajberi dhe u nisën drejt vendit të tyre. Në mëngjes, hebrenjtë u habitën kur mësuan për largimin e papritur të Gatfanëve dhe ranë në dëshpërim një dëshprim të madh. Ata u penduan thellësisht që kishin thirrur Gatfanët në ndihmë.

Heroizmi i Aliut Radijallahu Anhu

Ato ditë, përpara Haiberit ndodhën luftime të ashpra. Mirëpo, kështjella nuk u mor dot. Në mbrëmje, Pejgamberi alejhi selam tha: "Nesër do t'ia dorëzoj flamurin një trimi të tillë që ai e do Allahun e Lartësuar dhe të Dërguarin e Tij, dhe Allahu i Lartësuar dhe i Dërguari i Tij e duan atë. Allahu i Lartësuar do ta realizojë fitoren me duart e tij!" Atë natë, sahabët e nderuar e pritën me padurim mëngjesin. Secili shpresonte që flamuri t'i jepej atij dhe i luteshin Allahut të Lartësuar për këtë.

[266] Vâkıdî, Megâdhî, II, 641; Suheylî, Ravd-ul-unf, VI, 507.
[267] Ahmed bin Hanbel, Musned, IV, 51; Vâkıdî, Megâdhî, II, 639; Beyhekî, Sunen, II, 174; İbni Sa'd, Tabakât, II, 211.

Në mëngjes Bilal-i Habeshiu, me zërin e tij të bukur dhe plot ndjenjë, e këndoi ezanin e sabahut. Ndërsa ezani këndohej, secili përjetonte një ndjenjë të veçantë dhe një kënaqësi hyjnore, prej të cilës nuk i ngopej shpirti. I Dërguari i dashur i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të), pasi fali namazin e sabahut me shokët e tij, u ngrit dhe urdhëroi që të sillnin flamurin e shenjtë të Islamit. Ndërsa flamuri i shenjtë po i sillej, sahabët prisnin në këmbë dhe dëgjonin me vëmendje të madhe fjalët që do të dilnin nga buzët e bekuara të Resulullahut. I cili tha: **"Betohem në Allahun e Lartësuar, i Cili e nderoi Muhamedin me profetësi, se këtë flamur do t'ia dorëzoj një trimi që nuk e di çfarë është tërheqja prapa."** Pastaj, duke drejtuar shikimin e tij të bekuar mes sahabëve, tha**: "Ku është Aliu?"** Sahabët i thanë: **"O i Dërguar i Allahut! Atij i dhembin sytë," ai tha: "Thirreni atë të vijë tek unë."** Aliu ishte prekur nga një dhimbje në sy që ia kishte bërë të pamundur t'i hapte ato. Sahabët shkuan dhe ia përcollën fjalët e të Dërguarit të Allahut dhe më pas e ndihmuan që të vinte tek ai. Kur erdhi Aliu radijallahu anhu Profeti alejhi selam bëri dua për shërimin e tij dhe i fërkoi sytë me gishtat e tij të bekuar dhe të lagur me pështymën e tij. Në atë çast Aliut r.a., dhimbjet e syve ju zhdukën plotësisht. Përveç kësaj, i Dërguari i Allahut tha: "**O Zot! Largoje nga ky çdo shqetësim të nxehtësisë dhe të ftohtësisë."** Më pas, I Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) me duart e tij të bekuara e veshi Aliun me një parzmore, ia lidhi shpatën e tij në brez dhe flamurin e bardhë të Islamit ia dha në dorë. Në fund i tha; **" O Ali! Lufto derisa Allahu i Lartësuar të të japë fitoren dhe kurrë mos u kthe prapa!"** "Jeta ime qoftë e flijuar për ty, o i Dërguar i Allahut! Do të luftoj me ta derisa të hyjnë në fenë Islame." Ja ktheu Aliu radijallahu anhu. Ndërsa I Dërguari i dashur i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) i tha: "**Betohem se, nëse Allahu i Lartësuar, të bën shkak ty për udhëzimin, qoftë edhe një njeri, tyre kjo është më e mirë për ty sesa të zotërosh devetë e kuqe. Madje është aq e mirë saqë edhe sikur t'i japësh ato si sadaka në rrugën e Allahut të Lartësuar."**[268]

Pasi ju dha flamuri Ali r.a., me flamurin në dorë, i doli para ushtrisë Islame dhe nisi të përparonte drejt kalasë së hebrenjve. Ndërsa sahabët e nderuar e ndiqnin atë nga pas. Kur u afruan pranë kalasë dhe flamuri u ngul pranë një shkëmbi, u pa të hapej porta e kalasë Natat. Nga porta u pa të dilte një grup luftëtarësh hebrenj, të cilët ishin heronjtë më të zgjedhur të Haiberit, ku seçili prej tyre ishte i veshur me dy parzmore dhe të mbuluar me mburojë hekuri. Njëri prej tyre ishte Hârithi, vëllai i Merhabit, i cili njihej për trimërinë e tij të pashoq. Harithi iu drejtua Aliut r.a. për t'u ndeshur në dyluftim me të. Dhe nisi ta sulmoi me shpejtësi... Tingujt e dy shpatave mbushën fushën e betejës, ndërsa u pa, shpata e Aliut, e cila goditi si rrufe dhe ia ndau kokën nga trupi Hârithit. Në atë çast, thirrjet "**Allahu Ekber! Allahu Ekber!"** u ngritën deri në qiell. Kur Merhabi dëgjoi për vrasjen e të vëllait, ai doli në fushën e betejës me ushtrinë e tij. I veshur me dy parzmore dhe i pajisur me dy shpata, i cili dukej si një gjigant. Me një zemërim të madh, ai tha: "Unë jam Merhabi, që luftoj si hero në betejat më të ashpra! Jam ai që me shigjetën dhe shpatën time shpoja edhe luanët që vrumbullonin me egërsinë e tyre!" Ndërsa Aliu r.a., me një qetësi të madhe, iu përgjigj: "Unë jam Haidar (Luan), emër që ma dha nëna ime! Jam si një luan i fuqishëm dhe një trim që do të të rrëzojë në një lëvizje të vetme!" Kur Merhabi dëgjoi fjalën "Haidar", një frikë i pushtoi zemrën, sepse natën e kaluar kishte parë në ëndërr një luan që e shqyente. Dhe ai mendoi se mos vallë luani i ëndrrës ishte Aliu r.a.. Ndërsa këto mendime i kalonin në mendje, Merhabi me shpatat e tij sulmoi, por

[268] Vâkıdî, Megâdhî, II, 653

"O sahabët e mi! Hiqni dorë nga ky ushqim, sepse kjo copë mishi më lajmëroi se ishte e helmuar."
Hadith

Aliu r.a. i priti goditjet me mburojën e tij. Më pas, duke iu mbështetur Allahut, ai tha: **"Ja Allah!"** dhe goditi me shpatë. Goditja e tij e fuqishme e ndau në dysh mburojën e trashë të Merhabit, helmetën prej çeliku dhe kokën e tij deri në qafë. Nga trupi i tij i madh, pra Marhabit, nisi ti rridhte gjaku rrëke dhe pa kaluar shumë trupi i tij ra në tokë si një lis i shkulur. Zëri i fuqishëm i shpatës së Aliut r.a. u dëgjua në të gjithë Haiberin. Atë momënt I Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) tha: **"Gëzohuni! Fitorja e Haiberit tashmë është e sigurt dhe e lehtë!"** Sahabët e nderuar u mahnitën nga trimëria e Aliut dhe me thirrjet **"Allahu Ekber! Allahu Ekber!"** tokën dhe mbushën qiellin. Tashmë beteja kishte nisur dhe vazhdonte me gjithë ashpërsinë e saj. Ndërsa luftonin pranë portës së kalasë, një hebre e goditi me shpatë mburojën e Aliut, e cila i doli nga dora dhe ra në tokë. Nuk kishte kohë për ta marrë përsëri, sepse hebreu e rrëmbeu dhe iku. I trishtuar nga kjo, Luan i Allahut shpërndau me shpatën e tij armiqtë përreth dhe pastaj vendosi të përdorte portën e kalasë si mburojë. Ai e kapi portën e madhe prej hekuri dhe e hoqi nga vendi i saj duke thënë **"Bismil-lahirrahmanirrahim."** Kjo portë, që as tetë ose dhjetë trima nuk do të mund ta lëviznin, u ngrit nga Aliu me një dorë dhe u përdor si mburojë në betejë. Ky akt i pabesueshëm ishte një mrekulli e të Dërguarit të Allahut dhe një shenjë e veçantë e Aliut.

Aliut i dolën përballë gjashtë luftëtarë të tjerë më të fuqishëm nga hebrenjtë. Ai i mposhti të gjithë me ndihmën e Allahut dhe, së bashku me shokët e tij trima, hynë në kala. Luftimet tashmë po zhvilloheshin brenda mureve të kalasë. Në një kohë të shkurtër, nuk kishte më askënd që të përballej me ta. Flamuri i Islamit u ngulit në kala. Kështu, kalaja më e fortifikuar e Haiberit, Natati, u çlirua. I Dërguari i Allahut, pasi e puthi Aliun në ballë i tha: **"Allahu dhe i Dërguari i Tij janë të kënaqur me ty për trimërinë që tregove."** Duke dëgjuar këto fjalë të bekuara, Aliu r.a. nga gezimi ja nisi të qajë. Kur e pa I Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) e pyeti: **"Pse po qan?"**: "Jeta ime qoftë flijuar për ty, o i Dërguari i Allahut! Po qaj nga gëzimi, sepse Allahu dhe i Dërguari i Tij janë të kënaqur me mua." iu përgjigj Aliu radijallahu anhu. Atëherë I Dërguari i Allahut shtoi: **"Jo vetëm unë, por edhe Xhibrili, Mikaili dhe të gjithë melekët janë të kënaqur me ty."**

Ndërkohë që lufta në Heiber vazhdonte, katërqind myslimanë nga fisi Devs erdhën për të ndihmuar të Dërguarin e Allahut.[269] Luftimet vazhduan me intensitet për të pushtuar kalatë e tjera. Mirëpo kur u çliruan edhe shtatë kalatë e tjera të Haiberit, hebrenjtë kuptuan që nukmund të rëzistojnë më dhe ranë të pashpresë, ndaj ata dërguan një delegacion për të kërkuar paqe. I Dërguari i Allahut(paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) e pranoi këtë propozim dhe u arrit një marrëveshje ndërmjet myslimanëvë dhe hebrenjëve i cila përmbantë kushtet e mëposhtme:

1. Hebrenjtë që luftuan kundër myslimanëve nuk do të vriten.
2. Hebrenjtë që dëshirojnë të largohen nga Haiberi mund të marrin me vete vetëm fëmijët e tyre dhe një barrë deveje me sende të nevojshme shtëpiake.
3. Të gjitha mallrat e tjera të lëvizshme dhe të palëvizshme, armët, pasuritë dhe kafshët do t'u mbeten myslimanëve.
4. Asnjë send që duhet t'u dorëzohet myslimanëve nuk do të mbahet i fshehur. Kushdo që shkel këtë rregull do të përjashtohet nga mbrojtja e Allahut dhe e të Dërguarit të Tij.

[269] İbni Sa'd, Tabakât, I, 353; İbni Sa'd, Tabakât, I, 353.

Ata që nuk i respektuan këto kushte, sikur Kinane bin Rebi, i cili kishte fshehur thesarë duke i varrosur në tokë, u ndëshkuan. Plaçka e luftës ishte e pafund. Toka pjellore e Haiberit dhe plantacionet e hurmave iu dorëzuan plotësisht ushtrisë islame. Në atë kohë, Gatfanët, të cilët ishin kthyer në vendin e tyre, u kthyen në Haiber për të ndihmuar hebrenjtë. Kur panë se i Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) kishte pushtuar Haiberin dhe i kishte mposhtur hebrenjtë, ata thanë: "O Muhamed! Ti na premtove hurmat e Haiberit për një vit nëse nuk ndërhynim. Ne e mbajtëm fjalën tonë. Tani na i jep ato!" I Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) iu përgjigj: "Filan mal le të jetë i juaji."[270]

Largimi i Fiseve të Gatafanëve nga Haiberi nuk u bë për shkak të propozimit të Pëjgamberit alejhi selam, por ata u larguan për shkak se ata i kaploi frika. Madje kur ata u larguan nga Haiberi nuk e lajmëruan Pejgamberin alejhi selam, por Pejgamberi alejhi selam me mëshirën dhe bujarinë e tij i bëri ata pjesëtarë në plaçkën e luftës. Por Gatfanët më dyfytyrësinë e tyrë nuk e pranuan pjesën që ju dha Pejgamberi alejhi selam ndaj ata thanë: "Atëherë, (O Muhammed), ne do të luftojmë me ju!" I Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) tha: "Le të jetë Xhenefa vendi ku do të luftojmë."

Xhenefa ishte një zonë që ndodhej në tokat e Gatfanëve. Ndaj ata dikuë ditur që do të humbisnin në luftë kundër Pëjgamberit alejhi selam u tërhoqën nga frika. Sepse e dinin që nëse do të humbnin në luftë edhe pasuria e tyre do të kalonte në duart e Të Dërguarit të Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) . Pas çlirimit të Haiberit I Dërguari i Allahut dhe sahabët e tij të nderuar ishin shumë të lodhur. Nga njëra anë, plagët e të plagosurve po trajtoheshin me mjekim, ndërsa nga ana tjetër, po pushonin. Në këtë kohë, Zejnepja, gruaja e Sellam bin Mishkem, një nga hebrenjtë e njohur, planifikoi të helmonte të Dërguarin e Allahut. Ajo përgatiti një dele dhe e mbushi mishin e saj me një sasi të madhe helmi. Pastaj, e solli atë si dhuratë për të Dërguarin e Allahut. I Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) e pranoi dhe thirri sahabët e tij për të ngrënë së bashku. Ai vetë mori një copë nga mishi pjekur dhe duke thënë: **"Bismil-lahirrahmanirrahim"**, e vendosi në gojën e tij të bekuar. Pasi e përtypi disa herë, e nxori menjëherë nga goja dhe tha: **"O sahabët e mi! Hiqni dorë nga ky ushqim, sepse kjo copë mishi më lajmëroi se ishte e helmuar."** Sahabët menjëherë e ndaluan ngrënien e mishit. Mirëpo një prej sahbëvë i cili quhej Bishr bin Beraa radijallahu anhu kishte ngrënë nga mishi i helmuar. Bishri radijallahu anhu u helmua dhe trupi i tij mori ngjyrë të purpurt. Helmi u bë shkak për rënien ë tij shehid (dëshmor). Xhibrili (a.s.) erdhi dhe e urdhëroi Profetin alejhi selam që të bënte hixhama (largim i gjakut) për të pastruar helmin nga trupi i tij. Pas këtij lajmërimi të gjithë ata që kishin ngrënë nga mishi bënë hixhama ndërsa mishi i helmuar u gropos në tokë.

Sahabët shkuan të gruaja që kishte helmuar mishin, e kapën atë, Zejnebin, dhe e sollën para Profetit alejhi selam. I Cili e pyeti: **"A e helmove këtë mish?"** Ajo e pranoi dhe tha: **"Po, unë e helomova!"** Profeti alejhi selam përsëri e pyeti: **"Përse e bëre këtë?"** Ajo u përgjigj: **"Ti më vrave burrin, babain dhe xhaxhain. Mendova me vete: 'Nëse ai është me të vërtetë Profet, Allahu do ta mbrojë. Por nëse nuk është, helmi do ta vrasë dhe ne do të shpëtojmë prej tij.'"** Sahabët që ishin aty pranë kur e dëgjuan dëshminë e saj u prekën shumë nga kjo ngjarje dhe thanë: **"Jeta jonë qoftë flijuar për ty, o i Dërguari i Allahut! A ta vrasim atë?"** Mirëpo, Profeti

[270] İbni Hishâm, Sîret, II, 336; Vâkıdî, Megâdhî, II, 672.

alejhi selam, i cili falte çdo padrejtësi ndaj vetes së tij, e fali edhe këtë grua. Duke parë këtë mëshirë të madhe qe Profeti alejhi selam tregoi ndaj saj, ajo, pra Zejnebi, tha **"La ilahe il-lallah, Muhammedun Resulullah"** dhe u bë myslimane.[271]

Martesa me Hz. Safijen

Ndër robërit dhe plaçkën e luftës që u mor në Haiber ishte edhe Safije, vajza e Hujei bin Ahtab. Ku u nda plaçka e luftës Safija i ra për pjesë Profetit alejhi selam. Mirëpo Profeti alejhi selam e liroi dhe e la të lirë atë. Safija duke ditur se të rënët në skllavëri për të fituar lirinë duhej të paguaj liria ose do të mbetej skllav në shërbimin e pronarit të saj. Mirëpë kur pa që Profeti alejhi selam e liroi atë pa asnje lloj pagese dhe kushti ajo u habit. Safija e habitur dhe e prekur shumë nga ky xhest i Pejgamberit alejhi selam pranoi Islamin dhe shqiptoi shehadetin. Pasi ajo u bë myslimanë shprehu dëshirën të martohej me Profetin alejhi selam. Profeti alejhi selam, duke e nderuar atë si nënën e besimtarëve, u martua me Safijen, Ndërsa dasma e tyre u mbajt në Sehbâ, ku u shtrua një gosti për martesën e tyre.

Safija në njërin sy kishte një shenjë mori. Profeti alejhi selam e pyeti se çishte ajo shenjë Safija i tha**: "Një natë pashë në ëndërr hënën duke zbritur nga qielli dhe duke hyrë në prehrin tim. Kur ia tregova këtë ëndërr burrit tim, Kenane, ai duke më thënë: 'Ti ke dëshiruar të bëhesh gruaja e mbretit arab që po na sulmon!' dhe më goditi në sy. Goditja e tij më la këtë shenjë që ti po shikon në sy. "**[272]

Marrëveshja me Hebrenjtë

Pas pushtimit të Haiberit, hebrenjtë iu drejtuan të Dërguarit të Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) dhe i thanë: **"O Muhamed! Ne do të largohemi nga Haiberi. Mirëpo ti e di mirë që ne e njohim mirë bujqësinë, kultivimin e tokave, vreshtave dhe kopshteve. Nëse dëshiron, që ti punojmë këto toka të begata. Ne do t'i punojmë ato dhe gjysmën e prodhimit do ta dorëzojmë ty!"** I Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të), dhe sahabët e tij (Allahu qoftë i kënaqur me to), nuk kishin kohë për t'u marrë me punët e bujqësisë. Pasi ata ishin të përkushtuar për përhapjen e fesë Islame dhe vazhdonin pa pushim përpjekjet e tyre në **"Xhihad fi sebilillah"** (luftë në rrugën e Allahut). Profetit alejhi selam i pëlqeu ky propozim i hebrënjëve ndaj ai dhe ju tha: **"Me kusht që t'ju largojmë kur ta shohim ne të arsyeshme."** Hebrenjtë e pranuan këtë kusht dhe mbetën në tokat e Haiberit.[273]

Kthimi në Medinë

Pas këtij triumfi të madh, Profeti aelhi selam dhe sahabët u kthyen në Medinë. Në të njëjtën kohë, myslimanët e fundit që ishin në Habeshistan, nën drejtimin e Xhafer bin Ebu Talibit, arritën në Medinë.[274] Profeti e priti me gëzim të madh ardhjen e tyre dhe tha: **"Nuk e di a të gëzohem më shumë për çlirimin e Haiberit apo për ardhjen e Xhaferit."**

Ky gëzim i pejgamberit alejhiselam vinte për shkak se me çlirimin e Haiberit, të gjithë hebrenjtë e Arabisë ranë nën autoritetin e Profetit alejhi selam dhe ata

[271] İbni Hishâm, Sîret, II, 337; Vâkıdî, Megâdhî, II, 678; İbni Sa'd, Tabakât, II, 202; Taberî, Târih, II, 303; Suheylî, Ravdu'l-unf, IV, 81; İbni Kesîr, Sire, III, 398; Gadhâlî, İhyâ, II, 891; DHehebî, Siyer, II, 86.
[272] Buhârî, Salât, 12; Cihâd, 74; Ebû Dâvûd, Harâc, 21; Ahmed bin Hanbel, Musned, III, 101; İbni Hishâm, Sîret, II, 330; Vâkıdî, Megâdhî, II, 669; İbni Sa'd, Tabakât, VIII, İbni Kesîr, Sire, IV, 645
[273] Ahmed bin Hanbel, Musned, II, 157; İbni Hishâm, Sîret, II, 641; Heysemî, Mecma'udh-dhevâid, I, 20
[274] İbni Sa'd, Tabakât, I, 353; DHehebî; Siyer, II, 82.

nuk kishin më mundësi të ndihmonin idhujtarët kundër Pejgamberit alejhi selam. Ky sukses i tregoi të gjitha fiseve dhe shteteve përreth fuqinë e madhe të myslimanëve. Njëkohësisht çlirimi i Haiberit tronditi idhujtarët e Mekkës sepse për shkak të çlirimit të Heiberit shumë fise të tjera filluan të pranonin Islamin. Ndërsa fiset që nuk i bindeshin dhe thurnin sulme dhe kurthe ndaj myslimanëve iu nënshtruan forcës së myslimanëve.

"Portën e kështjellës së Hajberit nuk e ngrita me forcë trupore, por me një fuqi shpirtërore."
Aliu r.a.

Ndodhia në Leile-i Taris

Kur po ktheheshin nga lufta e Hajberit, ndaluan për të pushuar në vendin e quajtur Ta'ris. Atë natë, i Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qofte mbi të) thirri Bilalin dhe i tha: **"O Bilal! Këtë natë mos fli! Vështro mëngjesin dhe na zgjo për namaz e sabahut."** Pastaj, i Dërguari i Allahut dhe sahabët ranë në gjumë. Bilali r.a. pasi fali disa rekate namaz u mbështet me shpinë mbi ngarkesën e tij dhe u kthye nga lindja e diellit për të pritur kohën e namazit. Mirëpo, nga lodhja e madhe, atë e kishte kapluar gjumi. Profeti alejhi selam dhe sahabët ishin aq të lodhur saqë nuk u zgjuan derisa dielli lëshoi rrezet e tij mbi tokë dhe ju kishte nxehur fytyrat atyre. I Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qofte mbi të) ishte i pari ai që u zgjua. Më pas, të gjithë u ngritën, morën abdest, ndërsa Bilali thirri ikametin. Kështu ata e falan kaza namazin e sabahut me xhemat. Pasi përfunduan namazin, i Dërguari i Allahut tha: "**Nëse dikush harron namazin, le ta falë sapo ta kujtojë. Sepse Allahu i Lartësuar ka thënë: 'Ekimi's-salâte li dhikri' (Fale namazin për të më përkujtuar Mua dhe për të madhëruar madhështinë Time).**"

Kthimi i diellit për Aliun r.a.

Teksa po ktheheshin nga Lufta e Hajberit, i Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qofte mbi të) po pushonte në vendin e quajtur Sahba. Ai kishte vënë kokën në prehrin e Aliut (radijallahu anhu) dhe në atë moment filloi të zbriste shpallja hyjnore (vahji). Dielli ishte ende në horizont, por Aliu r.a. ende nuk e kishte falur namazin e ikindisë. Kur shpallja përfundoi, dielli kishte perënduar. Atëherë, i Dërguari i Allahut bëri këtë lutje: **"O Zot! Nëse Aliu është në anën Tënde dhe të të Dërguarit Tënd, atëherë ktheje diellin prapa."**Dielli u kthye pas, ndriçoi përsëri tokën, dhe Aliu e fali namazin. Pas kësaj, dielli u zhyt përsëri në perëndim. Esma binti Umejs tregon:"Pashë me sytë e mi se dielli, ndonëse kishte perënduar, u kthye pas dhe ndriçoi përsëri tokën."

Lufta e Vadi'l-Kura-së

Kjo betejë ndodhi në muajin Xhemazi'el Ahir, në vendin e quajtur Vadi'l-Kura. Kur banorët hebrenj të atij vendi dëgjuan se i Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qofte mbi të) po vinte me ushtrinë islame, ata morën ndihmë nga disa arabë idhujtarë dhe u përgatitën për luftë. Dolën nga vendbanimet e tyre dhe zunë pozicione luftarake. I Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qofte mbi të) rreshtoi ushtrinë dhe ia dha flamurin njërit prej sahabëve. Pastaj ju tha kundërshtarëve dhe i tha:"**Nëse e pranoni Islamin, shpëtoni jetët dhe pasurinë tuaj."**Por ata refuzuan.

Një nga idhujtarët doli në dyluftim dhe u vra nga Zubejr bin Avami (radijallahu anhu). Një tjetër doli kundër Aliut r.a., por ai e dërgoi atë menjëherë në zjarrin e Xhehenemit. Edhe një tjetër luftëtar e sfidoi, por Aliu r.a. e vrau edhe atë. Dy hebrenj të tjerë u vranë nga Ebu Duxhane (radijallahu anhu). Gjatë asaj dite, pesëmbëdhjetë

jobesimtarë u vranë. Kur erdhi mbrëmja, secili u kthye në vendin e vet. Në mëngjes, të dyja palët sërish nxorën shpatat dhe u përgatitën për luftë. Kur dielli u ngrit sa një shtizë mbi horizont, frika i pushtoi jobesimtarët ndaj ata u larguan me vrap nga fushëbeteja.

Në këtë betëje muxhahidët (luftëtarët muslimanë) morën shumë begati dhe plaçkë lufte. Ndërsa hebrenjtë e Teimës, duke parë këtë fund të hebrenjve të Vadi'l-Kura-së, u frikësuan dhe për të ruajtur pronat e tyre, ata pranuan të paguajnë xhizjen (taksa për jomyslimanët) dhe u arrit një marrëveshje paqeje.

UDHËTIMI I UMRETUL-KADA

"Lebbejk! Allahumme Lebbejk! Lebbejk! La sherike leke Lebbejk! Innel hamde ven-ni'mete leke vel-mulke, la sherike lek!"
Telbiye

Një vit kishte kaluar nga marrëveshja e Hudejbijes. Një kohësisht kishte edhe nje që të vinte festa e Kurban Bajramit. Pra ishte në fillim të muajit Dhul-Kade, kur i Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qofte mbi të) urdhëroi sahabët e tij të përgatiteshin për umre. Në udhëtimin e umras do të merrnin pjesë vetëm ata që kishin marrë pjesë në betimin e Ridhvanit në Hudejbije. Me këtë urdhër, dy mijë sahabë nisën të përgatiten. U morën shtatëdhjetë deve për tu therur si kurban dhe u ngarkua Naxhije bin Xhundub r.a. me katër burra të tjerë për ti çuar devetë deri në Mekke. Përveç kësaj, një grup prej njëqind kalorësish, nën komandën e Muhamed bin Mesleme r.a., u dërgua përpara që në rast se idhujtarët do të sulmonin Mesleme me ushtrinë e tij ti pengonte.

Gjatë kohës kur po bëheshin përgatitjet disa nga sahabë i thanë të Dërguarit të Allahut (paqja she mëshira e Allahut qofte mbi të):"O i Dërguari i Allahut! Sipas marrëveshjes së Hudejbijes, nuk duhet të marrim me vete asnjë armë përveç shpatave të futura në mill."I Dërguari i Allahut (paqja she mëshira e Allahut qofte mbi të) ju përgjigj:"**Ne nuk do ti çojmë këto armë në Harem dhe nuk do ti marrim përpara kurejshëve. Ato do ti mbajmë pranë, vetëm në rast se ata na sulmojnë do ti nxjerrim nga brezi për vetëmbrojtje.**" Me pas para se te dilnin nga Medina Profeti alejhi selam la si përfaqësues në Medinë Ebu Dherr Gifarin, ndërsa sipas disa transmetimeve, edhe Ebu Ruhm Gifari.[275]

Dy mijë sahabë, së bashku me të Dërguarin e Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qofte mbi të), u nisën drejt Mekës. Sahabët ishin të mbushur me emocion, sepse pas shumë vitesh do të shihnin vendlindjen e tyre, të cilën e kishin braktisur për hir të Allahut dhe të Dërguarit të Tij (paqja dhe mëshira e Allahut qofte mbi të). Do të vizitonin Qaben e Shenjtë, drejt së cilës ktheheshin pesë herë në ditë gjatë namazit. Ndërsa ata që ende nuk kishin mundur të shkonin në Medinë për shkak të marrëveshjes, do të takoheshin me familjarët e tyre. Dhe, më e rëndësishmja ishte se ata do tu tregonin idhujtarëve kurejshitë, të cilët i kishin shtypur për vite me radhë, dinjitetin dhe madhështinë e Islamit. Ndoshta kjo do të prekte zemrat e tyre dhe do ti çonte idhujtarët drejt pranimit të Islamit. Ndërsa ata që mbetën në Medinë, përcollën të Dërguarin e Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qofte mbi të) me tekbire deri në luginën e Vedasë dhe më pas u kthyen. Kur i Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qofte mbi të) arriti në Dhul-Hulejfe, rreth dhjetë kilometra larg Medinës, ai veshi ihramin dhe sahabët e tij ndoqën shembullin e tij.

[275] İbni Hishâm, Sîret, I, 434; II, 289; Vâkıdî, Megâdhî, I, 8; İbni Sa'd, Tabakât, II, 59; Kettânî, Terâtîb-ul-idâriyye, I, 484-486.

Lufta e Vadi'l-Kura-së

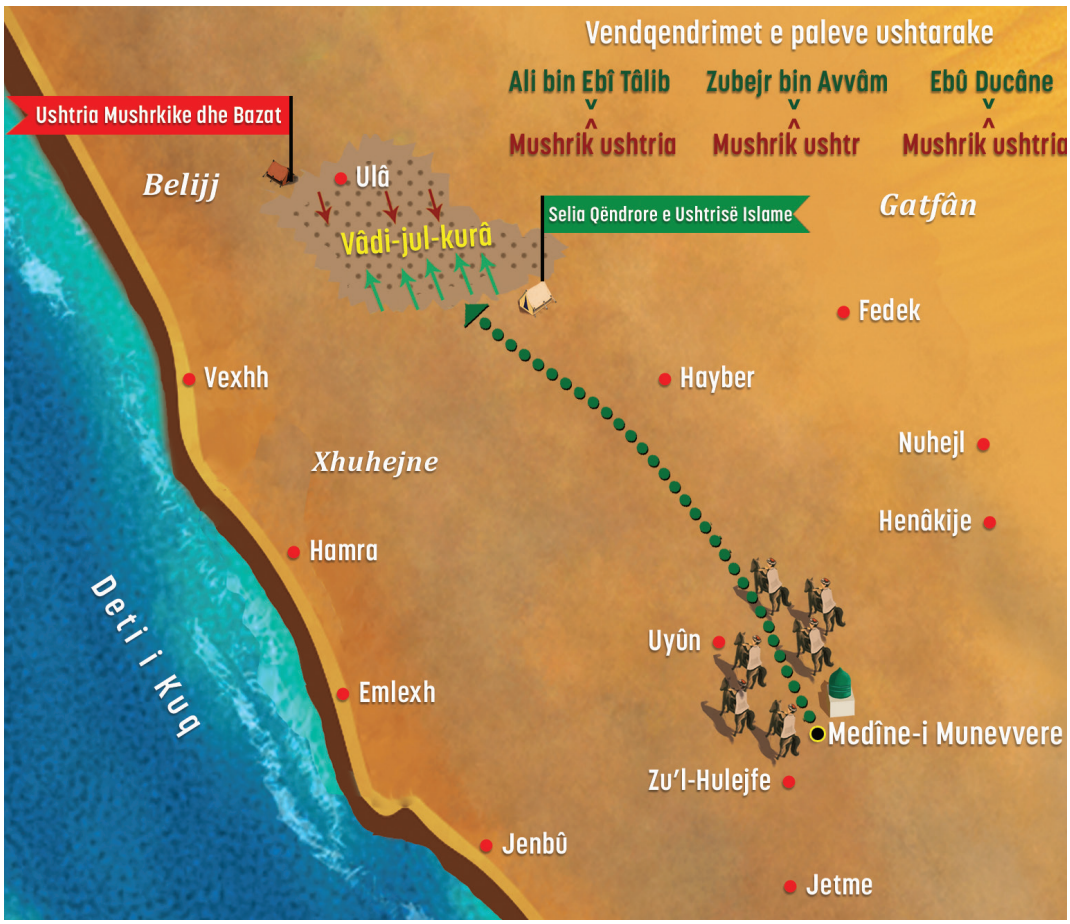

Të gjithë ishin të veshur me të bardha dhe nisën udhëtimin e tyre për në Mekkës duke thirrur të gjithë njëzëri:"**Lebbejk! Allahumme Lebbejk! Lebbejk! La sherike leke Lebbejk! Innel hamde ven-ni'mete leke vel-mulke, la sherike lek!"**(Ja ku jam, o Allah! Ja ku jam! Ti nuk ke shok, ja ku jam! Me të vërtetë, lavdërimi, begatia dhe sundimi janë të Tuat! Ti nuk ke shok!).

Thirrjet "**Lebbeyk! Allahumme Lebbeyk!**" kumbonin qiell e tokë. Udhëtimi ishte i mbushur me lavdërime dhe përmendje të Allahut të Lartësuar. Ndërsa njësia e udhëhequr nga Muhamed bin Mesleme po i afrohej Mekkës, rojtarët Kurejshit sapo i panë ju afruan dhe të shqetësuar pyetën Meslemen: "Çfarë është kjo vizitë e papritur?"Mirëpo kur Muhamed bin Mesleme ju përgjigj me fjalë që ua ngrinë gjakun se:"Këta janë kalorësit e të Dërguarit të Allahut... Me lejen e Allahut, nesër ata do të nderojnë këtë vend me praninë e tyre!" Kurejshët i kaploi frika dhe u kthyen me të katërtat për në Mekkë dhe i lajmëruan mekkasit për situatën që kishin mësuar. Paria kurejshite e tronditur doli dhe ju tha mekkasve se:"Për Allah, ne i kemi qëndruar besnikë marrëveshjes. Ndaj Muhammedi (alejhi selam)nuk përse të na luftojë!"Më pas ata menjëherë organizuan dhe dërguan një delegacion për të biseduar me Profetin Muhamed (s.a.s.), i cili tashmë kishte arritur në Batni Jexhexh.

Nga ana tjetër Prpfeti Muhammed (paqja dhe mëshira e Allahut qofte mbi të) urdhëroi që të gjitha armët, përveç shpatave të futura në mill, të liheshin aty dhe caktoi dyqind sahabë si rojtarë. Atë kohë përfaqësuesit kurejshitë erdhën për të biseduar me të ku i thanë:"O Muhamed! Ne nuk kemi shkelur asnjë marrëveshje. A mos vallë do të hysh në Mekkë me armë? Sepse sipas paktit, ju lejohej vetëm shpatat në mill!"Profeti Muhamed (s.a.s.) u përgjigj:"**Unë gjithmonë kam qenë besnik ndaj fjalës sime. Nuk do të hyjmë në Harem me asgjë tjetër veç shpatave tona të futura në mill. Por dijeni se armët duhet të qëndrojnë pranë nesh."**Delegacioni kurejshit u qetësua nga kjo përgjigje e Profetit alejhi selam sepse ata tashmë kishin kuptuar se lajmi që kishin marrë ishte i shtrembëruar. Ndaj kurejshët u qetësuan dhe u kthyen për të informuar bashkëqytetarët e tyre në Mekka. Kur e dëgjuan realitetin mekkasit u qetësuan, ndërsa ata që ishin të mbushur me urrejtje dhe zili ndaj Pejgamberit dhe sahabëve, u larguan nga qyteti për të mos parë këtë çast triumfi të myslimanëve.

Profeti Muhamed (s.a.s.) vazhdonte me qetësi programin e tij për kryerjen e umras ndaj ai i dërgoi devetë e shënuara për kurban në Tuvâ. Pastaj, së bashku me sahabët e tij, u përgatit për të hyrë në Mekkë. Pamja ishte madhështore. Profeti Muhamed (s.a.s.), i rrethuar nga sahabët, po udhëtonte mbi devenë e tij Kusvâ. Ai dukej sikur dielli që e mbulon shkëlqimin e yjeve. Zërat e telbijes kumbonin gjithandej: **"Lebbeyk! Allahumme Lebbeyk! Lebbeyk! Lâ sherîke leke Lebbeyk!"**

Së bashku me çdo hap që hidhej drejt Qabes, shtoheshin edhe emocionet. Pamja e këtij konvoji hyjnor ndikoi edhe në zemrat e kurejshëve mosbesues, ku disa prej të cilëve filluan të ndienin dashurinë për Islamin. Dhe më në fund, i Dërguari i Allahut (s.a.s.), triumfoi...

O ju, mohues, largohuni nga rruga e Pejgamberit,
Sepse Allahu i Lartësuar i zbriti atij Kuranin.

Çdo e mirë dhe çdo begati gjendet në fenë e tij,
Dhe vdekja më fisnike është vdekja për këtë fe.

Ai është vërtet i Dërguari i Allahut, e pranoj me zemër,
Çdo fjalë të tij e besova, tani e pranoj plotësisht.

O ju, mohues! Kur Kurani zbriti nga Allahu, ju mohuat.
Ashtu siç e zbritëm atë, do të zbresin mbi ju goditjet në çast,

Dhe siç ndamë kokat nga trupat,
Ashtu do t'ju ndodhë dhe juve.

Nëse nuk i besoni kuptimit të tij,
Atëherë mbi ju do të zbresin të njëjtat goditje.

E filloj me emrin e bekuar të Allahut,
Sepse nuk ka fe të vërtetë veç fesë së Tij.

Dhe përsëri e filloj me emrin e Allahut,
Muhamedi është robi dhe i Dërguari i Tij.

"Betohem në Allahun e Madhëruar se fjalët e tij (Ibni Revahasë) kanë më shumë dhe ndikojnë më shpejt te këta politeistë të Kurejshëve sesa një shi shigjetash."
Hadith

Ja, i dashuri ynë Pejgamberi alejhi selam dhe sahabët (radijallahu anhum) e tij të lavdishëm po hynin në Qaben e madhërishme, me shpatat e tyre në brez. Litarin e devesë së Profetit, Kusvâ, e mbante Abdullah bin Revaha, duke e udhëhequr përpara. Disa prej idhujtarëve mekkanë, së bashku me gratë dhe fëmijët e tyre, ishin rreshtuar në Dâr-un-Nedve dhe po shikonin të dashurin e Allahut dhe sahabët e tij trima. Ndërsa Abdullah bin Revaha ecte përpara, ai recitonte vargje, të cilat u binin idhujtarëve si një çekiç i rëndë mbi kokë dhe depërtonin deri në thellësinë e zemrave të tyre. Ndërsa Omeri, i shqetësuar nga poezite e Revhasë, nuk mundi të përmbahej dhe i tha: "O Ibn Revaha! Si mund të recitosh poezi përpara të Dërguarit të Allahut dhe brenda Harem-it të shenjtë?" Mirëpo, Pejgamberi ynë i dashur e ndaloi duke i thënë: **"O Omer! Mos e pengo atë. Betohem në Allahun, fjalët e tij janë më ndikuese dhe më të shpejta në zemrat e këtyre Kurejshëve sesa shigjetat që mund tu hidhnim! Ndaj o Ibn Revaha, vazhdo!"** Më pas Pejgamberi a.s. i tha Abdullah bin Revahas që të thoshte se: **"Nuk ka zot tjetër përveç Allahut! Ai është Një! Ai e përmbush premtimin e Tij! Ai i ndihmon robërit e Tij! Ai u jep forcë ushtrisë së Tij! Ai i mposht të gjithë fiset që bashkohen kundër Tij!"** Abdullah bin Revaha përsëriti me zë të lartë:

"Nuk ka zot tjetër përveç Allahut!
Ska shok për Të, la ilahe il-lallah!
Ai u jep forcë muslimanëve!
Dhe Ai i shpërndan e i mposht mohuesit!"

Me pas të gjithë muslimanët filluan ta përsërisnin këtë thirrje. Pejgamber alejhi selam hyri në Qabe, dhe duke hapur supin e tij të djatht ku i dukej trupi i bekuar, tha: **"Sot, Allahu i Lartësuar e mëshiroftë dhe e faltë këtë grup të fortë burrash që po u tregojnë idhujtarëve fuqinë dhe shëndetin e tyre!"** Menjëherë, sahabët hapën supet e tyre të djathta dhe, me një ecje madhështore, filluan të bëjnë tavafin rreth Qabesë tre herë duke ecur shpejt. Vetëm në hapësirën mes **Rukn-i Jemani** dhe **Haxher-ul-Esved**, ecën ngadalë.

"Sot, Allahu i Madhëruar, me mëshirën dhe faljen e Tij, i mëshiroftë trimat që do t'u shfaqen të fortë dhe të fuqishëm këtyre idhujtarëve!"
Hadith

Pejgamberi dhe sahabët e tij iu afruan Haxher-ul-Esved, e puthën ose shtrinë duart drejt tij. Idhujtarët po i shikonin nga larg dhe habiteshin nga fuqia e tyre. Ata kishin dëgjuar lajme të rreme se muslimanët ishin dobësuar në Medinë, por tani po e shihnin të kundërtën. Katër xhirot e mbetura të tavafit u kryen me hapa të ngadaltë. Pas tavafit, ata falën dy rekate namaz te Makam-i Ibrahimi, pastaj bënë shtatë xhiro saj mes kodrave Safa dhe Merve. Dhe pas therjes së kurbaneve, Pejgamberi ynë i dashur rruajti kokën. Sahabët i kapën me dëshirë fijet e flokëve të tij të bekuar. Pastaj edhe ata i rruan kokat e tyre. Kështu, u realizua ëndrra që i Dërguari i Allahut kishte parë një vit më parë: pra vizita e umres u përmbush.

Tashmë hyri koha e drekës, Pejgamberi i urdhëroi Bilal Habeshiun të thërriste ezanin në Qabe. Teksa ai shqiptonte fjalët e thirrjes së shenjtë, e gjithë Mekka ushtonte. Sahabët e dëgjonin me përulësi dhe e përsëritnin ezanin me zë të ulët. Pas ezanit, Pejgamberi alejhi selam udhëhoqi faljen e namazit të drekës, dhe kjo la një ndikim të thellë në zemrat e idhujtarëve. Një çadër prej lëkure u ngrit për të Dërguarin e Allahut në Ebtah, dhe sahabët qëndruan rreth tij në çadrat e tyre për tre ditë. Ata faleshin në Qabe, takonin të afërmit dhe me moralin e tyre të lartë u jepnin shembull idhujtarëve. Këta të fundit, duke parë sjelljen e tyre të bukur, nuk mund ta fshihnin habinë dhe admirimin e tyre. Në këto tre ditë, Mekka u pushtua shpirtërisht nga Islami. Dhe kur kaluan tre ditët, Pejgamberi urdhëroi: "**Asnjë musliman që ka ardhur për umre nuk do ta kalojë natën në Mekke. Pra të gjithë do të nisen për ne Medina!**" Me këtë urdhër, muslimanët u përgatitën dhe u nisën për në Medinë. Kur arritën në vendin e quajtur Xhuhfe, i Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) u takua me xhaxhain e tij, Abbasin, i cili i tha: "O i Dërguar i Allahut! Mejmunë bint Harisi është e ve. A nuk do ta merrje për grua?" Pejgamberi dërgoi Ebu Rafiun dhe një burrë nga Ensarët në Mekke për ti kërkuar dorën asaj. Kur Mejmuneja, mori lajmin ndodhej mbi deve, tha: "Edhe deveja dhe gjithçka mbi të i përket të Dërguarit të Allahut!" Ajo ia la këtë çështje motrës së saj, Ummu'l-Fadl dhe burrit të saj Abbasit.

Gjatë kthimit për në Medinë, në vendin Sherif, Abbas r.a. i dha Pejgamberit katërqind dirhem si mehër dhe e martoi me kunatën e tij, pra Mejmunen. Dasma u bë aty, dhe ajo u bë gruaja e fundit e të Dërguarit të Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të). Pra pas Mejmunes Pejgamberi alejhi selam nuk u martua më.

Nga Shami guxova të sjell këtë dhuratë, o i Dërguar i Allahut!
Dëshira ime është t'i shërbej të Lartësuarit, o i Dërguar i Allahut!

E pavlerë është kjo dhuratë e imja për Ravdën e bekuar,
Por pranoje, më dhuro mirësinë dhe ndihmën tënde, o i Dërguar i Allahut!

Kë kam unë tjetër veç teje? Kujt t'ia shpreh hallin tim?
Nga madhështia jote vjen mirësia dhe bujaria, o i Dërguar i Allahut!

Të kërkoj mbrojtje, siguri, po bie në pragun tënd,
Mëshiroje këtë rob, ndërmjetëso për mua, o i Dërguar i Allahut!

Në të dyja botët më mbaj pranë, o Mahmud i drejtë,
Sepse lavdia, në fillim e në fund, të përket ty, o i Dërguar i Allahut!

II. Mahmud Han

Halid bin Velidi Pranoi Islamin

I Dërguari i Allahut, (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të), kur shkoi në Mekke për umre, e pyeti shokun e tij, Velid bin Velid: **"Ku është Halidi? Një person si ai nuk mund të mos e njohë Islamin. Sikur të përdorte gjithë guximin dhe trimërinë e tij në anën e myslimanëve kundër idhujtarëve, sa e dobishme do të ishte! Ne do ta donim dhe do ta nderonim atë."** Velid bin Velidi, i cili më parë i kishte shkruar shpesh letra të vëllait të tij, duke e ftuar të bëhej mysliman, ia përcolli këto fjalë të bekuara të Profetit alejhi selam, gjë që e bëri Halidin edhe më të prirur drejt Islamit.

Pas kthimit të sahabëve nga umreja, kishin kaluar disa ditë dhe tashmë kishte hyrë viti i tetë i hixhretit. Halid bin Velidi nuk mund të qetësohej më. Ai digjej nga dëshira për të shkuar në Medinë dhe për ti besuar të Dërguarit të Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të), pra te bëhej mysliman. Ai vetë e ka tranmsetuar se: ''A**llahu më dhuroi dashurinë për Profetin a.s. dhe vendosi në zemrën time dashurinë për Islamin. Ai më bëri të dalloj të mirën nga e keqja. Më pas mendova kështu me veten time: 'Kam marrë pjesë në të gjitha luftërat kundër Muhamedit** (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)**, por çdo herë që largohesha nga fusha e betejës, e ndjeja se isha në rrugë të gabuar. Dija se ai një ditë do të fitonte mbi ne.''** Dhe kur Profeti alejhi selam erdhi në Hudajbije, unë isha komandant i kalorësisë së mushrikëve. Dhe kur e pashë atë duke falur namazin e drekës me shokët e tij, të cilët ishin të pa mbrojtur, mendova ti sulmoja befas, por nuk ishte e mundur sepse shikoja që ata ishin të mbrojtur prej nje ushtrie të padukur. Kjo ishte ajo që më bëri të mendoj më shumë duke thëne me vete se: **"Nuk asnjë dyshim se ky njeri duhet të jetë i mbrojtur vetëm se nga Allahu. Ndryshe ne me gjithë mundësitë tona do ta kishim poshtur atë."** Më vonë, kur ai (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) erdhi në Mekë për umre, unë nuk dola para tij. Vëllai im, Velidi, erdhi bashkë me Profetin a.s. dhe më kishin kërkuar, por nuk më kishin gjetur. Në ikje më kishin lënë një letër në të cilën shkruahej: ***"Me emrin e Allahut, Mëshiruesit, Mëshirëbërësit! Pas falënderimeve për Allahun dhe përshëndetjeve për Profetin alejhi selam, po të them se: Nuk di asgjë më të çuditshme sesa largimi yt nga Islami! Ti nuk je i paaftë për të kuptuar që je në rrugë të gabuar. Si ka mundësi që nuk e pranon të vërtetën? Profeti alejhi selam më pyeti për ty dhe dëshiron që ti ta përdorësh forcën dhe guximin tënd për myslimanët, kundër idhujtarëve. O vëlla, ke humbur shumë mundësi. Tashmë është koha që të mos e humbasësh edhe këtë mundësi!"***

Kur e lexova këtë letër, dëshira për t'u bërë mysliman mu shtua shumë aq shumë sa nga fjalët e Profetit më lumturonin. Atë natë pashë në ëndërr sikur po dilja nga një vend i ngushtë, i thatë dhe shkretëtiror, në një vend të gjelbër dhe të hapur. Kur të arrija në Medinë, do t'ia tregoja këtë ëndërr Ebu Bekrit r.a. dhe do ta pyesja për domethënien e saj. Ndërkohë, po mendoja se kush mund të më bashkohej në rrugëtimin për në Medinë. I pari që i propozova ishte Safvan bin Umeje, por ai refuzoi. Më pas, iu drejtova Ikrime bin Ebu Xhehlit, por edhe ai nuk pranoi. Më në fund, hipa në kafshën time dhe shkova tek Osman bin Talha dhe i thashë se do të shkoja te i Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) për t'u bërë mysliman dhe e ftova të më bashkohej. Ai e pranoi menjëherë, pa asnjë hezitim, propozimin tim dhe u nisëm së bashku në agimin e ditës së nesërme. Kur arritëm në vendin e quajtur Hîre, u takuam me Amr bin Asin. Ai na pyeti se ku po shkonim?

"Islami i fshin të gjitha mëkatet e së kaluarës."
Hadith

Kur i treguam qëllimin tonë, ai na tha se vinte nga toka e Habehasë dhe se ishte bërë mysliman te mbreti Nexhashi Eshame dhe tani po shkonte në Medinë për t'i dhënë besën të Dërguarit të Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të). Kështu që të tre së bashku arritëm në Medinë. Kur arritëm në Medine Profeti alejhi selam mori lajmin për mbërritjen tonë, tha: **"Mekka ka dërguar më të mirët e saj në anën tonë."**

Tashmë kishim mbërritur në Medine dhe sapo mbërritëm unë, hoqa rrobat e udhëtimit dhe vesha rrobat më të mira për t'u përgatitur për takimin me të Dërguarin e Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të). Në atë moment, vëllai im Velidi më erdhi dhe më tha: **"Shpejto! Sepse Profeti a.s. ka marrë lajmin për ardhjen tuaj dhe është gëzuar shumë. Ai po ju pret!"** Me nxitim shkova në prani të Profetit alejhi selam. Ai kur më pa buzgjeshi prej gezimit. I dhashë selam dhe thashë: **"Dëshmoj se nuk ka zot tjetër përveç Allahut dhe se ti je i Dërguari i Tij."** Ndërsa Profeti a.s. mu përgjigj kështu: **"Falënderimi i qoftë Allahut, që të udhëzoi dhe të tregoi rrugën e drejtë."** Më pas i kërkova të lutej për faljen e mëkateve të mia. Ai u lut për mua dhe tha: **"Islami i fshin të gjitha mëkatet e së kaluarës."** Edhe dy shokët e mi pranuan Islamin dhe u bënë myslimanë.[276]

Kështu pra, tre trimat më të famshëm të Mekkës, burra të patrembur që nuk ngurronin të jepnin jetën për kauzën e tyre, u bënë me zemër e me shpirt pjesë e besimtarëve të devotshëm. Sahabët u gëzuan pa masë për pranimin e tyre në Islam dhe brohoritën me tekbire: **"Allahu Ekber!"**

Muhamedi (a.s.) është zëri i së Vërtetës.
Ai është zotëria i të dyja botëve.
Arabët dhe Persët janë shërbëtorët e tij.
Koha s'ka parë një trëndafil si Ai.
Përkulu edhe ti para atij të Bukuri.
Imami Busajri

BETEJA E MUTEAS

Në vitin e tetë të hixhretit, i Dërguari i Allahut, (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të), dërgoi përsëri lajmëtarë në fise dhe shtete të ndryshme për të përhapur Islamin. Disa prej tyre patën rezultate pozitive, por Haris bin Umejri, i cili ishte dërguar te guvernatori i Busrasë, u arrestua nga ushtarët e krishterë në fshatin Mute të krahinës Belka në Sham (Siri). Ai u dërgua te guvernatori i Shamit, Sherahbil bin Amri, dhe megjithëse ishte lajmëtar, u vra mizorisht dhe ra dëshmor. [277]

Lajmi e trishtoi shumë Profetin a.s., i cili menjëherë urdhëroi mbledhjen e sahabëve të tij trima. Sahabët, pasi u përshëndetën me familjet e tyre, u mblodhën menjëherë në kampin ushtarak në Jurf.

Pas namazit të drekës, i Dërguari i Allahut tha: **"Si komandant të ushtrisë caktuam Zejd bin Harithin! Nëse Zejdi bie dëshmor, komandën le ta marrë Xhafer bin Ebi Talibi. Nëse Xhaferi bie dëshmor, atëherë komandën le ta marrë Abdullah bin Revaha. Nëse edhe ai bie dëshmor, atëherë myslimanët le të zgjedhin një komandant të përshtatshëm për veten e tyre."** Kur sahabët

[276] Beyhekî, Delâil-un-nubuvve, IV, 455; İbni Asâkir, Tarih-i Dımeshk, XVI, 228; DHe hebî, Siyer, II, 118.
[277] Vâkıdî, Megâdhî, II, 756; İbni Sa'd, Tabakât, II, 128; İbni Asâkir, Tarih-i Dımeshk, XI, 464.

dëgjuan këto fjalë, ata e kuptuan se këta burra të përmendur do të binin dëshmorë dhe nisën të qajnë. Ata thanë: **"O i Dërguari i Allahut! Sikur të jetonin më gjatë që të përfitonim më shumë prej tyre!"** Por Profeti heshti dhe nuk u përgjigj.[278]

Zejdi, Xhaferi dhe Abdullahu, të cilët ishin aty dhe dëgjuan këto fjalë, u mbushën me gëzim të madh, sepse dëshira e tyre më e madhe ishte të shpallnin fenë e Allahut dhe të binin dëshmorë për të. Ata e morën këtë lajm të mirë me gëzim të madh, pasi e dëgjuan me veshët e tyre nga vetë i Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të). Pasi përgatitjet u përfunduan, ushtria priste komandantin e saj. Profeti alejhi selam ia dorëzoi flamurin e bardhë të Islamit Zejd bin Harithit dhe e urdhëroi që të shkonte deri në vendin ku ishte vrarë Haris bin Umejri dhe ti therrte ata në Islam. Nëse ata nuk do ta pranonin, atëherë do të luftonin kundër tyre. Ndërsa po përshëndeteshin me njëri-tjetrin para nisjes, Abdullah bin Revaha filloi të qante. Dikush e pyeti: **"O biri i Revahës! Përse po qan?"** Poeti Abdullah bin Revaha ju tha;.

Arsyeja pse po qaj nuk është dashuria për këtë botë,
Dhe për Allah, nuk është as malli për ju.

Arsyeja e vërtetë është kjo, që në Kur'anin e shenjtë,
Zoti ynë në një ajet ka thënë kështu:

Me siguri ta dini se askush prej jush
Nuk do të shpëtojë pa kaluar nga Xhehenemi...

E dëgjova këtë ajet nga i Dërguari i Allahut,
Dhe mendova: si do të duroj unë nëse kaloj në Xhehenem?!

Shokët e tij i thanë: **"Allahu të bashkoftë me robërit e Tij të dashur dhe të bëftë prej të drejtëve!"** dhe u lutën për të. Atëherë Abdullah bin Revaha tha: **"Por unë i lutem Allahut për falje, Dhe që të më japë një goditje shpate që të shpërthejë gjaku me vrull, ose një shtizë që më shpon deri në thellësi, dhe të bie dëshmor me shpirtin e dorëzuar!"**

Ndërkohë ushtria po përgatitej për nisje, Abdullah bin Revaha r.a. shkoi te Profeti për t'u përshëndetur dhe i tha: **"O i Dërguar i Allahut! Më këshillo diçka që ta mbaj mend dhe mos ta harroj kurrë!"**

I Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) i tha: **"Nesër do të mbërrish në një vend ku pak njerëz bëjnë sexhde. Atje shtoje faljen e namazit dhe përmend Allahun!"** Abdullah bin Revaha tha: **"O i Dërguar i Allahut! Më jep edhe një këshillë tjetër!"** Profeti i tha: **"Përmende Allahun gjithmonë, Sepse përmendja e Allahut të ndihmon të arrish atë që dëshiron!"**

Ushtria islame prej tre mijë burrash filloi marshimin, duke brohoritur: **"Allahu Ekber! Allahu Ekber!"** Profeti alejhi selam dhe shokët e tij e përcollën ushtrinë deri në vëndin e quajtur Vedá. Aty Profeti u dha këshillën e fundit duke ju thënë: **"Ju këshilloj të ndiqni urdhrat e Allahut dhe të largoheni nga ndalesat e Tij. Tregohuni të sjellshëm me muslimanët që janë me ju. Luftoni në emër të Allahut dhe mos tradhtoni në plaçkë lufte! Mos vrisni fëmijë, mos shkatërroni**

[278] Buhariu, Megâdhi, 46; Vâkıdî, Megâdhî, II, 756-758; İbni Sa'd, Tabakât, II, 128-130.

"Zejd bin Harithin e kam caktuar komandant! Nëse ai bie dëshmor, le ta zëvendësojë Xhafer bin Ebi Talibi. Nëse edhe ai bie dëshmor, le ta zëvendësojë Abdullah bin Revaha. Nëse edhe ai bie dëshmor, atëherë zgjidhni një nga ju."
Hadith

shtëpitë, mos digjni pemët! Nëpër manastire do të gjeni njerëz që janë të përkushtuar në adhurim. Mos i prekni ata! Por do të gjeni edhe njerëz që janë robër të djallit. Prandaj, luftoni kundër tyre për hir të Allahut!" Me këto porosi të bekuara, ushtria islame u nis drejt frontit. Ndërsa banorët e Medinës i përcollën me lot në sy dhe me lutje për mbrojtjen e tyre... Kreu i ushtrisë, Zeid bin Hârithi i tha ushtrisë se Profeti alejhi selam e ka porositur se: **"Kur të takoni armiqtë, thirri ata në një nga këto tri mundësi:**

Nëse ata pranojnë Islamin, ftojini që të migrojnë në Medinë, dhe do të kenë të drejtat dhe përgjegjësitë e Muhaxhirëve.

Nëse ata pranojnë Islamin por duan të qëndrojnë në vendet e tyre,do të jenë si beduinët dhe do të jenë të nënshtruar ndaj të njëjtave ligje që janë për Arabët dhe tjerët pa pasur të drejtë të marrin ndonjë pjesë nga plaçkat e luftës.

Nëse ata nuk pranojnë Islamin, ftojini që të paguajnë xhizjen (taksa) dhe mos u shqetësoni për ata që e pranojnë këtë. Por Nnëse nuk pranojnë xhizjen, atëherë kërkoni ndihmën e Allahut dhe luftoni me ta!"

Pas këtyre këshillave, ushtarët u ndanë dhe udhëtimi i ushtrisë islame filloi me thirrje të tekbirit "**Allahu Akbar!**". Ata që mbetën, u lutën për ta dhe u përshëndetën me dorë, duke thënë: **"Allahut i lutëmi t'ju mbrojë nga çdo rrezik dhe t'ju kthejë përsëri të sigurt!"** Në udhëtim, Zeid bin Hârithi mbante flamurin dhe ushtria e Profeti alejhi selam po ecte shpejt drejt Sirisë. Ata ishin të entuziazmuar për të takuar armiqtë. Midis ushtarëve, Abdullah bin Revâha ishte një nga ata që dëshironte më shumë të bëhej dëshmor. Zeid bin Erkâm, që ishte një fëmijë jetim dhe ishte rritur nën kujdesin e Abdullah bin Revâha, e kujton se gjatë natës, Abdullah bin Revâha i thoshte vargje të tilla:

O deva ime! Nëse më çon në gropën e kuajve,
Dhe aty më shtrihesh, deri në katër stacione përpara,

Nuk do të të nxjerr më, deri në ndonjë herë tjetër,
Do të mbetesh pa zot, shpejt, kështu do të ndodhi.

Unë, sigurisht, nuk do të kthehem në shtëpinë time,
Shpresoj që në këtë luftë, për Allahun dhe do të bëhem dëshmor.

Në stacionin e fundit, besimtarët kaluan me shpejtësi,
O biri i Revâhas, edhe ata që ishin më të afërmit,

E lidhën marrëdhënien e vëllazërisë dhe më kaluan,
Më lanë dhe shkuan, duke më dorëzuar tek Allahu.

Tani nuk mendoj më për pasurinë që kam lënë,
Nuk më intereson as për pemët as për hurmat!

Kur i dëgjova këto fjalë, fillova të qaj. Abdullah bin Revâha më preku me kamçinë dhe më tha: "O i paditur! Çfarë po ndodh me ty? Çfarë dëmi ka kjo për ty? Nëse Allahu më jep dëshmorllëk, ti do të kthehesh në shtëpi, ndërsa unë do të shpëtoj

nga të gjitha vuajtjet, shqetësimet dhe ngjarjet e botës, dhe do të gëzoj paqe." Ai zbriti dhe fali dy rekat namaz. Pas një lutjeje të gjatë, më tha: "O fëmijë!" Kur iu përgjigja, ai vazhdoi: "Kjo herë, vullneti i Allahut, do të jetë që unë të bie dëshmorë!" Ndërkohë, ushtarët e heroikë të Pejgamberit (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të), po i afroheshin Sirisë.

"Përmende gjithmonë Allahun e Madhëruar, sepse përmendja e Tij të ndihmon të arrish atë që shpreson."
Hadith

Udhëheqësi i Shamit Sherahbil bin Amr, kishte marrë lajmin për afrimin e ushtrisë islame. Ndaj ai menjëherë informoi perandorin bizantin Herakliusin dhe mori ndihmë të madhe për t'u siguruar. Sipas informacionit të tij, myslimanët ishin vetëm tre-pesë mijë vetë, ndërsa ushtria e tij kalonte njëqind mijë. Po ashtu, armët e tyre ishin të pakufishme. Dhe kur sahabët radijallahu anhuma arritën në Ma'an, ata morën lajmin se ushtria e krishterë kishte mbi njëqind mijë ushtarë dhe po iu afronte. Ata qëndruan atje dhe kaluan dy net. Komandanti Zeid bin Hârithi mblodhi ushtarët dhe u kërkoi mendimin e tyre se si të vepronin kundër ushtrisë romake. Disa prej shokëve thanë: "Përpara se të përballeshim me ushtrinë romake, le të organizojmë sulme të papritura në qytetet e tyre dhe t'i çojmë robër në Medinë." Disa të tjerë sugjeruan: "Të dërgojmë një letër Profetit a.s., dhe ta njoftojmë për numrin e ushtrisë dhe t'i kërkojmë ndihmë ose udhëzim se çfarë të bëjmë." Pas diskutimeve, ata vendosën të përqendroheshin te opinioni i dytë, kur Abdullah bin Revâha ndërhyri dhe tha:

O populli im, pse jeni kaq të pasigurt?
A nuk erdhëm ne këtu për të rënë dëshmorë?

Ne, për shkak të shumicës në armë dhe kalë,
Nuk luftuam asnjëherë me jobesimtarët.

Me fuqinë që na dha Allahu,
Luftuam si luanë për fenë tonë.

Shkoni dhe luftoni, padyshim ka mirësi,
Përfundimi do të jetë ose dëshmor ose fitore.

Në ditën e Bedrit, vallahi, kishim vetëm dy kuaj,
Në Uhud, kishim vetëm një kalë dhe armë të pakta.

Në këtë luftë, nëse fitorja është e shkruar,
Kjo është e premtuar nga Allahu dhe Profeti.

Allahu nuk e kthen kurrë premtimin e Tij,
O besimtarë, prandaj ecni përpara.

Nëse dëshmoria është e shkruar për ne,
Ne do të bashkohemi në Parajsë me vëllain tonë dëshmor.

Fjalët e Abdullah bin Revâha kishin inkurajuar sa që të gjithë njëzëri luftëtarët thanë; "Për All-llahun, i biri i Revâhës ka folur të vërtetën."

Kishin marrë një vendim të qartë. Ata do të vazhdonin luftën deri sa të binin dëshmor. Kur erdhën në fshatin Mûte, ata u përballën me një ushtri të madhe romake prej 100,000 ushtarësh. Malet dhe gurët ishin zënë plot me ushtarë të armikut. Nga njëra anë, kishte një ushtri islame prej tre mijë ushtarësh që kishin ardhur nga Medine për të përhapur fenë e Allahut, ndërsa nga ana tjetër, një turmë jobesimtarësh ishte mbledhur për të shuar dritën e Islamit. Pra duke u bazuar në

BETEAJ E MUTEAS

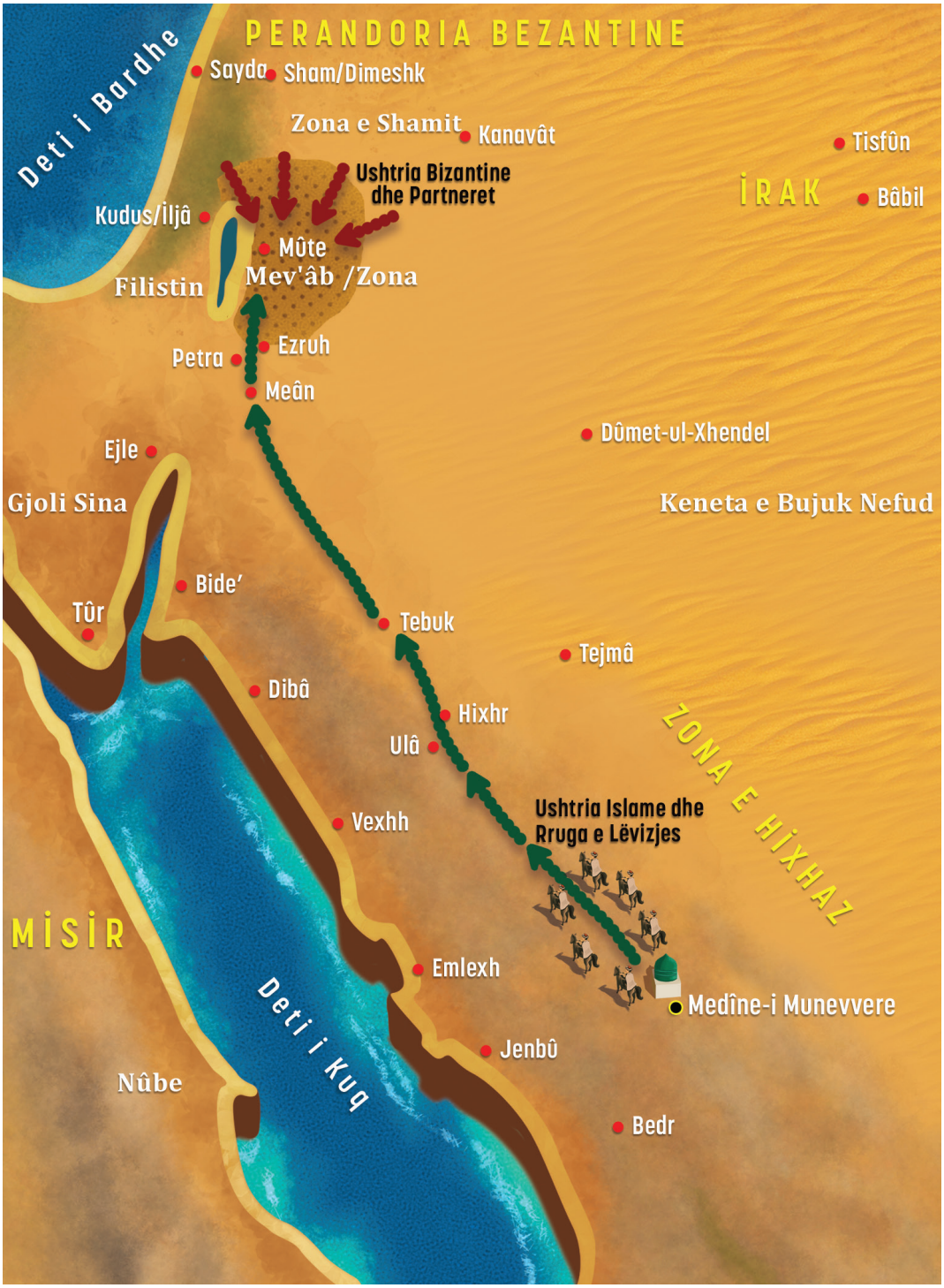

> *"O populli im, përse hezitoni? A nuk kemi ardhur në luftë me qëllimin për të rënë dëshmorë?"*
> ***Abdullah bin Revaha r.a.***

këtë situatë, çdo mysliman duhej të luftonte kundër tridhjetë romakëve.

Të dyja palët u rreshtuan për luftë. Në këtë moment, sipas urdhrit të Profetit a.s. një delegacion nga ushtria islame u dërgua në kampin romak, duke i ftuar ata të kalonin në Islam ose të paguanin xhizjen. Por ata e refuzuan këtë ftesë sepse tashmë koha për tu humbur kishte mbaruar. Ndaj komandanti Zeid bin Hârith, duke mbajtur flamurin e shenjtë të Islamit, dha urdhrin për të sulmuar. Pas urdherit të komndantit të tyre ushtria islame ne shoqërimin e tekbirëve "Allahu Ekber", u hodh në sulm më një vrull dhe vullnet sikur secili prej ushtarëve të ishin shigjeta që dilnin nga harku. Pra me një shpejtësi të papërshkrueshme, ata filluan të futen në mesin e armikut, duke tundur shpatat dhe duke bërë thirrje të mëdha, ndërohë betejat bëheshin gjithnjë e më intensive dhe më të ashpra. Zeid bin Hârithi, i cili mbante flamurin e Profetit alejhi selam, kishte hyrë në mesin e armikut dhe duke luftuar me guxim të pabesueshëm thërriste "Allahu Ekber!". Ai po hapte rrugë përmes sulmeve të tij, duke i shtyrë kundërshtarët që të tërhiqeshin pas. Disa shigjeta ranë mbi të dhe trupin e tij të bekuar e mbushën me plagë. Pas një kohe, ai ra në tokë dhe shijoi shijen që ai dëshironte më shumë, pra shijen e dëshmorisë që gjithnjë e kishte pritur.

Pas Zeidit, komandën e ushtrisë Islame e mori xhaxhai i Profetit alejhi selam, Xhaferi, i cili mori flamurin dhe vazhdoi luftën aty ku e la Zeidi. Myslimanët duke parë flamurin që fluturoi përsëri, vazhduan të luftonin me një forcë dhe emocion mallëngjyes. Xhaferri duke thyer radhët e armikut dhe duke frymëzuar shokët e tij luftonte me guxim të jashtëzakonshëm. Ai luftoi duke i goditur kundërshtarët me një shpejtësi të pabesueshme, duke u treguar atyre forcën e Islamit. Por, duke kuptuar se nuk kishte kthim pasi, ai vazhdoi të luftonte pa frikë, duke thirrur "Allahu Ekber!" në çdo goditje. Pas një shigjete të fortë nga armiku, dora e tij e djathtë u plagos, por ai vazhdoi të mbajë flamurin me dorën e majtë, duke e ngritur dhe duke e tunduar përsëri në altërsine e qiellit.

Pas disa goditjeve të tjera, ai humbi të dyja duar dhe po përpiqej të mbante flamurin ndërmjet duarve të tij të pre. Por pas disa goditjeve të ashpra nga armiku, ai ra dhe u ngrit në nivelin më të lartë të dëshmorisë. Trupi i tij kishte mbi 90 plagë, por shpirti i tij u ngjit në gradat më të larta të Xhenetit.[279]

Pasi panë se komandantët e tyre ranë dëshmor, luftëtarët e guximshëm të Islamit, morën flamurin e Islamit që ra në tokë dhe ia dorëzuan Abdullah bin Revâha. Ai, i hipur mbi kalë, nisi ta tundë flamurin dhe të sulmoi armikun me forcë. Ai po mposhte çdo armik që i dilte përpara dhe në të njëjtën kohë thoshte:

O nefsi im, patjetër që do të më nënshtrohesh,
Sot do të bëhem dëshmor, betim kam bërë në këtë luftë.

Ose do ta pranosh këtë vetë,
Ose me forcë do të të detyroj ta pranojësh.

Nëse nuk vritesh në këtë betejë,
A mos vallë nuk do të vdesësh kurrë?

[279] Vâkıdî, Megâdhî, II, 756.

Nëse bën atë që bënë
Xhfer bin Ebi Talib dhe Zeid bin Harithi,

Atëherë dije se mirë do të bësh.
Ata u bënë dëshmorë, o nefsi im, mos qëndro prapa,

Përndryshe do të mbetesh i humbur,
Hidhe veten përpara!

Abdullah, gjithashtu, mes thirrjeve **"Allahu Ekber!"**, u përfshi në një betejë të pamëshirshme me armikun. Në një moment, një goditje me shpatë i preu një gisht dhe gishti i prerë filloi ti varej nga dora. Ky komandant i bekuar, i djegur nga dashuria për Allahun dhe të Dërguarin e Tij, menjëherë u hodh nga kali në tokë, e vendosi gishtin e plagosur nën këmbë dhe tha: "A nuk je thjesht një gisht i plagosur? Në fund të fundit, edhe ti ke pësuar këtë fat në rrugën e Allahut!" Më pas e shkuli me forcë dhe u hodh përsëri mbi kalin e tij, duke luftuar me gjithë fuqinë. Megjithatë, pavarësisht gjithë kësaj lufte, ai nuk po arrinte të fitonte gradën e dëshmorit dhe filloi të qortonte veten. Ai sulmoi armikun pa pushim, derisa më në fund një goditje me shtizë e rrëzoi përtokë. Kështu, duke luftuar në rrugën e Allahut dhe të Dërguarit të Tij, ai ra dëshmor, dhe shpirti i tij i bekuar fluturoi drejt Parajsës...

"O Halid! Merre shpejt flamurin e shenjtë të të Dërguarit të Allahut! Betohem se e mora vetëm për ta dorëzuar ty. Ti e njeh më mirë sesa unë artin e luftës!"
Sabit bin Ekrem

Në atë moment, Ebul Jusr Kab bin Umejr, i cili po luftonte pranë Abdullahut, e mori flamurin për ta valëvitur përsëri. Duke vështruar shokët e tij, ai kërkoi dikë më të moshuar dhe më të mençur. Kur pa Sabit bin Ekremin, ia dorëzoi atij flamurin. Sabiti e nguli flamurin para luftëtarëve dhe tha: "O vëllezër! Zgjidhni shpejt një komandant nga mesi juaj dhe binduni atij!" Kur ata thanë: "Të zgjedhim ty", ai nuk e pranoi dhe u drejtua tek Halid bin Velid duke i thënë: "O Ebu Suleyman! Merre ti flamurin!" Mirëpo Halidi, që sapo ishte bashkuar me myslimanët, nuk guxoi të merrte flamurin për shkak të përulësisë së tij dhe tha me modesti: **"Nuk mund ta marr këtë flamur nga ti! Ti je më i denjë për të sesa unë, sepse je më i moshuar dhe ke pasur nderin të luftosh në Betejën e Bedrit pranë të Dërguarit të Allahut (paqja mëshira dhe shpëtimi i Allahut qoftë mbi të)!"** Por koha ishte e çmuar. Shokët e bekuar po luftonin ashpër kundër armikut dhe po përpiqeshin të zmbrapsnin ushtrinë prej njëqind mijë vetash. Ndaj Sabiti e përsëriti fjalën e tij: "O Halid! Merre shpejt flamurin e shenjtë të të Dërguarit të Allahut! Betohem se e mora vetëm për ta dorëzuar ty. Ti e njeh më mirë sesa unë artin e luftës!" Më pas iu drejtua luftëtarëve të pranishëm: "O vëllezër! Çfarë mendoni për komandimin e Halidit?" Të gjithë me një zë thanë: **"Ne e pranojmë si komandantin tonë!"** Atëherë, Halidi mori flamurin e bekuar, të cilin i Dërguari i Allahut (paqja mëshira dhe shpëtimi i Allahut qoftë mbi të) e kishte dhënë me dorën e tij të shenjtë. Ai e puthi me nderim dhe e ngiti mbi kalë dhe me një madhështi dhe fuqi të madhe, ai sulmoi armikun.[280]

Luftëtarët e guximshëm u hodhën përsëri në sulm pas komandantit të tyre të ri. Halidi luftonte me një guxim dhe aftësi të jashtëzakonshme, duke shkatërruar këdo që i dilte përpara. Në një moment, Kutbe bin Katade i preu kokën një prej komandantëve të armikut, Malik bin Zafile. Me vrasjen e këtij ushtria bizantine filloi të humbiste moralin. Por koha po kalonte dhe nata po binte, duke e bërë luftën më të rrezikshme. Sepse prej errësirës secila palë mund të godiste aksidentalisht shokët e tyre. Për këtë arsye, të dyja palët u tërhoqën në kampet e tyre. Luftëtarët e plagosur filluan të trajtoheshin me mjekim. Ndërsa Halidi, një gjeni i taktikave ushtarake,

[280] Vâkıdî, Megâdhî, II, 756; İbni Sa'd, Tabakât, I, 129; Abdurredhdhâk, Musannef, III, 390; Taberânî, Mu'cemu'l Kebîr, II, 105; Suheylî, Ravdu'l-unf, IV, 130.

planifikoi një manovër të re për të befasuar armikun në mëngjes. Gjatë natës, ai ndryshoi pozicionet e ushtarëve: ata që ishin në të djathtë, i vendosi në të majtë, ata që ishin në të majtë, i zhvendosi në të djathtë, dhe po ashtu bëri me rreshtat e parë dhe të fundit.

"O Allah! Falja Zejdin! O Allah! Falja Xhaferin! O Allah! Falja Abdullah bin Revahan!"
Hadith

Në mëngjes, myslimanët u hodhën përsëri në sulm, duke luftuar me thirrjet e "**Allahu Ekber!"** në buzë. Kur ushtarët bizantinë panë luftëtarët që u sulën mbi ta, u çuditën: "Këta nuk janë ata që luftuam dje!" Ata menduan se një ushtri e re myslimane ju kishte ardhur për ndihmë myslimanëve. Duke menduar se kishin përballë forca të freskëta, u kapën nga paniku dhe filluan të iknin me vrap nga fushëbeteja! Duke e parë këtë si një mundësi që duheshj shfrytëzuar, ushtria islame bëri një sulm të fuqishëm mbi ushtarët bizantinë. Pasi armiku u zmbraps, ata mbërritën në kështjellën Mute dhe, pasi e rrethuan, e pushtuan atë, duke vrarë shumë prej të parëve të saj. Halidi dhe sahabët e tij të guximshëm luftuan atë ditë edhe më trimërisht, duke u dhënë një goditje të rëndë armiqve dhe duke i dërguar mijëra prej tyre në Ferr. Në atë betejë, në duart e Halidit u thyen nëntë shpata.[281]

Me mirësinë e Allahut dhe bekimin e lutjeve të të Dërguarit të Tij (paqja dhe shpëtimi i Allahut qoftë mbi të), tre mijë myslimanë i mundën një ushtri prej njëqind mijë vetash. Në këtë betejë të madhe ranë dëshmorë pesëmbëdhjetë sahabë. Kështu, Perandorisë Bizantine iu tregua vendi i saj dhe njëkohësisht iu ndaluan sulmet më të thella drejt jugut. I Dërguari i Allahut, ende pa marrë asnjë lajm nga fusha e betejës, mblodhi sahabët e tij në xhami për t'iu treguar atyre çfarë kishte ndodhur në Mute. Fytyra e tij e bekuar reflektonte një trishtim të madh, aq sa askush nuk guxonte ta pyeste për shkakun e tij. Së fundmi, një nga sahabët u ngrit dhe tha: "O i Dërguari i Allahut! Që kur kemi parë trishtimin në fytyrën tënde, zemrat tona janë të thyera dhe dhimbja jonë është aq e madhe sa vetëm Allahu e di!" Atëherë, i Dërguari i Allahut (paqja mëshira dhe shpëtimi i Allahut qoftë mbi të) filloi të derdhë lot dhe tha: "**Trishtimi që po shihni tek unë është për shkak të dëshmorëve të mi të dashur. Kjo dhimbje nuk u largua nga unë derisa i pashë ata si vëllezër, të ulur mbi frone të arta në Xhenet. Zejd bin Haritheti mori flamurin dhe luftoi derisa ra dëshmor. Ai tani ka hyrë në Xhenet dhe vrapon i lumtur aty. Pas tij, flamurin e mori Xhafer bin Ebi Talib. Ai sulmoi armiqtë me guxim dhe, në fund, ra dëshmor. Tani ai ka hyrë në Xhenet dhe fluturon me dy krahë prej xhevahiri. Më pas, flamurin e mori Abdullah bin Revaha. Edhe ai luftoi me guxim dhe ra dëshmor, duke hyrë në Xhenet. Ata më janë treguar mua të ulur në frone të arta në Xhenet. O Allah! Mëshiroje Zejdin! O Allah! Mëshiroje Xhaferin! O Allah! Mëshiroje Abdullah bin Revahën!"** I Dërguari i Allahut vazhdoi të derdhë lot dhe pastaj tha: "**Pas Abdullahut, flamurin e mori Halid bin Velid. Lufta u bë edhe më e ashpër. O Allah! Ai është një nga shpatat e tua, ndihmoje atë!"**[281]

Profeti ynë i dashur, me lejen e Allahut, pa dhe tregoi në mënyrë të mrekullueshme atë që ndodhi në fushën e betejës, ndonëse ishte më shumë se një mijë kilometra larg. Në ditën kur Xhaferi ra dëshmor, i Dërguari i Allahut (paqja mëshira dhe shpëtimi i Allahut qoftë mbi të) u ngrit dhe shkoi në shtëpinë e tij. Gruaja e Xhaferit, Esma, ishte duke përfunduar punët e shtëpisë dhe kishte larë e krehur flokët e

[281] Buhariu, Megâdhi, 42; İbni Sa'd, Tabakât, IV, 253; İbni Ebî SHeybe, Musannef, IV, 582; Hâkim, Mustedrek, III, 44.

fëmijëve të saj. I Dërguari i Allahut tha: "**O Esma! Ku janë djemtë e Xhaferit? Mi sill ata!"** Kur ajo i solli fëmijët, Profeti ynë i mori në kraharorin e tij të bekuar dhe i puthi me mall. Lotët i rridhnin pa ndalur. Kur Esma pa këtë skenë, u shqetësua dhe pyeti: "O i Dërguari i Allahut! Prindërit dhe jeta ime qofshin flijim për ty! Pse po i përkëdhel djemtë e mi me kaq mëshirë? A ka ndonjë lajm të hidhur për Xhaferin dhe shokët e tij?" Profeti i Allahut (paqja mëshira dhe shpëtimi i Allahut qoftë mbi të), i pikëlluar thellë, u përgjigj: "**Po... Ata sot ranë dëshmorë!"**[282] Kur dëgjoi këtë lajm, Esma i përqafoi fëmijët e saj dhe shpërtheu në lot. Profeti ynë i dashur nuk mundi ta përballonte më shumë këtë pamje dhe u largua...

Huritë e bukura erdhën,
Në djep drite e mbështollën,
Për Muhamedin ballin vunë,
Natën kur Muhamedi lindi.

U hapën portat e qiellit,
Mëshira u derdh mbi botë,
Rrobat e dritës u qepën,
Natën kur Muhamedi lindi.

Yunusi thotë: "O vëllezër,
Lot të përgjakur rrjedhin nga sytë,
Bënë sexhde malet e gurët,
Natën kur Muhamedi lindi.

[282] Ahmed bin Hanbel, Musned, V, 299; İbni Sa'd, Tabakât, VII, 395; İbni Ebî SHeybe, Musannef, VIII, 546; Taberî, Târih, II, 322; Heysemî, Mecma'udh-dhevâid, VI, 150.
[283] Ahmed bin Hanbel, Musned, VI, 370; İbni Hishâm, Sîret, II, 380; İbni Sa'd, Tabakât, VIII, 282; İbni Kesîr, Bidâye, III, 474; IV, 251; Heysemî, Mecma'udh-dhevâid, VI, 156.

Një pamje e vjetër e Qabesë së Madhërueshme /Mekëja e Shenjtë [1890]

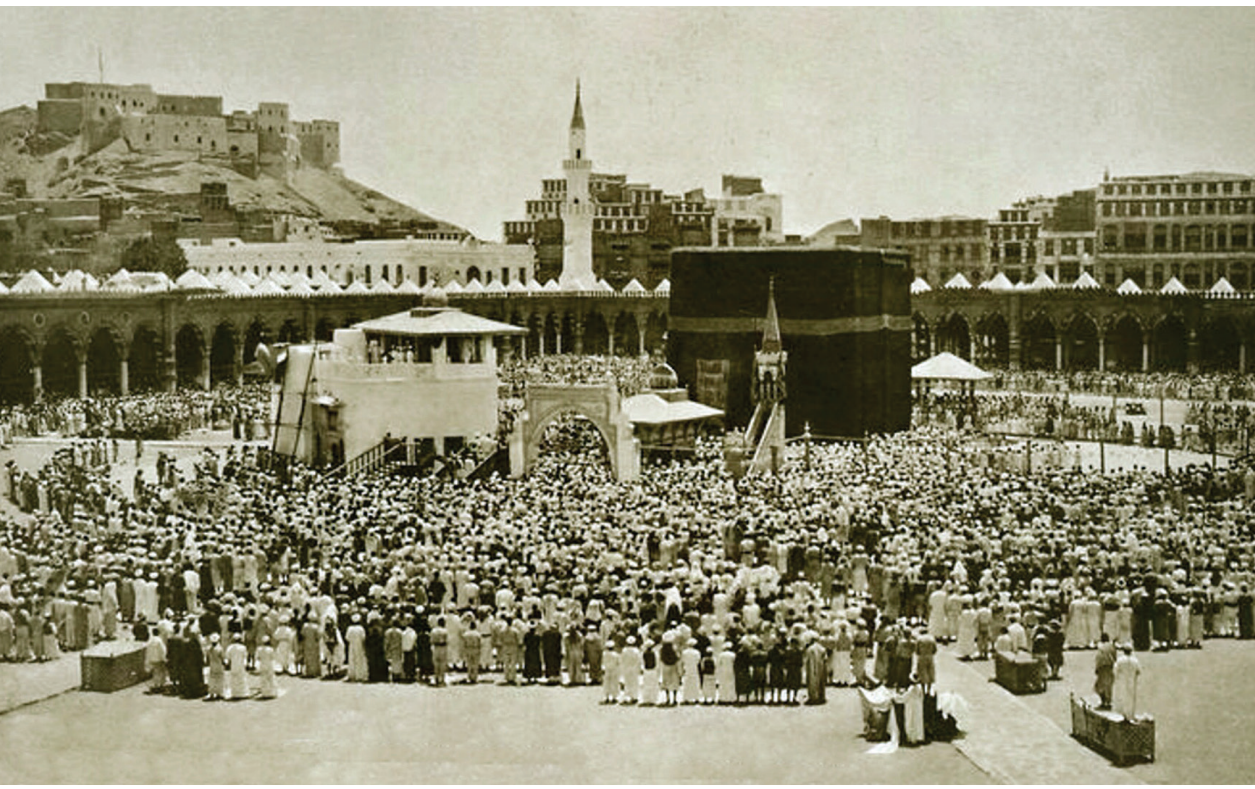

ÇLIRIMI I MEKKËS

"Lebbeyk! Po i përgjigjem thirrjes suaj!"
Hadith

Ishte viti i tetë i hixhretit. Një nga pikat e marrëveshjes së paqes së Hudeybijes ishte:**"Fisët arabe jashtë dy palëve mund të hynin nën mbrojtjen e cilësdo prej tyre dhe ishin të lirë të bashkoheshin ose me myslimanët, ose me idhujtarët."** Sipas kësaj marrëveshje, fisi Hudhâa, i cili ishte aleat i Profetit tonë të dashur (paqja mëshira dhe shpëtimi i Allahut qoftë mbi të), u bashkua me myslimanët, ndërsa fisi Benî Bekr qëndroi në anën e idhujtarëve. Hudhâat dhe Benî Bekrët kishin qenë armiq të vjetër dhe sa herë që gjenin mundësi, luftonin kundër njëri-tjetrit. Megjithatë, për shkak të marrëveshjes së Hudeybijes, ata e kishin pezulluar armiqësinë për një kohë. Por Benî Bekrët nuk mundën më të respektonin marrëveshjen për më shumë se dy vjet. Një poet nga fisi i tyre tha një poezi fyese ndaj të Dërguarit të Allahut (paqja mëshira dhe shpëtimi i Allahut qoftë mbi të). Këtë e dëgjoi një i ri nga fisi Hudhâa, i cili nuk mundi ta duronte dhe e goditi me shkop, duke i çarë kokën. Kjo u bë pretekst për Benî Bekrët, të cilët, me ndihmën e fshehtë të idhujtarëve të Kurejshëve, i sulmuan papritur Hudhâat. Në këtë bastisje, kurejshitët jo vetëm që i furnizuan me armë, por edhe dërguan njerëzit e tyre për të ndihmuar në luftim. Ata vranë mbi njëzet veta nga fisi Hudhâa, madje edhe në territoret e shenjta të kabes bënë po të njëjtën gjë me pjestarët dhe mbështetësit e këtij fisi.

Disa myslimanë nga fisi Huzâa kërkuan ndihmë nga Profeti (s.a.s.). Atë natë, i Dërguari i Allahut ndodhej në shtëpinë e bashkëshortes së tij, Meymûnes. Ndërsa po ngrihej për të marrë abdest dhe për të falur namaz, Allahu i dha atij një mrekulli dhe e bëri të dëgjonte thirrjen për ndihmë nga Mekka. Ai u përgjigj: **"Lebbeyk! Po i përgjigjem thirrjes suaj!"** bashkëshortja e tij Meimûneja u habit dhe e pyeti: "O i Dërguari i Allahut! A është dikush tjetër me ju?" Profeti (s.a.s.) i tregoi për ngjarjen e ndodhur në Mekkë dhe për tradhtinë e Kurejshëve, të cilët kishin shkelur marrëveshjen. Tre ditë më vonë, një burrë nga fisi Hudhâa, i quajtur Amr bin Sâlim, mbërriti në Medinë me dyzet kalorës dhe i rrëfeu të gjitha ndodhitë të Dërguarit të Allahut (paqja mëshira dhe shpëtimi i Allahut qoftë mbi të). Ndërkohë, lideri i Kurejshëve, Ebu Sufjani, i cili ishte larguar për tregti në Shamin (Sirinë e sotme), ende nuk ishte në dijeni për këtë ngjarje.

I Dërguari i Allahut (s.a.s.) tha: **"Nëse nuk i ndihmoj bijtë e Hudhâas, atëherë as mua të mos më ndihmojnë!"** Ai urdhëroi të shkruhej një letër dhe ua dërgoi idhujtarëve të Kurejshëve, ku u kërkonte: **"Ose të tërhiqeni nga aleanca me fisin Benî Bekr dhe të hiqni dorë nga ndihma që u keni dhënë, ose të paguani gjakun e njerëzve të vrarë nga fisi Hudhâa! Nëse nuk veproni asnjërën prej tyre, atëherë ju paralajmëroj për luftë!"** Kurejshët nuk e pranuan këtë ofertë dhe u përgjigjën: "As nuk e prishim aleancën tonë, as nuk e paguajmë dëmshpërblimin! Nëse duam, vetëm mund të luftojmë!" Pas kësaj përgjigjeje, ata u penduan thellësisht dhe, nga frika e pasojave, nisën të mendonin për një mënyrë për ta rregulluar situatën. Ata prisnin me padurim kthimin e Ebu Sufjanit nga Shami (Siria e sotme), duke shpresuar se ai do të gjente një zgjidhje. Kur Ebu Sufjani u kthye në Mekkë, Kurejshët i treguan për situatën dhe i thanë: "Duhet të gjejmë patjetër një zgjidhje! Nëse nuk e rregullojmë këtë çështje, Muhamedi do të na dëbojë nga Mekka!" Ebu Sufjani tha: "Edhe pse nuk e kam ditur për këtë, duhet të nisem menjëherë për në Medinë për të rinovuar marrëveshjen e paqes dhe për ta zgjatur atë." Pa humbur kohë, ai u nis drejt Medinës.[284]

[284] İbni Hishâm, Sîret, II, 395; Vâkıdî, Megâdhî, II, 783; İbni Sa'd, Tabakât, II, 134; Abdurredhdhâk, Musannef, V, 374; İbni Ebî SHeybe, Musannef, VIII, 531.

Para se të mbërrinte Ebu Sufjani në Medinë, i Dërguari i Allahut (s.a.s.) u tregoi shokëve të tij për ardhjen e tij dhe tha: **"E kuptoj se ai po vjen për të rinovuar marrëveshjen dhe për ta zgjatur atë. Megjithatë, ai nuk do ta arrijë qëllimin e tij dhe do të kthehet ashtu siç ka ardhur."**

"O Zoti im! Ndalo spiunët dhe lajmëtarët e Kurejshëve derisa të arrijmë papritur në vendin e tyre. Bëji ata që të mos na shohin dhe të mos na dëgjojnë, derisa të na shohin dhe dëgjojnë papritur."
Hadith

Ebu Sufjani sapo mbërriti në Medinë shkoi në shtëpinë e së bijës, Ummu Habîbes. Ummu Habi njëkohësisht ishte njëra nga gratë e Profetit (s.a.s.). Ebu sufjani hyri në shtëpinë e saj dhe deshi të ulej mbi shtrojën e të Dërguarit të Allahut (paqja mëshira dhe shpëtimi i Allahut qoftë mbi të). Por Ummu Habîbe e ngriti menjëherë shtrojën dhe nuk e la babain e saj, Ebu sufjanin, të ulet mbi të. I habitur, Ebu Sufjani e pyeti: "Oj bijë! Po ma kursen shtratin tënd?" Ummu Habîbe iu përgjigj me vendosmëri: "Ky është shtrati i të Dërguarit të Allahut. Një idhujtar si ti nuk mund të ulet mbi të! Ti je i papastër dhe nuk je i denjë për këtë shtrat!" I zemëruar, Ebu Sufjani tha: "Oj bijë! Që kur u largove nga shtëpia ime, duket se shumë gjëra kanë ndryshuar tek ti!" Ajo iu përgjigj me bindje: "Falënderimi i qoftë Allahut që më udhëzoi në Islam! Ndërsa ti ende adhuron idhujt prej guri, që nuk dëgjojnë dhe nuk shohin! Si mundet një njeri si ti, që është udhëheqës i Kurejshëve dhe një burrë i mençur, të qëndrojë larg Islamit?" I tërbuar, Ebu Sufjani tha: "Ti po më ofendon dhe po më trajton si të paditur! A mendon se unë duhet të braktis besimin e paraardhësve të mi dhe të pranoj fenë e Muhamedit?!" [285]

Pas këtyre fjalëve, ai u largua i zemëruar nga shtëpia e së bijës. Më pas, ai shkoi tek i Dërguari i Allahut dhe i tha: "Unë kam ardhur për të rinovuar marrëveshjen e Hudeibijes dhe për të zgjatur afatin e saj. Hajde, le ta rishkruajmë këtë marrëveshje!" Por Profeti (s.a.s.) iu përgjigj: **"Ne nuk kemi thyer asnjë nen të marrëveshjes së Hudeybijes dhe nuk kemi nevojë ta ndryshojmë atë."**

Ebu Sufjani e përsëriti kërkesën e tij disa herë, por i Dërguari i Allahut (paqja mëshira dhe shpëtimi i Allahut qoftë mbi të) nuk i dha asnjë përgjigje. Kur pa se asgjë nuk po funksionon te, ai u kthye në Mekkë dhe u tregoi Kurejshëve për dështimin e tij. Të zemëruar, idhujtarët e Kurejshëve i thanë: "Pra, nuk arrite të bësh asgjë dhe u ktheve duarbosh?!" Tani ata e kuptuan se nuk u kishte mbetur tjetër veçse të prisnin fatin e tyre, duke qenë të vetëdijshëm se Profeti (s.a.s.) do të vepronte së shpejti.

Kushdo që strehohet në Mescid-i Haram është i sigurt.

Pas largimit të Ebu Sufjanit nga Medina, i Dërguari i Allahut (s.a.s.) mori vendimin për të çliruar Mekkën, pasi Kurejshët kishin shkelur marrëveshjen dhe besën që ishin dhënë. Por Profeti (paqja mëshira dhe shpëtimi i Allahut qoftë mbi të) e mbajti këtë plan shumë sekret, pa lejuar që idhujtarët të kishin mundësinë të përgatiteshin dhe pa shkaktuar derdhje gjaku në Harem-i Sherif. Kjo ishte një masë ushtarake për të siguruar që çlirimi të ndodhte pa dhunë, dhe që shumë njerëz mund të ktheheshin në Islam pa ndikuar nga ndonjë luftë e hapur. Ai e informoi Ebu Bekrin r.a. dhe disa nga shokët e tij më të afërt për këtë plan, duke u urdhëruar që të fillonin përgatitjet.

Ushtria Islame, megjithatë, nuk e dinte ende se ku do të shkonte, pasi Profeti (paqja mëshira dhe shpëtimi i Allahut qoftë mbi të) dëshironte të mbante sekretin sa më gjatë. Kështu, ai i dërgoi një thirrje fiseve myslimane përreth, si Eslem, Eshxha',

[285] Beyhekî, Delâil-un-nubuvve, V, 43; İbni Kesîr, Sire, III 530.

XhuheyXhine, Husain, Gıfâr, Muzeyine, Suleyim, Damra dhe Hudhâa, duke i ftuar që të ishin në Medinë në fillim të Ramazanit për t'u bashkuar në luftë. Për të mbajtur sekretin dhe për të parandaluar çdo informacion të mundshëm që mund të shkonte deri te Kurejshët, Profeti (paqja mëshira dhe shpëtimi i Allahut qoftë mbi të) e caktoi Omerin r.a. që të vëzhgonte rrugët dhe kalimet që çonin në Mekkë. Ai vendosi ushtarë dhe roje për të parandaluar çdo njeri që mund të përpiqej të informonte kurejshët. Gjithashtu, Profeti (s.a.s.) bëri një lutje të fuqishme: **"O Zot! Mbaj ata që dërgojnë lajme te Kurejshët të papërgatitur, që ne të mund të arrijmë papritur dhe të mos na shohin e dëgjojnë!"**

Në këtë periudhë, për të krijuar përshtypjen se Profeti (paqja mëshira dhe shpëtimi i Allahut qoftë mbi të) po përgatitej për një fushatë kundër Bizantit, ai dërgoi njësi ushtarake, të udhëhequra nga Ebu Katade, drejt luginës Idhâm, në veri. Për të penguar përhapjen e informacionit te kurejshët, Profeti (s.a.s.) urdhëroi Aliun r.a. që të kapte dërguesin e një letre, e cila ishte dërguar për të njoftuar kurejshët për përgatitjet ushtarake të myslimanëve. Aliu e zbuloi dhe e ndaloi këtë plan. Deri në ditën e dytë të Ramazanit, fiset myslimane të thirrura kishin mbërritur dhe kampi ushtarak ishte vendosur në Ebû Inebe, ku 12,000 luftëtarë u mblodhën. Prej tyre, 4,000 ishin Ensarë (myslimanët nga Medina), 700 ishin Muhaxhirë (myslimanët që ishin shpërngulur nga Meka) dhe pjesa tjetër ishin myslimanë nga fiset e tjera aleate.[286] Profeti la Abdullah bin Umm-i Mektûm si përfaqësues në Medinë, për të udhëhequr në mungesë të tij.[287] Ai gjithashtu dërgoi Zubeir bin Avvamin me një grup prej 200 kalorësish për të bërë një operacion zbulimi dhe për të siguruar informacionin në terren. Të gjitha këto përgatitje ishin pjesë e një plani të madh për të çliruar Mekkën dhe për të siguruar që populli i Mekkës do të kishte mundësinë të kthehej në Islam pa pasur nevojë për një luftë të dhunshme. Në vitin e tetë të Hixhretit, pikërisht të hënën e dhjetë të muajit të Ramazanit, Profeti (s.a.s.), së bashku me 12,000 sahabë, të cilët jëpnin shpirtin për dashurinë që kishin për Allahun dhe të Dërguarin e Tij (paqja mëshira dhe shpëtimi i Allahut qoftë mbi të), u nisën nga Medina drejt Mekkes.

Ata po udhëtonin drejt Mekës, atij qyteti që kishin lënë pas nga përndjekjet dhe persekutimet para tetë vjetësh. Tani, po shkonin për të pastruar Kâben e shenjtë nga idhujt dhe për të shpallur të vërtetën e Allahut. Ata po shkonin për të shpëtuar popullin e Mekkës nga vuajtja e përjetshme e Xhehenemit dhe për të shpallur dritën e Islamit. Në Dhul-Huleife, udhëheqësit e ushtrisë islame u takuan me Abbâsin r.a., xhaxhanë e Profetit (paqja mëshira dhe shpëtimi i Allahut qoftë mbi të), i cili kishte migruar me familjen e tij nga Mekka për në Medina. Profeti (paqja mëshira dhe shpëtimi i Allahut qoftë mbi të) u gëzua shumë kur e pa Abbâsin r.a. dhe i tha: **"O Abbâs! Ashtu siç unë jam Pejgamberi i fundit, edhe ti je i fundit nga muhaxhirët."** Më pas Ai (paqja mëshira dhe shpëtimi i Allahut qoftë mbi të) e dërgoi ngarkesat e Abbâsin r.a. për në Medinë dhe e ftoi që të qëndronte me të dhe të merrte pjesë në pushtimin e Mekkës.[288] Kur Profeti a.s. arriti në Kudeid, afër Mekkës, ai dha urdhra për t'u organizuar në formacion luftarak. Çdo fis kishte flamurin e tij, të cilat iu dorëzuan komandantëve të fiseve. Flamujt e Muhaxhirëve i mbajtën Aliu, Zuubeyir bin Avvami dhe Sa'd bin Ebi Vakkasi (Allahu qoftë i kënqur me të gjithë sahbët). Ensarët kishin gjithashtu 12 flamuj, ndërsa fiset e tjera të aleatëve,

[286] İbni Sa'd, Tabakât, II, 135.
[287] İbni Sa'd, Tabakât, II, 135.
[288] İbni Asâkir, Tarih-i Dımeshk, XXVI, 297.

si Eshxhâ dhe Suleim, kishin flamuj të tyre. Pasi ishin larguar nga Medina dhe kishin kaluar dhjetë ditë, ushtria islame arriti pranë Mekkës, ku, në mbrëmje, ata u ndalën në Merrudh-dhahrân. Profeti urdhëroi që të digjeshin zjarret në mënyrë që çdo ushtar të ndizte një zjarr më vete. Kështu që më shumë se dhjetë mijë zjarre u ndezën. Kurejshët, të papërgatitur, u tmerruan kur panë dritat që vinin nga çdo anë. Ata ishin të shqetësuar dhe dërguan Ebu Sufjanin për të zbuluar se çfarë po ndodhte.[289]

"Kush hyn në shtëpinë e Ebu Sufjanit dhe strehohet aty, është i sigurt dhe do të shpëtojë nga vrasja... Kush hyn dhe strehohet në Mescid-i Haram, është i sigurt! Kush e mbyll derën e shtëpisë së tij dhe qëndron brenda, është i sigurt!"
Hadith

Për t'iu mundësuar kurejshëve të kërkonin paqe pa luftuar, Profeti (s.a.s.) i tha shokëve të tij: **"Mbani një sy mbi Ebu Sufjanin, se ku do ta gjeni."** Kur Ebu Sufjani dhe shokët e tij po afroheshin pranë kampit të ushtarëve të Islamit, ata ishin të shokuar nga sasia e ushtarëve dhe zjarreve. Kur ata arritën në vendin e quajtur Erak, Profeti (paqja mëshira dhe shpëtimi i Allahut qoftë mbi të) tha: **"Ebu Sufjani tani është në Erak."** Abbâsi r.a., i cili po udhëtonte në atë drejtim, e pa dhe e njohu zërin e Ebu Sufjanit. Ai e thirri: **"O Ebu Hanzala!"** Ebu Sufjani, duke e njohur Abbâsin, iu përgjigj: **"O Ebu'l-Fadl, jeta ime është për ty!"** Të dy ata nisën të lëvizin drejt kampit të ushtrisë islame. Mieëpo gjatë rrugës, Ebû Sufyjânji i kërkoi informacion Abbâsit që ai ti tregonte për situatën ndaj e pyeti: "O Abbas! Çna thua si janë lajmet?" Abbasi ju përgjigj duke i thënë: "O Ebû Sufiân, dëshpërim për ty! Pejgamberi (a.s) po vjen me një ushtri që nuk mund të ndalohet. Betohem se Kurejshët do të kalojnë një kohë të vështirë. Mjerë ata për atë që do të vijë mbi ta!" Në atë kohë Ebû Sufjâni dhe të tjerët po kakonin me frikë midis luftëtarëve dhe arritën te Pejgamberi ynë i dashur. Ai i priti me mirësjellje, pyeti për gjendjen e Mekkës dhe foli me ta deri vonë. Pas bisedës, i ftoi ata për në Islam. Hâkim bin Hizâm dhe Budeil menjëherë e pranuan shahadetin dhe u bënë myslimanë. Ndërsa Ebû Sufiân mbeti në mëdyshje. Kur erdhi mëngjesi, Pejgamberi ynë i dashur (paqja mëshira dhe shpëtimi i Allahut qoftë mbi të) i tha: "**O Ebû Sufyiân, a nuk ka ardhur ende koha që të besosh se nuk ka Zot tjetër përveç Allahut?"** Ebû Sufiâni iu përgjigj: **"O pejgamberi im, ti je i shkëlqyer në sjelljen tënde, nderin që ke dhe kujdesin për të afërmit. Pas gjithë kësaj që ne të kemi bërë, ti ende na fton në rrugën e udhëzimit. Sa bujar je! Besoj se nuk ka Zot tjetër përveç Allahut dhe se ti je i Dërguari i Allahut."** Dhe kështu, ai u nderua si një sahabe.[290]

Më pas Abbâsi r.a. i tha Pejgamberit alejhi selam: "O Pejgamberi i Allahut, a mund të bëjmë diçka që të nderojmë Ebû Sufyjânin në sytë e Mekkas?" Pejgamberi i dha leje dhe tha: **"Kush hyn në shtëpinë e Ebû Sufjânit dhe kërkon mbrojtje, do të jetë i sigurt nga vdekja."** Ebû Sufjânji kërkoi më shumë lehtësim dhe Pejgamberi tha: **"Kush hyn në Xhaminë e Shenjtë, ai do të jetë i sigurt. Kush mbyllet në shtëpinë e tij, do të jetë i sigurt."** Pastaj Pejgamberi (a.s) i kërkoi Abbâsit r.a. që ta çonte Ebû Sufjânin në një ngushticë malore ku do të shihte fuqinë e madhe të ushtrisë islame, që kur të kthehej ti trgonte mekkasve që të mos e kundërshtojnë Muhammedin alejhi selam sepse tashmë ai është bërë i pa thyeshëm.

Kur po shkonin te kodra, mbi të cilen e dukej e tera ushtria e myslimanëve, po kalonin ne mes te ushtrise. Ebu Sufjani pse se çdo fis i kishte nga një flamujt të tyren.[291] Ebû Sufjâni kurrë më parë nuk e kishte parë një organizim të tillë ushtarak,

[289] Ibni Sa'd, Tabakât, II, 135.
[290] Ibni Hishâm, Sîret, II, 400; Vâkıdî, Megâdhî, II, 811; Beyhekî, Delâil-un-nubuvve, V, 62; Suheylî, Ravdu'l-unf, IV, 155.
[291] Vâkıdî, Megâdhî, II, 800.

ndaj ai nga habia pyeti se kush ishin ata? Abbâsi r.a. iu përgjigj duke i perzantuar secilin fis ku i thoshte: "Këta janë pasardhësit e Sulejmanit, komandanti i tyre është Hâlid bin Velid!" "Këta të tjerët janë pasardhësit e Gîfarit!" "Këta janë pasardhësit e Kâbit!" dhe kështu me radhë. Gjatë kosaj kohe nga sahabët dëgjoheshin thirrjet e tekbiëre **"Allahu Akber!"** Tashmë Ebû Sufjâni e kishte parë madhështinë e ushtrisë së pejgamberit alehji selam ndaj u drejtua me këtë pyetje "A është kjo ushtria e Pejgamberit?" Abasi r.a. e pa në sy dhe i tha: "Po! Kjo është ushtria e Pejgamberit. Ata janë muhaxhirët dhe ensarët që vdesin për të shpëtuar dhe do të luftojnë për të!"

"Sot është dita kur Allahu i Lartësuar do ta madhërojë nderin e Qabesë. Sot është dita kur do t'i vendoset mbulesa Bejtullahut! Sot është dita e mëshirës. Sot është dita kur Allahu i Lartësuar do t'i lartësojë kurejshitët me Islamin."
Hadith

Më pas Ebu Sufjani u afrua tek Pejgamberi alejhi selam i cili i tha: "(O Ebu Sufjan)! **Sot është dita që Allahu do të nderojë Kâben. Sot është dita që do t'i nderojë Kurejshët me Islamin."** Pas gjithë kësaj, Ebû Sufjâni, duke shikuar dhe dëgjuar gjithçka, tha: "Kam parë perandoritë e Kaisarit dhe Kisras, por kurrë nuk kam parë një ushtri të tillë. Asnjë ushtri nuk mund t'i përballojë këta." Më pas u kthye në Mekkë dhe i tha popullit të Kurejshëve: "Muhammedi (a.s) ka ardhur me një ushtri që nuk mund të përballohet. Nuk do të ndiheni më të sigurt nëse nuk e pranoni Islamin. Kush hyn në shtëpinë time, kush hyn në Xhaminë e Shenjtë, kush mbyllet në shtëpinë e tij, do të jetë i sigurt." [292]Më pas disa nga kundërshtarët e tij u ngritën kundër dhe filluan të përgatiteshin për luftë, por ata ishin shumë pak. Të tjerët nuk iu përgjigjën dhe shkuan në shtëpitë e tyre ose u futën në Xhaminë e Shenjtë për të gjetur mbrojtje. Pejgamberi (a.s) dhe shokët e tij erdhën pranë Zî-tuvâ, ku ai kujtoi ditët e kaluara, kur kishte ikur nga Mekka, dhe e kujtoi mirësinë dhe ndihmën që Allahu kishte dhënë në çdo luftë që kishte luftuar. Ai e falënderoi Allahun dhe e ngriti kokën e tij me dashuri dhe adhurim për të.

Pejgamberi ynë i Dashur i ndau sahbët në katër grupe. Për komandantin e krahut të djathtë emëroi Hâlid bin Velidin, për komandantin e krahut të majtë Zubeyir bin Avvâm, për komandantin e këmbësorisë Ebû Ubeide bin Xherrâh, dhe për grupin tjetër Sa'd bin Ubâde (Allahu qoftë i kënaqur me të gjithe sahabët). Hâlid do të hynte nga jugu i Mekkes dhe do të ndëshkonte ata që do të kundërshtonin apo do të pengonin hyrjen e tij ne Mekkë. Më pas do të takohej me Pejgamberin (a.s) në majën e Safâsë. Zubeiri do të hynte nga veriu dhe do të vendoste flamurin në Haxhu dhe aty do të priste Pejgamberin (a.s). Sad bin Ubâde do të lëvizte nga perëndimi dhe do të takoheshin me Pejgamberin a.s. aty ku ai i kishte caktuar vendtakimin.[293]

Pra, Pejgamberi (a.s) ndërtoi një strategji ku ushtria do të gynte në Mekka nga të katërta anët e saj. Por u dha urdher komandantëve: **"Kurrë nuk do të ndesheni dhe nuk do të luftoni me askënd, përveç nëse sulmoheni. Nuk do të vrisni dhe nuk do të sulnoni askënd."** Ky rregull nuk përfshinte tradhëtarët dhe mizorët që ishin të përbetuar në armiqësine dhe mizorinë e tyre ndaj pejgamberit, shabëve dhe njerëzve të pafajshëm, pra ata edhe sikur të fshiheshin nën mbulesën e Kâbes, do të ekzekutoheshin.[294]

[292] Ebû Dâvûd, Harâc, 25; Ahmed bin Hanbel, Musned, II, 292; İbni Hishâm, Sîret, II, 401; Vâkıdî, Megâdhî, II, 817; Suheylî, Ravd-ul-unf, VII, 80.
[293] Ebû Dâvûd, Harâc, 25; Abdurredhdhâk, Musannef, V, 377; Beyhekî, Delâil-un nubuvve, II, 431.
[294] İbni Hishâm, Sire, II, 859.

E Vërteta Erdhi, E Kota U Zhduk.

"E vërteta erdhi dhe e kota u zhduk! E vërtetë është që e kota gjithmonë do të zhduket."
El-Isra: 81

Kurejshitët e ashpër, si Ikrime bin Ebu Xhehli, Safuan bin Umejja dhe Suhejll bin Amri, së bashku me disa njerëz nga fisi Beni Bekr dhe Beni Haris, sapo morën vesh se Halid bin Velidi po afrohej, zunë pritë në rrugë dhe filluan të përgatiteshin për betejë. I pari që u nda me grupin e tij ishte i Halid bin Velidi, i cili komandonte komandën që do të hynte në krahun e djatht të Mekkës. Kur mbërritën në jug të Mekës, në shpatet e malit Handeme, panë se idhujtarët kurejshitë po hidhnin shigjeta mbi ta. Dy prej myslimanëve ranë dëshmorë: njëri ishte Kurzdh bin Xhabiri dhe tjetri Habes bin Eshari.

Përballë kësaj situate Halidi pa se nuk kishte rrugë tjetër veç luftës ndaj ai i dha urdhër ushtrisë së tij që të rrjeshtohej në pozicionin luftarak dhe ju tha: "Prej këtyre të pabesëve do të shpëtojnë vetëm ata që ikin dhe ata që dorëzohen. Pra ata që ikin dhe ata që dorëzohen nuk do të vriten" dhe më pas u hodhën vetë i pari në sulm. Për një çast, ata i zmbrapsën idhujtarët duke përparuar deri në Mesxhid-i Haram (Qaben). Gjatë përleshjes, gjashtë prej idhujtarëve u vranë, ndërsa disa të tjerë u arratisën malesh dhe disa nëpër shtëpitë e tyre.

Shokët e ndritur të Profetit alejhi selam, të cilët hynë në Mekkën e Shenjtë nga drejtimet e tjera të Mekkës, nuk hasën në asnjë rezistencë. Nga ata që ishin urdhëruar të ekzekutoheshin, pesë u kapën dhe u ndëshkuan menjëherë, ndërsa të tjerët ikën nga Mekka.

Muxhahidët, në ditën e njëzetë të Ramazanit, të enjten, hynë në Mekkë me një emocion të madh, duke thirrur valë pas vale: **"Allahu Ekber! Allahu Ekber!"** I Dërguari i Allahut, (paqja dhe bekimet e Zotit qofshin mbi të), po hynte në qytetin e tij të lindjes, Mekkën e Shenjtë, me përulësi të madhe, duke qenë mbi devenë e tij Kusva, ndërsa pas tij qëndronte Usame bin Zeidi. Ai falënderonte Allahun që i kishte mundësuar të shihte këtë ditë dhe lexonte suren **Fet'h**, e cila përgëzonte fitoren e Mekës.

Profeti ynë i Dashur (paqja dhe bekimet e Zotit qofshin mbi të), i rrethuar nga shokët e tij triumfues, u drejtua nga Qabeja e Madhërueshme. Në të djathtën e tij ishte Ebu Bekri r.a. dhe në të majtën Usaid bin Hudairi r.a. Kur u afruan te Qabeja, ai vizitoi **Haxheru'l-Esvedin** dhe bëri telbije dhe tekbire. Sahabët e tij e ndoqën atë dhe thirrjet **"Allahu Ekber! Allahu Ekber!"** që tronditnin qiellin e Mekkës së Shenjtë. Kjo skenë madhështore i mbushi zemrat e myslimanëve me gëzim dhe lotët u rridhnin në faqe, ndërsa idhujtarët, të strukur në shtëpitë e tyre ose të fshehur në **Harem-i Sherif**, po prisnin, se çdo të bëhej me to, me frikë dhe ankth.

Pastaj, i Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Zotit qofshin mbi të) dhe shokët e tij filluan të kryenin tavafin (rrotullimin rreth Qabes). Pasi përfunduan shtatë xhirot, Profeti a.s. zbriti nga deveja dhe fali dy rekate namaz tek vëndi i quajtur **Makami Ibrahim**. Pastaj piu ujë nga Zemzemi, që Abbasi r.a. e kishte nxjerrë nga pusi. Ai shprehu dëshirën për të marrë abdes me ujin e Zemzemit. Ndërsa merrte abdes, shokët e tij, sahabët, nuk linin asnjë pikë nga uji i tij të prekte tokën, duke e kapur atë në ajër. Duke parë këtë skenë, idhujtarët thanë të habitur: "Në jetën tonë nuk kemi parë dhe as kemi dëgjuar për një sundimtar të tillë!"

I Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Zotit qofshin mbi të), pastaj, urdhëroi shkatërrimin e të gjithë idhujve prej guri dhe druri përreth Qabes. Ai lexoi ajetin:

Çirimi i Mekës së Shenjtë

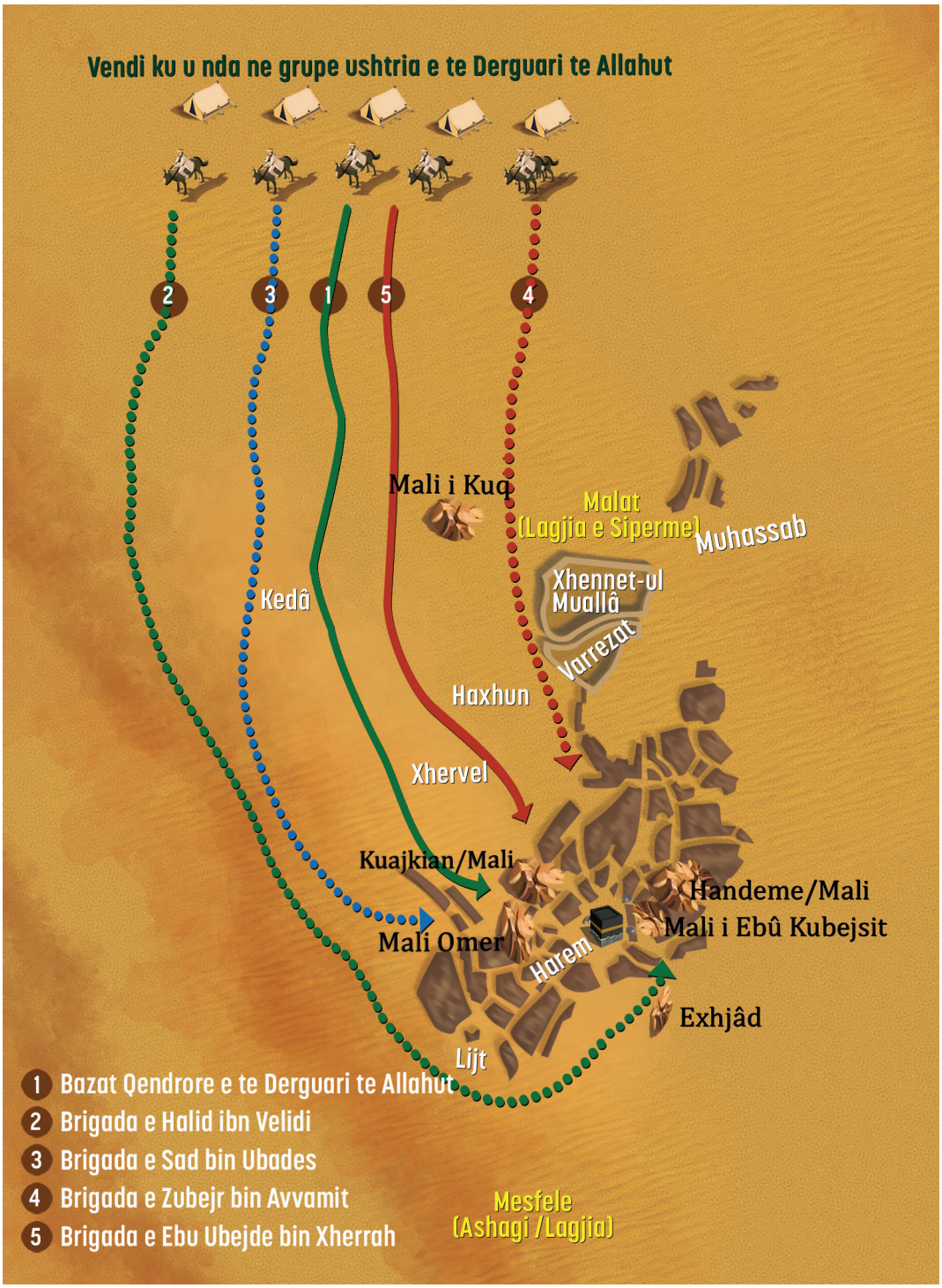

"E vërteta erdhi dhe e kota u zhduk! E vërtetë është që e kota gjithmonë do të zhduket."(Sureja El-Isra: 81)[295] dhe me bastunin e tij i tregoi idhujt një nga një. Çdo idhull që ai prekte, rrëzohej dhe thyhej. Në total, 360 idhuj u shkatërruan dhe u fshinë nga Qabeja. Kur erdhi koha e namazit të drekës, i Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Zotit qofshin mbi të) urdhëroi Bilalin r.a. të thërriste Ezanin në Qabe. Bilali r.a. menjëherë e kreu këtë detyrë të shenjtë. [296]

Ndërsa ezani jehonte nëpër Mekkën e Shenjtë, zemrat e besimtarëve u mbushën me lumturi të pafundme, ndërsa idhujtarët u zhytën në trishtim dhe dëshpërim të madh. I dashuri i yni, Profeti Muhamed (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të), kërkoi çelësin e Qabes. Kur ja sollën çelsin ai hyri brënda në Qabe së bashku me Usame bin Zejdin, Bilalin dhe Osman bin Talhën dhe pasi i pastroi nga brenda të gjitha figurat dhe idhujt e rrëzuar fali dy rekate namaz duke u kthyer nga dera e Qabes. Në çdo kënd të saj ai bëri tekbir dhe u lut.[297]

Ndërkohë, Halid bin Velidi qëndronte te dera dhe përpiqej të parandalonte turmat e njerëzve të afroheshin. Profeti alejhi selam mbante me të dy duart e tij të bekuara dy kanatat e derës së Qabes. Tërë fisi i Kurejshëve ishte mbledhur në rreth qabes, duke e vështruar me frikë dhe shpresë. Ata e kishin fyer, e dhunuar, e kishin sulmuar, madje dhe kishin tentuar ta vrisnin. I kishin torturuar shokët e tij në mënyrat më mizore, duke i lidhur me litarë, duke i djegur në zjarr, duke i shpuar trupat me heshta të skuqura në prush. Për tre vjet i kishin izoluar në një lagje të Mekkës, duke i lënë pa ushqim dhe pa ujë. I kishin dëbuar nga vendlindja dhe madje, me tentativën për ta shfarosur, kishin luftuar disa herë kundër tij. Por, pavarësisht gjithë këtyre mizorive, ata shpresonin në mëshirën e tij. Sepse përpara tyre ndodhej ai që ishte dërguar si mëshirë për gjithë botët.

Pas një pauze të shkurtër, Profeti ynë i dashur tha: **"O fis i Kurejshëve! Çfarë mendoni se do të bëj me ju tani?"** Ata iu përgjigjën: "Ne presim nga ti vetëm mirësi. Ti je një vëlla fisnik, biri i një vëllai fisnik. Ti ke fituar mbi ne, por ne shpresojmë në mëshirën tënde." Atëherë, i Dërguari i Allahut buzëqeshi dhe tha: **"Sot unë nuk do t'ju kërkoj llogari për ato që më keni bërë. Unë do t'ju them atë që Jusufi (alejhi selam) u tha vëllezërve të tij: 'Sot nuk ka qortim për ju. Allahu ju faltë!' Shkoni! Ju të gjithë jeni të lirë!"**[298]

Kjo mëshirë e madhe zbuti zemrat e tyre të ngurta dhe e ktheu urrejtjen në dashuri. Ndaj kur Profeti ynë i thirri ata në Islam, ata erdhën masivisht për të pranuar besimin. Pastaj, ai u ngjit në kodrën **Safa**, pikërisht aty ku për herë të parë i kishte thirrur në Islam. Burrat dhe gratë e Mekkës erdhën për të dhënë besën dhe u bënë myslimanë, duke pasur kështu nderin të bashkoheshin me sahabët e tij të ndritur. Pasi burrat dhe gratë (mekkasit) i dhanë besën, Profeti alejhi selam kërkoi prej tyre që:

- Të mos i shoqëronin Allahut askënd (të mos bënin shirk),
- Të mos kundërshtonin Profetin,
- Të mos vidhnin,
- Të ruanin nderin dhe moralin e tyre,

[295] Sureja El-Isra: 81
[296] İbni Hishâm, Sîret, II, 416.
[297] Suheylî, Ravd-ul-unf, IV 172.
[298] Surja Jusuf 12/92

- Të mos përhapnin shpifje, dhe
- Të mos vrisnin vajzat e tyre.

> *"Gjendja ime me ju është si ajo e Jusufit (alejhis-selam) me vëllezërit e tij. Ashtu siç u tha ai: 'Sot nuk ka qortim dhe fajësim për ju. Allahu ju faltë' (Sureja Jusuf: 92), edhe unë po ju them të njëjtën gjë. Shkoni! Jeni të lirë dhe të çliruar."*
> ***Hadith***

Të gjitha gratë dhe burrat pranuan dhe dhanë besën vetëm me fjalë.[299] Profeti bëri dua për to dhe kërkoi falje për mëkatet e tyre. Ndër gratë prezente ishte edhe **Hindi**, gruaja e Ebu Sufjanit dhe nëna e Muaviut, e cila ishte udhëheqësja e tyre. Ajo foli në emër të grave. Me këtë premtim dhe me këtë falje të Profetit alejhi selam, ajo fitoi shumë. Çdo grua myslimane që pranon këto kushte dhe i përmbahet atyre, përfiton nga ky premtim dhe nga kjo lutje. Pas kësaj, çdo mysliman shkatërroi idhujt që kishte në shtëpinë e tij. U dërguan trupa ushtarake në fiset përreth për të rrëzuar edhe atje të gjithë idhujt. Me ardhjen e të vërtetës, rrënjët e së kotës u shkulën njëherë e përgjithmonë.

Të dënuarit

Që nga ditët e para të Islamit deri në vitin e tetë të hixhretit, disa persona ishin dënuar me vdekje për shkak të krimeve të tyre. I Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) kishte përmendur emrat e tyre (njëmbëdhjetë burra dhe gjashtë gra) dhe kishte urdhëruar:**"Vritini ata kudo që ti shihni."**

Burrat e dënuar ishin: Ikrime bin Ebi Xhehli, Vahshi bin Harb Habeishi, Abdullah bin Ebi Sarh, Hebar bin Esved, Safvan bin Umejje, Ka'b bin Zuhejr, Abdullah bin Zebari, Abduluzza bin Hatal, Huvejris bin Muadh, Makis bin Sababe, Haris bin Tula

Gratë e dënuara ishin: Hind bint Utbe, Karita, Karite, Një skllave e birit të Hanzalës, Një skllave e Beni Abdulmuttalibit, me emrin Sare, Ummu Sa'd,

Të mëshiruarit

Megjithëse disa prej tyre ishin dënuar, disa arritën të fitonin faljen dhe mëshirën e të Dërguarit të Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të).

Hind bint Utbe: Ajo ishte gruaja e **Ebu Sufjanit** dhe ndodhej në listën e të dënuarve. Hindi ishte një nga ata që i kishin bërë shumë dëm myslimanëve. Pikërisht me nxitjen e saj, trupat e **Hamzait** r.a. dhe të dëshmorëve të tjerë të Uhudit ishin përdhosur pas betejës. Por, kur Profeti (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) u vendos në kodrën **Safa**, filluan të vinin burrat e pastaj gratë për të dhënë besën e tyre në Islam. Mes tyre ishte edhe **Hind**, e cila u afrua dhe dha betimin e saj si përfaqësuese e grave. Profeti bëri dua për të dhe ajo u nderua me faljen e tij.

Ikrime bin Ebi Xhehli: Ai ishte djali i **Ebu Xhehlit** dhe një nga burrat e dënuar. Gjatë pushtimit të Mekkës, ai vrau një sahab dhe më pas iku në Jemen. Kur ky lajm i erdhi Profetit a.s., ai buzëqeshi. Kur sahabët e pyetën përse, ai u përgjigj:**"Ikrime dhe sahabiu që ai vrau, tani janë të kapur për dore duke ecur bashkë në Xhenet."**Gruaja e tij, U**mmu Hakîm binti Haris bin Hisham**, kishte pranuar Islamin dhe kërkoi falje për të. Ajo u kthye me të në Mekkë dhe kur ai kërkoi mëshirën e Profetit a.s., Profeti (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) e fali dhe u lut që Allahu ta mëshironte. Pas pranimit të Islamit, **Ikrime** u bë një nga sahabët më të përkushtuar në fe dhe u angazhua me përpjekje të mëdha në shërbim të Islamit.

Vahshi bin Harb Habeishi: **Vahshi** ishte skllav i fisit Beni Xhumeh dhe njihej si një luftëtar i aftë me shtizë. Ai është i njohur kryesisht për faktin se vrau **Hamzain**

[299] İbni Sa'd, Tabakât, VIII, 9.

(radijallahu anhu) në **Betejën e Uhudit.** Myslimanët kishin një dëshirë të madhe për ta ekzekutuar për këtë veprim. Në një rast, disa sahabë e pyetën të Dërguarin e Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) pse nuk e mallkonte Vahshin, ashtu siç kishte bërë me disa idhujtarë të tjerë. Profeti a.s. u përgjigj:**"Gjatë natës së Miraxhit, e pashë Hamzan dhe Vahshin, të kapur dorë për dore, duke hyrë bashkë në Xhenet."**

Pas **Çlirimit të Mekës**, Vahshi iku nga frika prej hakmarrjes. Ai u ndje shumë i penduar dhe së bashku me disa banorë të **Taifit**, shkoi në Medinë, ku u paraqit në xhami dhe e përshëndeti të Dërguarin e Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të). Profeti a.s. e pranoi përshëndetjen e tij, dhe ai u bë mysliman. Megjithëse ai u fal, e ndjeu veten shumë të turpëruar dhe jetoi gjithmonë me kokën ulur nga ndjenja e fajit. Ai nuk qëndroi më në Medinë, por me urdhrin e Profetit a.s. u dërgua në **Jemame**.

Lufta Kundër Rrenacakut Mesejleme

Në vitin e **11-të hixhri**, në Jemame ndodhi një betejë e madhe kundër gënjeshtarit **Mesejleme Kedh-dhabi**, i cili pretendonte se ishte profet. Në këtë betejë, ushtria e **Halid bin Velidit** (radijallahu anhu) u përball me ushtrinë e Mesejlemes. Fillimisht myslimanët u tërhoqën, por pastaj bënë një sulm të fuqishëm. Vahshi (radijallahu anhu) luftoi me trimëri dhe e vrau **Mesejlemen** me të njëjtën shtizë me të cilën kishte vrarë **Hamzain**.[300] Kur myslimanët e panë këtë, ata u trimëruan dhe sulmuan me më shumë forcë, duke siguruar fitoren. Kështu, parashikimi i Profetit alejhi selam për **shkakun e dërgimit të Vahshisë në Jemame** u vërtetua si një mrekulli.

Më pas, Vahshi mori pjesë edhe në **Betejën e Jermukut** kundër bizantinëve, ku tregoi shumë heroizëm. Më vonë, ai u vendos në **Homs** (Siri), ku jetoi deri në **kohën e Halifatit të Osmanit r.a.**. Ai ndërroi jetë në Homs, duke lënë pas një histori të jashtëzakonshme të pendimit, faljes dhe heroizmit.

Ai pranonte justifikimet e fajtorëve, me faljen dhe mëshirën e Tij,
Ishte me moral të madh, i mëshirshëm dhe plot dhembshuri, ai burim bujarie.

Nuk e donte pasurinë, por varfërinë e çmonte dhe krenohej me të,
Dhe i trajtonte të varfrit si vëllezër të tij, ai burim bujarie.

Vishte rroba të thjeshta dhe i qepte vetë, sandale mbathte,
Dhe çdo të sëmuri i shkonte për t'i dhënë shërim, ai burim bujarie.

Edhe shërbimet e familjes i bënte vetë me kënaqësi,
Dhe çdo vështirësi e bënte të lehtë, ai burim bujarie.

Nëse e ftonin për bukë të thjeshtë dhe supë me thjerrëza,
Ai prapë do të shkonte si mysafir, ai burim bujarie.

Nganjëherë hipte në deve, nganjëherë në kalë, ndonjëherë në mushkë, herë në gomar,
Dhe shpesh ecte zbathur, ai sovran, ai burim bujarie.

[300] Vâkıdî, Megadhî, II, 863; Taberânî, Mu'cemu'l Kebîr, XXII, 36; İbni Asâkir, Tarih-i Dımeshk, LXII, 404.

BETEJA E HUNEJNIT

"Nëse dëshiron Allahu, nesër ata (Hevazinët dhe Sakifët) do të jenë plaçkë lufte për myslimanët."
Hadith

Hunejni është një luginë midis Mekkës dhe Taifit. Kjo betejë njihet edhe si *Beteja e Hevazinëve*. Kur i Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) u nis nga Medina me qëllim të çlirimit të Mekës, dy fise të mëdha, Hevazinët dhe Sekifët, që jetonin rreth Mekkës, menduan se myslimanët do ti sulmonin ata. Për këtë arsye, ata filluan të përgatiteshin për luftë. Por kur mësuan se Profeti a.s. po shkonte për të çliruar Mekkën, ata u qetësuan disi, por menduan se: "Pas kurejshëve, me siguri do të vijë radha jonë." Për këtë arsye, ata vazhduan përgatitjet me më shumë përkushtim. Përveç kësaj, ata thanë: "Betohemi se myslimanët ende nuk janë përballur me një popull që di të luftojë mirë. Para se ata të na sulmojnë, le tu tregojmë ne atyre se çfarë është lufta!"

Nën komandën e prijësit të tyre, Malik bin Auf, ata nisën një ushtri të fuqishme prej njëzet mijë luftëtarësh. Për të rritur guximin e ushtarëve dhe për të mos i lejuar të tërhiqeshin nga frika, ata morën me vete të gjitha pasuritë e tyre, gratë dhe fëmijët. Ky lajm mbërriti shpejt në Mekkë. I Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të), për të vërtetuar lajmin, dërgoi Abdullah bin Ebi Hadredin si lajmëtarë në mesin e Hevazinëve. Abdullah ndryshoi pamjen e tij dhe u infiltrua në fisin armik. Ai mësoi planet dhe strategjitë e tyre dhe menjëherë e informoi të dashurin tonë, Profetin Muhamed (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të).

Pasi vërtetoi lajmin Profeti alejhi selam menjëherë thirri sahabët e tij dhe vendosi të veprojë shpejt. Ai e caktoi Attab bin Esidin, i cili ishte vetëm njëzet vjeç, si guvernator të Mekkës dhe u nis me ushtrinë e tij për të goditur Hevazinët dhe Sekifët në kampin e tyre. Ushtria myslimane përbëhej nga dymbëdhjetë mijë luftëtarë, ndërsa flamurin e mbante Aliu r.a..[301] Ndërkohë, komandanti i forcave pararojë ishte Halid bin Velidi.[302]

I Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) kishte veshur helmetën dhe dy parzmore të njëpasnjëshme dhe po udhëtonte mbi mushkën e tij të quajtur Duldul. Më 11 të muajit Sheval, ushtria arriti në luginën e Hunejnit. Atë natë, Profeti a.s. inspektoi ushtrinë dhe e rreshtoi në formacion lufte. Pas faljes së namazit të sabahut, ai dha urdhrin për sulm.

Nga ana tjetër, komandanti i armikut kishte fshehur ushtrinë e tij në dy anët e luginës, duke përgatitur një pritë të papritur për myslimanët. Halid bin Velidi, i cili po udhëhiqte forcat pararojë, nuk ishte në dijeni të kësaj prite dhe vazhdoi të ecte përpara. Errësira e mëngjesit e vështirësonte shikimin e armikut. Papritmas, mijëra shigjeta filluan të bien mbi myslimanët. Ky sulm i papritur i befasoi dhe i detyroi myslimanët të tërhiqeshin mbrapsht.

Të gjithë të mbeten të mahnitur, qofshin të shenjtët apo profetët.
Me tmerr thërrasin të gjithë, duke thënë: "Nafsi im!"

Gjendja e mëkatarëve bëhet plot dëshpërim e rrëmujë.
Me lejen e ndërmjetësimit, prapë fusha është e jotja.

Ti je Ahmed, Mahmud dhe Muhamed, o imzot!
Nga Zoti je për ne sulltani i përkrahur, o imzot!

Shejh Galibi

[301] İbni Sa'd, Tabakât, IV, 357; Suheylî, Ravd-ul-unf, IV, 204.
[302] Ahmed bin Hanbel, Musned, IV, 350; İbni Hishâm, Sîret, II, 428; Vâkıdî, Megâdhî, II, 912; Suheylî, Ravdu'l-unf, IV, 195.

BETEJA E HUNEJNIT

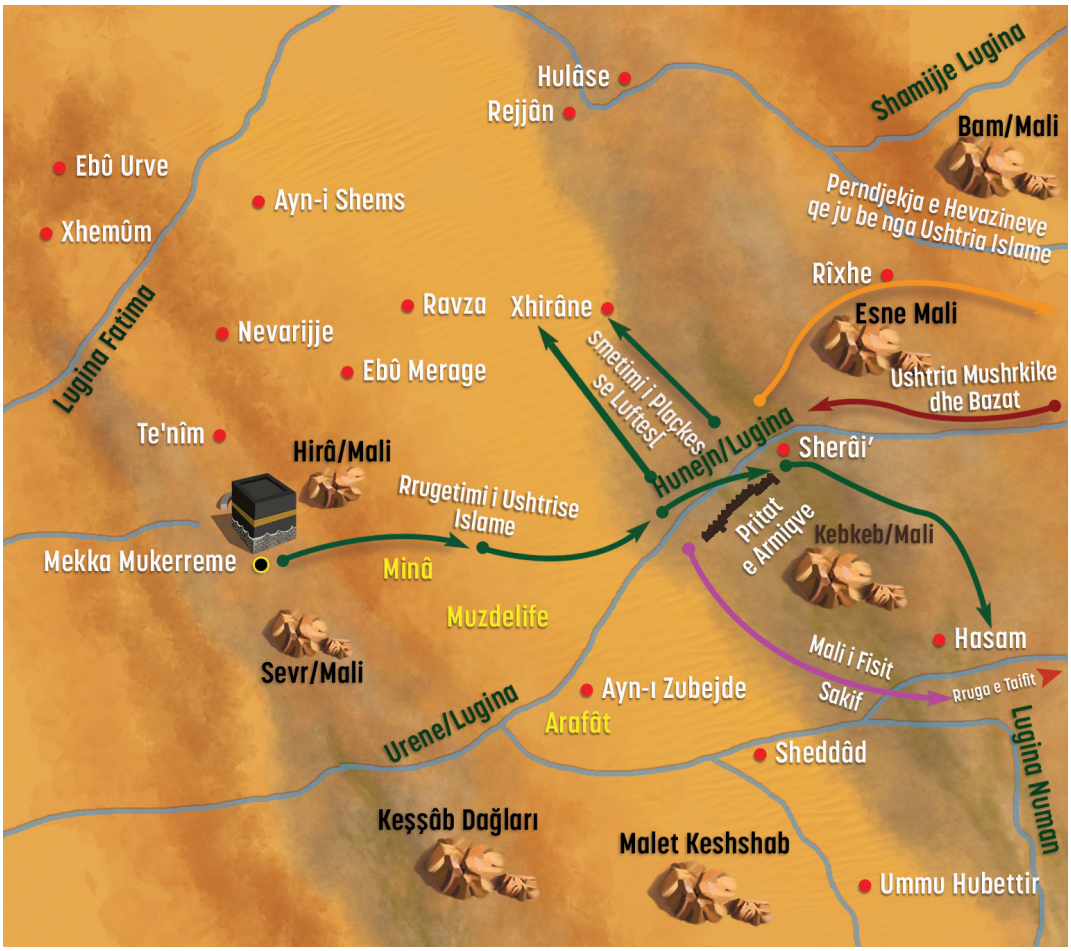

"O Abbas! Thirri ata: 'O Medinas! O ju që i dhatë besën Profetit nën pemën Semure!"
Hadith

Kjo tërheqje e shpejtë e Halidit shkaktoi çrregullim në radhët e ushtrisë myslimane. Kur ushtarët në prapavijë u kthyen për tërheqje, u pa se njëzet mijë luftëtarë armikë po derdheshin në luginë si një lumë i tërbuar. I Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) u hodh përpara, i vetëm, drejt sulmit të idhujtarëve. Vetëm Abbasi, Ebu Bekri dhe rreth njëqind sahabë trima (radijallahu anhum), të gatshëm të vdisnin për kauzën, menjëherë arritën pranë tij. Ata e mbrojtën atë me trupat e tyre, duke u bërë mburojë për të.

Abbasi i mbante frerët e mushkës së Profetit a.s., ndërsa Sufjan bin Harithi mbante shalën për ta penguar të hynte mes radhëve të armikut. I Dërguari i Allahut, i brengosur për fatin e Islamit, i tha Abbasit: **"O Abbas! Thirri ata: 'O Medinas! O ju që i dhatë besën Profetit nën pemën Semure!' "**Abbasi ishte një burrë i fuqishëm dhe kishte një zë të fortë që jehonte larg. Ai me gjithë fuqinë e tij, thirri: "O Medinas! O ju që i dhatë besën Profetit nën pemën Semure, mos u shpërndani! Mblidhuni këtu!" Kur sahabët dëgjuan këtë thirrje, deshën të ktheheshin, por frika e kafshëve të tyre ua vështirësonte kthimin. Më në fund, ata hodhën armaturat e tyre, u hodhën nga kafshët dhe me shpejtësi u bashkuan me të Dërguarin e Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të). Ata u përplasën ashpër me armikun dhe beteja u ndez.

Thirrjet e tyre **"Allahu Ekber! Allahu Ekber!"** tronditën tokën dhe frikësuan armikun. Sahabët, të cilët kishin treguar guxim të madh në Bedër, Uhud, Hendek dhe Hajber, si Aliu, Ebu Duxhane dhe Zubejr bin Avami (radijallahu anhum), luftuan me vendosmëri, duke i zmbrapsur radhët armike. Ndërsa I Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) e ndiqte nga afër luftën e sahabëve të tij dhe nga buzët e tij dëgjoheshin lutjet: **"O Allah, zbrit ndihmën Tënde! Ti nuk dëshiron që ata të na mposhtin!"** Në mes të lutjeve, ai mori një grusht rërë nga toka dhe e hodhi mbi armikun, duke thënë: **"Fytyrat e tyre u nxifshin!"** Si një mrekulli e tij, pluhuri mbushi sytë e çdo armiku në fushëbetejë. Në të njëjtën kohë, engjëjt erdhën në ndihmë. Profeti (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) tha: **"Betohem në Allahun se ata tashmë janë thyer!"**

Idhujtarët u demoralizuan dhe nisën të largoheshin me shpejtësi nga fushëbeteja. Ndërkohë që ata iknin nga pas kishin sahabët që ishin duke ndjekur nga pas. Ata, duke u arratisur në drejtime të ndryshme, lanë pas gratë, fëmijët dhe pasuritë e tyre. Disa u strehuan në kështjellën e Taifit, ndërsa të tjerë ikën drejt Nahles dhe Evtasit. Në fushëbetejë mbetën të vrarë shtatëdhjetë armikë, gjashtë mijë të zënë rob dhe një pasuri e pallogaritshme.[303]

Në këtë betejë, me lejen e Allahut të Madhëruar, me ndihmën dhe bekimin e të Dërguarit të Tij (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të), fitorja përsëri i takoi myslimanëve. Ata humbën katër dëshmorë, ndërsa disa sahabë u plagosën. Dhe kur i Dërguari i Allahut dëgjoi se edhe Halid bin Velidi ishte plagosur, ai shkoi tek ai dhe i preku plagën me duart e tij të bekuara dhe u lut për shërimin e tij.

Ekspedita e Evtasit

Pasi idhujtarët e fisit Hevadhin u shpartalluan në betejën e Huneinit, ata u mblodhën në Evtas. I Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) dërgoi një njësi ushtarake nën komandën e Ebu Amirit, xhaxhait të Ebu Musa el-

[303] İbni İshâk, İbni Hishâm, IV, 95; Vâkıdî, III, 914; İbni Sa'd, Tabakât, I, 151.

Eshariut. Në Evtas ndodhi një përleshje e ashpër dhe Ebu Amiri ra dëshmor. Pas tij, komandën e mori Ebu Musa el-Eshariu, i cili arriti ta thyente armikun.[304]

"Dashuria për atdheun është nga imani."
Hadith

Myslimanët prej kësaj beteje u kthyen triumfatorë dhe me shumë robër dhe plaçkë lufte. Ndër robërit ishte edhe Shejmaja, motra e qumështit e të Dërguarit të Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të). Ajo tha: **"Unë jam motra e qumështit e Profetit tuaj."** Sahabët nuk i besuan dhe e çuan atë para të Dërguarit të Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të). Shejmaja tregoi në detaje shumë kujtime nga fëmijëria e tyre. I Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) e shtriu mantelin e tij në tokë dhe e uli motrën e tij të qumështit mbi të. Më pas u ul edhe vetë dhe qau shumë.[305] Ai e pyeti për nënën e tyre të qumështit, Halimen, dhe për babanë e saj. Shejmaja iu përgjigj se ata kishin ndërruar jetë prej shumë kohësh. E ndikuar nga respekti dhe nderimi që i tregoi Profeti (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të), Shejmaja pranoi Islamin.[306] I Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) i tha: **"Nëse dëshiron, mund të qëndrosh me ne dhe do të të shërbehet siç duhet.[307] Por nëse dëshiron, të kthejmë në vendlindjen tënde."** Shejmaja zgjodhi të kthehej, duke u bazuar në fjalën e Profetit: **"Dashuria për atdheun është nga imani."** I Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) e përcolli atë me dhurata duke i dhuruar: një ndihmëse, tre shërbëtorë dhe një numër të madh devesh e delesh.

Beteja e Taifit

Pas fitores në Hunein, i Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) vendosi të vazhdonte ndjekjen e armikut dhe të thyente përfundimisht rezistencën e tyre. Një pjesë e idhujtarëve, nën udhëheqjen e Malik bin Aufit, ishte strehuar në Taif.[308] Ky qytet, që ndodhej pranë Mekkës, ishte një nga bastionet më të forta të idhujtarisë.

I Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të), për ti ftuar banorët e tij në Islam, kishte shkuar në Taif edhe para emigrimit në Medina. Megjithatë, ata jo vetëm që e kishin refuzuar, por edhe e kishin keqtrajtuar rëndë, aq sa këmbët e tij ishin mbuluar me gjak. Ai dhe Zejd bin Harithei, prej banorëve te taifit, kishin përjetuar ditët më të vështira dhe më të dhimbshme të jetës së tyre.

Në muajin Sheval të vitit të tetë hixhri, pas fitores në Hunein, i Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) vendosi plaçkën e luftës në Xhirane dhe u nis drejt Taifit. Ai dërgoi përpara Halid bin Velidin me një njësi ushtarake, ndërsa vetë arriti me sahabët pas tij. Banorët e fisit Sakif, që ishin mbyllur në kështjellën e tyre të fortifikuar, kishin depozituar më parë rezerva të mëdha ushqimore. Kur panë se myslimanët po afroheshin, ata mbyllën portat dhe kaluan në mbrojtje. Nga muret e kështjellës, ata sulmonin myslimanët me shigjeta, ndërsa nuk guxonin të dilnin jashtë për të luftuar ballë për ballë. Lufta vazhdoi në këtë mënyrë për një kohë të gjatë.

[304] Vâkıdî, Megâdhî, II, 925.
[305] İbni İshâk, İbni Hishâm, Sîre, IV, 101; Vâkıdî, Megâdhî, III, 913.
[306] Vâkıdî, III, 913; İbni Hacer, IV, 344.
[307] İbni İshâk, İbni Hishâm, Sîre, IV, 101; Vâkıdî, Megâdhî, III, 913.
[308] İbni Sa'd, Tabakât, II, 158; İbni Seyyidinnâs, Uyûn-ul-eser, II, 200.

Rrethimi i Taifit

Disa nga sahabët sugjeruan që të përdornin katapulta për të sulmuar kalanë. I Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) e pa këtë të përshtatshme dhe urdhëroi ndërtimin e tyre. Myslimanët vazhduan rrethimin duke hedhur gurë me katapulta dhe duke luftuar me të gjithë forcën e tyre për të çliruar kalanë. Megjithatë, forca dhe qëndrueshmëria e saj e bënte fitoren të vështirë. Gjatë rrethimit, dymbëdhjetë sahabë ranë dëshmorë.[309]

Ndërkohë, Ebu Sufjani luftoi me trimëri, por humbi njërin sy. I Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) e pyeti: **"O Ebu Sufjan! Çfarë dëshiron? Nëse do, do të lutem që syri yt të kthehet në vend, ose nëse dëshiron, Allahu do të të japë një sy në Xhenet."** Ebu Sufjani u përgjigj: **"O i Dërguari i Allahut** (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)**! Unë zgjedh syrin në Xhenet."**[310] Në natën e njëzetë të rrethimit, i Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) pa në ëndërr një enë të mbushur me gjalp që u përmbys nga një gjel dhe u derdh në tokë. Ai e interpretoi këtë si shenjë se Taifi nuk do të pushtohej atë vit dhe vendosi të ndërpresë rrethimin.

Mëshira e Profetit për banorët e Taifit

Të Dërguarit të Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) i ishte ofruar më parë mundësia për të shkatërruar banorët e Taifit, pasi ata e kishin keqtrajtuar rëndë vite më parë. Një engjëll i tha: **"Nëse dëshiron, do t'i rrëzoj malet mbi ta."** Por i Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) u përgjigj: **"Unë jam dërguar si mëshirë për të gjithë botët. Shpresa ime e vetme është që Allahu xh.sh. të nxjerrë nga këta idhujtarë një brez që do ta adhurojë Atë pa i shoqëruar asgjë."** Edhe tani, pas luftës, ai u lut: **"O Allah! Udhëzoje fisin Sakiif dhe bëji ata të vijnë tek ne."**

Pasi u kthye nga Taifi, i Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) mbërriti në Xhirane, ku ishin mbledhur të gjitha plaçkat e luftës dhe robërit e Huneinit. Myslimanët kishin kapur gjashtë mijë robër, mbi njëzet mijë deve dhe mbi dyzet mijë dele, si dhe një sasi të madhe stolisjesh. Në atë kohë, një delegacion nga fisi Hevadhin kërkoi të takohej me të. Kur u pranuan në audiencë, ata njoftuan se i gjithë fisi kishte pranuar Islamin. I Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) u gëzua shumë dhe menjëherë liroi robërit që i përkisnin atij. Sahabët, duke e ndjekur shembullin e tij, bënë të njëjtën gjë. Në këtë mënyrë, falë mëshirës së Profetit (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të), gjashtë mijë njerëz u liruan dhe u kthyen në vendin e tyre.

Ky lajm arriti te kreu i fisit Hevadhin, Malik bin Auf, i cili ishte strehuar në Taif. Ai erdhi dhe u bë mysliman, dhe i Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) e mbuloi me dhurata dhe mirësira.[311] Tani nuk kishte më punë për tu kryer atje. I Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) qëndroi në atë vend për trembëdhjetë ditë dhe më pas, një natë të mërkure, u fut në gjendjen e ihramit me nijetin për të kryer umren. Ashtu si gjithmonë, Profeti alejhi selam mbërriti në Mekkë i triumfueshëm, së bashku me shokët e tij. Ai e rrethoi Qaben e Shenjtë dhe kreu umren e tij. Më pas, e emëroi Attab bin Esidin si guvernator

[309] Belâdhurî, Futuhu'l-buldân, I, 66; Kastalânî, Mevâhib-i leduniyye, I, 215.
[310] İbni Asâkir, Târîh,-i Dımeshk, VI, 408; İbni Hacer, el-İsâbe, II, 179.
[311] İbni Hishâm, Sîret, II, 452; Vâkıdî, Megâdhî, III, 925; İbni Sa'd, Tabakât, I, 312; DHehebî, Siyer, II, 207.

Rajonet ku u Dërguan Përgjegjësit e Zekatit

Një ditë, teksa u fundosja në detin e trishtimit, u thellova në mendime.
E humba veten nga njerëzit, rashë në gjendje të pavetëdijshme.
Kur kujtova mëkatet e mia, u frikësova për fundin tim.
Atëherë dëgjova një të devotshëm që recitonte këto vargje:

Ti je Ahmed, ti je Mahmud, ti je Muhamed, o i dashuri ynë!
Nga Allahu je për ne një sundimtar i fuqishëm dhe i bekuar!

Ne jemi plot shpresë, nuk biem në dëshpërim.
Kurrë nuk e humbasim pasurinë tonë më të madhe – besimin.
Nuk braktisim derën tënde për të kërkuar strehë tek të huajt.
Nën hijen tënde, askënd tjetër nuk kërkojmë.

Ti je Ahmed, ti je Mahmud, ti je Muhamed, o i dashuri ynë!
Nga Allahu je për ne një sundimtar i fuqishëm dhe i bekuar!

Shejh Galibi

të Mekkës dhe e ngarkoi gjithashtu me detyrën e udhëheqësit të haxhit.[312] Ndërsa Ebu Musa el-Eshari u caktua për të mësuar Kur'anin dhe çështjet fetare në Mekkë. Ebu Sufjan bin Harb u emërua guvernator i Nexhranit në Jemen, ndërsa Kethir bin Abdullah u caktua si ndihmës i tij.[313]

"Kudo që të jeni, jini të devotshëm. Edhe nëse nuk bëni hixhret, nuk do t'ju dëmtojë. Feja dhe kombi juaj nuk do të pësojnë asnjë të keqe."
Hadith

Pasi u përfunduan punët në Mekkë, ata u drejtuan për në Merrudh-Dhahran, ku u ndanë plaçkat e mbetura të luftës. Më pas, i Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) dhe shokët e tij u nisën përsëri dhe arritën në Medinë në fund të muajit Dhul-Kade. Ata ishin nisur nga Medina në ditën e dhjetë të Ramazanit, ditë e mërkurë, dhe ky udhëtim i gjithi zgjati rreth tre muaj.

Ngjarje të tjera që ndodhën në vitin e tetë të hixhretit

Katër burra nga fisi Benu Thalebe erdhën në kuvendin e të Dërguarit të Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) dhe thanë: "Fisi ynë na ka dërguar te ti. Kemi dëgjuar se pa bërë hixhretin, Islami nuk është i plotë." I Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) u përgjigj: "**Kudo që të jeni, jini të devotshëm dhe nuk ka rëndësi nëse nuk bëni hixhret. Feja dhe kombi juaj nuk do të pësojnë ndonjë dëm."** Më pas, ai i dërgoi në shtëpinë e Remle bint Harithit dhe u dha një gosti. Përveç kësaj, secilit prej tyre u dha katër okë argjend dhe i lejoi të ktheheshin në shtëpitë e tyre.

Në po atë vit, vajza e të Dërguarit të Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të), Zejnebi, ndërroi jetë. Për të u ndërtua një arkivol, duke qenë kështu personi i parë në Islam për të cilin u përdor një arkivol. Ajo ishte e martuar me Ebul Asin. Kur ajo po largohej nga Mekkeja për në Medinë gjatë kohës së betejës së Bedrit, një njeri i quajtur Hebar i hodhi një shtizë devesë së saj. Ajo ra dhe humbi fëmijën e saj, gjë që e sëmuri dhe çoi në vdekjen e saj. Pas saj mbetën dy fëmijë.

Në muajin Dhul-Hixhxhe të atij viti, lindi i biri i të Dërguarit të Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të), Ibrahimi. Nëna e tij ishte zonja Mari (radijallahu anha). Ebu Rafi e solli lajmin e mirë dhe, si shenjë gëzimi, Profeti çliroi një skllav. Për akiken (ritin e lindjes), ai theri një dash, i rroi flokët e foshnjës dhe dha sadaka me peshën e tyre në argjend. Më pas, flokët e tij u varrosën.

Ngjarje të rëndësishme që ndodhën në vitin e nëntë hixhri

Në fillim të muajit Muharrem të vitit të nëntë hixhri, i Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) caktoi mbledhësit e zekatit (amilët, saijtë) për fiset e ndryshme. Për sa ishte e mundur, ai caktoi një person nga vetë fisi për të mbledhur zekatin ai dërgoi:

- Ibn Hasib el-Eslemi te fiset Eslem dhe Gaffar,
- Abbad bin Bishr te fiset Benu Selim dhe Muzeine,
- Amr bin As te fisi Fedhare,
- Dahhak bin Sinan te fisi Benu Kilab,
- Rafi bin Meknet el-Xhehni te fisi Xhehine,

[312] İbni Mâce, Ticarât, 20; İbni Hishâm, Sîret, II, 440; Hâkim, Mustedrek, III, 687; Beyhekî, Sunen, I, 498; II, 264; Vâkıdî, Megâdhî, I, 890, 960; İbni Sa'd, Tabakât, II, 137; Edhraki, Ahbâru Mekke, I, 232.
[313] Vâkıdî, Megâdhî, III, 959; İbni Sa'd, Tabakât, II, 137.

- Bishr bin Sufjan Ka'b te fiset Benu Ka'b dhe Benu Temim.
- Banorët e Taifit Pranojnë Islamin

Një vit më vonë, banorët e Taifit dërguan një delegacion prej gjashtë personash në Medinë për t'u takuar me të Dërguarin e Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) dhe për të pranuar Islamin. Një vit më parë, kur Profeti alejhi selam u largua nga Taifi, ai ishte lutur: **"O Zoti im! Udhëzoji banorët e fisit Sakeef dhe sill-i ata tek ne."** Dhe tani ata kishin ardhur për të pranuar fenë islame. I Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) u gëzua shumë për këtë dhe u dha atyre disa privilegje, pastaj i dërgoi përsëri në Taif. Ai caktoi Osman bin Ebil-Asin si guvernator të tyre.[314]

Vdekja e Nexhashiut

Në muajin Rexheb të vitit të nëntë hixhri, një ditë, i Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) u tha shokëve të tij: **"Sot ka ndërruar jetë një vëlla i drejtë. Ngrihuni dhe falni namazin e tij."** Profeti alejhi selam u bë imam dhe fali namazin e xhenazes në mungesë për Nexhashiun, mbretin e Abisinisë, i cili kishte pranuar Islamin dhe kishte mbrojtur myslimanët e parë që emigruan në vendin e tij.

Disa kohë më vonë, nga Abisinia erdhi lajmi se Nexhashiu Eshame (rahmetullahi alejhi) kishte ndërruar jetë, dhe dita e vdekjes së tij përkonte me atë kur i Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) e kishte falur namazin e tij të xhenazes në Medinë.[315]

Jetoj i flijuar për ty, në rrugën tënde,
Emri yt është i bukur, vetë ti i bukur, Muhammed,
O Zot, bëj që të më ndihmosh, më mbështet,
Emri yt është i bukur, vetë ti i bukur, Muhammed.

Dhembjet e besimtarëve janë shumë,
Në botën tjetër do të gjejnë kënaqësi dhe shijim,
Mustafa, i cili është i dërguar për të gjithë botët,
Emri yt është i bukur, vetë ti i bukur, Muhammed.

Ai që ka udhëtuar nëpër shtatë shtresa qiellore,
Ai që është ngjitur mbi Arsh,
Ai që ka lutur për ummetin e tij në Miraxh,
Emri yt është i bukur, vetë ti i bukur, Muhammed.

Çfarë mund të bëjë JunusJi për të dy botët pa ty?
Ti je i Dërguari i vërtetë, pa dyshim dhe pa mëdyshje,
Ata që nuk të ndjekin, do të shkojnë pa besim,
Emri yt është i bukur, vetë ti i bukur, Muhammed.

[314] Ebû Dâvûd, Salât, 12; İbni Mâce, Mesâcid, 3; Ahmed bin Hanbel, Musned, IV, 21; İbni Hishâm, Sîret, II, 541; İbni Sa'd, Tabakât, V, 509.
[315] Buhariu, Cenâidh, 52; Nesâî, Cenâidh, 37; İbni Ebî SHeybe, Musannef, III, 183; SHemseddin SHâmî, Subulu'l Hudâ, III, 92.

EKSPEDITA E TEBUKUT

"O Omer! Dallimi mes teje dhe Ebu Bekrit është si dallimi mes fjalëve tuaja."
Hadith

Tebuku është një vend i njohur midis Medinës dhe qytetit të Shamit. Disa thonë se është emri i një burimi uji. Kjo ekspeditë njihet si **Lufta e Tebukut**, pasi ishte ekspedita e fundit e Profetit Muhamed (s.a.s.). Gjithashtu quhet **Fâdıha**, sepse në këtë luftë hipokritët u poshtëruan. Emri tjetër është **Xheish-ul-ushret**, për shkak të vështirësive të mëdha që përjetuan muslimanët gjatë këtij udhëtimi. Ekspedita ndodhi në muajin Rexheb të vitit të nëntë hixhri, gjatë një periudhe të vështirë ku muslimanët po përballeshin me vapë të madhe dhe mungesë ushqimi. Distanca e madhe dhe fuqia e ushtrisë armike e bënin situatën edhe më të vështirë. Për shkak të varfërisë dhe mungesës së furnizimeve, ndodhte që dhjetë burra të ndanin një deve për udhëtim.

Ushtria muslimane kaloi një muaj duke konsumuar vetëm hurma, ndonjëherë edhe elb të pjekur, e ndonjëherë nuk gjenin as atë. Në atë kohë, Islami po përhapej me shpejtësi në Gadishullin Arabik. Arabët e krishterë i shkruan një letër perandorit bizantin Herakliut, duke e informuar se Profeti Muhamed (s.a.s.) kishte vdekur dhe se muslimanët ndodheshin në varfëri e vështirësi. Ata e inkurajuan të vepronte kundër tyre, duke e bindur se ishte momenti i duhur për t'i kthyer muslimanët në fenë e tij. Pas kësaj letre, Herakliu mobilizoi një ushtri prej 40,000 ushtarësh nën komandën e Kubadit për të luftuar kundër muslimanëve. Kur Profeti Muhamed (s.a.s.) mori vesh për këtë rrezik, ai mblodhi shokët e tij dhe i urdhëroi të përgatiteshin për luftë.

Por atë kohë për shkak të thatësirës, muslimanët përjetuan një krizë ekonomike dhe vetëm tregtarët kishin një gjendje pak më të mirë financiare. Edhe pse ushtria islame ishte e madhe, kishte shumë pak ushqim dhe pajisje luftarake. Profeti Muhamed (s.a.s.) i nxiti shokët e tij të ndihmonin financiarisht për pajisjen e ushtrisë. Kjo thirrje mobilizoi sahabët, të cilët dhanë gjithçka që kishin për hir të Islamit. Ebu Bekri r.a. solli gjithë pasurinë e tij. Kur Profeti alejhi aelam e pyeti se çfarë kishte lënë për familjen e tij, ai u përgjigj: **"Allahun dhe të Dërguarin e Tij."** Omeri r.a. solli gjysmën e pasurisë së tij dhe, kur u pyet nga Profeti (s.a.s.) për pjesën e mbetur për familjen, u përgjigj: **"Sa kam sjellë, po aq kam lënë."** Atëherë Profeti (s.a.s.) tha: **"Dallimi mes jush është si dallimi mes fjalëve tuaja."** I prekur nga kjo, Omeri pranoi se nuk do të mund ta tejkalonte kurrë Ebu Bekrin në veprat e mira.[316]

Sahabët u përpoqën të ndihmonin sa më shumë që mundnin, por hipokritët talleshin me ta, duke thënë: **"Ju e bëni këtë vetëm për sy e faqe."** Profeti Muhamed (s.a.s.) tha: **"Kush jep një sadaka sot, ajo do të dëshmojë për të në Ditën e Kiametit."** Pas këtyre fjalëve, besimtarët u motivuan edhe më shumë për të ndihmuar. Osman bin Affan r.a. dha një ndihmë të jashtëzakonshme, duke pajisur gjysmën e ushtrisë me 950 deve, 50 kuaj dhe pajisjet e tyre, si dhe duke dhuruar 10,000 dinarë ose 700 monedha ari.[317] Ai kujdesi edhe për detajet më të vogla, madje edhe për gjilpërat që do të përdoreshin për të riparuar qeset e ujit.[318] Për këtë bamirësi të madhe, Profeti Muhamed (s.a.s.) tha: **"Nga sot e tutje, asnjë mëkat nuk do t'i shkruhet Osmanit."** [319]

Një sahab i varfër, që nuk kishte pasuri për të dhënë, kaloi gjithë natën duke punuar në një kopsht hurmash për të fituar diçka. Ai ia solli hurmat e fituara Profetit

[316] Vâkıdî, Megâdhî, II, 990; İbni Asâkir, Tarih-i Dımeshk, II, 34.
[317] Sunen-i Dârekutnî, IV, 198.
[318] Cevâb Veremedi, 89.
[319] Vâkıdî, Megâdhî, II, 990.

(s.a.s.) dhe i tha: "O i Dërguari i Allahut! E kam sjellë këtë për hir të Allahut. Pranoje, të lutem!" Kjo tregoi se ndihma nuk matej me sasinë, por me sinqeritetin e dhënies.

"Kush jep një sadaka sot, ajo do të dëshmojë për të në Ditën e Kiametit."
Hadith

Gratë muslimane, gjithashtu bënë pjesën e tyre, duke dhuruar çfarë kishin, për të ndihmuar përgatitjet për ekspeditën. Në atë kohë, situata ishte shumë e vështirë. Për shkak të urisë dhe varfërisë, shumë sahabë erdhën tek Profeti (s.a.s.) dhe thanë: "O i Dërguari i Allahut! Nuk kemi as kafshë për të hipur e as ushqim. Nuk duam të mbetemi pas, por nuk kemi mundësi të shkojmë." Profeti (s.a.s.), i prekur thellë, iu përgjigj: **"Nuk kam asgjë për t'ju dhënë."** Disa prej tyre u larguan me lot në sy nga dhimbja se nuk mund të merrnin pjesë në këtë luftë. Për këtë arsye, Allahu shpalli një ajet ku tha: *"***Ata që vijnë tek ti për të marrë një mjet udhëtimi dhe ti nuk ke çfarë t'u japësh, kthehen me sytë e mbushur me lot nga mërzia që nuk mund të marrin pjesë."**[320]** Më pas, Abbasi dhe Osmani morën përsipër të ndihmonin këta sahabë, duke u siguruar mjete për të marrë pjesë në ekspeditë. Dhe kur gjithçka ishte gati, Profeti Muhamed (s.a.s.) mblodhi ushtrinë në **Senijet-ul-Veda,** la Muhamed bin Meslemen si zëvendës të tij në Medinë[321] dhe, përpara nisjes, u këshilloi ushtarëve: **"Merrni me vete më shumë këpucë. Për sa kohë që keni këpucë të tepërta, nuk do të keni vështirësi."**

Tashmë ushtria muslimane u nis, Abdullah bin Ubej, kreu i hipokritëve, u përpoq t'i frikësonte muslimanët me fjalë të pavërteta. Ai madje tha: "Betohem se po i shoh ata të lidhur me litarë dy nga dy!" Por sahabët nuk i dhanë rëndësi këtyre fjalëve dhe dëshira e tyre për të marrë pjesë në luftë u shtua edhe më shumë, gjë që e zemëroi akoma më shumë grupin e hipokritëve. Para nisjes nga Senijet-ul-Veda, Profeti Muhamed (s.a.s.) dha urdhër që flamujt e ushtrisë të ngriheshin. Flamuri kryesor iu dorëzua Hazreti Ebu Bekrit. Një flamur tjetër iu dha Zubejr bin Avamit. Evsitët e morën flamurin nga Usejd bin Hudajr, ndërsa Hazrexhitët nga Ebu Duxhane.[322] Ushtria muslimane përbëhej nga 30,000 luftëtarë, ku 10,000 ishin kalorës. Krahun e djathtë e komandonte Talha bin Ubejdullah. Krahun e majtë e drejtonte Abdurrahman bin Auf.[323]

Ushtria muslimane marshonte në një vapë përvëluese. Mungesa e ushqimit dhe ujit nuk i ndaloi ata, pasi kishin për udhëheqës të Dërguarin e Allahut (s.a.s.). Pas çdo ndalese, ata vazhdonin rrugën me vendosmëri. Kur mbërritën në Hixhr, vendi ku populli i Salihut (a.s.) u shkatërrua për shkak të mosbindjes së tyre ndaj Allahut, Profeti Muhamed (s.a.s.) paralajmëroi: **"Këtu ka zbritur dënimi i Allahut. Sonte do të fryjë një stuhi e fortë nga drejtimi i kundërt. Askush të mos qëndrojë vetëm. Lidhni devetë dhe mos pini nga ky ujë."**

Ashtu siç paralajmëroi Profeti (s.a.s.), natën shpërtheu një stuhi e fortë. Një burrë që nuk e kishte lidhur devenë u ngrit për ta kërkuar atë, por u mor nga stuhia dhe u hodh në shpatet e malit Taj. Një tjetër, që shkoi për nevojë personale, u prek nga hunaki (boçkolla, një sëmundje e fytit), por u shërua me lutjen e Profetit (s.a.s.). Në mëngjes, sahabët panë se uji kishte mbaruar. Të lodhur dhe të etur, ata filluan të ndjenin dobësi. Hipokritët e shfrytëzuan këtë moment për të thënë: "Nëse Muhamedi (a.s.)do të ishte me të vërtetë profet, do të lutej dhe do të binte shi!"Kur iu paraqit

[320] Tevbe: 9/92.
[321] İbni Hishâm, Sîret, II, 519; Vâkıdî, Megâdhî, I, 8; Beyhekî, Delâil-un-nubuvve, V, 294; İbni Kesîr, Sire, IV, 12; Suheylî, Rav-du'l-unf, IV, 297; Hudhâî, et-Tahrîc, 327; Kettânî, et-Terâtîbu'l-idâriyye, I, 485.
[322] Vâkıdî, Megâdhî, II, 996; İbni Asâkir, Tarih-i Dımeshk, II, 36; SHemseddin SHâmî, Subu-lu'l-Hudâ, V, 443.
[323] Vâkıdî, Megâdhî, II, 1001; İbni Asâkir, Tarih-i Dımeshk, II, 36.

Lutfa e Tebukut

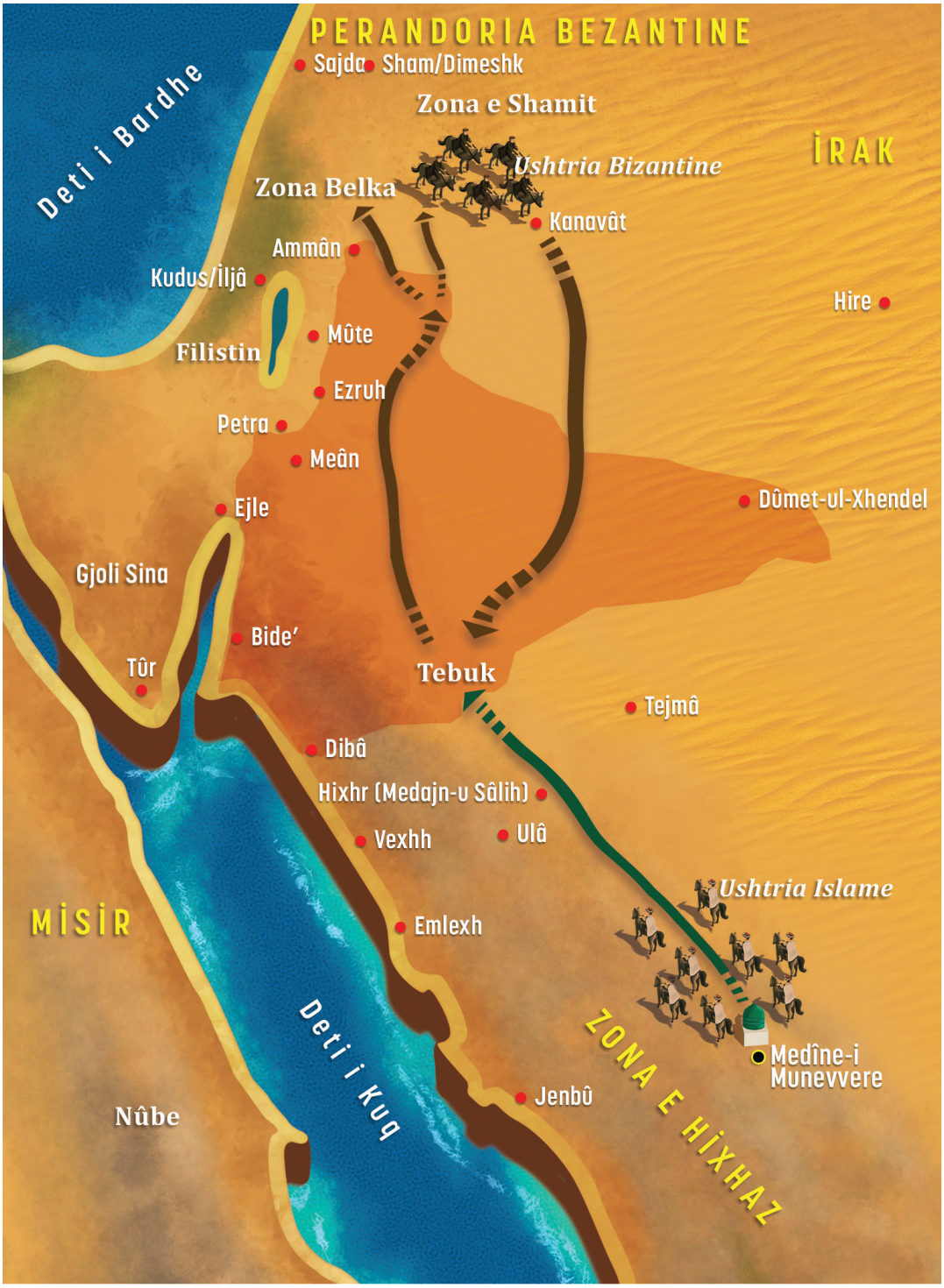

Muhammedit a.s. ky pretendim i hipokritëve, ai ngriti duart e tij të bekuara dhe iu lut Allahut të Lartësuar që tu dhuronte shi.

"Nesër, nëse dëshiron Allahu, në kohën e duhasë do të arrini te burimi i Tebukut. Derisa të vij unë, mos e prekni atë ujë."
Hadith

Në një ditë të nxehtë dhe pa re, papritmas u shfaqën re të errëta dhe një shi i furishëm filloi të binte. Të gjithë mbushën enët me ujë, morën abdes dhe i ujitën kafshët e tyre. Kur shiu pushoi dhe retë u shpërndanë, u pa qartë se shiu kishte rënë vetëm mbi ushtrinë muslimane. I dashuri i Allahut dhe sahabët e tij thirrën tekbir dhe e falënderuan Allahun. Pasi u vu në dukje kjo mrekulli pejgamberane, hipokritëve iu tha: **"Tani nuk keni më asnjë justifikim. Besoni në Allahun dhe në të Dërguarin e Tij dhe bëhuni muslimanë të mirë!"** Por hipokritët, të paskrupullt, u përgjigjën: "Çfarë ndodhi?! Një re kaloi dhe ra shi, kaq!" Uria kishte arritur kulmin.

Sahabët ndanin një hurmë mes dy vetash. Pavarësisht nxehtësisë së madhe, urisë dhe etjes, ata vazhduan rrugën dhe iu afruan Tebukut. I Dërguari i Allahut (s.a.s.) tha: **"Nesër, në kohën e paradites, me lejen e Allahut, do të arrini te burimi i Tebukut. Deri sa të arrij unë, mos e prekni atë ujë."** Kur arritën atje, uji ishte shumë i pakët. I Dërguari i Allahut (s.a.s.) urdhëroi që t'i sillnin pak ujë, e vuri dorën e tij të bekuar në të dhe u lut. Më pas e hodhi ujin në burim, i cili papritmas shpërtheu me bollëk. Ushtria e tërë e muslimanëve, e përbërë nga tridhjetë mijë veta, piu ujë pa kufizim, dhe ai nuk u pakësua. Më vonë, ky vend u bë një tokë e gjelbëruar dhe e begatë, një mrekulli e të Dërguarit të Allahut (s.a.s.).

Kur muslimanët arritën në Tebuk, nuk e gjetën ushtrinë bizantine dhe fiset arabe të krishterizuara, si Lahm, Xhuzam dhe Amile. Në betejën e Mutës, tre mijë muslimanë kishin mundur një ushtri romake prej njëqind mijë vetash. Tani, përballë tyre ishin tridhjetë mijë luftëtarë të udhëhequr nga i Dërguari i Allahut (s.a.s.). Romakët sapo kishin dëgjuar për ardhjen e ushtrisë muslimane, ata u tërhoqën dhe u shpërndanë. Disa fise të atij rajoni, të frikësuar nga forca e muslimanëve, dërguan delegacione për të kërkuar mbrojtje dhe pranuan të paguanin xhizjen. I Dërguari i Allahut (s.a.s.) i pranoi kërkesat e tyre dhe u siguroi atyre mbrojtje.

I Dërguari i Allahut (s.a.s.) qëndroi në Tebuk për gati njëzet ditë, duke pritur armikun dhe duke i dhënë mësime sahabëve të tij. Në një nga këto mësime, ai tha: **"A doni t'ju tregoj kush është njeriu më i mirë?"** Sahabët u përgjigjën: "Na trego, o i Dërguari i Allahut!" Ai tha: **"Më i miri i njerëzve është ai që, mbi kalin, devenë ose në këmbë, vazhdon të luftojë në rrugën e Allahut deri në frymën e fundit. Njeriu më i keq është ai që lexon Librin e Allahut dhe nuk përfiton aspak prej tij."** Kur një person e pyeti për shpërblimin e dëshmorëve, ai u përgjigj: **"Pasha Allahun, në Ditën e Gjykimit, dëshmorët do të vijnë me shpatat e tyre të varura në qafë dhe do të ulen mbi minberë prej drite."**[324]

Në këtë ekspeditë, u shfaqën shumë mrekulli të të Dërguarit të Allahut (s.a.s.). Një ditë, kur ushtria ishte e lodhur dhe e uritur, sahabët iu ankuan të Dërguarit të Allahut (s.a.s.). Ai urdhëroi që të mblidheshin mbetjet e ushqimit të tyre mbi një rrobë. Sasia mezi mbushte një enë të vogël. Ai u lut, mori abdest dhe fali dy rekatë namaz. Pastaj tha: **"Sillni enët tuaja!"** Të gjithë sahabët mbushën enët e tyre dhe tërë ushtria u ushqye, por ushqimi nuk u pakësua aspak. Kështu përfundoi ekspedita e Tebukut, një nga fitoret më të mëdha të Islamit, pa derdhur asnjë pikë gjaku.

[324] Vâkıdî, Megâdhî, II, 1018.

Fushata e Hâlid bin Velîdit në Dûmet-ul-Xhendel

Ndërsa i Dërguari i Allahut (sallallahu alejhi ve selam) ndodhej në Tebuk, dërgoi Hâlid bin Velîdin (radijallahu anhu) drejt Dûmet-ul-Xhendelit. Mbreti i këtij vendi, Ekîdir bin Abdulmelik, ishte i krishterë. Ushtria islame u afrua pranë kështjellës dhe u fsheh në pritë. Në atë kohë, një dem i egër u shfaq pranë portës së kështjellës. Kur Ekîdiri e mori vesh këtë, hipi në kalë dhe u nis për ta ndjekur. Ai, bashkë me vëllanë e tij, Hassanin, dhe disa ndjekës të tij, dolën për gjueti. Në atë moment, muslimanët i rrethuan. Kur Hassani nxori shpatën, ata e vranë. Ekîdiri u kap rob, ndërsa të tjerët u arratisën dhe u strehuan brenda kështjellës.

Hâlid bin Velîdi i tha Ekîdirit: **"Do të të lëmë të lirë dhe do të të çojmë tek i Dërguari i Allahut** (sallallahu alejhi ve selam)**, por me një kusht: duhet të futesh në kështjellë dhe të dorëzosh dy mijë deve, tetëqind kuaj, tetëqind mburoja dhe katërqind shtiza. Kështu që ti do të mbetesh po mbret i vendit tënd."** Ekîdiri pranoi. Ai u kthye në kështjellë dhe solli pasurinë e kërkuar. Më pas, së bashku me muslimanët, ai udhëtoi për në Medinë, ku u pranua në prani të të Dërguarit të Allahut (sallallahu alejhi ve selam). Më pas Ekidiri dhe vëllai i tij, Hasari, e pranuan Islamin dhe u bënë muslimanë.

Kurthi i Munafikëve

Ndërsa ushtria islame po kthehej nga Tebuku për në Medinë, disa munafikë (hipokritë) u bashkuan dhe planifikuan ta vrisnin të Dërguarin e Allahut (sallallahu alejhi ve selam). Ata vendosën të ngrinin pritë në një kalim të ngushtë malor dhe ta sulmonin atje. Atë natë, deveja e Profetit (sallallahu alejhi ve selam) po udhëhiqej nga Ammâr bin Jâseri, ndërsa pas tij ishte Huzeife bin Jemâni. Xhibrili (alejhi selam) e informoi të Dërguarin e Allahut për këtë kurth. Kur Profeti (sallallahu alejhi ve selam) iu afrua grykës së ngushtë, ai urdhëroi ushtrinë: **"Ju vazhdoni përmes luginës, atje është më e gjerë dhe më e lehtë për ju."**

Ndërsa ushtria vazhdonte rrugën nëpër luginë, i Dërguari i Allahut (sallallahu alejhi ve selam) e drejtoi devenë drejt kalimit të ngushtë. Papritur, një grup munafikësh, të mbuluar me maska, u hodhën përpara për ta sulmuar. Por Huzeife bin Jemâni reagoi menjëherë dhe, duke i goditur ata dhe kuajt e tyre me një shkop, bërtiti: **"O armiq të Allahut!"** Të frikësuar nga kjo situatë, dymbëdhjetë munafikë u shpërndanë mes ushtarëve dhe u zhdukën në turmë.

I Dërguari i Allahut (sallallahu alejhi ve selam) i tregoi Huzeifes emrat e tyre, por i kërkoi të mos ia thoshte askujt. Kur Usêjd bin Hudairi e mësoi këtë ngjarje, ai i tha Profetit (sallallahu alejhi ve selam): **"O i Dërguari i Allahut! Më trego kush janë ata që të sjell kokat e tyre!"** Por i Dërguari i Allahut (sallallahu alejhi ve selam) nuk i dha leje që t'i ndëshkonte.[325]

Mesxhid-i Dirâr

Kur Profeti dhe shokët e tij iu afruan Medinës, disa munafikë i dolën përpara dhe e ftuan të Dërguarin e Allahut (sallallahu alejhi ve selam) që të vizitonte një xhami të re që ata kishin ndërtuar dhe kishinemërtuar Mescid-i Dirâr. Kjo xhami ndodhej në Kubâ, përballë xhamisë së parë që Profeti alejhi selam kishte ndërtuar pas hixhretit në Medinë. Gjatë nisjes për në Tebuk, munafikët e kishin ftuar të Dërguarin e Allahut (sallallahu alejhi ve selam) të vinte dhe të falte namaz në këtë xhami, por ai i kishte thënë se do ta vizitonte në kthim.

[325] Vâkıdî, Megâdhî, II, 1040.

"Pasha Allahun, në Ditën e Gjykimit, dëshmorët do të vijnë me shpatat e tyre të varura në qafë dhe do të ulen mbi minberë prej drite."
Hadith

Qëllimi i vërtetë i tyre nuk ishte ndërtimi i një xhamie për adhurim të sinqertë, por përçarja e muslimanëve, krijimi i një grupi të veçuar dhe përgatitja e një komploti kundër Islamit. Ata madje planifikonin të sillnin ushtarët bizantinë në Medinë dhe të përdornin këtë xhami si bazë për rebelimin e tyre. Teksa Profeti (sallallahu alejhi ve selam) po mendonte të pranonte ftesën e tyre, Allahu i Lartësuar shpalli vargjet 107-108 të sures Teube, ku e informoi për qëllimet e fshehta të munafikëve.

Menjëherë pas kësaj, i Dërguari i Allahut (sallallahu alejhi ve selam) urdhëroi Mâlik bin Duhshumin dhe Âsım bin Adîun: **"Shkoni te kjo xhami e ndërtuar nga të padrejtët dhe shkatërrojeni!"** Ata shkuan mes akshamit dhe jacisë, e dogjën dhe e rrafshuan xhaminë. Munafikët nuk mundën të bënin asnjë kundërshtim.[326]

Mirëpo kur banorët e Medinës dëgjuan se i Dërguari i Allahut (sallallahu alejhi ve selam) po kthehej, ata dolën me entuziazëm për ta pritur. Në këtë mënyrë, muslimanët u kthyen në qytetin e tyre, me moral të lartë dhe me një fitore të qartë ndaj armiqve të Islamit.

Vdekja e Abdullah bin Ubejit

Dy muaj pas kthimit nga ekspedita e Tebukut, në muajin Shevval, udhëheqësi i munafikëve (hipokritëve), Abdullah bin Ubei, ndërroi jetë. Pas vdekjes së tij, grupi i munafikëve u shpërbë dhe u shpërnda.[327]

Kështu, jo vetëm munafikët, por edhe idhujtarët edhe hebrenjtë që ishin kundër Islamit në Arabinë e atëhershme, u thyen përfundimisht dhe nuk patën më forcë për të kundërshtuar apo penguar përhapjen e fesë islame.

Ngjarjet e tjera të vitit të nëntë hixhri

Kur i Dërguari i Allahut (sallallahu alejhi ve selam) mbërriti në Tebuk, sunduesit e Ejles dhe Xherbasë i sollën atij xhizjen e tyre si shenjë nënshtrimi. I Dërguari i Allahut (sallallahu alejhi ve selam) u siguroi atyre një marrëveshje mbrojtjeje.

Gjatë kësaj ekspedite, ai i dërgoi një letër Herakliut (perandorit bizantin), duke e ftuar sërish në Islam, por atij nuk iu dha udhëzimi i Allahut për ta pranuar fenë e vërtetë.

Po këtë vit, vajza e të Dërguarit të Allahut, Ummu Kulthum, ndërroi jetë. Profeti (sallallahu alejhi ve selam) fali namazin e xhenazes dhe, ndërsa po e varrosnin, nga sytë e tij rridhnin lot.

Viti i Delegacioneve

Pas kthimit nga Tebuku, i Dërguari i Allahut (sallallahu alejhi ve selam) nisi të dërgonte delegatë dhe mësues në vende të ndryshme për t'i ftuar ata në Islam. Banorët e Omanit dhe Bahreinit e pranuan Islamin dhe u nderuan me këtë fe të drejtë.

Gjatë kësaj kohe Islami po përhapej me një ritëm të shpejtë. Teksa fiset dhe shtetet e ndryshme pranonin Islamin, i Dërguari i Allahut (sallallahu alejhi ve selam) u dërgonte mësues për t'u mësuar rregullat e fesë dhe guvernatorë për t'i administruar. Në vitin e nëntë të hixhretit, Medina u mbush me delegacione nga fise

[326] İbni Hishâm, Sîret, II, 529; Vâkıdî, Megâdhî, II, 1040; İbni Sa'd, Tabakât, III, 466, 549; Suheylî, Ravdu'l-unf, IV, 306.
[327] Beyhekî, Delâil-un-nubuvve, II, 332; İbni Kesîr, Sire, IV, 74.

të ndryshme që vinin për të shprehur besnikërinë dhe për të hyrë në fenë islame. Për shkak të numrit të madh të delegacioneve, ky vit u quajt **"Viti i Delegacioneve" (Senet-ul-Vufud).**

Kur një delegacion vinte në Medinë, Profeti (sallallahu alejhi ve selam) vishte rroba të bukura dhe u kërkonte shokëve të tij të vishnin rrobat e tyre më të mira. Ai i priste në një vend të pastër e të rehatshëm, u shtronte gosti dhe u jepte dhurata para se të largoheshin. Delegacionet largoheshin të kënaqura dhe plot lavdërime për të.

Disa Prej Delegacioneve Që Erdhën Në Medinë

"O Zot, ngopi ata (fisin Benî Murrire) me shi dhe ujë."
Hadith

Delegacioni i fisit Benî Murrë: Ky fis dërgoi trembëdhjetë njerëz si delegatë, të cilët njoftuan se fisi i tyre kishte pranuar Islamin. Ata u ankuan se në vendin e tyre nuk binte shi dhe kishin pësuar thatësirë e urie të madhe. Ata i kërkuan Profetit (sallallahu alejhi ve selam) që të bënte dua për ta. Profeti (sallallahu alejhi ve selam) u lut: **"O Allah! Mbush vendin e tyre me shi!"**

Kur delegatët u kthyen në vendin e tyre, panë se shiu kishte rënë me bollëk pikërisht në të njëjtën kohë kur Profeti (sallallahu alejhi ve selam) kishte bërë duanë. Ata e gjetën popullin e tyre të qetësuar dhe të furnizuar me ujë.

Delegacioni i fisit Benî Esed: Një grup prej dhjetë vetash nga ky fis erdhi në Medinë dhe me arrogancë thanë: **"Ne pranuam Islamin vullnetarisht, para se të na vinte ndonjë ushtri!"** Ata menduan se po i bënin një nder Islamit, por për ta zbriti ajeti i 17-të i sures Huxhurat, ku Allahu i Lartësuar u kujton: ***"Ata të thonë: 'Ne kemi besuar!', por në të vërtetë nuk keni besuar ende. Më mirë thuani: 'Ne jemi nënshtruar! (jemi bërë mysliman)' sepse imani nuk ka hyrë ende në zemrat tuaja."***

Delegacioni i fisit Benî Bikar: Ky delegacion kryesohej nga Muavi bin Sevr bin Ubade, i cili ishte një burrë me një moshë madhore rreth njëqind vjeç. Me të ishin i biri, Busheri, si dhe Mexhme bin Abdullah dhe Abd-i Amr bin Asem. Muaviu i kërkoi Profetit (sallallahu alejhi ve selam) që të vendoste dorën e tij të bekuar mbi trupin e të birit, sepse ai e kishte respektuar dhe ndihmuar shumë të atin e tij. I Dërguari i Allahut (sallallahu alejhi ve selam) e përkëdheli fytyrën e Busherit me dorën e tij të bekuar dhe i dhuroi një tufë dhishë. Ai gjithashtu ndryshoi emrin e Abd-i Amrit duke e quajtur **Abdurrahman**, një emër më i bukur dhe me domethënie të lartë islame.

***Delegacioni i fisit Benî Nexhib*;** Ky delegacion përbëhej nga dhjetë persona. Ata sollën me vete zekatin e pasurisë dhe bagëtive të tyre. I Dërguari i Allahut (sallallahu alejhi ve selam) u gëzua shumë për ardhjen e tyre dhe urdhëroi që të mirëpriteshin sa më mirë.

Njëri nga anëtarët e delegacionit bëri shumë pyetje për detyrimet fetare, si ato farz (obligative) dhe sunet (të pëlqyera). Profetit (sallallahu alejhi ve selam) i pëlqeu shumë interesi i tij për dije dhe i trajtoi ata me një respekt të veçantë. Pra duke i nderuar më shumë se delegacionet e tjera. Një nga të rinjtë që kishte mbetur për të ruajtur plaçkat e tyre u thirr para Profetit (sallallahu alejhi ve selam). Kur ai pa përkushtimin e tij të madh ndaj Zotit dhe largësinë nga çdo gjë tjetër, i Dërguari i Allahut (sallallahu alejhi ve selam) bëri dua për të dhe e nderoi me dhurata. Keshtu delegacioni u kthye në vendin e tij me një gëzim dhe dashuri të madhe ndaj Profetit (sallallahu alejhi ve selam).

Delegacioni nga fisi Benî Kenane: Një grup nga fisi Benî Kenane erdhi në Medinë dhe pranoi Islamin. Udhëheqësi i tyre ishte Vâsile bin Eska. Në kohën kur ai arriti në Medinë, i Dërguari i Allahut (sallallahu alejhi ve selam) po përgatitej për ekspeditën e Tebukut. Pasi e pranoi Islamin dhe bëri betimin e besnikërisë, Vâsile u kthye te fisi i tij. Babai i tij refuzoi të besonte, por motra e tij e pranoi Islamin dhe shkoi në Medinë. Më vonë, ajo ndoqi ushtrinë islame që po marshonte drejt Tebukut dhe iu bashkua. Vâsile u dërgua me Halid bin Velidin në betejën kundër Ekindirit. Pas kësaj ekspedite, ai fitoi shumë deve si plaçkë lufte.

Delegacioni i fisit Benî Saide: Një nga anëtarët e këtij fisi, Damam bin Sa'lebe, erdhi në Medinë dhe u paraqit para Profetit (sallallahu alejhi ve selam). Ai bëri shumë pyetje në lidhje me namazin, agjërimin, haxhin dhe zekatin. Pasi mori përgjigjet për të gjitha pyetjet e tij, ai deklaroi: **"Unë besova dhe e pranova çdo gjë që ke sjellë nga Allahu!"** Më pas u kthye te fisi i tij dhe i ftoi të gjithë në Islam. Me përkushtimin e tij, i gjithë fisi e pranoi fenë islame.

O i Dërguari i Allahut!
Ai që nuk e puth dhe nderon tokën që këmbët e tua prekin,
Dhe ai që nuk është i gatshëm të sakrifikojë jetën për këtë bekim,
Nuk ka dashuri për ty; besimi i tij është i rremë.

Nëse do t'ia bëja kurorë kokës sime tokën që ti e shtyp,
Po të puthja dhe ta fërkoja në sytë e mi, do ta shëroja zemrën time;
Do ta bëja çdo gjë për të gjetur rrugën e drejtë, sikur të ishte një dritë,
Dhe do të bie përpara teje, si një i dashuruar dhe i mahnitur.

Unë i vëzhgoj erërat që vijnë nga drejtimi yt,
I kontrolloj për të ndjerë aromën tënde të mrekullueshme;
Qofshin jetët e mia, familja ime, fëmijët dhe të gjithë të dashurit,
Feda për ty, i Dërguar i Allahut!

Kështu thotë Mevlânâ Hâlidi, që është dashuruar thellë me ty,
O Sunduesi i botëve, o dashuri e gjithësisë!
Kam vetëm një shpirt, dhe ai është dhuratë nga ti,
Nuk mund të them se e kam ofruar jetën time, se po të dërgoj shpirtin tim.

Mevlânâ Hâlid-i Bağdâdî

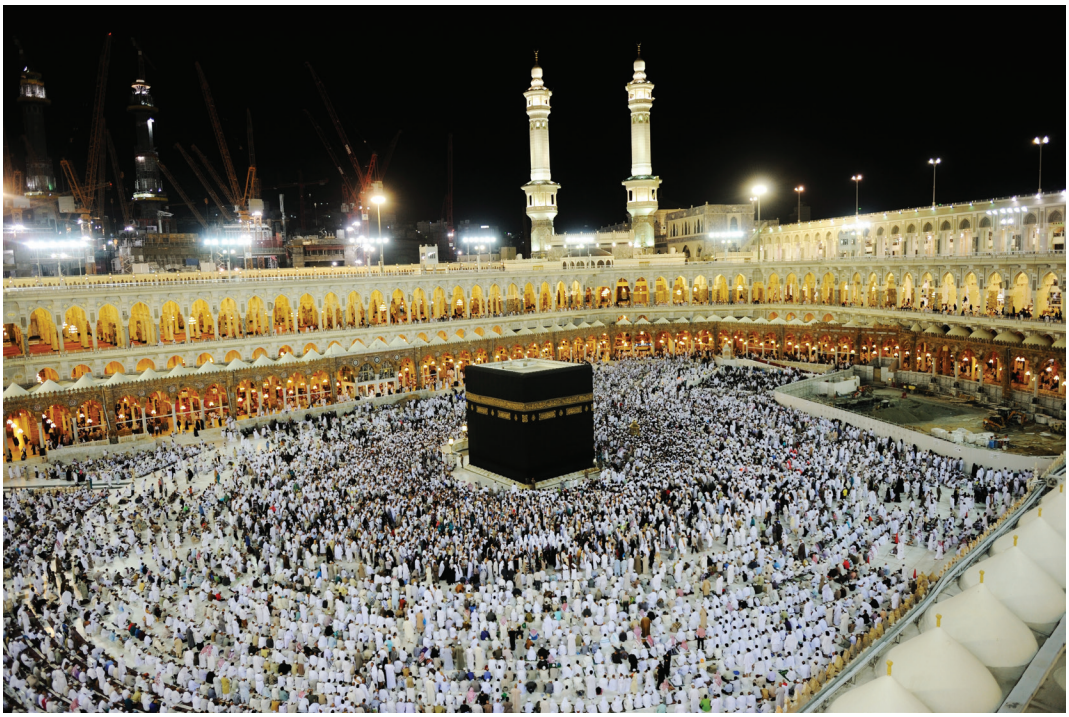

Pamja e Qâbes së shenjtë gjatë natës.

URDHËRI I HAXHIT

> *"Atje (në Kâbe) ka shenja të qarta dhe vendi i Ibrahimit. Kush hyn atje do të jetë i sigurt nga sulmi. Ata që kanë mundësi të udhëtojnë, është një detyrim i Allahut që ata ta bëjnë Haxhin, një të drejtë ndaj njerëzve. Kush e mohon këtë detyrim, Allahu është i pasur dhe nuk ka nevojë për asgjë."*
> ***Âl-i İmrân: 97***

Një nga pesë kushtet e Islamit, Haxhi, u bë i detyrueshëm në vitin e nëntë të Hixhretit. Në ajetin që shpalli Allahu, thuhej: **"Atje** (në Kâbe) **ka shenja të qarta dhe vendi i Ibrahimit. Kush hyn atje do të jetë i sigurt nga sulmi. Ata që kanë mundësi të udhëtojnë, është një detyrim i Allahut që ata ta bëjnë Haxhin, një të drejtë ndaj njerëzve. Kush e mohon këtë detyrim, Allahu është i pasur dhe nuk ka nevojë për asgjë."**[328]

Pas këtij urdhri të Allahut, Pejgamberi (Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të) e shpalli këtë detyrim për shokët e tij. Ata, në fund të muajit Dhulkade, deshën të kryenin Haxhin. Megjithatë, pasi që paganët bënin tavaf të zhveshur, Pejgamberi (Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të) nuk dëshironte të ishte, në një vend me ta, në atë mënyrë. Ai caktoi Ebu Bekrin r.a. si lider të grupit të Haxhit.

Dërgimi i Ebu Bekrit dhe Hazret (radijallahu anhuma) për Haxh

Atë vit, shokët e Pejgamberit (Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të), nën udhëheqjen e Ebu Bekrit, u nisën për në Mekke, me një karvan prej 300 personash. Kjo periudhë e shënoi shpalljen e ajetit të parë të sures "Bekare", i cili njoftoi disa rregulla mbi marrëveshjet dhe traktatet. Pas shpalljes së ajetit Pejgamberi (Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të) e dërgoi Aliun në Mekke për të shpallur këto rregulla.[329] Në atë kohë, kur një marrëveshje bëhej ose shkelet mes arabëve, zakonisht kjo shpallej nga ai që e kishte bërë ose nga dikush i familjes së tij. Për këtë arsye Pejgamberi (Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të) e dërgoi Aliun r.a. që të shpallte këtë njoftim. Aliu e arriti karvanin që udhëhiqej nga Ebu Bekri r.a. dhe hyri me ta në Mekke.[330]

Ebu Bekri r.a. mbajti një hutbe dhe shpjegoi ritet e Haxhit. Shokët e Pejgamberit (Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të) e kryen Haxhin sipas mësimeve që sapomorën. Gjatë Haxhit, Aliu r.a. mbajti një hutbe në Minë, në vendin që quhej "Xhemre-i Akabe", ku lexoi ajetin e parë të sures "Bekare" dhe shpalli katër rregulla:

1. Vetëm besimtarët mund të hyjnë në Xhenet.
2. Pas këtij viti, asnjë pagan nuk mund të afrohet në Qabe.
3. Asnjë njeri nuk mund të bëjë tavaf, i zhveshur, rreth Qabes. (Sepse deri më atë kohë, paganët bënin tavaf të zhveshur, lakuriq.)
4. Kushdo që ka marrëveshje me Pejgamberin (Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të), do të respektohet deri në fund të periudhës së saj. Ata që kanë marrëveshje të tjera, do të kenë katër muaj afat.

Pas këtyre shpalljeve, shumica e paganëve u konvertuan në Islam. Pas kryerjes së Haxhit, Ebu Bekri dhe Aliu radijallahu anhuma u kthyen në Medinë së bashku me shokët e tjerë që kishin bashkë haxheruar.[331]

---

[328] Âl-i İmrân: 3/97.
[329] Kettânî, Terâtîb-ul-idâriyye, I, 256.
[330] Buhariu, Megâdhi, 68; Cidhye, 16; İbni Hishâm, Sîret, IV, 545-546; İbni Sa'd, Tabakât, II, 169; Kilâ'î, İktifâ, II, 409; Kettânî, Terâtîb-ul-idâriyye, I, 256.
[331] Vâkıdî, Megâdhî, II, 974; İbni Sa'd, Tabakât, II, 160; İbni Asâkir, Tarih-i Dımeshk, XVIII, 23.

Ekspedita e Halid bin Velidit në Jemen

Në vitin e dhjetë të Hixhretit, Pejgamberi (Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të) e dërgoi Halid bin Velidin me 400 luftëtar për të ftuar fisin e Haris bin Ka'b në Islam, në afërsi të Jeminit. Halid bin Velidi, me urdhrin e Pejgamberit (Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të), i ftoi ata për tre ditë radhazi të pranonin Islamin. Ata ju përgjigjën thirrjes dhe u bënë muslimanë.

"Ruajuni nga mallkimi i të dëmtuarit. Nuk ka pengesë mes lutjes së të dëmtuarit dhe Madhërisë së Allahut të Lartësuar."
Hadith

Ti je deti i mrekullisë, ai që në natën e Miraxhit,
Ku pikojnë si shi lotët e shërimit, për qiejt dhe yjet,
Nga burimi i diellit, çdo moment zbret uji i pastruar,
Nëse ke nevojë për rinovim, ai është si ujë që ndihmon të ngrihesh.

Zjarri i ferrit ka djegur zemrën time të mjerë,
Por unë kam shpresë, nga reja e mirësisë do të bjerë shi që do ta fshijë atë.
Fjalët e lavdërimit për ty janë si gurë të çmuar,
Si një perlë që bie nga reja e pranverës, me shkëlqimin që sjell për shpirtin.

Ai që është zgjuar nga gjumi i harresës do të gjejë shpëtim në Ditën e Gjykimit,
Dhe do të shtrijë duar për të përmbushur etjen për dashuri dhe njohje.

Nëse ai është zgjuar nga gjumi i harresës,
Do të gjejë në Ditën e Kijametit ujë të shërimit që do të sjellë kthimin tek dashuria.

Shpresoj që kur të jem në atë ditë të mos jem i privuar,
Dhe të gjej burimin e bashkimit, për të shuar etjen time për shikimin tënd.

Fuzûlî

Ngjarjet Që Ndodhën Në Vitin E Dhjetë Të Hixhretit

Në vitin e dhjetë të Hixhretit, Islami u përhap në të gjithë Gadishullin Arab. Ashtu si në vitin e nëntë, edhe këtë vit njerëzit nga të gjitha anët e Arabisë vinin, në Medinë në grupe, për t'u bërë myslimanë dhe për të arritur lumturinë e përjetshme. Tashmë nuk kishte mbetur asnjë forcë që t'u qëndronte myslimanëve, dhe Islami kishte mbizotëruar kudo. Vetëm disa fise hebraike dhe të krishtera nuk ishin bërë ende myslimanë.

Po ashtu, në këtë vit, Pejgamberi (Paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të) dërgoi një letër për të krishterët e Nejranit, për ti ftuar ata në Islam. Pasi moren letrën ata dërguan një delegacion prej katërmbëdhjetë vetash për të hetuar jetën e Pejgamberit (Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të). Pasi kaluan një kohë të shkurtër, ata nënshkruan një marrëveshje paqeje me të Dërgarin e Allahut (Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të). Disa prej tyre, më vonë, u bënë myslimanë nga dëshira e tyre.

Po këtë vit, guvernatori i Jemenit, Bâzân, vdiq. Pas lajmit të vdekjes së tij, Pejgamberi (Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të) shpërndau pasurinë e tij, duke ia dhënë një pjesë djalit të tij, Shahr, një pjesë të tjera Ebû Mûsâl-Esharî, një pjesë Jali bin Umejjes dhe një pjesë tjetër Muaz bin Xhebelit.

Për këtë vit, Pejgamberi (Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të) dërgoi guvernatorë në të gjitha qytetet ku Islami ishte përhapur.

Po këtë vit Ali a.s., me 300 ushtarë, u dërgua për të ftuar fisin Mudlex të Jemenit në Islam. Ata fillimisht kundërshtuan dhe qëlluan me shigjeta ndaj ushtarëve të Islamit. Myslimanët ju kundërpërgjigjën menjëherë, ku lanë të vrarë 20 vetë, ndërsa shumica u shpërndanë. Por AliPoru r.a. e ndaloi ndjekjen e armiqve dhe i ftoi ata sërish në Islam. Ata e pranuan dhe u bënë myslimanë. Ata u kthyen shpejt në Medinë dhe arritën të takojnë Pejgamberin (Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të) në Mekke.

Po këtë vit, si në vitin e nëntë, vazhduan të vinin delegacione. Një nga fiset që erdhën në Medine ishte ai i Gamid dhe tjetri i përkisteepërkist fisit Benî Hanife. Ata erdhën në mbledhjen e Pejgamberit (Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të) dhe u bënë myslimanë. Gjithashtu, biri i mbretit Negash, Firûz, erdhi dhe u bë mysliman. Po ashtu, një delegacion nga Abd-i Kais erdhi dhe u bë mysliman.

Në këtë vit, biri i Pejgamberit (Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të), Ibrahimi, vdiq në moshën një vjeçare. Kur Pejgamberi humbi këtë fëmijë të dashur, sytë e tij u mbushën me lot. Ibrahimi u varros në varrezat e Bakî, pranë Osman bin Madhit, dhe për herë të parë, u hodh ujë mbi varrin e tij.[332]

Një fatkeqësi është të shohësh rebelimin e popujve.
Mos e shtrij dorën e refuzimit, dhe mos e djeg me dëshpërim në zjarrin e dënimit.
Ki mëshirë, o i Pashëm, mos e digj me zjarrin e ndarjes.
Për çdo shërbëtor, o Gâlib, mos e lë të humbasë nga mëkatet.

Ti je Ahmed, Mahmud dhe Muhammed, o Zotëria ynë.
Nga Allahu, je Sulltan i ndihmuar, o Zotëria ynë.
Shejh Galib

HAXHI I LAMTUMIRËS

Në vitin e dhjetë të Hixhretit, i Dërguari i Allahut filloi përgatitjet për haxh dhe u urdhëroi myslimanëve në Medinë që të përgatiteshin gjithashtu. Ai dërgoi lajm edhe për ata që ndodheshin jashtë Medinës. Si rezultat, mijëra myslimanë u mblodhën në Medinë. I Dërguari i Allahut bleu njëqind deve për kurban. Para se të nisej, mori abdes për gusul, kreh flokët, u parfumos dhe veshi izarin dhe ridanë e tij. Pasi përgatitjet përfunduan, më 25 të muajit Zilkade, pas namazit të drekës, i Dërguari i Allahut u nis nga Medina me një karvan prej mbi tridhjetë mijë vetash. Duke kaluar nga rruga e Shexheres, arritën në Zul-Hulejfe, ku numri i shokëve të tij kaloi të dyzet mijët. Ata kaluan natën atje. I Dërguari i Allahut urdhëroi të sillnin një nga njëqind devet që kishte marrë me vete. Ai preu një pjesë nga kurrizi i saj si shenjë kurbani, ia vari në qafë dy sandale dhe i udhëzoi shokët të bënin të njëjtën gjë. Pasi fali dy rekatë namaz ihrami dhe lavdëroi Allahun, ai u lut: **"O Allah! Bëje këtë haxh për mua të pranuar dhe të pastër nga hipokrizia, syfaqësia dhe kërkimi i famës."** Pastaj hyri në ihram dhe, sipas lajmërimit të Xhibrilit (alejhi selam), filloi të thoshte me zë të lartë telbijen. Sahabët e tij iu bashkuan, dhe toka e qielli u mbushën me thirrjen e telbijes…

"Lebbeyk! Allahumme lebbeyk! Lebbeyk! La sherike leke lebbeyk! Innel hamde vennı'mete leke vel mulke la sherike lek!" ("Ja ku jam, o Allah! Ja ku jam! Ti nuk ke shok! Ja ku jam! Me të vërtetë, lavdërimi, begatia dhe sundimi të përkasin Ty, Ti nuk ke shok!")

[332] Belâdhurî, Ensâb, I, 451; İbni Abdilberr, İstiâb, I, 59, İbni Esîr, Usudu'l-gâbe, I, 51; Kastalânî Mevâhib-i ledunniye, I, 259.

Përhapja e Islamit në Gadishullin Arab

Duke ndjekur rrugën e Bejdaut, u drejtuan për në Melel. Pas tyre, sahabët vërshonin si një lumë. Ndërsa vazhdonin rrugën, edhe më shumë myslimanë u bashkoheshin. Kur arritën në luginën e Rehvas, ku kishin falur namaz rreth shtatëdhjetë pejgamberë, përfshirë Musain (alejhi selam), i Dërguari i Allahut tha: **"Kjo luginë është një nga luginat e Xhenetit."** Ata faluan namaz aty dhe më pas u nisën drejt Munsarafit, ku falën sabahun në Esase. Kur arritën në Lahy-i Xhemel, i Dërguari i Allahut, duke mos u ndjerë mirë, bëri hixhamet (terapi me kupa) dhe ndaloi në Sukya. Kur arritën në Ebva, ai vizitoi varrin e nënës së tij, hazreti Amina, dhe qau, duke bërë që edhe ata që ishin me të të qanin. Më pas vazhduan udhëtimin nëpër vende si Teleatul-Jemen, Xhuhfe, Gadir-i Hum, Kudejd dhe luginën e Usfanit. Aty, i Dërguari i Allahut i tha hazreti Ebu Bekrit: **"Hud dhe Salih (alejhimesselam) kanë kaluar këtu, me një copë pëlhure të larmishme mbi supe dhe një rrobë të lidhur në mes, të hipur mbi një deve të re me frerë prej fije hurme, duke bërë telbije për haxh."**[333] Ata vazhduan rrugën duke kaluar përmes Ganimit, Merruz-Zehranit dhe Sherifit, derisa arritën në Zituva. Pasi kaluan natën atje dhe falën namazin e sabahut, kaluan nga Haxhuni dhe hynë në Mekë nga shpati Keda. Udhëtimi, i cili zgjati dhjetë ditë, përfundoi më 4 të muajit Dhul-Hixhxhe, kur ata arritën në Mekë. Me bashkimin e myslimanëve që vinin nga Jemeni dhe qytete të tjera, numri i besimtarëve kaloi në 90 mijë. (Sipas disa transmetimeve, numri shkonte në 114 mijë ose 120 mijë.) Kur i Dërguari i Allahut pa Qabenë, ai u lut: **"O Allah! Rrite nderin, madhështinë, fuqinë dhe respektin e kësaj Shtëpie! Dhe shtoji nderin, madhështinë, respektin dhe mirësinë atyre që e madhërojnë atë duke kryer haxhin dhe umren."** Gjatë haxhit, ai qëndroi në një tendë të ngritur në **Etbah** midis **Mekës** dhe **Minës**. Më 8 Dhul-Hixhxhe (**dita e Tervijes**), ai shkoi në **Mina**, ndërsa më 9 Dhul-Hixhxhe (**Dita e Arafatit**), ai mbërriti në **Arafat**. Aty, në mes të luginës së **Arafatit**, në luginën e **Urene**, ai u ndal dhe, pas drekës, hipi mbi devenë e tij, **Kusva,** dhe mbajti **Hutben e Lamtumirës**, duke u lamturuar me sahabët e tij të dashur.[334]

[333] Ahmed bin Hanbel, Musned, I, 232.
[334] Buhariu, Hac, 95; İbni Sa'd, Tabakât, II, 173; İbni Kesîr, Sire, IV, 617.

Te Gjeta!

O streha e mëkatarëve, tek ti erdha për të gjetur strehë!
Kam bërë shumë gabime, tek ti erdha për të lutur!

Kam rënë në vende të errëta, kam rënë në baltë,
Tek ti erdha, burimi i dritës që ndriçon rrugën e drejtë.

Një shpirt të vetëm më ka mbetur, o shpirt i të gjithë shpirtërave!
A është e drejtë të them, erdha për të flijuar shpirtin tim?

Ti je mjeku i të sëmurëve, ndërsa unë jam i sëmuri i zemrës.
Për shërimin e plagës së zemrës, erdha për të trokitur në derën tënde.

Tek dera e bamirësve, është gabim të shkoj për të marrë diçka,
Po erdha për të puthur dhembjen që më ke dhënë, të të puth tokën tënde.

Mëkatet e mia janë shumë, si një mal, fytyra ime është e errët, si katrani!
Për të shpëtuar nga ky ngarkesë dhe ky errësirë, erdha për të u pastruar.

Patjetër që do të pastrohem, një pikë nga oqeani i mirësisë.
Edhe pse fytyra ime është si errësira, unë kam ardhur me librin e veprave të mia.

Nëse do të mund të fshija fytyrën time, o shpirt im më i shtrenjtë,
Ajo që nuk mund të arrihet me ujë, do të ndodhë nga toka jote.

HUTBEJA E LAMTUMIRËS

"O Allah! Shto nderin, madhështinë, hijeshinë dhe respektin e kësaj Shtëpie! Dhe shtoju nderin, madhështinë, respektin dhe mirësinë atyre që e madhërojnë atë duke kryer haxhin dhe umren!"
Hadith

"O Njerëz! Dëgjoni çka do t'ju them, sepse nuk e di nëse do t'ju takoj më, në këtë vend, pas këtij viti.

O njerëz! Kini frikë Allahun dhe respektojeni Atë. Bëhuni të njerëzishëm dhe të drejtë ndaj vetes dhe ndaj të tjerëve. Kjo është dita e flijimeve në emër të Allahut. Me të vërtetë gjaku juaj dhe pasuria juaj janë të shenjta për ju, derisa të takoheni me Krijuesin tuaj, ashtu siç është e shënjtë kjo ditë në këtë muaj dhe në këtë vend.

Ruajeni, respektoni dhe nderojeni vlerën e personalitetit dhe dinjitetit njerëzor. Njeriu është vepër madhështore e Allahut dhe mjerë ai që e nënçmon nderin dhe dinjitetin e veprës së Allahut. Ju, o njerëz, pashmangshëm dhe pakthyeshëm do t'i ktheheni Allahut të Amshueshëm dhe Ai do t'ju marrë në përgjegjësi për veprat dhe punën tuaj.

O besimdrejtë! Ta dini, ta mbani mend dhe të jeni të bindur se përfundoi koha e mosdijes dhe traditave të këqija, që i sollën fatkeqësi të shumta gjinisë njerëzore. Unë jua kam treguar rrugën e shpëtimit, nëpër të cilën duhet të shkoni. Gjakmarrja është e ndaluar. Të gjitha akuzat e këtilla që rrjedhin nga koha para Islamit, anullohen. Akuza e parë e këtillë që anulohet është gjakmarja e xhaxhait tim, Amir b. Rebi`b. Harith b. Abdulmut-talibit, të cilin pa kurrfarë faji e mbytën njerëzit nga fisi Hudhejl. Kjo gjakmarrje le të harrohet dhe të gjitha të tjerat në të ardhmen le të falen.

Fajdeja dhe kamata janë të ndaluara. Huadhënësi nga huamarrësi duhet ta marrë vetëm atë që vërtet ia ka huazuar. Huatë e para që i nënshtrohen këtij vendimi janë huatë e xhaxhait tim Abbasit, i cili ka pasur mjaft borxhlinj. O besimdrejtë! Duhet t`ua falni kamatat borxhlinjve. Dëgjoni këshillën time dhe pasuria juaj do të shtohet, sepse juve ju mbetet kryegjëja për tregti dhe punë të ndershme. Nëse nuk e bëni këtë, duhet ta dini se do t`i zemëroni thellë Allahun dhe të Dërguarin e Tij. Nëse borxhliu juaj është në vështirësi, duhet t`ia vazhdoni afatin e pagimit, ndërsa nëse jeni në gjendje që t`ia falni borxhin, kjo do të ishte edhe më mirë për ju.

O besimdrejtë! O njerëz! Frikësojuni asaj dite e cila me siguri do të vijë, kur të gjithë do të dilni përpara Allahut, Gjykatësit të Vetëm Suprem, kur ju pret drejtësia absolute. Kur të zotoheni se një borxh do ta paguani me kohë dhe kur ta lidhni marrëveshjen, të gjitha këto bëni me shkrim, dhe me besnikëri theksoni afatin e pagimit.

O të vdekshëm! Duajeni dhe dëgjojeni Zotin, Krijuesin e tërë materiales dhe jomateriales, i cili krijoi meshkuj dhe femra, prej të cilëve u zhvillua gjinia njerëzore. Kini frikë Allahun, në ndihmën, prehjen dhe mëshirën e të Cilit të gjithë jemi të udhëzuar. Ne jemi të vdekshëm dhe në çdo çast jemi gjithnjë e më afër vdekjes dhe takimit me Të, me Allahun e Amshueshëm, me Gjykuesin e Drejtë. Shprehni respektin e duhur ndaj farefisit. Me përgjegjësi të thellë përmbushni detyrat dhe obligimet që egzistojnë ndërmjet burrit dhe gruas, ndërmjet prindërve dhe fëmijëve. Fëmija e fiton xhenetin nën këmbët e nënës së tij. Ruajuni nga prostitucioni, tradhëtia bashkëshortore dhe xhelozia. Prostitucioni dhe tradhëtia bashkëshortore janë mëkate të rënda, ndërkaq

xhelozia mund të shkaktoj prishjen e bashkëshortësisë. Martohuni me ato që i doni. E kur vullneti i Zotit t'ju bashkojë, atëherë respektojeni dhe duajeni njëri-tjetrin dhe jetoni në dashuri dhe harmoni të vërtetë.

"...Sot përsosa për ju fenë tuaj, plotësova ndaj jush dhuntinë Time, zgjodha për ju islamin fe..."
Maide 3

O bashkëshortë! Silluni ndaj grave tuaja me shumë mirësi dhe dashuri. O besimdrejtë! Largohuni nga ngatëresat dhe përgojimet! Ata të cilët shpifin për gratë e ndershme, le të jenë të mallkuar në të dy botët. Ata të cilët i akuzojnë gratë e ndershme për tradhti në martesë ose për amoralitet, ndërkaq nuk mund për këtë që t'i sjellin katër dëshmitarë të besueshëm, dënoni me tetëdhjetë goditje, dhe asnjëherë në të ardhmen në asgjë mos u besoni, sepse ata janë njerëz të këqinj.

Nëse mendoni se ndaj grave tuaja më nuk e ndjeni dashurinë e dikurshme, mos nxitoni, por mendoni mirë. Ndoshta Allahu nëpërmjet këtij sprovimi ju udhëzon në rrugën e fatit të ri të madh, me të cilën dëshiron t'ju përgëzojë. Mos kërkoni shkurorëzim pa shkaqe të arsyeshme, meqë prej të gjitha gjërave që Allahu i ka lejuar, më së tepërmi e urren shkurorëzimin. Gratë tuaja u janë dorëzuar në besë të Zotit. Respektojeni, o besimdrejtë, atë amanet të Zotit.

O njerëz! Sot djalli i mallkuar është i dëshpëruar, sepse ka pësuar humbje dhe nuk mundet më të ndikojë në ju. Por ju megjithatë gjithnjë bëhuni të kujdesshëm, që ai i mallkuar të mos ju vë në lajthitje as për gjërat më të vogla. O besimdrejtë! Kur e caktoni dhe e ndani ndërmjet veti trashëgiminë, bëhuni të drejtë dhe përmbajuni librit të Allahut. Ruajeni pasurinë e bonjakëve, të paaftëve dhe të sëmurëve mendorë. Zoti çdonjërit ia ka dhënë te drejtën e vet, andaj nuk ka nevojë që trashëgimtarëve t'u lihet testament; ndërsa si testament nuk mund të lihet më tepër se një e treta(1/3) e pasurisë. Fëmija i takon atij, në shtratin e të cilit është i lindur. Kush pohon se i takon tjetërkujt përveç prindit, atë do ta arrijë mallkimi i Zotit. Nuk i lejohet gruas që të japë diçka nga pasuria e burrit të saj pa lejen e tij. Borxhi duhet paguar ndërsa sendi i huazuar duhet kthyer. Dhurata duhet të kthehet me dhuratë. Kush hynë dorëzanë për dikënd, obligohet edhe me përgjegjësi për dorëzanin. Me robërit dhe shërbëtorët silluni në mënyrë njerëzore. Ushqeni ata sikur që ushqeheni vetë, dhe vishni ata sikur që visheni vetë. Nuk guxoni t'u bëni keq, as t'i keqpërdorni. Edhe ata janë njerëz, edhe ata janë shërbëtorë të Zotit.

O besimdrejtë! Ta dini dhe të mos harroni se të gjithë muslimanët janë vëllezër. Ju të gjithë jeni plotësisht të barabartë në të drejta dhe detyra. Nuk ka kurrfarë përparësie arabi ndaj jo-arabit, e as jo-arabi ndaj arabit, as i ziu ndaj të kuqit, e as i kuqi ndaj të ziut përveç me devotshmëri. Të gjithë jeni pasardhësit e Ademit, ndërsa Âdemi është prej dheut.

O muslimanë! Duhet të kujdeseni, të duheni dhe të ndihmoheni ndërmjet vete. Nuk guxoni ta ofendoni njëri-tjetrin, e as t'i merrni me dhunë diçka njëri-tjetrit. Këto janë mëkate të rënda. Merreni vetëm atë që me vetëdëshirë ju jepet. Respektoni pacënueshmërinë e pasurive tuaja derisa janë në frymën e ligjeve të Zotit. Në punën tuaj Islami dhe interesi i përgjithshëm le të jenë mbi ju dhe interesin tuaj personal. Përkushtojani Islamit jetën tuaj dhe në punën për Islamin jepni prej vetes githçka që mundeni. Kurrë mos e shkelni të drejtën dhe nderin e askujt. Vetvetes mos i bëni dhunë. Mos harroni se mëshira është një ndër bazat kryesore të Islamit.

O njerëz! Dëgjoni çka po ju them dhe mbajeni mend mirë. Unë po jua lë librin e Allahut - Kur'anin, të cilit nëse i përmbaheni gjithnjë do t'ju ruajë që të mos e humbni rrugën e drejtë, rrugën e drejtësisë dhe të së vërtetës. Kur'ani është libër i qartë dhe i shenjtë, vepër e vërtetë e Allahut, fjalë e Tij, në vërtetësinë e së cilës nuk ka kurrfarë dyshimi.

Para vetes e keni tërë jetën time, fjalët dhe veprat e mia. Gjithçka që kam folur dhe punuar, jam përpjekur që të jetë në pajtim të plotë me urdhërat e Allahut. Ju vërtet nuk do të gjendeni në lajthitje përderisa t'i përmbaheni Kur'anit dhe sunnetit tim.

O besimdrejtë! Thuajeni gjithnjë të vërtetën e pastër. Urrejtja asnjëherë le të mos ju largojë nga rruga e të drejtave dhe drejtësisë. Drejtësia është motra e devotshmërisë. Frikësohuni nga Allahu! Ai e sheh punën tuaj.

O njerëz! Kurrë mos ju afroni dhe mos i veproni gjërat e mëposhtme:

1. Mos i bëni shok Allahut në asnjë mënyrë.
2. Mos e vrisni jetën që Allahu e ka ndaluar, pa të drejtë.
3. Mos bëni kurvëri.
4. Mos bëni vjedhje.

O njerëz! I dëgjuat porositë e mia, futini në zemrat tuaja e në jetën tuaj. Të gjithë ata të cilët i kanë dëgjuar këto fjalë të mia, le t'ua përcjellin atyre që nuk i kanë dëgjuar, sepse prej tyre mund të ketë më mbamendës se vetë dëgjuesit.

(Pas një pushimi të shkurtër, i Dërguari i Allahut me një zë të butë ka thënë): **"O Zoti im! A e përcolla detyrën dhe mesazhin e besuar të Allahut tek ju, o njerëz?"**

"O i Dërguari i Allahut! Ti besnikërisht e ke përmbushur misionin tënd dhe neve na ke përcjellur atë çka të ka urdhëruar Zoti", u përgjigjën më se 100 000 haxhinjtë e pranishëm.

(Atëherë Muhammedi a.s. me zë solemn tha:) **"O Zoti im, dëshmo (në këtë)! Të njëjtën ditë, (**Zoti i Lavdishëm e shpalli edhe ajetin e fundit të Kur'anit).

Shokët e Pejgamberit thanë: "Ti e shpallove fenë e Allahut, e kryeve detyrën tënde, dhe na ke dhënë këshilla e porosi. Ne dëshmojmë për këtë." Pas kësaj, Pejgamberi i nderuar, paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të, ngriti gishti i dëshmisë dhe e uli mbi turmën, duke thënë: **"Dëshmoni, o Zoti im! Dëshmoni, o Zoti im! Dëshmoni, o Zoti im!"**

Në ditën kur Pejgamberi i nderuar e lexoi fjalimin e lamtumirës, ayeti i tretë i suret Mâide u zbrit, ku thuhet: **"Sot përsosa për ju fenë tuaj, plotësova ndaj jush dhuntinë Time, dhe zgjodha për ju Islamin fe". (Suretu El-Maide, 3).** Kur Ebu Bekri e dëgjoi këtë ajet, ai filloi të qante. Shokët e Pejgamberit e pyetën për shkakun e lotëve të tij, dhe ai tha: "Ky ajet tregon se koha e ndarjes nga jeta e Pejgamberit është afruar, dhe për këtë po qaj."[335]

Pas fjalimit, ata qëndruan në **Arafat** për vakfe. Ata nuk e falën namazin e akshamit në **Arafat**, por e falën së bashku me namazin e jacisë në **Muzdelife**. Atë natë ata qëndruan në **Muzdelife**. Në mëngjes, ata qëndruan për vakfë në **Mashar al-Haram**.

[335] İbni Hishâm, Sîret, II, 603; Suheylî, Ravd-ul-unf, IV, 383.

Ditën e parë të Bajramit, ata u nisën nga **Muzdelife** për në **Mina**. Ata kaluan pa u ndalur në vadin e Muhaserit, vend ku ndaloi **ushtria e Elefantit**. Kur arritën në **Mina**, Pejgamberi alejhi selam beri kurban 63 deve dhe ia dha thikën Aliut r.a.. Të tjerat u therën nga Ali r.a.. Në ditët e dytë, të tretë dhe të katërt të Bajramit, ata kryen ritualin e gjuajtjes së gurëve dhe mëngjesin e ditës së katërt të dhulhixhxhes, arritën në **Qaben e Allahut** dhe bënë tavafin e lamtumirës.

Pejgamberi qëndroi në Mekë për 10 ditë, e kreu haxhin e lamtumirës dhe tavafin e lamtumirës, dhe u kthye në Medinë. Ai falti dy rekate në xhaminë e Profetit alejhi selam dhe u kthye në shtëpinë e tij të bekuar. Pas haxhit të lamtumirës, shokët e Pejgamberit alejhi selam shkuan në vendet e tyre dhe shpallën atë që Pejgamberi u kishte mësuar dhe urdhëruar ne hytben e lamtumirës.

Ngjarjet E Tjera Që Ndodhën Në Vitin E Dhjetë Të Hixhretit

Një tjetër ngjarje që ndodhi në vitin e dhjetë të Hixhretit ishte shfaqja e gënjeshtarëve që pretendonin se ishin profetë. Njëri prej tyre ishte Esved-i Anesî, i cili u shfaq në Jemen. Me urdhër të Pejgamberit, (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të), Esved-i Anesî u vra në shtëpinë e tij nga muslimanët e Jeminit.

(Një tjetër gënjeshtar ishte Musajleme El-Kezzâb. Pas vdekjes së Pejgamberit, Ebu Bekri r.a. dërgoi një ushtri nën komandën e Halid bin Velidit për të luftuar Musajlmen. Musajleme u vra nga Vahshi "radıyallahu anh.")[336]

O, mbret i botës, o Sundimtar i deteve dhe tokës!
O, më i larti nga engjëjt, Pejgamberi i fundit dhe i pa krahasuar!

"Me Allahun ka një kohë", që flet për gjendjen e tij,
Ti je shpirti i trupit, shija në zemra dhe sundimtari i shpirtit.

Ahmedi, Muhamedi, Mahmud, të lavdërojnë Allahu;
Emri yt është ai që e mbyll shprehjen "La ilahe illallah".

Ky sekret i hollë nuk kuptohet dhe nuk dihet nga ata që gabojnë!
Ai që ka emrin tënd, e ka emrin e të gjithëve, më i madhi.

Për ata që të duan, ata bëhen mbretër, o Sundimtar!
Ulu në fronin e zemrës time, o Sundimtari pa krahasim!

Të dua shumë, edhe pse kam shumë mëkate!
Besoj se ata që të duan, marrin shpërblimin nga bujaria Jote.

Si mund të mos të dua, kur je shpirti im i trupit,
Për hirin Tënd, unë ekzistoj, je arsyeja e jetës sime.

Je gjaku që rrjedh në damarët e mi, më afër meje se vetvetja ime.
Je dashuria për ata që janë të dashuruar, je shpirti i shpirtrave.

Je ilaçi i çdo sëmundjeje, je shërimi për çdo shpirt.
Je ngjyra në sytë, je kurora në kokë, je pastrimi i zemrës.

Ti je i dashur i Allahut, i lartë mbi engjëjt e lartë,
Asnjë dyer nuk mund të trokasë, përveç atij që të njeh.

Ti je udhëheqësi i shenjtorëve, udhërrëfyesi i dijetarëve,
Ti je ai që ka zbuluar shtatë qiejt dhe tokën.

Për njerëzit dhe xhinët, je Pejgamberi i fundit i Allahut!
Le të mbetet në dhe, ai që nuk është shërbëtori i derës Tënde.

[336] Vâkıdî, Megâdhî, II, 863; Taberânî, Mu'cemu'l Kebîr, XXII, 36; İbni Asâkir, Tarih-i Dımeshk, LXII, 404.

VDEKJA E PEJGAMBERIT

"Jeta e përtejme është më e mirë për ty se kjo botë. Kur Zoti yt të thotë 'Unë jam i kënaqur me ty', do të marrësh gjithçka që dëshiron."
Duha 4-5

Ishte viti i dymbëdhjetë i Hixhretit. Kurani u lexua dy herë për herë të fundit nga Xhebraili a.s., gjatë këtij viti. Ndërkohë, më herët ai ishte lexuar vetëm një herë. Pejgamberi (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të), pasi dëgjoi suren e fundit të shpallur nga Xhebraili ku Allahu thote: **"Kur të vijë ndihma e Allahut dhe fitorja, dhe ti të shohësh njerëzit që hyjnë në fenë e Allahut (Islami) me turma, atëherë falënderoni dhe lavdëroni Zotin tuaj! Kërkoni falje nga Ai, sepse Ai është pranues i pendimeve."**[337] I tha: **"O Xhebrail! Po e ndiej se afron momenti i vdekjes time."** Pas kësaj, Xhebraili i lexoi këto ajete: **"Jeta e përtejme është më e mirë për ty se kjo botë. Kur Zoti yt të thotë 'Unë jam i kënaqur me ty', do të marrësh gjithçka që dëshiron."**[338]

Në vitin e dymbëdhjetë të Hixhretit, më 27 të muajit Safar, Pejgamberi (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të), filloi të ndjejë dhimbje koke. Ai shkoi në dhomën e bashkëshortes së tij, Aishës (Allahu qoftë i kënaqur me të), dhe kërkoi nga i biri i Ebu Bekrit, Abdurrahmani, të sillte kalem dhe bojë për të shkruar një testament, për të lënë pas një udhëzim për zgjedhjen e Ebu Bekrit si pasues. Kur Abdurrahmani shkoi të merrte mjetet për të shkruar, ai urdhëroi ta lënë atë për më vonë dhe shkoi në xhami.

Pasi i njoftoi të gjithë shokët e tij, Pejgamberi (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) i ftoi ata për tu mbledhur në xhami për namazin e drekës. Pas lutjes, ai u ngjit në mimber dhe mbajti një fjalim ku i këshilloi shokët dhe kërkoi falje për ata. Ai e lavdëroi Ebu Bekrin r.a. për rangun dhe vlerën e tij, duke treguar se ishte shumë i kënaqur me të. Ky ishte një fjalim kaq emocionues sa që të gjithë ata që e dëgjuan u ndjenë të trishtuar dhe filluan të qajnë. Më pas, Pejgamberi (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) i pyeti sahabët: **"Si më keni gjetur mua si Pejgamberin tuaj?"** Shokët përgjigjën: "O Pejgamber i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të), Allahu të bekoftë dhe të shpërbleftë me shumë mirësi. Je si një baba shumë i dhembshur dhe si një vëlla i kujdesshëm për ne. E realizove misionin tënd, na e sollët shpalljen dhe na udhëzove në rrugën e Allahut me urtësi dhe këshilla të bukura. Allahu të shpërbleftë me shpërblimet më të mëdha."

Pas kësaj Pejgamberi ynë (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) ju tha: **"O besimtarë! Kush ka të drejtën ndaj meje, le të vijë dhe ta marrë atë para Ditës së Kiametit."** Megjithëse, askush nuk u ngrit për të marrë të drejtën e tij. Pejgamberi (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) tha edhe dy herë të tjera, duke përmendur emrin e Allahut: **"Kush ka të drejtën, le të vijë dhe ta marrë atë."** Pas këtyre fjalëve, njëri nga shokët, Ukasha (Allahu qoftë i kënaqur me të), u ngrit dhe shkoi për të kërkuar të drejtën e tij. Dhe i tha: "O Pejgamber i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të)! Kam qenë me ty në betejën e Tebukut. Kur po largoheshim nga Tebuku, kuajët tona ishin pranë njëri-tjetrit dhe unë zbrita nga deva ime dhe erdha të të puthja. Në atë moment, ti më godite me kamçik, dhe nuk e di përse më godite." Pejgamberi (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) i tha: "**O Ukasha, Allahu të ruajt nga goditja e qëllimshme nga ana ime."** Pastaj

[337] Nasr: 110/1-3.
[338] Duhâ: 93/4-5.

"O besimtarë! Për hir të Allahut, kush ka ndonjë të drejtë ndaj meje, le të vijë dhe ta marrë atë këtu, para Ditës së Kijametit."
Hadithi

ai urdhëroi Bilalin (Allahu qoftë i kënaqur me të) të shkonte tek vajza e tij, Fatima (Allahu qoftë i kënaqur me të), dhe t'i sillte kamçikun. Bilali, duke menduar se Pejgamberi (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) do ti bëjë hakmarrje vetë, shkoi në shtëpi dhe kërkoi kamçikun. Kur Fatima e pyeti për arsyen, Bilali i tregoi se do të bëhej kîsâs, që do të thotë, hakmarrje për atë që ishte goditur. Fatima e këshilloi që kushdo që kishte të drejtë, duhet ta merrte nga Hasan dhe Huseini (Allahu qoftë i kënaqur me ta), dhe ata të kishin mundësinë të merrnin hakmarrjen, por jo Pejgamberi (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të).

Kur Bilali u kthye dhe ia solli kamçikun Pejgamberit (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të), ai ia dha Ukashës për të marrë hakmarrjen. Ebu Bekri dhe Omeri (Allahu qoftë i kënaqur me ta) iu lutën Ukashës që të mos e merrte nga Pejgamberi (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të), pasi ata mund të shpaguanin hakmarrjen. Pejgamberi (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) tha**: "O Ebu Bekr, lëri këto, tërhiqu. O Omer, po ashtu, tërhiqu. Allahu i di pozitat tuaja të larta."** Pastaj Aliu (Allahu qoftë i kënaqur me të!) u ngrit dhe i tha Ukashës: "O Ukasha, nuk mund të durojnë zemrat tona që të godasësh Pejgamberin (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të), vërë dorën mbi mua dhe merr hakmarrjen nga unë." Pejgamberi (Paqja qoftë mbi të!) i tha: **"O Ali, rri ulur, Allahu e di pozitën tënde."** Më pas, Hasan dhe Huseini (Allahu qoftë i kënaqur me ta) u ngritën dhe i thanë: "O Ukasha, ti e di se ne jemi pasardhësit e Pejgamberit (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të), prandaj hakmarrja ndaj nesh do të ishte si hakmarrje ndaj Pejgamberit (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të)." Pejgamberi (Paqja qoftë mbi të!) u tha atyre**: "Rini ulur, o sytë e mi të dashur."**

Më pas, Pejgamberi (Paqja qoftë mbi të!) i tha Ukashës: **"Eja dhe godit!"** Ukasha tha: "O Pejgamber i Allahut! Kur më godite, isha i zhveshur." Atëherë, Pejgamberi (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) zbuloi shpinën e tij. Shokët e tij filluan të bërtasin nga pikëllimi: "O Ukasha, do të godasësh shpinën e Pejgamberit?" Mirëpo Ukasha, duke parë shenjën e Pejgamberisë në shpinën e Pejgamberit (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të), e ndaloi dorën dhe tha: "O Pejgamber i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të)! Si mund të të godas, kur shenjën e Pejgamberisë e kam para syve të mi? Nuk ka guxim askush të të godasë." Dhe shkoj e puthi shenjën e shenjtë të Pejgamberisë.

Pejgamberi (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të)i tha: "**Po, tani ose do ta godasësh, ose do të falësh."** Ukasha i tha: "O Pejgamber i Allahut, të fal, a do të më falësh edhe Allahu në Ditën e Kiametit?" Pejgamberi (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) tha: **"Kushdo që dëshiron të shohë mikun tim në Xhennet, le të shikojë këtë njeri të moshuar."** Përballë kësaj situate shokët e Pejgamberit (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) filluan të puthnin në ballë Ukashën dhe e lavdëronin duke i thënë: "Lum ai që është mik i Pejgamberit dhe do të ketë pozita të larta në Xhenet!"[339]

Usame Bin Zejdi u Emërua Komandant i Ushrisë

Ishte në fund të muajit Safar. Pejgamberi (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të), dëshironte të ftonte romakët e Bizantit në Islam, para se ata të përbënin

[339] Taberânî, Mu'cemu'l Kebîr, III, 58; Suheylî, Ravd-ul-unf, VIII, 318.

një kërcënim të madh për muslimanët, dhe nëse ata refuzonin, të luftonin për t'i bërë ata pjesë të shtetit islam. Për këtë arsye, ai urdhëroi që të përgatiteshin për betejë kundër romakëve. Shokët e Pejgamberit (Paqja qoftë mbi të!) shpërndanë për të bërë përgatitjet. Pejgamberi (Paqja qoftë mbi të!) e thirri Usame bin Zejdin dhe i tha: **"O Usame! Shko në Shâm, deri në kufirin e Belkës, deri në Darum të Palestinës, aty ku babai yt ka rënë dëshmorë, dëshmorë dhe atje lufto me emrin dhe bekimin e Allahut. Shko me shpejtësi atje dhe sigurohu që lajmi për ardhjen tëmde të mos arrijë para teje. Merr udhërrëfyes dhe dërgo para lajmëtarë dhe rojet e sigurisë përpara."**[340] Pastaj, Pejgamberi (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) e ftoi Usamen të ngjitej në minber dhe tha: **"O shokët e mi, siç ishte Zajdi, babai i Usames, i aftë për komandë dhe më i dashuri për mua, edhe Usame, i biri i tij, është po ashtu i aftë dhe i dashur për mua për t'u bërë komandant."**

Usame bin Zejd kishte në radhët e ushtrisë disa nga shokët më të mëdhenj si të Pëjgamberit (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të), sikur ishin Ebu Bekri, Omeri, Ebu Ubeyde bin Xherrah dhe Sa'd bin Ebi Vakas (Allahu qoftë i kënaqur me të gjithë ata). Të nesërmen, kur komandanti i ushtrisë Usame po bëhej gati të nisej, Pejgamberi (Paqja qoftë mbi të!) u sëmur. Ndaj Pejgamberi (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) nuk mundi të udhëhiqte ushtarët, dhe kështu dërgimi i ushtrisë kundër bizantëve ishte shtyrë deri pas kalimit të tij në ahiret.

Pejgamberi (Paqja qoftë mbi të!) ishte prekur nga një ethe e forta (humma) dhe temperatura e tij po rritej çdo ditë, duke e bërë sëmundjen gjithnjë e më të rëndë. Një natë, ndërkohë që dhimbjet e tij po zbuteshin, Pejgamberi (Paqja qoftë mbi të!) u ngrit nga shtrati dhe u përgatit për të dalë. Kur e pa këtë, Aishja (ra) e pyeti: "Për ku po shkoni, o i Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të)?" Ai përgjigji: **"Kam marrë urdhër të lutem për ata që janë varrosur në varrezat e Bâkî. Dhe po shkoj atje."** E mori me vete Ebû Muvehibin dhe Ebû Râfin dhe shkoi atje. Ata qëndruan aty për një kohë të gjatë, duke bërë lutje dhe duke kërkuar falje për ata që ishin varrosur. Kur shokët e tij të pranishëm panë këtë, ata thanë: "Ah sikur të kishim qenë ne aty të varrosur, që të mund të përfitonim nga lutjet e Dërguarit të Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të)!"

Më pas, Pejgamberi (Paqja qoftë mbi të!) iu drejtua Ebû Muvehibit dhe i tha: **"Unë kam pasur mundësinë të zgjedh mes pasurisë së kësaj bote dhe begatisë së jetës tjetër. Mund të isha bërë i pasur në këtë botë dhe pastaj të shkoja në Xhenet, ose mund të takoj Allahun dhe pastaj të shkoj në Xhenet. Unë e zgjodha të takoj Allahun dhe pastaj të shkoj në Xhenet."**

Një ditë tjetër, ai shkoi për të bërë lutje për dëshmorët e rënë në betejën e Uhudit. Ai lutej gjatë dhe me këmbëngulje për ata, duke kërkuar falje nga Allahu. Më pas, ai u kthye në xhami dhe u tha shokëve të tij: **"Unë do të jem i pari që do të arrij në krye të Kevtherit. Ky do të jetë vendi ku ne do të takojmë njëri-tjetrin... Nuk kam frikë se pas meje do të ktheheni në idhujtarizëm, por kam frikë që do të humbni nga pasioni për këtë botë, do të ndiheni ziliqarë dhe do të vriteni njëri-tjetrin. Siç ndodhi me ata para jush, ashtu mund të ndodhë edhe me ju."** Më pas Pejgamberi alejhi selam u kthye ne banesën e tij.

Sëmundja e Pejgamberit (Paqja qoftë mbi të!) ishte bërë më e rëndë. Gratë e tij, duke e ditue dashurinë e Pejgamberit alejhi selam për Aishën (ra) vendosën që ai

[340] Vâkıdî, Megâdhî, III, 1117; İbni Asâkir, Tarih-i Dımeshk, II, 46; Suheylî, Ravdu'l unf, IV, 384.

të qëndronte në shtëpinë e saj. Pejgamberi alejhi selam i falënderoi ato për këtë sakrificë që ata bënë për të dhe vazhdoi të kalonte ditët e fundit të tij në shtëpinë e Aishës radijallahu anha.

"Fatkeqësia më e madhe i ndodh profetëve. Megjithatë, gëzimi i profetit për këto fatkeqësi është më i madh se gëzimi juaj për dhuratat që ju janë dhënë."
Hadithi

Temperatura e Pejgamberit (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të!) ishte shumë e lartë dhe ai nuk mund të qëndronte në shtrat pa u rrotulluar nga njëra anë në tjetrën. Shokët e tij, duke e parë këtë vuajtje, ishin shumë të trishtuar. Ebû Sa'id el-Hudrî transmeton se: "Shkova për ta vizituar Pejgamberin (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të!). Ai kishte një mbulesë kadife dhe nxehtësia e etheve po dilte përmmbi mbulesës. Duarët tanë nuk mund ta prekshin për shkak të nxehtësisë së tij. Kur e pa trishtimin dhe shqetësimin tonë, ai tha: '**Për profetët sporvat e mundimit janë më të mundimshme. Megjithatë, gëzimi ynë për shpërblimet që do të na jepen është më i madh se çdo mundim që kemi kaluar.**'"

Një tjetër sahabe, Ummu Bishr binti Berâ, tregoi: "Vizitova Pejgamberin (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të), trupi i tij ishte si zjarri nga nxehtësia. I thashë: 'O i Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të!)! Kurrë nuk kam parë një sëmundje kaq të fortë!' Ai më tha: **'O Ummu Bishr, intensiteti i etheve është për të rritur shpërblimin tim. Kjo dhimbje është nga mishi i helmuar që kam ngrënë në Haiber. Dhimbja e atij helmetii është diçka që e ndiej gjithmonë. Ai helm më shkatërroi aortën time.'"**[341]

Pejgamberi (Paqja qoftë mbi të!) gjithashtu i tha Abdullah bin Mesudit: **"Asnjë musliman që kalon një sprovë, nuk ka që Allahu të mos ia fshijë mëkatet dhe gabimet e tij. Allahu me sprovë ja fshin gjynahet myslimanit mu ashtu siç rresh vetëtima dhe sikur shirat që rrëzojnë gjethet e pemëve."**[342]

Sëmundja e Pejgamberit (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të!) po bëhej gjithnjë e më e rëndë, shokët e tij ishin shumë të trishtuar për gjëndjen e tij. Ata nuk mund të ishin të qetë në shtëpitë e tyre, dhe u mblodhën në xhami për të pyetur për gjendjen e tij. Ata dërguan Aliun r.a. për ta pyetur Pejgamberin (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të!), Kur ai arriti, Pejgamberi (Paqja qoftë mbi të!) bëri një shenjë me dorë dhe pyeti: **"Çfarë po thonë shokët e mi?"** Aliu iu përgjigj: "Ata janë të shqetësuar dhe kanë frikë, duke menduar se do të na lësh."

Me mëshirën e tij të pafundme për shokët, Pejgamberi (Paqja qoftë mbi të!) duroi dhimbjen dhe u ngrit për të shkuar në xhami. Pasi mbërriti, u ngjit në minber dhe, pasi falënderoi Allahun, iu drejtua shokëve të tij: **"O shokët e mi! Pse po shqetësoheni për vdekjen time? Asnjë profet nuk ka mbetur në mesin e popullit të tij përgjithmonë. Unë do të takoj Zotin tim. Merrni këshillat e mia, nderoni Muhaxhirët! Dhe ju o Muhaxhirë! Ju bëj thirrje të nderoni Ensarët! Ata ju pritën në shtëpitë e tyre dhe ju trajtuan si mos më mirë, edhe pse ata kishin vështirësi dhe varfëri. Ata ju dhuruan pasurinë e tyre. Çdo kush që merr drejtimin mbi Ensarët, le të kujdeset për ta dhe, nëse ka gabime, tjia falë."**

Më pas, Pejgamberi (Paqja qoftë mbi të!) dha një këshillë shumë të bukur: **"Allahu i ka lënë disa prej robërve të Tij të zgjedhin mes qëndrimit në këtë botë dhe takimit me Të. Ky rob ka zgjedhur të takohet me Allahun."** Kur dëgjoi

[341] Ibni Hishâm, Sîret, II, 337; Vâkıdî, Megâdhî, II, 678; Taberânî, Mu'cemu'l Kebîr, II, 303; İbni Kesîr, Sire, III, 399.
[342] İbni Hibbân, Sahih, VII, 189; Bedhdhâr, Musned, II, 460; Sujuti, Câmi-ul Ehâdis, XIX, 336.

këtë Ebû Bekri, duke kuptuar se kjo ishte një shenjë e lamtumirës së Pejgamberit (Paqja qoftë mbi të!), tha: "Shpirti im qoftë për ty, o i Dërguari i Allahut!" dhe filloi të qante. Me dhembshurinë e tij të pafund, Pejgamberi (Paqja qoftë mbi të!) i tha: **"Mos qaj, o Ebû Bekr!"** dhe e inkurajoi të jetë i duruar. Më pas Pejgamberi (Paqja qoftë mbi të!) vazhdoi: **"Unë jam shumë i kënaqur me Ebû Bekrin, i cili dha pasurinë e tij për fenë e Islamit. Po të mund të zgjidhja një shok për udhëtimin tim në Ahiret, do të ishe ti, o Ebû Bekr!"** Pastaj urdhëroi që të mbylleshin të gjitha dyert që çonin në xhami, përveç derës që dilte nga shtëpia e Ebû Bekrit. Më pas, u kthye në dhomën e Aishës duke i lënë shokët e tij, te cilët qanin, nga pas. Por Pejgamberi (Paqja qoftë mbi të!) u ngrit përsëri dhe, me ndihmën e Aliut dhe Fadl bin Abbâsit, shkoi në xhami. Pasi qëndroi në shkallën më të ulët të minberit, ai tha: **"O Muhaxhirë dhe ju o Ensarë, nuk ka kuptim të ngutemi për një gjë që ka një afat të caktuar. Allahu nuk e ka ngutur asnjë rob të Tij. Nëse dikush përpiqet të ndryshojë fatin dhe urdhrin e Allahut, ai do të dështojë dhe do të vuajë. Ju e dini se unë jam i mëshirshëm dhe i dhembshur ndaj jush. Ne do të takohemi në bregun e Kevtherit, dhe për të hyrë në Xhennet, nuk duhet të humbni kohë me fjalë të kota."** Më pas ai vazhdoi: "**Dhe kjo është e vërtetë për gjithçka që ka të bëjë me besimin dhe bindjen ndaj Allahut. Nëse ndjekim urdhrat e Allahut, do të gjejmë mëshirë nga Allahu. Por nëse shkelim ligjin e Tij, do të humbasim mëshirën e Allahut dhe do të vëmë në rrezik shpëtimin tonë.**" Më pas shtoi: "**Nëse kam dëmtuar dikë me fjalë apo vepra, mund të kërkojë falje dhe ta fal. Pasojat e botës janë më të lehta se ato të Ahiretit, dhe është më e lehtë të përballohet një dënim këtu sesa atje.**" Më pas, Pejgamberi alejhi selam shprehu falënderimin për Ebû Bekrin dhe tha: "**Ebû Bekri është me mua dhe unë jam me të. Pas meje, e drejta është me të.**"

Pasi përfundoi këtë hutbe, Pejgamberi (Paqja qoftë mbi të!) zbriti nga minberi dhe pas fali namazin u ngjit përsëri në minber dhe pas disa këshillash dhe udhëzimesh, tha: "**Ju e lë në duar të Allahut.**" Më pas, ai u largua nga shokët dhe u kthye në dhomën e tij.

"O shokët e mi! Ju jeni nën mbrojtjen e Allahut të Lartësuar dhe ju kam lënë në amanetin e Tij! Qëndroni në devotshmëri."
Hadith

Një ditë, kur dhimbjet ishin shumë të forta, ai urdhëroi që të thërritej Bilâl Habeshiu dhe pasi ky i fundit erdhi Profeti alejhi selam i tha atij: **"Thirre popullin! Të mblidhen në xhami. Dua të bëj një këshillë të fundit për ta."** Bilâli bëri thirrjen dhe sahabët duke ju përgjigjur thirrjes u mblodhën në xhami. Pejgamberi (Paqja qoftë mbi të!) u mbështet në Aliun dhe Fadl bin Abbâsin dhe shkoi në xhami. Pasi u ngjit në minber tha: "**O shokët e mi! Duhet të dini se koha ime për t'u ndarë nga ju ka ardhur. Kush ka ndonjë të drejtë ndaj meje, le të ma kërkojë tani. Kush ka diçka që më takon, le ta marrë ose të më falë, që unë të takohem me Zotin tim dhe të shkoj në mëshirën e Tij.**" Pas këtij fjalimi të shkurtër ai u ul dhe fali namazin e drekës. Pas namazit, u ngjit sërish në minber dhe përsëriti fjalët e mëparshme.

Tashmë dukej qartë që Pejgamberi alejhi selam ishte në ditët e fundit të jetës së tij. Ai (Paqja qoftë mbi të!) vazhdoi të dilte në xhami për të udhëhequr namazin, ndërkohë që sëmundja e tij bëhej gjithnjë e më e rëndë.[343] Pas tri ditësh, ai nuk mundi të udhëhiqte më namazin në xhami. Gjatë namazit të jacisë, Bilâl thirri ezanin si zakonisht dhe tha: "Namazi, o i Dërguari i Allahut!" Por Pejgamberi (Paqja qoftë

[343] Kısas-ı Enbiyâ, I, 241/3.

mbi të!) nuk kishte më fuqi të shkonte në xhami. Ai tha: "**Thirrni Ebû Bekrin që të udhëheqë namazin**." Aisheja r.a., duke parë vështirësinë e babait të saj, sepse ajo e dinte që Ebû Bekri ishte njeri me zemër të butë dhe shumë i shqetësuar për Pejgamberin a.s. ndaj ajo e pyeti: "O i Dërguari i Allahut! A mund të urdhëroni që udhëheqës në namaz të jetë Omeri r.a.?" Pejgamberi (Paqja qoftë mbi të!) u përgjigj: "**Jo, thirrni Ebû Bekrin që të udhëheqë namazin e shokëve të mi."**

Bilâl, e informoi Ebû Bekrin për gjendjen e Pejgamberit (Paqja qoftë mbi të!). Mirëpo kur Ebû Bekri nuk e pa Pejgamberin alejhi selam në mihrab, u trondit rëndë dhe nuk mundi të kuptonte çfarë po ndodhte. Ai filloi të qante dhe të shqetësohej, por edhe shokët e tjerë gjithashtu filluan të qanin.[344] Kur Pejgamberi (Paqja qoftë mbi të!) dëgjoi këtë qarje, pyeti çfarë po ndodhte, dhe Fâtimeja (vajza e tij) iu përgjigj: **"O i Dërguari i Allahut! Shokët e tu po qajnë sepse nuk mund të durojnë ndarjen nga ti."** Sapo e dëgjoi këtë Pejgamberi alejhi selam u përplot dhe me një dhembshuri të madhe, pavarësisht dhimbjeve të tij të madha, u mundua të ngrihej për të ngushëlluar shokët e tij. Ai, i mbështetur në njëri krah tek Aliu dhe në krahun tjetër tek Abbâsi, shkoi në xhami. Pas namazit, ai u drejtua te shokët e tij: "**O shokët e mi! Ju jeni në mbrojtjen e Allahut dhe ju e kam lënë në duar të Tij. Bëni durim dhe kini frikë Allahun. Përmbushni urdhrat e Tij dhe dëgjoni atë (Kuranin). Unë tani po largohem nga kjo botë.**" Kjo ngjarje ndodhi tre ditë para vdekjes së Pejgamberit (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të).

Përpara vdekjes së Pejgamberit (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të), Xhebrâili (paqja qoftë mbi të!) erdhi për ta vizituar dhe i tha: "O i Dërguari i Allahut! Allahu të sjellë përshëndetje dhe të pyes për gjendjen tuaj, edhe pse Ai (Allahu) e di mirë se si jeni." Pejgamberi (Paqja qoftë mbi të!) iu përgjigj: **"Po ndihem i trishtuar."** Xhebrâili (paqja qoftë mbi të!) erdhi përsëri të dielën dhe e pyeti të njëjtën gjë, ndërsa Pejgamberi përsëri dha të njëjtën përgjigje. Xhebrâili gjithashtu e informoi Pejgamberin (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) për vdekjen e Esved-i Anesî-t, që kishte pretenduar të ishte profet në Jemen. Pejgamberi (Paqja qoftë mbi të!) ia komunikoi këtë lajmin shokëve të tij.

Në ditën e tretë të sëmundjes së tij, ndodhi një moment i veçantë. Pas namazit të sabahut, kur shokët po përgatiteshin të falin namazin e sahabhut pas Ebû Bekrit, Pejgamberi (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) arriti në xhami. Sapo e panë sahabët, duke menduar se sëmundja i kishte kaluar, u gëzuan shumë. Ndërsa Ebû Bekri r.a. sapo e pa Pejgamberin alejhi selam, u tërhoq nga prirja e namazit të sabahut për te ja lënë vendin, por Pejgamberi (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) i bëri shenjë **''të qëndronte ne vend''**dhe u fal pas tij (Ebu Bekrit).[345] Ebû Bekri, ndërkohë që Pejgamberi (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) ishte ende në jetë, udhëhoqi shokët e tij në namaz për gjithsej shtatëmbëdhjetë herë, pra ai i ka udhëhequr namazet me urdhër të Pejgamberit (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të).

Pas namazit të sabahut, Resûlullah (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) shkoi në dhomën e Âishes r.a. dhe u shtri duke thënë: "**Do të doja të largohem nga kjo botë pa lënë pas ndonjë pasuri botërore, ndaj çdo gjë që ka mbetur, shpërndajeni tek të varfrit."** Pas një kohe, sëmundja e tij u rëndua edhe më shumë. Më vonë, ai hapi sytë dhe e pyeti Âishen r.a. se a ishte shpërndarë pasuria e tij apo

[344] Suheylî, Ravd-ul-unf, VII, 572; Tirmidhiu, SHemâil-i sherîfe, 386-387.
[345] Beyhekî, Sunen, II, 4; Ebû Ya'la, Musned, XIII, 428.

jo? Por kur ajo tha se të siguroi se do të shpërndahej sa më parë, ai e urdhëroi që të bëhej menjëherë. Dhe kur Aisheja r.a. u kthye pranë tij dhe i tha që ajo pak pasuri që i kishte mbetur ishte shpërndarë, ai tha: **"Tani jam qetësuar."**

"O Allah im! Më fal mua! Më dhuro mëshirën Tënde!... Më bashko me shoqërinë e lartë (Refik-i Âlâ)!"
Hadith

Pas këtij momenti Pejgamberi alejhi selam pushoi pak, dhe kur u zgjua serisht thirri Aliun r.a. dhe i tha të ju ulte pranë. Aliu r.a. erdhi dhe u ul prane të Derguarit të Allahut (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të), ky i fundit e ngriti kokën dhe e mbështeti në gjirin e tij. Lëkura e tij ishte e nxehtë dhe fytyra i ishte ndryshuar. Kur Fâtimja (vajza e tij) e pa këtë, nuk mundi të qëndronte dhe shkoi tek djemtë e saj, Haseni dhe Huseini, i mori ato për dore dhe filloi të qante, duke thënë: "O baba im! Kush do të kujdeset për mua? Kush do të kujdeset për Hasanin dhe Huseinin? Pas teje, kush do të më ndihmojë? O baba im, si do të jem pa ty? Si do ta shoh fytyrën tënde?" Pejgamberi i dëgjoi fjalët e saj, hapi sytë dhe e thirri përreth: **"O Fâtima, o drita ime, babai yt është duke vuajtur,"** dhe kjo bëri që ajo të qante edhe më shumë. Mirëpo Aliu r.a., për ta qetësuar, i tha: "O Fâtima, të lutem, mos e shqetëso babanë!" Por Pejgamberi (Paqja qoftë mbi të!) tha: "**Mos e luaj o Ali! Lëre që sytë e saj të derdhin lot për babanë e saj."** Gjatë kësaj kohe Haseni erdhi tek Pejgamberi dhe duke qarë i tha: "O gjyshi im, si do ta durojmë ne ndarjen nga ti? Pas teje, kush do të kujdeset për ne? Kush do të tregojë dhembshuri për ne? Kush do ta pasojë moralin tënd?" Ndërkohe që fjalët e huseinit r.a. u dëgjuan nga sahabët e tjerë, që ishin përrreth, filluan të qajnë me të. Mirëpo kjo u përhap edhe në xhaminë e Pejgamberit alejhi selam, ndaj kur dëgjuan këtë sahabët jashtë xhamisë filluan të shqetësoheshin dhe të qanin. Ata kërkuan që të hapej dera për t'u mundësuar që të shihnin edhe një herë të fundit fytyrën e Pejgamberit (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të). Pejgamberi (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) edhe pse ishte i semure rëndë i dëgjoi zërat që thonin të hapej dera e Profetit që dukej nga xhamia, ndaj ai tha me dhembshuri tha: "**Hapni derën.**"

Në këto momentë të fundit Pejgamberi (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) iu tha sahabëve që kishte pranë: "**O shokët e mi! Ju jeni më të shenjtët dhe më të nderuarit. Pas jush, askush nuk do të hyjë në Xhennet para jush. Qëndroni të fortë në besimin tuaj dhe merrni Kur'anin si udhëzuesin tuaj."** Më pas ai tha: "**O Allah! A e plotësova misionin që Ti më ngarkovë?"** dhe i mbylli sytë. Fytyra e tij u mbulua me djersë, kërkoi prej Aliut që i ndohej pranë që ta linin të qëtë, dhe kur ata u larguan, Âisheja r.a. ju afrua dhe kërkoi këshilla nga ai (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të), i cili i tha: **"O Âishe, qëndro në qoshen tënde dhe ruaj veten!"**

Më pas, Pejgamberit filluan ti rridhnin lotët, Ummu Seleme, e shikoi dhe duke ju afrua pranë e pyeti: "O i Dërguari i Allahut, pse po qani?" Pejgamberi iu përgjigj: **"Po qaj për merhamet ndaj ummetit tim."**

Dielli po ngjitej lart, koha po afronte... Resûlullahu (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të), ndodheh i shtrirë në kraharorin e Âishe r.a., ai po kalonte momentet e tij të fundit. Më buzët e tij të shenjta po dilnin fjalët: **"Oj robërit (skllevërit) që janë nën duar tuaja, silluni me ta mirë! Vishni ata me rroba, ushqejini mirë dhe flisni me ta me butësi. Vazhdoni të falni namazin, vazhdoni me namaz! Kërkoni nga Allahu që të keni frikë nga Ai për gratë tuaja dhe robërit tuaj! O Zot! Më fal mua! Më dërgo mëshirën Tënde! Më bashko me ata që janë në shoqërinë Tënde të lartë!"**

"O Fâtima, e di kush është para derës? Ai është engjëlli i vdekjes, Azraili, ai që shkatërron gëzimet, përhap dhimbje, lë femra të veja, fëmijët jetimë, shkatërron shtëpitë dhe mbush varret, ai që sjell vdekjen. O Azraili, hyni!"
Hadith

Lotët e Fâtimës për të atin po derdheshin pa fund, dhe ajri i saj ishte i mbushur me rënkime, të cilat thyenin zemrën e Resûlullahut sallallahu aleyhi ve sellem, ndaj ai duke e parë vajtimin e vajzës së tij, e uli pranë tij dhe i tha: **"O bija ime, duro dhe bëj disa momente durim, mos qaj më, sepse kur po të dëgjojnë engjëjt që mbajnë Arshin e Allahut do të vajtojnë për ty."** Dhe duke iu lutur Allahut për durim i tha: **"O bija ime, shpirti im po largohet. Kur të thoni "Inna lillahi ve inna ileyhi raciun" do të ndjeni qetësi. Dije se për çdo sprovë ka një shpërblim."**

Pasi kishin kaluar disa çaste Pejgamberi (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) qënsronte me sytë e mbyllur, ai i hapi sytë për pak çaste dhe i tha së bijës: **"Pas kësaj, babai yt nuk do të ketë më pikëllim, sepse po largohet nga kjo botë dhe nga vendi i mundimeve."** Ndërsa Aliut r.a. i tha **"O Ali! I kam një borxh ndaj një hebreu për sa i përket një pasurie që kisha marrë për të formuar ushtrinë. Mos harro ta paguash. Sigurisht që do ta paguash dhe do të jesh i pari që do të më takosh në hovin e Kevtherit. Pas meje, do të kesh shumë vështirësi, por ruaj durimin dhe zgjedh jetën e përjetshme, duke lënë pas këtë botë."**

Atë moment i emëruar si komandant i ushtrisë Islame Usâme u kthye përsëri tek Pejgamberi alejhi selam, i cili i tha: **"O Ussame! Allahu të ndihmoftë! Shko dhe lufto!"** Usame sapo mori urdhrin nga I Dërguari i Allahut (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) u dha urdhrin shabëve për t'u nisur.[346] Pra ishte koha kur I Dërguari i Allahut (paqja, mëshira dhe shpetimi i Allahut qoftë mbi të), po kalonte momentet e fundit të jetës së tij, po merrte frymën e fundit...

Koha ishte gjithnjë e më pranë... Allahu i Lartësuar urdhëroi Azrailin: **"Shko dhe merri shpirtin të Dërguarit Tim** (paqja, mëshira dhe shpetimi i Allahut qoftë mbi të) **në formën më të bukur! Nëse ai pranon, merrja shpirtin e tij me butësi, por nëse nuk e pranon, kthehu prapa."** Azraili erdhi në formën më të bukur, si njeri, dhe qëndroi para derës së dhomës së Resûlullahut (paqja, mëshira dhe shpetimi i Allahut qoftë mbi të), duke thënë: **"Selamun alejkum, o pronarë të shtëpisë së profetësisë! A do të më lejoni të hy në dhomë? Allahu ju dhëntë mëshirë!"** Âishe r.a., e cila ishte pranë, i tha Fâtimës r.a.: "Përgjigjuni atij." Fâtima shkoi deri te dera dhe me një zë të mbushur me dhimbje tha: **"O robi i Allahut, Pejgamberi (paqja, mëshira dhe shpetimi i Allahut qoftë mbi të) është duke kaluar këtë çast në gjendjen e tij."** Azraili kërkoi përsëri leje për të hyrë. Po e njëjta përgjigje u dha. Pas herës së tretë, Azraili e përsëriti selamin dhe tha në një zë më të lartë, duke kërkuar të hynte pa vonesë. Kjo bëri që Resûlullahu, salallahu alejhi ve selam, të dëgjonte zërin e tij ndaj dhe pyeti: **"O Fâtima, kush është para derës?"** Fâtima tha: "O Resûlallah! Ka dikush te dera që kërkon të hyjë. Unë i kam dhënë përgjigje disa herë, por në thirrjen e tretë, trupi im u dridh." Atëherë Resûlullahu (paqja, mëshira dhe shpetimi i Allahut qoftë mbi të) i tha: **"O Fâtima, e di kush është para derës? Ai është engjëlli i vdekjes, Azraili, ai që shkatërron gëzimet, përhap dhimbje, lë femra të veja, fëmijët jetimë, shkatërron shtëpitë dhe mbush varret, ai që sjell vdekjen. O Azraili, hyni!"** Në atë moment, Fâtima ra në një dhimbje të papërshkrueshme dhe nga goja e saj dolën këto fjalë: "Ah, Medine, po shkatërrohesh!" Pejgamberi (paqja, mëshira dhe shpetimi i Allahut qoftë mbi të) e mbështeti dorën e Fâtimës në gjoksin e tij, mbylli sytë dhe, ata që ishin aty menduan

[346] İbni Hishâm, Sîret, II, 650; Taberî, Târih, II, 474; Suheylî, Ravd-ul-unf, VII, 542.

se shpirti i tij ishte larguar. Fâtima, e tronditur, u përkul dhe e thirri babanë e saj: "O babai im!" Pa marrë përgjigje, ajo tha: "Jeta ime është për ty, o Resûlallah! Të lutem, hap sytë, më thuaj diçka..."

Pejgamberi hapi sytë dhe, duke i fshirë lotët e saj, i tha: **"O Fâtima, ti do të jesh e para nga familja ime që do të vijë tek unë pas vdekjes."** Ajo, duke u ngushëlluar, pyeti: "O babai im, sot është dita e ndarjes. Kur do të takohem me ty sërish?" Resûlullahu (paqja, mëshira dhe shpetimi i Allahut qoftë mbi të) i tha: **"O bija ime, do të më gjesh pranë hovit të Kijametit. Unë do të jap ujë për ata që vijnë nga ummeti im."** Por Fâtima nuk u ndal dhe e pyeti: "Nëse nuk të gjej atje, çfarë të bëj?" Pejgamberi i tha: **"Do të më gjesh pranë Mizanit** (peshojës së veprave)**, atje do të lutem për shfajësimin e ummetit tim."** Ajo pyeti përsëri: "Nëse as atje nuk të gjej, o Resûlallah?" dhe ai iu përgjigj: **"Do të më gjesh pranë Siratit, atje do t'i lutem Allahut: "O Zot! Mbroje ummetin tim nga zjarri i xhehennemit."**

Aliu r.a. që ndodhej aty pranë, me një zë të mbushur me dhimbje, tha: "O Resûlallah, kur ti të dorëzosh shpirtin, kush do të të pastrojë, me çfarë do të të mbulojmë, kush do të na e falë namazin dhe kush do të të vendosë në varr?" Resûlullahu (paqja, mëshira dhe shpetimi i Allahut qoftë mbi të) i tha: **"O Ali, ti do të më pastrosh, Fadl bin Abbâsi do të derdhi ujë dhe Xhebraili do të jetë me ju. Pasi të mbaroni pastrimin, do të më veshni me këmishën time. Xhebraili do të sjellë një erë të këndshme nga Xhenneti. Pastaj, më dërgoni në xhaminë e qytetit dhe do të dilni jashtë. Sepse, i pari që do të bëjë namaz për mua është XhebrailXhi, pas tij Mikaili, pastaj Israfili dhe engjëjt do të ma falin në grupe namazin e xhenazes. Më pas, ju do të hyni dhe do të formoni rreshta. Por kini parasysh që askush të mos kalojë para meje."**[347]

Për një kohë të shkurtër në praninë e Resulullahut (paqja, mëshira dhe shpetimi i Allahut qoftë mbi të) kishte japluar heshtja, Resulullahu e prishi qetësinë duke ju drejtuar Azrailit: **"O Azraili, a ke ardhur për të më vizituar apo për të marrë shpirtin tim?"** Azraili iu përgjigj: "**Kam ardhur si mik dhe si i ngarkuar me detyrë. Allahu më ka urdhëruar të hy në praninë tënde me lejen tënde. Nëse më jep leje, unë do ta marrë shpirtin tuaj. Nëse jo, do të kthehem dhe do të shkoj tek Zoti im."** Peygamberi alejhi selam i tha: **"O Azrail! Xhebrailin ku e ke lënë?"** Azraili u përgjigj: **"Xhebrailin e kam lënë në qiellin e botës. Engjëjt janë mbledhur atje dhe po të ofrojnë ngushëllime për vdekjen tënde."** Ndërkohë, Xhebraili erdhi. Resûlullah (paqja, mëshira dhe shpetimi i Allahut qoftë mbi të) efendimiz tha: **"O vëllai im Xhebrail! Koha e largimit nga kjo botë ka ardhur. Çfarë ka për mua tek Allahu? Më jep lajmin e mirë që tua dorëzoj amanetin me qetësi."** Xhebraili i tha: **"O i dashuri i Allahut! Kam lënë hapur derën e qiellit, engjëjt janë formuar në radhë dhe po presin shpirtin tënd me dashuri."** Atëherë Peygamberi (paqja, mëshira dhe shpetimi i Allahut qoftë mbi të) tha: **"Falënderimi i takon vetëm Allahut. Më jep lajmin e mirë! Çfarë ka për mua tek Zoti im?"** Xhebraili i tha: **"O Resûlallah! Për shkak të ardhjes sate, dyert e Xhennetit janë hapur, lumenjtë e Xhennetit po rrjedhin, pemët e Xhennetit po varen, dhe huritë janë zbukuruar."** Peygamberi (paqja, mëshira dhe shpetimi i Allahut qoftë mbi të) i tha: **"Falënderimi i takon vetëm Allahut. O Xhebrail! Më jep më shumë lajme të mira!"** Xhebraili i tha: **"O Resûlallah! Ti do të jesh i pari që do të bësh shfajësim në Kijametin e madh dhe i pari që do të pranohesh**

[347] İbni Sa'd, Tabakât, II, 258; Suheylî, Ravd-ul-unf, VIII, 329; SHemseddin SHâmî, Subulu'l-Hudâ, XII, 264.

në shfajësimin." Peygamberi (paqja, mëshira dhe shpetimi i Allahut qoftë mbi të) vazhdoi ta pyeste përsëri: **"Falënderimi i takon vetëm Allahut. O Xhebrail! Më jep më shumë lajme të mira!"** Xhebraili i tha: **"O Resûlallah! Çfarë po kërkon ti?"** Atëherë, Peygamberi i tha: **"Dhembja ime më e madhe është për ummetin tim që do të mbetem pas."** Xhebraili alejhi selam i tha: "**O i dashuri i Allahut! Allahu do t'i falë mëkatet e ummetit tënd deri në ditën e Kijametit dhe do të fusë ata në Xhennet para të tjerëve."**

Më pas Peygamberi (paqja, mëshira dhe shpetimi i Allahut qoftë mbi të) i tha Xhibrilit alejhi selam se: **"Në praninë e Allahut, kam tri dëshira: E para, që ummeti im i mëkatarë të ketë shfajësim, e dyta, që Allahu të mos i ndëshkojë ata për mëkatet që kanë bërë, dhe e treta, që veprat e ummetit tim të më dërgohen çdo të enjte dhe të hënë. Nëse veprat janë të mira, unë do të lus Allahun për to; nëse janë të këqija, unë do të kërkoj shfajësim dhe do të kërkoj që ato të fshihen nga libri i veprave."** Xhebraili, përmendi se të gjitha këto dëshira të Resûlullahit (paqja, mëshira dhe shpetimi i Allahut qoftë mbi të) u pranuan nga Allahu. Atëherë, Peygamberi (paqja, mëshira dhe shpetimi i Allahut qoftë mbi të) gjeti qetësi.

Allahu i shpalli të Dërguarit të Tij (paqja, mëshira dhe shpetimi i Allahut qoftë mbi të) se: **"O i Dashuri Im! Kush ta dha këtë dashuri dhe mëshirë të madhe për ummetin tënd?"** Peygamberi (paqja, mëshira dhe shpetimi i Allahut qoftë mbi të) tha: **"Ai që më krijoi dhe më edukoi, Allahu Zoti im."** Allahu iu përgjigj: **"Për ummetin tënd, mëshira dhe dashuria Ime është edhe shumë, edhe shumë më e madhe se e jotja. Lëre ummetin tën nën mëshirën Time."** Atëherë, Peygamberi tha: **"Tani jam i qetë. O Azrail! Pëj punën tënde."**

Atëherë Azraeili, duke iu afruar të Dashurit të Krijuesit të Botërave (paqja, mëshira dhe shpetimi i Allahut qoftë mbi të) dhe filloi ti merrte shpirtin. Resûlullahu (paqja, mëshira dhe shpetimi i Allahut qoftë mbi të), ici ndodhej në sekondat e fundtit në jetën e kësaj dynjoje, ishte ishtrirë dhe duke lagur duart me ujë dhe duke i fërkuar ato në fytyrën e tij të bekuar, tha: **"La ilahe illallah! O Allah, Refik-i Ala!"** Azraili, duke filluar të merrte shpirtin e tij (paqja, mëshira dhe shpetimi i Allahut qoftë mbi të), tha: **"Po, o Resûlallah! Nuk kam marrë shpirtin e askujt ashtu si kam marrë tëndin."** Resûlullah, me frymën e tij të fundit, tha: **"O Azrail! Bëje më të vështirë këtë për mua, sepse ata janë të dobët dhe nuk mund ta durojnë."** Përfundimisht, Muhammed Mustafai alejhi salatu ve selam, i Dashuri dhe i Dërguari i Allahut tha fjalën e fundit: **"La ilahe illallah! Refik-i Ala!"** dhe shpirtin i tij u ngrit dhe arriti në nivelin më të lartë të Xhennetit.

O i Dërguari i Allahut, ndërmjetëso për ne!
Kërkojmë mbrojtjen tënde, o i Dërguari i Allahut!

Paqja dhe bekimet qofshin mbi ty, o i Dërguari i Allahut!
Paqja dhe bekimet qofshin mbi ty, o i Dashuri i Allahut!
Paqja dhe bekimet qofshin mbi ty, o Mjeshtër i të parëve dhe të fundit!

*(**Essalâtu vesselâmu alejke jâ Resûlallah!***
Essalâtu vesselâmu alejke yâ Habîballah!
Essalâtu vesselâmu alejke yâ Sejjidel evveline vel-âhirîn!)

"Besoni në mirësitë dhe dhuratat e Allahut të Lartësuar. Kapuni pas Tij dhe shpresoni prej Tij. Mos u ankohuni! I vërteti i dëmtuar është ai që mbetet pa shpërblim!"
Hadith

Xhebraili (alejhis-selam) iu drejtua të Dërguarit të Allahut(paqja, mëshira dhe shpetimi i Allahut qoftë mbi të) duke i thënë: **"Paqja qoftë mbi ty, o i Dërguari i Allahut! Synimi dhe dëshira ime ishe ti. Tani nuk do të zbres më në tokë!"** dhe kështu i dha lamtumirën. Kur shpirti i bekuar i të Dërguarit të Allahut (paqja, mëshira dhe shpetimi i Allahut qoftë mbi të) u ngjit në botën e lartë, Fatimja dhe gratë e tij të nderuara (radijallahu anhun-ne) filluan të qajnë në heshtje. Në atë çast, një zë i padukshëm u dëgjua duke thënë: **"Paqja qoftë mbi ju, o Ehl-i Bejt! Dhe mëshira dhe begatia e Allahut qoftë mbi ju!"**[348] Pastaj recitoi ajetin 185 të sures **Ali Imran**: **"Çdo shpirt do ta shijojë vdekjen! Dhe në Ditën e Gjykimit do t'ju jepen plotësisht shpërblimet tuaja!"** Më pas, ai i ngushëlloi të pranishmit duke thënë: **"Kini besim në dhuntitë dhe mirësitë e Allahut! Mbështetuni tek Ai dhe shpresoni vetëm nga Ai! Mos bërtisni! Ai që vërtet është në humbje, është ai që privohet nga shpërblimi hyjnor!"** Të gjithë dëgjuan këto fjalë dhe iu përgjigjën selamit.

Ai që fliste ishte **Hidri (alejhis-selam)**. Kur shenjat e vdekjes u shfaqën te i Dërguari i Allahut (paqja, mëshira dhe shpetimi i Allahut qoftë mbi të**), Umm-i Ejmen** i dërgoi lajm të birit, **Usame**. Kur **Usame, Omeri dhe Ebu Ubejda (radijallahu anhum)** morën këtë lajm të hidhur, u larguan nga ushtria dhe erdhën në **Xhaminë e Profetit (Mescid-i Nebevî).** Kur **Aisheja (radijallahu anha)** dhe gratë e tjera filluan të qajnë, sahabët u tronditën dhe nuk mund ta kuptonin çfarë po ndodhte. Ishin si të goditur nga rrufeja. **Aliu r.a.** mbeti i palëvizur si një trup pa jetë, **Othmani r.a.** mbeti pa fjalë, ndërsa **Ebu Bekri r.a.,** që ndodhej në shtëpi, erdhi me nxitim. Ai hyri në **dhomën e bekuar** ku ndodhej Profeti (paqja, mëshira dhe shpetimi i Allahut qoftë mbi të), i hapi fytyrën e ndritshme dhe e pa se ai tashmë kishte ndërruar jetë. Fytyra dhe trupi i tij i bekuar shkëlqenin me një nur të veçantë. **"O i Dërguar i Allahut! Edhe vdekja jote është aq e bukur sa ishte jeta jote!"** – tha ai dhe e puthi me respekt. Pastaj ia mbuloi fytyrën, i ngushëlloi të pranishmit dhe shkoi në xhami.

Në minber, ai mbajti një hutbe duke lavdëruar Allahun dhe duke dërguar salavat mbi Profetin (paqja qoftë mbi të). Më pas tha: **"Kushdo që ka besuar në Muhamedin (alejhis-selam), le ta dijë se ai ka vdekur. Por kushdo që i është përulur Allahut, Ai është i Gjallë dhe i Përjetshëm!"** Pastaj recitoi ajetin 144 të sures **Ali Imran: "Muhamedi është vetëm një i dërguar** (paqja, mëshira dhe shpetimi i Allahut qoftë mbi të)**. Edhe para tij kanë kaluar të dërguar të tjerë. Nëse ai vdes ose vritet, a do të ktheheni prapa në fenë tuaj? Ai që largohet nga feja nuk i bën asnjë dëm Allahut, por dëmton vetëm veten e tij. Ndërsa ata që qëndrojnë të palëkundur në fenë e tyre, Allahu do t'i shpërblejë."** Me këto fjalë, ai qetësoi sahabët dhe i bëri të kuptojnë realitetin e kësaj humbjeje të madhe.[349] **Trishtimi i thellë e përshkoi zemrën e çdo sahabi.** Lotët nuk pushonin, malli për të Dërguarin e Allahut (paqja, mëshira dhe shpetimi i Allahut qoftë mbi të) digjte shpirtrat e tyre si zjarr. Pas kësaj, sahabët e nderuar vendosën që udhëheqës i tyre të bëhej **Ebu Bekri r.a.**. Të gjithë i dhanë besën (biatin) dhe filluan ta ndiqnin atë si kalif.[350]

[348] İbni Sa'd, Tabakât, II, 260; Ebu'l-Fidâ, IV, 550; İbni Hacer, IV, 259.
[349] Buhariu, Fedhâilu's-Sahâbe, 5; İbni Hishâm, Sîret, II, 655; İbni Sa'd, Tabakât, II, 271; Hâkim, Mustedrek, II, 323; Suheylî, Ravdu'l-unf, IV, 443; İbni Kesîr, Sire, IV, 480.
[350] İbni Hishâm, Sîret, II, 655; Suheylî, Ravdu'l-unf, IV, 444; Taberî, Târih, II, 442.

I Dërguari i Allahut u nda nga kjo botë **në vitin e 11-të të hixhretit (632 e.s.), ditën e hënë, më 12 Rabi'ul-Evvel, para mesditës.** Në atë kohë, ai ishte **63 vjeç sipas kalendarit hënor dhe 61 vjeç sipas kalendarit diellor.**[351]

Aliu, Abbasi, Fadli bin Abbasi dhe Usame bin Zejdi u morën me larjen e trupit të tij të bekuar.[352] Gjatë larjes, **nga trupi i tij u përhap një aromë e tillë misk, që askush më parë nuk kishte ndier një aromë kaq të këndshme.** Pas kësaj, ai u la tri herë dhe u mbështoll në tri copa të reja të bardha qefini. Pastaj**, trupi i tij i bekuar u vendos në një tabut dhe u çua në xhami.** Sipas paralajmërimit të mëparshëm të Profetit (paqja qoftë mbi të), fillimisht të gjithë dolën jashtë xhamisë. Atëherë, **melekët erdhën në turma dhe falën namazin e xhenazes për të.** Kur namazi i tyre përfundoi, një zë i padukshëm u dëgjua duke thënë: **"Hyni! Falni namazin për Profetin** (paqja, mëshira dhe shpetimi i Allahut qoftë mbi të) **tuaj!"** Më pas, sahabët hynë brenda në grupe dhe falën **namazin e xhenazes për të pa imam**, duke respektuar pozitën e tij të lartë. Kjo ceremoni e madhe vazhdoi deri të **mërkurën në mbrëmje**, kur namazi i xhenazes u përfundua.

Sahabët e nderuar, për çështjen e hapjes së varrit të të Dërguarit të Allahut (paqja, mëshira dhe shpetimi i Allahut qoftë mbi të), ndoqën hadithin që Hazreti Ebu Bekri ua kujtoi: **"Profetët varrosen aty ku ua dorëzojnë shpirtin."** Prandaj, **Ebu Talha el-Ensari** e hapi varrin në formën e një **lahdi** (varr me zgavër anësore). I Dërguari i Allahut (paqja qoftë mbi të) u varros në këtë varr të bekuar **natën që lidhte të martën me të mërkurën, në mesnatë.** I fundit që doli nga varri pasi e kishte përfunduar shërbimin e tij ishte **Kusami, biri i Abbasit**. Ai tha: **"Unë isha ai që e pashë për herë të fundit fytyrën e bekuar të Resulullahut. Ai dukej sikur gjinjë lutej: 'O Zot! Umeti im! O Zot! Umeti im!'"**[353]

Atë ditë kur i Dërguari i Allahut (paqja, mëshira dhe shpetimi i Allahut qoftë mbi të) ndërroi jetë, **Abdullah bin Zejdi** u lut: **"O Zot! Këtë sy e doja vetëm për të parë fytyrën e ndritshme të të Dashurit Tënd. Tani që nuk e shoh më, ç'të bëj me të? O Zot, ma merr shikimin!"** dhe humbi shikimin.

Gjatë vdekjes së Resulullahut (paqja qoftë mbi të), halla e tij e nderuar, **Safijja bint Abdulmuttalib (radijallahu anha)**, recitoi këtë elegji:

O i Dërguari i Allahut! Ti ishe shpresa jonë,
Ti ishe ai që gjithnjë na bëje mirësi.

Asnjëherë nuk ishe prej atyre që bënin padrejtësi,
Por ishe i mëshirshëm dhe udhërrëfyes.

Ti ishe një oqean diturie që nuk përshkruhet dot,
Sot të gjithë qajnë për ty, të gjithë rënkojnë për ty.

Le të flijohet për ty gjithçka që ka qenë e imja!
Pasuria, jeta dhe gjithçka që kam qoftë flijuar për ty!

Ah, sikur të ishe ende mes nesh,
Sa të lumtur do të ishim po të qëndroje!

Por ky është urdhri i Allahut, ndaj ne themi 'durim'!
S'e dimë ç'të bëjmë, vetëm vajtojmë dhe rënkojmë!

Paqja e Allahut qoftë mbi ty, o i Dërguari i Allahut!
Allahu të lartësoftë n'Xhenetin e Adnit, o i Dërguari i Allahut!

[351] İbni Sa'd, Tabakât, II, 272; Suheylî, Ravd-ul-unf, VII, 578; Taberî, Târih, II, 441.
[352] Tirmidhiu, SHemâil-i sherîfe, 396.
[353] İbni Sa'd, Tabakât, II, 298.

Mihrabi i Shenjtë – Rruga e Bekuar / Xhamia e Profetit

Në Xhaminë e Shenjtë të të Dërguarit të Allahut (paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të), ndodhet një zonë e njohur si "Ravda-i Mutahhara" (Kopshti i Xhenetit).
Në këtë foto shfaqet mihrabi ku i dashuri ynë, Profeti Muhamed (paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të), udhëhiqte namazin si imam.
Edhe pse nuk është e dukshme në këtë foto, në të majtë ndodhet varri i bekuar i tij, i njohur si "Huxhre-i Saâdet" (Dhoma e Lumturisë).

Minberi i Shenjtë - Ravda-i Mutahhara / Xhamia e Profetit
Në këtë minber, i dashuri ynë, Pejgamberi Muhamed (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) mbante hutben e Xhumasë.
Minberi i asaj kohe kishte tre shkallë dhe ishte një metër i lartë. Në zjarrin e vitit 654 hixhri (1256 miladi), ai u dogj plotësisht. Gjatë viteve të ndryshme janë ndërtuar minberë të ndryshëm. Minberi i sotëm, i cili ka dymbëdhjetë shkallë dhe është shtatë metra i lartë, u dërgua nga Sulltan Muradi III nga Stambolli në vitin 998 hixhri (1590 miladi).

KRONOLOGJIA

Shënim: (b) tregon vitet e **Bi'set-it** (fillimi i profetësisë), (m) vitet sipas kalendarit **miladî** (diellor), dhe (h) vitet sipas kalendarit **hixhri** (hënor).

m. 570 Martesa e Abdullahut me Aminen.
- Kalimi i dritës së bekuar të të Dërguarit të Allahut në nënën e tij (Jemazil-evel / Korrik).
- Viti i begatisë.
- Vdekja e babait të të Dërguarit, Abdullah (Rexheb / Shtator).

m. 571 Ngjarja e Elefantit (Muharrem / Shkurt).
- **Lindja e Sundimtarit të Universit, Muhamedit (paqja qoftë mbi të)** (12 Rebiul-evvel, e hënë / 20 prill).
- (53 vite para hixhretit, 51 vite sipas kalendarit diellor, 55 ditë pas Ngjarjes së Elefantit).
- Dërgimi tek nëna e tij e qumështit, Halimeja (Rebiul-ahir).

m. 573 Lindja e Ebu Bekrit (radijallahu anhu).

m. 576 Kthimi i tij nga nëna e qumështit dhe dorëzimi tek nëna e tij, Amina.

m. 577 Vdekja e nënës së tij, Amina, në Ebva.
- Kujdesi i tij nga **Ummu Ejmeni** dhe dorëzimi tek gjyshi, **Abdulmuttalib**.
- Lindja e Osmanit (radijallahu anhu).

m. 579 Vdekja e gjyshit të tij, Abdulmuttalibit.
- Kalimi nën kujdesin e xhaxhait, **Ebu Talibit**.

m. 583 Udhëtimi me xhaxhanë e tij, Ebu Talibin, me karvanin tregtar drejt Shamit dhe kthimi nga Busra.
- Lindja e Omerit (radijallahu anhu).

m. 588 Udhëtimi me xhaxhain e tij, Zubejrin, drejt Jemenit.

m. 591 Udhëtimi me Ebu Bekrin në Sham.
- Pjesëmarrja në shoqatën **Hılf-ul Fudul** (Marrëveshja e Burrave Fisnikë).

m. 595 Udhëtimi në Busra me karvanin tregtar të Hadixhes.

m. 596 **Martesa me Hadixhen (radijallahu anha).**

m. 599 Lindja e Aliut (radijallahu anhu).

m. 600 Ligjërata e **Kus bin Saides** në panairin e Ukazit, ku përgëzoi ardhjen e profetësisë së Muhamedit (paqja qoftë mbi të).

m. 605 Marrja e rolit të gjykatësit për vendosjen e **Haxherul-Esvedit** gjatë

rindërtimit të Qabes.

b. 1 / m. 610 **Fillimi i shpalljes (Bi'seti):**

- Në moshën 40-vjeçare, Allahu e caktoi si të Dërguarin e Tij (17 Ramazan, e hënë).
- **Shpallja e parë në Shpellën Hira (Cebel-i Nur)** – ardhja e Xhibrilit dhe shpallja e pesë ajeteve të para nga surja **Alak** (Ramazan / Gusht).

b. 2 / m. 611 Përkohësisht, ndërprerja e shpalljes.

- Shkuarja e tij në shpella me dëshirën për të parë përsëri Xhibrilin.
- Takimi me Israfilin, i cili i mësoi disa gjëra.

b. 3 / m. 612 **Të parët që pranuan Islamin:**

- **Hadixhe, Ebu Bekri, Aliu, Zejd bin Harise** (dhe gruaja e tij Ummu Ejmen), **Osmani bin Affani, Talha bin Ubejdullah, Zubejr bin Avami, Abdurrahman bin Auf, Sad bin Ebi Vekasi (radijallahu anhum).**

b. 4 / m. 613 Fillimi i thirrjes publike në Islam, duke nisur nga të afërmit.

- Fillimi i përndjekjes dhe torturave ndaj muslimanëve nga idhujtarët.
- **Dëshmorët e parë:**
- **Jaser**, i biri **Hazreti Abdullahu**, dhe gruaja e tij **Hazreti Sumejja**.
- Lindja e **Aishes (radijallahu anha).**

b. 5 / m. 614 **Emigrimi i parë në Abisini (Habeshistan)** (Rexheb / Maj).

- Kthimi i muhaxhirëve nga Abisinia në Medinë (Shevval / Korrik).

b. 6 / m. 615 **Hamza pranon Islamin.**

- **Omeri pranon Islamin.**
- **Emigrimi i dytë në Abisini.**
- Dalja e të Dërguarit të Allahut dhe muslimanëve nga **Dârul-Erkam**.

b. 7 / m. 616 **Fillimi i bllokadës ekonomike dhe sociale** kundër muslimanëve (Muharrem).

b. 8 / m. 617 Kthimi i **Osmanit dhe bashkëshortes së tij, Rukajës**, nga Abisinia.

b. 9 / m. 618 **Mrekullia e ndarjes së hënës (Shakk'ul-Kamer)**: Me urdhrin e të Dërguarit të Allahut, hëna ndahet më dysh.

b. 10 / m. 619 **Përfundimi i bllokadës.**

- **Vdekja e Ebu Talibit** (7 Ramazan / 28 Prill).
- **Vdekja e Hadixhes** r.a. (10 Ramazan / 1 Maj).
- **Martesa e të Dërguarit me Sevde binti Zem'a** (Ramazan / Maj).
- **Udhëtimi i të Dërguarit të Allahut me Zejd bin Harisen në Taif** (Shevval / Maj).

- **Xhindët e Nusejbinës pranojnë Islamin.**
- **Kthimi i të Dërguarit nga Taifi në Mekë** (23 Dhulkade).

b. 11 / m. 620 **Mrekullia e Israsë dhe Miraxhit, shpallja e pesë namazeve ditore si obligim** (27 Rexheb).

- **Xhibrili e udhëheq të Dërguarin në namaz për dy ditë radhazi në Qabe.**
- **Takimi i Akabes** (10 Dhulhixhxhe / 17 Korrik).

b. 11 / m. 621 **Nikahu i të Dërguarit me Hazreti Aishen** (Shevval).

- **Besëlidhja e parë e Akabes** (10 Dhulhixhxhe / 6 Korrik, e Hënë).
- **Dërgimi i Mus'ab bin Umejrit në Medinë për t'i mësuar njerëzit mbi Islamin.**

b. 12 / m. 622 **"Viti i Gëzimit" (Senet-us-Surur): Shumica e popullit të Medinës pranojnë Islamin.**

- **Besëlidhja e dytë e Akabes** (12 Dhulhixhxhe / 28 Qershor, e Hënë).

b. 13 h.1/ m. 622 **Viti i 13-të i Profetësisë, Viti i 1-rë i Hixhretit, Viti 622 sipas kalendarit diellor.**

- **Fillimi i kalendarit hixhri (1 Muharrem / 16 Korrik).**
- **Viti i Lejes (Senet-ul-Izin): Jepet leja për emigrimin e muslimanëve nga Meka në Medinë.**
- **Mushrikët vendosin në Dâr-un-Nedve për të vrarë të Dërguarin e Allahut** (26 Safer / 8 Shtator).

HIXHRETI: **Dalja e të Dërguarit të Allahut dhe Ebu Bekrit r.a. drejt Shpellës Sevr** (27 Safer, e Enjte / 9 Shtator).
Nisja nga shpella Sevr drejt Medinës (1 Rebiul-Evvel, e Hënë / 13 Shtator).
Mbërritja në fshatin Kuba (8 Rebiul-Evvel, e Hënë / 20 Shtator).
Ndërtimi i Xhamisë Kuba (8-11 Rebiul-Evvel / 20-23 Shtator).
Falja e parë e namazit të xhumasë në luginën Ranuna mes Kubasë dhe Medinës (12 Rebiul-Evvel, e Premte / 24 Shtator).
Mbërritja në Medinë (12 Rebiul-Evvel, e Premte / 24 Shtator).
Mikpritja e të Dërguarit nga Ebu Ejub el-Ensari.
Fillimi i ndërtimit të Xhamisë së Profetit (Mescid-i Nebevi) (Rebiul-Evvel / Shtator).
Mbërritja e familjes së të Dërguarit në Medinë.
Fillimi i thirrjes së ezanit pesë herë në ditë.
Selman Farisiu r.a. pranon Islamin.

h.1 m. 623 **Vendosja e vëllazërisë mes Muhaxhirëve dhe Ensarëve.**
Marrëveshja e parë e shkruar – Kushtetuta e Medinës dhe shpallja e luginës së Medinës si vend i shenjtë (Ramazan / Mars).
Jepet leja për të luftuar.
Ekspedita e parë ushtarake: Serija e Hamzës në Ijës (Sif-ul-Bahr) (Ramazan / Mars).

Përfundimi i ndërtimit të Xhamisë së Profetit (Mescid-i Nebevi) (Shevval / Prill).
Krijimi i Suffas (hapësira për edukimin e muslimanëve) në Xhaminë e Profetit.
Krijimi i tregut dhe pazarit në Medinë.
Kryhet regjistrimi i parë i popullsisë muslimane.
Ekspedita e Ubejde bin Harithit – Fushata e Rabigut (Shevval / Prill).
Ekspedita e Sa'd bin Ebu Vakkasit – Serija e Harrarit (Dhulkade / Maj).
Vdekja e disa sahabëve të njohur: Es'ad bin Zurâre, Berâ bin Ma'rûr, Kulsum bin Hidm.
Vdekja e Osman bin Maz'unit dhe përcaktimi i varrezave të Xhenet-ul-Bakiut (Dhulhixhxhe / Qershor).

h.2 / m. 623-624

Profeti agjëron për herë të parë ditën e Ashures (10 Muharrem / 14 Korrik).
Ekspedita e parë ushtarake (Beteja): Beteja e Ebvâ (Veddan) (12 Safer / 15 Gusht).
Beteja e Buvat (1 Rebiul-Evvel / 2 Shtator).
Beteja e parë e Bedrit (Safevan) (Rebiul-Evvel / Shtator).
Beteja e Dhul-Ushaires (1 Xh. Evel / 31 Tetor).
Ekspedita e Abdullah bin Xhahshit në Batn-i Nahle (20 Rexheb / 17 Janar).
Nikahu i Hazreti Aliut dhe Hazreti Fatimes (Rexheb / Janar).
Ndryshimi i Kiblës nga Mesxhidi Aksa në Qabe (11 Shaban, e Martë / 7 Shkurt).
Obligimi i agjërimit të Ramazanit (Shaban / Shkurt).
Fillimi i faljes së namazit të teravisë (1 Ramazan / 26 Shkurt).
Kthimi i 33 sahabëve nga Abisinia, disa prej tyre burgosen nga mushrikët.
Beteja e Bedrit (12 Ramazan / 13 Mars).

- **Vrasja e Ebu Xhehlit.**
- **Vdekja e Rukajës r.a, vajzës së Profetit** (Ramazan / Mars).
- **Obligimi i zekatit** (Ramazan / Mars).
- **Obligimi i sadakasë së fitrit (Fitër Bajrami)** (Ramazan / Mars).
- **Falja e parë e namazit të Bajramit** (1 Shevval / 27 Mars).
- **Martesa e të Dërguarit me Aishen r.a.** (Shevval / Prill).
- **Sulmi ndaj Zeynebit gjatë rrugës nga Meka në Medinë** (fillimi i Shevvalit / Mars).

Beteja e Karkara-i Kedr (5 Shevval / 31 Mars).
Beteja e Benu Kajnukasë (15 Shevval / 10 Prill).
Beteja e Sevikut (5 Dhulkade / 29 Maj).
Martesa e Aliut me Hazreti radijallahu anhuma (Dhulhixhxhe / Maj).
Falja e parë e namazit të Kurban Bajramit (10 Dhulkixhxhe / 3 Qershor).

h. 3 / m. 624 **Vrasja e Ka'b bin Eshrefit, armikut të muslimanëve** (4 Rebiul-Evvel / 25 Gusht).
Beteja e Enmarit (Gatfan, Zi-Emr) (12 Rebiul-Evvel / 2 Shtator).
Beteja e Bahranit (Nexhran) (6 Xh. Evel / 25 Tetor).
Martesa e Osmanit me Ummu Kulthumin (Xh. Ahir).

h. 3 / m. 625 **Profeti martohet me Hafsën** (Shaban / Janar).
Lindja e Hasanit r.a. (15 Ramazan / 1 Mars).
Beteja e Uhudit (7 Shevval, e Shtunë / 23 Mars).
Beteja e Hamra-ul-Esedit (16 Shevval / 1 Prill).

h. 4 / m. 625-626 **Vrasja e Halid bin Sufjanit nga Abdullah bin Unejsi** (5 Muharrem / 17 Qershor).
Ngjarja e Recisë (Safer / Korrik).
Ngjarja e Bir-i Maunes (19 Safer / 31 Korrik).
Beteja e Benî Nadirit (Rebiul-Evvel / Gusht).
Pijet alkoolike ndalohen pjesërisht (Rebiul-Evvel / Gusht-Shtator).
Vdekja e Abdullahut, djalit të Osmanit dhe Hazreti Rukajës (Xh. Evel / Tetor).
Vdekja e Ebu Selemes (23 Xh. Ahir / 30 Nëntor).

h. 4 / m. 626 **Lindja e Husejnit** r.a. (5 Shaban / 10 Janar).
Profeti martohet me Zeyneb binti Huzeyme (Ramazan).
Profeti martohet me Ummu Selemen (Shevval, fundi i prillit / fillimi i majit).
Vdekja e Fatime binti Esedit.
Beteja e vogël e Bedrit (1 Dhulkade / 4 Prill).

h. 5 / m. 626-627 **Beteja e Zatur-Rika'** (10 Muharrem / 11 Qershor).
Beteja e Dûmetu'l-Xhendelit (25 Rebiul-Evvel / 24 Gusht).
Vdekja e Zeyneb binti Huzeime (Rebiul-Ahir / Shtator).
Ardhja e delegacionit të fisit Benî Muzeyne në Medinë pas pranimit të Islamit (Rexheb / Dhjetor).
Beteja e Benî Mustalak (Murejsi) (2 Shaban / 27 Dhjetor).
Ngjarja e shpifjes ndaj Hazreti Aishes.
Zbret ajeti i lejuar për tejmumin.

h. 5 / m. 627 **Profeti martohet me Xhuevejrije binti Haris** (Shaban).
Beteja e Hendekut (Ahzab) (Shevval / Mars).
Beteja e Benî Kurejzës (23 Dhulkade / 15 Prill).
Profeti martohet me Zeyneb binti Xhahsh (1 Dhulkade / 24 Mars).
Profeti martohet me Rejhanë binti Amr (Dhulkixhxhe / Prill-Maj).

h. 6 / m. 627 **Serija e Kurtas nga Muhammed bin Mesleme** (10 Muharrem / 1 Qershor).
Serija e Aliut kundër fisit Benî Sa'd në Fedek.
Beteja e Gabe (Zi Karde) (2 Rebiul-Evvel / 22 Korrik).
Serija e Gamres (Rebiul-Evvel).

Serija e Zî'l Kussa nga Muhammed bin Mesleme (Rebiul-Evvel).
Serija e Zî'l Kussa nga Ebu Ubejde bin Xherrah (Rebiul-Ahir / Shtator).
Serija e Xhumumit nga Zeyd bin Harise (Rebiul-Ahir).
Beteja e Benî Lihjanit (1 Xh. Evel / 18 Shtator).
Serija e Îys-Keshif nga Zeyd bin Harise (Xh. Evel).
Ebu'l-Asi pranon Islamin.
Serija e Tarf nga Zeyd bin Harise (Xh. Ahir / Tetor-Nëntor).
Serija e Vadi-ul-Kura nga Zeyd bin Harise (Rexheb / Nëntor-Dhjetor).
Ekspedita tregtare e Zeyd bin Harises në Sham (Rexheb).
Serija e Dûmetu'l-Xhendelit nga Abdurrahman bin Auf (Shaban / Dhjetor).
Serija e Medjenit nga Zeyd bin Harise (Shaban / Dhjetor).
Serija e Fedekut nga Hazreti Aliu (Shaban / Dhjetor).

h. 6 / m. 628 **Serija e Ummu Kırfes nga Zeyd bin Harise** (Ramazan / Janar).
Thatësira në Medinë dhe dalja për lutjen e shiut (Ramazan).
Serija e Ebu Rafit nga Abdullah bin Atik (Ramazan / Janar).
Serija e eksplorimit të Hajberit nga Abdullah bin Revaha (Ramazan / Shkurt).
Serija kundër Usejyr bin Zarimit nga Abdullah bin Revaha (Shevval / Shkurt).
Serija e Kurz bin Xhabir el-Fihrît (Dhulkade / Mars).
Udhëtimi për Umren (2 Dhulkade / 14 Mars).
Betimi i Ridvanit (Dhulkade / Mars-Prill).
Marrëveshja e Hudejbijes (Dhulkixhxhe / Prill).
Shpallja e Sures El-Feth.
Pranimi i Islamit nga fiset Benî Huzâa, Benî Eslem dhe Benî Hushenî.
Ndalimi përfundimtar i alkoolit.
Profeti lejon garat e deveve dhe kuajve.

h. 6 -7 m. 628 **Profeti (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) dërgon letra për ftesën në Islam** (Fund i Dhulkixhxhes - Fillim i Muharremit / Maj).

h. 7 m. 628-629 **Serija e Hasmit nga Zeyd bin Harise** (Xh. Ahir).
Negusi i Abisinisë, Eshame, pranon Islamin.
Lidhja e kurorës së Profetit me Hazreti Ummu Habiben.
Guvernatori i Egjiptit, Mukaukasi, i dërgon Profetit Marijen.
Vdekja e Ummu Ruman, nëna e Aishes (r.a.).
Ebu'l-As pranon Islamin dhe martohet përsëri me Zeynabin, bijën e Profetit (Muharrem / Maj).
Beteja e Hajberit (Fund i Muharremit - Safer / Qershor).
Përpjekja për helmimin e Profetit nga Zeyneb binti Haris.
Profeti merr si robëreshë Zeyneb binti Huyey.
Kthimi i sahabëve të mbetur në Abisini në Medinë (Safer).

Ardhja e esharijve në Medinë dhe pranimi i Islamit.
"Lejletu't-Taris": Profeti dhe sahabët flenë dhe nuk zgjohen për namazin e sabahut.
Profeti (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) martohet me Ummu Habiben.
Vdekja e Suvejbes, mëndeshës së Profetit.
Pranimi i Islamit nga Bazani, sundimtari i Jemenit (Xh. Evel / Shtator).
Mrekullia e kthimit të diellit për namazin e ikindisë të Aliut r.a..
Beteja e Vadiul-Kurasë (Xh. Ahir / Tetor).
Profeti martohet me Safije binti Huyey.
Serija e Turebes nga Omeri (Shaban / Dhjetor).
Serija e Nexhdit nga Ebu Bekri (Shaban / Dhjetor).
Serija e Fedekut/Murres nga Beshir bin Sa'd Ensari (Shaban / Dhjetor).

h. 7 / m. 629 **Serija e Mejfës nga Galib bin Abdullah Lejsi** (Ramazan / Janar).
Serija e Xhinabit nga Beshir bin Sa'd Ensari (Shevval / Shkurt).
Udhëtimi për Umre-tul-Kada (Dhulkade - Dhulkixhxhe / Mars).
Profeti (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) martohet me Meimune binti Haris (Dhulkade / Mars).

h. 8 / m. 629 **Vdekja e vajzës së Profetit, Zeyneb** r.a. (Safer).
Pranimi i Islamit nga Hâlid bin Velîd, Amr bin Âs dhe Osman bin Talha (Safer).
Serija e Kudeyd nga Gâlib bin Abdullah (Safer / Qershor).
Serija e Fedek nga Gâlib bin Abdullah (Safer / Qershor).
Beteja e Mûte (Cemâziyelevvel / Shtator).
Serija e Zât-i Selâsil nga Amr bin Âs (Cemâziyelevvel / Shtator).
Kurejshët shkelin marrëveshjen e Hudejbijes dhe Ebu Sufjan bën përpjekje për pajtim.

h. 8 / m. 630 **Profeti (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) niset për pushtimin e Mekes** (10 Ramazan / 1 Janar).
Pushtimi i Mekes (20 Ramazan, e enjte / 11 Janar).
Vizita e Profetit (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) në varrin e nënës së tij, Hazreti Âmine në Ebëa.
Shkatërrimi i idhujve në Mekë.
Beteja e Hunejn (11 Shevval / 1 Shkurt).
Takimi i Profetit (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) me motrën e tij të përvjetër, Shejmâ.
Beteja e Tâif (Shevval / Shkurt).
Ndara e plaçkës së Hunejn në Cirâne (5-18 Dhulkâde / 24 Shkurt-9 Mars).
Profeti (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) kryen Umren (19 Dhulkâde / 10 Mars).
Ndërtimi i një minberi me tre shkallë në Xhaminë e Profetit.
Lindja e djalit të Profetit, Ibrahimit (Dhulkixhje).

h. 9 / m. 630 **Profeti (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) dërgon disa përfaqësues për mbledhjen e zekatëve nga disa fiset (Muharrem / Prill-Maj).**
Serija e Uyeyne bin Hısn El-Fezârî (Muharrem).
Beteja e Tebukut (Receb / Tetor).
Serija e Dûmetu'l-Cendel nga Hâlid bin Velîd (Receb).
Shkatërrimi i xhamisë së Dırâr nga Profeti.
Vdekja e mbretit të Abisinisë, Eshame (Receb / Tetor).
Serija e Reml nga Hazreti Ebu Bekr (Shaban).
Vdekja e vajzës së Profetit, Hazreti Ummu Gulsum (Shaban).
Dërgimi i letrës së dytë nga Profeti për Herakliun për ftesën në Islam.
Senetul-vufûd (Viti i Delegatëve).
Kâ'b bin Zuheyr pranon Islamin dhe Profeti i dhuron xhubein e tij.

h. 9 / m. 631 **Vdekja e udhëheqësit të munafikëve, Abdullah bin Ubey (Dhulkâde).**
Haxhi bëhet obligim për myslimanët.
Ebu Bekr r.a. emërohet si kryetar i Haxhit (Dhulkâde - Dhulkixhje / Shkurt - Mars).
Hazreti Aliu dërgohet për të shpallur pjesën fillestare të Suret El-Berae në Mekë (Dhulkixhje / Mars).

h. 10 / m. 631-632 **Serija e Benî Hâris nga Hâlid bin Velîd (Rebî'ul-evvel / Qershor).**
Serija e Yemenit dhe Mezhicit nga Hazreti Ali (Ramazan / Dhjetor).
Vdekja e guvernatorit të Jemenit, Bâzân.
Fírûz, nipi i motrës së Necâshit, pranon Islamin.
Museyleme-tul Kezzâb shpall se është profet.

h. 10 /m. 632 **Vdekja e djalit të Profetit, Ibrahimit.**
Haxhi i Lamtumirës (Vedâ Haxhi): Profeti niset për haxh nga Medine (25 Dhulkâde / 22 Shkurt).
Profeti (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) mban fjalimin e Vedâ hutbes (9 Dhulkâde / 7 Mars).
Rrethimi i Haxhit dhe tavafi i Vedâs (14 Dhulkâde / 12 Mars).
Vdekja e Reihâne binti Amr.
Xhibril (alejhi selam) i lexon tërë Kur'anin Profetit dy herë.
Usame bin Zeyd emërohet komandant i ushtrisë që do të shkojë në Shami.
Fillimi i dhimbjeve të kokës së Profetit (26 Safer / 24 Maj, e Dielë).
Temperatura e Profetit (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) rritet dhe ai fillon të vuajë nga sëmundja e etheve (humma) (27 Safer / 25 Maj, e Hënë).
Vrasja e Esved-i Anesit, i cili pretendonte se ishte profet (8 Rebî'ul-evvel / 4 Qershor, e Enjte).

Profeti (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) e kalon udhëheqjen e namazit tek Ebu Bekri (8 Rebî'ul-evvel / 4 Qershor, pasdite - namazi i akshamit).
Profeti falet për herë të fundit, duke u udhëhequr nga Ebu Bekri (12 Rebî'ul-evvel, e Hënë - namazi i sabahut).
Vdekja e Profetit (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) (12 Rebî'ul-evvel / 8 Qershor, e Hënë, pasdite).
Ebu Bekr zgjidhet si kalif (12 Rebî'ul-evvel / 8 Qershor, e Hënë).
Profeti (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) varroset në natën e martë, duke kaluar të mërkurën (Çarshorën) pas orës 00:00.
Usame bin Zeid dërgohet për të luftuar kundër të pabesëve (16 Rebî'ul-evvel / 12 Qershor, e Premte).
Usame bin Zeid kthehet me fitore (26 Rebî'ul-âhir / 22 Korrik, e Martë).

ÇFARË JAM UNË, ÇFARË KAM!

Në këtë kopsht për mua, nuk ka as trëndafila, as lule,
Në këtë treg nuk ka as shitje, as para,
Nuk ka fuqi, as menaxhim, as pasuri, as prona,
Nuk ka as dhimbje, as kënaqësi, as ilaç, as të dashur,

Po të dija çfarë jam unë në këtë botë, çfarë kam unë?
Trupi, hir i Perëndisë, jeta, mëshirë e Mëshirueshmit!
Goja, dhuratë e Rahmanit, fjalët, dhunti e të Përjetshmit!
Trupi, ndërtim i Perëndisë, shpirti, frymë nderimi,

Forca, mirësia e fuqisë, ndjenjat, vendosje e Urtësisë,
Po të dija çfarë jam unë në këtë botë, çfarë kam unë?
Në këtë botë, vërtet, unë nuk kam asgjë,
Gjithçka është e Tij, nuk ka as shok në pronën e Tij.

Rreth kalimit në këtë botë, unë nuk kam asgjë në dorë,
Të thoni "ky është i imi", nuk ka asnjë dëshmi për këtë,
Po të dija çfarë jam unë në këtë botë, çfarë kam unë?
Ekzistenca ime është një pamje, shpirti im është një amanet,

Duke thënë "unë", është një shirk i shëmtuar ndaj Tij,
Detyra e shërbëtorit është t'i bindet Zotit,
Kur më thotë "shërbëtori Im", është një mirësia dhe dhuratë,
Po të dija çfarë jam unë në këtë botë, çfarë kam unë?

Unë jam varfëri dhe nevoja, pasuria dhe bujaria janë të Perëndisë,
(jo-njëgjë) pasuria ime, ekzistenca, jeta janë të Perëndisë.
Përjetësia, pafundësia dhe gjithashtu, zemërimi dhe pushteti janë të Perëndisë,
Në këtë botë dhe pas botës, gjithçka që shihet është e Perëndisë.
Po të dija çfarë jam unë në këtë botë, çfarë kam unë?

Të ngrënët, pirja, kënaqësitë janë nga cilësia e Ushqyesit,
Një frymëmarrje e lehtë është nga mëshira e Perëndisë.
Çdo e mirë që vjen është dhuratë e Tij.
Edhe dhurata më e madhe, (Besimi), gjithashtu është nga Ai.
Po të dija çfarë jam unë në këtë botë, çfarë kam unë?

Nëse nuk ka caktim, nuk vjen ushqimi im nga qielli dhe toka,
As nga bari, as nga mishi, në fund nga asnjë dorë.
Vjen ajo që është e caktuar, kur nuk e kisha menduar,
Asnjë e tepërt dhe as më pak nuk vjen, rroga është caktuar.
Po të dija çfarë jam unë në këtë botë, çfarë kam unë?

Natën e errët nuk mund ta bëj ditë,
Dhe as të bëj dhe të bashkoj borën me ujin, flori me ëolfram.
Nuk mund ta ndal tokën dhe ta çorientoj,
As të bëj re borë të dimrit, dhe mjegull verore.
Po të dija çfarë jam unë në këtë botë, çfarë kam unë?

Në momentin kur isha jo-ekzistues, Zoti më zgjodhi,
Ai më përgatiti ushqimin dhe më solli menjëherë në barkun e nënës.
Dërgoi engjëjt për të shërbyer dhe më bëri shërbëtor,
Duke më nxjerrë në këtë botë, më bëri një mbulesë për veten e Tij.
Po të dija çfarë jam unë në këtë botë, çfarë kam unë?

LËVIZJET E KTHIMIT NGA FEJA

> *Thuaj: Nëse e doni Allahun, më ndiqni mua, Allahu do t'ju dojë dhe do t'ju falë gjynahet tuaja. Allahu është shumë Falës, shumë Mëshirëbërës.*
> ***Ali Imran 32***

Gjatë periudhës së dërgimit të Profetit Muhamed (s.a.v.s.) për 23 vjet, shumë njerëz nga Arabia dhe vende të tjera erdhën dhe u bënë myslimanë. Ata besuan në Allahun dhe ndoqën çdo fjalë dhe veprim të Dërguarit të Tij. **(Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të).** Kur Profeti (s.a.v.s.) ndërroi jetë, në Tokë ishin më shumë se 124,000 (ndonjëherë përmendet rreth 150,000) shokë të tij (Sahabë). Pas Haxhit të lamtumirës, disa individë nga arabët filluan të shpallnin veten si profetë.

Pas vdekjes së Profetit (s.a.v.s.), lëvizjet e kthimit nga feja filluan për shkak të provokimeve të hipokritëve, hebrenjve dhe krishterëve. Këto lëvizje u përhapën dhe arritën përmasa të mëdha. I pari që e bëri këtë ishte Esved-i Anesî nga fisi Beni Ans. Emri i tij i vërtetë ishte Abhele bin Ka'b. Me disa mashtrime, ai gënjeu shumë njerëz nga populli i Jemenit. Populli i Nexhranit gjithashtu iu nënshtrua atij. Ai pushtoi San'an dhe përhapjen e trazirës e rriti. Edhe pse Profeti **(Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të)** ishte i sëmurë, ai u mor me dëmin që kishin shkaktuar këta gënjeshtarë. Vdekja e Esved-i Anesî u njoftua përmes shpalljes hyjnore. Profeti **(Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të)** e njoftoi këtë ngjarje të nesërmen duke thënë: **"Mbrëmë, gënjeshtari Esved-i Anesî u vra nga njëri nga vëllezërit tanë."**

Pas vdekjes së Profetit **(Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të)**, shokët e tij, me një mendim të përbashkët, zgjodhën Ebu Bekrin (r.a.) si kalif. Disa beduinë, të cilët dukeshin si myslimanë, por ende nuk kishin ngrohur lidhje të forta me Islamin, e panë vdekjen e Profetit si një mundësi për të refuzuar pagesën e zekatit dhe të tjera detyra fetare. Ata braktisën fenë dhe u bënë të pabesë. Disa nga shokët e Profetit (r.a.) luftuan dhe i vranë ata që u kthyen nga feja. Situata u bë kaq kritike sa që lajmet e këqija arritën nga Yemen dhe nga shumë vende të tjera. Numri i të kthyerve nga feja ishte shumë i madh, ndërsa myslimanët ishin shumë pak. Ebu Bekri (r.a.) mori vendimin të luftonte kundër të kthyerve nga feja. Ai dërgoi një ushtri kundër atyre që ishin duke sulmuar Medinën dhe, duke u ngritur natën, luftoi deri në mëngjes dhe arriti t'i mundte ata. Ai u nis për në luftë kundër të kthyerve të tjerë, duke hipur në demin e tij.

Aisha (r.a.) tha: "Kur babai im mori shpatën dhe u ngjit në deve për të luftuar kundër të kthyerve, Aliu (r.a.) shkoi tek ai, e kapën demin dhe i tha: 'O kalifi i Dërguarit të Allahut, ku po shkon? Të them çfarë të tha Profeti **(Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të)** në betejën e Uhudit. Ai të tha atëherë: **"Fute shpatën në mbështjellës, mos na diq me vdekjen tënde!"** Besoj, nëse ndodh diçka me ty, myslimanët pas teje nuk do të kenë rend.'" Shokët e Profetit e mbështetën Aliun dhe mendimin e tij. Pas kësaj, Ebu Bekri (r.a.) ktheu ushtrinë dhe dërgoi forca ushtarake kundër të kthyerve nga feja.

Pas vdekjes së Profetit Muhamed (s.a.v.s.), kalifi Ebu Bekri (r.a.) mori veprime të menjëhershme për të stabilizuar situatën. Ai fillimisht sulmoi katër fiset që ndodheshin afër Medinës dhe i ktheu ata në besim. Pastaj dërgoi forca në 11 fise të tjera. Ushtria e Ikremes, e udhëhequr nga komandanti i tij, nuk mundi të përballojë ushtrinë prej 40,000 njerëzsh të Musajlemës në Jemame. Kalifi dërgoi Halid bin Velidin për ndihmë. Halidi, pas një lufte të ashpër, i mposhti të gjithë ata dhe u

kthye në Medinë. Ai gjithashtu arriti një fitore të madhe në Jemame, ku vrau 20,000 të kthyer nga feja dhe humbi 2,000 ushtarë myslimanë.

"Nëse Ebu Bekri nuk do të ishte, pas vdekjes së Muhammedit (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të), Umeti i Muhammedit do të ishte shkatërruar!"
Ebu Hujreire

Amr bin As gjithashtu luajti një rol të madh, duke kthyer fisin e Huzâ'a në besim. Âlâ bin Hadremi udhëhoqi beteja të vështira në Bahrein dhe i mposhti të kthyerit. Huzeife, Arfexhe dhe Ikreme luftuan në Ummân dhe Bahrein dhe shkatërruan të kthyerit, duke vrarë 10,000 prej tyre. Pas këtyre fitoreve, kalifi Ebu Bekri (r.a.) dërgoi Halidin në Irak, ku ai mori 100,000 zëra tatimi dhe mundi ushtrinë iraniane të Hurmuzit. Ai gjithashtu shkatërroi një ushtri prej 30,000 njerëzish në Basra dhe vrau 70,000 armiq që erdhën për të ndihmuar. Më pas, kalifi mblodhi ushtri dhe dërgoi Ebu Ubejden në Siri, Amr bin As në Palestinë, dhe Yezid bin Ebu Sufjan si ndihmës për ta mbështetur Ebu Ubejden. Pas kësaj, kalifi mbledhi një ushtri dhe dërgoi Muavijen për të mbështetur Yezidin. Halid bin Velidi gjithashtu udhëhoqi forcat që kaluan në Siri dhe, pas disa betejash të mëdha, ata arritën të mundin ushtrinë romake në Ecnadeyn. Më vonë, në betejën e Yermukut, 46,000 ushtarë myslimanë u përballën me një ushtri prej 240,000 romakësh dhe fituan. Mbi 100,000 ushtarë romakë u vranë dhe 3,000 myslimanë u bënë shaheed. Në këtë betejë, edhe gratë myslimane morën pjesë. Heroizmi i komandantëve Halid bin Velid dhe Ikreme ishte i jashtëzakonshëm. Këto fitore u arritën falë guximit të kalifit, mençurisë dhe menaxhimit të tij të shkëlqyer.

Me vdekjen e Profetit **(Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të)**, **lëvizjet e kthimit nga feja që përfshinë gjithë Gadishullin Arabik**, u shtypën me shumë mundim nga forcat e Ebu Bekrit, i cili, përmes vendosmërisë dhe organizatës së tij, i shtypi ato brenda një viti. Omeri (r.a.) dha një ndihmë të madhe në dërgimin e ushtrisë të Usames në Siri dhe në parandalimin e këtyre ngjarjeve. Abdullah bin Suheil, përmes fjalëve të tij, e pengoi kthimin nga feja të shumë njerëzve. Ebu Duxhane gjithashtu dha një ndihmë të madhe në shtypjen e këtyre lëvizjeve. Numani bin Mukarrin dhe Halid bin Said luftuan me të kthyerit dhe shënuan shumë suksese. Kështu, u evitua një katastrofë e madhe dhe u ndalua rritja e këtij fitneje që do të minonte unitetin e Islamit.

Megjithatë, disa individë që nuk mundën të arrijnë qëllimet e tyre dhe u mundën hapur nga kalifi, u bënë pjesë e lëvizjeve fitnë më vonë, duke krijuar ndasi fetare dhe politike mes myslimanëve. Në histori, për herë të parë u përdorën termat **"irticâ" (kthim prapa)** dhe **"murted" (të kthyer nga feja)** pas këtyre ngjarjeve. Në luftën kundër të kthyerve, kontributi i Ebu Bekrit (r.a.) ishte i jashtëzakonshëm. Po të mos kishte qenë ai, kërcënimi do të kishte përfshirë të gjithë Arabinë. Aisha (r.a.) tha: "Kur shpirti i Dërguarit të Allahut (s.a.v.s.) u mor, arabët u kthyen nga feja dhe hipokrizia u rrit. Ajo që iu ngarkua babait tim, sikur të ngarkoheshin malet, do t'i shkatërronte ato!"[354]

Edhe Ebu Hureire ka thënë: "Nëse nuk do të ishte Ebu Bekri, pas vdekjes së Profetit Muhamed (s.a.v.s.), Ummeti i Muhammedit do të shuhej!"[355] Po ashtu, ai ka thënë: "Për Allahun, që nuk ka tjetër zot pos Tij, po të mos kishte qenë Ebu Bekri që mori halifatin, nuk do të kishte kush ta adhuronte Allahun!" Këtë fjalë ai e ka përsëritur tri herë. Ndërsa Ebu Rexha'ul-Utaridi thotë: "Kur hyra në Medinë, pashë

[354] İbni Hishâm, Sîret, II, 665; Suheylî, Ravdu'l-unf, IV, 474; İbni Asâkir, Tarih-i Dımeshk, XXX, 312.
[355] Suheylî, Ravd-ul-unf, IV, 467.

se njerëzit ishin mbledhur dhe një njeri po i puthte kokën një tjetri, duke i thënë: 'Unë po të bëj kurban! Po të mos ishe ti, ne do të shuheshim!' Kur e pyeta kush ishin ata, më thanë: 'Ky që po puth kokën është Ebu Bekri dhe ai që po i puth kokën është Omeri, për shkak të luftës së tij kundër të kthyerve nga feja.'"[356]

Aisha (r.a.) tregon se pas vdekjes së Profetit, shumë fisnikë arabë u kthyen nga feja. Myslimanët ishin të shqetësuar dhe të pafuqishëm, sikur të ishin goditur nga një stuhi e errët. Madje shumica e meklezëve ishin të gatshëm të ktheheshin nga feja. Atëherë, Suheil bin Amr qëndroi te dera e Kabes dhe, duke folur me forcë, i bindte meklezët të mos ktheheshin nga feja.[357] Ai u tha: "O meklezë, ju jeni të fundit që u bëtë myslimanë. Mos u bëni të parët që kthehen nga feja! Me siguri, siç tha Profeti **(Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të)**, ky mision do të përfundojë. Kam dëgjuar se ai tha: **'Unë kam qenë këtu dhe kam thënë: 'Përvec Allahut, nuk ka zot tjetër, dhe ju do të shihni se popujt arabë do të hyjnë në Islam dhe popujt jo-arabë do t'ju paguajnë taksë.' Kam dëgjuar gjithashtu se thesaret e Kiserës dhe Kaiserit do të shpenzohen për kauzën e Allahut!'"** Duke folur kështu, ai e bindte popullin e Mekës që të mos kthehej nga feja. Ai shtoi se sa do të kishte dështuar lëvizja nëse do të kishte ndodhur kjo dhe se ky mision do të vazhdonte deri në fund, derisa dielli të lindte dhe të perëndonte.

Kur fjalët e Suheil bin Amr arritën të ndalonin kthehjen nga feja, guvernatori i Mekës, Attab bin Esid, doli për të folur. Suheil bin Amr, në Luftën e Bedrit ishte ndër të burgosurit. Omeri dëshironte ta vriste atë. Atëherë, Profeti Muhamed (s.a.v.s.) i tha Omerit: **"Pse dëshiron ta vrasësh? Lëri, ndoshta Allahu do ta ngrejë atë në një pozitë që do të të pëlqejë edhe ty. Aftësia e tij për të mbajtur fjalime është gjithashtu e dëshirueshme."**[358] Kjo thënie e Profetit u realizua kur Suheil bin Amr, radijallahu anh, mbajti një fjalim që ishte i pritur dhe i pëlqyer nga të pranishmit. Kur Omeri dëgjoi fjalimin e Suheilit, ai e kujtoi fjalën e Profetit dhe, në mungesë të tij, tha: "Unë dëshmoj se ti, me të vërtetë, je Dërguar i Allahut!"[359]

[356] İbni Asâkir, Tarih-i Dımeshk, XXXXIII, 502; Sujuti, Câmi-ul Ehâdis, XXV, 300.
[357] Belâdhûrî, Ensâb, I, 304.
[358] İbni İshâk, İbni Hishâm, Sîret-i Resûl, IV, 303, 304.
[359] İbni Ebî SHeybe, Musannef, VIII, 484; Suheylî, Ravdu'l-unf, III, 100.

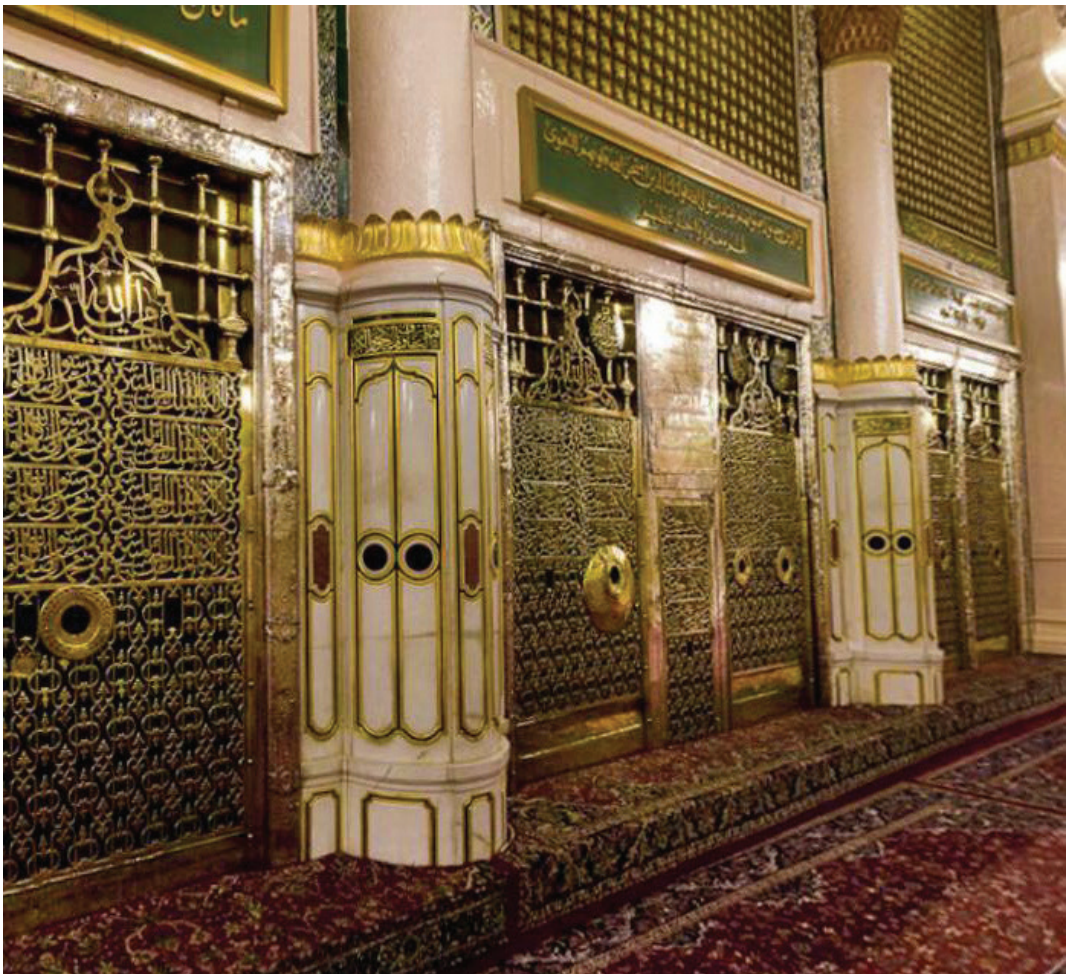

Hucre-i Saâdet / Mescidi Nebi

Profeti ynë i dashur, "aleyhissalâtu vesselâm", dhe dy sy më të shtrenjtë të myslimanëve nga shokët e tij, Ebû Bekri dhe Omeri, "radıyallahu anhumâ", varrezat e shenjta të të cilëve janë të dukshme nga ana e përparme e kabrit, përkatësisht nga drejtimi i Kiblas.

"Dëshmoj se ti, me siguri, je i Dërguari i Allahut!"
Suheil Bin Amr

Dashuria jote është shërim për çdo dhimbje, o Resulallah,
Në praninë tënde, çdo kërkesë është e mundur, o Resulallah,

Sytë që shohin dritën tënde, nuk janë si sytë e diellit apo të yjeve,
Nga drita jote, dita dhe nata janë të ndritura, o Resulallah,

Nga djersët e tua hapen trëndafila, nga fjalët e tua del mjaltë dhe sheqer,
Me ty, zemrat e sëmura shërohen, o Resulallah,

Je i dashur për mbretërit dhe shërues për të gjithë të sëmurët,
Shpëtimi yt është shërim për ata që kanë mëkate, o Resulallah,

Hëna dhe dielli, shtatë yje të tjerë, të lavdërojnë, o Resulallah,
Iblisi ka xhelozi ndaj teje dhe është shkatërruar në mashtrim,

Të doje ti, sepse Idri si është i lavdëruar, o Resulallah,
Bashkë me rojat e tua, çdo kohë është e mbushur me dritë,

Çdo kush që vjen në shtëpinë tënde, është i bekuar, o Resulallah,
Ata që janë të veshur me harir, janë të bekuar, dhe prapa teje ka ngushëllim,

Sfidat dhe vuajtjet e tua janë shenjë e besnikërisë, o Resulallah,
Jusuf-i Kenani ka shitur veten për pak gjëra të fshehura,

Për të të parë, është më e çmuar se një mijë jetë, o Resulallah,
Varri yt i bekuar është mbushur me dritë dhe është shumë i shenjtë,

Shpirti yt është i dukshëm në botët qiellore, o Resulallah,
Davit në sy ka rrobën e lavdisë dhe në shtëpinë e Halilit është begatia,

Musa ka shkopin e mrekullive, o Resulallah,
Pozita jote është si Kâbeja, e fuqishme dhe e qëndrueshme,

Dëshira ime është që të tregohem si Hamza dhe të shpëtoj nga premtimet,
Duke të lavdëruar ty është një dhuratë nga Allahu, o Resulallah.

Shejjâd Hamza

NGADALË-NGADALË!

Azraili, kur të vijë koha për ty,
Këmbët dhe duar do thyehen ngadalë.

Zoti të dhëntë besim dhe fe,
Lotët do rrjedhin ngadalë prej syve.

Një ditë, shpirti që fluturon lart,
Do lodhet një ditë, dhe pesha do vendoset.

Çdo veprim do pyetet një ditë,
A do kthehet, o Zot, goja ngadalë.

Gjithmonë ndiqeve pas dëshirave të tua, nuk pendove,
Asnjëherë nuk e falenderove çdo dhuratë.

Në fund, do arrish në këtë tokë të zezë,
Do tërhiqet dora nga bota, ngadalë.

Një gur do vendosin mbi varrin tënd,
Një grusht dhe tokë do mbulojnë kokën.

Nuk do shohësh babanë, as djali vëllain,
Rrugën e shkuar, nuk kthehet kurrë, ngadalë.

Kafirët do hedhin ujë të ngrohtë,
Do zhveshin atë trup të pasur.

Të gjithë do mësojnë për vdekjen tënde,
Miqtë do vijnë, ngadalë.

PJESA E DYTË JETA NË VARREZA

Për Sa i Përket Profetit Tonë të Nderuar, Ai Është i Gjallë Në Varrin e Tij

Dhe ata që vriten në rrugën e Allahut, asnjëherë mos i kujto të vdekur. Përkundrazi, janë të gjallë, ushqehen te Zoti i tyre.
Ali Imran 169

Profetët (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mi ta), jetojnë me një jetë që nuk e dimë, janë të gjallë në varrezat e tyre. Po ashtu, edhe shenjtorët dhe dëshmorët janë të gjallë. Nuk janë të gjallë vetëm në fjalë. Ata janë vërtet të gjallë. Në ajetin 169 të surës Âl-i Imrân thuhet: **"Mos i mendo ata që janë vrarë në rrugën e Allahut si të vdekur! Ata janë të gjallë dhe janë të furnizuar nga Zoti i tyre."** Ky ajet tregon se dëshmorët janë të gjallë. Profetët (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mi ta) janë padyshim më të lartë dhe më të nderuar se dëshmorët. Sipas dijetarëve të Islamit, çdo profet ka vdekur si dëshmor. Në sëmundjen e tij të fundit, Profeti Muhamed (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mi të) tha: **"Unë gjithmonë ndjeja dhimbjen e ushqimit që kam ngrënë në Haiber."**[360] Ky hadith tregon se Profeti (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mi të) ynë ka vdekur si një dëshmor. Për këtë arsye, siç shihet nga ky hadith, Profeti (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mi të) është gjithashtu i gjallë në varrin e tij, si të gjithë dëshmorët.

Në hadithin që është transmetuar në Buharî dhe Muslim, thuhet: "Në natën e Miraxhit, kalova pranë varrit të Musait (Paqja qoftë mbi të). Ai po lutej në këmbë."[361]Në një tjetër hadith, thuhet: "Allah i ka ndaluar dhe i ka bërë haram që toka të kalbi trupat e profetëve."[362] Kjo është e vërtetuar nga dijetarët e Islamit. Në Buharî dhe Muslim, po ashtu thuhet: "Në natën e Miraxhit, Allahu i dërgoi të gjithë profetët te Profeti ynë. Ata u falën, dhe së bashku e bënë dy rekate namaz." Ne e di më që namazi bëhet me ruku dhe sexhde. Ky lajm tregon se ata i bënë këto veprime në trupat e tyre, siç tregon edhe namazi i Musait (Paqja qoftë mbi të) në varrin e tij. Në librin "Miškat" në fund të pjesës për Miraxhin, është një hadith nga Muslimi që thotë: **"Allahu i Madhëruar ma tregoi. Musai** (alejhis-selam) **ishte duke falur namaz në këmbë, ishte i dobët. Flokët e tij nuk ishin të shpupurisur apo të varur. Ai dukej si një trim nga fisi Shen'e. Isai** (alejhis-selam) **i ngjante Urve bin Mes'ud Sekafiut."**[363] Fisi Shene është një nga fiset që gjenden në Jemen.

Ky hadith tregon se Profetët janë të gjallë pranë Zotit të tyre. Trupat e tyre janë bërë të lehta si shpirtat dhe nuk janë të trasha e të forta. Ata mund të shihen si në botën materiale, ashtu edhe në botën shpirtërore. Për këtë arsye, profetët mund të shihen si me trupin ashtu edhe me shpirtin e tyre. Në një hadith thuhet se Musa dhe Isa (paqja qoftë mbi ta) janë parë duke falur namaz. Falja e namazit është një veprim që bëhet me trup, jo me shpirt. Kur thuhet se Musa ishte **"mesatar në lartësi, trup i hollë dhe flokët e mbledhur,"** kjo tregon që ai është parë me trupin e tij, jo vetëm me shpirtin e tij.

Imam-i Bejhekî thotë: "Pasi profetët janë varrosur, shpirtrat e tyre kthehen tek trupat e tyre. Ne nuk mund t'i shohim ata, por ata bëhen të padukshëm, si engjëjt. Vetëm ata që Allahu i ka nderuar me një dhunti të tillë mund t'i shohin." Kjo është po ashtu e konfirmuar nga Imam-i Sujûtî.

[360] İbni Hishâm, Sîret, II, 337; Vâkıdî, Megâdhî, II, 678; Taberî, Târih, II, 303; İbni Kesîr, es-Sire, III, 399.
[361] SHemseddin SHâmî, Subulu'l-Hudâ, XII, 355.
[362] Nesâî, Cumâ, 5; İbni Mâce, İkâmetu's-Salât, 79; Dârimî, Salât, 206.
[363] Muslimi, Îmân, 346; İbni Sa'd, Tabakât, I, 215; Beyhekî, Delâil-un-nubuvve, II, 243; Sujuti, Câmi-ul Ehâdis, XVII, 428

"Xhennetul Baki" (Kopshti i Bakî)

Xhennet-ul Baki në Medinë është një varrezë ku ndodhen varret e mijëra shokëve të nderuar të Profetit, të cilët janë të njohur si Eshâb-ı kirâm (radıyallahu anhum). Kjo varrezë ishte një vend i shenjtë dhe i nderuar për myslimanët. Megjithatë, pas pushtimit të Medinës nga dinastia Vehhabite dhe pasardhësve të Suudit, ata kanë shkatërruar të gjitha këto varreza të bukura dhe i kanë kthyer ato në një fushë të thjeshtë, pa asnjë shenjë të mëparshme.
İmâm Hasan
İmâm Zajn al-Âbidîn
İmâm Ja'far as-Sâdiq
İmâm Muhammad Baqir
(Allahu qoftë i kënaqur me të)
Gratë e Mjeshtrit tonë, Profetit Muhamed
Hadrat Âisha
Hadrat Hafsa
Hadrat Zajnab bint Jahsh
Hadrat Sawda
Hadrat Umm Salama
Hadrat Juwayrijja
Hadrat Zajnab bint Huzeima
Hadrat Umm Habîba
Hadrat Safijja
(Allahu qoftë i kënaqur me to)
Hadrat Fâtima
(Allahu qoftë i kënaqur me to)
Hadrat Abbâs
(Allahu qoftë i kënaqur me të)
Sufjân ibn Hârith
Allahu qoftë i kënaqur me të)
(Mjeshtri ynë,
vëllai i gjirit i Profetit)
Aqîl ibn Abî Tâlib
(Allahu qoftë i kënaqur me të)
(Mjeshtri ynë, vëllai i Hadrat Aliut)
(Bijat e tjera të Mjeshtrit tonë, Profetit)
Hadrat Umm Gulthum
Hadrat Ruqajja
Hadrat Zajnab
(Allahu qoftë i kënaqur me to)
iqa
a)
ofetit)
Hazreti Aliut)

"Kush më sheh në ëndërr, është sikur më ka parë në zgjuarsi."
Hadith

Shumë njerëz kanë dëgjuar se kur jepet selam pranë varrit të Profetit (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mi të), ai i përgjigjet, dhe ka pasur raporte se të njëjtën gjë ndodh edhe për varre të tjera. Në një hadith thuhet: **"Kur më jepet selam, Allahu e kthen shpirtin tim dhe unë i përgjigjem."**[364]

Imam-i Sujûtî tha: "Profeti (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mi të) ishte i përqendruar në bukurinë e Allahut dhe kishte harruar ndjenjat e trupit të tij. Kur një mysliman i jep selam, shpirtit të tij i kthehen ndjenjat dhe ai mund të përgjigjet. Ka edhe njerëz të tjerë që, kur janë thelluar në një çështje, qoftë një çështje të botës apo të botës tjetër, nuk e dëgjojnë atë që flitet rreth tyre."

Kadi Ijad në librin e tij "Shifâ" tregon një tregim nga Sulejmani bin Suhaim, i cili thotë se një natë, në një ëndërr, pa Profetin (Paqja qoftë mbi të) dhe e pyeti: "O Resulullah! A e dini kush janë ata që ju japin selam?" Profeti iu përgjigj: "**Po, unë i di dhe përgjigjem për çdo selam që më jepet."**

Hadithet që flasin për profetët që janë të gjallë në varrezat e tyre janë të shumtë dhe forcojnë njëri-tjetrin. Për shembull, thuhet: **"Në varrin tim, unë dëgjoj selamet që thuhen për mua dhe edhe ato që thuhen larg, më shpallen."** Ky hadith është transmetuar nga Abu Bekr bin Ebi Shejbe dhe mund të gjendet në librat e gjashtë imamëve të mëdhenj të hadithit. Në një tjetër hadith nga Abdullah bin Abbas, i cili është transmetuar nga Ibn-i Ebi'd-dunja, thuhet: **"Kur dikush shkon tek varri i një të njohuri dhe i jep selam, i vdekurit e njeh atë dhe përgjigjet. Nëse dikush jep selam të panjohurëve, ata gëzohen dhe përgjigjen."**

Nëse pyetet si mundet që Profeti (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mi të) të përgjigjet për të gjithë ata që e përshëndesin në të njëjtën kohë? Si mund të ndodhë që ai përgjigjet në të gjitha qytetet e botës? një përgjigje e mundshme është si drita e diellit që ndriçon shumë qytete njëkohësisht. Ibrahim bin Bishar tregon: "Pasi kam bërë Haxh, shkova në Medinë për të vizituar varrin e Profetit (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mi të). Kam dhënë selam pranë derës së dhomës së tij dhe kam dëgjuar përgjigjen **'Vealejkesselam'**."

Një hadith tjetër thuhet: **"Pasi të vdes, unë do të kuptoj siç kam kuptuar kur kam qenë gjallë."** Një tjetër hadith thotë: **"Profetët janë të gjallë në varrezat e tyre dhe falin namaz."**[365]

Nga dijetarët e mëdhenj, Sejjid Ahmed Rifai dhe shumë shenjtarë të tjerë kanë dëgjuar përgjigjet për selamet që kanë dërguar te Resulullahu, dhe është e dokumentuar në libra të besueshëm se Ahmed Rifai u nderua duke puthur duarën e shenjtorit. Edhe Imami Sujûtî thotë në librin e tij: "Dijetarët me grada të larta i shohin profetët sikur ata nuk janë të vdekur. Të shikuarit e Musait (paqja qoftë mbi të) nga Profeti (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mi të) në varrin e tij ishte një mrekulli. Po ashtu, dijetarët i shohin ata si mrekulli. Të mos besohet në mrekulli është një pasojë e padijes."

Në një hadith të transmetuar nga Ibn-i Hibbân, Ibn-i Mâxhe dhe Ebû Davûd, thuhet: **"Lexoni shumë salavat për mua ditën e premte! Ato më shpallen."** Kur është pyetur nëse kjo ndodh edhe pas vdekjes, është thënë: **"Toka nuk i shkatërron trupat e profetëve. Kur një besimtar më dërgon salavat, një engjëll më thotë:**

[364] Ebû Dâvûd, Menâsik, 100; Ahmed bin Hanbel, Musned, II, 527; Beyhekî, Sunen, II, 245; "SHu'ab-ul-İman", IV, 101.
[365] İbni Asâkir, Tarih-i Dımeshk, XIII, 326; Suheylî, Ravdu'l-unf, I, 89; Sujuti, Câmi ul Ehâdis, XI, 43.

‘Po, nga komuniteti yt, djali i filanit ka dërguar selam dhe lutje për ty.’”[366]

Për Profetin (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mi të), kur ishte gjallë, dhe pas vdekjes, ai është një dhuratë dhe një bekim i madh për gjithë ummetin, një shkak për të mirat. Në një hadith të transmetuar nga Bekir bin Abdullah Muzeni, Profeti (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mi të) ka thënë: **"Jeta ime është më e dobishme për ju. Kur më tregoni diçka, unë do t’ju tregoj. Pas vdekjes, vdekja ime do të jetë e dobishme për ju gjithashtu. Veprat tuaja më shfaqen. Kur shoh punët tuaja të mira, unë falënderoj Allahun. Kur shoh veprat tuaja të këqija, unë kërkoj falje për ju."**

Kusem bin Abbas, i cili ishte i nderuar me shërbimin e varrosjes së Profetit, tregoi: **“Unë isha personi i fundit që e pashë fytyrën e tij të bekuar. Kur përfundoi shërbimi në varr, u largova dhe pashë që buzët e tij po lëviznin. U përkula dhe dëgjova: ‘O Zot! Populli im... O Zot! Populli im...’”**[367]

Të Shohësh Pejgamberin (alejhi selam)

Të shohim Profetin tonë (s.a.v) mund të ndodhë si në ëndërr ashtu edhe kur jemi të zgjuar. Dijetarët kanë dhënë përgjigje të ndryshme për këtë pyetje dhe shumica prej tyre kanë konfirmuar që Profeti (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mi të) është i gjallë në varrin e tij dhe mund të shihet. Kjo e vërtetohet edhe në hadithe.

Një hadith thotë: "**Kush më sheh në ëndërr, është sikur më ka parë zgjuar."**[368] Kjo nënkupton që mund ta shohim Profetin (s.a.v) jo vetëm në ëndërr, por edhe kur jemi të zgjuar. Imami Nevevi ka thënë: "Të shohësh në ëndërr është si ta shohësh atë vetë." Një tjetër hadith thotë: **"Kush më sheh në ëndërr ka parë të vërtetën, sepse shejtani nuk mund të merr formën time."**[369]

Ibrahim Lekani ka thënë se dijetarët janë në mendim të njëjtë se Profeti (s.a.v) mund të shihet në ëndërr dhe po ashtu kur jemi të zgjuar. Këtu janë disa shembuj që e vërtetojnë këtë: Një shembull është ai i Muitinuddin-i Çeshtit, i cili, kur shkonte në çdo qytet, vizitonte varrezat dhe qëndronte për një kohë. Kur ai shkoi në Mekke dhe vizitoi Kaben, pastaj udhëtoi në Medinë për të vizituar varrin e Profetit (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mi të). Një ditë, ndërsa ishte pranë varrit të Profetit (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mi të), dëgjoi një zë që thoshte: **"Thirrni Muitinuddin!"** Pas pyetjes për të pyetur se cili Muitinuddin ishte, zëri sqaroi dhe e thirri atë. **Muitinuddin-i Çeshti** iu afrua me shumë nderim dhe dëgjoi një tjetër zë nga Profeti (s.a.v) që i tha se ai duhej të shkonte në Indi për një mision dhe do të ndihmonte në përhapjen e Islamit.

Muhiddin Çeshiti kur i dëgjoi këto fjalë, u ndërrua krejtësisht. Qau dhe derdhi lot, duke lexuar salavat dhe iu afrua varrit të Dashurit të Dërguarit të Allahut (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mi të), duke qëndruar në këmbë me edhëb. Në këtë moment, dëgjoi një zë që tha**: "O Kutb i Dijetarëve! Hyni brenda!"** Profeti (p.q.m.) tha: **"Ti je shërbyes i fesë sime. Duhet të shkosh në Indi. Shko në Indi. Atje ka një qytet të quajtur Ecmir. Atje ka një prej pasardhësve të mi, një nga nipërit e mi, i quajtur Seyyid Huseyin. Ai shkoi atje me qëllimin e luftës dhe xhihadit, por tani është bërë dëshmor. Ecmiri është duke rënë në duar të jobesimtarëve.**

[366] Heysemî, Mecma’udh-dhevâid, XIII, 313; İbni Kesîr, Sire, IV, 547; İbni Sa’d, Tabakât, II, 194.
[367] İbni Sa’d, Tabakât, II, 298.
[368] Tirmidhiu, SHemâil-i sherîfe, 409.
[369] Buhariu, Ta’bir, 10; Muslimi, Ru’ya, 22; Ebû Dâvûd, Edeb, 96; Tirmidhiu, Ru’ya, 4; İbni Mâce, Ta’biru’r-Ru’ya, 4; Ahmed bin Hanbel, Musned, I, 400; İbni Ebî SHeybe, Musannef, VII, 232.

Për shkak dhe bekimin tënd, Islami do të përhapet dhe jobesimtarët do të bëhen të dobët dhe pa ndikim." Pastaj i dha një sheg dhe tha: "Shiko me kujdes këtë sheg dhe shiko ku duhet të shkosh dhe kuptojeni." Mu'inuddin-i Çeshiti, mori shegun që Profeti (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mi të), i dha dhe, siç e udhëzoi, e shqyrtoi atë dhe pa plotësisht hapësirën mes lindjes dhe perëndimit.

Ahmed Rıfai, pas haxhit, shkoi në Medinë për të vizituar varrin e nderuar të Profetit. Gjatë kësaj vizite, ai recitoi një poezi me këto vargje:

Ishem larg, për të puthur dheun e tij, o Zotëri,
Nuk mund të vij vetë, kështu që dërgova shpirtin tim si dërgues.

Tani më është dhënë mundësia të të vizitoj,
Jep duar të bekuara, që buzët e mia t'i puthin, o i Dashuri!

Pasi përfundoi poezinë, duar të bekuara të Profetit (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mi të), u shfaqën nga varri. Sejjid Ahmed Rıfai, me shumë respekt dhe nderim, puthi duar të bekuara të Profetit (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mi të), Të pranishmit, të shastisur, e panë këtë ngjarje të mrekullueshme.

"Dijetarët e hadithit, me njëzëri kanë pohuar se i Dërguari i Allahut mund të shihet në zgjuarsi ashtu siç mund të shihet në ëndërr."
İbrâhim Lekânî

Pasi puthi duar të bekuara të Profetit (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mi të), ai ra në pragun e derës së Ravda-i mutahhera. I duke qarë, ai iu lut gjithë atyre që ishin aty, duke thënë: "Kaloni mbi mua!" Kjo mrekulli u bë shumë e njohur dhe u përhap nga gojë në gojë, duke arritur deri në ditët e sotme.

Një nga dijetarët e njohur, Ibn-i Abidin, kishte një sjellje të njohur për përkushtimin ndaj fesë dhe për mrekullitë dhe tregimet që i kishin ndodhur. Gjatë çdo namazi të pesëditshëm, ai e shihte Profetin Muhamed (s.a.v.s.) gjatë leximit të Tahijjatit. Nëse nuk e shihte atë, ai e ripërsëriste namazin.

Imam-i Rabbani, i njohur si udhëheqësi i dytë i mijëvjeçarit të dytë, kishte një ngjarje të veçantë që ai e ndau. Ai tha: "Në ditët e fundit të Ramazanit, një ndjenjë shumë e bukur mbërtheu trupin tim. Isha shtrirë në shtrat dhe kisha mbyllur sytë. Papritmas, ndjeva dikë që u ul në shtratin tim. E pashë, ishte shefi i të gjithëve, i Parë dhe i Fundit. U ngrita menjëherë, dhe ai më tha: 'Kam ardhur për të të dhënë lejen për të mësuar. Askush tjetër nuk ka marrë një leje si kjo.' Kur e pashë këtë leje, ishin të shkruara shumë bekime për këtë botë dhe po ashtu shumë dhurata për botën tjetër."

Abdulkadir-i Geilani në librin e tij "Gunie", duke cituar Ibrâhim Temîmî, tregoi se Hidri a.s. i kishte dhënë këshilla të vlefshme për të parë Profetin (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mi të) në ëndërr. Ai i tha: "**Pas namazit të akshamit, qëndro vetëm dhe fal namazin evvabin deri në namazin e jatsisë. Pas kësaj, fal namazin e vitrit dhe kur të flesh, fal dy rekate dhe thuaj dhjetë herë salavatin për Profetin."**

Ai e ndoqi këtë këshillë dhe, ndërsa ishte duke lexuar salavatet, i doli një ëndërr e mrekullueshme, ku u mor dhe u çua në Xhenet. Atje pa kështjella të bëra nga ruby, zemer dhe margaritarë dhe pyetje për kush ishin ato. Më vonë, ai u takua me Profetin dhe një grup me 70 pejgamberë dhe 70 engjëj që e përshëndetën. Ai i tha

"Një person që vjen për të më vizituar dhe nuk ka asnjë qëllim tjetër, do të ketë të drejtë për ndërmjetësimin tim ditën e Kijametit."
Hadith

Profetit për këtë që i kishte thënë Hidri a.s., dhe Profeti e konfirmoi se ishte e vërtetë. Pasi pyeti se çfarë mund të merrte më shumë se çfarë kishte parë, Profeti i tha: **"Nuk ka asgjë më të madhe se sa që ti e ke parë. Ti e ke parë vendin dhe pozitën tënde në Xhenet. Ti ke ngrënë frytet e Xhenetit dhe ke pirë nga pijet e tij. Nëse dikush vepron sipas këtij veprimi, edhe nëse nuk e sheh atë që ke parë ti, do të merrë të njëjtën shpërblim."** Nëse dikush e sheh Profetin Muhamed (a.s.) në ëndërr në formën e tij të vërtetë, kjo do të thotë se ai e ka parë me të vërtetë, sepse djalli nuk mund të merret me pamjen e tij. Megjithatë, djalli mund të shfaqet në forma të tjera dhe të duket si Profeti. Për ata që nuk e njohin, është e vështirë të dallojnë se kush është ai.

Disa dijetarë kanë thënë: **"Të shohësh Profetin (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mi të) në ëndërr në një formë të ndryshme është gjithashtu një shfaqje e tij, por kjo tregon se ka mangësi në besimin e personit. Kushdo që e sheh Profetin në ëndërr në formën e tij të vërtetë dhe vdes si besimtar, do të shkojë në Xhenet."**

Ebu Hurejra ka transmetuar një hadith të Profetit (a.s.) ku thotë: **"Nëse një person e fal namazin e xhumasë natën, duke lexuar Fatiha dhe Ajet-el-Kursi një herë në çdo rekat dhe Ihlas njëzet herë, dhe pas namazit thotë 'Allahumme salli ala Muhammedin nebiiyil ummiyyi' një mijë herë, do ta shohë mua në ëndërr para se të vijë Xhuma tjetër. Të gjitha mëkatet e tij, si të kaluara dhe të ardhshme, do të falen. Xheneti është për ata që më shohin."**

Vizita në Varrin e Pejgamberit Alejhi Selam

Profeti i nderuar (a.s.) ka thënë: **"Kushdo që më viziton pas vdekjes sime, është sikur më ka vizituar kur isha i gjallë."** Një hadith tjetër, i transmetuar në librin "Mir'ât-i Medîne," thotë: **"Kushdo që më viziton varrin tim, shfajësimi im është i detyruar për të."** Ky hadith është transmetuar nga Ibn Huzejme, Bezzar, Daraqutni dhe Taberani. Një tjetër hadith i transmetuar nga Bezzar thotë: **"Kushdo që viziton varrin tim, shfajësimi im është i lejuar për të."**

Një hadith tjetër, i përfshirë në "Muslim-i Sherif" dhe "Muxhem" i Ebu Bekr bin Mekkari, thotë: **"Nëse dikush vjen për të më vizituar dhe nuk ka ndonjë qëllim tjetër, atëherë, në Ditën e Kiametit, ai ka merituar që të kem ndërmjetësim për të."** Ky hadith tregon se Profeti (a.s.) do të ndërmjetësojë për ata që shkojnë në Medinë për të vizituar varrin e tij.

Mos e braktis etikën, ky është vendi i dashurisë së Perëndisë,
Është shtëpia e shikimit hyjnor, është vendi i Mustafas!

Në qiell, hëna e re është mbajtësja e portës së paqes,
Ndërsa drita e tij është si një kandil që mbush me dritë të gjitha gjërat.

Ky është vendi i nderuar i të Dërguarit të Madhrueshëm,
Përmban shkëlqimin e Arshit të Allahut të Lartmadhëruar.

Nga drita e tij, errësira e njerëzimit u zhduk,
Dhe çdo krijesë mori dritën e saj nga shikimi i tij.

Për t'u afruar në këtë derë, është e domosdoshme të ruash etikën,
Ky është vendi i shenjtorëve, vendi i të Dërguarve!
Nebi

Në një hadith të transmetuar nga Dâre-Kutnî, thuhet: **"Kush shkon në Haxh dhe nuk më viziton mua, ai më ka lënduar."** Kjo dëshirë e Profetit (Paqja dhe lavdërimi qoftë mbi të) për t'u vizituar është për të mundësuar që ummeti i tij të fitojë shpërblime në këtë mënyrë. Prandaj, dijetarët e fikhut pas kryerjes së haxhit, do të shkonin në Medinë-n e ndritur dhe do të kryenin namaz në Xhaminë e Shenjtë. Ata do të vizitonin "Ravda-i mutahhera", Minberin e shenjtë dhe varrin e shenjtë të Profetit (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mi të), gjithashtu do të vizitonin vendet ku kalonin Sahabët dhe Tabi'inët dhe ku kishte zbritur shpallja. Ata do të kërkonin bekime nga këto vizita. Po ashtu, pasardhësit e tyre, dijetarët dhe njerëzit e shenjtë do të vazhdonin këtë traditë, duke shkuar në Medinë pas haxhit dhe duke ndjekur të njëjtën praktikë.

"Hapësira mes varrit tim dhe minberit tim është një nga kopshtet e Xhenetit. Minberi im është mbi havzin tim."
Hadith

Një nga dijetarët më të mëdhenj të Islamit, Ebû Hanîfe, ka thënë: "**Vizita e varrit të shenjtë është një adhurim që është shumë afër të qenit obligim."** Kush viziton varrin e Profetit (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mi të), duhet të thotë shumë salavate dhe dërgoni paqen, sepse është përmendur në hadith që këto salavate dhe paqe do të arrijnë tek Profeti.

Në lidhje me mënyrën e vizitës së varrit të Profetit (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mi të), është përcaktuar se kur arrini në qytetin e Medinës, duhet të dërgoni salavat dhe selam, pastaj të thoni: **"Allahumme hadha haramu nebjjike, fexh'alhu vikajeten li min-en-nâr ve emânen min-el-adhâb ve sû-il-hisâb (O Allah, ky është vendi i Profetit tënd, bëje këtë mbrojtje për mua nga zjarri, ndihmë për mua nga dënimi dhe llogaritja e keqe)."** Po ashtu, është e preferuar të bëni një abdes të pastër, të vishni rroba të pastra dhe të mbani erë të mirë, pasi këto janë shenja të nderimit dhe respektit. Kur hyni në Medinë, duhet të hyni me modestinë dhe qetësinë e duhur. Duhet të thoni: **"Bismillahi ve alâ milleti Resûlillah"** dhe pastaj të lexoni ajetin 80 të sures Isra. Më pas, duhet të thoni: **"Allahumme salli alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammed. Vagfir lî zunûbî veftah lî ebvâbe rahmetike ve fadlike."** Pas kësaj, hyni në Xhaminë e Shenjtë dhe bëni dy rekate namaz Tahijjet-ul-Mescid.

I Dërguari i dashur i Allahut falej në këtë vend. Ky është hapësira midis varrit të Pejgamberit dhe minberit të tij. Në një hadith të ndritur, është thënë: **"Hapësira mes varrit tim dhe minberit tim është një nga kopshtet e Xhenetit. Minberi im është mbi havzin tim."**[370] Më pas, duhet të bëhet sexhde për të falënderuar Allahun e Madhëruar që ka dhuruar mundësinë për të vizituar varrin e Resulullahut. Pas duasë, duhet të ngrihemi dhe t'i drejtohemi varrit të tij të ndritur, **Huxhre-i Saadet**. Me shpinën nga kibla, duhet të qëndrojmë rreth dy metra larg me respekt dhe përulësi. Nuk duhet të afrohemi më shumë se kaq. Me nënshtrim dhe devotshmëri, duhet të sillemi sikur jemi në praninë e tij të bekuar, duke respektuar urdhrin e Allahut në Kur'anin Famëlartë. Nuk duhet të humbasim qetësinë dhe përulësinë tonë. Duart nuk duhet të vendosen mbi murin e varrit të tij, por duhet të qëndrojmë me nderim dhe largësi të përshtatshme, ashtu siç është më e denjë për respektin e tij. Duhet të qëndrojmë sikur jemi në namaz, me përkushtim dhe respekt të plotë.

Pas vizitës së varrit të Profetit (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mi të), duhet të qëndroni me respekt dhe adhurim. Më pas, duhet të thoni: **"Esselâmu**

[370] Buhariu, Î'tisâm, 16; Muslimi, Hac, 588; Ahmed bin Hanbel, Musned, II, 236; Beyhekî, SHu'ab-ul-îmân, III, 491.

aleyke yâ seyyidî yâ Resûlallah! Esselâmu aleyke yâ Nebiyyallah! Esselâmu aleyke yâ Safiyyallah! Esselâmu aleyke yâ Habîballah! Esselâmu aleyke yâ Nebiyyerrahmeti! Esselâmu aleyke yâ SHefî-al ummeti! Esselâmu aleyke yâ Seyyid-el-murselîn! Esselâmu aleyke yâ Hâtemennebiyyîn!" Ky është një shenjë e nderimit të thellë dhe adhurimit të Profetit (Paqja dhe lavdërimi qoftë mbi të), si dhe një mënyrë për të shprehur respektin dhe dashurinë për të. Allahu Teala ju dhëntë shpërblimet më të larta dhe mirësinë më të madhe. Unë dëshmoj se ju e keni kryer detyrën e profetësisë, e keni dorëzuar amanetin, keni këshilluar ummetin tuaj. Deri sa vdiqët, keni luftuar në rrugën e Allahut. Allahu Teala ju dërgoftë salavat dhe selam deri në Ditën e Kiametit. O Resulullah! Ne erdhëm nga shumë vende të largëta për t'ju vizituar, për t'ju shprehur nderimin dhe për të kërkuar që të ndërmjetësoni për ne pranë Allahut. Sepse gabimet tona na kanë rënduar, mëkatet tona na kanë ngarkuar.

O Resulullah! Ju jeni si ndërmjetësues dhe si ai që pranon ndërmjetësimin. Po, Allahu Teala ka premtuar për ju pozitat më të larta në Diten e Kiametit. Po ashtu, Allahu Teala thotë në Kur'anin e lavdëruar (ajeti 64 i sures Nisâ): **"Ne dërguam çdo profet, që populli i tij të i nënshtrohej urdhërit të Allahut. Ata që bënë padrejtësi ndaj vetvetes, kur erdhën tek ti për të kërkuar falje tek Allahu dhe kur Profeti të bënte istigfar për ta, Allahu do t'i pranonte pendimin dhe do t'i fali."** Ne erdhëm te ju, por ne bëmë padrejtësi ndaj vetvetes. Po kërkojmë falje për mëkatet tona. O Resulullah! Ju jeni ndërmjetësuesi ynë tek Allahu. Ju lutemi që në Diten e Kiametit, Allahu të na ngrejë me ju dhe të na bëjë pjesë të atyre që do të vijnë tek ju pranë havzit tuaj, për të pirë nga ai ujë i shenjtë. O Resulullah! Ne kërkojmë ndërmjetësimin tuaj. Na jepni ndërmjetësim para Allahut, që të mos jemi të humbur në Diten e Kiametit dhe që të na dhurohet ndihma juaj. Kërkojmë nga Allahu që të merrni shpërblimin më të lartë dhe që të na bëni pjesë të asaj që keni premtuar. Pastaj, duhet të lexoni ajetin 10 të sures Hashr: "**O Zoti ynë! Na fal neve dhe vëllezërit tanë që janë para nesh dhe që kanë besuar! Mos na lini ndonjë urrejtje ndaj atyre që besojnë dhe të gjitha zemrat tona të jenë të pastërta! O Zoti ynë! Ti je mëshirues dhe mëshirëplotë!"** Më pas, dërgoni selam për ata që kanë dërguar selam dhe thoni: **"Esselamu aleyke ya Resulullah! Ky person kërkon që të ndërmjetësoni për të pranë Allahut. Ju lutemi që të ndërmjetësoni për të dhe për gjithë besimtarët!"** Dhe më pas, mund të lexoni shumë salavate.

Pas kësaj, shkojmë pak në drejtimin e djathtë dhe qëndrojmë në pozitat pranë kokës së Ebû Bekr-i Sıddîk r.a., duke thënë: **"Esselamu aleyke ya halîfete Resûlillah! Esselamu aleyke ya refîkahu fil-gâr! Esselamu aleyke ya emînehu alel-esrâr! Allahu Teala ju dhëntë shpërblimin më të lartë për pozitat tuaja dhe udhëzimin që i dhatë ummetit. Ju udhëzuat në rrugën e drejtë, luftuat me ata që janë larguar nga feja dhe gjithmonë ishit një mbështetje për të vërtetën. Allahu Teala ju bekoftë dhe dhëntë mëshirë!"**

Pastaj, përsëri duhet të shkoni një metër në të djathtë dhe të arrini pranë varrit të Omerit r.a. dhe të thoni: **"Esselâmu aleyke yâ Emîr-el-mu'minîn! Esselâmu aleyke yâ Muzhir-el-İslâm! Esselâmu aleyke yâ Muksir-el-esnâm! Allahu Teala ju dhëntë shpërblimin më të madh dhe mirësinë më të lartë. Gjatë jetës suaj dhe pas vdekjes, ndihmuat Islamin dhe muslimanët. U bëre mbështetje për jetimët, bëre mirë ndaj të afërmve dhe ishe një udhëheqës që i tregoi njerëzit**

rrugën e drejtë. I mblodhe punët e tyre, i pasurove të varfrit dhe shërove plagët e tyre. Paqja, mëshira dhe bekimi i Allahut qoftë mbi ju!"

"O Zoti ynë! Na fal ne dhe vëllezërit tanë paraardhës në besim dhe mos lërë aspak zili në zemrat tona ndaj atyre që besuan. O Zoti ynë! Pa dyshim, je shumë i Dhembshur, shumë Mëshirëbërës!"
Hashr 10

Më pas, për Hazret-i Ebû Bekr dhe Hazret-i Omer, thoni: **"Esselâmu aleykumâ yâ dacîay-resûlillah ve refîkayhi ve vezîreyhi ve mushîreyhi vel muâvineyni lehû alel-kıyâmi fid-dîni vel-kâimeyni ba'dehû bi-mesâlih-il-muslimîn! Allahu Teala u dhëntë juve shpërblimin më të bukur. Ne kërkojmë nga Allahu që Resûlullah të ndërmjetësojë për ne, që përpjekjet tona të pranohen, që të vdesim në fenë e Islamit dhe të ringjallemi në të, dhe në Diten e Kiametit të jemi mes atyre që janë afër Resûlullah. Ne përdorim Resûlullah si ndërmjetës për këtë."**

Pastaj, lutuni për veten, prindërit tuaj, ata që kërkojnë lutje dhe për të gjithë muslimanët. Më pas, qëndroni përballë fytyrës së shenjtë të Resûlullah (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mi të) dhe thoni: **"O Zoti ynë! Ne e dimë se Ti thua në Kur'an: 'Nuk kemi sjellë ndonjë të dërguar, përveçse (njerëzit) t'i bindeshin atij me urdhrin e Allahut. Po të vinin ata te ti në kohën kur i kishin bërë keq vetvetes e t'i kërkonin falje Allahut dhe, edhe (ti që je) i Dërguar të kërkoje falje për ta, ata do ta gjenin Allahun shumë Pendimpranues, shumë Mëshirëbërës.'[371] O Zot, ne kërkojmë që Profeti Yt të ndërmjetësojë për ne dhe të pranojë lutjet tona!"** Dhe pas kësaj, lexoni ajetin 10 nga sura Hashr: **"O Zoti ynë! Na fal neve dhe vëllezërit tanë që kanë besuar para nesh! Mos na lënë urrejtje për besimtarët në zemrat tona! O Zoti ynë! Ti je mëshirues dhe mëshirëplotë!"**

Më pas lexoni ajetet e tjera si**: "Rabbenağfir lenâ ve li-âbâ-inâ ve li-ummehâtinâ ve li-ihvâninel-lezîne sebekûne bil îmâni", "Rabbena âtinâ..." dhe "Subhâne rabbike..."** dhe kështu mbaroni vizitën te Hyrja e Shëjtë. Pastaj, drejtohuni te Ravda-i Mutahhera, që është një hapësirë katrore ndërmjet varrit të Resûlullah (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mi të) dhe minberit. Këtu mund të falni sa të doni, të luteni, të bëni dhikër dhe lavdërime për Allahun. Më pas, shkoni tek minberi dhe vendosni duarën aty ku Profeti i Dërguar (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mi të) e kishte vënë dorën e tij gjatë mbajtjes së hutbes. Atëherë falni dy rekate dhe kërkoni çfarë dëshironi nga Allahu, duke kërkuar mbrojtje nga hidhërimi i Tij dhe strehuar në mëshirën e Tij. Pastaj, vizitoni shtyllën **Hannâne**, e cila ka qënë e njohur për shprehinë e vajtimit të saj kur Resûlullah e la atë gjatë ngjitjes në minber. Më pas, vizitoni edhe shtyllën ku Ebû Lubâbe bëri pendim dhe u lidh për të kërkuar falje nga Allahu.

Në këtë periudhë, gjatë natës mund të lexoni Kur'an, bëni dhikër dhe lutje në fshehtësi dhe hapur. Pas vizitës së Resûlullahut (Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mi të), është e preferuar të shkoni në varrezën Bakî, ku mund të vizitoni varrin e Hamza dhe shumë sahabë të tjerë si Abbâsi r.a., Osmani r.a. dhe shumë të tjerë. Po ashtu, falni namaz në xhaminë Fatima r.a. në Bakî. Vizita e dëshmorëve në Uhud është gjithashtu e preferuar, duke thënë: **"Selâmun aleykum bimâ sa bertum. Feni'me ukbeddâr. Selâmun aleykum yâ ehle dâr il-kavm-il-mu'minîn ve innâ inshâallahu an karîbin bikum lâhikûn"** dhe lexoni Ayet-el-Kursi dhe suren **Ihlâs**.

[371] Nisâ: 4/64.

Ata që vizitojnë Hyrjen e Shëjtë duhet të jenë të kujdesshëm dhe të kenë mendje të pastër, pa mendime për punët e kësaj bote. Duhet të mendojnë për dritën e shenjtë të Profetit dhe lartësinë e pozitatve të tij. Vizita e Hyrjes së Shëjtë është një adhurim i nderuar dhe është e shenjtë, dhe ato që nuk e besojnë këtë, mund të dalin nga feja e Islamit. Disa dijetarë të shkollës Maliki kanë thënë se vizita është e detyrueshme, megjithatë, një konsensus i gjerë thotë se është një veprim i preferuar.

ES-SUBHU BEDÂ

Essubhu bedâ min tal'atihî.
Velleylu decâ min vefratihî.
Fâka'r rusulâ fazlan ve ulâ.
Ehda's subulâ li delâletihî.

Drita e mëngjesit erdhi nga drita e tij.
Darka u mbulua nga errësira e flokëve të tij.
Ai është më i lartë se të gjithë dërguarit, me virtytin dhe lavdinë e tij.
Ata që u udhëhoqën, e gjetën rrugën e drejtë përmes udhëzimit të tij.

Kenzul keremî mevlenni'amî.
Hâdil umemi li sheriatihî.
Ez kennesebî e'lel-hasebî.
Kullu'l-arabî fî-hizmetihî

Ai është thesari i bujarisë, dhe dhuratat e tij janë nga ky thes.
Ai është udhëheqësi i popullit të tij, që e ka sjellë te ligji i sheriatit të tij.
Përsa i përket pasurisë dhe fisnikërisë, ai ka një origjinë të nderuar.
Të gjithë arabët janë në shërbimin e tij.

Se'atishshecerû natakal hacerû.
SHukkal kamerû bi isharetihî.
Cibrilû etâ leylete esrâ.
Ver-Rabbu de'â li-hazretihi

Edhe pemët e gurët folën i me gojën e tyre.
Me shenjën e tij (mucizeve), hëna u ndanë në dysh.
Gjatë natës së Israsë, Xhibrili (p.q.m.) erdhi tek ai.
Dhe Zoti e ftoi atë në praninë e Tij.

Nâlesh-sherefâ vallâhu afâ.
Ammâ selafâ min ummetihî.
Fe Muhammedunâ huve Seyyidûna.
Fel izzulenâ bi icabetihî.

Ai arriti gradat më të larta.
Allahu (Subhanehu ve teala) gjithashtu e fali ummetin e Tij.
Muhamedi ynë (p.q.m.) është zotëria ynë.
Ne e pranuam atë, dhe nderi na takon ne.

Abdullah ibni Revâha (radıyallahu anh)

TEVESSULI ME PEJGAMBERIN TONË TË DASHUR

"(O Adem!) Ai është një Pejgamber që do të vijë nga pasardhësit e tu. Po të mos e kisha krijuar Atë, as ty dhe as pasardhësit e tu nuk do t'ju kisha krijuar. Për shkak se e more Atë si ndërmjetësues, të kam falur dhe të kam mëshiruar."
Hadith Kudsi

Pejgamberit tonë të dashur i është bërë **tevessul** (ndërmjetësim) në çdo kohë: para se të krijohej, pasi u krijua, gjatë jetës së tij në këtë botë dhe pas ndërrimit të jetës; në botën e **berzahut** (jeta në varr). Po ashtu, do të bëhet edhe në Ditën e Kiametit, në fushën e **Arasatit** dhe në **Xhenet**. **Vesileja** është çdo gjë që Allahu i Lartësuar e ka bërë shkak për afrim tek Ai dhe për plotësimin e nevojave.

Tevessuli me Resulullahun, pra marrja e Pejgamberit (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të) si ndërmjetës tek Allahu, kërkimi i ndihmës dhe shefatit të tij, është i lejuar. Kjo është diçka që e kanë bërë **Selef-i Salihun** (Sahabët, Tabi'inët dhe pasuesit e tyre), dijetarët dhe të gjithë muslimanët. Askush nga muslimanët nuk e ka parë këtë si të gabuar. Deri më sot, përveç atyre me besim të devijuar, nuk është gjetur askush që ta mohojë këtë.

Kur babai i njerëzimit, **Âdemi (alejhi selam)**, u zbrit në tokë, ai bëri tevessul me Pejgamberin tonë. Këtë e tregon vetë i Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Tij qofshin mbi të) në një hadith të tij: **"Kur Âdemi (a.s.) u nxor nga Xheneti për shkak të gabimit të tij, tha: 'O Zoti im! Më fal për hir të Muhammedit!' Allahu i Lartësuar i tha: 'O Âdem! Si e njohe Muhammedin, kur ende nuk e kam krijuar?' Âdemi (a.s.) tha: 'O Zot! Kur më krijove dhe më dhe shpirtin, i hapa sytë dhe pashë të shkruar në skajin e Arshit: 'Lâ ilâhe illallah, Muhammedun Resûlullah'. E kuptova se ai që Ti e ke bashkuar me emrin Tënd, është më i dashuri Yt.' Allahu i tha: 'E vërtetë! Më i dashuri nga krijesat e Mia është ai. Përderisa më lute në emër të tij, të kam falur.'"**[372] Në një transmetim tjetër thuhet: **"Ai është një Pejgamber që do të vijë nga pasardhësit e tu. Po të mos e krijoja atë, nuk do të të kisha krijuar as ty e as pasardhësit e tu. Meqë e more atë si ndërmjetës, të kam falur."**[373]

Një njeri i verbër shkoi tek Pejgamberi (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të) dhe i kërkoi duá që Allahu t'i kthente shikimin. I Dërguari i Allahut (s.a.s.) i tha: **"Nëse dëshiron, bëj dua për ty. Por nëse duron, kjo do të jetë më e mirë për ty." I verbri tha: "Nuk kam më fuqi të duroj. Ju lutem, bëni dua për mua!" Pejgamberi (s.a.s.) tha: "Atëherë, merr abdes dhe thuaje këtë dua!" Duaja që Pejgamberi (s.a.s.) i mësoi atij ishte: "O Allah! Unë po të lutem dhe po drejtohem tek Ti nëpërmjet Pejgamberit Tënd, Muhammedit, Pejgamberit të mëshirës**(paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të)**! O Muhammed! Unë po drejtohem me ty tek Zoti im për nevojën time, që të më plotësohet. O Allah! Pranoje ndërmjetësimin e tij për mua!"** Ky hadith dhe shumë të tjerë dëshmojnë se tevessuli me Pejgamberin (s.a.s.) është i lejuar dhe i dobishëm për besimtarët. Kur ai person e lexoi këtë dua, Allahu i Madhëruar e pranoi dhe i hapi sytë, siç e ka transmetuar dijetari i hadithit, Imami Nesai.

Në lidhje me përdorimin e Profetit (paqja qoftë mbi të) si ndërmjetës, Osman bin Hanif tregon këtë ngjarje: "Në kohën kur Osman bin Affan ishte halif, një person që kishte një shqetësim të madh u ndjente i turpëruar të paraqitej para Halifës. Prandaj, ai më tregoi mua hallin e tij. Atëherë i thashë: 'Merr abdes menjëherë! Shko

[372] Hâkim, Mustedrek, II, 672; İbni Kesîr, Sire, I, 320.
[373] Heysemî, Mecma'udh-dhevâid, VIII, 198.

në Mesxhidin e Shenjtë! Bëje këtë dua dhe kërko atë që dëshiron!' Personi bëri siç i thashë. Pas duasë, ai shkoi në vendin ku ndodhej Halifa dhe menjëherë u lejua të hynte para tij. Halifia e uli atë pranë vetes në sexhade, e dëgjoi hallin e tij dhe e pranoi kërkesën e tij. Kur ai e pa që çështja e tij u zgjidh menjëherë, i gëzuar erdhi tek unë dhe tha: 'Allahu qoftë i kënaqur me ty! Po të mos ia kishe thënë Halifës, unë nuk do të isha shpëtuar nga ky shqetësim!' Por, ai mendoi gabimisht se unë kisha folur me Halifën."

"Kushdo që pëson ndonjë dëm, le të marrë abdest të plotë dhe pastaj të falë dy rekate namaz! Më pas, le të thotë: 'O Zoti im! Të lutem Ty. Duke e bërë Pejgamberin Tënd, Muhammedin alejhi selam, i cili është mëshira për botët, ndërmjetësues, të drejtohem Ty me lutje. O Muhammed! Të marr ty si ndërmjetës te Zoti im, që Ai ta pranojë dëshirën time. O Zoti im! Bëje atë ndërmjetësues për mua.'"
Hadith

Në kohën kur Omeri ishte halife, ndodhi një thatësirë e madhe. Një nga sahabët e ndershëm, Bilal bin Harith, shkoi te varri i Profetit (paqja qoftë mbi të) dhe tha: "O i Dërguari i Allahut! Umeti yt është duke vdekur nga uria! Të lutem bëhu ndërmjetës për ne që të bjerë shi!" Atë natë, Profeti (paqja qoftë mbi të) iu shfaq në ëndërr dhe i tha: **"Shko te Halifa dhe thuaji: 'Po të dërgon selam i Dërguari i Allahut! Dil në dua për shi!'"** Dhe kur Omeri doli për të bërë lutjen për shi, menjëherë filloi të binte shi.

Allahu i Madhëruar pranon duatë për hir të robërve të Tij të dashur. Allahu ka shpallur se e do shumë Muhamedin (paqja qoftë mbi të). Prandaj, nëse dikush bën dua duke thënë: **"Allahumme innî es'eluke bi-câhi Nebiyyikel-Mustafâ** (O Allah! Të lutem për hir të pozitës së Profetit tënd të zgjedhur!)'' atëherë kjo dua nuk refuzohet. Megjithatë, për çështje të vogla të kësaj bote, nuk është e hijshme të kërkohet ndërmjetësimi i Profetit (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të)." Burhaneddin Ibrahim Maliki thotë: "Një njeri shumë i varfër dhe i uritur shkoi te varri i Profetit dhe tha: 'O i Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të)! Jam shumë i uritur!' Pas pak, një person erdhi dhe e çoi të varfrin në shtëpinë e tij, duke i dhënë ushqim. Kur i varfri tha se duaja e tij u pranua, ai personi i tha: "O vëlla! Ke udhëtuar për të vizituar Profetin (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të), larguar nga familja dhe ke përballuar vështirësi të shumta. A ishte e hijshme të kërkoje vetëm një copë bukë në këtë vend të shenjtë? Në vend të kësaj, duhej të kërkoje Xhenetin dhe begatitë e pafundme! Çdo lutje e bërë këtu nuk refuzohet!"

Ata që fitojnë nderin për të vizituar Profetin (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të), duhet të luten që ai të ndërmjetësojë për ta në Ditën e Gjykimit." Një ditë, Imam Ebu Bekr Mukri ishte në Mesxhidin e Profetit me Imam Tabarani dhe Ebu Shejh. Ata kishin kaluar disa ditë pa ngrënë dhe ishin shumë të uritur. Imam Ebu Bekr nuk mundi të duronte më dhe tha: "O i Dërguari i Allahut! Jam shumë i uritur!" Pastaj, u tërhoq në një qoshe të xhamisë. Papritur, një njeri nga familja e Profetit erdhi me dy shërbëtorë dhe tha: "O vëllezërit e mi! E dëgjuam që kërkuat ndihmë nga i Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të) për shkak të urisë. Ai më urdhëroi t'ju ushqej." Ata e hëngrën ushqimin që ai solli dhe mbetën të ngopur. Pastaj, ai u largua duke u lënë atyre edhe ushqim të tepërt." Dijetari i njohur islam Ebu Abdullah ibn Nu'man Merrakushi Tilimsani (viti 683 hixhri / 1284 miladi), në librin e tij të vlefshëm "Misbah-uz-Zulam", tregon për qindra myslimanë që e kanë përdorur Profetin (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të) si ndërmjetës dhe kanë arritur dëshirat e tyre përmes duasë. Një nga këta njerëz ishte Muhamed bin Munkedir. Ai tregon: "Një njeri i kishte lënë babait tim tetëdhjetë monedha ari dhe kishte shkuar në xhihad, duke thënë: 'Ruaji këto! Mund t'ia japësh dikujt që është në nevojë.'

Një ditë, Medinëja u përball me një thatësirë të rëndë dhe babai im i dha të gjitha monedhat të varfërve. Pas ca kohësh, pronari i monedhave u kthye dhe i kërkoi ato. Babai im i tha: 'Kthehu nesër!' Pastaj shkoi te varri i Profetit (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të) dhe iu lut gjithë natën. Pas mesnatës, një njeri erdhi dhe i tha: 'Zgjate dorën!' Ai i dha një qese me monedha ari dhe u zhduk. Kur babai im i numëroi, ato ishin saktësisht tetëdhjetë. Pastaj shkoi dhe ia dorëzoi pronarit të tyre." Ebu Abdullah Tilimsani gjithashtu tregon për një ngjarje që i kishte ndodhur atij: "Në vitin 637 hixhri (1239 miladi), u nisëm nga Kalaja Sader me një grup të zgjedhur njerëzish. Një burrë na udhëzonte. Pas njëfarë kohe, na mbaroi uji dhe filluam të kërkojmë për ujë. Unë u largova për të përmbushur një nevojë personale dhe në atë moment ndjeva një përgjumje të madhe. Mendova se shokët do të më zgjonin kur të niseshim përsëri, kështu që vendosa kokën përtokë dhe rashë në gjumë. Kur u zgjova, e gjeta veten tërësisht vetëm në mes të shkretëtirës. Shokët e mi më kishin harruar dhe ishin larguar. Më kapi një frikë e madhe nga vetmia. Fillova të ecja pa drejtim në mes të shkretëtirës, pa ditur se ku ndodhesha apo nga duhej të shkoja. Përreth kishte vetëm rërë të pafundme. Pas pak, qielli u errësua. Nuk kishte asnjë gjurmë nga karvani me të cilin po udhëtoja. Unë isha i vetëm në errësirën e natës. Frika ime u bë edhe më e madhe. Në panik, fillova të ecja edhe më shpejt. Pas njëfarë kohe, u ndjeva jashtëzakonisht i etur, i lodhur dhe i rraskapitur, derisa rashë përtokë. Kisha humbur çdo shpresë për jetën dhe ndjeja se vdekja po afrohej. Ishte një dhimbje dhe vuajtje e papërshkrueshme. Papritur, m'u kujtua diçka! Në mes të errësirës së natës, me gjithë fuqinë që më kishte mbetur, me sinqeritet dhe përulësi, për herë të fundit thirra: 'O i Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të)! Më ndihmo! Me lejen e Allahut, kërkoj ndihmën tënde!' Sapo e përfundova këtë lutje, dëgjova një zë që më thërriste. Shikova nga erdhi zëri dhe pashë një njeri që ndriçonte në errësirën e natës. Ishte i veshur me rroba të bardha dhe rrezatonte një dritë të mrekullueshme. Nuk e kisha parë kurrë më parë një njeri si ai. Ai erdhi afër meje, më kapi dorën. Në atë çast, lodhja dhe etja ime u zhdukën plotësisht. U ndjeva si i rilindur. Një ndjenjë dashurie e madhe më pushtoi për atë njeri. Eci me të dorë për dore për një kohë. Ishte një nga momentet më të ëmbla të jetës sime. Kur kaluam një kodër rëre, pashë dritat e karvanit tim dhe dëgjova zërat e shokëve të mi. Ne u afruam drejt tyre. Kafsha ime e ngarkuar, e cila kishte mbetur pas karvanit, papritur u shfaq para meje dhe ndaloi. Kur e pashë, bërtita nga gëzimi. Në atë moment, njeriu që më kishte shoqëruar, e tërhoqi dorën e tij nga e imja. Pastaj më ndihmoi të hipja mbi kafshën time dhe më tha: **'Ne nuk e lëmë kurrë pa përgjigje atë që kërkon ndihmën tonë.'** Më pas, ai u kthye dhe u largua. Vetëm atëherë e kuptova se ai ishte vetë i Dërguari i Allahut, Muhamedi (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të)! Teksa largohej, pashë që drita e tij ngrihej drejt qiellit. Kur u zhduk nga sytë e mi, mendova me vete: 'Si nuk ia putha dorën dhe këmbët të Dërguarit të Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të)?!' Më kaploi një ndjenjë keqardhjeje e madhe, por tashmë ishte tepër vonë..."

Një tjetër ngjarje e nghjashme është edhe ngjarja e Ebu'l-Hajr Akta'i cili kishte mbetur pa ngrënë për pesë ditë në Medinë. Ai shkoi pranë dhomës së bekuar të Profetit (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të) dhe i dha selam. Më pas, i tregoi se ishte i uritur dhe u tërhoq mënjanë për të fjetur. Në ëndërr, e pa të Dërguarin e Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të) që po vinte, i shoqëruar nga Ebu Bekri në të djathtë, Omeri në të majtë dhe Aliu përpara tij. Aliu iu afrua dhe i tha: "O Ebu'l-Hajr! Pse po rri i shtrirë? Profeti po vjen!" Ai u

ngrit menjëherë. Kur i Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të) arriti tek ai, i dha një bukë të madhe. Ebu'l-Hajri thotë: "Isha aq i uritur, saqë fillova të haja menjëherë. Kur e kisha ngrënë gjysmën e bukës, u zgjova dhe, për habinë time, e gjeta gjysmën tjetër në dorën time!" Kjo pjesë tregon disa ngjarje të mrekullueshme dhe përvoja shpirtërore që kanë pasur disa njerëz të devotshëm në lidhje me të Dërguarin e Allahut, Muhammedin (paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të).

"Nëse ata që kanë bërë padrejtësi ndaj vetes së tyre vijnë tek ti dhe kërkojnë falje nga Allahu, dhe i Dërguari lutet për ta, ata do ta gjejnë Allahun të mëshirshëm dhe falës."
Nisa 64

Në librin Misbâh-uz-Zulâm tregohet: Ahmed bin Muhammed Sofî thotë: "Në shkretëtirat e Hixhazit nuk më mbeti më fuqi. Arrita në Medinë. Pranë Huxhre-i Saadet (Varrit të Bekuar të Profetit) i dhashë selam të Dërguarit të Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të) dhe u ula diku mënjanë e rashë në gjumë. Në ëndërr më doli Profeti dhe më tha: **"Ahmed, ke ardhur? Hape pëllëmbën!"** Unë hapa dorën dhe ai ma mbushi me ar. Kur u zgjova, e pashë se duart e mia ishin plot me ar." Imam Semhudi gjithashtu tregon një ngjarje në librin e tij "Historia e Medinës": "E humba çelësin e shtëpisë sime dhe nuk mund ta gjeja. Iu drejtova Huxhre-i Saadet dhe thashë: 'O i Dërguari i Allahut! E kam humbur çelësin dhe nuk mund të shkoj në shtëpi.' Në atë moment, një fëmijë erdhi drejt meje dhe më tregoi një çelës duke më pyetur: 'E kam gjetur këtë çelës, a është i juaji?'" Kilisli Mustafa Ishkî Efendi, në librin e tij Mevârid-i Mecîdiyye, tregon: "Ndenja në Mekë për njëzet vjet. Në vitin 1247 hixhri (1831 pas Krishtit), pata mbledhur gjashtëdhjetë monedha ari dhe së bashku me familjen time u nisa për në Medinë. Por gjatë rrugës, paratë më mbaruan. Qëndrova mysafir tek një mik dhe shkova tek Huxhre-i Saadet për të kërkuar ndihmë nga i Dërguari i Allahut(paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të). Pas tre ditësh, një njeri erdhi në shtëpinë ku po qëndroja dhe më tha: 'Kam marrë me qira një shtëpi për ju.' Ai e pagoi qiranë për një vit të tërë dhe bëri që gjërat e mia të transferoheshin atje. Disa muaj më vonë, rashë në shtrat nga një sëmundje dhe qëndrova i sëmurë për një muaj të tërë. Nuk na kishte mbetur asgjë për të ngrënë. Një ditë, dola në çatinë e shtëpisë dhe u drejtova kâh varri i të Dërguarit të Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të), duke dashur t'i lutesha për ndihmë. Por kur ngrita duart, më erdhi turp të kërkoja diçka materiale. U ktheva në dhomën time pa thënë asgjë.

Të nesërmen, një person erdhi dhe më dha një qese me ar, duke më thënë: 'Filani ta ka dërguar këtë si dhuratë.' Me atë para, gjendja jonë ekonomike u përmirësua, por unë ende nuk isha shëruar. Kështu që shkova përsëri tek Huxhre-i Saadet dhe kërkova shërim nga Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të). Kur dola nga xhamia dhe u ktheva në shtëpi, pashë se nuk kisha më asnjë shenjë sëmundjeje. Për disa ditë dola jashtë me një bastun, që njerëzit të mos e vërenin shërimin e menjëhershëm. Por paratë përsëri mbaruan. Në errësirë lashë familjen time dhe shkova në Xhaminë e Profetit për të kërkuar ndihmë. Pas namazit të jacisë, iu drejtova të Dërguarit të Allahut dhe i tregova për gjendjen time. Ndërsa kthehesha, një njeri i panjohur më ndaloi dhe më dha një qese. Brenda saj kishte dyzet e nëntë monedha ari, secila e vlefshme nëntë kurush. Me ato para bleva qirinjtë dhe gjërat e nevojshme dhe u ktheva në shtëpi."

Në librin Shakâjik-i Nu'mânijje, në vëllimin e dytë, thuhet: Shejh-ul-Islami i parë i Perandorisë Osmane dhe dijetari i madh islam Mevlana Shemseddin Muhammed

bin Hamza Fenari humbi shikimin nga një sëmundje e syve. Një natë, e pa në ëndërr të Dërguarin e Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të), i cili i tha: **"Të komentosh suren Taha."** Ai u përgjigj: "O i Dërguar i Allahut, nuk jam i aftë ta komentoj Kuranin në prani tënde, për më tepër, nuk mund të shoh." Atëherë, Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të), si shëruesi i profetëve, nxori një copë pambuku nga rrobat e tij, e njomi me pështymën e tij të bekuar dhe ia vendosi mbi sytë. Kur Molla Fenari u zgjua, e gjeti pambukun mbi sytë e tij. E hoqi dhe pa që shikimi i tij ishte kthyer. Ai falënderoi dhe lavdëroi Allahun. Pambukun e ruajti dhe e kishte lënë si amanet që t'ia vendosnin mbi sytë kur të vdiste. Kjo amanet u përmbush pas vdekjes së tij në vitin 1431, në Bursa.

Një herë, halifi abasid Ebu Xha'fer Mansur ishte duke biseduar me Imam Malikun në Xhaminë e Profetit. Imam Maliku i tha atij: "O Mansur! Ky është Mescid-i Saadet! Fol me zë të ulët! Allahu i Madhëruar, në suren Huxhurat, qorton ata që ngritën zërin mbi zërin e Profetit (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të), duke thënë: ''**Mos ngrini zërin tuaj mbi zërin e të Dërguarit të Allahut!''**[374] Ndërsa në një tjetër ajet, Allahu ''**lavdëron ata që flasin me respekt pranë Profetit.''**[375]

Mansuri e uli kokën me përulësi dhe pyeti: "A duhet të qëndroj i kthyer nga Kibla, apo drejt Varrit të Bekuar?" Imam Maliku iu përgjigj: "Mos i kthe shpinën Profetit! Në Ditën e Gjykimit, ai do të jetë ndërmjetësi yt dhe i babait tënd, Ademit. Qëndro i kthyer nga varri i tij dhe lutu për ndërmjetësinë e tij." Pastaj recitoi ajetin nga sura Nisa që thotë: **'Nëse ata që kanë bërë padrejtësi ndaj vetes së tyre vijnë tek ti dhe kërkojnë falje nga Allahu, dhe i Dërguari lutet për ta, ata do ta gjejnë Allahun të mëshirshëm dhe falës.'** Kur dëgjoi këtë ajet, Mansuri u ngrit dhe u drejtua nga Huxhre-i Saadet, duke u lutur: "**O Zot! Unë kam ardhur në praninë e të Dërguarit tënd, siç e përshkruan ky ajet. O i Dërguari i Allahut! Të marr si ndërmjetës dhe lutem që Allahu të më falë!"** Ai qëndroi me fytyrë nga varri i Profetit (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të) dhe u lut.

Një burrë nga një fshat i Anadollit jetonte në Medinë prej vitesh. Një ditë u sëmur dhe i erdhi dëshira për ajran. Mendoi: "Sikur të isha në fshatin tim, do të kisha pirë ajran." Atë natë, Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të) iu shfaq Shejh-ul-Haremit dhe i tha: "Lëshoje nga detyra atë person!" Shejh-ul-Haremi iu përgjigj: "O i Dërguari i Allahut, ai është një shërbëtor i devotshëm!" Por Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të) i tha: **"Thuaji të kthehet në fshatin e tij dhe të pijë ajran."** Të nesërmen, kjo urdhër iu dha burrit dhe ai u kthye në vendlindjen e tij.

Ty je imani në zemrën e besimtarit që të do,

Ai nuk ka kurrë brengë, ti je ilaçi i çdo halli,

Ai pret shefatin tënd, ti je urdhri i zemrës së tij,

Patjetër do të arrijë tek ti, o i Dërguari i Allahut!

Rëndësia dhe Vlera e Sjelljes së Salavateve për Resulullahun

Kur përmendet, dëgjohet apo shkruhet emri i të Dërguarit të Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të), është një prej detyrave tona më të rëndësishme ta nderojmë dhe respektojmë atë duke i sjellë **salavate të shenjta**. Në Kur'anin Famëlartë, në suren Ahzab, ajeti 56, thuhet: **"Vërtet, Allahu dhe melekët e Tij**

[374] Huxhurât: 49/2.
[375] Huxhurât: 49/3.

"Kur dikush nga umeti yt të të dërgojë një salavat, Allahu i Lartësuar do t'i dërgojë atij në këmbim dhjetë salavate."
Hadith

i dërgojnë salavate Profetit. O ju që keni besuar! Edhe ju dërgojini atij salavate dhe përshëndeteni atë me nënshtrim të sinqertë!" Dijetarët e tefsirit kanë shpjeguar se fjala **"salat"** në këtë ajet ka disa kuptime: nga **Allahu** është **mëshirë**, nga **melekët** është **lutje për falje**, dhe nga **besimtarët** është **lutje dhe përshëndetje**. Të gjithë dijetarët islamë janë të një mendjeje se sjellja e salavateve të paktën një herë në jetë është **obligim (farz)**, ndërsa sa herë që dëgjojmë, lexojmë ose shkruajmë emrin e Profetit, është **e domosdoshme (vaxhib)** të sjellim të paktën një salavat. Të përsërituritit e tyre është **e pëlqyeshme (mustehab)** dhe sjell shumë shpërblime.

Një person që kërkon diçka nga Allahu, duhet të fillojë lutjen e tij me **lavdërim dhe falënderim për Allahun**, pastaj të dërgojë **salavate për të Dërguarin e Tij** (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të). Lutjet që fillojnë dhe përfundojnë me salavat kanë më shumë gjasa të pranohen. **Ebu Talha** transmeton: *"Hyrra në dhomën e të Dërguarit të Allahut dhe e pashë më të gëzuar se kurrë më parë. E pyeta për arsyen, dhe ai tha**: 'Si të mos gëzohem? Xhibrili (alejhi selam) sapo më solli një lajm të mirë nga Allahu i Lartësuar. Ai tha: 'Kur dikush nga umeti yt të të dërgojë një salavat, Allahu i Lartësuar do t'i dërgojë atij në këmbim dhjetë salavate.'"***[376]

Profeti Muhamed (sallallahu alejhi ue selem) ka thënë: **"Ai që dëgjon emrin tim dhe nuk më dërgon salavat, le të poshtërohet!" "Ai që dëgjon emrin tim dhe nuk më përshëndet me salavat, është njeriu më koprrac."** Sahabët e pyetën Profetin: **"Si t'i sjellim salavate?"** Ai tha: ***"Thoni: Allahumme salli ala Muhammedin ve ezvaxhihi ve dhurrijjetihi kema sallejte ala Ibrahime ve barik ala Muhammedin ve ezvaxhihi ve dhurrijjetihi kema barekte ala Ibrahime inneke hamidun mexhid."***[377]

Disa nga format e tjera të salavateve janë:

"Alejhisselam"

"Sallallahu alejhi ve sellem"

"Allahumme salli ala sejjidina Muhammed"

"Allahumme salli ala Muhammedin ve ala alihi ve sahbihi ecmain"

Një dijetar tregoi: *"Kur isha i ri, shkruaja libra me hadithe, por nuk vendosja salavat pas emrit të Profetit* (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të)*. Një natë e pashë atë në ëndërr, por ai më ktheu shpinën. Kur e pyeta pse, ai më tha: **"Sepse ti shkruan emrin tim, por nuk më sjell salavat!"**[378] Që nga ajo ditë, sa herë që shkruaj emrin e tij, gjithmonë e shoqëroj me një salavat."*

Sipas transmetimeve thuhet se Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të) *ka thënë: "***Kush më dërgon një salavat, Allahu i dërgon atij dhjetë rahmete, ia fal dhjetë gjynahe dhe ia lartëson dhjetë gradë. Në Ditën e Kiametit, më pranë meje dhe më të denjë për shefatin tim do të jenë ata që më kanë sjellë më shumë salavate." Zoti na bëftë prej atyre që gjithmonë përkujtojnë dhe nderojnë të Dërguarin e Tij me salavate!**

[376] Ahmed bin Hanbel, Musned, III, 102; İbni Ebî SHeybe, Musannef, II, 399.
[377] SHemseddin SHâmî, Subulu'l-Hudâ, XII, 434.
[378] Ebû Nuaym, Hilyet-ul-evliyâ, VI, 33.

"Ai që i tingëllon në vesh emri im, le të më kujtojë dhe të dërgojë salavate për mua."
Hadith

Profeti Muhamed (sallallahu alejhi ve selam) ka thënë: **"Në Ditën e Kiametit, më afër meje do të jetë ai që më ka sjellë më shumë salavate në këtë botë. Kush më dërgon 100 salavate të premten dhe natën e saj, Allahu do t'i plotësojë 100 nevoja: 70 prej tyre do të jenë për ahiretin dhe 30 për dynjanë. Pastaj Allahu urdhëron një melek që t'i sjellë këto salavate te varri im, si një dhuratë për mua. Ai melek më tregon emrin, mbiemrin dhe fisin e atij që i ka dërguar, dhe unë e regjistroj atë në një fletë të bardhë para meje. Të dërguarit e salavateve tek unë pas vdekjes sime janë njësoj si kur isha gjallë."**[379]

Disa trasnmetime rreth dërgimit salavat të Dërguarit të Allahut Muhammedit alejhi selam i cili ka thënë:**"Të enjten, Allahu dërgon melekë me fletore prej argjendi dhe stilolapsa prej ari, që të regjistrojnë ata që më sjellin shumë salavate ditën e enjte dhe natën e së premtes."**[380]

"Kur dy myslimanë takohen dhe përshëndeten me shtrëngim duarsh, dhe më pas më sjellin salavate, Allahu i fal të gjitha gjynahet e tyre, ato të kaluara dhe ato të ardhshme."[381]

"Kur hyni në xhami, më përshëndetni me selam dhe thoni: 'O Zot, më mbro nga shejtani!' Kur dilni, thoni: 'O Allah, më dhuro nga mirësitë e Tua!'" "Kur dikush bën dua dhe nuk e fillon me lavdërimin e Allahut dhe me salavate për mua, ajo dua mbetet e papranueshme, sikur të ishte e mbuluar me një perde. Kur ai i sjell salavate, ajo perde hiqet dhe lutja arrin në qiell."[382]

"Nëse në një mbledhje nuk përmendet Allahu dhe nuk më dërgohen salavate, ata njerëz rrezikojnë ndëshkimin e Allahut. Nëse Ai dëshiron, mund t'i falë, por mund edhe t'i ndëshkojë." "Nëse dikujt i tingëllon veshi, le të më kujtojë dhe të më sjellë salavate." "Nëse dikush ka një mendim ose dëshiron të flasë por e harron, le të më sjellë salavate. Kjo do ta ndihmojë të kujtojë atë që dëshiron të thotë."

"Çdo punë që nuk fillon me përmendjen e Allahut dhe me salavate për mua është e paplotë dhe pa bekim."

Një nga dijetarët islamë, **Ebu Hafs Kâgidi**, pas vdekjes së tij u pa në ëndërr dhe u pyet: **"Çfarë ndodhi me ty pas vdekjes?"** Ai u përgjigj: **"Më vendosën mes melekëve dhe më peshuan mëkatet e mia. Por salavatet që kisha dërguar për Profetin peshuan më rëndë. Atëherë, Allahu tha: 'Mjafton. Merreni dhe çojeni në Xhenet!'"** Një tjetër dijetar pa në ëndërr një mik të tij që kishte vdekur dhe e pa të veshur me rroba të gjelbra. E pyeti: **"Si u shpërbleve?"** Ai u përgjigj: **"Sa herë që shkruaja një hadith dhe aty përmendej emri i Profetit 'Sallallahu alejhi ve sellem', gjithmonë shkruaja edhe 'Sallallahu alejhi ve sellem'. Allahu më shpërbleu me Xhenetin për këtë."** Një tjetër dijetar tregonte: **"Kam pasur një fqinj që ishte shkrues i librave të shenjta. E pashë në ëndërr pas vdekjes dhe e pyeta: 'Si të trajtoi Allahu?' Ai më tha: 'Më fali për shkak se sa herë që shkruaja emrin e Profetit'Sallallahu alejhi ve sellem', gjithmonë shkruaja pranë tij 'Sallallahu alejhi ve sellem'."**

[379] Beyhekî, SHu'ab-ul-îmân, III, 111; İbni Asâkir, Tarih-i Dımeshk, LIV, 301.
[380] İbni Ebî SHeybe, Musannef, I, 374; VII, 124; Ebû Nuaym, Hilyet-ul-evliyâ, VIII, 139.
[381] Tirmidhiu, Fiten, 78; Sujuti, Câmi-ul Ehâdis, III, 457.
[382] Ahmed bin Hanbel, Musned, II, 359; Abdurredhdhâk, Musannef, XI, 163.

Ebu Sulejman Darani tregonte: *"Kur shkruaja hadithet, gjithmonë e shkruaja 'Sallallahu alejhi', por nuk shkruaja 've sellem'. Një natë e pashë Profetin* **'Sallallahu alejhi ve sellem'** *në ëndërr dhe ai më tha:* ***'O Ebu Sulejman, kur e shkruan emrin tim, shkruaje salavatin plotësisht. 'Ve sellem' janë katër shkronja dhe për secilën Allahu jep dhjetë sevape. Nëse nuk e shkruan, po humb 40 sevape.'"*** Një tjetër dijetar tregonte se një njeri që nuk shkruante të gjithë salavatet në libra, e pa Profetin në ëndërr dhe ai i tha: **"Pse nuk më dërgon salavat të plotë kur e shkruan emrin tim?"** Ebu Bekr es-Siddik (radijallahu anhu) ka thënë: **"Kush ka frikë se do të harrojë diçka të rëndësishme, le të më dërgojë shumë salavate."**

Nga të gjitha këto thënie dhe tregime, kuptojmë se: Sjellja e salavateve është një nga veprat më të dobishme për myslimanët. Ato ndihmojnë në faljen e mëkateve dhe ngritjen në shkallë më të larta në dynja dhe ahiret. Profeti Muhamed (sallallahu alejhi ve sellem) është mirënjohës ndaj atyre që i dërgojnë salavate dhe ai i njeh ata edhe pas vdekjes së tij. Allahu e pranon dhe e lartëson çdo lutje që fillon dhe përfundon me salavate. Edhe shkrimi i salavateve në libra, në çdo përmendje të emrit të Profetit, ka shpërblim të madh.

Zoti na bëftë prej atyre që gjithmonë përkujtojnë të Dërguarin e Tij me salavate dhe të na bashkojë me të në Xhenet!

Tregime dhe Hadithe rreth Salavateve dhe Vlerës së Dërgimit të Tyre. Një nga dijetarët e mëdhenj, **Muhammed bin Sa'id bin Mutarrif**, tregon: **"Çdo natë, kur shkoja për të fjetur, dërgoja një numër të caktuar salavate për Profetin (s.a.v.s.). Një natë, në ëndërr, pashë Profetin 'Sallallahu alejhi ve sellem' që hyri në dhomën time. Dhomën e mbushën drita të shkëlqyera. Ai erdhi pranë meje dhe më tha: 'Më dërgo më shumë salavate, që t'i puth gojën tënde.' Unë, i turpëruar, e tendosa faqen time dhe ai më puthi me buzët e tij të bekuara. U zgjova plot gëzim dhe në dhomë ndjeva një aromë të mrekullueshme, si myshk. Për tetë ditë, era e atij muaji të bekuar nuk largohej nga fytyra ime."** Një tjetër ngjarje tregon për **Hallad bin Kethir**, një dijetar i njohur, që kur vdiq, disa njerëz gjetën një letër në kokën e tij që thoshte: **"Kjo është letër për çlirimin e tij nga Zjarri i Xhehenemit."** Ata pyetën se cili ishte shkaku i shpëtimit të tij dhe ata që e dinin për këtë veprim, thanë: **"Ai e dërgonte salavatin shumë herë, çdo të premte."**

Në një libër të njohur, **"Zejnu'l-Mexhâlis"** nga Shejh Ayni, thuhet se Profeti (s.a.v.s.) ka thënë:**"Në Ditën e Kiametit, tre grupe njerëzish do të jenë nën hijen e Arshit të Allahut, ku nuk ka asnjë tjetër hije përveç tij. Ata janë: ata që shpëtuan ummetin tim nga vështirësitë, ata që e ringjallën sunnetin tim, dhe ata që më dërguan shumë salavate."** Një tjetër tregim nga Shejh **Ebû Mûsâ Darirî** tregon: **"Një ditë, ne u kapëm nga një stuhi e fortë në det. Çdo njeri ishte i frikësuar dhe qante. Mua më mori gjumi dhe në ëndërr pashë Profetin (s.a.v.s.) i cili më tha: 'Të tregoj një lutje që mund t'i shpëtojë të gjithë. Thuaj për të gjithë ata që janë me ty: "Allahumme salli alâ sejjidinâ Muhammedin ve alâ âl-i sejjidinâ Muhammed, salâten tunchinâ bihâ min xhemî'il ehvâl-i vel âfât..." dhe vazhdo me këtë lutje. Ne e lexuam 300 herë dhe ndihma erdhi, stuhia qetësohet dhe ne shpëtuam."** Ky salavat është i rekomanduar të thuhet në çdo ngjarje të rëndësishme, dhe është veçanërisht efikas në raste fatkeqësish, fatkeqësish natyrore si tërmetet dhe mundime të tjera.

Në gjuhën time natë e ditë salavate dhe selam,
Për shpirtin tënd të bekuar, o Krenaria e njerëzimit.

Në disa libra të njohur të haditheve, ka më shumë se dyzet hadithe që tregojnë për lloje të ndryshme salavatash. Një prej tyre është: **"Allahumme salli alâ Muhammedin ve alâ âl-i Muhammed, kemâ sallejte alâ Ibrahîme ve alâ âl-i Ibrahîm ve barik alâ Muhammedin ve alâ âl-i Muhammed, kemâ barekte alâ Ibrahîme ve alâ âl-i Ibrahîm, inneke hamidun mexhid."** Një tjetër version i një lutje të njohur është: **"Allahumme salli ve sellim ve bârik verham alâ sejjidinâ Muhammedin, Huve sejjid-ul Arabî vel Axhem... Ve imâmi Mekket-il mukerrameti vel Medînet-il munevverati vel harem."** Një pjesë e kësaj lutjeje tregon: **"O Zoti im, dërgo paqe dhe begati mbi Profetin tonë Muhammed dhe familjen e tij, dhe falni ata që ndjekin udhën e tij. O Allah, na jep shpëtim nga çdo vuajtje, na mbro nga çdo dhembje dhe mos lejo që ndonjë ngjarje e keqe të na ndodhë."**

Në përfundim, këto tregime dhe hadithe tregojnë rëndësinë e dërgimit të salavateve për Profetin Muhammed (s.a.v.s.), që ato janë një rrugë për shpëtim, ndihmë në vështirësi dhe, më e rëndësishmja, një burim bekimi dhe shpërblimi të madh nga Allahu. Dërgimi i salavateve është një akt devotshmërie që pasuron shpirtin dhe afron besimtarin me Zotin dhe Profetin **'Sallallahu alejhi ve sellem'**.

Era e mëngjesit e prek flokët e tij,
Ajri mbushej me aromë misri dhe amberi.
Dhembët e tij si perlat, dritë gjatë natës,
Nëse një thërrmijë rëzosej, do të gjendej, o mësues.

Nga drita e zemrës së tij, netët e errëta shndritnin,
Trimritë e shenjta ecën, madje pleqtë.
Kur shenjoi Ai, të dashurin e Zotit,
Me gishti i tij tregoi Hënën, dhe u nda në dysh.

Nëse ai do të djersiste, çdo pikë do të shndërrohej në lule,
Dikush do të thoshte: "Flladi i tij është një lule."
Ai mbolli hurmën, ai mbolli frutin,
Në çast, ai frymëzoi frutin e tij.

Mrekullitë e tij, edhe në fund të Kiametit,
Për çdo fund, nuk do të mund të përfundojnë.
Nëse dëshiron të shpëtosh nga zjarri,
Merrni salavat me dashuri dhe pasion.

Salavat:
Salavat dhe paqja mbi Ty, o Resulullah!
Salavat dhe paqja mbi Ty, o Dashuri e Allahut!
Salavat dhe paqja mbi Ty, o Dritë e Arshit të Allahut!

EMRAT E BEKUAR TË PEJGAMBERIT TË DASHUR

Dhe (kujtoni) kur Musai i tha popullit të tij: "O populli im! Përse më lëndoni mua, edhe pse e dini që unë jam i Dërguari i Allahut për ju?!" Por kur ata bënë shtrembëri, Allahu ua shtrembëroi zemrat. Dhe Allahu nuk e udhëzon popullin e pabindur.
Saf 6

Emri më i përmendur i të dashurit tonë, Pejgamberit (sallallahu alejhi ve selam), është "Muhammed". Kjo fjalë ka kuptimin "shumë i lavdëruar, shumë i pëlqyer". Ky emër përmendet katër herë në Kur'anin famëlartë: në suren Âl-i Imran (3:144), Ahzâb (33:40), Fet'h (48:29) dhe suren Muhammed (47:2). Edhe Isai (alejhi selam) e ka përmendur dhe e ka përgëzuar ardhjen e Pejgamberit tonë, siç thuhet në ajetin 6 të sures Saf: **"O bijtë e Izraelit! Unë jam i dërguari i Allahut për ju, për të vërtetuar Teuratin dhe për t'ju dhënë lajmin e mirë për një Pejgamber që do të vijë pas meje, emri i të cilit është Ahmed."** Emri "Ahmed" do të thotë "më i lavdëruari, më i dashuri".

Në Kur'anin famëlartë, përveç emrave "Muhammed" dhe "Ahmed", Pejgamberi ynë është përmendur edhe me këto emra dhe cilësi: **Mahmûd, Resûl, Nebî, Shâhid, Beshir, Nezir, Mubeshshir, Mundhir, Dâi-i ilallah, Sirâc-ı munir, Raûf, Rahim, Musaddık, Muzekkir, Muddessir, Abdullah, Kerîm, Hak, Munir, Nûr, Hâtemun-Nebiyyîn, Rahmet, Ni'met, Hâdî, Tâhâ, Jâsîn.** Një pjesë e këtyre emrave përmenden në Kur'an, disa në hadithet e bekuara, ndërsa disa të tjerë në librat e shenjtë të pejgamberëve të mëparshëm. Në disa hadithe të tij, Pejgamberi ynë ka përmendur disa nga emrat e tij të tjerë: **Mahî, Âkıb, Mukaffî, Nebiyyur-Rahme, Nebiyyut-Tevbe, Nebiyyul-Mulâhim, Kattal, Mutevekkil, Fâtih, Hâtem, Mustafâ, Ummî, Kusem (që mbledh të gjitha të mirat në vetvete).** Në një hadith të bekuar, ai ka thënë: **"Unë kam pesë emra: Unë jam Muhammed, unë jam Ahmed, unë jam Mahî – përmes meje Allahu shkatërron kufrin, unë jam Hashir – njerëzit do të ringjallen pas meje në Ditën e Gjykimit, dhe unë jam Âkıb – nuk ka më pejgamber pas meje."**[383]

Ngaqë i dashuri ynë, Pejgamberi (sallallahu alejhi ve selam), kishte një djalë të quajtur Kasim, i lindur nga Hazreti Hadixhja dhe që ndërroi jetë në fëmijëri, ai u quajt edhe **"Ebu'l-Kasim"** (babai i Kasimit). Para se të shpallej pejgamber, për shkak të ndershmërisë, besnikërisë dhe cilësive të tij të larta, ai ishte i njohur mes fisit të Kurejshëve me emrin **"El-Emin"** (besniku, i besueshmi).

Një nga emrat e tij të përmendur në Kur'an është edhe "Jâsîn", i cili ndodhet në suren Jâsîn, sure kjo e cila njihet si "zemra e Kur'anit". Një nga dijetarët e mëdhenj, **Sejjid Abdulhakîm-i Arvâsî**, ka shpjeguar këtë emër duke thënë: **"Jâsîn do të thotë: O i dashuri im, që je notuesi në detin e sigurisë sime. O i dashuri im, që je zhytësi në oqeanin e dashurisë sime."** Kushdo që ka dëgjuar për këtë oqean, kushdo që e ka parë nga larg, kushdo që i është afruar dhe ai që ka hyrë në të e ka shijuar thellësinë e tij, është djegur nga dashuria për të Dërguarin e Allahut (sallallahu alejhi ve selam). Të gjithë, gjatë jetës së tyre, kanë shpërthyer me lotë dhe me poezi plot mall e zjarr për të.

Një ndër personalitetet më të mëdha që mori pjesë nga ky oqean i dashurisë është **Mevlânâ Hâlid-i Bağdadî**. Në një nga kasidat e tij, ai ka shprehur dashurinë e tij të zjarrtë për të Dërguarin e Allahut (sallallahu alejhi ve selam), thotë.

[383] Beyhekî, SHu'ab-ul-îmân, III, 436; Kâdî İyâd, SHifâ-i sherîf, 230; SHemseddin SHâmî, Subu-lu'l-Hudâ, I, 403.

O Sundimtar i gjithësisë, unë digjem nga dashuria për ty!
Kudo që të jem, kërkoj atë fytyrë të bukur.

Ti je sundimtari i fronit të "Kâbe Kavseyn", ndërsa unë jam një hiç,
Të them se jam mysafiri yt, do ta konsideroja mungesë respekti.

Çdo gjë në këtë botë u krijua për nderin tënd,
Nëse më arrin mëshira jote, ai çast bëhet pranvera ime.

Të gjithë shkojnë në Hixhaz për të bërë tavaf rreth Qabesë,
Ndërsa unë kapërcej malet me dëshirën për të të takuar ty.

Në ëndërr më vendosën kurorën e lumturisë mbi kokë,
Mendoj se dheu i këmbëve të tua u hodh mbi fytyrën time.

O Câmî, bilbili i dashuruar që e lavdëron të dashurin e tij!
Fjalët që ke shkruar në divanin tënd janë përkthimi i ndjenjave të mia:

Si një qen i etur dhe i braktisur,
Unë dëshiroj vetëm një pikë nga oqeani i mirësisë sate.

"Asnjëri prej jush nuk ka besuar plotësisht derisa unë të jem për të më i dashur se vetë jeta e tij."
Hadith

Poemat dhe lavdërimet e shkruara në nder të Pejgamberit tonë të dashur janë të panumërta, por përveç tyre, janë shkruar edhe shumë vepra të mëdha për të. Ata që i kanë shkruar këto vepra, edhe pse janë personalitete të famshme, me talent që ka kapërcyer kufijtë e kohërave dhe kontinenteve, e kanë pranuar se janë të pafuqishëm për ta lavdëruar atë siç e meriton. Ata që e kanë parë dhe janë dashuruar me bukurinë e tij, kanë bërë çmos për ta përshkruar me fjalët e tyre, por gjithmonë kanë pranuar se nuk është e mundur ta shpjegojnë madhështinë e tij me gjuhën e njeriut.

Në librat e dijetarëve islamë janë shkruar qindra tregime për të dashuruarit e Pejgamberit, të cilët e kanë përshkruar bukurinë e tij hyjnore. Çdokush që i lexon këto, kupton menjëherë se Allahu i Lartësuar e krijoi të Dashurin e Tij me një harmoni të papërshkrueshme dhe një bukuri që nuk mund të ngopesh duke e parë. Ata që e duan pa e parë, ia falin zemrën. Ata që janë dashuruar me të Dërguarin e Allahut, ndiejnë ëmbëlsinë e dashurisë së tij në freskinë e ajrit që thithin në çdo frymëmarrje. Çdo herë që hedhin sytë nga hëna, ndiejnë kënaqësi duke kërkuar aty pasqyrimin e dritës së syve të tij të bekuar.

Nga ata që kanë pasur fatin të marrin qoftë edhe një pikë nga oqeani i bukurisë së tij, çdo grimcë e qenies së tyre ndizet me dashuri për të.

Ai që ka njohur faqen tënde të bukur, kurrë nuk e shikon trëndafilin,
Ai që shkrihet në dashurinë tënde, nuk kërkon më shërim!

Nga Enes bin Malik transmetohet se në një hadith të shenjtë është thënë: **"Asnjëri prej jush nuk ka besuar plotësisht derisa unë të jem për të më i dashur se fëmijët e tij, prindërit e tij dhe të gjithë njerëzit."**[384]

[384] Muslimi, Îmân, 76; Nesâî, Îmân, 19; İbni Mâce, Mukaddime, 9; Ahmed bin Han bel, Musned, III, 207; Hâkim, Mustedrek, II, 528.

Një ditë, Omeri r.a. i tha të Dërguarit të Allahut: **"O i Dërguari i Allahut! Betohem në Allahun e Lartësuar se ti je për mua më i dashur se çdo gjë, përveç shpirtit tim."** Atëherë, i Dërguari i Allahut tha: **"Asnjëri prej jush nuk ka besuar plotësisht derisa unë të jem për të më i dashur se vetë jeta e tij."** Pas kësaj, Hazreti Omeri u përgjigj: **"O i Dërguari i Allahut! Betohem në Allahun, që të ka shpallur ty Kuranin, se tani ti je për mua më i dashur se vetë shpirti im."** Atëherë, i Dërguari i Allahut i tha: **"O Omer, tani (besimi yt) është i plotë."**

Ti je kreu i të gjithë të dërguarve,
O i Dërguari i Allahut!
Ti je hëna e qiejve të afërsisë,
O i Dërguari i Allahut!

Drita jote është një llambë e ndritshme,
Të gjitha botët kanë nevojë për ty,
Ti je i pajisur me kurorë dhe me miraxh,
O i Dërguari i Allahut!

Pasqyra e mëshirës hyjnore,
Drita e pastër e Allahut të Madhëruar,
Sekreti i shtatë ajeteve madhështore,
O i Dërguari i Allahut!

Shkëlqimi i natës së Israsë,
Lavdi Atij që të ngriti ty lart,
Mbledhësi i të gjitha emrave hyjnorë,
O i Dërguari i Allahut!

O burim i mirësisë dhe bujarisë,
Vendi yt është në Makamin Mahmud,
Qëllimi i gjithë krijimit,
O i Dërguari i Allahut!

Pamja e jashtme e "Kubbe-i Hadra / Kupolës së Gjelbër" në xhaminë e shenjtë të Pejgamberit tonë (sallallahu alejhi ve selam).

PËRSHKRIMI I BUKURISË SË PEJGAMBERIT (HILJE-I SE'ADET)

"Çdo kishë ku kam kaluar, u kam kërkuar priftërinjve të më përshkruajnë cilësitë dhe pamjen e të Dërguarit të Allahut (sallallahu aleyhi ve selam). Të gjitha i kam mbajtur mend një nga një. Kur u ktheva në Medinë, ia tregova të gjitha të Dërguarit të Allahut (sallallahu aleyhi ve selam). Atij i pëlqeu shumë."
Mugîre bin Shu'be

Pamja e jashtme dhe bukuria e të Dërguarit të Allahut (sallallahu alejhi ve selam) quhet **"Hilye-i Se'adet"**. Dijetarët islamë kanë përshkruar me hollësi të gjitha pjesët e trupit, pamjen, cilësitë, sjelljen dhe tërë jetën e Muhamedit (alejhi selam) duke u mbështetur në burime të sakta dhe të dokumentuara. Këto informacione janë marrë nga hadithet e tij të bekuara dhe nga transmetimet e shokëve të tij të nderuar (Eshabët). Librat që përmbajnë këto përshkrime quhen **libra të sirës (biografisë profetike).** Ndër librat më të njohur që përshkruajnë **Hilye-i Se'adet** të Pejgamberit janë:

"Esh-SHemail-un-Resul" e Imam Tirmizit,

"Shifa-i Sherif" e Kadı Iyadit,

"Delail-un-Nubuvve" nga Imam Bejhaki dhe Ebu Nuajm Isfahani,

"Meëahib-i Ledunniye" e Imam Kastalanit.

Fytyra e bekuar dhe të gjitha pjesët e trupit të tij ishin më të bukurat ndër të gjithë njerëzit. Fytyra e tij ishte paksa e rrumbullakët dhe kur ishte i lumtur, fytyra e tij ndriçonte si hëna.[385] Kur gëzohej, lumturia i shfaqej në ballin e tij të bekuar.

I Dërguari i Allahut shihte natën po aq qartë sa ditën, si dhe shihte prapa njësoj si përpara. Kur kthehej për të parë anash ose pas, ai e kthente të gjithë trupin, dhe shikonte më shumë në tokë sesa në qiell.

Sytë e tij ishin të mëdhenj dhe qerpikët e gjatë. Kishte pak të kuqe në sytë e tij dhe pjesa e zezë e syve ishte shumë e errët. Netëve përdorte kohl (syrme) në sytë e tij të bekuar.

Balli i tij ishte i hapur dhe i ndritshëm. Vetullat e tij ishin të holla dhe të ndara në mes. Ndërmjet vetullave kishte një damar, i cili fryhej kur zemërohej. Ishte shumë e bukur, me një formë të përsosur dhe me një lartësi të lehtë në mes.

Goja e tij nuk ishte as e madhe, as e vogël, por e përkryer. Dhëmbët e tij ishin të bardhë dhe pak të ndarë në pjesën e përparme. Kur fliste, prej gojës së tij dukej sikur dilte një dritë. Nuk kishte asnjë njeri më të rrjedhshëm në të folur dhe më të ëmbël në fjalë se ai në mesin e krijesave të Allahut.

Kur Krenaria e Botëve arriti moshën dyzet vjeç,
Kurora e Profetësisë u vendos mbi kryet e tij.

Çdo çast dëgjohej një zë që thoshte:
"O i Besueshmi! Ty të bëra mëshirë për gjithë botët!"

Tani Kur'ani i Shenjtë po zbriste ajet pas ajeti,
dhe shumë mrekulli u bënë të dukshme.

[385] Ahmed bin Hanbel, Musned, III, 459; Hâkim, Mustedrek, II, 605; Begâvî, Envâr, I, 242

Edhe pse ai ishte plotësisht dritë,
çdo gjymtyrë e tij mbante një mrekulli.

Së pari, për trupin e tij të bekuar:
Hija e tij nuk binte kurrë në tokë.

Ishte dritë nga koka te këmbët,
dhe dihet se drita nuk ka hije.

Mbi kokën e tij të bekuar,
një re qëndronte gjithmonë si një ombrellë.

Kudo që ai shkonte,
ajo i qëndronte mbi krye pa u larguar.

Në sytë e tij të bekuar ishte një mrekulli,
le ta dëgjojmë edhe këtë!

Ashtu siç shihte qartë përpara,
ai shihte edhe prapa pa asnjë pengesë.

Hunda e tij e bekuar kishte një mrekulli,
le ta përmendim edhe atë!

Sa herë që Xhibrili zbriste me shpalljen hyjnore,
I Dërguari e ndiente menjëherë se zbriti shpallja.

Së pesti, kur buzët e tij të ndritshme dridheshin,
dielli në qiell fillonte të dridhej bashkë me to.

Këto janë mrekullitë e të Dërguarit të Allahut,
drita dhe mëshira e gjithë botëve!

"I shërbeva të Dërguarit të Allahut për dhjetë vjet. Duart e tij të bekuara ishin më të buta se mëndafshi. Lëkura e tij e bekuar kishte një aromë më të këndshme se myshku dhe lulet."
Enes bin Malik

Fjalët e shenjta të Profetit, paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të**, ishin të lehta për t'u kuptuar, ndikonin në zemra dhe tërhiqnin shpirtërat. Kur ai fliste, fjalët e tij ishin si perla të renditura njëra pas tjetrës. Nëse dikush do të përpiqej të numëronte fjalët e tij, do të ishte e mundur. Ndonjëherë, për t'u kuptuar më mirë, ai i përsëriste fjalët e tij tri herë**. (Në Xhenet, do të flitet si Muhamedi, paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të.)

Zëri i tij i bekuar arrinte deri aty ku askush tjetër nuk mund ta ndjente. Profeti i botëve, paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të**, ishte gjithmonë me një fytyrë të qeshur. Ai qeshte duke buzëqeshur dhe dhëmbët e tij të bekuar dukeshin. Kur ai qeshte, drita e tij reflektohej në mure. Të qarat e tij ishin po aq të lehta si të qeshurat e tij. Ai nuk qeshte me zë të lartë, as nuk qante me zë të lartë, por kur ishte i trishtuar, lotët binin nga sytë e tij dhe zhurma nga gjoksi**

i tij mund të dëgjohej. Ai shpesh qante kur mendonte për mëkatet e ummetit të tij, nga frika për Allahun dhe kur dëgjonte Kuranin, dhe ndonjëherë gjatë namazit. Dorezat e tij të bekuara ishin të mëdha dhe krahët e tij të fortë dhe të mëdhenj. Pjesët e duarve të tij ishin të gjera. Era e trupit të tij ishte më e bukur se çdo lloj miski. Trupi i tij ishte i butë, por gjithashtu i fortë. Enesi bin Maliku thotë: "Kam shërbyer për 10 vjet tek Resulullahu. Dorezat e tij të bekuara ishin kaq të buta sa silken."

Pjesët e trupit të tij kishin erë miski dhe lulesh. Krahët, këmbët dhe gishti i tij ishin të gjatë. Gishtat e këmbëve të tij ishin të mëdhenj dhe nuk ishin shumë të lartë, por ishin të butë. Barku i tij ishte i gjerë dhe në nivel me gjoksin e tij. Kockat e shpatullave ishin të mëdha dhe gjoksi i tij ishte i gjerë. Zemra e tij ishte vendi ku nderohej Allahu. Ai nuk ishte shumë i gjatë, por as shumë i shkurtër. Kur dikush i gjatë vinte pranë tij, ai dukej më i gjatë se ai. Kur ai ulet, shpatullat e tij ishin gjithmonë më lart se të tjerët që ishin ulur. Flokët e tij dhe mjekra e tij ishin të ngjashme me ondele, as të drejta dhe as shumë të mbështjellura, por natyrale. Flokët e tij ishin të gjatë, dhe fillimisht ai i linte flokët mbi ball, por më vonë i ndante në dy pjesë. Ai ndonjëherë i shkurtonte flokët, ndonjëherë i lëvizte më gjatë. Nuk e ngjyroste mjekrën dhe flokët e tij. Kur vdiq, flokët e tij të bardhë ishin më pak se 20. Ai e prekte mjekrën e tij. Gjërsia dhe forma e mjekrës së tij ishin të ngjashme me flokët e tij. Ai kishte berber të veçantë.

Profeti, paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të, gjithmonë mbante misvak dhe kambë në dorë. Kur ai përkujdeseshte për flokët dhe mjekrën e tij, ai shihte veten në pasqyrë. Ai ecte shpejt dhe gjithmonë e dinte kur kishte kaluar, për shkak të erës së tij të bukur që e ndiqte. Profeti, paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të, ishte arab, pra me lëkurë të bardhë dhe të kuqe, i bukur dhe plot dritë.

Nëse dikush e quan Profetin, paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të, njeri me ngjyrë të zezë, ai bëhet jobesimtar. Fjala "arab" në gjuhën arabe do të thotë i bukur. Për shembull, "gjuha arabe" do të thotë gjuhë e bukur. Në kuptimin gjeografik, "arab" do të thotë dikush që ka lindur dhe është rritur në gadishullin arab, i cili është formuar nga klima, ajri, uji dhe ushqimi i atij vendi, dhe i përket atij populli. Ashtu siç quhen njerëzit nga Anatolia turq, nga Bullgaria bullgarë, ose nga Gjermania gjermanë, edhe Profeti, paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të, është arab, sepse ka lindur në gadishullin arab. Arabët kanë lëkurë të bardhë dhe me ngjyrë gruri. Pasardhësit e Profetit, paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të, ishin të bukur dhe të bardhë. Daja i tij, Ibrahimi, ishte i bardhë dhe kishte një baba të quajtur Târûh, një besimtar i bardhë nga Basra. Babai i tij, Azer, nuk ishte babai i Ibrahimit, por ishte xhaxhai dhe babai i tij i shpifur.

Për bukurinë e babait të Profetit, Abdullah, ka pasur fama deri në Egjipt dhe shumë vajza erdhën në Meke për të martuar me të, për shkak të dritës që ai kishte në ball. Por, drita e Profetit, paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të, shkoi tek Âmine. Edhe xhaxhai i tij, Abbâs, dhe djali i tij Abdullah ishin të bardhë. Pasardhësit e Profetit deri në Ditën e Kiametit do të jenë gjithashtu të bukur dhe të bardhë. Shoqëruesit e Profetit ishin gjithashtu të bukur dhe të bardhë. Osman, radijallahu anhu, ishte i bukur dhe i bardhë. Dërguari i Profetit, Dıhye-i Kelbi, i dërguar tek Perandori i Bizantit, Herakli, ishte një njeri i bukur, dhe kur ecte në rrugë, vajzat

bizantine dilnin për ta parë. Disa herë, Cebrâil, paqja qoftë mbi të, shfaqej në formën e Dıhye. Në Egjipt, Shâm, Afrikë, Sicili dhe Spanjë, njerëzit nuk janë arabë. Arabët janë ata që e kanë përhapur Islamin jashtë gadishullit arab, dhe tani ndodhen në këto vende. Po ashtu, ata janë të pranishëm edhe në Anatoli, Indi dhe vende të tjera. Megjithatë, nuk është e saktë të quhen arabë njerëzit e këtyre vendeve.

"Ndër umetin tim, ata që më duan më së shumti janë ata që do të vijnë pas meje, dhe që do të sakrifikonin familjen dhe pasurinë e tyre vetëm për të më parë."
Hadith

Populli i Egjiptit është i errët, ndërsa ai i Habeshit është i zi dhe quhet Habeš. Banorët e Zengibarit quhen Zenc, dhe ata janë gjithashtu të zinj. Të gjithë muslimanët duhet të duan dhe nderojnë të afërmit dhe pasardhësit e Profetit. Ata janë të dashur për çdo besimtar. Në Anatoli, kur vizitojnë myslimanët e pastruar, ata të zinj, të quajtur ndonjëherë Habesh, i kanë identifikuar veten si arabë dhe muslimanët e pastër i kanë pranuar dhe i kanë nderuar për këtë. Sepse, në këtë dashuri, nuk ka dallim mes të bardhëve dhe të zinjve. Një musliman i zi është shumë më i çmuar dhe më i dashur se një jobesimtar i bardhë. Lëkura e zezë e një njeriu nuk e zvogëlon lavdinë e besimit të tij. Bilal-i Habeshi, radijallahu anhu, dhe Usame, të cilët ishin të zinj dhe të dashur për Profetin, ishin shembuj të kësaj. Ndërkohë, jobesimtarët e njohur si Ebu Leheb dhe Ebu Xheil ishin të bardhë, por të gjithë e dinë se ata ishin të keqinj dhe të ulët.

Allahu, Subhanehu ve Teâla, nuk vlerëson ngjyrën e njeriut, por forcën e besimit dhe devotshmërinë e tij. Megjithatë, disa të zinj kanë përpjekur të prezantohen si arabë, për të pasur përfitime nga armiqtë e Islamit dhe hebrenjtë. Ata përhapën ide të tilla, duke paraqitur njerëzit e zinj si të ulët dhe të neveritshëm dhe duke i përdorur ata si skllevër. Ata gjithashtu përdorën imazhe dhe karikatura të zezë në gazeta dhe revista për të dekurajuar të rinjtë, duke i mësuar ata të besojnë se arabët janë të zinj, dhe kështu të largojnë fëmijët myslimanë nga dashuria për Profetin.

Të gjitha cilësitë e bukura janë përmbledhur tek Profeti, paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të. Ato cilësi janë dhurata nga Allahu dhe nuk janë fituar përmes mundit të individit.

Një musliman asnjëherë nuk e ka mallkuar emrin e ndonjë personi dhe kurrë nuk ka goditur askënd me dorën e tij të bekuar. Ai ka kërkuar hakmarrje për Allahun, por kurrë nuk ka kërkuar hakmarrje për veten. Ai trajtonte me modestinë më të madhe të afërmit, shokët dhe shërbëtorët e tij. Në shtëpi ishte shumë i butë dhe me fytyrë të qeshur. Vizitonte të sëmurët dhe merrte pjesë në varrime. Ai ndihmonte shokët e tij në punët e tyre dhe merrte fëmijët në duar. Megjithatë, zemra e tij nuk ishte e angazhuar me këto gjëra. Shpirti i tij i bekuar ishte në botën e engjëjve. Ai që e shihte papritur Profetin, paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të, e ndiqte një ndjenjë frike. Po të mos ishte ai shumë i butë, asnjë njeri nuk do të mund të qëndronte pranë tij dhe nuk do të mund të dëgjonte fjalët e tij. Megjithatë, ai ishte kaq i turpshëm sa që nuk shikonte askënd në fytyrë me sytë e tij të bekuar.

Profeti, paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të, ishte më bujari i njerëzve. Nuk ishte parë që të thoshte "nuk kam", kur dikush kërkonte diçka. Nëse kishte diçka për të dhënë, ai e jepte, përndryshe nuk përgjigjej. Ai bënte aq shumë mirësi dhe dhurata, sa që as perandorët romakë, as mbretërit e Persisë dhe asnjë udhëheqës nuk mund të bëjnë aq shumë dhurata sa ai. Megjithatë, ai e donte jetën e thjeshtë, dhe jetonte në një mënyrë që ushqimi dhe pijet

"Kur Profeti i kalonte duarët fëmijëve, fëmijët që e preknin menjëherë bëheshin të njohur për aromën e tij të bukur."
Aishe r.a.

nuk ishin shqetësimi i tij. Nuk thoshte "sjellni ushqim dhe le të hamë" ose "gatuajeni këtë ushqim". Nëse i sillnin ushqim, ai e hante dhe pranonte çdo lloj fruti që i jepej. Disa herë, ai kalonte muaj pa ngrënë shumë, dhe ai e donte urinë. Ndërsa herë të tjera, ai hante shumë. Pas ushqimit, ai nuk pinte ujë, por e pinte ujin ndërsa ishte ulur.[386] Kur hante me të tjerët, ai hante gjithmonë i fundit.[387] Ai pranon të gjitha dhuratat, dhe gjithmonë jepte shumë më tepër si kundër-dhuratë.

Ai kishte zakon të vishte rroba të ndryshme. Kur vinin dërgues të huaj, ai vishej me rroba të bukura dhe të shtrenjta për t'u treguar fytyrën e tij të bukur. Ai mbante një unazë të bërë prej akiki dhe argjendi, dhe e përdorte si vulë. Në unazën e tij ishte shkruar "Muhammedi është i Dërguari i Allahut".

Shtrati i tij ishte prej lëkure dhe ishte mbushur me lëndë nga palmat. Herë pas here flinte mbi këtë shtrat, herë tjetër mbi lëkurë të shtrirë, herë tjetër mbi dyshek ose tokë të thatë. Ai flinte duke vënë dorën e tij të bekuar nën faqe dhe duke u shtrirë mbi anën e djathtë.[388]

Profeti, paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të, nuk merrte pasuri të zekatit, nuk hante ushqime si qepë të papjekura dhe hudhra, dhe nuk recitonte poezi. Sytë e tij të bekuar flinin, por zemra e tij e pastër dhe e shenjtë nuk flinte. Ai e ndiente shpesh urinë dhe ngrihej për lutje, dhe nuk e shihte ndonjëherë të rënkonte.

Trupi i bekuar i Profetit ishte i ndriçuar dhe hijeja e tij nuk binte në tokë. Në rrobat e tij nuk uleshin fluturat, as mushkonjat dhe as insektet e tjera nuk pinin gjakun e tij të bekuar.

Pasi që Allahu e shpalli si të Dërguar, djajtë nuk mundën të ngjiten më në qiell dhe parashikuesit nuk mund të thoshin më asgjë. Lideri i botës, paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të, tani jeton me një jetë që ne nuk e njohim. Trupi i tij i shenjtë nuk do të kalbet kurrë. Një engjëll qëndron në varrin e tij dhe i transmeton salavatet që thonë ndjekësit e tij. Ndërmjet minberit të tij dhe varrit të tij është një vend i shenjtë, i njohur si **Radvah Mutahhera**, i cili është një nga kopshtet e Xhenetit. Vizita e varrit të tij është një prej adhurimeve më të mëdha dhe më të çmuara.

Për bukurinë e Profetit, shokët e tij më të mëdhenj e përshkruan në këtë mënyrë: Ebû Hurejra thoshte: **"Nuk kam parë askënd më të bukur se Resûlullah. Ishte sikur dielli po shkëlqente me gjithë fuqinë e tij në fytyrën e tij. Kur ai qeshte, dhëmbët e tij ndriçonin dhe shkëlqenin si muret e ndërtesave."** Ibn-i Ebî Hâle thoshte: **"Fytyra e Profetit shkëlqente si hëna në natën e plotë."** Aliu r.a. thoshte: **"Ai që e shihte papritur Profetin, ndiente frikë nga madhështia e tij. Kur fliste me të dhe e njihte, menjëherë ngrohej dhe e donte."**

Xhâbir bin Semure thoshte: "**Resûlullah më fshiu me dorën e tij fytyrën time. Doreza e tij kishte një erë të mrekullueshme, sikur të ishte marrë nga një qese e shitësve të erëzave. Dhe kur Profeti e shtrëngonte dorën e dikujt për t'u përshëndetur, ai njeri mund të ndiente këtë aromë të mrekullueshme gjatë gjithë ditës."[389]** Âishe thoshte: **"Kur Profeti i kalonte duarët fëmijëve, fëmijët që**

[386] Kastalânî, Mevâhib-i leduniyye, I, 318.
[387] Kastalânî, Mevâhib-i leduniyye, I, 319.
[388] Begavî, Envâr, I, 358.
[389] Muslimi, Fedhâil, 120; Taberânî, Mu'cemu'l Kebîr, II, 228; Kâdı Iyâd, SHifâ-i SHerîf, 68; SHemseddin SHâmî, Subulu'l-Hudâ, II, 74.

e preknin menjëherë bëheshin të njohur për aromën e tij të bukur."[390]

Një ditë, Resûlullah ishte duke fjetur në shtëpinë e tij, dhe nëna e Enes bin Mâlik, Umm-i Suleym, erdhi për të. Ajo pa se kishte pika djersë në fytyrën e Profetit. Ajo filloi të mbledhë djersën e tij të bekuar. Kur ai u zgjua dhe pyeti për këtë, Umm-i Suleym, tezeja e Profetit nga nëna, tha: **"Ne e përdorim këtë djersë në parfumet tona. Djersa juaj është më e bukura dhe më e ëmbla prej të gjitha aromave."**[391]

Ebû Hurejra thoshte: **"Nuk kam parë askënd që të ecë më shpejt se Resûlullah. Ishte sikur toka po e shtronte për të. Kur ecja me të, ne, që po përpiqeshim të ecim sa më shpejt, po mundoheshim të arrinim ritmin e tij."**

Profeti i bekuar fliste në një mënyrë shumë të bukur. Ai e dinte saktësisht se ku të fillonte dhe ku të mbyllte fjalët. Fjalët e tij ishin të pastra, të qarta dhe shumë të bukura. Ai shprehej me një aftësi të jashtëzakonshme dhe nuk lodhej kurrë gjatë fjalimit.

Bukuria e të Dërguarit të Allahut (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)

Dijetarët e lartë islamë, të cilët njihen si **"ulema-i raisihin"**, pra ata që kanë arritur majat e dijes si në aspektin e jashtëm (zahiri) ashtu edhe në atë të brendshëm (batini), e kanë parë të Dërguarin e Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) me gjithë bukurinë e tij dhe i janë dashuruar atij. Ndër ta, më i shquari është **Ebu Bekr es-Siddik**. Ai, duke parë dritën profetike tek i Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të), duke kuptuar madhështinë, bukurinë dhe lartësinë e tij, u dashurua në një mënyrë aq të thellë sa që askush tjetër nuk mund ta arrinte këtë shkallë.

Transmetohet se Ebu Bekri r.a. e shihte të Dërguarin e Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) në çdo çast dhe kudo që hidhte sytë. Një herë, ai i tha të Dërguarit të Allahut: **"O i Dërguari i Allahut! Kudo që shikoj, ju shoh juve."** Një herë tjetër, ai tha: **"Të gjitha të mirat e mia do t'i shkëmbeja me një gabim të vetëm tëndin."** Një nga ata që e ka parë dhe e ka kuptuar më së miri bukurinë e të Dërguarit të Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) dhe që ka folur për të, ishte **Aisheja r.a.,** nëna e besimtarëve. Aisheja ishte një grua e ditur, një **myzhtahide**, e mençur, inteligjente dhe me aftësi të jashtëzakonshme letrare. Ajo fliste me një elokuencë të rrallë dhe me një gjuhë të pastër. Ishte një njohëse e shkëlqyer e kuptimeve të **Kuranit të Shenjtë,** e normave të së lejuarës dhe të së ndaluarës, si dhe e poezisë arabe dhe matematikës. Ajo kishte thurur poezi në lavdërim të të Dërguarit të Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të). Dy vargjet e mëposhtme janë thënë nga Aisheja:

Ve lev semi'û ehl-u Mısre evsâfe haddihî,
Lemâ bezelû fî sevm-i Yûsufe min nakdin.
Levîmâ Zelîhâ lev reeyne cebînehû,
Le âserne bil-kat'il kulûbi alel eydi.

Përkthimi në shqip:

"Nëse banorët e Egjiptit do të kishin dëgjuar për bukurinë e faqeve të tij (të të Dërguarit të Allahut), nuk do t'i kishin dhënë asnjë monedhë Jusufit (alejhi selam) kur e blenë. Pra, ata do t'i kishin ruajtur të gjitha pasuritë e tyre vetëm

[390] Kâdî İyâd, SHifâ-i sherîf, 68.
[391] Muslimi, Fedhâil, 125; Ahmed bin Hanbel, Musned, III, 221; Taberânî, Mu'cemu'l Kebîr, XXV, 119; Beyhekî, Sunen, I, 254.

për të parë faqet e tij." "Gratë që e qortuan Zulejhën pse u dashurua me Jusufin (alejhi selam),po të kishin parë ballin e ndritur të të Dërguarit të Allahut, nuk do të kishin prerë duart, por zemrat e tyre, dhe nuk do të kishin ndier aspak dhimbje."

"Vëllai im Jusufi është më i bukur se unë, ndërsa unë jam më i dashur se ai. Bukuria e tij e dukshme është më e madhe se bukuria ime e dukshme."
Hadith

Aisheja (radijallahu anha) tregon: "Një ditë, i Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) po hiqte rripat e sandaleve të tij të bekuara, ndërsa unë po tjerrja fillin. E pashë fytyrën e tij të bekuar dhe vura re se nga balli i tij i ndritur po pikonte djersë. Piklat e djersës lëshonin një dritë që ndriçonte çdo vend dhe më verboi sytë. Mbeta e shtangur. Ai më vështroi dhe tha: **'Çfarë të ndodhi që u përhumb kështu?'** Unë i thashë: 'O i Dërguari i Allahut! U mahnita nga shkëlqimi i nurit në fytyrën tënde të bekuar dhe nga drita që rrezatonin piklat e djersës në ballin tënd të ndritur.' I Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) u ngrit, u afrua tek unë, më puthi mes syve dhe tha: **'O Aishe! Allahu të dhëntë çdo të mirë! Ti më gëzove më shumë sesa mund të të gëzoj unë ty**.'" Pra, Resulullahu (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) e puthi mes syve, sepse Aisheja r.a. e shihte dhe e donte atë me një dashuri të thellë, duke e njohur madhështinë dhe bukurinë e tij. Për këtë arsye ajo u vlerësua dhe u nderua nga i Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të).

Mısra:

Bravo syve të mia që mund ta shohin bukurinë tënde!

Bejt:

Sa të bekuara janë ato sy që shikojnë të bukurën!

Sa fatlum është aio zemër që digjet për Të!

Bukuritë e jashtme të cilat pasqyronin bukuritë e brendshme të grumbulluara në trupin e bekuar të të Dërguarit të Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të), nuk ishin mbledhur në trupin e asnjë personi tjetër. Imam Kurtubiu ka transmetuar: **"Bukuria e të Dërguarit të Nderuar** (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) **nuk është shfaqur e gjitha. Sikur bukuria e tij e vërtetë të ishte zbuluar, sahabët nuk do të kishin mundur ta shikonin. Po të shfaqej e gjithë bukuria e tij, askush nuk do të mund ta duronte atë pamje."**

Jusufi (a.s.) iu shfaq njerëzve me bukurinë e tij të jashtme, ndërsa i Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) u shfaq me bukuritë e tij të brendshme. Kur u pa bukuria e Jusufit (a.s.), gratë i prenë duart e tyre. Kur u shfaq madhështia e të Dërguarit të Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të), u prenë zinxhirët e shirkut, u thyen idhujt dhe u shpërndanë retë e mosbesimit.

Sahabët e pyetën të Dërguarin e Allahut: **"O i Dërguari i Allahut! Kush është më i bukur, ti apo Jusufi (a.s.)?"** Ai u përgjigj: **"Vëllai im Jusuf ishte më i bukur (sabih), ndërsa unë jam më i dashur (melih). Bukuria e tij e dukshme ishte më e madhe se e imja."** Në një hadith, i Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) ka thënë: **"Çdo pejgamber që Allahu i Madhëruar ka dërguar, ka pasur fytyrë të bukur dhe zë të këndshëm. Kurse i Dërguari juaj është më i bukuri dhe më i ëmbli në të folur nga të gjithë ata."**

Një herë një njeri iu afrua të Dërguarit të Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) dhe e pyeti: **"O i Dërguari i Allahut! Kur do të ndodhë Kiameti?"** I Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) i tha: **"Çfarë ke përgatitur për të?"** Ai tha: **"Nuk kam përgatitur shumë namaz, as agjërim apo sadaka, por unë e dua Allahun dhe të Dërguarin e Tij."** Atëherë i Dërguari i

Allahut u përgjigj: **"Njeriu do të jetë me atë që e do."**[392]

Të duash Pejgamberin (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) eshte detyrë (farz ajin) për të gjithë myslimanët.

Kur dashuria për të Dërguarin e Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) zë vend në zemrën e dikujt, praktikimi i Islamit, shijimi i besimit dhe ndjenja e kënaqësisë së Islamit bëhen shumë të lehta. Kjo dashuri çon në ndjekjen e plotë të të Dërguarit të Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) dhe në arritjen e mirësive dhe bereqeteve të panumërta që Allahu i ka dhuruar të Dërguarit të Tij të dashur. Dijetarët e Ehli Sunetit dhe librat e tyre janë dëshmi e këtij bereqeti, pasi ata drejtojnë myslimanët drejt dashurisë së vërtetë për të Dërguarin e Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të).

Kur një mysliman përmend ose dëgjon emrin e të Dërguarit të Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të), ai duhet të sillet me respekt dhe nderim, sikur të ndodhej në prani të tij. Është obligim të qëndrojmë me qetësi dhe respekt të plotë, si me zemër ashtu edhe me trup.

Respektimi i fjalëve dhe veprave të bekuara të të Dërguarit të Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) është pjesë e nderimit ndaj Tij. Është e papërshtatshme dhe e pahijshme ta përshkruajmë të Dërguarin e Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) me fjalë të zakonshme që përdoren për njerëzit e thjeshtë.

Për shembull, nuk është e drejtë të thuhet se i Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) ishte **"i varfër"** ose **"çoban"** në kuptimin e zakonshëm të këtyre fjalëve. Gjithashtu, kur thuhet se i Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) e pëlqente diçka, nuk është e përshtatshme të thuhet **"Unë nuk e pëlqej atë."** I Dërguari i Allahut ka thënë: **"Unë nuk ha i mbështetur mbi diçka."**[393] Prandaj, të thuash **"Unë ha i mbështetur"** si kundërpërgjigje nuk është respektuese. Sepse mosrespektimi i qëllimshëm i këtyre gjërave mund të çojë në rreziqet e kufrit (mosbesimit). Gjithashtu, është pjesë e respektit për Allahun dhe të Dërguarin e Tij (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) që asnjë libër apo send tjetër të mos vendoset mbi Kur'anin ose librat e hadithit. Duhet të tregojmë kujdes që të mos i ndotim apo t'i hedhim në plehra letrat që përmbajnë emrin e Allahut ose të Dërguarit të Tij (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të).

Nëse librat apo letrat me ajete kuranore dhe emra të shenjtë vjetrohen, duhet t'i mbështjellim me rroba të pastra dhe t'i varrosim në një vend të sigurt, ose t'i pastrojmë me ujë derisa të zhduken shkrimet e tyre. Mund të digjen dhe hiri i tyre të varroset, pasi nëse lahen, uji mund të mbetet në vende të papastra. Respekti ndaj Medinës së Ndriçuar, që është qyteti i të Dërguarit të Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të), është gjithashtu pjesë e nderimit ndaj Tij. Në atë qytet të bekuar, myslimanët duhet të tregojnë respekt të madh, të shmangin gjynahet dhe të trajtojnë me mirësi banorët e tij, sepse ky është një shenjë e dashurisë dhe respektit për të Dërguarin e Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të).

Ti je sulltani i mbretërisë së trupit tim.
Me siguri, ti je i dashuri i shpirtit tim.
Sezaiu tani e shkatërroi gjithçka që kishte,
Sepse çdo gjë që ekziston si mirësi, je ti.

Hasan Sezâî

[392] Buhariu, Ahkâm, 10; Tirmidhî, DHuhd, 50; Ahmed bin Hanbel, Musned, III, 104; Heysemî, Mecma'udh-dhevâid, XI, 186; Kâdî Îyâd, SHifâ-i sherîf, 77.
[393] Sujuti, Evsaf-un Nebî, S, 81; Gadhâlî, İhyâ, II, 877.

MORALI I LARTË I PROFETİT MUHAMMED

(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)

"Ti je krijuar me moralin më të lartë."
Kelam 4

Allah i Lartësuar, ndërsa i përmend të mirat dhe dhuratat që i ka dhënë të dashurit të Tij, të Dërguarit të Tij (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të), duke i ledhatuar zemrën e tij të bekuar, thotë: ***''Ti je krijuar me moralin më të lartë."***[394] Në një ajet tjetër thuhet me kuptim***: "Pa dyshim që ti je me një moral të madh."*** Huluki-adhim (moral i madh) do të thotë të kesh një lidhje të veçantë me Allahun dhe të jesh me sjellje të mira mes njerëzve.

Ikrime thotë: "E kam dëgjuar nga Abdullah ibn Abbasi: Në këtë ajet, huluki-adhim, pra morali i lartë, është morali që përcakton Kurani i Shenjtë." **Shumë njerëz e pranuan fenë islame falë moralit të lartë të Pejgamberit (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të). Fjalët e tij ishin shumë të ëmbla, preknin zemrat dhe tërhiqnin shpirtrat. Ishte aq i mençur saqë në Gadishullin Arabik, mes njerëzve të ashpër dhe kokëfortë, arriti t'i drejtojë me butësi dhe durim, duke i bërë ata të pranonin Islamin. Ata hoqën dorë nga fetë e tyre dhe për hir të Islamit luftuan kundër baballarëve dhe bijve të tyre. Për të dhanë pasurinë, lanë atdheun dhe derdhën gjakun. Kjo ndodhi edhe pse ata nuk ishin të mësuar me diçka të tillë. Moral i tij i lartë, butësia, falja, durimi, bujaria dhe respekti i tij për të gjithë ishin aq të mëdha saqë kushdo që e shihte apo dëgjonte për të, e pranonte Islamin me gjithë zemër.**

Në asnjë veprim, fjalë apo sjellje të tij nuk është vërejtur ndonjë e metë apo diçka e pahijshme. Nuk zemërohej për veten e tij, por ishte i ashpër ndaj armiqve të fesë dhe atyre që e sulmonin atë.

Profeti Muhamed (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) tregoi mijëra mrekulli, të cilat u pranuan edhe nga miqtë, edhe nga armiqtë e tij. Ndër mrekullitë më të mëdha të tij ishte morali i tij i lartë dhe edukata e tij e jashtëzakonshme.

Hz. Ebu Said el-Hudri thotë: **"Profeti (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) i jepte ushqim kafshës, e lidhte devenë, pastronte shtëpinë e tij, milte delet, qepte këpucët, arnonte rrobat,[395] ndihmonte shërbëtorin e tij dhe kur ai lodhej duke bluar grurin, i ndihmonte. Ai blinte nga tregu dhe i çonte vetë gjërat në shtëpi. Përshëndeste i pari këdo që takonte, qoftë i pasur apo i varfër, i madh apo i vogël. I jepte dorën çdo personi para se ai t'ia shtrinte dorën e tij. Nuk e bënte dallimin mes skllevërve dhe të lirëve, mes të pasurve dhe të varfërve, mes të zinjve dhe të bardhëve. Pavarësisht se kush e ftonte, ai shkonte në vendin e tij. Nuk e nënvlerësonte kurrë ushqimin që i servohej, sado i thjeshtë të ishte. Nuk mbante ushqim nga mbrëmja për në mëngjes dhe nga mëngjesi për në mbrëmje. Ishte me moral të lartë, e donte bamirësinë dhe sillej mirë me të gjithë. Ishte gjithnjë me fytyrë të qeshur dhe me fjalë të ëmbla, por kur fliste, nuk qeshte. Dukej i përhumbur në mendime, por jo i zemëruar. Ishte i përulur, por jo i dobët. Ishte i fuqishëm, aq sa ngjallte respekt dhe frikë, por nuk ishte i ashpër. Ishte i ndjeshëm dhe bujar, por nuk e tepronte në dhënie dhe nuk jepte për gjëra të padobishme. I mëshironte të gjithë. Koka e tij e bekuar ishte gjithmonë e përkulur, nuk priste asgjë nga askush. Kushdo që kërkon lumturi dhe paqe në këtë botë dhe në tjetrën, le ta marrë shembull atë."**

[394] Kalem: 68/4.
[395] Tirmidhî, SHemâil-i SHerîf, s, 343; Gadhâlî, İhyâ, II, 877.

Enes bin Malik tregon: **"I Shërbeva Profetit (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) për dhjetë vjet dhe asnjëherë nuk më tha qoftë edhe një fjalë të rëndë. Nuk më tha kurrë: 'Pse e bëre këtë?' apo 'Pse nuk e bëre këtë?'"**[396]

Ebu Hurejre Transmeton se: "Në një betejë, ne i kërkuam Profetit (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) të lutej për shkatërrimin e jobesimtarëve. Por ai tha: **'Unë nuk jam dërguar për të mallkuar apo për t'u sjellë njerëzve dënim. Unë jam dërguar për të bërë mirësi dhe për t'u sjellë njerëzve paqe.'"**[397] Allahu i Lartësuar thotë në Kuran, në suren Enbija, ajeti 107: ***"Ne të kemi dërguar vetëm si mëshirë për të gjitha botët."***

Ebu Said el-Hudri thotë: **"Profeti** (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) **kishte më shumë ndjenjë turpi dhe mirësjellje se një vajzë e re myslimane."**[398]

Enes bin Malik tregon**: "Kur Profeti** (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) **i jepte dikujt dorën për përshëndetje, ai nuk e tërhiqte dorën derisa personi tjetër ta tërhiqte i pari.**[399] **Po ashtu, nuk e kthente fytyrën nga ai derisa personi tjetër të largohej i pari. Kur ulej me dikë, ulej me respekt, pa ngritur gjurin e tij si shenjë epërsie."**

Xhabir bin Sume tregon: **"Profeti** (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) **fliste pak. Ai fliste vetëm kur ishte e nevojshme ose kur i bëhej një pyetje."** Nga kjo kuptohet se çdo mysliman duhet të shmangë fjalët e kota dhe të panevojshme dhe të flasë vetëm kur ka diçka të dobishme për të thënë. Fjalët e tij ishin gjithmonë të qarta dhe të kuptueshme.

Enes bin Malik thotë: **"Profeti** (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) **vizitonte të sëmurët, merrte pjesë në varrime, pranonin ftesa dhe shkonte kudo që e thërrisnin. Ai hipte edhe mbi një gomar, pa ngurrim. Në betejën e Hajberit, e pashë Profetin** (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) **të hipur mbi një gomar, me një litar si frerë."** "**Pas faljes së sabahut, fëmijët e Medinës dhe punëtorët vinin me enë me ujë dhe kërkonin që Profeti të fuste gishtin e tij në ujë. Edhe në dimër dhe në të ftohtë, ai nuk ua refuzonte këtë kërkesë, por i gëzonte ata."**[400]

Enesi gjithashtu thotë: **"Nëse një vajzë e vogël e merrte për dore dhe i kërkonte ndihmë për diçka, ai shkonte me të dhe e ndihmonte në punën e saj."**

Xhabiri thotë: **"Asnjëherë nuk u dëgjua që Profeti** (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) **të kishte thënë 'jo' kur dikush i kërkonte diçka."**

Profeti Muhamed (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) ishte njeriu më i ndershëm dhe më i turpshëm ndër të gjitha krijesat. Ai shmangte gjithçka që ishte e pahijshme dhe nuk i drejtohej askujt me fjalë fyese ose të pakëndshme.

Aishja (Allahu qoftë i kënaqur me të) tregon: **"Kur Profeti** (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) **merrte vesh se dikush kishte bërë diçka të pahijshme, ai nuk e përmendte me emër atë person, por thoshte në mënyrë të përgjithshme: 'Pse disa njerëz bëjnë kështu?' Kështu, ai e qortonte atë pa e poshtëruar para të tjerëve."**[401]

---

[396] Ahmed bin Hanbel, Musned, III, 255; Kastalânî, Mevâhib-i leduniyye, 291.
[397] Gadhâlî, İhyâ, II, 878.
[398] Muslim, Fedhâil, 99; Ahmed bin Hanbel, Musned, III, 71; İbni Ebî SHeybe, Musan nef, V, 213; İbni Sa'd, Tabakât, I, 368; Beyhekî, Sunen, II, 477; Begâvî, Envâr, I, 264.
[399] Gadhâlî, İhyâ, II, 879.
[400] İbni Mâce, DHuhd, 16; Hâkim, Mustedrek, II, 506; İbni Sa'd, Tabakât, I, 371; Bey hekî, SHu'ab-ul-îmân, VI, 289.
[401] Kâdî İyâd, SHifâ-i sherîf, 116.

"Mua m'u ofrua që gurët dhe dheu i Mekës të bëhen ar. Thashë: 'Jo, o Zot! Një ditë të jem i uritur, një ditë i ngopur. Kur të jem i uritur, të lutem dhe të përgjërohem Ty. Kur të jem i ngopur, të falënderoj dhe të lavdëroj Ty."
Hadith

Enes bin Mâlik ka treguar: **"Një ditë një njeri hyri në praninë e Pejgamberit** (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të)**, me diçka të verdhë në fytyrë. Ai nuk i tha asgjë, nuk e kritikoi. Kur ai doli, Pejgamberi** (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) **tha: 'Pse nuk i thuat të lahet që të heqë atë gjë nga fytyra!'"**[402]

Pejgamberi (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të)**, pa dyshim, ishte një bashkues i popujve. Ai nuk i ndante ata, as nuk i nxiste të urrenin njëri-tjetrin. Ai i nderonte liderët e çdo fis dhe i ulte në vendin e nderit. Nuk ndodhte kurrë që dikush të mbetej pa shijuar bukurinë e fytyrës së tij. Ai kërkonte shokët e tij dhe kur ata mungonin, i pyeste për ta. Të gjithë ata që ishin pranë tij, ai u jepte këshilla dhe u ndante mbarësi. Së bashku me të, nuk ndodhte që dikush të mendonte se ai preferonte një person mbi tjetrin. Kur dikush vinte për tu ankuar, ai dëgjonte me durim dhe nuk e linte të largohej pa e dëgjuar deri në fund.**

Pejgamberi e shfaqte natyrën e tij të bukur morale për të gjithë dhe në praninë e tij, të gjithë ishin të barabartë. Sipas Aishes r.a., ai tha: **"Nuk kam parë askënd me moral më të bukur se Pejgamberin. Kur dikush nga shokët e tij ose familja e tij e thërriste, ai gjithmonë përgjigjej: 'Po'."**[403]

Pejgamberi e thërriste çdo shok me emrin më të bukur dhe kurrë nuk e ndërpriste dikë derisa ai të përfundonte fjalën e tij. Ai nuk i ndërpriste ata derisa ata nuk përfundonin, ose nuk ngriheshin për t'u larguar.

Për sjelljen e tij, shfaqet që Pejgamberi (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) ka marrë shpërblimin nga Allahu, siç thuhet në Kuran në suren Tevbe, ajeti 128: "**Përpjekjet tuaja e shqetësojnë dhe e mërzisin Atë. Ai është shumë i përkushtuar ndaj jush; është shumë i mëshirshëm me besimtarët dhe u do të mira atyre."** Po ashtu, në suren Enbiya, ajeti 107**: "Ne të dërguam ty, o Muhamed, si mëshirë për botët."**

Për shkak të dashurisë dhe mëshirës që Pejgamberi, (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të), kishte për komunitetin e tij, ai gjithmonë mundësonte lehtësi për ta, duke thënë: **"Nëse nuk do të kishim ndonjë vështirësi për ummetin tim, do të urdhëroja që ata të përdorin misvak çdo herë që bëjnë abdes."**[404]

Një tjetër shembull është angazhimi dhe përmbushja e fjalëve të tij. Abdullah bin Ebi'l-Hamsa rrëfen se, kur Pejgamberi (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) kishte marrë një borxh, ai i kishte premtuar se do të takohej me të në një kohë dhe vend, por ai e kishte harruar. Kur e kujtoi tri ditë më vonë dhe shkoi atje, Pejgamberi (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) e priste me durim dhe i tha: **"O djalë, më ke lodhur! Kam pritur për ty këtu për tri ditë."**

Për modestinë dhe përulësinë e Pejgamberit (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të), asnjë njeri, asnjë profet tjetër nuk mund ta krahasonte. Ai nuk kishte kurrë ndjenja krenarie dhe për këtë ishte shpallur më i madhi mes bijve të Ademit.[405]

[402] Kâdî İyâd, SHifâ-i sherîf, 116.
[403] SHemseddin SHâmî, Subulu'l-Hudâ, VI, 7.
[404] Buhârî, Temenni, 9; Abdurredhdhâk, Musannef, I, 556; Kâdî İyâd, SHifâ-i sherîf, 123.
[405] Kastalânî, Mevâhib-i leduniyye, I, 309.

Në një tjetër rast, Ai (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) tha për jetën e tij: "**Më është ofruar mundësia të kem pasuri të pafundme, por e kam refuzuar atë, pasi e kam preferuar që të jetoj në mënyrë të thjeshtë, një ditë të kem uri dhe ditën tjetër të kem ngopje, dhe në të dyja rastet t'i drejtohem Zotit me lutje."**[406]

Xhibrili (Paqja qoftë mbi të) i tha Pejgamberit alejhi selam: **"Zoti të ka dërguar për ty selam dhe, nëse dëshiron, mund të kthehen malet në ar dhe ato do të të ndjekin kudo."**[407] Por Pejgamberi e refuzoi këtë dhe tha: **"Dunjaja është shtëpia e atij që nuk ka shtëpi, dhe ajo është pasuria e atij që nuk ka pasuri. Këto i mblidhin ata që nuk kanë mend."**

Në lidhje me jetesën e tij të thjeshtë, Aisheja r.a. tha: "Disa herë kalonim një muaj pa ndezur zjarr në shtëpi për të gatuar. Kemi jetuar me hurma dhe ujë."

Po ashtu, për Pejgamberin (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) thuhet se asnjëherë nuk ishte ngopur plotësisht me ushqim dhe qëndronte i durueshëm gjatë agjërimit, pavarësisht nga ndjenja e urisë që ndiente.[408]

Âishe r.a. na tregoi: "Një ditë një njeri hyri në praninë e Pejgamberit (sallallahu alejhi ve sellem) me diçka të verdhë në fytyrë. Ai nuk i tha asgjë, dhe nuk e kritikoi. Kur ai doli, tha: "Pse nuk ia the, që të pastronte fytyrën?"

Pejgamberi (sallallahu alejhi ve sellem) ishte ai që bashkonte popujt. Ai nuk i bënte ata të urrenin njëri-tjetrin. Ai u ofronte nderime të mëdha liderëve të çdo fisi dhe i ftonte ata të uleshin në vendet më të nderuara. Ai nuk e mohoi asnjëherë mirësi për askënd. Ai e kërkonte shokët e tij, dhe kur ata mungonin, ai i pyeste. Ai ua jepte këshillat atyre që uleshin pranë tij dhe u ofronte atë që kishte për ta. Askush nuk mendonte se ai kishte një dashuri më të madhe për dikë tjetër. Ai tregohej i duruar dhe i dëgjonte ata që vinin me ankesë, dhe asnjëherë nuk i linte ata që i bisedonin, pa i dëgjuar deri në fund. Ai u shfaqi të gjithëve moralin e tij të bukur dhe kishte drejtësi për të gjithë. Ai ishte i barabartë me të gjithë, askush nuk kishte më shumë privilegje se dikush tjetër.

Sabët e tij, veçanërisht Âishja, dëshmuan se askush nuk kishte moral më të bukur se ai. Kur dikush nga sahabët ose familja e tij e thërriste, ai i përgjigjej gjithmonë **"Ejani"** me dashuri.

Pejgamberi (sallallahu alejhi ve sellem) i thërriste Sahabët me emrat më të bukur dhe kurrë nuk i ndërpriste ata që flisnin. Ai kishte një sjellje të shëndoshë dhe një mirëkuptim të madh për çdo njeri. Allahu Teâla, në ajetin 128 të surës Tevbe, thotë**: "Juve ju erdhi i dërguar nga lloji juaj, atij i vie rëndë për vuajtjet tuaja, sepse është lakmues i rrugës së drejtë për ju, është i ndjeshëm dhe i mëshirshëm për besimtarët."** Po ashtu, në ajetin 107 të surës Enbiya, Allahu thotë: **"O i Dërguari! Ne të dërguam ty si mëshirë për të gjitha botët".**

Pejgamberi (sallallahu alejhi ve sellem) gjithashtu thoshte se për shkak të ndjeshmërisë për popullin e tij, ai e bëri jetën më të lehtë, duke thënë: **"Nëse nuk do të isha shqetësuar për popullin tim, do t'ua kisha urdhëruar atyre që të përdorin misvak çdo herë që bëjnë abdes."**

[406] İbni Sa'd, Tabakât, I, 381; SHemseddin SHâmî, Subulu'l-Hudâ, VII, 75; Kastalânî, Mevâhib-i leduniyye, 308-309; Gadhalî, İhyâ, III, 196.
[407] Ahmed bin Hanbel, Musned, VI, 71; İbni Ebî SHeybe, Musannef, VII, 243; Beyhekî, SHu'ab-ul-îmân, VII, 375.
[408] Beyhekî, SHu'ab-ul-îmân, V, 25; Ebû Ya'la, Musned, VIII, 139; İbni Sa'd, Tabakât, I, 406.

"Po! E di që ju mund të bëni gjithçka. Por nuk dua të rri ulur, i ndarë nga ata që punojnë. Allahu i Lartësuar nuk e do atë që rri i veçuar nga shokët e tij."
Hadith

Pejgamberi (sallallahu alejhi ve sellem) gjithashtu ishte i njohur për mbajtjen e fjalëve të tij. Abdullah bin Ebi'l-Hamsa ka treguar se një herë, përpara se t'i shpallej pejgamberllëku, ai kishte një marrëveshje me Pejgamberin (sallallahu alejhi ve sellem) dhe kishte harruar të takohej me të. Kur e kujtoi pas tre ditësh, shkoi dhe e gjeti Pejgamberin (sallallahu alejhi ve sellem) duke e pritur për tre ditë pa i thënë asnjë fjalë të keqe. Pejgamberi (sallallahu alejhi ve sellem) i tha: **"O djalë, ti më ke lodhur, sepse unë të kam pritur këtu tre ditë."**

Pejgamberi (sallallahu alejhi ve sellem) gjithashtu ishte i njohur për përulësinë e tij të madhe, e cila nuk mund të krahasohej me askënd tjetër, as me ndonjë tjetër pejgamber. Kur i ishte dhënë mundësia të ishte mbret, ai e zgjodhi të mbetej një njeri i përulur. Në një moment, engjëlli Xhibril i tha: **"Po, Allahu do të të bëjë më të madhin e bijve të Ademit dhe do të jesh i pari që do të ngrihesh nga varri dhe do të japësh ndërmjetësim".**

Ai gjithashtu preferonte një jetë të thjeshtë dhe mund të kishte pasur pasuri të mëdha, por ai refuzoi. Âishja r.a. thoshte se Pejgamberi (sallallahu alejhi ve sellem) kishte pranuar të jetonte me pak dhe të kalonte ditët e tij në varfëri, dhe kurrë nuk ishte ankuar për atë që kishte. Pejgamberi (sallallahu alejhi ve sellem) i tha asaj se ai e priste më shumë mundimin dhe jetesën modeste, sepse kështu kishte jetuar edhe pejgamberët e tjerë dhe kështu do të donte të kalonte jetën e tij.

Fisnikëria e Pejgamberit (sallallahu alejhi ve sellem) ishte e njohur dhe ai ishte më i shpenzueshmi gjatë muajit të Ramazanit, kur ishte me Xhibrilin. Njëherë një fshatar e tërhoqi nga mbrapa dhe Pejgamberi (sallallahu alejhi ve sellem) e quajti atë me të mirë dhe i dha një shpërblim.

Ai gjithashtu ishte shumë i dhembshur dhe shpërndante të mirat e tij për të gjithë, edhe për ata që kërkonin ndihmën më të thjeshtë. I dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) u tregua gjithashtu i mëshirshëm me një grua të moshuar që i kërkoi një veshje për të mbuluar trupin e saj gjatë namazit, dhe ai ia dha mëndjen e tij. Pejgamberi (sallallahu alejhi ve sellem) gjithmonë ndihmonte të tjerët dhe ofronte ndihmë për çdo situatë, pavarësisht nga vështirësitë që mund të kishte.

Morali i Pejgamberit (sallallahu alejhi ve sellem) është një shembull për çdo mysliman që duhet ta ndjekë dhe të jetojë në përputhje me këto vlera.

Disa Nga Virtytet E Bukura Të Pejgamberit (Sallallahu Alejhi Ve Sellem)

1. Ilmi, urtësia, kuptimi, besimi, njohuria, mendja, inteligjenca, bujaria, përulësia, durimi, dhembshuria, mundimi, pasioni, besnikëria, amaneti, guximi, madhështia trimëria, elokuenca, aftësia për të komunikuar, bukuria, morali i lartë, virtyti, ndershmëria, dërgimi i drejtësisë, modestia, të qenit i çlirët nga pasuria dhe devotshmëria; të gjitha keto tek ai ishin më të mëdha se të çdo pejgamberi tjetër.
2. Ai e falte çdo të keqe që i vinte nga miqtë e tij dhe armiqtë. Ai nuk e ktheu asnjëherë dhunën me dhunë. Kur gjatë betejës së Uhudit, jobesimtarët i shkaktuan lëndime të rënda, duke i thyer dhëmbët dhe duke e lënë me gjak, ai lutet për ata duke thënë: **"O Zot! Ti fal këta, dhe ua fal padijeninë e tyre."**

3. Ai ishte shumë i dhembshur. U jepte ujë kafshëve, duke mbajtur enën me dorë dhe duke pritur që ato të ngopeshin. Ai gjithashtu fshinte fytyrën dhe sytë e kalit që montonte, për ta mbajtur atë të pastër dhe të kujdesur.
4. Ai iu përgjigjej gjithmonë thirrjeve duke thënë "lebbeik" (po, Zoti im). Ai nuk i shtrinte kurrë këmbët e tij në prani të të tjerëve, por u ulte në gjunjë.
5. Ai nuk e shikonte veten më të madh se të tjerët. Në një udhëtim, kur po përgatitej të bëhej një ushqim me mish të qingjit, njëri tha: "Unë do ta pres." Tjetri tha: "Unë do ta hedh lëkurën." Një tjetër tha: "Unë do ta piq." Pejgamberi (sallallahu alejhi ve sellem) tha: **"Unë do të mbledh dru."** Ata iu përgjigjën: "O Resulallah! Ti pusho, ne do t'i mbledhim ato." Ai tha: **"Po, e di që ju mund të bëni gjithçka, por unë nuk dua të ulem pa punuar. Allahu nuk e do atë që qëndron dhe rri pa punuar, duke u ndarë nga ata që punojnë."** Dhe ai u ngrit për të mbledhur dru.
6. Kur arrinte te vendi ku ishin shokët e tij (radijallahu anhu), nuk ngjitej në vendin kryesor. Ulej aty ku gjente një vend të lirë. Njëherë, duke dalë në rrugë me shkopin e tij, ata që e panë u ngritën nga vendi. Ai u tha: **"Mos u ngrihni për nderin tim siç bëjnë të tjerët për njëri-tjetrin! Unë jam po si ju, një njeri si të tjerët. Ulem aty ku është vendi im. Kur lodhem, ulem."**
7. Nuk ndahej kurrë nga shërbëtorët e tij, qoftë në ushqim, veshje, ose në çdo gjë tjetër. Ai gjithmonë i ndihmonte ata me punët e tyre. Nuk e kishin parë kurrë duke goditur ose fyer dikë. Enes bin Malik, i cili i shërbeu Pejgamberit për dhjetë vjet, tha: "Unë i shërbeva Resulullahu për dhjetë vjet. Shërbimi që më bëri ai ishte më shumë se shërbimi që i bëra unë. Nuk e kam parë asnjëherë të shprehte mërzi ose të thoshte ndonjë fjalë të ashpër."[409]
8. Ai vetë riparonte rrobat e tij të shkatërruara, qumështonte dhi, ushqente kafshët dhe vetë e mbante torbën e tij. Ai shkonte vetë për të blerë gjërat në treg dhe kthehej me to në shtëpi. Në udhëtim, ai u jepte ushqim kafshëve dhe ndonjëherë i kujdesej për to. Këto veprime ai i bënte shpesh vetë, por ndonjëherë edhe me ndihmën e shërbëtorëve.
9. Kur shërbëtorët e disa njerëzve e thërrisnin atë, ai i ndiqte zakonet e Medinës dhe ecën me ta, duke u mbajtur dore për dore.
10. Ai vizitonte të sëmurët dhe merrte pjesë në varreza. Për t'u ngushëlluar, ai gjithashtu vizitonte të sëmurët e jobesimtarëve dhe hipokritëve.
11. Pas faljes së namazit të sabahut, ai i kërkonte shokëve: **"A ka ndonjë të sëmurë mes nesh që duhet të vizitojmë?"** Nëse nuk kishte të sëmurë, ai pyeste: "**A ka ndonjë që ka humbur dikë? Le të shkojmë për t'u ndihmuar!"** Nëse kishte një ngushëllim, ai ndihmonte në larjen e të ndjerit, në veshjen e tij, e pastaj e falte namazin dhe e shoqëronte deri në varr. Nëse nuk kishte asnjë ngushëllim, ai thoshte: **"A ka ndonjë që ka parë një ëndërr? Le ta ndajë atë dhe të diskutojmë për të!"**

> *"Udhëheqësi i një populli është më i miri prej tyre, ai që u shërben atyre."*
> ***Hadith***

12. Nëse mungonte një prej shokëve të tij për tre ditë, ai e kërkonte atë. Nëse ai ishte në udhëtim, i luteshin për të mirë, dhe nëse ishte në qytet, ai shkonte për ta vizituar.

[409] Ahmed bin Hanbel, Musned, III, 255.

13. Kur takonte ndonjë mysliman në rrugë, ai e përshëndeste fillimisht atë.
14. Ai ngjitej në deve, kuaj, gomarë dhe mushka dhe nganjëherë i merrte me vete edhe të tjerë që të uleshin pas tij.
15. Ai shërbente për mysafirët e tij dhe shokët e tij, duke thënë: **"Më i nderuari i një kombi është ai që shërben për ata."**
16. Ai nuk qeshte asnjëherë me zë të lartë. Ai qeshte vetëm me një buzëqeshje të butë, e cila shpesh nxirrte dhëmbët e tij të shenjtë.
17. Ai gjithmonë dukej i menduar dhe i trishtuar, fliste pak. Ai fillonte gjithmonë të fliste me buzëqeshje.
18. Ai nuk thoshte kurrë diçka të panevojshme ose pa kuptim. Kur kishte diçka të nevojshme për të thënë, ai e shprehte në mënyrë të qartë dhe të shkurtër, ndonjëherë e përsëriste tri herë për ta bërë të kuptueshëm më mirë.
19. Ai bënte shaka dhe ngacmime me të huajt, të njohurit, fëmijët, gratë e moshuara dhe gratë e tij të afërta. Megjithatë, këto nuk e bënin të harronte asnjëherë Allahun.
20. Nga madhështia e tij, askush nuk mund ta shikonte në sy. Kur dikush i afroheshin dhe shikonte fytyrën e tij të shenjtë, trëmbeshin. Ai u thoshte: **"Mos u tremb! Unë nuk jam mbret, as tiran. Unë jam djali i një gruaje që hante mish të tharë."** Kjo i qetësonte ata dhe ata fillonin të flisnin hapur.
21. Nuk kishte roje ose shërbëtorë që të ndalonin njerëzit. Çdokush mund të afrohej lehtësisht për të i treguar ndonjë çështje.
22. Ai ishte shumë i turpëruar. Kishte vështirësi të shikonte dikë në sy ndërsa fliste me të.
23. Ai nuk ia përmendte kurrë të metat dikujt në sy. Nuk ankohej për askënd dhe nuk thoshte keq për të tjerët pas shpine. Kur nuk e pëlqente ndonjë fjalë ose veprim, thoshte: **"Ndoshta disa njerëz bëjnë kështu për ndonjë arsye..."**
24. Edhe pse ai ishte i dashuri, i dërguari dhe i pranueshmi i Allahut, ai thoshte: **"Unë jam ai që e njeh më mirë Allahun dhe kam frikë prej Tij më shumë se kushdo tjetër."**[410] Ai gjithashtu thoshte: **"Nëse do të shihnit atë që kam parë unë, do të qeshnit më pak dhe do të qani më shumë."** Kur shihte re në qiell, ai thoshte: **"O Zot! Mos na dërgo dënim me këtë re!"** Kur erdhi era, thoshte: **"O Zot! Na dërgo erë të mirë!"** Kur bubullonte, ai thoshte: **"O Zot! Na mos na vdis me hidhërimin Tënd, mos na shkatërro me dënimin Tënd, por na dhuro paqe dhe siguri para se të vijë ajo."**
25. Fuqia e zemrës dhe guximi i tij ishin të pabesueshme. Në Luftën e Hunejnit, kur muslimanët u shpërndanë dhe mbeti vetëm me tre ose katër veta, ai qëndroi vetëm përballë sulmeve të jobesimtarëve dhe asnjëherë nuk u tërhoq. Ai qëndroi dhe e bëri armikun të largohej.
26. Ai ishte shumë bujar. Dhuronte grupe të mëdha devesh dhe dhi, duke mos mbajtur asgjë për vete. Shumë jobesimtarë me zemër të fortë, duke parë bujarinë e tij, kaluan në Islam.

[410] Kâdî İyâd, SHifâ-i sherîf, 145.

27. Kur dikush kërkonte diçka nga ai, ai nuk e ka thënë kurrë "jo". Nëse kishte, ai jepte; nëse nuk kishte, thoshte asgjë.
28. Kur Allahu thotë **"Kërkoni dhe do t'ju jap**", ai nuk e kërkoi pasurinë e kësaj bote. Ai nuk e hante bukën e bërë nga mielli i situr. Ai hante gjithmonë bukë të bërë nga mielli i thjeshtë, pa e kullojë. Nuk e ka parë askush duke ngrënë derisa të ndjehej i ngopur. Ka pasur muaj që nuk kishte as bukë, por hante vetëm hurma. Ka pasur edhe ditë kur nuk ka ngrënë asgjë.
29. Kur vdiq, ai kishte lënë një shirit hekuri dhe tridhjetë kilogramë elb si peng te një hebre.
30. Asnjëherë nuk është dëgjuar që ai të jetë ankuar për ndonjë ushqim. Ajo që i pëlqente, e hante, dhe ajo që nuk i pëlqente, nuk e hante dhe nuk fliste asgjë. Ai hante një herë në ditë. Disa herë hante mëngjesin, dhe disa herë darkën. Kur kthehej në shtëpi, pyeste: "**A ka ushqim?"** Nëse përgjigjja ishte "jo", ai agjëronte. Ai nuk hante mbi një qilim, tepsi, ose tavolinë, por ulet në tokë, në gjunjë, dhe hante pa u mbështetur në asgjë. Ai fillonte të hante me **"Bismillah"** (Me emrin e Allahut). Hante me dorën e djathtë.
31. Ai ndante për gratë dhe disa shërbëtorë një vit ushqim, si elb dhe hurma, dhe ato ndihmoheshin si lëmoshë nga ky ushqim.
32. Ai, ashtu si profetët e tjerë, nuk merrte pasuri ose lëmoshë (zekat), por pranonte dhuratat. Shpesh, ai e kthente dhuratën me një dhuratë më të madhe.
33. Shtrati i tij ishte bërë nga lëkura e shtruar me fije hurme, i mbushur me thasë dhe i lidhur. Kur sollën një shtrat me lesh, ai nuk e pranoi dhe tha: **"O Âisha, po betohem në Allahun se, po të doja, Allahu mund të më mbushte çdo vend me ar dhe argjend."** Ai ndonjëherë fjetë mbi një shtrat me kallam, dru, jastëk të leshit ose mbi dhe të thatë.
34. Pas namazit të jacisë, ai flinte deri në mesnatë dhe më pasi lutej deri në namazin e sabahut. Ai flinte në anën e djathtë, duke e mbështetur dorën e djathtë nën faqe dhe lexonte disa sure derisa flinte.
35. Ai kishte një zakon të mirë, i cilësuar si tefe'ul, që do të thotë të interpretonte gjithçka që shihte në mënyrë pozitive. Ai nuk e konsideronte asgjë si fatkeqësi.
36. Kur kishte trishtim, ai e mbante mjekrën dhe mendonte.
37. Kur ishte i trishtuar, ai menjëherë fillonte të lutej. Lehtësia e namazit dhe ëmbëlsia e tij i ndihmonte të hiqte trishtimin.
38. Ai kurrë nuk e dëgjonte personin që bënte shpifje ose komentonte pas shpine të tjerëve.
39. Kur ecte, nëse duhej të shikonte për anën ose pas, ai kthehej gjithashtu me tërë trupin dhe nuk e kthente vetëm kokën.
40. frika e tij ndaj Allahut, bindja dhe adhurimi i tij ishin aq të mëdha, sa askush nuk mund të qëndronte dot pranë tij. Ai lutej derisa këmbët i fryheshin. Kur i thuhej: "O i Dërguari i Allahut, ju keni shpëtuar nga të gjitha mëkatet, pse po i bëni vetes këso sakrificash?" Ai përgjigjej: **"A nuk duhet të jem unë robi më falënderues i Allahut?"**

Përshëndetje, bulbul, një lule të kuqe, pa pushim ka dëshirë,
Mos mendoni se do të dëshirojë të bëjë zhurmë me të tjerë.

Pa u ndalur, rrotullohet rreth saj, si një kompas,
Papritmas dëshiron të shkojë në vend të qetë dhe të vetmuar.

Kuptova, o e bukur lule, që fsheh sekretet e tua,
Si një petal, bulbulu gjithmonë ka dëshirë për ty.

E ke fshehur fytyrën, e ke mbrojtur nga të huajt,
Por kot, ata janë të humbur, dëshira për dashuri është e kotë.

O ti! Në rrugën e takimit, po ecën si Mecnuni,
Duke shkrirë veten, dëshira për Lajlën është shuar.

VIRTUTET E PEJGAMBERIT TONË TË NDERUAR

Ka qindra libra që tregojnë për virtytet e Muhammedit alejhis-selam. **Virtyt** do të thotë **përparësi dhe madhështi**. Disa nga këto cilësi të tij janë si më poshtë:

"Dhe Ne të dërguam ty (salallahu alejhi ve selam) për të gjithë njerëzit si sihariqdhënës dhe alarmues, por shumica e njerëzve nuk e dinë."
Seba 28

1. Ndër të gjitha krijesat, drita dhe shpirti i parë që u krijua ishte ai i Muhammedit alejhis-selam.
2. Allahu i Lartësuar e ka shkruar emrin e tij në Arsh, në Xhenet dhe në shtatë qiejt.
3. Në një trëndafil që rritet në Indi, është parë e shkruar: **"La ilahe illallah Muhammedun Resulullah"**.
4. Në një lum pranë qytetit të Basrës, është kapur një peshk që kishte të shkruar "Allah" në anën e djathtë dhe "Muhammed" në anën e majtë. Shembuj të tillë janë të shumtë. Në librin **"A History of Fishes",** botuar në Londër në vitin 1975, në faqen 200, është publikuar një foto e një peshku që kishte të shkruar **"Shânullah"** në bisht me gërma të Kuranit. Po ashtu, është thënë se në anën tjetër të bishtit ishte shkruar **"La ilahe illallah".**
5. Ka engjëj që nuk kanë asnjë detyrë tjetër përveç përmendjes së emrit të Muhammedit alejhis-selam.
6. Engjëjt u urdhëruan të përulen para Ademit alejhis-selam, sepse në ballin e tij ndodhej drita e Muhammedit alejhis-selam.
7. Allahu i Lartësuar i ka njoftuar të gjithë pejgamberët për ardhjen e Muhammedit alejhis-selam, dhe u ka urdhëruar që, nëse do ta arrinin kohën e tij, të besonin tek ai.
8. Në kohën e lindjes së tij, janë shfaqur shumë shenja të mëdha, të cilat përmenden në historinë islame dhe librat e mevludit.
9. Kur lindi, u pa që kishte kërthizën e prerë dhe ishte i rrethprerë.
10. Me lindjen e tij, djajtë nuk mund të ngjiteshin më në qiell për të përgjuar fjalët e engjëjve.
11. Në momentin e lindjes së tij, të gjithë idhujt dhe statujat që adhuroheshin në tokë u rrëzuan.
12. Djepi i tij tundej nga engjëjt.
13. Që në djep, bisedonte me Hënën, dhe kur tregonte me gisht, ajo lëvizte sipas drejtimit të tij.
14. Filloi të flasë që në djep.
15. Kur ishte fëmijë dhe ecte jashtë, një re e vogël e ndiqte dhe e mbulonte me hije. Kjo ndodhi derisa filloi pejgamberllëkun.
16. Çdo profet e kishte vulën e profetësisë në dorën e djathtë. Ndërsa Muhamedi (paqja qoftë mbi të) e kishte në mes të shpatullave, afër shpatullës së majtë, mbi zemër. Kur Xhibrili (paqja qoftë mbi të) ia pastroi zemrën dhe ia mbylli kraharorin, ia vulosi shpinën me një vulë të sjellë nga Xheneti.
17. Ai shihte përpara si dhe prapa.
18. Ai shihte njësoj si në dritë ashtu edhe në errësirë.

19. Pështyma e tij i ëmbëlsonte ujin e hidhur, ishte shërim për të sëmurët dhe bëhej ushqim për foshnjat si qumështi.
20. Sytë e tij flinin, por zemra e tij ishte e zgjuar. (Të gjithë profetët kishin këtë veçori.)
21. Ai nuk eci kurrë në jetën e tij.
22. Djersa e tij kishte aromë të këndshme si trëndafili. Një herë, një i varfër që martonte vajzën e tij i kërkoi ndihmë. Profeti nuk kishte asgjë për t'i dhënë, ndaj ai i dha një shishe të vogël me djerin e tij. Kur vajza e përdori si parfum në fytyrën dhe kokën e saj, shtëpia e saj u mbush me aromë të këndshme dhe u bë e njohur si "shtëpia me aromë të mirë".
23. Edhe pse kishte shtat mesatar, kur qëndronte pranë njerëzve të gjatë, ai dukej më i lartë se ata.
24. Kur ecte në dritën e diellit ose të hënës, hija e tij nuk binte mbi tokë.
25. Trupi dhe rrobat e tij nuk preken nga mizat, mushkonjat ose ndonjë insekt tjetër.
26. Rrobat e tij nuk ndoteshin, pavarësisht sa gjatë i vishte.
27. Kur ecte, pas tij e ndiqnin melekët (engjëjt), prandaj ai i urdhëronte shokët e tij të ecnin përpara dhe thoshte: **"Lërini engjëjt të më ndjekin pas."**[411]
28. Kur shkelte mbi gurë, linin gjurmë nga këmbët e tij, por kur ecte mbi rërë, nuk linte asnjë shenjë. Kur kryente nevojën, toka hapej dhe e mbulonte çdo gjë. (E njëjta gjë ndodhte me të gjithë profetët.)
29. Ai ishte më i dituri nga të gjithë njerëzit dhe melekët. Edhe pse ishte analfabet dhe nuk mësoi nga askush, Allahu i mësoi gjithçka. Ashtu siç Ademit (paqja qoftë mbi të) iu mësuan emrat e të gjitha gjërave, Profeti Muhamed i mësoi të gjitha emrat dhe njohuritë.
30. Allahu i tregoi atij emrat e të gjithë njerëzve të umetit të tij, trupat e tyre dhe gjithçka që do të ndodhte mes tyre.
31. Ai kishte mendjen më të kthjellët dhe më të zgjuar se të gjithë njerëzit.
32. Ai kishte të gjitha cilësitë e mira që mund të ketë një njeri. Poeti i madh Omer Ibn-il-Farid, kur e pyetën pse nuk e kishte lavdëruar Profetin, tha: "E kuptova se nuk jam në gjendje ta lavdëroj atë siç e meriton. Nuk gjeta fjalë për ta bërë këtë."
33. Emri i tij është përmendur pranë emrit të Allahut në dëshminë e fesë (shehadet), në ezan, në ikamet, në pjesë të ndryshme të namazit, në shumë lutje, në disa adhurime, në hutbe, në këshilla, në vështirësi, në varr, në Ditën e Gjykimit, në Xhenet dhe në çdo gjuhë të krijesave.
34. Epërsia më e madhe e tij është se ai është **"i Dashuri i Allahut"** (Habibullah). Allahu e bëri atë më të dashur se çdo krijesë tjetër, madje edhe më shumë se engjëjt dhe profetët e tjerë. Ai i tha: **"Ibrahimin e bëra mikun tim (Halil), por ty të bëra të Dashurin tim (Habib)."**
35. Kur zbriti ajeti: **"Do të të jap gjithçka që dëshiron, derisa të kënaqesh"**[412]**,**

[411] Kâdî İyâd, SHifâ-i sherif, 69.
[412] Duhâ: 93/5.

Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) e shikoi Xhibrilin dhe i tha: **"Nuk do të jem i kënaqur për sa kohë që qoftë edhe një nga umeti im të mbetet në zjarrin e Xhehenemit."**

"Nuk do të jem i kënaqur për sa kohë që qoftë edhe një nga umeti im të mbetet në zjarrin e Xhehenemit."
Hadith

36. Në Kuran, Allahu i drejtohet çdo profeti me emrin e tij, por Profetit Muhamed (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) i drejtohet me titujt: **"O i Dërguar! O Profeti im!"**
37. Ai fliste rrjedhshëm në të gjitha dialektet arabe dhe iu përgjigjej njerëzve në gjuhën e tyre dhe thoshte; **''Mua më ka edukuar Allahu në mënyrën më të bukur.''**[413]
38. Ai fliste shkurt dhe me mençuri të madhe. Ai tha **katër hadithe që janë bazë për Islamin**:

- "Veprat vlejnë sipas qëllimeve."[414]
- "Hallalli është i qartë dhe harami është i qartë."[415]
- "Paditësi duhet të sjellë dëshmi, i padituri duhet të betohet."[416]
- "Asnjë njeri nuk ka besim të plotë derisa të dojë për vëllanë e tij atë që do për veten e tij."[417]

39. Këto katër hadithe: i pari është për adhurimin; i dyti për marrëdhëniet ndërnjerëzore; i treti për çështjet e drejtësisë dhe politikës; dhe i katërti është themeli i edukatës dhe moralit.[418]
40. Ai ishte i mbrojtur dhe i pagabueshëm. Ai nuk kreu kurrë asnjë mëkat, qoftë i madh apo i vogël.
41. Në namaz, myslimanët thonë: **"Paqja qoftë mbi ty, o Profet!"** Asnjë profet tjetër nuk është përshëndetur kështu.
42. Në një hadith kudsi, Allahu tha: "**Sikur të mos ishe ti, nuk do të kisha krijuar asgjë."**[419]
43. Profetët e tjerë i mbronin vetë veten nga shpifjet, por Allahu e mbrojti Profetin Muhamed.
44. Umeti i tij është më i madh në numër se të gjithë umetet e profetëve të tjerë së bashku.
45. Sevapet që do të marrë ai janë më të shumta se të gjithë profetët e tjerë.
46. Ishte e ndaluar ta thërrisnin me emër, të flisnin me zë të lartë pranë tij dhe të ecnin para tij.
47. Ai e pa Xhibrilin në formën e tij të vërtetë dy herë.
48. Xhibrili erdhi tek ai 24,000 herë, më shumë se tek ndonjë profet tjetër.
49. Israfil (engjëlli i Surit) gjithashtu i erdhi shpesh, gjë që nuk ndodhi me profetët e tjerë.

[413] Suyûtî, Câmi-ul Ehâdis, XXXI, 237; Munâvî, Feydh-ul-kadîr, I, 224.
[414] Buhârî, Bedu'l-Vahy, 1; Ebû Dâvûd, Talâk; 11; İbni Mâce, DHuhd, 26.
[415] Ebû Dâvûd, Buyû', 3; Nesâî, Buyû', 2; Buhârî, Îmân, 39; Buyû', 2; Muslim, Musâkât, 107, 108.
[416] Tirmidhî, Ahkâm, 12; İbni Mâce, Ahkâm, 7.
[417] Buhârî, Îmân, 7; Tirmidhî, Sifetu'l-Kıyâme, 59; Ahmed bin Hanbel, Musned, III, 176.
[418] Herkese Lâdhım Olan Îmân, 353.
[419] Suyûtî, Leâli'l-Masnûa, I, 272; Aclûnî, Keshf-ul-hafâ, II, 164.

50. Është e lejuar të betohesh në Allah duke përmendur Profetin Muhamed, por jo profetët e tjerë.
51. Gratë e tij ishin "Nënat e Besimtarëve" dhe pas tij ishte e ndaluar t'i martonin ato.

"Kush është armiqësor ndaj Ehli Bejtit tim, është munafik."
Hadith

52. Në Ditën e Gjykimit, lidhjet familjare nuk do të kenë dobi, por kjo nuk vlen për të afërmit e Profetit (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të).
53. Kush mban emrin e tij do të ketë dobi në këtë botë dhe në tjetrën.
54. Çdo fjalë dhe veprim i tij ishte i saktë.
55. Dashuria për të është detyrim për çdo mysliman.
56. Është e detyrueshme të duash familjen e tij të shenjtë (Ehl-i Bejt).
57. Është e domosdoshme të duash të gjithë Sahabët e tij. Ai tha: **"Mos u bëni armiq të Sahabëve të mi pas meje! T'i duash ata, do të thotë të më duash mua. Të jesh armik ndaj tyre, do të thotë të jesh armik ndaj meje. Kush i lëndon ata, më ka lënduar mua. Dhe kush më lëndon mua, ka lënduar Allahun e Lartësuar. Allahu i Lartësuar do ta ndëshkojë atë që e lëndon Atë."**
58. Allahu i Lartësuar krijoi dy ndihmës në qiell dhe dy në tokë për Muhammedin (paqja qoftë mbi të). Ata janë: Xhibrili (Gabrieli), Mikaili (Mikaili), Ebu Bekri dhe Omeri (Allahu qoftë i kënaqur me ta).[420]
59. Çdo burrë, grua apo person që vdes në moshë të rritur do të pyetet në varr për Muhammedin (paqja qoftë mbi të), njësoj siç do të pyeten: "Kush është Zoti yt?" do t'u thuhet gjithashtu: "Kush është Profeti yt?"
60. Leximi i hadithëve të Muhammedit (paqja qoftë mbi të) është adhurim dhe atij që i lexon i jepen shpërblime. Për leximin e hadithëve, është e pëlqyeshme të merret abdest, të vishet rrobë e pastër, të vendoset parfum, libri i hadithëve të vendoset në një vend të lartë, të mos ngrihet për ata që vijnë nga jashtë dhe dëgjuesit të mos flasin mes tyre. Ata që i lexojnë hadithet rregullisht do të kenë fytyra të ndritshme dhe të bukura. Po kështu, këto rregulla duhen respektuar edhe kur lexohet Kur'ani.
61. Azraili (Engjëlli i Vdekjes) erdhi në formë njeriu për të marrë shpirtin e bekuar të Profetit dhe kërkoi leje për të hyrë.
62. Në varrin e tij, ai është gjallë me një jetë që ne nuk e njohim. Ai lexon Kur'an dhe fal namaz. (E njëjta gjë vlen edhe për të gjithë profetët e tjerë.)
63. Melekët që dëgjojnë myslimanët kudo në botë duke i dërguar salavat Profetit, shkojnë në varrin e tij dhe e njoftojnë për këtë. Çdo ditë, mijëra melekë e vizitojnë varrin e tij.
64. Toka brenda varrit të tij është më e bekuar se çdo vend tjetër, madje edhe më e bekuar se Qabja dhe Xhenneti.
65. Çdo mëngjes dhe mbrëmje, veprat dhe adhurimet e umetit të tij i prezantohen atij. Ai i sheh ata që bëjnë vepra të mira dhe lutet për faljen e mëkatarëve.
66. Vizitimi i varrit të tij është i pëlqyeshëm (mustehab) edhe për gratë. Ndërsa varrezat e tjera lejohen të vizitohen nga gratë vetëm në kohë të qeta dhe me

[420] Tirmidhî, Menâkıb, 17; Hâkim, Mustedrek, II, 290; Hudhâî, Tahrîc, 39.

veshje të përshtatshme për një myslimane.

"Unë zgjedh të jem një rob (i përulur) si Pejgamber."
Hadith

67. Ashtu si gjatë jetës së tij, edhe pas vdekjes, kudo në botë dhe në çdo kohë, Allahu i Lartësuar pranon lutjet e atyre që ndërmjetësojnë për hir të tij. Një herë, një fshatar shkoi pranë varrit të tij dhe tha: "O Zot! Ti ke urdhëruar çlirimin e skllevërve. Ky është i Dërguari yt. Edhe unë jam një nga skllevërit e Tu. Për hir të Profetit tënd, më çliro nga zjarri i Xhehenemit!" Një zë u dëgjua duke thënë: "O rob i Im! Pse kërkove çlirimin vetëm për veten tënde? Pse nuk kërkove që të gjithë robërit e Mi të liroheshin? Shko! Të kam çliruar nga Xhehenemi!" Hâtim-i Esam, një nga evliatë e njohur, qëndroi pranë varrit të Resulullahut (paqja qoftë mbi të) dhe tha: "O Zot! Vizitova varrin e Profetit Tënd, mos më kthe duarbosh!" Një zë u dëgjua duke thënë: "O robi Im! E pranova vizitën tënde te varri i të Dashurit Tim. Të kam falur ty dhe të gjithë ata që kanë vizituar së bashku me ty." Imam Ahmed Kastalani (rahmetullahi alejhi) tregon: "Vite të tëra vuajta nga një sëmundje për të cilën mjekët nuk gjetën ilaç. Një natë në Mekë, i luta shumë Resulullahut (paqja qoftë mbi të). Atë natë, në ëndërr pashë një person që mbante një letër, në të cilën shkruhej: "Këtu është shkruar ilaçi për sëmundjen e Ahmed Kastalanit, me lejen e Resulullahut." Kur u zgjova, sëmundja ime ishte zhdukur." Kastalani gjithashtu tregon: "Një vajzë e re kishte epilepsi. Për shërimin e saj iu luta shumë Resulullahut (paqja qoftë mbi të). Në ëndërr më erdhi një njeri që më solli xhindin që e kishte bërë vajzën të sëmure. Më tha: 'Resulullahu të ka dërguar këtë xhind tek ti.' U zemërova me xhindin dhe i bërtita. Ai më bëri be se nuk do ta dëmtonte më vajzën. Kur u zgjova, dëgjova se vajza ishte shëruar nga epilepsia."

68. Në Ditën e Kiametit, personi i parë që do të ngrihet nga varri do të jetë Resulullahu (paqja qoftë mbi të). Ai do të ketë veshur rrobat e Xhenetit dhe do të hipë mbi Burakun për në vendin e tubimit (Mahsher). Në dorë do të mbajë flamurin e lavdisë (Livâ-ul-hamd). Të gjithë profetët dhe njerëzit do të mblidhen nën këtë flamur. Ata do të ndihen shumë të lodhur nga pritja një mijëvjeçare. Një nga një, njerëzit do të shkojnë tek profetët: Âdemi, Nuhu, Ibrahimi, Musai dhe Isai (paqja qoftë mbi ta) për t'iu kërkuar ndërmjetësim që të fillojë llogaria. Por secili prej tyre do të thotë se ka frikë nga Allahu dhe nuk guxon të ndërmjetësojë. Më pas, njerëzit do të shkojnë te Resulullahu (paqja qoftë mbi të) dhe do t'i luten për ndërmjetësim. Ai do të bjerë në sexhde dhe do të lutet, dhe ndërmjetësimi i tij do të pranohet. Së pari, llogaria do të fillojë për umetin e tij. Ata do të jenë të parët që do të kalojnë urën e Siratit dhe të parët që do të hyjnë në Xhennet, duke ndriçuar rrugën e tyre. Ndërsa Fatimeja do të kalojë urën e Siratit, do të dëgjohet një zë që thotë: **"Të gjithë mbyllni sytë! Po kalon vajza e Muhammedit!"**

69. Në Xhenet, vendi ku do të qëndrojë Resulullahu (paqja qoftë mbi të) quhet Vesile. Ky është niveli më i lartë i Xhenetit. Në këtë vend ndodhet rrënja e pemës **Sidretul-Munteha**, nga e cila degët shtrihen në gjithë Xhenetin, duke sjellë begati për banorët e tij.

70. Në kohën e Ademit (paqja qoftë mbi të), emri i Muhammedit (paqja qoftë mbi të) përmendej në ezanin e faljes.

71. Në Teurat, Inxhil dhe Zebur janë përmendur me lavdi Muhammedi (paqja qoftë mbi të), katër halifët e tij dhe disa nga shokët dhe pasuesit e tij. Allahu i

Lartësuar krijoi emrin e Muhammedit nga emri i Tij "Mahmud". Ai gjithashtu i dha Profetit të tij dy nga emrat e Tij: Rauf (i Butë) dhe Rahim (i Mëshirshëm).

72. Kur ai ishte tre vjeç, kur iu shpall profetësia në moshën dyzet vjeç dhe kur u ngjit në Miraxh në moshën 52 vjeç, engjëjt i hapën kraharorin. Ata ia pastruan zemrën me ujë të Xhenetit, të sjellë në një legen nga Xheneti.

73. Ai i pa me sytë e tij dhe tregoi numrin e yjeve në grupin e yjeve të njohur si "Sureyyâ" (Plejadat), të cilat ndodhen pranë yjësisë së Demit. Kjo yjësisë quhet gjithashtu Pervin dhe Ulker.

74. Disa njerëz pastruan gjakun e tij të hequr gjatë hixhamës (terapisë me kupa). Profeti tha: **"Ata që e pastruan këtë gjak, nuk do të digjen në zjarrin e Xhehenemit."**

75. Një nga mrekullitë më të mëdha të tij ishte ngjitja në Miraxh. Ai u transportua nga Meka në Kudsin me Burakun, një kafshë nga Xheneti. Më pas u ngrit në qiell dhe në Arsh (Froni i Allahut), ku iu shfaqën mrekulli të mëdha. Ai e pa Allahun e Lartësuar me sytë e tij në një mënyrë të panjohur për ne. (Miraxhi ndodhi jashtë botës materiale, në botën e ahiretit.) Brenda një çasti, ai u kthye përsëri në shtëpinë e tij. Kjo mrekulli nuk iu dha asnjë profeti tjetër.

76. Një herë në jetë, është obligim për umetin e tij që t'i dërgojnë salavat dhe selam. Allahu i Lartësuar dhe melekët e Tij i dërgojnë vazhdimisht salavat dhe selam atij.

77. Natën dhe ditën, zgjuar apo në gjumë, vetëm apo në shoqëri, në udhëtim apo në shtëpi, në luftë apo në paqe, duke qeshur apo duke qarë – zemra e tij gjithmonë ishte me Allahun e Lartësuar. Dhe në disa momente, ai ishte vetëm me Allahun, pa asnjë ndërmjetësim. Për të përmbushur detyrat e tij në këtë botë dhe për ta kthyer zemrën e tij të bekuar në botën e njerëzimit, ai shkonte tek bashkëshortja e tij, Hz. Aisheja (radijallahu anha) dhe i thoshte: **"O Aishe! Fol pak me mua që të vij në vete."** Pastaj shkonte për t'u dhënë këshilla dhe udhëzim sahabëve të tij. Ai e falte sunetin e namazit të sabahut në shtëpi, fliste pak me Hz. Aishen dhe më pas shkonte në xhami për të falur namazin farz me shokët e tij. Ky ishte një tipar i veçantë vetëm për të. Nëse ai do të dilte jashtë pa folur më parë me Hz. Aishen, për shkak të manifestimeve hyjnore dhe dritës që i ishte dhuruar, askush nuk do të mund t'i shikonte fytyrën.

78. Ai nuk e dëshironte rangun dhe pushtetin, por zgjodhi profetësinë dhe varfërinë. Një mëngjes, ndërsa po fliste me Xhibrilin (alejhis-selam), tha: "Këtë natë nuk kemi pasur as edhe një kafshatë ushqim në shtëpi." Në atë çast, Israfil (alejhis-selam) erdhi dhe tha: "Allahu e dëgjoi atë që the dhe më dërgoi mua. Nëse dëshiron, çdo gur që prek të kthehet në ar, argjend apo smerald. Ose, nëse dëshiron, mund të jesh një profet-mbret." Por Resulullahu (paqja qoftë mbi të) tha tri herë: **"Unë dua të jem një profet që jeton si te gjithë njerëzit e thjeshtë."**

79. Profetët e tjerë (paqja dhe bekimet qofshin mbi ta) u dërguan për një periudhë të caktuar kohe dhe për një vend të caktuar. Ndërsa Muhammedi (paqja qoftë mbi të) u dërgua si profet për të gjithë njerëzit dhe xhindët deri në Ditën e Kiametit. Disa dijetarë kanë thënë se ai është gjithashtu profet për engjëjt, kafshët, bimët dhe madje edhe për krijesat e pajeta.

80. Mëshira dhe dobia e tij është përhapur në të gjitha krijesat. Përfitimi i tij për besimtarët është i qartë. Në kohën e profetëve të tjerë (paqja qoftë mbi ta), mohuesit ndëshkoheshin në këtë botë me dënime të rënda dhe shkatërrim. Por, ata që nuk besuan në Muhammedin (paqja qoftë mbi të) nuk u ndëshkuan në këtë botë. Një ditë, ai e pyeti Xhibrilin (alejhis-selam): **"Allahu ka thënë se unë jam një mëshirë për të gjitha botët. A ke marrë edhe ti pjesë nga mëshira ime?"** Xhibrili u përgjigj: "Përpara se të vinte shpallja, unë gjithmonë kisha frikë nga madhështia dhe fuqia e Allahut, sepse nuk e dija se çfarë do të ndodhte me mua. Por kur solla ajetet e sigurisë për mua (Sureja Tekvir, ajetet 20 dhe 21), unë u çlirova nga ajo frikë. A mund të ketë mëshirë më të madhe se kjo?"

81. Allahu i Lartësuar ka dëshiruar që Muhammedi (paqja qoftë mbi të) të jetë i kënaqur. (Siç është përmendur te virtyti i 35-të, Allahu i Lartësuar do t'i japë atij çfarë të dëshirojë derisa të jetë i kënaqur. Kjo çështje është përmendur në suren Duhâ.)

82. Në librin Mevâhib-i Ledunniyye thuhet: Hadithi i njohur është: **"Kërkova nga Zoti im që umeti im të mos bashkohet në devijim dhe Ai e pranoi këtë."** Në një tjetër hadith thuhet: **"Allahu i Lartësuar ju ka mbrojtur nga tre gjëra: E para, ju ka mbrojtur nga bashkimi në devijim. E dyta, kush vdes nga një sëmundje ngjitëse, merr shpërblimin e dëshmorit. E treta, nëse dy muslimanë të mirë dëshmojnë për një musliman se është njeri i mirë, ai do të shkojë në Xhenet."** Në një hadith tjetër thuhet: **"Mospajtimi i sahabëve të mi është mëshirë për ju."** Dhe gjithashtu: **"Mospajtimi i umetit tim (ndarja në medhhebe në çështjet praktike) është mëshirë."** Umeti i tij, ndërsa përpiqet të gjejë të vërtetën, bie në mospajtime. Kjo përpjekje është një burim mëshire. Dy lloj njerëzish e kanë mohuar këtë hadith: Maxhin – ai që e përdor fenë për përfitime materiale. Mulhid – ai që interpreton ajetet e Kuranit sipas interesave të tij dhe bëhet jobesimtar. Yahya bin Said thotë: "Dijetarët e Islamit janë lehtësues. Në një çështje, dikush ka thënë se është e lejuar, ndërsa dikush tjetër ka thënë se është e ndaluar. Ata që janë të devotshëm e kanë parë si të lejuar, ndërsa në kohëra të prishjes morale, e kanë ndaluar." Hadithet e përmendura më sipër tregojnë se **ixhmaja e umetit** (marrëveshja e dijetarëve të nivelit të lartë) është një nga burimet e së **drejtës islame (edille-i sheri'jjë**). Katër medhhebet janë të vërteta dhe janë mëshirë e Allahut për muslimanët.

83. Bijat dhe gratë e bekuara të Profetit (Allahu qoftë i kënaqur me to) janë më të mirat ndër gratë e dynjasë. Të gjithë sahabët e tij janë njerëzit më të lartë pas profetëve. Dy qytetet e tij, Meka e Nderuar dhe Medina e Ndritur, janë vendet më të çmuara mbi tokë. Një rekât namaz i falur në xhaminë e tij ka shpërblimin e një mijë rekatëve të falur në vende të tjera. Varri i tij dhe minberi i tij ndodhen në një vend që është një kopësht nga kopshtet e Xhenetit. Ai ka thënë: **"Ai që më viziton pas vdekjes sime, është sikur më ka vizituar sa isha i gjallë." "Një besimtar që vdes në një nga dy Haremet (Mekë apo Medinë), do të ringjallet i sigurt në Ditën e Gjykimit."** Meka dhe Medina quhen Haremein (Dy Vendbanimet e Shenjta).

84. Zakonisht, trashëgimia e një personi vazhdon nëpërmjet djemve të tij. Por Profeti Muhammed (paqja qoftë mbi të) e ka vazhduar trashëgiminë e tij

nëpërmjet vajzës së tij, Fatimes (radijallahu anha). Kjo është përmendur në një hadith të Profetit.

85. Çdo njeri ka një shok nga xhindët. Ky xhind zakonisht është një shejtan i pabesë, që mundohet ta largojë nga feja dhe ta shtyjë në mëkate. Por Profeti Muhammed (paqja qoftë mbi të) e bëri xhindin e tij të besojë në Islam.
86. Kur Profeti (paqja qoftë mbi të) po përgatitej për të ndërruar jetë, Xhibrili (alejhis-selam) erdhi dhe i solli selam nga Allahu i Lartësuar. Ai i tha: "Allahu po pyet për gjendjen tënde dhe të jep përgëzime." Xhibrili gjithashtu i dha lajme të mira për veten dhe umetin e tij.

Po e dua pluhurin nga hapat e tu, më shumë se gjithë botën!
Nuk do ta ndëroja asnjë qime të flokëve të tu as për shtatë qiej!

Kërkesa e Siddikut është një gabim i vetëm, o i Dërguari i Allahut!
Dëshira e njohurisë është vetëm pluhuri në këmbët e tua!

ISTIGFARI I PEJGAMBERIT TONË

"Zemra ime ndonjëherë mbulohet me perde (që pengojnë dritën hyjnore). Për këtë arsye, çdo ditë bëj istigfar (kërkoj falje) 70 herë."
Hadith

Pejgamberi ynë i dashur (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të), si krijesa më e lartë, ishte ai që e njihte Allahun Tealâ më mirë se të gjithë dhe kishte frikën më të madhe ndaj Tij. Megjithëse Allahu e kishte ruajtur atë nga kryerja e mëkateve, ai vazhdimisht bënte adhurime, lutej dhe kërkonte falje (istigfar) nga Allahu Tealâ. Ai flinte në fillim të natës (pas namazit të jacisë) dhe në fund të saj zgjohej për adhurim.

Ibni Abasi tregon: "Një natë isha mysafir në shtëpinë e nënës së besimtarëve, Meimunes r.a.. I Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) fjeti deri në mesnatë, ose pak para ose pas saj. Pastaj u zgjua dhe, duke fshirë shenjat e gjumit nga fytyra me dorën e tij, mori ibrikun e ujit të varur, mori abdest dhe lexoi dhjetë ajetet e fundit të sures **Al Imran.** Pastaj u ngrit për namaz. Unë gjithashtu u ngrita, mora abdest ashtu siç e kishte marrë ai dhe qëndrova në namaz pranë tij. Pejgamberi ynë fali dy rekate namaz. Pastaj fali edhe dy rekate të tjera. Më pas edhe dy rekate të tjera. Pastaj u ngrit për të falur namazin e vitrit. Pas kësaj, u shtri dhe pushoi derisa u thirr ezani i sabahut. Më pas u ngrit, fali dy rekate namaz dhe doli në xhami për të falur farzin e sabahut."[421]

Hazreti Aishja tregon: "I Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) një natë kishte fjetur. Kur u zgjua, më tha: **'O Aishe, nëse më lejon, dëshiroj të merrem me adhurim ndaj Zotit tim këtë natë.**' Unë iu përgjigja: 'Betohem në Allahun se më pëlqen afërsia me ty, por më pëlqen edhe ajo që të kënaq ty.' Pastaj ai u ngrit, filloi të lexojë Kur'an dhe qau. Aq shumë qau, saqë lotët e tij e njomën gjunjët. Ai vazhdoi të lexojë dhe sa më shumë lexonte, aq më shumë lotët e tij njomnin trupin e tij të bekuar. Kjo gjendje vazhdoi deri në mëngjes.

Kur Bilal-i Habeshiu r.a. erdhi për ta lajmëruar për namazin e sabahut dhe e pa në këtë gjendje, tha: 'O i Dërguari i Allahut! Prindërit e mi qofshin flijim për ty! A nuk t'i ka falur Allahu të gjitha mëkatet e mëparshme dhe të ardhshme?' I Dërguari i

[421] Kâdî İyâd, SHifâ-i sherîf, 217; Ahmed bin Hanbel, Musned, I 284; Beyhekî, Sunen, I, 89.

Allahut iu përgjigj**: 'O Bilal! A të mos jem unë një rob falënderues,**[422] **kur Allahu Tealâ këtë natë shpalli këtë ajet:** ***"Në krijimin e qiejve dhe të tokës, si dhe në ndërrimin e natës e të ditës, ka padyshim shenja për ata që janë të mençur."*** (Ali Imran: 190).

Në një hadith të përcjellë nga **Muslimi,** i Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) ka thënë: ***"Në zemrën time vijnë mendime të ndryshme dhe për këtë arsye unë kërkoj falje nga Allahu shtatëdhjetë herë çdo ditë dhe natë."*** Në një tjetër hadith ai ka thënë: ***"Në zemrën time ndonjëherë krijohet një perde (që pengon dritën hyjnore), prandaj kërkoj falje nga Allahu shtatëdhjetë herë në ditë."*** Dhe në një tjetër hadith ai ka thënë: ***"Unë kërkoj falje nga Allahu njëqind herë çdo ditë."***[423]

Frika e Pejgamberit tonë të dashur (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) ndaj Allahut Tealâ ishte aq e madhe, saqë ai kurrë nuk qeshte me zë të lartë. Në një hadith të transmetuar[424] nga **Imam Tirmidhi** nga Ebu Dherri, Pejgamberi ynë ka thënë: ***"Me të vërtetë, unë shoh atë që ju nuk e shihni dhe dëgjoj atë që ju nuk e dëgjoni. Në qiell nuk ka një hapësirë sa katër gishta e që nuk është e mbushur me melekë që janë në sexhde. Pasha Allahun! Sikur ju ta dinit atë që unë di, do të qeshnit pak dhe do të qanit shumë. Do të dilnit në rrugë duke iu lutur Allahut me zë të lartë për mëshirën e Tij."***[425] Në një tjetër hadith të transmetuar nga **Ebu Hurejre,** i Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) ka thënë: ***"Asnjë njeri nuk mund të hyjë në Xhenet vetëm me veprat e tij."*** Atëherë e pyetën: *"As ti, o i Dërguari i Allahut?"* Ai u përgjigj: ***"As unë, përveçse nëse më mbulon mëshira dhe mirësia e Allahut."*** **Ibni Omeri** tregon: *"Kur ndodheshim në ndonjë mbledhje me të Dërguarin e Allahut* (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të)*, ai përsëriste njëqind herë këtë lutje****: 'O Zot! Më fal dhe prano pendimin tim! Ti je Ai që pranon pendimin dhe je i Gjithëmëshirshmi.'"***[426]

Enes bin Malik transmeton se Pejgamberi ynë vazhdimisht lutej duke thënë: ***"O Allah! O Ti që i kthen zemrat, ma forco zemrën në fenë Tënde!"***[427] Në një hadith të përcjellë nga **Tirmidhi** nga Ebu Said el-Hudri, i Dërguari i Allahut ka thënë: ***"Kush, kur shtrihet për të fjetur, thotë tri herë: 'Estagfirullah'el-adhim el-ledhi lâ ilâhe illâ hu, el-hajjul-kajjûm ve etûbu ilejh' (Kërkoj falje nga Allahu i Madhërishëm, përveç të Cilit nuk ka zot tjetër, Ai është i Gjalli, Mbajtësi i gjithçkaje, dhe unë pendohem tek Ai), Allahu do t'ia falë mëkatet, edhe nëse ato janë sa shkuma e detit, sa rëra e vendit Temîm, sa gjethet e pemëve apo sa ditët e kësaj bote."*** **Buhariu dhe Muslimi** transmetojnë se Pejgamberi (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) bënte këtë istigfar: ***"O Allah! Më fal gabimet e mia, injorancën time dhe teprimin tim në çështjet e mia, si dhe ato gjëra që Ti i di më mirë se unë!"*** Në një tjetër hadith të transmetuar nga **Ebu Musa el-Esh'arî**, i Dërguari i Allahut lutej kështu: ***"O Allah! Më fal për gabimet e mia, qoftë kur kam bërë shaka, kur kam qenë serioz, pa dashje apo me dashje. O Allah! Më fal për gjithçka që kam bërë më parë dhe për atë që do të bëj më pas, për ato që kam bërë fshehurazi dhe për ato që kam bërë haptazi, dhe për ato që Ti i di më mirë se unë. Ti je Ai që vendos përpara dhe Ai që lë pas, dhe Ti je i Plotfuqishëm mbi çdo gjë."***[428]

---

[422] İbni Hibbân, Sahîh, II, 386; İbni Asâkir, Tarih-i Dımeshk, IV, 142.
[423] İbni Mâce, Edeb, 57; Kâdî İyâd, SHifâ-i sherîf, 148.
[424] Eshâb-ı kirâmın, bidhdhat (Resûlullahdan ishittim, boyle buyurdu) diyerek naklettikleri hadis-i sherifler.
[425] İbni Ebî SHeybe, Musannef, VII, 123; Hâkim, Mustedrek, II 554; Beyhekî, SHu'ab-ul-îmân, I, 484.
[426] Ahmed bin Hanbel, Musned, II, 89; İbni Ebî SHeybe, Musannef, VI, Suyûtî, Câmi-ul Ehâdis, XXXVI, 323.
[427] Ahmed bin Hanbel, Musned, III, 257; Hâkim, Mustedrek, I, 706.
[428] Buhârî, Da'vât 60; Muslim, DHikir 70; Ebû Dâvûd, "Salât", 123; Tirmidhî, "Deavât", 29; Dârimî, "Salât", 169; Ahmed bin Hanbel, Musned, I, 94; Dâre Kutnî, Sunen, III, 264; Hâkim, Mustedrek, I, 692; Beyhekî, Sunen, II 420.

I Dërguari i Allahut, ditën agjëronte,
Natën në namaz qëndronte.
Nëse je nga ummeti i tij i zgjedhur,
Suno sunetin, shmangu të ndaluarën gjithmonë.

SHEFATI I PEJGAMBERIT

"Kush nuk beson në shefaatin tim, nuk do të mund ta fitojë atë."
Hadith

I Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të), në Ditën e Kiametit do të ndërmjetësojë për umetin e tij, duke i shpëtuar ata nga vështirësitë dhe pikëllimet. Në një hadith të tij, ai ka thënë: **"Më është dhënë mundësia të zgjedh mes gjysmës së umetit tim që të hyjnë në Xhenet ose që të më lejohet shefati (ndërmjetësimi). Unë zgjodha shefatin, sepse ai është më gjithëpërfshirës. Mos mendoni se është vetëm për të devotshmit, por është edhe për mëkatarët që kanë rënë në gabime."**[429]

Në një hadith tjetër të transmetuar nga Ebu Hurejre, i Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) ka thënë: **"Shefati im është për atë që e shqipton Kelime-i Shehadetin ('Lâ ilâhe illallah') me sinqeritet të plotë dhe me zemër të bindur."**[430] Në disa hadithe të tjera, Pejgamberi (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) ka thënë:

"Do të ndërmjetësoj për ata nga umeti im që e duan Ehli Bejtin tim."

"Do të ndërmjetësoj për ata nga umeti im që kanë bërë mëkate të mëdha."

"Përveç atyre që kanë folur keq për sahabët e mi, unë mund të ndërmjetësoj për të gjithë."

"Do të ndërmjetësoj për ata nga umeti im që i kanë bërë padrejtësi vetes së tyre dhe që janë mashtruar nga epshet."

"Në Ditën e Kiametit, unë do të jem i pari që do të ndërmjetësoj."[431]

"Kush nuk beson në shefatin tim, nuk do të mund të përfitojë prej tij."[432]

Në Ditën e Kiametit, nga tmerri i madh i fryrjes së "Surit" (borisë), njerëzit do të mbesin të tronditur dhe të humbur, pa e ditur nga të shikojnë. Të gjithë – si besimtarët, ashtu edhe jobesimtarët – do të grumbullohen në vendin e mahsherit (mbledhjes). Kjo do të jetë një ditë e rëndë dhe e mbushur me mundime. Në atë kohë, tetë melekë do ta bartin Arshin e Allahut. Një nga ata melekë, me një hap të vetëm, do të përshkojë një distancë sa njëzet mijë vjet rrugëtim të kësaj bote. Melekët dhe retë do të vazhdojnë ta madhërojnë Allahun me tesbih, deri sa Arshi të vendoset mbi tokën e bardhë që Allahu e ka krijuar për veten e Tij. Në atë moment, nga frika e dënimit të Allahut, të gjitha kokat do të përulen, dhe njerëzit do të jenë të dëshpëruar, duke kërkuar mëshirë dhe ndërmjetësim. Në mahshër, vuajtjet dhe shqetësimet e njerëzve do të shtohen. Çdo njeri do të mbajë mbi supe pasuritë që ka fshehur në këtë botë. Ata që nuk kanë dhënë zekatin e deveve, do të mbajnë mbi qafë devenë e tyre, e cila do të rënkojë aq shumë sa që do të duket si një mal i madh. Ata që nuk kanë dhënë zekatin e bagëtive (lopëve, deleve, dhive), do të përballen me të njëjtin dënim.[433] Britmat e tyre do të jenë aq të fuqishme sa do të ngjajnë me

[429] Ahmed bin Hanbel, Musned, VI, 29; Taberânî, Mu'cemu'l Kebîr, XVIII, 58; Hey semî, Mecma'udh-dhevâid, XI, 308; Kastalânî, Mevâhib-i Ledunniyye, 290.
[430] Ebû Ya'la, Musned, XI, 39; Heysemî, Mecmâ'udh-DHevâid, XI, 321; Kâdî İyâd, SHifâ-i sherîf, 217.
[431] Heysemî, Mecma'udh-dhevâid, XI, 324; Begâvî, Envâr, I, 62.
[432] Taberânî, Mu'cemu'l Kebîr, XII, 421; Heysemî, Mecmâ'udh-DHevâid, XI, 324.
[433] Muslim, Îmân, 399; Tirmidhî, Sifetu'l-Kıyâme, 10; İbni Mâce, DHuhd, 37; Ahmed bin Hanbel, Musned, I, 4.

bubullimën e reve. Kjo skenë e rëndë e Ditës së Kiametit na bën të reflektojmë mbi mëshirën dhe rëndësinë e shefatit të Pejgamberit (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) për mëkatarët e umetit.

"...Ditën e kiametit, patjetër do t'u bjerë në qafë e gjithë koprracia e tyre..."
Ali Imran 180

Në Ditën e Kiametit, ata që nuk kanë dhënë zekatin e të mbjellave të tyre, do të mbajnë mbi supe ngarkesa të rënda me llojin e drithërave që nuk kanë dhënë zekât. Nëse kanë qenë grurë, mbi supe do të mbajnë thasë me grurë, nëse kanë qenë elb, do të mbajnë elb, dhe kështu me radhë. Ata do të qajnë e do të klithin: "Vaj për ne! Shkatërrim për ne!", por do të jetë tepër vonë. Ata që nuk kanë dhënë zekatin e floririt, argjendit, parave dhe mallrave tregtare, do të ndëshkohen me një gjarpër të frikshëm që do t'u lidhet rreth trupit të tyre. Kur të klithin nga tmerri dhe të pyesin: "Çfarë është kjo?", melekët do t'u thonë: **"Ky është pasuria juaj që nuk dhatë zekatin e saj!"** Ky ndëshkim përmendet në Surën Ali Imran, ajeti 180, ku Allahu thotë: **"Ata që bëjnë koprraci me atë që u ka dhënë Allahu nga mirësitë e Tij, le të mos mendojnë se është ndonjë e mirë për ta. Përkundrazi, ajo është një e keqe për ta. Ajo me të cilën bënë koprraci do t'u varet rreth qafës në Ditën e Kiametit."**

Ata që kanë bërë zina (kurvëri), do të kenë plagë nga të cilat do t'u rrjedhë qelb dhe gjak, dhe era e keqe e tyre do t'i shqetësojë të gjithë njerëzit rreth tyre. Ata që kanë bërë sodomi (marrëdhënie të ndaluara), do të varen me kokë poshtë në degët e pemëve. Ata që kanë shpifur dhe gënjyer, do të kenë gjuhën e tyre të varur nga goja deri në gjoks, duke pasur një pamje të shëmtuar që njerëzit nuk do të duan ta shohin. Ata që kanë marrë kamatë (interes, fajde) pa domosdoshmëri, do të kenë barkun e tyre të fryrë si male të larta dhe do të vuajnë nga peshimi i saj.

Në këtë situatë të tmerrshme, pejgamberët dhe dijetarët do të kenë frikë, ndërsa evliatë dhe shehidët do të dridhen nga dënimi i Allahut. Ndërkohë, një dritë më e fuqishme si dielli do të përhapet mbi njerëzit, duke i mbajtur në një gjendje ankthi për 1,000 vite. Në këtë kohë, Allahu nuk do t'u flasë njerëzve. Të dëshpëruar, njerëzit do të shkojnë te Profeti Âdemi (a.s.) dhe do t'i thonë: "O Âdem! Ti je profeti i parë i Allahut! Ai të krijoi me dorën e Tij, i urdhëroi melekët të të bëjnë sexhde dhe të dha shpirt nga vetja e Tij! Ndërmjetëso për ne që të fillojë llogaria dhe të dimë se çfarë do të ndodhë!" Por Ademi (a.s.) do t'u përgjigjet: **"Unë, duke ngrënë nga pema e ndaluar, e theva urdhrin e Allahut. Ndaj më vjen turp të dal para Tij. Shkoni te Nuhu (a.s.)."** Njerëzit do të qëndrojnë 1,000 vjet duke biseduar mes tyre dhe më pas do të shkojnë te Profeti Nuhu (a.s.), duke i thënë: "O Nuh! Ti ishe i pari profet i dërguar tek njerëzit! Ke predikuar fenë për 950 vjet dhe je quajtur 'Peygamberi i dytë i njerëzimit'. Ndërmjetëso për ne, që të fillojë llogaria dhe të shpëtojmë nga kjo vuajtje!" Por Nuhu (a.s.) do t'u thotë: "**Unë bëra një lutje kundër popullit tim dhe ata u përmbytën të gjithë. Për këtë më vjen turp nga Allahu. Ndaj shkoni te Ibrahimi (a.s.), sepse ai është 'Halilullah' – Miku i Allahut."**

Atëherë njerëzit do të shkojnë te Profeti Ibrahim (a.s.), duke kërkuar ndërmjetësim, me shpresën se ai do t'i ndihmojë. Pas kësaj, njerëzit do të bisedojnë me njëri-tjetrin edhe për 1,000 vite të tjera, pastaj do të shkojnë te Ibrahimi (a.s.) dhe do t'i thonë: "O babai i muslimanëve! Ti je ai që Allahu të zgjodhi si mik të Tij (Halilullah). Ndërmjetëso për ne, që Allahu të japë gjykimin midis krijesave!" Ibrahimi (a.s.) do t'u thotë: **"Unë, në dynja, kam thënë tri herë fjalë me kuptim të dyfishtë (kinaje). Me ato fjalë, unë kam luftuar në rrugën e fesë. Tani, më**

vjen turp të kërkoj leje për ndërmjetësim nga Allahu. Shkoni te Musai (a.s.), sepse Allahu foli me të drejtpërdrejt dhe i dha një afërsi të veçantë. Ai do të ndërmjetësojë për ju." Më pas, njerëzit do të presin edhe 1,000 vite të tjera, duke diskutuar mes tyre, por gjatë kësaj kohe, gjendja e tyre do të rëndohet edhe më shumë. Vendgrumbullimi do të bëhet më i ngushtë dhe njerëzit do të ndihen të dërrmuar nga vuajtjet. Pastaj ata do të shkojnë te Musai (a.s.) dhe do t'i thonë: "O biri i Imranit! Ti je i dërguari me të cilin Allahu foli drejtpërdrejt. Ai ta zbriti Tevratin. Ndërmjetëso për ne që të fillojë llogaria, sepse qëndrimi ynë këtu është zgjatur tepër. Për shkak të shtypjes së turmës, këmbët e njerëzve janë shkelur njëra mbi tjetrën!" Musai (a.s.) do t'u thotë: **"Unë iu luta Allahut që fisi i Faraonit të ndëshkohej për shumë vite me vuajtje të mëdha dhe kërkova që ata të bëheshin shembull për brezat e ardhshëm. Për këtë arsye, më vjen turp të ndërmjetësoj tani. Por Allahu është Mëshirues dhe Falës. Shkoni te Isai (a.s.), sepse nga të dërguarit, ai është më i forti në besim, më i larti në asketizëm dhe më i lartësuari në urtësi. Ai do të ndërmjetësojë për ju."**

Duke shpresuar të shpëtojnë nga vështirësitë e Mahsherit, njerëzit pastaj do të shkojnë te Isai (a.s.) dhe do t'i thonë: "Ti je shpirti dhe fjala e Allahut! Allahu thotë për ty në suren Ali Imran, ajeti 45: **'Në dynja dhe në ahiret, ai është i nderuar (i shquar, i respektuar).'** Ndërmjetëso për ne para Zotit tënd!" Isai (a.s.) do t'u thotë**:** "o Populli im ju më adhuruat mua dhe nënën time si zota përveç Allahut. Si mund të ndërmjetësoj unë për ju? Ata më morën për zot, më quajtën bir të Allahut dhe Allahun e quajtën baba! Por më thoni, a keni parë ndonjëherë një qese me ushqim që nuk ka vulë në grykën e saj? A mund të arrini tek ai ushqim pa e thyer vulën? Jo, nuk mundeni! Prandaj, shkoni te i Dërguari më i madh dhe i fundit, Muhammedi (s.a.s.), sepse ai e ka ruajtur lutjen dhe ndërmjetësimin për umetin e tij. Populli i tij e lëndoi atë shumë herë. Ata ia çanë ballin e bekuar, ia thyen dhëmbin e bekuar, e akuzuan se ishte i çmendur. Por ai ishte më i ndershmi dhe më i larti në nder dhe moral. Përballë gjithë vuajtjeve të tyre, ai do t'u përgjigjej ashtu siç u tha Jusufi (a.s.) vëllezërve të tij: **'Sot nuk do të kërkoj llogari për atë që keni bërë. Nuk do t'ju qortoj për gabimet tuaja. Allahu, më i Mëshirshmi i mëshiruesve, ju fal.'"**[434]

Kur Isai (a.s.) t'u tregojë njerëzve për madhështinë dhe virtytet e Profetit Muhammed (s.a.s.), ata do të dëshirojnë me gjithë shpirt të shkojnë tek ai sa më shpejt. Në atë moment, njerëzit do të shkojnë te minberi i Profetit Muhammed (s.a.s.) dhe do t'i thonë:"O i Dërguari i Allahut! Ti je Habibullah (i Dashuri i Allahut)! Dhe ndërmjetësimi i një të dashuri është më i fuqishmi dhe më i dobishmi. Ndërmjetëso për ne! Ne shkuam te Âdemi (a.s.), ai na dërgoi te Nuhu (a.s.). Nga Nuhu (a.s.) shkuam te Ibrahimi (a.s.), ai na dërgoi te Musai (a.s.). Musai (a.s.) na dërgoi te Isai (a.s.), dhe ai na dërgoi tek ti. O i Dërguari i Allahut (s.a.s.), pas teje nuk kemi më ku të shkojmë!" Atëherë, i Dërguari i Allahut (s.a.s.) do të thotë: **"Nëse Allahu më jep leje dhe është i kënaqur, unë do të ndërmjetësoj."** Profeti (s.a.s.) do të shkojë te perdet e madhështisë së Allahut (Surâdikât-i Xhelâl) dhe do të kërkojë leje për ndërmjetësim. Allahu do t'i japë leje. Perdet do të hapen dhe Profeti (s.a.s.) do të hyjë nën Arshin e Madh të Allahut dhe do të bjerë në sexhde. Ai do të qëndrojë në sexhde për 1,000 vite. Pas kësaj, ai do ta lavdërojë Allahun me një madhërim të tillë që askush më parë nuk e ka bërë që nga krijimi i botës. Disa dijetarë kanë thënë se kur Allahu krijoi botët, Ai e lavdëroi Vetveten në këtë mënyrë.

[434] Jusuf: 12/92.

Dhe ti do të shohësh çdo popull të gjunjëzuar. Çdo popull do të thirret drejt Librit të tij. "Sot do të shpërbleheni për atë që bënit.
Exh-Xhathije 28

Pastaj Allahu i Madhëruar do të thotë: **"O Muhammed! Ngreje kokën nga sexhdja! Fol, sepse do të dëgjohet fjala jote. Kërko, dhe do të të jepet! Ndërmjetëso, dhe ndërmjetësimi yt do të pranohet!"** Atëherë, i Dërguari i Allahut (s.a.s.) do të thotë: "**O Zoti im! Ndar të mirët nga të këqijtë midis robërve të Tu, sepse pritja e tyre është bërë shumë e gjatë. Secili është turpëruar nga mëkatet e tij në fushën e Mahsherit."** Dhe një zë do të thërrasë: "Po, o Muhammed!" (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) Atëherë, Allahu do t'i urdhërojë Xhenetit të stoliset me të gjitha llojet e zbukurimeve dhe të sillet në fushën e Mahsherit. Aroma e tij do të jetë aq e këndshme, saqë do të ndihet edhe nga një distancë prej 500 vitesh udhëtim. Njerëzit do të ndiejnë gëzim dhe qetësi në zemrat e tyre. Shpirtrat do të gjallërohen. Por jo të gjithë do ta ndiejnë këtë aromë të mrekullueshme. Jobesimtarët, hipokritët, ata që talleshin me muslimanët, ata që mashtronin të rinjtë dhe u vidhnin besimin, dhe ata me vepra të këqija nuk do ta ndiejnë aromën e Xhenetit. Në atë moment, Allahu do të urdhërojë që edhe Xhehennemi të sillet në Mahsher. Kur Xhehennemi të afrohet, ai do të nxjerrë një zhurmë të frikshme, do të lëshojë flakë të mëdha dhe do të nxijë të gjithë qiellin me tym të dendur. Të gjithë do të tronditen nga zhurma, zjarri dhe nxehtësia e tij. Njerëzit do të bien në gjunjë nga frika. Madje edhe pejgamberët nuk do të mund të qëndrojnë më në këmbë. Ibrahimi (a.s.), Musai (a.s.) dhe Isai (a.s.) do të kapen pas Arshit të Allahut nga frika. Ibrahimi (a.s.) do të harrojë të birin e tij Ismailin (a.s.). Musai (a.s.) do të harrojë të vëllain e tij Harunin (a.s.). Isai (a.s.) do të harrojë nënën e tij, Merjemia. Secili prej tyre do të thotë: "O Zoti im! Sot nuk kërkoj asgjë tjetër veç shpëtimit të vetes sime!" Por i Dërguari i Allahut (s.a.s.) do të thotë: **"O Zoti im! Mëshiro dhe shpëto umetin tim!"** Në atë moment, asnjë njeri nuk do të jetë në gjendje ta përballojë këtë skenë të tmerrshme. Sepse Allahu e ka përshkruar këtë gjendje në Suretul Xhathije, ajeti 28, ku thotë: **"Do t'i shohësh të gjitha popujt të ulur në gjunjë nga frika e madhe e Allahut. Secili prej tyre do të thirret për të marrë librin e veprave të tij."** Dhe në Suretul Mulk, ajeti 8, Allahu thotë: "Xhehennemi, nga zemërimi dhe ashpërsia e tij, gati sa nuk çahen dysh!" Ndërmjetësimi i Profetit Muhammed (s.a.s.) dhe Mëshira e Tij për Umetin Në atë moment, i Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) do të dalë përpara dhe do të ndalojë Xhehennemin. Ai do të thotë**: "Kthehu prapa i poshtëruar dhe i turpëruar, derisa të të vijnë grupet e atyre që janë të destinuar për ty!"** Atëherë, Xhehennemi do të thotë: **"O Muhammed! Më lejo të vazhdoj! Ti je i ndaluar për mua (unë nuk mund të të dëmtoj)!"** Por një zë do të vijë nga Arshi i Madh: "O Xhehennem! Dëgjo fjalën e Muhammedit (s.a.s.) dhe bindju atij!" Pastaj, i Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) do ta tërheqë Xhehennemin dhe do ta vendosë në të majtë të Arshit të Allahut.

Njerëzit në Mahsher (Fusha e Ringjalljes) do ta shohin këtë mëshirë të madhe dhe do t'i japin lajmin e mirë njëri-tjetrit. Frika e tyre do të pakësohet disi. Kjo do ta manifestojë në realitet fjalën e Allahut në Surën Enbija, ajeti 107, ku Ai thotë: **"Ne të kemi dërguar ty (o Muhammed) vetëm si mëshirë për të gjitha botët!"**[435]

Pesë Ndërmjetësimet e Profetit Muhammed (s.a.s.) në Ditën e Gjykimit do të jene:[436]

[435] Muslim, Îmân, 399; Tirmidhî, Sifetu'l-Kıyâme, 10; İbni Mâce, DHuhd, 37; Ahmed bin Hanbel, Musned, I, 4; Kâdî İyâd, SHifâ-i sherîf, 220.
[436] Herkese Lâdhım Olan Îmân, 359.

Ndërmjetësimi i parë – **"Makam-i Mahmûd"**[437]

Ky është ndërmjetësimi më madhështor, ku Profeti (s.a.s.) do të shpëtojë të gjithë njerëzimin nga vuajtja e gjatë e qëndrimit në Mahsher duke filluar llogarinë e Ditës së Gjykimit.

- Ndërmjetësimi i dytë

Ai do të ndërmjetësojë për shumë njerëz që të hyjnë në Xhenet pa llogari.

- Ndërmjetësimi i tretë

Ai do të shpëtojë besimtarët mëkatarë nga Xhehennemi dhe do t'i nxjerrë prej tij.

- Ndërmjetësimi i katërt

Ai do të ndërmjetësojë për ata njerëz që kanë vepra të mira dhe të këqija të barabarta (njerëzit e "A'râfit") që të hyjnë në Xhenet.

- Ndërmjetësimi i pestë

Ai do të ndërmjetësojë për ngritjen e gradave të banorëve të Xhenetit. Për më tepër, nëpërmjet ndërmjetësimit të tij, 70 mijë njerëz do të hyjnë në Xhenet pa llogari. Çdo njëri prej këtyre 70 mijëve do të ndërmjetësojë për 70 mijë të tjerë, të cilët gjithashtu do të hyjnë në Xhenet pa llogari. O Allah, bëna prej tyre! Amiiin Allahume Amiiiiin.

SHEFAAT, O I DËRGUARI I ALLAHUT!

Jam në nevojë të madhe, erdha te ti,
Shefaat, o i Dërguari i Allahut!
E kuptova çfarëdo faji që kam,
Shefaat, o i Dërguari i Allahut!

Jam mëkatar, fytyra ime është e zezë,
Ndoshta do të hidhem në zjarr,
Por shpëtimi është vetëm prej teje,
Shefaat, o i Dërguari i Allahut!

Dashuria jote është mbi gjithçka,
Dija jote është më e larta nga të gjithë,
Ty të ka lavdëruar vetë Zoti,
Shefaat, o i Dërguari i Allahut!

Si mund të të lavdërojë njeriu?
Mirësia vjen vetëm prej teje,
Na ndihmo, na shpëto, të lutemi,
Shefaat, o i Dërguari i Allahut!

Pa ty, kjo botë është një burg për mua,
Gjendja ime është e keqe, puna ime është e prishur,
Por shërimi vjen vetëm prej teje,
Shefaat, o i Dërguari i Allahut!

[437] Kâdî İyâd, SHifâ-i sherif, 217.

Ti ndriçove këtë botë,
Paqja dhe bekimet qofshin mbi ty,
Për çdo mysliman, të gjallë e të vdekur,
Shefaat, o i Dërguari i Allahut!

Pa dyshim, kam shumë mëkate,
Jam i pafuqishëm dhe i mangët,
Por besimi im është i vërtetë,
Shefaat, o i Dërguari i Allahut!

Xhehenemi vlon e derdhet,
Nuk dihet çfarë do të na gjejë,
Për shokët që luftojnë për fenë,
Shefaat, o i Dërguari i Allahut!

Le të hiqet perdja nga sytë e mi,
Ti je ilaçi për çdo dhimbje,
Për çdo besimtar,
Shefaat, o i Dërguari i Allahut!

U tha për ty: "Sikur të mos ishe ti..."
Dhe përsëri u tha: "Ne të dhamë ty..."
Ti je prijësi i të dërguarve,
Shefaat, o i Dërguari i Allahut!

Për ata që përhapin fenë,
Që ndjekin sunetin tënd,
Që e sakrifikojnë jetën për rrugën tënde,
Shefaat, o i Dërguari i Allahut!

Për të varfrit e ymetit tënd,
Për ata që falënderojnë dhe përmendin Allahun,
Për të pasurit dhe të varfrit,
Shefaat, o i Dërguari i Allahut!

Muhammed Hâdimî (rahmetullahi aleih

MREKULLITË E PEJGAMBERIT TONË

"Prej Muhammedit a.s., u shfaqën mijëra mrekulli, të cilat i thanë të gjithë, miq e armiq. Kjo numër e mrekullive më të çmuara ishte sjellja e tij e mirë dhe morali i tij i lartë."
Rijâd-un-nâsihin

I dashuri ynë, Muhamedi (alejhis-selam), ka pasur një numër të pallogaritshëm dëshmish që tregojnë se ai është I Dërguari i Allahut. Allahu Teâla ka thënë: **"Sikur të mos ishe ti, nuk do ta kisha krijuar gjithësinë."**[438] Ashtu siç të gjitha krijesat tregojnë për ekzistencën dhe njëshmërinë e Allahut, ato gjithashtu dëshmojnë se Muhamedi (alejhis-selam) është pejgamberi i Tij dhe se ai ka një pozitë të lartë. Mrekullitë që ndodhin tek evlijatë e umetit të tij janë të gjitha pjesë e mrekullive të tij, sepse këto ndodhi ndodhin vetëm te ata që e ndjekin dhe ecin në rrugën e tij. Madje, të gjithë pejgamberët kanë dëshiruar të ishin pjesë e umetit të tij; për më tepër, të gjithë janë krijuar nga drita e tij, prandaj edhe mrekullitë e tyre llogariten si pjesë e mrekullive të Muhamedit (alejhis-selam).

Mrekullitë e të dashurit tonë, Muhamedit (alejhis-selam), ndahen në tre periudha kohore:

- **Mrekullitë nga krijimi i shpirtit të tij e deri në shpalljen e pejgamberllëkut (Bi'set).**
- **Mrekullitë nga shpallja e pejgamberllëkut deri në vdekjen e tij.**
- **Mrekullitë që kanë ndodhur dhe do të ndodhin nga vdekja e tij deri në Ditën e Kiametit.**

Mrekullitë e para quhen **"irhas"** dhe ndahen në dy lloje: ato që janë parë me sy dhe ato që kuptohen me mendje. Numri i mrekullive është aq i madh saqë nuk mund të kufizohet apo të numërohet. Thuhet se numri i mrekullive të përfshira në pjesën e dytë arrin rreth **tre mijë**. Disa nga më të njohurat janë si më poshtë:

1. Mrekullia më e madhe e Muhamedit (alejhis-selam) është Kur'ani i Shenjtë. Të gjithë poetët dhe studiuesit e letërsisë kanë mbetur të mahnitur dhe të paaftë për të arritur qoftë edhe një pjesë të bukurisë së tij, qoftë në vargëzimin apo kuptimet e tij. Askush nuk ka mundur të krijojë një ajet të ngjashëm me atë të Kur'anit. Stili dhe elokuenca e tij nuk i përngjajnë asnjë fjale njerëzore. Nëse i hiqet ose i shtohet një fjalë, bukuria e tij prishet. Askush nuk ka mundur të gjejë një fjalë që ta zëvendësojë një fjalë të Kur'anit. Struktura e tij nuk i ngjan poezive arabe dhe përmban lajme për gjëra të fshehta të së kaluarës dhe të së ardhmes. Ata që e dëgjojnë dhe e lexojnë, nuk ngopen kurrë me të. Edhe nëse lodhen, nuk ndjejnë mërzi. Përvoja të panumërta kanë treguar se leximi dhe dëgjimi i tij largon shqetësimet dhe vështirësitë. Ka pasur raste kur njerëzit, të cilët e kanë dëgjuar Kur'anin, janë prekur aq shumë, sa kanë ndjerë frikë e dridhje në zemrat e tyre, madje disa kanë ndërruar jetë nga kjo ndjenjë. Shumë armiq të ashpër të Islamit, pasi kanë dëgjuar Kur'anin, zemrat e tyre janë zbutur dhe janë udhëzuar drejt besimit. Edhe pse armiqtë e Islamit dhe grupet heretike si **Muattala, Melahide dhe Karâmita**, të cilët mbanin emrin e myslimanëve, kanë tentuar ta ndryshojnë, ta prishin dhe të krijojnë diçka të ngjashme me Kur'anin, asnjëri prej tyre nuk ka arritur sukses. Ndërsa **Tevrati dhe Inxhili** janë ndryshuar nga njerëzit në kohë të ndryshme dhe vazhdojnë të ndryshohen. Në Kur'anin Famëlartë janë përfshirë të gjitha

[438] Suyûtî, Leâli'l-Masnûa, I, 272; Aclûnî, Keshf-ul-hafâ, II, 164.

dijet dhe gjërat e dobishme që nuk mund të zbulohen vetëm me përvojë dhe shkencë. Ai përmban **virtyte të larta morale, cilësi që i japin epërsi njerëzve, udhëzime për lumturinë në këtë botë dhe në ahiret,** si dhe **informacione për fillimin dhe fundin e gjithçkaje.** Gjithashtu, aty janë treguar qartë apo në mënyrë të fshehtë **gjërat e dobishme dhe ato të dëmshme për njerëzimin**. Këto gjëra të fshehta mund të kuptohen vetëm nga ata që kanë dituri të thellë. Të gjitha dijet dhe sekretet që gjenden në **Tevrat, Zebur dhe Inxhil**, janë përfshirë në Kur'anin e Shenjtë. Mirëpo, **të gjitha dijet e Kur'anit i di vetëm Allahu Teala**. Shumë nga këto dije ia ka mësuar të dashurit të Tij, Pejgamberit Muhamed **(sallallahu alejhi ve selam).** Aliu dhe Husejni **(radijallahu anhumâ)** kanë treguar se ata e njihnin një pjesë të madhe të këtyre dijeve. **Leximi i Kur'anit është një mirësi e madhe**, të cilën Allahu Teâla ia ka dhuruar umetit të të Dërguarit të Tij. Madje, **melekët nuk e kanë këtë mirësi**, prandaj ata mblidhen dhe e dëgjojnë Kur'anin kur lexohet. **Tefsiret,** të cilat komentojnë Kur'anin, zbulojnë vetëm një pjesë shumë të vogël të dijeve që ai përmban. Në **Ditën e Kiametit,** kur Pejgamberi Muhamed **(sallallahu alejhi ve selam)** të dalë në minber dhe të lexojë Kur'anin, të gjithë do ta kuptojnë në plotësinë e tij.

2. Një nga mrekullitë më të njohura dhe më të mëdha të Pejgamberit Muhamed **(alejhis-selam)** është **ndarja e Hënës në dy pjesë**. Kjo mrekulli nuk i është dhuruar asnjë pejgamberi tjetër. Kur Muhamedi **(alejhis-selam)** ishte **52 vjeç,** udhëheqësit e **Kurejshëve** në Mekkë i thanë: *"Nëse je vërtet pejgamber, atëherë ndaj Hënën në dy pjesë."* I Dërguari i Allahut **(alejhis-selam)** dëshironte shumë që njerëzit, veçanërisht **të afërmit dhe të njohurit e tij, të besonin.** Prandaj, ai ngriti duart dhe u lut. **Allahu Teâla e pranoi lutjen e tij dhe ndau Hënën në dy pjesë.** Njëra gjysmë u shfaq mbi një mal, ndërsa gjysma tjetër mbi një mal tjetër. Megjithatë, **jobesimtarët thanë: "Muhamedi na bëri magji."** Dhe nuk pranuan të besonin.

Poezi:

Qeni, kur sheh hënën, lehin,
Po hëna ç'faj ka në këtë zinë?
Qentë gjithmonë lehin e s'pushojnë,
Budallai nga kjo s'merr vesh asgjë.

Bejt:

Humbja e shijes, sëmundjen tregon,
Edhe shurupet më të ëmbla, të sëmurit të hidhura i duken.

3. Në disa beteja, kur muslimanët mbeteshin pa ujë, Pejgamberi i Bekuar (alejhi selam) fuste dorën e tij të bekuar në një enë me ujë dhe uji buronte nga gishtërinjtë e tij, duke bërë që ena të mbushej vazhdimisht. Ndonjëherë, ky ujë ishte i mjaftueshëm për të shuar etjen dhe nevojat e tetëdhjetë, treqind, një mijë e pesëqind, dhe në betejën e Tebukut, edhe shtatëdhjetë mijë njerëz dhe kafshët e tyre pinin dhe e përdornin atë ujë. Sapo ai nxirrte dorën nga uji, burimi ndalej.
4. Një ditë, ai shkoi në shtëpinë e xhaxhait të tij, Abbasit, dhe i mblodhi atë

dhe familjen e tij pranë vetes. I mbuloi me rrobën e tij të ihramit dhe tha: "**O Zot! Siç i mbulova këta me rrobën time, mbroji edhe Ti ata nga zjarri i Xhehenemit.**" Pastaj, tre herë u dëgjua një zë që thoshte "Âmin" nga muret.[439]

"O Zot! Ashtu siç e mbrojta xhaxhain tim (Abbasin) dhe Ehli Bejtin tim, edhe Ti mbroji ata nga zjarri i Xhehenemit."
Hadith

5. Një ditë, për t'iu përgjigjur kërkesës së disa njerëzve për një mrekulli, ai thirri një pemë të largët. Pema e tërhoqi veten me rrënjë dhe iu afrua, e përshëndeti Pejgamberin dhe tha: **"Dëshmoj se nuk ka zot tjetër përveç Allahut dhe se ti je robi dhe i Dërguari i Tij."** Pastaj, pema u kthye dhe u ngul përsëri në vendin e saj.
6. Në betejën e Hajberit, kur i sollën një copë mishi të pjekur të helmuar, dëgjoi një zë që thoshte: "O i Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të)! Mos më ha, sepse jam i helmuar."
7. Një burrë që mbante një idhull në dorë i tha Pejgamberit (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të): "Nëse ky idhull flet, do të besoj në ty?" Ai iu përgjigj: **"Po, nëse ai flet, a do të besosh?"** Burri tha: "Kam pesëdhjetë vjet që i falem këtij idhulli, por nuk më ka thënë asnjë fjalë. Si mund të flasë me ty?" Pejgamberi i tha idhullit: **"Kush jam unë?"** dhe idhulli iu përgjigj: "Ti je i Dërguari i Allahut." Burri e pa këtë dhe menjëherë pranoi Islamin.
8. Në xhaminë e Profetit (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) në Medinë, kishte një trung hurme të quajtur **"Hannane",** ku ai mbështetej ndërsa mbante hutbe. Kur u ndërtua një minber dhe ai nuk u mbështet më tek Hannane, të gjithë të pranishmit dëgjuan trungun të qante. Pejgamberi zbriti nga minberi, e përqafoi dhe e qetësoi, duke thënë: **"Nëse nuk do ta kisha përqafuar, ai do të qante deri në Ditën e Kiametit."**
9. Shumë herë u dëgjua që gurët dhe copa të vogla ushqimi që ai mbante në dorë lavdëronin Allahun me një zë të ngjashëm me bletët.
10. Një herë, një jobesimtar i tha: "Si mund të jem i sigurt se ti je Profeti i vërtetë?" Pejgamberi (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) i tha: **"Nëse unë thërras një degë hurme nga një pemë dhe ajo vjen tek unë, a do të besosh?"** Ai pranoi dhe Pejgamberi e thirri degën. Dega u shkëput nga pema dhe erdhi drejt tij. Pastaj, ai i tha të kthehej dhe ajo u ngjit përsëri në vendin e saj. Burri, i mahnitur, pranoi Islamin.
11. Në Mekë, disa ujqër sulmuan një tufë delesh dhe grabitën një prej tyre. Bariu arriti ta rimarrë prenë, por njëri nga ujqërit foli dhe i tha: "A nuk pate frikë Allahun kur na more ushqimin që Ai na e kishte caktuar?" Bariu i habitur pyeti: "A mund të flasin ujqërit?" dhe ujku iu përgjigj: "A dëshiron të të tregoj diçka më të habitshme? Në Medinë është i Dërguari i Allahut, Muhammedi (alejhi selam), i cili tregon mrekulli." Bariu u nis menjëherë për në Medinë, tregoi atë që ndodhi dhe pranoi Islamin.
12. Një herë, Pejgamberi (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) dëgjoi një zë që thërriste: "O i Dërguari i Allahut!" Ai u kthye dhe pa një dre të lidhur, ndërsa pranë saj një gjahtar flinte. Pejgamberi e pyeti: **"Çfarë dëshiron?"** Dreja iu përgjigj: "Ky gjahtar më kapi, por unë kam dy këlyshë në kodrën përballë. Më lësho të shkoj t'i ushqej dhe të kthehem." Pejgamberi (paqja dhe

[439] Heysemî, Mecma'udh-dhevâid, IX, 226; İbni Asâkir, Tarih-i Dımeshk, XXVI, 311.

mëshira e Allahut qoftë mbi të) e pyeti**: "A do të mbash premtimin tënd?"** Dhe dreja tha: "Për hir të Allahut, betohem se do të kthehem." Pejgamberi (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) e liroi, ajo shkoi dhe u kthye. Kur gjahtari u zgjua, Pejgamberi (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) i tha**: "Lëshoje këtë dre."** Gjahtari e liroi, dhe dreja tha: "Dëshmoj se nuk ka zot tjetër përveç Allahut dhe se ti je i Dërguari i Tij." Pastaj, ajo u largua.

13. Një ditë, Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) ftoi një fshatar për të besuar. Fshatari i tha: "Nëse ringjall vajzën e fqinjit tim mysliman që ka vdekur, atëherë do të besoj." Ata shkuan te varri i vajzës. Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) e thirri atë me emër dhe nga brenda varrit u dëgjua një zë, pastaj vajza doli jashtë. Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) i tha: **"Dëshiron të kthehesh në këtë botë?"** Vajza u përgjigj: "O i Dërguari i Allahut! Nuk dua të kthehem. Këtu jam më e qetë se në shtëpinë e babait tim. Ahireti i myslimanit është më i mirë se kjo botë." Kur fshatari e pa këtë, menjëherë besoi.
14. Xhâbir bin Abdullah (radijallahu anhu) kishte pjekur një dele dhe e kishte sjellë para Profetit(paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të), i cili e ndau me sahabët. Pastaj tha: "**Mos i thyeni kockat!"** Më pas, i mblodhi të gjitha kockat, vendosi duart e tij mbi to dhe bëri dua. Allahu e ringjalli delen.
15. Te Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) e sollën një fëmijë që, edhe pse ishte rritur, nuk kishte folur kurrë. Profeti e pyeti: **"Kush jam unë?"** Fëmija u përgjigj: "Ti je i Dërguari i Allahut!" Dhe ai foli deri në vdekje.
16. Një njeri pa dashje shkel mbi vezën e një gjarpri dhe u verbua. E çuan tek Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të), i cili vendosi pështymën e tij mbi sytë e tij dhe ai nisi të shikonte. Edhe kur mbushi 80 vjet, arrinte të fuste fijen në gjilpërë pa problem.
17. Muhamed bin Hatibi tregon: "Isha fëmijë kur më ra ujë i valë mbi trup dhe u dogja rëndë. Babai më çoi te Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të), i cili vendosi duart dhe pështymën e tij mbi plagët e mia dhe bëri dua. Djegiet u shëruan menjëherë."
18. Një grua i solli Profetit (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) djalin e saj që ishte tullac. Profeti vendosi duart mbi kokën e tij dhe ai u shërua, ndërsa flokët filluan t'i rriteshin.
19. Në librat e Sunen të Tirmizit dhe Nesait tregohet se një burrë i verbër i kërkoi Profetit (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) të lutej për shërimin e tij. Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) i mësoi një dua që përfshinte ndërmjetësimin e tij tek Allahu. Kur burri e tha këtë dua dhe mori abdes, sytë e tij u hapën.
20. Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) ishte me xhaxhain e tij Ebu Talib në shkretëtirë. Kur Ebu Talibi u ankua për etjen, Profeti preku tokën me thembrën e këmbës dhe uji shpërtheu. Ai i tha**: "Pije, o xhaxhai im!"**
21. Gjatë udhëtimit në Hudejbije, ushtria e Profetit (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) po vuante nga mungesa e ujit. Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) kërkoi një kovë me ujë, mori abdes dhe pështyu në të,

pastaj e hodhi ujin në pus. Menjëherë, pusi u mbush plot me ujë.

"O Hafsa! Ebu Bekri dhe babai yt do të marrin në dorë drejtimin e umetit tim." ***Hadith***

22. Në një betejë, ushtria ishte përsëri e etur. Dy sahabë gjetën një grua me dy qese me ujë mbi një deve dhe e sollën te Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të). Ai mori pak ujë nga ajo dhe të gjithë ushtarët mbushën enët e tyre. Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) i tha gruas: "**Ne nuk ta morëm ujin, Allahu na e dha!"**

23. Në Medinë, ndërsa Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) po mbante hutbe në minber, një burrë tha: "O i Dërguari i Allahut, na ndihmo! Po vdesim nga thatësira!" Profeti ngriti duart dhe u lut. Edhe pse nuk kishte asnjë re në qiell, para se të përfundonte lutjen, qielli u mbush me re dhe filloi të binte shi për ditë me radhë. Pastaj burri erdhi sërish dhe tha: "O i Dërguari i Allahut, po përmbytemi!" Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) buzëqeshi dhe u lut: **"O Allah! Dërgo shiun në vend tjetër!"** Atëherë shiu pushoi dhe dielli doli.

24. Xhâbir bin Abdullah kishte shumë borxhe. Kur e njoftoi Profetin (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të), ai shkoi në kopshtin e tij me hurma dhe eci tri herë rreth grumbullit të hurmave. Pastaj i tha: "**Thirr borxhlinjtë e tu!"** Pasi të gjithë u paguan, hurmat nuk u pakësuan.

25. Një grua i dhuroi Profetit (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) një enë me mjaltë. Ai e pranoi dhe ia ktheu enën bosh. Gruaja e gjeti enën të mbushur plot me mjaltë dhe pyeti: "O i Dërguari i Allahut! Pse nuk e pranuat dhuratën time?" Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) iu përgjigj: **"E pranuam. Ky mjaltë është bereqeti që Allahu i dha dhuratës tënde."** Gruaja dhe familja e saj e hëngrën për muaj të tërë dhe nuk u pakësua. Por kur e hodhën mjaltin në një enë tjetër, mjalti mbaroi. Kur e njoftuan Profetin, ai tha: "Po ta kishe lënë në enën e parë, do të zgjaste përjetësisht!"

26. Ebu Hurejra solli disa hurma dhe i kërkoi Profetit (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) të lutej për bekim. Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) bëri dua dhe i tha: **"Mbaji në enën tënde dhe merr prej tyre pa i zbrazur të gjitha!"** Ebu Hurejra i hëngri ato për vite me radhë, i ndau me të tjerët dhe dha lëmoshë, por hurmat nuk mbaruan derisa ai i humbi gjatë kohës së kalifatit të Osmanit.

27. Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) kuptonte gjuhën e kafshëve. Në Betejën e Hunenit, ai i tha mushkës së tij **"Duldul" ‘‘ulu’’** dhe ajo u ul. Pastaj ai mori një grusht rërë dhe e hodhi mbi armiqtë.

28. Ai i tha gruas së tij Hafsës: **"Babai yt dhe Ebu Bekri do të udhëheqin umetin tim."** Më vonë, Ebu Bekri dhe Omeri u bënë kalifë.

29. Ebu Hurejra kapi një hajdut që vodhi hurma, por e liroi pas lutjeve të tij. Kjo ndodhi tre net me radhë. Në natën e fundit, hajduti i tha se leximi **i Ajetul-Kursisë** para gjumit e mbronte njeriun nga shejtani. Kur Ebu Hurejra e tregoi këtë te Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të), ai i tha**: "Ai të tha të vërtetën, por është vetë shejtani!"**

30. Kur u dërgua një ushtri në vendin e quajtur “Mute” për të luftuar kundër

ushtrive të perandorit romak, tre komandantët sahabe (Zejd bin Harise, Xhafer bin Ebi Talib dhe Abdullah bin Revaha) u martirizuan njëri pas tjetrit. Ndërkohë, i Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të), ndodhej në Medinë, mbi minber, dhe Allahu i tregoi këtë ngjarje. Ai e pa dhe e lajmëroi shokët e tij për atë që ndodhi.

31. Kur Muadh bin Xhebel (radijallahu anhu) u dërgua si guvernator në Jemen, Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) e përcolli deri jashtë Medinës dhe i dha shumë këshilla. Ai i tha: **"Me ty nuk do të takohem më deri në Ditën e Kiametit."** Kur Muadhi ndodhej ende në Jemen, Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) ndërroi jetë në Medinë.
32. Gjatë momentit të ndërrimit të jetës, i tha vajzës së tij Fatimes: "Nga të afërmit e mi, e para që do të bashkohet me mua do të jesh ti." Gjashtë muaj më vonë, Fatimja (radijallahu anha) ndërroi jetë dhe asnjë nga të afërmit e tij nuk kishte vdekur para saj.
33. I tha Kajsi bin Shemmasit (radijallahu anhu): **"Do të jetosh mirë dhe do të vdesësh si dëshmor."** Gjatë halifatit të Ebu Bekrit (radijallahu anhu), Kajs u martirizua në betejën e Jemames kundër Musajleme Kezabit. Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) kishte parashikuar gjithashtu martirizimin e Omerit, Osmanit dhe Aliut (radijallahu anhum).
34. Ai dha lajmin se mbretëritë e perandorëve persianë (Kisras) dhe romakë (Kajserit) do të binin në duart e myslimanëve dhe se thesaret e tyre do të shpërndaheshin në rrugën e Allahut.
35. Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) parashikoi se shumë nga umeti i tij do të niseshin në ekspedita detare dhe se një grua sahabije e quajtur Ummu Hiram do të merrte pjesë në një nga këto luftëra. Gjatë halifatit të Osmanit (radijallahu anhu), myslimanët u nisën me anije për të luftuar në Qipro, dhe Ummu Hiram ishte mes tyre. Ajo u martirizua në atë betejë.[440]
36. **36-** Një ditë, Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) ishte ulur në një vend të ngritur dhe iu drejtua shokëve të tij: **"A e shihni atë që po shoh unë? Betohem në Allahun se po shoh sprovat që do të ndodhin në shtëpitë dhe rrugët tuaja."** Kjo parathënie u vërtetua kur Osman (radijallahu anhu) u martirizua dhe gjatë trazirave në Medinë në kohën e Jezidit, kur rrugët u mbushën me gjak.
37. Një herë ai tha se njëra nga gratë e tij do të ngrinte krye kundër halifatit. Aisheja (radijallahu anha) qeshi kur e dëgjoi këtë, por Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) i tha: **"O Humejra![441] Mos e harro këtë fjalë! Mos qofsh ti ajo!"** Pastaj, iu kthye Aliut (radijallahu anhu) dhe i tha: **"Nëse kjo punë të bie ty, sillu me të me butësi!"** Tridhjetë vjet më vonë, Aisheja (radijallahu anha) luftoi kundër Aliut (radijallahu anhu) në Betejën e Deveve dhe u kap rob. Aliu e trajtoi me nder dhe e ktheu me respekt në Medinë.
38. I tha Muaviut (radijallahu anhu): **"Nëse ndonjëherë bëhesh sundues i**

[440] Buhârî, Cihâd, 3; İsti'dhân, 41; Ebû Dâvûd, Cihâd, 10; Tirmidhî, Fedhâilu'l-Cihâd, 15; Nesâî, Cihâd, 40; Ahmed bin Hanbel, Musned, VI, 423; İbni Sa'd, Tabakât, VIII, 435.

[441] I Dërguari i Allahut (sallallahu alejhi ve selam), për shkak se e donte shumë hadhretin Aishe, e thërriste atë me emrin "Humejra".

"O Muaviye! Nëse një ditë bëhesh sundues mbi umetin tim, shpërbleji ata që bëjnë mirë dhe fali ata që bëjnë keq!"
Hadith

umetit tim, shpërbleji ata që bëjnë mirë dhe fal ata që gabojnë!" Muaviu shërbeu si guvernator i Shamit për njëzet vjet gjatë halifateve të Omerit dhe Osmanit dhe më pas sundoi si halif për njëzet vjet të tjera.

39. Një ditë tha: **"Muaviu nuk do të mposhtet kurrë."** Kur Aliu (radijallahu anhu) dëgjoi këtë hadith gjatë Betejës së Siffinit, tha: "Sikur ta kisha dëgjuar këtë më parë, nuk do të kisha luftuar kundër Muaviut."

40. I tha Ammar bin Jasirit (radijallahu anhu): **"Do të vritesh nga një grup rebelësh."** Gjatë betejës së Aliut (radijallahu anhu) kundër Muaviut (radijallahu anhu), Ammari u martirizua.

41. Për nipin e tij Hasanin (radijallahu anhuma), ai tha: "**Ky djali im është një bekim i madh. Allahu do ta bëjë shkak për pajtimin e dy ushtrive të mëdha myslimane."** Kur Hasani ishte gati të luftonte me Muaviun, ai e braktisi halifatin për të shmangur gjakderdhjen dhe për të siguruar paqen mes myslimanëve.

42. Abdullah bin Zubejri (radijallahu anhuma) piu gjakun e Profetit (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) gjatë një hixhame (terapi me kupa). Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) e pa dhe tha: **"E di çfarë do të të ndodhë? Edhe njerëzit do të vuajnë nga ti! Zjarri i Xhehenemit nuk do të të prekë."** Abdullah shpalli halifatin në Mekë, por u vra nga ushtria e Haxhaxhit, e dërguar nga Abdulmelik bin Mervani.

43. Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) i tha nënës së Abdullah ibn Abbasit: **"Do të kesh një djalë. Kur të lindë, ma sill!"** Kur fëmija lindi, Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) i këndoi ezanin dhe ikametin në vesh, i vendosi pak nga pështyma e tij në gojë dhe tha: **"Merre djalin e halifëve!"** Kur babai i tij, Abbasi, e pyeti për këtë fjalë, ai tha: "**Po, e thashë këtë. Ky djalë do të jetë babai i halifëve, dhe mes tyre do të jenë Seffahu, Mehdiu dhe ai që do të falë namazin me Isain (alejhis-selam)."** Më vonë, nga pasardhësit e Abdullah ibn Abbasit dolën shumë halifë të dinastisë Abaside.

44. Një ditë tha: **"Brenda umetit tim do të dalin shumë njerëz të quajtur rafidij (shiitë ekstremistë). Ata do të largohen nga Islami."**

45. Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) u bëri shumë duá të mira sahabëve të tij, dhe të gjitha u pranuan dhe u përmbushën**. Aliu "radıyallahu teâlâ anh" tregon:** Resulullahu (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) dëshironte të më dërgonte në Jemen si gjykatës. Unë i thashë: "O i Dërguari i Allahut! Nuk di të gjykoj." Ai vendosi dorën e tij të bekuar mbi kraharorin tim dhe tha**: "O Zot! Mbushi zemrën e tij me të vërtetën dhe bëje të flasë gjithmonë drejt!"** Pas kësaj, kur më vinin njerëzit për gjykim, e kuptoja menjëherë kush ishte në të drejtë dhe jepja vendim të drejtë.

46. Dhjetë sahabë që u gëzuan me lajmin e Xhenetit quhen "Ashere-i Mubeshshere". Për njërin prej tyre, Sa'd bin Ebi Vakkas, Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) tha gjatë betejës së Uhudit: **"O Zot! Bëj që shigjetat e tij të godasin objektivin dhe pranoji lutjet e tij!"** Që atëherë, çdo lutje e Sa'dit u pranua dhe çdo shigjetë që ai lëshonte godiste armikun.

47. Kur Profeti vendosi dorën mbi ballin e kushëririt të tij, Abdullah ibn Abbasit, ai tha: **"O Zot! Bëje këtë njeri dijetar të madh në fe, jepi mençuri dhe dije për Kuranin!"** Pas kësaj, Abdullah ibn Abbasi u bë dijetari më i madh i kohës së tij në tefsir (interpretimi i Kuranit), hadith dhe fikh. Ai u njoh me emrat "Tefsiruesi i Kuranit", "Deti i Dijes" dhe "Udhëheqësi i Tefsiruesve", ndërsa nxënësit e tij mbushën gjithë vendet islame[442]

"O Zot! Bëje këtë njeri dijetar të madh në fe, jepi mençuri dhe dije për Kuranin!"
Hadith

48. Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) i bëri lutje shërbëtorit të tij, Enes bin Malikut: **"O Zot! Bekoje atë me pasuri, fëmijë të shumtë dhe jetë të gjatë! Falja mëkatet!"** Me kalimin e kohës, pasuria e tij u shumua, pemët dhe vreshtat e tij prodhonin fruta çdo vit, pati shumë fëmijë dhe jetoi deri në 110 vjet. Në fund të jetës së tij, ai tha: "O Zot! Nga lutjet e Profetit për mua, tre u realizuan. A thua më është falur edhe mëkati im?" Dhe ai dëgjoi një zë që i thoshte: **"Edhe e katërta është pranuar! Ji i qetë!"**

49. Profeti i tha Malik bin Rebiës: **"O Zot! Bekoji fëmijët e tij!"** Ai pati 80 djem.

50. Kur poeti i njohur Nabiga i recitoi disa poezi, Profeti iu lut për të: "**Allahu mos t'i rrëzoftë dhëmbët!"** Nabiga jetoi deri në 100 vjet dhe dhëmbët e tij mbetën të bardhë dhe të shëndetshëm.

51. Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) i tha Urve bin Xhudit: **"O Zot! Bekoji tregtinë!"** Që nga ajo ditë, çdo tregti e tij ishte fitimprurëse dhe nuk pësoi kurrë humbje.

52. Kur vajza e tij, Fatimeja, erdhi e zbehtë nga uria, ai vendosi dorën e tij të bekuar mbi kraharorin e saj dhe tha: **"O Zot! Ti që ushqen të uriturit, mos e lër të uritur vajzën e Muhamedit!"** Fytyra e saj mori menjëherë ngjyrë dhe shkëlqim, dhe ajo nuk ndjeu më kurrë uri deri në fund të jetës së saj.

53. Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) i bëri lutje për Abdurrahman bin Aufin që pasuria e tij të ishte e begatë. Pasuria e tij u shtua aq shumë sa u bë e famshme ndër njerëz.

54. Ai tha: "**Çdo Profet ka një lutje që pranohet. Çdo Profet e ka bërë këtë lutje për popullin e tij në këtë botë. Ndërsa unë e kam ruajtur lutjen time për Ditën e Kiametit, për të ndërmjetësuar për umetin tim. Inshallah, lutja ime do të pranohet dhe do të ndërmjetësoj për të gjithë ata që nuk kanë qenë idhujtarë."**

55. Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) u përpoq shumë për të ftuar disa fshatra rreth Mekës në Islam, por ata refuzuan. Atëherë, ai u lut: "O **Zot! Sille mbi ta një zi buke si ajo e kohës së Jusufit në Egjipt!"** Më pas, në ato fshatra ra një thatësirë aq e rëndë saqë njerëzit hëngrën edhe kufoma.

56. Djali i Ebu Lehebit, Utejbe, i cili ishte dhëndri i Profetit, e lëndoi shumë dhe e fyeu. Për këtë, Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) u lut: **"O Zot! Lësho një nga qentë e tu mbi të!"** Kur Utejbe udhëtonte për në Sham me një karvan, një luan erdhi, nuhati të gjithë dhe, kur arriti tek ai, e shqeu.

57. Një burrë po hante me dorën e majtë. Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) i tha**: "Haj me dorën e djathtë!"** Ai gënjeu duke thënë: "Nuk

[442] Ahmed bin Hanbel, Musned, I, 266; İbni Sa'd, Tabakât, II, 365; Heysemî, Mecma'udh-dhevâid, XI, 234.
[443] Beyhekî, Sunen, II, 45.

mundem." Profeti u lut: "**Atëherë, mos mund të lëvizësh më dorën e djathtë!"**[443] Që atë ditë, ai nuk mundi më të ngrinte dorën deri në gojë.

58. Kur mbreti pers Husrev Parviz e grisi letrën e dërguar nga Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) duke e fyer atë, Profeti u lut: "**O Zot! Shkatërro mbretërinë e tij ashtu siç ai e grisi letrën time!"** Dhe vërtet, biri i tij e vrau dhe më vonë muslimanët pushtuan gjithë Perandorinë Perse.
59. Babai i Mervanit, Hakem bin As, e përqeshte Profetin (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) duke i bërë fytyra dhe duke lëvizur sytë pas tij. Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) u kthye dhe i tha**: "Ashtu siç po më imiton, ashtu do të mbetesh!"** Dhe ai mbeti me fytyrë të shtrembëruar deri në vdekje.
60. Kur Ebu Xhehli donte ta godiste Profetin (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) me një gur të madh, ai pa dy gjarpërinj të mëdhenj mbi supet e tij dhe iku nga frika.
61. Kur po përpiqej ta vriste me thikë pranë Qabes, ai u zmbraps nga frika dhe tha: "Midis meje dhe Muhamedit (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) u shfaq një hendek i mbushur me zjarr dhe njerëz që donin të më hidhnin në të." Kur muslimanët e pyetën Profetin (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) për këtë, ai tha: **"Ishin melekët e Allahut që do ta shkatërronin."**
62. Në vitin e katërt të Hixhretit, një hebre u përpoq të lëshonte një gur të madh mbi Profetin (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) nga muret e një fortese, por duart e tij u paralizuan menjëherë.
63. Në vitin e nëntë të Hixhretit, njerëzit po vinin nga larg dhe po pranonin fenë e Islamit. Dy pagëzues, Amiri dhe Erbedi, u bashkuan me ata që po vinin. Amiri i tha Profetit sallallahu alejhi ve selam se kishte pranuar Islamin, ndërsa Erbedi shkoi pas dhe përpiqej të nxirrte shpaten. Dora e tij u paralizua dhe nuk mund ta nxirrte. Amiri, duke parë, pyeti se çfarë po ndodhte. Profeti sallallahu alejhi ve selam tha: **"Allahu më mbrojti nga dëmimi i juaj".** Pas disa ditësh, një stuhi e papritur erdhi dhe një rrufe i goditi Erbedin, duke e vrarë së bashku me demin e tij.
64. Profeti sallallahu alejhi ve selam një ditë, duke u abdesur, mori një këpucë dhe, kur po merrte këpucën e dytë, një zog e goditi, duke e lëvizur. Nga brenda saj ra një gjarpër. Kështu, u bë traditë të shkunden këpucët para se të vishen.
65. Gjatë betejave dhe nëpër shkretëtira, Profeti sallallahu alejhi ve selam kishte ndihmës që e mbronin. Kur erdhi vargu i 67 i sures "Maidah", ku thuhet se **"Allahu do të të mbrojë nga dëmimi i njerëzve"**, ai hoqi dorë nga ndihmësit dhe filloi të udhëtonte dhe të qëndronte vetëm, pa pasur frikë.
66. Enesi thotë se Profeti sallallahu alejhi ve selam kishte një shami me të cilën fshinte fytyrën. Kur shamia bëhej e ndyrë, ai e hidhte në zjarr dhe ajo kthehej në të pastër pa u dëmtuar.
67. Ata që piqnin nga një kova uji, kur nuk kishin përdorur të gjitha ujin, mbante një erë të fortë, sikur të ishte erë misri nga diku.
68. I biri i Firkad, Utebe, kishte një sëmundje të rëndë. Profeti sallallahu alejhi ve selam e shëroi duke e pështyrë në trup dhe duke e fërkuar me duar. Ai u shërua dhe trupi i tij kishte një erë të bukur misri për një kohë të gjatë.

69. Kur djalli përpiqej të prishte namazin e Profetit sallallahu alejhi ve selam, ai e kapte me duar dhe e detyronte të premtonte se nuk do të prishte më namazin e tij.

"...All-llahu të garanton mbrojtjen prej njerëzve (prej armiqve)..."
Maide 67

70. Abdullah bin Ubei bin Selul, lideri i hipokritëve në Medinë, thirri Profetin sallallahu alejhi ve selam për të marrë rrobat e tij për varr. Profeti (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të) ia dha dhe bëri namazin e tij të varrimit. Pas kësaj, të gjithë hipokritët e Medinës pranuan Islamin.

71. Kurejshët jobesimtarë, Velîd bin Mugîre, Âs bin Vâil, Hâris bin Kajs, Esved bin Jagûs dhe Esved bin Muttalib, e mundonin dhe e dëmtonin të Dërguarin e Allahut, sallallahu alejhi ve selam, më shumë se të tjerët. Atëherë Xhibrili (alejhi selam) zbriti dhe i solli Profetit ajetin e 95-të të sures Hixhr, ku Allahu i Lartësuar thotë: **"Ne do t'i ndëshkojmë ata që tallen me ty."** Më pas, Xhibrili (alejhi selam) bëri shenjë për ndëshkimin e secilit prej tyre: Velîdit iu tregua këmba e tij, dhe më vonë një shigjetë i hyri në këmbë. Nga mendjemadhësia e tij, nuk pranoi të përkulej për ta nxjerrë, dhe kështu ajo i preku një damar të rëndësishëm, duke e çuar në një sëmundje të rëndë të nervave. Âs bin Vâil u ndëshkua duke iu ngulur një ferrë në themër, e cila i shkaktoi një ënjtje të madhe si tulum. Hâris bin Kajs filloi të kishte gjakderdhje të vazhdueshme nga hunda dhe nuk u shërua më. Esved bin Yagûs, ndërsa rrinte i gëzuar nën një pemë, e përplasi kokën pas saj dhe humbi jetën. Esved bin Muttalib u bë i verbër dhe në fund të gjithë ata u shkatërruan.

72. Një grua nga fiset e Neccarit në Medinë kishte një djall që ishte i dashuruar me të dhe vinte shpesh. Pas ardhjes së Profetit, djalli e la atë duke i thënë se ai i ndaloi të gjitha veprat e këqija.

73. Në betejën e quajtur **"Bi'ri Ma'ûne",** jobesimtarët e thyen premtimin e tyre dhe masakruan shtatëdhjetë Sahabë, përveç një ose dy vetave që shpëtuan. Ndër këta martirë ishte edhe **Âmir bin Fuheyre** (radijallahu anhu), i cili më parë kishte qenë skllav i **Ebu Bekrit** (radijallahu anhu), por ishte liruar dhe ishte një nga të parët që kishin pranuar Islamin. Kur jobesimtarët e shpuan atë me një shtizë, ai u ngrit para syve të tyre dhe engjëjt e morën atë në qiell. Kur kjo ngjarje iu tregua të Dërguarit të Allahut (sallallahu alejhi ve selam), Ai tha: **"E kanë varrosur engjëjt e Xhenetit dhe shpirti i tij është ngritur në Xhenet."**

74. Sa'd bin Muadh u plagos gjatë betejës së Uhudit. Pas vdekjes së tij, Profeti sallallahu alejhi ve selam e shpalli se 70,000 engjëj ishin lutur për të. Kur u hap varri i tij, u përhap një erë e këndshme misri.

75. Sefine, një shërbëtor i Profetit sallallahu alejhi ve selam, një ditë u bë rob nga armiqtë dhe u shpëtua. Gjatë udhëtimit, një ari e shoqëroi, duke ruajtur dhe mbrojtur derisa armiqtë nuk e shqetësuan më.

76. Cehcah-i Gaffari, një person që kryente rebelimin kundër halifës Osmane, një vit pas këtij rebelimi u sëmur dhe vdiq nga një sëmundje që shkaktoi vdekjen e tij.

77. Mu'aviya donte të merrte një tribunë nga Medine për të sjellë një bekim në Shami. Ndërsa lëvizte tribunën, ndodhi një eklips diellor, dhe ai hoqi dorë nga kjo ide.

78. Në betejën e **Uhudit**, syri i **Ebu Katades** (radijallahu anhu) doli nga zgavra e tij dhe ra mbi faqen e tij. E çuan tek i Dërguari i Allahut (sallallahu alejhi ve selam). Pejgamberi i Bekuar e mori syrin me dorën e tij të bekuar, e vendosi përsëri në vendin e tij dhe tha: **"O Zot! Bëje këtë sy të bukur!"** Pas kësaj, ai sy u bë më i bukur dhe shikonte më qartë se tjetri. Një nga pasardhësit e **Ebu Katades** shkoi një ditë te halifi **Omer bin Abdulazizi**. Halifi e pyeti: **"Kush je ti?"** Ai recitoi një poezi për të treguar se ishte pasardhës i burrit të cilit Pejgamberi (sallallahu alejhi ve selam) i kishte shëruar syrin me dorën e tij të bekuar. Kur **Omer bin Abdulazizi** dëgjoi këto vargje, e nderoi dhe e shpërbleu me bujari.

79. Në betejën e Hayberit, Profeti sallallahu alejhi ve selam shëroi sytë e Aliut dhe ia dha flamurin për të udhëhequr betejën, duke thënë se Aliu ishte i shëndetshëm dhe i aftë për të fituar betejën.

80. Profeti sallallahu alejhi ve selam, një ditë shkoi në shtëpinë e vajzës së tij, Fâtıma r.a , dhe e pyeti për gjendjen e saj. Hazret-i Fâtıma iu përgjigj: "O babai im, prej tre ditësh nuk kam ngrënë asgjë me fëmijët e mi. Po durojmë urinë. Mua nuk më shqetëson aq shumë, por fakti që Hasen dhe Huseyn janë të uritur, më shqetëson shumë." Atëherë Profeti sallallahu alejhi ve selam tha: **"O Fâtıma, bijë, ti ke tre ditë që je uritur, ndërsa unë kam katër ditë që jam uritur."** Kur e dëgjuan këtë, fëmijët e tij, Hazret-i Hasen dhe Huseyn, u trishtuan shumë për urinë e tyre.

81. Aliu r.a., për të siguruar diçka për fëmijët e tij dhe për t'i ushqyer ata, doli për të punuar. Kur po dilnin nga Medineja, ata panë një fermer që po i shkrunte dema pranë një pusi. U afruan dhe i thanë: "O arab, a ke nevojë për dikë që të shkrunjë dema për një shpërblim?" Fermeri u përgjigj: "Po, po kërkoj dikë për këtë punë. Nëse dëshironi, mund të shkruani dhe për çdo kova që do të nxirrni, do t'ju jap tre hurma." Aliu r.a. pranoi dhe filloi të nxirrte ujë nga pusi. Pasi nxori nëntë kova, litar i kovës u prish dhe kova mbeti brenda në pus. Kur e pa këtë, fermeri, i zemëruar, i dha një shuplakë Aliut r.a. Pas kësaj, ai dha 24 hurma për tetë kovat e ujit që nxori. Aliu ishte shumë i trishtuar dhe i shtriu duar të tij për të marrë kovën dhe e vendosi përsëri në pus, duke u larguar. Fermeri u befasua, duke pyetur si kishte mundësi që Ali kishte arritur deri në fund të pusit. Ai filloi të mendojë nëse ai ishte vërtet njeri i besimit dhe njeri i Dajve që kishte ardhur. Duke menduar për këtë, fermeri tha: "Ai është i Dërguari i Allahut, besova!" Ai u pendua për veprën e tij dhe tha: "Dora që ngriti duar kundër njeriut të Dërguarit të Allahut duhet të pritet dhe kockat duhet të thyen." Me një goditje të shpejtë, ai e preu dorën dhe e ndjeu një dhimbje të madhe, por tashmë zemra e tij ishte e qetë. Ai e mori dorën e prerë dhe shkoi në xhaminë e Profetit. E pyeti sahabet ku ishte Profeti, dhe ata e drejtuan te shtëpia e Fâtıma.

Kur ai mbërriti, Profeti sallallahu alejhi ve selam po ushqente nipërit e tij, Hasen dhe Huseyn, me hurma. Fermeri mendoi për gabimin që kishte bërë dhe duke qarë për atë, shkoi për te Profeti sallallahu alejhi ve selam dhe i tha: "Besova, ti je Dërguari i Allahut! Më fal për gabimin që kam bërë." Profeti sallallahu alejhi ve selam e pyeti: **"Pse e preve dorën?"** Ai u përgjigj: "Nuk mund ta mbaja dorën që preku fytyrën e njeriut të Dërguarit të Allahut!" Profeti sallallahu alejhi ve selam, me mëshirën e tij të madhe, e mori dorën e prerë dhe duke thënë **"Bismillahirrahmanirrahim"** e vendosi përsëri tek kocka e tij. Me lejen e Allahut, dora e tij u shërua dhe u bë si më parë, si një mrekulli e Profetit. Allahu është i fuqishëm dhe mund të bëjë çdo gjë.

EHL-I BEJTI I PEJGAMBERIT TONË TË DASHUR

"O Zoti im! Ky është xhaxhai im dhe vëllai i babait tim. Këta janë gjithashtu ehl-i bejti im. Ashtu siç i mbuloj me këtë petkun tim, Ti po ashtu mbroji dhe mbuloi ata nga zjarri i Xhehenemit!"
Hadith

Të gjithë anëtarët e familjes së Pejgamberit (sallallahu alejhi ve selam) quhen **Ehl-i Bejt**. Në këtë grup hyjnë bashkëshortet e tij të bekuara, e bija e tij, **Fatime,** bashkëshorti i saj **Aliu r.a,** si dhe fëmijët e tyre të bekuar, **Haseni dhe Husejni radijallahu anhuma**. Gjithashtu, të gjithë pasardhësit e tyre dhe fisi i tij i pastër, **Banu Hashimët**, janë pjesë e **Ehl-i Bejtit**. Pejgamberi (sallallahu alejhi ve selam) e ka ndarë **Ehl-i Bejtin** në tre kategori:

- **Ata që janë të afërt me të në lidhje gjaku** – si hallat dhe kushërinjtë e tij.
- **Bashkëshortet e tij të pastra.**
- **Shërbëtoret që kujdeseshin për punët e shtëpisë** – si për krehjen e flokëve, gatimin, pastrimin e dhomave dhe larjen e rrobave.

Ndër ata që shërbenin në shtëpinë e bekuar të Pejgamberit ishin edhe **Bilali, Selmani dhe Suhejbi,** të cilët hanin dhe pinin bashkë me familjen e tij. Një ditë, Pejgamberi (sallallahu alejhi ve selam) shkoi në shtëpinë e xhaxhait të tij, **Abasit**, dhe pasi e mori atë dhe fëmijët e tij pranë vetes, i mbuloi me rrobën e tij dhe tha: **"O Zot! Ky është xhaxhai im dhe vëllai i babait tim. Këta janë familja ime! Ashtu siç i mbulova me rrobën time, mbuloi edhe Ti nga zjarri i Xhehenemit!"**

Arsyet e martesave të Pejgamberit (sallallahu alejhi ve selam)

Pejgamberi ynë i dashur (sallallahu alejhi ve selam) u martua për herë të parë në moshën **25-vjeçare** me **Hadixhen (radijallahu anha)**. Ajo ishte **40 vjeçe dhe e ve** por ishte një grua e shquar për **pasurinë, bukurinë, mençurinë, dijen, nderin, fisnikërinë, dëlirësinë dhe moralin e saj të lartë**. Ata jetuan bashkë për **25 vjet**, dhe gjatë gjithë kësaj kohe, Pejgamberi nuk u martua me asnjë grua tjetër. Pas vdekjes së saj, ai u martua për herë të dytë, në moshën **55-vjeçare,** me **Aishen (radijallahu anha)**, vajzën e **Ebu Bekrit (radijallahu anhu).** Kjo martesë u bë me urdhër të Allahut dhe zgjati **8 vjet**, deri në ndërrimin jetë të Pejgamberit (sallallahu alejhi ve selam).

Aisheja radijallahu anha ishte një grua **shumë e zgjuar, e ditur, e moralshme dhe e devotshme.** Ajo kishte një kujtesë shumë të fortë dhe shokët e Pejgamberit (sahabët) shpesh i drejtoheshin asaj për të mësuar rreth fesë. **Të gjitha martesat e tjera të Pejgamberit** nuk ishin për kënaqësi personale, por për **arsye fetare, politike, humanitare dhe për të treguar dhembshuri dhe bujari**. Pothuajse të gjitha gratë e tij ishin **të veja dhe në moshë të madhe.** Kur idhujtarët e Mekës filluan t'i persekutonin muslimanët, një grup i tyre emigroi në **Habe'shistan** (Etiopi). Mbreti i këtij vendi, **Nexhashiu,** ishte i krishterë, por kur dëgjoi shpjegimet e muslimanëve për Islamin, u magjeps dhe e pranoi fenë e vërtetë.

Ndër muslimanët që emigruan atje ishte edhe **Ummu Habibeja (radijallahu anha)**, vajza e **Ebu Sufjanit**, njërit prej liderëve më të mëdhenj të idhujtarëve të Mekës, i cili ishte armik i betuar i Islamit. Burri i saj, **Ubejdullah ibn Xhahshi**, e braktisi Islamin dhe u bë i krishterë për përfitime materiale, duke e detyruar edhe gruan e tij të bënte të njëjtën gjë.[444] Por ajo qëndroi e patundur dhe pranoi të vuante, sesa të hiqte dorë nga besimi i saj. Kur Pejgamberi (sallallahu alejhi ve selam) mësoi

[444] İbni Hishâm, Sîret, I, 223; İbni Sa'd, Tabakât, III, 89; Taberî, Târih, II, 414; Suheylî, Ravdu'l-unf, I, 379.

për gjendjen e saj, i dërgoi letër mbretit **Nexhashi**, duke i kërkuar ta martonte me të dhe ta dërgonte në Medinë. **Nexhashiu,** tashmë musliman, e priti këtë lajm me gëzim, organizoi dasmën dhe e dërgoi atë në Medinë me shumë dhurata dhe nderime. Kjo martesë pati disa përfitime të mëdha: **Ummu Habibeja** shpëtoi nga vuajtjet dhe u bë pjesë e familjes më të ndritur të njerëzimit. Muslimanët në Habe'shistan fituan respektin dhe ndihmën e mbretit **Nexhashi.** Ndersa **Ebu Sufjani,** armiku i madh i Islamit, u zbut dhe më vonë e pranoi Islamin.[445]

"Të gjitha martesat e mia me gratë e mia dhe martesa e vajzave të mia janë bërë me lejen që Xhibrili (alejhis-selam) e ka sjellë nga Allahu i Lartësuar."
Hadith

Hafsa (radijallahu anha) ishte vajza **e Omerit (radijallahu anhu)** dhe kishte mbetur e ve. Babai i saj, Omeri, i kërkoi fillimisht **Ebu Bekrit dhe Osmanit** radijallahu anhum që të martoheshin me të, por ata nuk pranuan. Një ditë, Pejgamberi (sallallahu alejhi ve selam) e pa **Omerin** të trishtuar dhe e pyeti për shkakun. Ai i tregoi se ishte i shqetësuar për vajzën e tij. Atëherë, Pejgamberi (sallallahu alejhi ve selam) i tha: **"O Umer! A do të doje që unë ta martoja vajzën tënde me dikë më të mirë se Ebu Bekri dhe Osmani?"** Omeri mbeti i habitur, sepse nuk e mendonte se kishte dikush më i mirë se ata. **"Po, o i Dërguari i Allahut,"** tha ai. Atëherë, Pejgamberi (sallallahu alejhi ve selam) tha: **"Martoje me mua!"** Kështu, Hafsa (radijallahu anha) u bë **"Nëna e Besimtarëve"**, dhe kjo martesë forcoi më shumë miqësinë dhe lidhjet mes **Pejgamberit, Ebu Bekrit, Omerit dhe Osmanit.**[446]

Një shembull i tretë: Në vitin e pestë ose të gjashtë të hixhretit, mes robërve të kapur nga fisi Beni Mustalak, ndodhej edhe **Xhuvejrija radijallahu anha**, e bija e kryetarit të fisit, Harithit. Profeti (s.a.v.) e bleu atë dhe e liroi, pastaj e mori për grua. Kur sahabët e nderuar (r.a.) dëgjuan për këtë, ata thanë: **"Ne do të turpëroheshim që të mbajmë si skllave ose shërbëtore të afërmit e familjes së Resulullahut, nënës sonë."** Me këtë rast, të gjithë robërit e kapur u liruan.[447]

Kjo martesë shkaktoi lirimin e qindra robërve. Xhuvejrija (r.a.) e përmendte shpesh këtë ngjarje me krenari. Ndërsa Aishja (r.a.) ka thënë për të: **"Nuk kam parë grua më të begatë dhe më të dobishme se Xhuvejrija."** Në një hadith të bekuar, Profeti (s.a.v.) ka thënë: **"Të gjitha martesat e mia dhe martesat e vajzave të mia kanë qenë me lejen e Allahut të sjellë nga Xhibrili (a.s.)."**

Një nga arsyet kryesore pse Profeti (s.a.v.) kishte më shumë se një grua ishte përhapja dhe mësimi i Islamit. Para zbritjes së ajetit të hixhabit, gratë mund të vinin te Profeti (s.a.v.), të bënin pyetje dhe të mësonin drejtpërdrejt prej tij. Kur u shpall urdhri për mbulimin, gratë nuk mund të uleshin dhe të bisedonin më hapur me burrat e huaj. Për këtë arsye, Profeti (s.a.v.) nuk i pranonte më gratë e huaja për të pyetur drejtpërdrejt, por i udhëzonte ato të drejtoheshin te gratë e tij, veçanërisht te Aishja (r.a.).

Për shkak të numrit të madh të grave që kërkonin mësime, Aishja (r.a.) nuk mund t'u përgjigjej të gjitha vetë. Për ta lehtësuar këtë barrë dhe për të siguruar që gratë myslimane të mësonin rregullat e fesë, Profeti (s.a.v.) u martua me gra të tjera sipas nevojës. Në këtë mënyrë, dijet mbi çështjet që lidhen me gratë u përcollën përmes grave të tij të bekuara. Nëse ai do të kishte vetëm një grua, do të ishte shumë e vështirë ose e pamundur që të gjitha gratë të mësonin nga ajo. Pra, për të përcjellë

[445] İbni Hishâm, Sîret, II, 607; İbni Sa'd, Tabakât, I, 258; Beyhekî, Delâil-un-nubuvve, II, 188; Hudhâî, Tahrîc, 184.
[446] İbni İshâk, Sîret-i Resûl, 237; İbni Sa'd, Tabakât, VIII, 83; İbni Kesîr, Bidâye, V, 294; Heysemî, Mecma'udh dhevâid, IV, 320.
[447] Ahmed bin Hanbel, Musned, VI, 277; İbni Hishâm, Sîret, I, 294; İbni Habîb, Mu habber, 90; Suheylî, Ravdu'l-unf, IV, 180.

fenë e Allahut në mënyrë të plotë, Profeti (s.a.v.) mori edhe barrën e martesave të shumta mbi supe.

Bashkëshortet e Bekuara të Pejgamberit (Paqja qoftë mbi të)

Hadixhja e Kubrasë (radijallahu anha): Ajo ishte nga një familje fisnike dhe e nderuar e Kurejshëve. Ishte vajza e Huejlid bin Esed bin Abdul-Uzza bin Kusaj. Ajo ishte gruaja e parë e Profetit. Babai i saj ishte Huejlidi dhe nëna e saj quhej Fatime.

Kur u martua me të Dërguarin e Allahut (sallallahu alejhi ve selam), ishte dyzet vjeçe dhe e ve. Ndërkohë, Profeti ishte njëzet e pesë vjeç. Nga kjo martesë pati katër vajza dhe dy djem. Para martesës, ajo merrej me tregti dhe kishte nëpunës, shkrues dhe skllevër. Ishte shumë e pasur, e ditur dhe e mençur. Ajo ishte gruaja e parë e lirë që e pranoi Islamin. Kur Xhibrili (alejhis-selam) iu shfaq për herë të parë Profetit, ai ndjeu frikë dhe këtë e tregoi Hadixhes. Ajo ishte e para që e besoi dhe e mbështeti. Ndërsa jobesimtarët adhuronin idhujt dhe e përqeshnin Profetin (sallallahu alejhi ve selam), ajo i qëndroi pranë, e mbështeti dhe e ngushëlloi. E sakrifikoi të gjithë pasurinë dhe pronën e saj për të. Për njëzet e pesë vite, i qëndroi besnike të Dërguarit të Allahut dhe kurrë nuk e ofendoi apo e mërziti.

Ajo ndërroi jetë tre vite para Hixhretit, tre ditë pas vdekjes së Ebu Talibit, në moshën gjashtëdhjetë e pesë vjeçare, në Mekë. Profeti e lavdëroi atë gjithmonë pas vdekjes së saj. Një ditë, kur ai po e përmendte me lëvdata, Aishja (radijallahu anha) tha: **"Allahu ju dha një grua më të mirë se ajo." Por Profeti(sallallahu alejhi ve selam) iu përgjigj: "Jo! Nuk më është dhënë askush më i mirë se ajo. Kur të gjithë më quanin gënjeshtar, ajo më besoi. Kur më mundonin, ajo më mbështeti dhe më ngushëlloi."**

Hadixhja dhe e bija e saj, Fatimja, janë dy nga katër gratë më të larta të njerëzimit, siç është përmendur në hadith. Dy të tjerat janë Asija, gruaja e Faraonit, dhe Merjemja, nëna e Isait (alejhis-selam).

Aishja (radijallahu anha): Ajo ishte gruaja e dytë e Profetit (sallallahu alejhi ve selam) dhe vajza e Ebu Bekrit es-Siddik. Nëna e saj quhej Ummu Ruman. Lindi tetë vite para Hixhretit. Nuk pati fëmijë. Martesa e saj me Profetin u bë një vit pas vdekjes së Hadixhes dhe dy vite para Hixhretit. Pas tre vitesh, u shpërngul në Medinë dhe u bashkua me të Dërguarin e Allahut(sallallahu alejhi ve selam). Ajo ishte jashtëzakonisht inteligjente, e mençur, e dëlirë dhe e devotshme. Profeti e donte dhe e lavdëronte shumë. Martesa e saj u bë me urdhrin e Allahut dhe ajo u përmend në një ajet të Kuranit. Sahabët shpesh i drejtoheshin për këshilla dhe zgjidhje të çështjeve të tyre.

Në kohën e vdekjes së Profetit (sallallahu alejhi ve selam), ajo ishte tetëmbëdhjetë vjeçe. Pas Hixhretit, u përfshi në ngjarjen e quajtur "Beteja e Deveve" kundër Aliut (radijallahu anhu), por më pas u pendua dhe u trishtua shumë për këtë. Ajo e donte Aliun dhe e transmetoi hadithin e famshëm: "Dashuria për Aliun është pjesë e besimit."

Ndërroi jetë në Medinë, në moshën gjashtëdhjetë e pesë vjeçare, në vitin 57 të Hixhretit. Është varrosur në varrezat e Bakisë.

Sevde bint Zem'a (radijallahu anha): Ishte gruaja e tretë e Profetit (sallallahu alejhi ve selam). Ajo dhe bashkëshorti i saj u konvertuan në Islam dhe emigruan në Abisini. Kur u kthyen në Mekë, burri i saj vdiq. Pas kësaj, Profeti (sallallahu alejhi

ve selam) e martoi atë, duke e marrë në shtëpinë e tij në Mekë, ndërsa Aishjen e pranoi në Medinë. Ajo ishte një grua shumë e dhembshur dhe e ndershme. Ndërroi jetë në kohën e kalifatit të Omerit (radijallahu anhu).[448]

"Jo! Nuk më është dhënë ndonjë më e mirë se ajo (Hadixhja). Në ditët kur të gjithë më quanin gënjeshtar, ajo më besoi. Kur të gjithë më lëndonin, ajo më qëndroi pranë. Ajo më lehtësoi shqetësimet dhe brengat e mia."
Hadith

Hafsa (radijallahu anha): Ajo ishte vajza e Omerit (radijallahu anhu). Ishte martuar me Hunajs dhe kishte emigruar me të në Abisini dhe më pas në Medinë. Mbeti e ve në moshë të re. Babai i saj ia propozoi martesën Ebu Bekrit dhe pastaj Osmanit, por ata nuk pranuan. Kjo e trishtoi Omerin.

Në vitin e tretë të Hixhretit, Profeti (sallallahu alejhi ve selam) e martoi atë. Pas një kohe, e ndau, por më pas, me ndërhyrjen e Xhibrilit (alejhis-selam), e rimarti. Ajo ishte e devotshme, agjëronte shumë dhe falte shumë namaz.

Ndërroi jetë në vitin 41 të Hixhretit, në moshën 60-vjeçare.

Zejneb bint Huzajmë (radijallahu anha): E njohur për përkushtimin e saj ndaj adhurimit dhe bamirësisë. U martua me Profetin (sallallahu alejhi ve selam) pasi burri i saj ra dëshmor në betejën e Uhudit. ,

Vdiq pas tetë muajsh martesë me të Dërguarin e Allahut salallahu alejhi ve selam.[449]

Ummu Seleme (radijallahu anha): Emri ishte Hind. Së bashku me bashkëshortin e saj, Ebu Selemen, ata ishin ndër të parët që emigruan në HabeShistan. Ebu Seleme ishte vëllai i Ubejdullah bin Xheshit, i biri i hallës së Profetit (paqja qoftë mbi të), Berre. Ai ndërroi jetë në Medinë, në vitin e katërt të hixhretit, nga një plagë që kishte marrë në Betejën e Uhudit. Ajo nuk pranoi kërkesat për martesë nga Ebu Bekri dhe Umeri, por pati nderin të martohej me Profetin Muhamed (paqja qoftë mbi të).

Ndërroi jetë në Medinë në vitin e pesëdhjetë e nëntë të hixhretit, në moshën tetëdhjetë e katër vjeçare. Ajo ishte bashkëshortja e fundit e Profetit që ndërroi jetë.[450]

Xhuvejrijje bint Harith (radijallahu anha): Ishte bijë e prijësit të fisit Beni Mustaliq. U bë robëreshë në një betejë dhe u lirua kur Profeti (sallallahu alejhi ve selam) e martoi. Kjo bëri që edhe familja e saj të pranonte Islamin.

Zeineb binti Cahsh (radijallahu anha): Zeinebi ishte vajza e Xhaxhait të Pejgamberit, Umejmes, dhe motra e Abdullah ibn Xhahsh. Babai i saj quhej Burre, por për shkak se nuk besonte, ajo njihej si Xhahsh. Zeineb ishte një nga të parat që besoi. Fillimisht, Pejgamberi i Allahut (s.a.v.s) e martoi Zeinebin me Zeid ibn Hârisen, të cilin e kishte adoptuar. Megjithatë, Zeid nuk mundi të plotësojë të drejtat e Zeinebit, dhe ata u ndanë në vitin e tretë të Hixhretit. Kur Pejgamberi (sallallahu alejhi ve selam) dëshironte ta martonte Zeinebin, ajo e mori këtë lajm me gëzim të madh dhe u lut: "O Zot, nëse Ti e ke caktuar që të martohem me Pejgamberin, atëherë më jep atë si bashkëshort." Lutja e saj u pranua, dhe u shpall ajeti i 37-të i Suret Ahzab, që thotë: **"Pasi Zeydi bëri çfarë deshi me të (duke e divorcua), ne e bëmë atë gruan tende."**

Për shkak se martesa e Zeinebes ishte urdhëruar nga Allahu, Pejgamberi (s.a.v.s) nuk e bëri një martesë të veçantë me të. Zeineb (radijallahu anha) gjithmonë mburrej me këtë dhe thoshte: "Çdo grua martohet nga babai i saj, por mua më martoi Allahu."

[448] İbni İshâk, Sîret-i Resûl, 238; İbni Habîb, Muhabber, 79.
[449] İbni Sa'd, Tabakât, VIII, 115.
[450] İbni Sa'd, Tabakât, VIII, 96; İbni Habîb, Muhabber, 85.

Ajo vdiq në vitin e 20-të të Hixhretit, kur ishte 53 vjeçe.[451]

"Dashuria për Seyyidët dhe SHerîfët, është shkak që njeriu të shkojë në jetë me besim deri në frymën e fundit."
Ebû Muxhâhid Enver bin Nazif

Ishte e njohur për bamirësinë dhe shpërndarjen e pasurisë. Ajo e donte shumë dhënien e sadakasë dhe ishte shumë e aftë në punët e dorës. Ajo jepte gjithçka që fitonte, përfshirë ato që i jepeshin si pasuri, dhe i ndihmonte të varfërit dhe familjarët e saj. Madje, Khalifi Omeri i jepte secilës grua të Pejgamberit nga 12,000 dirhem, por Zeyneb i jepte të gjitha ato si sadaka.

Aisha e lavdëronte shumë këtë virtyt të Zeinebes dhe tha: **"Nga gratë e mia, ajo që do të arrijë më parë te unë është ajo që është më e hapur me dorë."**[452] Ky hadith e parashikoi se ajo do të vdiste më parë, sepse ishte ajo që jepte më shumë sadaka.

Një poet i pahijshëm dhe i njohur francez, Voltaire, shkroi një libër të pasaktë dhe të pavërtetë në lidhje me martesën e Zeynebës me Pejgamberin, duke shpikur dhe shpërndarë fjalë të ulëta dhe të pavërteta. Ky shkrim i tij i ndyrë u përkrah nga kundërshtarët e tij, por ai ishte ndaluar nga Sulltani i Dytë Abdylhamidi, që mori masa për ta ndaluar këtë veprim, duke mbrojtur nderin dhe dinjitetin e Islamit.

Safije bint Hujaj (radijallahu anha): Ajo ishte e bija e Hujej ibni Ahtabit, kreut të hebrenjve të Hajberit. Fillimisht ishte e fejuar me një hebre në Hajber, por më pas u martua me Kenane bin Hakikun, një burrë shumë i pasur. Në vitin e shtatë të hixhretit, gjatë çlirimit të Hajberit, Safijja u kap rob. Ajo ra në pjesën e ndarjes së Profetit Muhamed (paqja qoftë mbi të), i cili e liroi. Pas pranimit të Islamit, ajo pati nderin të martohej me të. Ajo ndërroi jetë në Medinë në vitin e pesëdhjetë të hixhretit.[453]

Ummu Habibe (radijallahu anha): Vajza e Ebu Sufjanit. Mbeti e ve në Abisini dhe më pas Profeti (sallallahu alejhi ve selam) e martoi duke e dërguar në Medinë.

Meymune bint Harith (radijallahu anha): emri i saj ishte Berre, por Resûlullah (s.a.v.) ia ndryshoi emrin dhe e quajti Meymûne. Meymûne kishte pasur një bashkëshort që kishte vdekur më parë. Pas pushtimit të Hayberit, kur u udhëtua për në Meke për të bërë Umre, gjatë kthimit në Medinë, ajo u martua me Resûlullah dhe kështu arriti këtë nder të madh. Në vitin e 53-të të Hixhretit, ajo u sëmur në Meke. Ajo tha: "Më nxirrni nga Meke, sepse Resûlullah më kishte njoftuar se unë do të vdes jashtë Mekes." Ajo u nxor nga Meka dhe vdiq në vendin e njohur si **Serf**, ku ishte bërë martesa e saj.[454]

Maria Kibtije (radijallahu anha): Ishte skllave që u bë myslimane dhe më vonë gruaja e Profetit (sallallahu alejhi ve selam). Me të pati djalin e tij, Ibrahimin.

Omeri ka vdekur në vitin 637 (h.16) gjatë vitëve të fundit të kalifatit të tij. Ajo është varrosur në varrezat e Bakisë.[455]

Rejhane (radijallahu anha): Ishte karia e Pejgamberit të Allahut (sallallahu alejhi ve selam) dhe u bë myslimane. Ajo ishte nga fisi hebre Beni Kurejza që jetonte në Medinë. Prejardhja e saj **(silsilja)** është: **Rejhane bint Shem'un ibn Jezid ose**

[451] Dâre Kutnî, Sunen, III, 301; Hâkim, Mustedrek, IV, 24.
[452] Buhârî, DHekât, 10; Muslim, Fedhâilu's-Sahâbe, 101; İbni Sa'd, Tabakât, VIII, 108.
[453] İbni Sa'd, Tabakât, VIII, 129; İbni Habîb, Muhabber, 91.
[454] İbni Sa'd, Tabakât, VIII, 140; Kastalânî, Mevâhib-i ledunniye, I, 219.
[455] İbni Sa'd, Tabakât, VIII, 216.

Rejhane bint Zejd ibn Amr ibn Hanefe ibn Shem'un ibn Jezid. Data e lindjes së saj nuk është e saktë. Ajo vdiq në Medinë në vitin 631 (h.10), para Pejgamberit të Allahut. Është varrosur në varrezat e Bakisë.[456]

Fëmijët e Pejgamberit (s.a.v.s)

Pejgamberi ynë, i Dërguari i Allahut, kishte gjithsej shtatë fëmijë: tre djem dhe katër vajza. Të gjithë ata, përveç Fatimes, vdiqën para Pejgamberit (s.a.v.s). Pas tij, pasardhësit e tij vijuan përmes Fatimes. Të bijtë e Fatimes, Huseyin dhe Hasan, quhen seyyid dhe sharif, respektivisht. Duke nderuar seyyidët dhe sharifët, nderojmë Pejgamberin (s.a.v.s), dhe dashuria ndaj tyre është një shenjë besimi të fortë që ndihmon për të kaluar jetën me besim dhe dashuri për Allahun.

Kasimi (radijallahu anhu): Kasimi ishte djali i parë i Pejgamberit (s.a.v.s). Për shkak të tij, Pejgamberi (s.a.v.s) mori emrin "Ebu'l-Kasim." Ai lindi në Mekë para shpalljes së profetësisë dhe vdiq kur ishte 17 muajsh.[457]

Zeinebi (radijallahu anha): Zeyneb ishte vajza e parë e Pejgamberit (s.a.v.s). Ajo lindi kur Pejgamberi (sallallahu alejhi ve selam). ishte 30 vjeç dhe ishte martuar me Ebu'l-As bin Rebi, një nga bashkëshortët që nuk besoi në fillim.[458] Pas një periudhe, pas luftës së Bedrit, u kthye në Islam dhe u martua përsëri me Ebu'l-As. Zeyneb vdiq në vitin e tetë të Hixhretit në moshën 31 vjeçare. Ajo la dy fëmijë: Ali dhe Ummu Gulsum.[459]

Rukajje (radijallahu anha): Rukajje ishte vajza e dytë e Pejgamberit (s.a.v.s). Ajo lindi kur Pejgamberi ishte 33 vjeç dhe ishte shumë e bukur. Fillimisht ishte fejuar me djalin e Ebu Leheb, Utben, por ai e braktisi pasi doli surja "Tebbet Yedâ." Më pas, ajo u martua me Hazret-i Osmanin. Ajo vdiq në moshën 22 vjeçare, përpara betejës së Bedrit, dhe u varros në Medinë.[460]

Ummu Gulsum (radijallahu anha): Ummu Gulsum ishte vajza e tretë e Pejgamberit (s.a.v.s). Ajo ishte fejuar me Uteybe, djalin e Ebu Leheb, por ai e la për shkak të urrejtjes për Pejgamberin (s.a.v.s). Pas vdekjes së Rukajjes, Ummu Gulsum u martua me Hazret-i Osmanin. Ajo vdiq në vitin e nëntë të Hixhretit dhe Pejgamberi (s.a.v.s) vetë mori pjesë në namazin e saj dhe lotoi gjatë varrimit të saj.[461]

Fatima (radijallahu anha): Fatima ishte vajza e katërt e Pejgamberit (s.a.v.s), dhe bashkëshortja e Hazret-i Aliut. Ajo kishte lindur në Mekë, para Hixhretit, dhe vdiq në vitin e 11-të të Hixhretit, në moshën 24 vjeçare. Fatima lindi tre djem: Hasan, Huseyin dhe Muhsin, dhe dy vajza: Ummu Gulsum dhe Zeyneb. Pas Pejgamberit (s.a.v.s), pasardhësit e tij vijuan përmes saj. Pasardhësit e djalit të saj Hasan quhen "sejjid", ndërsa ata të djalit të saj Huseyin quhen "sharif." [462]

Soji i Resûlullah-ut vazhdoi nga Fâtima. Zeinebi u martua me Abdullah bin Xha'fer Tayyar dhe pati dy fëmijë, Aliun dhe Ummu Gulsum. Ata quhen Sheref-i Xha'feri.

Abdullahu (radijallahu anhu): Abdullahu ishte djali i fundit i Pejgamberit (s.a.v.s) nga bashkëshortja Hazret-i Hadixhe. Ai lindi pas shpalljes së profetësisë dhe vdiq shumë i vogël, kur ishte ende në gjirin e nënës së tij. Kur Abdullahu vdiq, një person i quajtur Âs bin Vâil tha se Pejgamberi ka humbur pasardhësin, por Allahu

[456] İbni Sa'd, Tabakât, VIII, 130.
[457] İbni Sa'd, Tabakât, VIII, 16.
[458] İbni İshâk, Sîret-i Resûl, 229; Abdurradhdhâk, Musannef, VII, 171;; İbni Sa'd, Tabakât, VIII, 31.
[459] İbni Sa'd, Tabakât, VIII, 31.
[460] İbni Sa'd, Tabakât, VIII, 36.
[461] İbni Asâkir, Tarih-i Dımeshk, XXXIX, 37.
[462] İbni Sa'd, Tabakât, VIII, 22.

ia kundërshtoi këtë pohim me shpalljen e suret "İnnâ a'taynâ" (ne të dhamë).[463]

"Ehl-i bejtim, Nuh aleyhisselamın gemisi gibidir. Onlara tâbi olan, selamet bulur. Geri kalan ise helak olur."
Hadith

Ibrahimi (radijallahu anhu): Ibrahimi ishte djali i tretë i Pejgamberit (s.a.v.s) dhe fëmija i fundit. Ai ishte bir i Hazret-i Mâriyeh, që kishte ardhur nga Egjipti si dhuratë nga qeveritari i Egjiptit, Mukavkasi. Ibrahimi lindi në vitin e tetë të Hixhretit dhe vdiq kur ishte vetëm 1.5 vjeç. Kur ai vdiq, Pejgamberi (s.a.v.s) shprehu dhimbjen për humbjen e tij, por e pranoi me durim vullnetin e Allahut. Kur Ibrahimi vdiq, një eklips dielli ndodhi, dhe disa e lidhën këtë me vdekjen e tij. Pejgamberi (s.a.v.s) e kundërshtoi këtë besim, duke thënë: "Dielli dhe hëna janë krijesa të Allahut dhe nuk ndodhin për shkak të lindjes ose vdekjes së askujt."[464]

Ilahi! Për nder të fëmijëve të Fatimes,Fjalët
e mia të fundit, le të jenë me fjalën e Tevhidit!
Nëse këtë lutje ime e bën, o Allah, pranove apo refuzoje!
Unë kam kapur përmbërjen e Ehl-i Bejtit të Pejgamberit, pranë tyre!

Ehl-i Bejti (Familja) i Pejgamberit

Allahu i Lartësuar në Kur'anin Famëlartë, për Ehli Bejtin thotë me kuptim: **"Allahu i Lartësuar dëshiron të largojë çdo papastërti dhe mangësi nga ju dhe t'ju pastrojë plotësisht me një pastrim të përsosur."[465]**

Sahabët e nderuar e pyetën: "O i Dërguari i Allahut! Kush janë Ehli Bejti?" Në atë moment erdhi Aliu r.a., dhe i Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) e mori atë nën mantelin e tij të bekuar. Pastaj erdhi Fatime-tuz-Zehra, pastaj Hasan dhe Husein (radijallahu anhum). Secilin prej tyre i Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) e mori pranë vetes dhe tha: **"Këta janë Ehli Bejti im."** Këta personalitete të larta quhen gjithashtu **"Ali Aba"** dhe **"Ali Resul".[466]**

Dashuria për Ehli Bejtin e Profetit (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) është shkak për të shkuar në ahiret me besim dhe për të arritur shpëtimin në çastin e fundit të jetës. Ta duash Ehli Bejtin është detyrë për çdo besimtar. I Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) ka thënë në një hadith të tij të shenjtë: **"Ehli Bejti im është si anija e Nuhut. Kush hipën në të, shpëton. Ata që mbeten pas, shkatërrohen."[467]**

Virtytet dhe përsosmëria e Ehli Bejtit të Profetit (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) janë të shumta dhe të pafundme. Nuk mund të numërohen të gjitha. Nuk ka forcë njerëzore që mund t'i përshkruajë dhe t'i lavdërojë sa e meritojnë. Vlera dhe madhështia e tyre kuptohet vetëm përmes ajeteve të Kur'anit.

Aliu me Hasanin dhe Huseinin bashkë,
Dashuria për ta është në zemër, afërsia në shpirt.
Nesër, në Ditën e Mahsherit, në gjykatën e madhe,
O Muhamed, shpirti im të dëshiron ty!

Mali Arafat është mali ynë,
Atje pranohet duaja jonë.
Në Medine prehet i Dërguari ynë,
O Muhamed, shpirti im të dëshiron ty!

[463] Se'âdet-i ebediyye, 1064/4;. Ebul Fidâ, Tefsîr, IV, 559; İbni Sa'd, Tabakât, VIII, 16; Taberî, Târih, III, 175.
[464] İbni Sa'd, Tabakât, VIII, 212-215.
[465] Ahdhâb: 33/33.
[466] Taberânî, Mu'cemu'l Kebîr, III, 55; Hâkim, Mustedrek, II, 451.
[467] Taberânî, Mu'cemu'l Kebîr, III, 45; Hâkim, Mustedrek, II, 373.

Imam Shafiu ka thënë: "O Ehli Bejti i të Dërguarit! Allahu i Lartësuar ka urdhëruar në Kur'anin Famëlartë që të duheni. Fakti që namazet e atyre që nuk bëjnë dua për ju nuk pranohen, tregon vlerën dhe gradën tuaj të lartë. Nderi juaj është aq i madh, saqë Allahu i Lartësuar ju përshëndet në Kur'an."

Enesi r.a. ka thënë: "I Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) u pyet: 'Kë nga Ehli Bejti e doni më shumë?' Ai u përgjigj: **'Hasanin dhe Huseinin.'"**[468]

Ebu Hurejra r.a. ka thënë: "Isha pranë të Dërguarit të Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) kur erdhi Hasani. Ai tha: **'O Zot! Unë e dua këtë, prandaj duaje edhe Ti atë dhe duaji ata që e duan atë.'**" Në një rast tjetër tha**: "Hasani dhe Huseini janë aromat e mia të mira në këtë botë."**

I Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) **ka thënë: "Pas meje, po ju lë dy gjëra. Nëse i përmbaheni atyre, nuk do të devijoni. E para është më e madhe se e dyta. E para është Libri i Allahut, Kur'ani Famëlartë, që është një litar i fortë i shtrirë nga qielli në tokë. E dyta është Ehli Bejti im. Këto të dyja nuk ndahen nga njëra-tjetra. Kush nuk u bindet atyre, ka devijuar nga rruga ime."**[469]

Rasti i sprovës së Aliut, Fatimes dhe Hasan e Huseinit (radijallahu anhum). Një ditë, Hasani dhe Huseini u sëmurën. I Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) i tha Aliut dhe Fatimes (radijallahu anhuma): **"Bëni një zotim për këta engjëj të vegjël!"** Ata dhe shërbëtorja e tyre, Fidda, u zotuan për të agjëruar tre ditë. Pasi fëmijët u shëruan, në shtëpi nuk kishin asgjë për të ngrënë. Aliu r.a. mori borxh tre masa elbi nga një çifut.[470] Fatimja e përpunoi një masë dhe bëri pesë bukë, nga një për secilin. Në kohën e iftarit, kur po përgatiteshin të hanin, një i varfër trokiti në derë dhe tha: "O Ehli Bejti i të Dërguarit të Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)! Jam një musliman i varfër. Më ushqeni që Allahu t'ju shpërblejë me begatitë e Xhenetit!" Ata ia dhanë të gjitha bukët dhe iftarin e bënë vetëm me ujë. Ditën tjetër, përsëri agjëruan. Në kohën e iftarit, një jetim erdhi dhe kërkoi ushqim. Ata ia dhanë të gjitha bukët dhe përsëri iftarin e bënë vetëm me ujë. Të tretën ditë, përsëri agjëruan. Në kohën e iftarit, një rob lufte erdhi dhe tha: "Jam i lidhur dhe nuk më kanë dhënë ushqim për tri ditë. Ju lutem, më ushqeni për hir të Allahut!" Ata ia dhanë të gjitha bukët dhe përsëri iftarin e bënë vetëm me ujë. Pas kësaj, Allahu i Lartësuar zbriti një ajet në Kur'an: **"Ata e përmbushin zotimin e tyre dhe kanë frikë nga një Ditë e madhe e kijametit. Ata i ushqejnë të varfrit, jetimët dhe robërit vetëm për hir të Allahut, pa pritur falënderim apo shpërblim."**[471] Në vazhdim, Allahu thotë: **"Për këtë, Ai u dha atyre një pije të pastër në Xhenet."**[472]

Ebu Hurejra r.a. ka thënë: "I Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) ka thënë: **'Më të mirët prej jush janë ata që bëjnë mirë ndaj Ehli Bejtit tim pas meje.'" Aliu r.a. ka thënë:** "I Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) ka thënë: **'Unë do të ndërmjetësoj për ata që bëjnë mirë ndaj Ehli Bejtit tim në Ditën e Gjykimit.'" Një tjetër hadith thotë: "Ata që**

[468] Ebû Ya'la, Musned, VII, 274; İbni Asâkir, Tarih-i Dımeshk, XI, 153; SHemseddin SHâmî, Subulu'l-Hudâ, XI, 58.
[469] Tirmidhî, Menâkıb, 32; İbni Ebî SHeybe, Musannef, VI, 309; Taberânî, Mu'cemu'l Kebîr, III, 66.
[470] 1 sa'; 3.5 kilogram, volum (hajmi) olarak 4.2 litër. Tam İlmihâl Se'det-i Ebediyye, 323; Dinî Terimler Sodhluğu, II, 149.
[471] İnsân: 76/7-9.
[472] İnsân: 76/21.

1- Jannat al-Baqî - Medîna al-munawwara
2- Ahl al-bayt
3- Banâtun-Nabiyyi (vores Profets døtre)
4- Shuhadâ al-baqî (martyrerne fra Jannat al-Baqî)
5- Azwâj an-Nabiyyi (vores Profets hustruer)
6- Imâm Mâlik.

اهل البيت
٢
2
بنات النبي
٣
3

do të kalojnë Siratin (urën e ngushtë mbi Xhehennem) **pa pengesa, janë ata që e duan shumë Ehli Bejtin dhe Sahabët e mi.**"

"Ata që do të kalojnë urën e Siratit pa u rrëshqitur, janë ata që i duan shumë Ahl-i Bejtin dhe Shokët e mi."
Hadith

Imam Rabbani përmend një hadith tjetër: "Kush e do Aliun r.a., më ka dashur mua. Kush i është armiqësuar atij, më është armiqësuar mua. Kush e lëndon atë, më ka lënduar mua. Dhe kush më lëndon mua, ka lënduar Allahun e Lartësuar."

I Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) **ka thënë: "Allahu më ka urdhëruar të dua katër njerëz dhe më ka bërë të ditur se Ai i do ata."** Kur e pyetën kush janë ata, ai u përgjigj: **"Aliu r.a. është një prej tyre. Aliu r.a. është një prej tyre. Aliu është një prej tyre. Po ashtu, Ebu Dherri, Mikdadi dhe Selmani** (radijallahu anhm)**." Profeti** (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) **gjithashtu ka thënë: "Kush më dëmton familjen, do të marrë një ndëshkim të ashpër." Një tjetër hadith thotë: "Fatimja është një pjesë e imja. Kush e lëndon atë, më ka lënduar mua."**

Ebu Hurejra ka thënë: "I Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) i tha Aliut r.a.: **'Fatimja është më e dashura për mua se ti, por ti je më i çmuar për mua se ajo.'"**

Profeti (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) **ka thënë: "Nuk kërkoj shpërblim nga ju për sjelljen e Islamit, përveçse të doni Ehli Bejtin tim."**[473]

Dijetarët islamë kanë thënë: "Dashuria për Ehli Bejtin është kusht për të mbyllur jetën me besim." **Imam Rabbani ka thënë: "Babai im ishte një dijetar i madh në shkencat e dukshme dhe shpirtërore. Ai gjithmonë na këshillonte që të donim Ehli Bejtin dhe thoshte: 'Kjo dashuri ndihmon për të mbyllur jetën me besim.' Kur po jepte shpirt, e pyeta për këtë dhe ai më tha: 'Jam duke notuar në oqeanin e dashurisë për Ehli Bejtin.' Atëherë falënderova Allahun e Lartësuar."**

Të gjithë pasardhësit e Fatimes r.a., deri në Ditën e Kiametit, janë Ehli Bejt. Ata duhet të duhen, edhe nëse janë mëkatarë. Dashuria për ta, respekti dhe ndihma ndaj tyre është një detyrë për çdo musliman dhe një shkak për të ndërruar jetë me iman.

Në qytetin Hama të Sirisë, kishte një gjykatë të veçantë për sejjidët. Fëmijët që lindnin nga kjo familje e bekuar regjistroheshin në prani të dy dëshmitarëve para gjykatësit. Këtë gjykatë e suprimoi Mustafa Reshid Pasha, i cili ishte një mik besnik i anglezëve. Imamët e Ehli Sunnetit kanë mësuar shumicën e njohurive të tyre mbi besimin dhe jurisprudencën islame, madje edhe mbi tefsirin (komentimin e Kur'anit) dhe hadithin, nga imamët e Ehli Bejtit. Ata u edukuan nën kujdesin e tyre, u ngritën shpirtërisht me përkrahjen e tyre dhe morën prej tyre lajme të gëzueshme.

Muslimanët i duan Ehli Bejtin e të Dërguarit të Allahut **(radijallahu anhum exhma'in)** më shumë se këdo tjetër dhe i duan edhe ata që i duan ata. Ata që i duan Ehli Bejtin dhe ndjekin rrugën e tyre të drejtë quhen **Ehli Sunnet**. Të gjithë pjesëtarët e Ehli Sunnetit bëjnë dua për Ehli Bejtin në çdo namaz.

[473] İbni Asâkir, Tarih-i Dımeshk, XXXXII, 125, Heysemî, Mecma'udh-dhevâid, IX, 100; SHemseddin SHâmî, Subulu'l-Hudâ, XI, 44.

Besimtarit që e pa të Dërguarin, iu dha emri (Sahabi).
Për t'i përfshirë të gjithë, ata u quajtën (Eshabë të nderuar).

Çdo zemër që e donte të Dërguarin, mbushej menjëherë me dritë,
Ata që ishin sahabë të tij, u lavdëruan në Kur'an.

Të gjithë dhanë pasurinë dhe jetën e tyre për të,
Në paqe përhapnin dije, në luftë bëheshin të fuqishëm.

Në një hadith të shenjtë, sahabët u krahasuan me yjet
Kushdo që ndjek njërin prej tyre, ecën në rrugën e ndriçuar.

Sahabët e donin shumë njëri-tjetrin dhe e lavdëronin,
Edhe muslimanët që erdhën pas tyre, kështu thoshin.

Kur'anin dhe hadithet, ata na i përcollën,
Pastërtia e zemrave të tyre, i bëri të besueshëm për mendjet tona

Nëse fyhet ndonjëri prej tyre, dëmtohet feja islame,
Kush i nënçmon sahabët, mohon Kur'anin e Shenjtë.

Nëse je musliman i vërtetë, trego respekt për secilin prej tyre,
Por mbi të gjitha, dërgo salavate dhe selam për

Ehli Bejtin e Resulullahut!

SHOKËT E PEJGAMBERIT TONË TË DASHUR

"Muhammedi është i dërguar i All-llahut, e ata që janë me të (sahabët) janë të ashpër kundër jobesimtarëve, janë të mëshirshëm ndërmjet vete, ti i sheh kah përulen (në rukuë), duke rënë me fytyrë në tokë (në sexhde), e kërkojnë prej All-llahut që të ketë mëshirë dhe kënaqësinë e Tij ndaj tyre. Në fytyrat e tyre shihen shenjat e gjurmës së sexhdes..."
Fet'h 29

Shokët e Pejgamberit tonë të Dashur (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) jane: Një burrë apo grua, fëmijë apo i rritur, çdo mysliman që e ka pare, qoftë edhe një herë të vetme të Dërguarin e Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të). Qoftë edhe nëse ishte i verbër, ose ka biseduar me të një herë dhe ka vdekur me iman (besim), quhet **"Sahib"** ose **"Sahabi".** Disa prej tyre quhen **"Eshab-i Kiram"** ose **"Sahabe-i Kiram"** apo **"Sahb",** dhe për ta thuhet **"radijallahu anhum exhme'in"** (Allahu qoftë i kënaqur me të gjithë ata).

Ai që e ka parë Pejgamberin (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) si jobesimtar dhe ka pranuar islamin pas vdekjes së Pejgamberit, ose ai që ishte mysliman dhe më pas u kthye në mosbesim (u largua nga Islami), nuk quhet sahabi. Por, nëse dikush bëhet sahabi, pastaj bie në mosbesim edhe pas vdekjes së Pejgamberit kthehet sërish në islam, ai prapë quhet sahabi.

Pasi që Pejgamberi ynë (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) ishte i dërguar edhe për xhindët, edhe ata mund të jenë sahabi. Pra pas pejgamberëve dhe melaikeve krijesat më të larta dhe më të mira janë Eshabët e Pejgamberit (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të). Kur përmenden emrat e tyre, duhet thënë me respekt **"hazreti"** ose **"radijallahu anh"** (Allahu qoftë i kënaqur me të).

Çdo njeri që beson se Muhamedi (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) është i Dërguari i Allahut, pavarësisht nga cili komb apo vend është, quhet pjesëtar

i umetit të Muhamedit (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të). Çdo sahabi është më i mirë se çdo pjesëtar tjetër i këtij umeti.

Në lidhje me virtytet dhe lartësinë e Sahabeve të nderuar (radijallahu anhum) në Kur'anin Famëlartë thuhet:

"Ju jeni populli më i mirë i dalë për njerëzimin."[474] (Ali Imran: 110)

"Allahu është i kënaqur me Muhaxhirët (ata që emigruan nga Meka në Medine) dhe Ensarët (banorët e Medines që i ndihmuan), të cilët ishin të parët që besuan dhe me ata që i ndoqën me mirësi, dhe ata janë të kënaqur me Allahun. Allahu për ta ka përgatitur xhenete nën të cilët rrjedhin lumenj, ku do të qëndrojnë përgjithmonë. Ky është shpëtimi i madh."[475] (Sure Teube: 100)

"Muhamedi (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) është i Dërguari i Allahut. Ata që janë me të (Eshabët e tij) janë të ashpër ndaj jobesimtarëve dhe të mëshirshëm mes vete. Ti i sheh ata shpesh në ruku dhe sexhde, duke kërkuar mirësinë dhe kënaqësinë e Allahut. Në fytyrat e tyre ka shenja nga sexhdet e shumta. Ky është përshkrimi i tyre në Teurat, ndërsa në Inxhil ata përshkruhen si një bimë që nxjerr filizin, pastaj e forcon atë, trashëgohet dhe qëndron e drejtë mbi kërcellin e saj, gjë që e kënaq mbjellësin. Por kjo ua sjell inat jobesimtarëve. Allahu u ka premtuar atyre që besojnë dhe bëjnë vepra të mira, falje dhe shpërblim të madh."[476] (Feth: 29)

Disa hadithe të Pejgamberit tonë (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) në lidhje me Eshabët:

“Mos i shani shokët e mi! Nëse dikush pas meje do të jepte sadaka (lëmoshë) sa një mal me ar, nuk do të arrinte sevapin (shpërblimin) e një grushti elb që dha një prej shokëve të mi, madje as gjysmën e tij.”[477]

“Shokët e mi janë si yjet në qiell. Cilit prej tyre t’i përmbaheni, do të gjeni udhëzimin.”[478]

“Ruajuni që të mos u bëni armiq shokëve të mi. Kini frikë Allahun! Ai që i do ata, më do mua. Ai që u bëhet armik atyre, më bëhet armik mua. Ai që i lëndon ata, më lëndon mua. Dhe ai që më lëndon mua, padyshim që e lëndon Allahun.”

“Njerëzit më të mirë të umetit tim janë ata që janë në kohën time. Pastaj vijnë ata që do të vijnë pas tyre dhe pastaj ata që vijnë pas tyre.”

“Një mysliman që më ka parë mua ose ka parë dikë që më ka parë mua, nuk do ta djegë zjarri i Xhehenemit.”[479]

Ajetet e lartpërmendura të Kuranit dhe këto hadithe të bekuara tregojnë qartë lartësinë dhe virtytin e Eshabëve të nderuar.

Eshabët e Pejgamberit janë autoriteti më i besueshëm në çështjet e dispozitave fetare, sepse ata e mësuan Kuranin e Shenjtë drejtpërdrejt nga Pejgamberi (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) dhe ia përcollën dhe ia shpjeguan brezave të mëvonshëm.

[474] Ali Imran: 110
[475] Teube: 100
[476] Feth: 29
[477] Buhârî, “Fedhâilu’s-Sahâbe”, 5; Ebû Dâvûd, “Sunne”, 11; Tirmidhî, “Menâkıb”, 70; İbni Mace, “Mukaddime”, 31; Ahmed bin Hanbel, Musned, III, 11; Beyhekî, Sunen, II, 116.
[478] SHemseddin SHâmî, Subulu’l-Hudâ, X, 329.
[479] Buhârî, “Rikâk”, 7; Muslim, “Fedhâilu’s-Sahâbe”, 319; Nesaî, “İmân”, 29; Ahmed bin Hanbel, Musned, I, 438.

Informacionet për veprimet dhe fjalët e Pejgamberit (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) bazohen në atë që ata panë dhe dëgjuan drejtpërdrejt prej tij. Pikërisht transmetimet e tyre janë themeli i hadithеve të bekuara.

"Shokët e mi janë si yjet në qiell. Cilit prej tyre t'i përmbaheni, do të gjeni udhëzimin."
Hadith

Konsensusi i umetit (ixhma'), pra pajtimi i dijetarëve islamë, arriti formën e tij më të plotë dhe të përsosur gjatë kohës së Eshabëve. Çdo sahabi është një dijetar i besueshëm (thika) dhe mudztehid (jurist islam) i fjalës së sigurt, dhe ata janë më lart se dijetarët që erdhën pas tyre.

Kategoritë e Eshabëve sipas dijetarëve të Ehli Sunetit:

Muhaxhirët: Janë ata që, para çlirimit të Mekës, lanë vendlindjen e tyre (Mekën ose vende të tjera) dhe emigruan në Medinë për hir të fesë. Ata erdhën pranë Pejgamberit (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) me iman (besim) ose e pranuan imanin kur arritën aty. Ndër ta është edhe Amr ibn Asi (radijallahu anhu).

Ensarët: Janë myslimanët e Medinës dhe zonave përreth, veçanërisht nga dy fiset Evs dhe Hazrexh. Ata i dhanë ndihmë Pejgamberit (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) dhe myslimanëve me sakrificë dhe besnikëri. **Të tjerët nga Eshabët e nderuar:** Janë myslimanët që nuk bënin pjesë te Muhaxhirët apo Ensarët, por që vinin nga vende të tjera dhe u nderuan me praninë dhe shoqërinë e Pejgamberit (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të). Eshabët më të lartë janë katër halifët e drejtë, te cilët janë: **Ebu Bekri, Omeri, Osmani dhe Aliu** radijallahu anhum.

Pas tyre vijnë të gjashtë sahabët e mbetur nga dhjetëshja e përgëzuar me Xhenet (Ashere-i Mubeshshere): **Talha bin Ubejdullah, Zubejr bin Avvam, Abdurrahman bin Auf, Sa'd bin Ebi Vekkas, Sa'id bin Zejd dhe Ebu Ubejde bin Xherrah** radijallahu anhum.

Pas tyre vijnë nipërit e Pejgamberit (alejhi selam) **Hasani** dhe **Husejni** (radijallahu anhuma). Pas tyre vijnë 40 myslimanët e parë që pranuan Islamin, më pas 313 sahabët që morën pjesë në betejën e Bedrit, 700 sahabët e betejës së Uhudit dhe më pas 1.400 myslimanët që i dhanë besën Pejgamberit nën pemë në vitin e gjashtë të hixhretit, ngjarje që njihet si **"Bi'atu Ridhvan."** [480]

Ndërsa numri i Eshabëve në total është si më poshtë:[481]

- Në çlirimin e Mekës ishin **12.000** sahabë.
- Në betejën e Tebukut ishin **30.000** sahabë.
- Në Haxhin e Lamtumirës ishin **90.000** sahabë.
- Në momentin e vdekjes së Pejgamberit (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) në mbarë botën ishin rreth **124.000** sahabë.

Ndërsa Sahabët që vdiqën të fundit janë:

- Abdullah ibn Evfa – vdiq në Kufa në vitin 705 (hixhri 86).
- Abdullah ibn Jesr – vdiq në Shamin (Damask) në vitin 706 (hixhri 88).
- Sehl ibn Sad – vdiq në Medinë në vitin 709 (hixhri 91), në moshën 100 vjeçare.
- Enes ibn Malik – vdiq në Basra në vitin 711 (hixhri 93).
- Ebu't Tufejl Amr ibn Vasele – vdiq në Mekë në vitin 718 (hixhri 100).

[480] Ahmed bin Hanbel, Musned, I, 59; II, 101, 120; İbni Hishâm, Sîret, II, 315; Vâkıdî, Megâdhî, I, 279; İbni Sa'd, Tabakât, II, 97.
[481] Rehber Ansiklopedisi, V, 206/II-7.

Pas vdekjes së Pejgamberit (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të), gjatë kohës së katër halifëve të drejtë, Eshabët mbetën besnikë ndaj misionit të tyre për të përhapur Islamin. Ata lanë vendet e tyre dhe u shpërndanë nëpër botë, duke e përhapur Islamin dhe duke luftuar për të. Për shkak të sakrificave të tyre, shumë vende u çliruan dhe Islami u përhap me shpejtësi. Të gjithë sahabët janë të drejtë (adil) dhe të besueshëm në përcjelljen e Islamit. Ata e mblodhën Kuranin e Shenjtë dhe përcollën hadithet e Pejgamberit (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të). T'i duash dhe t'i respektosh ata është një nga shtyllat kryesore të besimit të Ehli Sunetit.

(Janë shkruar dhe botuar shumë vepra që tregojnë shërbimet e Eshabëve të nderuar ndaj fesë islame, jetën e tyre shembullore, virtytet, emrat dhe biografitë e tyre. Ndër librat mbi këtë temë janë **"Eshâb-ı Kirâm"** dhe **"Menâkıb-ı Çihâr Yâr-i Guzîn"**, të botuara nga Hakikat Kitabevi.)

I dashuri i Zotit të botëve është Muhammedi.
Trupi i tij është i pastër, emri i tij është Ahmed, ai është mëshirë për botët.
Ai është i pajisur me moral të lartë dhe është ai të cilit i është thënë "Levlake..."
Ai është burimi i dijes, edukatës, dritës, dashurisë dhe begatisë.

Ai është ndërmjetësi i vërtetë midis Zotit dhe robit,
Fjalët e tij janë shërim për shpirtrat, emri i tij pastron zemrat.
Ai është mjeku i vërtetë për zemrat e dëshpëruara,
Jo vetëm ai, por edhe umeti i tij është më i lartë se engjëjt.

Zoti i dha këtij robi më të zgjedhur ndihmës,
Robërit më të dashur për Të i bëri shokët e tij (Eshabët).
I Dërguari i Allahut tha: "Rrugët e tyre janë rrugët e mia,"
Ai tregoi se epoka më e mirë është epoka e tij.

Ata e deshën Muhammed Mustafanë më shumë se jetën e tyre,
Për hir të tij, lanë pasurinë, pronat dhe pozitën.
Për ta përhapur Islamin, dhanë jetën me gëzim,
O Zot, ç'gjendje e bukur, o Zot, ç'nder i madh!

Në një bisedë me të, shpirtrat e tyre u pastruan,
Në zemrat e tyre hyri dija hyjnore, drita dhe manifestimi i Zotit.
Ato cilësi që evliatë i arrijnë me vite, ata i arritën në çast,
Dhe gjithmonë i qëndruan besnik Atij – ç'nder i madh është ky!

Të gjithë ata janë të drejtë, nuk i bëjnë padrejtësi askujt,
Kurrë nuk kërkojnë pushtet për interesat e tyre personale.
Për këtë arsye, nuk luftojnë njëri-tjetrin, nuk e lëndojnë njëri-tjetrin,
Ata janë në shkallën më të lartë dhe të gjithë janë dijetarë (mujtahidë).

DISA SUNETE TË VEÇANTA TË PEJGAMBERIT TONË

Gjërat që bëri Pejgamberi ynë (sallallahu alejhi ve sellem) ndahen në tre kategori: **E para:** Janë gjërat që edhe myslimanët duhet t'i bëjnë. Këto quhen **"Sunet". E dyta:** Janë gjëra që i përkasin vetëm Pejgamberit (sallallahu teala alejhi ve sellem) dhe nuk lejohet që të tjerët t'i bëjnë. Këto quhen **"Hasais"**. **E treta:** Janë gjëra

"Edhe në gjërat që lidhen me zakonet, ndjekja e Resulullahut (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) i sjell njeriut shumë përfitime në këtë botë dhe në botën tjetër dhe bëhet shkak për arritjen e lumturive të ndryshme."
Mektubat-i Rabbani II, letra 5

të lidhura me zakonet. Çdo mysliman duhet të veprojë në përputhje me zakonet e vendit ku jeton. Nëse vepron ndryshe nga zakonet dhe shkakton përçarje (fitne), kjo është e ndaluar (haram).[482]

Nëse Resulullahu (sallallahu teala alejhi ve sellem) nuk e qortonte dikë që nuk i kryente disa veprime që ai i bënte si adhurim, ato quhen **"Sunnet-i huda".** Nëse ai i bënte rregullisht këto veprime, ato quhen **"Sunnet-i muekede"** (sunet i fortë). Ndërsa, gjërat që ai i bënte si zakon në jetën e përditshme, quhen **"Sunnet-i zaide"** ose **"Mustehab"** (vepra të pëlqyeshme).[483]

Të fillosh gjërat e mira nga ana e djathtë, të përdorësh dorën e djathtë në veprimet e përditshme, mënyra e ndërtimit, ngrënia, pirja, ulja, qëndrimi në këmbë, fjetja, përdorimi i rrobave dhe mjeteve janë pjesë e këtyre zakoneve **(Sunnet-i zaide).** Gjërat që dalin më vonë dhe nuk kanë qenë në kohën e Pejgamberit quhen **"Bidat"** (risi). Gjërat që janë risi në zakonet e përditshme, si përdorimi i sitës për miellin, lugës apo pirunit, nuk konsiderohen si humbje **(dalalet)** dhe nuk janë mëkat.[484]

Nga kjo kuptohet se: Të hash në tavolinë, Të përdorësh pirun, lugë, Të flesh në shtrat (krevat), Të përdorësh radio, televizor, magnetofon në leksione, shkolla dhe ligjërata, Të udhëtosh me çdo lloj mjeti transporti, Të përdorësh syze, llogaritëse dhe mjete të tjera shkencore, Këto dhe shumë gjëra sikur këto janë të lejuara (të pëlqyeshme) sepse janë risi në zakone **(adete bidat)**. Por, nëse këto mjete përdoren për diçka të ndaluar, atëherë bëhen haram. Përdorimi i radios, altoparlantit ose magnetofonit në namaz, ezan dhe hutbe në xhami është trajtuar gjerësisht në librat **"Seadet-i Ebedijje"** dhe **"Islami Ahlaki".** Të bësh risi (bidat) në adhurim, qoftë edhe një ndryshim të vogël, është një mëkat shumë i madh.

Lufta (xhihadi) që kryhet nga shteti dhe ushtria kundër armiqve është një adhurim. Në luftë, përdorimi i çdo lloj mjeti dhe teknologjie nuk është bidat, përkundrazi është shumë i lavdërueshëm dhe shpërblehet shumë. Sepse, në luftë është urdhëruar përdorimi i çdo lloj mjeti. Në adhurime, është e detyrueshme përdorimi i risive që ndihmojnë për të kryer gjërat e urdhëruara. Por, risitë dhe ndryshimet që ndihmojnë për të bërë gjërat e ndaluara janë bidat dhe të palejueshme. Për shembull, për të thirrur ezanin, është e nevojshme të ngjitesh në minare.

Për shkak se është urdhëruar që të lexohet nga lart. Megjithatë, leximi i ezanit me ndihmën e një pajisjeje (si hoparlori) është bid'at (novitet). Sepse nuk është urdhëruar që të lexohet me ndihmën e një pajisjeje, por është urdhëruar që ta lexojë vetë njeriu. Përdorimi i instrumenteve muzikore për të shpallur oraret e namazit dhe për të kryer ibadete të tjera, siç është tingulli i kambanës apo borisë, gjithashtu është ndaluar nga Resûlullahu (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të). [485]

Tërheqja nga **"Sunnet-i hudâ"** është e mkrûh (e papëlqyer), ndërsa tërheqja nga **"Sunnet-i zâide"** nuk është e mkrûh.[486]

Peygamberi ynë, Muhamedi (Paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të), i jepte shumë rëndësi pastërtisë, rregullit dhe disiplinës.

Pejgamberi sallallahu aleyhi ve sellem, i jepte shumë rëndësi pastrimit, rendit dhe rregullit. Ai preferonte të fillonte gjithmonë nga e djathta dhe ta bënte çdo

[482] Herkese Lâdhım Olan Îmân, 367.
[483] Herkese Lâdhım Olan Îmân, 365.
[484] Herkese Lâdhım Olan Îmân, 365.
[485] Herkese Lâdhım Olan Îmân, 365, 366.
[486] Herkese Lâdhım Olan Îmân, 365.

punë me dorën e djathtë.[487] Vetëm në raste të nevojës personale, ai përdorte dorën e majtë.

"Misvaku është për pastrimin e gojës dhe kënaqësinë e Zotit tim."
Hadith

Sa herë që mundej, ai e bëntë çdo punë me numra tek. Ai thoshte: **"Kush ka flokë, le të kujdeset mirë për to!"** Një herë, ndërsa ai ishte në xhami, hyri një njeri me flokë dhe mjekër të çrregullta. Pejgamberi (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) tha: **"A nuk ka vaj për të qetësuar flokët këtij personi?"** dhe i tha atij të dilte jashtë dhe t'i rregullonte flokët dhe mjekrën. Kur ky person u kthye pas rregullimit, Pejgamberi (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) tha: **"Cili është më i mire? A të vijë dikush në këtë mënyrë** (ilarë dhe ipastruar)**, apo të vijë me flokë dhe mjekër të çrregullta si djalli?"**

Edhe gjatë udhëtimeve, ai gjithmonë mbante me vete një shishe me vaj. Kur përdorte vajin, e mbulonte kokën me një pëlhurë dhe më pas e mbante kapelën sipër, kështu që nuk dukej se kishte përdorur vaj. Ai gjithashtu çdo ditë krehte flokët dy herë. Enesi bin Malik thotë: "I Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) përdorte shpesh vaj trëndafili dhe i krehte flokët e tij me ujë."[488]

Peygamberi sallallahu aleyhi ve sellem gjithashtu i shkurtonte flokët dhe mjekrën para namazit të xhumasë dhe gjithashtu priste thonjtë kur ata ishin bërë shumë të gjatë. Ai gjithashtu urdhëronte që muslimanët të shkurtonin mjekrën.

Kur shihte pasqyrën, ai falënderonte Allahun dhe thoshte: **"O Zoti im, ashtu siç krijove bukur pamjen time, bëj që edhe karakteri im të jetë i bukur."** Para se të futej në shtrat çdo natë, ai përdorte gjithashtu tri herë antikër për sytë. Ai përdorte surmën për të zbukuruar sytë dhe thoshte: **"Përdorni surmën, sepse ajo e pastron syrin dhe rrit qerpikët."**[489]

Dijetarët islamikë kanë theksuar se përdorimi i surmës është i lejuar për shërim, por jo për zbukurim. Duhet të dallojmë mes fjalëve "xhemâl" dhe "zinet". xhemâl do të thotë heqja e shëmtisë, ndihma për të pasur dinjitet dhe falënderimi për dhuratën e Allahut. Tregimi për të dukur më i bukur nuk është e njëjta gjë si përdorimi për krenari.

Pejgamberi (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) gjithashtu e konsideronte shumë të rëndësishme përdorimin e misvakut dhe e mbante gjithmonë me vete. Ai thoshte: **"Përdorni misvak nga shkurret e Erakut",** sepse kjo jep një aromë të këndshme në gojë. **"Ky është një akt i të Dërguarit tim, ashtu siç ishte për të gjithë profetët para meje."**

Po ashtu ai thoshte: **"Nëse nuk do të dëshiroja që të ishin të vështira për ju, do t'i kisha urdhëruar që të përdornit misvak për çdo namaz."**[490]

Ai gjithashtu thoshte: **"Misvaku është për pastrimin e gojës dhe kënaqësinë e Zotit tim."**

Sa herë që Pejgamberi (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) hynte në shtëpi, fillonte gjithmonë me pastrimin e dhëmbëve me misvak. Ai nuk flinte pa pasur misvak pranë tij, dhe gjithashtu sa herë që zgjoheshin, ai fillonte me pastrimin e dhëmbëve. [491]

[487] Buhârî, "Vudhû", 41.
[488] İbni Sa'd, Tabakât, I, 484.
[489] İbni Sa'd, Tabakât, I, 485.
[490] Tirmidhî, "Tahâret", 18.
[491] İbni Mâce, "Tahâret", 7.

Po ashtu, kur ngrihej për namazin e tehexhudit, ai gjithashtu përdorte misvak. Aishja r.a., nëna e besimtarëve, thotë: "Pejgamberi sallallahu aleyhi ve sellem nuk kalonte asnjë natë ose ditë pa përdorur misvak para se të bënte abdes."

Një herë, kur djali i tij Ibrahim kishte vdekur, gjatë varrimit një nga tullat që u vendosën në varr ishte e shtrembër. Ata e rregulluan atë dhe shpjeguan se kjo tullë nuk kishte asnjë ndikim mbi të vdekurin, por që ai ishte shqetësuar për pastrimin dhe rendin e çdo gjëje, sepse kjo krijonte një ndjenjë të qetë dhe harmonishme.

Lumturia Familjare e Pejgamberit alejhi selam

Pejgamberi ynë i dashur (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të), kur ndihmoi në ndërtimin e xhamisë në Medinë, ndërtoi dy dhoma pranë xhamisë, të cilat i mbuloi me dru hurme dhe degë.

Gjatë ndërtimit të xhamisë, u ndërtuan dhoma për Aishen dhe Sevden "radijallahu anhuma". Deraja e dhomës së Aishes ishte e drejtuar në rrugën që çonte në xhami, ndërsa dera e dhomës së Sevdes ishte e drejtuar nga porta e tretë e xhamisë, porta e Al-i Osmanit. Kur Pejgamberi (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) mori gra të tjera, numri i dhomave u rrit dhe arriti në nëntë. Këto dhoma ishin ndërtuar mes dhomës së Aishes dhe Kibles. Disa dhoma ishin ndërtuar me baltë, disa me gurë, dhe disa me degë hurme (si në stilin e Bagdadit), të mbuluara me llaç balte dhe me tavanin prej degëve hurme.

Hasan bin Ebi'l-Hasan "radijallahu anh" thotë: "Kur isha në moshën e adoleshencës, hyra në shtëpitë e Resulullahut dhe mund të arrija deri te tavani me dorën time. Çatia e dhomës së Resulullahut ishte një mbulesë prej fije lëkure të tendosur mbi dru sherebelë ose dru borovë."

Sipas Imam Buhariut, "Për derën e shtëpisë së Resulullahut, nuk kishte doreza, dhe ajo hapte me një majë harku."

Muhammed bin Hilal dhe Ata-ul'Horasânî gjithashtu kanë dëshmuar për dhomat e grave të Pejgamberit, duke thënë se ato ishin ndërtuar nga degë hurme dhe kishin perde të zeza prej leshi si dyer.

Sipas dëshmisë së Davud bin Kajs, dimensionet e dhomave ishin si më poshtë: gjerësia e murit nga dera deri te muri anësor ishte 6-7 zrâ' (rreth 3-3.5 m), ndërsa thellësia brenda çdo dhome ishte afërsisht 10 zrâ' (rreth 4.8 m). (Një zrâ' është 48 cm).[492]

Kur shkresa për konfiskimin dhe bashkimin e dhomave të grave të Pejgamberit (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) me xhaminë erdhi dhe u lexua në Medinë, shumë njerëz nuk mundën të mbajnë lotët, dhe banorët e Medinës qanë si ditën kur Pejgamberi ka vdekur.

Sa'id bin Musajjeb gjithashtu shprehu pikëllimin e tij duke thënë: "Pasha Perëndinë, do të doja që ato të mbeteshin ashtu siç ishin! Ata që ishin të rinj nga Medinë dhe ata që erdhën nga jashtë, do të shihnin se çfarë kishte Pejgamberi a.s. gjatë jetës së tij, dhe njerëzit nuk do të dëshironin të krenohet me pasuritë e tepërta."

Veprimtaria dhe Sjellja e Pejgamberit Alejhi Selam në Familje

Husejini radijallahu anhu tregon se: "E pyeta baban për aktivitetet e Pejgamberit (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) në shtëpi. Babai im më

[492] **DHrâ'** është një njësie matëse e gjatësi, e cila është e barabartë me 48 centimetra. Kjo njësi përdoret në disa tekste tradicionale islame dhe është e përmendur në literaturën si "Tam İlmihâl Se'âdet-i Ebediyye" dhe "Dinî Terimler Sodhluğu."

tha: Peygamberi (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) , kur hynte në shtëpinë e tij, ndante kohën e tij në tri pjesë: për adhurimin e Allahut, për punët e familjes së tij dhe për punët e tij personale.

"Unë, megjithatë, edhe pse kam mbështetje për diçka, nuk ha."
Hadith

Kohën që i dedikonte vetes, ai e ndante me njerëzit, dhe vetëm sahabët më të shquar mund të hynin në atë kohë. Ai përhapte mësimet fetare nëpërmjet atyre, dhe asgjë që kishte të bënte me interesat e popullit nuk mbante për vete.

Pejgamberi (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) zakonisht ndante kohën për besimtarët sipas shkallëve të meritës së tyre në fenë islame. Disa kishin nevojë për më shumë ndihmë, disa për më pak. Ai merrej me nevojat e tyre fetare, iu jepte përgjigje pyetjeve dhe pastaj thoshte: **"Këto që thashë, t'i përçoni atyre që nuk janë këtu! Kush nuk mund të vijë për të shprehur nevojat e tij para meje, ai mund t'ia tregojë ato atyre që janë këtu. Për ata që ndihmojnë për t'ua shprehur nevojat e të tjerëve, Allahu do t'i qëndrojë në këmbë në Ditën e Kiametit."**

Në praninë e Pejgamberit (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) , askush nuk përmendte asgjë tjetër përveç këtyre çështjeve. Ai as nuk pranonte asnjë gjë tjetër. Ata që hynin në praninë e Pejgamberit, hynin si kërkues të dijes, dhe dilnin prej tij më të ditur, si udhëzues për të tjerët, edhe pse ai vetë ishte burimi më i madh i dijes.

Veprimtaria dhe Sjellja e Pejgamberit Alejhi Selam Jasht Familjes

Husejini radijallahu anhu tregon se e pyeti baban e tij, Aliun r.a., për veprimet e Pejgamberit jashtë shtëpisë. **Babai i tij ia tregoi kështu**:

Pejgamberi (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të), nuk fliste shumë jashtë. Por, kur fliste, e bëntë këtë për të përfituar nga fjalët e tij myslimanët, për t'i afruar ata me njëri-tjetrin dhe për të hequr ndarjet dhe ftohtësinë ndërmjet tyre.[493]

Ai nderonte dhe vlerësonte personat me virtyte të larta nga çdo popull dhe shpesh i emëronte ata si udhëheqës të popujve të tyre. Ai mbrohte njerëzit nga të këqijat dhe veprat e këqija dhe gjithmonë shmangej nga rënia në ato situata. Kurrë nuk e hidhte buzëqeshjen e tij dhe natyrën e tij të mirë ndaj askujt.

Nëse nuk mund ta shihte një sahab, ai i kërkonte dhe i pyeste për to. E lavdëronte mirësinë dhe e mbështeste atë, ndërsa e kritikon dhe e dobësonte të keqen. Çdo punë e tij ishte e balancuar dhe pa ndasi. Ai gjithmonë i këshillonte myslimanët për t'u ruajtur nga harresa dhe neglizhenca.

Pejgamberi (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) kishte një aftësi të jashtëzakonshme për adhurimin dhe bindjen ndaj Allahut. Asnjëherë nuk e shkelte të drejtat e të tjerëve dhe as nuk e la në duar të tjera atë që duhej të ishte e drejta e tij. Ata që ishin më të afërt me të, ishin më të mirët nga njerëzit. Për Pejgamberin (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të), sahabët më të lartë ishin ata që ishin më të mirët në ndihmën e të tjerëve dhe në veprimet e mira.

Ai nuk ngrihej e nuk ulej pa përmendur Allahun. Kur ishte në ndonjë mbledhje, ai nuk ngulte një vend të caktuar për vete, por e refuzonte këtë dhe gjithmonë ulte veten diku pas të tjerëve, duke urdhëruar myslimanët të bënin të njëjtën gjë.[494]

[493] İbni Hishâm, Sîre, II, 254; Vâkıdî, Megâdhî, III, 925; İbni Sa'd, Tabakât, I, 262; Ta berânî, Mu'cemu'l Kebîr, II, 289; Suheylî, Ravdu'l-unf, IV, 364.
[494] Gadhâlî, İhyâ, II, 880.

Ai gjithmonë u jepte të tjerëve atë që kishin nevojë dhe, kur dikush e kërkonte ndihmën e tij, ai asnjëherë nuk e refuzonte, përveçse me një mënyrë të sjellshme dhe të butë. Morali i tij ishte i jashtëzakonshëm, dhe ishte i aftë të përfshinte dhe të ndihmonte të gjithë njerëzit. Ai ishte si një baba i dhembshur për ta.

Në mbledhjet e tij, nuk kishte ngacmime, nuk shpalleshin gabime dhe nuk e ekspozoheshin të metat e askujt. Ata që ishin në mbledhjen e tij ishin të barabartë dhe dallimet mes tyre ishin të bazuara vetëm në devotshmërinë dhe frikën nga Allahu. Të gjithë ishin të përulur dhe të shtruar.

Pejgamberi i Nderuar (Paqja qoftë mbi të) largohej nga tre gjëra:

- Përplasjet me njerëzit,
- Të folurit shumë,
- Angazhimi me gjëra të kota dhe të pavlera.

Ai gjithashtu i lejonte njerëzit të kishin lirinë e duhur në tri gjëra:

- Nuk e kritikonte, as në prani dhe as pas shpinës, askënd,
- Nuk kërkonte ndonjëherë të gjenë defekte apo gabime te të tjerët,
- Nuk fliste asgjë që nuk kishte dobi dhe që nuk ishte e dobishme për ata që e dëgjonin.

Kur Pejgamberi (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) fliste, ata që ishin pranë tij qëndronin të heshtur dhe të palëvizur, sikur të kishte një zog mbi kokat e tyre. Ata nuk i ndërprisnin fjalët e tij, dhe kur ai mbaronte, ata flisnin dhe shpreheshin, por asnjëherë nuk diskutonin dhe nuk debatonin në praninë e tij.

Kur dikush fliste pranë tij, të tjerët prisnin që ai të përfundonte fjalimin e tij pa e ndërprerë. Ata që ishin në mbledhjen e tij, nuk bënin dallim mes fjalëve të të parëve dhe të vonuarve, duke treguar një respekt të barabartë për të gjithë. Nëse të tjerët qeshnin, ai gjithashtu qeshte me ta, dhe nëse ata ishin të habitur, ai shprehte të njëjtën habi. Ai i duronte fjalët dhe pyetjet e ashpra nga të huajt dhe të varfrit, për t'i mësuar shokët e tij të ishin të butë dhe të durueshëm në mënyrën e tyre.

Pejgamberi (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) thoshte: **"Kur të shihni dikë që ka nevojë, ndihmojeni atë që të arrijë atë që kërkon!"**

Ai nuk priste lavdërime të pabaza dhe, përveçse për Allahun, nuk ndërhynte në biseda që ishin të pasakta. Nëse dikush i thoshte diçka që nuk ishte e vërtetë, ai mund ta ndërpriste atë fjalim ose mund të largohej nga mbledhja.

Peygamber Efendimiz nuk e pranonte lavdërimin që nuk ishte në përputhje me të vërtetën. Ai nuk e ndërpriste askënd, përveç kur ishte duke iu kundërvënë të vërtetës. Kur ndodhte kjo, ai ose e ndalonte duke i ndërprerë fjalën, ose largohej nga mbledhja. Heshtja e të Dërguarit të Allahut, ishte mbi katër cilësi: **hilm** (butësi), **hazer** (kujdes), **takdir** (vlerësim) dhe **tefekkur** (meditim).

Takdiri i tij shfaqej menjëherë në mënyrën si ai trajtonte dhe dëgjonte të gjithë njerëzit njësoj.

Tefekkur: Reflektimi i tij ishte i dukshëm në mendimet që kishte për punët e kësaj bote dhe të botës tjetër.

Hilm dhe **sabri** ishin të mbledhur në të, ai nuk zemërohej për asgjë që kishte të bënte me këtë botë. Kur flitet për .

Hazere (kujdesin dhe ruajtjen), ai kishte katër virtyte të përmbledhura në këtë karakter:

- Zgjedhjen e asaj që është më e mira për t'u ndjekur,
- Shmangien nga gjithçka e shëmtuar,
- Përdorimin e mendimeve dhe këshillave të tij për dobinë e ummetit,
- Angazhimin për të siguruar lumturinë e ummetit si në këtë botë, ashtu edhe në botën tjetër.

Ai i shihte të tjerët me drejtësi dhe e përshkruante gjithmonë botën dhe jetën si një mundësi për t'u menduar dhe për të mësuar.

Ai ishte gjithmonë i durueshëm dhe nuk zemërohej për asgjë që ishte e natyrshme për këtë botë. Nëse do të ndihmonte për diçka, ai gjithmonë e bëntë atë për të mirën e ummetit dhe për të siguruar lumturinë e tyre në këtë botë dhe në botën tjetër.

Kurrë nuk tha "Jo!" për një gjë që kërkohej nga ai; kur dikush kërkonte diçka që ai mund ta bënte, ai thoshte "Po!", dhe kur diçka që ai nuk donte të bënte kërkohej, ai qëndronte i heshtur dhe njerëzit e kuptonin nga heshtja e tij që nuk dëshironte të bëhej.

Ai gjithmonë punonte për mirëqenien dhe lumturinë e të gjithëve. Kur dikush kërkoi që ai të lutet për zhdukjen e mosbesimtarëve, ai tha: "Unë nuk kam ardhur për të mallkuar dhe për të shkaktuar mundime për njerëzit. Kam ardhur për të bërë mirë dhe për t'i sjellë ata në paqe dhe lumturi."

Siç thuhet në ajetin e 107 të sures Enbija, "**Ne të dërguam si mëshirë dhe mirësi për botët."** Kështu, ai gjithmonë punonte për të mirën e të gjithëve. Ata respektonin të mëdhenjtë, shfaqnin dhembshuri ndaj të vegjëlve, përpiqeshin të ndihmonin ata që kishin nevojë dhe gjithmonë kujdeseshin për ata që ishin të huaj ose në vështirësi.

Pejgamberi (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) ishte gjithmonë me fytyrë të buzëqeshur dhe me natyrë të butë. Ai ishte bujar dhe i falur. Nuk kishte zemër të ashpër. Kurrë nuk niste një grindje, nuk ngrinte zërin dhe nuk përdorte fjalë të këqija. Ai asnjëherë nuk i turpëronte të tjerët. Nuk ishte i ngurtë dhe shihte me një sy të butë atë që nuk i pëlqente, pa e shprehur hapur pakënaqësinë e tij.

Sipas Enes bin Mâlik, kur Profeti (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të), ndeshej me dikë, ai e përshëndeste me dorë dhe nuk e tërhiqte dorën derisa tjetri të mos e tërhiqte atë.[495] Po ashtu, nuk kthehej me fytyrë, derisa tjetri të mos e kthej fytyrën.

Enes bin Mâlik gjithashtu tregon se, kur pyetën Profetin (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) : "O i Dërguar i Allahut! A duhet që disa prej nesh t'u përkulen disa të tjerëve?" Ai u përgjigj: **"Jo!"** Kur pyetën, "A duhet të përqafohemi me njëri-tjetrin?" ai tha: **"Jo! Por, përshëndetuni me dorë!"**[496]

Berâ bin Azib tregoi gjithashtu: "Peygamberi (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) tha: **'Nëse dy myslimanë takohen dhe përshëndeten me dorë, ata do të falen para se të ndahen!'"**

[495] Musafehâ (përshëndetje me dorë): Dy myslimanë shtrëngojnë duar duke i bashkuar pëllëmbët e duarve të djathta dhe duke i prekur njëri-tjetrit anët e gishta të duarve të mëdhenj.
[496] İbni Mâce, "Edeb", 15; Ebû Ya'la, Musned, IV, 197.

Profeti (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) gjithmonë ishte i menduar dhe reflektues. Heshtja e tij ishte më e gjatë se sa fjalimi. Ai nuk fliste kot. Kur fliste, ai gjithmonë fillonte dhe mbaronte me emrin e Allahut. Fjalët e tij ishin të shkurtra dhe të drejtpërdrejta. Fjalët e tij ishin gjithmonë të vërteta dhe të përshtatshme. Ai kurrë nuk përdorte fjalë të tepërta apo të pakta.

Ai nuk e ofendonte askënd dhe nuk i shihte njerëzit më të ulët se ata që ishin. Profeti i Dërguar kurrë nuk zemërohej për punët e kësaj bote. Por, kur ndodhte që të thyhej një e drejtë, ai nuk do të pushonte derisa të merrte atë të drejtë. Ai nuk zemërohej asnjëherë për vetveten dhe nuk hakmerrej. Kur ai do të tregonte për diçka, ai nuk do të përdorte gishta, por tërë dorën për të treguar. Kur ishte i befasuar ose i habitur, ai kthehej me dorën e tij, duke i kthyer pëllëmbët, kur ai do të shihte diçka të papritur.

Kur fliste, ai e godiste me dorën e tij të djathtë dorën e gishti të dorës së majtë. Kur zemërohej, ai menjëherë e kontrollonte zemërimin dhe nuk e shfaqte. Ai qeshte shumë, por më shumë buzëqeshte. Kur buzëqeshte, dhëmbët e tij të shëndoshë dukeshin si fara të margaritarëve.[497]

Ai veprat e mira me dorën e djathtë do t'i bënt'
Nëse vishte, gjithmonë në formë të bujshme do t'ishte.

Fytyrën në të djathtën e tij e vendoste,
Në drejtim të Kibles gjithmonë ai udhëtonte.

Çdo frymëmarrje, për të, ishte një shikim në të panjohur,
Një udhëtim i pafund në hirin e Perëndisë, të mbushur me dashuri.

Këpucët e tij të thjeshta, por thellësisht kuptimplotë,
Gjithnjë në vigjilencë, ai pak flinte, e ishte gjithmonë i zgjuar.

Sytë flinin, por zemra e tij ishte e zgjuar,
Duke dashuruar bukurinë, dhe mikun e tij të dashur.

[497] Kâdî İyâd, SHifâ-i sherîf, 132; Suyûtî, Evsaf-un Nebî, s, 85.

Gjumi dhe mënyra e fjetjes së Pejgamberi (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)

Pejgamberi (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të), kur dëshironte të flinte, e vendoste trupin në anën e djathtë dhe i vuri dorën e djathtë poshtë faqeve të tij. Pastaj ai lutej duke thënë: **"O Allah! Unë e dorëzoj veten time për Ty. I drejtoj fytyrën time drejt Teje. Punët e mia i jap në duar të Tuaja. E mbështes kurrizin tim në Ty. Unë kam frikë nga dënimi Yt dhe shpresoj në mëshirën Tënde. Nuk ka strehim tjetër përveç mëshirës Tënde dhe as mbrojtje përveç dënimit Tënd. Vetëm në mëshirën Tënde mund të kërkohet mbrojtje dhe vetëm me mëshirën Tënde mund të shpëtohet. Unë besoj në Librin që ke dërguar dhe në Profetin që ke dërguar.**

O Zoti im! Kam vendosur anën time në tokë me emrin Tënd. Nëse Ti më mban shpirtin, më ruaj me mëshirën Tënde, dhe nëse e lëshon, atëherë ruaje siç ruan robërit e Tu të drejtë. O Allah! Unë vdes në emrin Tënd dhe do të ngjallem gjithashtu në emrin Tënd.

O Zoti im, Ti je Ai që na ushqen, na uji, dhe plotëson çdo nevojë tonë! Ti je ai që na strehon dhe na mbron. Ty të falënderojmë pafundësisht. Ka shumë njerëz që nuk kanë atë që ne kemi, dhe nuk kanë kush t'i mbrojë. O Allah! Kur Ti do të grumbullosh robërit e Tu përpara Tëje, më mbroj nga dënimi yt!"

Pasi ai zgjoheshin nga gjumi, ai thoshte: **"Një Zot tjetër nuk ka përveç Teje! Të lavdëroj dhe Të pastroj. O Allah, më fal mëkatet e mia dhe mëshiroje! Falënderimet janë për Allahun, që na ngjalli pas vdekjes. Të gjitha kthimet tona janë tek Ti."**[498] Pas kësaj, ai lutej më tej: **"O Allah, rrit diturinë time! Pas udhëzimit që më ke dhënë, mos më largoni nga rruga e drejtë! Më jep mëshirën Tënde nga lart, sepse Ti je Ai që ka më shumë falje."**

Berâ bin Azib tregon se, Profeti (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) i tha: **"Kur të jesh gati për të fjetur, bëj abdes siç do të bëje për namaz, pastaj shtrihu në anën tënde të djathtë dhe thuaj: 'O Allah, unë e dorëzoj veten time për Ty, fytyrën time e drejtoj ndaj Teje dhe mbështes kurrizin tim tek Ti, kam frikë nga dënimi Yt dhe shpresoj në mëshirën Tënde. Ti je ai që nuk ka mbrojtje tjetër përveç Teje!' Nëse ndodh që të vdesësh natën, do të vdesësh sipas natyrës së Islamit."**

Profeti (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) gjithashtu tha: **"Kur dikush ngrihet nga shtrati dhe pastaj vendos të kthehet, duhet të godasë tri herë shtratin, sepse ai nuk e di se çfarë mund të ketë ndodhur në shtrat në mungesë të tij."**

"Ndërtoni karakterin tuaj me moralin e Allahut të Lartësuar!"
Hadith

Nga Eshâb-ı Soffa, Abdullah bin Tahfe "radıyallahu anh" tregon: "Një mëngjes, ndërsa isha shtrirë në xhami dhe isha duke fjetur duke u shtrirë me fytyrën mbi dyshek, dikush më preku me këmbë.

- **'Kush ti?'** më pyeti.

- 'Unë jam Abdullah bin Tahfe.' Ju përgjigja

Dhe çfarë të shoh! Ishte vetë I Nderuari i Universit! Sapo u ngrita në këmbë ai tha: **'Kjo mënyrë e shtrirjes është më e urryer nga Allahu!'"**[499]

[498] Tirmidhî, Shemâil-i sherîf, 281.
[499] Ahmed bin Hanbel, Musned, I, 262; V, 426; Suheylî, Ravdu'l-unf, VIII, 16.

Peygamberi, sallallahu alejhi ve sellem, kurrë nuk ka prekur tokën pa abdes. Asnjëherë nuk është parë që ai të hyjë në tualet dhe të mos marrë abdes pas kësaj.

Të Escurit e PEjgamberit Alejhi Selam

Pejgamberi i nderuar (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të), kur ecte, ngrinte këmbët e tij nga toka në mënyrë energjike, pa i lëshuar anët e trupit. Hapat i kishte të mëdha dhe ecte me një shpejtësi të tillë si të po zbriste nga një vend i lartë.

Hekuri dhe qetësia ishin karakteristika të ecjes së tij. Kur do të shikonte diçka, ai e kthehej plotësisht dhe shikonte drejt asaj, nuk shikonte pasurazi.

Kur shikonte në tokë, e bënte atë duke i mbajtur sytë pak më poshtë sesa shikimi i tij drejt qiellit.

Ai ecte gjithmonë prapa shokëve të tij të shoqëruar, dhe kur ndeshej me dikë, ai e fillonte përshëndetjen më parë.

Ebu Hurejre r.a. tregon: "Nuk kam parë njeri më të shpejtë se Profeti (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) në ecje. Kur ecte, toka dukej sikur po palosej nën këmbët e tij! Ne, për të ecur pas tij, kemi bërë përpjekje të mëdha, duke u munduar të mbetemi pas tij, ndërsa ai ecte pa u munduar."[500]

Mënyra e të Ulurit e Pejgamberit Alejhi Selam

Peygamberi i nderuar (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) shpesh ulej duke i mbledhur gjunjët, në një pozicion të ngjashëm me atë të "kurfusës" (një stil i uljes me gishta të mbledhura dhe krahët e mbështetur rreth tyre).[501]

Ai kurrë nuk e shtrinte këmbët në drejtim të të pranishmëve në një tubim. Shpesh, ai ulej duke e kthyer trupin nga drejtimi i Kible-s.

Kur ndodhte që të kishin mysafirë, ai shpesh mbështillte një xhup mbi tokë dhe i ulej mysafirëve. Ndonjëherë, ai i dha ndihmë mysafirëve duke u ofruar ulese për ta.

Hanzala bin Hiziem tregon: "Kur shkova te Profeti, e pashë që ai ishte ulur në mënyrën e zakonshme, duke mbledhur këmbët e tij (duke bërë një lloj pozite uljeje me gishta të mbledhura)."

Po ashtu, Xhâbir bin Semure rrëfen se kur Profeti u ngrit nga namazi i sabahut, ai mbeti ulur në vendin e lutjes deri në lindjen e diellit, gjithashtu duke u ulur në atë pozicion.

Shëridi bin Suveyd thotë: "Peygamberi i nderuar (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) erdhi te unë, kur unë isha ulur me duar pas shpine dhe gishti i dorës ishte i mbështetur në tokë. Profeti (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) më tha: **'A po ulesh ashtu siç ulen ata që e meritojnë zemërimin (siç është rasti i Hebrenjve)?'"**

Ebû Xhuhaife tregon: "Pejgamberi i nderuar (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) tha: **'Unë, edhe kur kam diçka për të mbështetur, nuk ha.'"**[502]

[500] Tirmidhî, "Menâkıb", 12; Ahmed bin Hanbel, Musned, II, 350; İbni Sa'd, Tabakât, I,
[501] Ebû Dâvûd, "Edeb", 25.
[502] Tirmidhî, SHemâil-i sherîf, 164; Kâdî İyâd, SHifâ-i sherîf, 86.

Ai ulur zakonisht, mbi gishta qëndronte,
Një jetë plot hijeshi, e fshehur, pa rënë në sy.

Me gishta ha, me kënaqësi çdo herë,
Përmbi tri gishta, çdo shije, ai hante me dashuri.

Pinte ujë të freskët, tri frymëmarrje mjafton,
Nga pusi i Rejjanit, shpirti i tij ndriçon.

Pëlqente mjaltin, sheqerin dhe sallatën e kungujve,
Por kurrë nuk ishte ngopur me bukë të elbit, atë që ai refuzonte.

Kur ndiente urinë, një gur mbi bark mbante,
Për të mos lejuar që zemra të vuante.

Në shtëpinë e tij të paqes, zjarre kurrë nuk ndiznin,
Me hurma dhe shegë, një jetë të thjeshtë ndihmonin.

Për Ushqimin dhe Pijen e Profetit (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)

Profeti (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) tha:

"Bekimi i ushqimit është: marrja abdest para ushqimit dhe larja e duarve pas tij."[503]

"Kush ha dhe nuk e pastron duar nga era dhe yndyra, pastaj fle, dhe diçka i ndodh, nuk duhet të fajësojë askënd përveç vetes së tij!"

"Bekimi i ushqimit është në mes të tij! Kur dikush të hajë, të hajë nga mesi i pjatës, por jo nga anët, sepse bekimi bjen në mes."

Aishe (Allahu qoftë i kënaqur me të) tha: **"I Nderuari i Universit (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) , 'Kur dikush nga ju të hajë, të thotë: Bismillâhirrahmânirrahîm, dhe të kujtoni emrin e Allahut. Nëse haron ta thotë para se të fillojë, le të thotë, Bismillâhirrahmânirrahîm për fillimin dhe fundin e ushqimit.'"**[504]

Është transmetuar nga Umejje bin Mahshi që një njeri po hante pa thënë Besmelen. Kur Profeti (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) e kuptoi se ai nuk e tha, tha: **"Thërriti Bismillâhirrahmânirrahîm për të gjitha, për fillimin dhe fundin e ushqimit."** Dhe kur ai e tha, Profeti (Paqja qoftë mbi të) qeshi dhe tha: **"Kur nuk the emrin e Allahut, shejtani hante me ty. Kur the emrin e Allahut, ai e vjell gjithçka."**

Abdullah bin Omer (Allahu qoftë i kënaqur me të) tregon se Profeti (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) tha: **"Kur dikush të hajë, le të hajë me dorën e djathtë dhe kur të pijë, të pijë gjithashtu me dorën e djathtë, sepse shejtani ha me dorën e majtë dhe pi me dorën e majtë."**[505]

Seleme bin Ekva tregon se Profeti (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) pa një njeri që hante me dorën e majtë dhe i tha: **"Ha me dorën e djathtë!"** Ai i përgjigj: "Nuk mundem!" Profeti (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)

[503] Tirmidhî, "Et'ime", 39.
[504] Ebû Ya'la, Musned, XIII, 62; SHemseddin SHâmî, Subulu'l-Hudâ, VII, 170.
[505] Muslim, "Eshribe", 142; Ebû Dâvûd, "Et'ime", 20; İmâm-ı Ahmed, Musned, II, 8, 33; Beyhekî, Sunen, II, 43.

tha: "**Për shkak të madhështisë dhe krenarisë, nuk mund të hash me dorën e djathtë!"** Që nga ajo ditë, ai nuk e ngriti dot më dorën për të ngrënë.[506]

"Kur dikush të hajë, le të hajë me dorën e djathtë dhe kur të pijë, të pijë gjithashtu me dorën e djathtë, sepse shejtani ha me dorën e majtë dhe pi me dorën e majtë."
Hadith

Profeti (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) gjithashtu tha: **"Allah do të jetë i kënaqur me rolin që do të falënderojë për çdo gjë që ha ose pi."**

Profeti (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) ulur gjithashtu mbi tokë dhe ha gjithashtu nga toka. Ai tha**: "Unë ulem ashtu siç ulen robërit dhe ha ashtu siç hanë robërit. Unë jam thjesht një rob! Kush largohet nga Suneti im, nuk është prej meje."[507]**

Omer bin Ebî Seleme r.a. thotë: "Kur isha një fëmijë nën kujdesin e Profetit (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) , ndihesha duke ngrënë, duar e mia shpesh lëviznin nëpër pjatë. Profeti (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) më tha: **'O djalë, thërrit Besmelen! Ha me dorën e djathtë! Ha nga para!'** Që nga ajo ditë, gjithmonë hëngra ashtu siç më mësoi."[508]

Profeti (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) kurrë nuk përqeshte ushqimin. Asnjëherë nuk e lavdëronte ushqimin sepse i pëlqente dhe as nuk e dënonte për shkak të papëlqyeshmërisë. Nëse e donte një ushqim, e hante, dhe nëse nuk e donte, e linte.

Aishe r.a. tregon: "Profeti (Paqja qoftë mbi të) më pyeste: **'A ka diçka për të ngrënë?'** Kur unë i thosha: 'Jo', ai thoshte: **'Atëherë unë po agjëroj sot!'"[509]**

Aishe r.a. gjithashtu tregon: "Gjatë periudhës që Profeti (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) jetoi në Medinë, nuk kemi pasur asnjëherë tri ditë radhazi me bukë gruri. Shumë shpesh, ushqimi ynë ishte vetëm bukë me oriz dhe hurma, dhe këto gjithashtu nuk ishin të shumta.[510] Profeti (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) kurrë nuk kishte dy lloje ushqimesh në të njëjtën ditë. Kur ai e mbushte barkun me hurma, nuk e mbushte atë me bukë, dhe kur e mbushte atë me bukë, nuk e mbushte me hurma. Ky është ajo që më bën të qaj."[511]

Profeti (Paqja qoftë mbi të) e donte helvën, mjaltin, sallatën me bukë dhe sallatën me hurma. Kur sillnin qumësht për të, ai thoshte: **"Në qumësht ka dy bekime."[512]**

Abdullah bin Abbâs r.a. tregon: "Unë, Halid bin Velid dhe Kâinâtın efendisi (Profeti Muhammed, paqja qoftë mbi të), shkuam në shtëpinë e tezës time, Meymune bint Hâris. Tezja ime e pyeti: 'A dëshironi të pijni qumësht?'

Profeti a.s. tha: **'Po, na e sillni!'**

Tezja ime shkoi dhe solli një enë me qumësht. Profeti (Paqja qoftë mbi të) e mori dhe e piu atë. Unë isha nga ana e djathtë e Profetit, ndërsa Halid bin Velid ishte nga ana e majtë. Profeti (Paqja qoftë mbi të) më dha pjesën që kishte mbetur dhe më tha: '**Pije ti. Nëse dëshiron, mund t'ia ofrosh Halidit.'** Unë i thashë: 'Nuk do

[506] Beyhekî, Sunen, II, 45.
[507] İbni Sa'd, Tabakât, I, 381.
[508] Tirmidhî, SHemâil-i sherîf, 204.
[509] Tirmidhî, SHemâil-i sherîf, 196.
[510] Nesaî, "Dahâya", 37; Ahmed bin Hanbel, Musned, VI, 42; Beyhekî, Sunen, II, 487; Beyhekî, SHu'ab-ul-îmân, II, 166; Gadhâlî, İhyâ, II, 877.
[511] Buhârî, "Et'ime", 41; Muslim, "DHuhd", 39; Ahmed bin Hanbel, Musned, VI, 71; Tirmidhî, SHemâil-i sherîf, 366; Kastalânî, Mevâhib-i Ledunniyye, 306.
[512] İbni Sa'd, Tabakât, I, 393.

ta preferoja askënd përpara meje për të pirë këtë qumësht ku ke pire ti.' Atëherë, Profeti (Paqja qoftë mbi të) tha:

'Kur Allahu i Madhërishëm i jep dikujt diçka për të ngrënë, ai të thotë: "Allahummë barik lena fihi ve et'âmnâ hayran minhu" (O Allah! Na beko këtë ushqim dhe na jep më të mirën prej tij)**. Kur Allahu i Madhërishëm i jep dikujt diçka për të pirë, ai duhet të thotë: "Allahummë barik lena fihi ve zidnâ minhu"** (O Allah! Na beko këtë qumësht dhe na dhuro më shumë prej tij)**, sepse nuk ka asgjë që mund të zëvendësojë qumështin kur është fjala për ushqim dhe pije.'"**[513]

Banorët e Medinës, kur shihnin hurmat e para të sezonit, i sillnin Profetit (Paqja qoftë mbi të). Ai i merrte ato, lutej për bekim dhe pas lutjes, ia jepte fëmijëve më të vegjël që kishte afër. Ai gjithashtu thoshte: **"Nëse në një shtëpi nuk ka hurma, ajo shtëpi është e varfër."**

Profeti (Paqja qoftë mbi të) pëlqente gjithashtu të hante mbetjet e ushqimit në fund të pjatës. Ai tha: **"Kush e pastro pjatën nga mbetjet e ushqimit, Allahu e fal atë!"**

Ai gjithashtu tha: **"O Ebû Dher! Kur të gatuash mish, shto sa më shumë lëng që të mundesh dhe kujdesu për fqinjët. Jepi atyre pjesën e tyre."**[514]

"Kush ka një fqinj që është i uritur dhe nuk i jep atij ushqim, ai nuk është një besimtar i plotë!" [515]

"Adhurojeni Allahun! Ushqeni të varfërit! Përhapeni selamin (përshëndetjen) që të mund të hyni në Xhennet!"

"Në një shtëpi, ushqimi për një person mjafton për dy. Ushqimi për tre mjafton për katër dhe për katër, mjafton për tetë!"[516]

Esmâ bint-i Ebîu Bekr r.a. tregon: Profeti (Paqja qoftë mbi të) këshillonte që ushqimi të mbulohej dhe të lihej të kalonte pak kohë derisa të ftohej dhe avujt e tij të iknin. Ai thoshte: **"Ky është bekimi më i madh!"**

"Kush ka një fqinj që është i uritur dhe nuk i jep atij ushqim, ai nuk është një besimtar i plotë!"
Hadith

Gjatë çlirimit së Mekkes, Profeti (Paqja qoftë mbi të) shkoi në shtëpinë e tezës së tij, Ummuhânî r.a., dhe e pyeti: **"A ka ushqim këtu?"** Ummuhânî iu përgjigj: "Jo, por kam vetëm disa copë bukë të tharë dhe uthull. Por, unë ndjehem e turpëruar t'jua ofroj këto."[517] Profeti (Paqja qoftë mbi të) tha:**"Sillni ato, dhe hidhni ato në ujë. Sillni dhe kripë!"** Pas konsumimit të ushqimit, ai e falënderoi Allahun dhe tha: "**O Ummuhânî! Uthulla është një ushqim i shkëlqyer! Një shtëpi që ka uthull nuk është kurrë pa ushqim."**

Profeti (Paqja qoftë mbi të) hante bukë pa shoqërues, ose me hurma, uthull, fruta, supë, ose e mbante në vaj ulliri. Ai hante gjithashtu mish pule, lepuj, deve, gazela, peshk, pastërma dhe djathë. Ai preferonte të hante pjesën e krahut të mishit. Ai e mbante ushqimin me duar dhe e hante duke e kafshuar. (Po ashtu, është e lejueshme të pritet ushqimi me thikë.)

[513] Ebû Dâvûd, "Eshribe", 21; Ahmed bin Hanbel, Musned, I, 284; İbni Sa'd, Tabakât, I, 397; Tirmidhî, SHemâil-i sherîf, 220.
[514] Tirmidhî, "Et'ime", 30; Ahmed bin Hanbel, Musned, V, 149; Beyhekî, Sunen, II, 232.
[515] Hâkim, Mustedrek, III, 14; Beyhekî, Sunen, II, 259; Heysemî, Mecma'udh-dhevâid, V, 29.
[516] İbni Mâce, "Et'ime", 2; Taberânî, Mu'cemu'l Kebîr, XII, 320.
[517] Tirmidhî, "Et'ime", 35; Hâkim, Mustedrek, IV, 59; İbni Asâkir, Tarih-i Dımeshk, IV, 243; Tirmidhî, SHemâil-i sherîf, 181; Kastalanî, Mevâhib-i leduniyye, 307; Suyûtî, Evsaf-un Nebî, 91.

Shumë herë, ai hante qumësht ose hurma. Nga ushqimet, ai preferonte mishin e deleve, lëngun e mishit, kungujt, ëmbëlsirat, mjaltin, hurmat, qumështin, kremën, shalqin, melot, rrushin dhe kastravecat.[518]

Ai e pinte ujin ngadalë, duke filluar me **"Bismillah"** dhe duke e pirë në tre gllënjka. Kur përfundonte, thoshte: **"Elhamdulillah"** dhe lutej.

Profeti (Paqja qoftë mbi të) pinte ujë të ëmbël nga Buyutussukya, një vend që ishte dy ditë larg Medinës.[519] Kur u pyet se cilat janë pijet më të shijshme, ai tha: **"Uji i ëmbël dhe i ftohtë!"[520]**

Ai gjithashtu e ndalonte që, kur dikush pini diçka, të frynte në gotë. Ai e ndalonte gjithashtu ngrënien dhe pirjen në enë prej ari dhe argjendi.

Kur pinte, ai merrte dy ose tre frymëmarrje dhe thoshte: "Kjo është më e dobishme dhe më e ëmbël." Po ashtu, ai thoshte: "**Kur të pini, mos pini në një frymëmarrje, ashtu si deve. Pini në dy ose tre frymëmarrje! Kur të pini, thoni 'Bismillah' dhe kur ta largoni gojën nga ena, thoni 'Elhamdulillah!'"[521]**

Nevfel bin Mu'âviye tregon: "Profeti (Paqja qoftë mbi të) e pinte çdo gjë në tri frymëmarrje. Fillonte me **emrin e Allahut** dhe përfundonte me **'Elhamdulillah'."[522]**

Përmes Ebû Umâmet-ul Bahilî, Profeti (Paqja qoftë mbi të) tha: **"Kur Allahu i Madhërishëm më ofroi të bëja lugën e Mekkes prej ari, unë i thashë: 'Jo, o Zot! Dëshiroj të jem i uritur një ditë dhe i ngopur ditën tjetër, që kur të jem i uritur të të lutem dhe të të përmend, dhe kur të jem i ngopur të të falënderoj dhe të të bëj shukur (të them elhamdulilah)."[523]**

Mësimi për ngrënien dhe pirjen vjen para mësimit të ibadetit (adhurimit).

Profeti (Paqja qoftë mbi të) **e kishte zakon që para dhe pas ushqimit të lante duart dhe të hante dhe të pinte me dorën e djathtë.** Kur lante duart para ushqimit, të rinjtë e bënin këtë më parë dhe, pas ushqimit, të moshuarit e bënin këtë më parë.[524]

Ai gjithashtu kishte zakon të hante nga anët e pjatës, të hante përpara vetes dhe të ulej me këmbën e djathtë të ngritur dhe të majtën mbi të. Ai e ndalonte ngrënien e ushqimeve shumë të nxehta dhe nuk këshillonte t'i nuhasnin ato.

Profeti (Paqja qoftë mbi të) **gjithashtu e ndalonte të fliste gjatë ngrënies dhe e inkurajonte të bisedonte me gëzim. Ai kishte zakon që të fillonte dhe të mbaronte ushqimin me kripë, e cila ka shije dhe është e dobishme.**

Një prej bidatëve është ngrënia derisa të ndihesh i ngopur. Hallet për të ngrënë mish çdo ditë, thotë Profeti (Paqja qoftë mbi të), **e ngushton zemrën dhe është e papëlqyer nga melaiket (engjëjt). Po ashtu, ngrënia e tepërt prish moralin.**

Për sa i përket sofërës, ajo është një vend i bukur dhe i përshtatshëm për ngrënie, dhe duhet të jetë nga lëkura. Ushqimi bimesor është i mirë, dhe një sofër pa ushqime bimore është si një plak i mençur pa mendje.

---

[518] Gadhâlî, İhyâ, II, 884.
[519] Ahmed bin Hanbel, Musned, VI, 100; Hâkim, Mustedrek, IV, 154.
[520] İbni Sa'd, Tabakât, I, 391.
[521] Tirmidhî, "Eshribe", 13; Taberânî, Mu'cemu'l Kebîr, XII, 166; Beyhekî, SHu'ab-ul îmân, V, 116.
[522] Tirmidhî, SHemâil-i sherîf, 228; Suyûtî, Evsaf-un Nebî, 100.
[523] İbni Sa'd, Tabakât, I, 381; SHemseddin SHâmî, Subulu'l-Hudâ, VII, 75.
[524] Muslîm, "Eshribe", 142; Ebû Dâvûd, "Et'ime", 20; Ahmed bin Hanbel, Musned, II, 8, 33; Beyhekî, Sunen, II, 43; Kastalanî, Mevâhib-i leduniyye, I, 315.

Imami Xha'fer-i Sadık thotë: "Kush dëshiron të ketë pasuri dhe fëmijë të shumtë, le të hajë shumë ushqim bimor." Së pari, duhet të ulesh në sofër dhe pastaj të sjellësh ushqimin. Profeti ynë (Paqja qoftë mbi të) tha: **"Unë jam një rob. Ha duke u ulur në tokë, siç bëjnë robërit."**[525]

Nuk duhet të hash pa u uritur dhe duhet të ngrihesh nga tryeza pa u ngopur plotësisht (të mos hash tepër). Nuk duhet të qeshësh pa ndonjë arsye të habitshme.

Profeti (Paqja qoftë mbi të) gjithashtu thoshte: **"Ushqehuni para se të jeni të uritur dhe ngopuni kur të keni mbaruar. Nuk është mirë të qeshni pa ndonjë arsye."**

Ai gjithashtu thoshte: **"Koka e të mirave është uria, dhe koka e të këqijave është ngopja."** Ngrënia në mënyrë të matur është një shërim për trupin dhe shpirtin. Ai gjithashtu thoshte: **"Njeriu duhet të hajë aq sa të ndiejë nevojë për të jetuar, dhe të mos teprojë, sepse ngrënia e tepërt është shkak për sëmundje dhe ngushtim të zemrës."**

Nuk duhet të hash dhe të pish me njerëz mëkatarë dhe të këqij. Ushqimet e nxehta duhet t'i ftohësh duke i mbuluar.

I Dërguari i Allahut (Paqja qoftë mbi të) tha: **"Hani me dorën e djathtë dhe pini me dorën e djathtë."** Të hash me tre gishta është sunet. Profeti (Paqja qoftë mbi të) tha: **"O Ali! Ha me tre gishta, sepse shejtani ha me dy gishta." Profeti ynë e merrte bukën me dorën e djathtë dhe pastaj e hante shalqirin me dorën e majtë.** Bukën duhet ta copëtosh me të dyja duart, jo me njërën dorë.[526]

Kafshata duhet të jetë e vogël dhe të përtypet mirë. Nuk duhet të shikosh djathtas, majtas apo lart; duhet të shikosh kafshatën dhe ushqimin para teje. Nuk duhet të hapësh shumë gojën. Në sofër, nuk duhet të fërkosh duart në rrobat apo në trupin tënd. Kur kollitesh apo teshtin, duhet të kthesh kokën mbrapa.

Nuk duhet të ulesh në një sofër ku nuk je i ftuar. Në sofër nuk duhet të hash më shumë se të tjerët. Kur ngopesh, duhet të lutesh që këtë fuqi të mos e përdorësh për të kryer mëkate dhe të mendosh për llogarinë që do të japësh në Ditën e Kiametit. Ushqimi duhet të hahet me qëllim për të fituar forcë për adhurim. Edhe kur je i uritur, duhet të hash ngadalë.

Në sofër, të parët duhet të fillojnë të moshuarit. Nuk duhet t'i thuash dikujt më shumë se tre herë "ha", që të mos e vësh në siklet.

I Dërguari i Allahut (Paqja qoftë mbi të) i kushtonte shumë rëndësi të ngrënit pak dhe jo shumë. Ai tha: **"Zemra e njeriut është si të mbjellat në fushë; ushqimi është si shiu. Ashtu si shiu i tepërt i shkatërron të mbjellat, edhe ushqimi i tepërt e vret zemrën. Allahu nuk e do atë që ha dhe pi shumë."**

"Koka e të mirave është uria, dhe koka e të këqijave është ngopja."
Hadith

Profeti ynë këshillonte që një e treta e stomakut të jetë për ushqim, një e treta për pije dhe një e treta të mbetet bosh për ajër. Kjo është niveli më i ulët. Niveli më i mirë është të hash pak dhe të flesh pak. Ushqimi i tepërt është burimi i sëmundjeve, ndërsa të hash pak është baza e shërimit.

[525] İbni Sa'd, Tabakât, I, 381; Kâdî İyâd, SHifâ-i sherif, 86.
[526] Muslim, "Eshribe", 142; Ebû Dâvûd, "Et'ime", 20; Ahmed bin Hanbel, Musned, II, 8, 33; Beyhekî, Sunen, II, 43; Kastalanî, Mevâhib-i leduniyye, I, 315.

Mikpritësit nuk duhet të presin që mysafiri të kërkojë diçka tjetër përveç bukës me kripë. Mikpritësi duhet t'i ofrojë mysafirit një kafshatë, t'i lajnë duarët dhe t'i japë atë që ai e do. Nëse diçka bie në tokë, duhet ta ngrijë dhe t'ia japë mysafirit. Nëse është e ndotur, duhet ta lërë për kafshët, si për macet, dhe kështu do të rritet begatia në shtëpi. Kjo do të arrijë edhe deri tek pasardhësit. Nëse diçka bie në tokë dhe nuk merret, shejtani e merr atë.

Për të pastruar mbeturinat në enë, është sunet të pastrosh ushqimin nga enë. Pija e mbetur si komposto ose ajrani, ti shtohet ujë dhe shkundet, është shumë shpërblyese. Lënia e mbetjeve në pjatë ose gotë është e lejueshme. Profeti (Paqja qoftë mbi të) preferonte që një besimtar të hajë mbetje ushqimesh prej besimtari.

Pas ngrënies, pastrimi i dhëmbëve me misvak ose ndihmës është sunet i Profetit (Paqja qoftëmbi të), dhe kjo është një pastrim që e forcón besimin. Pas ngrënies, duhet të lutemi për bekim, mëshirë dhe falje dhe të kërkojmë leje për të shkuar. Gjatë ngrënies, nuk duhet të flasim për gjëra të frikshme ose të ndyra si vdekja dhe sëmundjet. Nuk duhet të shikojmë ushqimet në tryezë, dhe nuk duhet të marrim një kafshatë tjetër pa e mbaruar atë të parë. Nuk duhet të ngrihemi nga tryeza për ndonjë arsye, as për namaz, por duhet ta bëjmë namazin para.

Nëse ushqimi do të ftohet ose prishen, dhe koha e namazit lejon ngrënien pas, duhet të hahet para namazit. Pas ngrënies, duhet të largohemi nga tryeza. Nuk duhet të hani që të ecni ose të qëndroni në këmbë. Nuk duhet të flini me erë ushqimi ose mish në gojë ose në duar. Duhet të lajmë duarët e fëmijëve.

Duhet të marrësh ushqim sa të nevojitet dhe të mos mbingarkohesh. Kjo është shpërdorim. Enët e ushqimit dhe pijeve duhet të kenë kapak. Nuk duhet të pini nga lumenj, pellgje apo enë të hapura me gojë. As nuk duhet të pini nga goja e një gypi ose shisheje.

Në verë, duhet të pini pije të freskëta. Profeti (Paqja qoftë mbi të) preferonte pijen e ftohtë. Uji i Zemzem mund të pihet edhe në këmbë, dhe udhëtarët mund të pinë çdo ujë në këmbë. Nuk duhet të pini ujë me stomak bosh dhe duhet të pini ngadalë.

Profeti (Paqja qoftë mbi të) e donte ushqimin me keshkek (një lloj gjellë). Çdo profet kishte ngrënë bukë me elb. Ai pëlqente ëmbëlsirën me kunguj dhe supën me qiqra. Ai preferonte mishin e shpatullës dhe të gjoksit të qingjit. Mishin e qingjit e donte shumë, pasi është e lehtë për t'u tretur dhe është e përshtatshme për të gjithë.[527]

Mishi i kafshëve mashkull është më i lehtë për t'u tretur se ai i kafshëve femra, ndërsa mishi i qingjit dhe i dhisë është më i lehtë dhe më i shijshëm se mishi i lopës. Mishi i kafshëve të egra, sidomos ai i drerit, është më i miri. Mishi i lepurit është i lejuar dhe është konsumuar nga Profeti (Paqja qoftë mbi të), dhe ndihmon në eliminimin e urinës, por përdorimi i tepërt mund të shkaktojë pa gjumë.

Pula është një nga kafshët e preferuara për t'u ngrënë. Profeti (Paqja qoftë mbi të) tha: **"Uthulla është një ushqim i mrekullueshëm."** Uthulla është një nga ushqimet më të dobishme. Hurmat janë gjithashtu një ushqim i preferuar dhe mund të konsumohen me bukë. Rrushi është edhe ushqim dhe fruta. **Konsumi i rrushit me bukë është sunet, ashtu si edhe ngrënia e hurmave.**

[527] Tirmidhî, SHemâil-i sherîf, 188.

Hurma, arra dhe bajamet janë gjithashtu të preferuara. Mjalti ka shërim dhe shtatë profetë kanë lutur për bekim në të. Profeti (Paqja qoftë mbi të) e donte shumë hurmën dhe shpesh e konsumonte me melona dhe shalqinj. Këto kanë përfitime shëndetësore dhe ndihmojnë në pastrimin e veshkave dhe lehtësimin e dhimbjeve të kokës.

Përveç kësaj, **Profeti (Paqja qoftë mbi të) e këshillonte që të lexonin salavat gjatë ngrënies së pilafit.** Ai pëlqente të hante fasule me lëkurë dhe e lavdëronte farën e zezë, duke thënë se është ilaç për shumë sëmundje.

I Dërguari i Allahut (Paqja qoftë mbi të) lavdëroi ngrënien e bathës me lëkurë. Ai tha: **"Fara e zezë (çorek otu) është ilaç për çdo sëmundje."** Të hash arrën me djathë është shërim. Por, t'i hash këto veçmas mund të jetë e dëmshme; duhet të konsumohen bashkë me diçka tjetër. **Profeti (Paqja qoftë mbi të) e mbante vreshtin e rrushit në dorën e majtë dhe e hante rrushin me dorën e djathtë.**[528]

Mollët dhe kumbullat ndihmojnë në largimin e shqetësimeve të zemrës dhe mbështesin forcimin e stomakut. Në çdo kunguj, shalqi dhe nar ka një pikë uji nga Xheneti. Nar është i mirë për forcimin e zemrës dhe tretjen. Fiku është i shkëlqyer për të ndihmuar zemrën dhe për të lehtësuar dhimbjet e stomakut.

Kastraveci i gjelbër duhet të hahet me kripë, dhe arrat duhet të konsumohen me hurma dhe mjaltë, te konsmuhen këto është sunet.[529] **Profeti** (Paqja qoftë mbi të) **lavdëroi patëllxhanin dhe tha: "Përgatitini me vaj ulliri."** Ai gjithashtu lavdëroi farën e kërpudhave dhe tha se kjo është e dobishme për shëndetin.

Njësoj, **ai e këshillonte të konsumoheshin qepët dhe hudhrat të gatuara**, pasi erërat që ato shkaktojnë mund të shqetësojnë engjëjt. Rrepkat janë të mira për urinën dhe ndihmojnë në tretje.

Flokët dhe mjekra e bekuar e të Dërguarit të Allahut (Paqja qoftë mbi të)

Flokët dhe mjekra e bekuar e të Dërguarit të Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) nuk ishin as shumë kaçurrela dhe as shumë të drejtë, por ishin me onde në mënyrë natyrore. Flokët e tij të bekuar ishin të gjatë. Në fillim linte balluke, më vonë filloi t'i ndante në mes. Ndonjëherë i linte flokët të rriteshin, ndonjëherë i priste dhe i shkurtonte.

"Qepet dhe hudhurat konsumoni të pjekura."
Hadith

Kur e pyetën Enes bin Malikun r.a. rreth përshkrimit të flokëve të bekuar të të Dërguarit të Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të), ai u përgjigj: **"Nuk ishin as shumë kaçurrela, as shumë të drejtë. Ishin në mes dhe me një formë të moderuar. Për nga gjatësia ishin midis veshëve dhe mesit të shpatullave."**

Ibn Abbas r.a. ka thënë: **"I Dërguari i Allahut i linte flokët e tij të bien mbi ballin e tij, por më vonë filloi t'i ndante në mes."**[530]

Dijetarët kanë thënë: "T'i ndash flokët në mes është sunnet i të Dërguarit të Allahut (paqja qoftë mbi të), sepse më vonë ai filloi të veprojë kështu. Është e lejuar t'i lëshosh mbi ballë ose t'i ndash në mes, por t'i ndash është më e mira."

Aisheja (Allahu qoftë i kënaqur me të) ka thënë: "Flokët e bekuar të të Dërguarit të Allahut (paqja qoftë mbi të) ishin më të shkurtër se **'Xhumme'** dhe më të gjatë se **'Vefre'**."[531]

[528] Gadhâlî, İhyâ, II, 884.
[529] Gadhâlî, İhyâ, II, 884.
[530] İbni Sa'd, Tabakât, I, 430; Kastalânî, Mevâhib-i Ledunniyye, 279.
[531] Ebû Dâvûd, "Tereccul", 9; Tirmidhî, "Libâs", 21; İbni Mace, "Libâs", 36; Ahmed bin Hanbel, Musned, VI, 118; İbni Sa'd, Tabakât, I, 428.

- **"Xhumme"** i referohet flokëve që arrijnë deri te shpatullat.
- **"Vefre"** i referohet flokëve që arrijnë deri te llapa e veshit.

Pra, sipas transmetimit të Aishesë r.a., flokët e bekuar të të Dërguarit të Allahut (paqja qoftë mbi të) ishin më të gjatë se llapa e veshit, por nuk arrinin deri te shpatullat; ishin në mes të këtyre dy gjatësive.

Kadı Ijad ka thënë: "Këto transmetime pajtohen në këtë mënyrë: Flokët anash arrinin deri te llapa e veshit, ndërsa flokët prapa arrinin deri te shpatullat." Gjithashtu ka thënë: "Disa transmetime tregojnë se flokët i arrinin te veshi, ndërsa disa të tjera thonë se arrinin te shpatulla. Arsyeja e këtij ndryshimi është se në periudha të ndryshme flokët e tij ishin me gjatësi të ndryshme. Të gjitha këto transmetime janë të sakta."

I Dërguari i Allahut (paqja qoftë mbi të) ndonjëherë i linte flokët të rriteshin deri te shpatullat dhe ndonjëherë i shkurtonte deri te llapa e veshit ose pak më lart.

Të rruash kokën ose të lësh flokët të rriten dhe t'i ndash në mes është sunnet për burrat, varësisht nga rrethanat, zakonet dhe koha.

Të përdredhësh ose të gërshetohesh flokët është mekruh (e papëlqyeshme).

Të bësh fytyrën të duket e lëmuar si ajo e grave, të rruash mjekrën për t'u dukur si gratë ose të lësh mjekër vetëm mbi faqet, ndërsa mjekrën poshtë mjekrës ta rruash, është e ndaluar (haram).

Enesi (Allahu qoftë i kënaqur me të) ka thënë: "Në mjekrën dhe flokët e bekuar të të Dërguarit të Allahut (paqja qoftë mbi të) kishte jo më shumë se shtatëmbëdhjetë ose tetëmbëdhjetë fije të bardha."

Një ditë, Ebu Bekri (Allahu qoftë i kënaqur me të) i tha: "O i Dërguari i Allahut, ju kanë dalë thinjat." I Dërguari i Allahut (paqja qoftë mbi të) u përgjigj: **"Më kanë thinjur kaptinat Hûd, Vâkıa, Murselât, Nebe' dhe Tekvîr."**[532]

Amr bin Shuajb ka thënë: **"I Dërguari i Allahut i shkurtonte mjekrën nga gjatësia dhe gjerësia."**

Në një hadith të transmetuar nga Tirmidhiu, i Dërguari i Allahut (paqja qoftë mbi të) ka thënë: **"Ai që nuk i shkurton mustaqet nuk është prej nesh."**[533] Në një tjetër hadith, ai ka thënë: **"Lini mjekrat të rriten dhe shkurtoni mustaqet."**[534]

Ibni Abdulhakîm ka thënë: "Mustaqet duhet të priten mirë dhe mjekra nuk duhet të rruhet. Me 't'i prerë mirë mustaqet', nënkuptohet shkurtimi dhe jo rruajtja e tyre plotësisht."

Imam Neveviu ka thënë: "Më e përshtatshme për prerjen e mustaqeve është që të shkurtohen aq sa të duket buzëza, por të mos priten plotësisht."

Dijetarët e kanë konsideruar të papëlqyeshme (mekruh) që të priten pjesët e sipërme të mustaqeve dhe të lihen skajet e tyre të varen anash.

Ibni Omeri r.a. ka treguar: **"I Dërguari i Allahut u informua për një grup magjistarësh (zjarreadhurues). Pas kësaj, ai tha: 'Ata lënë të gjata mustaqet dhe rruajnë mjekrat. Prandaj, kundërshtojini ata'."**[535]

[532] Tirmidhî, "Tefsîr-ul-Ku'rân", 56; İbni Sa'd, Tabakât, I, 435; Tirmidhî, SHemâil-i sherîf, 74; Suyûtî, Evsaf-un Nebî, 60.
[533] Kastalanî, Mevâhib-i leduniyye, I, 280.
[534] İbni Sa'd, Tabakât, I, 449; Kastalanî, Mevâhib-i leduniyye, 280.
[535] İbni Sa'd, Tabakât, I, 439; Kastalânî, Mevâhib-i leduniyye, 281.

Ebu Umame ka thënë: "O i Dërguar i Allahut! Pasuesit e Librit (hebrenjtë dhe të krishterët) i shkurtojnë mjekrat dhe i lënë të gjata mustaqet." I Dërguari i Allahut tha: "Ju shkurtoni mustaqet dhe lëreni mjekrën të rritet."

Sipas dijetarëve, është sunet që mustaqet të priten shkurt, aq sa të jenë të barabarta me vetullat. Është gjithashtu sunet që mjekra të lihet e lirë deri në një grusht dhe çdo gjë mbi këtë masë të pritet.

Të lësh mjekrën më të shkurtër se një grusht nuk është në përputhje me sunetin. Nëse dikush e lë mjekrën e shkurtër me qëllimin për të pasuar sunetin, kjo bëhet një inovacion (bidat) dhe është e ndaluar (haram).

Lënia e mjekrës është një sunet që bën pjesë në sunetet zevaid (veprat që Profeti i ka bërë si zakone personale dhe jo si urdhër fetar). Megjithatë, në raste të veçanta si thirrja për të mirë (emri bi'l-ma'ruf), sigurimi i nevojave jetësore (nafaka) ose për të shmangur trazirat (fitne), është e lejuar dhe madje e domosdoshme që mjekra të rruhet. Këto rrethana përbëjnë justifikim për lënien e sunetit, por shkurtimi i mjekrës me qëllimin për të pasuar sunetin bëhet një inovacion dhe nuk lejohet.

Rrobat që vishte Pejgamberi ynë (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)

"Kushdo që vesh rroba për t'u dukur dhe për të rënë në sy, Allahu do t'i kthejë shpinën atij derisa ta heqë atë rrobë, dhe në Ditën e Gjykimit do ta veshë me rrobën e poshtërimit."
Hadith

Ai vishte gjithçka që ishte e lejuar. Mbulohej me rroba të paqepura në formë ihrami, mbështillej me peshtemal (rrobë që mbulohet beli), dhe vishte këmishë dhe xhybe. Këto ishin të endura nga pambuku, leshi ose qimet. Më së shumti vishte të bardha, ndonjëherë edhe të gjelbra. Ndonjëherë vishte edhe rroba të qepura. Në ditët e xhumasë (të premtes), gjatë festave, kur vinin ambasadorë të huaj ose gjatë luftërave, vishte këmisha dhe xhybe të vlefshme. Ngjyrat e rrobave të tij ishin kryesisht të bardha, por ndonjëherë vishte edhe të gjelbra, të kuqe dhe të zeza. Ai mbulonte krahët deri te kyçet dhe këmbët e bekuara deri në gjysmën e pulpave.

Imam Tirmidhiu (Allahu e mëshiroftë) në librin e tij **"Shemail-i Sherife"** thotë: "Pejgamberi (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) e pëlqente të vishte këmishë (kamis). Mëngët e këmishës së tij arrinin deri te kyçet. Në mëngët dhe jakën e saj nuk kishte kopsa. Këpucët e tij ishin prej lëkure dhe kishin një rrip dhe dy shirita (kıbâl). Njëri skaj i shiritit ishte i ngjitur me rripin, ndërsa tjetri me majën e këpucës dhe kalonte midis dy gishtave."

Në veshjen e rrobave dhe këpucëve duhet të ndiqet zakoni (tradita e shoqërisë). Ndryshimi nga zakoni shkakton famë (shquarje) dhe duhet shmangur fama. Kur hyri në Mekë, mbi kokën e tij kishte një shall të zi të mbështjellë (sarık). Më së shumti mbështillte një shall të bardhë, ndonjëherë një shall të zi mbi kokë, dhe e linte skajin e tij rreth një pëllëmbë të varur mes dy shpatullave. Shallin nuk e kishte shumë të madh ose shumë të vogël, por rreth tre metra e gjysmë të gjatë. Ndonjëherë e mbështillte shallin pa mbajtur kapelë (takke) poshtë, ndërsa ndonjëherë mbante vetëm një kapelë me fije.

Pejgamberi ynë (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) kishte një rrobë të quajtur **"Hıbere,"** e cila ishte e endur nga pambuku dhe liri, me vija nga një pëlhurë jemenase. Ai e donte shumë këtë rrobë.

Pejgamberi ynë (sallallahu alejhi ve selam) kishte gjithashtu një rrobë të bardhë. Ai ka thënë: **"Vishini rrobat e bardha! Të gjallët tuaj le të veshin rroba të**

bardha, dhe të vdekurit tuaj mbështillini me qefin të bardhë, sepse ato janë më të mirat dhe më të pastrat ndër rrobat tuaja!"[536]

Është vërejtur gjithashtu se Pejgamberi ynë (sallallahu alejhi ve selam) ka veshur edhe rroba të gjelbra. Hazreti Ebu Rimse tregon se e ka parë Pejgamberin me dy copë rrobash të gjelbra, të sipërme dhe të poshtme.[537]

Ai gjithashtu vishte edhe një rrobë të quajtur **"Hulle"** me ngjyrë të kuqe dhe me vija. Bera bin Azib r.a. ka thënë**:"Nuk kam parë askënd më të bukur se i Dërguari i Allahut (sallallahu alejhi ve selam) me atë Hulle me ngjyrë të kuqe, kur flokët e tij arrinin deri te llapa e veshit."**[538]

Pejgamberi kishte një xhybe të kuqe që e vishte për **ditën e xhumasë (të premten) dhe festat**. Ai kishte gjithashtu një xhybe të punuar në **Jemen**, me mëngë të ngushta, të cilën e përdorte gjatë **udhëtimeve.**

Gjatë **luftërave**, ai vishte një xhybe të bërë nga një copë e quajtur **Tajlesan**, e cila ishte përdorur edhe nga mbretërit persianë. Kjo xhybe kishte zbukurime prej mëndafshi në jakë, në pjesët e përparme dhe të pasme, si dhe në mëngë. Kjo xhybe mbeti në kujdesin e Aishes (Allahu qoftë i kënaqur me të) deri në vdekjen e saj, e më pas kaloi te Esma bint Ebi Bekr. **Me ujin që mbetej nga larja e kësaj xhybeje, të sëmurët laheshi dhe gjenin shërim.**[539]

Në betejën e **Dûmetu'l-Xhendel**, një xhybe prej mëndafshi, e zbukuruar me fije ari në formë gjethe hurme, ra në pjesën e Pejgamberit si plaçkë lufte. Ai doli me këtë xhybe në minber, pa thënë asgjë, dhe pastaj zbriti. Sahabët e preknin dhe mahniteshin nga bukuria e saj. Pejgamberi (sallallahu alejhi ve selam) i pyeti:**"A po çuditeni me bukurinë e kësaj xhybeje? A ju pëlqeu kaq shumë?"** Ata thanë**:"Nuk kemi parë një rrobë më të bukur se kjo, o i Dërguari i Allahut!"** Pejgamberi tha: **"Pasha Atë që e ka jetën time në dorë, shamitë e Sa'd bin Muadhit në Xhenet janë më të bukura dhe më të çmuara se kjo rrobë që po shihni!"**

Pejgamberi ynë (sallallahu alejhi ve selam) ka thënë: **"Kushdo që vesh rroba për t'u dukur dhe për të rënë në sy, Allahu do t'i kthejë shpinën atij derisa ta heqë atë rrobë, dhe në Ditën e Gjykimit do ta veshë me rrobën e poshtërimit."**

Dhe përsëri, Pejgamberi (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) ka thënë:"Kush vesh rroba për t'u dukur dhe për t'u shfaqur, Allahu do ta veshë atë me të njëjtat (rroba poshtërimi) në Ditën e Kiametit dhe pastaj do ta ndezë me zjarr."

Sehl bin Sa'd (Allahu qoftë i kënaqur me të) tregon: Një grua i solli të Dërguarit të Allahut (sallallahu alejhi ve selam) një **burde** (një lloj mbulese apo pelerine)[540] të cilën e kishte endur me duart e saj dhe i tha: **"O i Dërguari i Allahut! Këtë e bëra me duart e mia dhe po ta sjell si dhuratë."** I Dërguari i Allahut (sallallahu alejhi ve selam) e pranoi dhuratën dhe e veshi. Një burrë, duke e parë, e preku dhe tha: **"O i Dërguari i Allahut! Kjo mbulesë është e mrekullueshme. A mund të ma jepni mua?"** Pejgamberi tha: **"Po!"** Pas ligjëratës në xhami, u kthye në shtëpi, e përgatiti burden dhe ia dërgoi atij njeriu.

[536] İbni Sa'd, Tabakât, I, 449.
[537] Tirmidhî, "Edeb", 48; İbni Sa'd, Tabakât, I, 450; Tirmidhî, SHemâil-i sherîf, 97; Ebû Nu-aym, Hilyet-ul-evliyâ, IX, 40.
[538] İbni Sa'd, Tabakât, I, 450.
[539] Kastalanî, Mevâhib-i leduniyye, I, 327.
[540] **Burde:** Është një lloj materiali nga Jemeni, me vija ose shirita, i ngjashëm me një lloj rrobe që vishen për të mbuluar trupin, siç është ihrami. Po ashtu, edhe abaja dhe hirka quhen burde.

"Ndjej erën e mëshirës që vjen nga ana e Jemenit."
Hadith

Njerëzit e qortuan atë burrë duke i thënë: **"Nuk bëre mirë që kërkove diçka që Pejgamberi kishte nevojë për të! E di që ai nuk refuzon kurrë një kërkesë."** Ai u përgjigj: **"Për Zotin, nuk e kërkova për ta veshur. E kërkova që të bëhet qefini im kur të vdes."** Dhe vërtet, kur ai ndërroi jetë, burdeja u përdor si qefini i tij.[541]

Rrobat prej leshi të zi të Pejgamberit (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) Aishe (Allahu qoftë i kënaqur me të) thotë: **"Për të Dërguarin e Allahut u bë një rrobë prej leshi të zi. Ai e veshi, por kur ndjeu aromën e leshit të papërpunuar, e hoqi menjëherë. Sepse ai pëlqente vetëm aromat e këndshme."**

Pejgamberi (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) lejonte që pjesa e poshtme e rrobave (kaftanit) të arrinte deri në mes të këmbës ose pak më poshtë, deri te thembrat. Ai ndalonte zgjatjen e tyre aq sa të fërkoheshin me tokën, duke thënë: **"Ata që zvarrisin rrobat në tokë për t'u dukur më të mëdhenj, Allahu nuk do t'i shikojë me mëshirë në Ditën e Gjykimit."**

Një ditë, Pejgamberi i tha Xhabir bin Sulejm-it: **"Zgjate rrobën tënde deri në mes të këmbës. Nëse nuk mundesh, zgjate deri te thembrat, por mos e lejo të tërhiqet në tokë, sepse kjo është shenjë e krenarisë dhe arrogancës. Allahu nuk e pëlqen mendjemadhësinë."**[542] Për këtë arsye, Abdullah bin Umeri (Allahu qoftë i kënaqur me të) e mbante rrobën deri në mes të këmbës.

Pejgamberi kishte një këmishë të thjeshtë, të endur nga fije pambuku. Aishe (Allahu qoftë i kënaqur me të) tregon: Një ditë, Hazreti Ebu Xhehm i dhuroi Pejgamberit një sexhade me zbukurime. Ndërsa po falte namazin mbi të, Pejgamberi u shpërqendrua nga modelet. Pas namazit tha: **"Çojeni këtë sexhade te Ebu Xhehm-i dhe më sillni një tjetër që është e thjeshtë, pa zbukurime, sepse kjo më shpërqendroi në namaz."**

Për shkak të dheut të lagësht të Medinës, kjo sexhade u shtrua në fundin e varrit të Pejgamberit (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) pas vdekjes së tij.

Hirka-i Sherifi që i Dërguan Hazreti Veysel Karaniut

Uveis bin Âmir Karani (Allahu qoftë i kënaqur me të) ishte një nga të mëdhenjtë e tabiinëve (brezi i dytë pas sahabëve).

Ai ishte nga fshati Karn në Jemen. Pasi pranoi Islamin, tërë jetën e kaloi me dashurinë e zjarrtë për të Dërguarin e Allahut (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) dhe asnjë çast nuk e harroi Zotin e tij. Ai arriti një gradë të lartë në adhurim, saqë çdo fjalë, çdo vepër dhe çdo sjellje e tij u bë mësim dhe këshillë për njerëzit. Nuk lëndoi askënd dhe nuk u lëndua nga askush. Cilësitë e tij më të veçanta ishin: Dashuria e pakufishme për të Dërguarin e Allahut. Përkushtimi i madh në adhurim. Respekti dhe shërbimi i tij ndaj nënës. Ai i shërbente nënës së tij me devotshmëri dhe kërkonte gjithmonë bekimin e saj. Dashuria e tij e madhe për të Dërguarin e Allahut e bëri që Pejgamberi (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) ta përmendte dhe ta lëvdonte atë.

I Dërguari i Allahut (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) shpesh e kthente fytyrën nga drejtimi i Jemenit dhe thoshte: **"Ndjej erën e mëshirës që vjen**

[541] İbni Mâce, "Libâs", 1; Ahmed bin Hanbel, Musned, V, 333; İbni Sa'd, Tabakât, I, 454; Taberânî, eMu'cemu'l Kebîr, VI, 169; Beyhekî, Sunen, II, 346.
[542] Ebû Dâvûd, "Libâs", 27; Beyhekî, Sunen, II, 325; Kastalanî, Mevâhib-i leduniyye, 321.

nga ana e Jemenit." Ai gjithashtu tha: **"Në Ditën e Gjykimit, Allahu do të krijojë shtatëdhjetë mijë melekë në formën e Uveisit dhe do ta çojë atë bashkë me ta në Arasat (vendgrumbullimi përpara gjykimit). Ai do të hyjë në Xhenet dhe askush, përveç Allahut, nuk do të dijë cili prej tyre është Uveisi i vërtetë."**

Njëherë, i Dërguari i Allahut (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) tha: **"Nga umeti im (pasuesit e mi), është një njeri që do të ndërmjetësojë për aq njerëz sa ka qime dele në fiset Rebî'a dhe Mudar."** Sahabët e pyetën: "Kush është ai, o i Dërguari i Allahut?" Ai u përgjigj: **"Një rob i Allahut."** Ata thanë: "Të gjithë ne jemi robër të Allahut, cili është emri i tij?" I Dërguari i Allahut tha:**"Ai quhet Uveis."** Ata e pyetën: "Nga është ai?" Ai u përgjigj: **"Nga Karni, në Jemen."** Kur sahabët u habitën që ai nuk kishte ardhur ta takonte të Dërguarin e Allahut, ai tha: **"Ai ka dy arsye: E para, është i përkushtuar ndaj nënës së tij të moshuar dhe e dyta, dashuria dhe përkushtimi i tij ndaj fesë së Allahut."** I Dërguari i Allahut (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) tha Omerit r.a. dhe Aliut r.a.: **"Ju do ta takoni atë. Trupi i tij është me qime dhe në anën e majtë të kraharorit dhe në pëllëmbën e dorës ka një njollë të bardhë sa madhësia e një monedhe argjendi. Kur ta takoni, përshëndeteni nga unë dhe kërkoni që të lutet për umetin tim."** Kur i Dërguari i Allahut (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) ishte në prag të vdekjes, sahabët e pyetën: "Kujt t'ia dhurojmë hirkanë tuaj (mantelin e shenjtë)?" Ai tha: **"Jepjani Uveis-it nga Karni."**

Pas vdekjes së të Dërguarit të Allahut (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të), Omeri r.a. dhe Aliu r.a. shkuan në Kufa dhe pyetën për Uveis-in. Njerëzit u thanë: "Po, ne e njohim atë. Ai është një njeri i thjeshtë, madje disa e konsiderojnë si të çmendur. Ai qëndron larg njerëzve dhe jeton një jetë të vetmuar." Ata e gjetën atë, ia dorëzuan Hirka-i Sherif dhe i përcollën selamin e të Dërguarit të Allahut (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të). Omeri (Allahu qoftë i kënaqur me të) tha: **"Po e kërkoj atë, ku ndodhet?"**

Ata u përgjigjën: **"Ai është në luginën Arne, ku kujdeset për devetë tona. Ne i japim atij ushqim në mbrëmje si shpërblim. Flokët dhe mjekra e tij janë të çrregullta, nuk vjen në qytet, nuk shoqërohet me njerëzit dhe nuk ha atë që hanë ata. Nuk shfaq as gëzim dhe as trishtim. Kur njerëzit qeshin, ai qan; kur njerëzit qajnë, ai qesh."** Omeri r.a. tha: **"Po e kërkoj atë."** Ata ia përshkruan vendndodhjen e tij. Omeri r.a. dhe Aliu r.a. shkuan në atë vend dhe e panë Uveisin duke falur namaz. Allahu i Lartësuar kishte caktuar një melek për të ruajtur devetë ndërsa ai ishte në adhurim. Kur përfundoi namazin dhe dha selam, Omeri r.a. u ngrit dhe e përshëndeti. Uveis ia ktheu selamin. Omeri r.a. e pyeti**: "Cili është emri yt?"** Ai u përgjigj: **"Abdullah, d.m.th. robi i Allahut."** Omeri r.a. tha: **"Të gjithë jemi robër të Allahut; cili është emri yt i vërtetë?"** Ai tha: **"Uveis."** Omeri r.a. tha: **"Më trego dorën e djathtë."**

Kur Uveisi r.a. ia tregoi dorën. Omeri r.a. i tha: **"I Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) të ka dërguar selam. Ai na porositi që të të sjellim këtë Hirka-i Sherif (mantelin e shenjtë) dhe tha: 'Le ta marrë dhe ta veshë atë, dhe le të lutet për umetin tim.'"**

Uveis, me përulësi dhe modesti, tha: **"O Omer! Unë jam një rob i dobët, i pafuqishëm dhe mëkatar. Ji i kujdesshëm, mos ndoshta kjo porosi i përket dikujt tjetër?"** Omeri u përgjigj: **"Jo, o Uveis. Ti je ai që po kërkojmë. I Dërguari i Allahut na përshkroi në detaje pamjen dhe cilësitë e tua."** Atëherë Uveisi e mori me respekt **Hirka-i Sherif**-in, e puthi, e nuhati dhe e vendosi në fytyrë e në sy. Ai qau shumë dhe më pas tha: **"Prisni këtu,"** – dhe u largua nga ata.

Manteli i bekuar që i Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) i dhuroi Hazreti Veysel Karaniut (Allahu e mëshiroftë) ekspozohet për vizitë gjatë muajit të shenjtë të Ramazanit në Xhaminë Hırka-i SHerif, në Fatih të Stambollit.

Pak më tej, ai ra në sexhde. Duke qarë me lot, iu lut Allahut të Lartësuar dhe bëri dua për faljen e umetit të Muhamedit. **"O Zot! I Dashuri i Yt, i Dërguari ynë, ndonëse unë jam një rob i varfër dhe i pafuqishëm, më ka dërguar, përmes Omerit r.a. dhe Aliut r.a., këtë Mantel të Bekuar. Ai më ka porositur që të bëj dua për faljen e umetit të tij. O Zot! Për hir të këtij Manteli të Bekuar dhe për hir të të Dashurit Tonë, të Dërguarit tënd, fale tërë umetin e Muhamedit... Fali, o Allah, fali... O Allahu im...,"** – u lut ai me lot e me përulje. Kur iu bë e ditur se shumë muslimanë mëkatarë u falën për shkak të kësaj lutjeje,

"O Zot! I Dashuri i Yt, i Dërguari ynë, ndonëse unë jam një rob i varfër dhe i pafuqishëm, më ka dërguar, përmes Omerit r.a. dhe Aliut r.a., këtë Mantel të Bekuar. Ai më ka porositur që të bëj dua për faljen e umetit të tij. O Zot! Për hir të këtij Manteli të Bekuar dhe për hir të të Dashurit Tonë, të Dërguarit tënd, fale tërë umetin e Muhamedit... Fali, o Allah, fali... O Allahu im...,"
UveisKarani r.a.

Veysel Karaniu, me respekt të madh, e veshi **"Hırka-i Sherîf".**

Ky Mantel i Bekuar, që iu dhurua Veysel Karaniut, arriti deri te bejlerët e Irisanit në afërsi të Vanit dhe në vitin 1618 iu dhurua Sulltan Osmanit të Dytë nga Perandoria Osmane. Më vonë, Sulltan Abdylmexhidi ndërtoi në Fatih të Stambollit Xhaminë "Hırka-i Sherîf" për ta ruajtur këtë mantel të çmuar.

Ky Mantel i Bekuar, që ende mban aromën e trëndafilit nga trupi i bekuar i të Dërguarit të Allahut (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) dhe ka një ngjyrë kremoze si mjalti, çdo vit gjatë muajit të shenjtë të Ramazanit, ekspozohet në një vitrinë të veçantë për vizitorët.

Hirka-i Sherifi që i Dhuroi Kab bin Zuheirit

Ka'b bin Zuheir ishte bir i një familje poetësh. Fillimisht, ai shkruante poezi kundër Profetit dhe Islamit. Kur kjo u bë e njohur, Profeti urdhëroi që ai të vritej kudo që të gjendej. Vëllai i tij, Buxheir, ishte bërë musliman më parë dhe i dërgoi një letër duke i thënë se nëse ai do të pranonte Islamin, Profeti (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) do ta falte. Pas leximit të letrës, Ka'bi r.a. filloi të mendojë thellë për paçavurat e idhujtarisë dhe lavdinë e Islamit, si dhe madhështinë e Profetit alejhi selam.

Në fund, ai vendosi të bëhej musliman dhe mori udhën për në Medinë. Ai shkroi një poezi të gjatë që lavdëronte Profetin (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) dhe e informonte atë se ai kishte penduar dhe kishte pranuar Islamin. Kur mbërriti në Medinë, ai shkoi te Xhuheyni dhe i cili e solli në praninë e Profetit alejhi selam.

Kur Profeti (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) ishte duke biseduar me shokët e tij Xhuhejni erdhi dhe i tha: "O Resulullah, Ka'b bin Zuheir është penduar dhe ka ardhur të pranoi Islamin. Nëse e sjell te ju, do ta pranoni që dhe ai të bëhet musliman?" Profeti tha: **"Po".**

Atëherë Kabi u afrua dhe tha: "Unë dëshmoj se nuk ka të adhuruar tjetër përveç Allahut dhe se Muhamedi është robit dhe i Dërguari i Tij." Profeti (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) e pyeti: **"Kush je ti?"** Ka'b u përgjigj: "Unë jam Ka'b bin Zuheir, o Resulullah." Kur e dëgjoi këtë një nga Ensarët u ngrit dhe tha: "O Resulullah, na lejoni që ta vrasim këtë njeri, që ka kënduar kundër jush." Por Profeti tha: **"Lëre atë. Ai ka ardhur me pendim dhe është kthyer te Allahu."**

Më pas Profeti (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) i dha Ka'b bin Zuheir një ndihmë të madhe, duke i dhuruar atij një nga hirkat e tij, të njohura si "Hirka-i saâdet". Ky gjest ishte një shenjë e faljes dhe mirësisë së Profetit (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) ndaj atij që kishte qenë kundërshtar i Islamit, por që tani ishte penduar dhe kishte ardhur me sinqeritet.

Pas kësaj, Ka'b bin Zuheir radijallahu anh, shprehu se ishte bërë musliman dhe recitoi kasidën e tij të njohur që lavdëronte Profetin e Dashur (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) dhe madhështinë dhe vlerën e shokëve të tij. Kasida e tij fillonte me fjalët: "Bânet su'âd / I dashuri iku", dhe përmbante vargje të njohura si:

Çdo njeri do të bartet një ditë në arkivol...
Erdha duke kërkuar falje, o Resulullah, në praninë tënde të lartë...
Falja e Tij është gjëja që më shumë pritet...
Në praninë e Tij, kërkesa për falje pranohet...
Më jep mëshirë, o Resulullah...
Më fal, o Resulullah...
Pa dyshim, Resulullahu është shpata e fuqishme e Allahut,
Një shpatë që shkatërron të këqijat...
Ai është drita që shpërndan udhëzimin dhe tregon rrugën e drejtë...

Pasi e dëgjoi këtë i Dërguari i Allahut e pëlqeu shumë dhe u gëzua. Më pas Kabi tha:"

Një dritë është Ai, që botën e ndriçon,
Nën hijen e Arshit të Zotit, Muhamedi qëndron.

Me dritën e tij udhën na tregon,
Me forcën hyjnore të drejtën mbrojteron.

Sa i përket këtij vargu, prijësi i dy botëve, krenaria e gjithësisë, Muhammedi Mustafai (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të), hoqi nga supet e tij të bekuara **"Hirka-i Saadet"** (Mantelin e Lumturisë) dhe e vendosi mbi supet e Ka'b bin Zuheirit.[543]

"Dëshmoj se nuk ka zot tjetër që meriton të adhurohet përveç Allahut, dhe Muhamedi (paqja qoftë mbi të) është robi dhe i Dërguari i Tij."
Ka'b bin Zubejr

Gjatë kalifatit të tij, Muaviu i dërgoi lajm Ka'b bin Zuheirit duke i thënë: "Na e shit hirkan e të Dërguarit të Allahut!" dhe i dërgoi dhjetë mijë dirhemë. Por Ka'b bin Zuheir iu përgjigj duke i thënë: "Nuk mund ta lë askënd tjetër që ta veshë mantelin e të Dërguarit para meje!" Dhe kështu, ai e refuzoi kërkesën e Muaviut. Mirëpo kur Ka'b bin Zuheiri ndërroi jetë, Muaviu e bleu këtë mantel nga bijtë e tij për njëzet mijë dirhemë. Ky mantel i bekuar, që Profeti (paqja qoftë mbi të) ia kishte dhuruar Ka'b bin Zuheirit, u trashëgua nga njëri kalif te tjetri.

Pas rënies së dinastisë Emevite, kalifi i parë i Abasitëve, Ebu'l-Abbas Seffah bin Abdullahu, e bleu atë për treqind dinarë. Ky mantel i shenjtë vishej nga kalifët gjatë festave fetare. Kur Abasitët u vendosën në Egjipt, e morën mantelin me vete. Dhe kur Javuz Sulltan Selimi çliroi Egjiptin dhe mori titullin e kalifit, ai e solli këtë mantel të bekuar në Stamboll, së bashku me **"Amanetet e Shenjta"**.

Sot, ky mantel i shenjtë ruhet dhe mund të vizitohet nga të gjithë në **"Dhomën e Hirka-i Saadet"** në **Pallatin Topkapë** në Stamboll.

Ky mantel i bekuar është 124 centimetra i gjatë, me mëngë të gjera dhe i bërë nga një pëlhurë e zezë prej leshi. Brenda, manteli është i veshur me një pëlhurë leshi me ngjyrë kremi. I mbështjellë në disa shtresa, manteli ruhet brenda një arkë të artë me kapak që hapet nga lart, e cila është punuar me urdhër të Sulltan Muratit III. Kjo arkë e Hirka-i Saadet është një vepër arti e jashtëzakonshme dhe është zbukuruar gjithashtu me gurë smeraldi. Në sipërfaqen e arkës është e shkruar:

Lâ ilâhe illallah ve mâ erselnâke illâ rahmeten lil âlemîn. Lâ ilâhe illallah el-Melik-ul Hakk-ul Mubîn, Muhammedun Resûlullah, es-Sâdık-ul Va'du'l Emîn.

(Që do të thotë: *"Nuk ka zot tjetër përveç Allahut, dhe Ne të kemi dërguar vetëm si mëshirë për botët. Nuk ka zot tjetër përveç Allahut, Sunduesi i Vërtetë dhe i Qartë, Muhammedi është i Dërguari i Allahut, i sinqerti dhe i besueshmi.")*

Shtrati i të Dërguarit të Allahut (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)

Shtrati ku i Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) flinte, ishte i mbuluar me lëkurë, ndërsa brenda ishte i mbushur me fibra hurme. Edhe ai vetë, edhe bashkëshortja e tij, flinin mbi të. Edhe jastëku që i vendoste nën kokë ishte i mbuluar me lëkurë dhe ishte i mbushur me fibra hurme. I Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) nuk i jepte rëndësi gjërave të kësaj bote.

Abdullah ibn Mes'udi tregon: **"Prijësi i gjithësisë** kishte fjetur mbi një hasër dhe ajo kishte lënë gjurmë në anën e tij të bekuar. Kur u zgjua, fillova t'ia fërkoja anën e tij të bekuar dhe i thashë: 'Babai dhe nëna ime qofshin flijim për ty, o i Dërguari i Allahut! Sikur të na kishe lajmëruar, do të të vendosnim diçka mbi këtë hasër që të mos të lërë gjurmë!' Pastaj i thashë: 'O i Dërguari i Allahut! A të bëjmë një shtrat më të butë për ty?'

[543] İbni Hishâm, Sîre, II, 514; Hâkim, Mustedrek, III, 673; Beyhekî, Sunen, I, 381; Su-heylî, Ravd-ul-unf, IV, 33; İbni Kesîr, Sîre, III, 708.

I Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) u përgjigj: **'Lidhjet e mia me këtë botë janë si ai që qëndron nën hijen e një peme, pushon pak dhe më pas largohet duke e lënë atë pas.'"**

Aishja (Allahu qoftë i kënaqur me të) tregon: "Një grua nga fisi Ensar erdhi tek unë. Kur pa shtratin e të Dërguarit të Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të), shkoi dhe i dërgoi një dyshek të mbushur me lesh.

Kur i Dërguari i Allahut erdhi, më pyeti: **'Çfarë është kjo?'** Unë i thashë: 'O i Dërguari i Allahut! Një grua nga Ensarët erdhi dhe, pasi pa shtratin tënd, e solli këtë dyshek për ty.' I Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) tha: **'Ktheje menjëherë tek ajo!'** Por unë nuk e ktheva, sepse më pëlqeu ta kisha në shtëpi. Ai e përsëriti këtë urdhër tri herë. Në fund, tha: **'Pasha Allahun, o Aishe! Sikur të doja, Allahu do të bënte që malet e arit dhe të argjendit të më vinin pranë!'"** Edhe jastëku i të Dërguarit të Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) përbëhej nga dy copë leshi të thurur.

Një natë, kur ai erdhi tek unë, unë ia palosa këtë copë duke e bërë më të trashë dhe ai fjeti mbi të. Kur u zgjua, më pyeti: **'O Aishe! Pse shtrati im nuk ishte si zakonisht këtë natë?'** Aishja (Allahu qoftë i kënaqur me të) tregon: Kur i thashë: "E palosa dhe e bëra më të rehatshme për ty," i Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) tha: **"Ktheje atë siç ishte më parë!"**[544]

Ajo vazhdon të tregojë: "Për kurejshitët, në Mekë, nuk kishte gjë më të dashur sesa të flinin mbi një shtrat (serir). Kur i Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) erdhi në Medinë dhe qëndroi në shtëpinë e Ebu Ejjubit (Allahu qoftë i kënaqur me të), ai e pyeti: **'O Ebu Ejjub, a nuk keni një shtrat?'** Ebu Ejjubi u përgjigj: 'Jo, për Allahun, nuk kemi!'

Kur **Sa'd bin Zurare** (Allahu qoftë i kënaqur me të), icili ishte një nga ensarët, e mësoi këtë, i dërgoi të Dërguarit të Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të), një shtrat të bërë me shtylla prej druri dhe të mbuluar me një hasër të endur nga fijet sikur fijet e lirit. I Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) e përdori këtë shtrat derisa u transferua në shtëpinë e tij dhe e përdori atë deri në vdekjen e tij.

Kur i Dërguari i Allahut ndërroi jetë dhe u la në banjë (ju bë ghusl) dhe u mbështoll me qefin, u vendos mbi këtë shtrat dhe namazi i xhenazes ju fal po mbi të.

Njerëzit e kërkonin këtë shtrat nga ne për të mbajtur të vdekurit e tyre dhe e përdornin atë për bekim. Edhe xhenazet e Ebu Bekrit dhe Omerit (Allahu qoftë i kënaqur me ta) u mbajtën mbi këtë shtrat."

Aishja (Allahu qoftë i kënaqur me të) tregon gjithashtu: "I Dërguari i Allahut kishte një hasër. Natën ai falej mbi të, ndërsa gjatë ditës e shtronte dhe ulej me njerëzit mbi të."[545]

Unazat e Pejgamberit (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)

Pejgamberi ynë (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) ka bërë të ditur se burrave u lejohet të mbajnë vetëm unazë prej argjendi, ndërsa unazat prej ari, hekuri dhe tunxhi janë të ndaluara (haram). Ai vetë, deri në vdekjen e tij, ka përdorur vetëm unazë prej argjendi.

[544] İbni Sa'd, Tabakât, I, 465.
[545] İbni Sa'd, Tabakât, I, 468.

I Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) e mbante unazën në dorën e tij të djathtë, por është parë që ndonjëherë e ka mbajtur edhe në dorën e majtë. Është e lejuar ta mbash unazën në cilëndo dorë. Ajo zakonisht vendoset në gishtin e vogël ose në gishtin ngjitur me të.

Është e pëlqyeshme (mustehab) që njerëzit të mbajnë unazë gjatë festave. Është e ndaluar (haram) të mbahet unazë për mburrje apo shfaqje.

Ndër dhuratat që mbreti i Abisinisë (Habeshistanit), Eshame, i dërgoi Pejgamberit (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të), ishte edhe një unazë me një gur Habeshi, e cila kishte një kornizë ari. Pejgamberi ynë thirri mbesën e tij, Umamen (vajzën e të bijës, Zejnebës), dhe i tha: **"Oj bijë! Mbaje këtë unazë!"**[546]

Një ditë, Nu'man bin Beshiri (Allahu qoftë i kënaqur me të) erdhi tek i Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) me një unazë ari në gisht. Pejgamberi i tha: **"Pse po e përdor stolinë e Xhenetit para se të hysh në të?"**

Pastaj Nu'mani filloi të mbante një unazë hekuri. Kur e pa këtë, Pejgamberi (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) i tha: **"Pse po mban diçka nga sendet e Xhehenemit?"** Ai e hoqi edhe këtë unazë dhe më pas filloi të mbante një unazë prej tunxhi (bronzi). Pejgamberi i tha: **"Pse ndiej aromën e idhujve te ti?"** Atëherë Nu'mani pyeti:"Çfarë lloj unaze duhet të mbaj, o i Dërguari i Allahut?" Pejgamberi (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) i tha: **"Mund të mbash një unazë argjendi. Pesha e saj të mos e kalojë një miskal** (4.8 gram) **dhe mbaje në dorën e djathtë!"**

Amr bin Shuajb thotë: "I Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) i largonte unazat prej ari dhe hekuri, por nuk i ndalonte unazat prej argjendi."

Kur Pejgamberi (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) dëshironte t'u dërgonte letra mbretit të Persisë, perandorit romak dhe mbretit të Abisinisë, i thanë: "O i Dërguari i Allahut! Ata nuk e lexojnë një letër nëse nuk është e vulosur." Për këtë arsye, Pejgamberi (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) bëri një unazë prej argjendi, në të cilën ishte gdhendur në tre rreshta: **"Muhammedun Resulullah"** (Muhamedi është i Dërguari i Allahut).

Shkrimi në unazën vulë ishte i ndarë në tre rreshta, nga lart-poshtë:

"Allah" në një rresht,

"Resul" në një rresht,

"Muhammed" në një rresht.

Unaza prej argjendi e të Dërguarit të Allahut (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) kishte një **gur Habeshi** (oniks i zi), por sipas disa transmetimeve, edhe pjesa e sipërme (vula) ishte prej argjendi.[547]

Njëherë, **Amr bin Sa'îd** erdhi tek Pejgamberi (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të). I Dërguari e vuri re unazën në dorën e tij dhe e pyeti: **"Çfarë është kjo unazë në dorën tënde?"** Amr bin Sa'îd (Allahu qoftë i kënaqur me të) u përgjigj: **"O i Dërguari i Allahut! Kjo është një unazë që e bëra vetë."** Pejgamberi (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) e pyeti: **"Çfarë është e gdhendur në të?"** Ai u përgjigj: **"Muhammedun Resulullah" (Muhamedi është i Dërguari i Allahut).**

[546] Ebû Dâvûd, "Hatim", 8; İbni Mâce, "Libâs", 40; Ahmed bin Hanbel, Musned, VI, 119; Beyhekî, Sunen, II, 407; Tirmidhî, SHemâil-i sherîf, 121.

[547] İbni Sa'd, Tabakât, I, 471, 473; Tirmidhî, SHemâil-i sherîf, 123; Suyûtî, Evsaf-un Nebî, 74

Atëherë, Pejgamberi e mori unazën dhe e përdori si **vulën** e tij zyrtare, ndërsa të tjerët i ndaloi të gdhendnin në unazat e tyre fjalët **"Muhammedun Resulullah."**[548] I Dërguari i Allahut ndërroi jetë duke mbajtur këtë unazë në dorë. Ai e kthente pjesën e gdhendur (kashı) nga **brenda pëllëmbës** dhe kur hynte në **tualet**, e hiqte unazën nga gishti.

Pas vdekjes së Pejgamberit, unaza kaloi: Tek **Ebu Bekri** (Allahu qoftë i kënaqur me të), Pastaj tek **Omeri** (Allahu qoftë i kënaqur me të), më pas tek **Osmani** (Allahu qoftë i kënaqur me të). Një ditë, kur **Osmani** ishte pranë pusit **Erîs**, unaza i ra brenda. Pavarësisht se e thanë pusin dhe kërkuan për **tre ditë**, nuk mundën ta gjenin më.

Shkrimet në unazat e Halifëve të drejtë

- **Ebu Bekri**: **"Ni'mel kâdir Allah"** (Sa i madh është fuqia e Allahut).
- **Omeri: "Kefâ bil-mevt vâ'ızan yâ Omer"** (Për kështillë mjafton vdekja, o Omer).
- **Osmani**: **"Le-nasbirenne"** (Patjetër do të durojmë).
- **Aliu**: **"El-mulku lillah"** (Sundimi i përket Allahut).
- **Haseni**: **"El-izzetu lillah"** (Madhështia i takon Allahut).
- **Muaviu**: **"Rabbigfir-lî"** (Zoti im, më fal).

Në unazën e Ibni Ebî Lejlâ ishte e gdhendur: **"Ed-dunyâ garûrun"** (Dunaja është mashtruese dhe e rreme).

Në unazën e Imam-i Adham Ebu Hanife ishte e shkruar: **"Kul-il-hayr ve illâ feskut"** (Foli të mirën ose hesht!).

Në unazën e Imam Ebu Jusuf ishte e gdhendur: **"Men amile bi-re'yihî nedime"** (Kush vepron sipas mendimit të tij, pendohet).

Në unazën e Imam Muhamed Shejbani shkruhej: **"Men sabere zafire"** (Ai që duron, fiton).

Në unazën e **Imam Shafiut** ishte e gdhendur: **"El-Bereketu fil kanâ'a"** (Bekimi është në kënaqësinë me atë që ke).

Të gjiyhë ata i përdornin unazat e tyre si vulë.

Gjurmët e këmbëve të të Dërguarit të Allahut (Naksh-ı Kadem-i Sherîf)

Naksh-ı Kadem-i Sherîf janë gjurmët e shenjta të këmbëve të të dashurit tonë, Pejgamberit Muhamed (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të). Një nga mrekullitë e tij ishte se, kur shkelte mbi materiale të buta si p.sh. rërë apo tokë, nuk linte gjurmë, por kur shkelte mbi gurë ose sipërfaqe të forta, aty mbeteshin gjurmët e tij të shenjta.

Disa nga gurët dhe mermerët ku kanë mbetur gjurmët e bekuara të këmbëve të tij janë ruajtur për shekuj me radhë si kujtim i çmuar. Këto gjurmë janë trashëguar brez pas brezi dhe janë vlerësuar si burim bekimi.

Në veçanti, sundimtarët myslimanë dhe sulltanët i kanë mbajtur këto vlera të shenjta në vende të posaçme për t'i ruajtur dhe për t'i bërë të vizitueshme për njerëzit.

Gjurmët më të njohura të Naksh-ı Kadem-i Sherîf janë:

[548] İbni Sa'd, Tabakât, I, 474; Bukhârî, "Libas", 50; Nasâî, "DHiynat", 82.

1. Gjurmët e shenjta në tyrben e Fet'hi Hanit, djalit të Firuz Shah Tuglukut në Indi.
2. Dy gjurmë të shenjta në tyrben e Kajtbajit në Kajro.
3. Dy gjurmë të shenjta në Xhaminë Asar-un-Nebi në Kajro.
4. Gjurmët e djathta të këmbës së bekuar në tyrben e Ebu Ejub El-Ensari (Eyup Sultan) në Stamboll. Këto gjurmë u sollën nga pallati në vitin 1734 me urdhrin e Sulltan Mahmudit I.
5. Dy gjurmë të shenjta të ruajtura në një dollap në murin e tyrbes së Sulltan Abdulhamidit I pranë Xhamisë së Re (Yeni Cami) në Stamboll.
6. Dy gjurmë të shenjta të ruajtura në një dollap të posaçëm në tyrben e Sulltan Mustafait III në Laleli, Stamboll.
7. Gjurmët e këmbëve të shenjta të ruajtura në Pavijonin e Relikeve të Shenjta (Mukaddes Emânetler Dâiresi) në Pallatin Topkapi.

"Për t'u mos i ngjasuar hebrenjve, faleni namazin me këpucë (sandale)."
Hadith

Në Pavijonin e Relikeve të Shenjta në Pallatin Topkapi, ruhen gjashtë gjurmë të këmbëve të bekuara, katër prej tyre mbi gur dhe dy mbi tulla. Njëra prej këtyre gjurmëve është ajo që Pejgamberi (paqja qoftë mbi të) la mbi gurin kur u ngjit në Miraxh (Udhëtimi i Natës). Ky gur ruhet në një dollap brenda dhomës së Hirka-i Sherifit (Manteli i Shenjtë). Mbi këtë gur u ndërtua më vonë **Kubbetu's-Sahra** (Kupola e Shkëmbit) në Kudus – Gazza (në Palestinë).

Këto gjurmë të shenjta janë ruajtur në vende të ndryshme gjatë shekujve dhe në fund janë vendosur në vendet aktuale ku mund të vizitohen për bekim dhe nderim.

Kademi Sherif dhe Sulltan Ahmedi I

Sulltan Ahmedi I, i cili u ngjit në fron në moshën trembëdhjetë vjeçare dhe ndërroi jetë në moshën njëzet e tetë vjeçare, ishte një sulltan osman që e donte Islamin dhe të Dërguarin e Allahut me gjithë zemër.

Sulltani Ahmedi I, i cili shkruante poezi me pseudonimet **Bahtî** dhe **Ahmedî**, urdhëroi të bëhej një stoli në formën e **Naksh-i Kadem-i Sherif** (gjurma e bekuar e këmbës së Profetit), të zbukuruar me gurë të çmuar. Në qendër të saj, mbi një sfond të kaltër me minë, u shkruan me ar këto vargje të tij:

Çfarë do të ndodhte sikur mbi krye, si një kurorë, ta mbaja përherë,
Atë shenjë të pastër të këmbës së atij, Zotërisë së të gjithë të Dërguarve!
Ai që ka këtë gjurmë, është trëndafili i kopshtit të profecisë,
O Ahmed, mos u ndal, fërko fytyrën tënde në atë gjurmë të atij Trëndafili!

Sulltan Ahmedi I (Bahtî)

Sulltan Ahmedi I, në ditët e xhumasë, festave të Bajramit dhe netëve të tjera të shenjta, e vendoste këtë stoli (sorguç) mbi krye. Mehmed Munib Efendiu nga Ajntabi ka shkruar një vepër të titulluar "**Âsâr-ul-Hikem fî Naksh-il Kadem",** ku përshkruan sesi u zbulua dhe u vendos në tyrben e Sulltan Abdulhamidit I gjurma e bekuar e këmbës së Profetit (Naksh-i Kadem-i Sherif).

Sulltan Ahmedi I e shkroi këtë poezi me dorën e tij dhe ia dërgoi shehut të tij, Aziz Mahmud Hudai Efendiut.

Përveç kësaj, ai e bëri të vizatohej mbi një dërrasë dhe e vari përpara fronit të tij mbretëror. Kjo pllakë, në të cilën është e shkruar kjo poezi, vazhdon të qëndrojë e varur edhe sot në Xhaminë e Sulltan Ahmedit.

Na'lın-i Sherifet e të Dërguarit të Allahut

Në kohën e të Dërguarit të Allahut (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të), këpucët (*nalın*) që përdoreshin ishin ndryshe nga ato të sotmet. Ato kishin një shollë prej lëkure, ishin të hapura në pjesën e sipërme dhe kishin rripa që i mbanin në këmbë.

I Dërguari i Allahut dhe sahabët e tij (*Eshâb-i Kirâm*) falnin namazin me këpucët që mbanin në rrugë. Megjithatë, këpucët e tyre ishin të pastra dhe dyshemeja e **Xhamisë së Profetit (Mesxhid-i Nebî)** ishte e mbuluar me rërë. Nuk lejohej hyrja me këpucë të ndotura. Në një **hadith të shenjtë**, i Dërguari i Allahut ka thënë: **"Për të mos u ngjasuar hebrenjve, faleni namazin me këpucë (nalın)."**

Besimtarët besonin se edhe vetëm një **vizatim i Na'lın-i Sherif** (këpucët e bekuara të Profetit) ishte burim bereqeti. Për këtë arsye, njerëzit i varnin këto vizatime në shtëpitë dhe vendet e tyre të punës.

Në **Dhomën e Hırka-i Sherif** (dhoma ku ruhen reliket e shenjta në Pallatin Topkapi), krahas **Na'lın-i Sherif**, ndodhen edhe **kopje metalike dhe prej druri** të këtyre këpucëve të bekuara.

Shtatë gjërat që mbante me vete i Dërguari i Allahut

I dashuri ynë, **Pejgamberi Muhamed (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të),** gjatë udhëtimeve dhe në përditshmërinë e tij, nuk ndahej kurrë nga disa sende personale.

Aishja (radijAllahu anha) ka thënë: *"Për betejat, unë i përgatisja të Dërguarit të Allahut vajin e trëndafilit, krehërin, pasqyrën, dy gërshërët, enën e surmës dhe misvakun."*

Ajo gjithashtu ka treguar: *"Si në udhëtim, ashtu edhe në përditshmëri, i Dërguari i Allahut (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) gjithmonë mbante me vete këto shtatë gjëra:"*

''1- Shishja me vaj trëndafili 2- **Krehëri**, 3- **Pasqyra**, 4- **Enë për surmë (bojë për sytë)**, 5- **Misvaku (shkop për pastrimin e dhëmbëve)**, 6- **Dy gërshërë**, 7- **Kockë për ndarjen e flokëve.''**[549]

Shkopi dhe shkopat e të Dërguarit të Allahut

I Dërguari i Allahut **(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të),,** gjatë ditëve të **xhumasë**, kur mbante hutben, mbështetej në **shkop** ose një **shkop shëtitës**. Po ashtu, gjatë udhëtimeve, ai mbështetej gjithashtu në shkop.

Pejgamberi (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) thoshte se **mbështetja në shkop** është një pjesë e **etikës së Pejgamberit**, dhe vetë ai mbështetej në të dhe e rekomandonte këtë veprim.

[549] İbni Sa'd, Tabakât, I, 484.

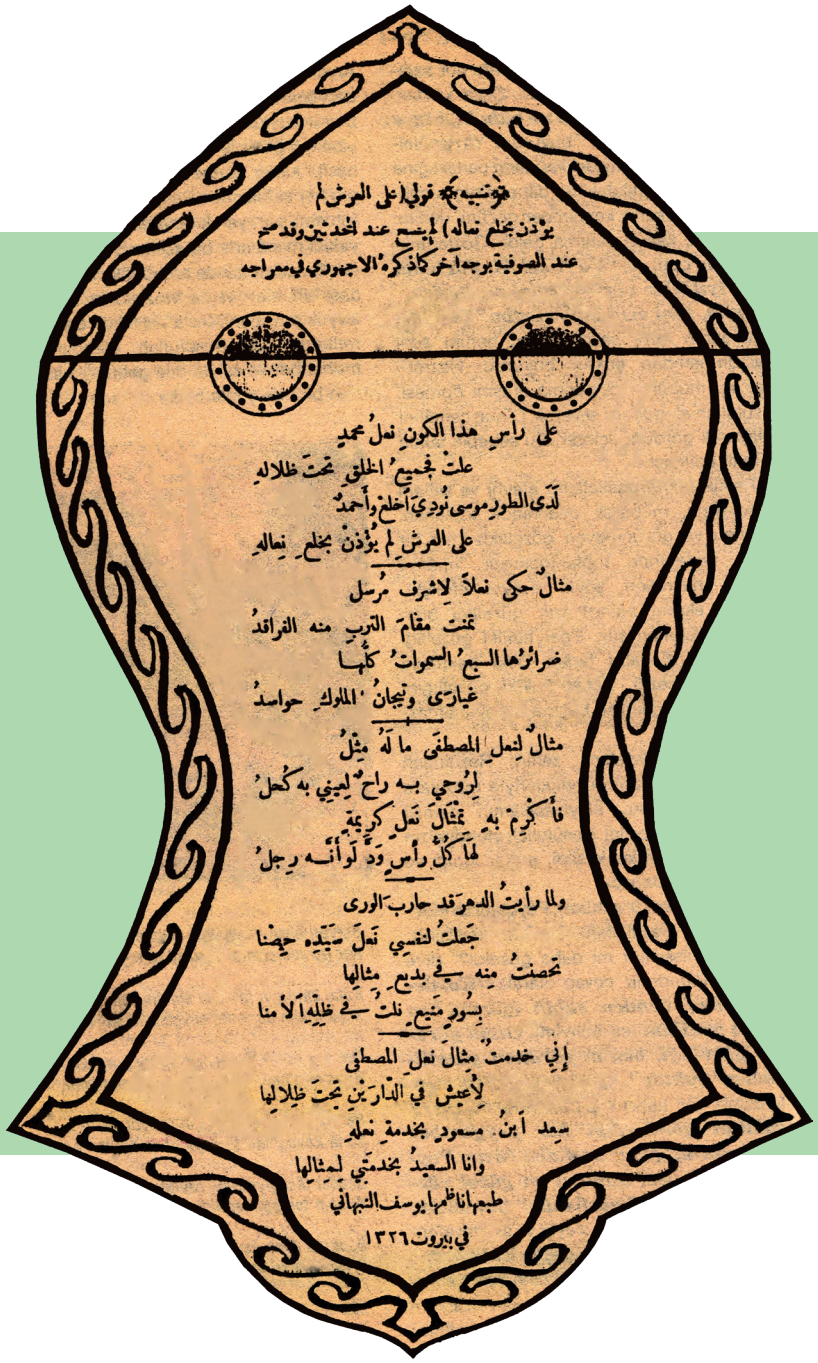

Forma e Na'lın-i Sherif të të Dërguarit të Allahut

"Nuk ka të dytë si Na'lın-i Mustafanë; Ajo sjell dritë për syri dhe paqe për zemrën."
Jusuf Nebhani

Na'lın-i Sherif

Na'lın-i të Dërguarit të Allahut ngrihet drejt qiejve,
Gjithë krijesat marrin strehë nën hijen e Tij.
Kur Musait në Tur i thanë: "Hiqi këpucët!",
Mbi Arsh u dëgjua: "Ti mos i hiq!"
Forma e Na'lın-it është shenja më e ndritur e të Dërguarit,
Yjet ëndërrojnë të jenë pluhur nën këmbët e Tij.
Banorët e shtatë qiejve janë në shërbimin e dëshirës së Tij,
Kurorat e mbretërve i kanë zili këpucët e Tij.
Nuk ka të dytë si Na'lın-i Mustafanë,
Ajo sjell dritë për sytë dhe paqe për zemrën.
Respektoje me nderim të madh formën e këtyre këpucëve,
Sepse çdo kokë dëshiron të bëhet shputë për to.
Kur fatkeqësitë dhe sprovat mbulojnë çdo anë,
Na'lın-i Sherif më bëhet kështjella ime e sigurt.
Brenda kësaj fortesë të fuqishme, unë jam në paqe,
Sa herë që mbështetem te forma e Tij, më mbron.
Zemra ime dëshiron të jetë në shërbim të Na'lın-i Sherif,
Që në të dy botët të jetoj nën hijen e Tij.
Ibn Mesudi u bë i lumtur duke i shërbyer Na'lın-it,
Ndërsa lumturia ime vjen nga përkushtimi ndaj Tij.

Jusuf Nebhani

"Nuk ka djem më të mirë përveç Alisë, dhe nuk ka shpatë më të fuqishme përveç Dhulfikarit!"
Hadith

Gjatë kalifatit të **Muavije bin Ebi Sufjanit**, shkopi i **Pejgamberit** ndodhej pranë **Sa'd-ul Karaz**. Kur Muavija udhëhoqi për të marrë minberin e Pejgamberit dhe për ta çuar në **Sham**, ai kërkoi dhe shkopin. **Xhâbir bin Abdullah** dhe **Ebu Hurejre** e kundërshtuan këtë, duke i thënë: **"O Emiri i Besimtarëve, nuk është e drejtë që minberi dhe shkopi i Pejgamberit (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të), të nxirren nga vendi i tyre!"**. Kështu, **Muavija** kërkoi falje dhe i la pas.

Një herë, **Abdullah bin Uneys** e mori një shkop nga i Dërguari i Allahut **(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të),** dhe u urdhërua ta ruante atë. Kur ai shkoi te njerëzit, ata e pyetën: **"Çfarë është ky shkop?"**, dhe ai u përgjigj: **"Ky është shkopi që më dha Pejgamberi dhe më urdhëroi ta ruaj."** Ata e këshilluan të kthehej dhe ta pyeste Pejgamberin se përse ia dha këtë shkop. Kur ai e pyeti i Dërguari i Allahut **(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të),** tha: **"Ky shkop është një shenjë për ne në Ditën e Kiametit. Ata që mbështeten në të në Xhenet do të jenë shumë pak! Do të mbështetesh ti në të në Xhenet!"**

Abdullah bin Uneys e mbante shkopin gjithmonë me vete dhe madje, kur ai po vdiste, kërkoi që ta varrosnin me të, duke e vendosur atë mes trupit dhe karnissë. Dhe kështu ndodhi.

I Dërguari i Allahut **(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të),** kishte gjithashtu një **shkop të shkurtër**, rreth **68 cm** të gjatë, i njohur si **Mihxhen**, që ishte një shkop me majë të kërrusur. Ai e përdorte atë për të treguar **Haxhër-ul Esvedin** nga larg. Kur ai ngjitej mbi deve, e varte shkopin përpara tij.

Po ashtu, ai kishte një **mıhsarrë**, një shkop të bërë nga **dallë hurmeje**, të njohur si **Urxhun**. Ky shkop e shoqëronte atë kur shkonte në **Baki-ul-Garkad** dhe ai mbështetej në të gjatë rrugës, duke e mbajtur në dorë kur ulur. Ai madje ka mbajtur shkopin në dorë edhe gjatë hutbes.

Gjithashtu, Pejgamberi **(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të),** kishte një **kadib** (shkop prej druri) të njohur si **Memshûk**, i bërë nga dru i malit. Kur **Osman** mbante kadibin në dorë dhe mbante hutben, **Cahcah bin Sa'id** ose **Cahcah bin Kays** e mori atë nga dora e tij dhe e thau, duke e thyer në gju. Populli shpërtheu në protestë, dhe kjo bëri që **Zoti** ta dënonte **Xhahxhah** me sëmundjen e kruarjes, e cila e çoi në vdekje brenda një viti pas martirizimit të **Osmanit**.

Kilitshat e të Dërguarit të Allahut

I Dërguari i Allahut **(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të),** kishte **në total nëntë shpatë.** Njëra prej këtyre shpatave ishte **Me'sur**, që i ishte lënë nga babai i tij dhe ishte me të gjatë **Hixhretit** të Pejgamberit në **Medinë. Abd: ishte shpata që Sa'd bin Ubâde** ia kishte dhuruar Pejgamberit dhe ai e mori me vete në **Betejën e Bedrit**.[550]

Një tjetër shpatë e njohur ishte **Dhulfikâr**. Kjo shpatë kishte qenë e **Munebbih bin Haccac** nga **kurejshët** ose e **As bin Munebbih**, dhe ishte marrë si pasuri nga **Beteja e Bedrit**. I Dërguari i Allahut ia dhuroi shpatën e quajtur **Dhulfikâr Aliut r.a..** Pjesët e shpatës, si **koka e kabzës, rrathët e lidhjes** dhe **zinxhirët,** ishin bërë nga **argjendi.**[551]

[550] İbni Sa'd, Tabakât, I, 484; Tirmidhî, SHemâil-i sherîf, 135; Kastalanî, 245.
[551] İbni Sa'd, Tabakât, I, 484; Kastalanî, Mevâhib-i leduniyye, 245; Suyûtî, Evsaf un Nebî, s, 76.

Pasi vdiq **Pejgamberi (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të), Abbâsi** r.a. iu drejtua **Ebû Bekrit** r.a. dhe kërkoi që **Dhulfikâr** të merrej nga

Aliu r.a.. Por **Ebû Bekir** r.a. tha: **"Unë e kam parë gjithmonë këtë shpatë në duar të Tij. Ndaj nuk është e mundur ta marr këtë shpatë nga duar e Tij!"** Përfundimisht, **Abbâsi r.a.** e la shpatën te **Aliu r.a..**

Mizraqët e të Dërguarit të Allahut

I Dërguari i Allahut **(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të),** kishte tre mizraqë që i ishin mbetur si pasuri nga Beni Kaynuka, një fis hebre që ndodhej në Medinë.

Një nga këto mizraqë kishte emrin **Musvi**, dhe një tjetër **Musna**. Po ashtu, ai kishte një mizraq të madh i njohur si **Bejzâ**, si dhe një mizraq më të vogël, të quajtur **Aneze**.

Një tjetër dërgesë e të Dërguarit të Allahut **(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të),** erdhi nga Eshame, mbretit të Habeshit, që i dërgoi tre mizraqë Aneze dhe një mizraq të quajtur **Harbe**. I Dërguari i Allahut **(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të),** e mbajti një nga këto për vete, një tjetër ia dha Aliut r.a., dhe një të tretin ia dha Omerit r.a..

Bilâl-i Habeshi (radijAllahu anhu), në Ramazan dhe Bajram, e mbante mizraqin e Pejgamberit dhe e çonte atë deri tek vendi i faljes për namazin, duke e mbajtur para tij. I Dërguari i Allahut falte namazin duke u drejtuar drejt mizraqit që Bilali e mbante.

Pas vdekjes së Pejgamberit, Bilâl-i Habeshi, këtë mizraq e mbante gjatë festave dhe e sillte para Ebû Bekrit, duke e vendosur atë në vendin e namazit. Pas Ebû Bekrit, Omeri dhe më pas Osman, ky detyrë u krye nga muezini Sa'd-ul Karaz në të njëjtën mënyrë (Kënaqsia e Allahut qoftë mbi të gjithë shokët e Profetit alejhi selam). Edhe gjatë periudhës së gubernatorëve të Medinës, kjo traditë u ruajt dhe u vazhdua.

Jajët e Pejgamberitb alejhi selam

Pejgamberi ynë i dashur, sallallahu alejhi ve sellem, kishte gjashtë shtiza. Dy prej tyre, **Revhâ, Beyzâ** dhe **Safrâ,** ishin plaçkë nga hebrenjtë e Beni Kajnuka. Safrâ ishte e bërë nga druri Neb[552], ndërsa shtiza Ketûm ishte e thyer gjatë Betejës së Uhudit, dhe u mbajt si kujtim nga Katade bin Numan. Ai gjithashtu kishte dy shtiza të tjera të quajtura **Seded** dhe **Zevrâ**.[553]

Mbrojtësit e Pejgamberit alejhi selam

Pejgamberi ynë kishte tre mburoja. Njëra quhej **Zelûk**, e cila kishte një imazh të kokës së një dhie. Kjo mburojë ishte dhuruar për Pejgamberin**(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të),** por ai nuk e pëlqente imazhin në të. Kur ai dilte në mëngjes, Allahu e fshihte këtë pamje nga mburoja.[554]

Mburojat e Luftës të Pejgamberit alejhi selam

Përveç këtyre, Pejgamberi **(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të),** kishte shtatë pallto mbrojtëse (zhurta): **Zâtu'l-fudûl**: Kjo pallto i ishte dhuruar Pejgamberit nga Sa'd bin Ubâde gjatë Betejës së Bedrit.[555]

[552] İbni Sa'd, Tabakât, I, 489; Kastalanî, Mevâhib-i leduniyye, 246.
[553] Kastalanî, Mevâhib-i leduniyye, 246.
[554] İbni Sa'd, Tabakât, I, 489.
[555] İbni Sa'd, Tabakât, I, 487.

Sağdiyye dhe **Fıdda**: Këto dy pallto mbrojtëse ishin pjesë e plaçkës nga hebrenjtë e Beni Kaynuka. Sağdiyye ishte një pallto e përdorur nga Davudi (alejhis-selam) në luftën kundër Xhalut.

"Flamurin do t'ia jap një burri të tillë që ai e do Allahun dhe të Dërguarin e Tij, dhe Allahu dhe i Dërguari i Tij e duan atë!"
Hadith

Gjatë Betejës së Uhudit, Pejgamberi i veshur me Fudûl dhe Fıdda (pallto të përshkruara më sipër).[556]

Kur Pejgamberi **(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të),** vdiq, palltoja Zâtu'l-fudûl ishte lënë si peng për Ebushshahm, një hebre nga Beni Zafer, në këmbim të tridhjetë **sa'** elbi, që ishte marrë për nevojat e familjes së Pejgamberit.[557]

Palltot e tjera përfshinin: **Zâtu'l-vishah**, **Zâtu'l-havashi**, **Betra** dhe **Hırnık**.[558]

Pejgamberi **(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të),** i veshur me Zâtu'l-fudûl dhe Sağdiyye gjatë Betejës së Hunajn.[559]

Miferët e Pejgamberit

Miğferët e Pejgamberit përfshinin disa të njohura, duke përfshirë: **Muvashshah**: Ky miğfer ishte pjesë e plaçkës nga hebrenjtë e Beni Kainuka.

Zussubuğ, Zussusub ose **Meshbuğ:** Ky miğfer ishte përdorur nga Pejgamberi **(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të),** gjatë Betejës së Uhudit. Gjatë luftës, kilet dhe gurët e hedhur nga idhujtarët thyen miğferin dhe dy shufra të tij i mbetën të ngulitura në faqet e Pejgamberit.

Kur Pejgamberi hynte në Mekke, ai gjithashtu mbante mifer.

Hipën ushtari, ngriti flamurin dhe simbolet,
Ranë mehterët, nakarës dhe daullet.

Bajrakët dhe Sanxhakët e Pejgamberit alejhi selam

Pejgamberi (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të), ynë përdorte dy lloje bajrakësh (flamujsh) në betejat e tij. Râye ishte e zezë, ndërsa Livâ ishte më e vogël dhe e bardhë.

I liruari i Muhamed bin Kasimit, Junus bin Ubejd, tregon: "Muhamed bin Kasimi më dërgoi te Berâ bin Azibi për të pyetur rreth flamurit të të Dërguarit të Allahut (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të). Berâ bin Azibi tha: 'Ishte i zi dhe katërkëndësh, i punuar nga një pëlhurë leshi me vija bardh e zi. Ky flamur ishte një shami leshi e punuar nga Hazret-i Aisheja, e zbukuruar me motive që përshkruanin samarë devash. Flamuri quhej **Ukab**.

Flamuri i Pejgamberit (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) ishte i ruajtur te Hazret-i Aliu. Në betejën e Hajberit, Pejgamberi (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) tha: **"Flamurin do t'ia jap një njeriu që e do Allahun dhe të Dërguarin e Tij, dhe që Allahu dhe i Dërguari i Tij e duan atë!"**[560] Më pas thirri Hazret-i Aliun dhe ia dorëzoi flamurin. Allahu ia mundësoi fitoren e Hajberit Aliut radijallahu anhu.

[556] İbni Sa'd, Tabakât, I, 487; Tirmidhî, SHemâil-i SHerîf, s, 138; Suyûtî, Evsaf-un Nebî, s, 77.
[557] Buhârî, Buyû, 33; Rehn, 5; Ahmed bin Hanbel, Musned, VI, 160; İbni Ebi SHeybe, Musannef, IV, 271; Tirmidhî, SHemâil-i SHerîf, 334; Begâvî, Envâr, I, 299; Kastalânî, Mevâhib-i Ledunniyye, 307.
[558] Kastalanî, Mevâhib-i leduniyye, 246.
[559] İbni Sa'd, Tabakât, I, 487; Tirmidhî, SHemâil-i sherîf, 138.
[560] İbni Sa'd, Tabakât, II, 80; İbni Kesîr, Sîre, III, 354.

Flamuri i Pejgamberit, i quajtur **Livâ-i Hamd**, kishte të shkruar mbi të: "Lâ ilâhe illallah Muhammedun Resûlullah" (Nuk ka zot tjetër përveç Allahut, dhe Muhamedi është i Dërguari i Allahut).

Kur Pejgamberi e dërgoi Hazret-i Sa'd bin Ebi Vakkasin në ekspeditën e Harrarit, i dha atij një flamur të bardhë. Po ashtu, kur e dërgoi Hazret-i Aliun në Jemen, lidhi një shall në majë të një shtize dhe tha: "Livâ është kështu!" Livâ mbahej dhe ngrihej vetëm nga komandanti i ushtrisë.

Në betejën e Ebva (Veddân), flamurin e bardhë të Pejgamberit e mbante Hamza r.a..

Në betejën e Buvât, atë e mbante Sa'd bin Ebi Vakkasi r.a..

Në ndjekjen e Kurz bin Câbir el-Fihrî, flamurin e mbante Aliu r.a..

Në betejën e Zul Usheyre, përsëri flamurin e mbante Hamza r.a..

Gjatë nisjes për në Bedër, Pejgamberi ia dha flamurin e bardhë Mus'ab bin Umejrit, ndërsa Aliu e mbante flamurin e zi Ukab përpara Pejgamberit.[561]

Në betejën e Benî Kajnukâ, flamurin e bardhë e mbante Hazret-i Hamza.

Në betejat e Karkaratul-Kudr, Uhud, Bedrul-Mev'id, flamurin e bardhë e mbante Aliu. Ndërsa në betejën e Hendekut, flamuri i bardhë mbahej nga Zeyd bin Harithi.

Pejgamberi ynë e pushtoi edhe Mekën me flamurin e bardhë.

Në betejën e Tebukut, Pejgamberi (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) ia dha flamurin e madh Ebu Bekirit, ndërsa flamurin e vogël ia besoi Zubejr bin Avamit që ta mbante.

Kuajt e të Dërguarit të Allahut

Kali i tij i parë ishte ai që ai e bleu në Medinë nga një beduin i fisit Benî Fezâre për dhjetë okije[562] argjendi. Beduinët e quanin **Daris**, ndërsa Pejgamberi (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) e quajti **Sekb**. Ai e përdori këtë kalë në Betejën e Uhudit.[563] Sekb kishte një njollë të bardhë në buzë, tre këmbë me njolla dhe një këmbë pa njolla. Ishte shumë i shpejtë, lëvizte si rrjedha e ujit.

Një tjetër kalë i tij ishte **Murtexhiz**, të cilin e bleu nga një beduin i fisit Benî Murre. Ky kalë kishte një hingëllimë të bukur dhe ritmike, si një poezi.[564]

Lizâz ishte një kalë që iu dhurua Pejgamberit (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) nga mbreti i Aleksandrisë, Mukavkasi. Ky kalë ishte shumë i shpejtë.[565]

Zarib ishte një kalë tjetër që iu dhurua Pejgamberit nga Ferve bin Umeyr-ul Cuzami. Ky kalë ishte shumë i fuqishëm dhe i qëndrueshëm.

Lahif (ose Luhajf) ishte një tjetër kalë dhuratë nga Rebî'a bin Ebî Bera'ul Kelbi. Ky kalë kishte një bisht të gjatë që fshinte tokën.

Ja'sub konsiderohej kali më i mirë i Pejgamberit (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të).

[561] Taberânî, Mu'cemu'l Kebîr, I, 105, 120; İbni Kesîr, Sire, II, 388.
[562] Okije, ishte monedha e asaj kohe tek arabet.
[563] İbni Sa'd, Tabakât, I, 489.
[564] İbni Sa'd, Tabakât, I, 490; Kastalanî, Mevâhib-i leduniyye, 247.
[565] İbni Sa'd, Tabakât, I, 490; Kastalanî, Mevâhib-i leduniyye, 247.

"O Allah! Ashtu siç ma ke krijuar fytyrën të bukur, bëje edhe moralin tim të bukur."
Hadith-i Sherif

Muravıh ishte një kalë gare që iu dhurua Pejgamberit (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) nga Ubeid bin Jaser në Tebuk. Ishte shumë i shpejtë, si era.

Mirvâh ishte një kalë tjetër, i dhuruar nga përfaqësuesit e fisit Benî Reha në vitin e dhjetë të hixhretit. Pejgamberit (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) i pëlqeu shumë ky kalë kur e provoi për herë të parë.

Verd ishte një kalë me ngjyrë të kuqërremtë, të cilin ia dhuroi Temîm-i Dârî. Pejgamberi ia dhuroi këtë kalë Omerit, i cili e përdori atë në beteja dhe e çoi nga një betejë në tjetrën për hir të Allahut.

Pejgamberi përdorte tre nga kuajt e tij për gara. Zaribin e kalëronte Sehl bin Sa'd, Lizâzin e kalëronte Ebû Useyd'us-Sa'îdî. Në garë, Lizâzi vinte i pari, Zaribi pas tij dhe Sekbi në vend të tretë.

Gomarët dhe Mushkat e Pejgamberit

I Dërguari i Allahut (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) kishte një gomar dhe një mushkë. Mbreti i Aleksandrisë, Mukavkasi, i kishte dhuruar Pejgamberit tonë një mushkë të bardhë dhe një gomar po ashtu të bardhë. Mushka quhej **Duldul**, ndërsa gomari njihej si **Jafur** ose **Ufejr**.[566]

Mushka e parë e bardhë e parë në Islam ishte **Duldul**. Në Betejën e Hajberit, Pejgamberi (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) hipi mbi këtë mushkë të bardhë, ndërsa në Betejën e Hunajnit hipi mbi një mushkë tjetër të bardhë. Gjatë kësaj beteje, Pejgamberi (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)deshi ta nxit mushkën dhe të sulmonte drejt e mbi Hevazinët, por Hazret-i Abbas mbajti frerët e saj, ndërsa Ebu Sufjan bin Haris mbajti këmbëzat për ta ndaluar që të futej në mesin e armikut. Thuhet se në Betejën e Hajberit, gomarit **Jafur** iu vendos një samari dhe iu lidh një kapistër prej fibrave të palmës, dhe Pejgamberi hipi mbi të.

Kur Pejgamberi u kthye nga Haxhi i Lamtumirës, **Jafur** kishte vdekur. Ndërsa **Duldul**, pas vdekjes së Pejgamberit (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të), kaloi te Aliu r.a.. Pas tij, mbi këtë mushkë hipën Hasani, pastaj Husejni dhe më pas Muhammed bin Hanefije. **Duldul** jetoi deri në kohën e Muaviës.

Devet e të Dërguarit të Allahut

Kusvâ, Kjo deve e Pejgamberit njihej gjithashtu me emrat **Xhed'a** dhe **Adba**. Ajo ishte nga devetë e fisit Benî Kushayr bin Ka'b bin Rebî'a bin Âmir ose nga fisi Hureysh bin Ka'b. Ebu Bekri e bleu për katërqind dirhemë dhe ia dhuroi Pejgamberit për të njëjtën shumë.

Pejgamberi (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) udhëtoi për në Medinë mbi Kusvân gjatë hixhretit. Ai gjithashtu e përdori këtë deve për Umren e Hudejbijes dhe për çlirimin e Mekës. Kusvâ ishte shumë e shpejtë dhe nuk mund ta kalonte asnjë deve në gara, derisa një beduin me një deve të re dyvjeçare arriti ta tejkalonte. Gjatë Haxhit të Lamtumirës, Pejgamberi mbajti hutben e Arafatit mbi Kusvân. Pas vdekjes së Pejgamberit, ajo u la e lirë në varrezat e Xhenet-ul Bakiut dhe vdiq duke u kullotur aty.[567]

Deveja e marrë si plaçkë lufte nga Ebu Xhehli: Në Betejën e Bedrit, deveja e famshme e Ebu Xhehlit iu caktua si plaçkë lufte Pejgamberit (Paqja dhe bekimet e

[566] Ibni Sa'd, Tabakât, I, 491.
[567] Ibni Sa'd, Tabakât, I, 492, 493.

Allahut qofshin mbi të). Ai e përdori atë deri në Umren e Hudejbijes për ekspedita. Kur e përgatiti këtë deve për therje si kurban, disa idhujtarë i ofruan njëqind deve në këmbim për ta kthyer mbrapsht. Pejgamberi (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) u përgjigj: **"Nëse nuk do ta kisha shënuar për kurban, do ta pranoja kërkesën tuaj."**

O i Dërguari i Allahut!
S'kam fuqi të të lavdëroj,
U krijuam të gjithë
Për nderin tënd.

Me pak fjalë, o Mbret
I besnikërisë dhe mirësisë,
Për ty shpirtin e jap,
Çdo gjë për ty e flijoj!

Husejin Hilmi bin Sa'id

Devet e qumështit: Pejgamberi kishte shtatë deve qumështi që kullosnin në kullotat **Zulcedr dhe Cemma.** Ato quheshin **Hanna, Semra, Urejs, Sa'dijje, Begum, Jesire** dhe **Debba'**. Familja e Pejgamberit jetonte me dy enë të mbushura me qumështin e tyre çdo natë.[568] Por në kohën e vdekjes së Pejgamberit, asnjë nga këto deve nuk kishte mbetur.

Pronat e Vakëfuara nga Pejgamberi

Vakëfi i parë në Islam ishte shtatë kopshtet dhe arat e pasura me pemë dhe ujë të bollshëm që Pejgamberi i vakëfoi pas betejës së Uhudit. Këto prona, të njohura si 1-**Miseb, 2-Safije, 3-Delal, 4-Husna, 5-Burka', 6-A'vaf dhe 7-Meshrebe**, ishin në pronësi të një dijetari dhe tregtari të pasur hebre, **Muhayrik**, i cili i la me testament për Pejgamberin.[569]

Muhajriku, para betejës së Uhudit, u drejtoi një thirrje bashkëfetarëve të tij hebrenj duke u thënë: **"Ju e dini mirë që Muhammedi është i Dërguari i fundit, ashtu siç përshkruhet qartë në Teurat. Na takon neve ta ndjekim dhe të jemi pranë tij në këto ditë të vështira."**

Megjithatë, hebrenjtë refuzuan me arsyetimin se ishte dita e Shabatit dhe nuk mund të luftonin. Duke parë se nuk kishte dobi nga përpjekjet e tij për t'i bindur, Muhayriku nxori shpatën, shpalli Islamin dhe iu bashkua ushtrisë muslimane. Para se të nisej për në betejë, ai la një testament: **"Nëse vritem, të gjitha pasuritë e mia le t'i takojnë Muhammedit. Ai mund t'i përdorë si të dëshirojë."**

Muhajriku ra dëshmor në Uhud. Pas betejës, të afërmit e tij ia dorëzuan pasurinë Pejgamberit, i cili e vakëfoi për të mirën e nevojtarëve. Kështu lindi tradita e vakëfeve në Islam. Pejgamberi e lavdëroi Muhayrikun duke thënë: **"Muhayriku ishte një njeri i mirë nga fisi i hebrenjve."**

Vakëfet e Pejgamberit në Medinë

Shumica e vakëfeve të Pejgamberit në Medinë ishin nga pasuria e Muhajrikut. Historiani Ibn Humejd tregon se gjatë sundimit të halifit **Umer bin Abdulaziz**, atij iu dërguan hurma nga këto toka. Ai u tha shoqëruesve të tij: **"Ebu Bekir bin Hazm më ka shkruar se këto hurma janë nga pemët e kohës së Pejgamberit dhe ai vetë i ka ngrënë ato."** Pasi e dëgjoi këtë, dikush i kërkoi që t'i ndante hurmat mes të pranishmëve. Çdokush mori nga nëntë kokrra hurma.

Halifia Omer bin Abdulazizi kujtoi një herë kur vizitoi këtë hurmishte si guvernator i Medinës dhe tha: **"Kurrë nuk kam parë dhe shijuar hurma më të ëmbla dhe më të shijshme se ato."**

[568] İbni Sa'd, Tabakât, I, 494.
[569] İbni Sa'd, Tabakât, I, 503.

Gjërat që Pejgamberi la pas

Historiani Amr bin Muhaxhir tregon se Umer bin Abdulazizi mbante një dhomë ku ruante sendet që kishin mbetur nga Pejgamberi dhe i tregonte ato kur vizitoheshin nga anëtarë të Kurejshëve. Ai u thoshte: **"Këto janë gjërat që i përkisnin njeriut përmes të cilit Allahu ju ka nderuar."**

Sendet e Pejgamberit përfshinin:

1. Një shtrat të thjeshtë të endur me gjethe hurmash
2. Një jastëk të mbushur me fibra hurme
3. Një tas të madh
4. Një gotë uji
5. Një rrobë
6. Një mulli dore
7. Një çantë shigjetash
8. Një batanije prej kadifeje

Kjo batanije ruante aromën e trupit të Pejgamberit dhe era e saj ishte më e këndshme se myshku. Kur Umer bin Abdulazizi sëmurej, ai e lante veten me ujë nga kjo batanije dhe shërohej.

Deti i dashurisë u trazua,
Perla e vetme u shfaq, u pa.
Krijuesi i pastër e tha me fjalë:
"Sikur s'ishte ti, s'krijoja gjë fare."

Kur lindi ai, Dielli i ndritur,
Dritën e tij çdo gjë e mbuloi.
Kush ecën në udhën e tij të mirë,
Bekimin e Zotit aty e gjen.

Kur mbretërit atij iu nënshtruan,
Tre petka vetëm i përkisnin.
Pasuri s'kishte në shtëpi,
Kur vdiq, një mburojë në peng la ai.

Çfarëdo që shihte përreth,
Për të s'kishte vlerë kjo botë.
Dhuronte gjithçka, pa kursim,
"Nuk kam," ai s'e tha kurrë.

Ndante aq shumë me gjithë njerëzit,
Sa dhe armiqtë e nderonin.
I mëshirshëm ishte me çdo jetim,
Babai më i butë, për çdo njeri.

Kurrë s'kishte borxh ndaj askujt,
Çdo punë e bënte me urtësi.
Të sëmurët i vizitonte,
Të vuajturit i shëronte.

Namazin natën s'e lëshonte,
Nga frika e Zotit s'flinte.
Gjithë njerëzit i barazonte,
Kurrë mbi ta s'mburrej fare.

Me krenari si rob i Zotit,
Me moral hyjnor jetonte.
Kush ndjek rrugën e tij me vullnet,
Me tipare të bukura zbukurohet.

Ishte nxënës në shkollën e lartë,
Mësues ia bëri vetë Allahu.
Zoti e përmendi në Kur'an,
Me fjalë të bukura, për çdo kohë.

Deri në Ditën e Gjykimit,
Salavat pa fund për të dërguarin!
Paqja dhe mëshira mbi familjen e tij,
Dhe shokët e tij, përjetësisht!

Vaskë e Artë / Qabeja

Pamja e Jashtme e Xhamisë së Pejgamberit / Medina e Ndriçuar

PËRSHKRIMI I LUMTURISË

Pas këshillave për shokët e tij,
Krenaria e botës (Profeti) tha: pas meje,

Nëse dikush e sheh përshkrimin tim të bukur,
Është sikur të më ketë parë mua vetë.

Nëse, duke e parë, ndien dashuri,
Nëse dashurohet pas bukurisë sime,

Nëse dëshiron të më shohë,
Dhe zemra i mbushet me dashurinë time,

Zjarri i Xhehenemit bëhet i ndaluar për të,
Zoti im do t'i dhurojë atij Xhenetin.

Zoti nuk do ta ringjallë atë lakuriq,
Do ta bashkojë me faljen e Tij.

Është thënë se kush e shkruan me dashuri
Përshkrimin e Resulit (Profetit),

Zoti e bën të sigurt nga frika,
Edhe nëse toka është plot me fatkeqësi.

Trupi i tij nuk do të shohë sëmundje,
Nuk do të ndiejë kurrë dhembje në trupin e tij.

Edhe nëse ka bërë mëkate,
Zjarri i Xhehenemit bëhet i ndaluar për trupin e tij.

Në botën tjetër do të shpëtojë nga dënimi,
Në këtë botë, punët e tij do të lehtësohen.

Zoti i Madh do ta ringjallë atë,
Bashkë me ata që e panë Profetin në këtë botë.

Edhe pse është e vështirë të përshkruash Hilyen e Profetit,
Ne fillojmë, kur kemi mundësinë.

Duke u mbështetur tek i Gjithëlartësuari,
Do ta përshkruajmë me përulësi.

Të gjithë dijetarët janë pajtuar për këtë:
Fytyra e Profetit ishte e kuqe dhe e bardhë.

Fytyra e tij e bekuar ishte plotësisht e pastër,
E bardhë si bora, por me një nuancë rozë si trëndafili.

Djersët në fytyrën e tij shkëlqenin si margaritarë,
Kur djersitej, ai burim gëzimi,

Dukej sikur valëvitej një det drite.
Sytë e tij dukeshin sikur kishin qymyr,

Sytë e bukur tërhiqnin zemrat e njerëzve.
E bardha e syve të tij ishte shumë e bardhë,

Zoti e përshkroi këtë me një ajet hyjnor.
E zeza e syve të tij nuk ishte e vogël,

Afër apo larg, gjithmonë ishte njësoj.
Sytë e tij ishin të mëdhenj, të bukur dhe të hollë,

Fytyra e tij e bekuar gjithmonë rrezatonte dritë.
Shikimi i Profetit ishte i fortë,

Ditën dhe natën, si të ishte njësoj.
Kur dëshironte të shihte diçka,

Trupi i tij i pastër kthehej i tëri për nga ajo anë.
Trupi i tij gjithmonë ndiqte kokën,

Ai kurrë nuk e braktisi këtë sjellje.
Po, Profeti ishte trup i vërtetë,

E përshtatshme është ta quash "shpirt i mishëruar".
Profeti ishte i bukur dhe i dashur,

Zoti e deshi shumë të Dërguarin e Tij.
Maliku dhe Ebu Hale e kanë thënë:

Vetullat e tij ishin të harkuara si hëna e re.
Hapësira mes vetullave të tij

Dukej gjithmonë si argjend i pastër.
Fytyra e tij e bekuar ishte paksa e rrumbullakët,

Lëkura e tij e pastër dhe plot shkëlqim.
Vetullat e tij të zeza ishin si mihrabi,

Dhe e gjithë bota kishte Qiblën e saj tek ai.
Hunda e tij dukej pak e ngritur,

Kur e shikoje anash, ajo dukej e bekuar.
Ishte shumë e bukur, e drejtë dhe elegante,

Dhëmbët e tij kishin hapësira të lehta,
Shkëlqenin si një varg margaritarësh.

Zëri i tij i ëmbël dhe i bukur,
I kënaqte të gjithë që e dëgjonin.

Kur shfaqeshin dhëmbët e përparmë,
Shkëlqente dritë kudo.

Kur buzëqeshte Ai, zotëria e të dyja botëve,
Ishte pejgamber për çdo krijesë, të gjallë a të pajetë.

Dhëmbët e përparmë i kishte të pastër si perlë,
Të bukur, të hijshëm si radhë kokrrash të bardha.

Ibn Abbasi thotë: I dashuri i Zotit,
Kur qeshte, e bënte me turp, me butësi.

Nga modestia e Tij, themeli i fesë,
Kurrë s'e dëgjuan të qeshte me zë të lartë.

Ishte i ndjeshëm, i turpshëm i dërguari i nderuar,
Gjithmonë e mbante shikimin e ulur, nga ndrojtja.

Fytyra e Tij i ngjante hënës së rrumbullakët,
Vetë qenies së Tij ishte si një pasqyrë e Zotit të madh.

Fytyra e tij gjithmonë e ndritshme, e ndritshme aq sa,
S'mund të shikohej drejt, nga drita që lëshonte.

Ai profet i bukur fitonte zemrat,
Mijëra sahabë u dashuruan në të.

Kush e kishte parë qoftë dhe një herë në ëndërr,
Thoshte: "S'ka kënaqësi si kjo, në këtë botë."

Faqet e tij të bukura, siç dëshmojnë,
S'ishin shumë të shëndosha, por të hijshme.

Zoti i kishte dhënë një fytyrë të bardhë dhe ballë të hapur,
Drita e qafës së Tij ndriçonte gjithmonë,

Dhe rrezatonte ndër flokët e Tij.
Nga mjekra e tij e bekuar, dije mirë,

Veç shtatëmbëdhjetë qime ishin zbardhur.
As kaçurrele, as shumë të gjata,

Çdo pjesë e trupit të tij ishte e përsosur.
Qafa e pastër e të dërguarit të botës,

Ishte shumë e bardhë dhe shumë e ndritshme.
Ndër sahabët, shumë njerëz të mençur,

Thoshin: Po të hapej gjoksi i tij i bekuar,
Do të shpërndante dritën e diturisë.

Kur u shfaq vendi i dashurisë hyjnore,
Si mund të mos ishte ndryshe ai gjoks i shenjtë?

Gjoksi i tij i bekuar ishte i gjerë,
Dituria e fshehtë i ishte shpallur atij.

I bardhë dhe i pastër ishte ai gjoks i madh,
Kush e shihte, mendonte se ishte hëna e ndritshme.

Zjarri i dashurisë për qenien hyjnore,
E kishte djegur atë bukuri me zjarr.

E dinë mirë këtë të moshuar e të rinj,
Që shpatullat e tij ishin të sheshta, o krenaria e botës.

Në mes të shpinës së tij kishte mish të bollshëm,
Ishte njeri i mirësisë, plot me bekime.

Në lëkurën e tij prej argjendi kishte butësi,
Dhe një vulë profecie të madhe në shpinë.

Në shpinën e tij ishte vula e profetësisë,
Afër anës së djathtë, padyshim.

Ata që e kanë përshkruar, na tregojnë:
Ishte një nishan i madh, vula e shenjtë.

Ngjyra e saj ishte si e verdhë e prirur drejt të zezës,
Sa madhësia e një veze pëllumbi.

Rreth e rreth kishte si vija,
Qime të vogla, të ngjitura njëra-tjetrës.

Ata që e përshkruan atë fisnik brez pas brezi,
Thanë: "Profeti ishte kockë-madh."

Çdo kockë e tij ishte burrërore,
Pamja dhe sjellja e tij mbretërore.

Çdo gjymtyrë e trupit të tij të bekuar,
Ishte e përshtatshme, e fortë dhe e qëndrueshme.

Shumë të hijshme ishin pjesët e trupit të tij,
Sikur të ishin ajete të Kur'anit.

Pëllëmbët e tij, o ai sundues,
Dhe shputat e këmbëve të tij,

Ishte të gjera dhe të pastra, të ndjeshme e të bukura,
Të hijshme e të dashura si trëndafil i freskët.

Ishin të përsosura, thonë njerëzit me vështrim të mprehtë,
Ato duar të bekuara, të mbushura me mrekulli.

Nëse i jepte selam dikujt,
Gjithmonë buzëqeshte, Pejgamberi.

Edhe sikur të kalonin dy ditë,
Madje edhe nëse kalonte një muaj,

Do të njihej, nga aroma e këndshme,
Nga njerëzit, ai njeri.

Trupi i tij, si kristal i pastër,
Si ta lavdëroj më shumë, atë anë të tij të bekuar?

Trupi i tij i ndritshëm, i tëri,
Ishte bërë sy, për ta parë atë të nderuar.

Lëkura e tij e butë dhe e pastër,
E zbuluar me urtësi nga Krijuesi.

Në gjoksin dhe barkun e tij,
S'kishte aspak qime, si një pllakë argjendi.

Vetëm nga mesi i gjoksit e poshtë,
Ishte një vijë qimesh, pa asnjë shmangie.

Kjo vijë e zezë mbi trupin e bekuar,
Ishte e bukur si hëna me një aureolë.

Gjatë gjithë jetës së tij të bekuar,
Gjymtyrët e tij mbetën si në rini.

Sa më shumë që kalonin vitet e tij profetike,
Ai freskohej si një gonxhe që lulëzon.

Gjithashtu, Sundimtari i Krijesave,
Mos mendo se ishte shumë i shëndoshë,

As i dobët, as tepër i shëndoshë,
Ishte i ekuilibruar dhe shumë i fuqishëm.

E pyetën dijetarët, ishte më shumë mish apo eshtër?
Asnjë s'ishte më i tepërt, as më i pakët.

Krijuesi mjeshtëror e kishte ndërtuar trupin e tij,
Me drejtësi dhe me themel të qëndrueshëm.

Trupi i tij i pastër ishte i matur,
I gjithë trupi i tij ishte i mbuluar me dritë.

Ai ishte i gjatë mesatar
Me të, gjithçka gjente rendin e vet.

Kushdo që shihte trupin e tij mrekulli,
Thoshte, duke e lavdëruar atë të nderuar:

S'kemi parë kurrë një të bukur me fytyrë si trëndafil,
Që të ishte i bukur në gjatësi, në sjellje dhe në fytyrë.

Edhe pse ishte i gjatë mesatar, Profeti,
Nëse ecte me dikë të gjatë,

Sado i gjatë të ishte ai njeri,
Pejgamberi prapë dukej më i lartë.

Nga ai njeri i gjatë, ajo perlë,
Ishte më i lartë sa një pëllëmbë dore.

Nëse ecte në një rrugë, me madhështi,
Ai ecte me shpejtësi të madhe.

Thuhet në përshkrimin e tij:
Gjatë ecjes, e përkulte pak kokën përpara.

Si të ishte duke zbritur një shpat,
Gjithmonë e mbante paksa të ulur kokën.

Ai i lavdishëm, i nderuar, ishte Ai i Mëshirshmi,
Shpirti i Ibrahimit mburrej me të.

Një njeri që e dëshironte Zoti,
Të gjitha gjymtyrët e tij janë padyshim të përsosura.

Nëse dikush, gjatë rrugës,
Papritur e shihte të Dërguarin e Allahut,

Do ta kaplonte frika në zemër,
Nga madhështia e Resulullahut.

Por nëse dikush qëndronte me të gjatë,
Dhe fliste me të në bisedë,

Nga ëmbëlsia e fjalëve të tij,
Do bëhej rob i tij, nëse e pranonte Profetin.

Krijuesi i amshuar e kishte pajisur atë,
Me moral të bukur, të papërsëritshëm dhe të përkryer.

O i Dërguari i Allahut! Nuk kam fuqi ta lavdëroj,
Ne të gjithë u krijuam për nderin tënd!

Në përfundim, o Mbret i besnikërisë,
Të jetë jeta ime flijim për ty, gjithçka për ty!

Huseyin Hilmi Ishık
(Allahu e begatoftë dhe e mëshiroftë)

KASIDJA E EHL-İ SUNNETIT

Besimi i Ehl-i Sunnetit, së pari për ty është i domosdoshëm,
Janë shtatëdhjetë e tre grupe, por në zjarr do jenë ata që mbeten pas.

Të gjithë myslimanët janë sunnitë; prijësi i tyre është Imam-i Nu'man,
U përgëzua me Xhenet; në besim, pasojnë këta që e ndjekin.

Forcoje besimin tënd, pastaj lidhju Islamit!
Përmbushi pesë shtyllat e Islamit; dhe ruaju nga haramet menjëherë!

Nëse bën një mëkat, pendohu, mos e humb kohën!
Kush nuk i bindet Islamit, një ditë do të pendohet patjetër.

Mos u mashtro kurrë nga jobesimtari, se edhe ti do të shkatërrohesh, ruaju!
Nëse u beson fjalëve të ëmbla, do të bëhesh keq më vonë!

Dyfytyrëshat janë shtuar: jashtë si engjëj, brenda si gjarpër,
Për të të zënë në kurth; duken si miq të vërtetë, edhe me shpirt.

Secili veten e quan të drejtë: më quan të keq, ai që nuk më ndjek.
Islami është peshoja e drejtësisë, ai ndan të drejtën nga e shtrembëra!

Dije se kush nuk ndjek Islamin, është njeri që ka devijuar nga rruga e drejtë.
Atij që e kupton mirë historinë, patjetër i besohet ky fjalë.

Pse vrapon tek mjeku, kur të dhemb diçka?
Sepse askush nuk do vdekjen; më i ëmbël se çdo gjë është shpirti.

Dëshira për të jetuar përgjithmonë; nuk është vetëm tek unë, apo ka dikush tjetër?
Vdekja nuk është zhdukje, beso në jetën e varrit!

Xheneti është i përhershëm, edhe Xhehenemi; këtë e lajmëron Kur'ani.
Duhet ruajtur nga dhimbja e përjetshme; edhe nëse është thjesht një dyshim!

Ka edhe nga ata që nuk e besojnë këtë; lakuriqi ikën nga drita.
Korbi gjen shije në plehër; bleta kërkon lulet.

Ai që është i dhënë pas epshit e qejfit, nuk mund ta dojë Islamin.
A mund të jenë njësoj këta të dy? Jo, e mira është e ndarë nga e keqja!

Myslimanët e njohin të drejtën, u bëjnë mirësi të gjitha krijesave,
Jobesimtarët, si gjarpëri; kënaqen duke djegur shpirtrat.

O Zot, kërkojmë mbrojtjen Tënde! Sa e vështirë është kjo kohë e fundit!
Dituria fetare është harruar; shumë pak janë ata që falen.

Një pamje e vjetër e Mekës së shenjtë.

KAPITULLI I TRETË FEJA ISLAME

"Islami i ka bashkuar në vetvete lumturinë e të dy botëve, domethënë lumturinë e kësaj bote dhe të botës tjetër."
S. Abdulhakîm Arvâsî

Ky kapitull është përgatitur duke u përzgjedhur nga librat e botuar nga Shtëpia Botuese Hakikat e Fondacionit Ihlas të cilët janë (titujt origjinal): **Tam İlmihâl Se'âdet-i Ebediyye**, **Herkese Lâzım Olan Îmân**, **İslâm Ahlâkı**, **Kıyâmet ve Âhiret**, **Namâz Kitabı**.

Feja islame, janë parimet dhe rregullat që Allahu i Lartësuar, nëpërmjet melekut Xhebrail, ia shpalli të dashurit të Tij, pejgamberit Muhamed (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të), për t'ua mundësuar njerëzve rehatinë dhe lumturinë si në këtë botë, ashtu edhe në botën tjetër.

Të gjitha mirësitë dhe virtytet e vërteta gjenden brenda Islamit. Islami i ka përmbledhur në vetvete të gjitha të mirat e dukshme e të padukshme të feve të mëparshme. E gjithë lumturia dhe suksesi ndodhen tek Islami. Ai përbëhet nga parime dhe morali që i pranon çdo mendje e kthjellët. Njerëzit që janë të përsosur nga natyra nuk e refuzojnë dhe nuk ndiejnë neveri ndaj tij.

Në Islam nuk ka asnjë dëm, dhe jashtë Islamit nuk ka asnjë dobi, as mund të ketë. Të kërkosh dobi jashtë Islamit është si të presësh ujë nga një mirazh. Islami urdhëron përparimin e vendeve, përmirësimin e jetës së njerëzve dhe arritjen e mirëqenies; urdhëron respektimin e urdhrave të Allahut dhe kërkon mëshirë ndaj të gjitha krijesave.

Islami urdhëron në mënyrë të prerë bujqësinë, tregtinë dhe zejet. Ai i jep rëndësinë e duhur shkencës, teknologjisë dhe industrisë. Kërkon me ngulm që njerëzit të ndihmojnë njëri-tjetrin dhe t'i shërbejnë njëri-tjetrit. Ai mëson të drejtat dhe përgjegjësitë e njerëzve, familjes, fëmijëve dhe kombeve që janë nën administrimin e tij; vë theksin tek të drejtat dhe përgjegjësitë ndaj të gjallëve, atyre që kanë ndërruar jetë dhe brezave të ardhshëm.

Islami i ka bashkuar në vetvete lumturinë e të dy botëve, domethënë lumturinë e kësaj bote dhe të botës tjetër. Ai ka sjellë parime që do të sigurojnë në mënyrën më të përsosur mirëqenien shpirtërore dhe materiale të njerëzimit. Ai ka rregulluar në mënyrën më të gjerë të drejtat dhe detyrat e njeriut. Me pak fjalë, feja islame përbëhet nga këto shtylla: besimi (îmân), adhurimi (ibâdet), çështjet e martesës dhe familjes (munâkehât), marrëdhëniet shoqërore dhe ekonomike (muamelât), si dhe drejtësia penale (ukûbat).

Zoti im, Hudâ, është Zoti im, dhe pejgamberi im është Muhamedi, i Dërguari i Allahut.
Feja ime është Islami, dhe libri im është Kur'ani, fjala e Allahut.
Në besim, unë jam ndjekës i ehl-i sunnet, falenderimi është për Allahun.
Në veprime, ndjek shkollën e Ebû Hanifes, feja ime është vërtet ajo.

I'tikadi i Ehl-i Sunnetit

(I'tikadi i Ehl-i Sunnetit) është shpjeguar me fjalë të thjeshta, o rinia,
Ja se si është besimi i drejtë, shiko dhe mëso nga ky libër i hapur me dashuri:
Mëso besimin e drejtë, vëlla im, dhe e lexoni këtë libër,
Gjatë natës dhe ditës, në mënyrë të sinqertë dhe me shpirt!
Përshëndetje qoftë për shpirtin e Ebû Hanifes,
Ai na udhëzoi rrugën e Kur'anit, ai i madh, Nu'man.

Mos e lidh shpirtin me botën, pasi jeta kalon si ujë,
Ata që ndjekin Islamin, gjithmonë janë të lumtur.
Mëso para gjithçkaje ilmihalin dhe mësoje edhe fëmijës tëndë,
Nëse nuk mëson diturinë fetare, do të pendohesh më vonë!
Armiqtë tanë sulmojnë me shkujdes, shiko si ata veprojnë,
Të paktën, puno për të shpërndarë fenë dhe mos humb kohën!
Ata që janë pa fe, mashtrojnë rininë,
Ata duan ta shkatërrojnë Islamin, zgjohem, o njeri, nga harresa!
Shumë myslimanë janë ngatërruar, kanë rënë në grackë,
Ata që thonë se janë "Ehl-i Kible" janë ndarë nga e vërteta,
Ata që nuk e kuptojnë gjendjen e tyre, nuk mund të mbrohen.
Do të bëhen jobesimtarë ose devijantë, ata që nuk janë Ehl-i Sunnet!
Ndihmoni ata që shpërndajnë njohuritë e drejta,
Për të fituar shpërblimin e luftës, dhe për të pasur pasuri në këtë jetë.
A ka ndonjëherë Pèjgamberi pushuar? A ndaluan shokët e tij?
Të gjithë ata u bënë heronj për të shpërndarë fenë!
Puno, mos qëndro kot, armiku i fesë është i fortë,
Nga brenda dhe nga jashtë ata do të shkatërrojnë fenë dhe besimin.
Mos ofendo shokët e Pèjgamberit, dinjiteti i tyre është i madh,
Ata e donin njëri-tjetrin, dhe Kur'ani është dëshmitar për këtë!
Më të lartët janë Ebû Bekri, Omeri, Osman dhe Ali,
Edhe Mu'aviyeh duhej dashur shumë, ai është ai që shkroi Kur'anin!
Zoti ynë nuk është trup, as nuk ka kohë e hapësirë,
Ai nuk shndërrohet në substanca, kjo është e vërteta e besimit!
Ai nuk ka nevojë për asnjë krijesë, nuk ka as një ortak,
Ai është krijuesi i gjithçkaje, dhe ai mbajnë ekzistencën.
E mira, e keqja, besimi, mosbesimi, materiali, fuqia dhe energjia,
Gjithçka e krijon Ai, njeriu nuk mund të krijojë!
Ai i dha çdo njeriu mendjen dhe vullnetin, dhe ua tregoi rrugën,
Ai që kërkon të bëjë të mira, Rahman do ta krijojë atë menjëherë.
Së pari, rregullo besimin tënd, zbato urdhërat dhe ndalesat,
Nuk mund të arrish shpëtimin, nëse je larguar nga Islami!
Siç thuhet, kush mbjell do të korrë,
Ai që u mashtrua dhe kërkoi grurë pa mbjellë, do të humbasë!
Nga shtatëdhjetë e tri frikra, vetëm ata që janë Ehl-i Sunnet do të shpëtojnë,
Ata që na tregojnë rrugën e Pèjgamberit, janë ata që janë në rrugën e vërtetë!

BESIMI I EHL-I SUNNETIT

Kushti i parë për të qenë mysliman është të besosh. Besimi i drejtë është të besosh sipas besimit të Ehli Sunnetit. Detyra e parë e çdo burri dhe gruaje që ka arritur moshën e pjekurisë dhe ka mendje, është të besojnë ashtu siç besoi dhe na mësoi Profeti ynë, (paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të). Profeti ynë ka mësuar vetëm një besim të vetëm. Të gjithë shokët e tij të nderuar (ashabët) kanë besuar ashtu siç ai na mësoi, pa asnjë dallim në besim.

"Umeti im do të ndahet në shtatëdhjetë e tre grupe. Vetëm njëri prej tyre do të shpëtojë nga dënimi i Xhehennemit, ndërsa të tjerët do të shkatërrohen dhe do të përfundojnë në Xhehennem."
Hadith

Pas ndarjes nga jeta të Profetit tonë (paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të). njerëzit e kanë mësuar Islamin duke dëgjuar dhe pyetur sahabët. Të gjithë ata kanë përcjellë të njëjtin besim. Duhet të mësojmë dijet e besimit që janë shkruar në librat e dijetarëve të Ehli Sunnetit dhe të besojmë sipas tyre. Shpëtimi nga dënimi i Xhehennemit në Ditën e Kiametit varet nga besimi në ato që kanë mësuar ata. Vetëm ata që ndjekin rrugën e tyre do të shpëtojnë nga Xhehenemi. Ata që ndjekin këtë rrugë quhen **"Sunnitë"** ose **"Ehli Sunnet".**

Në një hadith të ndershëm është thënë: **"Umeti im do të ndahet në shtatëdhjetë e tre grupe. Vetëm njëra prej tyre do të shpëtojë nga dënimi i Xhehennemit, ndërsa të tjerat do të shkatërrohen, do të përfundojnë në Xhehennem."** Secili prej këtyre shtatëdhjetë e tre grupeve pretendon se po ndjek Islamin dhe se është grupi që do të shpëtojë. Në ajetet e sures "Mu'minun" (53) dhe "Rum" (32), thuhet me kuptim: **"Çdo grup gëzohet duke menduar se është në rrugën e drejtë."** Mirëpo, shenjën e grupit që do të shpëtojë mes këtyre të gjithëve, Profeti ynë, (paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të).e ka shpjeguar kështu: **"Ata që janë në këtë grup janë ata që janë në rrugën time dhe të shokëve të mi (ashabëve)."**

Kushdo që nuk e do qoftë edhe një prej sahabëve, largohet nga Ehli Sunneti. Dhe kush nuk është në besimin e Ehli Sunnetit, ose bëhet jobesimtar ose **bidatçi (i humbur).**

Në besim dhe në akide (doktrinë) ekziston vetëm një medhheb (shkollë).

Në besim dhe në akide ekziston vetëm një grup i drejtë, vetëm një medhheb i vetëm. Ky është medhhebi i Ehli Sunnet ve'l-Xhematit. Sepse Islami urdhëron një besim të vetëm për të gjithë njerëzit.

Nuk ka dallime në gjërat që duhen besuar.

Parimet e këtij besimi dhe mënyrën si duhet të besojmë, na i ka treguar vetë Profeti ynë, paqja qoftë mbi të. Profeti ynë, i cili na ka lajmëruar për Allahun që ka krijuar veten tonë dhe gjithçka tjetër, na ka treguar gjithashtu si duhet të besojmë në Allahun, në krijesat e Tij dhe në urdhrat e ndalesat e Tij. Në gjërat që duhen besuar, duhet t'u përmbahemi të gjithëve sahabëve, sepse mes tyre nuk ka pasur aspak dallime në besim.

Shkaku kryesor i imanit është: të duash Allahun e Lartësuar dhe të dashurit e Tij, të jesh mik me ta dhe të jesh armik me armiqtë e Tij. Në këtë çështje, Muhammed Masum thotë: (Allahu i Lartësuar i tha Musait (a.s.): **"O Musa! Çfarë vepre ke bërë për Mua?"** Ai u përgjigj: **"O Zoti im! Për Ty kam falur namaz, kam agjëruar, kam dhënë zekat dhe të kam përmendur."** Atëherë Allahu i Lartësuar i tha: **"Namazi është argument për ty, agjërimi është mburojë që të mbron nga zjarri i Xhehenemit, zekati do të bëhet hijeshi për ty Ditën e Kiametit, kur të gjithë do të digjen nga vapa, dhe përmendja Ime do të jetë dritë për ty në atë ditë të errët.** Por, çfarë ke bërë për Mua?" Musa (a.s.) pyeti: **"O Zoti im, cila është vepra që është për Ty?"** Allahu i Lartësuar i tha**: "A i deshe për hirin Tim ata që Unë i dua dhe a i more për armiq armiqtë e Mi?"** Musa e kuptoi se vepra më e dashur tek Allahu i Lartësuar është të duash miqtë e Tij dhe të urresh armiqtë e Tij. Kjo do të thotë se të duash ata që i do i Dashuri dhe të urresh armiqtë e Tij është shenja e dashurisë së vërtetë.) Në ajetin e katërt të sures Mumtehin**e** thuhet: **"Me të vërtetë që ka qenë një shembull të shkëlqyer për ju tek Ibrahimi dhe tek ata që ishin me të, kur i thanë popullit të tyre: "Vërtet që ne jemi të lirë prej jush dhe prej gjithçka që ju adhuroni në vend të Allahut; ne ju kemi hedhur poshtë ju dhe ndërmjet nesh dhe jush ka filluar armiqësi dhe urrejtje përgjithnjë, derisa të besoni në Allahun Një të Vetëm,"- me përjashtim të thirrjes së Ibrahimit, babait të vet: "Vërtet që do të kërkoj falje për ty (nga Allahu), por unë nuk kam asnjë fuqi për të bërë ndonjë gjë për ty para Allahut." "Zoti ynë! Vetëm tek Ti ne mbështetemi, vetëm tek Ti ne jemi kthyer me pendim dhe vetëm tek Ti është kthimi ynë i fundit."** Ky ajet tregon se për të qenë besimtar, është kusht të

kesh armiqësi ndaj armiqve të Allahut. T'i duash armiqtë e Allahut e shkatërron imanin. Shokët e ndershëm të Profetit (Eshabët) e nderonin dhe e donin shumë njëri-tjetrin. Ata nuk ishin armiq mes vete, por ishin armiq me jobesimtarët. Ajeti 29 i sures Fet'h e dëshmon këtë: "...**ata që janë me të janë të ashpër ndaj mohuesve (të Allahut) dhe të mëshirshëm ndërmjet veti..."**

"Themel i imanit dhe shenja më e fortë e tij është të duash myslimanët dhe të mos i duash ata që u armiqësohen myslimanëve."
Kimja Saadet Imam Gazali

Në librin **Kimyâ-i Saadet**, në pjesën e pestë thuhet: Profeti alejhi selam ka thënë: **"Themel i imanit dhe shenja më e fortë e tij është të duash myslimanët dhe të mos i duash ata që janë armiq të myslimanëve."** Në shpalljen hyjnore që Allahu i bëri Isait (a.s.), thuhet: **"Edhe sikur të bësh adhurimin e të gjitha krijesave në tokë dhe në qiell, nëse nuk i do miqtë e Mi dhe nuk i urren armiqtë e Mi, nuk do të kesh asnjë dobi."** Çdo besimtar duhet të mos i dojë ata që janë armiq të Allahut të Lartësuar, dhe duhet t'i dojë ata që janë të lidhur pas Islamit. Këtë duhet ta tregojë në fjalët dhe, nëse është e mundur, edhe në veprimet e tij. Nuk duhet të shoqërohet me mëkatarë dhe njerëz të hapur në mëkate, dhe duhet të largohet më shumë prej tyre nëse janë shumë të dhënë pas mëkatit. Duhet të qëndrojë edhe më larg tiranëve dhe atyre që i bëjnë dëm myslimanëve. Megjithatë, ndaj atyre që të bëjnë padrejtësi personale, është më mirë t'i falësh dhe të durosh ndaj tyre. Kjo është shumë e lavdërueshme.[570]

Profeti alejhi selam ka lajmëruar se rruga e drejtë është ajo që dijetarët e Ehl-i Sunetit kanë shpallur. Prandaj, duhet të bashkohemi në Ehl-i Sunnet dhe të duam njëri-tjetrin. Nuk duhet t'i ngatërrojmë sektet bidatçi me katër medh'hebet e vërteta të Ehl-i Sunnetit në praktikën fetare.

Katër medh'hebet e pranojnë njëra-tjetrën si rrugë të drejtë dhe i duan njëra-tjetrën. Sektet bidatçi janë ata që i përçajnë myslimanët.

Dijetarët islamë unanimisht kanë thënë se këto katër medh'hebe nuk mund të bashkohen. Allahu i Lartësuar dëshiron që këto medh'hebe të jenë të ndara në çështjet praktike, duke e lehtësuar kështu fenë islame. Hadithi: **"Dallimi ndërmjet dijetarëve të umetit tim është mëshirë,"** tregon se kjo ndarje është e dobishme.

Por, në çështjet e besimit (akidesë), Allahu i Lartësuar urdhëron unitet. Në një ajet thuhet: **"O ju që keni besuar! Mbajuni fort fesë së Allahut dhe mos u përçani."**[571]

Ebussuud Efendiu, duke e shpjeguar këtë pjesë, thotë: "Mos u përçani dhe mos devijoni nga besimi i drejtë, siç u përçanë ithtarët e Librit! Mos u ndani si në kohën e injorancës, kur luftonit me njëri-tjetrin!"

Ibni Haxher el-Mekki thotë: Bidatçi quhet kushdo që ka bindje të ndryshme nga besimi i Ehli Sunnetit. Kushdo që shpik diçka që nuk e pëlqen Islami, ai bëhet bidatçi. ***(Fetava-y Hadisijje)***

Ata që besojnë sipas besimit të Ehli Sunnetit, quhen Ehli Sunnet. Ata që nuk besojnë ashtu, janë ose bidatçi, ose jobesimtarë.

Allahu i Madhëruar është i kënaqur me myslimanët që besojnë sipas besimit të Ehli Sunnetit. Por, për të pasur këtë besim të saktë, ka shumë kushte që duhen plotësuar.

[570] Tam İlmihâl Se'âdet-i Ebediyye, 38/3.
[571] Âl-i İmrân: 3/103.

Disa çështje të rëndësishme të besimit sipas Ehl-i Sunnet-it:

> *"Sot, është e detyrueshme për çdo mysliman që të jetë ndjekës i njërës prej katër medh'hebeve. Kush nuk i përket asnjërit prej këtyre katër medh'hebeve, largohet nga Ehli Suneti. E kush largohet nga Ehli Suneti, bëhet ose i humbur (i devijuar), ose jobesimtar."*
> ***S. Ahmed Tahtavi***

1. Duhet të besosh në gjashtë kushtet e besimit: në ekzistencën dhe njëshmërinë e Allahut të Madhëruar, që Ai nuk ka të ngjashëm dhe të barabartë, në engjëjt, librat hyjnorë, pejgamberët, jetën e përtejme dhe se e mira e e keqja janë të krijuara nga Allahu i Madhëruar. (Këto janë përmendur në "Amentu".)
2. Duhet të besosh se Kurani Famëlartë, si libri i fundit hyjnor, është fjala e Allahut.
3. Besimtari nuk duhet të ketë asnjë dyshim në besimin e tij.
4. Duhet të besosh te Profeti ynë Muhammedi (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të), dhe të duash të gjithë shokët e tij të ndershëm (ashabët), të cilët patën nderin ta shihnin në jetë. Nuk duhet të flasësh keq për katër kalifët, familjen e tij të afërt (Ehli Bejtin), dhe as për gratë e tij të ndershme.
5. Të gjithë shokët e profetit janë banorë të xhenetit. (Rafiditët thonë se, përveç pesë vetave, të gjithë shokët janë jobesimtarë, por në Kuran thuhet qartë se të gjithë janë banorë të xhenetit.)[572]
6. Ebu Bekri es-Siddik është më i miri ndër shokët e profetit.
7. Nuk duhet të konsiderosh adhurimet si pjesë të besimit. Besimtari që i njeh urdhrat dhe ndalesat e Allahut por i lë pas dore për shkak të përtacisë, nuk quhet jobesimtar. (Vehhabitët thonë se veprat janë pjesë e besimit, dhe kush nuk falet ose bën gjynahe është jobesimtar. Por të nënvlerësosh ose të tallesh me fenë e Islamit e shkatërron besimin.)
8. Ata që deklarojnë se janë të fesë islame, besojnë në Allahun dhe në Profetin Muhammed (paqja qoftë mbi të), por kanë bindje të gabuara, nuk duhen shpallur jobesimtarë.
9. Duhet të falësh namazin pas çdo imami për të cilin nuk dihet qartë që bën gjynahe. Kjo vlen edhe për namazin e xhumasë dhe festave që drejtohen nga prijësit dhe qeveritarët.
10. Myslimanët nuk duhet të ngrihen kundër udhëheqësve të tyre. Kryengritja sjell trazira dhe fatkeqësi. Duhet të lutemi që ata të bëjnë vepra të mira dhe t'i këshillojmë me butësi që të heqin dorë nga veprat e këqija.
11. Është e lejuar për burrat dhe gratë të fshijnë me dorë të lagur mbi mestet (mbulesat e këmbëve) gjatë abdesit, edhe pa ndonjë nevojë të domosdoshme. Nuk lejohet të fshihet mbi këmbë të zbathura apo mbi çorape.
12. Duhet të besosh se Isra dhe Miraxhi i Profetit ka ndodhur si me shpirt, ashtu edhe me trup. Ata që thonë se Miraxhi ishte vetëm një gjendje (ëndërr), janë larguar nga Ehl-i Sunnet-i.
13. Besimi as rritet, as pakësohet. [Vetëm shkëlqimi i tij mund të rritet ose pakësohet.]
14. Kurani nuk është krijesë.

[572] Hadîd: 57/10.

15. Allahu i Madhëruar është i pastër nga vendndodhja. Nuk është e drejtë të thuash se Ai është në ndonjë vend të caktuar. (Vehhabitët thonë se Allahu është në qiell ose mbi Arsh, por kjo është kufr – mohim.)
16. Nuk duhet të shpallësh jobesimtar dikë që i falet kahes së kibles. (Vehhabitët e quajnë jobesimtar çdo njeri përveç vetes.)
17. Pyetja dhe dënimi i varrit janë të vërteta. Dënimi në varr do të jetë si për shpirtin, ashtu edhe për trupin. Vizita e varreve është e lejuar. Është e lejuar të lutesh dhe të kërkosh ndihmë te varret e profetëve dhe njerëzve të shenjtë. (Vehhabitët e quajnë këtë shirk dhe për këtë arsye i quajnë mushrik – jobesimtarë – sunitët dhe shiitët.)
18. Vetëm Allahu e di të fshehtën (gajbin). Nëse do, Ai ua shpall profetëve dhe njerëzve të dashur të Tij.
19. Mrekullitë e evlijave (miqve të Zotit) janë të vërteta. Këto janë ngjarje jashtë natyrës që Allahu i Madhëruar ua jep robërve të Tij të dashur.
20. Miraxhi ndodhi si me shpirt, ashtu edhe me trup.
21. Edhe ai që vret veten ose vritet nga të tjerët, vdes me caktimin (ecelin) e vet.
22. Profetët nuk bëjnë gjynahe.
23. Sot, duhet të ndjekësh njërën nga katër medhhebet e vlefshme.
24. Profeti i parë ishte Ademi (paqja qoftë mbi të), dhe i fundit është Muhammedi (paqja qoftë mbi të). (Vehhabitët mohojnë profetësinë e Ademit, Idrisit dhe Shithit, dhe thonë se profeti i parë ishte Nuhu.)
25. Duhet të besosh në ndërmjetësim (shefaat), në urën e Siratit, në llogari dhe në peshore (mizân).
26. Shpirti nuk vdes. Shpirtrat e të vdekurve, qofshin besimtarë apo jo, e dëgjojnë.
27. Duhet të besosh në shenjat e Kiametit: në ardhjen e Dexhallit, në kafshën e tokës (Dabbet-ul-Arz), në ardhjen e Imamit Mehdi, në zbritjen e Isait (paqja qoftë mbi të), në lindjen e diellit nga perëndimi dhe në shenjat e tjera që janë përmendur. Imam Ebu Hanife ka thënë: "Duhet të besojmë në shenjat e Kiametit pa i interpretuar ato." Një hadith me këtë kuptim: **"Kiameti nuk do të ndodhë derisa dielli të lindë nga perëndimi. Atëherë të gjithë do të besojnë, por besimi nuk do të sjellë më dobi."** [Buhari, Muslim]
28. Në botën tjetër, Allahu i Madhëruar do të shihet.
29. Jobesimtarët do të mbeten përjetësisht në Xhehenem dhe dënimi i tyre nuk do të lehtësohet, por do të rritet.
30. Në Ditën e Kiametit, profetët dhe njerëzit e mirë do të ndërmjetësojnë (do të bëjnë shefaat). Shpirtrat e të vdekurve e dëgjojnë atë që bëjnë dhe thonë të gjallët në varret e tyre.
31. Leximi i Kur'anit famëlartë, dhënia e sadakasë, si dhe dërgimi i shpërblimeve të të gjitha adhurimeve tona për shpirtrat e të vdekurve, u sjell atyre dobi, duke u bërë shkak për lehtësimin apo edhe heqjen e dënimeve që mund të kenë. Besimi në këto është ndër shenjat dalluese të atyre që i përkasin besimit të Ehli Sunetit.

(Këto mësime janë nxjerrë nga veprat: ***Fikh-ı Ekber***, ***Nuhbet-ul-Leali***, ***Mektubat-ı Rabbani***, ***Riyad-un-Nasihin*** **dhe** ***Feraid-ul-Fevaid***.)

Në aspektin e veprimit, pra në adhurimet praktike, ekzistojnë katër medh'hebe të pranuara. Seyyid Ahmed Tahtavi, në komentarin e tij mbi *Durr-ul-Muhtar*, në kapitullin mbi therjet, shprehet: **"Çdo mysliman sot është i detyruar të ndjekë njërin prej katër medh'hebeve. Kush nuk i përket asnjërës prej tyre, largohet nga Ehli Suneti. E kush largohet nga Ehli Suneti, bie në devijim ose në mosbesim."**

Disa armiq të medh'hebeve, si Ibni Hazmi, Shevkani, Abduh, Reshit Riza dhe Sıddık Hasan, kanë larguar shumë myslimanë nga rruga e drejtë, duke e shpallur të ndaluar taklidin (ndjekjen e medh'hebit), ose duke përzier rregullat e ndryshme të medh'hebeve (telfik).

Imamët tanë të medh'hebit në besim dhe në veprime

Nga Tabiinët që e mësuan Islamin nga sahabët e nderuar dhe nga ata që e mësuan nga Tabiinët, u rritën dijetarë të mëdhenj që u ngjitën në shkallën e *mushtehidit absolut* në dituritë fetare. Këta ishin imamë të mëdhenj të cilët ishin themelues të medh'hebeve në çështjet praktike të fesë, dhe rregullat e nxjerra nga këndvështrimet e tyre quhen "medh'hebi" i atij dijetari. Medh'hebet e shumë prej këtyre dijetarëve u harruan, pasi nuk u regjistruan në libra. Vetëm mendimet e katër imamëve të mëdhenj u regjistruan nga nxënësit e tyre dhe u ruajtën e u përhapën mes myslimanëve.

Këta janë katër personalitetet e mëdha që u treguan rrugën e drejtë të gjithë myslimanëve në botë dhe që na ndihmuan ta mësojmë rrugën e Muhammedit (alejhis-selam) pa devijime e pa shtrembërime. Ata janë imamët tanë të medh'hebit në çështjet e adhurimit dhe praktikës. I pari: **Imam-i Azam Ebu Hanife Nu'man bin Thabit (radijallahu anhu).** Ai është një nga dijetarët më të mëdhenj të Islamit dhe kreu i Ehli Sunetit. I dyti: **Imam Malik bin Enes.** I treti: **Imam Muhamed bin Idris Shafii.** I katërti: **Imam Ahmed bin Hanbel (rahmetullahi alejhim exhma'in).**

Sot, kushdo që nuk ndjek njërin prej këtyre katër imamëve, është në një rrezik të madh dhe ka devijuar nga rruga e drejtë. Nga nxënësit e këtyre katër imamëve, dy prej tyre u ngritën shumë lart në dituritë e besimit (akides). Kështu, në çështjet e besimit u formuan dy medh'hebe. Besimi i saktë që është në përputhje me Kur'anin dhe hadithet është ai që na kanë mësuar këta dy imamë. Pikërisht këta dy imamë përhapën në gjithë botën dituritë e besimit të Ehli Sunetit, që është grupi i shpëtuar (*Firka-i Nacie*). Njëri është: **Ebu Mansur Maturidi**, dhe tjetri: **Ebul Hasen Ali Esh'ari (rahmetullahi alejhimâ).**

Këta dy imamë (Ebu Mansur Maturidi dhe Ebu'l Hasen Esh'ari) kanë transmetuar të njëjtin besim. Disa dallime të vogla mes tyre nuk janë të rëndësishme, në thelb janë të njëjtë. Dijetarët e Islamit janë lavdëruar në Kur'anin Famëlartë dhe në hadithet e ndritshme. Në një ajet Kur'anor thuhet në kuptim: **"Vallë, a janë të barabartë ata që dinë me ata që nuk dinë?"**[573] Në një ajet tjetër thuhet në kuptim: **"O besimtarë! Pyesni dijetarët nëse nuk dini."**[574]

[573] DHumer: 39/9.
[574] Enbijâ: 21/7.

Në hadithe është thënë:

"Allahu i Lartësuar, engjëjt dhe të gjitha krijesat e gjalla luten për myslimanët që u mësojnë të tjerëve të mirën."

"Ditën e Kiametit, së pari do të ndërmjetësojnë pejgamberët, pastaj dijetarët, dhe më pas dëshmorët."

"O njerëz, ta dini se dija mësohet duke e dëgjuar nga dijetari."

"Mësoni diturinë! Të mësuarit e diturisë është adhurim. Ai që mëson ose jep mësim ka shpërblimin e atij që lufton në rrugë të Allahut."

"Të mësosh është sikur të japësh sadaka. Të marrësh dije nga dijetari është si të falësh namazin e natës (tehexxhud)."

"Të mësosh dituri është më me shpërblim se të gjitha adhurimet nafile, sepse ka dobi si për veten ashtu edhe për të tjerët që do t'i mësojë."

"Ai që mëson me qëllim që t'u mësojë të tjerëve, do të marrë shpërblimin e të drejtëve të sinqertë (Siddikëve)."

"Dija është një thesar, dhe çelësi i saj është të pyesësh dhe të mësosh."

"Mësoni dhe mësoni të tjerëve!"

"Çdo gjë ka një burim, e burimi i devotshmërisë janë zemrat e dijetarëve të thellë."

"Mësimi i diturisë është shlyerje për mëkatet."

Burim i mirësjelljes e turpit,
Dritë për errësirën,
Ai, vula e profetëve,
I dashuri im, Profeti im.

Burimi i profecisë,
Burimi i mëshirës,
Strehë për të dobëtit,
I dashuri im, Profeti im.

Në shpinën e tij vula profetike,
Profeti më i mëshirshëm,
Shkaku i ndërmjetësimit,
I dashuri im, Profeti im.

Në ditën e gjykimit mes rrëmujës,
Ai do të jetë streha e vetme,
Lajmëtari nga botët përtej,
I dashuri im, Profeti im.

DISPOZITAT ISLAME DISPOZITAT E SHERIATIT)

"Mësoni diturinë. Mësimi i diturisë është adhurim. Ai që mëson dhe ai që jep mësim kanë shpërblimin e xhihadit."
Hadith

Urdhrat dhe ndalimet që ka sjellë feja islame quhen "**Ahkâm-ı Sher'ijje"** ose **"Ahkâm-ı Islâmijje".** Ato quhen gjithashtu edhe "**Ef'al-i Mukellefin"**, që do të thotë: "veprat e të obliguarve".

Kush quhet i obliguar (mukellef)?

Burrat dhe gratë që janë të **mençur** dhe që kanë hyrë **në moshën e pjekurisë** quhen "mukellef" (të obliguar). Të tillët janë përgjegjës për urdhrat dhe ndalimet e Allahut të Lartësuar. Në fenë tonë, i obliguari së pari urdhërohet të besojë (të ketë iman), dhe pastaj të kryejë adhurimet. Po ashtu, është e domosdoshme për ta që të largohen nga ato që janë të ndaluara (haramet) dhe nga veprat e papëlqyera (mekruhet).

Mendja është një forcë e cila mundëson të kuptuarit. Ajo është krijuar për të dalluar atë që është e dobishme nga ajo që është e dëmshme.

Mosha e pjekurisë do të thotë mosha e arritjes së pubertetit.

Për djemtë, hyrja në moshën e pjekurisë fillon pasi të kenë mbushur dymbëdhjetë vjeç. Ka disa shenja që tregojnë hyrjen e djalit në pubertet. Nëse këto shenja nuk shfaqen (në rast se djali nuk ka ejakulim), atëherë, kur ai mbush pesëmbëdhjetë vjeç të plotë, konsiderohet në mënyrë fetare se ka hyrë në moshën e pjekurisë.

Për vajzat, hyrja në moshën e pjekurisë fillon pasi të kenë mbushur nëntë vjeç. Nëse tek vajza në moshën nëntë vjeç nuk shfaqen shenjat e pubertetit (nëse nuk i fillon menstruacionet), atëherë, pasi të mbushë pesëmbëdhjetë vjeç të plotë, ajo konsiderohet se ka hyrë në moshën e pjekurisë.

Veprat e të obliguarve (Ef'âl-i mukellefin)

Veprat e të obliguarve janë tetë: **Farz, vaxhib, sunet, mustehab, mubah, haram, mekruh dhe mufsid (veprat që prishin).**

1- FARZ: Janë urdhrat që Allahu i Madhëruar i ka bërë obligim qartë dhe prerazi në Kur'anin famëlartë. Lënia e farzit është haram. Ai që nuk beson farzin ose nuk i jep rëndësi, bëhet jobesimtar (kafir). Të besosh, të marrësh abdes, të marrësh gusl (larja e plotë e trupit), të falësh pesë kohët e namazit, të agjërosh muajin e Ramazanit, të japësh zekatin kur je i pasur dhe të shkosh në haxh.

2- VAXHIB: Janë urdhra të prerë si farzi, por që argumenti i tyre nuk është aq i qartë sa ai i farzit. Falja e namazit të vitrit, namazet e Bajramit, therja e kurbanit për ata që janë të pasur, dhënia e fitrit (sadaka e Ramazanit).

3- SUNET: Janë veprat që i Dërguari i Allahut i ka lavdëruar, i ka praktikuar rregullisht, ose i ka parë duke u bërë dhe nuk i ka kundërshtuar. Ai që e përçmon sunetin, bëhet jobesimtar. Ai që e pranon por nuk e praktikon, nuk dënohet, por nëse e lë pa arsye dhe vazhdimisht, është i denjë për qortim dhe privim nga shpërblimi. Thirrja e ezanit, ikameti, falja e namazit me xhemat, sunetet e namazit, përdorimi i misvakut kur merret abdes, dhënia e ushqimit natën e martesës, synetimi i djalit, etj.

4- MUSTEHAB: Që njihet edhe si mendub ose adab. Është si suneti jo i theksuar. Janë veprat që i Dërguari i Allahut s.a.v.s. i ka bërë, edhe nëse vetëm një ose dy herë, dhe i ka pëlqyer. Vendosja e emrit të fëmijës në ditën e shtatë pas lindjes,

therja e kurbanit akika për djalë ose vajzë, veshja e bukur, përdorimi i aromave të mira, etj. Ai që i bën këto vepra, merr shumë shpërblim; ai që nuk i bën, nuk dënohet.

"Një adhurim i vogël që bëhet me dije, është më i mirë se shumë adhurime që bëhen pa e ditur (pa e kuptuar)."
Hadith

5- MUBAH: Janë veprat që nuk janë as të urdhëruara dhe as të ndaluara. Nëse bëhen me qëllim të mirë, ka shpërblim; me qëllim të keq, ka mëkat. Gjumi, ngrënia e ushqimeve të lejuara, veshja e llojllojshme e rrobave hallall, etj.

6- HARAM: Janë veprat që Allahu i ka ndaluar qartë në Kur'anin famëlartë. Bërja e tyre është rreptësisht e ndaluar. Ai që thotë për haramin se është hallall, ose për hallallin se është haram, humb besimin dhe bëhet jobesimtar. Vrasja, zina (marrëdhënie jashtëmartesore), homoseksualiteti, bixhozi, pirja e alkoolit, gënjeshtra, vjedhja, ngrënia e mishit të derrit, gjakut ose kafshëve të ngordhura, dhe dalja e grave dhe vajzave në rrugë me pjesë të trupit të zbuluara.

7- MEKRUH: Janë veprat që Allahu dhe Profeti i Tij nuk i kanë pëlqyer dhe që e pakësojnë shpërblimin e adhurimeve. Mekruhi ndahet në dy lloje: **Tahrimen mekruh:** Është lënia e vaxhibit, dhe është afër haramit. Kërkon dënim. Shembull: falja e namazit gjatë lindjes së diellit, në kulmin e tij dhe gjatë perëndimit. Ndërsa **Tenzihen mekruh:** Është afër veprave të lejuara (mubah), por mosbërja e tyre është më e mirë. Shembull: moskryerja e suneteve jo të theksuara ose e mustehabeve.

8- MUFSID: Janë veprat që e prishin një adhurim ose një veprim të lejuar. Mallkimi i Allahut ose i librit të Tij, e prish besimin; të qeshurit në namaz e prish namazin dhe abdesin; ngrënia apo pirja me vetëdije gjatë agjërimit e prish agjërimin.

Ai që kryen farzet, vaxhibet dhe sunetet, dhe largohet nga harami dhe mekruhi, merr shpërblim. Ai që bën haram dhe mekruh, ose lë farz dhe vaxhib, merr mëkat. Shmangia nga një haram jep më shumë shpërblim sesa kryerja e një farzi. Kryerja e një farzi jep më shumë shpërblim sesa shmangia nga një mekruh. Shmangia nga mekruhi jep më shumë shpërblim sesa kryerja e një suneti.

Çfarë është adhurimi?

Adhurimi është kryerja e urdhrave dhe ndalimeve të Allahut të Lartësuar, i Cili na ka krijuar ne dhe gjithçka tjetër nga mosqenia në ekzistencë, na mban të gjallë në çdo çast, na mbron nga fatkeqësitë e dukshme dhe të padukshme dhe na dhuron vazhdimisht mirësi dhe begati të ndryshme. Është detyrë njerëzore që njeriu t'i falënderohet Allahut të Lartësuar, i Cili ia dhuron këto mirësi të panumërta, aq sa ka mundësi. Kjo është një detyrë e arsyes dhe një obligim. Por njerëzit, me arsyen e tyre të kufizuar dhe me pamundësinë për ta kuptuar gjithçka, nuk mund të gjejnë vetë mënyrën e duhur për të treguar falënderim dhe respekt ndaj Allahut të Lartësuar. Pa udhëzimin nga Allahu, gjërat që njerëzit mund të mendojnë si lavdërim, mund të jenë në fakt fyerje.

Prandaj, detyrat që shërbejnë për të falënderuar dhe për t'i treguar respekt Allahut të Lartësuar, janë treguar prej Tij dhe na janë transmetuar përmes të Dërguarit të Tij të dashur, Muhamedit (alejhis-selam). Pra, kush ka arsye, duhet t'i falënderohet Allahut të Lartësuar dhe ta adhurojë Atë duke ndjekur Muhamedin (alejhis-selam). Ai që ndjek Muhamedin (alejhis-selam) është musliman. Të falënderosh Allahun, domethënë të ndjekësh Muhamedin (alejhis-selam), quhet **adhurim**.

Pjesët e Islamit

Islami përbëhet nga dy pjesë: A: Kushtet që duhet të besohen me zemër. **B:** Adhurimet që kryhen me trup dhe me zemër.

Kushtet që duhet të besohen me zemër janë këto:

Besimi (imani); është ta pranosh dhe ta pohosh me bindje të plotë se Resul-i Ekrem (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) është i Dërguari i Allahut dhe se ai është zgjedhur dhe është profet lajmëtar nga Allahu i Lartësuar. Të besosh shkurtimisht në atë që ai na e ka transmetuar shkurtimisht dhe në mënyrë të hollësishme në atë që ai na e ka sjellë me hollësi. Dhe sa të kesh mundësi, ta pohosh edhe me gjuhë fjalën e dëshmisë, Kelime-i Shehadetin.

Një besim i fortë është që ta besosh Allahun dhe cilësitë e Tij me bindje të plotë, ashtu siç beson me siguri se zjarri djeg dhe se helmi i gjarprit vret. Ta madhërosh me gjithë zemër Allahun e Madhëruar, të përpiqesh për kënaqësinë dhe bukurinë e Tij, të largohesh nga zemërimi dhe dënimi i Tij, dhe që besimi të jetë i rrënjosur në zemër si një shkrim i gdhendur në mermer.

Gjithsecili duhet të besojë patjetër në gjashtë kushtet e besimit. Ato janë:

1. Të besosh në ekzistencën dhe njëshmërinë e Allahut.
2. Të besosh në melekët (engjëjt).
3. Të besosh në librat e shenjtë.
4. Të besosh në pejgamberët (profetët).
5. Të besosh në ditën e gjykimit (Ahiretin).
6. Të besosh në kaderin, d.m.th. se edhe e mira edhe e keqja janë prej caktimit të Allahut.

Adhurimet që kryhen me trup dhe me zemër

Çdo mysliman ka detyrimin e domosdoshëm të kryejë disa adhurime, dhe gjatë kryerjes së këtyre detyrave është e nevojshme të respektohen disa kushte. Këto quhen **kushtet e Islamit** dhe janë pesë:

1. Të dëshmosh me fjalën Kelime-i shehadetin.
2. Të falësh namazin pesë herë në ditë, në kohën e vet.
3. Të japësh zekatin nga pasuria.
4. Të agjërosh çdo ditë gjatë muajit të Ramazanit.
5. Të kryesh haxhin një herë në jetë, nëse ke mundësi.

Të dashuruarit që të duan,
Syri nuk shikon tjetër,
Ata që të kanë synim,
As botën as ahiretin nuk mendojnë.

Ata që të japin zemrën,
Ata që arrijnë dijen tënde,
Ata që të shohin ty,
Fati i tyre nuk shuhen kurrë.

Shpirti i dashuruarit nuk vdes,
Trupi nuk prish kurrë,
Dashuria çdo kënd bëri të humb,
Atij nuk i vjen asnjë fund.

Ata që i binden urdhrave tu,
Ata që arrijnë bashkimin me ty,
Ata që këndojnë si bilbili,
Askush nuk e njeh gjuhën tënde.

Ata që e njohin dashurinë tënde,
Ata që bëjnë dashuri për ty,
Ata që arrijnë tërësinë tënde,
Nuk kanë frikë nga vdekja.

Nëse ke mend, o vëlla,
Dashuroni Allahun, ky të jetë qëllimi yt,
Ai që nuk ka provuar shijen e dashurisë,
Zemra e tij nuk është e pastër.

KUSHTET E BESIMIT (IMANIT)

Gjashtë kushtet e imanit janë shpjeguar në **"Amentu".** Pejgamberi ynë, Muhammedi (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të), ka mësuar se imani përfshin të besuarit në gjashtë gjëra të caktuara. Prandaj, çdo mysliman duhet t'ia mësojë fëmijës së tij "Amentunë" përmendësh dhe t'ia shpjegojë mirë kuptimin e saj.

"Çdo mysliman, së pari duhet t'ia mësojë fëmijës së tij përmendësh Amentunë dhe gjithashtu t'ia shpjegojë mirë kuptimin e saj."
Huseiin bin Sa'id

AMENTU: "Amentu billahi ve melaiketihi ve kutubihi ve rusulihi vel-jevmi'l-âhir ve bil-kaderi hajrihi ve sherrihi min Allahi teala vel-ba'su ba'del-mevti hakkun. Eshhedu en la ilahe il-lallah ve eshhedu enne Muhammeden abduhu ve resuluhu."

(Përkthimi i kuptimit: "Besova në Allahun, në engjëjt e Tij, në librat e Tij, në të dërguarit e Tij, në Ditën e Fundit dhe në caktimin, në të mirën dhe në të keqen që janë prej Allahut të Lartësuar, dhe në ringjalljen pas vdekjes, e cila është e vërtetë. Dëshmoj se nuk ka zot tjetër përveç Allahut, dhe dëshmoj se Muhammedi është rob dhe i dërguari i Tij.)

1- Të besosh në ekzistencën dhe njëshmërinë e Allahut

("Âmentu billahi" do të thotë: Besova në Allahun, pranova me zemër dhe dëshmova me gjuhë.) Allahu ekziston dhe është Një. Në qenien dhe cilësitë e Tij, nuk ka asnjë të barabartë apo të ngjashëm me Të. Ashtu siç cilësitë dhe qeniet e të gjitha krijesave nuk i ngjajnë Atij që i krijoi ato, po ashtu, as cilësitë dhe qenia e Krijuesit nuk i ngjajnë krijesave të Tij.

Krijuesi i çdo gjymtyre dhe qelize të çdo krijese është vetëm Allahu. Ai i solli nga mosekzistenca në ekzistencë. Qenia e Allahut është e panjohshme për këdo. Ai është i pastër nga çdo gjë që mund t'i vijë njeriut në mendje apo imagjinatë. Nuk lejohet që dikush ta përfytyrojë Atë në mendje apo në imagjinatë. Por, duhet t'i mësojmë përmendësh cilësitë dhe emrat e Tij që janë shpjeguar në Kur'anin Famëlartë, dhe me to ta pranojmë dhe dëshmojmë hyjninë e Tij. Të gjitha cilësitë dhe emrat e Tij janë të përjetshëm dhe të përhershëm.

Allahu nuk është lëndë, trup apo gjendje. Ai nuk ka të ngjashëm, shok, apo të kundërt. Nuk është asgjë që mund ta dimë apo ta mendojmë. Nuk mund të kuptohet apo imagjinohet se si është Ai. Gjithçka që na vjen ndër mend është e gabuar. Allahu është Një dhe nuk ka të adhuruar tjetër përveç Tij. Ai nuk është i lidhur me kohën, vendin apo drejtimet. Ai nuk gjendet në ndonjë vend apo anë. Ai është Krijuesi i kohërave, vendeve dhe drejtimeve. Disa të paditur e mendojnë se Ai është mbi Fron (Arsh) ose lart në qiell. Por Allahu ka krijuar edhe Fronin, edhe lartësinë, edhe poshtërsinë. Një gjë e krijuar nuk mund të jetë vend për një Qenie të përjetshme. Qenia e Tij nuk është e kufizuar në ndonjë vend, dhe është e pastër nga gjashtë drejtimet e njohura: pra, nuk është as përpara, as prapa, as djathtas, as majtas, as sipër, as poshtë. Ai nuk është as brenda, as jashtë universit. Të jesh brenda ose jashtë nënkupton ekzistencën e dy gjërave, e kjo nuk vlen për Allahun.

Nuk thuhet "Allahu i Lartësuar është kudo": Meqë Allahu i Lartësuar është i pastër nga vendi, të thuash se Ai është kudo do të thotë t'i caktosh Atij një vend. Të gjitha vendet, domethënë gjithçka, është krijuar nga Allahu i Lartësuar. I krijuari nuk mund të jetë vend për Krijuesin. Prandaj, nuk thuhet "Allahu është kudo", por duhet të thuhet: **"Allahu i Lartësuar është i pastër nga vendi."** Megjithatë, thuhet: **"Allahu i Lartësuar është i pranishëm dhe vëzhgues në çdo kohë dhe në çdo vend."**

Edhe Seyyid Abdulhakîm Arvâsî, Allahu e mëshiroftë, ka thënë**:"Meqenëse Allahu i Lartësuar nuk është i lidhur me kohë apo me vend, të thuash se Ai është i pranishëm dhe vëzhgues është një shprehje figurative. Domethënë, Ai është i pranishëm** (i pranishëm pa qenë në një vend apo kohë) **dhe vëzhgues pa lidhje me kohën apo vendin. Të gjitha cilësitë e Allahut janë të pavarura nga koha dhe vendi, ashtu siç edhe prania dhe vëzhgimi i Tij janë të pavarura prej tyre."**

Universi është krijuar në një nivel që mund të krahasohet me imagjinatën. Qëndrueshmëria e dukshme e botës së perceptuar si në imagjinatë, është përmes fuqisë së Allahut. Krijuesi, sunduesi dhe zotëruesi i çdo gjëje është Ai. Nuk ka asnjë sundues, komandues apo më të lartë se Ai — kështu duhet besuar. Çdo përsosmëri, çdo cilësi e lartë i përket Atij. Ai nuk ka asnjë të metë apo mangësi. Ai bën çfarë të dojë. Veprat e Tij nuk janë për dobinë e Vet apo për ndonjë tjetër. Nuk vepron për shpërblim. Megjithatë, në çdo veprim të Tij, ka urtësi, dobi, mirësi dhe bujari.

Ai nuk është i detyruar t'u japë njerëzve atë që është më e mira për ta, ose t'i shpërblejë disa dhe t'i ndëshkojë të tjerët. Nëse do, mund t'i fusë të gjithë mëkatarët në Xhenet — kjo do t'i përkiste mirësisë së Tij. Nëse i hedh të gjithë besimtarët që adhurojnë në Zjarrin e Xhehenemit, kjo nuk do të ishte kundër drejtësisë. Mirëpo, Ai ka dëshiruar dhe ka premtuar që t'i shpërblejë myslimanët dhe adhuruesit me Xhenet dhe begatitë e përjetshme, ndërsa jobesimtarëve t'u japë dënim të përjetshëm në Xhehenem. Ai nuk e thyen premtimin.

Edhe sikur të gjithë gjallesat të besonin dhe t'i bënin adhurim, kjo nuk do t'i sillte Atij asnjë dobi. Edhe sikur i gjithë universi të ishte mohues, mëkatar dhe i shfrenuar, nuk do t'i shkaktonte Atij asnjë dëm. Përveç shirkut dhe mohimit, për çdo mëkat të madh, Ai mund të falë kë të dojë, edhe nëse dikush vdes pa bërë pendim. Për mëkate të vogla, nëse dëshiron, mund të ndëshkojë. Për ata që vdesin si jobesimtarë apo renegatë, Ai ka treguar se nuk do t'i falë kurrë dhe se ata do të vuajnë një dënim të përjetshëm.

Për myslimanët që e drejtojnë fytyrën drejt kibles dhe që adhurojnë, por që besimi i tyre nuk përputhet me besimin e Ehli Sunetit dhe vdesin pa bërë pendim, edhe nëse Ai i dënon në Xhehenem, ata nuk do të mbeten atje përgjithmonë. Është e lejueshme të thuhet se Allahu mund të shihet me sy gjatë jetës në këtë botë, por askush nuk e ka parë. Në Ditën e Kiametit, në fushën e tubimit, Ai do t'u shfaqet jobesimtarëve dhe mëkatarëve me fuqinë dhe madhështinë e Tij; ndërsa besimtarëve të mirë, Ai do t'u shfaqet me butësinë dhe bukurinë e Tij.

Besimtarët në Xhenet do ta shohin Atë me cilësinë e bukurisë. Edhe engjëjt dhe gratë do ta shohin. Ndërsa jobesimtarët do të mbeten të privuar nga kjo. Për Allahun e Lartësuar, nuk mund të imagjinohet kalimi i natës dhe ditës, apo kalimi i kohës. Nuk ndodh asnjë ndryshim tek Ai, prandaj nuk mund të thuhet për Të: "ka qenë ashtu" apo "do të jetë ashtu."

Allahu i Lartësuar nuk bëhet njësh me asgjë, nuk bashkohet me asgjë. Ai nuk ka të kundërt, të ngjashëm, ortak, ndihmës apo mbrojtës. Ai nuk ka nënë, baba, bir, vajzë apo bashkëshorte. Ai është gjithmonë i pranishëm dhe vëzhgues ndaj çdo gjëje. Ai është më afër njeriut se damari i qafës, por kjo afërsi dhe prani nuk janë ashtu siç ne e kuptojmë. Afërsia e Tij nuk mund të kuptohet as nga dijetarët, as nga mendjet e shkencëtarëve, as nga shpalljet dhe shikimet e evlijave. Këto janë sekrete që mendja njerëzore nuk mund t'i përfshijë. Allahu i Lartësuar është Një në esencën dhe cilësitë e Tij; tek Ai nuk ka ndryshim apo shndërrim.

Emrat e Allahut janë të pafund. Është e njohur që Ai ka "njëmijë e një" emra, që do të thotë se Ai ka bërë të ditur për njerëzit njëmijë e një emra të Tij. Në fenë e Muhammedit (paqja qoftë mbi të), janë treguar nëntëdhjetë e nëntë prej tyre. Këta njihen si **"Esmaul Husna"**, domethënë ***Emrat më të bukur të Allahut.***

Sifatet e Subûtijes së Allahut janë tetë:

1. **Hajat (Jeta):** Allahu është i gjallë. Jeta e Tij nuk i ngjan jetës së krijesave. Ajo është jetë e posaçme dhe e denjë për qenien e Tij, e përjetshme dhe pa fillim.
2. **Ilm (Dija):** Allahu i di të gjitha. Dija e Tij nuk është si dija e krijesave. Ai e sheh dhe e di edhe një milingonë që ecën mbi një gur të zi natën në errësirë. I di mendimet dhe qëllimet e zemrave të njerëzve. Në dijen e Tij nuk ka ndryshim. Ajo është e përjetshme dhe e përhershme.
3. **Sem' (Dëgjimi):** Allahu dëgjon çdo gjë. Ai dëgjon pa mjete dhe pa anë. Dëgjimi i Tij nuk është si dëgjimi i krijesave. Edhe kjo cilësi është e përjetshme dhe pa fillim.
4. **Basar (Shikimi):** Allahu sheh çdo gjë. Ai sheh pa mjete dhe pa kushte. Shikimi i Tij nuk është me sy.
5. **Irade (Vullneti):** Allahu ka vullnet. Ai krijon çfarë dëshiron. Gjithçka ekziston me vullnetin e Tij. Nuk ka forcë që mund t'i pengojë vullnetin.
6. **Kudret (Fuqia):** Allahu është i Plotfuqishëm mbi çdo gjë. Asgjë nuk e lodh Atë.
7. **Kelam (Fjala):** Allahu flet. Të folurit e Tij nuk është me mjete, shkronja, tinguj apo gjuhë.
8. **Tekvin (Krijimi):** Allahu është Krijuesi. Nuk ka tjetër krijues përveç Tij. Ai i krijoi të gjitha nga mosqenia. Ai i krijon lëvizjet, qëndrimet, mendimet, sëmundjet, shërimet, të mirat dhe të këqijat, dobitë dhe dëmet e njerëzve

dhe të kafshëve. Njeriu nuk mund t'i krijojë vetë as lëvizjet, as mendimet e veta. Të quash krijues dikë tjetër përveç Allahut është injorancë dhe fjalë e kotë.

"Mendoni për krijesat e Allahut të Lartësuar, por mos mendoni për qenien e Tij, sepse ju nuk mund ta vlerësoni madhështinë e Tij dhe nuk keni fuqi ta kuptoni Atë."
Hadith

Sifatet e Subûtijes së Allahut janë gjithashtu të përjetshme si Sifatet e Zatit të Tij. Këto cilësi nuk ndahen nga vetë qenia e Tij. Ato nuk janë as identike me qenien e Tij, as diçka e veçantë prej saj. Asnjë qenie dhe asgjë nuk mund t'i ngjajë cilësive të Allahut.

Sifatet Zatije janë cilësi që i takojnë vetëm qenies së Allahut dhe nuk gjenden tek asnjë krijesë. Këto nuk kanë lidhje fare me krijesat.

Sifatet Subûtije, përveç cilësisë së krijimit, kanë lidhje me krijesat. Allahu i ka dhënë njerëzve pjesërisht disa prej këtyre cilësive, siç janë dija, dëgjimi, shikimi etj., por ato tek krijesat janë të kufizuara dhe të krijuara. Megjithatë, edhe këto cilësi janë të përjetshme dhe të pakrijuara tek Allahu. Asnjë qenie nuk mund ta kuptojë apo ta përfshijë Krijuesin e saj.

Profeti ynë (paqja dhe bekimi qofshin mbi të) ka thënë: **"Mendoni për krijesat e Allahut, por mos mendoni për qenien e Tij, sepse nuk mund ta përfshini madhështinë e Tij me mendjet tuaja."** Në një hadith tjetër thuhet: "**Allahu është i pastër nga çdo gjë që mund t'ju vijë në mendje."**[575]

2 - Të besosh te engjëjt

Ve melâiketihi: Do të thotë të besosh te engjëjt.

Engjëjt janë trupa. Janë të lehtë. Janë më të lehtë edhe se gazi. Janë ndriçues. Janë të gjallë. Janë të mençur. Tek engjëjt nuk ka të këqija si te njerëzit. Mund të marrin çdo formë. Ashtu si gazi mund të kalojë në gjendje të lëngshme ose të ngurtë dhe merr formë kur bëhet i ngurtë, edhe engjëjt mund të marrin forma të bukura. Engjëjt nuk janë shpirtrat e ndarë nga trupat e njerëzve të mëdhenj. Të krishterët i mendojnë engjëjt si të ishin shpirtërat e tillë. Nuk janë as energji apo forcë, siç kanë menduar disa nga filozofët e vjetër.

Fjala **melek** do të thotë: lajmëtar, përcjellës lajmesh. Shumësja është **melâike**. Engjëjt janë krijuar para çdo qenieje të gjallë. Prandaj, besimi te engjëjt është urdhëruar para besimit te librat e shenjtë. Edhe librat janë para profetëve. Në Kur'anin e Shenjtë, edhe emërtimi i gjërave në të cilat duhet besuar jepet sipas këtij rendi. Besimi te engjëjt duhet të jetë kështu: Engjëjt janë shërbëtorë të Allahut. Ata nuk janë ortakë të Tij, as bijat e Tij. Jobesimtarët dhe politeistët kështu kanë menduar. Allahu është i kënaqur me të gjithë engjëjt. Ata i binden urdhrave të Allahut, nuk bëjnë mëkate, nuk e kundërshtojnë Atë. Nuk janë as meshkuj, as femra. Nuk martohen. Nuk kanë fëmijë. Janë të gjallë, pra janë të gjallëruar.

Kur Allahu tha se do të krijonte njeriun, engjëjt pyetën: **"O Zot! A do të krijosh një qenie që do të prishë rendin në Tokë dhe do të derdhë gjak?"** Kjo pyetje e tyre, që quhet "zelle", nuk i dëmton pafajësinë e tyre.

Qenia më e shumtë në numër janë engjëjt. Askush përveç Allahut nuk e di numrin e tyre. Në qiej nuk ka asnjë vend të zbrazët ku engjëjt të mos jenë duke adhuruar. Qiejt janë plot me engjëj që janë në ruku ose në sexhde. Ata janë të pranishëm në qiej, në tokë, në bimë, në yje, te të gjallët dhe të pajetët, në pikat e shiut, në gjethet

[575] Cevâb Veremedi, 308/1.

e pemëve, në çdo molekulë, çdo atom, çdo reaksion, çdo lëvizje — kudo ata kanë detyra. Në çdo vend, ata zbatojnë urdhrat e Allahut. Ata janë ndërmjetës midis Allahut dhe krijesave. Disa prej tyre janë eprorë të të tjerëve. Disa u sjellin profetëve lajme. Disa frymëzojnë mendime të mira në zemrat e njerëzve — kjo quhet **ilhâm** (frymëzim). Disa nuk kanë dijeni për njerëzit ose krijesat e tjera. Ata janë të zhytur në pamjen e bukurisë së Allahut.

Secili engjëll ka vendin e tij. Nuk mund të largohet nga ai vend. Engjëjt e Parajsës janë në Parajsë. Kryetari i tyre quhet **Rıdvân**. Engjëjt e Ferrit quhen **Zebânî**. Ata kryejnë detyrat e tyre në Ferr. Zjarri i Ferrit nuk u bën dëm atyre, ashtu si deti nuk i bën dëm peshkut. Kryetarët e Zebânî-ve janë nëntëmbëdhjetë. Më i madhi prej tyre quhet **Mâlik**.

Secilit njeri, për të regjistruar veprat e tij të mira dhe të këqija, i caktohen katër engjëj — dy ditën dhe dy natën. Ata quhen **Kirâmen kâtibîn** ose **engjëjt e Hafazas**. Thuhet gjithashtu se engjëjt e Hafazas janë të ndryshëm nga këta. Engjëlli në anën e djathtë është eprori i atij në anën e majtë dhe regjistron veprat e mira, ndërsa ai në të majtë regjistron veprat e këqija.

Në varre, janë engjëjt që do t'u shkaktojnë vuajtje jobesimtarëve dhe mëkatarëve muslimanë dhe engjëjt që bëjnë pyetje. Engjëjt që bëjnë pyetje quhen **Munker** dhe **Nekîr**. Ata që pyesin besimtarët quhen **Mubeshshir** dhe **Beshîr**.

Ka grada të ndryshme mes engjëjve. Më të lartët janë katër:

1. **Xhebrâil alejhisselâm** — detyra e tij është t'u sjellë shpallje profetëve, të transmetojë urdhrat dhe ndalesat.
2. **Isrâfil alejhisselâm** — ai do të fryjë në Sur (bucin). Do ta fryjë dy herë: herën e parë do të vdesë çdo qenie e gjallë përveç Allahut; herën e dytë të gjithë do të ringjallen.
3. **Mikâil alejhisselâm** — detyra e tij është të rregullojë çmimet, bollëkun, mungesën, dhe të lëvizë çdo substancë.
4. **Azrâil alejhisselâm** — ai është që merr shpirtin e njerëzve.

Këta katër janë si "profetët e engjëjve". Pas tyre, më të lartët janë katër grupe: Engjëjt që mbajnë Arshin (fronin hyjnor), quhen **Hamele-i Arsh**, janë katër, në Ditën e Kiametit do të jenë tetë. Engjëjt e afërt në praninë hyjnore quhen **Mukarrebîn**. Udhëheqësit e engjëjve të ndëshkimit quhen **Kerûbijân**. Engjëjt e mëshirës quhen **Rûhânijân**. Të gjithë këta janë të përzgjedhurit ndër engjëj.

Ata janë më të lartë se të gjithë njerëzit, përveç profetëve. Njerëzit e devotshëm dhe të dashurit e Zotit janë më të lartë se engjëjt e thjeshtë. Ndërsa engjëjt e thjeshtë janë më të lartë se njerëzit mëkatarë dhe të pakujdesshëm.

3- Të besuarit në Librat

"Ve kutubihi" do të thotë: *"Besova në librat që Allahu i Madhëruar i ka zbritur."* Allahu i Madhëruar këto libra ua ka zbritur disa pejgamberëve përmes shpalljes së Xhebrailit (alejhis-selam), duke ia lexuar atyre; disa të tjerëve ua ka zbritur të shkruar në pllaka; ndërsa disa të tjerëve ua ka zbritur pa ndërmjetësinë e një meleku, duke i bërë t'i dëgjojnë drejtpërdrejt. Të gjithë këta janë fjala e Allahut të Madhëruar. Janë të përjetshëm (të përhershëm) dhe të pakrijuar (jo të krijuar). Këto nuk janë fjalët e melekëve apo të pejgamberëve vetë. Të gjitha librat që ka zbritur Allahu i Madhëruar janë të vërteta dhe të drejta.

Nga librat hyjnorë na janë treguar njëqind e katër. Prej tyre: **Dhjetë fletë *(suhufe)*** iu shpallën Ademit (alejhis-selam), **Pesëdhjetë fletë** Shithit (alejhis-selam), **Tridhjetë fletë** Idrisit (alejhis-selam), **Dhjetë fletë** Ibrahimit (alejhis-selam).

"Me të vërtetë Ne e shpallëm Kuranin dhe Ne padyshim do ta mbrojmë atë."
Hixhr, 9

Teurati iu shpall Musait (alejhis-selam), **Zeburi** Davudit (alejhis-selam), **Inxhili** Isait (alejhis-selam), dhe **Kurani** i Madhërishëm Muhammedit (paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të).

Kurani i Madhërishëm ka shfuqizuar (anuluar) të gjitha librat e mëparshëm dhe rregullat e tyre nuk janë më në fuqi. Në Kuran, deri në Ditën e Kiametit, kurrë nuk do të ketë gabime, as harresë, as shtesa dhe as mungesa. Të gjitha dituritë e së kaluarës dhe të së ardhmes ndodhen në Kuran. Për këtë arsye, ai është më i lartë dhe më i vlefshëm se të gjitha librat e tjerë. Mrekullia më e madhe e të Dërguarit të lavdishëm (paqja qoftë mbi të) është Kurani i Madhërishëm. Edhe sikur të mblidheshin të gjithë njerëzit dhe xhindet, nuk do të ishin në gjendje të krijonin qoftë edhe një sure të shkurtër si ajo e Kuranit.

Sot, është detyrë për të gjithë njerëzit të ndjekin Kuranin e Madhërishëm. Sot, në asnjë vend në botë nuk ekziston Teurati dhe Inxhili i vërtetë. Janë vetëm inxhillet e shtrembëruara. Këto libra janë ndryshuar dhe përzier nga njerëzit. Edhe sikur të mos ishin ndryshuar, ato nuk do të kishin më vlerë, pasi të gjitha janë shfuqizuar nga Allahu i Madhëruar.

Kurani i Madhërishëm është shpallur pjesë-pjesë gjatë një periudhe prej 23 vjetësh. Ai është i vlefshëm deri në Ditën e Kiametit. Ai është i mbrojtur nga çdo shtrembërim apo ndryshim nga ana e njerëzve. Kushdo që beson se në Kuran ka ndonjë mangësi apo tepricë, nuk ka besuar në Allahun e Madhëruar.

Në ajetet e Kuranit thuhet:

"Me të vërtetë Ne e shpallëm Kuranin dhe Ne padyshim do ta mbrojmë atë." *(Sure Hixhr, 9)*

"Kurani është një libër shumë i çmuar, jashtëzakonisht i fuqishëm. As nga para as nga pas nuk mund t'i vijë gënjeshtra. Ai është shpallur nga Allahu i Madhëruar, që është i urtë dhe i lavdëruar." *(Sure Fussilet, 41-42)*

Kurani i Madhërishëm jep lajme për shumë gjëra të fshehta nga e kaluara dhe e ardhmja. Ata që e dëgjojnë dhe e lexojnë nuk lodhen dhe nuk mërziten. Përkundrazi, e shijojnë dhe e përjetojnë me kënaqësi. Është vërtetuar me përvojë të shumta që leximi apo dëgjimi i Kuranit largon shqetësimet. Madje, ka pasur njerëz që, nga frika dhe madhështia e përjetuar duke dëgjuar Kuranin, kanë ndërruar jetë. Shumë armiq të ashpër të Islamit, duke dëgjuar Kuranin, e kanë ndier zemrën e tyre të zbutet dhe janë bërë besimtarë.

Që nga shpallja e tij, Kurani nuk ka pësuar asnjë ndryshim dhe nuk do të pësojë as në të ardhmen. Ai është fjala e Allahut dhe nuk është e mundur që një libër i tillë të shkruhet nga njerëzit. As edhe një ajet i tij nuk mund të imitohet. Të gjithë poetët dhe letrarët e kanë pranuar se janë të pafuqishëm përballë bukurisë dhe thellësisë së Kuranit.

Pas ndarjes së të Dërguarit (paqja qoftë mbi të) nga kjo botë, halifja i parë, Ebu Bekri es-Siddik (radijallahu anhu), mblodhi ajetet e Kuranit dhe formoi një Mushaf.

Të gjithë shokët e profetit u pajtuan se ky Mushaf ishte fjala e Allahut. Halifja i tretë, Osmani (radijallahu anhu), bëri të shkruhen edhe gjashtë kopje të tjera dhe i dërgoi në disa krahina.

Kuranin duhet ta lexojmë siç është shpallur në origjinal. Ato që shkruhen me alfabete të tjera nuk quhen Kuran. Kur marrim Mushafin në dorë, duhet të jemi me abdes, të ulemi përballë kiblës, ta lexojmë me përqendrim, ngadalë, me përulësi dhe duke parë në Mushaf, sipas rregullave të leximit (texhvidit). Duhet të kemi parasysh se ajo që lexojmë është fjala e Allahut dhe duhet të zbatojmë urdhrat dhe ndalesat e Kuranit.

4. Të besosh te Profetët

"Peygamberët, në varret e tyre, falin namaz."
Hadith

"Ve Rusulihi": Do të thotë: "Besoj te profetët e Allahut të Lartësuar." Profetët janë dërguar për t'i udhëzuar njerëzit në rrugën që Allahu i Lartësuar e pëlqen dhe për t'ua treguar rrugën e drejtë. Ata janë njerëzit më të ndershëm, më të virtytshëm, më të ditur dhe më të mençur të kohëve të tyre. Nuk kanë pasur asnjë sjellje të keqe ose të papëlqyeshme. Te profetët ekziston cilësia e **pafajësisë (ismet)**, që do të thotë se, qoftë para se të shpalleshin profetë, qoftë pasi u shpallën, nuk kanë kryer asnjë mëkat, as të vogël, as të madh. Pasi u shpallën profetë, deri sa profecia e tyre të përhapej dhe të njihej, nuk kanë pasur asnjë të metë apo mangësi si verbëri, shurdhëri apo ndonjë tjetër e ngjashme.

Profetët që kanë sjellë një fe të re quhen **Resul**, ndërsa ata që nuk sollën një fe të re, por i ftuan njerëzit në fenë e mëparshme, quhen **Nebij**. Nuk ka ndonjë ndryshim mes resulit dhe nebijut në detyrën e tyre për të përcjellë urdhrat e Allahut dhe për të ftuar njerëzit në fenë e Tij. Të besosh te profetët do të thotë të besosh se të gjithë janë të drejtë dhe të sinqertë, pa bërë dallim mes tyre. Ai që mohon një prej tyre, në të vërtetë, i ka mohuar të gjithë.

Profetët, megjithëse ishin të përballur me shumë armiq dhe përqeshje nga mosbesimtarët, nuk u trembën kurrë në përçimin e urdhrave të Allahut. Allahu i Lartësuar i përforcoi ata me mrekulli, për të treguar vërtetësinë e fjalëve të tyre. Askush nuk mund t'u kundërvihej këtyre mrekullive. Kushdo që pranon një profet dhe beson në të, quhet umeti i atij profeti. Ditën e Kiametit, profetëve do t'u jepet leje të ndërmjetësojnë për mëkatarët e umeteve të tyre dhe ndërmjetësimi i tyre do të pranohet. Po ashtu, Allahu i Lartësuar do t'u japë leje edhe dijetarëve, të devotshmëve dhe evlijave nga umeti i tyre të ndërmjetësojnë, dhe ndërmjetësimi i tyre do të pranohet.

Profetët alejhimusselam janë të gjallë në varret e tyre me një jetë që ne nuk e dimë. Trupat e tyre të bekuar nuk i tret dheu. Për këtë arsye, në një hadith të shenjtë thuhet: **"Profetët në varret e tyre falin namaz."** Sytë e bekuar të profetëve, edhe kur janë në gjumë, zemrat e tyre nuk flenë.[576]

Të gjithë profetët janë të barabartë në misionin e tyre profetik dhe në gradën e profetësisë. Profetët alejhimusselam janë njerëz; nuk ka profet prej xhindëve, engjëjve apo grave. Xhindët dhe engjëjt nuk mund të arrijnë gradën e profetëve. Ndër vetë profetët, ka dallime në grada: për shembull, sipas shumësisë së umeteve

[576] Ky hadith tregon se pejgamberët, edhe pas vdekjes, janë të gjallë në një mënyrë që ne nuk e kuptojmë plotësisht, dhe ata vadhhdojnë të jenë të angadhhuar në adhurim, siç ishte dhakoni i tyre në këtë botë. Ai gjithashtu tregon se statusi i pejgamberëve është ndryshe nga ai i njerëdhve të dhakonshëm, duke pasur një lidhje të drejtpërdrejtë me Allahun, edhe pas kalimit në botën tjetër.

të tyre, madhësisë së vendeve ku janë dërguar, përhapjes së dijes dhe urtësisë së tyre, shumësisë dhe vazhdimësisë së mrekullive të tyre, si edhe për dhuratat dhe nderimet e veçanta që u janë bërë atyre. Profeti i fundit, Muhammedi alejhis-selam, është më i miri dhe më i larti nga të gjithë profetët.

Profetët e mëdhenj me mision të rëndësishëm (**Ulul-azm**) janë më të lartë se të tjerët, dhe resulët janë më të lartë se pejgamberët që nuk janë resul.

Ademi alejhis-selam, me dhuratën e Allahut të Lartësuar, është i quajtur **Safijullah**, që do të thotë "i zgjedhuri i Allahut". Nuhu alejhis-selam është **Nexhijullah**, që do të thotë "i shpëtuari dhe i përkëdheluri i Allahut". Ibrahimi alejhis-selam është **Halilullah**, sepse në zemrën e tij nuk kishte vend për asnjë dashuri tjetër veç dashurisë për Allahun. Musai alejhis-selam është **Kelimullah**, sepse Allahu i foli atij drejtpërdrejt. Isai alejhis-selam është **Ruhullah** dhe **Kelimetullah**, sepse ai u krijua pa baba, vetëm me fjalën hyjnore "Bëhu!". Ai gjithashtu përçonte fjalët e urta dhe plot urtësi të Allahut te njerëzit.

Krijesa më e lartë dhe më e nderuar mes bijve të Ademit, shkaku i krijimit të gjithësisë, Muhammedi alejhis-selam, është **Habibullah**, i Dashuri i Allahut. Ka shumë argumente që tregojnë se ai është i dashuri i Allahut dhe madhështia e tij është e pakufishme. Për të, nuk mund të përdoren fjalë si "i mundur" apo "i humbur". Ditën e Kiametit, ai do të ngrihet i pari nga varri, do të arrijë i pari në vendin e tubimit dhe do të hyjë i pari në Xhenet. Morali i tij i lartë nuk mund të përshkruhet me fjalë.

Ditën e Kiametit, të gjithë profetët do të jenë nën flamurin e tij. Allahu i Lartësuar i urdhëroi të gjithë profetët: "Nëse arrini kohën e profetit tim të dashur, Muhammedit alejhis-selam, besoni në të dhe ndihmojeni!" Të gjithë profetët e porositën dhe e urdhëruan umetin e tyre për këtë. Muhammedi alejhis-selam është **Hatemu-l-Enbija**, që do të thotë se pas tij nuk do të vijë më asnjë profet.

Cilësitë që kanë Pejgamberët

Duhet të besohet se pejgamberët **(paqja qoftë mbi ta)** kanë shtatë cilësi:

1. **Ismeti**: Moskryerja e mëkateve. Pejgamberët nuk kryejnë asnjë mëkat, qoftë të vogël apo të madh, në asnjë fe, as në të kaluarën dhe as në të ardhmen.
2. **Amaneti**: Pejgamberët janë njerëz tërësisht të besueshëm. Ata kurrë nuk tradhtojnë amanetin.
3. **Sıdku (Sinqeriteti)**: Pejgamberët janë të drejtë e të sinqertë në fjalët, veprat dhe sjelljet e tyre. Ata kurrë nuk thonë gënjeshtra.
4. **Fetaneti (Urtësia dhe Mençuria)**: Pejgamberët janë njerëz shumë të mençur dhe të kuptueshëm. Nuk ka pasur pejgamberë me mangësi si verbëria apo shurdhëria, dhe as gra.
5. **Teprimi i shpalljes (Tejçimi i shpalljes)**: Pejgamberët gjithçka që u kanë transmetuar njerëzve, e kanë mësuar përmes shpalljes hyjnore nga Allahu i Lartësuar. Asnjë nga urdhrat apo ndalesat që kanë lajmëruar, nuk janë nga vetja e tyre. Ata e kanë transmetuar plotësisht atë që u është urdhëruar.
6. **Drejtësia**: Pejgamberët nuk bëjnë kurrë padrejtësi apo zullum. Ata nuk e shkelin kurrë drejtësinë, edhe nëse dikush ka pozitë apo peshë të veçantë.
7. **Ruajtja nga shkarkimi (Emn-ul-azl)**: Pejgamberët nuk hiqen nga

pejgamberllëku. Ata mbeten gjithmonë pejgamberë, si në këtë botë, ashtu edhe në botën tjetër.

Nuk dihet saktësisht numri i pejgamberëve. Është e njohur se janë më shumë se **njëqind e njëzet e katër mijë**. Nga këta, **treqind e trembëdhjetë** janë resulë (pejgamberë që sollën shpallje të re). Mesatarisht, ka një resul çdo një mijë vjet.

Nga resulët, gjashtë janë më të lartësuar. Ata quhen **"Ulul-azm"** pejgamberët. Ata janë: **Ademi, Nuhu, Ibrahimi, Musai, Isai dhe Muhammedi Mustafa** (paqja qoftë mbi ta). Janë të njohur emrat e **tridhjetë e tre pejgamberëve**. Ata janë: **Ademi, Idrizi, Shithi, Nuhi, Hudi, Salihu, Ibrahimi, Luti, Ismaili, Is'haku, Jakubi, Jusufi, Ejubi, Shuajbi, Musai, Haruni,** *Hidhri, Jushai, Ilyasi, Elyesai, Dhulkifli, Shemuni, Ishmoili*, **Junusi, Davudi, Sulejmani, Lukmani, Zekerijai, Jahjai, Uzejri, Isai bir i Merjemes, Dhulkarnejni dhe Muhammedi** (paqja qoftë mbi ta).

Nga këta, vetëm **njëzet e tetë** janë përmendur me emër në Kuranin Famëlartë. Ka mendime të ndryshme nëse ***Dhulkarnejni, Lukmani, Uzejri dhe Hidhri*** kanë qenë pejgamberë.

Imam Muhammed Masumi në letrën e tij të dytë, numër 36, shkruan se hadithi që tregon se Hidhri (alejhis-selam) ka qenë pejgamber është i fuqishëm. Ndërsa në letrën e tij nr. 182, ai shpjegon se fakti që Hidhri (alejhis-selam) shihet ndonjëherë në formë njeriu dhe kryen disa vepra, nuk do të thotë se ai është ende i gjallë. Allahu i Lartësuar ka lejuar që shpirtrat e tij dhe të shumë pejgamberëve e evlijave të shfaqen në formë njerëzore. T'i shohësh ata nuk do të thotë se janë të gjallë.

5- Të besosh në Ahiret

"Vel yevmil âhiri": Do të thotë të besosh në ditën e Ahiretit. Ky moment fillon kur njeriu vdes dhe zgjat deri në fund të Kijametit. Quhet "dita e fundit" sepse pas saj nuk ka më natë që të vijë. Ose ndoshta quhet kështu sepse vjen pas jetës në këtë botë. Koha kur do të ndodhë Kijameti nuk është e njohur, por Profeti Muhammed (s.a.v.s.) ka treguar shumë shenja që do të ndodhin para tij:

Dija do të harrohet. Do të shtohet mëkati dhe e keqja. Ata që janë të pabesë, pa moral dhe pa nder do të udhëhojnë. Urdhërat e Allahut nuk do të respektohen. Mëkatet do të bëhen gjithkund. Mehdiu do të vijë. Profeti Isa (a.s.) do të zbresë nga qielli në Siri. Dexhalli (Antikrishti) do të shfaqet. Je'çuxh dhe Mexhuxh, dy grupe të njohura, do të shkaktojnë kaos. Dielli do të lindë nga perëndimi. Do të ndodhin tërmete të mëdha. Një zjarr do të shpërthejë nga Jemeni. Qielli dhe malet do të shpërbëhen. Dielli dhe hëna do të errësohen. Detet do të bashkohen dhe do të shuhen...[577]

Për ata që bëjnë mëkate, muslimanët që bëjnë gjynahe, quhen "fâsık". Ata që janë fâsık dhe të gjithë të pabesët do të përjetojnë mundim në varr. Kjo është diçka që patjetër duhet të besohet.

Pyetjet e varrit: Kur një i vdekur varroset, ai do të ngjallet në një jetë të panjohur dhe do të ndiejë rehati ose dënim. Dy engjëj, Munkir dhe Nekir, do të vijnë në formë frikshme dhe do t'i bëjnë pyetje.[578] Hadithet e shenjta qartë e thonë këtë. Pyetjet që do t'u bëhen janë:

[577] Buhârî, "İlim", 21; İbni Mâce, "Fiten", 25; Ahmed bin Hanbel, Musned, III, 108.
[578] İbni Mâce, "Fiten", 25.

"Kush është Zoti yt?" "Kush është Profeti yt?" "Cili është besimi yt?" "Cili është libri yt?"

"Cili është vendi i Kiblës tënde?" "Cili është mezhebi yt në çështjet e besimit dhe veprave?"

"Salevatet që më dërgohen, do të jenë drita për ju mbi Ura e Siratit."
Hadith

Përgjigja e duhur është: "Zoti im është Allahu, Profeti im është Muhamedi (a.s.), besimi im është Islami, libri im është Kur'ani, Kiblaja ime është Kâbe-i Shërif, në besim jam Ehl-i Sunnë vel-Xhemâ'at dhe në veprime ndiqem nga mezhebi i Imami A'zam Ebû Hanîfe."

Ata që nuk janë Ehl-i Sunnë nuk do të mund të japin përgjigje të saktë, siç është shkruar në "Tezkire-i Kurtubî". Për ata që japin përgjigje të bukura, varri do të zgjerohët dhe një dritare nga Xheneti do të hapet. Ata do të shohin vendin e tyre në Xhenet çdo mëngjes dhe mbrëmje dhe do të ndjejnë mirësi dhe do t'u jepen lajme të mira nga engjëjt.

Ata që nuk japin përgjigje të saktë, do të goditen me një shufër hekuri deri sa zhurma e tyre të dëgjohet nga çdo krijesë tjetër përveç njeriut dhe xhindit. Varri do të ngushtohet aq shumë sa do të dëmtojë eshtrat. Një vrimë do të hapet nga Xhehennemi dhe ata do të shohin vendin e tyre në Xhehennem çdo mëngjes dhe mbrëmje. Ata do të ndiejnë dhimbje të pafundme deri në Ditën e Kijametit.

Ngjallja dhe Dita e Kijametit: Pas vdekjes, trupi dhe shpirtat do të bashkohen përsëri. Të gjithë njerëzit do të ngjallen në Ditën e Kijametit. Kjo është dita kur çdo njeri do të mblidhet në fushën e Mahsherit për të marrë llogari për veprat e tij. Çdo njeri do të marrë **librin e veprave** të tij që do të vijë deri te ai vetë. Allahu, Krijuesi i gjithçkaje, do të jetë Ai që do ta bëjë këtë.

Siç ka paralajmëruar Profeti Muhammed (s.a.v.s.), gjithçka do të ndodhë siç është thënë. Gjithçka do të realizohet me siguri. Të mirët dhe besimtarët do ta marrin librin e veprave nga e djathta, ndërsa të këqinjtë dhe mëkatarët do ta marrin librin nga e majta ose nga pas. Çdo veprim, qoftë i madh apo i vogël, i fshehtë ose i hapur, do të jetë i regjistruar në librin e veprave. Edhe veprat që nuk janë regjistruar nga engjëjt Kirâmen Kâtibîn do të dalin në dritë, me ndihmën e organeve të trupit dhe me informacionin që do t'u japë Allahu.

Libri i njerëzve të mirë, të drejtëve (salihëve), do t'u jepet nga ana e djathtë, ndërsa libri i mëkatarëve, njerëzve të këqij (fasikëve), do t'u jepet nga ana e pasme ose e majtë. Çdo vepër, e mirë apo e keqe, e madhe apo e vogël, e bërë fshehurazi apo hapur, do të jetë e shkruar në atë libër. Edhe ato vepra që nuk janë regjistruar nga engjëjt që shkruajnë (Kiramen Katibin), do të bëhen të njohura me dëshminë e gjymtyrëve të trupit dhe me urdhrin e Allahut të Madhëruar. Për çdo gjë do të pyetet dhe do të jepet llogari.

Në Ditën e Kijametit, çdo gjë e fshehtë, që Allahu dëshiron ta nxjerrë në dritë, do të zbulohet. Engjëjve do t'u thuhet: **"Çfarë keni bërë në tokë dhe në qiej?"** Profetëve do t'u thuhet: **"Si ua përcollët njerëzve urdhrat dhe ligjet e Allahut të Madhëruar?"** Çdokujt do t'i thuhet: **"Si i ndoqët profetët? Si i kryet detyrat që ju ishin caktuar? Si i respektuat të drejtat e ndërsjella mes jush?"**

Në Ditën e Gjykimit, atyre që kanë besim dhe kanë pasur vepra të mira e sjellje të bukur, do t'u jepen shpërblime dhe mirësira, ndërsa atyre me sjellje të keqe dhe vepra të prishura do t'u jepen dënime të rënda.

"Në Xhennet ka dhurata që asnjë sy nuk i ka parë, asnjë vesh nuk i ka dëgjuar dhe asnjë mendje nuk i ka imagjinuar."
Hadith

Allahu i Madhëruar, me drejtësinë e Tij, do të mund të dënojë për disa mëkate të vogla, por, me dhuntinë dhe bujarinë e Tij, do t'i falë të gjithë mëkatet e mëdha dhe të vogla të besimtarëve që dëshirojnë ta bëjnë këtë. Përveç shirkut dhe mosbesimit, Allahu mund të falë çdo mëkat, por gjithashtu mund të dënojë edhe për mëkatet e vogla. Ata që vdesin si mushrikë ose jobesimtarë, do të dërgohen në Ferr dhe do të vuajnë dënim të përjetshëm.

Në Ditën e Kijametit, do të ketë një **Mizan** (peshore) për të matur veprat e secilit. Ky Mizan do të jetë i papërshkrueshëm, një peshore që mund të përshtatet për çdo gjë në botën e përtejme. Të mirat do të shfaqen si drita dhe do të jenë të vendosura në anën e djathtë, ndërsa mëkatet do të shfaqen si errësirë dhe do të jenë në anën e majtë. Punët, fjalët, mendimet dhe shikimet që janë bërë në këtë botë do të përformohen dhe do të duken si drita apo errësirë, dhe ato do të maten në këtë peshore. Ky Mizan nuk është si peshores që njohim në këtë botë. Pjesa e rëndë ngrihet dhe pjesa e lehtë zbritet. Disa dijetarë mendojnë se do të ketë peshores të ndryshme për secilin.

Pas kësaj, do të jetë një urë, e njohur si **Sirât**, e cila do të kalojë mbi Ferrin e madh. Të gjithë do të urdhërohen të kalojnë mbi këtë urë. Të gjithë profetët, në atë ditë, do të thonë: **"O Zoti im, jepu atyre shpëtim!"** Ata që do të shpëtojnë dhe do të shkojnë në Xhennet, do të kalojnë me lehtësi, disa do të kalojnë si shpejtësi e ndriçuar, disa si era dhe disa si kuaj të shpejtë. Ura është më e hollë se një flijim dhe më e mprehtë se një shpatë. Të ndjekësh Islamin është po ashtu një kalim i vështirë si kalimi mbi këtë urë. Ata që luftojnë kundër epshit dhe përpiqen të ndjekin rrugën e drejtë, do të kenë lehtësi në kalimin mbi Sirat. Ky është edhe kuptimi i emrit **"Sirât-ı Mustekîm"** që Allahu e ka dhënë për rrugën e drejtë të Islamit.

Besimi në Sirât është një detyrim, pasi ky është i vërtetuar nga argumentet fetare. Në Kuran thuhet: **"Në vend të Allahut dhe i drejtoni (të gjithë) në rrugën e Zjarrit të ashpër flakërues (Xhehenem); Por i ndaloni. Sigurisht që do të pyeten."** (Saffat: 23-24).

Po ashtu, në shumë hadithe të tjera, thuhet se: "**Do të ketë një urë të instaluar mbi Ferr. Profeti i Parë që do të kalojë me popullin e tij mbi të, do të jem unë."** (Buhari). Në një tjetër hadith thuhet: **Në Ditën e Kijametit, do të qëndroj në krye të urës, duke pritur që populli im të kalojë. Allahu do të thotë: 'Kërkoni atë që dëshironi, dhe do t'ju jepet.' Pasi të kem bërë shfajësimin për popullin tim, do të vazhdoj të lutem për ata që kanë thënë me sinqeritet 'La ilaha illallah' (nuk ka Zot tjetër përveç Allahut) dhe kanë vdekur me besim, deri sa Allahu të thotë: 'Futini në Xhennet.'"**

Kalimi mbi Sirat është në varësi të dritës së secilit individ. Disa do të kalojnë me shpejtësi, si drita e një shigjete, disa si shpejtësia e një ylli që bie, dhe disa si kuaj të shpejtë. Ata që kanë dritë të vogël do të kalojnë me mundim, duke u rrëzuar dhe duke e pasur të vështirë. Në fund, ata do të shpëtojnë.

Ata që kanë dashuri të madhe për Ehl-i Bejtin (familjen e Pejgamberit) dhe për shokët e tij, nuk do të kenë asnjë pengesë në kalimin mbi Sirat. Ata që janë të prirur për bidatë dhe rregulla të shtuar, do të bien nga urë dhe do të dërgohen në Ferr.

Disa prej umetit të Profetit tonë të nderuar (paqja qoftë mbi të), sapo të ngrihen nga varri, do të shkojnë drejt e në Xhenet. Engjëjt do t'u thonë atyre:

– A bëtë ndonjë llogari?

– Jo, ne nuk bëmë asnjë llogari.

– A e kaluat Urën e Siratit?

– Jo, ne nuk e pamë fare Siratin.

– E keni parë Xhehenemin?

– Jo, as Xhehenemin nuk e pamë.

– Po çfarë vepre bëtë ju që pa dhënë llogari, pa kaluar nëpër Sirat dhe pa parë Xhehenemin, u futët drejt në Xhenet?

– Ne kishim dy cilësi: falë tyre arritëm këtë begati. E para, kishim turp nga Allahu dhe nuk bënim mëkate as kur ishim vetëm. E dyta, kënaqeshim me riskun (furnizimin) e pakët që na jepte Allahu. Engjëjt do t'u thonë: Këto begati janë të drejta për ju. [**Ibni Hibban**]

Sa i përket Urës së Siratit, nuk duhet të mendohet si një urë e zakonshme! Ashtu siç themi: "Për të kaluar klasën, duhet kaluar ura e provimit", edhe pse provimi nuk ka asgjë të përbashkët me një urë. Edhe Ura e Siratit nuk i ngjan aspak urave të zakonshme apo urës së provimit.[579]

Peygamberi i nderuar, sallallahu aleyhi ve sellem, ka një pus të veçantë që quhet **"Pusi i Kevserit".** Ai është i madhësisë e një udhëtimi njëmujor. Uji i tij është më i bardhë se qumështi dhe aromë më e këndshme se ajo e miskut. Gotat përreth janë më të shumta se yjet. Kush do të pijë prej tij, pavarësisht se ka qenë në Ferr, nuk do të ketë më kurrë etje.

Ndërmjetsimi është një të drejtë. Për ata besimtarë që vdesin pa penduar, për mëkatet e tyre të vogla dhe të mëdha, do të ndërhyjnë profetët, dëlirët, shenjtorët, engjëjt dhe ata që Allahu lejon, dhe ndërhyrja e tyre do të pranohet.

Xhenneti dhe Xhehenemi janë tani të ekzistojnë. Xhenneti është mbi shtatë shtresat e qiellit, ndërsa Xhehenemi është nën çdo gjë. Ka tetë Xhennet dhe shtatë Xhehenem. Xhenneti është më i madh se Toka, Dielli dhe Qielli, ndërsa Xhehenemi është më i madh se Dielli.

Hadith-i shenjt thotë: **"Bota është si një burg për besimtarin."** [Muslimi] **"Bota, në krahasim me barkun e nënës, është si Xhennet, ndërsa në krahasim me Xhennetin është si në plehra."** [Ma'rifetnâme] Ashtu si një fëmijë që është në barkun e nënës, i cili nuk mund ta dijë çfarë do të ndodhë në botën e jashtme, as besimtari nuk mund të imagjinojë shijen e kënaqësive që do të gjejë në Xhennet.

Hadith-i thotë: **"Në Xhennet ka dhurata që nuk i ka parë askush, nuk i ka dëgjuar askush dhe nuk i ka imagjinuar askush." [Muslimi] "Nimet e Xhennetit dhe të botës janë vetëm të ngjashme me emrat e tyre."** [Bejheki]

Allah ka premtuar për besimtarët se ata do të gëzojnë paqen dhe do të kenë çdo gjë që dëshirojnë. Nimet që do të gëzojnë ata në Xhennet janë shumë më të mëdha dhe më të shenjta se çdo gjë që mund të imagjinojmë në këtë botë. Allahu do të krijojë, pa mundim, ato që nuk mund të mendohen as në mendje.

Një nga ajete të Kuranit thotë: **"Për ata të cilët punuan të mirën është më i miri (Xhenneti), e pse jo akoma edhe më tepër (duke pasur nderimin e lartë**

[579] Tam İlmihal Se'âdet-i Ebediyye, 58/3.

të shikimit të Fytyrës së Allahut 'Azze ue Xhel). As errësirë, as pluhur dhe as poshtërim turpi nuk do të mbulojë fytyrat e tyre. Ata janë banorët e Xhennetit, atje do të jetojnë përgjithmonë." [Junus: 26] **"Sigurisht se ata që besuan (në Njësinë e Allahut, të Dërguarin e Tij, Islamin) dhe punuan mirësi e drejtësi, do të kenë Kopshtet e Xhennetit Firdeus (vendet më të larta të Xhennetit) për kënaqësinë e tyre. Ku do të banojnë përgjithmonë. Asnjë dëshirë nuk do të kenë ata për t'u hequr prej andej."** [Kehf: 107-108] "**Dhe kur të vështrosh atje (në Xhennet), do të shohësh kënaqësi (që s'e merr dot me mend) dhe mbretërim madhështor.**" [Insan: 20]

Allahu ka thënë: "**Për besimtarët kam përgatitur gjëra që as sytë i kanë parë, as veshët i kanë dëgjuar, dhe as nuk janë menduar nga njeriu."** [Buhari] "**Ata që hyjnë në Xhennet, nuk do të vdesin kurrë, do të jetojnë përgjithmonë. Ata do të jenë gjithmonë të lumtur, nuk do të trishtohen, nuk do të ndiejnë humbje, rrobat e tyre nuk do të plaken dhe rinia e tyre nuk do të kalojë."** [Ibn-i Ebiddunya] **"Ata që janë banorë të Xhennetit, kurrë nuk do të sëmuren dhe nuk do të plaken. Ata nuk do të ndjejnë hidhërim dhe gjithmonë do të jenë të lumtur."** [Muslimi] **"Në Xhennet, kush dëshiron të hipë në një kalë, do të hipë, dhe kush dëshiron të fluturojë, do të fluturojë."** [Tirmidhi] "**Për atë që është më i ulëti në Xhennet, do të thuhet: 'Çfarë dëshiron?'" Ai do të kërkojë gjithçka që dëshiron. Pas kësaj, do të thuhet: 'Do t'ju jepet dyfishi i gjithçkaje që kërkuat.'"** [Muslimi] **"Çdo banor i Xhennetit do të jetë 33 vjeç."** [Tirmidhi, Kurtubi, Nevevi]

6- Të besuarit në Kader

"Kader" do të thotë të besosh që çdo gjë që ndodh, përfshirë të mirat dhe të këqijat, do të jetë e përcaktuar dhe e krijuar nga Allahu. Kjo përfshin gjithçka që ndodh në jetën e njeriut: dobitë dhe dëmet, fitimet dhe humbjet, të gjitha janë nga takdiri i Allahut të Madhëruar. Kadri është vendimi i Allahut për krijimin e diçkaje, dhe kur ai krijim realizohet, quhet **"kazâ".**

Kjo është e vërtetë për të gjitha ngjarjet që do të ndodhin në të kaluarën, të tashmen dhe të ardhmen. Allahu ka ditur gjithçka që do të ndodhte dhe, në përputhje me këtë dituri, ka krijuar gjithçka që do të ndodhte. Veprat e njerëzve, besimi i tyre, si dhe çdo veprim tjetër është krijuar nga Allahu. Njerëzit janë të udhëzuar dhe të drejtuar nga Allahu dhe vetëm Ai është krijuesi i gjithçkaje.

Për shembull, shkencëtarët dhe dijetarët Islamikë kanë mësuar që gjithçka që quhet shkak – si një burim që ndihmon për të realizuar diçka – është gjithashtu një krijesë e Allahut. Kjo nënkupton që çdo "shkak" është një mënyrë që Allahu përdor për të sjellë diçka në ekzistencë. Siç ndodh me zjarrin, i cili ka zakonin të djegë, Allahu mund të vendosë që të djegë pa përdorur zjarrin, dhe kjo mund të ndodhte në rastin e Ibrahimit a.s., i cili u mbrojt nga Allahu dhe nuk u dogj në zjarr.

Nëse Allahu do të dëshironte, ai mund të krijonte gjithçka pa pasur nevojë për shkak. Për shembull, ai mund të ngrohë pa përdorur zjarrin dhe mund të ushqejë pa përdorur ushqim. Por, për hir të mirëqenies dhe mirësisë së tij për krijesat e tij, Allahu ka krijuar gjithçka përmes shkakut. Çdo shkak ka një lidhje me pasojën e tij. Ai që dëshiron të ndezë një llambë do të përdorë një shkak siç është mundësia e përdorimit të shkrirës; ai që dëshiron të shërohet do të përdorë ilaçe.

Po ashtu, çdo person që do të arrihet Xhennet, duhet të pasojë rrugën e Islamit. Ai që do të shkojë në Xhehenem do të vijë nga dëshira e tij për të kryer mëkate. Çdo

veprim është i lidhur me një shkak dhe ajo që ndodh është një pasojë e veprave të njeriut.

Nëse Allahu nuk do të kishte krijuar shkak për veprimet dhe ngjarjet, nuk do të kishte pasur asnjë lidhje midis njerëzve, as ndërveprime midis individëve si punëtorë, mësues dhe nxënës, dhe sistemi i jetës dhe i shoqërisë do të ishte shpërbërë.

SHTYLLAT E ISLAMIT

"Në Kur'anin e shenjtë është bërë e ditur gjithçka që u nevojitet robërve; ata që nuk besojnë janë paralajmëruar me ndëshkim, ndërsa besimtarët që zbatojnë kushtet e Islamit janë përgëzuar me Xhenet."
Imam Rabani

Për ata që kanë hyrë në fenë islame, pra për myslimanët, ekzistojnë pesë detyra të domosdoshme që janë obligim t'i kryejnë. Këto janë:

1. Kushti i parë i Islamit është **(të shqiptohet Shehadeti); Të shqiptohet shehadeti do të thotë të thuhet: *(Eshhedu en la ilahe il-lallah ve eshhedu enne Muhammeden abduhu ve resuluhu)*.** Domethënë, personi që është i moshës madhore dhe ka mendjen e shëndoshë, e që mund të flasë, duhet të thotë: **"Në tokë dhe në qiell nuk ka asgjë dhe askush tjetër që ka të drejtë të adhurohet përveç Allahut. Hyjnia e vërtetë është vetëm Allahu i Lartësuar. Ai është i domosdoshëm në ekzistencën e Tij. Tërë përsosmëria i përket Atij. Ai është i pastër nga çdo mangësi. Emri i Tij është *Allahu*."** Gjithashtu, duhet të besojë me zemër në këtë bindje. Po ashtu, ai njeri me fytyrë të ndritshme, e kuqërremtë dhe të bukur, me vetulla dhe sy të zinj, me ballë të ndritshëm dhe moral të lartë, fjalët e të cilit ishin të ëmbla dhe fytyra e të cilit nuk hidhte hije në tokë; që **lindi në Mekë të Arabisë, nga fisi Hashim, biri i Abdullahut, Muhammedi (alejhi selam), është robi dhe i dërguari i Allahut. Ai është biri i zonjës Amine, vajza e Vehbit**. Elhamdulilah, edhe profeti ynë i dashur është ai: *sal-lallahu alejhi ve sel-lem.*
2. Kushti i dytë i Islamit është: **(të falen pesë kohët e namazit, sipas rregullave dhe kushteve të përcaktuara).** Që nga koha e Ademit (alejhi selam), në çdo fe ka pasur një kohë për falje. **Të gjitha këto kohë janë bashkuar për ne dhe na janë bërë obligim**. Edhe pse falja e namazit nuk është prej kushteve të imanit, të besuarit që namazi është obligim është pjesë e imanit. Çdo mysliman që ka arritur moshën madhore dhe është i ndërgjegjshëm, është i detyruar t'i falë pesë kohët e namazit çdo ditë. Kjo është ***farz-ajni*** (obligim personal për çdo individ). Në natën e Miraxhit, u bënë obligim pesë kohët e namazit. Para Miraxhit, faleshin vetëm namazi i sabahut dhe i iqindisë.
3. Kushti i tretë i Islamit është (të jepet zekati i pasurisë); **Fjala "zekat" në gjuhë do të thotë: pastrim, lavdërim, përmirësim dhe arritje në një gjendje të mirë**. Në kuptimin fetar, zekat do të thotë që një mysliman që ka pasuri më shumë se nevojat **e tij bazë**, dhe e ka arritur sasinë e caktuar të quajtur *nisab*, të ndajë një pjesë të kësaj pasurie dhe ta japë për myslimanët që janë përmendur në Kuran, pa u mburrur. Në katër medhhebet (shkollat juridike islame), ka katër lloje pasurie për të cilat jepet zekat: Zekati i arit dhe i argjendit, Zekati i mallrave tregtare, Zekati i kafshëve shtëpiake me katër këmbë që kullosin më shumë se gjysmën e vitit në kullotë, Zekati i prodhimeve bujqësore. Ky

i fundit quhet **ushr**. Ushri jepet menjëherë sapo të korret prodhimi i tokës. Ndërsa tre llojet e tjera të zekatit jepen pasi të kalojë një vit që pasuria ka arritur nisabin.

4. Kushti i katërt i pesë kushteve të Islamit është**; (Agjërimi çdo ditë gjatë muajit të shenjtë të Ramazanit);** Agjërimi në arabisht quhet "**Savm**". Fjala **"savm"** në gjuhën letrare do të thotë të mbrosh diçka nga diçka tjetër. Në Islam, agjërimi do të thotë të ruash veten, gjatë gjithë ditëve të muajit Ramazan, duke respektuar kushtet e tij, për hir të Allahut të Madhëruar, duke u përmbajtur nga tri gjëra: nga ngrënia, nga pirja dhe nga marrëdhëniet intime.

5. Kushti i pestë i Islamit është**: (Haxhi, për atë që ka mundësi, së paku një herë gjatë jetës);** Nëse rruga është e sigurt dhe personi është i shëndetshëm trupërisht, si dhe ka mjaftueshëm pasuri për të mbajtur familjen e tij gjatë mungesës dhe për të përballuar shpenzimet e udhëtimit, është e detyrueshme që së paku një herë gjatë jetës së tij, duke veshur ihramin, të shkojë në **Mekën e shenjtë**, të kryejë **tavafin** rreth Qabes së nderuar dhe të qëndrojë në malin e **Arafatit.**

Ejani të falemi, ta pastrojmë zemrën nga ndryshku,
Tek Allahu nuk afrohet njeriu, pa e falur namazin!

Kudo që falet namaz, mëkatet bien prej nesh,
Njeriu nuk mund të bëhet i përsosur, pa e falur namazin!

Në Kur'anin famëlartë, Zoti e ka lavdëruar shumë namazin,
Ka thënë: "Nuk e dua njeriun, nëse nuk e fal namazin!"

Në një hadith të bekuar thuhet: Shenja e imanit,
Nuk shihet te njeriu, nëse nuk e fal namazin!

Të mos e falësh një namaz, është mëkati më i madh,
Nuk falet as me pendim, derisa të mos e kryesh atë namaz!

Ai që e nënvlerëson namazin, menjëherë del nga imani,
Ai nuk mund të jetë mysliman, nëse nuk e fal namazin!

Namazi e pastron zemrën, të largon nga e keqja,
Nuk mund të ndriçosh kurrë, pa e falur namazin!

TË FALURIT NAMAZ

"Ai që nuk fal namaz, nuk ka aromë nga Islami!"
Hadith

Shtylla e dytë e Islamit është falja e namazit. Çdo mysliman është i detyruar të falë pesë herë në ditë namaz, sapo të hyjnë kohët e tyre, dhe të jetë i vetëdijshëm që e fal në kohën e duhur. Namazet duhet të falen duke iu kushtuar vëmendje farzeve, vaxhibeve, suneteve, dhe me zemër të përkushtuar tek Allahu i Madhëruar, para se të kalojë koha e tyre.

Në Kur'anin e shenjtë, namazi përmendet si **Salat**. Në kuptimin gjuhësor, salat do të thotë: lutja e njeriut, kërkimi i faljes nga engjëjt, mëshira dhe dhembshuria e Allahut. Në kuptimin e Islamit, **salat** do të thotë: **kryerja e lëvizjeve dhe leximeve të caktuara, ashtu siç përshkruhet në librat e fikhut.**

Rëndësia e namazit

"Kujt ia kalon koha e një namazi pa e falur në kohën e vet, e nuk e kryen (nuk e bën kaza) para se të vdesë, në varrin e tij do t'i hapen shtatëdhjetë dritare nga Zjarri i Xhehenemit dhe do të vuajë deri në Ditën e Kiametit."
Hadith

Namazi është dhurata më e madhe, më e rëndësishme dhe më e bukur që Allahu i Madhëruar, për hir të të Dërguarit të Tij të dashur, ia ka dhuruar besimtarëve. **Namazi është shtylla e fesë**. Ai që e fal rregullisht, saktë dhe plotësisht namazin, e ka forcuar fenë e tij dhe e ka mbajtur në këmbë ndërtesën e Islamit. Ai që nuk e fal namazin, e shkatërron fenë dhe ndërtesën e Islamit.

Pejgamberi ynë (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të) ka thënë: **"Fillimi i fesë sonë është namazi."** Ashtu siç nuk mund të ketë njeri pa kokë, nuk mund të ketë as fe pa namaz.

Namazi është urdhri i parë që u bë farz në fenë Islame pas besimit. Allahu i Madhëruar e bëri farz namazin, në mënyrë që robërit e Tij t'i adhurojnë vetëm Atë. Në Kur'anin e shenjtë, në më shumë se njëqind ajete thuhet: **"Falini namazin!"** Në një hadith të shenjtë thuhet: **"Allahu i Madhëruar e bëri farz faljen e pesë kohëve të namazit çdo ditë. Ai ka premtuar se do ta fusë në Xhenet atë që i fal pesë kohët e namazit me përkushtim dhe duke iu përmbajtur kushteve të tij."** Namazi është adhurimi më i vlefshëm në fenë tonë. Në një hadith të shenjtë thuhet: "Personi që nuk falet, nuk ka aromë Islami!" Në një tjetër hadith thuhet: **"Dallimi mes besimtarit dhe jobesimtarit është namazi."** Domethënë, besimtari falet, ndërsa jobesimtari jo.

Të falurit namaz do të thotë të meditosh madhështinë e Allahut të Madhëruar dhe të kuptosh vogëlsinë e vetvetes përpara Tij. Kush e kupton këtë, do të bëjë gjithmonë të mira dhe nuk do të mund të bëjë keq. Ai që çdo ditë, pesë herë, e kujton se gjendet para Zotit të tij, e mbush zemrën me sinqeritet. Çdo lëvizje e urdhëruar gjatë namazit sjell dobi për zemrën dhe trupin.

Falja e namazit në xhami, në xhemat, lidh zemrat e myslimanëve me njëri-tjetrin. Kjo sjell dashuri mes tyre. Ata e kuptojnë se janë vëllezër me njëri-tjetrin. Të mëdhenjtë tregohen të mëshirshëm ndaj më të vegjëlve. Edhe të vegjlit tregojnë respekt për të mëdhenjtë. Të pasurit ndihmojnë të varfërit, të fortët ndihmojnë të dobëtit. Të shëndetshmit, kur nuk i shohin të sëmurët në xhami, i kërkojnë në shtëpitë e tyre. Ata garojnë për të fituar lajmin e gëzueshëm të hadithit sherif: **"Kush i vjen në ndihmë vëllait të tij mysliman, ndihmësi i tij është Allahu i Lartësuar."**

Namazi e largon njeriun nga gjërat e shëmtuara, të këqija dhe të ndaluara. Ai bëhet shlyerje për mëkatet. Në një hadith sherif thuhet: **"Pesë kohët e namazit janë si një lumë që rrjedh para derës së njërës prej jush. Nëse dikush lahet në të pesë herë në ditë, a do të mbetet ndonjë papastërti mbi të? Ashtu siç largohet papastërtia me larje, kështu falen edhe mëkatet e vogla të atyre që falin pesë kohët e namazit."**

Namazi, pas besimit në Allahun e Lartësuar dhe në të Dërguarin e Tij, është vepra dhe adhurimi më i madh. Prandaj, namazet duhen falur duke u përmbajtur farzeve, vaxhibeve, suneteve dhe veprave të pëlqyeshme. Pejgamberi ynë (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të) në një hadith sherif ka thënë: **"O umeti dhe shokët e mi! Namazi i kryer plotësisht sipas rregullave është vepra më e dashur për Allahun e Lartësuar. Është sunet i pejgamberëve, i dashur për**

"Kush e lë një namaz pa e falur në kohën e vet dhe vdes pa e bërë atë kaza, atij në varr do t'i hapen shtatëdhjetë dritare nga zjarri i xhehenemit dhe do të vuajë deri në Kiamet."
Hadith

melekët, është dritë e njohjes (ma'rifet), dritë e qiellit dhe e tokës. Është forcë për trupin, është bereqet për rizkun, është shkak për pranimin e duasë. Është ndërmjetësues te melekul-mevti (melek i vdekjes), është dritë në varr, është përgjigjje për pyetjet e Munkerit dhe Nekirit, është hije në Ditën e Kiametit, është mburojë mes njeriut dhe zjarrit të Xhehennemit, është kalues i shpejtë mbi urën Sirat si vetëtima, është çelës për Xhenetin, kurorë mbi kokën në Xhenet. Allahu i Lartësuar nuk u ka dhënë besimtarëve ndonjë dhuratë më të madhe se namazi. Po të kishte ndonjë adhurim më të madh se namazi, Ai do t'ua kishte dhënë së pari besimtarëve. Sepse disa melekë janë gjithmonë në këmbë, disa në ruku, disa në sexhde, disa në dëshminë e fundit. Allahu i Lartësuar i bashkoi të gjitha këto në një rekat dhe ua dhuroi besimtarëve. Sepse namazi është kreu i besimit, shtylla e fesë, fjala e Islamit dhe miraxhi (ngjitja shpirtërore) e besimtarëve. Është dritë e qiellit dhe shpëtimtar nga zjarri i Xhehennemit."

Një ditë, Aliut (radijallahu anhu) i kaloi koha e namazit të ikindisë. Nga pikëllimi, ai u hodh nga një kodër dhe filloi të qajë me zë. Kur Profeti ynë Muhamedi (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të) dëgjoi për këtë gjendje, shkoi te Aliu bashkë me shokët e tij. Kur e pa gjendjen e tij, edhe vetë Profeti filloi të qajë. Ai u lut dhe dielli u ngrit përsëri. I Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të) tha: **"O Ali! Ngrije kokën, dielli ende nuk është zhdukur."** Aliu (radijallahu anhu) u gëzua shumë dhe e fali namazin.

Ebu Bekri es-Siddik (radijallahu anhu), një natë, për shkak të adhurimit të tepërt, u përfshi nga gjumi dhe i kaloi koha e namazit të vitrit. Në mëngjes, duke e ndjekur të Dërguarin e Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të) deri te dera e xhamisë, ai qau dhe tha: **"O i Dërguari i Allahut! Ndihmë, më kaloi namazi i vitrit!"** Profeti ynë (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të) filloi të qajë bashkë me të. Atëherë erdhi Xhebraili (alejhis-selam) dhe i tha: **"O i Dërguari i Allahut! Thuaji Siddikut se Allahu i Lartësuar e ka falur atë."**

Nga evlijatë e mëdhenj, Bâyezîd-i Bistâmî "kuddise sirruh", një natë u zuri gjumi dhe nuk u zgjua për namazin e sabahut. Aq shumë qau dhe rënkoi, sa dëgjoi një zë që i tha: "O Bâyezîd! Ta kam falur këtë gabim. Për shkak të këtyre lotëve, të dhashë edhe sevapet e shtatëdhjetë mijë namazeve." Pas disa muajsh, sërish e zuri gjumi. Djalli erdhi dhe e kapi për këmbë duke i thënë: "Ngrihu, se po të kalon koha e namazit!" Bâyezîd-i Bistâmî iu përgjigj: "O i mallkuar, si po merresh ti me këto punë? Ti dëshiron që njerëzit t'i kalojnë namazet dhe të mos i falin. Pse më zgjove mua?" Djalli iu përgjigj: "Ditën kur ta kaloi namazi i sabahut, ti u pezmatove aq shumë dhe fitove sevapin e shtatëdhjetë mijë namazeve. Sot, mendova që të të zgjoj, që të fitosh vetëm sevapin e një namazi, por të mos arrish më në shtatëdhjetë mijë!"

Shenjtori i madh Cuneyd-i Bağdâdî ka thënë: "Një orë e kësaj bote është më e vlefshme se një mijë vjet të botës së përtejme, sepse brenda një ore mund të bësh një vepër të mirë dhe të pranueshme, ndërsa gjatë atyre një mijë vjetëve nuk mund të bësh më asgjë." I Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të!) ka thënë: **"Kush e bashkon me qëllim** (pa arsye) **një namaz me tjetrin, do të digjet tetëdhjetë epoka në xhehenem."** Një epokë është tetëdhjetë vite të ahiretit. E një ditë e ahiretit është sa një mijë vite të kësaj bote.

Prandaj, o vëlla i fesë! Mos e humb kohën me gjëra të kota e të padobishme. Vlerësoje kohën tënde. I Dërguari i Allahut ka thënë: "Fatkeqësia më e madhe është të humbësh kohën me gjëra të padobishme." Fale namazin në kohën e vet që në Ditën e Gjykimit të mos pendohemi dhe të arrish shpërblime të mëdha!

Në një hadith tjetër thuhet**: "Kush e lë një namaz pa e falur në kohën e vet dhe vdes pa e bërë atë kaza, atij në varr do t'i hapen shtatëdhjetë dritare nga zjarri i xhehenemit dhe do të vuajë deri në Kiamet."** Ai që me vetëdije nuk e fal një namaz në kohën e vet dhe nuk shqetësohet për këtë, pra nuk ndjen keqardhje për kalimin e kohës së namazit, del nga feja ose vdes pa besim. Po ata që as që e mendojnë namazin, që nuk e konsiderojnë detyrë fare, çfarë do të ndodhë me ta? Të gjithë dijetarët e katër medhhebeve janë të një mendimi se: "Personi që nuk e vlerëson namazin, që nuk e konsideron atë si obligim, është **murted,** domethënë, ka dalë nga feja." Këtë e ka shkruar edhe dijetari i madh Abdulgani Nablusi në librin e tij **"Hadikatun Nedijje**", në kapitullin për **rreziqet e gjuhës**.

Kujt i është bërë farz (obligim) falja e namazit?

Falja e namazit është farz për çdo burrë dhe grua myslimane që ka arritur moshën e pjekurisë (pubertetit) dhe është me mendje të shëndoshë. Për t'u bërë farz namazi, duhen tre kushte: **1. Të jesh mysliman. 2. Të jesh me mendje të shëndoshë (jo i çmendur). 3.Të kesh arritur moshën e pjekurisë (pubertetit).**

Në fenë tonë, fëmijët e vegjël që nuk kanë arritur moshën e pjekurisë dhe nuk janë ende me mendje të pjekur, nuk janë përgjegjës për faljen e namazit. Mirëpo, prindërit kanë për detyrë t'ua mësojnë fëmijëve dijet fetare dhe t'i mësojnë t'i kryejnë adhurimet. I Dërguari i Allahut (paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të) ka thënë: **"Të gjithë jeni si bari (ruajtës) i një kopeje! Ashtu siç bariu e ruan kopenë e tij, edhe ju duhet t'i ruani ata që janë në shtëpitë tuaja dhe nën përgjegjësinë tuaj nga zjarri i Xhehenemit! Duhet t'ua mësoni atyre islamin. Nëse nuk ua mësoni, do të jeni përgjegjës."** Në një hadith tjetër, Profeti (paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të) ka thënë: **"Të gjithë fëmijët lindin me natyrë të pastër (fitrah), pastaj prindërit e tyre i bëjnë hebrenj, të krishterë ose jobesimtarë."**

Prandaj, detyra më e rëndësishme e çdo myslimani është që fëmijëve të tyre t'ua mësojë Islamin, leximin e Kuranit Famëlartë, faljen e namazit, shtyllat e imanit dhe të islamit. Kush dëshiron që fëmija i tij të jetë mysliman dhe të arrijë lumturinë në këtë botë dhe në botën tjetër, duhet patjetër që ta kryejë këtë detyrë. Nëse fëmijëve nuk u mësohet dituria fetare dhe morali i mirë, ata lehtësisht mund të mashtrohen nga njerëz të këqij, dhe mund t'i shkaktojnë dëm vetes, prindërve, shtetit dhe kombit.

Në këtë tekst, çështjet që kanë të bëjnë me namazin janë shpjeguar sipas medhhebit Hanefi, duke u mbështetur në librat e dijetarëve të mëdhenj të këtij medhhebi, në një gjuhë të thjeshtuar.

Namazet që u janë urdhëruar myslimanëve ndahen në tre kategori: farz, vaxhib dhe nafile.

1. **Namazet farz:** Janë namazet e pesë kohëve, dy rekatet farz të namazit të xhumasë dhe namazi i xhenazes (i cili është farz kifaje, domethënë nëse e falin disa, bie obligimi nga të tjerët).
2. **Namazet vaxhib:** Janë namazi i vitrit, namazet e bajrameve, namazet e premtuara (si kur dikush bën nijet me gojë për të falur një namaz), dhe

namazet nafile që janë nisur por janë ndërprerë. Edhe nëse kalon koha e namazit të vitrit, duhet ta bësh kaza, sepse është vaxhib.

3. **Namazet nafile:** Janë sunetet e pesë kohëve të namazit, namazi i teravive, dhe namazet e tjera që falen me qëllim të fitimit të sevapeve si: namazi i natës (teheccud), namazi për respektimin e xhamisë (tahijjetu'l-mesxhid), namazi i ishraqit, namazi i duha'së, namazi evvabin, istihare, namazi i tesbihut, etj. Këto nuk janë obligim, por nëse falen, për to jepet shpërblim, sidomos për atë që nuk ka borxhe në namazet farz dhe vaxhib.

Pesë kohët e namazit

Pejgamberi ynë, Muhamedi alejhis-selam, ka thënë: **"Allahu i Madhëruar ua ka bërë farz robërve të Tij të falin pesë herë në ditë namaz. Ai që merr abdes mirë, i fal këto pesë namaze në kohët e tyre, dhe i kryen mirë ruku dhe sexhdet e tyre, Allahu i Madhëruar do ta falë dhe do t'ia shlyejë mëkatet."**

Pesë kohët e namazit bëjnë gjithsej dyzet rekate. Nga këto, shtatëmbëdhjetë rekate janë farz. Tre rekate janë vaxhib. Njëzet rekate janë sunet. Janë të ndara kështu:

1. **Namazi i sabahut:** Katër rekate. Fillimisht falen dy rekate sunet, pastaj dy rekate farz. Ky sunet është shumë i fortë. Ka edhe dijetarë që e kanë quajtur vaxhib.
2. **Namazi i drekës:** Dhjetë rekate. Fillimisht falen katër rekate sunet i parë, pastaj katër rekate farz, e më pas dy rekate sunet i fundit.
3. **Namazi i ikindisë:** Tetë rekate. Fillimisht falen katër rekate sunet, pastaj katër rekate farz.
4. **Namazi i akshamit:** Pesë rekate. Fillimisht falen tre rekate farz, pastaj dy rekate sunet.
5. **Namazi i jacisë:** Trembëdhjetë rekate. Fillimisht falen katër rekate sunet, pastaj katër rekate farz, më pas dy rekate sunet i fundit, dhe në fund falen tre rekate (namazi i vitr-it).

Farzet e Namazit

Farz do të thotë urdhër i prerë i Allahut për të realizuar një veprim të caktuar. Nëse nuk plotësohen farzet e një adhurimi, ai adhurim nuk është i vlefshëm. Për namazin, ka **dymbëdhjetë farze** që duhet t'i plotësohen. **Shtatë prej këtyre janë jashtë namazit**, ndërsa **pesë janë brenda namazit**. Farzet jashtë namazit quhen **"kushte"**, ndërsa ato brenda quhen **"rukne"** (shtylla). Disa dijetarë thonë se **tekbiri i fillimit është brenda namazit**, kështu që për ta, farzet dhe ruknet janë **gjashtë**.

Përshkallëzimi i këtyre kushteve dhe farzeve tregon se namazi është një prej adhurimeve më të mëdha dhe më të rëndësishme. Pasi të shtohen edhe **vaxhibet**, **sunetet**, **adabet** (gjërat që janë të dëshiruara), **mekruhët** (gjërat e dënueshme) dhe **muftësidat** (gjërat që e prishin namazin), bëhet më e qartë se si duhet të qëndrojë njeriu në praninë e Zotit të tij dhe si duhet ta kryejë këtë adhurim. Njeriu është i dobët dhe varfër, gjithmonë në nevojë për krijuesin e tij, Allahun. Namazi është një akt adhurimi që tregon dobësinë dhe varfërinë e njeriut përballë Allahut.

Kushtet e Namazit (farzet jashtë namazit)

Namazi ka **shtatë kushte** jashtë tij, të cilat janë:

Pastrimi nga papastërtitë rituale (hadesi)

Ai që nuk ka abdes duhet ta marrë atë, dhe ai që është në gjendje papastërtie (xhunub), duhet të bëjë gusl.

Si të merret abdes sipas medhhebit Hanefi:

1. Për të marrë abdes siç është në sunet, bëhen veprimet në vijim:
2. Së pari, duar lahen deri në kyçet e duarve, tri herë.
3. Me dorën e djathtë shpëlahen goja dhe hundët tri herë secila.
4. Pas kësaj, fytyra lahet tre herë nga balli deri në mjekër dhe nga njëra faqe në tjetrën. Kjo është farz të bëhet të paktën një herë.
5. Më pas, krahu i djathtë lahet tri herë deri në bërryl dhe pas kësaj bëhet e njëjta gjë për krahun e majtë.
6. Pasi janë larë duar dhe krahë, bëhet **meshimi i kokës** me duar të lagura.
7. Kulakët dhe qafa gjithashtu përfshihen në meshim.
8. Në fund, këmbët lahen duke filluar nga gishti i vogël i këmbës së djathtë, duke e kaluar ujin midis gishta deri te gishti i madh dhe më pas tek thembra.

Pas këtij procesi, për një shpërblim shtesë mund të thuhet surja **"Inna anzelnahu"** një herë pas abdesit, ku Allahu i shkruan atij shpërblime të mëdha, si për shembull: **"Ai që e lexon atë një herë bëhet nga të drejtët, dy herë bëhet nga shehidët dhe tri herë ngrihet bashkë me profetët."**

Një hadith tjetër thotë: **"Kush merr abdes dhe dërgon dhjetë herë salavat për mua, Allahu ia largon brengat dhe lutjen ia pranon."**

Gjërat që e prishin abdesin

Ka shtatë gjëra që e prishin abdesin, dhe këto janë: 1. Gjërat që dalin nga para dhe mbrapa. 2. Gjërat e papastra që dalin nga goja: a) Pështyma, nëse është plot goja, b) Nëse pështyn dhe gjaku është më shumë se pështyma. 3. Gjërat që dalin nga trupi: a) Gjak, plagë dhe lëngje të verdha që dalin vetëm, b) Nëse gjaku dhe lëngjet e verdha të plagëve ose të qelbave thithen me pambuk. 4. Gjumë: Nëse dikush bie në gjumë duke u shtrirë në anë, duke u mbështetur ose duke fjetur duke u mbështetur në diçka, abdesi i tij prishët. 5. Fainting, humbja e mendjes, të qenit të dehur, ose të qenit aq i dehur sa që nuk mund të mbajë veten, prishin abdesin. 6. Të qeshurit me zë të lartë gjatë namazit që ka ruku dhe sexhde, e prish namazin dhe abdesin. Megjithatë, për fëmijët abdesi nuk prishët. Një buzëqeshje gjatë namazit nuk prish as namazin dhe as abdesin. Nëse të tjerët e dëgjojnë, quhet (qeshje me zë të lartë), por nëse ai nuk e dëgjon vetë, quhet (buzëqeshje). 7. **Mubashereti fahishe** (kontakti i turpshëm) - ngacmimi i vendeve të turpshme të trupit (duke u përplasur trupat nudo) midis mashkullit dhe femrës, prish abdesin e të dyve. Nëse e di që ka bërë abdes dhe pastaj ka dyshime se e ka prishur, abdesi i tij pranohet. Nëse e di se i ka prishur abdesin dhe pastaj ka dyshime, duhet të marrë përsëri abdes.

Gusli (abdesi i plotë)

Për qëndrueshmërinë e namazit, që të jetë i saktë, abdesi dhe gusli duhet të jenë të sakta. Gusli është i detyrueshëm për çdo mashkull dhe femër që ka pasur gjendjen e **xhunub** (gjendje pas marrëdhënieve seksuale) dhe për gratë që janë pas menstruacioneve dhe pas lindjes. Kur mbetet kohë e mjaftueshme

deri në namazin e ardhshëm, atëherë është e detyrueshme të bëhet gusl. **Xhunub** ndodh përmes marrëdhënieve seksuale ose gjumit të rëndë (ishtir). Peygamberi "sallallahu aleyhi ve sellem" ka thënë: "**Kushdo që ngrihet për të marrë gusl, për çdo qime të trupit të tij që ka, do të marrë shpërblim, dhe për çdo mëkat të tij do të falet. Në Xhenet do të ngrihet në shkallë. Shpërblimi i guslit është më i mirë se gjithçka që ka në këtë botë. Allahu i Madhërishëm do t'u thotë engjëjve: "Shikoni këtë rob! Ai është ngritur për të pastruar veten nga gjendja e cunubit për shkak të urdhrit tim. Dëshmojeni që unë e kam falur këtë rob dhe i kam dhënë falje për mëkatet e tij."**

Farzet e guslit

Sipas medhhebit Hanefi, gusli ka tre farze:

"Një person që merr gusul, i jepet sevap aq sa numri i qimeve në trupin e tij (dmth. shumë i madh). Po ashtu, mëkatet e tij falen, dhe shkalla e tij në xhenet ngrihet."
Hadith

1. **Të shpëlajë brendësinë e gojës.** Nëse mbetet ndonjë pjesë e thatë, sado e vogël si maja e gjilpërës, ose nëse sipërfaqja e dhëmbëve apo gropëzat e tyre nuk lagen, gusli nuk vlen.
2. **Të shpëlajë hundën.** Nëse nuk shkon uji nën papastërtinë e thatë në hundë ose nën kafshatën e bukës në gojë, gusli nuk vlen. Sipas medhhebit Hanbeli, shpëlarja e gojës dhe hundës është farz si në abdes, ashtu edhe në gusl. Në medhhebin Shafi, Maliki dhe Hanbeli, është gjithashtu farz të bëhet nijet (qëllimi) gjatë guslit.
3. **Të lahet i gjithë trupi.** Është farz të lahet pjesa e brendshme e kërthizës, mustaqet, vetullat, mjekra dhe lëkura nën to, si dhe flokët e kokës. Nëse ka substanca që pengojnë kalimin e ujit, si manikyr në thonj, gusli nuk vlen.

Si merret gusli

Sipas medhhebit Hanefi, gusli merret sipas sunetit kështu:

1. Fillimisht, edhe pse të jenë të pastra, duart dhe pjesët intime si dhe çdo vend i trupit me papastërti duhet të lahen.
2. Pastaj, të merret një abdes i plotë, dhe gjatë larjes së fytyrës të bëhet nijet për gusl. Nëse nuk mblidhet ujë nën këmbë, edhe këmbët duhen larë.
3. Pastaj, të derdhet ujë mbi të gjithë trupin tri herë. Fillimisht tri herë mbi kokë, pastaj mbi shpatullën e djathtë, dhe më pas mbi të majtën. Gjatë çdo derdhjeje, ajo pjesë duhet të laget plotësisht. Gjatë derdhjes së parë, është mirë të fërkohet trupi.

Në gusl, uji që rrjedh nga një pjesë e trupit mbi një tjetër, e pastron edhe atë pjesë, sepse në gusl, i gjithë trupi konsiderohet një e vetme. Por në abdes, nëse uji që derdhet mbi një pjesë të trupit kalon mbi një pjesë tjetër, ajo pjesë nuk konsiderohet e larë. Pasi të përfundojë gusli, është mekruh të merret sërish abdes. Megjithatë, nëse gjatë guslit prishet abdesi, është e domosdoshme të merret përsëri.

Shpjegim i rëndësishëm për ata që kanë dhëmbë të mbuluar ose të mbushur

Në medhhebin Hanefi, nëse hapësirat ndërmjet dhëmbëve apo gropat e tyre nuk lagen, gusli nuk është i vlefshëm. Kështu që, kur vendoset kurorë ose bëhet mbushje e dhëmbëve, gusli nuk është i vlefshëm dhe personi nuk mund të pastrohet nga papastërtia madhore (xhunublleku). Sipas të gjithë dijetarëve të medhhebit Hanefi, nëse uji nuk depërton nën mbulesat ose mbushjet prej ari, argjendi ose materiale të

tjera të pastra, gusli nuk vlen.

Ai që nuk mund ta përmbushë një farz në medhhebin e vet, duhet të ndjekë një medhheb tjetër vetëm për ta plotësuar këtë farz. Megjithatë, gjatë kësaj ndjekjeje, duhet të zbatojë edhe kushtet e abdesit sipas atij medhhebi. Në medhhebin **Maliki** dhe **Shafi**, shpëlarja e gojës nuk është farz gjatë guslit. Një person në medhhebin Hanefi, i cili ka bërë mbushje dhëmbësh, për ta bërë guslin e vlefshëm, **mjafton që gjatë fillimit të guslit të bëjë nijet në zemër**, duke thënë: **"Bëj nijet për të marrë gusl dhe për t'iu përmbajtur medhhebit Maliki** (ose **Shafi**)."

Me këtë nijet në zemër, gusli i tij është i vlefshëm, pastrohet nga papastërtia madhore dhe falet si duhet. Ai që ndjek medhhebin Maliki ose Shafi, gusli, abdesi dhe namazet e tij janë të vlefshme, dhe mund të bëhet imam për ata që nuk kanë kurorë ose mbushje dhëmbësh.

"Që lutjet dhe kërkimet e faljes (istigfari) të pranohen, është e nevojshme të falen namazet, të ruhesh nga haramet dhe t'i lexosh me abdest. Leximi i istigfarit dhe i lutjeve me abdest është i pëlqyer (mustehab)."
Se'adet-i Ebediyye

Farzet e guslit në tri medhhebet e tjera:

Në medhhebin Maliki:

1. Nijeti,
2. Fërkimi i trupit gjatë larjes (Delk),
3. Vazhdimësia pa ndërprerje gjatë larjes (Muvâlât),
4. Përhapja e ujit në flokë dhe mjekër, duke i futur gishtat në to (hilallemja),
5. Larja e tërë trupit.

Në medhhebin Shafi'i:

1. Nijeti,
2. Larja e tërë trupit. [Te Shafi'it thuhet se gusli ka tre farze, por këtu nënkuptohet edhe pastrimi i papastërtisë trupore. Meqë trupi lahet krejtësisht, edhe papastërtia largohet, kështu që nuk ka problem nëse thuhet që farzet janë dy.]

Në medhhebin Hanbeli: Farzi i guslit është një: larja e tërë trupit. Ky është ruku (pjesa themelore) e guslit. Megjithatë, gjithashtu është farz:

1. Të bëhet nijet në fillim të guslit,
2. Të thuhet Bismilah,
3. Të lahet brendësia e gojës,
4. Të lahet brendësia e hundës,
5. Të lahet i gjithë trupi.

Farzet e abdesit sipas tri medhhebeve të tjera:

Në medhhebin Maliki:

1. Nijeti,
2. Larja e fytyrës,
3. Larja e të dy krahëve,
4. Fshirja e të gjithë kokës (Lëkura dhe flokët në nivelin e vijës së veshëve përfshihen në kokë),
5. Larja e të dy këmbëve,

6. Vazhdimësia (t'i lash gjymtyrët njëra pas tjetrës, pa ndërprerje),
7. Fërkimi i pjesëve që lahen (t'i fërkosh vendet që i lan).

Në medhhebin Shafi'i:

1. Nijeti,
2. Larja e fytyrës,
3. Larja e të dy krahëve,
4. Fshirja e një pjese të vogël të kokës,
5. Larja e të dy këmbëve,
6. Rendi i caktuar (t'i lash gjymtyrët sipas radhës së përcaktuar).

Në medhhebin Hanbeli:

1. Nijeti,
2. Thënia e Bismilah-ut,
3. Larja e fytyrës,
4. Larja e gojës,
5. Larja e hundës,
6. Larja e të dy krahëve,
7. Fshirja e të gjithë kokës (veshët janë pjesë e kokës),
8. Larja e të dy këmbëve,
9. Rendi i caktuar (t'i lash gjymtyrët sipas radhës së përcaktuar),
10. Vazhdimësia pa ndërprerje gjatë larjes së gjymtyrëve.

Tejemumi

Tejemum do të thotë pastrim me dhe. Kur nuk gjendet ujë për të marrë abdes ose gusul, ose kur ka ujë por nuk është e mundur të përdoret, atëherë bëhet tejemum me një send të pastër prej dheut, si: tokë e pastër, rërë, gëlqere ose gur.

Në medhhebin Hanefi, tejemumi mund të bëhet edhe para se të hyjë koha e namazit. Në tre medhhebet e tjera, nuk lejohet përpara hyrjes së kohës.

Farzet e tejemumit

Farzet e tejemumit janë tre:

1. Të bëhet nijet.
2. Të vendosen pëllëmbët e duarve mbi dhe të pastër dhe të fshihet (të meshohet) e gjithë fytyra.
3. Të vendosen përsëri pëllëmbët në tokë të pastër dhe të fshihet fillimisht krahu i djathtë, pastaj krahu i majtë.

Ka edhe prej atyre që thonë se farzet janë dy, duke bashkuar të dytin dhe të tretin si një. Të dy format janë të sakta. Tejemumi është i njëjtë si për abdes, ashtu edhe për gusul.

Si bëhet tejemumi

1. Fillimisht bëhet nijet për t'u pastruar nga xhunublëku ose paabdesllëku. Vetëm nijet për tejemum nuk mjafton për të falur namaz. Duhet të bëhet

nijet për një adhurim, si për shembull: namaz xhenazeje, sexhde tilaveti, ose për abdes ose gusul. Nuk ka nevojë të bëhet dallim mes abdesit dhe guslit në nijet; nëse bëhet nijet për abdes, edhe pastrimi nga xhunublëku përfshihet, dhe me këtë tejemum mund të falet namaz. Nuk është e nevojshme një tejemum i dytë për abdes.

2. Me mëngët e përveshura mbi bërryla, pëllëmbët e duarve vendosen mbi një sipërfaqe të pastër prej dheu, guri ose muri të lyer me tokë ose gëlqere. Pastaj, fytyra fshihet një herë duke pasur kujdes që të paktën tri gishta të prekin fytyrën. Nëse një pjesë sado e vogël e fytyrës nuk fshihet, tejemumi nuk është i vlefshëm.

Për të fshirë fytyrën mirë, pëllëmbët mbahen hapur, gishtat bashkë dhe majat e gishtave të të dy duarve të jenë të prekura me njëra-tjetrën. Pëllëmbët vendosen në vijën e flokëve dhe ngadalë zbriten drejt mjekrës, duke fshirë gjithashtu ballin, qepallat, anët e hundës, pjesën mbi buzë dhe pjesën e dukshme të mjekrës. Në këtë proces, pëllëmbët fshijnë faqet.

3. Pëllëmbët vendosen përsëri në tokë të pastër dhe pastaj tundet pluhuri duke i përplasur duart. Pastaj, me pjesën e brendshme të katër gishtave të dorës së majtë, fshihet pjesa e poshtme e krahut të djathtë nga gishti deri te bërryli, më pas pjesa e sipërme e krahut me pëllëmbën e majtë nga bërryli te gishti, dhe më pas, me pjesën e brendshme të gishtit të madh të dorës së majtë, fshihet pjesa e jashtme e gishtit të madh të djathtë. Unaza duhet të hiqet. Pastaj i njëjti proces bëhet për krahun e majtë duke përdorur dorën e djathtë. Duhet të preket toka me pëllëmbët, por nuk është e nevojshme të qëndrojë pluhur në duar.

Çfarë e prish tejemumin

Kur përfundon arsyeja për të bërë tejemum, kur gjendet uji, ose nëse ndodh diçka që e prish abdesin ose guslin, atëherë edhe tejemumi prishet.

Gjendjet e grave gjatë haizit (menstruacioneve) dhe nifasit (lehonia)[580]

Hayz quhet gjaku që vjen nga një vajzë që ka përfunduar të tetin vit dhe ka hyrë në të nëntin, e cila është në gjendje të mirë shëndetësore, ose nga një grua te e cila kanë kaluar pesëmbëdhjetë ditë nga përfundimi i periudhës së mëparshme të menstruacioneve, dhe ky gjak zgjat të paktën tre ditë. Çdo ngjyrë përveç të bardhës dhe gjaku i turbullt quhet **gjak i haizit**. Me fillimin e menstruacioneve, vajza konsiderohet e hyrë në moshën e pubertetit dhe bëhet përgjegjëse për urdhrat dhe ndalimet fetare. Koha nga momenti i paraqitjes së gjakut deri në ndërprerjen e tij quhet **periudha e menstruacioneve**, e cila zgjat minimumi tre ditë dhe maksimumi dhjetë ditë. Çdo grua duhet të dijë me saktësi numrin e ditëve dhe orarin e fillimit e përfundimit të ciklit të saj. Është detyrë e nënës, e gjysheve, e motrave më të mëdha, hallave dhe tezeve që t'ia mësojnë këtë dije vajzës që ka mbushur tetë vjeç. **Nifas** do të thotë lehoni, pra gjaku që vjen nga gruaja pas lindjes së fëmijës. Ky gjak nuk ka kohë minimale, dhe sapo ndalon, gruaja duhet menjëherë të bëjë larjen e plotë (gusl). Maksimumi i kohës së nifasit është **dyzet ditë**. Edhe nëse pas kësaj kohe

[580] Për informacion të detajuar rreth **Haidhit** dhe **Nifasit**, mund të konsultoheni me librin "Hanımlara Rehber Bilgiler" (Udhëdhues për Gratë). Ky libër ofron shpjegime dhe udhëdhime të thelluara mbi këto tema, duke përfshirë aspekte të ndryshme të jetës fetare dhe praktikat që lidhen me to në kontekstin islam. Ai është një burim i vlefshëm për gratë që kërkojnë të kuptojnë më mirë çështjet që lidhen me periudhat e menstruacioneve dhe lindjes, si dhe rregullat dhe udhëdhimet për adhurimin gjatë këtyre periudhave.

gjaku nuk ndalet, gruaja duhet të bëjë larjen dhe të fillojë faljen e namazit. Pas dyzet ditëve, nëse vazhdon rrjedhja, ky gjak quhet **istihaza** (gjendje e justifikimit shëndetësor). Gratë duhet t'i mësojnë mirë ditët e lehonisë. **Istihaza** është gjaku që vjen më pak se tre ditë (më pak se shtatëdhjetë e dy orë), ose që zgjat më shumë se periudha normale për gratë që e kanë të rregullt ciklin, ose që kalon kufirin e dhjetë ditëve, si dhe gjaku që vjen nga gratë shtatzëna, ato mbi pesëdhjetë e pesë vjeç (**ajize**), ose nga vajzat më të vogla se nëntë vjeç. Ky gjak është shenjë e një problemi shëndetësor dhe, nëse vazhdon për një kohë të gjatë, mund të jetë i rrezikshëm, prandaj është e domosdoshme të kërkohet ndihmë mjekësore.

Gjatë ditëve të **istihazës**, gruaja është si një person që i del shpesh gjak nga hunda; ajo mund të falë namaz dhe të agjërojë. Por, gjatë **haizit** dhe **nifasit**, gruaja nuk mund të falë namaz dhe as të agjërojë. Ajo nuk mund të bëjë sexhden e tilavetit ose të falënderimit, nuk mund të prekë **Kur'anin e shenjtë** (**mushaf-ı sherif**), nuk mund të hyjë në xhami ose në mesxhid, nuk mund ta kryejë tavafin rreth **Qabes**, dhe nuk mund të ketë marrëdhënie intime. Pasi të pastrohet, ajo i kompenson agjërimet, por nuk i kompenson namazet.

Personi që është xhunub ose pa abdest, nëse dëgjon ajetin e sexhdes, e kryen sexhden e tilavetit pasi të pastrohet. Mirëpo, për gruan me **hayz** ose **nifas**, edhe pasi të pastrohet, nuk është e detyrueshme të bëjë sexhden e tilavetit. Është detyrë e gruas që ta njoftojë burrin e saj kur fillon **haizi**. Profeti ynë, **sallallahu alejhi ve sellem**, ka thënë: "Gruaja që e fsheh nga burri i saj fillimin dhe përfundimin e haizit, është e mallkuar." Pasi të ndërpritet **haizi** ose **nifasi**, larja e plotë (gusli) dhe pastrimi janë urdhër i Allahut të Madhëruar, pra janë detyrim (farz).

Haizi dhe nifasi në medhhebin Maliki

Në medhhebin Maliki, gjaku i kuq, i verdhë ose i turbullt që rrjedh nga pjesa intime e një vajze që ka mbushur nëntë vjeç, pa ndonjë shkak tjetër, quhet gjak haizi. Me fillimin e rrjedhjes, ajo konsiderohet si hayz. Nëse vazhdon, më pak se 15 ditë llogaritet si cikël normal (âdet). Nëse kalon këtë kohë, quhet istihaza. Në muajt në vijim, nëse ndryshon gjatësia e ciklit, si hayz llogaritet periudha më e gjatë e zakonshme plus edhe 3 ditë shtesë. Më shumë se kjo kohë dhe mbi 15 ditë llogaritet si istihaza.

Nëse peceta e mbrojtjes (kursuf) është e thatë ose ka lagështi të bardhë, kjo tregon se haizi ka përfunduar. Gjakderdhja pas moshës 70 vjeç nuk konsiderohet më si hayz, por si istihaza. Nëse gjaku rrjedh me ndërprerje, ditët kur nuk rrjedh konsiderohen si ditë të pastra. Koha minimale e pastërtisë është 15 ditë; nëse gjaku vjen përpara kësaj periudhe, quhet istihaza. Kjo periudhë pastërtie mund të jetë e pakufizuar në kohë. Nëse pas ndalimit të gjakut fillon sërish pas 15 ditësh, konsiderohet hayz.

Gjaku që del para lindjes është hayz. Kur fëmija nxirret duke prerë barkun, gjaku që rrjedh nuk quhet nifas. Kohëzgjatja maksimale e nifasit është 60 ditë. Nëse gjaku ndalon për 15 ditë, gruaja konsiderohet e pastër (tahir). Gjaku që vjen pas kësaj periudhe është hayz.

Haizi dhe nifasi në medhhebin Shafi'i

Kohëzgjatja minimale e **haizit** është 1 ditë, ndërsa ajo maksimale është 15 ditë. Nëse zgjat më shumë se 15 ditë, atëherë quhet **istihaza** (dmth. gjakderdhje e jashtëzakonshme, jo hayz). Koha e pastërtisë (periudha pa gjakderdhje) është

15 ditë. Nëse para se të kalojnë 15 ditë fillon gjakderdhja, kjo nuk është **hayz**, por **istihaza**. Gjaku që vjen nga vajzat nën moshën 9 vjeç dhe nga gratë e moshuara mbi 60 vjeç, nuk quhet **hayz**, por **gjak i jashtëzakonshëm** (**ozur**).

Kohëzgjatja maksimale e **nifasit** është 60 ditë. Nuk ka një kufi minimal për të. Gjaku që vjen nga një grua shtatzënë është **hayz**. Nëse ndërmjet rrjedhjeve të gjakut të nifasit ka ditë pastërtie më pak se 15 ditë, kjo konsiderohet ende si vazhdim i **nifasit**. Por, nëse ndërmjet rrjedhjeve ka pastërti për 15 ditë ose më shumë, atëherë **nifasi** konsiderohet i përfunduar, dhe nuk është e nevojshme të pritet deri në ditën e 60-të. Nëse pas periudhës së pastërtisë prej 15 ditësh ose më shumë fillon përsëri rrjedhja e gjakut, kjo nuk quhet më **nifas**, por është **hayz**.

Haizi dhe nifasi në medhhebin Hanbeli

Kohëzgjatja minimale e **haizit** është 1 ditë, ndërsa ajo maksimale është 15 ditë. Nëse zgjat më shumë se 15 ditë, atëherë quhet **istihaza** (dmth. gjak i jashtëzakonshëm). Që të ndodhë një **hayz** i dytë, duhet të kalojnë të paktën 13 ditë pas përfundimit të të parit. Nëse gjaku shfaqet para se të kalojnë 13 ditë, kjo nuk është **hayz**, por **istihaza**. Gjaku që vjen nga vajzat nën moshën 9 vjeç dhe nga gratë e moshuara mbi 50 vjeç nuk quhet **hayz**, por është **gjak i jashtëzakonshëm** (**ozur**).

Gjaku që del nga gruaja shtatzënë nuk është **hayz**, por **istihaza**. Kohëzgjatja maksimale e **nifasit** është si në medhhebin Hanefi: **40 ditë**. Nuk ka kufi minimal për të. Gjatë **nifasit**, ditët kur nuk ka rrjedhje gjaku konsiderohen si ditë pastërtie; gruaja mund të bëjë gusl dhe të kryejë të gjitha adhurimet e saj. Ditët kur ka gjak, ajo ndërpret namazin dhe agjërimin. Kështu vazhdon deri në 40 ditë.

2- Pastrimi nga papastërtitë (necâseti)

Pastrimi nga papastërtitë do të thotë që në trup, në rroba dhe në vendin ku falet namazi, të mos ketë papastërti (pisllëk). Mbulesa e kokës, kapelja, çallma, mestet dhe këpucët konsiderohen si pjesë e rrobave. Pjesa e shallit që është e mbështjellë rreth qafës dhe që lëviz bashkë me personin gjatë faljes, gjithashtu konsiderohet si pjesë e rrobës. Nëse kjo pjesë është e papastër, namazi nuk pranohet. Në një qilim apo dyshek, nëse vendi ku vendosen këmbët dhe vendoset balli gjatë sexhdes është i pastër, nuk ka problem edhe nëse pjesë të tjera të tij janë të papastra, sepse qilimi nuk është i ngjitur me trupin, ndryshe nga shalli.

Megjithatë, nëse dikush që ka me vete një shishe të mbyllur me urinë, namazi i tij nuk është i vlefshëm. Kjo për shkak se shishja nuk është vendi ku është prodhuar urina. [Nga kjo kuptohet se, nëse dikush mban në xhep një shishe të mbyllur me kolonje, alkool, jod (tenturdjot), ose një shami me gjak brenda një kutie të mbyllur apo ndonjë copë të papastër, nuk lejohet të falet namaz.] **Vendi ku vendosen të dy këmbët dhe vendi i sexhdes duhet të jetë i pastër.**

Nëse mbi papastërtinë është shtrirë një copë pëlhure, një xham ose një najlon, është e lejuar të falet namaz mbi të. Nëse gjatë sexhdes skajet e rrobës prekin papastërtinë e thatë, kjo nuk e prish namazin.

Istinca, istibra dhe istinka

Pas daljes së papastërtive nga vendet e njohura (pra, nga përpara dhe nga prapa), pastrimi i këtyre vendeve quhet **istinca**.

Istibra do të thotë që pas urinimit, të pritet deri sa të largohet lagështia e fshikëzës së urinës, qoftë duke ecur pak, qoftë duke kaluar kohë në mënyra të tjera.

Istinka është bindja dhe qetësia e zemrës se në rrugën e urinës apo në trup nuk ka mbetur më asnjë papastërti. Gratë nuk e bëjnë istibranë. Për burrat është e detyrueshme që, pas urinimit, të bëjnë istibranë, pra të kujdesen që të mos mbeten pika urine në rrugët urinare, duke ecur, duke kollitur ose duke u shtrirë në krahun e majtë. Para se të jenë të bindur se nuk ka mbetur ndonjë pikë urine, nuk duhet të marrin abdes. Nëse pikon qoftë edhe një pikë, prishet abdesi dhe ndoten edhe rrobat.

Nëse rrjedh një sasi më e vogël se sa një pëllëmbë dore në rroba, atëherë namazi është i pakëndshëm (mekruh), por i vlefshëm. Nëse rrjedh më shumë se kaq, namazi nuk është i vlefshëm.

Ata që kanë vështirësi në istibranë, mund të vendosin një fitil pambuku të madhësisë së kokrrës së elbit në vrimën e urinës. Pambuku e thith urinën që rrjedh. Megjithatë, kujdes: maja e pambukut nuk duhet të mbetet jashtë.

3- Setr-i avret (Mbajtja e mbulesës për pjesët intime)

Një vend që është haram për t'u hapur, për t'ia treguar dikujt tjetër, dhe për t'u parë nga të tjerët quhet "Avret" (vend intim). Pjesa intime e burrave është nga pjesa e barkut deri në gishta e këmbës. Pjesa e gishta është gjithashtu avret. Kur këto pjesë janë të hapura, namazi nuk pranohet. Kur dikush është duke bërë namaz, është sunnet për burrat që të mbulojnë pjesët e tjera të trupit (duar, kokë) dhe të veshin çorape. Namazi që bëhet me këto pjesë të hapura është mekruh (jo i këshillueshëm). Çdo pjesë intime e trupit që mbetet zbuluar, edhe nëse është vetëm një katërtesë e saj, do të prishë namazin. Nëse mbulohet vetëm një pjesë e vogël, namazi nuk prishen, por është mekruh.

Për gratë, mbulimi i pjesës nga gishti i këmbës deri në bark është farz (detyrë), ndërsa mbulimi i shpinës dhe barkut është i nevojshëm (vaxhib), ndërsa mbulimi i pjesëve të tjera është një akt i etikës (adab).

4- Istikbal-i kıble (Drejtimi ndaj Kibles)

Namazi duhet të bëhet drejtpërdrejt nga Kâba. Kâba është një ndërtim që ndodhet në qytetin e Mekës. Kible (drejtimi i namazit) ishte më parë Jerusalemi (Qudsi), por pas 17 muajsh nga Hixhreti (përshpirtja e Muhammedit nga Meka në Medinë), u urdhërua që të kthehej drejt Kâbës. Kible është përmbledhja e hapësirës nga toka deri tek Arshi (që është një hapësirë boshe). Kjo do të thotë që namazi mund të bëhet në çdo vend, edhe në dete dhe fusha të tjera, që drejtohen kah Kâba. Kjo është e mundur edhe në ndihmën e mundësive të reja teknologjike (siç janë avionët ose në vende të tjera të largëta). Nëse përhapja e këndit të syrit ndërmjet këndvështrimit të synuar të syve është rreth 45 gradë nga Kâba, namazi është i vlefshëm.

5- Vakti (Koha e namazit)

I Dërguari i Allahut, Muhammedi (Paqja dhe Bekimi i Allahut qoftë mbi të), ka thënë: **"Xhibrili (Paqja qoftë mbi të) më dha udhëzim, duke u bërë imam në dy ditë radhazi. Ne e kemi kryer namazin në këtë mënyrë: namazi i sabahut kur hëna fillon të ngritet dhe dielli ende nuk ka lindur, namazi i drekës kur dielli është ngritur dhe është larguar nga kulmi, namazi i pasdites kur hija e çdo objekti është e njëjtë me gjatësi e tij, namazi i akshamit kur dielli perëndon dhe nata është e errët."** Ky është një përshkrim i kohëve të namazit, që ndihmon

për të kuptuar sesi çdo namaz bëhet në periudha të caktuara të ditës, duke përfshirë kohët specifike për namazin e sabahut, drekës, pasdites, akshamit dhe jacisë.

Koha e namazit të sabahut: Nga lindja e sabahut (kur shkëlqimi i bardhë fillon në lindje) deri në lindjen e diellit.

Koha e namazit të drekës: Nga momenti kur hija e trupit fillon të shkurtësohet dhe zgjatet deri kur hija arrin dyfishin e gjatësi së trupit.

Koha e namazit të pasdites: Nga fundi i kohës së drekës deri në perëndimin e diellit.

Koha e namazit të akshamit: Pas perëndimit të diellit deri sa nata të ketë rënë plotësisht.

Koha e namazit të jacisë: Pas perëndimit të akshamit deri sa drita e sabahut të lindë.

Kerâhet vakitler (Koha kur namazi është mekruh)

Namazi që bëhet në disa kohëra të caktuara është tahrîmen mekruh (ndalohet), që do të thotë haram për t'u kryer. Ka tri kohëra kur nuk është e lejuar të bëhet namaz: kur dielli sapo lind, kur dielli perëndon, dhe në mesditë kur dielli është në kulmin e tij. Në këto tri periudha, namazi farz që fillon nuk është i vlefshëm. Po ashtu, namazi për një të vdekur të cilin e kanë përgatitur më parë, si dhe sexhdeja e tilavet (rënia për shkak të leximit të Kuranit) dhe sexhdeja për gabimet (sexhde-i sehv) nuk janë të lejueshme gjatë këtyre periudhave. Vetëm namazi i pasdites (ikindi) mund të bëhet kur dielli po perëndon.

Ezân dhe ikâmet

Ezân do të thotë njoftim për namaz. Për namazet e pesë vakteve, për namazet e humbura (kaza), dhe për namazin e xhuma, ezânin duhet ta bëjnë burrat, dhe kjo është një sunnet i vërtetë. Gratë nuk duhet të bëjnë ezân ose ikâmet, pasi është mekruh për to. Ezânin e thonë për të njoftuar të tjerët për kohën e namazit, dhe ai bëhet me zë të lartë. Kur ezâni thuhet, është sunnet të ngriten duar dhe të vendosen gishti i vogël dhe gishti i katërt në veshët. Ikâmeti është më i vlefshëm se ezâni. Kur bëhet ezâni dhe ikâmeti, ato duhet të thuhen duke e drejtuar trupin kah Kâba (qibla). Gjatë kohës që bëhet ezâni, nuk duhet të flitet dhe nuk duhet të jepet përgjigje për salamin. Ezâni duhet të thuhen në këtë mënyrë:

Allahu Ekber (4 herë)

Eshhedu en lâ ilâhe illallah (2 herë)

Eshhedu enne Muhammeden Resûlullah (2 herë)

Hayye ale's-salâh (2 herë)

Hayye alel-felâh (2 herë)

Allahu Ekber (2 herë)

Lâ ilâhe illallah (1 herë)

Për namazin e sabahut, pas **"Hajje alel-felâh"**, duhet të thuhet **"Es-salâtu hajrun mine'n-nevm"** dy herë.

Në ikâmet, pas të gjitha fjalëve të ezânit, kur thuhet "Hajje alel-felâh", dy herë thuhet **"Kad kâme tis-salâtu".**

6- Niyyet (Qëllimi për të bërë namaz)

> *"Atëherë pra, shkatërrim është për ata që falen (sa për sy e faqe, si hipokritë). Të cilët ndaj namazit të tyre janë të pakujdesshëm (duke u vonuar nga koha e përcaktuar për falje). Ata të cilët vetëm për t'u dukur faqe njerëzve bëjnë vepra të mira."*
> ***Mâ'ûn: 4-6***

Qëllimi për të bërë namaz (niyyet) duhet të bëhet para se të thuhet tekbiri i hapjes (tekbire-i iftitah). Niyyeti do të thotë të mendosh për namazin që do të bësh, si dhe për kohën, drejtpërdrejtimin në qibla dhe për të ndjekur imam. Niyyeti që bëhet pas tekbirit të hapjes nuk është i vlefshëm dhe namazi nuk do të pranohet. Kur bëhen namaz farz dhe vaxhib (detyrime), duhet të dihet se cili farz është dhe cilin vaxhib po kryhet. Nuk është e nevojshme të mendosh për numrin e rekateve (pjesëve të namazit). Kur bëhet një namaz sunnet, mjafton që të thuhet "Namaz" si qëllim. Për namazin e të vdekurit, duhet të thuhet: "Për Allahun për namaz, për Pejgamberin për salavat, dhe për të vdekurin për lutje, i kam ndjekur imamin që është i pranishëm."

Imami nuk është i nevojshëm të bëjë niyyet për të udhëhequr burrat, por nëse ai nuk thotë që është imam i njerëzve të pranishëm, ai nuk do të marrë shpërblimin e udhëheqjes. Kur është fjala për gratë, imami duhet të bëjë niyyet për t'u bërë udhëheqës i grupeve të grave.

Për të bërë ibadete (adhurime), vetëm thënia me gojë nuk mjafton për niyyet. Nëse nuk është bërë me zemër, ibadeti nuk do të pranohet.

7- Tahrime Tekbiri

Namazi fillon me thënien **"Allahu Ekber."** Duarët ngriten deri tek veshët, duke i drejtuar gishti i vogël dhe gishti i katërt të jenë afër veshëve. Kur thuhet **"Allahu Ekber,"** duarët ulen dhe gjatë namazit duhen mbajtur të lidhura poshtë barkut. Gratë duhet të ngrisin duarët deri te shpatullat dhe duar të mbajtur në mënyrë që gishti i majtë të jetë poshtë dhe gishti i djathtë të jetë sipër, pa lidhur gishti si burra.

B) Rukunët e Namazit

Namazi ka pesë rukne (elemente të detyrueshme), dhe këto janë:

1- Kiyâm (Duruar qëndrim)

Kıyâm është qëndrimi në këmbë gjatë namazit. Personat që nuk mund të qëndrojnë, mund të falen ulur. Nëse nuk mund të ulen, ata mund të falen shtrirë, duke përdorur kokën si përkujtim të lëvizjes. Gjatë qëndrimit në këmbë, këmbët duhet të jenë të hapura deri në katër gishta.

2- Kirâet (Leximi i Kuranit)

Në çdo rekat (pjesë të namazit), gjatë namazit të sunetit dhe vitrit, si dhe në dy rekatë të namazit farz, është farz të lexoni një ajet nga Kur'ani. Leximi i një sure të shkurtër është më i preferuar. Duhet lexuar Fatiha dhe pas saj një tjetër sure ose të paktën tre ajete, dhe kjo është e obliguar. Gjatë namazit farz, Fatiha dhe sure duhet lexuar në dy rekatë të parë. Nëse harrohet ndonjë prej këtyre elementeve, duhet bërë secde-i sehv (secde për gabime). Të lexuarit e përkthimit të Kur'anit nuk lejohet; vetëm tekstet origjinale në arabisht janë të pranuara.

3- Rukûja (Përkulja)

Pas leximit të Kuranit, bëhet tekbiri dhe përkulemi në rukû. Gjatë rukû, burra duhet të hapin gishtat dhe të mbajnë gjunjët fort, ndërsa kurrizi dhe koka duhet të jenë të drejta. Gjatë rukû, duhet të thuhet së paku tri herë **"Subhâne rabbijel**

adhîm," dhe kjo mund të përsëritet më shumë (3, 5, 7, 9 ose 11 herë). Kur kthehemi nga rukû, duhet të **themi "Semi'allahu limen hamideh"** dhe pas kësaj të themi **"Rabbenâ lekel hamd"** dhe të qëndrojmë drejt. Pas kësaj, kur shkojmë në sexhde, fillojmë me gjurin e djathtë dhe pastaj të majtë, pastaj duarët dhe pastaj ballin dhe hundën duhet të prekin tokën.

4- Sexhde (Përkulja në sexhde)

Gjatë sexhdes, duhet të themi së paku tri herë **"Subhâne rabbijel a'lâ,"** dhe kjo mund të përsëritet më shumë (3, 5, 7, 9 ose 11 herë). Duarët dhe gishtat duhet të jenë ngjitur dhe të drejtuar në qibla (drejt Kâbes), dhe kokën duhet ta mbajmë mes duarëve. Balli dhe hunda duhet të prekin tokën. Është e detyrueshme që këmbët të prekin tokën. Nëse këmbët nuk prekin tokën, namazi nuk do të pranohet ose do të bëhet mekruh. Kur bëjmë sexhde, gishti i këmbëve duhet të kthehet kâh kibla. Burra duhet të mbajnë duar dhe kofshët larg trupit të barkut gjatë sexhdes. Gjatë sexhdes, duhet të mbajmë këmbët afër njëra-tjetrës dhe i duhet t'i mbajmë gishtat e duarëve të drejtuar drejt tokës.

5- Ka'de-i Ahîre (Ulërimi i fundit në namaz)

Në rekatin e fundit të namazit, duhet të ulem dhe të lexojmë "Ettehiyyâtu." Gjatë këtij ulëshi, nuk duhet të bëjmë shenjë me gishta. Burra duhet të ulen me këmbën e majtë të shtrirë, ndërsa këmbën e djathtë duhet ta mbajmë të drejtuar, me gishti i saj drejt tokës. Gratë duhet të ulen duke mbajtur kofshët pranë njëra-tjetrës, me këmbën e majtë nën trup dhe këmbën e djathtë të nxjerrë nga ana e djathtë.

Në vendin ku rriten pemët e Selem,
A po qan për mikpritësit e Profetit?

A është era e Medinës ajo që të bën të qash,
apo malet e Idem-it që të sjellin lot?

Kaside-i Burde

VENDET E TURPIT (AVRET MAHALLİ) DHE MBULIMI I GRAVE

"O Ali! Kur të shohësh një grua, ktheje shikimin tutje prej saj. Mos e shiko përsëri! Shikimi i parë është i falur (nëse është i paqëllimshëm), por i dyti është mëkat."
Hadith

Ebu Said el-Hudri (radijallahu anhu) transmeton se i Dërguari i Allahut (salallahu alejhi ve selem) ka thënë: **"Burri të mos shikojë pjesët e turpit të burrit tjetër, e as gruaja të mos shikojë pjesët e turpit të gruas tjetër!"** Nga kjo shihet se, ashtu siç është e ndaluar (haram) që burrat të shikojnë pjesët e turpit të grave dhe anasjelltas, po ashtu është e ndaluar që burrat të shikojnë pjesët e turpit të burrave dhe gratë të grave. Pjesët e turpit (avreti) për burrin ndaj burrit tjetër dhe për gruan ndaj gruas tjetër është pjesa mes kërthizës dhe gjunjëve. Edhe për gratë ndaj grave të tjera, pjesa e avretit është po ashtu. Ndërsa për gruan ndaj një burri të huaj, gjithë trupi është avret, përveç duarve dhe fytyrës. Prandaj, gratë quhen "avret". Të shikosh një grua të huaj me epsh në fytyrë ose edhe pa epsh në pjesët e turpit të saj është haram, qoftë ajo myslimane apo jobesimtare.

Xhabir bin Abdullah (radijallahu anhu) transmeton: I Dërguari i Allahut (salallahu alejhi ve selem) ka thënë: **"Mos kaloni natën në shtëpinë e një gruaje të huaj!"**

Akabe bin Amir (radijallahu anhu) transmeton: I Dërguari i Allahut (salallahu alejhi ve selem) ka thënë**: "Mos rrini vetëm me një grua të huaj në një dhomë! Nëse gruaja qëndron vetëm me vëllain e burrit të saj ose me djalin e tij, ajo mund të përfundojë deri në vdekje."** Domethënë, mund të ndodhin sprova dhe mëkate. Duhet pasur shumë kujdes. Ky hadith është transmetuar në **"Buhari"** dhe **"Muslim".**

Abdullah bin Mes'ud (radijallahu anhu) transmeton: I Dërguari i Allahut (salallahu alejhi ve selem) ka thënë: **"Trupi i gruas është avret (duhet të mbulohet). Kur ajo del jashtë, djalli e shikon vazhdimisht atë."** Qëllimi është se djalli e bën atë burim fitneje për burrat, për t'i futur në mëkat.

Burejde (radijallahu anhu) transmeton: I Dërguari i Allahut (salallahu alejhi ve selem) i tha Aliut r.a.: **"O Ali! Kur të shohësh një grua, ktheje shikimin tutje prej saj. Mos e shiko përsëri! Shikimi i parë është i falur** (nëse është i paqëllimshëm), **por i dyti është mëkat."** Ky hadith është transmetuar nga Ebu Davudi dhe Darimi.

Ali (radijallahu anhu) transmeton: I Dërguari i Allahut (salallahu alejhi ve selem) ka thënë:**"O Ali! Mos e zbulo kofshën tënde dhe mos shiko pjesët e kofshës së askujt, qoftë ai i gjallë apo i vdekur!"** Ky hadith është transmetuar nga Ebu Davudi dhe Ibn Maxhe. Nga ky hadith kuptojmë se shikimi i pjesëve të turpit të një të vdekuri është njësoj si te i gjalli. [Duhet pasur shumë kujdes për të mos shikuar pjesët e turpit të sportistëve ose të atyre që notojnë në det.]

Abdullah bin Omeri (radijallahu anhuma) transmeton: I Dërguari i Allahut (salallahu alejhi ve selem) ka thënë: **"Mos i zbuloni pjesët e turpit tuaj, as edhe kur jeni vetëm! Sepse pranë jush gjithmonë gjenden disa krijesa që nuk ju braktisin kurrë. Respektojini ata dhe keni turp prej tyre!"** Këta janë engjëjt mbrojtës, që na mbrojnë nga dëmet e xhindëve dhe largohen vetëm kur njeriu është në tualet ose gjatë marrëdhënies bashkëshortore.

"Allahut i mallkoftë burrat që imitojnë gratë dhe gratë që imitojnë burrat!"
Hadith

Ummu Seleme (radijallahu anha) rrëfen: Ishe bashkë me Mejmune (radijallahu anha) në praninë e të Dërguarit të Allahut (salallahu alejhi ve selem). Erdhi Ibni Ummu Mektumi (radijallahu anhu), i cili ishte i verbër. Kur e pa këtë, i Dërguari na tha: **"Fshihuni pas perdes!"** I thamë: "O i Dërguar i Allahut! A nuk është ai i verbër? Ai nuk na sheh." Ai na tha: **"Po ju, a jeni të verbra? A nuk e shihni ju atë?"** Ky hadith është transmetuar nga Imam Ahmedi, Tirmidhi dhe Ebu Davudi. Nga ky hadith kuptojmë se ashtu siç është e ndaluar për burrin të shikojë një grua të huaj, është gjithashtu e ndaluar për një grua të shikojë një burrë të huaj. Imamët e medhhebeve kanë thënë se, duke marrë parasysh edhe hadithe të tjera, është e vështirë për gratë që të mos shikojnë kokën dhe flokët e burrave të huaj. Prandaj, kjo është një detyrë e rëndë (azimet). Ndërsa për burrat, të mos shikojnë pjesët e trupit të grave është më e lehtë dhe kjo konsiderohet lehtësim (ruhsat).

[Nga kjo shihet se gratë e ndershme dhe sahabët e nderuar (radijallahu anhum) zbatonin rregullat më të rrepta dhe shmangnin edhe lehtësimet. Akuzat se "në kohën e Profetit gratë nuk mbuloheshin", janë shpifje të shëmtuara të armiqve të Islamit.]

Omer el-Faruk (radijallahu anhu) transmeton: I Dërguari i Allahut (salallahu alejhi ve selem) ka thënë: "Kur një burrë qëndron vetëm me një grua të huaj, i treti është shejtani." Ky hadith është transmetuar nga Tirmidhi. [Të qëndrosh vetëm me një ose më shumë gra të huaja në një vend të mbyllur është haram. Ibn Abidin thotë: "Nëse është edhe një burrë tjetër ose një grua mahrem (e afërt), nuk quhet vetmi (halvet)."]

Xhabir bin Abdullah (radijallahu anhu) transmeton: I Dërguari i Allahut (salallahu alejhi ve selem) ka thënë: **"Mos shkoni tek gratë që burrat e tyre janë larg shtëpisë, sepse shejtani rrjedh nëpër venat tuaja si gjaku."** Ne thamë: "Edhe tek ti, o i Dërguar i Allahut?" Ai u përgjigj: **"Edhe tek unë, por Allahu më ndihmoi dhe e bëri atë musliman dhe të dorëzuar ndaj meje."** Ky hadith është transmetuar nga Tirmidhi.

Ummu Seleme (radijallahu anha) rrëfen: I Dërguari i Allahut (salallahu alejhi ve selem) ishte në dhomën time. Ishte aty edhe një rob i vëllait tim Abdullah bin Ebi Ummeje. Ky rob ishte "muhaneth" (pra, burrë që i ngjan gruas në sjellje e pamje). Kur Profeti e pa dhe dëgjoi zërin e tij, tha: **"Mos i lejoni të tillët në shtëpitë tuaja!"** Ky hadith është në **"Buhari"** dhe **"Muslim."** "Muhannes" është ai që sillet, flet dhe duket si grua. Të tillët janë të mallkuar. Për ta Profeti ka thënë: **"Allahut i mallkoftë burrat që imitojnë gratë dhe gratë që imitojnë burrat!"** Pa ndonjë nevojë, gratë që vishen si burra dhe burrat që vishen si gra apo sillen si gra, hyjnë në këtë ndalim.

Feja Islame e ka ndaluar që gruaja myslimane të mbulohet me një mbulesë aq të hollë sa të duken pjesët e trupit të saj. Në hadithin e shenjtë që gjendet në librat e **(Muslim**) dhe (**Muvatta**), thuhet: **"Gratë që janë të veshura por në fakt të zhveshura, dhe që i mbajnë kokat e tyre si gunga deveje, nuk do të hyjnë në Xhenet. Nuk do ta ndiejnë as erën e tij, megjithëse era e Xhenetit do të ndjehet nga largësira të mëdha."** Ky hadith i shenjtë ndalon që gratë të vishen me rroba të holla, transparente apo të ngushta që ngjiten pas trupit, apo që ta mbulojnë kokën me mënyra që i ngrejnë flokët lart si gunga deveje. Ky lloj mbulimi është si të jesh e zhveshur. Gratë myslimane dhe vajzat myslimane nuk duhet të mbulohen me gjëra

të holla ose të ngushta, nuk duhet të mbledhin flokët e tyre në majë të kokës në formë topuzi apo duke vendosur paruke, duke krijuar forma si gunga deveje. Ato duhet ta dinë që këto janë mëkate që të çojnë në Xhehenem.

Në librin **(Hindiyye)** thuhet: "Është e lejueshme të shikosh një grua të mbuluar me rroba të trasha dhe të gjëra. Nuk lejohet të shikosh një grua të mbuluar me rroba të holla apo të ngushta. Edhe fytyrën e një gruaje të mbuluar nuk lejohet ta shikosh me epsh. Pa epsh, por pa nevojë, është e pëlqyeshme të shmanget. Edhe për gratë jo-myslimane vlen e njëjta gjë. Është thënë se lejohet të shikosh vetëm flokët e tyre."

Mbulesa më e mirë është një mantel i trashë, i gjerë dhe me ngjyrë të errët që mbulon deri te kockat e këmbëve dhe me mëngë që mbulojnë kyçet e duarve; kjo është më e mirë se të mbulohesh me dy copa çarçafësh. Në librin **(Halebi el-Kebir)** thuhet: "Flokët e një gruaje të lirë që varen deri te veshët janë pa dyshim pjesë e turpit (avret). Sipas shumicës së dijetarëve, edhe pjesa që varet poshtë veshëve është gjithashtu pjesë e turpit. Sipas disa dijetarëve, kjo pjesë nuk është pjesë e turpit gjatë namazit, por edhe në këtë rast, nuk është e lejuar për të huajt të shikojnë këto flokë."

Gruaja duhet t'i mbulojë të gjitha flokët e saj me një shami të trashë. Pjesa e përparme e shamive duhet të ngjitet fort mbi ballë dhe të zbresë afër vetullave, anët e shamive të zbresin nga të dyja anët e fytyrës deri te mjekra dhe të ngjiten me gjilpërë mbi mjekër, ndërsa pjesa e pasme të mbulojë shpinën. Nëse ekziston mundësia e tundimit, edhe faqet duhet të mbulohen. Duhet të veshë gjithashtu çorape të trasha dhe me ngjyrë të errët. Nëse një e katërta e flokëve të saj që varet është e zbuluar gjatë një shtylle të namazit, namazi i saj nuk është i vlefshëm. Edhe nëse një pjesë më e vogël është e zbuluar, namazi është i papëlqyer. Në këtë çështje, librat nuk e bëjnë dallimin midis një gruaje të moshuar dhe një të reje. Edhe pse është thënë që është e lejueshme t'i përgjigjesh përshëndetjes së një gruaje të moshuar dhe të shtrëngosh duart apo të jesh vetëm me të, nuk është thënë që është e lejuar të shikosh flokët e saj. Është thënë se mund të shikosh flokët e një gruaje jo-myslimane, por nuk ka asnjë që ka thënë se është e lejuar të shikosh flokët e një gruaje myslimane, edhe nëse është e moshuar. Është thënë gjithashtu që gruaja e moshuar mund të shkojë në xhami dhe në vizita në varreza, por me kusht që të jetë e mbuluar.

Një person që thotë se është mysliman duhet t'i mësojë të gjitha çështjet në lidhje me atë që është në përputhje me Islamin, përmes një dijetari të Ehli Sunnetit ose duke lexuar librat e këtyre dijetarëve. Nëse një veprim nuk është në përputhje me Islamin, ai nuk mund t'i shpëtojë mëkatit ose mohimit. Ai duhet të pendohet sinqerisht çdo ditë. Mëkati ose mohimi për të cilin pendohemi, patjetër që falet. Nëse nuk pendohet, ai do të vuajë dënimin në këtë botë dhe në Xhehenem.

Pjesët e trupit që burrat dhe gratë duhet t'i mbulojnë gjatë namazit dhe në çdo vend tjetër quhen **"vende të turpit (avret mahalli)." "T'i zbulojmë këto pjesë ose të shikojmë pjesët e turpit të dikujt tjetër është e ndaluar."** Ai që thotë se në Islam nuk ekzistojnë pjesët e turpit bëhet jobesimtar. Feja jonë urdhëron që pjesët e turpit të mbulohen. Një vend ku ndodhet një burrë apo grua që i ka të zbuluara pjesët e turpit, ose ku ka vegla muzikore, lojëra fati, pije alkoolike apo zëra femrash, quhet "mbledhje e mëkateve (fasik mexhlisi)." Shkuarja në një vend të tillë është e ndaluar. Zemra duhet të jetë e pastër. Pastertia e zemrës është sjellja e mirë. Zemra pastrohet duke iu bindur Islamit. Ai që nuk i bindet Islamit, nuk mund të ketë një

zemër të pastër. Ai që thotë se është e lejuar t'i zbulojë vendet e turpit që janë të përcaktuara njëzëri nga katër medhhebet, ose që nuk i kushton rëndësi kësaj dhe nuk e ka frikë dënimin, bëhet jobesimtar. Hapja e vendeve të turpit të grave dhe këndimi apo recitimi i mevludit para burrave është e njëjtë.

Një person që thotë: 'Jam mysliman', duhet të mësojë kushtet e besimit dhe të Islamit, si dhe obligimet dhe ndalesat që janë përcaktuar njëzëri nga katër medhhebet. Mosdija nuk është justifikim, është njësoj si të mos besosh." **"Pjesët e trupit të gruas, përveç fytyrës dhe duarve, janë të gjitha pjesë të turpit sipas të katër medhhebeve."** Nëse një pjesë e trupit që nuk është konsideruar si pjesë e turpit sipas një medhhebi tjetër, por është sipas medhhebit të saj, nuk i jep rëndësi dhe e zbulon, ajo nuk bëhet jobesimtare, por është një mëkat i madh. Zbulimi i pjesëve midis gjurit dhe kërthizës te burrat është i njëjtë. Është obligim të mësojë këtë dhe, sapo ta mësojë, duhet të pendohet dhe ta mbulojë.

Çfarë u bë syve të tu, që rrjedhin lot pa pushim?
Zemra jote përvëlohet, ndizet sa herë që i thua Qetësohu

Nga shirat e mëshirës së Hz. Muhammedit,
Të gjithë pejgamberët dëshirojnë të marrin një pikë.

Në dukje dhe në brendi, në shpirt dhe në trup,
Ai është më i dashuri i Zotit, ndër gjithë krijesat.

Pafund janë virtytet dhe përsosmëria e tij,
Me gjuhë nuk është e mundur të përshkruhet krejt madhështia e tij.

Po sikur të gjitha mrekullitë e Resulullahut
Të mund të shpjegonin madhështinë e tij,

Kurdo që përmendet emri i bekuar i tij,
Edhe eshtrat e kalbur do të ringjalleshin menjëherë.

Ai nuk na ngarkoi kurrë me barrë më të rëndë se fuqia jonë,
Urdhrat dhe ndalesat e tij janë mbi krye e sy

Kaside-i Burde.

FALJA E NAMAZIT

Për shembull **Suneti i namazit të sabahut**) falet kështu:

1. Së pari kthehesh nga kibla. Këmbët mbahen paralele, me një hapësirë prej katër gishta ndërmjet tyre. Gishtat e mëdhenj të duarve vendosen në pjesën e butë të veshëve, ndërsa shuplakat e duarve kthehen nga kibla. **"Bëra nijet, për hir të Allahut, ta fal sunetin e namazit të sabahut të sotëm, u ktheva nga kibla"** – thuhet në zemër. Më pas thuhet **"Allahu Ekber"**, dhe duart lidhen nën kërthizë, ku dora e djathtë vendoset mbi dorën e majtë. Gishti i madh dhe gishti i vogël i dorës së djathtë e kapin kyçin e dorës së majtë si unazë.

"Allahu i Madhëruar e ka urdhëruar faljen e pesë kohëve të namazit. Kush merr abdes siç duhet, dhe i fal këto namaze në kohën e tyre, duke e kryer rukunë dhe sexhden siç duhet, Allahu i Madhëruar i ka premtuar falje. Por për atë që nuk i kryen siç duhet, Allahu nuk ka dhënë premtim. Nëse dëshiron, e fal, nëse dëshiron, e ndëshkon."
Hadith

2. Pa e larguar shikimin nga vendi i sexhdes:

a) Leçohet **"Subhâneke"**.

b) Pasi thuhet **Eûdhu dhe Besmele**, lexohet **Fatiha**.

c) Pas Fatiha-s, pa thënë Besmele (por nëse thuhet, fitohet sevap i pëlqyeshëm), lexohet një sure tjetër (p.sh., *Elemtere keyfe*).

3. Pas sures, duke thënë **"Allahu Ekber"**, përkulesh në ruku. Duart kapin fort gjunjët, shpina mbahet drejt dhe shikimi nuk largohet nga këmbët. Thuhet tre herë: **"Subhâne Rabbiyel-adhîm"**. Nëse thuhet 5, 7, 9 ose 11 herë, fitohet sevap shtesë.

4. Pastaj, duke thënë **"Semi'allahu limen hamideh"**, ngrihesh drejt, pa e rregulluar pantallonin dhe pa e larguar shikimin nga vendi i sexhdes. Pasi ngrihesh plotësisht, thuhet: **"Rabbenâ lekel hamd"**. [Ky qëndrim quhet *kavme*.]

5. Pa qëndruar gjatë në këmbë, thuhet **"Allahu Ekber"** dhe shkohet në sexhde. Gjatë shkuarjes në sexhde, veprohet kështu:

a) Vendoset gjuri i djathtë, pastaj i majti, dora e djathtë, pastaj e majta, pastaj hunda dhe balli.

b) Gishta e këmbëve kthehen drejt kibles.

c) Koka vendoset mes dy duarve.

d) Gishtat e duarve mblidhen.

e) Shuplakat vendosen fort në tokë, bërrylat nuk prekin tokën.

f) Në këtë pozicion, thuhet të paktën tre herë: **"Subhâne Rabbiyel-a'lâ"**. Nëse thuhet 5, 7, 9 ose 11 herë, fitohet sevap shtesë.

6. Duke thënë **"Allahu Ekber"**, ulesh. Këmba e majtë shtrihet në tokë, gishta e këmbës së djathtë kthehen drejt kibles dhe ulesh mbi kofshët aq gjatë sa për të thënë *"Subhânallah"*. Shuplakat vendosen mbi gjunjë dhe gishtat kthehen drejt kibles, natyrshëm.

7. Pa qëndruar gjatë ulur, thuhet **"Allahu Ekber"** dhe shkohet në sexhden e dytë. [Qëndrimi i shkurtër midis dy sexhdeve quhet **xhulse.**]

8. Në sexhde, pasi të thuhet të paktën tre herë **"Subhâne Rabbijel-a'lâ",** duke thënë **"Allahu ekber"**, ngrihemi për rekatin e dytë. Kur ngrihemi nga sexhdeja, së pari ngrihet balli, pastaj hunda, më pas dora e majtë dhe e djathta, pastaj gjuri i majtë dhe i djathti.

9. Në këmbë, pas **Bismilahut** lexohet **Fatihaja** dhe më pas një sure tjetër e shkurtër, pastaj, duke thënë **"Allahu ekber**", përkulemi në ruku.

10. Rekati i dytë përfundohet në të njëjtën mënyrë siç u përshkrua për rekatin e parë. Vetëm se, pas sexhdes së dytë, duke thënë **"Allahu ekber",** nuk ngrihemi në këmbë, por ulemi mbi kofshë dhe:

a) Pasi të lexohen **"Ettehijjatu", "Allahumme salli", "Allahumme barik**" dhe **duaja "Rabbenâ atina",** jepet selam më parë djathtas duke thënë **"Esselamu alejkum ve rahmetullah"**, e pastaj majtas duke thënë po njësoj **"Esselamu alejkum ve rahmetullah".**

b) Pas selamit thuhet: **"Allahumme entesselâm ve minkesselâm tebârekte ya zel-xhelâli vel-ikrâm".**

"Allahu i Madhëruar nuk e pranon namazin e atij që ka borxh namazi kaza dhe as të atij që vesh rrobe të ndaluara [xhilbab]."
Hadith

Pa folur fare, ngrihemi për të falur farzin e sabahut. Sepse, megjithëse të flasësh mes sunetit dhe farzit nuk e prish namazin, megjithatë e pakëson shpërblimin e tij. Pastaj, duke pasur nijet për farz, falet farzi i sabahut me 2 rekate në të njëjtën mënyrë.

Pasi jepet selami në fund të namazit dhe thuhet **"Allahumme entesselâm**...", lexohet tri herë: **"Estagfirullah el-adhîm el-kerîm ellezî lâ ilâhe illâ hu, el-hajjul-kajjûm ve etûbu ilejh"**, pastaj lexohet **Ajete'l-Kursijja**, dhe thuhet tridhjetë e tre herë **tesbih (Subhanallah)**, tridhjetë e tre herë **tahmid (Elhamdulillah)** dhe tridhjetë e tre herë **tekbir (Allahu ekber)**, dhe një herë thuhet **tehlil (Lâ ilâhe illallah vahdehû lâ sherîkeleh, lehul-mulku ve lehul-hamdu ve huve alâ kulli shej'in kadîr)**. Këto duhen lexuar ngadalë, me zë të ulët. Leximi me zë të lartë është bidat.

Pastaj bëhet dua. Gjatë duasë duart ngrihen në nivelin e kraharorit. Bërrylat nuk përkulen. Shuplakat hapen dhe drejtohen nga qielli. Sepse, ashtu siç është Qabeja kibla e namazit, edhe qielli është kibla e duasë. Pas duasë, lexohet ajeti: **"Subhâne rabbike..."**, pastaj duart fërkohen në fytyrë.

Falja e namazeve të tjera

Nëse namazi që do të falet është me **3 rekate** (namazi i akshamit dhe i vitrit), dy rekatet e para falen njësoj si dy rekatet e namazit të sabahut. Në rekatin e tretë, në namazin e akshamit, lexohet vetëm **Fatihaja**, nuk lexohet sure shtesë (zamm-i sure). Ndërsa në namazin e vitrit, pas Fatihas lexohet edhe një **sure shtesë**, pastaj thuhet **tekbiri**, duart ngrihen në nivelin e veshëve dhe lexohen **duatë e kunutit**. Pas ruku dhe sexhdes së rekatit të tretë, ulet.

Nëse namazi që do të falet është me **4 rekate**, dy rekatet e para falen si dy rekatet e sabahut.

Në uljen e parë të namazeve farz dhe vaxhib, si dhe të sunetit të parë të drekës, lexohet vetëm **Ettehijjatu**. Në rekatin e tretë dhe të katërt, lexohet vetëm **Fatihaja**, nuk lexohet sure shtesë.

Në rekatin e tretë të suneteve jo të theksuara (gajr-i muekked), pas **Subhaneke**, lexohet **E'uzu Bismilah** dhe pastaj **Fatihaja**. Në uljen e parë, lexohen **Allahumme salli** dhe **Allahumme barik**. Në rekatin e tretë dhe të katërt, pas Fatihas, lexohet edhe **sure shtesë**. Pas ruku dhe sexhdes së rekatit të katërt, ulet.

Si në namazet me **3 rekate**, ashtu edhe në ato me **4 rekate**, në uljen e fundit lexohen: **Ettehijjatu**, **Allahumme salli**, **Allahumme barik** dhe **Rabbenâ atina**. Pastaj jepet selami, më parë në të djathtë duke thënë: **Esselamu alejkum ve rahmetullah**, pastaj në të majtë duke thënë: **Esselamu alejkum ve rahmetullah**.

Pas dhënies së selamit thuhet: **Allahumme entesselâm ve minkesselâm tebârekte ya zel-xhelâli vel-ikrâm**.

Namazet e tjera nafile që falen me katër rekate, falen si sunetet jo të theksuara (gajr-i muekked).

Namazi i gruas që e fal vetë

Për shembull, sunnetin e sabahut e fal kështu: Trupi mbulohet në atë mënyrë që të mos dallohet forma e trupit, nga koka deri te këmbët. Vetëm duart dhe fytyra mbesin të zbuluara. Suret dhe duatë që do të lexojë në namaz janë siç janë shpjeguar më parë për "Namazin e burrit që e fal vetë". Pjesët që ndryshojnë janë këto:

a) Duart nuk i ngre deri te veshët si burrat, por i çon në nivelin e shpatullave, duke bërë nijet, dhe nuk i nxjerr duart nga mëngët. [Në këtë moment, gishtat as nuk i hap, as nuk i mbledh, por i mban në gjendje natyrale], pastaj merr tekbir, vendos dorën e djathtë mbi dorën e majtë mbi gjoks, dhe fillon namazin.

b) Kur përkulet në ruku, nuk i bashkon këmbët. Duart i vendos mbi gjunjë, por nuk i kap gjunjët, gishtat nuk i hap dhe i mban të bashkuar. Në ruku nuk qëndron krejtësisht e drejtë. Nuk i mban shpinën, kokën, këmbët dhe krahët drejt.

c) Në sexhde, krahët i mban afër barkut dhe bërrylat i vendos mbi tokë. Barkun e bashkon me kofshët.

d) Në te'sheh'hud ulet mbi kofshë. Do të thotë, këmbët e djathtë dhe të majtë i mban në anën e djathtë, duke u ulur në mënyrë teverruk mbi kofshë. Duart i vendos mbi gjunjë dhe gishtat i lë natyrshëm. Gishtat i mban të bashkuar me njëri-tjetrin.

e) Kur bën dua, duart nuk i zgjat përpara, por i mban të përkulura drejt fytyrës.

Mënyra më e lehtë që gratë të jenë të mbuluara mirë në namaz është një mbulesë e gjerë e kokës që mbulon edhe duart, dhe një fund i gjerë e i gjatë që mbulon edhe këmbët.

Një shembull duaje pas namazit

''Falënderimi i qoftë Allahut, Zotit të botëve. Salavatet dhe përshëndetjet qofshin mbi Pejgamberin tonë Muhammedin, mbi familjen e tij dhe mbi të gjithë shokët e tij. O Zoti im! Ta pranoftë namazin që sapo falova! Ma bëj të mirë fundin e jetës dhe përfundimin tim. Ma mundëso që në frymën e fundit të them Kelime-i Tevhid (La ilahe illallah). Fali dhe mëshiro të gjithë të vdekurit tanë! O Allah! Falna, mëshiro na, sepse Ti je më i miri i mëshiruesve. Më bëj që të vdes si mysliman dhe më bashko me të mirët. O Allah, më fal mua, prindërit e mi, mësuesit e mi, besimtarët dhe besimtaret, në Ditën kur do të jepet llogaria! O Zoti im! Mbrojë mua prej së keqes së shejtanit, prej së keqes së armiqve, dhe prej së keqes së nefsi emmares (epsheve dhe dëshirave të këqija të vetes sime)! Na dhuro mirësi dhe furnizim të lejuar dhe të hairshëm për shtëpitë tona! Jepu shpëtim të gjithë muslimanëve! Shkatërro dhe përhape armiqtë e muslimanëve! Ndihmoji me ndihmën Tënde hyjnore myslimanët që janë duke luftuar kundër jobesimtarëve! O Allah, me të vërtetë Ti je Falës dhe Bujar, e Ti e do faljen, andaj na fal neve! O Zoti im! Jepi shërim të sëmurëve tanë, dhe ilaç atyre që janë në vuajtje! O Allah! Të lutem për shëndet, mirëqenie, siguri, sjellje të mirë dhe kënaqësi me caktimin Tënd, me mëshirën Tënde, o Më i Mëshirshmi i mëshiruesve! Jepi nënës sime, babait tim, fëmijëve të mi, të afërmve dhe miqve të mi, si dhe të gjithë vëllezërve e motrave të fesë sonë, jetë të gjatë me të mira, moral të mirë, mendje të shëndoshë, shëndet dhe mirëqenie, udhëzim të drejtë dhe qëndrueshmëri në rrugën e drejtë, o Zoti im! Âmin! Velhamdu-lillâhi rabbil'âlemîn. Allahumme salli alâ..., Allahumme bârik alâ..., Allahumme

Rabbenâ âtinâ... Velhamdu lillâhi Rabbil'âlemîn. Es tağfirullah, estağfirullah, estağfirullah, estağfirullahel'adhîm elkerîm elledhî lâ-ilâhe illâ huv el-hajjel-kajjûme ve etûbu ilejh." (*Falënderimi i qoftë Allahut, Zotit të botëve. O Allah! Dërgo salavate mbi Muhammedin... O Allah! Bekoje Muhammedin... O Allahu ynë! Na jep të mira në këtë botë dhe në botën tjetër, dhe na ruaj nga dënimi i zjarrit! Falënderimi i qoftë Allahut, Zotit të botëve. Kërkoj falje nga Allahu, kërkoj falje nga Allahu, kërkoj falje nga Allahu i Madhëruesëm dhe Bujar, që nuk ka të adhuruar tjetër përveç Tij, i Gjalli, i Përjetshmi, dhe pendimi im është tek Ai!)***"**

Vaxhibet e namazit janë këto:

1. Të lexohet sureja Fatiha.
2. Pas Fatihas të lexohet një sure tjetër ose të paktën tri ajete të shkurtra.
3. Fillimisht të lexohet Fatiha, pastaj surja tjetër.
4. Të lexohet Fatiha dhe pas saj një sure tjetër në dy rekatet e para të namazeve farz, dhe në çdo rekat të namazeve sunet — kjo është vaxhib.
5. Të bëhen sexhdet njëra pas tjetrës, pa vonesë.
6. Në namazet me tri ose katër rekate, të ulesh për aq kohë sa të lexosh "Ettehijjatu" pas rekatit të dytë — kjo është vaxhib. Ndërsa ulja e fundit është farz.
7. Në rekatin e dytë, të mos ulesh më shumë se sa për të lexuar **"Ettehijjatu".**
8. Në sexhde, hunda të vendoset në tokë bashkë me ballin.
9. Në uljen e fundit të rekatit, të lexohet duaja "Ettehijjatu".
10. Të ruhen rregullat e qëndrimit të drejtë (ta'dil-i erkan) gjatë namazit.
11. Në fund të namazit, të thuhet **"Esselamu alejkum ve rahmetullah".**
12. Në rekatin e tretë të namazit të vitrit, të lexohet duaja e kunutit.
13. Të shqiptohen tekbiret në namazet e Bajramit.
14. Imami të lexojë me zë të lartë në namazin e sabahut, të xhumasë, të bajramit, të teravisë, në namazin e vitrit dhe në dy rekatet e para të namazit të akshamit dhe jacisë.
15. Imami dhe ai që falet vetëm, në namazet farz të drekës dhe ikindisë, dhe në rekatin e tretë të akshamit, si dhe në rekatet e tretë dhe të katërt të jacisë, duhet të lexojnë me zë të ulët. Për ata që falen vetëm, është e lejuar të lexojnë si me zë të lartë, ashtu edhe me zë të ulët në vendet ku imami duhet të lexojë me zë të lartë.

Gjithashtu: Prej sabahut të ditës së Arefatit (dita para Kurban Bajramit) deri në namazin e ikindisë së ditës së katërt të Bajramit, pas çdo prej njëzet e tre namazeve farz, është vaxhib të thuhet **Tekbiri i Teshrikut**.

Sexhdeja e harresës (Sehv sexhde)

Nëse dikush gjatë namazit lë ndonjë farz, me qëllim ose nga harresa, namazi prishet. Por nëse lë një vaxhib nga harresa, namazi nuk prishet, por është e domosdoshme të bëhet sexhdeja e harresës. Ai që, me dije, nuk e bën sexhden e harresës, ose me qëllim lë një vaxhib të namazit, i duhet ta përsërisë namazin. Nëse nuk e përsërit, ai bëhet mëkatar. Në rast se lihet ndonjë sunet, nuk është e nevojshme të bëhet sexhdeja e harresës.

Sexhdeja e harresës bëhet në rastet si: kur vonohet kryerja e ndonjë farzi ose kur një farz përsëritet; kur një vaxhib lihet, ndërrohet, përsëritet ose vonohet. Nëse gjatë një namazi ndodhin disa gabime që kërkojnë sexhde të harresës, mjafton të bëhet një herë. Nëse imami gabon, edhe xhematit i duhet të bëjë sexhden e harresës. Por nëse gabon ndonjëri nga xhemati, ai nuk e bën sexhden e harresës veçmas nga imami.

Si bëhet sexhdeja e harresës: pasi lexohet **"Ettehijjatu"** dhe jepet selam në njërën anë, bëhen dy sexhde, pastaj ulesh dhe lexon: "**Ettehijjatu", "Salavatet**" (**Salli dhe Barik**) dhe duatë si **"Rabbena**", pastaj përfundon namazin. Mund të bëhet sexhdeja e harresës edhe pasi të jenë lexuar salavatet dhe të jetë dhënë selam në njërën ose të dyja anët, ose edhe pa dhënë fare selam.

Raste që kërkojnë sexhde të harresës:

Të ngrihesh kur duhej të qëndroje ulur; Të ulesh kur duhej të qëndroje në këmbë; Të lexosh me zë të ulët aty ku duhet me zë të lartë; Të lexosh me zë të lartë aty ku duhet me zë të ulët; Të lexosh dua në vend të leximit nga Kur'ani Famëlartë; Të lexosh nga Kur'ani në vend të duave të caktuara. (Për shembull: të lexosh "Ettehijjatu" në vend të sures Fatiha, ose të lexosh Fatiha në vend të "Ettehijjatu". Në këtë rast, konsiderohet se është lënë Fatiha.) Të japësh selam përpara se ta përfundosh namazin; Të mos lexosh sure pas Fatihas në dy rekatet e para të namazeve farz, por ta bësh këtë në rekatet e tretë ose të katërt; Të mos lexosh sure pas Fatihas në dy rekatet e para; Të mos thuash tekbiret që janë vaxhib në namazin e Bajramit; Të mos lexosh duanë e kunutit në namazin e vitrit.

Sunnetet e Namazit

1. Të ngrish duarët deri te veshi kur thua tekbërin.
2. Të kthesh dorën e djathtë në drejtim të kibles.
3. Pas thënies së tekbërit, të lidhësh duarët.
4. Duarën e djathtë ta vendosësh mbi dorën e majtë.
5. Burri ta vendosë duarën nën bark, kurse gruaja mbi gjoks.
6. Pas tekbërit të hapjes, të thuash **"Subhâneke**".
7. Imami dhe ai që falet vetëm duhet të thonë "**E'ûdhu**".
8. Të lexosh **Bismilâhin**.
9. Të thuash **"Subhâne rabbiyel-adhîm**" tri herë gjatë rukusë.
10. Të thuash **"Subhâne rabbiyel-âlâ**" tri herë gjatë sexhdes.
11. Të lexosh salavatet gjatë uljes së fundit.
12. Kur jep selam, të shikosh të dyja anët.
13. Imami, përveç në namazin e Xhumasë dhe Bajramit, duhet të lexojë më gjatë në rekaten e parë dhe të dytë, dyfish krahasuar me rekaten e tretë dhe të katërt.
14. Kur ngrihesh nga ruku, imami dhe ai që falet vetëm duhet të thonë **"Semi'Allahu limen hamideh".**
15. Pas ngjitjes nga ruku, të thuash **"Rabbenâ lekel-hamd".**
16. Gishtat e këmbëve të përkulen dhe gishti i këmbëve të drejtohet nga kibla gjatë sexhdes.

17. Kur shkon në ruku dhe në sexhde dhe kur ngrihesh nga sexhdet, të thuash **"Allahu Ekber".**
18. Të vendosësh duarët dhe gishta të dorëve në tokë gjatë sexhdes.
19. Gishtat e këmbëve të jenë të hapura dhe katër gishta larg njëri-tjetrit gjatë qëndrimit, ndërsa gjatë ruku dhe sexhde, gishti të jenë të ngushtë dhe të bashkuara.
20. Pas **Fatiha-s** të thuash "**Amin"**, të marrësh tekbër përpara ruku, në ruku duarët të jenë të hapura dhe të vendosen mbi gjunjë, të thuash tekbër para sexhdes, të ulesh me këmbën e majtë të shtrirë dhe këmbën e djathtë të ngritur, dhe të ulesh ndërmjet dy sexhdeve.

Në namazin e akshamit lexohen suref të shkurtra. Në namazin e sabahut, rekata e parë duhet të jetë më e gjatë krahasuar me rekaten e dytë. Ai që ndjek imam, nuk lexon Fatiha-n dhe sure pas saj. Ai thotë "Subhâneke", jep tekbër dhe lexon Tehiyyat dhe salavatet e shenjta.

Namazit Mustehâblar (Sunnat të Pëlqyeshme)

1. Kur bëhet sexhde, të shikosh vendin e sexhdes.
2. Kur shkon në ruku, të shikosh këmbët.
3. Kur bën sexhde, të shikosh vendin ku vendos hundën.
4. Kur ulesh për Tehiyyat, të shikosh gjunjët.
5. Pas Fatiha-s, për namazin e sabahut dhe drekës të lexosh vargje të gjata, ndërsa në aksham të lexosh vargje të shkurtra.
6. Ai që ndjek imam, të thotë tekbërin në mënyrë të heshtur.
7. Gjatë ruku, të hapësh gishta dhe duarët të vendosen mbi gishta të këmbëve.
8. Gjatë ruku, të mbash kokën dhe qafën në pozita të drejta.
9. Kur shkon në sexhde, të vendosësh së pari gishti i djathtë dhe pastaj gishti i majtë në tokë.
10. Të bësh sexhde midis duarëve.
11. Të vendosësh kokën pas hundës në sexhde.
12. Kur të përhumbesh gjatë namazit, të mbulosh gojën me shpinën e dorës.
13. Burrat të ngrisin bërrylat gjatë sexhdes, ndërsa gratë të vendosin duarët mbi tokë.
14. Burrat gjatë sexhdes të mbajnë këmbët dhe krahët larg trupit.
15. Të qëndrosh për tri herë tesbih në ruku dhe sexhde.
16. Pas ngritjes nga sexhde, të largosh duarët nga toka.
17. Pas ngritjes nga duarët, të ngresh gjunjët.
18. Gjatë Tehiyyat, të vendosësh duarët mbi kofshët, gishti të jetë i drejtuar nga kibla dhe gishti i dorës të mos bëhet i lakuar dhe të mos i lëvizësh gishtat.
19. Kur jep selam në të djathtë dhe të majtë, të kthesh kokën.
20. Kur jep selam, të shikosh mbi shpatullat.

Mekruhet e Namazit (Veprime që janë të dëmshme për namazin)

1. Të bësh namaz pa veshur rroba, vetëm me mbajtjen e rrobave mbi shpinë.
2. Të ngrish fundin ose mëngët kur po shkon për sexhde.
3. Të bësh namaz duke veshur rroba të shkurtra dhe të ngushta.
4. Të bësh lëvizje të kota dhe të pavlera gjatë namazit.
5. Të bësh namaz me rroba pune ose veshje që nuk janë të përshtatshme për para të tjerëve.
6. Të mbash diçka në gojë që pengon leximin e Kuranit. Nëse pengon, namazi prishët.
7. Të bësh namaz pa mbuluar kokën.
8. Të bësh namaz kur je duke u shtyrë për të bërë nevojën e vogël ose të madhe.
9. Të pastruar tokën e vendit të sexhdes me duar gjatë namazit.
10. Të bësh tinguj duke shkundur gishta gjatë namazit.
11. Të mbash duar në bel gjatë namazit.
12. Të kthehesh dhe shikosh anash gjatë namazit. Ky veprim e prish namazin.
13. Të ulesh në mënyrë të ngjashme me uljen e qenit gjatë Tehiyyat.
14. Të shtrish duarët në tokë gjatë sexhdes për burrat.
15. Të bësh namaz me dikë që flet ose me dikë që flet me zë të lartë.
16. Të përgjigjesh me dorë ose me kokë ndaj selamit të dikujt.
17. Të peshohesh dhe të bësh shenja me gojë gjatë namazit.
18. Të mbyllësh sytë gjatë namazit.
19. Imam që bën namaz në mihrab.
20. Imam që qëndron vetëm në një pozicion më të lartë se xhematet është i dëmshëm.
21. Imam që qëndron vetëm në një pozicion më të ulët është gjithashtu i dëmshëm.
22. Të qëndrosh pas safës edhe kur ka hapësirë para teje.
23. Të bësh namaz me rroba që kanë figura të gjalla.
24. Të ketë figura të gjalla ose kryq në rrethin e vendit ku bëhet namazi.
25. Të bësh namaz në praninë e një zjarri të ndezur.
26. Të numërosh vargjet e Kuranit ose tesbihët me gishta.
27. Të bësh namaz me një shtresë të madhe rrobash që mbulojnë trupin.
28. Të bësh namaz me kokën e zbuluar dhe shaminë e lidhur në majë të kokës.
29. Të mbulosh gojën dhe hundën gjatë namazit.
30. Të nxjerrësh lëngje ose balgë nga fytit gjatë namazit pa arsye.
31. Të lëvizësh duar gjatë namazit pa arsye.

"Lajme të gëzuara për ata që e kryejnë adhurimin me sinqeritet. Ata janë yjet e udhëzimit. Ata i shkatërrojnë errësirat e shpifjeve."
Hadith

32. Të lësh një nga sunnetet e namazit pa arsye.
33. Të bësh namaz kur po mban një fëmijë pa nevojë.
34. Të bësh namaz kur mendja të është e shqetësuar nga diçka tjetër (p.sh. pas shikimit të gjërave të zbukuruara ose dëgjimit të muzikës).
35. Të mbështetesh pa nevojë në një mur ose shtyllë kur bën namaz.
36. Të ngresh duar gjatë ruku-së, ose gjatë ngritjes nga ruku.
37. Të përfshish të gjithë leximin gjatë ruku-së.
38. Të ngresh kokën dhe të bësh sexhde para imam-it.
39. Të bësh namaz në vende të ndotura ose të pasigurta.
40. Të bësh namaz para një varri.
41. Të ulesh në mënyrë jo të përshtatshme gjatë Tehiyyat.
42. Të lexosh më shumë vargje në rek'at e dytë se sa në rek'at e parë.
43. Të lexosh të njëjtin varg ose të njëjtën sure gjatë rek'atës së dytë.
44. Të kalosh një sure pa lexuar atë.

Mekruhe tjera të Namazit (Veprime që janë të dëmshme për namazin)

1. Të kthehesh me trupin dhe pasqyrën nga drejtimi i Kibles kur po bën abdes, ose kur po pastrohesh në një vend të ndotur.
2. Të bësh abdes në drejtim të diellit ose hënës.
3. Të mbash një fëmijë dhe ta vendosësh për të bërë abdes në drejtim të Kibles; kjo është e dëmshme për atë që e bën këtë.
4. Të shtrish këmbët ose një këmbë në drejtim të Kibles pa arsye.
5. Të shtrish këmbët në një librin fetar, siç është Kur'ani ose librat e tjera të shenjtë, përveç nëse ndodhen lart.

Veprime që e prishin namazin

1. Të kollitesh ose të pastruarsh fytin pa arsye.
2. Të thuash **"Jerhamukellah"** kur dikush afër teje teshtin gjatë namazit.
3. Të bësh tërheqje ose të bësh ndonjë paralajmërim gjatë namazit që do të shqetësojë të tjerët, si për shembull duke e ndihmuar imamin.
4. Të thuash **"La ilahe illallah"** në mes të namazit, kur është me qëllim që të japësh një përgjigje.
5. Të hapësh vendin e turpit gjatë namazit.
6. Të qash për shkak të dhimbjes, por nëse qan për mendimin e Xhenetit ose Xhehenemit, namazi nuk prishët.
7. Të bësh selam me duar ose me gojë gjatë namazit.
8. Të kujtosh një namaz të humbur (që nuk ka kaluar 5 herë) ndërkohë që je duke bërë namaz.
9. Të bësh lëvizje që e bëjnë personin të mendojë se nuk je duke bërë namaz.
10. Të hash ose të pish gjatë namazit.

11. Të flasësh gjatë namazit.
12. Të nxjerrësh gabimet e të tjerëve, përveç imamit, gjatë namazit.
13. Të qeshësh gjatë namazit.
14. Të bësh shpërthime dhe ngashërime gjatë namazit.

Shënim: Namazi në një karrige është i papranueshëm.

Namazi që falet ulur dhe me Shenja

"Nëse ke fuqi, bëj sexhde në tokë! Nëse nuk mund të bësh sexhde në tokë, mos e ngrej ndonjë gjë mbi fytyrën tënde dhe mos bëj sexhde mbi të! Këndo duke u lutur dhe gjatë sexhdes, përkuluni më shumë se sa gjatë ruku."
Hadith

Një person që nuk mund të qëndrojë në këmbë për shkak të dhimbjeve ose shqetësimeve në trup, ose që ka marrje mendsh, mund ta kryejë namazin ulur. Ai mund të kryejë ruku dhe sexhde, duke i bërë ato si duhet, duke prekur kokën në tokë për sexhde. Nëse mund të qëndrojë për pak kohë duke mbështetur trupin në një mur, shtyllë ose njeri, është e detyrueshme të marrë tekbir dhe të lexojë namazin në këmbë për aq sa mundet. Kur kryhet namazi i detyrueshëm, mbështetje në mur ose shtyllë pa ndonjë arsye është mekruh (jo e këshilluar), por kur ka një arsye, atëherë nuk është mekruh.

Nëse një person mund të qëndrojë i mbështetur ose mund të ulet, ai nuk mund të falet duke shtrirë trupin. Nëse dikush nuk mund të ulet siç duhet, mund të ulet si të mundet, duke mbështetur trupin në një jastëk ose mbështetje tjetër.

Një grua shtatzënë ose një person i sëmurë, mund të vendosë një mbështetje në të djathtën dhe të majtën dhe, nëse është e mundur, të qëndrojë në këmbë. Nëse ky person nuk mund të qëndrojë në këmbë, mund të falet duke mbështetur trupin, ose mund të falet shtrirë duke shtrirë këmbët drejt qiblës dhe duke vendosur një jastëk nën kokë. Koka e tij duhet të jetë në drejtim të qiblës.

Nëse një person i sëmurë nuk mund të falet as me kokën, dhe nuk mund të qëndrojë për një periudhë të gjatë, atëherë namazi nuk është detyrueshëm për të. Për shembull, nëse dikush është në gjendje të përjetojë humbje të vetëdijes (për shkak të sëmundjeve ose shkaqeve të tjera të natyrshme), dhe kjo i pengon atij të kryejë namazin, ai nuk është përgjegjës për namazet që i kanë kaluar. Ai nuk do të jetë i detyruar t'i bëjë ato për pasojat e humbjes së vetëdijes.

Nëse personi është i sëmurë dhe nuk mund të falet siç duhet, ai mund të kryejë namazin në pozita të ndryshme, sipas nevojës dhe mundësive, përmes imës (në kokë) nëse nuk mund të ulet, dhe do të jetë i detyruar të bëjë namazin e tij ashtu siç mundet.

Nëse një person mund të ulet në një karrige ose ndihmës, nuk lejohet të përdorë një karrige të lartë për të kryer namaz, sepse nuk ka arsye për të qenë në një pozicion të tillë. Nëse mund të falet në tokë, atëherë duhet ta bëjë këtë. Kjo është për arsye se qëndrimi në një pozicion të tillë është i pasigurt dhe mund të prishë namazin.

Pas përfundimit të namazit, nëse një person i sëmurë nuk mund të ngrihet nga toka, mund të ndihmohet nga dikush tjetër. Nëse nuk mund të ngrihet as nga karrigia, mund të fali në një shtrat që ka këmbët e shtrira, duke mos i mbajtur ato të ngritura.

Këshilla për Namazin duke u Ulur dhe me Shenja

Nëse mund të bëhet **sexhde**, namazi fillohet në këmbë. Lexon dhe bën ruku derisa të mund të qëndrojë në këmbë. Nëse nuk mund të qëndrojë fare në këmbë, **fillon të falet ulur**. Ulur, ul parakrahët dhe bën **sexhde me kokë**. Ky lloj namazi quhet **namaz i falur ulur**.

Kur falet ulur, duar duhet të vendosen **nën stomak** gjatë qëndrimit. [Për gratë, duar duhet të vendosen **mbi gjoks**.] Nëse ka filluar në këmbë, këmba e parë duhet të qëndrojë në këmbë, më pas mund të ulet ose mund të bëjë namaz me **imâ** (**përkulje me shenjë koke sikur po bie ne sexhde)**.

Nëse nuk mund të bëjë sexhde, ai do të falet duke përdorur **imâ**. D.m.th., ai do të ulet në pozita të rehatshme, si **ulur me gishta** ose **me duar**. Nëse nuk mund të ulet, mund të shtrijë këmbët në drejtim të **Kibles**.

Nëse ka vështirësi me **sexhde**, ai do të përkulet në **imâ**. Kështu, do të bëjë faljen në mënyrë më të lehtë duke i dhënë përparësi **kryesisht kokës**. Nëse nuk mund të përkulej me trup, ai mund të bëjë gjithçka përmes kokës dhe do të llogaritet si falje e mundshme.

Për çdo fazë të faljes, duar duhet të vendosen në **pozita të caktuara**.

Me dashurinë time, të dashuruarit ndizen, o i Dërguar i Allahut.
Pija e verës së dashurisë, më bëftë të pij, o i Dërguar i Allahut.

Ai që të do ty, vërru kryet në udhën tënde,
Ti je dielli i dy botëve, o i Dërguar i Allahut.

Ata që të duan, jepju ndërmjetësim,
Jepu shpëtim të besimtarëve, o i Dërguar i Allahut.

Unë jam i dashuruar me atë pamje, siç është dhe bilbili me lulen,
Ai që nuk të do, qoftë i djegur, o i Dërguar i Allahut.

Ai që të do ty është i pastër, ka mbretërinë për të gjithë,
Jeta ime qoftë e sakrifikuar për ty, o i Dërguar i Allahut.

Shpirti i Dervish Yunusit është shëruesi i botës,
Ti je mbreti i dy botëve, o i Dërguar i Allahut!

DHAIA E ZEKATIT

Pika e tretë e Islamit është dhënia e zekatit. Për të dhënë zekatin për arin, argjendin dhe mallrat tregtare, është e nevojshme që ato të arrijnë sasinë minimale të njohur si nisâb. Nisâb do të thotë kufiri midis pasurisë dhe varfërisë. Sasia minimale (nisâb) për arin është 96 gram, ndërsa për argjendin është 672 gram. Përveç sendeve të nevojshme të jetesës, çdo pasuri që arrin sasinë e nisâbit konsiderohet pasuri e mjaftueshme (pasuri e bollshme). Kush ka një sasi të tillë pasurie është i pasur (zengin), ndërsa kush nuk ka arritje në këtë masë quhet i varfër (fakir). Kur pasuria e grumbulluar e

Dhe na urdhëro ne për mirësi në këtë botë dhe në Botën Tjetër. Vërtet që ne të jemi kthyer Ty." Ai (Allahu) tha: "(Sa për) Ndëshkimin Tim, Unë godas me të kë dua Unë, ndërsa Mëshira Ime përfshin gjithçka. Këtë (Mëshirë) Unë do ta përcaktoj për ata që janë Muttekunë (të përkushtuar në Besimin e Pastër Islam) dhe që japin Zekatin dhe për ata që besojnë në Ajetet Tona (provat, shenjat, shpalljet).
A'râf: 156

ari dhe argjendi, si dhe sende të tjera tregtare që kanë arritur 96 gram ar ose 672 gram argjend dhe kalon një vit hijri (354 ditë), atëherë një e katërta e njëzetë e katër (1/40) e saj duhet dhënë si zekat për një ose disa nga tetë grupet e individëve të përmendur në Kur'an. Për shembull, dikush që ka 100 gram ar, pas një viti hijri do të ndanë 2.5 gram ar si zekat dhe do t'ia japë një muslimani të varfër.

Zekati duhet dhënë për ata që janë të varfër, për muslimanët që kanë borxhe, për ata që janë në nevojë në vendin ku janë, madje edhe nëse janë të pasur në vendin e tyre, dhe për ata që janë në nevojë për luftë (xhihad) ose për udhëtime fetare, siç është haxhi. Po ashtu, ata që kanë pasuri që është më shumë se ushqimi i përditshëm por më pak se sasia që kërkohet për kurbanin, konsiderohen të varfër dhe mund të marrin zekat. Një punonjës, pavarësisht nga rroga e tij, mund të marrë zekat nëse ka vështirësi për të mbajtur familjen e tij. Kjo është edhe për ata që janë duke mësuar ose që janë duke dhënë mësime për fe, edhe nëse kanë pasuri për një periudhë prej 40 vjetësh.Nuk mund të përdoret zekati për ndihma si ndërtimi i xhamive, për luftëra ose udhëtime haxhi. Një person i pasur nuk mund t'ua japë zekatin e tij fëmijëve të tij, prindërve të tij ose gruas së tij. Megjithatë, ai mund t'ua japë vëllezërve, nusave, dhëndërve, tezeve, hallave, xhaxhallarëve dhe gjithashtu këto janë më të vlefshme dhe më shpërblyese. Zekati mund të ndahet në më shumë individë, veçanërisht nëse ata kanë fëmijë, për t'u siguruar që secili merr një pjesë të drejtë të zekatit. Zekati nuk mund të jepet për ata që shpërdorojnë pasurinë e tyre ose përdorin atë në haram (gjëra të ndaluara). Seyyidëve, të cilët nuk mund të marrin një pjesë të fitimeve, gjithashtu mund t'u jepet zekât.

Mos u bë krenar me pasurinë dhe pasuritë, thuaj, a ka ndonjë si unë?
Një erë kundërshtare fryn, dhe shpërndan grurin si një erë.

Katër lloje pasurie për të cilat jepet zekat janë:

1- Ari dhe argjendi. 2. Çdo lloj malli të blerë për tregti. 3. Kafshët katërkëmbëshe që kullosin në livadhe dhe fushë. 4. Produktet bujqësore, domethënë ushr (një lloj zekati për prodhimet bujqësore).

Ebû Hanîfe "rahime-hullahu teâlâ" thotë: Nëse pasuria është prodhuar nga shirat ose uji i lumit, si frutat, perimet dhe mjaltë, sa herë që merret një pjesë e produkteve, është detyrë të japësh një të katërtën (1/10) të saj për të varfërit. Kjo quhet "ushr". Pa dhënë ushr, ndalohet të ushqehet me këto produkte.

Nisâbi i mallrave për tregti është i barabartë me vlerën e 96 gram ari. Pra, një e katërta (1/40) e vlerës së mallrave duhet të jepet si zekat. Po ashtu, nëse dikush ka borxhe, ai duhet të paguajë zekatin nga mallrat që ka.

Nisâbi i parave të letër (parave të përhapura në formë letre) llogaritet gjithashtu sipas vlerës së arit dhe një e katërta (1/40) e vlerës duhet të jepet si zekat.

Kushtet për t'u dhënë zekat janë gjashtë: 1. Të jesh musliman. 2. Të jesh i pjekur (të kesh arritur moshën e duhur). 3. Të jesh i mençur. 4. Të jesh i lirë (jo rob). 6. Të kesh pasuri të pastër që përmbush nisâbin (shuma minimale për të paguar zekatin). 6. Të kesh më shumë pasuri se sa që të nevojitet për jetesën dhe të paguash borxhin.

Pas përmbushjes së këtyre kushteve, nëse një person nuk i jep zekatin e detyrueshëm ose nuk paguan borxhin që ka, nuk mund të merrë shpërblime për

veprat e mira ose sadakën e dhënë. Kjo është një mëkat, dhe është detyrë për të dhënë zekatin dhe paguar borxhin.

Ramazani erdhi pranë,
xhamitë ndrisin si një hanë.

Topi krisi, kandili u ndez,
të gjithë besuam me zemër të shtrënguar.

Dhjetë ditët e para janë mëshirë,
pastaj falen mëkatet pa mbarim.

Në natën e Bajramit, besimtarët,
çlirohen prej Zjarrit të tmerrshëm.

Vëlla im, agjëro dhe ti,
fale namazin me sinqeritet në gji!

Ruaju prej mëkateve çdo çast,
sepse Ferri ka dënim të trastë!

Armiku të sulmon me fjalë,
thotë: "Agjërimi të bën të dobët fare!"

Ai e shkel dijen dhe shkencën,
tradhtar është, gënjen pa pushim!

Zgjohu! Koha po ikën shpejt,
agjëro, kuptoje urinë dhe etjen!

Lexo librat e shenjtë të Islamit,
merr aromën e njerëzisë së vërtetë!

AGJËRIMI

> *"Kur të vijë muaji i Ramazanit, dyert e Xhennetit hapen. Dyert e Xhehennemit mbyllen dhe djajt mbyllen."*
> ***Hadith***

Njëri nga pesë shtyllat e Islamit është agjërimi i çdo dite gjatë muajit të bekuar të Ramazanit. Ramazan do të thotë "të digjesh," sepse në këtë muaj, agjërimi dhe pendimi i besimtarëve bën që mëkatet e tyre të shuhen dhe të zhduken.

Përmes një hadithi të Profetit (Paqja dhe lavdërimi i Allahut qoftë mbi të), thuhet: **"Kur vjen muaji i Ramazanit, dyert e Xhenetit hapen, dyert e Xhehenemit mbyllen dhe shejtanët lidhen."**

(**Sahih-i Buharî**) Në një hadith tjetër, thuhet: **"Nëse dikush e njeh agjërimin e Ramazanit si një detyrë, beson në të dhe kërkon shpërblimin nga Allahu, do t'i falen mëkatet e tij të kaluara."** Kjo tregon se besimi në urdhrin e Allahut për agjërimin dhe shpresa për shpërblim janë të nevojshme. Nuk duhet të ankohemi për gjatësi të ditës dhe vështirësitë e agjërimit. Ata që nuk agjërojnë duhet ta shohin këtë mundësi si një mundësi dhe fitim shpirtëror.

Kushtet për agjërimin janë shtatë: 1- Të jesh musliman. 2- Të jesh i rritur (bâliğ). 3- Të jesh i mençur.4. Të kesh dëgjuar për agjërimin dhe detyrimin e tij. 5- Të jetosh në një vend ku agjërimi është i detyrueshëm. 6- Të mos jesh në menstruacione. 7- Të mos jesh në periudhën e lindjes (lohusa).

Farzet e agjërimit

1. Farzi i agjërimit janë tre:
2. Të bësh niyyet (qëllim) për agjërimin.
3. Të bësh niyyet gjatë periudhës midis agimit dhe perëndimit të diellit.

Të shmangesh nga gjërat që e prishin agjërimin, nga agimi i parë (fecr-i sâdık) deri në perëndimin e diellit (përkufizimi i ditës së sheriatit).

Dijetarët e katër shkolleve janë të një mendimi që agjërimi fillon me agimin e parë, kur drita e parë shfaqet horizontit (fecr-i sâdık), e cila është një rreze dritë që shfaqet në horizont, pas së cilës fillon agjërimi. Në librin **Multekâ** thuhet: "Agjërimi fillon me shpërthimin e dritës së agimit dhe përfundon me perëndimin e diellit **(Dahve-i kubrâ)**. Gjatë kësaj periudhe, duhet të shmangësh të ngrënit, pirjen dhe aktet e tjera që prishin agjërimin." Një ditë para Ramazanit, një person duhet të bëjë nijet për të agjëruar, duke e bërë këtë me zemër dhe me qëllim për të agjëruar gjatë gjithë ditës. Ky nijet duhet të bëhet para se të fillojë agimi i parë, dhe nëse dikush nuk ka ngrënë apo pirë deri në agim, mund të bëjë niyyet dhe të vazhdojë me agjërimin. Pas kohës së agimit, nuk është e vlefshme të bëhet niyyet për agjërimin e ditës.

Po ashtu, për orët e veçanta si për orët e adakut (orët e betimit) ose për orët e nâfile (vullnetar), niyyeti duhet bërë ashtu siç është për çdo ditë të Ramazanit, dhe duhet bërë për çdo ditë veç e veç.

Gjërat që e prishin agjërimin

Në muajin e Ramazanit, nëse një person e di që është agjërueshëm dhe ka bërë nijet para agimit, agjërimi prishet dhe kërkohet kaza dhe kefaret nëse ha ose pi diçka që është e dobishme, pra ushqim ose ilaç që zakonisht konsumohet si ushqim ose ilaç, ose që jep kënaqësi e shije dhe e dërgon këtë në stomak nëpërmjet gojës, ose kryen marrëdhënie intime. Sipas kësaj përkufizimi, pirja e duhanit e prish agjërimin dhe kërkohet si kaza, ashtu edhe kefaret, sepse grimcat e forta dhe të lëngshme në tym shkojnë në stomak bashkë me pështymën. Nëse pas një veprimi që është e qartë se nuk e prish agjërimin, siç është hapja e gjakut me kupa ose përgojimi, personi mendon gabimisht se agjërimi është prishur dhe pastaj ha me vetëdije, agjërimi i prishet dhe kërkohet edhe kaza, edhe kefaret. Nëse një person në Ramazan nuk bën nijet para agimit dhe para kohës së drekës kryen një akt që e prish agjërimin, sipas dy imamëve, kërkohet edhe kaza, edhe kefaret. Sepse, duke qenë se ekzistonte mundësia që të bënte nijet dhe të agjëronte, e ka humbur këtë mundësi. Sipas Imam-i Azam, kërkohet vetëm kaza. Nëse pas kohës së drekës ha ose pi, sipas të tre imamëve, nuk kërkohet kefaret. Dënimi i kefaretit është kompensimi për shkeljen e nderit dhe respektit të muajit të bekuar të Ramazanit. Sipas Imam-i Azamit, kjo është ndëshkimi për prishjen me vetëdije të një agjërimi të vlefshëm të Ramazanit, i pranuar nga të katër medh'hebet. Në medh'hebin Shafi, nijet para agimit është kusht. Ata që nuk bëjnë nijet para agimit ose e prishin agjërimin me justifikim ose detyrim sipas medh'hebit Hanefi, sipas Imam-i Azamit nuk kërkohet kefaret. Nëse prishen agjërimet e kazasë, të premtimit (adakut) ose nafile, nuk kërkohet kefaret. Nëse dikush në një ditë të Ramazanit prish agjërimin duke bërë një veprim që kërkon kaza, dhe e përsërit këtë me qëllim në një ditë tjetër, atëherë do të kërkohet edhe kefaret.

Nëse prishet gabimisht, për shembull, gjatë abdesit i shkon ujë në fyt ose i prishet agjërimi me zor, ose thith pluhur, ose vendos ilaç të lëngshëm në hundë, kolonja ose tym [tym nga duhani i pirë nga dikush tjetër] ose tym i pemës së udhës ose ambrës dhe e thith atë, ose vendos pikatore në vesh, ose ilaçi që vendoset në plagë të lëkurës depërton brenda [ose injektohet ilaç me shiringë], ose nëse gëlltitet letër, gur, copë metali, pambuk, barishte, oriz i papjekur, misër, ose thjerrëza që nuk janë as ilaç dhe as ushqim, ose kur dikush e detyron të vjellë një gojë plot, ose nëse dikush me dhëmbë të përgjakur e gëlltit gjakun e përzier me pështymë në masë të barabartë, ose ha pa e ditur që ka lindur agimi, ose e ndërpret agjërimin duke menduar se ka perënduar dielli, ose nëse ha duke harruar që është agjërueshëm dhe pastaj, duke menduar se agjërimi është prishur, vazhdon të hajë me vetëdije, ose dikush i hedh ujë në gojë ndërsa fle ose kryen marrëdhënie intime në gjumë, ose nëse agjëron pa bërë nijet ose, edhe pse e bën nijetin në Ramazan, nëse nuk e agjëron ditën pas koha e drekës, në të gjitha këto raste agjërimi prishet dhe pas Bajramit duhet të bëjë vetëm kaza për një ditë. Nuk kërkohet kefaret.

Nëse bie shi ose borë në fyt, prishet edhe agjërimi edhe namazi. Kërkohet kaza. Nëse përqafohet, përkëdhelet ose puthët dhe bëhet xhunub, agjërimi prishet dhe kërkohet kaza. Nëse nuk bëhet xhunub, nuk prishet. Nëse gjatë natës mbetet ushqim midis dhëmbëve dhe e gëlltit me vetëdije, nëse është sa një kokërr qiqreje, agjërimi prishet dhe kërkohet kaza. Nëse është më i vogël se një kokërr qiqreje, nuk prishet. Nëse personi që ka harruar që është agjërueshëm vazhdon të hajë me vetëdije edhe pse e di që agjërimi nuk është prishur nga harresa, kërkohet kaza dhe kefaret.

Në (**Multekâ**) dhe në të gjitha librat shkruhet: (Nëse ilaçi që vendoset në plagë në kokë ose në trup depërton në tru ose në traktin tretës, agjërimi prishet. Kërkohet vetëm kaza.) Në shpjegimin e (**Multekâ**) thuhet: (Nëse ushqimi që futet në trup nëpërmjet plagëve depërton brenda, sipas Imam-i Adhamit agjërimi prishet. Dy imamët thonë se nuk prishet, sepse nëse futet nëpërmjet vrimave natyrore, prishet.) Në shpjegimin e (**Merâkıl-felâh**), Tahtavi e shpjegon mirë këtë. Ai thotë: (Nëse dihet me siguri që ilaçi i vendosur në plagët në kokë ose në trup, qoftë i lëngshëm ose i ngurtë, ka depërtuar në tru ose në traktin tretës, agjërimi prishet. Nëse nuk është e qartë nëse ka depërtuar, nëse ilaçi është i lëngshëm, Imam-i Azam thotë se prishet. Dy imamët thonë se nëse nuk dihet qartë që ka depërtuar, nuk prishet. Nëse ilaçi është i ngurtë dhe nuk dihet nëse ka depërtuar, të tre imamët thonë se nuk prishet.) Kjo tregon se, nëse dihet me siguri që ilaçi ka depërtuar, qoftë i ngurtë ose i lëngshëm, të tre imamët kanë thënë se agjërimi prishet. Kjo nënkupton se vaksinat dhe injeksionet e bëra nën lëkurë, në muskuj, kudo në trup, e prishin agjërimin.

Gjërat që nuk e prishin agjërimin

"Agjërimi është një mburojë që e mbron besimtarin nga Zjarri i Xhehenemit."
Hadith

Gjatë Ramazanit, ose në agjërimet e kaza-së, kefaretit, nijetit, dhe ato vullnetare, nëse agjëruesi ha, pi ose kryen marrëdhënie intime duke harruar që është agjërueshëm, ose nëse bëhet xhunub (në gjendje papastërtie pas ëndrrave erotike) ndërkohë që është në gjumë, ose nëse zgjuar bëhet xhunub duke parë (me shikim epshor), ose nëse përdor jod (tenturë), vajoset, vendos surmë (edhe nëse ngjyra ose aroma e tyre ndihen në pështymë ose urinën e tij), nëse puth me epsh, nëse përgojon, nëse bën hijamë (nxjerrje gjaku për shëndet), nëse nxjerr të vjella me zor pak, ose pa qëllim vjell shumë, nëse i futet ujë në vesh, nëse pluhuri, tymi apo ndonjë mizë hyn në gojë ose në hundë deri në fyt, (edhe

nëse dikujt i jepet oksigjen me bombol oksigjeni ose, nëse tymi i duhanit që e pinë të tjerët hyn në gojë ose në hundë dhe nuk është e mundur ta shmangë), nëse pas shpëlarjes së gojës gëlltit lagështinë që ka mbetur së bashku me pështymën e tij, nëse hedh ilaç në sy ose në zgavrën e dhëmbëve edhe nëse ndien shijen e tij në fyt, asnjëra nga këto nuk e prish agjërimin.

Në librin **Bahr-ur-Raik**, autori "rahmetullahi alejhi" thotë: "Goja ndonjëherë konsiderohet si pjesë e brendshme e trupit. Prandaj, nëse një person agjërueshëm gëlltit pështymën e vet, agjërimi nuk prishet, ngjashëm me kalimin e papastërtisë nga stomaku në zorrë. Gjaku që vjen nga plagët në gojë ose nga nxjerrja e dhëmbëve, ose injeksionet, ose gjaku që del nga stomaku në gojë, nuk e prishin as abdesin e as agjërimin. Nëse kur e nxjerr ose e gëlltit atë, pështyma është më shumë se gjaku, pra është e verdhë, sërish nuk prishet as agjërimi dhe as abdesi. Gjithashtu, edhe kur gjëra të tjera që ndodhen në stomak vijnë deri në gojë, nuk e prishin as abdesin e as agjërimin. Vetëm nëse nxjerrje gjëra në sasi sa të mbushë gojën dhe ato dalin jashtë gojës, atëherë prishet. Goja ndonjëherë konsiderohet si pjesë e jashtme e trupit. Marrja e ujit në gojë nuk e prish agjërimin." Në librin **Cevhere** gjithashtu është shkruar kështu. Pra, kur nxirret dhëmbi dhe vjen shumë gjak, nëse ai pështyhet, agjërimi nuk prishet. Nëse personi nuk është agjërueshëm, atëherë as abdesi nuk prishet nëse e gëlltit. Nëse gjaku është më pak se pështyma, asnjëri prej tyre nuk prishet.

Në librin **Fetava-i Hindiyye** thuhet: "Enema (klizma), ose hedhja e vajit në vesh, e prish agjërimin, por nuk kërkon kefaret (shpagim). Nëse dikush hedh ujë ose vaj në organin gjenital mashkullor dhe ajo shkon në fshikëzën urinare, agjërimi nuk prishet. Por nëse kjo bëhet në organin gjenital të femrës, e prish agjërimin. Nëse futet gishti i lagësht ose i vajosur në anus ose në organin gjenital të gruas, prishet agjërimi. Nëse gishti është i thatë, nuk prishet. Nëse gjatë pastrimit pas nevojës së madhe futet ujë në anus, prishet agjërimi."

Pa e gëlltitur, të provosh shijen e ushqimit ose të përtypësh çamçakëz natyral pa shtesa, të puthësh me dyshim se mund të bëhesh xhunub, ose të lahesh për t'u freskuar, këto nuk e prishin agjërimin, por janë të papëlqyera (mekruh tenzihen). Përdorimi i surmes, vajosja e mustaqeve, dhe nuhatja e luleve, miskut ose kolonisë nuk e prishin agjërimin, madje as nuk janë të papëlqyera. Megjithatë, përdorimi i tyre për zbukurim, si mbajtja e luleve në dorë ose në qafë, është e papëlqyeshme. Nuhatja e gjërave me pluhur ose tym, dhe përtypja e çamçakëzëve me shtesa, e prishin agjërimin. Misvaku (furça tradicionale e dhëmbëve) dhe hijama nuk janë të papëlqyeshme.

Nëse dikush që ka bërë nijet për agjërim para se të hyjë koha e syfyrit në Ramazan e prish me qëllim agjërimin, i bie obligim edhe kefareti edhe kaza. Për agjërimet nafile dhe kaza, kefareti nuk është i detyrueshëm.

Për kefaret, përveç ditëve të Ramazanit dhe pesë ditëve të ndaluara për agjërim, duhet agjëruar pa ndërprerje për gjashtëdhjetë ditë. Pas kësaj, duhet agjëruar edhe ditët e prishura. [Dita e parë e Bajramit të Ramazanit dhe katër ditët e Kurban Bajramit janë të ndaluara për agjërim.] Nëse personi nuk është në gjendje, duhet të ushqejë gjashtëdhjetë të varfër për një ditë ose një të varfër për gjashtëdhjetë ditë, ose t'u japë secilit mall sa një fitër sadaka.

Për një ditë agjërimi kaza, duhet agjëruar një ditë.

Nëse dikush thotë: "Nëse është Ramazan, kam bërë nijet për agjërim, por nëse nuk është, nuk kam bërë nijet", një agjërim me këtë nijet nuk është i vlefshëm.

Ata që e fillojnë Ramazanin duke u bazuar jo te shikimi i hënës, por te kalendarët e përgatitur më parë, duhet që pas Bajramit të agjërojnë edhe dy ditë për kaza. Çështja e fillimit të Ramazanit sipas llogaritjeve është shpjeguar gjerësisht në librin **Seadet-i Ebediyye**.

Ibn Abidin "rahimehullahu teala" thotë: "Në ditët me mot të vranët, edhe nëse është thirrur ezani, nuk duhet të prishet agjërimi pa u bindur se dielli ka perënduar. Nëse prishet agjërimi kur shumica e yjeve bëhen të dukshme, atëherë është e pëlqyeshme. Në një vend, nëse shihet perëndimi i diellit, edhe ata që janë në vende më të larta, si p.sh. në minare, nuk duhet ta ndërpresin agjërimin derisa ta shohin vetë perëndimin e diellit. E njëjta vlen edhe për namazin e sabahut dhe për syfyrin."

O ti, prijësi i profetëve,
O ti, udhërrëfyesi i evlijave,
Ti je Pejgamberi i botëve,
Mirë se na erdhe, mirë se na gjeti.

Ti je i dashuri i zemrave,
Ti je urdhëruesi i shpirtrave,
Ti je sundimtari i të dy botëve,
Mirë se na erdhe, mirë se na gjeti.

Ti je i dashuri i Allahut,
Mos na privo nga ndërmjetësimi yt,
Ahmedi, Muhammedi, Mustafa,
Mirë se na erdhe, mirë se na gjeti.

Junusi flet fjalën e drejtë,
E fshin fytyrën në derën tënde,
Ditën e Kiametit na prit,
Mirë se na erdhe, mirë se na gjeti.

SHKUARJA NË HAXH

"Veprimi më i çmuar është Haxhi i pranuar. Kush bën Haxhin e pranuar, mëkatet e tij falen dhe ai bëhet si një njeri i ri që ka ardhur në këtë botë."
Hadith

Shtylla e pestë e Islamit është shkuarja në Haxh, është që ai që ka mundësi një herë në jetë të shkojë për të kryer Haxhin, me rrugë të sigurt dhe trup të shëndoshë, e me pasuri që, pasi të ketë siguruar jetesën e familjes së tij derisa të kthehet nga qyteti i shenjtë Mekke-i Mukerreme, të jetë e mjaftueshme për të shkuar dhe për t'u kthyer, është detyrë e tij që, një herë në jetë, të veshë ihramin, të bëjë tavaf rreth Qabe-i Muazzama, dhe të qëndrojë në fushën e Arafatit

Kushtet për t'u bërë Haxhi farz

Kushtet që Haxhi të bëhet farz janë tetë, të jetë mysliman, të ketë arritur moshën e pjekurisë baliğ, të ketë mendje të kthjellët, të ketë trup të shëndoshë, të mos jetë skllav, të ketë pasuri të mjaftueshme përtej nevojave bazë, koha e Haxhit të ketë ardhur, e kjo është dita e Arafatit dhe katër ditët e Kurban Bajramit, duke llogaritur edhe kohën e udhëtimit, gruaja që ndodhet larg, të ketë me vete burrin e saj ose një mahram të përhershëm

Kush i plotëson këto tetë kushte e ka farz që një herë në jetë të kryejë Haxhin, po të shkojë më shumë se një herë, këto të dytat janë haxhe nafile, nafile ibadet do të thotë adhurim që nuk është as farz e as sunnet, por që kryhet me dëshirë personale, shpërblimi i ibadeteve nafile, krahasuar me ato farz, është si një pikë ujë përballë një oqeani të tërë

Dijetarët e Islamit nuk e kanë lejuar që ata që janë larg Mekës të shkojnë shpesh në Haxh, Abdullah Dehlevi kuddise sirruh thotë në letrën e tij të gjashtëdhjetë e tretë, në rrugën e Haxhit shpesh ibadetet nuk kryhen në mënyrën e duhur, prandaj Imami Rabbani rahmetullahi alejhi, në letrat 123 dhe 124, ka treguar se nuk është i kënaqur me shkuarjen në Umre dhe në Haxh nafile

Një Haxh nafile i cili bëhet pengesë për kryerjen e një farzi siç është mbulimi i grave është haram, një Haxh i tillë nuk është sevap por mëkat, e njëjta gjë vlen edhe për shkuarjen në Umre

Farzet e Haxhit

Farzet e Haxhit janë tre:

1. Të hysh në Ihram duke pasur niyet për Haxh.
2. Të qëndrosh në Arafat.
3. Të bësh Tavafin e Vizitës.

Për Haxhin, është farz të kesh niyet për të hyrë në Ihram. Mbajtja e rrobave të Ihramit është sunet. Ndërsa, ndarja e rrobave të zakonshme është një detyrim.

Koha për qëndruar në Arafat është nga dita e 9-të e Zilhicces, pas mesditës, deri në agimin e ditës tjetër. [Nëse qëndron në Arafat një ditë përpara ose një ditë pas, Haxhi është i pavlefshëm. Vahabitët, edhe pa parë hënën, shpallin Bajramin një ditë më herët. Ata që nuk qëndrojnë në Arafat në kohën e duhur, Haxhi i tyre nuk është i vlefshëm.]

TI JE, O DËRGUAR I ALLAHUT
Ti je, o Ise i Dërguar i Zotit,
Burimi i të gjithë pejgamberëve,
Ti je, o Ise i Dërguar i Zotit,
Ylli i dritës së qiellit të vërtetë,

Ti je, o Ise i Dërguar i Zotit,
Drita e pastruar që ndriçon,
Krejt universi ka nevojë për ty,
Ti je, o Ise i Dërguar i Zotit,

Pasqyra e mëshirës së Zotit,
Drita e pastër dhe e shenjtë,
Sekreti i kuptimit të vërtetë,
Ti je, o Ise i Dërguar i Zotit,

Dëshmitar në natën e Isras,
Paqe qoftë mbi Atë që e lëvdoi,
Ai që mban të gjitha emrat,
Ti je, o Ise i Dërguar i Zotit,

O burim i mirësisë dhe bujarisë,
Vendqëndrimi yt është i lavdishëm,
Ai që është qëllimi i krijimit,
Ti je, o Ise i Dërguar i Zotit,

Shpirtra ndër shpirtra janë ty,
Një burim i dijes dhe njohurive,
Paraardhësit dhe të moshuarit tanë ishin mbretër,
Ti je, o Ise i Dërguar i Zotit,

Ti hap rrugën e unitetit,
Ti zbulon sekretet e shpërndarjes,
Shpresa e udhëzimit nga Hudaij,
Ti je, o Ise i Dërguar i Zotit.
Aziz Mahmûd Hudâyî

Therja e Akikës

"Njeriu më koprrac është ai që nuk pret kurban, ndonëse është i detyruar ta bëjë këtë."
Hadith

Akika është therja e një kafshe me qëllim falënderimi ndaj Allahut të Madhëruar për dhuratën e fëmijës.

Për personin që është përgjegjës për mbajtjen e fëmijës, është e pëlqyer (mustehab) sipas shkollës Hanefi që ditën e shtatë t'i vihet emri fëmijës, t'i rruhet koka dhe të jepet sadaka në peshën e flokëve të tij, nëse është djalë, në peshë të arit ose argjendit, dhe nëse është vajzë, në peshë të argjendit, dhe të theret nga pasuria e vet, për djalin dy kurbane akike, dhe për vajzën një kurban akike.

Kafsha e akikes duhet të jetë si kafsha e kurbanit. Mund të theret edhe më vonë. [Mund të theret në çdo kohë. Edhe gjatë festës së Kurbanit mund të theret. Në librin **"Shir'a**" është shkruar se Resulullahu "sallallahu alejhi ve selem", pas shpalljes së profetësisë, ka therur akike për veten. Për fëmijën që lind i vdekur, nuk vihet emër dhe nuk theret akike.]

Nga mishi i saj, mund të hajë ai që e ka therur dhe mund t'u jepet të pasurve e të varfërve, si i gatuar ashtu edhe i pagatuar.

Therja e akikës, sipas medhhebit Shafi dhe Maliki, është sunet-i muekked (e fortë). Në medhhebin Shafi dhe Hanbeli, kockat e kafshës nuk hidhen dhe nuk thyen, por ndahen në nyjet e tyre dhe mbështillen në një copë të pastër e të bardhë dhe pastaj varrosen. Në medhhebin Hanefi dhe Maliki, kockat mund të thyhen.

Akika i mbron fëmijët nga sprovat dhe sëmundjet.

NDIHMOMË, O I DËRGUAR I ALLAHUT!

Zemra u përgjak nga malli për Ty, u ngjyra, o i Dërguar i Allahut.
Si nuk e di, në këtë zjarr si durova, o i Dërguar i Allahut.
Në kuvendin e amshimit, isha një vajtim i pashuar, o i Dërguar i Allahut.
Ndriçoma shpirtin me bukurinë Tënde, se jam djegur, o i Dërguar i Allahut.

Për zemrën që digjet, je ilaçi, je shërimi i pakrahasueshëm.
Je një bujari madhështore, nëse dëshiron, je drita e shpirtit tim.
Je i Dashuri i të Madhërishmit, je Muhammedi Mustafaja.
Ndriçoma shpirtin me bukurinë Tënde, se jam djegur, o i Dërguar i Allahut.

Trëndafili nuk çel, rrjedha nuk buron, nëse nuk është drita jote hyjnore,
Bota fiket, frymëmarrja pushon, nëse nuk je shikimi yt madhështor,
Largësia qan, afërsia qan, amshimi nuk gëzohet,
Ndriçoma shpirtin me bukurinë Tënde, se jam djegur, o i Dërguar i Allahut.

Shpirtrat treten nga era e trëndafilit tënd që falë jetë,
Dielli dridhet, digjet nga flakët e shikimit tënd,
Një lutje e përvëluar qajet nga skaji i jetës,
Ndriçoma shpirtin me bukurinë Tënde, se jam djegur, o i Dërguar i Allahut.

Edhe nëse mbetem i etur, vdes në shkretëtirë, nuk ndjej dhimbje,
Vullkanet digjen në kraharorin tim, oqeanet nuk ndjejnë lagështi,
Edhe nëse bien flakë nga qiejt dhe më prekin, nuk e ndjej,
Ndriçoma shpirtin me bukurinë Tënde, se jam djegur, o i Dërguar i Allahut.

Ç'lumturi të mbyllësh sytë nga dashuria dhe të japësh shpirt në rrugën Tënde,
A nuk do më bëhet pjesë, o Sundimtari im, të jap shpirtin në Shenjtërinë Tënde?
Kur sytë e mi mbyllen, lehtësohet dhimbja duke dhënë shpirt në mall për Ty,
Ndriçoma shpirtin me bukurinë Tënde, se jam djegur, o i Dërguar i Allahut.

U përkula, jam i përulur, kjo plagë kërkon shërimin tënd,
Buzët më janë tharë nga dashuria për Ty, përmendja jote shuan etjen,
Çfarëdo që zemra ime dëshiron, lëmoshën ma jep, qoftë dhe për qenin tënd,
Ndriçoma shpirtin me bukurinë Tënde, se jam djegur, o i Dërguar i Allahut.
Jaman Dede

JETESA NË BOTËN TJETËR (AHIRET)

"Për këtë botë punoni aq sa do të qëndroni në të, e për botën tjetër punoni aq sa do të qëndroni në të!"
Hadith

Jeta e ahiretit nis me vdekjen. Të vdesësh nuk do të thotë të zhdukesh. Është një gjendje që nuk prish qenien. Vdekja është shkëputja e shpirtit nga lidhja e tij me trupin. Është kalimi i njeriut prej një gjendjeje në një tjetër, siç shkohet prej një shtëpie në një tjetër. Omer bin Abdulaziz – Allahu e mëshiroftë – ka thënë: "Ju jeni krijuar për përjetësi! Por kaloni nga një shtëpi në një tjetër." Vdekja, për besimtarin, është dhuratë, është mirësi. Për mëkatarin, është fatkeqësi. Për të varfrin, është prehje, për të pasurin, dënim. Mendja është dhuratë prej Allahut. Njeriu nuk e do vdekjen, por vdekja është më e mirë se sprovat. Njeriu e do jetën, por vdekja është më e dobishme për të.

Besimtari i mirë, me vdekjen, çlirohet nga mundimet dhe lodhjet e kësaj bote. Shpirti i tij, kur ndahet nga trupi, është si i burgosuri që çlirohet nga burgu. Besimtari, pasi të ketë vdekur, nuk dëshiron të kthehet më në këtë botë. Vetëm dëshmorët dëshirojnë të kthehen, për të dhënë sërish jetën në rrugën e Allahut. E mira e kësaj bote ka mbaruar, mbetën vetëm vuajtjet. Për këtë arsye, vdekja është dhuratë për çdo mysliman. Feja e një njeriu, ruhet vetëm prej varrit. E para mirësi që i dhurohet besimtarit, është gëzimi në çastin e vdekjes. Ai që e gëzon besimtarin, është takimi me Allahun. Vdekja është më e mirë se jeta, për çdo besimtar. Edhe për jobesimtarët, është më e dobishme.

Rreth vdekjes së grave myslimane

Një grua që vdes, nëse është lehonë, shtatzënë, ose vdes nga murtaja, dhimbje të brendshme, ose edhe po të mos ketë asnjërën nga këto, por nuk ka dalë para

burrave të huaj e zbuluar dhe burri i saj është i kënaqur me të, asaj, në çastin e **vdekjes, i vijnë engjëjt e Xhenetit. Qëndrojnë përpara saj në rreshta e i flasin me nder e respekt: "O shërbëtore e dashur e Allahut, o martire, hajde, çfarë bën ende në këtë saraj të kësaj bote? Allahu është i kënaqur me ty, ka falur mëkatet e tua dhe të dhuroi Xhenetin. Dorëzoja shpirtin Atij që e krijoi!"** Kur ajo grua sheh këtë gradë, dëshiron të dorëzojë shpirtin, por thotë: "Shikoni së pari miqtë dhe dashamirët e mi, i mëshironi e i falni, pastaj e dorëzoj shpirtin." Engjëjt i paraqesin lutjen e saj Allahut dhe vjen përgjigjja hyjnore: "**Për hir të madhështisë Sime, i pranova të gjitha lutjet e robëreshës Sime."**

Pastaj, vjen Melekul-Mevti me njëqind e njëzet engjëj të mëshirës. Fytyrat e tyre janë aq të ndritshme sa nuri i tyre shkon deri te Arshi. Në kokat e tyre kurora, mbi shpinë robat e dritës, në këmbët sandale prej ari dhe krahë të gjelbër. Në duar mbajnë fruta të Xhenetit, erërat u janë si misku. I flasin me nder e thonë: **"Krijuesi i gjithësisë të përshëndet. Të jep Xhenetin dhe të bën fqinje të të Dërguarit të Tij, Muhammedit (paqja qoftë mbi të), dhe shoqe të Aishes r.a.."**

Ajo besimtare i dëgjon këto fjalë, i hapet perdeja e syve, sheh gratë besimtare të Xhenetit dhe ato që janë ndëshkuar.Lutet: "O Zot, falu mëkatet të gjithave!" Vjen përgjigjja hyjnore: "**O shërbëtore ime, i kam plotësuar të gjitha dëshirat e tua. Dorëzoje amanetin. Gruaja dhe vajza e të Dërguarit të Tim të Dashur të presin."** Me t'i dëgjuar këto fjalë, trupi i saj dridhet, këmbët i lëkunden, fillon të djersitet. Në atë çast, vijnë dy engjëj. Në duar mbajnë shkopinj zjarri. Njëri qëndron në të djathtë, tjetri në të majtë. Shejtani afrohet, në dorë mban një enë me ujë të ftohtë. Engjëjt, kur e shohin, e godasin me shkopinjtë, ia thyejnë enën, e përzënë. Gruaja besimtare qesh kur e sheh këtë. Huritë e Xhenetit i japin një gotë me sherbet të Kevserit. Nga ëmbëlsia e tij, shpirti i saj fluturon dhe kapet pas gotës. Meleku i vdekjes e merr shpirtin prej asaj gotës. Engjëjt thërrasin: **"Inna lillahi ve inna ilejhi raciun!"** E marrin shpirtin, e shëtisin nëpër qiej**, ia tregojnë vendin në Xhenet, pastaj e kthejnë sërish pranë trupit**.

Kur i heqin rrobat dhe ia lëshojnë flokët, shpirti i vjen pranë kokës dhe thotë: "O larës, më trajto butë, se plagët nga dora e Azrailit janë ende të freskëta. Trupi im është lodhur shumë." Kur e vendosin në dërrasën e larjes, përsëri flet: **"Jo shumë ujë të nxehtë, se trupi im është dobësuar. Më nxirrni shpejt nga duart tuaja, që të gjej qetësi."** Pasi e lajnë e e mbështjellin me qefin, qëndron pak dhe thotë: "**Kjo është hera e fundit që e shoh këtë botë. Të më shohin të afërmit e mi, dhe unë ata. Le të marrin mësim. Edhe ata së shpejti do të vdesin si unë. Mos vajtoni pas meje. Mos më harroni, më përmendni me lexim të Kur'anit. Mos u grindni për trashëgiminë time, që të mos më ndëshkojnë në varr. Më kujtoni të paktën në xhuma e festa."**

Kur e vendosin në vendin e faljes, shpirti i saj flet sërish: **"Lamtumirë biri dhe bija ime, nënë dhe baba! Nuk ka ditë më të rëndë se kjo. Lamtumirë, o ata që derdhni lot për mua! Takimi ynë është lënë për Ditën e Kiametit."**

Kur të falet namazi i xhenazes dhe të ngrihet mbi supe, ajo thërret: **"Më çoni ngadalë! Nëse qëllimi juaj është sevapi, mos më lodhni! Dua t'i paraqitem Allahut të kënaqur me ju!"**

Kur të vendoset pranë varrit, thërret sërish dhe thotë: **"Shikoni gjendjen time dhe merrni mësim! Tani do të më lini në një vend të errët dhe do të ikni. Unë**

do të mbetem vetëm me veprat e mia. Mos u mashtroni nga dinakëria e kësaj bote të pabesë dhe gënjeshtare!"

"Njerëzit janë në gjumë, kur të vdesin, zgjohen."
Hadith

Kur të futet në varr, shpirti i saj vjen pranë kokës. Asesi të mos lihet një i vdekur pa i dhënë **telkin!** Pas varrosjes, është sunet që një njeri i mirë dhe i devotshëm t'i japë telkin (këshillë dhe përkujtim të tri pyetjeve të varrit). Vehabistët nuk e pranojnë telkinin si sunet, thonë se është bidat. Por dijetarët e Ehli Sunetit – Allahu i mëshiroftë – kanë shkruar shumë libra dhe e kanë vërtetuar se telkini është sunet. Me urdhërin e Allahut të Madhëruar, i vdekuri në varr zgjohet si nga një gjumë dhe shikon se gjendet në një vend të errët. Thërret shërbëtorin e vet, ose shoqen e jetës, ose atë që i ka qëndruar pranë e i ka ndihmuar gjithmonë: **"Më sillni një qiri!"** Por nuk dëgjohet asnjë zë, asnjë përgjigje. Varri çahet dhe paraqiten dy engjëj të frikshëm – **Munkeri dhe Nekiri**. Nga gojët e tyre dalin flakë zjarri, nga hundët tym i zi. I afrohen të vdekurës dhe e pyesin: **"Kush është Zoti yt? Cili është feja jote? Kush është Pejgamberi yt?"** Nëse ajo përgjigjet drejt, engjëjt e gëzojnë me lajmin e mëshirës së Allahut dhe ikin. Në atë çast, nga ana e djathtë e varrit hapet një dritare dhe shfaqet një njeri me fytyrë të ndritur si hëna e plotë. Besimtarja e shikon dhe gëzohet. E pyet: **"Kush je ti?"** Ai përgjigjet: **"Unë jam krijuar nga durimi dhe falënderimi yt në dynja. Deri në Ditën e Kiametit, do të jem shoqëruesi yt."**

Për vdekjen e jobesimtarëve

Kur një jobesimtar, një murted, një që nuk pëlqen Islamin, që Kur'anin e shenjtë e quan (naudhubillah) "ligj shkretëtire", kur njeriu më i lartë e më i nderuar ndër të gjithë, prijësi i pejgamberëve, Muhammedi "alejhis-selam" fyhet deri aty sa të quhet "ruajtës deveje" nga ndonjë pa dituri dhe pa moral, kur feja Islame që sjell paqe, lumturi, dije, moral, pastërti, shëndet, drejtësi dhe që është dritë për civilizimin, përbuzet nga kokat e prishura që janë bërë si kuti pa shpirt, që guxojnë të thonë: "Feve s'u duhet më vend në botë!", e që kanë lëshuar frerët në dorën e epsheve – atëherë, kur një njeri i tillë të vijë në prag të vdekjes, atij i hiqet perdeja nga sytë dhe i tregohet Xheneti.

I vjen një engjëll i bukur dhe i thotë: **"O jobesimtar! O ti që quaje myslimanët prapambetës dhe epsharakët 'të përparuar'! O ti që nuk e pëlqeje fenë e vërtetë, Islamin! Ata që i besuan dhe i qëndruan me respekt shpalljes që Muhammedi 'alejhis-selam' solli nga Allahu, do të hyjnë në këtë Xhenet që po sheh."** Edhe hyritë e Xhenetit i thonë: **"Vetëm ata që besuan, shpëtuan prej dënimit të Allahut."** Pak më vonë, shejtani i paraqitet në formën e një prifti e i thotë: **"O filani, bir i filanit! Ata që panë më parë, gënjyen! Në fakt, ato mirësira janë të gjitha për ty!"** Pastaj i tregohet Xhehenemi – me male prej zjarri, me akrepa të mëdhenj si mushkat, me zvarranikë përbindësh. Ai sheh dënimet që përmenden në hadithet e Profetit. Engjëjt ndëshkues, të quajtur Zebani, e godasin me shkopinj zjarri. Nga gojët e tyre dalin flakë dhe tym i zi nga hundët. Janë të lartë sa minaret, e dhëmbët i kanë si brirët e demit. Bërtasin si bubullima. Jobesimtari nga frika i kthen sytë drejt shejtanit. Por edhe shejtani s'e përballon dot atë tmerr dhe ikën. Engjëjt e kapin shejtanin, e përplasin për tokë dhe i thonë atij jobesimtari: **"O armik i Islamit! Në dynja nuk i besove të Dërguarit të Allahut, Muhammedit 'sallallahu alejhi ve sellem'. Tani as neve, engjëjve, nuk na besove. Edhe një herë u mashtrua nga shejtani i mallkuar!"** Më pas, e lidhin me zinxhirë, ia përthyejnë këmbët mbi kokë, dorën e djathtë ia kalojnë në krahun e majtë dhe të majtën në të djathtën – e

nxjerrin nga shpina. Këtë gjendje e tregon edhe një ajet i Kur'anit[581]. Ai bërtet, i thërret shokët e tij që ishin miq të dynjasë, por Zebanit i përgjigjen: **"O jobesimtar, o budalla që tallej me myslimanët! Koha për lutje ka kaluar. As besimi nuk pranohet më. Erdhi çasti për të shijuar dënimin e mohimit tënd!"** Ia tërheqin gjuhën nga qafa, ia nxjerrin sytë dhe i shkaktojnë dënime të shumta e të dhimbshme, derisa i marrin shpirtin dhe e hedhin në Xhehenem.

Allahu na dhashtë neve vdekjen me besim në fenë e Muhammedit 'alejhis-selam', ashtu siç është mësuar nga dijetarët e Ehl-i Sunnetit, që na kanë sjellë besimin e drejtë dhe të pastër! Amin.

Të gjithë besimtarëve, qofshin mëkatarë apo të pastër, do t'u bëhet pyetja e varrit. Vetëm atyre që s'u janë falur mëkatet dhe të gjithë jobesimtarëve do t'u bëhet edhe dënimi në varr. Edhe disa myslimanëve – atyre që shpifin e përçajnë dhe atyre që sillen pakujdesshëm në tualet – do t'u vijë dënim në varr. [Dënimi në varr nuk është vetëm për shpirtin, por edhe për trupin. Nuk duhet të mundohemi ta kuptojmë me logjikë njerëzore çdo gjë që kalon përtej saj.]

Nëse dikush ka vdekur pa besim, do të përjetojë dënime të rënda deri në Ditën e Gjykimit – dhe pastaj, do të dënohet përjetësisht në Xhehenem.

Vlerën e tij të vërtetë, s'mund ta shprehë fjala,
Ndaj më mirë është heshtja, se lavdia me zemra.

Pejgamberi ynë i dashur, është si dielli në qiell,
Prej tij ndriçohen yjet, pejgamberët me dritë të qetë.

Allahu me ahlak të lartë, e stolis e e zbukuroi,
Me buzëqeshje e sjellje, qenien ia hijeshoi.

Si lule e si trëndafil, është krijuar i ndjeshëm,
I ndritur e i lavdishëm, si hëna në mes të muajit pesëmbëdhjetë.

I përkushtuar, i vendosur, i palodhur në çdo kohë,
Detet s'janë veç një pikë, krahasuar me bujarinë që ai dhuron.

Dhe toka që përqafoi, trupin e tij të ndritur,
Ka marrë aromë misku, si ambrë e bekuar, pa dyshim.

Lum për ata që e puthin, tokën që e mbuloi,
Dhe në gjoksin e tyre, aromën e tij e përthithin plot mall.

Arab a joarab, çdo njeri pa përjashtim,
Është nën hijen e tij – ai është nder i njerëzimit mbarë.

Ai ndalon të keqen, urdhëron për mirësi,
Çdo ndalesë e urdhër, është shpallje hyjnore nga Zoti i gjithësisë.

Kaside-i burde

[581] Mu'min: 40/71-72.

DETYRAT FETARE QË DO TI BËHEN TË VDEKURIT

"Vdisni para se të vdisni. Llogaritni veten tuaj, para se të jeni të thirrur në llogari!"
Hadith

Kur shfaqen shenjat e afrimit të vdekjes, siç janë zbutja dhe shtrirja e këmbëve, përkulja e hundës dhe fundosja e têmthave, atëherë i sëmuri shtrohet mbi anën e djathtë me fytyrën nga Kibla. Kështu e ka sjellë suneti. Është e lejuar gjithashtu që të shtrohet përmbys, me këmbët kah Kibla, duke e vënë shpinën mbi shtrat. Sot kështu veprohet. Por poshtë kokës duhet vënë diçka, në mënyrë që fytyra të jetë e kthyer nga Kibla. Nëse edhe kjo gjendje është e vështirë, atëherë lejohet që të shtrohet në çfarëdo mënyre që është më e lehtë.

Gjatë dhënies së kelime-i teuhidit, është mirë të thuhet edhe **"Muhammedun Resûlullah"**.

Shenjat e vdekjes janë ngurtësimi, ftohja dhe shfaqja e erës. Por edhe përpara këtyre shenjave, nëse kuptohet se vdekja ka ardhur – me ndaljen e frymëmarrjes, mosmjegullimin e pasqyrës së vendosur para gojës, ndaljen e rrahjeve të zemrës dhe mospulsimin – atëherë veprohet si me të vdekur.

Çfarë bëhet pas ndarjes nga jeta

Pas vdekjes, është sunet që t'i mbyllen sytë dhe t'i lidhet nofulla. Nofulla lidhet me një copë të gjerë që kalon mbi kokë. Kur t'i mbyllen sytë, thuhet **"Bismillah ve alâ millet-i Resûlillah"** dhe lexohet duaja përkatëse. Para se trupi të ftohet, është sunet që të hapen dhe mbyllen gishta e duarve, bërrylat e gjunjët, dhe krahët e këmbët të shtrihen drejt. Kështu lehtësohet larja dhe qefinosja.

Para se të ftohet trupi, hiqen rrobat dhe trupi mbulohet me një çarçaf të gjerë e të lehtë. Njëri skaj i çarçafit futet nën kokë, tjetri nën këmbë. Mbi bark, sipër ose poshtë çarçafit, vendoset diçka – një thikë ose ndonjë send prej hekuri – për të penguar fryrjen. Është e pëlqyeshme që kjo të mos jetë më shumë se njëqind gramë.

Larja, qefinosja, falja e namazit të xhenazes dhe **varrosja janë farz kifaje**. Pra, nëse këto kryhen nga mjaftueshëm njerëz, të tjerët çlirohen nga obligimi. Larja e fëmijës është e lejuar. Në mungesë të grave, një burrë nuk mund të lajë një grua të vdekur. Por nëse trupi është i mbuluar nga koka te këmbët, atëherë një i afërm – në mungesë të tij, edhe dikush tjetër – mund t'i bëjë tejemum me dorë të mbështjellë me copë, duke e futur dorën nën mbulesë. Sepse nderi i të vdekurit është si ai i të gjallit. Prekja e pjesëve që nuk lejohet të shihen është haram. Më mirë është që kjo punë t'i mësohet një fëmije dhe ai ta kryejë.

Në medh'hebin Hanefî, burri nuk mund të lajë ose të prekë trupin e gruas së tij, sepse me vdekjen martesa prishet menjëherë. Por është e lejuar të shikojë fytyrën e saj. Sipas tre medh'hebeve të tjerë, burri mund ta lajë gruan e tij. Ndërsa gruaja mund ta lajë burrin e saj, edhe sipas Hanefîve, sepse martesa vazhdon deri në përfundim të iddetit, që është katër muaj e dhjetë ditë. Gruaja nuk mund të lajë burrë të huaj, as burri grua të huaj. Vetëm tejemum i bëhet me dorë të mbështjellë. Burri që bën tejemum një gruaje të huaj nuk duhet të shikojë krahët e saj. Nëse është i afërm dhe mahrem, nuk ka nevojë për mbështjellje të dorës, sepse shikimi dhe prekja e krahëve dhe fytyrës është e lejuar.

Nëse gjendet vetëm koka ose më pak se gjysma e trupit, nuk lahet dhe nuk falet namaz xhenaze, por vetëm varroset. Nëse gjendet më shumë se gjysma e trupit, edhe pa kokë, ose gjysma bashkë me kokën, atëherë lahet dhe falet.

Është e pëlqyer që ai që do ta lajë të vdekurin të marrë më parë gusl. Larja nga dikush që është xhunub ose me pengesë është e papëlqyeshme. Uji që rrjedh nga trupi gjatë larjes quhet "mâ-i musta'mel" dhe është i papastër. Prandaj duhet që ata që lajnë të ruhen që uji të mos u spërkatë trupin. Është mirë që të veshin peshtemal për të mbuluar veten.

Pas larjes, trupi i të vdekurit është i pastër. Në vendin e larjes nuk hyn askush tjetër përveç atij që la dhe ndihmësit të tij. Ata që lajnë të jenë të besuar. Shenjat e lumturisë që shfaqen te i vdekuri mund t'i tregojnë, por shenjat e mjerimit nuk duhen përmendur. Nuk zbulojnë asnjë të metë të trupit. Vetëm kujdestari ka të drejtë të hyjë.

Resulullahun, salallahu alejhi ve sellem, e kanë larë Alîu dhe Fadl, djali i Abbâsit. Usâme derdhte ujë, ndërsa Abbâsi hynte e dilte.

Gjithçka që i shkakton dhimbje të gjallit, e shqetëson edhe të vdekurin. Prandaj nuk lahet me ujë shumë të ftohtë ose shumë të nxehtë. Për të mos u prishur, nuk futet në frigorifer. Dhe nuk vonohet varrimi me qëllim që të priten udhëtarë. Nuk është e lejuar që të lahet me ujë zemzemi.

Larja e të vdekurit

Rreth serîrit, domethënë teneshirit, së pari ndizet (**Behûr)** dhe sillet tri herë përqark, duke u bërë erë. Edhe pesë herë është e lejuar. Behûri është një bimë; në të përzihen copa druri të quajtura "od ağacı" dhe rrëshirë nga pema "gunnuk", dhe pastaj vendosen mbi zjarr në një enë, dhe me tymin që del prej tyre tymohet teneshiri. Serîri duhet të jetë i ngritur deri në kërthizë dhe pak i pjerrët.

"I vdekuri në varr, është si ai që po mbytet në det; me padurim pret një duâ që të vijë nga babai, nëna, vëllai apo miku i tij."
Hadith

Për larje përgatitet ujë i ngrohur me gjethe të pemës së selvisë (sedir) ose me sabunot (çevgen), apo me shtesë të kafurit – që është një lëndë e bardhë me erë të këndshme. Uji nuk duhet të jetë shumë i nxehtë, por i vakët dhe pak i kripur, sepse uji i kripur e ngadalëson prishjen e trupit.

Kur të fillohet larja e të vdekurit, është sunet që të bëhet nijet. Edhe nëse nuk bëhet nijet, nëse trupi pastrohet, bëhet i pastër, por detyrimi (farzi) nuk konsiderohet i kryer.

I vdekuri, duke qenë i mbuluar, shtrohet mbi teneshirin e tymosur, përmbys ose në formën më të lehtë që është e mundur. Zona ndërmjet kërthizës dhe gjunjëve lahet duke qenë e mbuluar, sepse për gratë ndaj grave dhe për burrat ndaj burrave, vendet e turpit janë të njëjta si për të gjallët. Është sunet që trupi të vendoset mbi teneshir me fytyrë nga Kibla.

Edhe kur i vdekuri është fëmijë, së pari i jepet abdes. Por në gojë dhe hundë nuk futet ujë, ato pastrohen me një copë të lagur. Sepse nëse futet ujë në gojë, trupi prishet më shpejt. Së pari lahet fytyra, pastaj krahët, më pas bëhet mesh në kokë, veshë dhe në qafë, dhe në fund lahen këmbët.

Koka dhe mjekra lahen me hatmi (mollë e egër) ose me sapun. Pastaj kthehet në anën e majtë dhe i derdhet ujë në anën e djathtë, nga supi deri në thembër. Uji duhet të arrijë edhe në pjesët e trupit që janë në kontakt me teneshirin. Kështu i hidhet ujë tri herë në anën e djathtë. Pastaj kthehet në anën e djathtë dhe lahet e majta, po ashtu tri herë, nga supi te këmbët. Pastaj ngrihet pak, ulet dhe shtypet lehtë barku.

Nëse del diçka, pastrohet me ujë. Më pas, kthehet sërish në anën e majtë dhe lahet prapë ana e djathtë nga supi te këmbët. Me këtë, përfundon larja sipas sunetit, që është tri herë.

Nëse pas larjes dalin gjëra që e prishin abdesin, nuk lahet sërish dhe nuk jepet abdes përsëri.

Nëse gjatë larjes bien flokë, ato futen brenda qefinit. Edhe te njeriu i gjallë është sunet që thonjtë, flokët apo dhëmbët e rënë të varrosen.

Pas larjes, mbi teneshir trupi fshihet me një copë. Ndërmjet flokëve dhe mjekrës vendoset një përzierje e lëndëve aromatike që quhet hanût, ose kafuri. Vënia e shafranit është mekruh. Në gjymtyrët me të cilat bëhen sexhdet – në ballë, hundë, gjunjë, gishta të duarve e këmbëve – vendoset pambuk mbi të cilin është hedhur kafur.

Në gojë, në hundë, në veshë dhe në sy është e lejuar të vendoset pambuk.

Edhe ai që është mbytur në ujë lahet tri herë, ose lëvizet tri herë në ujë me qëllim larjeje. Edhe ai që është lagur nga shiu, lahet përsëri.

Qefinosja e burrit

Burrit, qefeni tre pjesë me qenë sunnet është. Në Stamboll, për qefen, burrave shtatë metra, grave tetë metra pëlhurë me ble është adet. Gjerësia 130-140 centimetra është.

1. **Izar**: Prej kryes deri te këmbët është. Gjerësia më shumë se një metër është.
2. **Këmishë (kamîs)**: Si këmishë e gjatë është. Gjatësia, prej supeve deri te këmbët, dyfish merret. Paloset në gjysmë, në palën e mesme, aq sa të kalojë koka, drejt pritet. Pjesët e krahëve e fundi nuk priten.
3. **Mbështjellës (lifâfe)**: Prej kryes e teposhtë, më gjatë se trupi është, edhe më e gjerë. Skajet e sipërme e të poshtme me pëlhurë lidhen.

Qefeni më shumë se tri pjesë me qenë, Imâm-ı Rabbânî hazretleri **bid'at** është, ka thënë. Qefenet, pa i vu në tabut, veç e veç me tymosë mirë është.

Nga rrobat e të mirëve, të evlijave, qefen me ba ose ndonjë copë në fytyrë a në gji me vu, dobi është.

Në tabut, më parë lifafja shtrihet. Pastaj izari hapet mbi të. Kamîsi gjithashtu në tabut vendoset. Pastaj, rreth tabutit, behûri tri a pesë herë sillet. Në secilën nga tri pjesët e qefinit, hanût hidhet.

Pasi i vdekuri me u thanë, kamîsi prej tabutit merret, prej kokës kalohet, gjysma në përpara, gjysma mbrapa, deri në këmbë shtrihet. Në tabut, mbi izar, me **Besmele** i vdekuri shtrohet. Së pari ana e majtë e izarit mbi të mbyllet, pastaj ana e djathtë. Lifafja gjithashtu kështu mbyllet. D.m.th., ana e djathtë mbi të majtën mbyllet.

Qefinosja e gruas

Është sunet që kefeni i gruas të jetë prej pesë pjesësh: **Kamîs, izâr, lifâfe, himâr** dhe **bezi i gjoksit**. Himâr është mbulesë për kokën dhe është rreth shtatëdhjetë e pesë centimetra i gjatë. Skajet e tij lëshohen përmbi fytyrë, nuk lidhet rreth kokës. Bezi i gjoksit është prej shpatullave deri te gjunjët.

Brenda tabutit, më parë shtrohet lifâfeja. Pastaj shtrihet izâri sipër saj. Kamîsi vendoset po ashtu në tabut. Përpara ose pas izârit, shtrohet bezi i gjoksit. Pasi

gruaja të jetë veshur me kamîs, flokët ndahen në dy pjesë dhe lihen mbi gjoks, përmbi kamîs. Mbi flokët vendoset himâri, pastaj izâri mbulohet sipër. Përpara ose pas izârit, mbështillet edhe bezi i gjoksit. Pastaj mbyllet lifâfeja. Skajet e saj të kokës, të këmbëve dhe mesi [pra, në zonën e barkut] lidhen me beze.

Djali i madh kefenohet si burrë. Vajza e madhe kefenohet si grua. Djali i vogël mbështillet me një copë kefen, ndërsa vajza e vogël me dy. Fëmija i lindur i vdekur, embrioni apo ndonjë gjymtyrë e trupit të njeriut [p.sh. një krah], nuk kefenohet, por mbështillet me një copë dhe varroset.

Tabuti duhet të jetë prej druri të thjeshtë, pa gozhda, me pjesë të futura në njëratjetrën.

Pasi bëhet një duâ e shkurtër dhe i bëhet hallall për hakun, i vdekuri çohet në musallâ dhe falet namazi i xhenazes.

Vizita e varrezave dhe lexim Kur'âni

"Personi që viziton varrin e prindërve të tij, ose të njërës prej tyre, çdo të premte, i falen mëkatet e tij."
Hadith

Në fund të **(SHir'at-ul-islâm)** thuhet: Vizita e varrezave është sunet. [Bëhet një herë në javë, së paku në ditët e Bajramit. Vizita ditën e enjte, të premte apo të shtunë është më me shpërblim.] Ai që viziton, duhet të mendojë se i vdekuri është kalbur dhe të marrë mësim prej kësaj. Osman "radıyallahu anh" kur kalonte pranë një varri, qante aq shumë sa i laget mjekra. Edhe i vdekuri përfiton nga duatë që i bëhen. I Dërguari i Allahut "sallallahu aleyhi ve sellem" vizitonte varret e të afërmve dhe të shokëve të tij "radıyallahu teâlâ anhum". Pas selamit dhe duasë, ulet përballë varrit me shpinë nga kibla. Të vendosh dorën në varr, të puthësh dheun janë zakone të krishterëve. Vetëm për nënën dhe babanë është e lejueshme të puthësh dheun e varrit të tyre. Hadîthe të ndritura thonë:

"Kur një njeri shkon te varri i një të njohuri dhe i jep selam, i vdekuri e njeh dhe i kthen selamin."

"Kushdo që viziton një varr të besimtarit dhe thotë: Allahumme innî es'eluke bi-hakkı Muhammedin ve âli Muhammedin en lâ-tu'azzibe hâzel meyyit, i hiqet dënimi të vdekurit."

"Kushdo që çdo të premte viziton varrin e prindërve apo njërës prej tyre, i falen mëkatet."

Për të vizituar varret e njerëzve të mëdhenj, nuk duhet të udhëtohet vetëm për këtë qëllim; por nëse shkohet për një punë tjetër, është mirë të vizitohen. Vetëm vizita e të Dërguarit të Allahut "sallallahu aleyhi ve sellem" është e lavdërueshme. Ai që viziton pejgamberët "aleyhimusselâm" dhe evliatë "aleyhimurrahme", përfiton nga shpirtrat e tyre të bekuar. Zemra e tij pastrohet sipas dashurisë dhe lidhjes që ka me ta. Nëse në tyrbe ndodhen njerëz që bëjnë gjynahe, p.sh. gra të pambuluara, nuk duhet lënë vizita për këtë arsye. Nëse nuk mund të parandalohet kjo, atëherë zemra duhet të ndjejë neveri. Ashtu siç është obligim të shkohet në xhenazen e një besimtari, edhe nëse aty ndodhen gra, këndohen këngë apo ilahi.

Në **(Xhilâ-ul-kulûb)** thuhet: Ai që shkon në varreza, duhet të thotë duke qëndruar në këmbë: **Esselâmu aleykum, yâ ehle dâr-il kavm-il mu'minîn! Innâ inshâallahu an karîbin bikum lâhikûn.** Pastaj me **Bismilah** lexon **njëmbëdhjetë herë Ihlâs** dhe **një herë Fatiha**. Pastaj bën këtë duâ: **Allahumme rabbel-ecsâdil bâliyeh, vel-ızâmin nahire-tilletî harecet mined-dunyâ ve hiye bike**

mu'minetun, edhıl aleyhâ revhan min indike ve selâmen minnî. Kur i afrohet varrit, afrohet nga ana e djathtë të vdekurit [pra nga ana e kibles dhe këmbëve]. Jep selam. Në këmbë, ulur a i mbështetur, lexon fillimin dhe **fundin e sures Bekare, suren Yâsîn-i sherîf, Tebâreke, Tekâsur, Ihlâs-i sherîf dhe Fatiha**, e ua dhuron shpirtit të të vdekurit.

Në **(Kitâb-ul-fıkh alel-mezâhib-il-erbe'a**) thuhet: "Të marrësh mësim nga të vdekurit dhe të mendosh për botën tjetër duke vizituar varreza është sunet për burrat. Vizitohen varre afër apo larg qofshin. Sidomos varret e të mirëve dhe të evliave 'rahime-humullahu teâlâ' është sunet të vizitohen, qoftë edhe në vende të largëta. Vizita e varrit të të Dërguarit të Allahut 'sallallahu aleyhi ve sellem' është prej adhurimeve më të vlefshme. Edhe gratë e moshuara dhe të mbuluara mund të vizitojnë. Gjatë vizitës nuk duhet të bëhet tavaf rreth varrit, nuk duhet të puthen gurët a dheu, dhe nuk duhet kërkuar nga i vdekuri ndonjë gjë që nuk mund ta bëjë. **Prej evliave 'rahime-humullahu teâlâ' kërkohet që të ndërmjetësojnë, të luten për të, dhe që të jenë shkak që Allahu t'ia japë atë që kërkon."**

O Server, i tillë është robi i Zotit tonë, që
Në çdo rrezik të momentit, shpresohet ndërhyrja e Tij.

Ai është një Profet që thërret në adhurimin ndaj Allahut,
Dhe njerëzit, pa dyshim, duhet ta ndjekin Atë.

Si dikush që është kapur fort për një litar të sigurt,
Ai ndihet i sigurt, gjen qetësi për veten e tij.

O Zot, lejo që rehatia të mbulojë gjithashtu
Për ata që janë me të dhe për pasuesit e devotshëm,

Për ata që janë të devotshëm ndaj Teje,
Dhe mundësia për dhurimin e mëshirës së Të Madhit të jetë e përjetshme.

O Zot, sa herë që era e Sabas bie dhe lëkund degët e pemëve,
Sa herë që karvani, me tingujt e saj të ëmbël,

I çon dejet në dashuri, në mënyrë të butë,
Dergoje shiun e mëshirës mbi të gjithë, mbi ata që pasojnë,

Dërgoje mëshirën mbi familjen e Profetit dhe shokët e tij,
Dërgoje mbi ata që i pasojnë ata dhe mbi të gjithë ata që janë të devotshëm ndaj Teje.

Kaside-i Burde

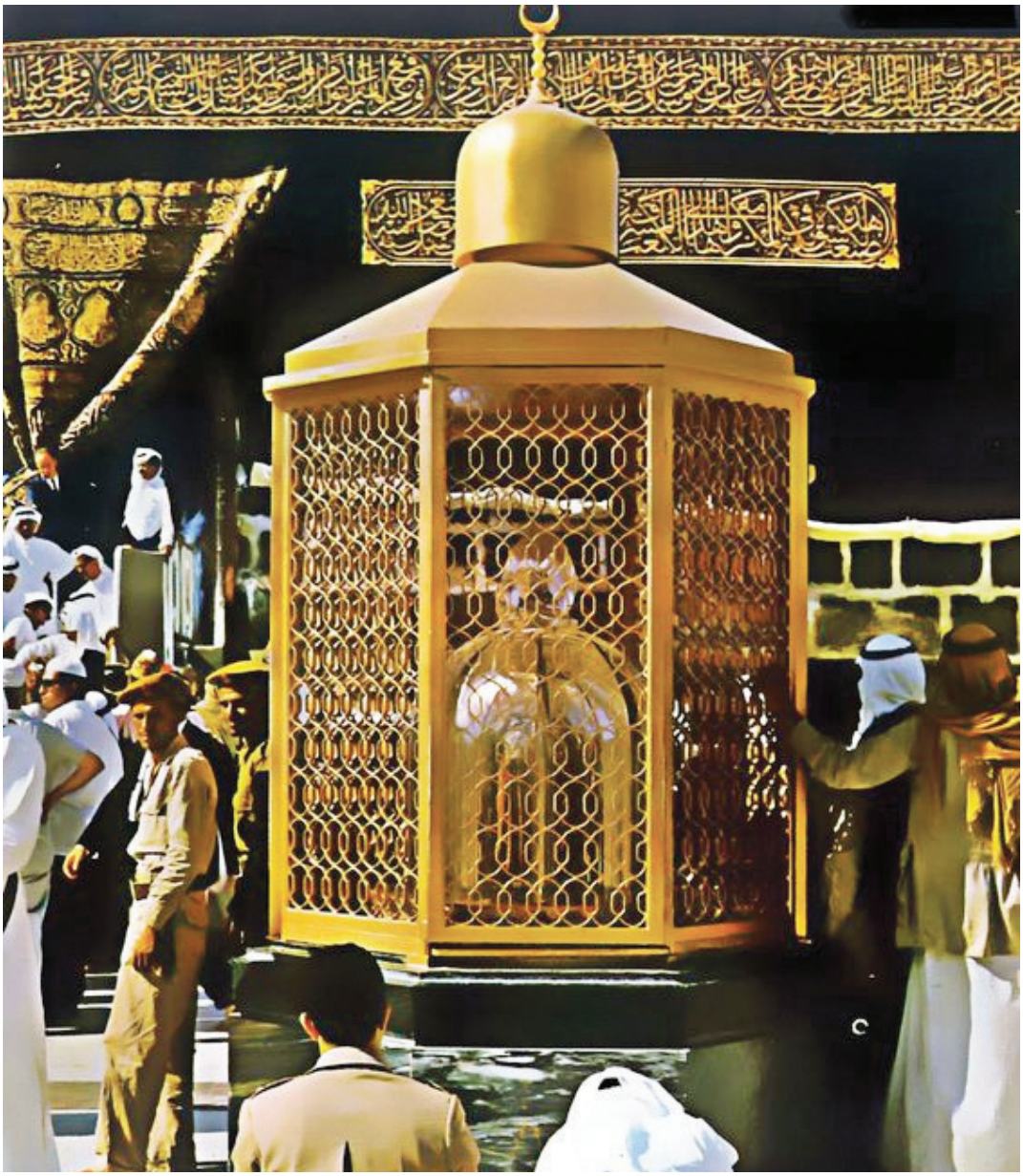

Makami i Ibrahimit

Ky është vendi ku ndodhet shenjë e shenjës së shenjës së këmbëve të Profetit Ibrahimit (p.q.m.t.), gjatë ndërtimit të Kabanës. Ky ishte një gur i shenjtë që ai përdori si shkallë dhe si ndihmës në ndihmën për ndërtimin e Kabanës dhe për kryerjen e misionit të tij.

Ky gur, si një mrekulli e Ibrahimit, lëvizte si një ashensor, duke u ngritur dhe duke zbritur në mënyrë që të ndihmonte në ndërtimin e ndihmës për ndihmën.

Kjo shenjë e shenjës, e njohur si "Makami i Ibrahimit", u shkatërrua gjatë periudhës së mbretit Faisalit të Arabisë Saudite dhe u zëvendësua me një stendë me një vitrinë gjashtëkëndore, të cilën mund ta shihni sot, dhe pjesa e sipërme është e hapur plotësisht për të pasur mundësinë që të shihet.

ÇËSHTJA E MOSBESIMIT (KUFRIT)

Sigurisht që Allahu nuk e fal (gjynahun e) të vënit shok Atij në adhurim, por Ai i falë kujtdo që Ai dëshiron gjynahe të tjera përveç këtij. Dhe kushdo që i vë shok në adhurim Allahut, vërtet ai ka humbur rrugën tepër larg.
En-Nisa 116

E keqja më e madhe ndër të gjitha të këqijat është të mos besosh në Allahun e Madhëruar, të jesh ateist. Të mos besosh në atë që është obligim të besohet, është këfir (mosbesim). Të mos besosh në Muhammedin (alejhis-selam) është kufër. **Besimi** quhet të besosh me zemër dhe të shprehësh me gjuhë të gjitha ato që Muhammedi (alejhis-selam) i ka sjellë nga Allahu i Madhëruar. Nëse dikush ka pengesë që të mos e shprehë me gjuhë, atëherë mosshprehja falet. Që të realizohet besimi, është gjithashtu e domosdoshme të ruhet nga fjalët dhe veprat që Islami i ka quajtur shenja të këfirit (mosbesimit). Të përqeshësh ndonjë nga urdhrat apo ndalesat e Islamit, ndonjë nga ajetet e Kuranit, ndonjë melek, apo ndonjë nga Pejgamberët (paqa dhe lavdërimi i Allahut qofshin mbi ta), është shenjë e këfirit. Mohimi – do të thotë, pasi e dëgjon diçka, të mos besosh në të, të mos e pranosh si të vërtetë. Edhe dyshimi është mohim. Ai që thotë fjalë ose bën vepra që Islami i konsideron shenja të mosbesimit – edhe nëse në zemrën e tij beson dhe thotë se beson – ai bëhet i pafe. Të nderosh diçka që Islami urdhëron të përbuzet, apo të përbuzësh diçka që Islami urdhëron të nderohet – është kufër.

Disa nga gjërat që bëhen shkak për kufr

1- Të thuash: "Allahu i Lartësuar po na shikon prej Arshit ose prej qiellit", është kufr. Sepse Allahu i Lartësuar është i pastër nga vendi. Për Të nuk thuhet: në tokë, në qiell, poshtë, lart, djathtas, majtas.

2- Të thuash: "Ashtu si më bëre ti padrejtësi, edhe Allahu të bën ty padrejtësi", është kufr. Allahu i Lartësuar nuk është zullumqar. Nuk u bën robërve të Tij padrejtësi. Fjala "zullum" nuk thuhet për Allahun.

3- Të thuash: "Filan mysliman, në sytë e mi është si jehud", është kufr.

4- Të thuash për një fjalë të rreme: "Allahu e di që është e vërtetë", është kufr.

5- Të thuash gjëra përçmuese për melekët, është kufr.

6- Të thuash fjalë përçmuese për Kur'anin, qoftë edhe për një shkronjë të vetme, apo të mos besosh në një shkronjë të vetme, është kufr.

7- Të lexohet Kur'ani me shoqërim çalgjish, të këndohet ilahi, ezan apo mevlud në atë mënyrë, është kufr.

8- Të thuash fjalë përçmuese për pejgamberët, është kufr.

9- Të thuash për një bamirës: "Është më i mirë se Pejgamberi", është kufr.

10- Nëse dikush thotë: "Jam pejgamber", ata që i besojnë këtij, bëhen kafirë.

11- Të tallesh me gjërat që do të ndodhin në ahiret, është kufr.

12- Të mos besosh në dënimet e varrit e të kijametit, me pretekst se nuk përputhen me mendjen apo me shkencën, është kufr.

13- Të mos besosh se në xhenet do të shihet Allahu i Lartësuar, është kufr.

14- Të mos e pëlqesh ndonjë nga sunnetet e njohura, është kufr.

15- Të mos besosh në dituritë islame, t'i përçmosh ato dhe dijetarët e fesë, është kufr.

16- Kush dëshiron të bëhet kâfir, në çastin që e vendos këtë, bëhet kâfir.

17- Ai që, duke ditur se ajo fjalë është kufr, e thotë me dëshirë, bëhet kâfir.

"O Allah, më jep një besim që fundi i tij nuk është kufër."
Hadith

18. Të lidhësh brez të quajtur "zunnâr" (brez që përdorin priftërinjtë) ose të veshësh diçka që është veçanërisht për kufr, është kufr. Po ashtu, përdorimi i këtyre nga tregtarët në dar-al-harb (territoret jo-islame) është kufr. Edhe nëse përdoren për tallje, për të bërë të tjerët të qeshin ose për shaka, kjo është shkak për kufr.

19. Të thuash "kafir" për një mysliman për ta fyer atë, nuk është kufr, por të thuash këtë duke pasur qëllim që ai të bëhet kafir është kufr.

20. Nëse një vajzë e fejuar që ishte e mitur dhe është martuar, kur të bëhet e rritur dhe të mos e di dhe të mos mund të shpjegojë besimin dhe Islamin, atëherë kur të pyetet dhe të mos besojë, ajo do të divorcohet nga burri dhe do të bëhet murted (ata që janë shkëputur nga feja). Kjo vlen edhe për burrin.

21. Të thuash për një tiran që ka rrahur ose vrarë dikë, "Ke bërë mirë, e meritoje," është kufr.

22. Nëse dikush nuk e njeh namazin si një detyrë, nuk beson në të dhe nuk e fal, nuk agjëron, nuk paguan zekat, duke e nënvlerësuar atë, është kufr.

23. Të humbësh shpresën nga mëshira e Allahut është kufr.

24. Të thuash se ndodhitë si mish i kalbur, derr dhe vera janë të lejuara (helal) është kufr.

25. Të thuash se të gjitha mëkatet që janë me siguri haram (të ndaluara) janë të lejuara (helal) është kufr.

26. Të poshtërosh vlerat e objekteve që janë të rëndësishme për Islamin, si ezani, xhamia dhe librat e fiqh-ut, është kufr.

27. Të falësh namazin ndërkohë që je i pastruar (pa abdes) dhe e di këtë, është kufr.

28. Të falësh namazin duke mos u orientuar drejt Kiblet, ndërkohë që e di dhe beson se nuk është detyrë të falësh përballë Kiblet, është kufr.

29. Të urresh një dijetar të Islamit pa shkak dhe të shajësh atë, është diçka që mund të çojë në kufr.

30. Të thuash për një person që nuk e do: "Ish yti është si një engjëll që merr shpirtin," është kufr, sepse engjëlli i vdekjes (Azraili) është një prej engjëjve më të mëdhenj.

31. Të dëshirosh që të bësh mëkate si zina, homoseksualitet, kamatë, gënjeshtra, të thuash se nëse do të ishin të lejuara, do t'i bëja, është kufr.

32. Kush nuk e di që Muhamedi (alejhis-selam) është Pejgamberi i fundit, ai bëhet kafir.

33. Të thuash për dikë që vesh mëndafsh, "Për ty është një bekim," mund të jetë kufr.

34. Kush i fyejnë librat e tefsirit dhe fiqh-ut, i nënvlerëson dhe i shan ato, është kafir.

35. Të thuash për dikë që është lakuriq si "si viçi i Cibrilit" është një mënyrë për të tallur me engjëjt, dhe është kufr.

36. Të thuash që Pejgamberi (alejhis-selam) kishte lëkurë të zezë, është kufr.

37. Të thuash se nuk ka problem të mos falësh namaz, ose të thuash se namazi është punë e vështirë dhe ta bësh këtë në mënyrë që të mohosh rëndësinë e tij, është kufr.

38. Të thuash se Allahu është baba është kufr.

39. Të thuash se Resulullahu (salallahu alejhi ve sellem) ka lëpirë gishta pas ngrënies, dhe ta quash këtë veprim si një sjellje të pahijshme është kufr.

40. Kush e interpreton Kur'anin sipas mendjes së tij, bëhet kafir.

41. Diskutimi dhe përbuzja e kasetave të Kur'anit dhe pllakave, si dhe mungesa e respektit për mushafet është kufr.

42. Të besosh në parashikimet e astrologëve, që bisedojnë me xhinn dhe beson në ato që thonë, është kufr.

43. Të mos i japësh rëndësi sunneteve dhe t'i hedhësh ato poshtë është kufr.

44. Të besosh që magjia është e fuqishme dhe mund të bëjë gjithçka është kufr.

45. Të përgjigjesh përshëndetjes me një përgjigje të dukshme për t'u pajtuar me ata që të quajnë kafir është kufr.

46. Të thuash se martesa me një grua që është haram është e lejuar, është kufr.

47. Nëse dikush jep lëmoshë nga pasuria e haram dhe ka mendim se do të shpërblehet për këtë, dhe të tjerë e përkrahin këtë, të gjithë ata bëhen kafirë.

48. Të përdorësh termin "Krijues" për dikë tjetër përveç Allahut është kufr.

49. Të thuash "Abdulkoydur" në vend të "Abdulkâdir", "Abduluzeyz" në vend të "Abdulazîz", "Memo" në vend të "Muhammed", "Hasan" në vend të "Hasen", dhe "İbo" në vend të "İbrahim" është kufr. Po ashtu, ata që shkruajnë këto emra në këpucë dhe sandale dhe i shkelin ata mund të humbin besimin e tyre.

50. Të thuash se "tërmetet e Evliya janë krijues" për shkak të të paarshtuari, është kufr.

51. Të vendosësh letër, madje edhe një fletë të thjeshtë ose një qilim, që përmban shkronja ose fjalë, në tokë (si një akt poshtërimi ose shfrytëzimi) është kufr.

52. Të thuash se Ebu Bekr-i Sıddîk dhe Omer-ul-Fârûk (radıyallahu teâlâ anhum) nuk e kanë të drejtën për kalifatin është kufr.

53. Të bësh që dikush tjetër, veçanërisht një fëmijë, të bëhet kafir është vetë kufr.

54. Të tregosh mosrespekt për Kur'anin që transmetohet përmes radio dhe speakerëve (të quajtur si "ho-parlorer") është kufr.

55. Të mos i pëlqesh dhe të mos japësh rëndësi një vepre që është sunet (një veprim i udhëzuar nga Pejgamberi) është kufr.

56. Të mos u japësh rëndësi varrimit të të vdekurve, që është një detyrë fetare, dhe të përdorësh shkencën dhe teknologjinë për të justifikuar djegien e trupave, duke thënë se është një praktikë më e mirë, është kufr.

57. Të përdorësh termat "tezveren dede" për të poshtëruar dikë është një sjellje që çon në kufr.

58. Të thuash se zina dhe homoseksualiteti janë të lejuara është kufr.

59. Të mos u japësh rëndësi harameve (gjerave të ndaluara) të cilat janë të qarta nga tekstet fetare (si Kur'ani dhe Hadithi), është kufr.

60. Të vazhdosh të bësh mëkate të mëdha dhe të mos pendohesh nga ato mund të të çojë në kufr.

61. Të mohosh ekzistencën e miqve të Allahut, të vdekur apo të gjallë, me gojë apo me zemër, është kufr.

62. Të jesh armik i Evliya dhe dijetarëve të devotshëm është kufr.

63. Të thuash se Evliyat kanë cilësinë e "ismet" (përmbushje të pamundësive) është kufr, sepse vetëm Pejgamberët kanë këtë cilësi.

64. Të besosh se ngjarjet e natyrës ndodhin vetëm për shkak të vetes së tyre dhe të besosh se kafshët dhe organizmat e njëqelizorë kalojnë gradualisht në qeniet njerëzore është kufr.

65. Të përdorësh ibadetet dhe simbolet e besimeve të tjera, si të çosh orgon dhe këngë të tjera të luajtura në kisha, në xhami dhe të përdorësh simbolet e tjera të pashenjta, është kufr.

66. Të ofendosh shokët e Pejgamberit dhe të quash dikë "mulhid" (heretik) është kufr.

67. Të besosh se një simbol, si një statujë, një kryq ose një yll, ka atributet e një perëndie, duke thënë se ai mund të krijojë, të bëjë gjithçka dhe të shërojë është kufr.

68. Të akuzosh Hazret-i Âishen (radıyallahu anha) për të qenë një fâhishe dhe të mohosh se babai i saj ishte sahab është kufr.

69. Të mohosh besimin se Isa (alejhis-selam) do të zbresë nga qielli është kufr.

70. Të thuash se një person i cili është i premtuar për parajsë në Kur'an dhe hadithe është kafir është kufr.

71. Të lejojsh një grua myslimane të dalë jashtë pa mbuluar kokën, duar dhe këmbë dhe të mos e besosh se është haram dhe mëkat, e shkatërron besimin dhe bëhet kafir.

72. Të mohosh ekzistencën e engjëjve dhe xhinëve është kufr.

73. Të quash një mysliman "kafir" ose të quash dikë që është mysliman një mason ose komunist dhe të besosh se ai është kafir është kufr.

74. Të thuash një numër të caktuar për numrin e Pejgamberëve, ose të besosh se një nga ata nuk ka qenë Pejgamber, është kufr. Sepse, të mohosh një Pejgamber është të mohosh të gjithë Pejgamberët, dhe Islami e mëson se numri i Pejgamberëve është më shumë se 124,000.

Një burrë ose një grua myslimane, duke e ditur me konsensusin e dijetarëve se një fjalë ose veprim mund të çojë në kufr, dhe duke e thënë këtë fjalë ose duke e bërë këtë veprim me vullnetin e tij (pa kërcënim, për qesharake apo seriozisht), edhe nëse nuk e kupton plotësisht kuptimin e saj, do të humbë besimin dhe do të bëhet një mëkatari (murted). Të gjitha ibadetet e tij të mëparshme nuk do të kenë shpërblim. Nëse ai pendohen, ato nuk do të rikthehen. Nëse është i pasur, ai do të duhet të bëjë përsëri Haxhin. Për të penduar, thjesht thënia e Kelime-i SHehâdet nuk është e mjaftueshme. Ai duhet gjithashtu të pendohet për atë që ka thënë ose ka

bërë, që ka çuar në kufr. (Nëse ka dalë nga një derë e Islamit, ai duhet të hyjë sërish përmes asaj dere.) Mosdija nuk është një justifikim, është një mëkat i madh. Sepse çdo mysliman duhet të mësojë gjërat që janë të domosdoshme për t'u ditur. Nëse një fjalë që çon në kufr thuhet gabimisht, në mënyrë të gabuar ose duke u munduar ta interpretohet ndryshe, besimi dhe martesa e personit nuk prishen. Megjithatë, është e mirë që të pendohet dhe të kërkojë falje (të rinovojë besimin).

Një kafir mund të bëhet besimtar duke thënë një fjali të tevhidit (një fjalë të besimit), ashtu siç një mysliman mund të bëhet kafir duke thënë një fjalë. Çdo mysliman duhet të lexojë këtë lutje të besimit çdo mëngjes dhe mbrëmje:

"Allahumme innî e'ûzu bike min en ushrike bike shey-en ve ene a'lemu ve estağfiru-ke li-mâ lâ-a'lemu inneke ente allâmul-guyûb." ("O Allah, unë kërkoj mbrojtje te Ti që të mos bëj shirk me Ty për asgjë, ndërsa unë e di, dhe të kërkoj falje për atë që nuk e di, me të vërtetë Ti je Dija e të fshehtave.")

Po ashtu, duhet të bëjë pendimin dhe rinovimin e besimit dhe martesës duke thënë: **"Allahumme innî urîdu en uceddidel îmâne vennikâha tecdîden bî-kavli lâ ilâhe illallah muhammedun resûlullah."** ("O Allah, unë dëshiroj të rinovoj besimin dhe martesën time me fjalën: Nuk ka zot tjetër përveç Allahut, dhe Muhamedi është i Dërguari i Allahut.")

Po të gjeja udhën, do ta kërkoja,
Me pluhurin e këmbëve tua do t'ia fshija fytyrën time,
Nëse Zoti do të më mundësonte, do të shihja fytyrën tënde,
O Muhamed, shpirtin tim e dëshiron vetëm ti.

Nëse do të ishte mundësi një udhëtim shenjti,
Të shkelja rrugët e Kabisë,
Të zhytesha në rërë dhe të shihja bukurinë tënde,
O Muhamed, shpirtin tim e dëshiron vetëm ti.

Në zemrën time nuk ka asnjë mashtrim,
Me sinqeritet jam nisur në rrugën e drejtë,
Edhe Abu Bekri, Omeri dhe Uthmani ishin në këtë rrugë,
O Muhamed, shpirtin tim e dëshiron vetëm ti.

54 FARZ

Dijetarët islamë kanë përzgjedhur 54 farze, të cilat çdo mysliman duhet t'i mësojë, t'i besojë dhe t'i ndjekë.

"Thoni 'La ilahe illallah' dhe bëni rinovimin e besimit tuaj!"
Hadith

54 Farze lidhur me besimin islam janë:

1. Të besosh Allahun dhe ta mbash gjithmonë në mendje, duke u munduar që çdo veprim të jetë në përputhje me mësimet islame.
2. Të hash dhe të pish vetëm nga ajo që është e lejuar.
3. Të marrësh abdes.
4. Të falësh pesë herë namazin, në orarin e caktuar.
5. Të bësh gusl nga gjaku menstrual, nga postnatalja dhe nga papastërtia e pas marrëdhënieve intime.

6. Të besosh se Allahu është ai që siguron rrogën për çdo individ.
7. Të veshësh rroba të pastra dhe të lejuara.
8. Të punosh me besim te Allahu, duke u mbështetur në Tij për rezultatet.
9. Të jesh i kënaqur me atë që ke.
10. Të falenderosh Allahun për çdo mirësinë dhe të përdorësh këto dhurata në mënyrën më të mirë.
11. Të jesh i kënaqur me urdhërat dhe caktimet e Allahut.
12. Të jesh i duruar përballë fatkeqësive, pa e sfiduar vullnetin e Allahut.
13. Të pendohesh për mëkatet dhe të kërkosh falje.
14. Të adhuroni me sinqeritet dhe përkushtim.
15. Të konsiderosh armiqtë e Islamit si të tillë.
16. Të njohësh Kur'anin nëpërmjet katër burimeve.
17. Të jesh i përgatitur për vdekjen, duke bërë detyrat fetare dhe duke u përpjekur të jetosh me besim.
18. Të duash atë që Allahu e do dhe të mos duash atë që Allahu e urren. (Kjo quhet Hubb-i fillah dhe Bughdi fillah).
19. Të jesh i mirë dhe i respektueshëm ndaj prindërve.
20. Të përpiqesh të përhapësh urdhrat fetare, në përputhje me mundësitë që ke.
21. Të vizitosh të afërmit dhe ata që kanë lidhje të ngushta me ty.
22. Të mos tradhtosh besimin e dhënë në çfarëdo lloj forme.
23. Të kesh frikë nga Allahu dhe të shmangësh veprimet haram.
24. Të jesh i bindur ndaj Allahut dhe Dërguarit të Tij, duke vepruar sipas udhëzimeve islame.
25. Të largohesh nga mëkatet dhe të merresh me adhurim dhe ibadet.
26. Të jesh i bindur dhe të respektohesh autoritetin e udhëheqësve të drejtë dhe ligjet islame.
27. Të shikosh botën dhe ngjarjet me sy kritikuese dhe mësuese.
28. Të meditosh për ekzistencën e Allahut dhe fuqinë e Tij.
29. Të mbrosh gjuhën tënde nga fjalët e këqija dhe të ndaluara.
30. Të pastruarsh zemrën nga dëshirat dhe interesat e kësaj bote që nuk kanë vlerë dhe që janë të dëmshme.
31. Të mos tallesh me askënd.
32. Të mos shikosh në haram.
33. Të jesh gjithmonë i sinqertë në fjalë.
34. Të mbrosh veshët nga fjalët dhe muzikat e turpshme.
35. Të mësosh farzet dhe haramet.
36. Të përdorësh saktë veglat e matjes dhe peshuara.
37. Të mos jesh i sigurt nga ndëshkimi i Allahut dhe gjithmonë të kesh frikë prej Tij.

38. Të mos humbësh shpresën nga mëshira e Allahut.
39. Të japësh zekat dhe të ndihmosh të varfrit myslimanë.
40. Të mos ndjekësh dëshirat e ndyta të shpirtit.
41. Të ushqesh të uriturin për hir të Allahut.
42. Të punosh për të siguruar mjaftueshëm ushqim, veshje dhe strehim.
43. Të japësh zekatin për pasurinë dhe taksën e produkteve bujqësore (ushrun).
44. Të mos kesh marrëdhënie me gruan që është në periudhën e menstruacionit apo pas lindjes.
45. Të pastruarsh zemrën nga mëkatet.
46. Të ruash veten nga kibrin.
47. Të mbrosh pasurinë e jetimëve.
48. Të shmangësh sjellje dhe veprime që mund të nxisin dëshira të ndyta tek djemtë e rinj.
49. Të mos lësh namazin e përditshëm (namazet e detyrueshme) dhe t'i vonosh.
50. Të mos i bashkëngjitesh shirkut.
51. Të shmangësh zinë.
52. Të mos piresh alkool.
53. Të mos betohesh kot.
54. Të mos marrësh pasurinë e dikujt padrejtësisht, me dhunë, ose pa të drejtë. Të kesh frikë nga shkelja e të drejtës së tjetrit.

[Haku më i rëndësishëm dhe dënimi më i madh është mosmarrja e detyrave për të udhëzuar dhe mësuar ata që janë më afër teje, si familja dhe ata që janë nën autoritetin tënd.]

Drita e botës je ti, sot edhe i dashuri i Allahut,
Mos e largo as për një çast zemrën e dashuruar nga ty.

Edhe pse krimet dhe mëkatet e mia janë të mëdha,
Ti je shpresa e ndihmës, prandaj erdha te ti duke kërkuar mëshirë.

O Muhibbî, bëj pendesë, dhe pendesa do të pranohet,
Ruaj nga ndihma e djallit, o Zot ynë.
Kanûnî Sultân Suleymân (Muhibbî)

GJYNAHET E MËDHA

"Kushdo që bën një mëkat dhe më pas pendohet, ajo pendesë i bëhet shlyerje për mëkatin."
Hadith

Shtatëdhjetë e dy mëkatet e mëdha janë këto:

1. Të vrasësh njeriun pa të drejtë.
2. Të bësh zina.
3. Të bësh livat.
4. Të pish verë dhe çdo lloj alkooli. [Pija e birrës është haram.]
5. Të vjedhësh.

6. Të konsumosh ose të përdorësh drogë për argëtim.
7. Të marrësh pasurinë e dikujt me forcë. [Të bësh grabitje.]
8. Të japësh dëshmi të rreme. [Dëshmi e rrejshme.]
9. Të hash gjatë agjërimit të Ramazanit pa ndonjë justifikim, përpara myslimanëve.
10. Të marrësh dhe të japësh kamatë.
11. Të bësh betime të tepërta.
12. Të jesh i pabesë ndaj prindërve, të mos i dëgjosh.
13. Të mos vizitosh të afërmit e tu të ngushtë dhe të shenjët.
14. Të largoesh nga beteja gjatë luftës dhe të ikësh përpara armikut.
15. Të hash pasurinë e jetimëve pa të drejtë.
16. Të përdorësh peshoren dhe matësin pa drejtësi.
17. Të falësh namazin përpara apo pas kohës së duhur.
18. Të thysh zemrën e një vëllai mysliman. [Kjo është më e madhe se shkatërrimi i Ka'bes. Pas mohim-kufrit, nuk ka mëkat më të rëndë se dëmtimi i zemrës së dikujt.]
19. Të thuash fjalë që nuk i ka thënë Pejgamberi (salallahu alejhi ve selem) dhe t'ia atribosh atij.
20. Të marrësh ryshfet.
21. Të shmangesh nga dëshmitë e drejta.
22. Të mos japësh zekatin dhe të tjerat që janë të detyrueshme për pasurinë tënde.
23. Të mos ndalosh një person që po bën një veprim të keq kur je në gjendje ta bësh këtë.
24. Të djegësh kafshët të gjalla me zjarr.
25. Të harrosh të lexosh Kur'anin pas mësimit të tij.
26. Të humbësh shpresën nga mëshira e Allahut.
27. Të tradhtosh njerëzit, qofshin myslimanë apo jo.
28. Të hash mish derri.
29. Të mos duash ose të flasësh keq për ndonjë nga shokët e Pejgamberit (radijallahu anhu).
30. Të vazhdosh të hash edhe kur je ngopur.
31. Të shmangësh bashkëshortin tënd në krevat.
32. Të shkosh për vizita pa lejen e bashkëshortit.
33. Të quash një grua të ndershme si prostitutë.
34. Të përhapësh thashetheme dhe të përçash myslimanët.
35. Të ekspozosh pjesët e trupit që janë të mbuluara. [Pjesët që duhet të mbulohen janë barku dhe gishti te burri, dhe flokët, duar dhe këmbët te gruaja.]

36. Të hash mishin e kafshëve të ngordhura dhe t'ua japësh të tjerëve.
37. Të tradhtosh amanetin.
38. Të shpifësh për një mysliman.
39. Të kesh zili.
40. Të bësh shirk me Allahun.
41. Të gënjesh.
42. Të jesh mendjemadh dhe të mendosh se je më i madh se të tjerët.
43. Të fshihesh pas pasurisë së të afërmve që janë duke vdekur.
44. Të jesh lakmitar dhe shumë i kursyer.
45. Të kesh dashuri për këtë botë.
46. Të mos kesh frikë nga dënimi i Allahut.
47. Të mos e konsiderosh haram atë që është haram.
48. Të mos e konsiderosh halal atë që është halal.
49. Të besosh në fallë, ose në thëniet e atyre që thonë se mund të ndodhin ngjarje të padukshme.
50. Të mohosh fenë tënde dhe të bëhesh apostat.
51. Të shikosh gratë të tjera pa ndonjë arsye.
52. Të veshësh rrobat e burrave (për gratë).
53. Të veshësh rrobat e grave (për burra).
54. Të bësh mëkate në qytetin e shenjtë të Ka'bes.
55. Të thërrasësh ezanin dhe të falësh namaz para se të vijë koha.
56. Të kundërshtosh urdhrat e shtetit dhe ligjet.
57. Të krahasosh pjesët intime të gruas me ato të nënës së saj.
58. Të shash nënën e gruas.
59. Të kërcënosh njëri-tjetrin me armë.
60. Të hash ose të pish nga ena ku ka pirë qeni.
61. Të kujtosh të mirat që ke bërë si nder.
62. Të veshësh mëndafsh (për burrat).
63. Të këmbëngulësh në injorancë, pra të mos mësosh besimin e Ehli Sunitit, farzet, haramet dhe dijet e domosdoshme.
64. Të betohesh duke përdorur emra që nuk janë nga emrat e Allahut apo të Islamit.
65. Të largohesh nga dituria.
66. Të mos e kuptosh që injoranca është një fatkeqësi.
67. Të vazhdosh me këmbëngulje në mëkate të vogla.
68. Të qeshësh me zë të lartë (kahkaha) pa nevojë.
69. Të ecësh në gjendje të papastër (xhunub) për kohë të gjatë sa të kalojë koha

e një namazi.

70. Të afrohesh te pjesët intime të gruas gjatë periudhës së menstruacioneve ose lehonisë.
71. Të këndosh me melodi të ndaluara, të thuash këngë imorale, të përdorësh instrumente muzikore.
72. Të bësh vetëvrasje, pra të vrasësh veten.

Moral i mirë

Islami urdhëron që të kemi moral të mirë, të pastrojmë veten nga cilësitë e këqija dhe të sillemi me sjellje të bukura, duke ruajtur ndershmërinë dhe turpin në çdo aspekt. Dega e dijes që mëson këto rregulla dhe rrugë quhet **tasavvuf**.

Ashtu siç mjekësia mëson kujdesin për shëndetin trupor, tasavvufi mëson shërimin e zemrës dhe shpirtit nga cilësitë e këqija. Ai ndihmon në largimin nga veprat e këqija dhe në kryerjen e veprave të mira për hir të Allahut.

Islami na urdhëron që së pari të mësojmë dijen, pastaj të veprojmë sipas saj dhe gjithçka që bëjmë të jetë vetëm për kënaqësinë e Allahut. Me pak fjalë: dije, vepër dhe sinqeritet (ihlâs).

Për ta krahasuar: ngritja shpirtërore e njeriut dhe arritja e lumturisë në këtë botë dhe në ahiret i ngjan fluturimit të një aeroplani. Besimi dhe adhurimi janë si trupi dhe motorët e aeroplanit, ndërsa tasavvufi është si karburanti që i jep energji. Që të arrihet qëllimi, së pari duhet të kemi besim dhe adhurim, pastaj të ecim përpara me forcën që jep rruga e tasavvufit.

Tasavvufi ka dy qëllime kryesore:

Qëllimi i Parë: Që besimi të hyjë në zemër dhe të mos lëkundet nga dyshimet apo ndikimet e jashtme. Besimi që forcohet vetëm me logjikë dhe argumente nuk është i qëndrueshëm. Allahu i Lartësuar në Kur'an, në suren Ra'd, ajeti 28, thotë: **"Vetëm me përmendjen e Allahut, zemrat gjejnë qetësi."** Pra, zikri do të thotë ta kujtosh Allahun në çdo vepër dhe të veprosh sipas kënaqësisë së Tij.

Qëllimi i dytë; Që ibadetet e përcaktuara nga dija e fikhut të kryhen me lehtësi dhe dashuri, si dhe të largohen përtacia e shqetësimet që vijnë nga nefsi i ulët (nefs-i emmare). Kjo është e mundur vetëm duke mësuar dijen e tasavvufit dhe duke ecur në këtë rrugë.

Të përqafosh tasavvufin nuk do të thotë të shikosh gjëra të padukshme, të parashikosh të ardhmen apo të shohësh rreze drite, shpirtra e ëndrra të mëdha.

Për të arritur njohuritë dhe gjendjet që ofron tasavvufi, duhet së pari të rregullohet besimi, të mësohen urdhrat dhe ndalesat e Islamit dhe të punohet sipas tyre. Pa këto tri gjëra, nuk është e mundur që zemra të pastrohet nga veset dhe nefsi të edukohet e pastrohet.

TI BINDESH MUHAMEDIT (ALEJHISSELAM)

> *Dhe Ne të kemi dërguar ty (O Muhammed) veçse përgëzues dhe këshillues për gjithë njerëzimin, por shumica e njerëzve nuk e dinë.*
> ***Sebe 28***

Ti bindesh Muhammedit (alejhisSelam), do të thotë të ecësh në rrugën që ka ndjekur Ai. Kjo rrugë është ajo që tregon Kur'ani Famëlartë dhe quhet **Feja Islame (Din-i Islam)**. Për t'iu bindur atij, së pari duhet të besosh (të kesh iman), të mësosh mirë fenë islame, pastaj të përmbushësh detyrimet (farzet) dhe të largohesh nga të ndaluarat (haramet). Më pas, njeriu duhet të zbatojë sunetet dhe të largohet nga gjërat e papëlqyera (mekruh). Pas këtyre, edhe në veprat e lejueshme (mubah), duhet të mundohemi të ndjekim shembullin e tij. Të besosh, do të thotë të fillosh të ndjekësh Profetin dhe të hysh në derën e lumturisë.

Allahu i Lartësuar e dërgoi atë për të ftuar **tërë njerëzimin drejt lumturisë** dhe në suren Sebe', ajeti 28, thotë: **"O i Dërguar i dashur! Ne të kemi dërguar për të gjithë njerëzit, si përgëzues për lumturinë e përjetshme dhe si udhërrëfyes për këtë rrugë."**

Për shembull: një njeri që bën një gjumë të shkurtër në mesditë (kajlule), duke ndjekur praktikën e Profetit, është më i vlefshëm se ai që kalon net të tëra në adhurim pa e ndjekur Profetin. Sepse "kajlule" ishte nga zakonet e bukura të Profetit. Po ashtu, nëse dikush në ditën e Bajramit nuk agjëron dhe ha e pi, duke vepruar sipas urdhrit të fesë, kjo është më e vlefshme se një njeri që agjëron për vite me radhë pa bazë në fe. Zekati, i cili jepet sipas urdhrit të fesë, është më i vlefshëm se të dhënit sadaka sa një mal me ar, nëse bëhet pa bindje ndaj fesë.

Omeri radijallahu anhu, pas një namazi të sabahut me xhemat, pa që një person mungonte dhe pyeti për të. I thanë: "E ka kaluar natën në ibadet, ndoshta është i lodhur." Ai tha: **"Do të ishte më mirë sikur të flinte gjithë natën, por të vinte në namazin e sabahut me xhemat."**

Ata që vuajnë dhe përpiqen duke mos ndjekur Islamin, në të vërtetë e shtypin nefsin e tyre, por puna e tyre është e pavlerë, sepse nuk është sipas asaj që Allahu kërkon. Edhe nëse fitojnë diçka, do të jetë vetëm për dobi të kësaj bote, e kjo botë, me gjithë vlerën e saj, nuk ka asnjë rëndësi në krahasim me botën tjetër. Janë si njerëzit që bëjnë punë të rënda e të lodhshme, por paguhen shumë pak, sepse puna e tyre nuk ka vlerë. Kurse ata që ndjekin Islamin janë si argjendarët që punojnë me gurë të çmuar puna e tyre është e lehtë, por fitimi i tyre është i madh. Ndonjëherë një orë pune në përputhje me Islamin mund të vlejë sa qindra mijëra vite pune. Kjo ndodh sepse veprat që bëhen sipas Islamit janë të pranuara dhe të dashura tek Allahu. Dhe Allahu e ka treguar qartë këtë në shumë vende të Librit të Tij.

Për shembull, në suren Al-Imran, ajeti 31, Allahu i Lartësuar thotë në kuptim: **"O i Dashur Profet! Thuaju (atyre): Nëse e doni vërtet Allahun dhe dëshironi që edhe Ai t'ju dojë, atëherë më ndiqni mua. Allahu i do ata që më ndjekin mua."**

T'i bindesh Muhammedit (alejhisSelam) do të thotë të pranosh dhe të duash me zemër rregullat e Islamit (Ahkam-ı Islâmiyye), të veprosh me dashuri sipas tyre, të nderosh urdhrat e tij, gjithashtu të vlerësosh dhe të respektosh gjërat që Islami i konsideron të çmuara, si dijetarët dhe të devotshmit (salihët). Po ashtu, duhet të përpiqesh të përhapësh fenë e tij. Ata që nuk duan të ndjekin fenë e tij, që nuk i japin rëndësi, apo që nuk i pëlqejnë këto mësime, duhet t'i konsiderosh të ulët, të pavlerë.

Asnjë vepër që nuk është në përputhje me Islamin, Allahu nuk e do dhe nuk e pranon. E si mund të ketë shpërblim për atë që nuk e do dhe nuk e pëlqen Zoti? Përkundrazi, bëhet shkak për ndëshkim.

Lumturia në të dy botët, pra në këtë jetë dhe në botën tjetër, varet vetëm nga ndjekja e rrugës së Muhammedit (alejhisSelam). Për t'iu bindur atij, duhet të kesh besim të drejtë, të mësosh dispozitat e Islamit, dhe t'i zbatosh ato siç duhet.

Shpëtimi nga Zjarri i Xhehenemit në botën tjetër, është i veçantë vetëm për ata që ndjekin Muhammedin (alejhisSelam). Të gjitha të mirat që bëhen në këtë botë, të gjitha zbulimet, ndjenjat, gjendjet shpirtërore, dhe dijet – nëse nuk janë në përputhje me rrugën e Resulullahut, nuk kanë vlerë në botën tjetër. Përndryshe, ato që duken si të mira, në realitet janë vetëm një mashtrim nga Zoti (istidrax) dhe nuk sjellin asgjë përveç humbjes në ahiret.

Që njeriu t'i bindet plotësisht dhe pa të meta Profetit, duhet edhe ta dojë atë me gjithë zemër. Shenjë e dashurisë së vërtetë është të largohesh nga armiqtë e tij, të mos i duash ata që nuk e pëlqejnë atë. Në dashuri nuk ka vend për neglizhencë. Ata që e duan vërtet dikë, i binden atij në çdo urdhër dhe nuk rrinë me ata që i kundërshtojnë. Në një zemër nuk mund të jenë bashkë dashuria për dy gjëra që janë të kundërta.

Pasuritë dhe të mirat e kësaj bote janë kalimtare dhe mashtruese. Ajo që është sot në dorën tënde, nesër bëhet e dikujt tjetër. Por të mirat e botës tjetër janë të përhershme, dhe fitohen vetëm kur jemi në këtë botë. Nëse këto pak ditë jetë kalohen duke ndjekur njeriun më të ndritur të kësaj bote dhe të botës tjetër, atëherë ka shpresë për lumturi të përjetshme dhe shpëtim të madh. Por nëse nuk i bindesh atij, çdo gjë tjetër është e pavlerë. Asnjë e mirë nuk ka vlerë pa bindje ndaj tij. Një grimcë ndjekjeje të tij, është më e vlefshme se të gjitha të mirat e kësaj bote dhe të botës tjetër bashkë.

Nderi dhe virtyti më i lartë i njeriut është të ndjekë Muhammedin (alejhisSelam). Që myslimani t'i bindet Profetit, duhet të jetë pjesë e njërit nga katër medhhebet e vërteta të Ehli Suneh. Të besosh në të, të pranosh mesazhin që ai solli, të e respektosh, të ndjekësh këshillat e tij, dhe të tregosh nderim e dashuri ndaj tij, është detyrë për çdo mysliman. Allahu i Lartësuar thotë në Kur'an: **"Prandaj, besoni Allahun dhe të Dërguarin e Tij, Profetin analfabet, dhe ndiqeni atë që të gjeni udhëzim."**[582] Dhe në një tjetër ajet: **"Kush nuk beson Allahun dhe të Dërguarin e Tij, ta dijë se Ne kemi përgatitur për jobesimtarët një zjarr të tmerrshëm dhe të frikshëm."**[583]

Yahyâ bin Muhammed bin Abdullah, Muhammed bin Ibrâhim bin Sa'îd, Umeyye bin Bustân dhe Muhammed bin Ibrâhim bin Sa'îd transmetojnë se: Ebu Hurejre (radijallahu anhu) rrëfen se i Dërguari i Allahut (sallallahu alejhi ve sellem) ka thënë: **"Jam urdhëruar të luftoj kundër njerëzve derisa të dëshmojnë se nuk ka zot tjetër përveç Allahut dhe se unë jam i Dërguari i Tij, dhe derisa të besojnë në atë që kam sjellë (Islamin). Kur ta bëjnë këtë, pasuritë dhe jetët e tyre janë të mbrojtura prej meje, përveç rasteve kur Islami vetë parashikon ndëshkim për ndonjë gabim. Llogaria e tyre është tek Allahu."** [584]

[582] A'raf: 7/158.
[583] Feth: 48/13.
[584] Buhârî, Îmân 17; Muslim, Îmân 36; İslâm Âlimleri Ansiklopedisi-IV.345/II.2.

"Kush më bindet mua, i bindet Allahut. Kush më kundërshton mua, kundërshton Allahun. Kush i bindet urdhrave të mi, më është bindur mua; kush i kundërshton, më ka kundërshtuar mua."

"Kush më bindet mua, i është bindur Allahut të Madhëruar. Kush më kundërshton mua, i ka bërë kundërshtim Allahut të Madhëruar." ***Hadith***

"Gjendja e atij që më bindet dhe ndjek mësimet që kam sjellë, është si gjendja e një njeriu që ka ndërtuar një shtëpi dhe ka përgatitur në të një gostitje të shkëlqyer me ushqime të larmishme. Pastaj ka dërguar një të dërguar për t'i ftuar njerëzit në këtë gostitje. Ata që e pranojnë ftesën, hyjnë në shtëpi dhe hanë nga ushqimet që janë përgatitur. Ata që nuk e pranojnë ftesën, nuk hyjnë në shtëpi dhe nuk marrin pjesë në gostitje. Shtëpia është Xheneti, i përgatitur për të devotshmit që pranojnë thirrjen e Resulullahut (sallallahu alejhi ve sellem). Ai që i fton njerëzit drejt Allahut dhe drejt begative të Tij është Muhammedi (alejhisSelam). Kush i kundërshton atij, e ka kundërshtuar Allahun. Muhammedi (alejhisSelam) është ai që ndan njerëzit në dy grupe: besimtarët që e pranojnë dhe jobesimtarët që e mohojnë."

"Kapuni fort pas sunetit tim dhe pas sunetit të kalifëve të drejtë që do të vijnë pas meje! Mbajeni fort, me ngulm dhe me përkushtim! Ruajuni prej risive të shtuara në fe, sepse çdo risi në fe është bidat, dhe çdo bidat është shmangie (nga e vërteta)."[585]

Në këto hadithe, Resulullahu (sallallahu alejhi ve sellem) na tregon qartë se **shpëtimi, siguria, dhe pranimi nga Allahu varen nga bindja ndaj tij**. Ai është **thirrësi drejt Xhenetit** dhe vetëm përmes ndjekjes së tij mund të arrihet shpëtimi. Risitë në fe (të shpikura pas tij) janë të papranueshme dhe çojnë në humbje. Prandaj, **çdo musliman i vërtetë duhet të ndjekë me përkushtim sunetin e tij dhe të qëndrojë larg çdo devijimi.**

Enes bin Mâlik transmeton se i Dërguari i Allahut (sallallahu alejhi ve sellem) ka thënë: **"Kush e gjallëron (e praktikëson dhe përhap) sunetin tim, më ka gjallëruar mua (e ka lartësuar emrin dhe rrugën time). Kush më gjallëron mua, do të jetë me mua në Xhenet."**[586]

I Dërguari i Allahut (sallallahu alejhi ve sellem) i tha Bilâl bin Hârisit: **"Kush e hap një rrugë të mirë në Islam, atij i jepet shpërblimi i saj dhe shpërblimet e të gjithë atyre që veprojnë sipas saj pas tij. E kush hap një rrugë të keqe në Islam, mbi të bie mëkati i saj dhe mëkatet e të gjithë atyre që e ndjekin atë."**

Omer bin Abdulaziz (rahimehullah) ka thënë: **"I Dërguari i Allahut hapi rrugë të bukura. Pas tij, edhe halifët drejtësorë hapën rrugë të mira. Veprimi sipas sunetit të Resulullahut dhe halifëve pas tij është veprim në përputhje me Librin e Allahut. Bindja ndaj Allahut dhe ndaj Pejgamberit është forcim i fesë së Allahut. Askush nuk ka të drejtë të ndryshojë apo prishë Islamin."**

Nuk është e lejuar të veprohet sipas fjalëve të atyre që kundërshtojnë sunetin. Ata që ndjekin sunetin e Pejgamberit (sallallahu alejhi ve sellem) dhe të sahabëve të tij, kanë gjetur udhëzimin e drejtë. Kushdo që ka kërkuar ndihmë përmes kësaj rruge, ka gjetur ndihmë. Por kush largohet nga suneti dhe nuk vepron sipas tij, ai ka ndjekur një rrugë tjetër nga ajo e muslimanëve, dhe Allahu e çon atë në veprime

[585] İbni Mâce, "Mukaddime", 6; Darimî, "Mukaddime", 16; Ahmed bin Hanbel, Musned, IV, 126; Hâkim, Mustedrek, I, 174; Beyhekî, Sunen, II, 422.
[586] İbni Mâce, "Mukaddime", 36; Darimî, "Mukaddime", 44; Ahmed bin Hanbel, Musned, IV, 361; Beyhekî, Sunen, II, 136.

të këqija dhe përfundimisht në zjarrin e Xhehenemit. Dhe Xhehenemi është vendi më i keq për të përfunduar.

"Personi që Allahu i Lartësuar e do shumë është ai që mëson fenë e tij dhe ua mëson të tjerëve. Mësoni fenë tuaj nga gojët e dijetarëve islamë!"
Hadith

Imam Ahmedi bin Hanbel (rahimehullah**)** ka rrëfyer: "Një ditë isha në një grup njerëzish. Ata u zhveshën dhe hynë në ujë. Unë nuk u zhvesha, duke u bazuar në hadithin: **'Kush beson në Allahun dhe Ditën e Fundit, të mos hyjë në hamam pa e mbuluar pjesën e turpit.'** Po atë natë, pashë në ëndërr një burrë që më tha: **'O Ahmed, të qoftë përgëzimi! Allahu të fali për shkak se ndoqe sunetin e Resulullahut. Të bëri imam dhe njerëzit do të të pasojnë.'** Unë e pyeta: 'Kush je ti?' Ai u përgjigj: '**Jam Xhebraili**.'"

Një njeri që nuk i bindet Resulullahut (sallallahu alejhi ve sellem) në çdo çështje të jetës së tij, nuk mund të quhet besimtar i vërtetë. Ai që nuk e do më shumë se vetveten, besimi i tij nuk është i plotë. Pejgamberi (alejhisSelam) është i Dërguari i Allahut për të gjithë njerëzit dhe xhindet, në çdo kohë dhe për çdo popull.

Çdo musliman është i obliguar: të ndihmojë fenë që solli Resulullahu (alejhisSelam), të sillet me moralin e tij, ta përmendë shpesh emrin e tij me respekt e dashuri, të përshëndesë me salavate sa herë që përmendet emri i tij, të dëshirojë me mall pamjen e bekuar të tij, dhe të duajë e të nderojë Kur'anin dhe fenë që ai solli. Kjo është rruga e shpëtimit dhe lumturisë së përhershme.

Nuk fliste kurrë nga vetja, çdo fjalë që thosh' ishte shpallje,
Me margaritarë urtësie ishte mbushur ai oqean i begatisë.

Trupi i tij mes njerëzve ishte, por zemra me mikun e vet e vetmuar,
Në çdo çast, në shumësi gjente unitetin, ai thesari i bujarisë.

Salavatet e paqja qofshin mbi të dhe mbi familjen e shokët,
Që i bëri miqtë e tij të dashur, ai thesari i bujarisë.

Eja, mos u mashtro nga krijesat, merr moralin nga i Dashuri i të Gjithëmëshirshmit,
Se prej Allahut kishte marrë karakter të bukur, falas, ai thesari i bujarisë.

İbrâhîm Hakkı Erzurumî

KUSHTET PËR TË QENË NJË MYSLIMAN I VËRTETË

Fjala **"Islâm"** në gjuhën arabe do të thotë: me ia dorëzuar veten Allahut, me u nënshtru, me arritë shpëtimin, dhe gjithashtu nënkupton edhe paqe. Imam-i A'zam (rahmeti Allahut qoftëmbi të) e ka përkufizuar këtë fjalë me: "T'i nënshtrohesh dhe t'i bindesh urdhrave të Allahut të Madhëruar." Nga kjo kuptohet vetvetiu se si duhet të jetë një mysliman i mirë.

Dijetarët tanë i kanë sqaruar cilësitë që duhet të ketë një mysliman i vërtetë si më poshtë: Një mysliman i mirë, para së gjithash, është i pastër si fizikisht, ashtu edhe shpirtërisht. Allahu i Madhëruar në shumë vende të Kur'anit thotë: **"Unë i dua ata që janë të pastër."** Myslimanët nuk hyjnë me këpucë në xhami dhe në shtëpi. Tepitë dhe dyshemetë i mbajnë të pastra e pa pluhur. Në çdo shtëpi myslimani ka banjo të pastra. Ai, rrobat dhe ushqimet e tij janë të pastra. Prandaj, te ta nuk ka mikrobe e sëmundje.

"Betohem në Allahun e Lartësuar, se imani i një personi nuk është i plotë, derisa të dëshirojë për vëllain e tij në fe atë që dëshiron për veten e tij."
Hadith

Një mysliman i vërtetë kujdeset për shëndetin e vet. Nuk konsumon pije alkoolike, të cilat janë të ndaluara dhe janë helm për trupin. Nuk ha mishin e derrit, që është i ndaluar dhe bart shumë rreziqe për shëndetin. I Dërguari i Allahut (sallallahu alejhi ve sellem) e ka lavdëruar diturinë e mjekësisë në shumë mënyra. Për shembull, ka thënë: "Dituria ndahet në dy: dituria e trupit dhe dituria e fesë." Me këtë ka treguar se më të domosdoshmet prej dijeve janë: – dija e fesë, që ruan shpirtin dhe – dija e mjekësisë, që ruan trupin. Pra, Islami urdhëron që fillimisht të mësohet dija për ruajtjen e trupit. Sepse, çdo e mirë mund të bëhet vetëm me një trup të shëndoshë.

I Dërguari i Allahut (sallallahu alejhi ve sellem) i kishte dërguar një letër perandorit bizantin Herakliut, duke e ftuar në Islam. Herakliu i ishte përgjigjur kësaj letre dhe kishte dërguar dhurata të shumta. Njëra nga këto dhurata ishte edhe një mjek. Kur erdhi mjeku, tha: "Zotëri, perandori më ka dërguar që të jem në shërbimin tuaj. Do të kujdesem për të sëmurët tuaj pa pagesë!" I Dërguari i Allahut e pranoi dhe i siguroi një shtëpi ku të banonte. Çdo ditë i dërgonin ushqim të mirë dhe pije të shëndetshme. Kaluan ditët e muajt, por asnjë mysliman nuk shkoi te mjeku. I turpëruar nga kjo, mjeku erdhi te i Dërguari i Allahut dhe tha: "Zotëri, kam ardhur për të shërbyer, por deri më sot askush nuk ka ardhur tek unë. Kam qëndruar pa punë, kam ngrënë, kam pirë, kam pushuar. Tani dua të kthehem." Peygamberi i dashur i tha: **"Si të duash. Nëse qëndron më gjatë, ta dish se ti shërbyesh mysafirit dhe t'i bësh nder është detyrë për ne myslimanët. E nëse kthehesh, udhë të mbarë! Por ta dish se edhe nëse do të qëndroje për vite të tëra, përsëri askush nuk do të vinte tek ti. Sepse shokët e mi nuk sëmuren! Islami na ka treguar rrugën për të mos u sëmurë. Shokët e mi i kushtojnë shumë rëndësi pastërtisë. Nuk hanë pa pasur uri dhe ngrihen nga sofrat pa u ngopur plotësisht."**

Kjo nuk do të thotë se një mysliman nuk sëmuret kurrë. Por një mysliman që i kushton kujdes shëndetit dhe pastërtisë, qëndron i shëndetshëm për një kohë të gjatë. Sëmuret rrallë. Vdekja është e vërtetë, dhe askush nuk mund të shpëtojë prej saj. Në fund, njeriu do të vdesë përmes ndonjë sëmundjeje. Por ta ruash shëndetin deri atëherë është e mundur vetëm nëse i përmbahesh urdhrave të Islamit dhe pastron veten rregullisht siç është porositur. Një mysliman i mirë kujdeset për pastërtinë e trupit po aq sa edhe për pastërtinë e shpirtit. Peygamberi (sallallahu alejhi ve sellem) ka thënë: **"Jam dërguar që t'i plotësoj cilësitë e mira të karakterit, për të përhapur moralin e bukur."**

Në një hadith tjetër ka thënë: **"Më i përsosuri në besim është ai që ka moralin më të mirë."** Pra, **edhe vetë besimi vlerësohet me moralin.**

Pastërtia shpirtërore është thelbësore për një mysliman. Ai që gënjen, mashtron, bën padrejtësi, nuk ndihmon besimtarët, sillet me arrogancë dhe mendon vetëm për interesin e tij, sado shumë që të falet dhe të agjërojë, nuk mund të quhet mysliman i vërtetë. Në ajetet e para të sures Mâ'ûn, Allahu i Madhëruar thotë: **"A e ke parë atë që mohon Ditën e Gjykimit? Ai është ai që e shtyn jetimin dhe nuk e nxit ushqimin e të varfërit."** Këtyre njerëzve adhurimet nuk u pranohen. Në Islam, largimi nga të ndaluarat vjen përpara zbatimit të urdhrave. Një mysliman i vërtetë, para së gjithash, është **njeri i përkryer**. Është i buzëqeshur, flet ëmbël, është i drejtë, nuk zemërohet lehtë. Peygamberi (paqja qoftë mbi të) ka thënë: **"Atij që i është dhënë butësia, i janë dhënë të mirat e kësaj bote dhe të botës tjetër."**

Një mysliman është i përulur, dëgjon çdokënd që i kërkon ndihmë dhe ndihmon sa herë që ka mundësi. Është i ndershëm dhe i sjellshëm, e do familjen dhe atdheun e vet. Në një hadith është thënë: **"Dashuria për atdheun është pjesë e besimit."**Allahu i Madhëruar na tregon në Kur'an se si duhet të jetë robi i Tij. Në suren Furkân, në ajetet 63–69, thotë: **"Robërit e të Gjithëmëshirshmit janë ata që ecin në tokë me përulësi. E kur injorantët u flasin ashpër, ata thonë: 'Paqe!' Ata kalojnë netët duke u falur dhe duke i bërë sexhde Zotit të tyre. Dhe thonë: 'O Zoti ynë! Largoje prej nesh dënimin e Xhehennemit! Ai është një dënim i përhershëm dhe i rëndë. Ai është vendbanimi më i keq dhe më i dhimbshëm.' Kur shpenzojnë, nuk janë as dorështrënguar, as shpenzues të tepruar, por ndjekin një rrugë të mesme. Ata nuk i bëjnë shok Allahut, nuk vrasin njeri pa të drejtë (përveç në rastet kur urdhërohet nga drejtësia) dhe nuk bëjnë kurvëri."** Po ashtu, në ajetet 72–74 thuhet: **"Ata nuk dëshmojnë rrejshëm. Kur kalojnë pranë gjërave të kota, kalojnë me dinjitet. Kur u përkujtohen ajetet e Allahut, nuk sillen si të verbër e të shurdhër. Ata thonë: 'O Zoti ynë! Na dhuro bashkëshorte dhe fëmijë që të na gëzojnë sytë! Na bëj prijës të të devotshmëve!'"**

Përveç kësaj, në ajetet 2 dhe 3 të Sures Saf, në përkthimin e tyre thuhet: **"O ju që keni besuar! Pse thoni atë që nuk e bëni? Është e urryer shumë te Allahu që të thoni atë që nuk e bëni."** Kjo tregon se, nëse një njeri bën një premtim që nuk mund ta përmbushë, apo zotohet për diçka që nuk është në gjendje ta realizojë, kjo e bën atë të padëshiruar te Allahu. Muslimani i vërtetë është shumë i respektueshëm ndaj fesë së tij, ndaj nënës dhe babait, ndaj mësuesit, ndaj eprorit, ndaj të mëdhenjve të vendit dhe ndaj ligjeve. Ai nuk merret me gjëra të kota, por me çështje të dobishme. Nuk luan kumar dhe nuk e humb kohën kot.

Muslimani i vërtetë kryen adhurimet e tij dhe i është mirënjohës Allahut të Madhëruar. Adhurimi nuk bëhet për sy e faqe apo vetëm për të hequr një ndalim, por bëhet për të fituar kënaqësinë e Allahut. Të kesh frikë nga Allahu do të thotë ta duash Atë shumë. Siç nuk do të doje të lëndoje dikë që e do me shpirt dhe frikësohesh se mund ta lëndosh, ashtu edhe adhurimi ndaj Allahut duhet të jetë shprehje dashurie të sinqertë. Begatitë që Allahu na ka dhënë janë të mëdha. Ne mund të jemi falënderues për to vetëm duke e dashur shumë Atë dhe duke e adhuruar me përkushtim.

Adhurimet janë të ndryshme. Disa janë vetëm mes njeriut dhe Allahut. Allahu mund t'i falë robërit për neglizhencat në adhurim ndaj Tij. Por nëse një njeri ka bërë padrejtësi ndaj të tjerëve, ai nuk falet derisa pala tjetër ta falë atë. Në hadithe të ndershme është thënë:

"Atij që nuk i tregon mëshirë njerëzve, Allahu nuk i tregon mëshirë."

"Ndihmojeni të padrejtin duke e ndalur nga padrejtësia dhe ndihmojeni të shtypurin."

"Nëse në çmimin e një këmishe që blihet, nëntë pjesë janë me para hallall dhe një pjesë me para haram, namazi me atë këmishë nuk pranohet nga Allahu."

"Muslimani është vëlla i muslimanit. Ai nuk i bën padrejtësi, i del në ndihmë, nuk e përçmon e as nuk e nënvlerëson. Gjaku, pasuria dhe nderi i tij janë të paprekshëm."

“Betohem në Allahun! Kush nuk e do për vëllain e tij atë që do për veten, ai nuk ka besim të plotë.”

“Betohem në Allahun! Ai që fqinjët nuk ndihen të sigurt nga e keqja e tij, nuk është besimtar i vërtetë.”

“Urtësia është dhjetë pjesë. Nëntë prej tyre janë në vetmim (tërheqje nga njerëzit ne vetmi dhe marrja e vetes ne llogari), dhe njëra është të flasësh pak.”
Hadith

Për të arritur lumturinë, të mirat dhe qetësinë në këtë botë, si dhe për të shpëtuar nga dënimet në botën tjetër, është e domosdoshme të plotësohen dy kushte: 1- Të kryhen urdhrat e Allahut të Lartësuar. 2- Të shmangen ndalesat e Tij. Nga këto dyja, shmangia e ndalesave është më e rëndësishme dhe më e dobishme. Për të mundur ta zbatosh siç duhet detyrën e shmangies nga mëkatet, është e nevojshme të mos e teprosh në gjërat e lejuara (mubah), por të qëndrosh brenda kufijve të nevojës. Sepse teprimi në të lejuarat mund ta çojë njeriun në të ndaluarën. Dijetarët islamë kanë thënë: **“Të përulen mëkatarët është më e dashur se të krenohen ata që kryejnë adhurime.”**

Shmangia nga mëkatet ndahet në dy lloje: 1- Të ruhesh nga ndalesat që lidhen me të drejtat e Allahut. 2- Të ruhesh nga ndalesat që lidhen me të drejtat e njerëzve. I dyti është më i rëndësishëm. Sepse Allahu i Madhëruar nuk ka nevojë për asgjë dhe është shumë mëshirues. Kurse njerëzit janë të nevojshëm dhe koprracë. I Dërguari i Allahut, paqja qoftë mbi të, ka thënë:

“Ai që ka mbi vete të drejtën e ndonjë njeriu, që i ka cenuar pasurinë, nderin apo të drejtat, le të pajtohet me të sa është gjallë, para se të vijë Dita e Gjykimit kur as pasuria dhe as pasuria tjetër nuk do të kenë vlerë! Në atë ditë do t’i jepen të drejtës së tjetrit veprat e mira të tij. Nëse nuk ka vepra të mira, ose i mbarojnë, do t’i kalohen atij mëkatet e të drejtës së cenuar dhe do të hidhet në Xhehenem.”

Një herë Profeti (paqja qoftë mbi të) u tha shokëve të tij: **“A e dini kush është i falimentuar?”** Ata thanë: “I falimentuar është ai që nuk ka më para apo pasuri.” Ai tha: **“I falimentuar është ai që në dynja ka falur namaz, ka agjëruar dhe ka dhënë zekat, por ka fyer njerëz, ka shpifur, ka marrë pasuritë e të tjerëve, ka derdhur gjak, ka rrahur apo plagosur dikë. Në botën tjetër, atij do t’i jepen veprat e mira të tij atyre që u ka bërë padrejtësi. Nëse i mbarojnë veprat e mira, do t’i kalohen mëkatet e tyre dhe do të hidhet në zjarr.”**

Imam Muhammed Ma’sûm Farûkî Serhendî (rahimehullah) në letrën e 110-të të vëllimit të dytë të veprës **Mektubat** thotë:

“Nëse dikush bën një mëkat, duhet të pendohet menjëherë. Nëse mëkati është bërë fshehurazi, pendimi bëhet fshehurazi. Nëse është bërë hapur, edhe pendimi duhet të jetë publik. Nuk duhet vonuar pendimi. Melekët që regjistrojnë veprat nuk e shkruajnë menjëherë mëkatin. Nëse njeriu pendohet, ai mëkat nuk shkruhet. Nëse nuk pendohet, atëherë ai regjistrohet.” Xhafer bin Sinan (rahimehullah) ka thënë: “Ai që nuk pendohet nga mëkati, duhet të pendohet para se të vdesë. Duhet të ruajë gjithmonë vetëpërmbajtjen (vera’) dhe devotshmërinë (takva). Takva është shmangia nga ato që janë qartë të ndaluara, ndërsa vera’ është shmangia nga gjërat e dyshimta. Të largohesh nga të ndaluarat është më e dobishme sesa të kryesh atë që është urdhëruar.” Dijetarët tanë kanë thënë: **“Të mirët dhe të këqijtë bëjnë të mira. Por vetëm të drejtët (siddikët) i shmangen mëkatit.”**

Në një hadith të ndershëm thuhet: **“Ata që do të qëndrojnë para Allahut në Ditën e Gjykimit janë ata që kanë pasur devotshmëri dhe përmbajtje.”** Në

një tjetër hadith thuhet: **"Namazi i atij që ka vetëpërmbajtje është i pranuar."** Ndërsa në një tjetër: **"Të rrish me një njeri që ka vetëpërmbajtje është adhurim. Të bisedosh me të është sa të japësh sadaka."** Në punët për të cilat ke dyshime, këshillohu me zemrën tënde! Mos i kryej veprimet që zemra jote i ndjen të pasigurta! Mos paso dëshirat e egos sate!

Në hadithet e ndershme është thënë: **"Vendose dorën në gjoksin tënd! Zemra është e qetë për gjënë e lejuar (hallall), ndërsa për gjënë e ndaluar (haram) ajo trazohet. Nëse dyshon për diçka, mos e bëj atë, edhe nëse dijetarët japin fetva, mos e bëj!" "Të lejuarat janë të qarta. Edhe të ndaluarat janë të shpallura. Rrini larg gjërave të dyshimta! Pa dyshim, kryeni ato që i dini si të sakta!"** Këto hadithe tregojnë se gjërat që të ngjallin dyshim dhe që të rëndojnë zemrën nuk duhet të bëhen. Ato që nuk ngjallin dyshim janë të lejueshme. Në një tjetër hadith është thënë: **"Ato që Allahu i ka shpallur të lejuara në Kuran, janë të lejuara. Ato që nuk i ka përmendur, janë të falura."** Kur të hasësh diçka të dyshimtë, vendose dorën mbi zemër. Nëse nuk ndjen shqetësim, atë vepër mund ta kryesh. Por nëse ndjen trazim të zemrës, mos e bëj. Në një hadith tjetër thuhet: **"Vendose dorën në gjoksin tënd! Në atë që është hallall, zemra qëndron e qetë. Në atë që është haram, zemra të rreh fort. Kur të dyshosh për diçka, mos e bëj, edhe nëse dijetarët fetarë japin fetva në favor të saj!"**

Ai që ka besim të fortë, largohet nga mëkati i vogël për të mos rënë në mëkatin e madh.

Gjithashtu, njeriu duhet t'i shohë të gjitha adhurimet dhe veprat e tij të mira si të mangëta. Duhet të mendojë se nuk i ka zbatuar urdhrat e Allahut në mënyrë të plotë. Ebu Muhammed Abdullah bin Menazil (rahimehullah) ka thënë: "Allahu i Lartësuar ka urdhëruar lloje të ndryshme adhurimesh: durimin, sinqeritetin, namazin, agjërimin dhe kërkimin e faljes në orët e mëngjesit. Duke e përmendur në fund istigfarin (kërkimin e faljes), tregon se njeriu duhet t'i konsiderojë adhurimet e tij të paplota dhe të kërkojë falje për të gjitha."

Xhafer bin Sinan (rahimehullah) ka thënë: "Më e keqe se mëkati i mëkatarit është kur ai që bën adhurim e sheh veten më të mirë se mëkatari."

Një nga të mëdhenjtë, Ali Murte'ish (rahimehullah), doli nga xhamia pas datës 20 të Ramazanit, duke e lënë itikafin. Kur e pyetën pse, u përgjigj: "Kur pashë që hafëzët lexonin me zë të këndshëm për t'u lavdëruar dhe për t'u dukur, nuk mund të rrija më brenda."

Njeriu duhet të punojë për të fituar bukën e gojës dhe për të siguruar të ardhurat e tij dhe të familjes nga burime hallall. Për këtë, duhet të merret me tregti ose ndonjë zeje. Të parët tanë të mirë (selefët e salih), të gjithë kështu jetonin dhe fitonin.

Ka shumë hadithe që flasin për shpërblimet e fitimit hallall. Muhammed bin Salim (rahimehullah), kur u pyet: "A të punojmë për të fituar apo të bëjmë vetëm adhurim dhe të mbështetemi në Allahun?" u përgjigj: "Të mbështetesh te Allahu është mënyra e të Dërguarit të Allahut (paqja qoftë mbi të), por edhe të punosh dhe të fitosh është sunnet i tij. Prandaj, punoni dhe mbështetuni tek Allahu!" Ebu Muhammed bin Menazil (rahimehullah) ka thënë: "Të punosh dhe të mbështetesh te Allahu është më e vlefshme sesa të tërhiqesh në një vend dhe të merresh vetëm me adhurim."

Në ushqim e pije, duhet të ruhet ekuilibri dhe maturia. Nuk duhet ngrënë aq shumë sa të sjellë plogështi, por as aq pak sa të pengojë në kryerjen e adhurimeve.

Një nga evlijatë e mëdhenj, Shah-ı Nakshibend (rahimehullah), ka thënë: "Ha mirë, që të punosh mirë!"

Pra, me pak fjalë, çdo gjë që ndihmon njeriun për të bërë adhurime dhe vepra të mira është vepër e mirë dhe e bekuar.

Në çdo vepër të mirë duhet pasur kujdes për qëllimin (nijetin). Pa qëllim të mirë, ajo vepër nuk ka vlerë.

Në hadithet e ndershme është thënë: **"Veprimi që i jep qetësi shpirtit dhe gëzim zemrës, është vepër e mirë. Kurse ajo që e trazon egon (nefsin) dhe e shqetëson zemrën, është mëkat." "Të lejuarat janë të qarta. Edhe të ndaluarat janë të shpallura. Rrini larg gjërave të dyshimta! Pa dyshim, kryeni ato që i dini si të sakta!"** Këto hadithe tregojnë se gjërat që të ngjallin dyshim dhe që të rëndojnë zemrën nuk duhet të bëhen. Ato që nuk ngjallin dyshim janë të lejueshme. Në një tjetër hadith është thënë: **"Ato që Allahu i ka shpallur të lejuara në Kuran, janë të lejuara. Ato që nuk i ka përmendur, janë të falura."**

Kur të hasësh diçka të dyshimtë, vendose dorën mbi zemër. Nëse nuk ndjen shqetësim, atë vepër mund ta kryesh. Por nëse ndjen trazim të zemrës, mos e bëj.

Në një hadith tjetër thuhet: **"Vendose dorën në gjoksin tënd! Në atë që është hallall, zemra qëndron e qetë. Në atë që është haram, zemra të rreh fort. Kur të dyshosh për diçka, mos e bëj, edhe nëse dijetarët fetarë japin fetva në favor të saj!"**

Ai që ka besim të fortë, largohet nga mëkati i vogël për të mos rënë në mëkatin e madh.

Gjithashtu, njeriu duhet t'i shohë të gjitha adhurimet dhe veprat e tij të mira si të mangëta. Duhet të mendojë se nuk i ka zbatuar urdhrat e Allahut në mënyrë të plotë. Ebu Muhammed Abdullah bin Menazil (rahimehullah) ka thënë: "Allahu i Lartësuar ka urdhëruar lloje të ndryshme adhurimesh: durimin, sinqeritetin, namazin, agjërimin dhe kërkimin e faljes në orët e mëngjesit. Duke e përmendur në fund istigfarin (kërkimin e faljes), tregon se njeriu duhet t'i konsiderojë adhurimet e tij të paplota dhe të kërkojë falje për të gjitha."

Xhafer bin Sinan (rahimehullah) ka thënë: "Më e keqe se mëkati i mëkatarit është kur ai që bën adhurim e sheh veten më të mirë se mëkatari."

Një nga të mëdhenjtë, Ali Murte'ish (rahimehullah), doli nga xhamia pas datës 20 të Ramazanit, duke e lënë itikafin. Kur e pyetën pse, u përgjigj: "Kur pashë që hafëzët lexonin me zë të këndshëm për t'u lavdëruar dhe për t'u dukur, nuk mund të rrija më brenda." Njeriu duhet të punojë për të fituar bukën e gojës dhe për të siguruar të ardhurat e tij dhe të familjes nga burime hallall. Për këtë, duhet të merret me tregti ose ndonjë zeje. Të parët tanë të mirë (selefët e salih), të gjithë kështu jetonin dhe fitonin.Ka shumë hadithe që flasin për shpërblimet e fitimit hallall.

Muhammed bin Salim (rahimehullah), kur u pyet: "A të punojmë për të fituar apo të bëjmë vetëm adhurim dhe të mbështetemi në Allahun?" u përgjigj: "Të mbështetesh te Allahu është mënyra e të Dërguarit të Allahut (paqja qoftë mbi të), por edhe të punosh dhe të fitosh është sunnet i tij. Prandaj, punoni dhe mbështetuni tek Allahu!" Ebu Muhammed bin Menazil (rahimehullah) ka thënë: "Të punosh dhe të mbështetesh te Allahu është më e vlefshme sesa të tërhiqesh në një vend dhe të merresh vetëm me adhurim." Në ushqim e pije, duhet të ruhet ekuilibri

dhe maturia. Nuk duhet ngrënë aq shumë sa të sjellë plogështi, por as aq pak sa të pengojë në kryerjen e adhurimeve. Një nga evlijatë e mëdhenj, Shah-ı Nakshibend (rahimehullah), ka thënë: **"Ha mirë, që të punosh mirë!"** Pra, me pak fjalë, çdo gjë që ndihmon njeriun për të bërë adhurime dhe vepra të mira është vepër e mirë dhe e bekuar. Në çdo vepër të mirë duhet pasur kujdes për qëllimin (nijetin). Pa qëllim të mirë, ajo vepër nuk ka vlerë.

Duhet të qëndrohet larg prej atyre që nuk u binden rregullave të Islamit, prej atyre që shpikin risi (bidate) dhe bëjnë mëkate, dhe nuk duhet pasur shoqëri me ta. Në një hadith të ndershëm është thënë: **"Urtësia përbëhet prej dhjetë pjesësh: nëntë janë në vetmim, një është në pak fjalë."** Me këso njerëzish duhet të takohemi vetëm sa ka nevojë. Koha për argëtim është pas vdekjes. Duhet të shoqërohemi me myslimanë të mirë dhe të pastër (rahmetullahi teala alejhim xhemi'an), t'u japim dobi dhe të përfitojmë prej tyre. Nuk duhet ta humbasim kohën me fjalë të kota e pa dobi.

Ndaj të gjithëve, të mirë e të këqij, duhet treguar fytyrë e buzëqeshur. Nuk duhet shkaktuar përçarje, nuk duhet fituar armiq. Duhet ndjekur fjala e Hafiz Shirazit: "Ndaj miqve duhet të jesh i sinqertë, ndaj armiqve – i buzëqeshur dhe me fjalë të ëmbla." Duhet falur ata që kërkojnë falje. Duhet pasur sjellje të mirë me të gjithë. Nuk duhet kundërshtuar askënd, nuk duhet hyrë në grindje. Duhet folur butë dhe jo me ashpërsi.

Shejh Abdullah Bajal (kuddise sirruh) ka thënë: "Tasavufi nuk është vetëm namazi, agjërimi dhe adhurimi gjatë natës – këto janë detyra të zakonshme të çdo robi. Tasavufi është të mos lëndosh asnjë njeri. Kush e arrin këtë, ka arritur (tek Allahu)."

E pyetën Muhammed bin Salim (rahimehullah): "Si të dallohen evlijatë nga njerëzit e tjerë?" Ai u përgjigj: "Nga butësia e fjalës, sjellja e mirë, fytyra e buzëqeshur, bujaria, mungesa e kundërshtimit gjatë bisedës, falja e atyre që kërkojnë ndjesë dhe mëshira ndaj të gjithëve." Ebu Ahmed Makkari (rahimehullah) ka thënë: "Fytyvvet (burrëria shpirtërore) është të bësh mirë ndaj atij që të ka hidhëruar, të japësh dhuratë atij që nuk e do, dhe të tregosh fytyrë të qeshur ndaj atij që të mërzit."

Duhet të flitet pak, të flihet pak dhe të qeshet pak. Të qeshurit me zë të lartë e errëson zemrën. Duhet punuar, por shpërblimi të pritet nga Allahu. Njeriu duhet të ndjejë kënaqësi në zbatimin e urdhrave të Tij. Kur të mbështetesh vetëm te Ai, Ai të jep çdo gjë që dëshiron. Në hadith është thënë: **"Allahu i jep gjithçka atij që mbështetet vetëm tek Ai, dhe i bën të gjithë njerëzit ndihmës të tij."**

Jahja bin Mu'az Razi (rahimehullah) ka thënë: "Sa më shumë ta duash Allahun, aq më shumë do të të duan njerëzit. Sa më shumë ta kesh frikë Allahun, aq më shumë do të të kenë frikë të tjerët. Sa më shumë të jesh rob i Allahut, aq më shumë do të të ndihmojnë të tjerët. Mos vrapo pas interesave vetjake."

Ebu Muhammed Abdullah Rashi (rahimehullah) ka thënë: "Perdeja më e madhe ndërmjet Allahut dhe njeriut është që njeriu të mendojë vetëm për veten dhe të mbështetet te një krijesë e pafuqishme si vetja. Ai duhet të synojë që të fitojë dashurinë e Allahut, jo të njerëzve." Ndaj familjes dhe fëmijëve duhet të jetë i ëmbël në fjalë dhe i buzëqeshur. Duhet të qëndrojë mes tyre aq sa të përmbushë të drejtat e tyre. Por lidhja me ta nuk duhet të arrijë në pikën që të të largojë nga Allahu i Lartësuar.

Në çështjet fetare nuk duhet të konsultohesh me njerëz injorantë apo mëkatarë që paraqiten si dijetarë. Nuk duhet pasur shoqëri me ata që janë të lidhur pas dynjasë. Në çdo çështje duhet ndjekur Sunneti dhe duhet shmangur risitë.

Në gëzime nuk duhet kaluar kufijtë e Islamit, dhe në vështirësi nuk duhet humbur shpresa nga Allahu i Madhëruar. Duhet të kujtohet se me çdo vështirësi vjen edhe lehtësimi. Në gëzim e në hidhërim, sjellja nuk duhet të ndryshojë. Në pasuri dhe varfëri, njeriu duhet të qëndrojë i njëjtë. Madje, në varfëri duhet të gjejë qetësi, ndërsa në pasuri të ndihet në vështirësi. Ndryshimi i ngjarjeve nuk duhet të sjellë ndryshim në zemrën e njeriut.

"Ai që ka shumë familjarë, pak të ardhura, por i fal mirë namazet dhe nuk përgojon, në Ditën e Kiametit do të jetë pranë meje."
Hadith

Njeriu nuk duhet të shohë mangësitë e të tjerëve, por të shohë të metat e veta. Nuk duhet të e konsiderojë veten më të mirë se asnjë mysliman. Duhet të mendojë se çdo mysliman është më i mirë se vetja. Duhet të besojë se do të arrijë lumturinë me duanë e çdo myslimani. Ndaj atyre që kanë të drejtë ndaj tij, duhet të sillet si shërbëtor. Në një hadith të ndershëm është thënë: **"Myslimani që bën këto tri gjëra, ka besim të plotë (iman të përsosur): ti shërbejë familjes së tij, të rrijë me të varfërit (jo me lypsarët), dhe të hajë bashkë me shërbëtorin e tij."** Këto janë cilësi që në Kuranin e madhëruar janë përmendur si shenja të besimtarëve. Duhet të mësohen gjendjet dhe sjelljet e Selef-i Salihinëve (gjeneratat e para të myslimanëve të mirë) dhe të përpiqemi të jemi si ata. Nuk duhet bërë gibeh (përgojim), dhe kur dëgjohet dikush që përgojon, duhet penguar. (Nëse thuhet një fjalë pas shpinës së dikujt e që do ta mërziste po ta dëgjonte, edhe nëse është e vërtetë, kjo është gibeh. Nëse është gënjeshtër, është shpifje. Të dyja janë mëkate të mëdha.) Duhet të bëhet zakon urdhërimi për të mirë dhe ndalimi nga e keqja (emr bi'l-ma'ruf ve nehij ani'l-munker). Në një hadith është thënë: **"Ai që ka shumë familjarë, pak të ardhura, por i fal mirë namazet dhe nuk përgojon, në Ditën e Kiametit do të jetë pranë meje."**

Myslimani duhet të plotësojë nevojat e vëllezërve të tij myslimanë dhe t'i gëzojë ata. I Dërguari i Allahut (salallahu alejhi ve selem) ka thënë: **"Myslimani është vëllai i myslimanit. Nuk e lëndojnë njëri-tjetrin, nuk i trishtojnë. Kush e ndihmon vëllain e tij në një punë, Allahu ia lehtëson atij çështjet e veta. Kush ia largon një vështirësi dhe e gëzon, Allahu do ta shpëtojë nga vështirësitë në ditët më të rënda të Kiametit. Kush ia mbulon të metën një myslimani, Allahu do ia mbulojë të metat në Ditën e Kiametit."**

"Kush i del në ndihmë vëllait të tij mysliman, Allahu i del atij në ndihmë."

"Allahu ka krijuar disa nga robërit e Tij për të plotësuar nevojat e të tjerëve. Të nevojshmit i drejtohen atyre. Ata nuk do të kenë frikë nga dënimi në botën tjetër."

"Kush shkon për të ndihmuar vëllain e tij në një punë, në çdo hap i falen shumë mëkate dhe i shkruhen shtatëdhjetë shpërblime. Kjo vazhdon deri sa ta përfundojë punën. Kur e përfundon, i falen të gjitha mëkatet. Nëse vdes gjatë kësaj pune, hyn në Xhenet pa asnjë llogari apo pyetje."

"Kush shkon tek njerëzit e pushtetit për të ndihmuar një vëlla mysliman që të lirohet nga vështirësia ose të arrijë rehati, Allahu i Lartësuar do ta ndihmojë që të kalojë me shpejtësi në urën Sirat në Ditën e Kiametit, kur këmbët e njerëzve do të rrëshqasin."

"Veprimi më i dashur për Allahun është të gëzosh një besimtar – qoftë duke i dhënë një rrobë, duke e ushqyer apo duke i përmbushur ndonjë nevojë tjetër."

"Kur një njeri i bën një të mirë një besimtari, Allahu i Lartësuar krijon një melek. Ky melek adhuron vazhdimisht dhe shpërblimet e adhurimeve i jepen atij njeriu. Kur ai vdes dhe varroset, ky melek vjen në varrin e tij me dritë dhe pamje të këndshme. I vdekuri, kur e sheh, gëzohet dhe i thotë: 'Kush je ti?' Meleku i thotë: 'Unë jam gëzimi që i dhe filanit me të mirën që i bëre dhe gëzimin që ia fute në zemër. Allahu i Lartësuar më ka dërguar sot që të të gëzoj, të ndërmjetësoj për ty dhe të të tregoj vendin tënd në Xhenet.'"

"Njeriu me sjellje të mirë, për shkak të karakterit të tij, arrin në gradët më të larta të Xhenetit. Adhurimet (nafile) **nuk mund ta çojnë në ato grada. Ndërsa sjellja e keqe e shtyn njeriun drejt humnerave më të thella të Xhehenemit."**

"Kush e jep selamin me fytyrë të buzëqeshur, merr shpërblimin e atyre që japin sadaka."

"Të jesh i buzëqeshur ndaj vëllezërve të tu në fe, t'u mësosh atyre të mirën, t'i ndalosh nga e keqja, t'i tregosh dikujt një vend që kërkon, të pastroni rrugën nga gurë, gjemba, eshtra apo gjëra të papastra e të dëmshme, dhe t'u japësh ujë të tjerëve — të gjitha këto janë sadaka."

"Në Xhenet ka pallate të tilla që ai që është brenda mund të shohë çdo vend që dëshiron dhe mund të shihet nga kudo që do."

Kur Ebu Malik el-Esh'arij e pyeti se për kë janë këto pallate, i Dërguari i Allahut u përgjigj: **"Për ata që kanë fjalë të ëmbla, dorë të hapur dhe që në kohën kur të gjithë të tjerët janë në gjumë, ata mendojnë për madhështinë e Allahut dhe i luten Atij."**

Myslimani i vërtetë nuk beson në besëtytni dhe bestytni të kota: në magji, fatkeqësi, parashikime, hajmali që nuk janë nga Kur'ani, rruaza blu, lidhje me fije apo tela nëpër varreza dhe të tjera të ngjashme. Nuk i beson mashtruesve që pretendojnë të kenë karamet. Shumë prej këtyre besimeve të kota janë huazuar nga fe të tjera. Duke iu drejtuar atyre që presin "karamete" nga hoxhallarë të ndryshëm, imami i madh, Imam Rabbani (rahmetullahi alejhi) ka thënë: "Njerëzit presin karamet nga dijetarët fetarë. Disa prej tyre nuk kanë karamet, por janë më të afërt tek Allahu sesa të tjerët. Karameti më i madh është të mësosh Islamin dhe të jetosh sipas tij."

Në Kur'anin e madhëruar urdhërohet që të flasim gjithmonë me butësi dhe mirëkuptim, edhe me njerëz të feve të tjera. T'i thuash dikujt në fytyrë "qafir" apo "mosbesimtar" dhe t'ia lëndosh zemrën është mëkat, dhe në librat e fikhut thuhet se kush flet kështu duhet ndëshkuar. Qëllimi është që t'u shpjegohet madhështia e fesë Islame të gjithëve. Ky lloj xhihadi, bëhet vetëm me gjuhë të butë, me durim, me dije dhe me besim të fortë. Kush do të bindë dikë, duhet të jetë vetë i bindur më parë. Një besimtar nuk e humb kurrë durimin dhe nuk ka vështirësi në të shpjeguar atë në të cilën beson. Nuk ka fe më të qartë, më të logjikshme dhe më të bukur se Islami. Është feja e vetme e vërtetë dhe këtë mund ta provojmë lehtësisht.

Në përmbledhje: Myslimani i vërtetë është një njeri që përmban të gjitha cilësitë e mira, ka pjekuri, karakter, pastërti fizike dhe shpirtërore, dhe është i denjë për çdo besim dhe respekt.

Sikur të gjithë njerëzit ta pranonin Islamin, në botë nuk do të kishte më as të këqija, as mashtrime, as luftëra, as dhunë, as padrejtësi. Prandaj, të përpiqemi të jemi myslimanë të plotë dhe të përsosur, dhe ta përhapim Islamin në gjithë botën duke e shpjeguar thelbin dhe hijeshinë e tij — kjo është detyrë për çdo mysliman.

BURİMET – REFERENXHAT

- Kur'ân-i Kerîm
- Envâr-ut-Tenzîl – Kâdî Bejdâvî
- Tefsîr-i Mazharî – Senâullâh-i Pânipûtî
- Tefsîr-i Kurtubî – İmâm-i Kurtubî
- Tefsîr-i Bejdâvî – Kâdî Bejdâvî
- Tefsîr-i Kebîr – Fahruddîn-i Râzî
- Tefsîr-i Hâzin – Alâ'uddîn-i Bağdâdî
- Tefsîru'l-Kur'ân – İmâm-i Tirmidhî
- Tefsîru'l-Kur'ân-i Azîm – Ebu'l-Fidâ
- Sahîh-i Buhârî – İmâm-i Buhârî
- Sahîh-i Muslim – İmâm-i Muslim
- Sunen-i Dârekutnî – Dârekutnî
- Sunen-i Tirmizî – İmâm-i Tirmidhî
- Muvattâ – İmâm-i Mâlik
- Mustedrek – Hâkim Nîshâbûrî
- Sunen-i İbni Mâxhe – İbni Mâxhe
- Sunen-i Bejhekî – Bejhekî
- Sunen-i Ebû Dâvûd – Ebû Dâvûd
- Sunen – Dâre Kutnî
- Sunen-i Sagîr – İmâm-i Nesâî
- Musned – Bezzâr
- Musned – Dârimî
- Musned – Ebû Ja'la
- Musned – İmâm Ahmed bin Hanbel
- Sahîh – İbni Hibbân
- Ahbâr-u Mekke – Ezrakî
- Vasijetnâme – İmâm-i Birgivî
- XHâlijetu'l-Ekdâr – Mevlânâ Hâlid-i Bağdâdî
- XHâmi'u'l-Ehâdîs – Sujûtî
- XHevâb Veremedi – Harputlu İshâk Efendi
- Delâilu'n-Nubuvve – Ebû Nuajm el-İsfehânî
- Delâilu'n-Nubuvve – Bejhekî
- Fjalor Fetar – Botuar nga "Turkije Gazetesi"
- El-Bidâje ve'n-Nihâje – İbni Kesîr (Ebu'l-Fidâ)
- Ensâbu'l-Eshrâf – Belâzurî
- El-Envâr – Begâvî
- El-İktifâ fî Megâzi'l-Mustafâ ve Selâseti'l-Hulefâ – Kilâ'î
- El-Leâli'l-Masnûa – Sujûtî
- El-Mu'xhemu's-Sagîr – İmâm Taberânî
- El-Muhabber – İbni Habîb
- El-Musannef – İmâm Abdurrezzâk San'ânî
- El-Musannef – İmâm İbni Ebî Shejbe
- El-Vefâ bi Ahvâl-il-Mustafâ – İbni XHevzî (Abdurrahman XHevzî / Ebu'l-Ferexh)
- Evsâf-un-Nebî – Sujûtî
- Fejzu'l-Kadîr – Munâvî

- Futûhu'l-Buldân – Belâzurî
- Herkese Lâzim Olan Îmân – Haxhi Fejzullah Efendi
- Hiljetu'l-Evlijâ – Ebû Nuajm
- İhjau Ulumid-din
- İnsanul-Ujun
- İsabe
- İsbatun-Nubuvve
- Enxhiklopedia e Dijetarëve Islamë
- İstiab
- İtikadname
- Keshf-ul-Hafa
- Tregimet e Profetëve (Kisas-i Enbijâ)
- Kimja e Lumturisë (Kimja-i Seadet)
- Me'arixhun-Nubuvve (Përkthimi)
- Mexhma'uz-Zevaid
- Megazi
- Mektubat-i İmami Rabbani
- Mektubat-i Masumije
- Mevahib-i Ledunije
- Mevlid-i Sherif (Vesiletun-Nexhat)
- Mir'atul-Kainat
- Mu'xhem-ul-Kebir
- Mukaddime (e Darimit)
- Raëd-ul-Unf
- Siret (e İbni Kesirit)
- Siret-i Resul (e İbni İshakut)
- Siret-un-Nebevije (e İbni Hishamit)
- Siret-un-Nebi (Ahmed Zejni Dahlan)
- Sijerul-Kebir
- Komentimi i Sijerul-Kebir (Sherhi)
- Subulul-Huda
- Shemail-i Sherife
- Shifa-i Sherif
- Shevahid-un-Nubuvve
- Shu'ab-ul-İman
- Tabakat-ul-Kubra
- Tabakat-us-Sahabe
- Tarikh-ul-Kebir
- Tahrixhh
- Tarikh-i Dimeshk
- İmlihali i plotë – Lumturia e përjetshme
- Tarikh-i Taberi
- Tarikh-ul-İslam
- Teratib-ul-İdarijje
- Usud-ul-Gabe
- Ujun-ul-Eser

ALBUMET E YËLDËZIT
FOTOGRAFITË E MEKËS DHE MEDINËS
MEKKE-İ MUKERREME

"Qabeja e Nderuar në Mekën e Bekuar"

Hyrja e Xhamisë së Shenjtë

Kodra e Safas në Mekën e Shenjtë

Kodra Merva – Meka

Surreja Hyjnore në Mekë

Pusi i Zemzemit i ndërtuar nga Sulltan Abdylhamidi I

MEKA E SHENJTË

1- Kalaja Ecyâd

Kalaja Exhjâd është ndërtuar në periudhën e Sulltanit Abdylhamidit I mes viteve 1781-1783, me qëllim mbrojtjen e Qabes, garantimin e sigurisë së pelegrinëve dhe ruajtjen e rendit dhe mbrojtjes së qytetit të Mekës. Gjatë Luftës së Parë Botërore, ajo u përdor si garnizon turk. Megjithatë, në vitin 2002, qeveria vehhabite e shkatërroi kalanë Ecyâd, këtë kujtim të trashëguar nga osmanët.

2- Mali i Omerit

3- Kalaja Hind

MEDİNA E NDERUAR

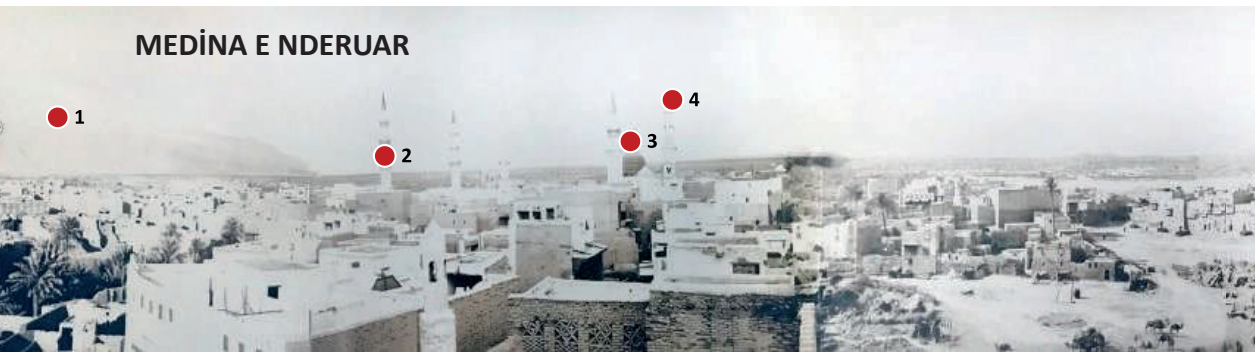

1- Xhebel-i Uhud (Mali i Uhudit)

2- Minarja Mexhidije

Minarja Mecidiye, ashtu si edhe minaret e tjera të quajtura Babus-Selam dhe Babur-Rrahme, është ndërtuar nga Sulltan Abdylmexhidi Han.

Minaret pasqyrojnë stilin arkitektonik osman.

3- Kubbe-i Saadet (Kubbe-i Hadra – Kubbja e Gjelbër)

Sulltani turkmen i Egjiptit, Sejfeddin Salih Klavun, në vitin 678 hixhri [1279 e.r.], ndërtoi kupolën e tanishme mbi Huxhre-i Saadet (Dhoma e Lumturisë) dhe e mbuloi me plumb.

Në vitin 1253 hixhri [1837 e.r.], me urdhër të Sulltanit Mahmud II – rahmetullahi alejhi – kupola u ly në ngjyrë të gjelbër.

4- Minarja Re'isiye

Minarja Re'isiye është ndërtuar nga Mamelukët dhe është restauruar gjatë periudhës së Sulltanit Kanuni (Sulejmanit të Madhërishëm) dhe Sulltan Mehmedit IV.

Kjo minare quhet Re'isiye (Kryesore), sepse aty thirrej ezani nga kryemuezini.

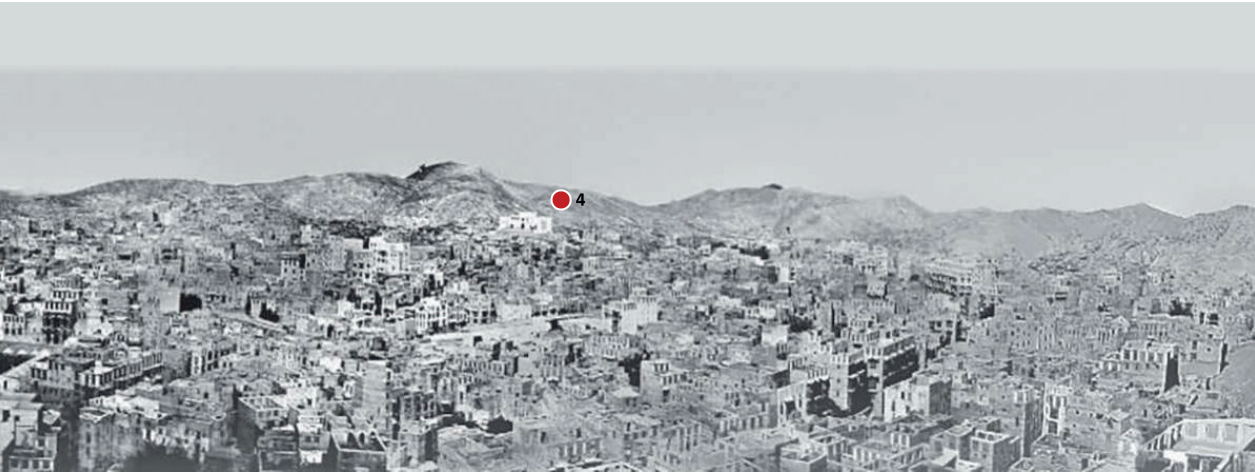

4- Kalaja Fülfül

Kalaja Fülfül u ndërtua nga urdhri i Sulltan Selimit III gjatë viteve 1800-1801, pasi siguria e Mekës nuk konsiderohej e mjaftueshme.

Në vitet 1885, gjatë kohës kur Osman Nuri Pasha ishte emir i Mekës, ajo u shndërrua në spital.

Shënim:

Kalaja Hind dhe Kalaja Fülfül gjithashtu u shkatërruan dhe u rrafshuan nga qeveria vehabite, përpara Kalasë Exhjâd.

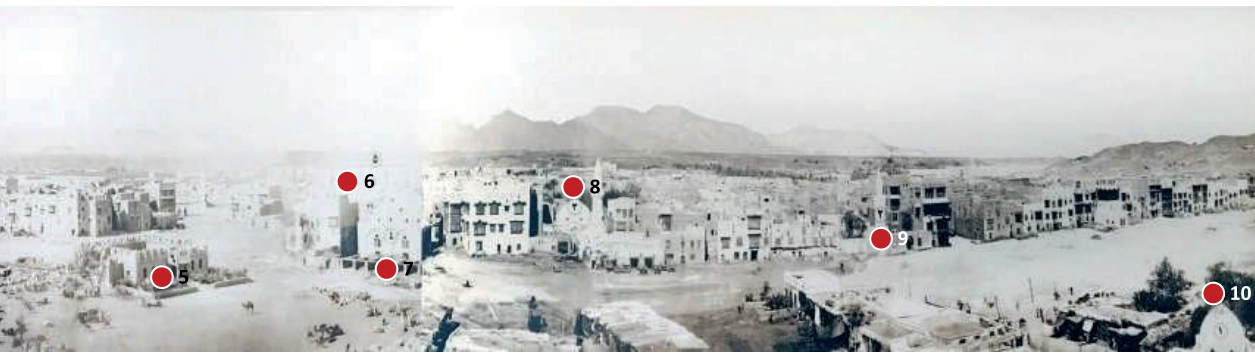

5- Karakolli Halidije

6- Kazermat Mbretërore Osmane (Kıshla-i Asakir-i Shahane)

7- Xhamia Gamame (Mesxhid-i Gamame)

Fjala "Gamame" në arabisht do të thotë re. Ky emër i është dhënë vendit ku një re e ka mbuluar me hije Profetin tonë (salallahu alejhi ve selam), teksa priste në këtë vend për të shkuar në Mescidun Nebevi.

Për shkak të kësaj ngjarjeje, vendi u quajt “vendi i resë” dhe xhamia mori të njëjtin emër.

Profeti ynë ka falur këtu namazin e Bajramit.

Xhamia është restauruar në kohën e Sulltan Abdylmexhidi Han.

8- Xhamia e Hazretit Ebu Bekër

Në mbishkrimin osman të vendosur sot në Xhaminë e Hazretit Ebu Bekër, thuhet se ajo është restauruar për herë të fundit nga Sulltan Abdylazizi Han.

Fotografia që ekziston është bërë disa vite pas kësaj restaurimi.

9- Xhamia e Hazretit Ali

Profeti ynë (salallahu alejhi ve selam) ka falur këtu namazin e Fitër Bajramit.

Gjithashtu, Hazreti Aliu (radijallahu anhu) gjatë kalifatit të tij, në kohën kur Hazreti Osman

10- Sebili i Fatime-tuz-Zehrasë

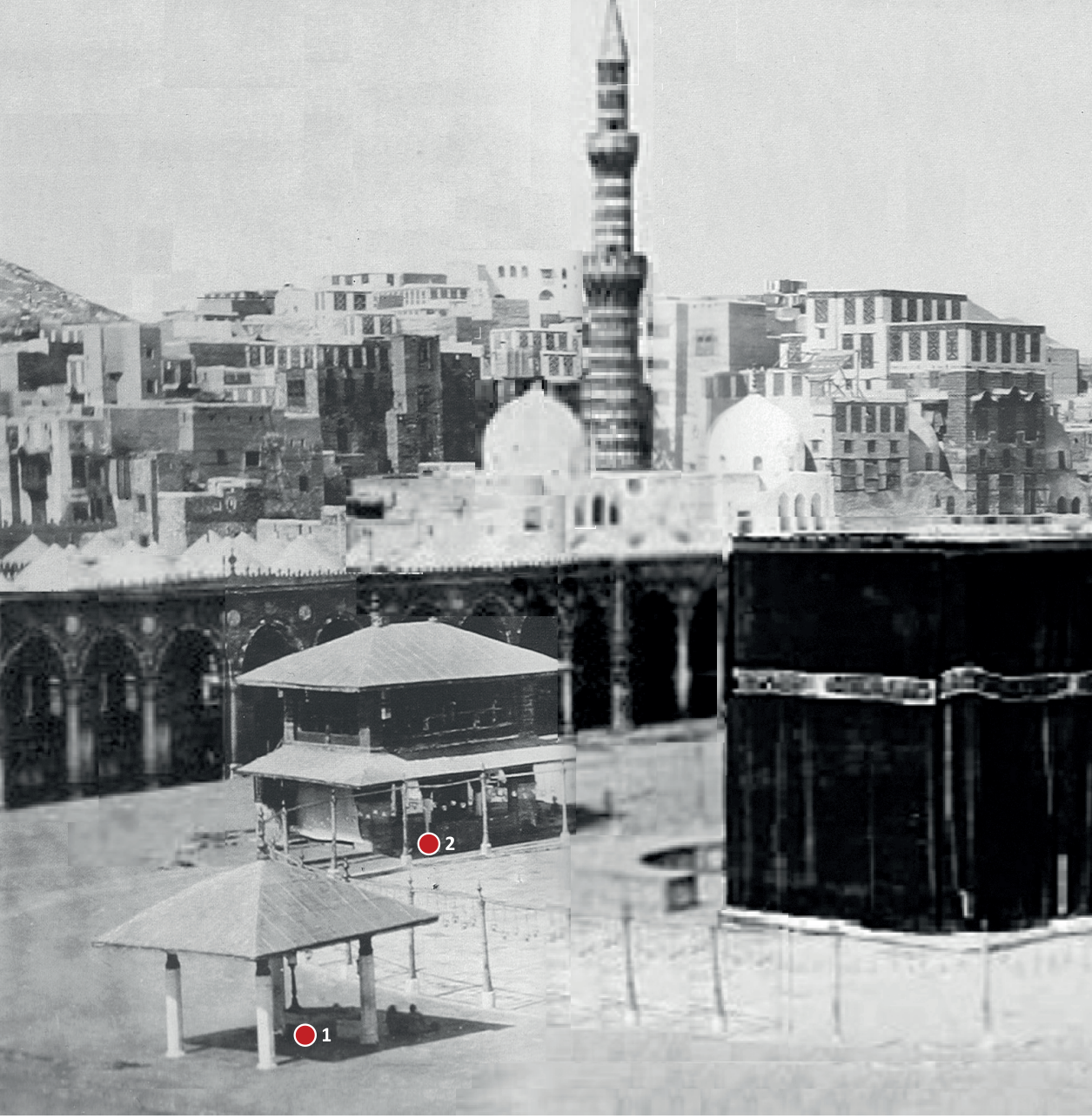

KABEA – HAREMI I SHENJTË (KÂBE – HAREM-İ SHERÎF)

1 – Makami Maliki (Makam-ı Mâlikî)

2 – Makami Hanefi (Makam-ı Hanefî)

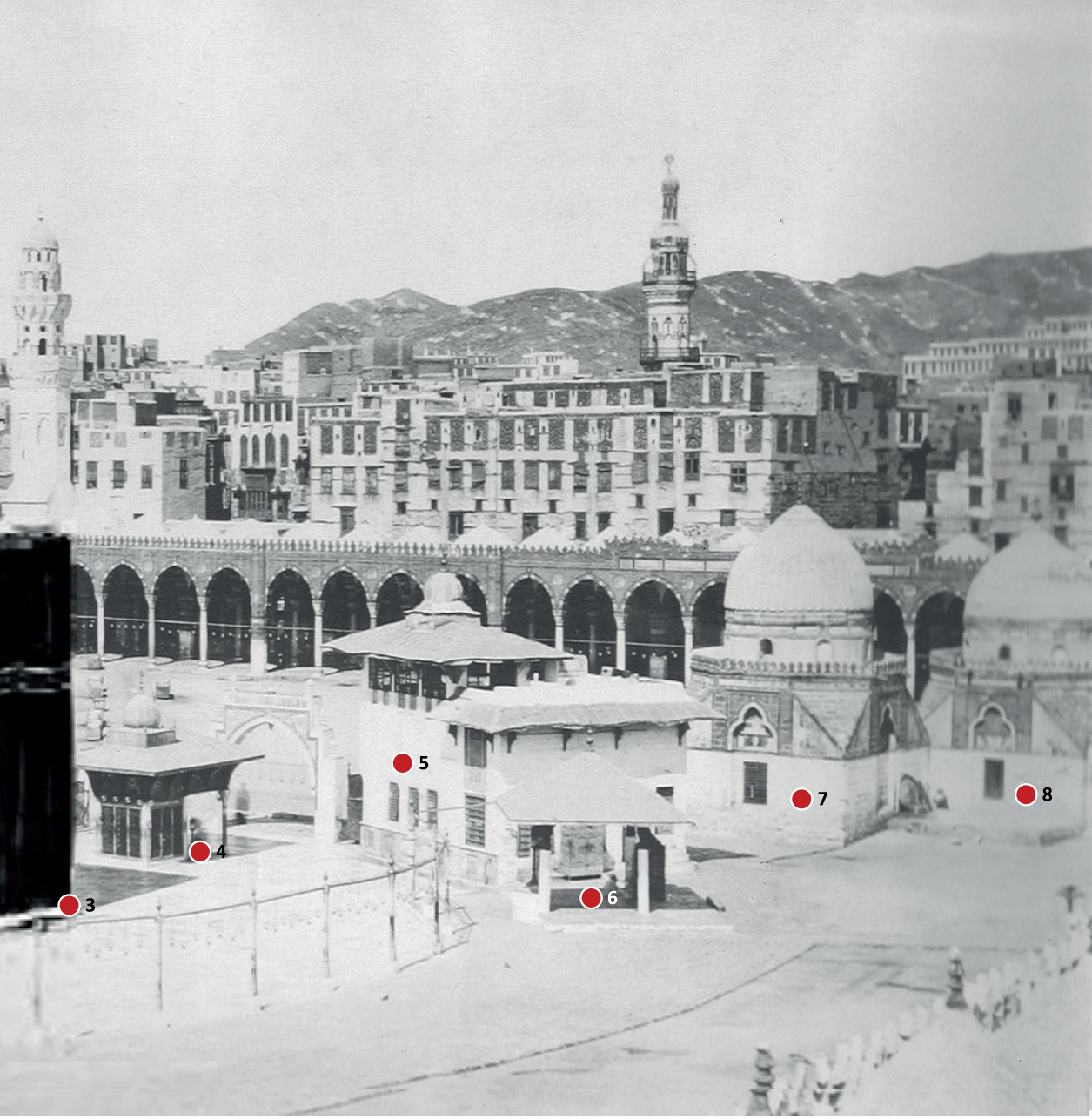

3- Haxheru'l-Esved. ***4- Makami Ibrahimi dhe Makami Shafi'î.***

5- Pusi i Shenjtë Zemzem. ***6- Makami Hanbelî.***

7- Muvakkithane:

Muvakkithane janë ndërtesa të vogla që i ngjajnë një observatori, ku shërbenin muvakkitët – persona të ngarkuar me përcaktimin e kohës dhe vakteve të namazit. Brenda tyre gjendeshin orë të rregulluara dhe pajisje për matjen e kohës. Zakonisht ndodheshin pranë xhamive të mëdha. Shpenzimet e tyre mbuloheshin nga vakëfet.

8- Bibliotekë:

Sulltan Abdylmexhidi Han, në vitin 1262 hixhri (1846 e.r.), e ktheu njërën nga dy ndërtesat me kupolë (çdo kupolë me diametër 6 metra), në lindje të Qabes, në muvakkithane, e tjetrën në bibliotekë.

Ai dhuroi në bibliotekë 3.653 vëllime librash.

[Mir'âtü'l-Haremeyn – Mir'âtü'l-Mekke, II, 770]

ES-SALÂTÜ HAVLE-L KÂBE
(Namaza rreth Qabes)

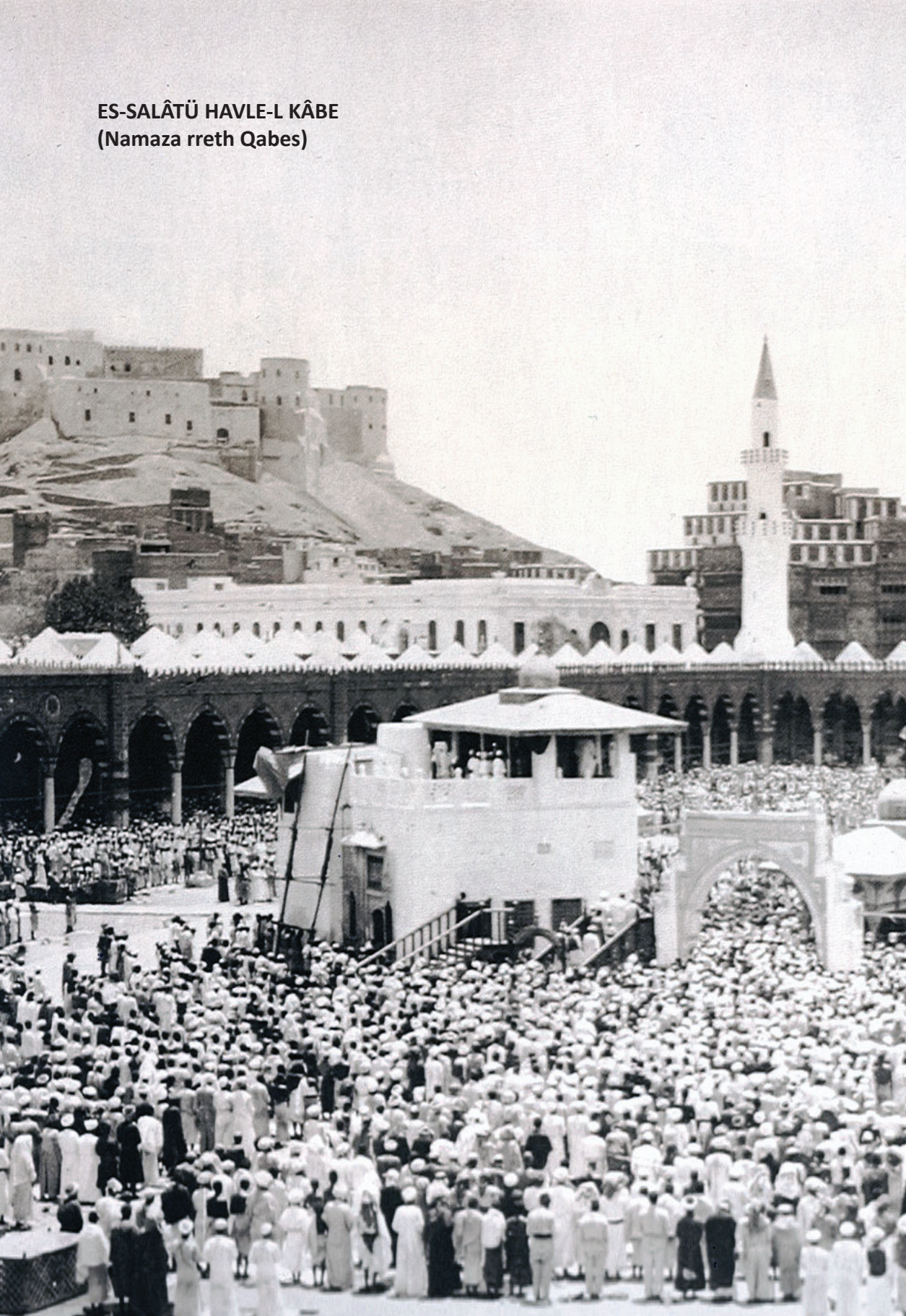

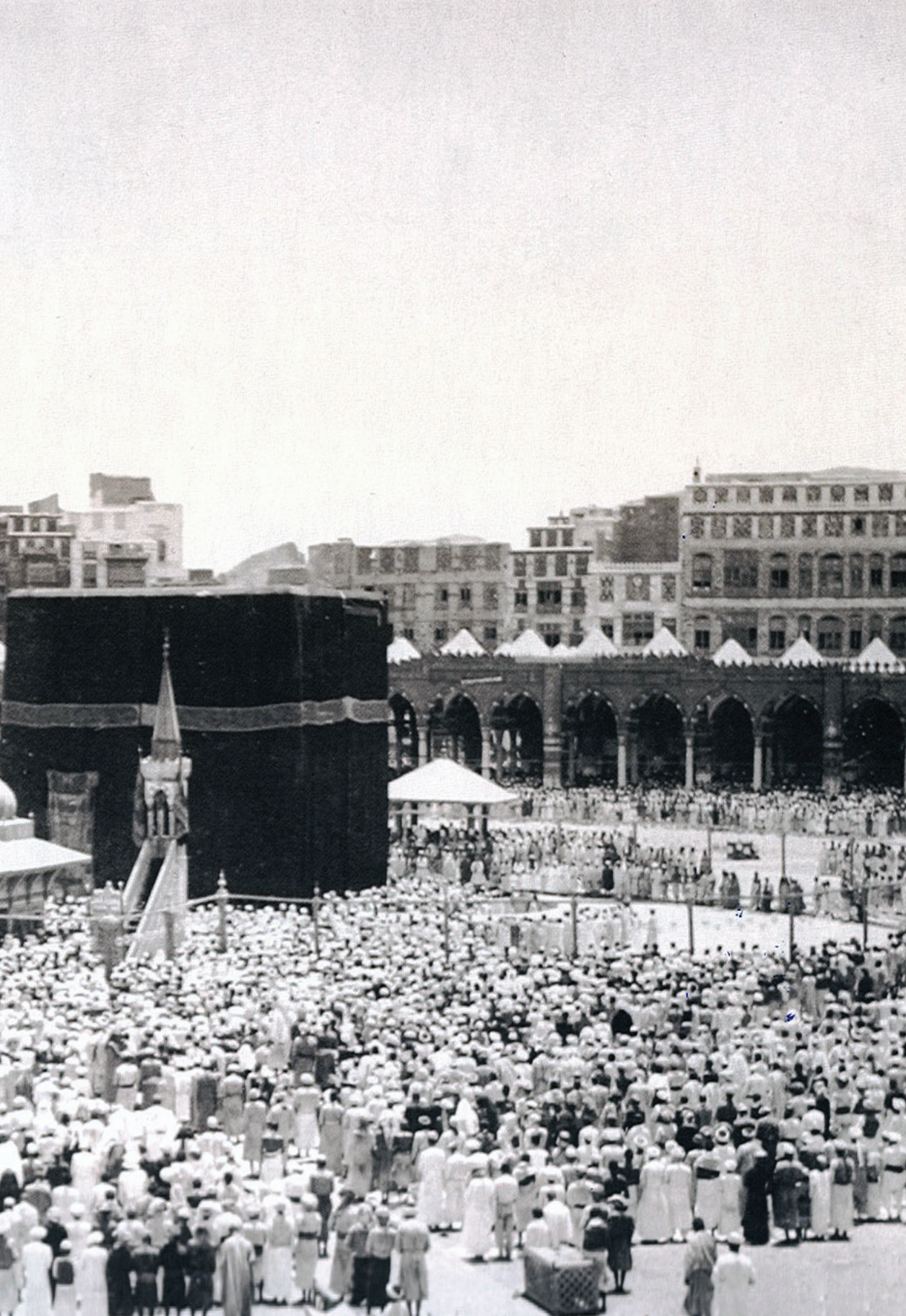

Kupa e Lumturisë dhe Minarja e Udhëheqësit
1-Fâtima-tuz-Zahrâ-Haven
2-Qubba al-Mihrâb al-'Uthmân
1
2

Qyteti i pastër i Medinës Al-Munavvare

MESCID-I NEBÎ
(Xhamia e Profetit)

SHESHI MENAHA (Pazari i Deveve)

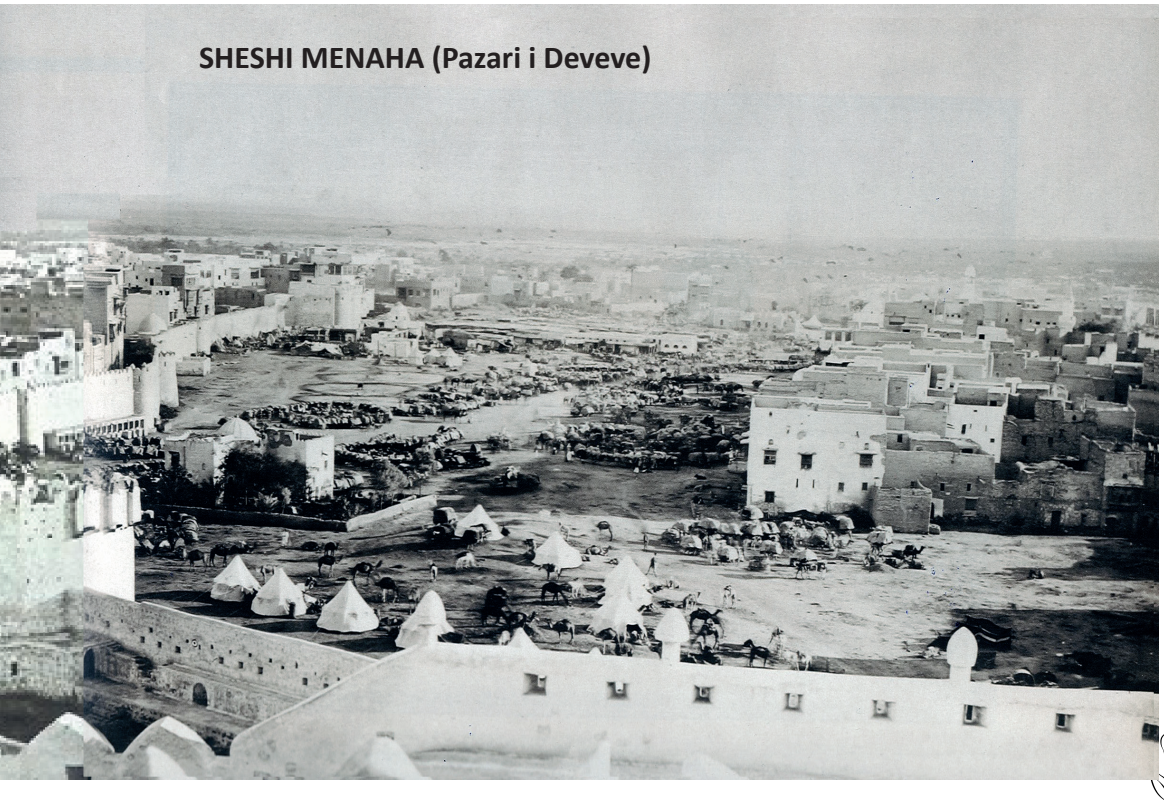

VARREZAT XHENETUL-BAKI

1- Tyrbja e Hz. Imam Malikut dhe Hz. Nafiut.

2- Tyrbja e Hz. Akil ibn Ebu Talibit (kushëri i Profetit) dhe Hz. Abdullah ibn Xhafer etTajjarit (nip i xhaxhait të Profetit, biri i Xhafer et-Tajjarit).

3- Tyrbja e Ezvaxhi Mutahharat:

Në këtë tyrbe janë varrosur të gjitha gratë e nderuara të Profetit, përveç Hz. Hadixhes dhe

Hz. Mejmunes (Kaffe-i Ezvaxhi Mutahharat).

Ndodhet këtu edhe varri i Hz. Aishes. Tyrbja është rindërtuar nga Sulltan Sulejmani i Madhërishëm në vitin 1543.

4- Tyrbja e Hz. Ibrahimit, birit të Resulullahut, radijallahu anhu.

Personi i parë nga familja e Profetit që u varros në Xhenetul-Baki ishte biri i tij, Ibrahimi, i cili ndërroi jetë kur ishte ende foshnjë.

Ndërsa sahabiu i parë që u varros në Baki ishte Hz. Osman bin Maz'un.

5- Tyrbja e Benat en-Nebi:

Këtu janë varrosur vajzat e Profetit: Hz. Rukije, Hz. Ümmü Gülsum dhe Hz. Zejneb, radijallahu anhum.

6- Tyrbja e Hz. Fatime binti Esed (radijallahu anha).

7- Murziati'l-Murselin Hz. Halime es-Sadije:

Këtu është varrosur Hz. Halime (radijallahu anha), nëna e qumështit e të Dërguarit të

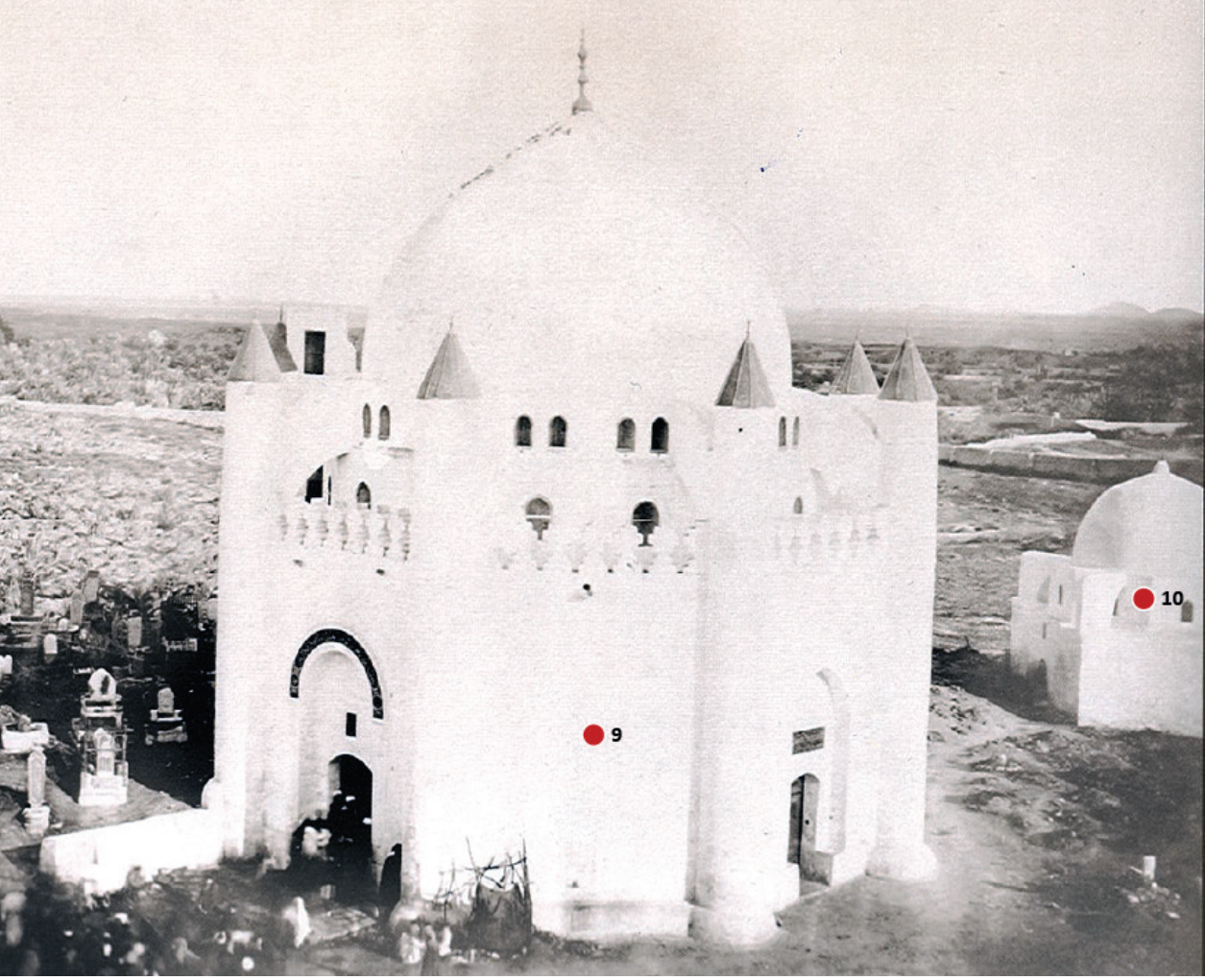

Allahut, alejhis-selam.

8- Tyrbja e Hz. Osman bin Affanit (radijallahu anhu):

Tyrbja e Hz. Osmanit, Halifës së tretë, është ndërtuar në vitin 1205 nga Salahudini Ejubi.

Gjatë periudhës osmane është restauruar dhe mirëmbajtur

9- Tyrbja e Ehli Bejtit:

Në këtë tyrbe janë varrosur: Hz. Abbasi (xhaxhai i Profetit), Hz. Imami Hasan el-Muxhteba, Hz.

Imami Zejne'l-Abidin, Hz. Imami Muhammed Bâkiri dhe Hz. Imami Xhafer Sâdiku – radijallahu

anhum.

10- Tyrbja e Hz. Fatime'tu'z-Zehra.

Shënim:

Në Xhenetul-Baki janë varrosur katër vajzat dhe një bir i Profetit alejhis-selam. Po ashtu, edhe shumë prej sahabëve të shquar, të cilëve nuk u janë treguar vendet e varreve, si: Abdurrahman bin Avf, Sa'd bin Ebu Vekas, Abdullah bin Mes'ud, Suhejll bin Sinan, Ebu Hurejre, Ebu Sufjan bin Harb, Sa'd bin Muaz dhe Sufjan bin Haris – radijallahu anhum – janë të varrosur në këtë varrezë.

Kur Medinaja u pushtua në vitin 1806, varret dhe tyrbet në Xhenetul-Baki u rrënuan. Gjatë sundimit të Sulltan Abdylhamidit II, gurët e varreve u restauruan dhe tyrbet u rindërtuan. Fotografia është bërë pas këtyre ndërtimeve. Mirëpo, në vitin 1926, pasi përfundoi shërbimi osman në Haremeyn, Xhenetul-Baki u përball sërish me të njëjtin fat.

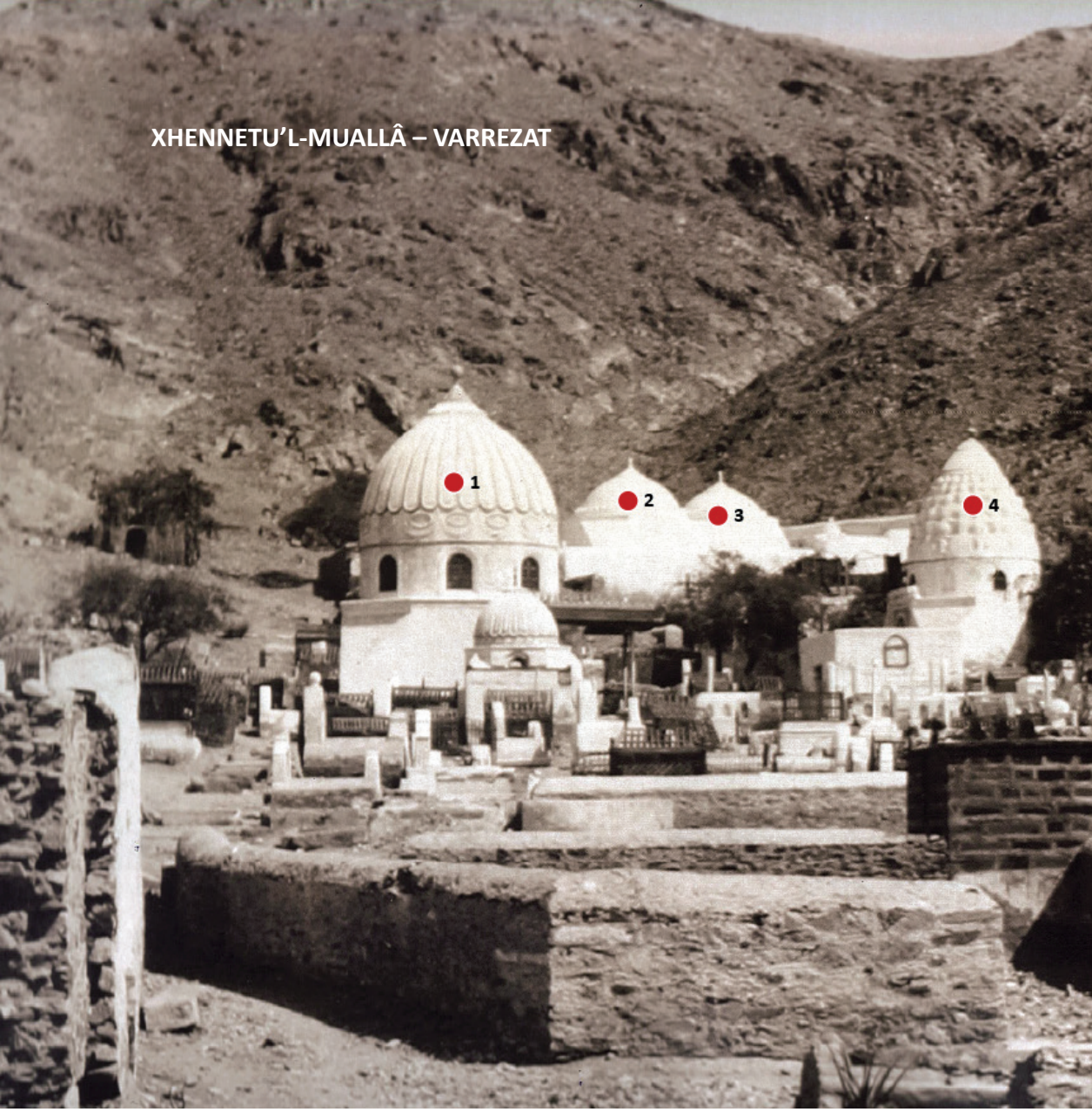

1- Tyrbja e Hadixhe-tul-Kubra (radijallahu anha):

Tyrbja e Hazretit Hadixhe (radijallahu anha), bashkëshortja e Pejgamberit tonë (sallallahu alejhi ve sellem), në varrezat Cennet-ül Muallâ, u ndërtua në vitin 1543 nga Sulltan Sulejmani i Madhërishëm, nën kujdesin e përfaqësuesit të Mekës, Davud Pashës. Më herët, në vend të tyrbes ndodhej një sanduk prej druri.

2- Tyrbja e paraardhësve të Resulullahut:

Në këtë tyrbe ndodhen varret e gjyshit të Profetit, Abdulmuttalibit, dhe stërgjyshit të tij, Abdi Menafit.

3- Tyrbja e Ebu Talibit.

4- Tyrbja, që është vendi i nderuar i nënës së dashur të Pejgamberit tonë, Hz. Amina (radijallahu anha).

Varri i Hz. Amines, nënës së Resulullahut (sallallahu alejhi ve sellem), sipas rrëfimit më të njohur, ndodhet në Ebva.

Megjithatë, në disa burime përmendet se ajo është zhvendosur në Cennet-ül Muallâ.

Shënim:

Këto tyrbe u restauruan në vitin 1879 me urdhër të Sulltan Abdylhamidit II.

Evliya Çelebi përmend se në periudhën osmane, në Cennet-ül Muallâ ndodheshin shtatëdhjetë e pesë tyrbe që i përkisnin gjyshit të Pejgamberit, xhaxhait të tij, sahabëve të tjerë dhe dijetarëve të mëdhenj të Islamit.

PAMJA E DJATHTË E ARAFATIT
QË KËRKON QIBLËN

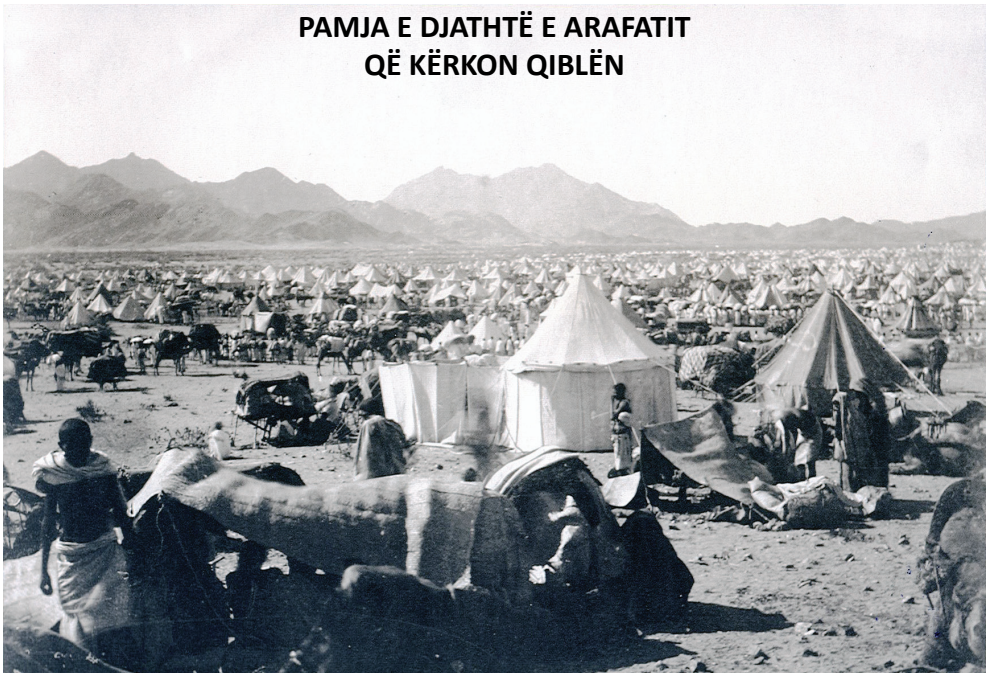

FESTA E KURBANIT NË MINA
(13 Nëntor 1880)

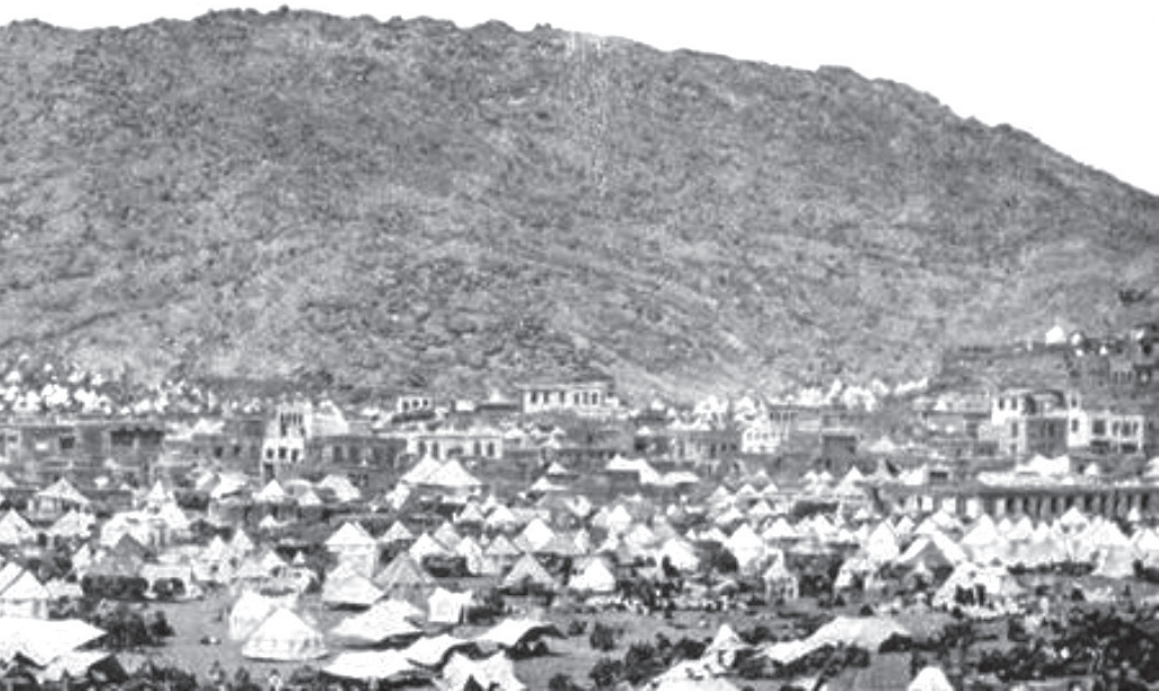

TYRBJA DHE XHAMIA
E HAZRETIT HAMZA (RADIJALLAHU ANH)
NË MALIN UHUD

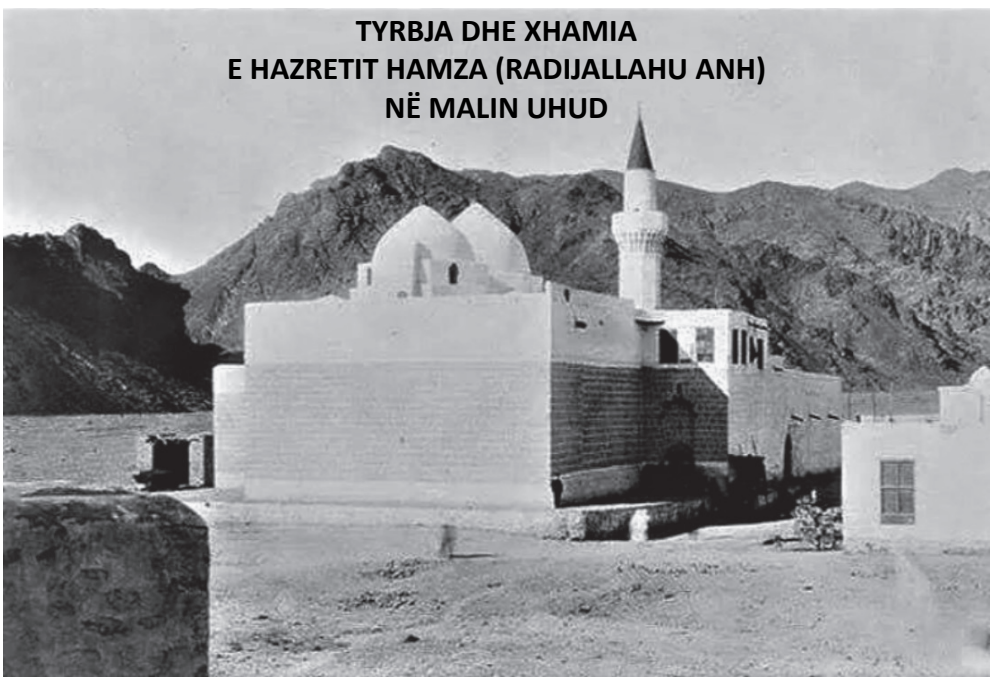

Xhamia Cebel-i Ajniyje: Ky është vendi ku u bë dëshmor Hazreti Hamza (radijallahu anh). Pejgamberi ynë (sallallahu alejhi ve sellem), i armatosur dhe me pajisjet e tij, ka falur namaz në këtë vend.

İçindekiler

HYRJE 7
PARATHENIE 10
SULTANI I UNİVERSİT I DËRGUARİ İ ALLAHUT YNË 13
Krijimi i Dritës (Nurit) të Bekuar 14
Kalimi I Nurit (Dritës I Dërguari i Allahutke) Nga Një Balle I Ndritur Të Tjetri 14
Gjyshi i Muhammedit a.s., Abdulmuttalib'i 17
Zemzemi 18
I Biri i Sakrifices (Kurbanit) 20
Abdullahu Babai I Muhammedit a.s. 21
Nënan e Muhammedit a.s. dhe Nuri i Bekuar 22
Ndodhia e Elefantit 23
Në Inxhil thuhet edhe se; 27
Koha e Xhahilijetit (Injorances) 27
Jeta Dhulumat dhe Jeta Ab-e 29
Ardhja e Sulltanit të Universit 30
LINDJA E MUHAMMEDIT A.S. 32
Ymmeti Im, Ymeti Im 32
Ndodhitë e Natës Kur Lur Lindi Muhammedi a.s 37
Nata e Lindjes (Mevludi) 39
FËMIJERIA 41
Dhënia në Kujdestari Nënës së Gjirit 41
Një Re Mbi Koken e Tij të Bekuar 43
Shakk-e Sdr (Pastrimi i Zemres) 43
Vdekja e Nënës se Muhammedit a.s., Eminëja e Nderuar, ... 45
Prinderit e Tij Ishin Besimtare 46
Pranë Gjyshit Të Nderuar 46
Prifti Prej Nëxhrani 47
Vdekja e Gjyshit të Nderuar 47
Nën Kujdestarinë e Xhaxhait Ebu Talib 47
Prifti Bahira 48
Shkuarja në Jemen me xhaxhain e tij Zubejrin 50
RINIA DHE MARTËSA 51
Rinia 51
Kujdestaria Tregtare 53
Martësa Me Hazreti Hatixhen 55
Zejd Bin Haris 57
Ndermjetësimi Në Qabe 59
PËRIUDHA E MEKKES DHE ARDHJA E PROFETËSISË 60
Hera e Pare e Shpalljes (Vahji i Pare) 61
Ardhja e Urhdërit Për Thirje Në Islam 62
Myslimanët e Parë 63
Thirrje Të Afërmëve 66
Sikur T'ma Jepni Diellin Në Dorën e Djatht 69
KERCENİME, MASAKRA DHE DHUNË 71
Mallkuar Qoftë Ebulehebi 72

Dhuna Ndaj Shokëve të I Dërguari i Allahutt a.s. 76
Allahu Është Një, Allahu Është Një 77
Dhuna Ska Fund 77
Dhunë Deri Në Humbje Të Vetëdijes 79
Dâr-Ul-Erkâm 80
Dhunë Deri Në Vdekje 80
Dëshmori I Parë 81
Ebudher El-Gafari Pranoi Islamin 82
Këndimi I Kur'anit Hapur Në Qabe 84
Tufejl Ibn Amri Pranon Islamin 85
Thirrje Nëpër Panaire 86
Mushrikët Fillojnë Të Dëgjojnë Kur'anin 89
Besimi I Halid Bin Said 92
Musab Bin Umejri Bëhet Mysliman 93
EMIGRIMI PËR NË HABESHISTAN (ETIOPI) 94
Emigrimi i parë në Habeshistan 94
Hamzai Radijallahu Anhu Pranon Islamin 96
Omeri Radijallahu Anhu Bëhet Mysliman 98
Emigrimi I Dytë Në Habeshistan 104
EMBARGO 109
Fillojnë Diskutimet Për Embargon 109
Myslimanëve i Hiqet Embargo 111
Ndarja e Hënës Në Dy Pjesë 112
Allahu Edhe Juve Ju Mundësoftë Udhëzimin 113
VITI I PIKELLIMIT 117
Dhimbja E Humbjes Së Fëmijës 117
Vdekja e Ebu Talibit 117
Ndarja Nga Jeta e Nënës Së Ummetit Hatixhes r.a. 119
Njërit i Mbeti Dora Në Ajër Tjetrit I Humbi Shikimi 120
Fejesa e Aishes dhe Sevdas (Radijallahu Anhuma) 120
Bisedimet në Akabe 121
Taifi Thirret Në Besim 122
Thoni ''La Ilahe IlaAllah'' dhe Shpëtoni. 125
MIRAXHI 128
Besova! Shpirti të qoftë falë ty o I Dërguari i Allahut 137
BESËLIDHJA E AKABES 140
Besëlidhja e Parë e Akabesë 140
Lindja e Diellit Në Medina 141
Senët-us-Surur (Viti i Gëzimit) 143
Beslidhja e Dytë e Akabes 143
HIXHRETI (EMIGRIMI) 148
Surâka bin Mâlik 153
Mbreti i Universit po Vjen 155
PËRIUDHA E MEDINËS 159
Vllazërimi i Ensarëve (Medinasëve) me Muhaxhirët (Mekkasit) 161
ARSIMIMI I (SAHABËVE) SHOKËVE TË 165

BEJGAMBERIT ALEJHI SELAM 165
Mesxhidi Nëbevi (Xhamia e Pejgamberit a.s.) 165
Vajtimimi i Trungut të Hurmës 166
Mbërritja e Pjestarëve të Familjeve në Medina 167
Ezani i Muhammedit a.s. 168
As'habı Suffa (Banorët e Suffas) 169
Mësimet e Mbretit të Zemrave (Të Resulullahut) 171
Ngjarja Me Xhebrailin Alejhi Selam 171
Selman Farisiu Pranon Islamin 174
Ëngjëjt Vijnë Për Të Dëgjuar 178
Abdullah ibn Selami Pranoi Islamin 179
Ndodhitë që Ndodhën në Vitin e Parë të Hixhretit 181
Marrëveshja e Parë me Shkrim 181
LUFTËRAT DHE XHIHADI 187
Marshimet, Luftërat dhe Xhihadi 187
Serijjet e Para 189
Njësia e Hamzait r.a. 189
Njësia e Ubejde bin Harisit r.a. 189
Gazvet e Para 189
Gazveja e Veddanit 189
Gazveja e Buvatit 190
Gazveja e Dhul Ushejerës 190
Gazveja e Parë e Bedrit 190
Njësia e Abdullah bin Xhurejshit (Seriyya Batn-ı Nahle) 190
Mesxhidi me Dy Kible (Xhamia me Dy Drejtime) 193
LUFTA E BEDRIT 194
Ardhja e Melaikeve në Ndihmë të Besimtarëve 200
Vrasja e Ebu Xhehlit 210
Triumfi i Përket Besimtarëve 211
Ndarja nga Jeta e Rukijjes r.a. 213
Pas ngjarjes së Gazës së Bedrit 217
Disa ngjarje të vitit të dytë të Hixhretit 217
Martesa me Hz. Aishen 218
Beteja e Karkara-i Kedr 218
BETEJA E BENI KAJNUKASË 220
Beteja e Sevikut 221
Martesa e Aliut me Fatimen (Radiallahu Anhuma) 221
Ekzekutimi i Ka'b bin Eshrefit 225
Beteja e Gatafanëve 226
BETEJA E UHUDIT 228
Beteja e Bedrit 232
KUSH DO TË JA JAPI TË DREJTËN E KËSAJ SHPATE? 235
Trimëria e Aliut (Allahu qoftë i kënaqur me të) 238
Trimëria e Talha bin Ubejdiullahit 242
Beteja e Hamra-ul-Esedit 249
NGJARJA E RAXHIUT 250

NGJARJA E BI'R MAUNËS 256
EKSPEDITA KUNDËR BENI NADIR 260
Ngjarje të rëndësishme që ndodhën në vitin e katërt të Hixhretit 261
Vdekja e Fatime binti Esed 261
Të Tjera Ngjarje Të Rëndësishme Që Ndodhën Në Vitin E Katërt Të Hixhretit: ... 261
BETEJA E VOGËL E BEDRIT 264
Beteja e Zatu'r-Rika 266
Beteja e Dûmetu'l-Cendel 266
Beteja e Mureisisë 266
Disa ngjarje të rëndësishme që ndodhën në vitin e pestë të Hixhretit 267
Po ashtu gjatë kthimit nga kjo ekspeditë, zbriti ajeti i tejemumit 267
BETEJA E HENDEKUT 268
Rënia e Një Rrufeje! 270
Allahu Është Mbrojtësi Më i Mirë 273
Dueli i Hazreti Aliut me Amr bin Abdu'd dhe epërsia e muslimanëve në betejën e Hendekut ... 275
Strategjia e hendekut dhe mbrojtja heroike e muslimanëve në Medinë 278
Beteja e Ashpër Dhe Vendosmëria e Sahabëve 279
O Allah Mposhti Idhujtarët 280
BETEJA E BENI KUREJDHA 285
Shehadeti i Sad Ibni Muadhit 289
Kërkesat e Ebû Sufjanit për Hakmarrje 290
Në vitin e pestë të Hixhretit ndodhën disa ngjarje të rëndësishme: 291
Ekspedita kundër fisit Beni Lihjan 291
Beteja e Gâbes (Beteja-i Dhë Karde) 292
Lutja për Shiun 293
RASTI I HUDEYBISË 293
Nijeti për Umre, përfundimi në Hudeybije 293
Beslidhja e Ridhvanit 297
Marrëveshja e Hudeibies 300
FLETËTHIRRJET 306
Letrat e Dërguara Sundimtarëve 306
Letra për Nexhashiun 306
Paqja qoftë mbi ata që ndjekin udhëzimin! 307
Letra për Perandorin e Romës, Herakliun 307
Prifti Safatir 311
Letra për Sundimtarin e Egjiptit, Mukaukasin 313
Letra e Mukaukasit drejtuar Profetit Muhamed (a.s.) dhe reagimi i tij 315
Letra e Profetit Muhammed (A.S.) Drejtuar Kisras së Iranit, Husrev Perviz, dhe Ngjarjet Që Pasuan. . 316
Letra e Profetit Muhamed (a.s.) drejtuar Hâris bin Ebî Shimir, mbretit të Gassanëve. ... 317
Letra për Hâris bin Ebî Shimir, mbretin e Gassanëve 317
Letra për Hevze bin Ali, mbretin e Jemames 317
Letra për Munzir bin Savî, sundimtarin e Bahreinit 318
Përgjigjja e Profetit ndaj sundimtarit të Bahreinit 318
Reagimet e sundimtarëve ndaj letrave Profetike 318
Sundimtarët që nuk Pranuan Islamin 318
Ngjarje Të Tjera Gjatë Vitit Të Gjashtë Hixhri 318

ÇLIRIMI I HAIBERIT 319
Situata në Medinë para pushtimit të Hajberit 319
Komploti dhe magjia ndaj Profetit Muhamed (a.s.) 319
Ndëshkimi për Komplotistët 319
Heroizmi i Aliut Radijallahu Anhu 324
Martesa me Hz. Safijen 328
Marrëveshja me Hebrenjtë 328
Kthimi në Medinë 328
Ndodhia në Leile-i Taris 329
Kthimi i diellit për Aliun r.a. 329
Lufta e Vadi'l-Kura-së 329
UDHËTIMI I UMRETUL-KADA 330
Halid bin Velidi Pranoi Islamin 335
BETEJA E MUTEAS 336
ÇLIRIMI I MEKKËS 346
Kushdo që strehohet në Mescid-i Haram është i sigurt. 347
E Vërteta Erdhi, E Kota U Zhduk. 351
Të dënuarit 354
Lufta Kundër Rrenacakut Mesejleme 355
BETEJA E HUNEJNIT 356
Ekspedita e Evtasit 358
Beteja e Taifit 359
Rrethimi i Taifit 360
Mëshira e Profetit për banorët e Taifit 360
Ngjarje të tjera që ndodhën në vitin e tetë të hixhretit 362
Ngjarje të rëndësishme që ndodhën në vitin e nëntë hixhri 362
Vdekja e Nexhashiut 363
EKSPEDITA E TEBUKUT 364
Kurthi i Munafikëve 368
Mesxhid-i Dirâr 368
Vdekja e Abdullah bin Ubejit 369
Ngjarjet e tjera të vitit të nëntë hixhri 369
Viti i Delegacioneve 369
Disa Prej Delegacioneve Që Erdhën Në Medinë 370
URDHËRI I HAXHIT 373
Dërgimi i Ebu Bekrit dhe Hazret (radijallahu anhuma) për Haxh 373
Ekspedita e Halid bin Velidit në Jemen 374
Ngjarjet Që Ndodhën Në Vitin E Dhjetë Të Hixhretit 374
HAXHI I LAMTUMIRËS 375
HUTBEJA E LAMTUMİRËS 379
Ngjarjet E Tjera Që Ndodhën Në Vitin E Dhjetë Të Hixhretit 382
VDEKJA E PEJGAMBERIT 383
Usame Bin Zejdi u Emërua Komandant i Ushrisë 384
KRONOLOGJIA 397
LËVIZJET E KTHIMIT NGA FEJA 407
PJESA E DYTË JETA NË VARREZA 413

Për Sa i Përket Profetit Tonë të Nderuar, Ai Është i Gjallë Në Varrin e Tij 413
Të Shohësh Pejgamberin (alejhi selam) 417
Vizita në Varrin e Pejgamberit Alejhi Selam 419
Rëndësia dhe Vlera e Sjelljes së Salavateve për Resulullahun 428
EMRAT E BEKUAR TË PEJGAMBERIT TË DASHUR 433
PËRSHKRIMI I BUKURISË SË PEJGAMBERIT 437
(HILJE-I SE'ADET) 437
MORALI I LARTË I PROFETİT MUHAMMED 445
(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) 445
Disa Nga Virtytet E Bukura Të Pejgamberit (Sallallahu Alejhi Ve Sellem) 449
VIRTUTET E PEJGAMBERIT TONË TË NDERUAR 454
ISTIGFARI I PEJGAMBERIT TONË 461
SHEFATI I PEJGAMBERIT 463
MREKULLITË E PEJGAMBERIT TONË 469
EHL-I BEJTI I PEJGAMBERIT TONË TË DASHUR 480
Bashkëshortet e Bekuara të Pejgamberit (Paqja qoftë mbi të) 482
Fëmijët e Pejgamberit (s.a.v.s) 485
Ehl-i Bejti (Familja) i Pejgamberit 486
SHOKËT E PEJGAMBERIT TONË TË DASHUR 491
DISA SUNETE TË VEÇANTA TË PEJGAMBERIT TONË 494
Lumturia Familjare e Pejgamberit alejhi selam 497
Veprimtaria dhe Sjellja e Pejgamberit Alejhi Selam në Familje 497
Veprimtaria dhe Sjellja e Pejgamberit Alejhi Selam Jasht Familjes 498
Gjumi dhe mënyra e fjetjes së Pejgamberi (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) 502
Të Escurit e PEjgamberit Alejhi Selam 503
Mënyra e të Ulurit e Pejgamberit Alejhi Selam 503
Për Ushqimin dhe Pijen e Profetit (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) 504
Rrobat që vishte Pejgamberi ynë (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) 512
Hirka-i Sherifi që i Dërguan Hazreti Veysel Karaniut 514
Hirka-i Sherifi që i Dhuroi Kab bin Zuheirit 517
Shtrati i të Dërguarit të Allahut (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) .. 518
Unazat e Pejgamberit (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) 519
Gjurmët e këmbëve të të Dërguarit të Allahut (Naksh-ı Kadem-i Sherîf) 521
Na'lın-i Sherifet e të Dërguarit të Allahut 523
Shtatë gjërat që mbante me vete i Dërguari i Allahut 523
Shkopi dhe shkopat e të Dërguarit të Allahut 523
Kilitshat e të Dërguarit të Allahut 526
Mizraqët e të Dërguarit të Allahut 527
Jajët e Pejgamberitb alejhi selam 527
Mbrojtësit e Pejgamberit alejhi selam 527
Mburojat e Luftës të Pejgamberit alejhi selam 527
Miferët e Pejgamberit 528
Bajrakët dhe Sanxhakët e Pejgamberit alejhi selam 528
Kuajt e të Dërguarit të Allahut 529
Gomarët dhe Mushkat e Pejgamberit 530
Devet e të Dërguarit të Allahut 530

Pronat e Vakëfuara nga Pejgamberi 531
Vakëfet e Pejgamberit në Medinë 531
Gjërat që Pejgamberi la pas 532
PËRSHKRIMI I LUMTURISË 535
KAPITULLI I TRETË FEJA ISLAME 544
I'tikadi i Ehl-i Sunnetit 544
BESIMI I EHL-I SUNNETIT 545
Disa çështje të rëndësishme të besimit sipas Ehl-i Sunnet-it: 548
Imamët tanë të medh'hebit në besim dhe në veprime 550
DISPOZITAT ISLAME DISPOZITAT E SHERIATIT) 552
Kush quhet i obliguar (mukellef)? 552
Veprat e të obliguarve (Ef'âl-i mukellefin) 552
Çfarë është adhurimi? 553
Pjesët e Islamit 554
Kushtet që duhet të besohen me zemër janë këto: 554
Adhurimet që kryhen me trup dhe me zemër 554
KUSHTET E BESIMIT (IMANIT) 555
1- Të besosh në ekzistencën dhe njëshmërinë e Allahut 555
Sifatet e Subûtijes së Allahut janë tetë: 557
2 - Të besosh te engjëjt 558
3- Të besuarit në Librat 559
4. Të besosh te Profetët 561
Cilësitë që kanë Pejgamberët 562
5- Të besosh në Ahiret 563
6- Të besuarit në Kader 567
SHTYLLAT E ISLAMIT 568
TË FALURIT NAMAZ 569
Rëndësia e namazit 570
Kujt i është bërë farz (obligim) falja e namazit? 572
Pesë kohët e namazit 573
Farzet e Namazit 573
Kushtet e Namazit (farzet jashtë namazit) 573
Pastrimi nga papastërtitë rituale (hadesi) 574
Si të merret abdes sipas medhhebit Hanefi: 574
Gjërat që e prishin abdesin 574
Gusli (abdesi i plotë) 574
Farzet e guslit 575
Si merret gusli 575
Shpjegim i rëndësishëm për ata që kanë dhëmbë të mbuluar ose të mbushur. 575
Farzet e guslit në tri medhhebet e tjera: 576
Tejemumi 577
Farzet e tejemumit 577
Si bëhet tejemumi 577
Çfarë e prish tejemumin 578
Gjendjet e grave gjatë haizit (menstruacioneve) dhe nifasit (lehonia)[580] 578
Haizi dhe nifasi në medhhebin Maliki 579

Haizi dhe nifasi në medhhebin Shafi'i 579
Haizi dhe nifasi në medhhebin Hanbeli 580
2- Pastrimi nga papastërtitë (necâseti) 580
Istinca, istibra dhe istinka 580
3- Setr-i avret (Mbajtja e mbulesës për pjesët intime) 581
4- Istikbal-i kıble (Drejtimi ndaj Kibles) 581
5- Vakti (Koha e namazit) 581
Kerâhet vakitler (Koha kur namazi është mekruh) 582
Ezân dhe ikâmet 582
6- Niyyet (Qëllimi për të bërë namaz) 583
7- Tahrime Tekbiri 583
B) Rukunët e Namazit 583
1- Kiyâm (Duruar qëndrim) 583
2- Kirâet (Leximi i Kuranit) 583
3- Rukûja (Përkulja) 583
4- Sexhde (Përkulja në sexhde) 584
5- Ka'de-i Ahîre (Ulërimi i fundit në namaz) 584
VENDET E TURPIT (AVRET MAHALLİ) 585
DHE MBULIMI I GRAVE 585
FALJA E NAMAZIT 588
Falja e namazeve të tjera 590
Namazi i gruas që e fal vetë 591
Një shembull duaje pas namazit 591
Vaxhibet e namazit janë këto: 592
Sexhdeja e harresës (Sehv sexhde) 592
Raste që kërkojnë sexhde të harresës: 593
Sunnetet e Namazit 593
Namazit Mustehâblar (Sunnat të Pëlqyeshme) 594
Mekruhet e Namazit (Veprime që janë të dëmshme për namazin) 595
Mekruhe tjera të Namazit (Veprime që janë të dëmshme për namazin) 596
Veprime që e prishin namazin 596
Namazi që falet ulur dhe me Shenja 597
Këshilla për Namazin duke u Ulur dhe me Shenja 598
DHAIA E ZEKATIT 598
Katër lloje pasurie për të cilat jepet zekat janë: 599
AGJËRIMI 600
Gjërat që e prishin agjërimin 601
Gjërat që nuk e prishin agjërimin 602
SHKUARJA NË HAXH 604
Kushtet për t'u bërë Haxhi farz 604
Farzet e Haxhit 605
Therja e Akikës 606
JETESA NË BOTËN TJETËR (AHIRET) 607
Rreth vdekjes së grave myslimane 607
Për vdekjen e jobesimtarëve 609
DETYRAT FETARE QË DO TI BËHEN TË VDEKURIT 611

Çfarë bëhet pas ndarjes nga jeta 611
Larja e të vdekurit 612
Qefinosja e burrit 613
Qefinosja e gruas 613
Vizita e varrezave dhe lexim Kur'âni 614
ÇËSHTJA E MOSBESIMIT (KUFRIT) 617
Disa nga gjërat që bëhen shkak për kufr 617
54 FARZ 621
54 Farze lidhur me besimin islam janë: 621
GJYNAHET E MËDHA 623
Moral i mirë 626
TI BINDESH MUHAMEDIT (ALEJHISSELAM) 627
KUSHTET PËR TË QENË NJË MYSLIMAN I VËRTETË 630
BURİMET – REFERENXHAT 639
ALBUMET E YËLDËZIT FOTOGRAFITË E MEKËS DHE MEDINËS MEKKE-İ MUKERREME 641